Sal 376
n 61

Grandeza – 4º

Cat. Inc. 173 (trat. 1°)

L R
4 1
R 9

i18538307

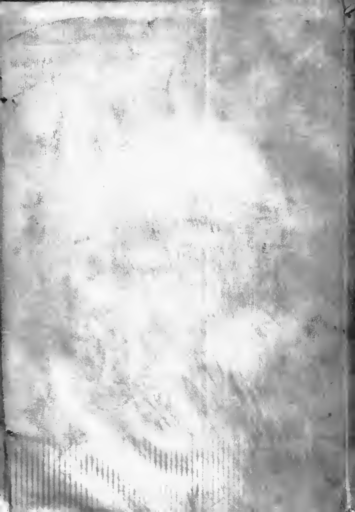

Expositio Magistri Pauli Veneti super libros de generatione & corruptione Aristotelis.

Eiusdem de compositione mundi cum figuris.

BIBLIOTECA PROVINCIAL Y DE LA UNIVERSIDAD DE SEVILLA

¶ Baptista Alouisius Rauēnas Heremitanus Clarissimo Principi Alberto Carpensi. Salutem.

Que christiani nominis religio ab ipso Orthodoxe fidei primordio ad hec tēpora z sanctitate z eruditione omnium maxime profecerit: neq̄z scio Alberte Princeps iocundissime: nec si sciam dicere ausim: ne in re minime leui leuissime iudicasse videar: tñ affirmare possum: si qua est omnium religionū que sunt hodie in terris: sunt. n. z multe z varie: que optima virorum fruge vere gloriari possit: aut hec vna est: quā Aurelius Augustinus pater z Doctor noster instituit: queq̄z a loco vbi orta est tenet nomē: aut certe nulla alia cui in aliquo genere laudis cedere oporteat. Et enim siue sanctitatem spectes: siue eruditionē plures propemodum in hac vna viros (absit verbo inuidia) in alterutra laude illustres: q̄z in ceteris omnibus reperias. Ceterum quū plurimi sint per quos Heremitanum nomen illustrari contigit: Paulus Venetus ob excellentem singularéq̄z ingenij doctrinam inter prima Aureliane Familie lumina constanti omniū predicatione reponitur: nec immerito. etenī quis illo in dialecticis acutior? quis diligētior in physicis: aut in metaphysicis sublimior? in quibus tot z tanta vir ille scripsit: quot paucis eorum qui per hec sunt grande nomen consecuti legere cōtigit. Sed quū multa z varia extent eius ingenij monumenta non mediocri admiratione digni semper mihi visi sunt cōmentarij: quos ille z scite admodum z perspicue edidit in eum librum: quē Aristoteles vir summus de generatione inscripsit z corruptione. Hos quum nuper a me Octauianus Scotus homo librarie artis diligentissimus imprimēdos petijsset: dedi diligenter operam: vt q̄z castigatissimi in apertum referrentur. Qd̄ cum aliorum causa feci: tum quia tuo nomine Princeps cultissime erant in lucē exituri: quippe qui oīa bonarum artium studia studiorūq̄z professores: z colis mirifice z foues. Et in his Petrum Mantuanū phm nostra tempestate clarissimum: quē Portium Catonē imitatus ex florentissima Patauina academia in qua publice ille diu sūma nominis celebritate professus est accersiuisti: vt per ocium ei operā dares. Sed quū ceteras disciplinas eque colas que ad naturalium rerum cognitionem attinent: vt vtilissime fortassis. ita omnium maxime miraris: que sane cognitio quo ceteris nobilior est: celo eq̄z cognatior vnde nostra est origo: eo certe sapiēti: christianoq̄z principe dignior. cognosce igitur qcquid hoc est qd̄ tuo nūc nomine venit in apertū: ac si quid Venetus noster: z patrie z religionis decus ingens habet qd̄ ad tuorum studiorum profectum pertineat: id totum meo in te studio z obseruantie acceptum referas. aliꝗ qui in hanc lectionem inciderint tibi referre z poterunt z debebunt: cuius causa laborē hunc quantuscunq̄z fuit libens suscepi. Vale. z Rauennatem a quo viuee obseruaris. Ama.

¶ Diui Pauli Veneti Ordinis Heremitarum in libros de generatiōe ꝛ corruptiōe Aurea expositio. Prologus.

Humanarum.

diuinarūq3 notitiā rerū: quam phiā vniuersa clamat turba discētiū: tanta veneratōe atq3 glīa nr̄i dignissimi veteres cōplexi sunt: vt oīum sciētiarū: ꝛ artiū magrāz ac dn̄am: ꝛ q̄si diuitati coetā sepissime indicarit: cū h̄ sit sol: teste Cassiodoro: per quē mētia lumē diescit i tenebris cordis othiū: ōlitiosa animi padisus. Hec ī celeste terrenū. h̄ ro mortale caducū hoiem in deū deifice mutatiōis sua auctoritate cōuertit. Hec ē ppter quā priscoꝝ sapientū gdā calcarūt honores. aly piecerūt diuitias: aly acceptis iniurys gaudebāt: aly penas spreuerūt: aly cōtubernia hoīuz deserētes vltimos recessus: ꝛ secreta heremi penetrantes soli se phie dedicabāt: vt q̄tū mēte ꝛ itelligētia a ceteri differrēt ipsa demōstraret distātia locoꝝ: ne vna teneret habitatio: quos non eadē sociabat ītētio. Sapiēs gdā: ingt Ugo in suo didascalicon: cū de mō ꝛ for⁹ discēdi iterrogaret: rn̄dit. Mēs humilis: studiū querēdi: vita queta: scrutiniū taciti: paupertas: terra remota. vn̄ Sen. i eplā. Studys ꝛ diuitys piter vacare nō pōt: nec aīam illā habitare dignat sapia: quā videt īfectaz desiderys: ꝛ curis tēporalib⁹ inuolutā. Ipsium aūt phie nomē latine īterpretatū amorē sapiētie pfitetur. Nā greci philo amorē: ꝛ sophiā sapiētiā dicūt. quā in tres spēs disaz: vt asserit Augustin⁹: vlissime indicāt. vz. rōnalē: que greco vocabulo logica appellat: disputās quēadmodū in rebus consis. aut vite morib⁹ veritas ipsa queraf. in moralē: que grece ethica dr̄ in qua de morib⁹ agit. ꝛ in nāleu q̄ grece physica appellaf. in qua de nāe ingsitōe disseritur. Logicā que rōnalis vocaf: Plato subiūxit p quā discussis rerū caussis vim earū rōnabilr̄ pscrutat⁹ est: diuidēs eā in dialecticā ꝛ rhetoricā. Dcā ē aūt logica rōnalis: quia apud grecos sermonē logos significat ꝛ rōnē. Ethicā Socrates p̄mus ad corrigēdos: cōponēdosq3 mores instituit: diuidēs eā in q̄tuor aieꝟtutes. s. prudentiā: iustitiā: fortitudinē: ꝛ temperātiā. Physicaz vero Tales Milesi⁹ p̄mus apud grecos pscrutat⁹ ē. Hic. n. añ alios celi cās atq3 rerū vim nāliū ɔtēplata rōne suspexit: quā postmodū plato in q̄tuor diffōnes distribuit. Arismetricā: geometriā: musicā: ꝛ astronomiā. Aristoteles ꝟo sempiterne phie pater ī 8. ptes diuisit. Quaꝝ p̄mā de physico auditu. scdām celi ꝛ mūdi. tertiā de gnōne ꝛ corruptōe. 4^{am} metheoroꝝ. qntā mineraliū. sextā corpouꝝ aīati. septimā vegetabiliū. octauaz pure sensituoꝝ vocitare pcepit. Socrates g̊ in actiua q̄ mores istruit excessisse memoratur. Plato ꝟo magis cōtēplatiue: ad cōcupiscēdas nāe cās: ꝛ sincerissimā veritatē gbus potuit ītelligētie virib⁹ istituisse: sed Arist. vtrasq3 copulās totā phiam egisse: atq3 in ea solitarius profecisse collaudaf. Quis vnq3 Aristotele. curiosius ista q̄siuit: gs fuerit docti⁹: gs cōsiderauit attēti⁹: gs distinxit acutius: gs diligēti⁹ plenius q3 cōscripsit: neq3 alioꝝ: sed sui nos pegrinos errātes ītelligētie domū sui duxerūt: vt gd ꝛ vbi cēmus. ex gbus ꝛ qualr̄ vniuersa trāsmutabilia fiāt ꝛ corrūpātur: sua amplissima: atq3 ieffabili phia cognosceremus. ꝛ maxime in eo libro q de generatiōe dr̄ ꝛ corruptiōe. cui⁹ expositiōem tētabo aggredi iuxta ītentiōem suā: suiq3 cōmētatoris Auerroys: ceteroꝝq3 phantiū patrū icipiēs ab eiusdē sermonis initio. De generatiōe autez ꝛ corruptiōe in noīe illius q generationē ꝛ corruptiōem tribuit in hoc seculo ꝛ in alio vitā īmortalem. Amen.

De generatiōe aūt ꝛ corruptiōe: ꝛ de natura generatoꝝ ꝛ corruptorum ꝛ vniuersaliter de omnibus: ꝛ causas diuidenduz: ꝛ rōnes eorum determinandum. Tex. 2i piti.

¶ Iste ē terti⁹ liber nāliū Arist. in quo ipse determinat de motu ad formam: postq3 determinauit de motu ad vbi in lib. celi ꝛ mūdi: de motu in cōmuni in lib. physicorū. Diuidit aūt psens liber in duas ptes p̄ncipales. vz. in pphemiū ꝛ tractatum more aliorum librorū. Tractatus icipit ibi. (Antiquoꝝ gdē) Prohemiū vero diuidit in duas particulas. quarū p̄ma manifestat p̄ncipale itentū. 2^a vero ea q̄ sunt ānexa illi. ibi (Amplius de alteratiōe) ¶ Q̄tum ad p̄mū dicit phs q in h lib. quatuor p̄ncipalr̄ itēdit. Quorū p̄mū est. gd est generatio ꝛ gd corruptio. 2^m est que ē nā generatorū ꝛ corruptorū nō descēdēdo specialr̄ ad oīa generabilia ꝛ corruptibilia. sed tm̄ vlr̄ in generali. 3^m est que ꝛ quot sunt cause oium generabiliū ꝛ corruptibiliū. 4^m est q̄ sunt rōnes ꝛ diffinitōes gb⁹ demōstratur aliqua generari ꝛ aliq̄ corrūpi. lege lram (De generatiōe aūt ꝛ corruptiōe ꝛ nā generatoꝝ ꝛ corruptoꝝ vlr̄ de oib⁹) nō pticulariter. (ꝛ cās diuidendū est) sm numerū (ꝛ rōnes ipsorū determinādū) etiā ē. s. generabiliū ꝛ corruptibiliū. ¶ Notādū p̄mo sm phm scdo physicoꝝ q phia cōsiderat res nō inq̄tum res: sed iquātuz mo^{les}. dicit. n. Arist. ibi q ea q̄ mouēt nō mota nō sunt ampli⁹ physice cōsideratiōis. ꝛ ex hoc differt scia nālis ab alys sciētys. p̄mo gdē a metaphyca. qm̄ metaphysica nō cōsiderat res iquātuz mobiles: sz iquātū entia: vt hz videri. 4. metaphyce. 2° differt a mathematica. s. geometria ꝛ hōi: qz tales abstrahunt a motu: vt habef 2. physicoꝝ. 3° differt a phia morali: qz lz phia moralis cōsideret res mobiles. nō tñ sm q huiu⁹: remouēdo oēz aliuz respectū: sz vt cadūt in vsūz rōnis ꝛ liberi arbitry: vt colligit a phō in ethicis. 4° differt a logica: qz logica nō cōsiderat res iquātū entia. vz. iquātū mobilia: sed iquātuz deseruiūt sillō vel argumētationi. ¶ Scdo notādū sm phz in phemio physicorū: q oz ex vlibus in singularia pcedere. .i. oēs doctrine pcedūt a cōmunioib⁹ ad minus cōia: cuz igit mot⁹ large sumptus sit cōior q3 mot⁹ ad vbi: se habens vt genus respectu spēi: ꝛ motus ad vbi cōior sit q3 mot⁹ ad formā: qz vbicūq3 reperit motus ad formā inenitur mot⁹ ad vbi: ꝛ nō e cōtra. Jdeo p̄m⁹ liber nālis phie ē liber physicoꝝ. in quo determinatur de motu in cōi nō descēdēdo ad aliquē specialē motū. Et scōs liber ē de celo ꝛ mūdo: in quo d̄terminat de motu locali tā recto: q3 circulari. Terti⁹ ꝟo est liber de gñatiōe in quo determinat de motu ad formā: tā substātialē q3 accidētalē: nō descēdēdo ad speciales formā. pterq3 ad formā elemtī. Quart⁹ aūt liber metheoroꝝ in quo determiat de ipressiōibus meta^{lis}. cuiusmodi sunt nix: pluuia: ros ꝛ pruina: terremot⁹: vēti ꝛ tonitrua: atq3 comethe. Ex quo. n. liber iste cōsiderat de motu ad formā mixti ipfecti: q est minus cōis q3 motus ad formā: opz q eū p̄cedat liber de gñatione. Et qm̄ via generatiōis minus perfecta p̄cedūt magis pfecta: vt colligitur a phō. 8°. physicoꝝ. ideo qnt⁹ liber phie nālis est liber mineralium in quo determinaf de plūbo: auro: ꝛ argēto. Et sext⁹ liber est de anima in quo perscrutaf de corpoub⁹ habēn bus vitam. pfectior. n. est forma viuēs q3 forma nō viuens: ꝛ perfectior est forma nō viuens mixti perfecti: de qua cōsiderat liber mineraliū q3 forma non viuēs mixti iperfecti de qua considerat liber metheororuz. Preterea quia cōmunior est anima in cōmuni q3 anima vegetatiua ꝛ vegetatiua q3 sensitiua. imo etiā minus perfecta. Jdeo post libruz

de aīa succedit liber de vegetabilibꝰ ⁊ plātis tāq̄ꝫ septimꝰ in ordine libroꝝ pħie nālis. Cui ānectiť liber paruoꝝ naturaliū tāq̄ꝫ octauꝰ ⁊ vltimꝰ: in quo fit mētio ð sōno ⁊ vigilia: de memoria ⁊ reminiscētia: ⁊ alijs passiōibꝰ ⁊ opatiōibꝰ aīe sensitiue per cōparatiōeꝫ ad cām corporeā ⁊ subiectiuaꝫ. ℂ Tertio notādū ſm pħm. 2º posterioꝝ: ꝙ distinctio sciētiaꝝ puenit: non tm̄ ex diuersitate pncipioꝝ: aut ex diuersitate modoꝝ cōsiderādi: sed ēt ex diuersitate subiectoꝝ. geometria. n. ⁊ arisme\a dr̄n̄t ex eo: qꝛ geōetrie subꝫ ē linea. ⁊ arismetrice subm est nūerus. Dr̄n̄t ēt perspectiua: musica ⁊ astronomia: qꝛ subꝫ pspectiue est linea visualis: ⁊ musice nūerus sonorus. astronomie aūt ē corpꝰ celeste. Quia igiť oīum libroꝝ noiatoꝝ subiecta dr̄n̄t. iō ptes pħie nālis itet se distinguūtur. Nā libri pħycoꝝ subm ē corpꝰ mobile: ⁊ libri celi ⁊ mūdi subiectū ē corpꝰ mobile ad vbi: ⁊ libri de gene. subm est corpꝰ mobile ad formā: ⁊ lib. metheoroꝝ subiectum est corpꝰ metheoricū. s. de ipressiōibꝰ elemētorum: ⁊ libri mineraliū corpꝰ minerale. vꝫ. de gn̄ōnibꝰ metalloꝝ: ⁊ libri de aīa subm ē corpꝰ aiatum: ⁊ libri de vegetabilibꝰ subm est corpꝰ vegetabile. ⁊ ꝯ̄sr̄ libri paruoꝝ naturaliū subꝫ ē corpꝰ sensitiuū. Quā aūt tota pħia naturalis dr̄t a singulis ptibꝰ eius. iō subm totiꝰ pħie nālis est corpus sensibile: vt colligiť a cōmētatore in pħemio pħycorum. ℂ Quarto notādū ſm pħꝫ pº posterioꝝ. ꝙ vna sciētia est vniꝰ generis subti ptes ⁊ passiōes cōsiderās. Jō geometria est vna scia: qꝛ hꝫ vnū subm ppinquū ⁊ imediatuꝫ: qð ē ꝯtinuū. ⁊ arismetrica in vna scia: qꝛ hꝫ vnū subꝫ ppinquū: ⁊ imediatū: qð ē discretū: ⁊ qꝛ ꝯtinuū hꝫ ptes subiectiuas: q̄ sunt linea: supficies ⁊ cōrpꝰ: hꝫ ēt passiōes q̄ sūt lōgitudo: latitudo ⁊ pfūditas: seu rectitudo ⁊ curuitas. silr arismetrica nō ē tm̄ de discreto vl̄ nūero: sꝫ ēt de suis ptibꝰ subtiuis q̄ sunt binariꝰ ternariꝰ ⁊ hꝰ. ⁊ ꝯ̄sr̄ de passiōibꝰ q̄ sunt paritas ⁊ iparitas: supfluū ⁊ abūdās: qꝛ igiť scia de gn̄ōne habꝫ vnū subm. s. corpꝰ mobile ad formaꝫ. iō est vna scia. ⁊ ꝯ̄sr̄ hꝫ cōsiderare partes subiectiuas q̄ sunt corpꝰ generabile ⁊ corpꝰ corruptibile: ac ēt suas passiones q̄ sunt gn̄atio ⁊ corruptio. ppterea dicit pħs ꝙ de gn̄ōne ⁊ corruptione est determinādū tāq̄ꝫ de passiōibꝰ corporis mobilis ad formā. ⁊ de natura generatoꝝ ⁊ corruptoꝝ est perscrutādū tāq̄ꝫ de partibꝰ subiectiuis corporis mobilis ad formā.

Dubitatur dupl'r. ⁊ pº qꝛ scia de gene. hꝫ ꝯsiderare de ipressiōibꝰ metheoricis: ⁊ corpibꝰ mineralibꝰ. ⁊ p ꝯ̄ns nō dr̄t liber metheoroꝝ: aut mineraliū a lib. ð gn̄ōne: nā scia de gn̄ōne ꝯsiderat oēs ptes ⁊ passiōes corporis mobilis ad formā: sicut ꝯsiderat geometria oēs partes ⁊ passiōes continui: ⁊ arismetrica oēs ptes ⁊ passiones discreti. vt allegatū ē de itētiōe pħi: sed ros ⁊ pruina: aurū ⁊ argētū sunt ptes subiectiue corpis mobilis ad formā: generatio aūt ⁊ corruptio taliū sunt passiōes illoꝝ. Jgitur liber de gn̄ōne hꝫ cōsiderare de rore ⁊ pruina: auro ⁊ argento: ⁊ gn̄ōnibꝰ ⁊ corruptionibus eorundeꝫ. ℂ Rn̄r ꝙ scia pt̄ eē vna dupl'r. vꝫ. vnitate totalitatis simpl'r. ⁊ vnitate totalitatis ſm qd. illo scia est vna vniꝰ totalitatis simpl'r q̄ ē sic vna ⁊ tota ꝙ nō ē ps alicuiꝰ alteriꝰ sciētie: vt geometria ⁊ arismetrica: et talis semp est vniꝰ subtiꝫ pmi oēs ptes subiectiuas illiꝰ cōsiderās ⁊ passiōes. Jllo vº scia est vna vnitate totalitatis ſm qd que lꝫ sit vna ⁊ tota. adhuc ē ps alteriꝰ: sicut cōtingit de pmo lib. geometrie: vl' arismetrice: aut ð aliq̄ pte nōiata pħie nālis. ℂ Dōꝫ ē igiť ꝙ hꝰ scia est vna vnitate totalitatis ſm qd. naꝫ cōsiderat oēs ptes subtiuas sui subti. ⁊ h̄ nō in spāli: sꝫ in gn̄āli. ⁊ forte aliquā in spāli. vbi gr̄a. liber de aīa nō cōsiderat in spāli de aīa sensitiua vel vegetatiua: q̄ sunt ptes subiectiue aīe. sꝫ tm̄ in gn̄āli. in spāli vº de aīa itellectiua. ita liber de gn̄ōne nō ꝯsiderat in spāli de rore ⁊ pruina. de auro ⁊ argēto: neq̄ꝫ de gn̄ōne ⁊ corruptiōe istoꝝ: sed tm̄ in gn̄āli. in speciali vº cōsiderat de elemētis quattuor. ℂ Sꝫ cōtra. sciētia de aīa cōsiderat in spāli tm̄ de aīa intellectiua. igiť per idē scia de gn̄ōne cōsiderat tm̄ de vno elr̄o. ℂ Dōm negādo ꝯ̄ñaꝫ: qꝛ nulla aīa alteri cōtrariať. aīa aūt elr̄a inicē cōtrariātur: iō pōt vn̄a scia cōsiderare de vna aīa in spāli nō ꝯsiderādo de alia. nō sic aūt pōt de vno elemēto: cū oppositorum eadē sit disciplina.

Secundo dubitať: qꝛ vr̄ ꝙ lib. de generatiōe debeat eē scōs nāliū: nā forma subalis est pºor motu ad vbi: sic subo accn̄te: vt dr̄. 7. metaphysice. igiť corpus mobile ad formā ē pus corpe mobili ad vbi: ⁊ p ꝯ̄sequēs liber de gn̄ōne pcedit librū celi: qð non ꝯtigeret nisi eēt scōs liber nālis pħie. ℂ Respōdetur negādo ꝯ̄ñaꝫ. lꝫ eni forª subalis gn̄ābilis ⁊ corruptibil' sit pºor motu ad vbi: nō tm̄ forma subalis gn̄ābilis nō cōruptibil' posterior: actꝰ eni est pºor potētia: vt habeť. 9. metapħy. ⁊ tm̄ potētia in īdiuiduo gn̄ābili ⁊ corruptibili pcedit actuꝫ. Silr affirmatio est pºor negatiōe pº posterioꝝ. ⁊ tm̄ negatio pcedit affirmatiōeꝫ in īdiuiduo noiato: qꝛ puatio forme generāde pcedit illā in mā. vt colligiť a pħo ⁊ cōmēt. pmo phyſicoꝝ.

ℂ **Amplius de augmētatiōe ⁊ alteratione quid vtrūq̄ꝫ sit: ⁊ vtrū existimādū sit eādē eē nām alteratiōis ⁊ generatōis: aut semotā vt determinata sunt ex nominibus.**

ℂ Jsta est scōa pticula plogi in q̄ pħus manifestatis hiis q̄ sunt de pncipali itētiōe eius: narrat ea q̄ sunt annexa pncipali itētō: ⁊ ea que sunt de scōaria itentōe. vꝫ. alteratio et augmētatio. dicit ꝙ ēt in h̄ libro pscrutādū ē de alteratione ⁊ augmētatiōe. qd ē alteratio ⁊ qd ē augmētatio. Et vtꝝ generatio ⁊ alteratio sint vna ⁊ eadeꝫ mutoꝰ ⁊ nā: aut sint diuerse mutatōes ⁊ disticte nāe: sicut illis diuersa ⁊ distincta noīa cōpetūt. ita ꝙ nō solū distinguātur voce: sicut tunica ⁊ vestimētū: sꝫ distinguātur significatione ⁊ nā: sicut finis ⁊ id qð est ad finē. L̄e. lraꝫ (Ampl'r aūt de alteratōe ⁊ augmētatōe qd vtrūq̄ꝫ ē) expedit determiare tāq̄ꝫ ð annexis pncipali itentō (⁊ vtrū eādē nām existimādū ē esse gn̄ōnis ⁊ alteratōis aut semotā) ⁊ distinctā (vt determiata sunt) atq̄ꝫ disticta (ex noibꝰ) illorū. ℂ Nōnº ſꝫ pħꝫ. 3. physicoꝝ. ꝙ i. 4º pntis est motꝰ. vꝫ. in subaq̄ ē gn̄ō ⁊ corruptio: ⁊ in q̄ꝫtitate q̄ ē augꝰ ⁊ diminutio: ⁊ in q̄litate q ē alteratio. ⁊ in vbi q ē motꝰ rectꝰ vel circularis: q̄rum motuū 3º pmi sunt motꝰ ad formā: lꝫ nō ad eādē: qm̄ gn̄ō est motus ad formā q̄ est suba. ⁊ augmētatio ē motꝰ ad formā q̄ ē q̄ꝫtitas. ⁊ alteratio ē motꝰ ad formā q̄ est q̄litas: cū igiť liber iste cōsideret de corpore mobili ad formā. seqť ꝙ de cōsideratiōe huiꝰ libri nō ē tm̄ gn̄ō vel corruptio: sꝫ ēt augꝰ ⁊ alteratio. Et qm̄ augmēꝰ ⁊ alteratio ⁊ corruptio sunt pp gn̄ōneꝫ tanq̄ꝫ ppter finē: ⁊ vnūq̄ðq̄ꝫ potiꝰ denoiari dꝫ a fine q̄ꝫ ab eo qð ē ad finē: ppterea liber iste dr̄ ppe de gn̄ōne ⁊ nō de corruptōe: alteratiōe vel augmentatiōe. ℂ Et si ex his cōcludiť ꝙ gn̄ō ē subm istiꝰ libri: ⁊ nō corpꝰ mobile ad formā cū scie denoienť a subiectis suis. negeť ꝯ̄ña. qm̄ aliq̄ scie denoiānť a subtis suis: vt theoª ⁊ scia de aīa: q̄dam ab obiectis: vt astronomia ⁊ liber celi: q̄dā a passiōe: vt geometria ⁊ arismetrica q denoiānť nō a ꝯtinuo vel discreto: sed a mēsura q̄ꝫtitatis cōtinue vel discrete: ⁊ ita liber iste dnominať nō a subo suo: sꝫ a passiōe pncipali.

Contra pdcā arguiť. ⁊ pmo ꝙ corpꝰ mobile ad forªꝫ nō ē subm scie: quoniā q̄ttuor sunt cōditiōes subti alicuiꝰ scie: vt colligiť a pħo pº posterioꝝ. vꝫ. ꝙ sit notissimū ⁊ cōissimū i illa scia: atq̄ꝫ adeq̄tū illi. sic ꝙ nō transcēdat metas illiꝰ scie: ac ēt ꝙ sit verificabile de oībus cōtētis in illa: sꝫ cōstat ꝙ pma ꝯditio deficit corpori mobili: cū gn̄ō vel corrupº sit notior corpe mobili ad formaꝫ. p h̄ .n. cogſcimꝰ aliqd eē corpꝰ mobile ad formā: qꝛ videmꝰ ge-

nerari ꝛ corrũpi. Secunda etiã cõditio deficit corpori mobili ad formã: q꜡ sicut gnõ nõ ẽ cõior q̃ꝫ corrup꜠. ita nec corpus mobile ad formã ĩportãs gnõnẽ ẽ cõius q̃ꝫ corp꜠ mobile a for͛ ĩportãs corruptõez. 3ª ꝯditio iterũ nõ cõpetit corpi mobili ad formã: q̃m trãscẽdit metas hui꜠ scie cũ v̾ificet̃ d̾ oĩb꜠ his de q̇b꜠ cõsiderat liber methcoꝛoꝝ ꝛ mieraliũ. 4ª cõditio ꝯñter nõ ꝯpetit sibi: q̃m in h̾ lib. ꝯsiderat̃ de gnõne ꝛ corruptiõe. de alteratiõe ꝛ augmẽtatiõe. de actione ꝛ passiõe. de tactu ꝛ mixtiõe: de q̇b꜠ ṽe non p̃dicat̃ corp꜠ mobile ad formã: vt liquet iductiue. ¶ 2° argr̃ q̃ gnõ nõ sit passio corpis mobil' ad formã: q꜡ corp꜠ mobile ad formã ẽ ꝯpositũ ex for͛ ꝛ mã: ſꝫ gnõ nõ ẽ passio tal' ꝯpositi. igit̃ ꝛc. pꝫ ꝯñia cũ maiori: eo q̃ mobilitas demr̃at̃ de tali corpe: vt hꝫ videri. 6° physicoꝝ. mĩoꝛ colligit̃ de itẽtiõe ph̾i in p̊ h꜠. ꝛ ꝯmẽt. p̊ phẏ. ponẽtiũ drãm iter gnõnẽ ꝛ alteratiõem ex eo q̃ generatio aduenit enti in po° qḋ ẽ mã: ꝛ alteratio aduẽit enti in actu: qḋ ẽ cõpositũ. ꝛ hoc ẽ qḋ dicit ꝯmẽt. ĩ loco p̃allegato. q̃ mã ẽ q̃ in rei veritate gñat̃. ¶ 3° argr̃ q̃ corrup꜠ non sit passio nãlis: q̃m nã dr̃ p̊ ꝛ p ſe de for͛. sic q̃ nõ dr̃ de motu neqꝫ de mã nisi p ꝯpatiõez ad formã: vt colligit̃ de mẽte ph̾i. 2° phẏcoꝝ. ꝛ 5. metaphẏ. igit̃ qḋ repugnat forme nõ ẽ q̇d nãle: ſꝫ corrup꜠ repugnat for͛ cũ sit p̃uatio ei꜠: igit̃ ꝛc. Et h̾ vr̃ itẽtio ꝯ̃ʳⁱˢ di. p̊ celi: q̃ corruptio est accñs p̃ter nãz. ¶ Itẽ oĩs opatio nãlis ẽ pp̄ finẽ: ſꝫ corrup꜠ nõ ẽ pp̄ finez. igit̃ nõ ẽ opatio nãlis. pꝫ ꝯñia cũ maiori. p Ar. demr̃antez 2° phẏ. nãm agere pp̄ finẽ. mioꝛ vo declarat̃ ex eo: q꜡ finis ꝛ bo̅ᵐ sũt qḋdãmõ idẽ: vt colligit̃ a ph̾o. 2° meta. g̊ qḋ nõ hꝫ rõnẽ boni: nõ hꝫ rãnẽ finis: neqꝫ ẽ pp̄ finẽ: ſꝫ corrup꜠ nõ hꝫ rõnẽ boni cũ sit p̃uatio boni. g̊ ꝛc. ¶ 4° ar̃. q̃ de gñabilib꜠ ꝛ cõruptibilib꜠ nõ sit scĩa: q꜡ de ꝯtingẽtib꜠ ꝛ pol̃ibus al̾r se h̾re nõ ẽ scĩa: ſꝫ oĩa gñabilia ꝛ corruptibilia sunt cõtingẽtia ꝛ possĩa al̾r se h̾re. g̊ ꝛc. mioꝛ ẽ euidẽs ex se. maioꝛ ẽ Ar. p̊ posterioꝝ. ꝛ Boetij in p̃ncipio arismetrice. di. sciam esse eoꝝ q̃ ĩmutabilẽ subaꝫ soꝛtiũt̃. ¶ Preterea dicebat Eraclit꜠ q̃ de sensibilib꜠ nõ ẽ scĩa ex eo: q꜡ sũt in ꝯtinuo fluxu. scĩa. n. ẽ neccarioꝝ: ꝛ eoꝛũ que nõ cõtingũt al̾r se h̾re. ¶ Et ꝯfirmatur: q꜡ gñabilia ꝛ corruptibilia sunt tm̃ singularia. vt colligitur a ph̾o p̊ h꜠. dicẽte q̃ hõ nõ gñatur neqꝫ cõrũpitur: ſꝫ sortes aut pl̾o. singulariũ ꝫ aũt nõ ẽ scĩa: neqꝫ diffõ p eũdẽ. 10. metaphẏ. g̊ ꝛc. ¶ Ad p̊ᵐ dr̃ q̃ quelibꝫ illarũ cõditionũ ꝯpetit corpori mobili ad formã. p̊. n. ꝯpetit sibi eẽ notissimũ. ꝛ si nõ no° q꜡ est. tñ no° pp̄ quid est. vñ aĩa cũ sit subm̃ libri de aĩa ẽ q̇d notissimũ in li° illo. ꝛ h̾ no° pp̄ q̇d a p̃oꝛi: nõ tñ notitia q꜡ ẽ a posterioꝛi: q̃m Auic. 6°. nãliũ p̃bat aĩam eẽ ex actib꜠ ꝛ opatiõib꜠ illi꜠. Cõpetit ẽt corpi mobili eẽ cõissimũ in hac scĩa nõ q̇dẽ isto: q꜡ nihil isti꜠ scie ẽ cõius illo. ens. n. qḋ est subm̃ metaphẏce ẽ cõissimũ in scĩa illa: ꝛ tñ vnũ qḋ ẽ po° illi꜠ est eq̃ cõe cũ illo: vt colli° a ph̾o. 4. metaphẏ. ¶ Itẽ cõpetit illi 3ª cõditio q̃ ẽ eẽ adeq̃tũ huic sciẽtie: lꝫ. n. corp꜠ mobile ad formaꝫ v̾ificetur de oĩb꜠ his de q̇bus cõsiderat liber methcoꝛoꝝ aut mieraliũ: nõ tñ trãscẽdit metas hui꜠ scie: q̃m tale subm̃ nõ respicit i° mõ pticulari: ſꝫ mõ vl̾i. ꝛ ita hec scĩa nõ cõsiderat illa consideratione sp̃al̾i: ſꝫ tm̃ cõi. Et ꝯñter negetur q̃ illi nõ cõpetat 4ª conditio q̃ ẽ eẽ v̾ificabile de oĩb꜠ cõtẽtis in hac scĩa. Naꝫ ex q̃ vna scĩa est vni꜠ generis subti cõsiderãs ptes ꝛ possiões: oꝫ illud subm̃ v̾ificari de suis ptib꜠ subtiuis in recto co° q̃ genus d̾ spẽ: ꝛ spẽs de idiuiduo: q꜡ vex dr̃. q̃ oẽ elm̃ ꝛ oẽ gñabile ꝛ cõruptibile ẽ corp꜠ mobile ad formã. de passiõib꜠ ãt v̾ificatur in obliq̊: q꜡ lꝫ nõ sit verũ dicere q̃ gnõ vl' corruptio: alteratio: vel aug° sit corp꜠ mobile ad formã: tñ ṽe dr̃ q̃ ẽ aliq̇d corpoꝛis mobil' ad formã. s. passio vel opatio ei꜠. ¶ Preterea. cõcesso q̃ corp꜠ mobile ad formã v̾ificet̃ i recto de oĩb꜠ passiõib꜠ noiatis: illud nõ ẽ ĩtelligẽdũ in abstracto: ſꝫ in ꝯcreto. albedo. n. ṽe in recto dr̃ de ligno. ꝛ eẽ. nõ q̇dẽ ĩ abstracto: q̃ lig̊ᵐ sit albedo: aut q̃ albedo sit lig̊ᵐ: ſꝫ in cõcreto. vꝫ. q̃ lignũ est albũ: ꝛ albũ ẽ lignũ. ita in p̃posito. nllã gnõ vel corrup꜠: alteratio vl' aug° est corp꜠ mobile ad formã: ſꝫ illud qḋ gñat̃ vel corrũpitur: qḋ alterat̃ vl' augetur ẽ corp꜠ mobile ad formaꝫ. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ q̃ sic for͛ subal' est act꜠: tã mãe q̃ꝫ ꝯpositi nõ eodẽ actualitate: q꜡ ẽ actus mãe actualitate ĩherẽtie: ex q̃ eã actuat: ꝛ act꜠ ꝯpositi actualitate denoiatõis: q꜡ p illã ꝯpositũ ẽ in actu: ita gnõ ꝛ passio tã mãe q̃ꝫ corpis mobilis ad formã: ſꝫ nõ eadẽ. est. n. pa° mãe passibilitate ĩherẽtie: q꜡ est ĩhesiue in mã. ꝛ nõ in cõposito: ꝛ ẽ passio corpis mobil' ad formã passibilitate denoiatõis: q꜡ p illã patit̃: ꝛ gñatur corp꜠ mobile ad formaꝫ. q̃n g̊ dicit ph̾s ꝛ ꝯ̃ᵗᵒʳ: q̃ gnõ ẽ in mã. ꝛ alteratio in cõposito loquũtur de existĩa ĩherẽtie ꝛ nõ denoiatiõis. q̃re ꝛc. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ q̃ cõrup꜠ ẽ 4ᵗ passio nãlis. p̊ q̇dẽ ex nãlitate mãe: q̃n pp̄ nãz mãe corrup꜠ nãl̾r aduenit. mã. n. ẽ pp̄ quaꝫ respõt eẽ ꝛ nõ eẽ: vt dr̃. 7°. meta. 2° ex nãlitate for͛ aut finis: q̃m pp̄ nãm for͛ gñande q̃ est finis trãsmutatiõis p̃cedẽtis corrup꜠ nãliter aduẽit. dic̃. n. ph̾s p̊ h꜠: q̃ corruptio vni꜠ ẽ gnõ alteri꜠. 3° ex nãlitate efficiẽtis: q̃m sol difformiter mot꜠ in obliq̊ circulo ẽ nãlis cã gnõnis ꝛ corruptiõis: vt testat̃ ph̾s. 2°. h꜠. ꝛ 8° phẏ. 4.° ex nãlitate scie: q̃m scĩa nãlis ẽ de gnõne. igr̃ ẽt ẽ de corruptiõe: pꝫ ꝯñia: ex q̃ o°ʳᵘᵐ eadẽ ẽ disciplina q̃ declaratur ex eo: q꜡ vt dr̃. 6. topi. Qui bñ diffinit ꝯ̃ria signat. sic q̃ noti° vni꜠ ꝯ̃rij facit ad cognitionẽ alteri꜠. rectũ. n. ẽ index sui ꝛ obliq̊: vt dr̃ p̊ de aĩa. nõ illa non eẽnt vã nisi scĩa cõsiderãs vnũ oppositoꝝ cõsideraret reliquũ. ¶ Ex his pꝫ solutio ar̃ᵗⁱ negando q̃ corruptio repugnet forme. lꝫ. n. repugnet huic vel illi for͛: nõ tñ forme simpl̾r: q꜡ nõ repugnat forme gñande: ſꝫ ẽ illi nãlis. In corrupto. n. debem꜠ q̃tuoꝛ cõsiderare. vꝫ. formã corrupiã: formã gñandã: mãꝫ existẽtẽ sub vtraqꝫ termio: ꝛ agẽs trãsmutãs: lꝫ igit̃ corrup꜠ sit violenta forme q̃ corrũpit̃: ẽ tñ nãlis for͛ q̃ gñat̃ ꝛ mãe subtetrãsmutatiõi: ꝛ ipsi agẽti trãsmutãti mãꝫ: siue sit agẽs pticulare siue vl̾e. hõ. n. ꝛ sol nal̾r gñant hoiem ex mã: vt h̾r 2° phẏ. q̃n g̊ cõmẽt. dic̃. q̃ cõrup꜠ ẽ accñs ex nãz. i. p̃ter itẽtiõez nãe: q꜡ cũ duplex sit nã. vꝫ. mã ꝛ for͛: vt h̾r. 2° phẏcoꝛũ. nulla istaꝝ nãrũ p se loq̄ndo itẽdit corruptiõem: forma. n. q̃ gñatur vt for͛ ẽ nõ itẽdit corruptõem for͛ p̃existẽtis: nꝫ mã appetit p se corruptõem for͛ quã hꝫ: ſꝫ tm̃ p accidẽs rõne appetit꜠ queꝫ hꝫ ad formã gñandã cũ q̃ stare nõ põt for͛ p̃cepꝭs. ¶ Itẽ negat̃ q̃ corrup꜠ nõ habeat rationez boni: q꜡ lꝫ nõ habeat rationẽ boni respectu forme corrupte: tñ hꝫ rõnẽ boni respectu for͛ gñande. ac etiã mãe ꝛ agentiũ nãliũ: vt dem̃ ẽ. ¶ Ad 4ᵐ rñr q̃ cũ scĩa h̾itus acq̇situs p demr̃atiõez: ꝛ demõ° sit sill's fociẽs scire: vt h̾r p̊ posterioꝝ. gñabilia ꝛ cõruptibilia: seu ꝯtingẽtia ꝛ possĩa al̾r se h̾re sill'ꝫ igredi 2ᵗ pũt. vꝫ. mõ necio: ꝛ mõ cõtingẽti. Tũc igrediũtur sill'ꝫ neciomõ q̃n de ill' formãtur p̃misse necie: ꝛ sic de ill' ẽ scĩa. igrediũt̃ ãt sill'ꝫ mõ ꝯtingẽti q̃n d̾ illis formãtur p̃misse cõtingẽtes. ꝛ sic de ill' nõ h̾r scĩa. Intendit g̊ ph̾s q̃ de ꝯtigẽtib꜠ ꝛ po̅ᵇ꜠ al̾r se h̾re nõ ẽ scĩa si illa accipiatur mõ ꝯtingẽti. formãdo p̃põnes mere ꝯtingẽtes. si ãt accipiãtur mõ necio formãdo de illis p põnes necias. sic de ill' h̾r scĩa. ¶ Et ad ꝯfirmatõez dr̃ q̃ sic p̃priũ iest p̊ spẽi: ꝛ p spẽm indiuiduis s̾m Por̊ᵐ. ita diffõ ẽ p se p̊ ipsi꜠ spẽi. ꝛ p se nõ p̊ ipsoꝝ singulariũ. al̾r diffõ n̄ p̃dicaret̃ d̾ singularib꜠ p̃rio mõ dicẽdi p se. ꝯ ph̾m p̊ post̾. ꝛ ꝯñter ꝯcedat̃ q̃ vliũꝫ ẽ scĩa p se p̊. ꝛ singulariũ p se n̄ p̊. al̾r p̃iret doctria Ar. q̃m dat p̊ poster̾. de demr̃atiõe pticulari. docet. n. demr̃are de triãgulo h̾re 3° ãgulos demr̃atiõe vl̾i: ꝛ de ysochele d̾monstratiõe pticulari. itẽdit g̊ ph̾s q̃ singulariũ nõ ẽ diffõ neqꝫ scĩa p se p̃mo. sic q̃ d̾ singularib꜠ vt sing̊ˡⁱᵃ sũt nõ h̾r scĩa: neqꝫ diffõ: ſꝫ d̾ ill' h̾r scĩa ꝛ diffõ ĩq̃tũ illis cõuẽta st vl̾ia.

Sed dubitatur

circa dcã vtrũ res cõrupta derelinq̇t sciaꝫ p̃us h̾itã. Et vr̃ q̃ nõ ex dr̃ia quã Ar. fac̃ in p̃ntis iter sciam ꝛ sabile di. q̃

sublata scia nõ auferiur scibile: sblato aũt scibili aufert scia Et rõ accipitur ex eo qđ hr̃ in pħemio posterioꝝ. vꝫ. ꝙ ð subto oꝫ pcognoscere qđ ẽ: ꝛ q2 ẽ: iõ de illo hr̃ scia nisi illð sit ¶ Itẽ p̃ posterioꝝ. d. phs ꝙ fl'm nõ scit: q2 nõ ẽ: ꝛ quia scie accipiũt eẽ ꝛ spẽm ex suis subtis: iõ si nõ sunt subta nõ sunt scie. ꝛ. 2. posterioꝝ dicit phs ꝙ illð qđ nõ ẽ: sciri nõ põt: sꝫ tñ qđ nomẽ signat. al'r hr̃ scia de chimera: qđ nõ ẽ veꝝ. ¶ Ad istã difficultatẽ sunt pl'es modi rñdendi. q̃s hꝫ tangit Egidi⁹. ¶ p̃m⁹ igr̃ modus rñdendi dicit ꝙ res hꝫ duplex eẽ. vꝫ. eẽ essentie ꝛ eẽ actuale: sꝫ q2 nõ corrũpit̃ res sꝫ p̃mũ eẽ: sꝫ tñ sm eẽ actuale. iõ de re corrupta põt eẽ scia. ¶ Cõtra hãc rñsionẽ arguit Egidi⁹ ꝙ cõrupta re q̃tũ ad eẽ actuale corrũpit̃ et q̃tũ ad esse eẽntiale: q2 res sꝫ eẽ actuale hꝫ pticulare eẽ. Et sm eẽ eẽntiale hꝫ eẽ vl'e. cõstat aũt vl'ia corrũpi ad corruptiõem pticulariũ. ꝛ si nõ p se: tñ p accñs: q2 corrupto sorte corrũpit̃ hõ q ẽ in sorte. Destructis eñi p̃mis ĩpoĩe ẽ aliqd alioꝝ remãere. igr̃ phs in p̃ntis. ¶ 2⁹ modus rñdendi aĩt ꝙ de re hr̃ scia duplr̃. vꝫ. simplr̃ ꝛ sub cõditiõe. de re exñte habet̃ sciẽtia simplr̃. sꝫ ð nõ exñte hr̃ sub cõditiõe. nlla. n. pluuia exñte hr̃ scia cõditiõata de pluuia. vꝫ. st plu⁹ eẽt oĩa eẽnt va de pluuia. s. ꝙ plu⁹ ẽ aq̃ guttatim cadẽs de nube. ꝛ ꝙ gñat̃ ex vapore in media regione aeris. ¶ Istã expõnẽ excludit Egidi⁹. d. ꝙ cũ scia sit ĩ aĩa: ꝛ cõrup⁹ reꝝ ex aĩa nõ oꝫ ꝙ p corruptiõeꝫ reꝝ tollat̃ scia simplr̃. siue. n. sint rosa ꝛ pluuia siue nõ sint nõmin⁹ de ill' cedẽ rõnes ꝛ demr̃atiões formãtur: ex qb⁹ gñant̃ hit⁹ scientifici. ¶ 3⁹ modus rñdẽdi ẽ Egidij distinguẽns ð triplici eẽ rei. vꝫ. in seipsa. in suis cãis. ꝛ apð ĩtell'ꝫ sic. ꝙ ẽ ordo ĩter ista: nã oẽ qđ hꝫ eẽ in seipso hꝫ eẽ in suis cãis. ꝛ nõ ecõ. Et oẽ qđ hꝫ eẽ ĩ suis cãis hꝫ eẽ apð ĩte^m. ꝛ nõ ecõ. Chimera. n. hꝫ eẽ apð inte^m: ꝛ nõ hꝫ eẽ ĩ seipa: nꝫ in suis cãis. Cũ igr̃ scire sit p cãꝫ: vt hr̃ p̃ post^r. ꝛ p phm̃ q̃tũcũqꝫ res cõrũpat̃ sꝫ eẽ actuale: qđ est eẽ in seipsa ex q̃ remãet in suis cãis nõ tollit̃ scia illi⁹. ¶ Sꝫ ꝯ. seqtur ꝙ re singulari cõrupta stati corrũpit̃ scia illi⁹. pꝫ ꝯña: q2 idiuiduũ pp̃e corruptũ nõ hꝫ eẽ ĩ seipo nꝫ in suis cãis: cũ cõruptũ nõ possit redire idẽ in nũero p Arĩ. circa finẽ scði hu⁹: sꝫ ꝯñs est fl'm: q2 post corruptõeꝫ idiuidui remãet hit⁹ q̃ põt fieri demr̃atio pticulari: sic aũ neqꝫ veꝝ ẽ ꝙ oẽ hñs eẽ in seipso hẽat eẽ in suis cãis. al'r pcederet̃ ĩ ĩfinitũ ĩ cãis ꝛ cãtis: qđ ẽ ꝯ phm̃. 2⁹. meta. ¶ 4⁹ modus rñdẽdi colligit̃ ex doctria eiusdeꝫ Egidij. d. ꝙ signato nois ẽ aliqd mãle vt res: ꝛ aliqd formale vt ꝯcep⁹: q2 nomina signãt res nõ ab^{te}: sꝫ vt sunt apphẽse ab inte^u recte: sic dr̃ de loco ꝙ in eo ẽ aliqd mãle. s. cõp⁹ locãs. ꝛ aliqd formale. vꝫ. ordo ad vniuersũ: sicut g̃ aliqd dr̃ eẽ ĩ eodẽ loco q̃tũcũqꝫ variẽt mãle: dũmõ seruet̃ for^{le}: sic pꝫ ð turri: ꝛ de naui ligata ad stipitẽ q̃ dr̃r eẽ in eodẽ loco q̃tũcũqꝫ varietur aq̃ vl' aer: q2 hit idẽ formale. vꝫ. eundẽ ordinẽ ad vniuersũ. ita nomẽ ideꝫ signat re exñte ꝛ re cõrupta: q2 lꝫ varietur mãle vt ꝙ ẽ res: tñ idẽ formale ꝙ est cõceptio. ꝛ sic nõ ẽ loc⁹ supficies ab^{te} suptanꝫ respect⁹ ꝯtinẽtie: aut ordo vniuersi: sꝫ supficies: vt ĩcludit respectũ ꝯtinẽtie: aut vt ẽ ĩ tali ordine ad vniuersũ: ita signatũ formale nois nõ ẽ res neqꝫ ꝯcep⁹: sꝫ res vt est cõcepta vl' ĩtellecta. ¶ Dõm igr̃ cõformiter ad hꝫ ꝙ ipꝫ scibile vt ẽ obꝫ scie hꝫ 2^x eẽ. s. mãle qđ ẽ ipsa res: ꝛ formale qđ ẽ ipsa p̃cõceptio: nõ q̃liscũqꝫ: sꝫ pcõceptio ex cãis x q̃ quo scire ẽ reꝫ p cãm cogñscere. cõrupto g̃ scibili sꝫ suũ mãle adhuc est scia de illo: q2 remãet suũ formale. s. p̃cõceptio ex cãis actual' vel aptitudinal'. vbi antẽ istud formale cõrũpetur statĩ tollit̃ scia q̃tũcũqꝫ ipsi⁹ scibilis mãle mãeret. ¶ Ex p̃dictis colligo. 4. distictões solnẽtes difficultatẽ ppositã. q̃rũ p̃⁹ est hꝫ: ꝙ res gñabil' ꝛ corruptibil' hꝫ duplex eẽ. s. eẽ eẽntie ꝛ esse exñtie seu eẽ essentiale ꝛ eẽ ĩdiuiduale. esse eẽntie vl' essentiale ẽ ĩgñabile ꝛ ĩcorruptibile: eẽ aũt ĩdiuiduale vl' exñtie gñatur ꝛ cõrũpit̃ dic̃. n. Arĩ. p̃ posterioꝝ. ꝙ spẽs sunt eterne: ꝛ singularia corrũpunt̃: ꝛ in p̃ hu⁹. ꝙ nõ gñatur nꝫ corrũpit̃ hõ: sꝫ sortes. ꝛ si vl'ia dr̃r gñari vel corrũpi hꝫ est tñ p accñs cõmõ q̃ p̃ma mã gñatur ꝛ corrũpit̃ in gñõne ꝛ corrup. for^s: ꝛ cũ ĩtrodicit̃ phs in p̃ntis di. destructis p̃mis ĩpoĩe est aliqd alioꝝ remãere: illð est sic ĩtelligẽdũ. ðstructis idiuiduis ĩpoĩe ẽ gña ꝛ spẽs remãere sm esse ĩdiuiduale vl' exñtie. ¶ 2ª distinctio. res gñabil' ꝛ cõruptibil' hꝫ duplex eẽ. vꝫ. actuale q̃ actual'r existit: ꝛ potẽtiale q̃ põt esse. lꝫ igr̃ corrũpatur res sm eẽ actuale. nõ tñ sꝫ eẽ potẽtiale: q2 adhuc relingt̃ ĩ mã potẽtiã sꝫ quã põt regenerari. ꝛ si nõ sꝫ ĩdiduũ: tñ sꝫ spẽꝫ. iõ si corrũpitur rosa aut pluuia nõ pp hꝫ corrũpit̃ scia illi⁹: q2 ꝛ si nõ mãet sm eẽ actuale ĩdiuiduale vl' exñtie: tñ manet sm esse potẽtiale sic̃ etiã mãet sm eẽ essentie: aut eẽntiale genericũ vl' specificũ. ¶ 3ª distinctio. res gñabil' ꝛ cõruptibil' hꝫ duplex esse. s. cãle q̃ existit in cãis suis. ꝛ effcĩale q̃ existit in effcũ: lꝫ igr̃ corrũpat̃ res vt existit in effcũ: nõ tñ cõrũpitur vt existit in cã; iõ past corruptiõeꝫ ei⁹ sm esse effectuale remãet adhuc sm eẽ cãle. ppterea remãet scia illo corrupto. si tñ corrũpetur res sm vtrũqꝫ eẽ. sic ꝙ nĩ remãeret cã p quã possꝫ eẽ ĩdiuidual'r vl' specifice nec ĩo corrũpetur scia illi⁹: nꝫ tũc de rosa aut pluuia magl hr̃ scia q̃ĩ de chimera. ¶ 4ª distinctio. res gñabil' ꝛ cõruptibil': vt est obm scie hꝫ duplex eẽ. vꝫ. mãle qđ ẽ ipsa res: vtputa rosa vl' pluuia. lapis vl' lig^u: ꝛ formale qđ est ꝯcep⁹ ex cãis supra effectũ actual' vel hitual' q̃ qdẽ ꝯceptio nõ dic̃ exñtiã effect⁹: sꝫ tñ exñtiã cãe ex q̃ fuit aut erit hui⁹ effect⁹. iõ remãet scia corrupto scibili: q2 remãet formale. ¶ His itellectis nõ pcedũt in ꝯriũ dcã phi. Uñ ꝯcedo sublato scibili simplr̃ sic ꝙ nllo mõ remãeat aufert̃ scia ð illo: sꝫ sublato scibili sm qd. sic ꝙ aliq̃ mõ remãeat sm eẽntiã: vl' sꝫ eẽ aut sꝫ actũ vel potentiã. aut sm cãꝫ: vl' sm suũ esse formale põt remãere ei⁹ scia. De subto aũt p̃supponitur q2 est: ꝛ qđ est: qm̃ de ipso p̃supponit̃ qđ p nomen ĩportat̃: ꝛ ꝙ ipm hꝫ aliq̃ mõ eẽ: seu ꝙ ipm est tale de q̃ ẽ aliqd demr̃abile. ꝯñr ꝯcedatur ꝙ scie nllo mõ sũt: si subta nllꝫ eẽ hñt: ꝛ ꝙ de nõ ente nõ est scia. dũmõ illud nõ ens nullã rõneꝫ essendi habeat. vꝫ. in re ꝝ nã secluso omni ope ĩtellectus.

Antiquoꝝ qdẽ igit̃ hi quidẽ vocatã generationẽ simplicẽ alteratiõem eẽ inquit: hi ṽo aliud gñationẽ: ꝛ aliud alteratiõeꝫ. Quicũqꝫ igit̃ vnũ aliqd oẽ eẽ dicũt: ꝛ oĩa ex vno generãt: his qdem necesse est vtiqꝫ generationẽ alteratõem eẽ dicere: ꝛ qđ p̃cipal'r fit alterari. Quicũqꝫ aũt pl'es materias vna ponũt vtpote Empedocles ꝛ Anaxagoras ꝛ Leucipp⁹ ꝛ democritus his aliud. Sed tñ Anaxagoras pp̃iã vocẽ ignorauit: dicit. n. ꝙ fieri ꝛ ðstrui idẽ ꝯsistit qđ alterari. Multa aũt dicit elã queadmodũ ꝛ alij. Empedocles qdẽ. n. corpa q̃tuor: oĩa aũt cũ mouẽtibus sex aut nũero. Anaxagoras aũt ĩfinita ꝛ Leucipp⁹ ꝛ democritus. Hic qdẽ omiomera elã ponit: vtpote os carnẽ ꝛ medullã: ꝛ alia: quoꝝ vniuscuiusqꝫ synonima ps ẽ. Democritus autẽ ꝛ Leucippus ex corpibus idiuisibilibus hec ꝛ alia cõponi ĩquat. Hec aũt ĩfinita ꝛ mĩtitudine ꝛ morphea eẽ. Illa aũt ab illis drñt his ex qb⁹ sũt ꝛ põne ꝛ ordĩe hoꝝ. Cõtrarie aũt vñr dicere q circa Anaxagorã eis q circa Empedoclẽ. Hi quidẽ eñi inquit ignẽ ꝛ aquã ꝛ aerẽ ꝛ terrã q̃tuor elta

τ simplicia magis eē q̃ carnē τ os τ talia siūt ptiū. Hi āt qdē hec simplicia τ elta eē: terrā āt τ aq̃ aerē τ ignē ꝯposita pāspermia .n. hoꝝ eē.
¶ Cōpleto ꝓlogo ī quo Ar. māifestat ītētiōez suā τ ordinē ꝺi exeq̄r ꝺe mītēto icipiēs tractatū q̄ sui p̄maria ꝺiuisiōe i ꝺuos libros ꝺiuidit: ꝙrū p̄m⁹ cōsiderat ꝺ gnōne τ cōrupt. τ nā gñatoꝝ τ cōruptoꝝ. z⁹ vō ꝺ cāis τ rōnib⁹ ipoꝝ gñabiliū τ cōruptibiliū. ibi. (De mixtiōe igr̄ τ tactu) P̄rim⁹ liber q̄nali ꝺiſiōe i ꝺuas ptes p̄ncipales ꝺidit: i ꝙrū p̄ᵃ phs ꝺter minat ꝺ gnōne τ cōruptōe fm se. in z⁹ vō pte ꝺ nā gñatoꝝ τ cōruptoꝝ. ibi (Quī āt oꝫ) Sꝫ spālī ꝺiſiōe ꝺidit i 4ᵒʳ tractat⁹. ꝙrū p̄m⁹ ꝺeteriat ꝺ gnōne τ corrup. qd ē. z⁹ ꝑscrutat ꝺ ꝯnexis gnōni τ cōruptōi q̄ sūt alteratio τ aug⁹. ibi (ꝺ gnōne τ alteratiōe) z⁹ igr̄ illa sine qb⁹ n̄ fit gnō nec corrup⁹. n̄ alteratio nec aug⁹. τ h̄ sunt actio τ pa⁹. ibi (Quī oꝫ p̄ᵐ) 4ᵒ ꝺeduīgit ea. vꝫ. ꝯgregatōez τ mixtiōez q̄ lꝫ n̄ sint necīa simr: tn̄ m̄ltū ꝺeseruiūt gnōni τ cōruptiōi. ibi (Reliquū āt videdū) P̄rim⁹ tractat⁹ ꝺidit in ꝺuas ptes p̄ncipales. i q̄ p̄ᵃ phs ꝺeteriat ꝺe gnōne τ cōrup. fꝫ opiōnē āti q̄rū. i zᵃ fꝫ ꝓpriā opiōnē. ibi (Deteriatis āt his) P̄ria ps ꝺidit i 4. capl̄a. i ꝙrū p̄ reprobat opiō ātiq̄rū in cōi. i z⁹ reprobat opio eorūdē in spāli. ibi (Emp. igr̄) in z⁹ ponūt motiua ꝺemocriti. ibi (hꝫ. n. q̄ōne) in 4⁹ vō soluūt illa. ibi (Sꝫ h̄ potētib⁹) P̄rimū cōᵐ ꝺidit i ꝺuas ptes p̄ncipales. in q̄ꝝ p̄ᵃ phs ponit aliq̄s ꝺiſiōes manifestātes ꝺiuersas ꝺ p̄ncipijs opiones ātiq̄rūꝫ. In z⁹ vō reprobādo āti q̄s exeq̄r ꝺ in cēto ꝓ ꝯnes. ibi (His igr̄ q̄ ex vno) ¶ Circū q̄ ad p̄ᵐ. ꝺ. phs q̄ opi⁹ ātiq̄ꝝ ꝯsistit in h̄: q̄m eoꝝ qdā posuerūt gnōnē simplicē eē alteratōez. qdā āt ꝺixerūt gnōnē eē ꝺistictā ab alteratiōe. ¶ Ad qd ꝺclandū sit h̄ p⁹ ꝺiſio. Atiq̄ꝝ qdā posuerūt vnū tm̄ m̄ale p̄nᵐ ꝺicētes oia eē vniꝫ. τ oia fieri ex vno ut ꝑmenides τ Melissus: qdā āt pl̄a: vt Emp. Anaxago⁹. τ Leucipp⁹ ponētes tn̄ vnīꝫ m̄ale p̄nᵐ necīo habuerūt ꝺr̄e gnōnē eē alterationē τ id qd p̄n̄ fit. s. qd gñat alterari. Sꝫ asserētes pl̄a p̄nᵃ eē m̄lia habuerūt negare gnōnē eē alteratiōnē: τ ꝯcedere gnōnē esse aliud ab alteratōe. T. c. li. (Antiquoꝝ qdē igr̄. hi qdē vocataꝫ simplicē gnōnē). s. generatōez ꝺr̄c (eē iquit alterationē. hi vō aliō) ꝺr̄t (eē generationē τ alterationē. q̄cūq̄ꝫ. n. vnū aliqd) fm̄ m̄āꝫ (ꝺixit eē oē: τ oia ex vno gñant his qdē vtiq̄ꝫ necēe gnōnē alteratōez ꝺr̄e. τ q̄ p̄ncipalr̄ sit alterari q̄cūq̄ꝫ antē pl̄es) m̄ās (vna ponūt: vt Emp. τ anaxagoras τ Leucipp⁹) hi aᵈ ꝺr̄t (ē gnōnē ab alteratōe. ¶ Cōtra hāc ꝺiſionē possꝫ aliq̄s istare. ꝺi. q̄ Anaxag. posuit pl̄a p̄nᵃ m̄ālia. vꝫ. sanguinē: carnē plūbū. auꝝ argētūꝫ τ h̄ꝫ. τ tn̄ n̄ ꝺistīxit gnōnē simplicē ab alteratiōe. ꝺixit. n. q̄ gñari τ cōrūpi τ alterari sūt vnū τ idē. ¶ R̄ñdet phs q̄ iste ꝓpriā vocē igrauit eo q̄ ꝯdixit sibi. posuit. n. gnōnē nō ꝺifferre ab alteratōez. τ cū h̄ m̄ltitudinē p̄ncipioꝝ m̄āliū ad m̄ltitudinē se⁹ ꝺisti⁹: iter gnōnē τ alteratōez: vt vr̄ i zᵃ pte h⁹. c⁹. T. c. li (sꝫ tn̄ Anaxᵒʳ ꝓpriā vocē igrauit) Qr ꝺixit illō ad qd seq̄r ꝯdictio (ꝺic. n. q̄ fieri τ ꝺistrui idē existit alterari. m̄lta āt ꝺic elt̄a). i. p̄nᵃ m̄ālia (q̄nēadmodū τ alij) ad qd seq̄r oᵗᵘᵐ p⁹ ꝺicti. ¶ Nōnᵐ p fꝫ ꝯmt. ꝯm. z. q̄ ꝺicētes oia vnū necēe ē eis ꝺr̄e q̄ gnō simplex τ alteᵒ sūt idē. τ cā in h̄ ē: qr subꝫ oīuꝫ trāsmutatiōnꝫ apud illos ē ens in actu n̄ trāsmutabile. ¶ Intēdit ꝯm. hāc rōnē. ois mot⁹ q̄ ē act⁹ ētis in actu ē mot⁹ ad q̄ꝫtitatē: q̄litatē vl' vbi: vt ē ꝯnsuꝫ. 5. phy. sꝫ gnō simplex ē mot⁹ ētis i actu ꝑ ātiq̄s ꝺicētes subꝫ m̄āle oīuꝫ eē ens i actu igñabile τ icorrūptibile. igr̄ ātiq̄ ponētes tn̄ m̄āle p̄nᵐ habuerūt ꝯcedere generatiōez eē motū ad q̄ꝫtitatē: q̄litatē vel vbi: sꝫ gnōnē re q̄ nō ponebāt ipsi eē motū ad q̄litatē: τ ꝯn̄r eē alteratōez. z⁹ nōnᵐ fm ꝺoctrinā ꝯm. 6. phy. q̄ ꝺuplex ē gnō. vꝫ. gnō simplex τ ꝯposita: gnō simplex ē subit⁹ puēt⁹ for⁹ subal': generatio ꝯposita ē aggregatū ex subito ꝓuētu for⁹ subal' τ alteratiōe p̄cedēte. iō tal' motus ꝺr̄ alteratio rōne mot⁹ p̄cedētis: τ gnō rōne mutatōis seq̄ntis. Notāter igr̄ ꝺic phs τ ꝯm. gnōnē simplicē. q̄ nō icōuenit gnōnē eē alteratōz: cū iā sit ꝯcessū gnōne ꝯpositā esse alteratōez: sꝫ esſ icōueniēs gnōnē simplicē eē alterationē cū alter⁹ sit mot⁹ successiu⁹ τ gnō sit muta⁹ iduisibil: vt h̄ꝫ videri. 5. physicoꝝ.

Dubitatur ꝑ q̄d phs ꝺic id qd gñat p̄n̄ fieri. τ id qd alterat n̄ p̄n̄ fieri cū eq̄ fiat q̄litas s[?]

¶ R̄ñr: q̄ h̄ ē rōne finis: nā q̄ finis magl' itēdit (cuī sba.) ab agēte q̄ꝫ id qd ē ad finē. iō ꝺr̄ p̄n̄ fieri. cōstat āt vt videbit ifra q̄ gnō n̄ ē ꝑp alteratiōez. sꝫ alter⁹ ē ꝑp gnōnē: tāq̄ꝫ ꝑp finē (¶ Emp. n.) z⁹ ꝺio ponētiū pl̄a p̄nᵃ m̄ālia. qdā ꝺixerūt illa eē finita: vt emp. qdā āt ifiᵗᵃ vt ꝺmocrit⁹ τ leucippus. Emp. n. posuit. 6. p̄nᵃ. vꝫ. q̄tuor elt̄a vna cū lite τ amiᶜᵃ: q̄ruꝫ q̄tuor ꝺicebat eē m̄ālia. s. 4. elt̄a. alia vō ꝺuo. vꝫ. litē τ amicitiā ꝺixit eē p̄nᵃ effectiua. sꝫ anaxᵒʳᵃˢ posuit ptes ifinitas ꝯsiliū nāꝝ τ figuraꝝ. Democrit⁹ āt τ Leucipp⁹ ifinita corpa athomalia iduisibilia. T. c. li. (Emp. n. corpa qdeꝫ q̄tuor. vꝫ. elt̄a. oīa aūt cū mouētib⁹ sex numero. Anaxa. āt ifinita. τ Leucippus τ Democritus)

Sed dubitat q̄ Anaxaᵍᵒʳᵃˢ nō posuit p̄nᵃ ifinita fꝫ spēm: sꝫ tn̄ fꝫ nūeꝝ. vꝫ. ifinitas particulas carnis: τ ifinitas pticulas sanguis auri τ argēti. τ ꝺ alijs. ꝯstat āt Emp. ꝯsiliariter posuisse ifiᵗᵃˢ pticl̄as ignis τ ifiᵗᵃˢ pticl̄as aq̄ terre τ aeri. igr̄ vterq̄ꝫ posuit p̄nᵃ ifinita fꝫ nūeꝝ. τ solū finita fm spēꝫ. lꝫ pl̄a fm spēꝫ Emp. q̄ꝫ anaxᵒ.
¶ R̄ñr q̄ ꝺuplicia sunt p̄nᵃ. vꝫ. actu τ pō. p̄nᵃ actualia sunt illa q̄ nō sūt ptes alicui⁹ h̄ñtis ꝯsil'eꝫ ꝺnoīatiōez. Emp. igr̄ posuit p̄nᵃ pōlia eē ifinita fꝫ nūeꝝ: sꝫ actualia ꝺixit illa tn̄ eē finita. Anaxᵍᵒʳᵃˢ āt posuit ifinita p̄nᵃ actualia. vꝫ. infinitas portiōes carnis: q̄ruꝫ nl̄la erat ps alicui⁹ carnis: τ ifinitas portōes sanguis: q̄rū nl̄la ps erat alic⁹ sanguis. Emp āt τ si posuit ifinitas ptes ignis illas ꝺixit ptes alic⁹ total' ignis. ꝯcessit q̄ Anaxag. ꝺe q̄lībꝫ spē ifinita eē m̄ltā actualia eq̄lia n̄ cōicātia. sicaūt nō ꝯcessit Emp. sꝫ tn̄ finita. (¶ Hic qdē. n.) z⁹ ꝺio ponētiū p̄nᵃ m̄ālia ifinita qdam ꝺixerūt illa eē hōgenea: vt Anax. qdā āt etherogenea: vt Democrit⁹ τ Leucipp⁹. illa ꝺr̄ eē hōgenea q̄ sūt eiusdē rōnis ꝑ toᵐ: vt caro τ sāguis. os τ medulla: nā q̄lībꝫ ps carnis ē caro. τ q̄lꝫ ps sāguis ē sanguis. loq̄ndo ꝺe pte q̄ꝫtitatiā: illa vō sr̄ etherogenea q̄ h̄ñt ptes ꝺiuersaꝝ rōnū cū toto: vt hō τ equus. nl̄la. n. ps hoīs ē hō. nᶜ aliq̄ ps eq̄ ē equ⁹. anax. q̄ ponēs p̄nᵃ m̄ālia ifiᵗᵃ ꝺixit illa eē hōgenea τ eiusdē rōnis: ñ q̄ caro τ sāguis: τ auꝝ τ argētū. sint eiusdē rōis. s. ifiᵗᵃ minia carnis: ifiᵗᵃ minia sāguis. τ sic ꝺe alijs. Democrit⁹ āt τ leucipp⁹ posuerūt p̄nᵃ m̄ālia ifinita tā fm spēm q̄ꝫ fm nūeꝝ ꝺiuidēdo p̄nᵃ reꝝ nālia eē corpa athomalia iduisibilia ifinita ꝺistiguētes ea. penes figurā ordinē pōnē: sic q̄ taliū athomoꝝ iduisibiᵐ qdā erāt figure circl̄aris. qdā triāgl'ar'. τ sᶜ i ifinitū fꝫ ifiᵗᵃˢ spēs figuraꝝ. p̄ᵃ q̄ ꝺr̄ia erat ex pte figᵉ. zᵃ ex pte ordinis: q̄ illoꝝ quidā erāt p̄ores. τ qdā posteriores. 3ᵃ ex parte sitꝰ: q̄ eorundē quidā erāt sursūꝫ. qdā ꝺeorsūꝫ. qdā an. qdā retro: qdā a ꝺextris. τ qdā a sinistris. Et ex his ꝺr̄ijs ꝺistiguebant cōpa nālia ꝺicētes. q̄dā ꝯstituebāt ex athomis circularib⁹: τ q̄daꝫ ex athomis triāgularib⁹: q̄dā ex athomis p̄orib⁹: q̄dā ex athomis posteriorib⁹: q̄daꝫ ex athomis sursūꝫ: τ q̄dā ex athomis ꝺeorsūꝫ. T. c. li. (Hic qdē. n.). s. Anaxag. (omiomera elt̄a). i. p̄nᵃ eiusdē rōnis posuit ifinita (vtpote os carnē: medullā τ alia: q̄ruꝫ vnūqūq̄ꝫ synonima ps ē). i. eiusdē rōnis τ ꝺnoīatōis cū suo toto (Democrit⁹ aūt τ Leucipp⁹ ex corpib⁹ iduisibilib⁹ alia cōponi igūt. h̄ aūt ifinita τ m̄ltitudine τ for⁹ eē). i. spē ꝺistigui ꝺebēt (illa āt) corpa nālia (ab illis) i. ab ill' cōpib⁹ nālib⁹ (ꝺr̄nt his ex qb⁹ sūt) vꝫ. p̄ncipijs athōalib⁹ (τ pōne τ ordie hoꝝ) p̄ter ꝺr̄iaꝫ figuraꝝ.

Dubitatur q̄ vr̄ q̄ Democrit⁹ nūq̄ꝫ posuerit p̄nci

pia cē corpora īdiuisibilia:nā ipse lōgo tpe nālibus insidauit:vt testat̄ phs i h li°ɔmēdās ip̄z supra plonē. igr̄ obuit scire oē corp° eē diuisibile cū diuisibilitas sit ppa pa° ɔtinui ꝛ ɔtinū ō cētia corpia ex doctria pntoꝝ. ꝛ pmaxie: qr posint dcā pn° eē figurata. ɔstat āt figurā i re īdiuisibili fūda ¶ Rūr ꝙ 4.° aliqd dr̄ idiuisibile. ꝑ qdē indi ¶ ri nō posse. uisibilitate q̄titatis:qr nō hz ptē neq ptes q̄ mō pūct° ꝛ istās sunt īdiuisibilia vt testat̄ phs.6.phy.2° aliqd dr̄ īdiuisibile idiuisile vnitatis:qr ipm ē vnū ꝛ nō pla.ꝛ sic oēqd ē in mūdo hn̄s verā vnitatē ē īdiuisibile:qm vnū dr̄ indiuisiōez a se:vt hz videri.4.meta.3° aliqd dr̄ idiuisibile īdile forme.qr ip̄z hz formā q̄ nō pōt dari minor i actu i spē sua sic ꝙ nō pōt diuidi ptib° manētib° post diuisiōez iuxta Arꝭ. doctrinā ꝑ phy.di.ꝙ ē dare minimā carnē:ꝛ.2°.de aīa ꝙ oīum nā cōstātiū terīata ē rō magnitudis ꝛ augmēti. 4° aliqd dr̄ īdiuisibile indiuisile denoiatiōis:qr nō hz aliquā ptē eiusdē denoiatiōis ppinq̄ cū suo toto.ꝛ sic logr̄ phs de idiuisile.3°.phy.cū dic hominē eē qddā indiuisibile.nō igr̄ dixit democrit° pn° eē corpa idiuisibilia indiuile q̄titatis p carētiā partiū:sz induisile fore nō poterāt diuidi ꝛ minorari ac ēt induisile denoiatiōis:qm sm ptes pncipioꝝ nō poterāt suscipe denoiatōez toti°:sic nec aliq̄ ps alicui° figure ē eiusdē denoiatiōis ppinq̄ cū illa figura n̄ lla.n.ps circuli ē circulus nz aliq̄ ps triāguli est triāgulus. Et in h maxīe differebāt Anax.ꝛ Democrit°. vt asserit Arꝭ.in lrā:qr anaxagoras pn° dixit hōgenea:cū q̄libz ps carnis sit caro.ꝛ q̄libz ps ossis sit os ꝛ q̄libz ps medulle sit medulla. Democritus aūt asseruit pn° eē ethetogenea nō hn̄tia ptes ɔsilis d̄noiatōis cū toto. Cōueniūt āt in indiuisile pncipioꝝ ex pte forme:qm āboꝝ voluerūt pn° nō posse diuidi:nz eoꝝ foras minorari pn° igr̄ Anax.ꝛ democriti ꝛ mīma Arꝭ pnt ɔsiderori:vt q̄tita:ꝛ vt phyca.ꝑ mō sūt diuisibilia i infinitū.sz 2° mō sunt indiuisibilia:nō qdē ꝑ designationē ptiū ex ptē:sz per realē separatōz ptis a pte. ¶ Cōtrarie āt) 4° diuisio ponētiū pla pn° mālia eē pncipia.qdā dixerūt q̄tuor elēta eē pn°:vt Emp.ꝛ sui seq̄ces.qdā āt dixerūt illa eē pncipiata:vt anaxagoras ꝛ defensores eius. Dixit.n. Emp. ꝙ q̄tuor elēa. vz. aer:ignis:aq̄ ꝛ terra sūt pn° pma:qr nō fiūt ex alijs:nz ex alterutris:sz oīa alia fiūt ex his.s.caro:sanguis:os:medulla. ꝛ h° ɔtrū dixit Anax.vz.ꝙ ignis:aer:aq̄ ꝛ terra nō sūt pn° sz pncipiata:ꝛ fiūt ex alijs:vtputa ex carne:osse:sanguine ꝛ medulla tāq̄ ex pncipijs:dicebat.n.Anax.hō corpa siliūz ptiū eē pāspma.i.vle semē:ꝛ totale pnm noiatoꝝ q̄tuor elemētoꝝ.dr̄.n.pāspma a pan qd ē totū:ꝛ spma qd ē semē q̄si totū semē. ¶ Ecce ꝙ Anaxa.pōebat simplicitatē in corporib° cōsimiliū ptiū.ꝛ ɔpōnē in q̄tuor elētis.Emp.vo pōebat eā simplicitatē in q̄tuor elētis:ꝛ ɔpōnē in corpib° noiatis siliūz ptiū.s.in carne:sanguine:ꝛ hō. Le.li.(Cōtrarie āt vir dr̄e q circa Anaxa.)sunt defensantes eūz (eis q circa Emp.laborabāt) tāq̄ seq̄ces ei° (hic qdē.n).s. Emp. (igt ignē ꝛ aquā:aerē ꝛ terrā elā.4.ꝛ simplicia eē magis q̄ carnē ꝛ os:ꝛ talia siliūz ptiū.hi aūt) q seq̄ūt̄ Anax.(h qdē) siliūz ptiū dn̄t (simplicia ꝛ elēa eē:terrā āt ꝛ aquā:ꝛ ignē ꝛ aerē ɔposita) eē dn̄t ex his (pansp̄ma.n.) .i.vle semē cōpa siliūz ptiū (eē hoꝝ) dn̄t.s.ignis ꝛ aq̄:terre ꝛ aeris.

Contra hāc diuisiōez arꝭ pbādo pōnes Anax. ꝛ emp. nō inuicē ɔriari eo mō q̄ dcm̄ ē:qm Anax.posuit oīa corpa cōsimiliū ptiū eē pn°:sz q̄tuor elēa.s. ignis ꝛ aq̄.terra ꝛ aer sūt corpa siliūz ptiū cū sint corpa hōgenea eiusdē denoiatōis in toto ꝛ ptib°:qr q̄libz ps ignis ē ignis: ꝛ q̄libz ps aq̄ ē aq̄.igr̄ Anax. voluit dcā.4.elēa eē pncipia: ꝛ h sūt pō Emp.q̄ ad h.in alio discōueniūt:qr emp.posuit tm̄.4.elēa eē pncipia.Anaxa.āt oīa corpa omiomera eiusdē rōnis ꝛ dnoiatōis i toto ꝛ ptib°. ¶ Itē cāe q̄to sūt rēotiores:tāto simpliciores:vt pz inductiue.caro.n.ꝛ ossa sūt simpliciora māu ꝛ pede:qr sūt cāe rmotiores i hoīe.ꝛ h bn̄ sciunt Anax.sz elēa 4.m sūt eāe remotiores in aīali q̄z caro ꝛ os.ꝛ h appēt ad sensū.ꝛ n̄ illa.igr̄ q̄tuor elēa sūt simpliciora q̄z caro ꝛ os sz Anax.ꝛ h sint opinio Emp.

¶ Rūr ꝙ Anax.posuit duplicia corpa hōgenea.vz.sz vitatē ꝛ sm appentiā.corpa hōgenea sz vitatē erāt illa q̄ nllā cōmixtionē habebāt cū alio corpe alteri° rōnis.ꝛ talia nūq̄z inueniebāt p se exn̄tia ꝛ sepata:sz sp alijs ɔiūcta:vt minima caro.minimū os:minim° ignis.qr igr̄ talia minima erāt incōmixta ea anaxag.vocabat pura.sic ꝙ minima caro apd ip̄z erat caro pura.ꝛ minim° ignis pur° ignis. Corpa hōgenea sz appētiā erāt illa q̄ p se existebāt:aut qb° cōpa alteri° spēi erāt ɔmixta:vt ignis quē videm°.ꝛ caro quā tāgim°.ꝛ aquā quā bibim°:q̄rū nllz dicebat̄ pux sz pmixtū. Voluit g anax.ꝙ daret̄ aq̄ pura q̄ erat cōp° hōgeneū sz veritatē:ꝛ aqua mixta que erat corp° homogeneū sm apparētiā:sicut dabat̄ caro pura q̄ erat siliūz ptiū sz vitatē:ꝛ caro mixta q̄ erat siliūz ptiū tm̄ sz appentiā:opinat° ē igitur Anax.ꝙ oīa corpa omiomera sz vitatē.siue cēt ignis:siue aer:siue caro:siue sanguis eēnt pncipia:cōpa āt omiomera sm appentiā tm̄ eēnt pncita. ¶ Ex pdictis seqr̄ ꝑ sz anax. ꝙ sic aliq̄ caro erat pnm alterius carnis.ita aliqs ignis erat pnm alteri° ignis:qm caro pura erat pnm carnis permixte:ꝛ ignis pur° ignis pmixti. ¶ 2° seq̄ ꝙ sic caro erat pnm ignis vl aq̄:aut alteri° elī.ita q̄tuor elēa erāt pnm carnis; qm sic caro pura erat pnm elī pmixti.ita elm̄ purū erat pnm carnis permixte. ¶ 3° seq̄ ꝙ sic caro pura n̄ ē pnm carnis impure:nc ignis pur° ignis puri:ita caro pmixta n̄ ē pnm carnis pmixti:nec ignis pmixt° ignis pmixti:qm pna sūt simplicia.ꝛ n̄ fiūt ex alijs. ¶ 4° seq̄ sz anax.ꝙ q̄tuor elēa n̄ sūt spēs spāme:sz gnā subalterna sic caro:os:sāguis medulla.ꝛ hō:ꝛ qm simplex ꝛ mixtū sūt diuersaꝝ spēꝝ:mō anax.dabat elz simplex ꝛ elz mixtū:sic assignabat carnē purā:ꝛ carnē mixtā. ¶ Dis intellecti ē māifem ꝙ Emp.ꝛ anax.n̄ dixerūt ppe ɔria.sz ɔdictoa:qr n̄ ɔcesserūt oēz ignē eē pnm.ꝛ nllz ignē eē pnm.oēz carnē pncipiatū.ꝛ nullā carnē eē pncipiatū:sz Emp.cōcessit oēm ignē eē pnm.ꝛ nllm ignē eē pncipiatū. Anax. vo asseruit ɔdictoria illoꝝ.vz.aliquē ignē nō eē pnm.ꝛ aliquem ignē eē pncipiatū. Emp.cōcessit oēm carnē eē pncipiatū.ꝛ nullā eē pnm.anax.vo voluit ɔdictoria.s.aliquā carnē n̄ eē pncipiatū:ꝛ aliq̄z eē pnm.ꝛ h lō qr ɔcessit talia sub ɔria. aliqua caro ē pnm.aliq̄ coro n̄ ē pnm:aliq̄ caro ē principiatū.ꝛ aliq̄ caro nō ē pncipiatū·aliqs ignis ē pnm:ꝛ aliqs ignis nō ē pnm:aliqs ignis est pncipiatū:aliqs ignis nō ē pncipiatū qm̄ g dr̄ in lrā ꝙ illi locuti sunt ɔrie accipit ibi cōtrarietas large:vt includit cōtradictionē eo modo quo dcm̄ est.

His quidē igit̄ qui ex vno oīa ɔstruūt necesse ē dicere gn̄atiōez ꝛ corruptionē alteratiōem; semp.n. mãere subm vnū ꝛ idē:tale āt alterari dicimus.

¶ Premissis diuisiōib°:seu distinctōib° narrātib° opīones antiquoꝝ:ꝛ diuersitatē eorūdē in mō loq̄ndi de pncipijs. ɔn̄r phs reprobat illos i q̄tuor ɔnib°:q̄rū pma ē ista:ponētes vnicū māle pnm necio ponere habuerunt gnōnē ꝛ corruptōez eē alteratōez.2a ɔ.ponētes pla pncipia mālia dēebuerūt gnōnē ꝛ cōrup.eē ad ab alteratōe.ibi (Dis āt) 3a ɔ. ponētes pla mālia pna nō potuerūt absq̄ ɔdictōe seruare gnōnē eē ad ab alteratōe.ibi (Nece āt) 4a ɔ. ponentes pla mālia pricipia alteratōez seruare nō potuerūt.ibi (Sz tn̄ ex qb°) Prima ɔ argr̄ sic.illō dicim° alterari ꝙ mãet idē subm ens in actu sz subam a pn°.ad finē trāsmutatōis fcē in q̄litatib° pmis:sz ātiq ponētes vnicū māle pnm debuerūt dīe in gnōne ꝛ corrupt.rex mãere idē subm ēs in actu sz subam a principio ad finē trāsmutatōis fcē in q̄litatib° pmis.igr̄ ātiq ponētes vnicū māle pnm necio ponere habuerūt gnōnez.ꝛ ɔn̄r corruptōez eē alteratōez.ꝑ°ps aūte

est euidēs ⁊ famosa. 2° declaꝛ: qm̄ principia sp̄ manēt fm̄ substaꝫ illoꝝ: ſꝫ subm̄ māle est ens in actu: vt ꝯcesserūt. ḡ idē sp̄ mãsit idē subm̄ ēs in actu a pn° vsqꝫ ad finē ⁊ trāsmutatiōis fcē in q̄litatib° finis. pꝫ ꝯña cū maiori. ⁊ minoꝛ liqꝫ inductiue: qm̄ ātiq̄rū q dā posuerūt māle pnm eē ignem. vt Eraclit° q dā aerē: vt diogenes. q dā aquā vt ypp°. q daꝫ vō aliqđ corp° meᵐ iter elēa. s. iter aquā ⁊ aerē: aut iter aereꝫ ⁊ ignē. ꝯstat āt q̄ōlꝫ istoꝝ eē ens i actu cū sit veꝝ corp° ꝯpo° ex mã ⁊ for°. L. e. li. (Dis igr̄ q ex vno) māli pn°. (oīa cōstitnūt ē necē dr̄e gnōnē ⁊ corrup. alteratōez. sp̄. n. mãet vnū subꝫ ⁊ idē tale nūq̄ alterati dicim°) (Nōnm̄ q rō fcā ꝯ ātiq̄s. n̄ pcedit ꝯ Ar. qꝛ lꝫ pbet cos obuisse ꝯceder̄ gnōnē eē alteratōez: nō tn̄ i° argᵐ pōt fieri ꝯ pbm̄: qm̄ ⁊ si Ar. posuit eternitatē sul pncipij mālis: sic ātiq: n̄ tn̄ eodē mō: qm̄ ipsi posuerūt māle pnm ens i actu. phs āt posuit i° ens in pō. vn̄ 9° meta. ponit ipe dr̄iaꝫ iter gnōnē ⁊ alteratōez. di. q i gnōne subycit̄ ēs in pō i alteratōe ēs in actu. ponētes ḡ subm̄ gnōnis ēs in actu ad istar ātiq̄rū necio bñt ꝯceder̄ gnōnē eē alteratōez: vt ait phs. Propterea p̄ meta. rephēdit eos di. q fuit modus erraris coꝝ: qꝛ posuerūt mãꝫ elm̄ corporū. i. dixerūt mãꝫ q̄ eē lꝫ ⁊ pnm reꝝ eē corp° de nūō corpoꝝ.

Dubitatur p̄: qꝛ mot° nō specificaꝛ a rbo: ſꝫ a termino ad quē. vt appꝫ ex. 5. phy. igr̄ q̄tūcūqꝫ antiq ponerēt subꝫ gnōnis cōp°. seu ēs i actu: dūmō p illuꝫ motū acqrereꝛ rba opōteret gnōnē eē aliud ab alteratōe: ex q̄ p gnōnē acqrit̄ suba. ⁊ per alteratōez qualitas.

(Rñr q ātiq n̄ posuerūt i gnōne reꝝ aliq̄ formā subalēꝫ gñantisꝫ tn̄ accn̄talē pp̄ dr̄iaꝫ quā assig° ꝯm̄. iter forᵃᵐ subalē ⁊ accn̄talē di. formā subalē aduēite ēti i pō: ⁊ forᵃᵐ accn̄talē ēti i actu. vn̄ ꝯcessissent q hō ⁊ equ° n̄ eēn° dr̄ñt: sic nec soꝛ. ⁊ plō: ⁊ sic albū erit nigꝝ: lꝫ nūq̄ e°. ita q albū sit nigꝝ. ita hō erit equ°: lꝫ nūq̄ erit ita q hō sit equ°. sic. n. ex eadē cera nūō fit successiue figuratū triāglare ⁊ figuratū q̄drāgulare absqꝫ acqsitōe alic° rbe: ſꝫ tm̄ figᵉ. ita dicebāt ātiq noiati: q ex eadē portōe toti° pncipij mālis fiebat successiue hō ⁊ equ° absqꝫ acqsitōe noue sube: sed p solā acqsitōez accīᵐ. ⁊ p hūc modū pōebāt oēs rbas eē eiusdē rōnis. n̄ āt

Dubitaꝛ 2°: qꝛ vr̄ q ꝯña quā iten (oīa accn̄tia. dit ꝯꝝ. n̄ sit bōa. subꝫ gnōnis ē ēs i actu. igr̄ gnō est altera°. qꝛ p idē sequereꝛ subm̄ augmētatōis: vl' diminutōis ē ēs i actu. igr̄ aug° vl' dimi° ē alter°. subꝫ mot° localis ē ens in actu: igr̄ mot° local' ē alteratio.

(Rñr q n̄ se°. nā ꝯña quā itēdit phs solū tenet gr̄a mãe: qm̄ pōt fieri gnō absqꝫ augm̄tatōe ⁊ dimīūōe ⁊ motu locali: ſꝫ nō absqꝫ alteratōe: vt argiaꝛ sic. gnō ē in ēte i actu. igr̄ ē aug°. vl' dimi° vel mot° local': aut altera°: sed nō ē aug° nec diminutio nec mot° localis fꝫ ātiq̄s cū sit aliq̄ gnō in q̄ nō appet aliqs istoꝝ motuū. igr̄ gnō est alteratio.

(His āt q gñā mīta faciūt differre gñatiōez ab alteratōe. ꝯuenientib°. n. ⁊ dissolutis gñatio ꝯtingit ⁊ corruptio. Jō dicit hoc mō Emp. qm̄ nā nullius ē: ſꝫ solū mixtura ⁊ segregatio mixtoꝝ. Qm̄ igr̄ ppri° hic sermo coꝝ supponi. ita loq manifestū est: ⁊ quoniā dicūt hoc mō.

(2° ꝯ. ponētes plā mālia pn° dr̄e habuerunt gnōnē differre ab alteratiōe: pꝫ: qm̄ ipsi dixerūt fieri p ꝯgregationē pncipioꝝ. Et cōrupiōez fieri p segregatōez coꝝūdē: ſꝫ n̄ ꝯgregationꝫ segre° ē alte° gñ ⁊c. Sic. n. ꝯuenientib° lapidib° gñaꝛ paries: ⁊ dissolutis corrūpit̄. alia āt variatiōe fcā alteraꝛ. ita fꝫ eos ꝯuenietib° pncipijs illis cōtingebat gnō: ⁊ dissolutis ꝯtigebat cōruptio. alijs āt variatōib° factis ꝯtigebat alte°. Et q ista sint v̄a mãifeᵐ ē auctoritate Emp. di. q nullius nā ē aliō a mixtiōe: ſꝫ nā cuiuslibꝫ ē solū mixtura q̄dā sic q ꝯgre° ē gnō mixtoꝝ: ⁊ segre° ē cōrup° coꝝūdē. ⁊ ita pꝫ p Emp. q gnō ē ꝯgre°. ⁊ corrup° ē segre°. L. e. lit. (His āt q gñā mlta faciūt) pncipioꝝ mãliū ꝯuenit dr̄e (differre a generatiōe alteratiōez. ꝯuenientib° ⁊ dissolutis) pncipijs mãlib° (gnō ꝯuenit ⁊ corruptio. iō dicit Emp. h̄ mō. qm̄ nlli° nā ē nisi mixtura ⁊ segre° mixtorum)

(Et si aliqs diceret q fim̄ iponiꝛ Emp. ⁊ alijs antiquis. Rñdet phus q nꝫ Emp. nꝫ ceteris ātiqs iponiꝛ fim̄: qm̄ manife° ē ex scripturis coꝝ. q sic supponi: sic suppositū ē. vꝫ. q ātiq̄rū q dā dixerūt vnū eē pnm māle tm̄: q dā plā: ſꝫ finita: q dā vō i fi°: ⁊ loq sic locutū ē. s. q ponētes vnū pnm māle habuerūt dr̄e gnōnē eē alteratōz: ponētes āt plā habuerūt dr̄e ꝯriū datis fūdaᵐ illoꝝ ē ppri° modus loq̄ndi eoꝝūdē: ⁊ mãifeᵐ ē: q sic dn̄t de gnōne ⁊ cōruptōe: ꝯgregatiōe ⁊ segregatōe: sic expoᵐ ē. L. e. li. (Qm̄ igr̄ ppri° h̄ smo coꝝū) est (suppōi) ⁊ (ita loq) vt pmissuꝫ ē (mãifeᵐ ē qm̄ dicunt hoc mō) neqꝫ illis iponitur falsum.

Dubitatur sic ponētes vnicuꝫ pnm māle oīuꝫ dicebāt i° eē i actu ēs. ita ponētes plā pncipia mālia dicebāt q̄ōlibꝫ illoꝝ eē ēs in actu. ḡ sic ponētes vnicū pnm māle oīuꝫ n̄ poterāt distīguere gnōnē ab alteratiōe. ita ponētes plā pnᵃ mālia n̄ potuerūt saluare gnōnez

(Rñt q ponētes plā pricipia mālia (eē aᵈ ab alteratōe. fꝫ vitatē n̄ potuerūt aliq̄ trāsmutatōz saluare: vt videbiꝛ in 3° ꝯne: tn̄ fꝫ apparentiā poterāt saluare gnōnē. cōrup. ⁊ alteratōez: gnōnē ⁊ cōrup p ꝯgregatōez ⁊ segregatōez pncipioꝝ: alteratōez vō ex ordie: ⁊ pōne co°. q̄ dicebat demoerit° rē alterat i eū a bom i pores fiūt posteriōes: ⁊ a bom i sursūꝫ fiūt dorsuꝫ i cōpe nāli. ita. n. ꝯsiderabāt ipsi i nā: sic ⁊ i arte. dom°. n. dr̄ gñati ex aggregatōe hucē lapidū ⁊ ligniū: ⁊ dr̄ cōrūpi ex sepatōe īuicē coꝝūdē: alteraꝛ āt dom° qm̄ lapis añrioꝛ fit posterioꝛ: aut qm̄ ligᵐ exñs i tecto poniꝛ in fundaᵐ: aut si lapis vni° parietis pōiꝛ i alio pariete. ⁊c.

(Necesse est aūt ⁊ his alteratiōem eē aliud dicere pter generatōem. Impossibile tn̄ fm̄ q̄ ab eis dicūtur: hoc aūt quō recte dicim° facile ē videre. Queadmodū. n. videm° quiescēte substātia in ea trāsmutatiōem fieri fm̄ magnitudinē q̄ vocaꝛ augm̄tatio ⁊ diminutio. sic ⁊ alteratōz.

(3° ꝯ. ponētes plā pnᵃ mālia pricipia n̄ potuerunt saluare absqꝫ ꝯdictōe gnōnē eē aᵈ ab alteratōe. p°: nā ex pōne coꝝ seq̄baꝛ q gnō est aᵈ ab alteratōe. ⁊ ēt seq̄baꝛ q n̄ ē aᵈ ab alteratōe. igr̄ ꝯdictōez iplicabāt: pꝫ ꝯña cū maiori ex 2° ꝯne. ⁊ bᵒᵃ ai. (Ad c° pbatōez pmittēda ē diffō alteratōis q̄ est ista. altera° est muta° i q̄lrᵉ manēte rba eadē. Ista diffō est mãifesta a sili: qm̄ tā aug° q dimi° est muta° i q̄ti° manente eadeꝫ suba: ⁊ mot° local' est muta° i vbi manente eadeꝫ rba. igr̄ p ideꝫ alter° est muta° in q̄lrᵉ manente rba manente eadeꝫ: sic q n̄ acqriꝛ vl' n̄ depdiꝛ suba i alteratōe: ſꝫ tm̄ i q̄lrᵉ. Tūc sic. oīs muta° i q̄lrᵉ manēte suba eadeꝫ est alteratio: ſꝫ fm̄ ātiq̄s gnō ē mu°m q̄lrᵉ manēte rba eadē: qꝛ ponebāt pnᵃ n̄ trāsmutari fꝫ subaꝫ: ſꝫ tm̄ fꝫ q̄lrᵉᵐ. igr̄ fꝫ illos gnō ē altera°: ⁊ si sic ꝯdictōez claudebāt. L. e. li. (Necē aūt ex his dr̄e). s. ponētib° plā pnᵃ mālia (aᵈ gnōnē eē pter alteratōez. ipoīe tn̄) ē gnōnē eē aᵈ ab alteratōe (fꝫ ea q̄ ab eis dn̄r: h̄ āt qꝛ dicim° recte facile ē videre) supponendo h̄ q (queādmoᵐ. n. videm° q̄escēte). i. manente eadē (rba i eā trāsmutatōez q̄ vocaꝛ aug° ⁊ dimi°: sic ⁊ alteratōez) ꝯtigit eē manēte rba eadē. (Nōnᵐ q ista ꝯ n̄ dꝫ itelli ꝯ plōne: qꝛ ipe n̄ sic posuit plalīᵗᵉˢ ex pte mãe q n̄ pōeret oīuꝫ gñabiliū ⁊ cōruptibiᵐ vnā p̄ᵃᵐ mãꝫ: ſꝫ plalitas illa mãe fꝫ magᵐ ⁊ puū. ē p referēda ad diuersas mãs 2ᵃᵉ pxias atqꝫ dispᵗᵃˢ ad forᵃᵐ suscipiēdā: vt fꝫ aʳᵉᵐ ⁊ bʳᵉᵃ dispōnē mãe fiat alr̄. ⁊ alr̄ susceptio forᵉ: ꝯstat q lꝫ mã p° sit vna oīuꝫ gñabiliuꝫ: mã tn̄ 2ᵃ q̄ ē pxia ⁊ dispoᵗᵃ ē alia ⁊ alia vt testaꝛ phs. 2. phy.

¶ 2° ē referēda magnitudo ⁊ puitas mā̄e ad diuersos gradus ētiū. ī q̄rū p̄ ſʒ plonē erāt ydee. ī 2° itelligētie. ī 3° aīe. in 4° corpa: ad q̄s gradus. ſ. 3° ſeq̄ntes īfluebat p̄n̄° p̄ ipreſſiōeʒ ſilitudīs ⁊ for° tā in itelligētias q̄ʒ ī aīas q̄ʒ ēt in mās cōpales: ⁊ q̄ȝ oē recipiēs hʒ rōnē po° ⁊ mā̄e r° īfluētis: qđ hʒ rōnē act°. iō itelligētie aīe ⁊ corpa erāt q̄ſi mālia r° ydee ī p̄mētis ſilitudinē ⁊ for̄ ī illa: ⁊ q̄m hꝫ ſilitudo ⁊ fō° diuerſimode ſcipiebaī ī oīa p̄dcā. ſ. ī itelligētys magi vlr. in aīabꝰ mīn° vlr. ī corpibꝰ vō mālr ⁊ ptīr. ppea pōit vnitēs forme q̄ȝ ab vna ydea erāt oēs iſti inflitꝰ. poſunt vō p̄lalitatē ex pte mā̄e: quā p̄lalitēm appellauit magnū ⁊ puūʒ: nā hꝫ recepiua ⁊ mālia. vʒ. itelligētie aīe ⁊ corpa cū ſint in diuerſis ordībꝰ atq̄ʒ gradibꝰ entiū. ⁊ ſm q̄ ſūt magis vl̄ minꝰ ſupiora aut iferiora p̄ ppingtatē vl̄ diſtātiā ad gradū ydeaꝝ pticipobāt de illo influxu. equuoce q̄ loquti ſūt p̄lo ⁊ antiq̄ de p̄n̄° mālī. Nā p̄lo tñ vnū p̄n̄m mā̄le poſuit: ſʒ illō diſtingueret p̄ gradus ſʒ magnitudinē ⁊ puitatē: ppterea potuit ponere gnōnē eē aliud ab alteratiōe abſq̄ʒ iplicatiōe cōtradictōis. antiq̄ āt poſuerūt p̄la mālia p̄n̄ª eq̄ p̄ª abſq̄ʒ aliquo ordīe. iō loq̄ndo ō vnitēs ⁊ diſtictōe gnōnis ⁊ alteratōis cōtradictionem vitare nō poterunt.

¶ Sʒ tñ ex q̄bꝰ dicūt p̄la principia faciētes vno ipoſſe alterari. Paſſiōes. n. ſʒ q̄s hic dicimꝰ cōtingere dñe eſtoꝝ ſūt. Dico āt puta calim. ⁊ frigidū. hūidū: ⁊ ſiccū; albū ⁊ nigꝝ: duꝝ ⁊ molle: ⁊ alioꝝ vnūq̄dq̄ʒ vt inq̄t Emp̄. Solē. ī. ignē albū videri ⁊ calidū. Imbrē. ī. aquā ī oībꝰ fridū nigꝝ ⁊ nebuloſum. Silr̄ aūt determiāuit de reliq̄s.

¶ 4° p̄: ponētes p̄la p̄n̄ª mālia nō potuerunt ſaluare alterationē: ſicut nec gnōnē vl̄ corruptiōeʒ. pbaī multiplr̄. ⁊ p̄ ſic. p̄n̄ª ⁊ eſta ſʒ eos nō ſunt trāſmutabilia. igr̄ nec dñe eſtoꝝ ſūt trāſmutabiles: ſʒ q̄litates ſʒ q̄s ſit alteraº ſūt dñe eſtorū. vʒ. calidū: frigidū hūidū ⁊ ſiccū: duꝝ ⁊ molle: albū ⁊ nigrū. ⁊ alia gnālr̄: p̄ q̄ dñt eſta. igr̄ q̄litates q̄ ſunt dñe eſtoruʒ nō ſūt trāſmutabiles. cuʒ igr̄ alteraº fiat ſʒ q̄litates q̄ ſūt dñe eſtoꝝ. ſeq̄ʒ alteratōeʒ āt iq̄ ſaluare nō potuerunt. noiat āt hic p̄hs albū ⁊ nigꝝ īter p̄mas q̄litates: q̄ȝ ſic loq̄bātur āt iq̄ p̄hi. nā Emp̄. dicebat ignē eē calʒ ⁊ albū. aquā vō frigidā ⁊ nigrā ⁊ nebuloſaʒ. ⁊ ſimilr̄ determinant de reliq̄s poſſiōibꝰ aplādo reliq̄s q̄litates ceteri eſtis. Et ſi p̄hs vocat hic albediēʒ ⁊ nigrediēʒ. duritiē ⁊ mollitiē q̄litates p̄mas. iſtud tñ nō ē veꝝ: q̄ȝ nō ſ̄t niſi q̄tuoꝛ q̄litates p̄ᵉ: vt oñdit. 2. hꝰ. vʒ. calitas: friditas: hūiditas ⁊ ſiccitas: ſed id narrat ex opiōne emp̄. ⁊ alioꝝ āt iq̄ꝛuʒ dicētiū oēʒ q̄litatē eē p̄mā q̄ eſtis ɔuenit ī ſuis diſpōnibꝰ nālibꝰ: vocauerunt. n. eſta p̄ma pria corpa. ⁊ ɔñr oēs q̄litates illoꝝ p̄mas. le. li. (Sʒ tñ) illa (ex q̄bꝰ dñt) āt iq̄ (p̄la p̄ncipia faciētes vno ipoſſe ē alterari. paſſiōes. n. ſʒ q̄s h dicimꝰ ɔtigere dñe eſtoruʒ ſūt. Dico āt. puta calim: ⁊ fridū: albū ⁊ nigꝝ: ſiccū ⁊ hūidū. molle duꝝ: ⁊ alioꝝ vnūq̄dq̄ʒ vt iq̄t emp̄. ſolē. ī. ignē albuʒ videri: ⁊ calim imbrē). ī. aq̄uā (ī oībꝰ nigꝝ: frigidū ⁊ nebuloſuʒ. ſilr̄ āt ⁊ deteriāt ⁊ de reliq̄s) q̄litatibꝰ aliorum eſtoꝝ.

¶ Nōn° q̄ 4ᵉ ē alteratio. p̄ª ē iter hītuʒ ⁊ p̄uatōeʒ: vt illuiaº ⁊ īmuᵒ ſenſus vl̄ itell̄s. 2ª ē iter ɔ̄ria poᵘᵃ nō p̄ ſe: ſʒ p̄ accñs vt ſanatio: ⁊ motꝰ aīe de ignoᵉ diſpōnis ad ſciaʒ. 3ª ē iter ɔ̄ria poſitiua p̄ ſe: nō tñ itīcē actiua ⁊ paſſiua vt dealbatio ⁊ dñigraº. 4ª ē iter ɔ̄ria poᵘᵃ p̄ ſe ac iīcē actiua ⁊ paſſiua: vt calefactio ⁊ frigefactio. ⁊ iſta ē ppriſſima ⁊ pfectiſſima alteraº de q̄ p̄hs loq̄ī ī hac p̄ª rōne: lʒ in ɔ̄ne loq̄ī ō oī alteratōe q̄ ē iter p̄ ſe ɔ̄ria: nʒ ſeq̄ī q̄n ɔ̄ ſufficiēter pbeī: q̄ȝ ſi nō ē alteratio ī q̄litatibꝰ p̄mis nō ē ēt in 2ⁱˢ: cū alteraº q̄litatū 2ᵒʳ eēntialr̄ ōpēdeat ab alteratiōe p̄ᵒʳ: ſic effectꝰ a cā.

¶ Quapp̄ ſi nō poſſe ex igne fieri aquā: nʒ ex aq̄ terrā: nʒ ex albo nigꝝ erit aliq̄d: nʒ duꝝ ex molli. Eadē. n. rō ⁊ de aliȷs: hec āt erat alteratio.

¶ 2° ſic. ſi p̄la p̄n̄ª mālia ſūt. ipoſſis ē trāſmuº eſtoꝝ: et ſi impoſſis ē trāſmuº eſtoꝝ: ipoſſis ē alteraº. igr̄ a p̄ ad vltīm: ſi p̄la p̄n̄ª mālia ſūt. ipoſſis ē alteraº. p̄ª ɔditiōalis argr̄. cū. n. oporteat p̄n̄ª mā̄ere hꝫ p̄ª corª. ⁊ eſta q̄ āt iq̄ dñt eē mālia p̄n̄ª manebūt ⁊ nō fiet ex ſeīuicē: vt pbꝰ p̄ p̄hȳ. 2ª ɔditōalis ē manifeſta ex eo: q̄ȝ ſi ipoſſis ē trāſmuº ī ſuba. ipoſſis ē trāſmuº ī q̄litᵉ. ſi nō q̄ʒ ipoſſe ē ex igne fieri aquā: ⁊ ex aq̄ terrā: ñ poterit fieri ex albo nigꝝ: nʒ ex molli duꝝ. ⁊ ſic de aliȷs cū trāſmutaº taliū p̄ſupponat trāſmutatōeʒ eſtoꝝ. ɔſtat āt motū albi ī nigꝝ: aut mollis ī durū eē alteratōeʒ ⁊ trāſmutatōʒ ī q̄litᵉ. Le. li. (Quapp̄ ſi nō poſſe ē ex igr̄ fieri aquā: nʒ ex aq̄ terrā: nʒ ex albo nigꝝ erit aliq̄d: nʒ ex molli duꝝ: eadē āt rō ⁊ de aliȷs. h āt erat alteratio)

¶ Nōnᵐ ſm ɔñ. ɔᵗᵒ. 3. q̄ eſta ſi non trāſmutētur adiuicē nō erit ſʒ ſubaʒ ſubʒ vnū: qđ recipiat duo ɔ̄ria: ſiue illa ɔ̄rietas ſit ī alteratiōe: aut in ſuba. ⁊ nō dʒ aliq̄s dñe q̄ ſubʒ ī alteratōe aliđ ē a ſubō ī ſba q̄m q̄ñō cōtingeret ſubō iſto: vt ſubʒ in alteratiōe auferaī ſubʒ. n. alteratiōis nō ē ei ſubʒ niſi iq̄ȝtū ē ſubʒ in ſuba. Incēdit ɔñ. pbare iſtā ɔñaʒ ipoſſis ē trāſmuº ī ſuba. igr̄ ipoſſibilis trāſmuº ī q̄litᵉ q̄ vr̄ valde dubia: q̄m ſuba ē p̄oꝛ q̄litᵉ cū igr̄ poſſit ōſtrui poſteriº ñ ōſtructo p̄ori appet q̄ poterit eē trāſmuº ī q̄litᵉ nl̄la exñte trāſmutatōe in ſuba.

¶ Sʒ h ñ obſtāte argᵗ ɔñt. illā ɔñaʒ ſic. ſi ipoſſis ē trāſmuº ī ſba. ipoſſibile ē eē aliq̄đ ſubm recipiēs ɔ̄ria ī ſuba. ⁊ ſi ipoſſe ē aliq̄đ eē ſubʒ recipiēs ɔ̄ria ī ſuba ipoſſe ē aliq̄đ eē ſubm recipiēs ɔ̄ria ī q̄litᵉ. ⁊ ſi ipoſſe ē aliq̄đ eē ſubʒ recipiēs ɔ̄ria ipoſſis eſt trāſmuº ī q̄litᵉ. igr̄ a p̄ ad vltimū. ſi ipoſſis ē trāſmuº ī ſuba. ipoſſis ē trāſmuº ī q̄litᵉ. p̄ª ɔ̄ria cōditiōalis tenet: q̄ȝ ex oᵗᵉ ɔñtis ſeᵗ oᵗᵐ añtis. ſi. n. poſſʒ eē ſubʒ recipiēs ɔ̄ria ī ſuba cū nō ſit poſſis receptio ɔ̄rioꝝ abſq̄ʒ trāſmutatōe: nec io ī ſba poſſet eē trāſmutatio. 2ª ɔditōal̄ dclaī ex eo: q̄m ſubʒ recipiēs ɔ̄ria in q̄litᵉ eēntialr̄ depēdet a ſubō recipiēte ɔ̄ria ī ſuba. ⁊ ē illo nālr̄ poſteriº. ɔſtat āt q̄ ſi ñ pōt eē p̄ᵒ: ipoſſe ē eē poſteriº. vñ ſubʒ recipiēs ɔ̄ria in ſuba ē mā p̄ª. ⁊ ſubʒ recipiēs ɔ̄ria ī q̄litᵉ ē ɔpoſitū ex mā ⁊ forª. mō vnꝰ poſſʒ auferre māʒ remanēte ɔpoſito. iō remoto ſubō ɔ̄rioꝝ ſbe nece ē q̄ auferaī ſubʒ ɔ̄rioꝝ: tā q̄litᵘᵐ q̄ȝ alioꝝ accñtiū. 3ª āt cōditiōal̄ ē ō ſe māifeſta: cū ɔdictoriū ɔñtᵗ ō ſe repugnet añti. q̄. n. ſit poſſis trāſmº ī q̄litᵉ. ⁊ ñ ſit poſſe ſubʒ recipiēs ɔ̄ria ī q̄litᵉ implicat ɔdictōeʒ: ex q̄ oīs trāſmºᵒ hʒ ſbʒ. ⁊ oīs trāſmuº ī q̄litᵉ ē de ɔ̄rio in ɔ̄riū: vt hʒ videri. 5. p̄hȳcoꝝ. Et cū dicebaī ſuba ē p̄oꝛ q̄litᵉ. ⁊ pōt ōſtrui poſteriº nō deſtructo p̄ori. igr̄ pōt eē trāſmºᵒ ī q̄litᵉ abſq̄ʒ trāſmutatōe ī ſuba. dico q̄ illđ nō ē cōueniēs: ſʒ ē icōueniēs: ē poſſitas trāſmutatōis in q̄litᵉ abſq̄ʒ poſſitate trāſmutatōis in ſuba. poſſe. n. ē q̄ ſit via ſine terīo ſʒ nō ē poſſis via abſq̄ʒ poſſitate termi. ⁊ poſſe ē ea eē q̄ ſunt ad finē ſine fine: nō tñ cū ipoſſitate finis: motꝰ āt ē via ſ termīnū p̄ ɔñt. 3° p̄hȳ. ⁊ alteraº ē p̄ gnōnē tāq̄ʒ p̄ finē: vt colligiī a p̄hō ⁊ ɔmētatore ſcđo de aīa. iō ſi pōt eē motꝰ abſq̄ʒ terīo ad quē: nō tñ pōt eē motꝰ cū ipoſſitate termi ad quē. ⁊ ſi p̄t eē trāſmuᵉ ī q̄litᵉ abſq̄ʒ trāſmutatiōe ī ſuba. nō tñ p̄t eē trāſmuᵉ in q̄litate abſq̄ʒ poſſitate trāſmutatōis in ſuba.

Dubitatur circa vnā ɔñam quā itēdit p̄hs ⁊ ɔñ. ipoſſis ē trāſmuº eſtoꝝ. igr̄ ipoſſis ē trāſmutaº in ſuba. cū cōtoꝛ ſit trāſmuº ſube q̄ȝ eſtoꝝ. ɔſtat aūt q̄ ñ oʒ deſtruere ſupiº ſi ōſtruiī iferiº. nō. n. ſi ipoſſe ē hoīeʒ eē ipoſſe ē alᵉ eē: neq̄ʒ ſi ipoſſibile ē ignē eē: aut aquā impoſſibile eſt corpus aut ſubam eē.

¶ Rñr q̄n ſupiº icludit iferiº a deſtructiōe īferioꝛis ſeᵗ deſtructio ſupioꝛis: vñ q̄ȝ nūerº icludit binariuʒ ex eo: q̄ȝ oīs nūerº aut ē binariº vl̄ ɔtinēs binariū. ppea ſi ipoſſe ē binariū eē. impoſſe ē nūeꝝ eē. Et ita in ppoᵗᵒ ſi ipoſſis ē trāſmuº eſtoꝝ. ipoſſis ē trāſmuº ſube. ex eo: q̄ oīs trāſmuº ſube ē trāſmuº eſtiª includēs trāſmutatōeʒ eſtiū: nʒ exēª ſūt ad ppoᵐ q̄ȝ alᵉ ñ icludit hoīeʒ: nʒ cōpºª ſuba icludit ignē vel aquā.

¶ Ampli⁹ aūt ꝛ manifestū: qm̄ vnā semꝑ cōtrarijs supponere opꝫ mām: siue trāsmutetur scḋm locū: siue scḋm augmētatiōem ꝛ diminutiōem: siue secundū alteratiōem.

¶ 2ᵒ arguit phs ad idem sic. si pl'a pnᵃ mālia sunt: ipoliis est trāsmutatio. ꝛ si ipolis ē trāsmuᵒ ipolis ē alteraᵒ. igr̄ si pl'a pnᵃ mālia sūt: ipolis ē alteraᵒ. ꝫ 9ñā cū 2ᵃ pte añtis pp repugnātiā oppositi 9ñtis cū añte. ꝛ pᵃ ps declar̄: nō oīs trāsmutatio ē de 9rio i 9riū: vt pbatū ē p phy. igr̄ sub ill' 9rijs est solū vnū pnᵐ ꝓꝫ 9ñā: cū opposita hēant fieri circa idē subꝫ sp̄ vnob⁹ 9rijs suffic̄ vna sbta mā: siue fuerit trāsmuᵒ scḋm locū siue scḋm q̄litatē: siue scḋm q̄ntitatē. Le. li. (Aūt ꝛ manifeᵐ qm̄ sp vnā 9rijs supponēdū māꝫ: siue trāsmutet' scḋm locū: siue scḋm augmētationem)

Dubitatur qm̄ codeꝫ fuᵉˢ possꝫ pbari q̄ nō ē posse mixtū gn̄ari ex el'is 9ᵗeriatiōem phi tractatu. 4. hᵒ pᵗ. ꝛ pꝫ 9ñā: qm̄ el'a sūt pnᵃ mālia mixti.

¶ Rūr q̄ el'a sūt māe mixtoꝝ. ꝛ oē illoꝝ: nō tn̄ sūt ꝓpe pn̄cipia: q2 pnᵃ non fiūt ex alijs neq3 ex alterutris: el'a āt fiūt ex alijs: ꝛ ex alterutris. pnᵐ āt māle tā mixtoꝝ: q̄3 el'oꝝ est sola mā pᵃ. in q̄ fūdātur trāsmutatiōes ꝛ 9rietates illorū.

¶ Intelligēdū q̄ sic alteratio ē final'r pp gn̄ōnē. ita trāsmutatio el'oꝝ est final'r pp trāsmutatōeꝫ mixtoꝝ. ꝛ sicut segtur p locū a cā finali. alteraᵒ ē polis. igr̄ gn̄ō ē polis. ꝛ eꝫ negatiue. gn̄ō ē ipolis. igr̄ alteraᵒ ē ipolis. ita segtur p locū a cā finali. trāsmuᵒ el'oꝝ ē polis. igr̄ trāsmuᵒ mixtoꝝ ē possibil'. ꝛ eꝫ negatiue. trāsmuᵒ mixtoꝝ ē ipolis. igr̄ trāsmutatio el'oꝝ ē ipolis: ꝛ sic se hꝫ cōe ad cōe. ita ptiᶜ ad ptiᶜ: qm̄ trāsmutaᵒ el'oꝝ i cōi ē pp trāsmutatōeꝫ mixti i cōi. Ita hec trāsmutaᵒ pp illā trāsmutatōeꝫ. ꝛ sic alteᵒ i cōi ē pp gn̄ōnē i cōi. ita alteraᵒ istiᵒ ē pp aliquā pticlarē gn̄ōnē. ꝛ si nō istiᵒ tn̄ alteriᵒ: qm̄ alteraᵒ fortis nō ē pp gn̄ōnē illiᵒ. cū ille iā genitᵒ ñ posset gn̄ari: sꝫ pp gn̄ōnē alicᵒ siue ptis: aut siu cadaueris vel alicuiᵒ alterius.

Dubitatur qm̄ trāsmuᵒ vniᵒ el'ti in reliquiꝫ nō vr̄ eē p trāsmutatiōeꝫ mixti: nꝫ alteraᵒ fcā i celo: aut in itellu: aut in q̄litatibᵒ 2ˢ appet esse pp aliquā gn̄ōnem.

¶ Rūr q̄ nā ordiauit trāsmutatōeꝫ vniᵒ el'ti i reliquū: vt oīa sil' possent inuicē trāsmutari: ꝛ 9ñr: vt ex ill' mixtū possꝫ gn̄ari. trāsmuᵒ g̊ vniᵒ el'ti i reliquū ē final'r finalitate remota pp gn̄ōnē mixti. trāsmuᵒ āt oīum el'oꝝ sil' ē final'r pp gn̄ōnē mixti finaliᵗᵉ ꝓpinq̄. ¶ Deīn dr̄ q̄ tales ꝓpōnes alterᵒ ē pp gn̄ōnē: gn̄ō ē finis alteratōis. si alterᵒ ē polis. gn̄ō ē polis. si gn̄ō ē ipolis: alteraᵒ ē ipolis. oēs itelligēde sūt ō alteratōe ꝓp̄rissime dcā: q̄ ē in q̄litates pᵃˢ. Pōt tn̄ 9cedi q̄ sic motᵒ celi. ita ꝛ illūiatio celi ē pp gn̄ōnē ꝛ corruptōeꝫ hoꝝ inferioꝝ. dealbatio aūt ꝛ dnigratio. ꝛ alie alteratōes fcē in q̄litatibᵒ scḋis sunt pp nutritiōem. ꝛ q2 non fit nutritio absq3 gn̄ōne. iō hᵉ alteratiōes sunt pp gn̄ōnem.

¶ Ampliᵒ aūt sil'r necesse est eē hoc ꝛ scḋm alteratiōnē. Si. n. alteratio est ꝛ subiectū vnū elin: ꝛ vna oīum mā hābētiū adinuicē trāsmutatiōeꝫ. Et si subiectū vnū ē ꝛ alteratio est.

¶ 4. pnᵗ argᵗ phs ad 9nē sic. alteraᵒ ē mutaᵒ i q̄litatibᵒ eodē subō manēte vt patuit g̊ 9uertūtur alteraᵒ ꝛ vnitas subti: qḋ ē māle pnᵐ. sic q̄ hn̄ segtur vnū subꝫ ē qḋ ē māle pnᵐ. g̊ alteraᵒ ē: ꝛ eꝫ. alteᵒ ē. igit vnū subm ē: qḋ ē māle pnᵐ. vꝫ. vna mā oīum hn̄tiū i se trāsmutatōeꝫ. igr̄ negātes vnitatē mālis pn̄cipij alteratōeꝫ saluare ñ pūt: sꝫ ātiq ponētes pl'a pnᵃ mālia negauerūt vniᵗᵉᵐ mālis pn̄cipij. igr̄ ātiq ponentes pl'a mālia pnᵃ alteratōeꝫ saluare nō potuerūt. Le. lraꝫ (Ampliᵒ āt sil'r nēcē est h̄ eē alteratōeꝫ). s. mutatōeꝫ i q̄litatibᵒ eodē subō manēte (si. n. alteratio est ꝛ subꝫ vnū elꝫ ē: ꝛ vna oīꝫ mā hn̄tis adīucē trāsmutatōeꝫ si subꝫ ē vnū alteraᵒ est.) ¶ Ex pdict' pꝫ dr̄ia īter ātiquos phos ponentes vnā māꝫ. ꝛ ponētes pl'es: q2 ponētes vnā dn̄tes illā eē corpᵒ in actu alteratōeꝫ nāl'ē scḋm vitatē saluare poterāt. gn̄ōneꝫ vō ꝛ corruptōeꝫ nō scḋm vitatē nec scḋm appentiā saluare potuerūt: ponētes āt pl'es mās nō potuerūt scḋm vitateꝫ aliquā trāsmutatōeꝫ ad formā saluare: q2 nō gn̄ōneꝫ nec corruptōeꝫ nec alteratōeꝫ. ꝛ 9ñter nō augᵗᵉᵐ vl' diminutiōeꝫ: sꝫ tn̄ scḋm appentiā ad modū artificialiū oēꝫ trāsmutatiōem saluar̄ poterāt. Nō est g̊ repugnātia i lra: q2 in vna pte textus att phs q̄ oportebat eos distiguer̄ iter alteratōꝫ ꝛ gn̄ōneꝫ: ꝛ h̄ loq̄ndo ō trāsmutatiōibᵒ: vt ipsi loq̄bāt'. in alia vō pte textᵒ ait: q̄ h̄ saluare ñ poterāt: q2 scḋm vitatē loq̄ndo de trāsmutatōibᵒ: ñ vt ipi loq̄bāt': sꝫ vt ō eis dꝫ loq nāl': negātes vniᵗᵉᵐ māe: negāt oēs trāsmutatōes nāles. vna. n. forᵃ ñ fit ex alia: sꝫ vna mā q̄ p̄us erat sub vna forᵃ fit sub alia. iō suffic̄ vna mā in oī trāsmutatiōe nāli.

Contra pdcā argr̄ pbādo q̄ nō sit vna mā oīuꝫ trāsmutabiliū ꝛ cōruptibiᵐ: nec oīuꝫ ad seinuiceꝫ hn̄tiū trāsmutatōeꝫ. Et p̄ sic. illa sr̄ vnū nuō. q̄rū mā ē vna p Arꝫ. 5. meta. si g̊ eadē mā nuō ē gn̄ati ꝛ cōrupti. seᵗ q̄ gn̄atū ꝛ cōruptū sūt idē nuō qḋ ē ipole: q2 gn̄atū ē: ꝛ cōruptū ñ ē. 2ᵒ pōᵗ ē de eēnᵃ māe scḋm 9ñt. i de sbā orbꝫ: sꝫ ñ q̄lꝫ mā ē in pō ad q̄ālibꝫ formā: q2 ex mā grani milij ñ pt fieri forᵃ equi nꝫ leonis. 3ᵒ mā ē ad aliq̄d dicēarᵘˢ ad forᵃᵐ: p Arꝫ. 2. phy. sꝫ ñ ē vna forᵃ nuō oīuꝫ gn̄abiliū ꝛ cōruptibiliū: nꝫ oīuꝫ ad seinuiceꝫ hn̄tiū trāsmutatōeꝫ. igr̄ nec vna mā. 4ᵒ si mā est vna: aut igr̄ vna gn̄e. aut vna spē: aᵗ vna nuō. nō vna gn̄e vl' spē: q2 genᵒ 9pōit' ex suis spēbᵒ. ꝛ spēs ex gn̄e ꝛ dr̄ia. p 9ñt. in ꝓlogo phy. sic aūt nō 9pōitur mā. nō etiā vna nūero: q2 vnitas māe est sic̄ vnitas gn̄is p Arꝫ. 5. metaphice.

¶ Rūr q̄ illa ꝓpō. mā ē vna oīuꝫ gn̄abiliū ꝛ cōruptibiᵐ. ē itelligēda cū vbo futuri tp̄is. ꝛ cū distrᵘᶜ specifica ad istuꝫ sn̄teᵐ: q̄ eadeꝫ mā nuō erit sub formis oīuꝫ gn̄abiᵐ ꝛ cōruptibiliū scḋm spēꝫ. vñ mā tua nō est mea mā: nꝫ mā vniᵒ el'ti est mā alteriᵒ. ñ etiā mā tua eᵗ vnq̄3 sub forma mea: nꝫ mā hᵒ ignis erit vnq̄3 sub forᵃ illiᵒ aq̄. sꝫ mā pᵃ q̄cūq3 sit illa: eᵗ sub formis oīum gn̄abiliū ꝛ cōruptibiᵐ scḋm idūdūū vl' scḋm spēm. ¶ Ad pᵐ dr̄ q̄ aliq̄ dr̄ir ideꝫ nūero dupl'r. vꝫ. simpᵗ. ꝛ scḋm q̄d. illa sūt ideꝫ nūero simpl'r: q̄rū vnū est reliquū: vt Marcᵒ Tuliᵒ seu tunica ꝛ vestimētū. illa vō sūt ideꝫ nūero subiectiue: q̄rū vnū est subm alteriᵒ vl' ambo cōicāt in codeꝫ subō: quoᵒ dic̄ phs p̄ phy. q̄ mā ꝛ p̄uatio sūt vnū nuō: ꝛ istoᵒ 9cedit' q̄ genitū ꝛ cōruptū sunt ideꝫ nūero seu vnū nuō: nec obstat q̄ vnū sit ꝛ aliud ñ sit. suffic̄. n. q̄ sit eadem mā nuō vtriusq3. ¶ Ad 2ᵐ rūr q̄ duplex est mā scḋm 9ñt. i ꝓlogo phyˢ. ꝛ. 2. phy. l. pᵃ 22ᵒ. Mā pᵃ est mā cōisima ꝛ remotissima. ꝓpterea. n. phs. 2. meta. q̄ in q̄libꝫ gn̄e cāe ē deuenire ad vnū pᵐ. s. ad vnū pᵐ fineꝫ. ad vnū pᵐ efficiens. ad vnā p̄mā formā. ꝛ ad vnā p̄mā māꝫ. al'r ꝓcederet' i infinitū ꝛ nō cōtingeret aliq̄d scire. Mā scḋa est mā ꝓpinq̄ ꝓpᵃ ꝛ disposita ad recipiendū formā: seu ad seruādū eam partial'r in aliq̄ toto. qn̄ g̊ dic̄ 9ñt. q̄ pō est de eēntia māe. loq̄t' de mā p̄ma ꝛ nō scḋa: n'ᶜ icōuenit q̄ mā p̄ma grani milij sit in pō ad formā hōis vl' eq̄. lꝫ forma leonis hōis aᵗ eq̄ ñ possit illā actuare adeq̄te scḋm totū. suffic̄. n. scḋm pteꝫ actuet illā adequate cū alia mā addita eiusdem rōnis. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ materia scḋa sicut nō dicit nisi vnū respectū ad vnā formā. ita nō est vna oīum gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū: sicut neq3 aliq̄ vna forma est vna oīum gn̄abiliū ꝛ cōruptibiliū. Mā aūt p̄ma dicit īfinitos respectᵒ ad īfinitas forᵃˢ gn̄andas. iō ipsa est vna oīꝫ gn̄abiliū ꝛ cōruptibiliū: sic̄ ꝛ ifinite forᵉ sunt oīꝫ gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū. ¶ Ad 4ᵐ rūr: q̄ mā p̄ma est vna nuō: nō q̄deꝫ p aliā māꝫ. sꝫ seipsa sic̄ nec forma est vna spē p aliā formā: sꝫ seipsa ex nā rei. ꝛ ad pḃꝫ di. q̄ vnitas māe est sic̄ vnitas generis. Dico q̄ ly sic̄ ñ dic̄ oīmodā sil'itudineꝫ: qm̄ genus cōponit' ex actu ꝛ potentia

mã aũt p̃ma ẽ pura po[a]: sed itẽdit phs ibi illõ qd dicit cõ-
mẽtator.iz.metaphy.vz.q mã nõ ẽ vna per aliquã idiui-
dualẽ formã:sz ẽ vna p idifferẽtiã:sic igit gen[9] idr̃ns se ad
oẽs suas drias atq3 spẽs.ita p̃ma mã indr̃ns se ad oẽs for-
mas nãles:z ad oĩa ↄposita illarũ formarũ:cũ ipsa q̃ñi est
ex se nõ sit qd:q̃lis nec quãta:vt ait phs.7.metaphyce.

2\. Empedocles quidẽ igit̃ vĩ ↄ̃ria dicere z ad apparentiã z ad seip̃m ipse. Sil' autem nõ dicit alterũ ex altero fieri elemẽtorũ vllum:sed alia omnia ex his.

¶ Istud ẽ scdm caplm hui[9] p̃me ptis p̃mi tractat[9] in q̃ Ar.
reprobat ãtiquos in pticulari:postq̃ eos reprobauit in cõi
qd qdẽ ca[m] diuidit̃ in q̃tuor ptes:i q̃rũ p̃ma phs reprobat
Emp.in 2[a] platonez:ibi(Utr̃ naq3)in 3[a] democritum.ibi
(Democrit[9] aũt)in 4[a] sil' p̃lonẽ z Democritũ.ibi(Princi
piũ aũt hoz)In p̃ma pte phs Emp.4[or] reprobat.p̃ q2 ↄ̃ra
dixit apparẽtib[9] p sensuz z p rõnẽ.2[o] q2 ↄ̃dixit sibi ipsi.ibi.
(Simil' aũt)3[o] de ridiculosa ei[9] rñsiõe.ibi(Nõ tũc solũ)
4[o] de isufficiẽtia sue determiatiõis.ibi(Incertũ autem)
¶ Quãtũ ad p̃mũ dixit Emp.q vnũ elm̃ nõ fit ex alio:
sz oĩa alia fiũt ex elemtis.ppter p̃mũ ↄ̃dixit apparẽtib[9] p
sensũz cũ videam[9] ignẽ fieri ex aq̃:z aquã ex terra.ppter
scdm ↄ̃dixit apparẽtib[9] p rõnẽ cũ de necitate elta alterẽt̃
z sint trãsmutabilia iuicẽ si oĩa alia fiũt ex eltis. dr̃e.n.q
hõ z equ[9] z cetera mixta fiãt ex eltis nõ alteratis: neq3 re-
missis in q̃litatib[9] p̃mis ẽ simplr̃ ↄ rõnẽ. L.e.li.(Emp. igit̃
vĩ ↄ̃ria dicere z ad apparẽtiã)p sensum z intellm̃(z ad se
ip̃m.Sil'.n.dicit alterũ ex altero fieri eloz nullũ: sz oĩa alia
ex his)4[or] eltis. ¶ Nõn[m] q Emp.dicebat phm nãlẽ nul
lo m̃ cõcedere debere aliqd nisi illud sibi eẽt euidẽs: sed
q2 nõ ẽ euidẽs aliqd eltũ fieri ex alio:iõ illud nõ ẽ ↄcedẽ-
dum a pho nãli: z qd illud non sit euidẽs declarabat: qm̃
nõ cõcedit̃ ignẽ generari ex aq̃ nisi ppter experiẽtiaz.s.q2
pcipit̃ ignẽ eẽ in eodẽ loco in q̃ p̃ius erat aq̃: aut q2 iã appz
ignis:z p̃ius nõ apparebat;aq̃ võ p̃ius appebat. z iã nõ appa
ret:sz neutra istaz cãz ẽ sufficiẽs:qm̃ forte spõt esse in co-
dẽ loco in q̃ fuit p̃lo:z tñ nõ põt fieri ex p̃lone tãq̃ ex mã.
poss̃e ẽ ẽt q fortes appeat tibi q p̃ius nõ apparuit:z q plato
dispareat q p̃ius apparuit. z tñ q fortes nõ fiat ex platone.
¶ Pro solõne hui[9] difficultatis dr̃ cõiter distinguẽdo d eui
dẽtia:q duplex ẽ eui[a].s.nãlis z sũma.Euidẽtia sũma ẽ illa
q̃ habita de aliq̃ ppõne hũs eã in sic cre[do] nõ põt decipi:eui
tis modi ẽ eui[a]:qua vnusq̃sq3 scit se eẽ: z p̃n[a] cõia.euidẽtia
nãlis ẽ illa q̃ hr̃ experiẽtijs ↄiecturatiõib[9] sensib[9] fortiori-
bus ad vnã pte ↄ̃dictiõis q̃3 ad aliã.p̃ma eui[a] nescio rez eẽ
quã video:q2 nescio an sit creator:vel creatura:z eadẽ eui
dẽ[a] nõ scit̃ ignẽ fieri ex aq̃:neq3 aliqd simplr̃ gñari:aut cor
rũpi.Alia võ eui[a].s.naturali scio rẽ eẽ quã video:sz nesciaz
qd sit illa.z q ignis fit ex aq̃.et q aliqd simplr̃ gñat̃.z ali-
quid simplr̃ corrũpit̃:q2 expiẽtie nãles fortius conuincũt h
q̃3 oppo[m]. ¶ Iste modus diffiniẽdi vr̃ eẽ d̃fectuosus. p̃:q2
data diffõne de euidẽtia sũma.seqt̃ q tanta eui[a] scit̃ ↄ de-
mõstrata demr̃atiõe q2.q̃3ta eadẽ demr̃ata demõstratiõe
ppter qd.z q nõ euidẽti[9] cognoscũtur p̃misse q̃3 ↄ in dmõ
stratiõe.ↄ phm p̃ posterioz.z pbat̃ ↄña:q2 in credẽdo ali-
quã illaz ↄñi vel ppõnũ nll's posset decipi:ex diffõne aũt
euidẽtie nãlis seqt̃ q nll's sensus exterior poss3 hr̃e euidẽ-
tiã nãlẽ de aliquo suo obo:qd nõ vr̃ vex:z p3 ↄña:q2 nll'us
sensus exterior hz cõiecturatiões fortiores ad vnã partẽ
ↄ̃dictiõis:q̃3 ad aliã:ex q̃ nõ discurrit. ¶ 2[o] ostẽdit̃ exẽpla
repugnare diffõni date de eui[a] sũma:ponẽdo q tu videas
a.ignẽ gñari ex b.aq̃:sic q ita sit.q ignis geneiet̃ ex b.aq̃;
z seqtur q tu habes euidẽtiã sũmaz de ista ppõne.a.gñat̃
ex b.q2 in sic cre[do]. tu nõ potes decipi:ex q̃ neciuz est p tali
mẽsura a.gñari ex b.in eodẽ casu tu hr̃es euidentiã sũmã

q hr̃ ẽ.demr̃ato a.colorato:ex q̃ sensus nõ decipit̃ circa ob-
iectũ ppriũ p Ar.scdo de aĩa.suppositis illis trib[9] ↄditio-
nib[9].s.fortitudĩe obĩi.z bona dispõne organi:z pportiõata
distãtia:quas ponit Temisti[9] ibidẽ. ¶ Dõm igr̃ q eui[a] nõ
bñ diuidit̃ p eui[am] sũmã z nãlẽ:z maxie q2 oĩs eui[a] sũma ẽ
nãlis:loquẽdo de eui[a] nõ hita p reuelatiõem:sz sic nõ tñ
caliditas z albedo diuidit̃ p sũmũ z remissũz:aut p nãle z
p̃ternãle. ita euidẽtiaz q̃dã ẽ sũma:z q̃dã remissa.eui[a] sũ-
ma ẽ illa qua nõ ẽ altera maior:sic est eui[a] p̃moz p̃ncipio-
rũz.eui[a] remissa ẽ q̃ est altera maior:sic ẽ quelibz alia eui[a]
sensus:aut ↄ̃nis vel ppõnis demr̃abilis.Et licz non possit
hñi de illa ↄ̃ne.oĩs triãgulus hz tres.maior eui[a] q̃3 sit hita
scã demr̃atiõe:nõ tñ illa eui[a] ẽ sũma.ser.n.optie disposit[9]
nõ põt eẽ calidior:z tñ nõ hz calitatẽ summã:sz remissam.
nll's ẽt planeta põt veloci[9] moueri q̃3 mo[r]. z tñ nll'us plane
ta mo[r] maiz velocissimo loquẽdo de motu p̃pio.Eui[a] aũt
nãl' ẽ illa q̃ hr̃ ex p̃ncipijs nãlib[9].siue illa eui[a] circũcernat
ↄ̃nes nãles siue nõ nãles.eui[a] aũt p̃ternãlis.dr̃ ẽt illa que
nõ hr̃ ex p̃ncipijs nãlib[9] cuiusmodi ẽ supnãlis hita p reue-
latione.d q̃ nõ se itromittit phycus:sz theolog[9]. ¶ Ad ra-
tiões aũt Emp.dr̃ q ignẽ generari ex aq̃ ẽ euidẽs pho nã-
li:nõ pp hoc:q2 ignis sit aut apparet eẽ i loco aq̃: sz q2 per-
cipit̃ ignẽ eẽ in loco aq̃:z aquã nõ exiuisse locũ: nec nullaz
eẽ penetratiõez corporũ poss̃em.ex quo igit̃ nõ decipit̃ sen
sus circa ppriũ obz seruat[is] illis trib[9] ↄditõib[9] noiatis. vna
cũ eadẽ aduertẽtia ad obm:nõ ẽ poss̃e aquã exiuisse locũ il
lũ qn sensus illũ exitũ pcepiss3. q igr̃ vnũ elm̃ generet̃ ex
alio est euidẽs pho nali.nõ qdẽ eui[a] sũma:sz nãli taz p sen
sum q̃3 per rõnẽ: vñ rõnabile est elemẽta ex seiuicẽ gñari:
ex quo hñt maximã ↄ̃rietatẽ q̃ ẽ iter extrema itnicẽ acti
ua z passiua. vt per sensum liquet.

¶ Simul aũt:qm̃ in vnã cõtingit oẽ nãz p̃ter litem. Rursuz vnũq̃dq3 ex vno fieri. Quapp ex vno aliquo manifestũ:quoniã differẽtijs qbus dã diuersoz:z passiõibus factũ est. hoc qdem aq̃. hoc aũt ignis. Queadmodũ dicit solez hoc qdẽ albũ z calidũ z leue. Terra aũt graue z durum. Ablatis igit̃ his differẽtijs:sunt.n.auferibiles genite q3:manifestũ est quidẽ necesse fieri z aquã ex terra z terrã ex aqua. Similr̃ autez z alioz vnumquodq3.

¶ Reprobat phs Emp.i eo q sibi ipsi ↄ̃dixit.dixit.n.q cõ
currẽte amicicia sine lite oĩa elta cõgregãtur. ex qbus fie
vnũ cahos cõfusum:z aduenięte lite illud cahos resolui
in elta.hec aũt nõ possent fieri nisi elta itẽderent̃ z remit
terẽtur in suis q̃litatib[9]:q̃s Emp.vocauit possiões z drias
eloz. aliqñ deperdẽdo illas.z aliqñ acqrẽdo:qb[9] datis se
quit̃ necio trãsmutatio in eltis:q2 positis passiõib[9] z dri-
tijs eloz ponũtur elta.z illis remotis remouent̃ elta.ↄ̃di-
xit q̃ Emp.sibi ipsi.d.elta posse pdere z recupare possiões
suas:z formas p quos drñt negãdo ea ad seiuicẽ hr̃e trans
mutatiõez.si.n.fm Emp.cõtingit ignẽ esse albũ:calidũz z
leuẽ.terrã aũt eẽ frigidã:graue z durã:cũ h3 elta multuz
drãnt iuicez:si ex eis dz gñari vnũ aliqd oz hoc fieri abla-
tis his drñtijs. z si ex illo regenerãtur elta:oz iterũ recupe
rare illas drias:sz si elta pñt amittere z recupare drias su
as:mãife[m] ẽ q ex terra poterit fieri aq̃:z ex aq̃ terra. z sil'r
alioz vnũq̃dq3 ad seiuicẽ:q2 pp ↄ̃rietatẽ poterũt elta ad se
iuicẽ amitter̃ z recuparet possiões suas.sic i suũ cahos ↄfu
suz. L.e.li.(Sil'aũt)Cũ h q dicit vnũ elm̃ in aliud trans-
mutari asserit Emp.o[m](qm̃ in vnaz cõtingit nãm).vz.in
vnũ cahos(oẽ)elementũ(p̃ter litẽ z ex vno)cahos(rur
sus fieri vnũq̃dq3)eltoz dicit(quapp ex vno aliquo ma-

nifestū: qm̄ differētys q̄busdā diuersoꝝ ⁊ possiōibus) primo ablatis. deide acq̄sitis (scꝫ est hoc q̄dē aq̄: hoc autem ignis: queādmodū dicit solē). i. ignē (albū ⁊ calidū: terrā aūt grauē ⁊ durā. ablatis his igit̄ differētys. sunt. n. auferibiles geniteq;: manifestū: qm̄ necesse ē ⁊ terrā fieri ex aq̄: ⁊ aquā fieri ex terra. silr aūt ⁊ aliorū vnūquodq;) elemētoꝝ ex alio poterit fieri. igit̄ elā sūt iuicē trāsmutabilia. ¶ Notādū p̄mo ꝙ in elemētis sunt quatuor genera qualitatū. de q̄b⁹ Arist. facit mētionē in lr̄a. p̄mo q̄dē sunt q̄litates alteratiue. vꝫ. caliditas ⁊ frigiditas. humiditas ⁊ siccitas. 2° sunt q̄litates motiue localr̄. vꝫ. grauitas ⁊ leuitas. 3° sūt q̄litates resistitiue vt durū ⁊ molle. i. raruꝫ ⁊ dēsuꝫ. 4.° sunt qualitates terminatiue. i. terminātes ⁊ nō terminātes visuꝫ vt diaphācitas ⁊ opacitas. ꝓpterea dicebat Emp̄. ignē eē albū ⁊ lucidū rōne diaphaneitatis: ⁊ terrā eē obscuraꝫ ratiōe opacitatis. Has omnes q̄litates Emp̄. vocauit primas: q2 ꝯpetūt p̄ncipys ⁊ eltis: quas nūq; dixit itēdi: neq; remitti: sed bñ gn̄ari ⁊ corrūpi. ex eo q̄dē: q2 elemēta nō inuicē trāsmutant̄ nō itēdūt̄ nꝫ remittūt̄ q̄litates p̄me: ⁊ q2 corrūpūt̄ i cahos ꝯfusūꝫ: ⁊ ꝯñter gn̄ant̄ ⁊ corrūpūtur q̄litates p̄me: ⁊ in h̄ ite✝ claudit ꝯdictioneꝫ Emp̄. qm̄ si elta nō sunt iuicē trāsmutabilia: neq; sunt itēsibiles vl̄ remissibiles q̄litates p̄me. seq̄t̄ ꝙ nō sit poss̄ alteratio ex ꝗ alteratio ē mutatio in q̄litatib⁹ p̄mis: aut mutatio nēcio ꝯpendēs ab illa. si aūt elem̄ta vna cū suis q̄litatib⁹ gn̄ant̄ ⁊ corrūpūtur. seq̄tur ꝙ ē poss̄ alteratio cū nō sit poss̄ gnō vel corruptio absq; alteratiōe. ¶ 2° notādū ꝙ calitas ⁊ frigiditas. hūiditas ⁊ siccitas sunt q̄litates ⁊ dr̄ie. passiōes ⁊ ꝓprietates eltoꝝ. p̄ q̄dē sunt q̄litates rōne denoīatiōis. q̄litas. n. ē fꝫ quā quales eē dicimur. per aristo. in p̄dicamētis. calitas. n. denoīat ignē esse calm̄. ⁊ friditas aquā eē fridā: ⁊ hūiditas aerē eē hūidū. ⁊ siccitas terrā eē siccā. secūdo sunt dr̄ie: q2 p caliditatē: frigiditatē: hūiditatē ⁊ siccitatē dr̄ūt elemēta: qm̄ ignis ē p̄ calidus. aq̄ p̄ frida. aer p̄ hūidus. terra p̄ sicca. sic ꝙ qualitas p̄ma noīata cōuenit p̄ duobus elemētis. vt declabit̄ scd̄o hu⁹. 3.° sunt possiōes nō tm̄ ex eo: q2 īferūt passionē sensib⁹: sꝫ q2 inicē agūt ⁊ patiunt̄. 4.° sunt ꝓprietates: q2 eas sibi elem̄ta nāliter determināt ꝓpter suā cōseruationeꝫ: sic ꝙ qn̄ hn̄t eas in summo sunt in naturalissima dispōne: qn̄ vō hn̄t eas remissas deficiūt ab illa dispōne. Et in h̄ multū discrepat Emp̄. a p̄ho: qm̄ p̄hs vult caliditatē sic eē ꝓprietatē ignis ꝙ eadē spē inenit̄ in aere. Emp̄. aūt voluit caliditates aeris ⁊ ignis eē diuersaruꝫ spēꝝ. ⁊ ꝯñter frigiditatē terre ⁊ aq̄ differre spē: sic ⁊ ipsa elta specifice dr̄nt. ¶ Tertio notāduꝫ ꝙ Emp̄. mouebat̄ ponere nllm̄ elm̄ posse ex altero fieri ista rōne: q2 si vnum elm̄ posset in aliud trāsmutari. igit̄ facta trāsmutatiōe remanerēt tm̄ tria elta. ¶ Itē illorū elem̄torū triū vnū posset in alterū trāsmutari. igit̄ fcā trāsmutatione tm̄ duo remanerēt elta. Et qm̄ ite✝ vnū illoꝝ posset in alterū transmutari: tādē nō remaneret nisi tm̄ vnū eltuꝫ. ⁊ ꝯñter nullū mixtū posset generari: q2 ad mixtionē nō sufficit vnum elm̄: sꝫ oīa q̄tuor regrunt̄. ¶ Itē arguebat: q2 q̄litates prime nō sunt itensibiles ⁊ remissibiles: q2 alr̄ nō essent dr̄ie neq; passiōes elemētoꝝ. Qm̄ vnūq̄dq; elemētū a sua p̄ria q̄litate posset separari. sicut videm⁹ de aq̄ vehementer calefacta ab igne: ꝙ amittit suaꝫ frigiditatē. ⁊ aer t̄pe estiuo suā hūiditatē. terra āt t̄pe hyemali pluuioso ⁊ hūido suaꝫ siccitatē. ¶ Ad p̄mū dr̄ ꝙ elemēta nō adinuicē trāsmutātur s̄m totū: sed s̄m ptē: q2 nullū elm̄ scd̄m se totū hꝫ ꝓportionē maioris ieq̄litatis sup. ad totū elm̄: sed bñ s̄m ptez. ideo sub polis cōtinue generat̄ aq̄: ⁊ corrumpit̄ ignis. sub eq̄noctiali aūt eꝯ ꝯtinue corrūpit̄ aqua. ⁊ gn̄at̄ ignis. oīa ḡ elemēta sunt eq̄lia in po° s̄m totū. ꝓpter quā eq̄litatē sūe perpetua: sunt aūt iequalia s̄m ptē. ⁊ s̄m hoc seinuicē trāsmutāt. ¶ Ad 2ᵐ negatur ꝯña. ⁊ dr̄ ꝙ elta exn̄tia in sua nālissima dispōne nūq; separant̄ ab his q̄litatib⁹ q̄s sibi determināt in summo exn̄tia: aut extra nāle dispōnē nō habēt illas q̄litates in summo nō ꝑꝑ hoc separant̄ ab illis simplr̄: vel s̄m spēm: q2 in aq̄ nō pōt tm̄ calefieri q̄n habeat aliquā frigiditatē: neq; aer tm̄ estuari q̄n hēat aliquā hūiditatē: neq; terra tm̄ hūectari q̄n habeat aliquā siccitatē. Et cuꝫ arguebat Emp̄. de alys passiōibus. vꝫ. mixtoꝝ: ꝙ ille nō itēdunt̄ ⁊ remittūtur. s. risibilitas: hinibilitas: ⁊ hō. igit̄ neq; itēdunt̄ vl̄ remittūtur passiōes elemētoꝝ ꝗ sunt q̄litates p̄ᵉ. negat̄ ꝯña. ⁊ dr̄ ꝙ sic mixta hn̄t duplices passiōes: q̄sdā fluētes a p̄ncipys spēi: ⁊ iste nō itēdūtur neq; remittūt̄: vt risibilitas ⁊ hinibilitas. ⁊ q̄sdā fluētes a p̄ncipys īdiuidui. ⁊ iste pn̄t itendi ⁊ remitti. vt simitas ⁊ crispitudo. Ita elemēta hn̄t possiōes ꝯuertibiles cuꝫ illis fluētes a p̄ncipys formalib⁹ ꝗ nō itendūtur nec remittunt̄. ⁊ alias nō cōuertibiles cū elem̄tis fluētes a p̄ncipys mālib⁹: ⁊ tales itēdūtur ⁊ remittunt̄: vt caliditas ⁊ friditas: hūiditas ⁊ siccitas

¶ Et nō tūc soluꝫ: sed nunc trāsmutari a passionibus. Sunt aūt ex q̄b⁹ dicit Empedocles possibiles aduenire ⁊ separari rursus ⁊ alr̄ aduersantib⁹ adinuicē lite adhuc ⁊ amicitia. Ideo; ⁊ tūc ex vno generata sunt. Non. n. vtiq; ignis ⁊ terra ⁊ aqua entia vnū erāt omne.

¶ Tertio reprobat p̄hs Emp̄. de ridiculosa rn̄siōe eius. dicebat. n. Emp̄. ꝙ solū tunc qn̄ ex elemētis gn̄abatur illud vnuꝫ cahos pn̄t elementoꝝ ꝑdere dr̄ias suas: ⁊ qn̄ ex illo regn̄antur elta pn̄t hꝫ dr̄ias recupare. iō pn̄t trāsmutari ī vnū cahos. nō aūt in seinuicē. Sꝫ hoc est ridiculuꝫ: q2 cuꝫ corruptibile fundet̄ in ipsa nā rei nālr̄ loq̄ndo nūq; corruptibile pōt fieri icorruptibile: nec ecōuerso. iō si tūc elemēta poterāt trāsmutari s̄m dr̄ias ⁊ passiones nēce ē dicere: ꝙ ⁊ nūc pn̄t dr̄itys ⁊ passiōib⁹ trāsmutari: naꝫ passiōes ⁊ forᵉ ex q̄b⁹ Emp̄. dicit differre elta si tūc erāt potes aduenire eltis. ⁊ rursum separari ab eis. adhuc in pn̄ti est h̄ possibile alr̄ ⁊ alr̄ aduersantib⁹ adinuicē lite ⁊ amicitia: naꝫ si p̄us aduersante lite ⁊ amicitia dr̄ie poterāt separi ab eltis: ⁊ aduenire eis: cuꝫ ⁊ nūc talia adinuicē aduersari possint: seq̄t̄ ꝙ idē poterit nūc cōtingere: ꝙ sicut tūc corrumpebātur ⁊ fiebat vnuꝫ cahos. ita nūc corrūpunt̄ ⁊ fit vnuꝫ mixtuꝫ aut vnū elm̄. Le. lraꝫ (Nō tunc solum) qn̄ fiebat aut corrūpebat̄ cahos (sꝫ ⁊ nunc) trāsmutātia ꝑ passiōib⁹ sūt elta (Sūt antē) dr̄ie ⁊ passiōes (ex q̄b⁹ dixit Emp̄. potes aduenire ⁊ separi. Rursus ⁊ alr̄ aduersantib⁹). i. ad diuersa mouētib⁹ (adinuicē lite ⁊ amiciᵃ. Ideo; ⁊ tūc ex vno generata sunt) sic ⁊ nūc ex vno alteruꝫ generatur (nō eni vtiq; ignis ⁊ terra ⁊ aq̄ ētia vnū erat oē). s. tale cahos nisi iā q̄libꝫ elm̄ per trāsmutatōeꝫ aliud. ¶ Nōnᵐ ꝙ nō icōuenit vnū ⁊ idē aliqn̄ eē gn̄abile: ⁊ aliqn̄ igenerabile. Etiā vnuꝫ ⁊ idē qn̄q; eē corruptibile: ⁊ qn̄q; icorruptibile: vt pꝫ d̄ anxp̄o q iā gn̄abilis ē: ⁊ postq; genit⁹ erit efficiet̄ ignabil. ipse ēt anxp̄s ꝯtinue aū morte suā erit corruptibil. ⁊ post mortē erit icorruptibil. sicut et ignābilis: corruptū. n. nō pōt redire idē i nūero: igt p̄hs circa finē scd̄i h⁹. Sꝫ ꝙ aliq̄d sit corruptibile vno t̄pe. ⁊ aliud alio t̄pe icorruptibile ipso maᵗᵉ: vt dicebat Emp̄. nō cōtingit: q2 corruptibile ⁊ icorruptibile dr̄ūt plusquā genere. igt p̄hs. 10. meᵗᵉ.

Sed quoniā dixit Emp̄. ꝙ elta ꝑ sui corruptōem trāsmutātur in cahos. Ar. āt ꝙ vnū elm̄ corruptū pōt in aliud trāsmutari. Dubitat̄ vtꝝ īdiuiduūꝫ vnu⁹ spēi sine ipsi⁹ cōruptiōe possit in aliā spēz subalr̄ trāsmutari. Et aʳ ꝙ sic. p̄ rōne: qm̄ idē īdiuiduū ē diuersaꝝ specieruꝫ. semp loq̄ndo de spē specialissima eēntiali. ḡ per idē vnū iduiduū alicui⁹ spēi sine sui corruptiōe pōt in aliā trāsmutari. Probat̄ añs de hoīe q est in suppius spē gn̄is

fensitiuorum, ⁊ in infima generis intellectiuorum. ¶ Secundo arguitur experientijs: quarum prima est de hominibus qui per incantationes conuertuntur in bruta absque ipsorum corruptione: ⁊ de carne humana conuersa in racemos: quidam enim per speculum in radijs solaribus fecit quod alius tangens nasum proprium credebat racemum tangere. secunda experientia est de aqua infusa vino que conuertitur in vinum absque sui corruptione: quod patet ex eo: quia iterum potest extrahi de vino. tertia experientia est de vino quod conuertitur in acetum: neque corrumpitur: cuius signum est: quia acetum sepe transmutatur in primum vinum. quarta experientia est de argento viuo transmutato in aurum virtute alchimistarum. ⁊ hoc sine corruptione sui. quod ideo patet quia sepe tale aurum resoluitur in antedictum argentum viuum.

¶ Respondetur quod indiuiduum vnius speciei absque corruptione sui: potest in aliam speciem accidentaliter transmutari: quia idem indiuiduum numero potest esse successiue album ⁊ nigrum: calidum ⁊ frigidum: sed non potest tale indiuiduum sine sui corruptione in aliam speciem substantialiter transmutari: quia aliter idem indiuiduum posset esse primo asinus. deinde successiue equus ⁊ bos: quod non est dicendum. Si enim a. sit indiuiduum speciei asinine: ⁊ debet transmutari ad speciem equi sine corruptione sui: oportet quod ex a. ⁊ forma equi fiat vnum indiuiduum quod non est a. ⁊ per consequens a. non est mutatum in aliam speciem essentialiter denominatiue. ¶ Ad 2m dicitur quod ille experientie nihil conuincunt. prima enim non ostendit aliquam transmutationem essentialem aut substantialem: sed tantum illusionem ⁊ deceptionem. stat enim bene quod aliquid appareat asinus ⁊ non sit asinus. 2a experientia solum probat aquam esse transmutatam in vinum solum apparenter: ⁊ non esse veram transmutationem: sed tantum diuisionem partium aque cum partibus vini: vbi tamen ita modica aqua poneretur quod transmutaretur in vinum ipsa corrumperetur. ⁊ nunquam amplius virtute aliqua ex vino posset extrahi. 3a experientia concludit vinum ⁊ acetum non esse diuersarum specierum essentialiter: sed tantum accidentaliter. 4a vero experientia docet tales transmutationes non esse substantiales: sed accidentales: ex quo ex argento viuo non fit verum aurum. vbi autem fieret verum aurum: consequenter corrumperetur argentum viuum: neque vnquam ex auro posset fieri corruptum argentum viuum.

3 ¶ Incertum autem ⁊ vtrum principia ei ponendum ea multa aut vnum. Dico autem ignem ⁊ terram: ⁊ systica horum. Secundum id enim quod vt materiam supponitur ex quo transmutantia propter motum fiunt: ignis: ⁊ terra: ⁊ aqua vnum elementum. Secundum id autem quod hoc ex compositione fit conuenientibus illis: Illa autem ex dissolutione: magis elementa quatuor illa ⁊ prima natura.

¶ Quarto reprobat ⁊ reprehendit philosophus Empedoclem de insufficientia determinationis sue propter indeterminatam locutionem eius de illo cahos confuso. non enim distincte neque determinate dixit illud esse principium vel principiatum. posuit enim illud constitui ex elementis. ex quo videtur sequi illud esse principiatum. deinde ex illo fieri elementa: ex quo sequitur ipsum esse principium ⁊ elementa principiata. Insufficienter igitur locutus est Empedocles cum non certificet nos vtrum plura essent ponenda principia. aut vnum: vt vtrum ignis: ⁊ terra: aqua ⁊ aer. sint principia illa cahos confusi vel econtra. si enim illud cahos confusum supponitur tanquam materia ex quo principia agentia sunt transmutantia ipsum. videlicet amicitia ⁊ lis. ⁊ propter huius motum ⁊ transmutationem fiunt ignis ⁊ aer: terra: ⁊ aqua: tunc est vnum tantum principium. scilicet cahos confusum ⁊ elementa sunt principiata. Si autem illud cahos fit ex compositione elementorum ⁊ dissolutione eorundem concurrente amicitia. tunc elementa sunt principia. ⁊ cahos confusum est principiatum. ¶ Et potest exemplificari in artibus: nam aliter fiunt diuersa instrumenta ex ferro. ⁊ aliter diuersi lapides ex pariete. diuersa namque instra fiunt ex ferro: tanquam ex eo quod est subiectum in actione ⁊ transmutatione agentis. Ideo ferrum habet rationem principij respectu instrumentorum: sed lapides generantur ex pariete: tanquam ex dissolutione ⁊ corruptione eius. Si ergo elementa fiunt ex illo cahos: sicut diuersa instrumenta ex ferro: tunc illud cahos habet rationem principij: ⁊ est tantum vnum principium: sed si elementa fiunt ex eo tanquam ex dissolutione ⁊ corruptione eius: sicut lapides fiunt ex pariete. tunc elementa sunt principia ⁊ non illud cahos. ⁊ erunt plura principia iuxta multitudinem elementorum: quia igitur Empedocles non certificauit de hoc. propterea insufficienter locutus est. Lectura litteram (Incertum autem vtrum principia ipsa ponendum vnum aut multa. dico autem ignem ⁊ terram ⁊ systica horum). i. media inter ignem ⁊ terram: que sunt aqua ⁊ aer (Secundum id. enim quod materia supponitur id ex quo transmutantia propter motum fiunt ignis ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aqua vnum elementum est). i. principium materiale (Secundum id autem quod hoc). scilicet cahos (quidem ex compositione fit conuenientibus illis. alia autem). scilicet elementa (ex dissolutione magis elementa. 4. sunt illa principia ⁊ prima vera)

Dubitatur quia non videtur verum quod lapides fiant ex pariete: quia illud quod fit non preфuit: sed lapides prefuerunt. igitur non fiunt.

¶ Respondetur. duplex est factio. scilicet per viam compositionis ⁊ per viam resolutionis: per viam compositionis illud quod fit non prefuit: sed per viam resolutionis illud quod fit prefuit: non quidem eodem modo: quo prefuit: nam prefuit vt pars: ⁊ fit vt totum per se existens.

¶ Vniuersaliter itaque de generatione ⁊ corruptione simplici elementorum dicendum. Vtrum est: aut non est: ⁊ quomodo est. Et de alijs simplicibus motibus: puta de augmentatione ⁊ alteratione. 4

¶ Plato enim igitur solum de generatione scrutatus est ⁊ corruptione quomodo existit in rebus: ⁊ de generatione non omni: sed de ea que elementorum. Quomodo autem carnes fiant aut ossa aut aliorum quid aliud talium nihil. Amplius neque de alteratione neque de augmentatione quomodo existit in rebus. 5

¶ Ista est secunda pars huius capituli. in qua philosophus reprobat platonem. postquam reprobauit Empedoclem. ⁊ facit duo. nam primo increpat eum de insufficientia per comparationem ad transmutationes naturales. 2o increpat omnes antiquos preter democritum de consimili insufficientia. ibi (Vniuersaliter autem) Quantum ad primum dicit Aristoteles quod ad philosophum naturalem pertinet considerare de omni generatione simplici ⁊ corruptione: si est: aut non est. ⁊ si est quomodo ⁊ qualiter est. Et non solum de istis mutationibus naturalibus habet ipse philosophus considerare: sed etiam de annexis. videlicet de alteratione ⁊ augmentatione. ⁊ generaliter de omni motu ad formam quomodo ⁊ qualiter inuenitur in rebus. Plato autem perscrutatus est de generatione ⁊ corruptione quomodo existunt in rebus: ⁊ non est perscrutatus nisi de generatione ⁊ corruptione elementorum. de generatione autem mixtorum: vt puta quomodo fiant carnes ⁊ ossa ⁊ alia consimilia nihil locutus est. ⁊ non solum de istis nihil determinauit: sed etiam nihil dixit de alteratione. videlicet de augmentatione: neque de alijs transmutationibus ad formam quomodo existant in rebus: vt arguatur sic. ad philosophum naturalem pertinet considerare de omni motu ad formam: sed plato non considerauit nisi de generatione ⁊ corruptione elementorum. igitur insufficienter determinauit. Lectura litteram. (Vniuersaliter itaque de generatione ⁊ corruptione simplici). i. simpliciter sumpta que est generatio ⁊ corruptio substantialis naturali philosopho (est dicendum vtrum est: aut non est: ⁊ quomodo est: ⁊ de alijs motibus: puta augmentatione ⁊ alteratione. plato quidem igitur solum de generatione scrutatus est ⁊ corruptione. quomodo existant in rebus. ⁊ de generatione non omni: sed de ea que est elementorum: quomodo autem carnes fiant aut ossa: aut aliorum quidem talium nihil amplius neque de generatione: neque de augmentatione quomodo existant in rebus) aliquid determinauit. ¶ Notandum secundum philosophum circa principium secundi posteriorum quod 4. sunt questiones possibiles fieri de re. videlicet si est quia est: quid est: ⁊ propter quid est. Primo enim queritur de eclipsi si est: aut non: ⁊ habito quod est eclipsis. 2o queritur quid est eclipsis: que questio determinata per diffinitionem: quia est priuatio luminis in luna. 3o queritur quibus rebus competit eclipsis. vtrum tantum lune: vel etiam alteri. ⁊ concluso quod tantum lune competit eclipsis. 4o queritur

ppter qd eclipsatur luna: r respōdetur ppter iterpositionē terre iter solē r lunā. ¶ Cōsimiles qōnes fuit d gnōne; r alijs mutatiōibus ad formā. ¶ Prima qō est. vtrum sit gñatio ad quā questionē respōdissent pmenides r Melissus r alij ponētes tm vnū pn^m mãle: q generatio nō est s3 veritatē: s3 tm fm appenriā: semp loquēdo de gnōne simpliciter dicta q est gñatio subē. ¶ 2^a qō ē qd est generatio. ad quā respōdissent democrit^9 r Anax. Emp. r alij ponentes multitudinē pncipiorum naturaliū q generatio ē cōgregatio pncipiorum. Et corruptio est segrega^o earūdē. ¶ 3^a qō qbus cōpetit gñatio: rñdisset plata q. 4. elīis: qm ista sūt pmo que generātur: neq3 mixto generant: nisi rōne istorum. ¶ 4^a qō ppter qd ē gñatio: respōdisset phs q ppter materiā: qm materia est cā gnōnis r corrup. cū ipsa sit pn^m in via 9positiōis: r vltimuz in via resolutiōis. Et h est q dicit phs in lra. q od nālē pertinet cōsiderare de simplici generatiōe si est: r quomō est in reb^9. v3. qd ē: r qbus rebus cōpetit. r ppter quā causam.

¶ Uniuersalr aūt extra ea que superficieten^9 de nullo aliqs cōstituit preter Democritū. Hic āt videt de oibus curā habere. Jā aūt in qualr r quomō differūt. De augmētatiōe. n. nullus dterminauit quidē vt dicim^9: nisi q r quis dicceret: qm adueniēte simili augmētatur. Quomō aūt hoc fiat nō adhuc neq3 de mixtiōe neq3 de aliorum cōsimili: vt ita dicā: vllo: vtputa de facere: r pati: quomō hoc quidē facit. hoc autē patitur fm naturales operatiōes.

¶ Cōsequēter icrepat phs anriquos oēs pter Democritū de isufficiētia quo ad naiaras passiōes r mutatiōes nāles dicens q vlr pter ea que supficieten^9 apparēt de nlīa toli man nliqs antiquorum sermonē 9stituit excepta Democrito: q de oib^9 videt curā hre r 9sideratōe3. r de oib^9 reddere cām. Ex hoc autē apparet iā quamō r qualr dīt opi^o democriti ab alijs: qz nlls aliorum determinauit de augmentatione q nō qlib3 diceret. dicebāt. n. q adueniēte simili fiebat augmētū. hoc. n. qlib3 popularis seu vulgaris sciuisset dicere: quā aūt hoc sit augmētatū nō dixerunt: adhuc aūt neq3 de mixtiōne: neq3 de aliquo simili: vtputa de facere r pati dicti phi tractauerūt: quamō hoc qdē facit: illō aūt patit fm naturales operatiōes: nlls eorū locutus est. L. e. l. (Uniuersalr aūt extra ea que supficietenus) vidētur (de nullo) motu (aliqs cōstituit) sniam (pter Democritū. hic aūt de oibus videt curā habere. Jā aūt in quo differūt) Democrit^9 r antiq appatet (de augmētatōe. n. nullus) antiquorum (determinauit vt dicim^9) .i. vt ita dicam^9 (q nō r qs) idifferēter de popula diceret (qm augmētatur) res (adueniēte simili. quomā aūt hoc augeat: nō adhuc) dixerūt (neq3 de mixtiōe neq3 de aliorum) motuū (vt ita dicam nullo: puta de facere) r pati (quomō hoc qdē facit. h aūt patitur fm naturales opatiōes.) ¶ Natā^m fm ph3. 2. de aīa q calar ē pprīū r adequatū obm visus. Et in lib. de sen. Color est extremitas pspicui in cōpe termiato. Et. 4.° phy. calar est in corpe: qz i superficie. nō aūt est in supficie rōne alteri^9. ex qbus seqtur q nihil ppe videt in pfundo corporis. sed tm in supficie. iā antiq pter ea que in supficie apparēt nihil dixerūt de mutatiōib^9 nālibus. si. n. cōcesserūt r cōsiderauerūt generatiōem eē aut corrup. alteratiōnem: augmētatiōnē: vel aliū motū esse apparentē in supficie: nō tm 9siderauerunt has mutatiōes in pfundo. v3. qd sunt: r qbus reb^9 cōtingunt: qualr r ppter quid.

Contra pdicta arguit pbādo q ad phm nālē nō spectat 9siderare de gnōne simplr dicta qlr inueniēt in reb^9: cū nihil simplr generet: qō pbat. pmo sic. generatio simplr dicta est gñatio subē p Ap. in hoc pma. r 5. physic. r substātia triplr sumitur. pro mā: forma: r 9posita iuxta pn^m scdi de aia. s3 mā nō generatur. nec forma gñat s3 Arist. 7. metaphy. nō ēt cōpositu3: qō sic declarat. nihil alteratr neq3 augetr nec localr mouet nisi mot^9 sit in eo. igit p idē nihil gñatur nisi gñatia sit in eo: s3 gnātia nō est in cōposita: sed in mā ex determinatiōe Ap. r 9mēt. 5°. phycorū. igr cōpositū nā generat semp loquēdo de gnōne simpliciter dicta. ¶ 2°. omne qō simplr generatur fit ex aliq subo presupposito: qz ex nihilo nihil fit. testimanio omniū phorum: vt asserit phs p phycorum. igt subiectū ex quo fit gnō vel additur aliqd preexñs: vel qō nunq3 fuit. Si pmu3 igr illud nā generat simplr: s3 tm ex aggregatiōe partiu3 inuicem pus existium. si 2^m. igr tale additū nā generat ex quo fit ex nihilo. s. nulla eius pte pexsiēte. ¶ 3°. nos nō arguimus aliqd simplr generari nisi per nanā accidēnu3 apparitioné. iuxta illud phi in phemio de aia. acci^9 magnā pte3 cōferunt ad cognoscēdu3 qō qd est. mō nō seqtur. hoc mutatur in accidētib^9. ergo hoc mutat in suba. aqua. n. vehemēter calefacta h3 magnā caliditatē post summā frigiditatē absq3 mutatiōe subali. 4°. sicut se h3 ars ad artificialia: ita nā ad naturalia: sed ars trāsmutat sua3 mām absq3 gnōne noue substātie. igit etia3 nā trāsmutat suā materiā nullā de nouo subam iducendo: r p3 9ña cum minori. maior p3 ppi3 de itentiōe phi. 2. phy^r. ponētis illā. r di. q ars imitat nām iquātum pōt. ¶ Ad pmū negat 9ña: cum infertur q nihil simplr generat nisi in eo sit gñatio: nec ē similitudo. imo dissilitudo iuxta doctrinā phi ponētis differentiā iter motū r generatiōnē. 5. phy. di. id qō mouet ē: r id qō generat nō est: ppterea generatio denaiot nō id in quo ē: sed id in quo nō est. ¶ Ad 2^m dr q tā mā q3 forma: r cōpositū generat: sed nō eodē mō. nā mā generatur subiectiue: r forma termiatiue: cōpositu3 aūt cōpletiue. r est id qō per se r simplr generat. Et cū dicit phs. 7. metaphy. q nec mā nec forma generat itelligitur p se: qz p accñs vtraq3 illorum gñatur. accidit. n. tā forme q3 materie gñari: sic accidit illi q moueat. recipit. n. denoiatione generatōis mā r forma rōne 9positi. dicit. n. phs in loco allegato q nā generatur hō: neq3 albū: sed hō albus: r q non generat cup^m nec rotūdū: sed cup^m eatundū. ¶ Cōceda erga q 9positū gñatur ex aliqua subo. r q illi subo addit forma q nā prefuit fm se: aut s3 aliquā eius pte: nō tm ppter hac fit ex nihila: qz nō o3 q fiat ex aliq ei^9 parte: si fit ex aliquo: s3 sufficit q psupponat sub3 in qua fiat. ¶ Ad 3^m dr q duplicia sunt accidentia. v3. ppria r cōmunia accñtia ppria 9cernūt subm: sed accidētia cōmunia nō cōcernūt subm. iō p nouā mutationē in accidētib^9 pprijs. r si nō in cōib^9 possumus arguere mutatiōem factā in suba. si. n. p aliquā mutatiōe3 aliqd est factū risibile vl rudibile: qō pus nō erat tale: seqtur q mutatio facta ē in suba: quo aūt ad accidētia cōia si fit mutatio in talib^9 possum^9 9cludere mutatiōnē substantialē. etsi nō ex vna accñte cōmuni: tm ex multis simul aggregatis in eodē subo. Si. n. in aliqua subo est itensa siccitas: r itensa caliditas cū multa leuitatem qua pus fuit itēsa hūiditas: r itensa friditos cū multa grauitote. seqtur q ibi sit facta mutatia subalis. ¶ Ad 4^m rñdet q l3 in qbus3 dā sit silitudo in arte r i nāsen in artificialib^9 r nālib^9. v3. q sicut ars agit ppter finē: r peccat in actiōe sua. ita r natura: nō tamē est similitudo in oib^9. vnde nā agit p se in subiecto in qua ē: ars aūt in subo in quo nā est. Ars agit per cognitionē: r nā sine cognitiōe. cō aūt ppter quā nā agit substantiā: r ars tm accidēs ex quo forme artificialiū sunt accidētis per 9m. scōo de aia. r 2. phy. est h: qm nō pducit substātia nisi predisponatur subm qualitatib^9 pmis. cōstat āt artē nō posse alterare subm quo ad qualitates pmas. Et si

ars medicīe: aut alchimica dr̄ idnceere sanitatē aut formā substātialē. hoc ē per accn̄s: tm̄ applicādo actiua passiuis aut remouēdo phibēs. Nā aūt ē illa q̄ per se inducit sanitatem: ⁊ formā auri vel argenti.

¶ Democritus aūt ⁊ Leucippus faciētes figuras: alteratonē ⁊ generationez ex his faciunt. Segregatiōe quidē ⁊ cōgregatione generationem ⁊ corruptionē. Ordine autē ⁊ positione alteratiōem. ¶ Quoniā autē existimabāt verū in apparēdo: contraria aūt sunt ⁊ īfinita que in sensu apparēt. figuras īfinitas faciūt. Quapropter trāslatione ꝯpositi idē contrariuz videtur alij: ⁊ alij: ⁊ trāsmutat̄ paruo aduenięte: ⁊ vniuersalr̄ aliud apparet vno trāsmutato: ex eisdē enim tragedia ⁊ comedia fit litteris.

6. ¶ Quoniā autē videt̄ oibus pene esse aliud generatiōem ⁊ alteratonē. Generari quidē eni ⁊ corrūpi cōgregata ⁊ disgregata. Alterari autē trāslatis passiōibus de his scientib⁹ cōsiderādū. ¶ Questiōes autē habēt hec ⁊ multas ⁊ rōnabiles. Si quidē igit̄ generatio est congregatio multa ipossibilia cōtingunt. Sunt autē rursus ratiōes alie cogentes ⁊ nō habiles solui q̄d nō cōtingit aliter se habere. Et si nō est generatio congregatio: aut vniuersalr̄ non est generatio: aut si est: alteratio est: aut si hoc difficile dissoluere tentandum est.

¶ Ista est 3ᵃ ps hui⁹. c. in qua ph̄s reprobat opi. Democriti ⁊ Leucippi nō simplr̄: sed cū quadaz cōmēdatōe ponēdo 4. documēta: quorū p̄mū est istud: Democrit⁹ ⁊ Leucipp⁹ distictos fecerūt oēs mot⁹ ad formā: pz: quī faciētes athomos figuratos dixerūt generatiōez eē cōgregatiōez athomoꝝ. Et corruptiōez eē segregationē eorūdē. alteratōem vō eē trāspositionē athomoꝝ: ordine ⁊ positōe: ⁊ augmentationē esse appositionē illoꝝ. Diminutionē vero eē subtractionē eoꝝ athomorū. Cōstat autez q̄ nō sunt idē ꝯgregatio ⁊ segre⁰: trāspositio: additio. seu appositio: ⁊ subtractio. Le. li. (Democrit⁹ āt ⁊ Leucipp⁹ faciētes figuras) i athomis idiuisibilib⁹ (alteratōez ⁊ gnōnē ex his faciunt segregationē qdē ⁊ cōgregationē gnōnē ⁊ corruptionez. ordine aūt ⁊ positiōe alteratonē) ¶ 2ᵐ documētuz. Democrit⁹ ⁊ Leucip. quodāmō rōnabilr̄ p̄ncipia posuerūt figurata ifinita. ita q̄ moti sunt aliquali rōne ponere athomos ifinitarū figuraꝝ esse rerū p̄ncipia: extimabāt. n. verū eē in apparēdo credētes q̄ qcquid apparet sensui eē verū sit vez ⁊ q2 cōtraria fiūt ī mapparentiā. ⁊ q̄ isti appet vnū alteri apparet aliud. ⁊ q̄sl ifinita sūt que apparēt in sensu: vt oēs istas appentias saluarēt ifinitas figuras fecerūt. Dixerūt ergo q̄tuor de p̄ncipijs. p̄mū q̄ illa sunt idiuisibilia ne cōtingat p̄ncipia fieri ex alijs: vel ex alterutris. 2ᵐ q̄ illa sūt corpa: ne cōtingat corp⁹ fieri ex nō corpib⁹. 3ᵐ q̄ illa sunt īfinita propter ifinitas apparētias sensuales: q̄bus sensus modis īfinitis indicat sic eē: aut sic eē. 4ᵐ q̄ sunt diuersarum figurarūz: vt rerū nālium saluarēt distinctōez specificā. si. n. querebat̄ ab illis ꝑpter q̄d aliqua cōposita differunt nūero: ⁊ aliq̄ differūt spē: ⁊ aliqua sunt cōtraria ⁊ aliqui nō sunt ꝯtra. rn̄debāt q̄ illa differūt numero: quoruz athomi sunt cōsimiles figure. Et illa dr̄nt spē: quoꝝ athomi sunt diuersaꝝ figurarū. illa vō sunt ꝯtraria: quoꝝ athomi sunt ꝯtrij: aut situātur mō ꝯtrio. ⁊ illa nō sunt ꝯtraria: q̄rum athomi nō sunt cōtrarij: neq̄z situātur mō contrario.

¶ Cōsimilr̄ respōdebāt ad q̄ōnē cū querit̄ ꝑpter q̄d vnū ⁊ idē in eodē tēpore appet duob⁹ modo ꝯrio. s. aut ēt eidez in diuersis tēporib⁹ sub o¹¹ᵉ dispositiomb⁹. s. albū ⁊ nigruz. calidū ⁊ frigidū: respōdebāt q̄ si idē apparet in eodē tēpore diuersis mō cōtrario. hoc est ex cōtraria situatiōe athomoꝝ in sensib⁹ illoꝝ. ⁊ si idē appet successiue in diuers̄ tēporibus sub diuersis dispōnib⁹. hoc est rōne sensus ꝑmutati ad ꝯtrariā dispōnē athomoꝝ: aut ipsius obiecti habētis diuersam ⁊ cōtrariā dispōnē in athomis quo ad pōnez ⁊ ordinē: si. n. collū colūbe per soluz motuz localē appz diuersoꝝ coloruz eidē successiue ⁊ diuersis pro eodē tēpore. si etiā paruo veniente flatu calido aut frigido res apparet calida aut frigida: quare nō ita dz apparere paruo veniente athomo. vniuersalr̄ igr̄ dicebāt ipsi q̄ res variat̄ in substātia si variātur figure athō. ⁊ variat̄ in accn̄te si variat̄ situs seu ordo ipsoꝝ athomoꝝ. sicut. n. ex eisdē lr̄is aliter ⁊ alr̄ ordinatis fiūt scripture ⁊ sermones diuersi. ⁊ versus alij ⁊ alij in laudē ⁊ vituperiū alicui⁹. sic ex eisdē athomis alr̄ ⁊ alr̄ ordinatis fit cōpositū variatū. Le. li. (Quī autez existimabāt verū in apparēdo: ꝯtraria aūt ⁊ ifinita sunt: q̄ sensu appent figuras ifinitas fecerūt. quapp) si ita est (q̄ trāslatiōe cōpositi). i. ꝑ solū motū localē alicui⁹ compositi cuiusmodi ē collū colūbe (idē cōtrariū vr̄ alij ⁊ alij: ⁊ trāsmutātur) aliq̄d d̄ calido in frigidū (paruo adueniēte) flatu: seu alio corpore frigido. ita (⁊ vlr̄ aliud appz) ipm compositū (vno trāsmutato) athomo (ex eisdē. n. comedia). i. vsus opprobrij (⁊ tragedia). i. vsus laudis (fit lr̄is). ¶ 3ᵐ documētuz. democrit⁹ ⁊ Leucipp⁹ q̄si rōnabilr̄ ea que ex p̄ncipijs sequūtur saluabāt: pz: quī supposito eorū p̄ncipio satis rōnabilr̄ saluabāt gnōnē: corruptionē: alterationez: ceterosq̄z motus ad formā qui ex p̄ncipijs nālib⁹ seq̄ vidētur. Naz quicq̄d videt̄ est veꝝ: cum omnibus fere videatur gnōnē ⁊ corruptiōem ⁊ alterationē eē mutatiōes distictas: ⁊ fere oibus videat̄ cōgregata generari ⁊ disgregata corrūpi: ⁊ trāslatis passiōib⁹ alterari. s. q̄ athomi supiores fiāt iferiores ⁊ eꝯ: aut q̄ p̄ores fiāt posteriores ⁊ ecōtra: sequit̄. dicebāt illi: q̄ gn̄atio corruptio ⁊ alteratio sunt mutatōes distincte: ⁊ q̄ generatio est cōgregatio: ⁊ q̄ corrup⁰ ē disgrega.⁰ ⁊ alteratio est trāspositio idiuisibiliū athomorū. Et subiūgit ph̄s ad cōmēdationē Democriti ⁊ Leucippi: q̄ de his est a sciētib⁹ cōsiderādū: q2 sic rōnabilr̄ fulciebāt rōnes suas q̄ dig^m erat sciētibus considerare de illis: Le. li. (Quī aūt videtur oibus pene aliud eē generatiōez ⁊ corruptōem) sup. ⁊ alterationē (generari. n. ⁊ corūpi est cōgregata ⁊ disgregata). i. ꝑpter cōgregationē ⁊ disgregationē (alterari aūt) cōtingit (trāslatis passiōib⁹) ex transpositione athomoꝝ (de his) ꝑpter suā rōnabilitatē (sciētib⁹ est cōsiderādū) ¶ 4ᵐ documētum. opi. Democriti ⁊ Luci. de motu ad formaz est icōueniēs ⁊ penit⁹ ipossis. p³: quī ex illa sequūtur q̄tuor icōueniētia: ⁊ penit⁹ ipossibilia. quoꝝ p̄mū est q̄ ois mot⁹ ad formā ē mot⁹ local̄ vt inductiue pz. Nā omnis generatio s̄z illos est cōgregatio: sed ois ꝯgregatio est approximatio. ois aūt approximatio ē mot⁹ localis. ergo ois gn̄atio est motus localis. cōsimilr̄ argūt̄ de corruptiōe ⁊ alteratōe per hoc q̄ ois elōgatio: ⁊ omnis trāspositio est mot⁹ localis: alteratio aūt s̄m illos est trāspositio athomoꝝ. ⁊ corruptio est disgre.⁰ q̄ non videt̄ esse nisi rerū elōgatio. 2ᵐ icōueniēs q̄ genitū nō hz aliquā vnā rōnē: nec ē ens ꝑ se: sed tm̄ ꝑ accn̄s: pz: quī data illa opi. generatio rerum nāliuz est sicut gnōni reꝝ artificialiū: cum vtraq̄z nō sit nisi congregatio pluriuz: ⁊ maxime quī artificialia fiunt per additionē: ⁊ nō ꝑ subtractionē: cōstat autē q̄ dom⁹: aut nauis facta per artē nō hz aliquā vnaz nām: neq̄z ē ens per se: sed per accn̄s. cuz ipsis cōponētib⁹ nihil nouiter adueniat p̄ter accidētalē ordinē. ¶ 3ᵐ icōueniēs

ꝙ gñationeq̃ corrupt° dñr ab alteratiõe qđ est cõtrariuz illis: ⁊ ꝫ veritatẽ: ⁊ pꝫ ꝯña: qm̃ alteratio est muta° fcã in q̃litatib° manẽte eodẽ subo: vt allegatũ est supra. ꝯstat aũt ꝙ tã in gñõne q̃ȝ in corruptiõe manet a pncipio vsq; ad finẽ idẽ subȝ in actu. vz. eodẽ m̃ltitudo athomoꝝ q dñr eẽ pncipia nãlia fm illos. 4m icõueniẽs ꝙ nulla ẽ polis trãsmutatio ad formã. ita ꝙ nl̃la põt eẽ generatio nec corrup°: nõ alteratio nec augmẽ° nec diminutio. Istud icõueniẽs pbauit phs seq in pori cap. multis rõnib°. Et subiungit phs: ꝙ ȝ rõnes facte ꝫ Democritũ ⁊ Leucip. cõcludant tñ rõnes eorũ sunt satis cogẽtes ⁊ nõ multũ habiles solui: pbãtes ꝙ nõ cõtingit alr̃ se hr̃e: q̃ȝ ꝙ genera° sit cõgrega° ⁊ corruptio disgre° ⁊ alteratio trãspositio athomoꝝ: vsq; .n. ad tẽpora Ar. dicẽtes generatiõem nõ eẽ cõgregatõez dicebãtur ad hoc icõueniẽs: q aut vl̃r nulla est gñãtio: aut si ẽ generatio ipsa est alteratio querẽdo vtrũz sit aliq̃ gña°: aut nã. si nã ẽ aliq̃ gñatio habet pmũz icõueniẽs: si aũt est aliqua gnõ: ⁊ nihil generat ex cõcursu pncipioꝝ cõgregatoꝝ igitur si aliqd generat. illud generatur ex sola diuersa dispositiõe mãe. talis autẽ dispõ est altera°. ¶ Rñdet phs ꝙ ȝ sit difficile soluere dictã rõnẽ. tñ tentãduz est ipsaz dissoluere nõ ex determinatis adhuc: ȝ ex determinãdis in 2a pte hui° pmi tractat°. ¶ Dõm est igr̃ ꝙ in gnõne nõ reqrit aliq̃ ꝯgre° reꝝ pcedẽtiũ: sed sufficit noua vnio forme ducte de potẽtia mãe faciẽtis vnũz cũ mã. que qdẽ for° nõ pfuit nec aliq̃ ps ei°: sed p agẽs nãle trãsmutãs mãz in q̃litatib° pmis totalr̃ de nouo aduenit: ita ꝙ gnõ nõ est cõgregatio: ȝ est mutatio de nõ esse for° subalis ad ipsaz formã in mã: nec corruptio est disgregatio: sed est muta° de nõ esse forme subalis ad nõ eẽ eiusdẽ in mã. Alteratio autez est muta° facta in q̃litatib° pmis eodẽ subo manẽte i actu a pncipio vsq; ad finẽ. Le. li. (¶ Q̃ones. n.) .i. dubitationes (multas habẽt h) Que opinat Democrit° ⁊ Leucip. (⁊ rõnabiles. si gñatio. n. est ꝯgre°. multa ipolia ꝯtingunt. sunt aũt rursus cogẽtes alie rõnes) Democriti ⁊ Leucip. (⁊ nõ habiles solui ꝙ nõ cõtingit alr̃ se hr̃e) q̃ȝ sic dixerũt (⁊ si nõ est gñatio cõgre°) sequtur vnũ istoꝝ duoꝝ (aut vl̃r nõ est gñatio: aut si est) gnõ ipsa (alteratio est. ⁊ hoc) lȝ sit (dissoluere difficile: tñ tentãduz est illud dissoluere) non hic: ȝ in sequẽtib°. ¶ Notãdũ ꝙ Democrit° ⁊ Leucipp° fuerũt socij: ⁊ college in singulis opionib°: sic ꝙ qcqd vn° eoꝝ dixit: alius concessit ⁊ cõfirmauit fundãtes opiones suas sup hoc pncipio. oẽ qđ appꝫ sensui est veꝝ: quã qdez ppõnẽ multiplr̃ probãt. ⁊ pmo sic. sensus nõ decipit circa pprium obm: sed dẽ qđ pcipitur a sensu. percipit ab illo sub rõne pprij obiecti. igr̃ qcquid apparet sensui est verũ. añs pbatur p q̃libz pte. 2° de aĩa. ¶ 2° sic. oẽ qđ agit: agit fȝ ꝙ est in actu. ⁊ tale est sensitiuũ in potẽtia: quale ẽ sensibile i actu: ⁊ idẽ est act° sensibilis ⁊ sentientis: ergo sensus semp iudicat talr̃ qualr̃ se habz suũz obm: sed semp ita est sic se hȝ obm. igr̃ semp ita est: sicut iudicat sensus ex apparentia sensus. pms ps añtis pncipalis habet. 3. phy°. 2° vo ⁊ 3° habetur scđo de aĩa. ¶ 3°. ois nostra cognitio incipit a sensu ꝙ qcqd cognoscimus ortũ hȝ a sensu. igr̃ ponere apparẽtia sensui eẽ falsa est ponere sciaz nr̃az eẽ erroneã ⁊ vanaz: qđ est icõueniẽs. añs hȝ videri p posterioꝝ. vbi dr̃ ꝙ ois dõtrina ⁊ ois disciplina fit ex pexistẽti cognitiõe. ⁊ in lib. de sen. nihil est in itellu. qn pus fuerit in sensu. ⁊ 3°. de aĩa. necesse ẽ itelligentez fantasmata speculari. ¶ 4°. si cõtingit sensuz errare. vtrũ illũ errorẽ possim° cognoscere aut corrigere. aut nõ. si nõ. igr̃ nõ cõtingit scire: ex q̃ error ẽ icorrigibilis circa id qđ est initiũ nr̃e scie. si aũt ille error ẽ corrigibilis. q̃ratur de eo ꝙ ẽ erroris cõrectiuũ. vtꝝ habeat ortũ a sensu aut nõ. si nõ. igr̃ ois nr̃a cognitio ortũ hȝ a sensu: qđ est fl̃m: si sic. igr̃ in ipsa regula: ⁊ in ipso correctiuo poterit eẽ deceptio: qđ est fl̃m: et pꝫ ꝯña. si appentib° sensui possit subesse fl̃itas. nec ẽ ẽ dicere ꝙ oẽ appens sensui est verũ aut ꝙ nihil sit stabile in scia nostra: ȝ 2m nõ est dõm. igr̃ ẽ sustinẽdũ vna cũz democrito ⁊ Leucippo.

¶ Cõtra democritũ ⁊ Leucip. arguit iferẽdo plura icõuenientia ⁊ ipossibilia. ¶ Pmũ ipossibile. ꝙ idẽ est tãtum vnũ ⁊ m̃lta. ponẽdo ꝙ tactus iudicet sortẽ eẽ tñ vnũ hominez. ⁊ oculus iudicet illũ eẽ duos. vz. supponendo vnũ digitum alteri oculoꝝ. sic ꝙ eleuet a situ suo. si igitur oẽ qđ appet sensui est veꝝ. ⁊ sortẽ nõ eẽ. nisi vnũ hoiez apparet sensui. s. tactui: ⁊ eũdẽ esse duos hoies apparet etiaz sensui. vz. visui. igr̃ veꝝ est sortẽ eẽ tñ vnũz hoiem: ⁊ plꝫs hoies. ¶ 2m ipoſe ꝙ aliqd ẽ maĩ° seipso: ⁊ i diuers locis pprijs nõ cõicantib°: pꝫ. dato ꝙ qs p sensuz iudicet solẽ esse tñ pedalis q̃titatis. ⁊ eẽ in a. pũcto celi ipso exñte i b. puncto. cũ igr̃ fm democ. ⁊ Leucip. oẽ qđ appet ẽ verũ: co mõ q̃ appꝫ: se° solẽ eẽ tñ pedal̃ q̃titat. ⁊ cũ sol sit maior terra: ⁊ in b. pũcto. seq̃t itentũ. ¶ 3m ipoſe ꝙ aliqd ẽ albũ ⁊ nigꝝ seu dulce ⁊ amarũ: ꝙ istud seq̃tur manifem ẽ. ponẽdo ꝙ a. coloratũ iudicet albũ ab aliq̃ visu: ⁊ nigrũz ab alio visu. b. vo saporosũz iudicet dulce ab vno gustu. ⁊ ab alio amarũ. ¶ 4m ipoſe ꝙ idẽ ẽ rectũ ⁊ curuũ: seu fractũ ⁊ itegꝝ. pꝫ d baculo posito in aq̃ q in rei vitate ẽ rect° ⁊ nõ fract°. pbat ipꝫ eẽ obliquũ ⁊ fractũ: q2 ita appꝫ oculo ispiciẽti eũ in aq̃. Alia inumerabilia ipolia vt liquet. sequunt ex illa ppõne oẽ qđ appꝫ sensui ẽ veꝝ. ¶ Pro decisione h° difficultatis pono duas ꝯnes. q̃rũ pma sit ista. Sensus nõ decipit circa imutatiõez rei: pꝫ. nã cũ oculus iudicat vnã rez eẽ duas. lȝ respcũ rei imutãtis ðcipiat: tñ circa visiõez n̄ decipit: qm̃ de sic imutat tũc. ac si imutaret a duab° reb°. et cũ baculũ in aq̃ iudicat fractũ. lȝ i obo nõ sit ita. in ipsa tñ i mutatiõe sic ẽ: q2 sic imutat oculus a baculo itegro exñte i aq̃: vt immutari cõsueuit a baculo fracto. Decipit ẽ sensus circa iudiciũ de re imutãte. ȝ n̄ circa iudiciũ de ipa imutatõe rei. ¶ 2a ꝯ. sensus n̄ ðcipit circa obꝫ pprũ ⁊ p se ⁊ debito mõ pportõatũ sensui. dr̃ p obm pprũ: q2 circa obꝫ cõe decipit sensus: vt declar. 2. de aĩa. cũ sol sit maior terra: ⁊ iudicet pedal̃ q̃titatis. p sensũ maneat ꝯtinuc: ⁊ p sensum iudicetur gescere. 2° dr̃ obm p se. q2 sensus decipitur circa obm p accñs aliqũ iudicãdo eẽ sortẽ illõ qđ ẽ plo. ⁊ haiez illõ qđ ẽ equ° vl̃ asin°. 3°. dr̃ obꝫ õbite pportõatũ sensui: qm̃ si fuerit disproportiõatũ poterit sensus decipi circa ipꝫ. Prima disproportio ẽ ex pte obti n̄ hñtl sortẽ vtutẽ matuñ ppea coloratũ valde remisse albũ vl̃ palidũ: ⁊ tãgibile valde remisse calidũ iudicatur a tactu tepidũ vl̃ frigidũ. 2a disproportio ẽ ex pte distãtie. sensibile. n. positũ supra sensum nõ sentit: nec m̃tũ elõgatũ ab ipso pcipitur. possꝫ igr̃ sensibile tñ approxiari oclo aut elõgari: ꝙ rubeũ videret nigrũ 3a disproportio ẽ ex pte medij ifecti. nã mediũ dꝫ eẽ cõforme organo: q2 sic pupilla dꝫ eẽ abscolor: vt oẽs colores pcipiat aĩr ei° ppri° color iudiciũ ab alijs colorib° ipediret sic ⁊ n̄ rem abscolor dꝫ eẽ: vt per ipm fiat imuta° cuiusꝫ sensibilis fȝ modũ pprũ. vñ si viderem° p mem coloratũ nõ haberem° rectũ iudiciũ de re visa. ppterea si p vitrũ coloratum aliq̃ videm° color itereept° rectũ iudiciũ ipedit: q2 nã oĩa apparẽt illi° coloris: sicut ⁊ ipsi febricitãtes lingua hñtes ifectã humore amaro iudicãt oĩa q̃ gustãt esse amara: 4a disproportio est ex pte organi: nã lȝ oẽ agẽs agat vt est in actu: tñ omne qđ recipitur in aliq̃ recipitur p modũ rei recipiẽtis: ⁊ nõ fȝ modũ rei recepte. ex varietate. n. passiui variatur actio agẽtis. ið si oculus sit ifect°: aut alr̃ idispõs tus respcũ cõgnie imutatiõis sensibilis fallitur in iudicãdo de re obiecta: qm̃ ex idispõne organi sepe qđ ẽ albũ iudicatur eẽ rubeũ: ⁊ qđ ẽ rubeũ iudicatur eẽ nigꝝ. quare ⁊c. ¶ Ad pmũ dr̃ ꝙ lȝ sensus nõ decipiatur circa pprũ obm iudicio vl̃i: tñ bñ decipitur iudicio pticulari: ⁊ hoc si obiectum fuerit disproportionatũz põe. ¶ Ad 2m concedo ꝙ

oẽ agẽs agit vt ẽ in actu:cũ nihil agat ſ3 q ẽ in po^a: exquo
eũ alys ptib^9 añis nõ ſeqtur ſenſuz ſp talr iudicare qualr
ſe habz ſuũ obiectuz:exquo agens nõ ſemper agit ſm mo-
duz ſuũ: ſed aliquãdo ſm modũ paſſi. ideo ſi organũ erit
īfectũ ſeq poterit falſum iudicaũz. ℂ Ad 3^m negeꝛ conſe-
quẽtia:qm̃ itellꝰ põt corrigere ſenſuz.ꝛ ſenſus bñ diſpoſi-
tus põt corrigere ſenſuz male diſpoſitũ. ℂ Ad 4^m rñr cõ-
ſilr cõcedẽdo q errorẽ ſenſus poſſum^9 cogſcere ꝛ corrige-
re:ꝛ ɔñr q correctiuũ erroꝛis a ſenſu depẽdet tãq̃ a cã ſi-
ne q̃ nõ.ꝛ tñ q põt decipi. vz.ipſe itellꝰ q eſt correctiu^9 er-
roꝛis ſenſus:ñ ãt i eo qḋ corrigit:ſ3 i alio.itellꝰ.n.cũ ſit diſ-
curſiu^9.ꝛ ſupra ſe reflexiu^9 põt ſenſuz errãtẽ corrigere.

7 ℂ Principiũ autẽ horum omniũ vtrũ ſic gene-
ratur ꝛ augmentãtur alteranꝛ entia: ꝛ contra-
ria his patiũtur primis magnitudibus exiſten-
tibus principijs omnium entiuz īdiuiſibilibus:
aut nulla eſt indiuiſibilis magnitudo. Differt
enim hoc multum.

ℂ Iſta ẽ 4^a pſ h^9 capli.in qua phs reprobat ſil plõ.ꝛ demo-
critũ:eos iuicẽ ɔpãdo.Et fac duo.p̃ qdẽ pmittit duas qõ-
nes q̃ ſũt pñ^a ingrẽdi vitatẽ in dciis plõ.ꝛ democriti. 2^a vo
exegꝛ de itẽto.ibi(Hoc igꝛ ipz)ꝑria igꝛ qḋ h ẽ. vtꝝ ẽtia
gñanꝛ:alterãꝛ:ꝛ augẽtur cõrũpũtur ꝛ diminuũtur exñti-
bus pncipys oĩu3 reꝝ magnitudib^9 idiſibilib^9:aꝰ nulla eſt
magnitudo idiſibilis q2 in lrã dr̃t. vtꝝ poni dbeãt pñ^a ma-
gnitudies idiſibiles:aꝰ nõ ponẽtes.n.pñ^a eẽ magnitudies
idiſibiles:hñt ɔcedere diſibile ɔponi ex idiſibilib^9.aly ãt
habẽt dr̃e pncipia fieri ex alys.ɔſtat aũt q h multũ dr̃nt.
L.e.li.(Pricipiũ aũt) īgſitõis vitatĩ ꝛ ſlitatis(hoꝝ oĩu3)
q̃ dñr a plõne ꝛ democrito(ẽ)q̃rere(vtꝝ ſic gñanꝛ ꝛ alte-
rãtur ꝛ augmẽtãtur ẽtia ꝛ ɔ̃ria his patiũtur).i.corrũpũnꝛ
ꝛ diminuũtur(p̃mis)pncipys(exñtib^9 magnitudib^9 idiſibi-
lib^9: aut nllã aut magnitudo idiſibil.dr̃t.n.h mltũ).ſ. po-
nere magnitudies diſibiles aut idiſibiles rerũ eẽ pncipia.

ℂ Et rurſus ſi magnitudines ſint: vtruz vt De-
mocritus ꝛ Leucippus he coꝛpoꝛee ſunt: vel
vt in thymeo planities.

ℂ 2^a qḋ ɔceſſo q pñ^a reꝝ ſint magnitudies idiſibiles. q̃ri-
tur vtꝝ hꝰ magnitudies idiſibiles ſint corpa:vt poſuit de-
mocrit^9:aut ſint ſupficies:vt aſſerit plõ i thymeo. Dixit
.n.democrit^9 q pñ^a reꝝ ſũt corpa indiſibilia nõ p deſigna-
tionẽ ptis ex pte:exquo ſũt figurata:ſ3 p ſepatiõe3 ptis a
pte:ne ɔtingat pñ^a eẽ corruptibilia.pñ^a.n.opz ſemp mane-
re.Plõ võ cõceſſit pñ^a eẽ ſupficies idiſibiles.n õ ſ3 lõgitu-
dinẽ vł latitudinẽ:ſ3 ſ3 pfũditatẽ. L.e.li.(Et rurſus ſi ma-
gnitudies)idiſibiles ſũt pñ^a(vtꝝ vt democri. ꝛ Leucip.
cõpa h ſũt:aut)vt dixit plõ(i thymeo planities).i.ſupfi^e.

ℂ Hoc qdem igiꝛ ipm vt in alijs dixim^9 iconue-
niẽs vſq3 ad planiẽ diſſoluere.

ℂ Premiſſis iſtis qõnib^9 phs ponit duas ɔ̃nes: q̃rũ p̃ma ẽ
iſta.opio plõ.de pncipys reꝝ ſuit icõueniẽs ꝛ ipoſſis. pba-
tur.Plõ poſuit corpa nãlia reſolui in ſupficies.tãq̃ in pñ-
cipia: ſ3 h ẽ ipoſſe.igꝛ ꝛc.pz ɔña cũ maioꝛi.ꝛ minoꝛ declaꝛ.
nã vnũqḋq3 ɔpõitur ex his in q̃ diuiditur.ſi igꝛ corpa nãlia
diuidũtur i ſupficies.igꝛ ɔponiꝛ ex ſupficieb^9:qḋ ẽ ipoſſe: vt
pbatũ ẽ ɔ̃ plõnẽ p̃ celi.ꝛ.6.phy.nõ.n.ɔpõiꝛ linea ex pũctis
nec ſupficies ex lineis.ꝛ ɔñr nõ ɔpõitur corp^9 ex ſupficie-
bus.Et dato q corp^9 ɔpõeretur ex ſupficieb^9 id ñ eẽt corp^9
nãle:ſ3 mathematicũ:qm̃ corp^9 nãle ẽ ɔpoſitũ ex mã ꝛ foꝛ-
ma:nec3 abſtrahit a motu:ꝛ a q̃litatib^9 ſenſibilib^9. Corp^9
aũt mathematicũ abſtrahit a motu ꝛ a mã:ꝛ a q̃litatibus
ſenſibilib^9. L.e.li.(Hoc qdẽ ipm)qḋ poſuit plõ:vt in alijs
diximus^9).ſ.in li^o celi ꝛ phy.eſt(icõueniẽs)vz.(vſq3 ad pla-
nitiẽ).i.ſupficiem(diſſoluere)

ℂ Ideo magis rõnabile coꝛpoꝛa īdiuiſibilia eẽ.
Sed hec quidẽ multã habent irrationabilita-
tem. Sed tamẽ ꝛ his alterationẽ ꝛ generatio-
nez cõtingit facere: vt dictũ eſt: cõuerſione ꝛ cõ-
tactu trãſmutante idolum: ꝛ figurarũ differen-
tijs:qḋ fecit Democritus.ideo ꝛ colorez hoc
nõ inquit eſſe: cõuerſione autez colorari. His
aũt qui in planitiẽ formas diuidũt non adhuc.
Nihil eni fit preter ſolida ex ɔpoſitis. Paſſio-
ne enim nõ ſuſcipiunt generari aliquã ex ipſis.

ℂ 2^a ɔ̃.opio Democr.ꝛ Leucip.de pncipys ſint icõueniẽs:
ſ3 min^9 icõueniẽs fuerit q̃3 opio plõnis.p^a ps ẽ demõſtata p̃
phy. vbi ẽ oñſu3 q nõ cõtingit eẽ pñ^a iſinita:ac ẽt h in pce
dẽti ca^o.in q̃ phs declauit mltis rõnib^9:q ponẽtes mltitu-
dinẽ pncipioꝝ hñt negare ſ3 vitatẽ oẽ3 motũ ad formaz.
2^a ps ɔ̃nis tripłr pbatur.ꝛ p̃ q̃ttũ ad ea q̃ ſequũtur ex pnci
pys:qm̃ democrit^9 p ſua pñ^a ſaluabat tã gñõnem q̃3 altera
tionẽ.plõ võ alterationez nõ ſolũ vẽ.gñ imo nec appenter
ſaluare nõ poterat:deiñ.n.ẽ.q trãſmutatõe athomoꝝ ſm
põnẽ ꝛ ordinẽ ſ3 quã fiebãt foꝛ^e accũtales in mã ſaluabat
alterationẽ ꝛ figuraꝝ dr̃ntys ɔgregãdo ꝛ diſgregando ſal
uabat democrit^9 gñõnẽ ꝛ corruptionẽ.Et q2 ex ſolo ſitu:ꝛ
ex ſolo oꝛdie diuerſificabatur q̃litas.Dixerũt Democr. ꝛ
Leucip.q coloꝛ nõ hz eẽ fixũ i nã.ſ3 ſola trãſpõne ꝛ ɔuer-
ſiõe atho^ꝛ inqũt rẽ colorari ꝛ alterari. plõ aũt ꝛ ſi ſ3 quã-
dã appentiã ſaluabat gñõnez:faciẽdo corp^9 ex ſupficieb^9.
alterationẽ tñ ſeu trãſmutationẽ in paſſiõib^9 ſaluare non
põt. Nõ ex ſupficieb^9 nihil ſit ſ3 plõnicos niſi cõp^9:paſſio-
nẽ aũt ꝛ q̃litatẽ nõ accipiũt gñari ex ipſis ſupficieb^9 cũ ſu-
perficies ſit qd mathematicũ abſtractũ a q̃litatib^9. L.e.li.
(Ideo3 magis rõnabile ẽ corpa eẽ idiſibilia)ſic dñt demo
crit^9 ꝛ Leucip.q̃3 ſupficies eẽ pñ^a reꝝ:vt aſſerũt platonici
(ſ3 et h)que dñt democ.ꝛ Leucip.(multã hñt irrõnabili
tatẽ pp icõueniẽtia ꝛ ipoſſia q̃ ſequũtur ex illis(ſ3 tñ his)
vz.democ.ꝛ Emp.(alteratiõez ꝛ gñõnẽ cõuenit facere:vt
dctũ ẽ ɔuerſiõe ꝛ cõtactu).i.oꝛdie ꝛ põne(trãſmutantem
ydolũ).i.q̃litatẽ(ꝛ figuraꝝ dr̃ntys qḋ fac democrit^9. iõ ꝛ
colorẽ nõ iquit hi).ſ.democ.ꝛ Leucip.(eẽ h).i. fixũ i nã
(ɔuerſiõe.n.).i.trãſpõne atho^ꝛ(colorari).i.fieri colorem
ɔtingit(His aũt).ſ.plõnicis(q in planitie diuidũt)corp^9
(nõ adhuc)ſaluãt alterationẽ(nihil.n.fit p̃ter ſolida).i.
cõpa(ɔpoſitis)iuicẽ ſupficieb^9(paſſiõez.n.nõ ſuſcipiũt)
ipſi plonici(aliã gñare ex ipſis)ſupficiebus.

ℂ Cauſa autẽ quare non potuerũt cõfeſſa vide-
re inexperiẽtia ſuit. Ideoq3 quicũq3 magis iſu-
dauerũt naturalibus magis poſſunt ſuppone-
re talia principia qbus multa poſſunt compli-
care. Qui autez ex multis ſermonibus indocti
exiſtentiũ entis iuentes: ꝛ ad pauca reſpicien-
tes: facile enunciant.

ℂ 2ª oñdit phs opi.dmoc.min^9 icõueniẽtẽ opi.plõnis:q̃ttũ
ad modũ ꝛ viã p quã democrit^9 ipſe venit in opiõnẽ ſuaz:
qm̃ Democrit^9 in nãlib^9 lõgo tẽpoꝛe magno ſtudio:ꝛ mul
tis experiẽtys iſudauit. Plato aũt tãq̃3 iexpertus de reb^9
ſenſibilib^9 locutus eſt. Voluit.n.plõ pcedere ab itelligibi
libus ad ſenſibilia:credens ita eſſe in re vt videbat in ope
itellꝰ:ꝛ q2 ex ope itellect^9 ſepam^9 vłia a ſingularib^9:ꝛ ma-
thematica a ſenſibilib^9:credidit ꝛ poſuit vłia ſepata a ſin-
gularib^9 q̃ noiauit ydeas. vt recitat Ar.p̃ me^ce.ꝛ qm̃ ſ3 eũ
abſtracta erãt pñ^a reꝝ ideas ꝛ mathematica dixit eẽ rerũ

pn^a. sicut q̄ experiētia fuit cā ꝓpter quā ꝯfessa ꝛ appētia mi-nus viderūt dmocrit⁹ ꝛ leucip. ex eoꝝ mltis sudorib⁹ exer-citio atq̄ laboribus. ita inexperiētia fuit cā pp quā nō bñ vidit plo: neq̄ cogūt ꝯfessa ꝛ appentia in nālib⁹: ppea ma-gis potuerūt suppōere pncipia nālia. ꝛ in illꝰ plima iplicare Democrit⁹ ꝛ leucip. q mlta docti videt ūt q̄ plonici q pou-ca cognouerūt idocti. vñ democrit⁹ ꝛ Leucip. dederūt se singlarib⁹ ꝛ sensibilib⁹ q̄ sunt mlta. plonici aūt tradiderūt itelligibilib⁹ ꝛ vlib⁹. ꝯstat aūt q idocti ad pauca respicié-tes multis fmōib⁹ icōplete ꝛ debilr enūciāt. Le. li. (cā āt q) plo (mīn⁹ potuit ꝯfessa) .i. appentia videre (fuit inex-periētia. iō qcūq̄ isudauerūt magis nālib⁹) de quoꝝ nūe ro fuit democrit⁹ ꝛ leucip. (pñt magis supponere talia pn cipia) nālla (qb⁹ pñt mlta cōplicare: q aūt mltis fmonib⁹ idocti exñtiū) reꝝ sensibiliū (entes ad pauca respiciētes enūciāt facile) .i. debiliter.

8 ¶ Uidebit aūt aliqs ex his quantū differūt phy-sice ꝛ logice itēdentes. Qui. n. aiūt q īdiuisibi-les sint magnitudines: hi quidē inquiūt: q2 an-te trigonū multa erunt. Democrit⁹ autē videt̄ ꝓprijs ꝛ physicis sermonib⁹ persuadere. Ma-nifestuz autē erit qd dicimus ꝓcedentib⁹.

¶ 3⁹ manifestat idē phs ex rōnib⁹: qb⁹ suadebāt suas opio-nes: nā plonici ponētes supficies idisibiles arguebāt p rō-nes logicas ꝛ extraneas dñtes q nisi sint supficies idisibi-les nō resolubiles in alias supficies: triāgulus nō eēt pma figuraꝝ rectilineaꝝ: sed añ ipm eēnt figure alie. ꝛ ꝓbat cō-sequētia: q2 sic q̄drāgulus ꝛ pētagonus: ꝛ gñalr oīs figura rectilinea posī triāgulū resoluit̄ i triāgulū pp suā idisibili-tatē: ita triāgulus eēt resolubilis in aliā figurā si eēt supfi-cies disibil. Uoluit. n. plo vna cū alijs mathe^cis omnes fi-guras rectilineas resolui in triāgulos: nō āt triāgulos vlte-rius resolui in alias figuras: q2 in triangulis erat siat⁹. ipsi erāt pmi figuraꝝ. iō posuit eos eē supficies idisibiles: ꝛ eē pn^a oīuz corpoꝝ. ¶ Ista rō erat extranea pp extraneitatē a nāli ꝓposito. dmocrit⁹ vo ꝓcedit p rōnes ꝓpꝰs ꝛ phycas vt appebit i seqnti. c^o. Le. li. (Uidebit āl qs ex his) .i. ocis plonis ꝛ democriti (q̄tū dñt) ipi duo (phyce ꝛ logice) .i. exñce (itēdētes. qd. n. pn^a idisibiles magnitudies) .i. supfi-cies (hi qdē inqūt) .i. plonici (q2 añ trigonū mlta erūt) .i. añ triāgulū erūt fi^e mlte (Democr. āt vr̄ ꝓprijs ꝛ phycis fmōib⁹ sudare. māife^m āt e^t qd dicim⁹ ꝓcedētib⁹) p rōnes ¶ Contra p̄dcā argr̄. ꝛ pmo q co- (illi⁹ iferi⁹ recitādas. lor nō hz eē fixū i nā: qm oē recipiēs aliqd p̄dicatū p attri-butionē ad aliō nō hz i se id p̄dicatū in abstracto: sz color ꝛ gñalr oē accñs recipit p̄dicationē entis per attributionez ad subaz. igr̄ nec color: nec aliqd ad accñs hz in se entitatē. ꝛ p ꝯñs nō eē fixū ꝛ reale in nā: sz tm̄ fictū ꝛ imagin^m ad si-militudinē coloꝝ colūbe: tz ꝯñs cū miori p Ar. 4°. meta. ꝛ declaꝛ maior dclariōe Ar. ibidē. dicim⁹. n. q vrina ē sa-na: ꝛ cib⁹ ē san⁹: ꝛ medicia ē sana tm̄ p atributionē ad al. iō sanitas nō ē i aliq̄ istoꝝ: sz tm̄ in aīali. Dr̄. n. vrina sana: q2 ē sig^m sanitatis alis: ꝛ dr̄ cib⁹ sanus: q2 p̄seruat sanitatē alis. ꝛ dr̄ medicia sana: q2 effic̄ sanitatē alis. ecce q nllū i^es dr̄ sa-nū nisi p attributōz ad al' sanū. ¶ Itē color ē extremitas ꝓspicui i corpe teriato p Ar. d sen. ꝛ sensato. igr̄ color nō ē i ꝓfū^te corpis: sz tm̄ i supfi^e extremali: sz subito p disionez corpis appz color i ꝓfūdo q pus nō fuit. ꝛ p vnionē earū dē ptiū desinit eē idē color. igr̄ ñ hz eē fixū in nā. ¶ 2°. ar-guit opi. plonis min⁹ fuisse ꝯuenētē opione Democriti. nā q̄to aliqd ē simplici⁹: tāto magis hz rōnez pncipij: sz supfi-cies ē simplicior corpe. igr̄ plo ponēs supficiē idisibilez eē pn^m. min⁹ male dixit q̄ democrit⁹ ponēs corp⁹ idisibile eē pn^m. ¶ Preterea pn^a gnābiliū ꝛ corruptibi^m q̄ fz vitatem sūt mā ꝛ forma: ꝛ for^a ꝛ pua^o: nec p se exislūt: nec p se gnān-tur. igr̄ democrit⁹ pei⁹ dixit ponēdo pn^a q̄ sūt corpa p se exi-sētia: q̄ plo ponēs supficies ñ potētes p se existere. ¶ Ad p^m dr̄ q duplex ē attribu: vz. vnuoca ꝛ equiuoca. vnuoca attribu^o ē illa qua aliqd attribuit̄ alteri sub eadē rōne ieq̄-liter ñ ꝯuenēte vtriq̄. ꝛ hō est attribu: accñtis ad subaz. dr̄. n. accñs ens rōne subē: q2 accñs nō ē ēs: nisi q2 entis. 7° metaphy. sz q2 ens dr̄ de vtraq̄ fm eādē rōnē: licz pus de subā: q̄ de accñte. iō accñs ē vcē ēs: ꝛ in se hz entitatē. attri-butio aūt equoca ē i^o q̄ aliqd alteri attribuit̄ nō solū ieq̄lr: sz ēt diuersis rōnib⁹. ꝛ nō aliq̄ vna rōne: cuiusmodi ē attri-butio cibi: medicie: ꝛ vrine ad al'in rōne sanitat̄: q2 nō aīli gnat̄ aliq̄ vna rō fz quā sanitas dr̄ de aīali. ꝛ vrina: cibo ꝛ medicia: vt patuit. ¶ Ad 2^m dic̄ Egidi⁹. ꝯcedēdo q color nō ē nisi in extremitate: tm̄ hz eē fixū in nā. qm̄ ꝛ si color p solā disiōez gnat̄ i ꝓfūditate corpis. h ē p accñs rōne sup-ficiel: q p illā disiōez gnat̄: ad cui⁹ gnōnem se^r color: ex q̄ p-puū ē supficiei p̄ loco colorari. ¶ Ista rñsio ē dubia: q2 co-lor ē q̄litas scda ꝯsurgēs ex mixtiōe q̄litatū pmaꝝ fz phz 2°. de sen. iō nō gnat̄ color absq̄ alteratiōe p̄cedente. nō ēe p se gnat̄ supficies: sed tm̄ p accñs ad disiōez corpis: cū id qd p se gnat̄ sit termin⁹ alteratōis p̄cedēns fz Ar. in h p. nō iteꝝ ē color in extre^te cōpis cū subitellr i pma nā ꝛ i to to corpe opaco ꝛ teriato: lz nō appeat sic cōtingit de odore ꝛ sapore: ꝛ alijs q̄litatib⁹ sensi^b. cū āt igt phs q color ē ex-tremitas ꝓspicui in corpe teriato nō itelligit phs colorem nō eē nisi i extre^te ꝓspicui teriati: sz nō videri nisi i extre^te il-la: q2 si eēt in ꝓspicuo ñ teriato videret̄ i ꝓfūdo. ¶ Ad 2^m dr̄ negādo ꝯñaz: q2 nos ñ q̄rim⁹ pn^a q̄mōcūq̄: sz pn^a nālia: ꝛ q2 supficies ꝛ alia mathe^ca abstrahūt a nālib⁹. iō nō pñe hre rōnē pncipij i nālib⁹. ¶ Et ad ꝯfirmationē dr̄ q lz pn-cipia nālia ñ debeāt p se existere: ñ tm̄ pp h meli⁹ dixit plo ꝛ rō ē assignata. ex q̄ supficies abstrahit a nālib⁹. rō. n. con-cluderet si cetera eēnt paria. Plo igr̄ 4ª defec̄a democri-to. p̄ in pōne pncipioꝝ: qm̄ democrit⁹ posuit nālia esse pn^a nāliū. plo vo mathe^lia. 2° in his q̄ sequūtur ad pn^a cū dmo-crit⁹ potuerit assignare cāz cuiuscūq̄ motus ad formā: nō āt plo. 3° aūt i mō venādi pn^a. nā democrit⁹ mltis expertiē-tijs venat⁹ ē pn^a ei⁹. plo āt iexpt⁹ de facili enūciauit sua. 4°. vo in rōnibus suasiuis: qm̄ demacrit⁹ fecit rōnes ꝓprias ꝛ physicas. plo vo logicas ꝛ extraneas nō ꝑtinētes ad ꝓposi-tum nāle: sed magis ad mathematicū.

HAbet aūt questionē si quis ponat cor-pus esse: ꝛ magnitudinē passim diui-sibilē. ꝛ hoc quidē eni possibile erit q diuisiōes effugiat. Si. n. omnino diuisi-bile ꝛ possibile hoc passim. ꝛ simul erit hoc oī-no diuisuz. ꝛ si non simul diuidat̄. Et si hoc fi-at nihil erit impossibile.

¶ Istud est 3^m ca^m. pme partis. in q̄ phs recitat totā pōnez demacriti de pncipijs fulcitaz rōnibus ꝓprijs ac physicis fm q̄s videt̄ plo a dmocrito defecisse Ar. testi: nup^rme expsito dig^m. n. ē q posi reprobationē suā: ꝛ alioꝝ āntiquorū rōnes ei⁹ ducāt̄ in me^m: vt eis solutis opi. Ar. maior adhi-beat̄ fides. posuit igr̄ democrit⁹ p opione sua. 6. ꝯnes: q̄tū pma fuit ista. Nō ē icōueniēs aliqd corp⁹ eē actu disuz fz qdlz sig^m ei⁹. 2^a ꝯ. nec ē est disionez corpis stare ad magni-tudines idisibiles. ibi (Qm̄ igr̄) 3^a ꝯ. ipole est disiōez cor-poris stare ad supficies. ibi (Sz si qua) 4^a ꝯ. ipole est diui-sionē corporis stare ad ꝑssiōes. ibi (Si aūt non corp⁹) 5^a ꝯ. impole est disionē corporis stare ad pūcta. ibi (Ampli⁹ aūt) 6^a ꝯ. nec ē corpa idisibilia reꝝ nāliū eē pncipia. ibi. (Quapp si sic hz) Primā ꝯnez arguebat democrit⁹ 2^r. ꝛ p̄ sic. possibili posito in eē nllm seqt̄ icōueniens. sed aliquod

corp⁹ potest eē actu diuisuz fm qōlibet signū eius. igr̄ non ē icōueniēs aliqḋ corp⁹ eē actu diuisum fm qōlibz signū ei⁹. pz ꝯn̄a cū maiori. cū sit ꝓpō famosa: q̄ ē iductiue pōt ꝓbari. ⁊ mior argr̄: nā signū pōt eē actu diuisum fm .a. pūctum. ⁊ pōt eē diuisuz fm b pūctū. ⁊ sic de singul'. igr̄ sigm pt eē actu diuisum fz quelibz pūctū ei⁹. ⁊ ꝯr̄ fm qōlibz signū ei⁹. cuz apud democritū idē sit pūct⁹ ⁊ sigm i ꝯtinuo. Cōcesso igr̄ ꝙ corp⁹ est diuisibile: ⁊ ꝙ pōt diuidi fm qōlz sigm ei⁹: lz nūq̄z diuidereť fz qōlibz sigm ei⁹: nō tn̄ ē icōueniēs ipz eē actu diuisuz fm qōlibz sigm ei⁹: q2 admisso ꝙ ita fiat. nl'lz sea ipol'e. Le. li. (Dz.n.qōnē) rōnabilē dcīn democriti (naz si qs ponat corp⁹ ⁊ magnitudinē eē oio diuisibilē) fz qōlibz sigm ei⁹ (⁊ q2 (h̄ ē (pole) si ponať in eē (qd.n. erit qḋ diuisionē effugiat. si.n. oino diuisibile) ē corp⁹ fz qōlz (sigm ei⁹. ⁊ h̄ pole vtiq3) n̄ ē icōue⁹ (ꝙ si l' h̄ ct diuisuz) fz qōlz sigm ei⁹ (⁊ si n̄ sit diidať) vnq̄z fz qōlz sigm ei⁹ (⁊ si h̄ fiet nihil erit ipole.)

¶ Quapropter ⁊ fm mediū similr̄. vniuersalr̄ aūt si oino inatū est diuisibile: ⁊ si diuidať nulluz erit ipole nascēs. Quoniā neq3 si i mille millia diuisa fuerit magnitudo nullum ipossibile. ⁊ si nullus vtiq3 diuidat.

¶ zo arguebat sic democrit⁹. nō est icōueniēs aliqḋ cē actu diuisū fz h̄ sigm demoto pūcto me⁹. s. copulāte zas medietates: nec ē icōueniēs idē cōp⁹ eē actu diuisū fm 1d sigm dmoto pūcto copulāte zas tertias. ⁊ sic de singul'. igr̄ n̄ ē icōueniēs aliqḋ corp⁹ eē actu diuisū fz qōlibz sigm ei⁹. pz ꝯn̄a: ⁊ aūs est mānifestū. vn̄ si eēt aliqḋ cōp⁹ qḋ eēt diuisibile i mille ptes: lz nūq̄z diuidereť in illas: n̄ tn̄ ē icōue⁹ ꝙ diuidať i 1as. ⁊ si pōnereť id eē actu diuisū i oēs illas ptes deberet admitti casus: q2 eo admisso nm sea ipol'e. vn̄ breuiter argr̄ sic. si aliqḋ corpus fuerit diuisibile fm mem signū ei⁹ nō ē icōueniēs ipm eē actu diuisū fz 1d sigm: q2 illo dato nō sea aliqḋ ipol'e. igr̄ p idē vl'r si aliqḋ corp⁹ ē diuisibile fz qōlz sigm ei⁹ nō ē incōueniēs ipm eē actu diuisū fz qōlibz sigm ei⁹: q2 eo admisso n̄ sea ipossibile. Le. li. (Quapp ⁊ fm mem) sigm (silr) se hz cōp⁹: ⁊ fz qōcūq̄z sigm ei⁹ (vl'r āt ⁊ si oino inatū ē diuisibile) eē aliqḋ cōp⁹ fz aliqḋ sigm ei⁹ (⁊ si diidať) fz illḋ sigm (nl'in et ipol'e nascēs: qm̄ neq3 si mille millia fuerit diuisa nl'lm ipol'e): accidit (⁊ si n⁹ vtiq3 diidat) vnq̄z ptes illas. ¶ Nōnm fm ꝯm̄t. ꝯm̄to. 7. ꝙ si posuerim⁹ granū sinapis qḋ possit diuidi in mille ptes: qḋ ē ipol'e facere i actu: tn̄ iste defect⁹ n̄ dstruit nāz isti⁹ politatis. ꝯter itēdit istā ꝯn̄az n̄ valere. granū sinapis n̄ pōt eē diuisuz i mille ptes. igr̄ n̄ pōt diuidi i mille ptes: qm̄ ex defcū q̄zris ꝯtingit ꝙ granū sinapis nō diuidiť i mille ptes: nec ē pol'e ipm eē diuisuz i mille ptes: tn̄ defect⁹ ille nō dz dstruere nām politatis sinapis ad diuisiōez. vn̄ tu potes eē in mille isťātib⁹: ⁊ tn̄ n̄ ē pol'e te eē in mille isťātib⁹ nō gdē ex defcū tuo: sz ex defcū isťātiū n̄ potētū sil' eē. ¶ Ex isto ꝯto sea ꝙ ꝯn̄a quā fac democrit⁹ n̄ valz: aliqḋ corp⁹ pōt eē actu diuisuz fz qōlz sigm ei⁹. igr̄ pol'e ē ꝙ sit actu diuisuz fm qōlibz sigm ei⁹: q2 argr̄ a sensu diuiso ad sensuz ꝯpom sl'in ē arm. Et cū dr̄ poss posito i eē nm sea icōueniēs cōcedať. vn̄ ē ꝯn̄a itēr pōnē polez. ⁊ d poss. q2 h̄. hōct ē polis. ⁊ nō d poss. ⁊ h̄. hō pt eē asin⁹. ē d pol'e: ⁊ tn̄ nō ē polis. Cōcedo g̃ ꝙ posita ppōne poss in eē nl'lm seq̄tur icōueniēs. posita tn̄ ppōne d poss in eē aliqn̄ seqť icōueniēs. vn̄ albū pōt eē nigz. ⁊ tu potes eē cras: ⁊ tn̄ nō ē pol'e ꝙ albū sit nigz: nz ꝙ tu sis cras: tu potes eē maior: melior: atq3 senior q̄z tu es. Et tn̄ si ponereť i eē ꝙ tu esses maior: melior ⁊ senior q̄z tu es nō admittereť casus ppter iplicatiōem ꝯdictionis.

Dubitatur ꝯ democritū. si.n. aliqḋ corp⁹ ē diuisibile fm qōlibz signū ei⁹: cū ipm ꝯponať ex athomis cōtinuis. seqť tale corp⁹ eē diuisibile fm qōlibz sigm athomoz. ⁊ p ꝯn̄s athomi sunt diuisibiles: qḋ ē ꝯ ipm.
¶ Rn̄debat democrit⁹ ꝙ duplicia sūt signa i ꝯti⁹, vz. diuisua ⁊ cōtinuatiua. sic ꝙ aliq̄ sūt sil' diuisiua ⁊ ꝯtinuatiua: alia aūt ꝯtinuatiua tm̄. ⁊ ista sūt sig⁹ cōtinuātia ptes athomoz signa āt diuisiua ꝯtinuāt athomos iuicē. Dicebat ḡ cōpa nulla eē diuisibilia fz oia signa diuisiua: nō aūt fm oia signa cōtinuātia. ppterea i hac ppōne. aliqḋ corp⁹ ē diuisibile fm qōlz sigm ei⁹: nō destribuiť ly. signū apud dmocritū p q̄libz signoz fz tm̄ p omni signo diuisiuo.

¶ Qm̄ ergo oio tale corp⁹ diuidať. qd ergo erit reliquū. Magnitudo. Nō.n. erit pol'e: erit enim qd nō diuisuz: erat aūt oino diuisibile.

¶ za ꝯ. necē ē diuisionē corpis stare ad magnitudies idisibiles. hāc ꝯnē za pbat democrit⁹. ⁊ po sic. pol'e ē ꝙ aliqḋ cōp⁹ sit actu diuisuz fz qōlibz signū: vl' saltē nō ē icōueniēs ꝙ sit actu diuisuz fz qōlz sigm ei⁹: vt patuit i priori ꝯne. ponať igr̄ q a. cōp⁹ sit actu diuisuz fz qōlz signū eius: ⁊ q̄ritur vtz diidetia sint magnitudies diuisibiles vl' idisibiles. si diuisibiles. igr̄ a. nō ē actu diuisuz fz qōlibz signū ei⁹: qḋ est ꝯ positūz. Si dūt idiuisibiles hr̄ itentū. vnde sic sūba nō ꝯponiť nisi ex substantijs: ⁊ q̄ztitas ex q̄ztitatib⁹: ⁊ q̄litas ex q̄litatib⁹. ita corp⁹ nō ꝯpōitur nisi ex corpib⁹: ⁊ magnitudo ex magnitudinib⁹: fz vnūqḋq3 resoluiť in ea ex qb⁹ ꝯpōitur. igr̄ fcā vltima diuisiōe a. magnitudis ipse ptes diuidētes a. magnitudinē: aut in q̄s ē diuisa. a. magnitudo nec̄io sūt magnitudies: sz n̄ diuisibiles ex q̄ fcā ē vltia diuisio. igr̄ idisibiles. Le. li. (Qm̄ igr̄ oino tale diuisibile ē cōp⁹) fm qōlz signū ei⁹. pōatur ḡ q (diuidať) ⁊ q̄ro (qd igr̄ erit reliquū) fcā vltia diuisiōe (magnitudo nō). s. diuisibil' (nō.n. pol'e) ē ꝙ sit magnitudo diuisibilis (erit.n. tūc) id corp⁹ (qd nō diuisuz) vltia diuisiōe: qḋ e ꝯ casuz (erat āt oino diuisibile) fz qōlz sigm vt ē ꝯcessum.

¶ Sz si nullū erit corp⁹: neq3 magnitudo: diuisio aūt erit aut ex pūctis: aut ⁊ sine diuisione ea erūt ex qbus compositū est: aut nihil omnino. Quapropter ⁊ generabiť ex nihilo: ⁊ erit corpus compositūz: ⁊ omne vtiq3 nihil: ⁊ nō erit existens: sed apparens tātum.

¶ zo sic. fcā vltia diuisiōe: q̄riť vtz remanētia sint magnitudies idisibiles: aut pūcta: aut nihil: sz nō sunt pūcta: nz nihil igr̄ sunt magnitudies idisibiles. pz ꝯn̄a cū maiorz: q2 remanētia nō pūt eē magnitudies diuisibiles: vt ondiť in priori rōne. mior aūt demrať q̄ ad ābas ptes. ⁊ po ꝙ vltia diuisio non stat ad nihil: q2 dato oto seqť corp⁹ ꝯponi ex nihilo: qm̄ vnūqḋq3 ꝯponiť ex his in q̄ diuiditur. si ḡ corp⁹ aliqḋ in nihil. sequtur ꝙ ꝯponať ex nihilo: q̄ dato seqť oē corp⁹ nihil eē: ⁊ nl'lz eē ēs existūs: sed tm̄ appens. Le. li. (Sz si nm erit corp⁹: neq magnitudo idisibilis fcā diuisiōe vltia (diuisio aūt erit) d necessitate vno istoz modoz (aut ex pūctis erit) aggregatioiuz diuisoz fcā diuisiōe i pūcta (⁊ sine magnitudie ea erūt) .s. pūcta (ex qb⁹ ꝯpositū est: aut nihil oino) erit illud in q̄ fiet vltia diuisio (q̄pp) si diuisio fiet in nihil corpus (generabiť ex nihilo ⁊ erit compositū) ex nihilo (⁊ oē vtiq3 nihil). i. nihil erit aliqḋ corpus (sed tm̄ apparēs.)

¶ Similr̄ aūt ⁊ si erit ex pūctis nō erit quanti. Qn̄.n. tāgebant se: ⁊ vna erat magnitudo: vel simul erāt: non faciebāt maius omne. Diuisio enim in duo vel plura: neq3 maius neq3 minus priore. Quapropter ⁊ si omnes componātur nullā facient magnitudinem.

¶ Deinde arguit phs zam ptē minoris. vz. ꝙ remanētia i diuisiōe vltia nō pūt eē pūcta: q2 alr̄ ꝯpom n̄ eēt q̄tū ex q̄ ꝯpōnereť ex pūctis. nl'la.n. magnitudo ex pūctis: tāq3 ex ptib⁹: vt demōt. 6. phy. cū.n. a. erat magnido ꝯtinua i q̄ pūcta qdā m se tāgebāt: q2 sil' erāt: ⁊ a. magndo erat ꝯtines oia ia pūcta

faciebāt totū a. maius eē. igr̄ illa puncta non cōponebant a. vn̄ breuiter pōt sic argui. nllā pūcta exñtia in magnitudine ɔtīua faciūt magnitudinē maiorē. ḡ ex pūctis nō pōt fieri aliqua magnitudo. añs declarat̄ sic. in linea cōtinua n̄ sūt nisi duo pūcta i actu: q̄ si dicat̄: erūt plā pūcta i actu q̄ȝ duo. si igr̄ pūcta aliq̄t augerēt ꝛ in magnitudie diu̾sa plā sūt pūcta i actu: q̄ȝ in ɔtīua seq̄ret̄ q̄ oēs ptes magnitudis ɔtīue sil̾ sūpte eēnt plus q̄ȝ sint toᵐ: qḋ ē icōueniēs: q̄z igr̄ diuisio magnitudīs ē in duo vl̾ in plā. ꝛ oēs ptes magnitudinis sil̾ sūpte non sunt maᵒ nȝ minᵒ tota poꝛ magnitudie: ꝛ q̄z plalitas pūctoꝝ nihil auget: necē ē q̄ ex his ɔpositi nulla fiat magnitudo. ꝛ p ɔñs in eas nulla poterit diuidi magnitudo. Le. li. (Silr̄ āt si erit ex pūctis) aliqd illud (nō erit q̄ȝtū. cū. n. tāgebāt se) quodāmodo pūcta (ꝛ vna erat magnitudo) ɔtinēs illa: ꝛ (sil̾ erāt) ipsa pūcta in toto (non faciebant maiᵒ oē). i. totū (diu̾sio. n.) alicuᵒ totiᵒ (in duo vl̾ i plā: nō maius neq̄ȝ minᵒ poꝛ) toto fac̄. ꝛ tn̄ sunt plā pūcta in actu q̄pp ꝛ si oēs ɔponātur nullā faciūt magnitudinē.

Dubitatur ponēdo q̄ a. b. sint due linee pedal̾ q̄ȝtitatis. ꝛ q̄ ab a. auferant̄ tn̄ puncta i actu. s. extrēalia: ꝛ q̄ro an a. b. linee sint eq̄les vl̾ ieq̄les: nō eq̄les: q̄z a. linea nō ē pedalis. ꝛ b. ē pedal̾ q̄ȝtiᵗⁱˢ. si ieq̄les. ꝛ a. linea nō ē maior b. igr̄ est minor. ꝛ tm̄ p subtractionē duoꝝ punctoꝝ. igr̄ ēr fit maior p adiectionē eoꝝndē. Et arguit̄ sic. a. linea terminata pūctis ē pedal̾ q̄ȝtitatis. ꝛ sine illis pūctis ē minor q̄ȝ pedal̾. igr̄ pūcta faciūt magnitudinez.

¶ R̄ñr q̄ a. b. sunt linee eq̄les nō positiue: ſȝ negatiue ad hūc inteᵐ: q̄ nllā eaꝝ ē altera maior vl̾ minor. vn̄ sic datur duplex diu̾sio. vȝ. termiata ꝛ itermiata. Et duplex eq̄litas. dico q̄ a. b. sūt eq̄lia nō eq̄litate teriata: ſȝ itermiata ex q̄ a. nō hȝ tn̄ i actu: nec seᵃ a. ē nō pedal̾ q̄ȝᵗⁱˢ. ꝛ b. ē pedalis. ḡ vnū coꝝ est altero maᵒ vl̾ minᵒ. ¶ Ex istis seq̄r̄ ɔ̄ cōem modū loq̄ndi: q̄ si soꝛ. vniᵗ augebit vsq̄ȝ ad tripedalitatez iclusiue: ꝛ plō exclusiue. sic q̄ i fine hoꝛe erit soꝛ. tripedal̾ ꝛ plō tūc eᵗ mortuᵒ. nō erit tūc soꝛ. maior q̄ȝ erit plō: aut q̄ȝ ipse erit īmeᵗᵉ añ finē. nec seq̄tur. tūc soꝛ. eᵗ tripedalis q̄ȝtitatis: ꝛ plō nūq̄ȝ erit tripedalis q̄ȝtitatis: nȝ ipse añ finē hoꝛe eᵗ tripedalis q̄ȝtitatis. igr̄ in fine hoꝛe soꝛ. erit maior q̄ȝ erit plō: aut q̄ȝ ipsemet erit añ finē hoꝛe: q̄m denoīatio bipedalitatis ꝛ tripedalitatis: īdiuisibil̾r aduenit ex pūct̄ł: lineis: ꝛ sup̄ficiebᵒ: mō punctᵒ additus linee nō fac̄ maiᵒ: nȝ linea addita sup̄ficiei: aut sup̄ficies corpi fac̄ magnitudinē.

¶ **Sed ꝛ si qua diuisio q̄si rasura ferre fiet ex corpore: ꝛ sic magnitudie qdē corpᵒ egrediat̄ idē sermo. illud aūt quomō diuisibile.**

¶ 3ᵃ ɔ̄clō. īpol̾e ē diuisiōem corpis stare ad sup̄ficies. pᵗ vnū q̄dq̄ȝ ɔpōit̄ ex his in q̄ diuiditur. si igr̄ diuisio corpis stat ad sup̄ficies. seᵗ corpᵒ ɔponi ex sup̄ficiebᵒ: et hr̄ icōueniēs pᵐ. vȝ. q̄ magnitudo ɔponit̄ ex idisibilibᵒ ex ea pte q̄ iᵃ sunt indiuisibilia. s. magnitudo hñs p̄fūditatez ex magnitudibᵒ nō hñtibᵒ p̄fūditatē. sic. n. pūcta nō faciūt magnitudinē i linea vt p̄batū ē. ita nec linee in sup̄ficie: nec sup̄ficies in corpe aliq̄ȝ extēsionē faciūt. Uocat aūtē phs sup̄ficiē rasurā q̄ ē in extremo corpis. ꝛ p̄ attingit̄ rasoꝛio. Le. li. (Sȝ si qua diuisio velut rasura). i. terminata in sup̄ficie (fiat corporis. ꝛ sic ex magnitudine corpᵒ aliqḋ egrediat̄ p ɔpōnē) quḋ vadit p diuisionē (idē sermo) hr̄ q̄ p̄us. vȝ. (illud quḋ diuisibile). i. quḋ iᵈ qḋ diuisibile ɔpōitur ex idisibilibᵒ. ¶ Notandū q̄ punctᵒ ē simpl̾r idisibilis. linea est idiuisibil̾ ſm latiᵒᵉᵐ ꝛ p̄funditatē. sup̄ficies vō ē idisibilis ſm p̄funditatē tm̄. iō magnitudo ɔponit̄ ex idisibilibᵒ: q̄z sup̄ficies ɔpōitur ex suis medietatibᵒ: ꝛ linea ex suis ptibᵒ: q̄rū q̄libȝ ē indiuisibilis: ſȝ q̄ aliq̄ magnitudo cōponat̄ ex idisibilibᵒ ea pte q̄ illa idisibilia sunt: est oino īpol̾e. sup̄ficies. n. ɔponit̄ ex sup̄ficiebᵒ: nō āt ex lineis: ꝛ linea ɔponit̄ ex lineis. nō āt ex pūctis: vt ē demr̄atū 6ᵒ. phycoꝝ. Si igr̄ linea linee addatur ſm lōgitudinē efficit aliqd maius: quia ex ea parte linea diuisionem habȝ. Sȝ si fiat talis additio ſm latitudinē: vel p̄funditatē nullā maioritatem faciet etiā superficies p additiōez sup̄ficiei ſm lōgitudinē ꝛ latitudinē crescit: ſȝ nō ſm p̄fundū oēs sup̄ficies ɔponātur nllāz faciūt magnitudinē. rō āt q̄re idisibile ſm q̄ hᵒ nihil auget ē duplex: quaꝝ vna accipit̄ ex pte diuisiōis. iuxta demr̄ationē Ar. factā i p̄cedēti ɔ̄ne. alia āt ex pte ɔpōnis: quā innuit phs. 6. phy. nā q̄ additū alicui faciat maiᵒ: hᵒ est q̄z additū. ꝛ iᵈ cui fit additio: nō se attingūt ſȝ totū. p̄pterea lapis suppositᵒ lapidi reddit magnitudinē maiorē: ꝛ per ɔtinuā appōnē lapidū cōplet̄ edificiū: q̄z nullus lapis aliū attigit ſm totū: ſȝ solū ſm sup̄ficiez eiᵒ. si. n. lapis suppositᵒ lapidi ipm igrederet̄ sic q̄ ab eo attingeret̄ ſȝ se toᵐ eo mō q̄ forma attingit mām. ꝛ albedo dulcedinē in lacte. ita q̄ lapis appositᵒ lapidi ſm nūm sui partē eēt extra lapidez cui fit appō idubie maiorē nō faceret magnitudinē: ꝛ q̄z indisibile ſm se toᵐ attingit̄ ab alio idiuisibil̾ cū ſm q̄ hᵒ nāȝ ptē hēat necē est q̄ tale ſȝ q̄ hōꝫ nullā faciat magnitudinē: siue fuerit pūctᵒ: siue linea siue superficies.

¶ **Si aūt nō est corpᵒ sed spēs aliq̄ segregabilis aut passio quidē que secessit.**

¶ 4ᵃ ɔ̄. īpol̾e ē diuisionē corpis stare ad passiōes. pᵗ zᵃ. ꝛ p̄ sic. ea ad q̄ termiat̄ diuisio sint p se exñtia. si igr̄ diuisio corpis est ad passiōes: seᵗ q̄ passiōes p se existūt: ꝛ nō sunt in subō. qḋ ē īpol̾e: q̄m passiōes. i. q̄liᵗᵉˢ ꝛ cetera accñtia nec iō sī i subō. vn̄ accñtis eē ē ieē: ꝛ nō ē ens: nisi q̄z entis: vt hȝ videri. 7ᵒ metaphy. neq̄ȝ obstat q̄ dn̄i t theologi oe q̄ȝtiᵗᵉ sacramenti altaris illā esse sine subō: q̄z iᵈ ē miraculose ꝛ nō nālr̄. Le. li. (Si autē nō est corpᵒ) illud qḋ remanet post diuisionē: (ſȝ spēs aliq̄) accñtalis illa: ē a suo subō (segregabilis: aut ē passio q̄ secessit) p diuisionē subti tāq̄ȝ p se exñs.

¶ **Et est magnitudo puncti vel tactus hoc patiētes inconueniens ꝛ ex non magnitudinibus magnitudinem esse.**

¶ zᵒ sic. possioni de se nō cōpetit magnitudo cū oīs paᵒ p se loq̄ndo dicat qd idisibile. vn̄ magnitudo eiᵒ ē sic magniᵗᵒ pūcti aᵗ tactᵒ. si ḡ diuisio cōpis stat ad passiōes. seᵗ icōueniēs adductū: q̄ magnitudo ɔpōit̄ ex idisibilibᵒ. ea. n. i q̄ fit diuisio. sūt illa eadē q̄ ɔponūt toᵐ. Et ē idē apō phm: pūctᵒ ꝛ tactus. dr̄. n. pūctᵒ: q̄z teriat lineā: aᵗ copulat ptes eiᵒ: ſȝ cōtactus appellat̄ ex eo: q̄z ē rō pp quā linee se ɔtingūt. Le. li. (Et ē) paᵒ (sic magnitudo pūcti vl̾ tactᵒ) ꝛ erimᵒ (hᵒ patientes icōueiēs). vȝ. (ex n̄ magnitudibᵒ magnitudinē eē)

¶ Nōnᵐ ſȝ ɔ̄m. l. p̄logo phy. q̄ ē triplex ɔpō. vȝ. gnīs ex suis spēbᵒ. ꝛ spēi ex gnē ꝛ dr̄ia: ꝛ idiuidui ex suis ptibᵒ. ꝛ q̄m tot modis accipit̄ vnū oᵗᵉᵗ q̄t modis reliquū. Iō zᵃ ē diō. s. gnīs i suas spēs: ꝛ spēi i genᵒ ꝛ dr̄iaȝ: ꝛ ididui i suas ptes. siue fuerit ptes eēntiales: siue extēsiue siue itēᵘᵉ. cū igr̄ dr̄ȝ ē ex itētōe phi q̄ paᵒ ē idisibil̾ loᵈᵒ de q̄liᵗᵉ ȝᵃ spēi q̄liᵗᵃᵗⁱˢ quā Ar. vocat i pnto iᵃ passiōez aᵗ passibilē q̄litatē. iᵈ nō ē itelligedū d oi mō idisiᵘᵉ: q̄m aliq̄ talis q̄litas: ē diu̾sa in ptes subiectiuas eo mō q̄ genᵒ in spēs: ꝛ in ptes q̄ditatiuas: vt spēs in genᵒ ꝛ dr̄iaȝ. ꝛ in ptes itēsiuas: sic hitᵒ itell̾r: ſȝ itelligit d idiuisibilitate extēsiua. sic q̄ paᵒ de se nullā extēsiōez hȝ: sed de rōne q̄ñtitatis ɔtinue iuxta illḋ phi in p̄dicamentis quāta fuerit sup̄ficies tātā albedinē eē dices.

¶ **Amplius autem vbi erunt immobiles: aut mutati puncti.**

¶ 5ᵃ ɔ̄. īpol̾e ē diuisionē corpis stare ad pūcta. Istā ɔ̄clōnē p̄bauit demacritᵒ tripl̾r. ꝛ p̄ sic. illḋ qḋ remāet post diuisionē cōpis ē alicubi n̄ p accñs: ſȝ p se: ꝛ ex q̄ ē p se exñs: ſȝ pūcta n̄ psūt eē per se in loco. igr̄ in ea nō fit diuisio: siue pūctᵒ sit mo-

bilis siue imobil. pz ꝯña cuz maiori: sz minor ē declãta 4° phy. loc. n. ē qd q̃le q̃tuz: ⁊ eq̃le locato. ⁊ q̃tū nō pōt eq̃ri nō q̃to. cuz igr̃ pūct⁹ nullā quantitatē hēat. seqtur ꝙ nō sit p se in loco. ⁋ Et notāter dic̃ phs punctuz imobilē vel imutatū: qr circa factionē magnitudīs ex pūctis fuerūt .2° modi ꝺı. qdā posuerūt hoc eē p motū: vt ꝙ punct⁹ mot⁹ facit lineā: ⁊ linea mota supficiē: ⁊ supficies mota cōp⁹. aly vo dixerūt ꝙ absq3 tali motu vl' fluxu magnitudo fiebat ex pūctis. dicebat ḡ democrit⁹ ꝙ siue pūcta ponāt imobilia siue mutata in ea nō poterat eē corporis diuisio: sic neq3 p se locatio. L. e. li. (Ampli⁹ aūt) demō̄ diuisōez ñ termīari ad pūcta: qm̄ fcā diuisōe (vbi erūt imobiles: aª mu°ⁿ pūcti)

⁋ **Tactus eni semp ē vn⁹ duoꝝ: quoꝝdā quasi ente altero p̄ter tactū ⁊ diuisionē ⁊ pūctum. Si vtiq3 qs p̄dictoꝝ ponet q̄libz aut q̄titatē: aut corp⁹ oīno eē diuisibile hec cōtingunt.**

⁋ 2° si diuisio corpis est ad pūcta: se' ꝙ pūcta p se existunt: pz ꝯña: qr remonētia post diuisionē p se existūt: vt iductiue pz diuidēdo ꝯti^m in duas medietates. 3^{es} tertias. 4. q̃rtas. ⁊ sic vltra: sz ꝯña ē fl̄m: qm̄ calitas nō p se existit ex eo. qr ē rō seu istr̄m agēdi. ⁊ frigiditas nō p se existit pp eādē cāz: sz pūcta sunt istr̄a ⁊ rōnes tāgēdi. igr̄ p se ñ existūt: pz ꝯña cū maiori. ⁊ mīor pbat̄. Nā sic calitas ⁊ frigiditas dnr̄ esse rōnes ⁊ istr̄a agēdi: qr subta in qb⁹ sūt agūt mediantib⁹ ill': ita pūcta debēt dici rōnes ⁊ istr̄a tāgēdi: qr corpa in qb⁹ sunt mediātib⁹ illis tāgūt. Et dic̃ phs ꝙ tale īdiuisibile quo tangēs tāgit hz tres dēnoīatiōes. dr̄. n. pūct⁹ rōne sue īdiuisibilitatis ꝯtinuatiōis ⁊ termīatiōis linee. disto āt dr̄: qr linea diuidit̄ in pūcta. ꝯtact⁹ vo: qr illd ē rōne cui⁹ aliqua duo se inuicē tāgūt. L. e. li. (Tact⁹ āt) q ē pūct⁹ (sp vn⁹ est duoꝝū quoꝝūdā) qr ipse ⁊ illd qd tāgit sūt duo (q̃si ēte aliq̃). s. eo quo tāgit (pter disionē tactū ⁊ pūctū) cū id qd tāgit nō sit aliqd istoꝝ (si igit̄ qs q̄libz p̄dictoꝝ pōat) Cōstrue sic. si igr̄ qs p̄dictoꝝ. s. plonicoꝝ aut alioꝝ q̄libz. vz. q̄titatez: aut corp⁹ eē oīno diuisibile in pūcta (h̄ ꝯtingūt īpōlia) vt pūta ꝙ pūcta p se existūt: ⁊ sunt per se in loco.

⁋ **Ampli⁹ si diuidens lignuz compono: aut qd aliud equaliter ⁊ vnum.**

⁋ 3°. si aliqs diuidēs lignū: vel aliqd aliud corp⁹ ꝯponit singulas partes. tūc oēs ptes simul sumpte sunt aliqd eq̃le: ⁊ q̃si vnū suo toti: vt iductiue pz: sz pūcta nō pñt adeq̃ri magnitudini. igr̄ magnitudo nō ē diuisibilis in pūcta. L. e. l'faz. (Ampli⁹ si diuidēs ꝯponā lignū) sic ꝙ diuidēs lignū ꝯponat ptes (aut qd aļ corp⁹ diuidat (eq̃le fit ⁊ vnū) aggregatū ptiū ipsi toti. ⁋ Nōn^m ꝙ illa ppō est fl̄a de vtute s̄mōnis oēs ptes sil' supte sunt qd eq̃le: aut vnū toti: qr oēs partes sil' supte nō sunt aliqd: neq3 vnū cuz sint mlta. vnū3. n. opponit̄ mltitudini s̄m phm. 5. metaphy. sz illa ppō ē sic itelligēds oēs ptes sil' sumpte eq̃ualēt toti. ⁊ ex eis sil' sumptis pōt fieri vnū: ꝙ sit q̃si vnū totum.

⁋ **Quapp si sic hz manifestū: qm̄ ⁊ icido lignū s̄m q̄cūq3 signū oīno. igit̄ diuisuz ē ptāte: qd ergo erit p̄ter disionē. Si enim ⁊ ē aliq̃ passio: h̄ quomō in hec resoluūt̄ ⁊ generātur ex his: aut quō sepabitur hec. Quapp est impōle ex tactibus: aut ex pūctis magnitudinē eē: necesse ē cōpora īdiuisibilia eē magnitudines.**

⁋ 6ª ꝯclo. nec̃e ē corpa īdiuisibilia reꝝ nāliū eē p̄ncipia. pbat̄. illa sunt p̄n⁹ reꝝ nāliuz ad q̄ stat vltima resolo corporum: sed ad corpa īdiuisibilia stat vltima resolutio corporū3. igr̄ ⁊c. pz ꝯña cū maiori: qr p̄n⁹ nō fiūt ex alys. ⁊ minor declat̄: nā resolo corpoꝝ stat ad puncta vel supficies: aut ad passiōes: aut ad magnitudines diuisibiles vel īdiuisibiles: sz nō stat ad pūcta: neq3 ad supficies: n3 ad passiōes: n3 ad magnitudies diuisibiles: vt ē demr̄atū in ꝯnib⁹ p̄cedētibus. igr̄ resolo corpoꝝ stat ad magnitudies īdiuisibiles q̄ dicūtur eē corpa īdiuisibilia: ⁊ vt arg^m exēplariter appareat. pono ꝙ aliqd lignū sit actu diuisum s̄m q̄libz signū3 ei⁹ in ꝙ pōle erat illud lignū diui. iste casus ē admittēdus p p̄maz ꝯnem quo admisso pz: ꝙ fcā diuisiōe nō remanebūt puncta nec supficies nec passiōes. alioqn magnitudo cōponeret̄ ex nō magnitudinib⁹. ⁊ cōtinuū3 ex īdiuisibilib⁹ s̄m ꝙ īdiuisibilia sunt ⁊ accn̄tia māerēt p se exn̄tia sine subtis suis: q̄ oīa sunt impōlia. nō ēt remanebūt magnitudies seu corpora diuisibilia: qr illud repugnat casui. restat igr̄ ꝙ remanētia fcā vltia diuisiōe erūt magnitudines indiuisibiles ⁊ corpora īdiuisibilia: q̄ cū sint nālia ⁊ ñ mathematica erūt p̄nª oīum reꝝ nāliuz generabiliū ⁊ corruptibiliū. L. e. litteraz. (Quapp si sic hz se res) vt ē dem̄ in p̄ma ꝯne (manifestū qm̄: ꝙ si icidero lig^m s̄m q̄cūq3 signū. oīno igr̄ diuisuz est ptāte). i. tm̄ q̄tum erat pōle diui (qd igr̄ erit post disionē) si. n. aliq̄ ē passio) aut alia īdiuisibil' forma (sz quō in has dissoluet̄) ip3 corp⁹ (⁊ gn̄at̄ ex his: aut quomō sepabunt̄ hec) a subtis suis (quapp si impōle ex tactib⁹ aut pūctis) aut alys īdiuisibilib⁹ (magnitudinē eē necesse ē corpa indiuisibilia eē. ⁊ magnitudies) īdiuisibiles eē ad q̄ stat vltima resolo corpoꝝ: ⁊ q̄ sunt p̄n⁹ reꝝ. ⁋ Cōtra p̄dcā arg̃r. lineā ꝯponi ex pūctis. ⁊ ꝯñr supficiē ex lineis: ⁊ corp⁹ ex superficieb⁹: ⁊ habebit̄ resolōnē corpis stare ad pūcta ⁊ lineas: vl' supficies: nō tm̄ ꝯ opi. democriti: sz ēt Ar. 6. phy. Prio qdē arg̃r aucto^e Ar. p̄. poste^r. di. ꝙ subā triāguli ē ex lineis: ⁊ subā linee ex pūctis. ꝯstat āt vnūq̄dq3 ꝯponi ex his. ex qb⁹ est sua subā. 2° arg̃r iductiue sic. subā corpea ꝯponit̄ ex suis p̄ncipys. s. ex mā ⁊ forª incorpea ꝯponit̄ ex suis principys. vz. ex actu ⁊ po°. numer⁹ ēt ꝯpōit̄ ex suis p̄ncipys. s. ex vnitatib⁹. igr̄ p idē ꝯti^m ꝯpōit̄ ex suis p̄ncipys: sz pūcta sūt p̄nª ꝯtinuoꝝ. igr̄ ꝯtinuū ꝯponit̄ ex pūctis. vz. linea. ⁋ 3°. diuisa linea i 2as me^{tes} absq3 corruptōe alic⁹ ptis sue duo sūt pūcta: vbi fiebat diuisio: sz i° in linea nō erāt me^{ta} ex q̄ nlla li^a ē corrupta medians inter illa pūcta. igr̄ i° puncta p̄ns erāt imediata. ꝯstat āt lineā ꝯponi ex pūctis. si in ea puncta sūt imme^{ta}: vt oñdet̄. 6. phy. ⁋ 4°. spicuz positū3 sup planum tāgit ip3 in puncto. p Ar. in plogo d aīa: sz sp p suū motū cāt lineā. vt asserunt mathe^{ci}. igr̄ illa li^a erit ex punctis. cuz ñ sit ꝯstituta nisi ex ꝯtactu ⁊ fluxu pūcti vt pz. ⁋ Ad p̄^m dr̄ ꝙ phs p̄ post^r. nō dic̄ lineā eē ex punctis. sz ꝙ subā linee ē ex punctis intelligēdo p subaz diffōnē eēntialē subā large accepta signat oēz eēntiam. vt colli^a pho. 5. meta. ꝯstat āt diffōnē eēntialē linee eē ex punctis cuz diffiniat̄ li^a. h̄ mō linea ē lō^{ḡo} sine lati^{ne} ⁊ pfū^{te} c⁹ extrema sunt duo pūcta. sic ēt ꝯce^{ᵈ} ꝙ subā triāguli sit ex lineis cuz in diffōne essentiali triāguli ingrediāt̄ linee ddo triāglus ē figura trib⁹ rectī lineis cōtēta. cōstat āt ꝙ linea sit q̄titas: ⁊ triāgulus q̄litas lz igr̄ diffō linee ꝯponat̄ ex punctis. ⁊ diffō trianguli ex lineis nō ppter h̄ linea ꝯpōitur ex punctis: nec triāglus ex lineis. ⁋ Ad 2^m dr̄ ꝙ sicut subā incorpea ꝯponitur ex suis p̄ncipys. vz. ex actu ⁊ po°. ita linea ⁊ nūer⁹ ꝯpōit̄ ex suis p̄ncipys q̄ sunt gen⁹ ⁊ dr̄ia nō q̄dē accepta in obliq̄: sz i recto: ꝯstat āt punctuz eē p̄n^m linee q̄ ad suā diffōnez in obliq̄: qr diffō linee ē sic intelli^{da}. linea ē q̄ti^{tas} ꝯtinua duob⁹ pūctis teriata. diffō nūeri ē ista. nūer⁹ ē mlti^{do} ex vnitatib⁹ aggregata: aut ista: nūer⁹ ē q̄^{tas} discreta vni^{tatibus} ꝯstituta. vñ sic punct⁹ ñ ē ps linee. ita vni^{tas} ñ ē ps nūeri: cū nūer⁹ sit for^a mog^l simplex ⁊ abst^{ta} q̄z li^a: sic ē vnitas q̄z pūct⁹ vt colli^a pho p̄ poste^r. ⁋ Et sī ex his ꝯcludit̄ ꝙ pūct⁹ fac̄ augm̄tū i linea: sic vnitas in nūero. negat̄ ꝯña: qr punct⁹ nō est ps: n3 subm linee. vnitas āt est subm numeri accepta in multitudine: quoniaz binarius fundat̄ in duabus vnitatibus: ⁊ terna-

rius in trib⁹ vnitatib⁹. cōstat aūt partē facere augmentū in toto. ꝛ sibi in forma: cū semper maiorētur forma maiorato subo. ¶ Ad 3ᵐ dicit ꝙ in diuisione linee corrūpitur punct⁹ copulās partes linee: ꝛ duo alia extrema lia in actu generātur que nūꝗ̄ fuerunt in linea: neqꝫ oꝫ talē generationē vel corruptionē ꝑsupponere alterationē preuiā: cū nō sit ꝓpria gnō vel corruptio: sꝫ tm̄ inceptio vel desinitio rei. ꝛ si ponat̄ diuisionē fieri absqꝫ gnōne ꝛ corruptiōe alicuius puncti: dicit̄ tūc ꝙ vna pars linee erit terminata duob⁹ punctis. alia autē terminabit̄ tm̄ ex vna parte. vnde in casu isto diuisio nō fieret in pūcto: sed īter punctū copulātē ꝛ ptē linee. ¶ Ad 4ᵐ est ꝙ̄ druplex modus dicēdi: quorū p̄imus di. ꝙ spericū nō tāgit planū in pūcto: sed planū in plano sꝫ superficiē. Iste mo⁹ est ipōlis: qm̄ sperici qlibꝫ ps est sperica. ꝛ nulla est plana. iō spericū nō potest tāgere planū sm̄ superficiē planā. ¶ 2⁹ modus dī ē ꝙ in nālib⁹ nō datur aliqd vere spericū: nec aliqd vere planū. iō spericum nūꝗ̄ tāgit planū in pūcto. ¶ Iste modus ēt est ipossibilis: qm̄ celū est vere spericū. ꝛ aliq̄ pars alicu⁹ plane ē vē plana: cū accipe cōtingat lineā cuius mediū nō discrepat ab extremis. ¶ 3⁹ modus dicēdi est ꝙ linea habꝫ tm̄ 2ᵒ pūcta in actu. vꝫ. extrema lia cetera aūt sunt in potētia ad hunc itellꝫ ꝙ ex diuisiōe linee in duas medietates generabātur duo pūcta: ꝛ ex diuisiōe eiusdē in tres tertias generabātur q̄ttuor pūcta. ꝛ sic de alijs. ¶ Hic ēt modus nō est vās alr̄ diffō data a ph̄o de ɔti⁹ in p̄dicamētis nō eēt bona. vꝫ. cōtinuū est illud cui⁹ partes copulant̄ ad aliquē cōem terminū tm̄. ꝛ per ɔ̄ñs in tēpore nō erūt istātia actu vel potētia nō qdē actu: qꝛ īdiuisibilia actu termināt ꝛ nō copulāt nō ēt potētia: qꝛ ex vno tēpore nō pñt fieri plīa tēpora hn̄tia istātia terminātia: ꝛ nō copulātia: sicut ɔtingit de linea. ¶ 4⁹ modus dicēdi est: ꝙ sicut istās faciēs tempus sm̄ Ar. 4. ph̄ycoꝝ: ꝛ tamē istantia nō sunt imediata in tēpore: neqꝫ paries ei⁹: vt ꝓbat̄. 6. ph̄ycoꝝ. ita pūct⁹ causans lineā p suū motū manet idē nūero per totū motū p quolibꝫ quidē istanti causat punctū itrinsecū linee. ꝛ p q̄libꝫ parte illi⁹ temporis mēsurātis to^m motū causat. i toto ergo tēpore cāt lineā totā: ꝛ in qualibꝫ parte illi⁹ tēporis portē linee. ꝛ in quolibꝫ istanti aliquē punctū eiusdē cū diuidūtur. ergo equalr̄ sūcē tēp⁹: mot⁹: ꝛ linea: vt bꝫ videri 6ᵒ. ph̄ysicoꝝ. sic ꝙ totum correspondet toti: ꝛ pars parti. ꝛ indiuisibile indiuisibili.

Sed ꝛ hoc ponentibus non minus cōtingit impossibile. Scrutatū est autē de his ꝛ in alijs.

¶ Istud est 4ᵐ coplm̄ hui⁹ p̄ine partis: in quo ph̄us r̄ndet ad oba Democriti. ꝛ diuidit̄ in tres partes. in quarū p̄ma respōdet ad dubitationē Democriti. in 2ᵃ replicat rōnes eius. ibi (Esse aūt oino) In 3ᵒ vō respōdet ad illas obōnes ibi (Qm̄ aūt latet) In p̄ma parte ponit ph̄us duas ɔ̄nes: quarū p̄ma est ista. ipōle ē diuisionē alicu⁹ corporis stare ad corpa īdiuisibilia. ¶ Scđa ɔclusio. quodlibꝫ corp⁹ sensibile est aliquo mō diuisibile sꝫ q̄libꝫ signū eius. ꝛ aliquo mō nō diuisibile sm̄ q̄libꝫ signū eius. ibi (Sꝫ h̄ tētādū) Prima cōclusio pꝫ exponēdo: quia ponēdo resolutionē fieri ad corpa īdiuisibilia non minus seqtur impōle q̄ ponēdo eā fieri ad superficies lineas. ꝛ pūcta sm̄ ꝙ est ostensum 3ᵒ celi. sequit̄. n. ex vtraqꝫ opi. ꝙ ɔtīᵐ nō est diuisibile in īfinitū: ꝙ īdiuisibile ɔtinuatur īdiuisibili ꝛ vnū illoꝝ ē cōsequēter ens alteri: q̄ sunt cōtra suppōnes mathē^e. ꝛ iā reprobata. 6. ph̄ycoꝝ. ¶ Itē ꝓbat̄. 3ᵒ. celi. Democritū ꝛ leucippū sibiipsis cōtradixisse. dicūt. n. ista corpa īdiuisibilia ad q̄ stat resolō corpoꝝ sensibiliū eē athomos. differre figuris. cōstat aūt ex demr̄atiōe oēs figuras resolui in pyramides. Nā figure supꝑficiales rectilinee. resoluūtur in triā gulos ꝛ figure solide rectilinee in pyramides. spera. n. cōponitur ex. 8. ptibus pyramidalibus. ꝛ ɔ̄īr resoluitur in illis. si imaginet̄ diuidi in tres magnos circulos itersecōtes se ad āgulos rectos. diuideret̄. n. in. 8. pyramides: quorū cōni recti anguli erūt in centro spere ex qbus seqtur triangulū esse p̄mā figurarū. tūc argui̅t sic. omne qđ resoluit̄ ꝛ diuidit̄ in aliud est diuisibile: sed oēs athomi omniū aliarū figuraꝝ a triāgulo sunt resolubiles in triāgulū. igitur oēs illi athomi sunt diuisibiles. ꝛ sic habet̄ contradictio ꝙ athomi sunt diuisibiles ꝛ īdiuisibiles. ¶ Preterea isti posuerūt tria. p̄mū ꝙ ista corpa īdiuisibilia sunt eēa ꝛ p̄ncipia rerū. 2ᵐ ꝙ terra: aq̄: aer dn̄t solū magnitudine ꝛ paruitate: qꝛ terra ē ex maiorib⁹ īdiuisibilib⁹. aq̄ ex minoribus. adhuc ꝛ aer ex minorib⁹. 3ᵐ ꝙ aq̄ ꝛ aer semꝑ ex seīuicē generātur. ꝛ terra ꝛ aqua. Tūc argr̄ sic. p̄ncipia sunt īdiuisibilia rᵃ ex qb⁹ fiūt. ḡ illa nō dn̄t magnitudīe ꝛ paruitate. s. ex īeq̄litate athomoꝝ: qꝛ si vnus athom⁹ est altero maiorꝛ ᶜ non est īdiuisibilꝛ: cū sit resolubilis in minorē: sicut cōtingit in figuris. deīde si differūt magnitudīe ꝛ puītate. s. ꝙ maior ex mīorib⁹ gn̄at̄ q̄ꝫ aq̄. ꝛ aqua q̄ꝫ terra. sequtur ꝙ semꝑ nō possunt ex seīuicē generari: qđ est oppositū tertij dicti. ꝛ ꝓbat̄ ɔ̄ña: qm̄ si aer gn̄at̄ ex aq̄. ꝛ hoc erit p segregationē minoꝝ athomoꝝ. cum aūt illi nō sint īfiniti aqua existe finita manifestū est ꝙ per cōtinuā gnōnē segregabūtur mīores: ꝛ solū remanebūt maiora īdiuisibilia: quare ex aqua nō vlterius generabit̄ aer: neqꝫ econtra aqua ex aere. similr̄ nec aqua ex terra: nec terra ex illis. L. e. lit. (Sꝫ hoc ponētibus). s. ꝙ resolō stat ad corpora īdiuisibilia nō minus cōuenit ipōle q̄ꝫ dn̄tib⁹ illā fieri ad supꝑficies lineas aut puncta (Scrutatū est aūt de his in alijs) vꝫ. 3ᵒ celi. ¶ Notādū ꝙ si darētur corpa īdiuisibilia iuxta opi. democriti ꝛ leucip. nō ꝓpter h̄ illa eēnt p̄ncipia reꝝ nāliū generabiliū ꝛ cōrruptibiliū: qm̄ p̄ncipia ꝓprie loquēdo debēt h̄re. 4. cōditiones: quarū p̄ma est: ꝙ nō pñt resolui in alia: qm̄ illa in qite fit resolō magis hn̄t rōnē principij: q̄ꝫ illa que resoluerētur. ꝓpterea mā ꝛ forma sunt principia: qꝛ nō resoluūtur in alia p̄ncipia. dicit. n. ph̄s p̄mo ph̄ycoꝝ ꝙ p̄ncipia nō fiūt ex alijs. ꝓpter istā conditionē corpora indiuisibilia nō possunt eē p̄ncipia: qꝛ resoluūtur in p̄ora p̄ncipia. vꝫ. in mām ꝛ formā ex quo sunt corpa p̄di^m substātie. ¶ 2ᵃ ɔditio est ꝙ sint per se īgenerabilia ꝛ īcorruptibilia. nō eni generātur nec corrūpunt̄ p se forma vel mā: qꝛ sūt p̄ncipia: sed tm̄ p accidēs dicēte ph̄o. 7. metaph̄yce. ꝙ nō gn̄atur spera: nec rotūda: sed generat̄ spera rotunda. p̄ncipia. n. oꝫ manere sm̄ ph̄m p̄ ph̄ycoꝝ. ꝓpter istā cōditionē corpora īdiuisibilia nō sunt p̄ncipia: qm̄ ipsa sūt generabilia ꝛ corruptibilia cū sint ptes gn̄abiliū ꝛ corruptiᵐ cōpositē ex mā ꝛ forᵃ. ¶ 3ᵃ cōditio est ꝙ sint simpliciora p̄ncipiato. vñ ptes quātitatiue lapidis aut ligni lꝫ dicātur cāe illius: nō tñ p̄ncipia: qꝛ eque cōponūtur ex mā ꝛ forma: sic lignū ꝛ lap. nec seqtur. ille ptes sunt minores. ḡ simpliciores. Mā aūt ꝛ forma pñt eē p̄ncipia reꝝ nāliū: qꝛ sunt simplicissima. dicit. n. ph̄s p̄ ph̄ycoꝝ: ꝙ ex p̄ncipijs fiunt oīa que fiūt. ꝓpter istā ɔditionē nō sunt p̄ncipia cōpa īdiuisibilia qꝛ si sūt minora toto: nō tñ simpliciora: cū eq̄ ɔponātur ex mā ꝛ forma: sicut totū cū sint ptes quātitatiue tot⁹. ¶ 4ᵃ ɔditio ꝙ sint distinctiua sm̄ p̄ncipiatū co mō q̄ dr̄ de mā ꝛ forma. p ph̄ycoꝝ. vñ. 7. meta. dicit ph̄s ꝙ partes sūt duplices: q̄dā formales ꝛ ptinētes ad spēm. q̄dā vō māles: ꝛ q̄ntitatiue tūc qꝫ ptes formales: ꝛ ptinētes ad spēꝫ igrediūt̄ diffōnē: sic lr̄e q̄ igrediunt̄ diffōnē syllabe. ptes vō māles ꝛ q̄ntitatiue ñ igrediunt̄ diffōnē tot⁹. cap^m qđ ē ps mālis circuli nō ē ps diffōnis circuli: nec semicirculus q vr̄ eē pars q̄ntitatiua igreditur diffōnē ei⁹: sꝫ magis eɔ circulus igredit̄ diffinitionē semicirculi isto mō. semicirculus est para circuli secata diametro. ꝑꝑ istā ɔditionē nō sunt p̄ncipia corpo-

ra idiuisibilia cuz sint partes quãtitatiue ⁊ mãles gñabi[m] ⁊ corrupti[m] nõ potẽtes igredi diffõnes illorum.

Sed dubitat qꝛ lapides ⁊ ligna sunt ptes q̃titatiue ⁊ mãles dom⁹: ⁊ tñ igrediũtur diffõnẽ domus: vt hꝛ a pħo ⁊ cõit. in pħemio de aĩa. Caro etiã ⁊ sanguis sunt ptes q̃titatiue ⁊ mãles hoĩs ⁊ igrediũtur diffõnẽ hoĩs: vt colligiṫ a pħo. 7. metapħy.

¶ Rñr q̓ p ptes formales ⁊ ptinẽtes ad spẽz pħs itelligit ptes actuales q̃ nõ sunt ptes ptiũ toti⁹ cõpositi: cuiusmodi sunt caro sanguis respectu hoĩs: ⁊ lapides ac ligna respcũ dom⁹: p partes aũt mãles ⁊ q̃titatiuas itelligit ptes potẽtiales q̃ sunt ptes partiũ toti⁹ ⁊ eiusdẽ denoĩatõis cuz ill'. ⁊ cuz toto. tales sũt sub pprys denoĩatiõib⁹: q̃ nõ igrediuntṫ diffõnẽ toti⁹. Corpa aũt idisibilia democriti ⁊ Leucip. erãt ptes mãles ⁊ q̃ti[uo] in po[a] faciẽtes vnũ cũ alys ptib⁹ eiusdẽ denoĩatõis.

Cõtra pdcã aṙ pbãdo cõpa idisibilia ee pn[a]: dato illa ee ad itentiõem democ. ⁊ Leucip. Et p̊ sic. pn[a] sũt minia magnitudĩe: ⁊ maxia ptãte; vt dꝛ in fine elẽcoꝝ. h aũt eẽnt magnitudĩe minia: qꝛ ad illa siaret disio. ⁊ eẽnt maxia ptãte ⁊ virtute: qꝛ ex eis fierẽt oĩa.

¶ 2° id qd ẽ alioꝝ mẽsura vꝛ hꝛe rõnem pncipy respectu coꝝ quoꝛuz est mẽsura: sz talia corpa idisibilia mẽsurarẽt alia. s. cõposita. ex his igṙ habẽt rõnez pncipy. pz cõña cũ maioꝛ: qꝛ ea q̃ nullã cãlitatẽ hñt respectu alioꝝ modũ ⁊ mẽsurã illis nõ pñt iponere. minoꝛ vo colligiṫ ex itẽtione pħi io. metapħy. di. q̓ oĩa mẽsuranṫ minio sui gnĩs. cõstat antẽ h ee minia in corpib⁹. ¶ 3° lapides ⁊ ligna dñr pn[a] dom⁹: qꝛ domus resoluiṫ in illa. caro ⁊ ossa dñr pn[a] hoĩs: qꝛ hõ resoluiṫ in illa. igṙ peridẽ talia corpa indisibilia eẽnt pn[a]: qꝛ corpa sensibilia gñabilia ⁊ corruptibilia resoluerẽt i illa. Añs aũt pz ex cõi mõ loq̄ndi. ¶ 4° diui i ptes q̃titatiuas ẽ de rõne corpis ididuãlis: lz nõ sit de rõne cõpis simplr. igṙ cõpa idisibilia poterũt ee pn[a] h⁹ corpis ididualis. si nõ pñt ee pn[a] corpoꝛis simplr. dicit. n. pħs. 7. meta. aliqd esse mãle vnr: ⁊ formale alteri. vt cupruz qd ẽ mãle circulo eũ nõ igrediaṫ diffõnẽ eius: est formale circulo cupreo: qꝛ est ps diffõnis circuli cuprei. ita corpa idiuisibilia: ⁊ si sũt mãlia corpis simplr. tũ vñr ee formalia h⁹ corpis. ⁊ cõñter sũt pn[a] illi⁹ cuz oẽ qd est de rõne alicui⁹ dicatur pn[m] illi⁹. Et cõfirmaṫ auct. pħi p celi di. Cũ dico celũ dico formã. ⁊ cuz dico hoc celuz dico mãm. igṙ significatio se tenet ex pte materie: ⁊ qꝛ idiuiduuz dicit qd significatuz ptes q̃titatiue q̃ se tenẽt ex pte mãe erũt de rõne eius. ⁊ cõñr ei⁹ pn[a]. ¶ Ad pmũ dꝛ q̓ corpa idisibilia si eẽnt si eẽnt maxia vtute ⁊ potestate: qꝛ eẽnt gñabilia ⁊ cõruptibilia: sz mã ⁊ for[a] i qb⁹ diuiderẽtur eẽnt maxia ptãte ⁊ vtute: qꝛ ex his fierẽt omnia ⁊ ipsa p se igñabilia ⁊ corruptibilia essent. ¶ Ad 2[m] negaṫ añs: qꝛ tps est mẽsura mot⁹: ⁊ nõ ẽ eẽ mot⁹ nec pn[m]: sz magis cõr. vt hꝛ. 4. pħy. si ẽt oĩa q̃ sunt i mũdo eẽnt colores: albũ eẽt mẽsura oĩuz coloꝝ: ⁊ tñ nõ eẽt cã oĩuz coloꝝ: qꝛ nigri cuz vnuz oppo[m] nõ sit cã alterius: sz poti⁹ destructio. ¶ Ad 3[m] rñr: qꝛ iõ lapides ⁊ ligna dñr eẽ quodãmõ pn[a] ac ẽt caro ⁊ ossa. nõ autẽ corpa idiuisibilia: qꝛ illi ptes diffõnis dñr pn[a]. cõstat autẽ lapides ⁊ ligna igredi diffinitionẽ domus: caro aũt ⁊ ossa diffõnẽ hoĩs: sz corpa idisibilia nõ igrediuntur diffõnẽ alicui⁹: vt ostẽsum ẽ. ¶ Ad 4[m] negaṫ añs. vñ ⁊ si oẽ corp⁹ ididuale ẽ resolubile i ptes q̃titatiuas nõ eẽt idiuiduũ sine illis: tñ qꝛ tales ptes nõ sunt actu in toto sed in potẽtia si diffinireṫ to[m] nõ igrederẽtur diffõnez ei⁹: sz magis ecõ. iõ nõ sunt pn[a] toti⁹: sz magis totuz est pn[m] illarũ. ppterea qꝛ corpa idisibilia accipiunṫ tñ: vt ptes q̃titatiue nõ igrediũtur diffõnẽ corpis simplr: nec h⁹ corpis ididualis. iõ nõ sunt pn[a] alicui⁹ illoꝝ. ¶ Et ad cõfirmationem negaṫ illa cõña. ptes q̃titatiue sunt ptes mãles. ⁊ mã est de rõne idiuidui. igiṫ ptes quãtitatiue sunt de rõne idiuidui: qꝛ mã nõ ẽ de rõne idiuidui, vt ẽ disa p ptes di. pħo 6°. metapħy. q̓ suba cuiuslibz ẽ in semel. v̓. gra. vt ipse dit. sex nõ sunt bis tria: sz tñ semel sex sũt sex tñ qꝛ democrit⁹ ponebat gnõnẽ eẽ cõgregatiõem taliuz corpoꝝ idisibiliũ ad modũ artificialiũ: ⁊ eẽ magis in actu: q̃ in põ ad similitudinẽ dom⁹ vl' nauis. poterat ipse dꝛe talia esse pn[a] quodãmõ. sed nõ simplr: ex q̃ erãt resolubilia in alia pncipia.

¶ Sz ⁊ hic tẽtãdũ ẽ soluere: iõ rursus a principio q̃onis dicẽdũ. Dẽ qdez igiṫ corp⁹ sensibile disibile eẽ: sz q̓dcũq̧ signũ: ⁊ idisibile nõ ẽ iconueniẽs: hoc. n. ptãte: hoc aũt endelechia existit. 9

¶ 2[a] cõr. ⁊ rñsiua ad dubitationẽ democriti est h: q̓ q̓olz corpus sensibile est aliquo mõ disibile fm q̓olibz signũ eius ⁊ aliquo mõ nõ disibile sz q̓olibz sig[m] ei⁹: pz. qꝛ q̓olibz corpus sensibile ẽ potẽtia disibile fm q̓olibz signũ ei⁹: ⁊ actu nõ ẽ disibile fm q̓olibz sig[m] eius. quocũq̧. n. signo accepto corpis sensibil' fm illud sig[m] tale corp⁹ ẽ disibile. ⁊ si ponatur illud corp⁹ eẽ disum fm illud signũ nõ sequitur aliqd icõueniẽs: sz nõ ẽ in actu disibile sz q̓olibz ei⁹ signũ: qꝛ sõ est pole q̓ sit actu disum fm q̓olibz ei⁹ sig[m]. alr cõtinuũ cõponereṫ ex idiuisibilib⁹: qd est reprobatũ. 6. pħyc. ¶ Ista rñsio accipiṫ ex. 3°. pħy. vbi pħs distinguit de ifinito di. q̓ aliqd eẽ ifinitũ cõtigit duplr. s. actu ⁊ po[a]: q̓ sit ifinitũ actu est ipole: sz q̓ sit ifinitũ po[a] est necẽium qꝛ necẽ est motuz ⁊ tps eẽ ifinitũ. ⁊ necesse ẽ cõtinuũ eẽ disibile in ifinitũ. ita in pposito q̓ aliqd corp⁹ sensibile sit disibile fm q̓olibz signũ ei⁹: cõtingit duplr imaginari. vz. actu vel po[a]. p̊ mõ est ipole: sed scdo mõ ẽ necẽuz. Le. li. (Sz h) q̃ dcã sunt a democrito (est tẽtãdũ soluere. iõ rursus a pn[o] q̃onis ẽ dĩz eẽ qdẽ igṙ corp⁹ sensibile eẽ disibile fm q̓dcũq̧ sig[m] ⁊ idisibile nõ est icõueniẽs. hoc. n. ptãte). i. po[a] est disibile fm q̓olibet signũ ei⁹ (hoc aũt hendelechia). i. actu existit indisibile fm q̓olibz signũ eius. ¶ Notãdũ pmo fm cõmẽtatorẽ cõm. 8°. q̓ nõ cõtingit si hõ est receptibilis oĩum sciẽtiarũ. vt recipiat eas in. sil'. qd. n. de aliq̊ dꝛ disum nõ seqtur vt sp dicaṫ cõiũctiz. ⁊ eẽt pole: vt dideręṫ sz oĩa pũcta i sil' si pũcta cõtigerẽt se adiuicẽ: qd ẽ ipole: sic dclatũ ẽ i 6°. ¶ Ista ẽ dña iter cõp⁹ eẽ cõpo[m] ex idisibilib⁹: ⁊ nõ eẽ cõpo[m] ex idisibilib⁹: nã si corp⁹ ẽ cõpo[m] ex idisibilib⁹. sic q̓ pũcta sũt imediata: pole ẽ illd cõp⁹ eẽ actu disuz sz q̓olz sig[m] ei⁹: qꝛ nõ hz nisi ptes finitas. Si aũt nõ cõpoaṫ ex idisibilib⁹ ipole ẽ ipz eẽ actu disuz sz q̓olibz suũ signũ: qꝛ hz ptes ifinitas. sic hõ põt recipe oẽs scias: nõ tñ est pole q̓ re sil' recipiat oẽs sciẽtias. ita corp⁹ põt didi sz q̓olz sig[m] ei⁹: nõ tñ ẽ pole q̓ sil' diuidaṫ fm q̓olibz sig[m] ei⁹: qꝛ a sensu diso ad sensuz cõpositũ ingt cõñ. fallit cõña: sic nõ seqtur. potes eẽ i duob⁹ istãtib⁹: aut scire duo cõdictoria. igṙ pole est q̓ tu sis in duob⁹ istantib⁹: aut q̓ tu scias duo cõdictoria. ¶ 2° nõn[m] fm cõm. eodẽ cõm. q̓ cũ disetim⁹ magnitudinẽ sup aliud pũctũ: ipossibile; vt disio cadat sup punctũ cõis punctuz: qd erat pole añq̃ disio caderet i pũctũ: sz cũ disio cecidit sup p[m] pũctũ. statĩz fuit destructio polĩtatis disiõis in. 2°. Nõ itẽdit cõmt. q̓ fcã disiõe sup aliq̊ pũcto detur aliqs punct⁹ imediat⁹ illi: sup quo nõ possit fieri disio: qꝛ ipolis est imediatio pũctoruz: vt ẽ demr̃atũ in. 6°. pħy. fm q̓ cõñt. asserit h: nec itendit q̓ fcã disiõe sup aliq̊ pũcto ñ possit fieri dio sup aliquẽ pũctũ seq̄ntẽ: q̓dcũq̧ faceret ille: qꝛ tũc post p[um] disionẽ nulla alia possz fieri: sz itẽdit q̓ aliq̃ sũt duo pũcta. ita ppinq̃ i cõpenali q̓ fcã disiõe sup p̊ pũcto: ñ põt fieri disio sup 2° pũcto: tñ añ disiõez factã sup aliq̊ pũcto poterat fieri disio idr̃nter sup q̊libz pũcto: sz postq̃ ẽ fcã sup vno illoꝛuz: nõ põt fieri sup alio pp nimiã ppinqtatẽ.

Sed dubitat ꝑterea q̓ fcã diuisiõe sup aliq̊ pũcto põt fieri disio in pũcto remoto ⁊ nõ in pũcto ppinq̊: cũ fm pħm in pcedẽti. c°. q̊libz pũct⁹ idifferẽter possit eẽ cõtract⁹. ⁊ dic. oĩa. n. pũcta sũt eiusdez

rōnis. iō nō appʒ ppter qd pōt fieri diuisio in vno pūcto τ nō in alio.

¶ Rūr q corpꝰ dupl'r ↄsideratr. vnoꝰ vt ē q̄ntū. alio mōvt est nāle. p̄mo mō est diuisibile in īfinitū. sic q fcā diuiōe in aliq̄ pūcto idm̄ ter q̄libʒ aliꝰ pūctus tā ppinquus q̄z remotꝰ pōt diuisiōem accipere. zᵒ aūt mō est diuisibile in īfinitū: sed est deueniēdū ad minia nālia q̄ nō pūt vltra accipe diuisionē pp determinatōez forᵉ nālis determinātis nām suā ad certā q̄ntitatē iuxta illud phi. z. de aīa. oīūʒ nā ↄsītātiū terminata est rō magnitudis τ augmēti: forma aūt mathēᶜᵃ indm̄s est ad oēs magnitudines. iō si fuerint duo pūcta iter q̄ cadat minimū nāle: aut maiꝰ in q̄libʒ illoꝝ pūctoꝝ poterit fieri diuisio: si aūt cadat minꝰ q̄z sit mīᵐ nāle in eo diuisio fieri nō poterit: q̄ṁ tūc daret̄ minꝰ minio. ppea bn̄ dicit ↄm̄. q aū oēm diuisionē sup quolibʒ pūcto pōt fieri diuisio. fcā aūt diuisiōe sup aliq̄ pūcto nō ampliꝰ pōt fieri sup quolibʒ seq̄nte: sed tm̄ sup illo q a p̄ori pūcto distat p minimū nāle: aut p maiꝰ. si āt p minꝰ distat: destruit̄ positas diuisiōis in eo: Sʒ τ Burleꝰ dicit q nā ordinauit minia nālia ppter ↄrietatē reꝝ nāliūʒ: quā iter se hn̄t rōne q̄litatū sensibiliū: sic q dato mioꝛ illo illud statiʒ corrūpetur a suo ↄrio: τ q̄ q̄ntitati nihil est ↄriūʒ. vt hr̄ in p̄dicamētis. iō nō dat̄ mīᵐ in q̄ntiᵗᵉ ꝼʒ q hōʒ: sed quocūqʒ dato illud pōt diuidi in īfinitū. ¶ Ista mīsio est duᵃ ppter celuʒ qd ē cōpꝰ nāle determinās sibi q̄ntitatē in magnitudine τ puitate: τ tn̄ nō hʒ ↄriūʒ: neqʒ aliquā sensibilē q̄litatē faciētē ↄrium sic etiā minꝰ minio nāli corrūmpet̄ statiʒ a suo ↄrio. ita q mīᵐ nāle statim dʒ corrūpi a ↄrio fortiori. vn̄ idubie: sic iā resistit p tp̄s suo ↄrio mīᵐ nāle. ita p tp̄s resisteret minꝰ minio forte p maiꝰ tp̄s fm̄ debilitatē ↄrij. ppterea ē stādum ī pᵒ missiōe: q̄ minia nālis ñ ab extrīseco: nʒ rōne ↄrij: sʒ ab itrinseco ex necītate τ cōditōe nāe. videmꝰ. n. q forᵃ bois: vel eq nō possʒ stare sub q̄ntiᵗᵉ grani miliJ pp nimiā puitatē: nʒ sub q̄ntiᵗᵉ celi pp nimiā eiꝰ magnitudinē. τ ita ↄtingit i aliJs: q ñ pūt stare sub q̄libʒ q̄ntiᵗᵉ idm̄ter: sʒ deteriant sibi certas q̄ntitates i magnitudie τ puiᵗᵉ sua nāis idm̄ter.

¶ Esse autē potestate sil' oīno diuisibile īpossibile videt̄ esse vtiqʒ. Si eni possibile τ fieret vtiqʒ. Nō vt sint sil' actu ambo idiuisibile τ diuisum: sed diuisum fm̄ q̄dcūqʒ signū. nullū igit̄ erit reliquum τ icorporeū corpus corruptū: τ generabit̄ vtiqʒ quidē rursus aut ex pūctis: aut oīno ex nihilo: τ hoc quōn nō possibile.

¶ Ista ē zᵃ ps hꝰ. cᶦ. in q̄ Ar. replicat tres rōnes democriti ↄ dbas ↄnes. quaꝝ p̄ma ē h. si corpꝰ sensibile ē diuisibile fm̄ q̄libʒ signū eiꝰ. s. tā ↄtinuū q̄z diuisiuū. igr̄ pōt diuidi fʒ q̄libʒ sigᵐ eiꝰ: sʒ posi posito i eē nllm̄ seqt̄ icōueniēs. igr̄ nllʒ icōueniēs seᵉ posito τ admisso q cōpꝰ sensibile sit diuisʒ fʒ q̄libʒ sigᵐ eiꝰ: nō q alicui corpi actu isint simul ābo ista i. diuisibile τ diuisʒ: sed fm̄ q illō p̄us diuisibile sit actu diuisʒ fm̄ q̄libʒ sigᵐ eiꝰ. Fcā igr̄ diuisiōe nihil remanebit ↄtinuū. τ si nō est cōtinuū nō est corpꝰ. igr̄ diuisio corpis stabit ad incorporeū. vʒ. ad pūctū: vel ad nihil. sʒ vnūqd̄qʒ cōponit̄ ex his in que resoluit̄. igr̄ corpꝰ ↄponit̄ ex pūctis: vel ex nihilo: q ē reprobatū in p̄ori caᵒ. Nō est igr̄ poe corpꝰ diuidi fm̄ oīa signa cōtinuātia eiꝰ. igr̄ tm̄ fʒ diuisiua ē poe illō diuidi: τ p ↄn̄s facta diuisiōe remanebūt corpa idiuisibilia. L. e. h. (Esse aūt) corpꝰ (oīno sil' diuisibile ptāte) . i. poᵃ fm̄ q̄libet sigᵐ eiꝰ (ipoe vtiqʒ videbit̄ eē. si. n. poe) eēt illud ↄn̄r (τ fieret) in actu: q ipm̄ divideret̄ fm̄ q̄libʒ sigᵐ eius (nō vt sint sil' actu ambo idiuisibile τ diuisum: sʒ diuisum fm̄ q̄dcūqʒ sigᵐ. nᵐ q̄ erit reliquū) . i. cōtinuʒ post diuisiōem (τ icorporeū corruptū) eᵗ corpꝰ (τ generabit̄ vtiqʒ rursus aut ex pūctis: aut ex nihilo oīno. τ h quō poe) q̄si dicat nllo mō.

¶ Sed qm̄ diuiditur in semp diuisibilia τ semper in miores magnitudies: τ in semota τ disgregata manifestū. Neqʒ itaqʒ fm̄ partē diuidētis erit īfinita fractura. Neqʒ possibile est sil' diuisum eē fm̄ oē signū. Nō. n. poe oīno: sed vsqʒ ad qd. necesse ē igit̄ idiuisibiles existere magnitudies τ idiuisibilia corpora.

¶ zᵃ rō democriti ē ista. oē qd appʒ ad sensum ē veꝝ: sʒ appareat ad sensuʒ corpa nālia diuidi vsqʒ ad magnitudies idiuisibiles: seu ad corpa idiuisibilia. ḡ veꝝ ē talia corpa indiuisibilia eē: ad q̄d stat vltra diuisio: pʒ ↄn̄a cū maioꝛi tāq̄z famosa cū nō decipiat̄ sensus circa ppriū obʒ. τ mioꝛ declarat̄: nā magnitudo p diuidit̄ vt videmꝰ ad sensum in ptes sepatas: τ q̄ ps magnitudis semota τ segregata sp diuidit̄ in miores magnitudies videmꝰ q nō īfinita diuisio: neqʒ īfinita fractura neqʒ diuidit̄ ipsa magnitudo fm̄ q̄libʒ signū eiꝰ: sʒ determinatur ad ptes īsensibiles fm̄ appentiā: q̄ qdē ptes fʒ veritatē debēt eē idiuisibiles. L. e. h. (Sʒ qm̄ diuidet̄ in sepabilia corpꝰ) . i. in ptes sepatas (τ sp in miores magnitudies) diuidit̄ ps (τ semota τ segregata manifestū ē: neqʒ itaqʒ fm̄ ptē diuidētis erit īfinita fractura: nʒ sil' poe simil' diuidere fʒ q̄libʒ sigᵐ. ñ. n. ē poe sic diuidere: sʒ vsqʒ ad qd. i. ad aliq̄d deteriatū (n eē igr̄ existere magnⁱᵗᵉˢ idiuisibiles τ minimᵃ.)

¶ Et al'r sic erit gn̄o τ corruptio. Et hec qdē segregatiōe: hec aūt ↄgregatione. Cogens igitur sermo esse magnitudines indiuisibiles hic est.

¶ Tertia rō Democriti est hec. illud est ponēdʒ esse: quo existēte fit generatio τ corruptio: τ quo nō existēte non fit generatio neqʒ corruptio: sed existētibus corporibꝰ idiuisibilibus fit generatio τ corruptio. τ illis nō existētibus nō fit generatio neqʒ corruptio. igr̄ ponēda sunt corpora indiuisibilia. tenet ↄseq̄ntia cū maioꝛi: ex quo necesse est generationē τ corruptionē esse. Et minor declarat̄ per hoc q generatio est aggregatio corpoꝝ īdiuisibiliū: τ corruptᵒ est segregatio eorundē. vnde tunc est gn̄atio quādo aggregātur p̄ncipia. Et tūc est corruptio qm̄ segregātur p̄nᵃ. constat antē dicebat democritꝰ q h p̄ncipia nō eē possunt nisi corpora idiuisibilia. p̄ncipia autē sunt minima. corporibꝰ autem īdiuisibilibꝰ nulla sunt minora. vʒ. per se existētia

¶ Et h rō mgt democritus multuʒ cogit ponere magnitudines τ corpora idiuisibilia: q̄ nō videbat fieri generationē τ corruptionē nisi per cōgregationē τ segregatiōem taliū idiuisibiliū que ipse vocabat p̄nᵃ reꝝ. L. e. h. (Et aliter) . i. alio mō argr̄: qm̄ (sic erit generatio τ corrupᵒ) τ alr̄ nō (Hec qdē) . s. generatio (fit cōgregatiōe) corpoꝝ idiuisibiliū (hoc vero) . vʒ. corruptio fit (segregatōe eorundē. cogēs igr̄ fmo magnitudies hic est) ¶ Notādʒ ē q oēs iste rōnes fundātur sup hoc: q corpꝰ nō ē diuisibile fm̄ q̄libet signū eius: q̄ nō fm̄ q̄libʒ signuʒ continuum: sed tm̄ diuᵐ: q̄ꝑ rōnū fuit pᵒ dncēs ad ipoe. vʒ. corᵃ sensibilia cōponi ex nihilo. aᵗ ex idiuisibilibꝰ. alie āt zᵉ fuerūt oīse.

¶ Quoniā aūt latet paralogizans τ quomō latet dicamus. Qm̄. n. nō est pūctus puncto vndiqʒ cōtiguus oīno est diuisibile: est qdē q̄l'r existit magnitudinibꝰ: est aūt qual'r non.

¶ Ista est tertia pars huiꝰ capl'i in qua phs respōdet ad obiecta democriti. τ pᵒ ad p̄mā rōnēʒ. in qua democritꝰ satis latēter arguit. Faciebat. n. hāc ↄn̄am. magnitudo ē diuisibilis fm̄ q̄libʒ signū eiꝰ. vʒ. cōtinuatiuū τ diuisiuū. igr̄ punctus est imediatꝰ in eadeʒ linea. ↄn̄s est impoe: q̄ tunc linea cōponeretur ex punctis. igr̄ τ antecedēs est impoe: sed cōsequētiaʒ ipse arguebat sic. si magnitudo est diuisibilis. i. potest diuidi fm̄ quodlibʒ signū eius possibili posito in eē nullūʒ seq̄tur icōueniēs: vt habetur p̄mo p̄oꝝ: per

hoc oīs potētia pōt reduci ad actū. ꝛ frustra eēt illa potentia que nō possz reduci ad actuz. igr̄ posito ꝙ magnitudo sit actu diuisibilis ſm q̄lbz signū ei⁹ n̄ᵐ seqtur icōueniēs: sz illo admisso diuisio terminaret̄ ad pūcta. igr̄ in linea diuisa hōꝫ pūcta erāt imediata. ❡ Rn̄det pħs dicꝫ ꝙ latēter paralogizat democrit⁹: qm̄ illud ꝯn̄s nō seqtur ex illo aīte: sed oppositū eius. vz. magnitudo est vndiqꝫ diuisibilis: ſm q̄libet signuz eius. igr̄ pūctus nō est imediat⁹ pūcto in linea: cū ex oᵒ ꝯn̄tis sequat̄ oppositū aīt is. Si. n. eēt vna linea 4. pūctoꝝ imediatoꝝ ipsa non posset diuidi ſm aliqd̄ signū eius. nō. n. ſm pūcta extrema: ꝙ in illis nō fit diuisio cū terminēt ꝛ nō copulēt: nō etiā ſm pūcta īterme⁹ qm̄ facta diuisione maneret ali⁹ pūctus ꝑ se exn̄s sine linea: qd̄ ē īpossibile. sicut n̄ pōt dari īstās sine tēpore: neqꝫ gradus absqꝫ latiᵗᵉ. ita nec punct⁹ absqꝫ linea: si autem fieret linea punctoꝝ vltra nūeꝝ quaternariuz: ꝛ si illa posset diuidi ſm aliqd̄ sigᵐ cōtinuatiuū eius. nō tamē ſm q̄libꝫ: qm̄ in secūdo ꝛ in penultimo pūcto nō caderet diuisio: ne facta diuisiōe maneret punctus absqꝫ linea. Cuz autē dr̄ quomodo magnitudo est diuisibilis: aut pōt diuidi ſm q̄libꝫ signū ex quo poīt posito in eē nllm̄ seqtur icōueniēs. iaꝫ manifm est. ꝙ diuisibilitas ſm q̄libꝫ signuz aliquo mō ꝯuenit magnitudini. s. in potētia: ꝛ aliquo mō nō cōuenit. vz. in actu ad hūc ītellectuz ꝙ nō est poīe magnitudinē eē actu diuisam ſm q̄lz eius signū: quomō aūt ponat̄ in eē tale poīe: ꝛ qualr̄ hōꝫ potētia reducat̄ ad actū declarat̄ ex distictione quā facit Arˣ. 3. physicoꝝ. di. ꝙ 2ˣ est potētia. vz. ad actuz cōpletū: vt potētia ligni ad formā statue: ꝛ ad actuz īcōpletū vt po^a mi ad motū futurū aliquādo erit verū dicere ꝙ lignū hꝫ formā statue cōplete ſm se: ꝛ q̄lz sui. Sz nūqꝫ erit ita ꝙ tu habes cōplete aliquē motū ſm se. ꝛ q̄libet sui sed tm̄ icōplete: cū de rōne mot⁹ sit i fieri vnū post reliquū. ꝛ nūqꝫ simul esse partē preteritaz ꝛ futurā. ❡ Dicenduz igr̄ ꝙ potētia ad diuisionē ſm q̄lz sigᵐ nō potentia ad actuz cōpletū: sed icōpletuz: neqꝫ illd̄ poīe respicit esse cōpletuz sed icōpletuz. iō illa potētia nūquaz reducit̄ ad actuz ſm completā diuisionē: sed icompletā. sic ꝙ nunqꝫ cōtinget magnitudinē esse diuisam ſm q̄libꝫ signuz ei⁹: sed bene cōtinget magnitudinē diuidi ꝛ eē diuisam ſm aliqd̄ sigᵐ eius. talis aūt act⁹ est icompletus: qꝛ adhuc illa potentia manet permixta ad vlteriorē diuisionē. cōcedatur ergo ꝙ magnitudo pōt diuidi ſm q̄libꝫ signuz ei⁹: ꝛ ꝙ poīt posito in esse nllm̄ seqtur icōueniēs dūmodo ponat̄ in eē. eo mō quo ipm̄ est poīe. ideo nō debꝫ poni in eē ꝙ magnitudo sit actu diuisa ſm quodlibꝫ signuz eius: sed soluz ꝙ diuidat̄: aut sit diuisa ſm aliqd̄ signuz eius: ex quo politas ei⁹ nō est ad actū completū: sz icompletum diuisionis. Le. li. (Qm̄ autē latet) .i. latēter ē democrit⁹ (paralogizās. ꝛ q̄mō latet dicam⁹: quoniā. n. nō est punct⁹ pūcto cōtigu⁹. cōtingit corp⁹ vndiqꝫ esse diuisibile). vz. scđm oē signuz ei⁹: tā cōtinuuz ꝙꝫ diuisum (est q̄dez) dcm̄ (qualr̄ existat magnitudinib⁹) diuisibilitas ſm q̄libꝫ signū. vz. in potentia ē aūt etiā dcm̄ (qualr̄ nō) existit dcā diuisibilitas magnitudinib⁹. vz. in actu completo.

❡ Videt̄ aūt quādo hoc ponit̄ ꝛ vndiqꝫ ꝛ vbiqꝫ esse pūctus. Quapropter necesse diuidi magnitudinē in pūcta. vbiqꝫ. n. est punctū: quapp aut ex tactib⁹ aut ex punctis esse.

❡ Dubiuz vnū mouet pħs fortificās rōnē democriti ꝓbās ꝙ magnitudo nō est vndiqꝫ: aut vbiqꝫ diuisibilis: qm̄ si magnitudo est vndiqꝫ ꝛ vbiqꝫ diuisibilis. cū oīs diuisio fiat in pūcto seqtur ꝙ in magnitudine lineali vndiqꝫ ꝛ vbiqꝫ est pūctus. quo cōcesso seqtur magnitudinez eē diuisibilem in pūcta: ꝛ esse cōpositā ex tactib⁹ aut ex punctis. ꝛ ꝯsequenter habet̄ ꝯn̄a quā democrit⁹ latēter paralogizās credidit eē bonā. Le. li. (Videt̄ autē ꝙ hoc ꝯponit̄) .s. magnitudinē esse vndiqꝫ diuisibile ꝙ ēt oportcat ponere (ꝛ vndiqꝫ ꝛ vbiqꝫ punctū eē: quapp necesse est diuidere magnitudinē in puncta. vbiqꝫ. n.) in linea est necessariuz eē punctuz (quapropter aut ex tactibus: aut ex punctis esse) magnitudinem est necessarium.

❡ Hoc aūt est qd̄ existit vbiqꝫ: quoniā vna vtiqꝫ ꝛ oīs ꝛ vnusquisqꝫ: plures aūt vna nō sunt: cōsequēter eni nō sunt: quapropter nō vbiqꝫ. si eni ſm mediū diuisibile: ꝛ ſm cōtiguum pūctū erit diuisibile: nō aūt possibile. Nō enim est cōtiguum signū signo: aut punctū puncto. hic eni est diuisio: aut compositio.

❡ Respōdet pħs ꝙ alio mō vbiqꝫ in li⁹ est punct⁹: ꝛ aliquo mō nō: vbiqꝫ in li⁹ est punct⁹. cōparādo. n. punctuz ad totā lineā: ꝛ ad partes linee. sic vbiqꝫ in linea est punct⁹: nā tota linea ē vna ꝛ ꝯtinua per vnuz punctuz. s. ꝑ punctuz mediuz copulātē ꝛ cōtinuantē me^tes eius. oēs autē portes linee recipiūt vnitatē ꝛ cōtinuitatē ab oīb⁹ punctis: qꝛ qd̄ facit vn⁹ punct⁹ respectu toti⁹ linee faciunt oīa puncta oīm respectu partiuz. ꝯpando eni punctuz ad punctuz sic non vbiqꝫ in li⁹ est pūct⁹: qm̄ oᵒ pūcta linee nō sunt siml̄ simultate imediatōis per cōtactuz cōtinuuz vel ꝯtiguuz: nec cōseq̄ntet se hꝫ in linea cuz īter oᵒ 2ᵒ puncta cadat linea media. si. n. punct⁹ puncto cōtinuct⁹ eēt: qua rōne esset magnitudo diuisibilis ſm punctuz mediuz īter duas medietates linee: pari rōne eēt diuisibil̄ ſꝫ punctuz cōtiguūz alteri puncto. ꝛ per ꝯn̄s diuisio linee posset fieri in lineas ꝛ in puncto: ꝛ qꝛ hoc nō est poīe nō ē sigᵐ continuuz signo: nec punct⁹ puncto: ſm. n. puncta fit cōpositio ꝯtinuatio ꝛ diuisio linee. nō igr̄ vbiqꝫ est pūct⁹ in linea per imediationē: qꝛ nl̄la duo pūcta in eadē li⁹ sunt īmediata: sz vbiqꝫ in linea est punct⁹ per ꝯtinuationē: qꝛ nl̄la est cōtinuatio linee quā nō faciat punct⁹. Le. li. (Hoc āt) .s. pūctus (ꝛ vt existit vbiqꝫ) quodā modo in linea (qm̄ vna vndiqꝫ est) linea per punctum (ꝛ oēs) puncti se hn̄t respectu oīuz partiuz linee (vt vnusquisqꝫ) respectu toti⁹ linee (plures autē) pūcti (vna. n. simul) nō sunt (ꝯsīter. n. nō sunt quapp nō vbiqꝫ est pūct⁹) vz. ꝑ iuxta positionē puncti cuz pūcto (si. n. ſm me^m) punctuz ē corp⁹ (diuisibile ꝛ ſm habituz pūctum) .i. alli īmediatuz eēt (erit diuisibile: nō autē est poīe) sic eē (nō. n. ē bituz sigᵐ signo: aut punct⁹ pūcto. hoc autē) .s. punct⁹ (est diuisio) linee in lineas (aut cōpositio) linee ex lineis: nō autē ē diuisio linee in pūcta: neqꝫ ꝯpō linee ex punctis. ideo semp diuidit̄ magnitudo in magnitudines diuisibiles: ꝛ nūquaz in magnitudiēs: neqꝫ in partes īdiuisibiles. ❡ Notādū ꝙ in diuisione cuiuscūqꝫ diuisibilis semp fit diuisio sup aliquo īdiuisibili. vt si diuidit̄ corp⁹ fit diuisio in sup̄ficie. ꝛ si diuidunt sup̄ficies fit diuisio in linea. ꝛ si diuidit̄ linea cadit diuisio sup punctuz. in linea aūt sunt quedā puncta in actu. s. extremalia: ꝛ quedā in po^a: vt oīa pūcta ītet extrema. si igit̄ diuidit̄ linea nō pōt esse diuisio in aliquo pūcto i actu. qꝛ vltra pūctū illū nihil ē linee. Insr̄z. n. positū sup illū pūctū nihil abscideret sz diuisio solū est in pūcto in poᵃ. cuz igr̄ illi puncto nō ꝯtinuet̄: nz ꝯtiguet̄ ali⁹ punctus. sz sp̄ iter illuz: ꝛ quēcūqꝫ aliuz cadat lin̄ea me⁹: nunqꝫ abscidi pōt a linea nisi linea: ꝛ a diuisibili nisi diuisibile. oporteret ḡ īdiuisibile eē ꝯtiguuz īdiuisibili si dēberet ps īdisibil̄ abscidi. ꝛ si vndiqꝫ dēberet īdiuisibile abscidi vndiqꝫ dēberet ei īdiuisibile ꝯtiguari.

❡ Quapropter est cōgregatio aut disgregatio. sed neqꝫ in athoma ꝛ ex athomis. Multa eniz ipossibilia cōtingit. Neqꝫ itaqꝫ vt diuisio fiat vbiqꝫ. Si autez esset cōtiguus pūctus puncto hoc

vtiq; esset. Sed in parua ⁊ minima est cõgregatio ⁊ segregatio ex minimis.

¶ Ad scdam rõnẽ respõdet phs negãs illã maiorez. omne qđ appet ad sensuz est verũ: cum nõ sit vã: nec fuerit famosa simplr: sed tñ apud Democritũ ⁊ Leucippũ. lz. n. appareat ad sensum q corp⁹ sensibile diuidat in idiuisibilia: nõ tamẽ est verũ. cõcesso igr q est aliq̃ cõpõ ⁊ diuiso in entib⁹ naturalib⁹: ⁊ q ea in q̃ fit resolu̇o appareãt idiuisibilia: nõ propter hoc fit diuisio in diuisibilia. aliter corpora sensibilia resoluerẽtur in diuisibilia: ⁊ fierẽt ẽt ex idiuisibilib⁹: qđ est fl̃m: qr tũc sequerẽtur mlta ipoĩa que itroduxit phs. 6. phycoꝝ. Nõ eniz ita diuiditur cõtĩm q diuiso fiat. vz. cuz nõ sit vbiq; pũct⁹: qr nõ ẽ vn⁹ pũct⁹ iuxta aliũ punctũ. Si eni punct⁹ ẽ cõtiguus pũcto. hoc ẽ q cõtĩm est vbiq; diuisibile. ⁊ diuidĩ in minima fz veritatẽ: qđ ẽ fl̃m: sed in paruo ⁊ minimis: ⁊ ex minimis nõ fm veritatem: sed fm apparentiã tñ est compositio ⁊ diuisio. L. c. li. (Quapropter ẽ oggregatio ⁊ segregatio). i. cõpõ ⁊ diuiso (fz nõ est in athomis). i. idiuisibilia diuiso (neq; ex athomis). i. ex idiuisibilib⁹ cõpõ (multa. n. ipoĩa) contingũt datis oppositis (neq; ita vt vbiq; diuiso fiot. si. n. eẽt cõtiguus pũct⁹ puncto. hoc vtiq; eẽt q) fieret diuiso indiuisibilia (fz in parua ⁊ minima est segregatio). i. diuiso (⁊ cõgregatio). i. cõpõ (ex minimis) tñ fm apparẽtiam.

Sed dubitatur tã in hac q̃ in põri respõsiõe pbãdo vbiq; in linea eẽ pũctum nõ tñ per cõtinuationẽ: fz per imediationẽ: qr vt pbatur 6. phycoꝝ. oẽ mobile prius pertrãsit spatiũ equale sibi. ⁊ postea mai⁹. cũ g ex fluxu puncti cõstituat linea fcõ p motũ sperici supra planũ in illo fluxu p⁹us pertrãsiet spatium equale puncto: q̃ mai⁹ puncto. g in illa linea erit dare punctũ p pertrãsitũ imediatũ p pũcto. ¶ Itẽ qñ aliqd mẽsuratur per aliud. ⁊ sunt in coplura talia cõmẽsurãtia vnũ cõmẽsurãs est alteri imediatũ: vt si pãnus cõmesuretur p vlnã: si sint in pãno pl̃es vlne: ẽ dare vnã vlnam pãm imediatã alteri: sed mobile cuz mouet: se cõmẽsurat spatio cõtinẽti plures quãtitates mobilis. ergo illo dat q̃titas alteri imediata eq̃lis quãtitati mobilis. cuz igr ita sit q spera nõ versa mota sup planũ cõstituat lineã: ⁊ se cõmẽsuret illi spatio fm pũctũ. sequitur q in linea cõstituta sit pũct⁹ imediat⁹ puncto. ¶ Ad pmũ dr q Ar. loquit de mobili p se: ⁊ nõ per accñs. cõstat ãt fm ipz in eodẽ. 6. physicoꝝ: q punct⁹ nõ per se: sed per accñs mouet. ⁊ vbi per imaginationẽ pũct⁹ separet a linea sic q eẽt per se exñs non posset moueri pter suã idiuisibilitatẽ: sicut nõ posset eẽ per se i loco: vñ tã in loco q̃ in spatio inueniẽ equalitas. cõstat aũt nihil eẽ equale pũcto pter defectũ quantitatis. est. n. ppriũ quãtitati fm eã equale aut iequale dici. p Ar. in pdicamẽtis. ¶ Ad scdm respõdetur cõsil̃r q pũctus nõ commẽsurat se linee cõsti^te ex motu sperici supra planũ lz mobile cõmẽsuret spatio: et vlna pãno: qñ spera mouetur p se: ⁊ punct⁹ per accñs ad motũ illi⁹: sicut ergo in motu sperici est cõtinue aliud mutatũ eẽ absq; mutatiõe illoꝝ. ita in linea cãta ex illo motu fit cõtinue ali⁹ ⁊ alius punct⁹ absq; imediatõe ⁊ iuxtapõne illorum. iõ in linea nõ est vbiq; pũctus nisi per cõtinuationẽ partiuz linee. ⁊ qñ ois diuisio linee fit in pũcto. pterea nõ vbiq; in linea põt eẽ diuiso. s. per separationem puncti a puncto: sed bene per separationem linee a linea.

¶ Sed nõ simplex ⁊ perfecta generatio cõgregatiõe ⁊ segregatiõe determinata est vt qdam inquiũt. In cõtinuo vero trãsmutatio ⁊ alteratio. Sed hoc est in quo falluntur oĩa. Est igr generatio simplex ⁊ corruptio non congregatione ⁊ separatione: sed quoniam transmutatur hoc in hoc totum.

¶ Ad tertiã rõnem democriti respõdet phs q fũdamẽtũ eius rõnis est falsum. s. gñatio simplr ⁊ pfecta sit cõgregatio ⁊ cõruptio simplr dcã: ⁊ perfecta sit disgrega⁹. vnde circa hoc sunt due opiones false: quarũ pma dicit alterationẽ nõ esse generationẽ ⁊ corruptionez: quoniã alteratio ẽ mutatio fcã in aliquo subo eodẽ manẽte cõtĩmo a pncipio vsq; ad finẽ. gñatio võ est exit⁹ alicui⁹ p cõgregationẽ pliũ rez iuicem. corruptio võ est deperditio alicui⁹ per segregationẽ suaꝝ partiũ abiuicẽ. vbi gra de oibus istis. si. n. aliqua aq̃ sit pmo frida ⁊ postea calida: manẽte cõtĩmitate eius dem ista mutatio ẽ in altero. Si aũt discõtinuant ptes dr corruptio: vbi võ iterũ vniant partes pus diuise talis mutatio dr gñõ. ¶ Ista opio nõ est bona: qr nõ simplr ⁊ pfecte gñotur: neq; corrũpit illa aq̃. lz per cõgregationẽ icipiat eẽ ⁊ p segregationẽ desinat eẽ. nã id qđ pfecte ⁊ simplr gñat nõ ampli⁹ põt gñari: ⁊ id qđ pfecte corrũpit nõ ampli⁹ põt corrũpi: sicut pz iductiue de hoĩe ⁊ equo: ⁊ õ aliis q̃ pfecte ⁊ simplr gñant ⁊ corrũpunt: hoc ãt aqua ifinities põt gñari ⁊ corrũpi per hõ cõgregationẽ ⁊ disgregatõez portiũ. Nõ igr est gñatio pfecta ⁊ simplr dcã cõgregatio reꝝ: nz corruptio hõ est disgregotio ptiũ: fz vã gñatio est trãsmutatio totius in totũ. s. h⁹ toti⁹ aq̃ in illũ totũ aerez: nõ q mã aque trãsmutet in mãm aeris: qr eadẽ mã numero manet sub vtroq; termĩo trãsmutotionis. qr forma aq̃ trõsmutatur formã aeris. sic q forma aq̃ desinit eẽ in loco ei⁹ in eadez mã: forma aeris icipit eẽ. sic q vna forma alteri succedit i eadẽ mã. sz hec antiq nõ cognouerũt: qr nõ distixerũt iter formã ⁊ mãm dicẽtes illas eẽ duas nãs. L. c. li. (Sz non simplr ⁊ pfecto gñatio cõgregatiõe ⁊ segregatiõe determinata est: vt qdã inquiunt: in cõtinuo vero trãsmutatõez) factã dñt esse (altcrotionẽ: sed hoc est in quo fallũtur oĩa dicta) eoꝝ (est eni gñõ ⁊ corruptio nõ cõgregotione ⁊ segregatiõe: fz qñ trãsmutat hoc totũ in hoc totum.)

¶ Aliĩ autẽ existimãt alterationẽ esse omnẽ talẽ trãsmutationẽ: in hoc autẽ differunt. In subiecto hoc quidẽ est fm rationẽ: hoc autẽ fm materiã. Quãdo quidez igitur in his trãsmutatio generatio erit ⁊ corruptio. quãdo aũt in passionibus ⁊ fm accidẽs alteratio.

¶ Scđa opio dicit omne motũ ad formã eẽ alterationem nõ distinguẽs gñõnem nec corruptionez ab alteratiõe. ita q ois mutatio in subo: siue moueat cõtinuuz siue nõ contĩnuuz p totũ motuz est altera⁹. ⁊ nullo gñõ vel corruptio q̃ sit distincta ab alteratiõe. ⁊ ista opio nõ est vera: qñ tunc nõ alia esset muta⁹ ignis ex aere: aut aeris ex aqua: q̃ mutatio q̃ est aq̃ vel aeris ex calido in frigidũ: vel ecõtra. nõ igr est altera⁹ gñõ: vel cõruptio: siue maneat subm cõtĩm: siue nõ: sed dñt in hoc: qr i alteratõe mãet idez subo a pncipio vsq; ad finem fm materiaz. ⁊ fm formã. in gñõne aũt ⁊ corruptiõe manet mã: ⁊ non manet forma: qñ in gñõne ⁊ corruptiõe fit resolutio vsq; ad mãm pmã: sic q mãet mã sine forma subali denoĩante cõpo^m. L. c. li. (Videat igr) si est mutatio in suba aut in passiõib⁹ ⁊ accñtib⁹ si est transmutatio in suba. sic q manet mã corrupta forma substantiali dicat q est gñõ vel corruptio. si aũt manet tã forma subali q̃ mãli. ⁊ fit tñ variatio in passiõibus ⁊ in accidentibus q̃litatis. dicat q ẽ alteratio. L. c. li. (His aũt). i. aliĩ (existimãt alteratõez eẽ oẽm talẽ trãsmutationez. in hoc autẽ differt) alteratio a gñõne (in subo. n.) qđ trãsmutat sunt duo (hoc quidẽ) i. aliqd (est fz rõnẽ). i. formã (hoc autẽ). i. ⁊ aliqd (fm mãz: quãdo qdẽ) eniz in his ẽ (transmutatio fm formã gñõ erit aut cõruptio. qñ aũt in passionib⁹. ⁊ fm accñs) est trãsmuta⁹ illa est alteratio.

BIBL… UNIVERSIDAD DE SEVILLA

¶ Segregata autē ꝛ cōgregata leniter mutabilia sunt. si eni in paruissimas aquas aq̄ diuidat̄ citius aer generat̄. si autē ꝯgreget̄ tardi⁹. Magis aūt hoc erit manifestum in sequētib⁹. Nūc aūt tm̄ determinatū sit: qm̄ ipoſe est gn̄onez eē cōgregationē qualem qdā inquint.

¶ Dubiū vnū soluit ph̄s: nā posſz aliqs dubitare ex quo generatio nō est cōgregatio nec corruptio disgre⁹. vtruz congregatio ꝛ disgregatio inuenit ad generationē ꝛ corruptionez. ¶ Respōdet ph̄s ꝙ sic: ex eo: qꝛ ea que facilr congregātur ꝛ disgregantur facilr trāsmutabilia sunt q̄ de facili diuidūt̄ de facili corrūpuntur. aqua. n. diuisa in puissimas aquas citi⁹ corrūpitur. ꝛ citi⁹ ex illa generat̄ aer. vbi. n. est minor resi⁹ ibi velociter gn̄ō ꝛ corruptio. cōstat aūt aquaz diuisam mioris resi⁹ eē q̄̄ ipsaz cōtinuā ꝛ vnitā: cū vtus vnita fortior sit seipsa dispsa. Hec tm̄ difficultas magis i seq̄ntib⁹ erit manifesta. vbi declarabit̄ ꝙ pua secus partus posita facili⁹ uincez trāseūt: nūc autem ꝛ tm̄ dcm̄ sit: ꝙ nō est posſis opīo antiquoꝝ dicētiū gn̄onē eē cōgregationē ꝛ corruptiōez eē disgregationē. Ꝉ. c. li. (Segregata aūt ꝛ ꝯgregata leuiter cōruptibilia sunt. si eni i puissimas aq̄s diuidatur aqua citi⁹ aer generat̄. si aūt cōgreget̄) aq̄ ex illa (tardius) gn̄abitur aer (magis aūt erit manifestū in sequētibus nūc autē tm̄ determinatū sit: quoniā impoſe est generationē esse cōgregatiōez: quale qdē inqūt). s. democrit⁹ ꝛ Leucipp⁹. ¶ Nōn^m ꝙ aq̄ ꝛ gn̄alr qōlibz aliud corp⁹ trāsmutabile pōt duplr ꝯsiderari. vno mō vt ē corpus q̄tum seu ꝯtinuū. ꝛ sic nō illi repugnat diuisibilitas in ifinitū. alio mō vt est corp⁹ physicū ꝛ nāle. ꝛ sic illi repugnat ifinitas diuisiōis: qm̄ quelibz forma nalis determiat sibi dictā q̄titatē sub cui⁹ minori nō posſz eē. carnis. n. q̄titas est termiata magnitudine ꝛ puit^{te}. inqt ph̄s p̄ physicoꝝ. aqua igr̄ vt est corp⁹ q̄z^m ꝛ continuū nō est diuisibilis in puissimas aq̄s: qm̄ quecūqz data ab illa posſz diuidi mīor: sz vt ē corpus physicum ꝛ nāle sic est diuisibilis in puissimas aquas. vz. in minima naturalia.

Dubitatur qm̄ dicit ph̄s p̄mo physicoꝝ. ꝙ oē corpus finitū ꝯsumit̄ p resecatiōem ptiū finitaꝝ. igr̄ nullū corp⁹ est diuisibile in ifinitū siue accipiat̄: vt cōtinuū: siue vt naturale.

¶ Rn̄r sz ꝯm. 3. physicoꝝ. ꝙ duplices sunt ptes in ꝯtīuo. vz eiusdē q̄ti^{tis}: ꝛ eiusdē pportiōis. lz ergo non sumat̄ corpus per resecatiōez partiū eiusdē quātitatis. de qbus partibus locutus est ph̄s p̄mo physicoꝝ. totus eni mūdus cōsumaretur in tēpore finito p resecationē partiū finitaruz eq̄lis magnitudis cū grano mily. Iste sunt ille ptes que si essent ifinite cōstituerēt corp⁹ ifinitū. ꝛ p ꝯrium ptes eiusdē pportiōis ifinite nō psūt cōstituere nisi corp⁹ finituz: qꝛ tāte q̄ti^{tis} ē pma ps pportōis q̄te est to^m residuum oium ifinitarū partium sequētium ꝛc̄.

ii DEterminatis autem his. primo videndū est vtrum generatur aliqd simplr̄ ꝛ corrumpitur. Aut pprie quidez nihil. Semper autem ex aliquo est aliqd. Dico autē puta ex laborāte sanū: aut laborās ex sano: aut puum ex magno: aut magnuz ex puo: ꝛ alia oia fieri hoc modo.

¶ Ista est scḋa ps hui⁹ p̄mi tractat⁹ p̄mi de gn̄ōne ꝛ corruptiōe fm̄ ppriā opīonē postq̄z determiauit de illis sz opi. antiquoꝝ. Et diuiditur in. 4. capl'a. p̄mū arguit ipossibilitatez gn̄ōnis simplr̄. 2^m assignat ppetuitatē gn̄ōnis. ibi (De his igr̄ q̄tum) 3^m distinguit gn̄ōnē simplr̄ ꝛ fm̄ qd. ibi (Pro qd aūt) 4^m soluit ad rōnē factā in p̄mo cap. ibi (Dicūtur aūt h̄) pmum ca^m diuidit̄ in. 4. portes. In pma Arist. qrit vtrū posſe sit aliqd simplr̄ generari: aut corrūpi. in 2° arguit ad partē negatiuā. ibi (Si. n.) in 3° respōdet ad rōnez. ibi. (De his qdē) in 4° replicat cōtra rn̄sionē. ibi (Ex autē ex his) ¶ Quantū ad p̄mū dicit ph̄s ꝙ determinatis dictis phoꝝ āntiquorū nō potētiū saluare gn̄ōnē simplicē: nz corruptionē rōnabilē est videre vtrū aliqd simplr̄ generetur aut corrumpat̄: aut pprie loquendo nihil simplr̄ generat̄: aut aliqd simplr̄ corrumpit̄: sz ois gn̄ō est trāsmutatio fm̄ qd. nō ex simplr̄ in simplr̄: sed semp ex aliquo in aliqd: nō ex suba in subam: sz tm̄ ex accn̄te in accidēs: eo mō quo est trāsmu⁹ ex egritudine in sanitatē: aut ex sanitate in egritudinē: aut ex puitate in magnitudinē. ꝛ sic de alys ꝯīr in qbus nō est gn̄ō simplr̄: sed fm̄ qd. ꝛ in qb⁹ nō est trāsmutatō fm̄ subas: sed tm̄ fm̄ accidētia. Ꝉ. c. li. (Determiatis autē his) que antiq dixerūt de gn̄ōne (p̄mo videndū vtruz aliqd simplr̄ generatur ꝛ corrumpit̄) aut ppe qdē nihil simpliciter gn̄atur aut corrūpitur (semp aūt fit) trāsmu⁹ (ex aliquo in aliqd. dico āt. puta ex laborāte) .i. ex egro (sanūz aut laborās ex sano: aut paruū ex magno: aut magnū ex puo: ꝛ alia oia hoc mō fiūt). vz. fm̄ accn̄tia. ¶ Notādū fm̄ ph̄m. ꝙ forma ē illud qō dat esse rei. ꝛ qm̄ duplex est for^a. vz. subalis ꝛ accn̄talis. quarū subalis dat eē simplr̄. ꝛ accn̄talis dat eē fm̄ qd. sic etiā ꝛ ipsa forma subalis est ens simplr̄. forma vō accidētalis est ēs fm̄ qd. Et per ꝯn̄s illud qō generat̄ vel corrūpitur fm̄ formā substātialē generat̄ vel corrumpit̄ simplr̄: id aūt qō generat̄ fm̄ formā accn̄talez generat̄ aut cōrūpitur fm̄ quid. Et qꝛ antiq nō pceperūt formā substātialē: sed tm̄ accidētalē. ideo nō potuerūt hū ponere gn̄ōnē vel corruptionē simplr̄: sed tm̄ fm̄ quid. Quādo ergo ph̄s dicit ꝙ generatio simplr est ex simplr̄ in simpliciter. ꝛ gn̄ō fm̄ qd est ex aliquo in aliqd: Intēdit ꝙ gn̄ō simplr̄ est illa que est ex eo: qō simplr̄ corrūpit̄ in id ꝙ simpliciter gn̄atur. ꝛ gn̄ō fm̄ quid est illa q̄ est ex illo qō corrūpitur quodāmō in id qō generat̄ quodāmō. si enim aliqd est sanū. ꝛ fit egꝛ. aut ecōuerso. illud nō simplr̄ generatur: neqz simplr̄ corrūpitur. cū nō icipiat nec desinat eē: sed illud quodā mō generat̄ ꝛ corrūpitur iquantū icipit esse sanū: ꝛ desinit eē egrū: aut ecōuerso si ēt aliqd sit p̄us pedale: ꝛ fiat bipedale. illud nō simplr̄ generatur. neqz simplr̄ corrūpitur: sed quodāmō ex quo ipm desinit esse pedale: ꝛ icipit esse bipedale.

Dubitatur qm̄ Ar. 7. metaphy. di. ꝙ nō generat̄ cupruz necqz rotundū: sed gn̄at̄ cupruz rotūduz. igr̄ sor. trāsiēs ab egritudine in sanitatez: seu a pedalitate in bipedalitatē non corrumpit̄ neqz generat̄ simplr̄: vel fm̄ qd: sed tm̄ corrumpit̄ ꝯpositūz ex sor. ꝛ egritudine. aut ex sor. ꝛ pedalitate. generat̄ aūt compositū ex sorte ꝛ sanitate: aut ex sor. ꝛ bipedalitate. ¶ Item sor. dr̄ simpliciter generari: qꝛ simplr̄ icipit esse. sed cōpositū ex sorte ꝛ albedie: aut sani^{te} vel bipedalitate ēt simplr̄ icipit eē: qꝛ est postq̄z non fuit.

¶ Rn̄r ꝙ subm acci^m. s. cōpo^m nāle ex mā ꝛ forma pōt duplr̄ ꝯsiderari. vz. ab^{te} ꝛ respectiue. si ꝯsideratur absolute sic non generatur simplr̄ vel fm̄ qd in trāsmutatione ad formā accidentalē. si autē cōsiderat̄ respectiue vt disio respectu ad formā accn̄talez quā acqrit vel dépdit. sic dr̄ generari ꝛ corrūpi fm̄ qd. pptera negat̄ illa ꝯn̄a. ꝯpo^m ex sorte ꝛ albedine simplr̄ icipit eē. igr̄ simplr̄ generatur: qm̄ mot⁹ ꝛ muta⁹ specificatur a termino ad quē per Ar. 5⁰ phycoꝝ. igr̄ nulla est generatio simplr̄. nisi termin⁹ ad quē ens sit ens simplr̄: sed cū generat̄ sor. albus: aut sor. sanus: aut sortes bipedalis termin⁹ ad quē nō est ens simplr̄: sed fm̄ qd vz. accn̄s. igr̄ sor. albus: seu aggregatū ex sor. ꝛ albedine: a^t sanitate vel bipedalitate tm̄ fm̄ quid generatur. sort. aūt

simpliciter generat: qr sue generatiõis terminus ad quez est ens simplr. vz. forma subalis.

¶ Si enim simplr erit generatio simplr quidez quid generabit ex nõ ente quapropter verũ erit dicere q existit quibusdã nõ ens. Quedã enz generatio est ex nõ ente aliquo puta vt ex nõ albo albũ: aut ex nõ bono bonũ. Simplr autẽ ex simplr nõ ente. Simplr aũt nõ ens.

¶ Ista est scda pars hui9 capli. in q phs arguit ipossibilitatẽ generatiõis simplr. pbãs q nõ est posse simplr aliqd generari: qm sicut se hz generatio fm qd ad nõ ens fm qd. ita generatio simplr ad ens simplr: sed gnõ fm qd est ex nõ ente fm qd. igr gnõ simplr est ex nõ ente simplr τ per accñs: nõ ens simplr erit subz gnõnis: qd est flm. tz ɔñã cũ maiori ex sufficiẽn silic. minor autẽ declarat: qm gnõ albi ẽ generatio fm qd. τ silr gnõ nigri aut boni ex quo pillum motũ acqrit accñs τ nõ suba: vt suppono: cũ stat autẽ gnõnem albi: aut boni eẽ ex nõ ente fm qd: qr gnõ albi est ex nõ albo: τ gnõ boni est ex nõ bono. B aũt dñr eẽ nõ entia fz qd. vñ dic ɔmt. pmo phycoz. q sicut ẽs. ita τ nõ ẽs dr de decẽ pdicamẽtis: nõ in eodẽ mõ: qm ens dr ad simplr. τ nõ ens fm qd. vz. cũ additamto. lz. n. nulla istarũ sit va. suba ẽ nõ ens: qtitas est nõ ens. tñ ista ẽ va. suba est nõ ens qtitas: qtitas est nõ ens qlitas. ita in pposito. lz B sit fla. nigrũ ẽ nõ ens: tñ B est va. nigrũ ẽ nõ ens albũ: τ ɔñr hec ẽ va. nigrũ est fm qd nõ ẽs: sed albũ fit ex nigro. igr albũ fit ex nõ ente albo: τ p ɔñs fit ex ente fz qd. Lẽa. (Si. n. simplr e generatio simplr vtiqz qd generabit ex nõ ente: quapp vtiqz ver erit dicere q existit nõ ens) subm gnõnis (qdã. n. generatio est ex nõ ente aliquo. puta ex nõ albo: aut ex nõ bono. simplr aũt ex simplr nõ ente)

¶ Aut primũ significat fm vnũquodqz predicamẽtorum entis: aut vniuersale est: τ omnia cõprehẽdẽs. Siquidẽ primũ substãtie generatio erit ex nõ substãtia. Cum enz nõ existit substãtia manifestũ est: quoniã neqz hoc: neqz aliorũ vllũ predicamẽtorũ: puta neqz quale: neqz qtũ: neqz vbi. Separate eni eẽnt per se passiones a substãtijs. Si aũt nõ ens vlr: negatio vniuersaliter erit omniuz: quapropter ex nullo necesse generari generatum.

¶ Ad istã rõnẽ posset aliqs respõdere cõcedẽs q sicut gnõ aliqua est ex nõ ente aliquo. i. gnõ fm qd est ex nõ ente fz qd. ita gnõ simplr est ex nõ ente simplr. neqz ẽ icõueniens q nõ ens simplr sit subm gnõnis. ¶ Cõtra hãc respõsionẽ arguit phs per distinctionẽ de ente simplr: qm aliquid dr esse ens simplr duob9 modis. pmo mõ dr ẽs simplr: qd est oĩum pdicamẽtoz pmũ. τ sic suba ẽ ens simplr. Alia ãt pdicamẽta. s. acci\[\]ĩa. dicũtur ẽt fz qd. Alio mõ dr ẽs simplr. i. ens vniuersalr oĩa cõprehẽdẽs taz subaz qz accidens eo mõ quo dicim9 ens simplr sumptũ τ nõ cõtinuatũ eẽ obz itellẽ: τ subm metaphyce. ¶ Cũz aũt igr ita sit q ens simplr significat aut subaz aut ẽs vlr si gnõ simplr ẽ ex nõ ente simplr. igr gnõ simplr ẽ ex nõ suba: aut ex nõ ente vlr: tenet ɔñã: qr tot modis dr vnũ oppositoz: quot modis dr alterũ oppositoz. τ negatio qcqd inuenit destruit τ ad eius oppositũ reducit: sz ɔñs ẽ flm pro qualibz pte. pmo qdez gnõ simplr nõ fit ex nõ suba: qr cũ gnõ simplr sit gnõ sube: sequitur q suba fieret ex nõ suba. τ ɔñr fieret ex nihilo. patz ɔñã: qr si nõ est suba: nõ est aliqd accñs alicui9 pdicamẽti: qr vt pz idnctiue de qtitate: qlitate τ hõ. alr. n. acci9 essent sine subo: qd iplicat ɔdictionẽ. 2° gnõ simplr nõ fit ex nõ ente vlr: qr tunc aliqua eẽt gnõ que esset simplr ex nihilo. cuius oppo\^m ɔcesserũt phi antiq: atqz nõ iui. tã naturalr qz nõ naturalr loquẽtes: vt manifestat pmo phycoz. Lẽ. lram. (Aut pmũ significat scdm vnũqdqz pdicamẽtũ entis) i. pz ens simplr. vz. subam (aut vle τ oĩa cõprehẽdẽs significat si qdẽ pmũ sube erit gnõ ex nõ suba. τ sic) suba fieret ex nihilo (cũ. n. nõ existat suba neqz hoc). i. subm (manifestũ: qm neqz aliorũ nullũ pdicamentorũ neqz quale neqz qtũ neqz vbi. separate. n. essent passiões a subtis. si autẽ nõ ens vle est) illud ex quo fit simplr gnõ: ad hoc seqtur aliqd generari ex nihilo: qr (negatio erit vlr oĩum: quapp ex nihilo generari ẽ). i. cõtingit aliqd esse generatũ. ¶ Notãdũ q ipoẽ est aliqd generari ex nihilo. p qdẽ ex ordine agentiuz hñtiũ ordinẽ iuicez q sunt ars τ nã: vt colligit a pho τ ɔmt. 2° phycoz. ars minoris po\^e est qz nã: cũ imitetur nãz quãtũ põt: τ nõ pducat nisi formas accñtales: natura autẽ formas subales: vt hr a cõment. in loco allegato: sz ars supponit mãm scdam q ẽ mã in actu. vz. aurũ τ argẽtũ: ligna τ lapides. igr nã psupponit mãm pmã: q est mã in po\^a. pz cõsequẽtia: qr sicut ars mã pma τ mã scda sunt mãe imediate. ita ars τ nã sunt agẽtia imediata. Et si ex B argr q ens p\^m nihil psupponit in sua actiõe cũ sit maioris po\^e qz nature. tenet ɔñã phyce loquẽdo: qr ens pmũ est agens vle qd nõ agit sine natura: vt habet a cõmẽt. 6°. metaphy. q nullũ in mãle mãle trãsmutat: ipsa aũt natura agit sine arte. ¶ 2° argr q impoẽ est aliqd generari ex nihilo per naturã actiõiẽ: qm actio τ passio sunt in motu per Ar. 2. physicorũ. motus aũt est act9 mobilis iquantũ mobile extẽdendo motũ ad. 4. pdicamẽta: q sunt suba: quãtitas: qualitas τ vbi: sz agẽs nãle nõ agit nisi mo\^{te} trãsmutatiõe τ motu. igr agẽs nãle in qlibz sua actiõe psupponit subm. ¶ 3° arguit idẽ ex mõ agẽdi τ patiẽdi: qm agẽtia nãlia nõ agũt sine instrumto: nec fiũt forme subales absqz dispõne pma. ignis eni agit mediãte caliditate: τ aq me\^{te} friditate. deinde forme istoz nõ fiũt absqz friditate τ caliditate: sz caliditas τ friditas talie dispõnes mãles reqsite ad actiõem τ passionem sunt nec io accñtia nõ potentia esse sine subo. igr in oĩ tali actiõe τ passiõe psupponit subm. ¶ 4° argr idẽ per naturã pũatiõis: qm pũatio est necessario in subo apto nato: vt hr. 4°. metaphy. τ cuiuscũqz motus vel mutatõis tã naturalis qz artificialis pũatio est pncipiũ: vt declarat phs pmo physicoz. igr non est poĩs mot9 vel muta\^o absqz subo: sed oẽ qd fit. fit per motũ vel mutationẽ. igr nõ est possibile aliqd fieri absqz subo: semper itelligẽdo phyce ex pncipys nãlibus: qm absolute loqndo ex pncipys theo\^c nemo dubitare dz ẽs p\^m in sua actõe nõ psupponere subm.

Dubitatur nũ forma fit ex nihilo cũ nõ pfuit fz se totã: neqz fm aliqd eius partẽ. vt colligit a pho τ ɔmt. pmo phycorũ. mã etiã fit ex nihilo. aliter pcederet in ifinitũ: q aũt mã fiat: pz auctoritate cõment. di. pmo physicoz. mã est que in rei veritate gñatur.

¶ Rñr q pprie per se loquendo non fit mã in forma: sed tñ per accidẽs ad formã cõpositi. accidit. n. tam forme qz mãe: q fiat per motũ vel trãsmutationẽ: sed nõ accidit cõposito. τ cõcesso q forma fit: nõ ppter hoc seqtur q fiat ex nihilo. si nihil ei9 pfuit q fit ex materia tãqz ex subo. Nec eni ppõ materia forma fit ex aliquo: lz nõ sit va: put ly ex dicit hitudinẽ partis: tñ fit ex aliquo: put ly ex dicit habitudinẽ agẽtis. τ termini a quo τ subi. ¶ Itẽ cõcedit q aliquid fit subiue ex nihilo. s. mã que dr generari per cõmẽt. si B nõ est cõtra mentẽ phoz: qr ipsi loquũtur de termino gnõnis: τ de eo per generationẽ pncipalr itenditur. terminus eni gnõnis fit ex aliquo: tãquã ex subo. vz. forma. ipz autẽ ɔpositũ: qd per generationẽ pncipalr itenditur. fit ex aliq: tanqz ex subiecto: τ ex parte cum presupponatur subiectuz in sua generatione. presupponaturqz materia τ for

ma tanq̄ partes eius.

¶ De his quidē τ in alijs dictu3 est: τ determinatis sermonibus. Amplius breuiter autem τ nunc dicēdu3. Quoniā modo quidē aliquo ex nō ente simpliciter generatur: modo autē alio ex ente simpliciter. potestate autē ens: actu autem non ens: necesse est quod dicitur preexistere vtroq3 modo.

¶ Ista ē tertia ps h⁹ capli. in qua phs soluit rōnē factā ex determinatis in lib. phycorū in quo ostēsum est aliqd fieri ex ente τ ex nō ente: nō quidē per se: sed p accñs: nō etiam ex ēte in actu: s3 ex ēte in potētia. ex quo sequit q̄ diuisio facta nō fuit sufficiēs: qm̄ ēs simplr̄ nō tm̄ dupl'r accipitur: sed etiā tripl'r. v3. pro ente vl'i: τ p ente subali. τ pro ente in actu: τ sic̄r suū oppositū. v3. nō ens simpliciter accipi 3ᵒ. p̄ p nō ente vl'i. 2ᵒ pro nō ente subali. 3ᵒ pro non ente in actu. ¶ Dōm igr̄ q̄ gnō simplr̄ dicta nō fit ex nō ente simpliciter p̄mo aut scdō mō: q2 sic aliqd fieret ex nihilo q̄ ē ipossibile: sed fit ex nō ente simpl'r 3ᵒ mō: q2 fit ex non ente in actu. fit. n. oē qd̄ generat̄ simplr̄ ex eo qd̄ ē in potētia pura. v3. ex p̄ma mā. necesse est. n. subm gnōnis simpl'r p̄existere dupl'r. v3. ens τ nō ēs. p̄existit. n. ens in potētia. τ preexistit nō ēs in actu. Et hoc differt gnō simplr̄ a gnōne s̄3 qd: q2 subm gnōnis simplr̄ est ens in potētia: τ nō in actu: subiectū aūt gnōnis s̄m qd est vtroq3 mō. est eni subz in actu inq̄tū 9poīt ex mā τ for⁹. est aūt subz in po¹ iq̄tū ē pfectibile p formā accñtalē. L. e. li. (De his qdē τ in alijs) v3. in p̄ phy. (Dubitatū est τ determinatu3 s̄monib⁹. Amplius aūt breuiter τ nūc dōm) de eodē (qm̄ mō qdē aliq̄ ex nō ente simplr̄ gñatur. mō aūt alio ex ente. semp. n. ptāte nō ens) .i. qd̄ ē ens in potētia (actu vō nō ēs necesse ē p̄existere vtroq3 mō) illud qd̄ (dr̄) subm gnōnis. ¶ Notādu3 q̄ sicut nihil simpl'r generat̄ qn illud fiat ex aliquo. ita nihil simplr̄ corrūpit̄ qn illud corrūpatur in aliqd. τ istud ē ens in potētia. τ nllo mō in actu actualitate formali. s. mā p̄ria q̄ qdez p̄supponit̄ in gnōne: vt in ea generet̄ forma. τ postsupponit̄ i corruptōe: vt i ea corrūpat̄ forma. Corrūpit. n. ars artificialia in māꝫm scdam τ nā nālia in māꝫm p̄mā. vñ dic phs in 1̄ p̄mo: q̄ in corruptiōe formarū nāliū fit resolutio vsq3 ad materiam p̄mā: qd̄ nō est itelligendū inclusiue. sed exclusiue.

Sed q̄ h⁹ corrup⁹ ne ēio terict in aliqd: 4ᵒ argr̄. p̄ ex pte for⁹: qm̄ nll3 agēs nāle itēdit p̄n⁹ corrūpere sed p̄ncipal'r generare: neq3 corrūpit̄ forma nisi precedat dispositio faciēs ad corruptōem 1⁹ τ gnōnē alterius. cū igitur nō generet̄ forma nisi in mā seqt̄ formaz corrūpi in māꝫm remanēte. ¶ 2ᵒ arguit̄ idē ex pte mē. Na3 p̄ma mā oino sine forma nō pōt eē subm motus τ trāsmutatiōis: vt vult 9mētator. 8ᵒ. physicoꝝ. igr̄ si poneret̄ mā p̄ma p se eē eam nō attingeret actio nāliū agentiū: s3 nihil corrūpit̄ nisi per trāsmutationē τ motū. igr̄ mā p̄ma nō pōt redigi ad nihil. q̄ r̄ τc. ¶ 3ᵒ argr̄ idē ex parte mot⁹: nā motus nō specificat̄ a termino a q̄: s3 a termino ad quē: vt pbat̄. 5. phy. cū albefactio nō denomiet̄ a nigredie: s3 ab albedie. igr̄ ois mot⁹ h3 terminū ad quē si ū acqrit̄ termin⁹ ad que3 mot⁹ absq3 subo. igr̄ oē qd̄ corrūpit̄ cum corrūpat̄ per trāsmutationē τ motū nec̄io corrūpitur in aliqd. ¶ 4ᵒ argr̄ itentū ex parte p̄uatiōis: qm̄ sicut generatio est ex p̄uatōe in habitū ita corruptio ē ex habitu in p̄uationē vt demōstrat phs p̄mo phy. τ 9mēt. 5. vel. 8. phycoꝝ: sed nō est pōis p̄uatio absq3 subo: cū sit dr̄ia cēntialis eius s̄m q̄ p3 per diffōnē eius. ḡ ois corruptio relinqt subm post ipsam. ¶ Cōtra ista argr̄: sicut eni nō generat̄ mā p̄ma ex mā. ita non corrūpitur in mā. q2 alr̄ pcederet̄ in ifinitū in materijs: s3 mā p̄ma corrumpitur. igr̄ corrūpitur in nihil. pbat̄ minor ex diuisione aque in suas ptes q̄titatiuas. sicut. n. aqua corrūpitur p diuisionē. ita τ mā sic diuisa: cu3 totū nō sit sue partes. 9stat in tali diuisiōe nō māere aquā in subz eū illō sit eū aq̄ corrūpatur. ¶ Itē agēs nāle τ si p̄supponit mā3 nō p̄supponit formā: q2 si p̄supponeret formā τ māꝫm naturalr̄ nulla eēt generatio τ corruptio: h3 ergo agēs nāle potentiā tollēdi formā: s3 qd̄ pōt tollere formā: pōt tollere τ materiā: cū materia absq3 forma nālr̄ esse nō possit: sed tollēdo formā τ materiā redigit̄ aliqd in purū nihil. igr̄ τc. ¶ Ad p̄mu3 dr̄ q̄ corruptio que fit p motū localē: nō ē corruptio simpl'r: neq3 pprie dcā de qua loqtur Ar. h3 cū tale corruptu3 possit redire idē in nūero. corruptio aūt q̄ fit per alterationē pcedētē expellētē formā a mā ē vā corrup⁹ oe q̄ ē s̄mo phs. id ḡ q̄ corrūpit̄ p alterationē. corrūpit̄ in subz suū. q̄ vō corrūpit̄ p motū localē corrūpit̄ in ptes suas. iō nᵐ istoꝝ redigit̄ in nihilū: s3 qd̄libz istoꝝ corrūpit̄ in aliqd. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ si agēs nāle posset tollere oēm formā. et poss3 tollere τ mā3: s3 nō pōt tollere oē3 formā: qm̄ corrūpēdo vnā alterā generat: cū nō possit stare mā sine forma: neq3 fit dispō corrumpēs formā q̄ nō sit dispō gnāns formā. cum agēs nāle nō itendat corruptionē nisi pp̄ter gnōnem.

¶ Quod aūt ex his determinatis hab3 mirabi- 12
lem questionē rursus tentandu3. quomō ē substātie simplex generatio. siue ex potestate ente siue qualiter aliter. Querct. n. quis an ē substātie gñatio. τ hoc quāti. τ qualis. τ vbi eodem vtiq3 mō τ de corruptiōe queritur.

¶ Ista est 4ᵃ ps hui⁹ capli. in qua arguit̄ 9tra rñsionē datā repetēdo qōnē a p̄ncipio: que qdē qd̄ cōsistit in duob⁹ q̄sibilib⁹: quorū p̄mū est: quō gnō sube τ gnō simplr̄ dcā: siue ponat̄ q̄ fiat ex ente in potētia: siue qualr̄cūq3 alr̄. si enim ex ente in potētia cū nō fit illud qd̄ ē in potentia aliqd simpliciter generabit̄ ex nihilo: qd̄ ē ipol'e. si aūt fiat alr̄. v3. ex ente in actu: tūc nō erit distincta gnō ab alteratōe s̄m q̄ ē ostēsum in p̄ma pte hui⁹ tractat⁹ p̄mi 9 antiquos 2ᵐ q̄sibile ē istud. vtrū generatio simplr̄ dcā sit tm̄ sube. sic q̄ nō sit alicui⁹ accñtis: vtputa nō q̄ti: nō qualis: nō vbi. τ sic d̄ alijs p̄dicamentis. ista qd̄ est iterū miabilis: qm̄ eodē motu numero gñatur suba: τ gñatur accñs. pp̄ter qd ergo gnō substātie ē gnō simplr̄: τ nō gnō accidētis: ¶ Cōsimiles questiōes fiūt de corruptōe. q̄rū p̄ma ē. pp̄ter qd corrup⁹ substātie est cōruptio simpl'r: siue corruptio fiat in ēs in actu. siue in ens in potētia. si. n. fit corruptio in ens in actu. non distinguit̄ corruptio ab alteratōe si fit in ens in potētia. 93 q̄ corruptū cōrūpat̄ ex nihil. aut q̄ remaneat mā sine forma: q2 si remāeret mā cū forma cōrup⁹ illa nō eēt in ēs in potētia: sed in ens in actu. L. e. li. (Ḡ aūt aliqd simpliciter generet̄ vel corrūpat̄ ex his determinatis) .i. cū determinatiōe respōsiua dictoꝝ (hab3 questionē mirabilem) τ iō (rursus repetēdū) est dubiū a p̄ncipio (quomō ē aūt simpliciter gnō: siue ex potestate ente) .i. ex ente in potētia (siue qualr̄ aliter an ē sube generatio) simpl'r dicta (τ hui⁹ tm̄: sed nō quāti τ qualis τ vbi. Eodē vtiq3 mō τ de corruptione) cōsimiles dubitatiōes querūtur.

¶ Si eni quid generabitur manifestū est q̄ erit substātia aliqua potestate. actu autē nō ex qua generatio erit. τ in quā necesse est transmutari qd̄ corrumpit̄. vtrū qdem igit̄ existit quid aliorum actu. dico autē puta aut erit quantum aut quale. aut vbi. aut vō potestate eius τ hoc ens. simpl'r autē neq3 ens neq3 hoc ens. Si eni3 ni-

bil: sed omnia potestate ⁊ separatum: contingit ꝙ sit non ens.

¶ Istis q̄onibus p̄missis arguit ph̄s 3ª rōnem datā. vz. ꝙ generatio simplr̄ dicta fit ex nō ēte simplr̄ ex eo q̄ꝛ fit ex nō ente in actu: ⁊ ꝙ gnō sube fit ex non suba in actu: q̄ꝛ fit ex potētia suba. tūc argr̄ sic. suba gn̄atur ex potētia. subiectū igr̄ subm gnōnis est potētia suba. sic ꝙ nō ē suba: sꝫ pōt eē suba: sicut potētia albū nō est albū: sꝫ pōt eē albū. sꝫ cōsequēs est fl̄m. igr̄ ⁊ añs. ꝙ ꝯn̄s sit falsum ꝓbatur: querendo vtrū ex quo subm gnōnis nō est suba. vtruz sit actu alicuius p̄dicamēti acc̄ᵐ aut nullius. i. vtrū subm gnōnis sit actu accidēs: vel potētia accn̄s: sed nō est aliqđ istoꝝ. g̃ ⁊c.

¶ Primo arguit ph̄s ꝙ subm gnōnis nō est potētia accn̄s: q̄ꝛ dato illo seq̄rētur duo icōueniētia. p̄mū ꝙ aliqđ ē separatū: qđ nō est suba nec accn̄s. ꝓbaṫ. illud qđ est potentia suba ⁊ accn̄s nō est substātia neq̧ accn̄s: sicut illud qđ est poª albū ⁊ nigrū nō est albū nec nigrū: sed subꝫ gnōnis est potētia suba ⁊ accn̄s. vt ꝯcessuz ē. igr̄ subm gnōnis non est suba nec accn̄s: ⁊ ꝙ sit separatū: pꝫ: q̄ꝛ illud subꝫ ex quo generatio fit ex illo. ⁊ nō ē accn̄s in aliquo: nec pars alicuius. igr̄ est separatū ⁊ per se exn̄s. qđ si ꝯcediṫ. seq̄tur ꝙ illđ sit in actu: cum nō detur separatuz ⁊ per se existēs. quin illud sit in actu. ⁊ sic hr̄ ꝯdictio ꝙ subm gnōnis est in actu: ⁊ non in actu. Le. li. (Si. n. gd). i. suba (generabiˢ manifestuz ꝙ erit potestate aliqua suba ⁊ actu vero non ex qua gnō ⁊ in q̄ necesse ē trāsmutari qđ corrūpiṫ: vtꝝ igr̄ existit quidē B) subm gnōnis aliqđ aliorū predicamentorū a suba (actu dico aūt puta aut erit q̄tituz aut quale. aut vbi: potestate ens B). i. accn̄s (⁊ ēs simplr̄). i. suba (si enī nihil) erit actu (sꝫ omnia potestate ⁊ separatuz accidit) esse (sic non ens) ꝙ nō ē suba nec accidens.

¶ Et amplius ꝙ maxime timētes erāt primi philosophātes ex nullo generari p̄existente.

¶ 2ᵐ icōueniēs est ꝙ aliqđ generaṫ ex nihilo: ꝙ quidē propter suā ipossibilitatē timuerūt cōcedere ens primuz philosophātes ꝯcedētes omnē generationē fieri ex aliquo preexistēte tanq̄ꝫ ex mā ⁊ subo. ⁊ illđ sequaṫ manifestū ē: q̄m si subm gnōnis est potētia suba ⁊ accn̄s. igiṫ est potētia ēs. pꝫ ꝯn̄a: q̄ꝛ ens diuidiṫ in subam ⁊ accn̄s. ⁊ si ē potētia ens. seˡ ꝙ nūc sit ens. sic eclipsis futura dr̄ nō ēs: q̄ꝛ est potētia ens igr̄ subm gnōnis ē nō ens per negationē trāscendentez negātē substātiaz ⁊ accn̄s: sed cum nihil sit: quin illud sit substantia vel accidens sequitur generationē talē esse simplr̄ ex nihilo. Le. li. (Et amplius) icidit illa respōsio in id quod (maxime timētes erāt ph̄antes primi ex nihilo generari p̄exn̄te). i. aliqđ generari ex nihilo preexn̄te ⁊c.

¶ Si autē hoc quidē esset hoc aliquid ⁊ substātia non existit: aliorū autem predicamentorum quid erunt quemadmoduz diximus separate passiones a substantijs.

¶ Deinde arguit ph̄s ꝙ subꝫ gnōnis nō sit actu accidēs: q̄ꝛ dato illo seq̄tur. vt añ dcm̄ est: ꝙ accn̄tia sūt sine subiecto: ⁊ separātur a substātijs: ⁊ ꝙ hoc sequaṫ manifestum est. si subm gnōnis nō est suba aliqua: sed tm̄ accn̄s in actu. Le. li. (Si aūt hic qdē) subꝫ gnōnis (aliqđ ⁊ substātia nō existit: aliorū aūt p̄dicamētoꝝ aliquid erit) seq̄tur ꝙ (quemadmodū diximus erūt separate passiōes. i. accn̄tia (a substātijs) ¶ Notādū ꝙ actus ⁊ potētia dupl̄r accipiūtur. p̄mo vt sūt dr̄ne entis. 2º vt sūt p̄nª ētis. si g̃ actus ⁊ poª accipiunṫ vt sunt dr̄ntie entis. sic actus p̄cedit potētiā. ⁊ isto mō nō ē mā neq̧ subm gnōnis simplr̄ ens in poª: q̄ꝛ nō esset ⁊ possꝫ esse eo mō quo antixp̄s est in poª. Sed si accipiatur actus ⁊ potētia: vt sunt p̄ncipia entis. sic potētia p̄cedit actuz: ⁊ sic mā p̄ms est in potētia eo mō ꝙ dicit ph̄s. 7º. metaphysice ꝙ ex duobus exn̄tibus in actu nō fit aliquod tertiū: neq̧ ex duobus exn̄tibus in potētia: sed ex duobus: quorū vnū est in actu: ⁊ reliquū in potētia: oē. n. agens agit vt ē in actu: ⁊ oē recipiēs recipit vt est in poª. ⁊ tūc ad argumentuz. potētia albū nō est albū: ⁊ poª homo nō est hō: ⁊ potētia statua nō est statua. igr̄ per idē potētia ens nō est ens. negaṫ ꝯn̄a: q̄m actus ⁊ potētia ⁊ si diuidūt albū hoīem ⁊ statuaz: q̄ꝛ datur actu albū ⁊ potētia albū. actu hō ⁊ potētia homo. actu statua ⁊ potētia statua: nō tamē sunt p̄ncipia istoꝝ ad hūc itellectū ꝙ dātur duo alba: quorum vnuz est in actu. ⁊ reliquū in potētia: ex qb̄ꝫ tāq̄ꝫ ex suis p̄ncipijs fit vnū albuz. aut ꝙ dētur duo hoīes: vnus in actu. ⁊ alius in potētia. ex quibus tanq̄ꝫ ex p̄ncipijs fit vnus hō: aut ꝙ dētur due statue: quarum vna sit in actu. ⁊ reliq̄ in potētia: ex qbus fiat vna statua. ¶ Cōtra p̄dicta argr̄ ꝓbādo ꝙ ipoīe est aliqđ simpliciter generari: q̄ꝛ nihil simplr̄ generaṫ si quelibꝫ forma est accn̄s: sed quelibꝫ forma est accn̄s. ergo ⁊c. pꝫ ꝯn̄a cuz maiori ex eo: q̄ꝛ in qualibet gnōne simplr̄ dicta acq̄riṫ forma substātialis. minor vō declaraṫ ex eo: q̄m quelibꝫ forma ē in subo: vt pꝫ iductiue: nulla aūt suba est in subo. iuxta illud phi in predicamētis ꝓpriū est sube in subo nō esse. Et cōfirmaṫ: q̄m accn̄s ē: ꝙ adest ⁊ abest p̄ter subiecti corruptionē. per Porᵐ in vlibus: quelibꝫ autez forma adest ⁊ abest subo. s. mā e pᶜ p̄ter illius subiecti corruptionez: cū prima mā sit igenerabilis ⁊ icorruptibilis fm̄ phm̄ p̄ phycorum. ergo quelibꝫ forma est accn̄s. ¶ 2º cū nihil simplr̄ generet: nec suba. per Aris. hic. ⁊ suba dr̄ de mā: forma ⁊ composito p Ar. 2º de aīa. igr̄ materia vel forª aut ꝯpositū simplr̄ generaṫ: nō mā nec forma. per ar. 7. metaphyce: ꝙ neq̧ forma fit nꝫ mā: ⁊ ꝙ nō cōpositū simplr̄ generaṫ argr̄: q̄m nihil simplr̄ augetur: nisi quelibꝫ pars augeatur: neq̧ aliqđ simplr̄ alteraṫ nisi quelibꝫ eius pars altereṫ: neq̧ simplr̄ moueṫ aliqđ fm̄ locuz: nisi q̄libꝫ eius ps moueaṫ localr̄. igr̄ p idē nihil simplr̄ generatur: nisi quelibꝫ eius pars generetur. sed neq̧ materia generatur neq̧ forma vt ꝓbatuz est. igr̄ neq̧ toᵐ generaṫ simplr̄. imo magis forma dici deberet simplr̄ generari: ex quo icipit eē fm̄ q̄libꝫ eius ptē. ¶ Itē compositū ex subo ⁊ q̄titate acq̄sita nō augeṫ: sꝫ tm̄ subm augetur: nō etiā alteraṫ compositū ex subo ⁊ q̄litate: sed tm̄ subm alteratur. igr̄ per idē nō generaṫ compositū ex mā ⁊ forma: sed tm̄ materia generatur: quēadmodū ⁊ tm̄ ipsa trāsmutaṫ a forma. ¶ Ad p̄muz dr̄ iuxta doctrinā ꝯmētatoris scdo de aīa: ꝙ duplex est subiectuz. vz. in actu ⁊ in potētia. subm in actu ē cōpositū per se ex mā ⁊ forma subali. subm in potētia est mā sine tali ꝯpositione. quādo ergo dicit ph̄s ꝙ ꝓpriū est substātie in subo nō esse loq̄tur de subo in actu. ⁊ non de subo in potētia. cōstat aūt ꝙ forma substātialis nō habꝫ subm in actu: sed tm̄ in potētia. forma aūt accn̄talis habꝫ subiectuz in actu. ⁊ ita dicaṫ ad Porᵐ ꝙ loq̄tur in actu: ⁊ nō in potētia. ¶ Ad 2ᵐ rn̄detur: ꝙ cuz dr̄ compositū simplr̄ generari: nō accipitur hic simplr̄: vt dicit respectuz ad portē: sed vt dicit respectum ad terminū ad quē motus. ⁊ ita accipiṫ cuz dr̄ aliqđ fꝫ qđ generari. ꝓpterea similitudo nō est ad ꝓpositū: q̄ꝛ cū dicitur aliqđ simplr̄ augeri vel alterari vl moueri localr̄ accipitur ibi simplr̄ vt dicit respectū ad partē. ideo argumentuz nō valet: q̄ꝛ peccat per fallaciā equiuocatōis. Et ad cōfirmationē negatur ꝯn̄a: q̄m generari cōmunius est q̄ꝫ augeri ⁊ alterari cū cōueniat materie subiectiue: ⁊ forme terminatiue: ⁊ cōposito cōpletiue: siue fuerit p se: siue per accidēs. lꝫ. n. nō augeaṫ cōpositūz ex subiecto ⁊ q̄titate: neq̧ altereṫ cōpositū ex subiecto ⁊ q̄litate: vtrūq̧ tm̄ illoꝝ compositoꝝ generaṫ. dicit ph̄s. 7. metaphysice ꝙ generatur homo albū: ⁊ cupᵐ rotundū.

Dubitatur ꝓpter qđ dr̄ cōpositū per se generari: nō aūt forma nec mā cū forma sit illa;

que per generationē simplr̄ icipit esse ꝯm se: ⁊ qᵭlibet sui. mā aūt sit illa in q̄ tm̄ est gnō forme.

¶ Rn̄r ꝙ gnō est mutatio de nō esse ad eē. ⁊ corruptio est mutatio de eē ad nō eē. vt habetur. 5. phẏcoꝝ. ergo qᵭ p se generatur de necītate incipit esse: ⁊ oē quod simplr̄ corrūpitur necīo desinit esse: sed mā ē eterna taꝫ a parte añ: q̄ꝫ a parte post. forma aūt in gnōne nō semꝑ icipit esse: ⁊ in corruptiōe nō semꝑ desinit eē: sicut pꝫ in nutritione qñ generatur pars viuēis: cui⁹ forma prefuit. ⁊ qñ corrūpitur eadem pars: cuius forma post corruptionē manet vt videbitur in hoc p̄mo. igitur ⁊c̄.

13 De his autem quantū contingit tractādū: ⁊ que causa quare generatio semper sit: ⁊ que simplex: ⁊ que secundū partem.

¶ Istud est 2ᵐ capᵐ. hui⁹ scḋe partis p̄ni tractatus: in quo Ar. iuestigat cāꝫ eternitatis gnōnis: vt aperiatur via soluēdi rōnem añdictā. Et diuiditur in tres ptes. in q̄rum p̄ma querit duas qōnes. in scḋa arguit ad partē negatiuaꝫ. ibi. (Habꝫ aūt questionē) in 3ᵃ respōdet ad difficultateꝫ. ibi. (Neqꝫ. n.) prima qō est ista q̄ est cā eternitatis gnōnis: tā in cōmuni q̄ꝫ in particulari. ex quo eni gnō semꝑ est nō solū in cōmuni: sꝫ ēt in pticulari oꝫ cognoscere cām hui⁹ perpetuitatis. ⁊ notāter di. phs aliquā gnōnē esse perpetuā in pticulari. ⁊ ꝯm partē ꝑpter generationeꝫ elementoꝝ que dr̄ esse semꝑ: naꝫ sub polis semꝑ generaᷓ aq̄ ex aere. cū ibi semꝑ iueniatur aq̄ a forti frigiditate terre nō habente ipedimentū ex parte radioꝝ solariū ꝑpter debilitatē calefactiōis illoꝝ in loco illo. ꝑpter qᵭ dr̄. 2ᵒ. metheoroꝝ ꝙ maria borealia fluūt in australia. sub equinoctiali vō est ꝯtrarium: qm̄ ibi generatur aer ex aqua. cū ibi aer habēs iuuamentū solis fortiter calefacientis aquā calefaciat ⁊ frigiditatē corrūpat. ꝑpterea sicut a parte boreali fluūt aque versus maria australia: ita ecōtra aer cōtinue fluit ab equinoctiali versus polos lꝫ nō percipiamus. ⁊ hoc iō fit propter equalitatē elemētoꝝ. Le. li. (De his igr̄.) que soluūt rōnē p̄dictā (q̄ꝫtuꝫ ꝯtingit) .i. q̄ꝫtū expedit (est tractādū) querēdo p̄mo (⁊ que cā vt gnō) sit semꝑ (⁊ que simplr̄) .i. in cōmuni est cā (⁊ que ꝯm partē) .i. in pticulari ꝑpetuitatis gnōnis. ¶ Notādū ꝯm Cōment. ꝯmē. 10. ꝙ p̄us debemus scire cām ꝑpter quaꝫ necesse ē vt gnō simplex. ⁊ non simplex sit semꝑ. Alr̄ exponit ꝯmē. textum q̄ꝫ exposit⁹ sit: qm̄ deīn est ex cōmuni sentētia expositoꝝ: ꝙ Arist. p cām simplr̄ itelligit cām ꝑpetuitatis gnōnis in cōmuni. Et per cāꝫ ꝯm parte itelligit cāꝫ ꝑpetuitatis gnōnis in pticulari. ꝯmētator aūt videᷓ velle ꝙ phs p simplr̄ itēdat gnōnem simplicē que est gnō subē: ⁊ per gnōnē nō simplicē itendat gnōnē accidētis: vt detur itelligi ꝙ p̄us debem⁹ scire cām ꝑpter quā necesse ē vt semꝑ sit tam generatio sube q̄ꝫ accidētis. dr̄ aūt generatio sube gnō simplex: q2 per illā acq̄ritur compositū per se dicēs simplicē formā: sed gnō accñtis dr̄ gnō nō simplex: q2 per illā fit ꝯpositū per accidēs dicēs multiplicē formā. Nā q2 subm forme accñtalis est ēs in actu per formā subalē: necesse est illud compositū p accidēs dicere duplicē formā: vnaꝫ accidentaleꝫ terminanteꝫ motū: ⁊ aliā subalē quodāmō subiectā motui.

Dubitatur cōtra p̄mā expōnē: qm̄ Ar. 6. ⁊ 8ᵒ. physicoꝝ ꝑbat nullū motū ad formā esse īfinitū īfinitate durationis. quomodo igitur erit semꝑ aliqua generatio particularis:

¶ Rn̄r ꝙ Ar. nō negat īfinitatē mot⁹ ad formā: sꝫ dic̄ nlls mot⁹ ad formā pōt eē ꝑpetu⁹ ⁊ ꝯtinu⁹. ita ꝙ si ē ꝑpetu⁹ nō ē ꝯtinu⁹. ⁊ si ē ꝯtinu⁹ nō ē ꝑpetu⁹: mō nō ꝯcedit hic gnōnē eloꝝ esse perpetuā ⁊ cōtinuā: sed tm̄ ꝙ est necīa ⁊ ꝑpetua ⁊ vbi cōcederetᷓ gnōnē illā esse cōtinuā. dꝫ itelligi de cōtinuitate ꝯm mām: ⁊ nō ꝯm formā. ita ꝙ nulle gnōnes sube copulātur ad vnū terminū cōem: sꝫ mīa nālia el'torum būtis esse per illas gnōnes copulātur ad vnū cōeꝫ termⁿ.

¶ Existēte autē causa vna quidē vnde pricipiū motus dicim⁹ esse: vna autē materia: talē autē causam dicendū esse. De illa quidē eni dictum est prius in de motu sermonibus. ꝙ autez hoc quidē imobile per omne tempus: hoc aūt mouetur semꝑ: horū autē de immobili principio quidē diuidere alterius philosophie est opus. De continue autem moueri alia mouēte post hec dicendum: quid tale singularium dictorū causa est.

¶ Ad hāc questionē respōdet phs di. ꝙ perpetuitas generationis due sunt cause .s. mālis ⁊ effectiua. de māli est dicendū ad p̄ns: ⁊ nō de effectiua: q2 de 1ᵒ dcīn est in. 8. physicoꝝ: que quideꝫ est duplex. vꝫ. simplr̄ īmobile qᵭ est p̄ma cā. de cuius q̄ditate ⁊ suba tractatur in lib. meta. ⁊ mouēs simplr̄ motū ⁊ semꝑ: qᵭ ē ceᵐ: qᵭ q̄dē qualr̄ sit cā eternitatis gnōnis. diceᷓ in. 2ᵒ. hui⁹. iō de nulla tali cā effectiua est hic dcīn: sꝫ tm̄ de māli loquebāt ur antiq. Le. lr̄aꝫ. (Existēte aūt q̄dē vna cā) .s. effectiua ꝑpetue gnōnis (quā vnū p̄ncipiūꝫ motus eē dicim⁹ vna aūt mā eē exn̄te) q̄ꝫ eē (cām talē) cōtinuātē gnōnē est (dcm̄ de illa q̄dē. n.) .s. de effectiua (dcm̄ est p̄ns in de motu ꝯmōib⁹) vꝫ. 8ᵒ physicoꝝ (qm̄ est hoc q̄deꝫ imobile p oē tp̄s) .s. p̄mus motor (hoc āt mouetᷓ semꝑ) vꝫ. celū (hoꝝ aūt de imobili q̄deꝫ p̄ncipio alterius) scīe est a nāli. ⁊ p̄me (diuidere p̄hie) .i. meᶜᵉ ꝯsiderare (est opus de mouēte aūt alia p ꝯtinue moueri) q̄ ē celū semꝑ motū: ⁊ semꝑ mouēs alia: aut sol in obliquo circulo. (postea dōꝫ ē) .s. in fine scḋi b⁹. ibi. n. ꝯsideᷓ (quō tale) p̄ncipiū mouēs (singulariū dcōꝝ) .i. gn̄abiliū ⁊ cōrruptibiliū (cā est) ¶ Notandū ꝙ deus duplr̄ pōt ꝯsiderari. p̄mo vt est p̄mus motor: ⁊ p̄mū mouēs: ⁊ sic est phẏce ꝯsideratōis. Nā ꝯsideraᷓ ō eo. 8. phẏ. vt est vnus ⁊ etern⁹: ⁊ abstract⁹: ⁊ ifatigabilis: ac idiuisibilis nullā hn̄s magnitudinē. ¶ 2ᵒ ꝯsideraᷓ vt est cā p̄ma: pᵐ p̄ncipiū: ⁊ p̄mū ens: ⁊ sic est cōsideratiōis meᶜᵉ cū hec ꝑpō deus est p̄mo cā: seu p̄mū ens: aut p̄mū principiū sit ꝑpō meᶜᵉ: sicut hec est nālis. de⁹ est p̄mus motor: aut p̄mū mouēs. ꝑpterea nō demr̄at ꝯmēt. ꝯ Aui. p̄ ⁊ scḋo phẏcoꝝ. di. ꝙ peccant peccato mā̄ifesto in eo ꝙ asserunt metaphẏcū ꝑbare p̄mū p̄ncipiū eē: qm̄ nō ē veꝝ qᵭ dicit ꝯmē. phẏcū ꝑbare p̄mū p̄ncipiū: q2 phs scḋo metaphẏ. ꝑbat p̄mū p̄nᵐ eē nō per trāsmutationeꝫ ⁊ motū: vt credidit ꝯmē. sed per eē p̄nᵐ vel p̄ncipiatū absqꝫ processu īfinito in p̄ncipijs ⁊ p̄ncipiatis. phẏc⁹ autez hn̄ ꝑbat p̄mū motorē eē p moueri a se aut ab alio sine īfinito ꝑcessu mobiliū ⁊ motoꝝ ꝯm ꝙ appꝫ. 7. ⁊. 8ᵒ. physicoꝝ. ⁊ de tali ꝑbatiōe nō se itromittit metaphẏc⁹ cū nō ꝑcedat p transmutationē ⁊ motū a q̄ abstinet metaphẏcus.

Sed dubitatur q2 Ar. 12. metaphẏ. ꝑbat nūerum itelligentiarū p numeruꝫ lationū celi. igr̄ metaphẏc⁹ nō abstinet a ꝑbatiōe per viā motus. ¶ Dōm ꝙ metaphẏc⁹ pur⁹ nihil ꝑbat per viā motus: sed aliqñ hoc facit vt descēdit in physicū iuxta doctrinā Ar. p̄mo posterioꝝ. de descēsu sciarū subalternantiuꝫ in scietias subalternatas. Metaphẏcus ergo si nō cōsiderat de itelligētijs nisi per viā mot⁹. hoc nō est per se ⁊ ex pte ipsius scie. sed quasi per accn̄s rōne modi quo dicta sciētia participaᷓ a nobis. si. n. ħ vna cognitio se posset extēdere ad subas sepatas absqꝫ necessitate sensuū ⁊ sensibilium nō idigeret motu ipse metaphẏc⁹. iō merito in ꝑlogo metaphẏce. iter scīas humanas metaphẏca describiᷓ libera

q2 fm se cōsiderare habz de substātijs nō subtis motib⁹ ⁊ trāsmutatiōibus: neqȝ cōditiōib⁹ māe: quare si nos habentes metaphysicā nō possum⁹ de separatis a mā ꝯsiderare fm subam nisi rōne effectuū ⁊ viā mot⁹: hoc est: q2 iperfecte possidet a nobis. dr̄. n. in phemio metaphysice: q2 ista metaphyca nō ponit humana possessio: ē. n. f3 se libera ab istis sensibilib⁹: q2 cōsiderat de reb⁹ liberis nō subtis sensibus n3 sensibilib⁹ gbus hūana cognitio mltiplr ancillat.

15 ℂ Nūc autem vt in materie spē positam causaȝ dicamus ꝓpter quā semper generatio ⁊ corruptio nō deserunt naturā. simul enim forsitan fiet ⁊ hoc manifestū: ⁊ de nunc quesito quomodo oporteat dicere: ⁊ quoniō de simplici generatione ⁊ corruptione.

ℂ Ista est scda qō: cuiusmodi mā ē h̄ que dicit cā perpetuitatis gnōnis: vtrū sit ens in actu vel in potētia. Utrū pn^m finitū vel ifinitū: aut qualr alr. dixerūt. n. antiq pn^m materiale esse ens in actu: ⁊ nō in potētia: quoruȝ gdā illō dixerūt eē ifinitū vt melissus. Alij vero finitū vt pmenides: ⁊ oēs alij qui dixerūt aliqō eltoꝝ: aut me^m in illa eē pn^m materiale. manifestato igit qualis ⁊ mā: et eius nāe ⁊ speciei est que ē cā cōtinuatiōis ⁊ gnōnis nūqȝ deserētis nām: foret rñō ad qōes ꝓpositas. vtꝝ poīe sit aliqd gñari simplr vel corrūpi: ⁊ ad obiectionē factā in ꝯtrariū. L. e. li. (Nūc aūt vt in māe spē). s. sub rōne ꝓpa ⁊ specifica (positā cām dicam⁹) oȝ q̄rere in spāli q̄ ⁊ qualis sit mā (ꝓp quaȝ generatio sp̄ ⁊ corruptio nō deserit nāȝ. sil'. n. forsan fiet cū hoc manifestū: ⁊ de nūc q̄sito quō oȝ dicere ⁊ de simplici gñatione ⁊ corruptōe) ℂ Notandū f3 ꝯmentatorē pmo ⁊. z. phy. q2 duplex est mā. vz. pma ⁊ z^a. aut ꝓpa ⁊ cōis: aut ꝓpinq̄ ⁊ remota: sic q2 idē ē mā pma cōis ⁊ remota: sic idē ē mā ꝓpa propinq̄ ⁊ scda. nō sufficit scire māȝ eē causam ꝑpetuitatis gñationis: s3 oȝ descēdere ad spālem rōnē materie ꝯsiderādo ⁊ iuestigādo q̄ mā est cā perpetuitatis generationis. vtꝝ pma vel scda; ꝓpria vel cōis; ꝓpinqua vel remota. ⁊ tūc sciem⁹ vtruȝ poīe sit aliqd simplr gñari vel corrūpi. si. n. mā prima est h̄ cā ō necessitate aliqd simplr gñatur. ⁊ aliqd simplr corrūpitur. Si āt mā scda est cā h⁹ eterne gñatiōis ⁊ corruptōis. idubie nō est poīe aliqd simpliciter gñari vel corrūpi: s3 fm quid nō distinguēdo gñationes ⁊ corruptōes ab alteratōe: qm̄ mā z^a. seu ꝓpa ⁊ cōis ē corp⁹ in actu manēs idē a pn^o. vsqȝ ad finē trāsmutatōis.

Dubitatur ꝓbando q2 mā pma non sit cā ꝑpetuitatis generatiōis: q2 fm ꝯmentatorē 8. physicorū. si mā eēt absoluta ab omni forma non posset subijci motui ⁊ trāsmutatōi. ⁊ per ꝯñs nō perpetuat generatiōem: minor declarat: mā essentiale est mā eē in potentia; vt dicit cōmēt. in de suba orbis. igr̄ actus nō est de rōne māe. igit poterit separari ab omni actu. p3 ꝯña: q2 vnūquodqȝ pōt separari ab omni eo qō non est de ratione illius. ℂ Itē oēs forme cōporate ad mām habēt quendā modū accidētis cū sit modo sub istā: mō sub illa. cū igr̄ f3 phȝ. 7. metaphy. suba est pōr acc̄ite cognitōe: diffōne: ⁊ tempore. igr̄ aliqñ est vel pōt esse mā sine forma. ℂ Ad pmū dicit q2 mā pōt duplr cōsiderari. vz. fm esse eēntie. ⁊ fm eē existentie. ⁊ fm hec duo actus ⁊ potēna sunt de rōne eius. potētia enī est de rōne materie: vt habz esse eēntie: ⁊ actus ē de ratione eiusdē: vt habz esse existentie. dicit eniȝ phus z^o. physicorū. q2 mā est ad aliqd: ⁊ q2 sub alia ⁊ alia forma est alia ⁊ alia mā: ⁊ dato q2 actus nō sit de ratione māe adhuc nō pōt separari a forma: nā quātitas seu color nō ē de rōne hoīs neqȝ aialis: ⁊ tñ nō pōt esse hō nec aial sine colore ⁊ quātitate. ℂ Ad z^m negat ꝯña: licȝ enī suba sit pōr accidēte cognitōe: diffōne ⁊ tempore: nō tamē quelibȝ substantia cū cognoscat substātia per accñtia: vt ōñdetur. z^o. de anima. ⁊ in ꝓlogo eiusdē. concedit ergo q2 sicut nō potes videre sine oculo: licȝ possis videre sine isto ⁊ sine illo. ita materia prima nō potest esse sine forma licȝ possit esse sine hac ⁊ sine illa.

ℂ Habet aūt questionē sufficientē ⁊ que causa est q2 complicat generatio: si quod corrumpit ad nō ens secedit. Nō ens autem nihil est. neqȝ enī illud qd est neqȝ quale. neqȝ quantū. neqȝ vbi. quod nō ens. Si igitur semꝑ quod ens secedit. quare nō consumptum est olim ⁊ inane omne si finitum erat ex quo fit generatorum vnumquodqȝ. 16

ℂ Ista est scda pars hui⁹ capli. in q̄ Ar. ꝓbat pn^m māle pro ꝑpetuitate gnōnis nō posse aliquod finituȝ: qm̄ iā dudum cessasȝ gnō: qō argr̄ sic. oē finitū cōsumit p resecationē partium finitaꝝ: s3 oē genitū corrūpit in nihil. igr̄ istud māle pn^m si fuit finitū dudū ē ꝯsumptū ꝯsiderata magna in preteritū duratiōe mūdi. pma ps añtis est ꝓbata p̄ phy. nec indiget magna ꝓbatiōe: q2 illi itellr̄s statiȝ assentit notis terminis loquēdo nō de ptib⁹ eiusdē ꝓportōis: s3 eiusdē q̄titatis. z^a ps añtis argr̄ sic. Qm̄ si oē genitū corrūpit in nō ens: cū corruptio sit muta⁹ de eē ad nō eē: ⁊ nō eē est nihil: cum nō sit suba neqȝ q̄titas: neqȝ qualitas: neqȝ vbi: neqȝ aliqō aliorū p̄dicamētoꝝ. L. e. li. (Hȝ aūt qōnē sufficiētē). i. rōnabileȝ ⁊ bonā (q̄ cā est q2 cōplicat). i. replicat in ifinitū (gnō si q2 corrūpit ad nō ēs secedit. nō ēs aūt nihil ē: n3. n. gd). i. suba (n3 q̄le n3 q̄tū: n3 vbi: q2 ē nō ēs. si igr̄ gd ens semꝑ secedit). i. vadit in nihil: q̄re nō cōsumptuȝ est olim ipm māle pn^m (⁊ inaue oē). i. vacuū fcm̄ ē ipm vniuersuȝ (si finituȝ erat) pn^m māle (ex q̄ generatoꝝ fit vnūq̄dqȝ.) ℂ Notādū q2 ista rō ꝓbat māle pn^m eē ifinituȝ: qm̄ in māle pn^m: aut est finitū aut ifinituȝ. si finitum sic aliqñ cessaret generatio. igr̄ ifinitū iuxta opionē melissi ponētis tm̄ vnū eē: ⁊ illud eē ifinitū. vt habet pmo physicorum.

ℂ Non enī vtiqȝ propter ifinituȝ esse ex quo generatur nō deficit. hoc enim ipossibile est. non enim est actu ifinitum.

ℂ Ista est z^a ps h⁹ capli in q̄ Ar. ad qōnē ꝓpositā: ⁊ ad difficultatē itroductā rñdet p. z. ꝯnes: q̄rū pma ē h̄. nō ex eo gnō est eterna: q2 māle pn^m ē ifinituȝ. z^a ꝯ. nō ex eo gnō est eterna: q2 māle pn^m est diuisibile in ifinitū. ibi (Potestate aūt) 3^a ꝯ. nō gnō est eterna: q2 gñatio vni⁹ est corrup⁹ alteri⁹ ibi. (q̄ circa ꝯria) ꝯ argr̄ sic. ipoīe ē aliqō cōp⁹ actu eē ifinitū igr̄ ex eo gnō nō est eterna: q2 māle pn^m ē ifinitū. p3 ꝯñ. a q2 ex o^{to} ꝯñtis ifertur o^m añtis. añs āt ē ꝓb ātū p celi. ⁊. 3. physicoꝝ. L. e. li. (Neqȝ vtiqȝ ꝓp ifinitū eē) māle pn^m (ex q̄ generat) ꝯtinue aliqd (gnō. nō deficit. h̄. n. ipoīe nō est actu ifinitū) ℂ Nōn^m q2 phs hic nō logr̄ de ifinito f3 duratione. sed fm extēsiōem: qm̄ māle pn^m. ⁊ si nō ē ifinitū f3 extēsiōeȝ: tm̄ ē ifinitū fm duratōeȝ. antiq āt di gnōnē eē aliā ab alteratiōe ꝓportionabilr̄ loquebātur de māli pn^o ⁊ generatiōe. ponētes. n. māle pn^m eē finitū: dixerūt gnōnē aliqñ cessare: vt Emp. ponētes aūt gnōnē nūqȝ deficere dixerūt māle pn^m eē ifinitū: vt anax. Quilibȝ. n. istoꝝ posuit cahos ꝯfusuȝ eē māle pn^m. s3 nō eodē mō: qm̄ Emp. posuit illō eē finitū. Anax. āt ipȝ eē ifinitū. Anng. n. ponētes vnū eltoꝝ eē pn^m aut me^m iter elta: posuerūt illud eē finitū: ⁊ gnōneȝ nūqȝ deficere: q2 nō distinxerūt gñatiōem ab alteratiōe.

ℂ Potestate autem est vt ī diuisiōe. Quapropter oportet hāc esse solū cām nō deficientem qm̄ generatur qdem semper minus. nūc autem

videmus huiusmodi nõ.

¶ 2ᵃ ꝯ. nõ ex eo gñõ ẽ eterna: q2 mãle pñᵐ ẽ diuisibile in infinitũ: p3: q2 alr oẽ genitũ eẽt mi(n)ᵒ q̃ corruptũ: qḋ ẽ ꝯ experiẽtiã: q̃n. n. gñat̃ ignis ex aq̃ aut aer ex terra gñatur maiᵒ ex minori. ⁊ ꝯña: q2 diuisibilitas in infinitũ ꝓcedit in corpore finito nõ per ptes eiusdẽ q̃titatis s3 eiusdẽ ꝓportiõis: vt clare oñditur. 3. phẏ. ponit g̃ Ar. istã ꝯnem ꝯ eos q dicerẽt q statẽ pñᵒ mãli finito adhuc ꝑpetuaret̃ gñõ: q̃n põt perpetuari diuisibilitas in corpe finito cõstat ãt istud nõ posse stare ꝑpter experiẽtiã ꝯdicẽtẽ. L. c. li. (ꝑstãte aũt) forte diceret aliqs ex finito põt fieri gñõ infinita (vt i diuisiõe) dimini: (quapp os hãc eẽ solã cãm nõ deficiẽtẽ) ꝑpetuitati generatõis: s3 illud nõ ẽ verũ (q̃n gñat̃ qd semꝑ in minᵒ) data illa opiõne (nũc aũt hoc nõ videmus)

Sed dubitatur q̃n ẽ aliq̃ albedo finita cõposita ex infinitis albedinibᵒ pedal̃ q̃titatis s3 oẽm dimẽsiões non cõicãtibᵒ. igr̃ ꝑ idẽ stat ad imaginatiõez q sit aliqḋ corpᵒ finitũ ꝯpoᵐ ex infinitis pedalibᵒ s3m oẽz dimẽsiõez nõ cõicãtibᵒ. cõstat ãt ex tali corpe finito gñõnẽ posse fieri in infinitũ. Ais ẽ maniᵐ de corpore pedali s3m oẽz dimẽsiõez. vniᵒ albo ꝑ toᵐ gradũ vt. 4. due eni medietates itẽsiue istiᵒ sũt pedal̃ q̃titatis s3m dimẽsionẽ nõ cõicãtes. ⁊ silr̃ tres tertie itẽsiue iᵒ sunt pedal̃ q̃titatis s3m oẽm dimẽsiõez nõ cõicãtes. ⁊ sic de alijs in infinitũ ex quo diuisio s3 ptes itẽsiuas ꝓcedit in infinitũ. sic̃ s3m ptes extẽsiuas: ⁊ sp tãta ẽ q̃litas extẽsiue q̃tũ est suũ subiⁱ s3m illõ philosophi in ꝑdicamẽtis: q̃ta fuerit supficies tanta3 albedinem eius dices.

¶ Rñr negãdo ꝯñam: q̃n albedo h3 ptes itẽsiuas: nᵐ aũt corpᵒ h3 partes itẽsiuas: siue sit corpᵒ de ꝑdicamẽto subẽ: siue de ꝑdicamẽto q̃titatis cũ non suscipiat magis ⁊ minᵒ sb̃aa3 q̃titas ꝑ Ar. in ꝑdicamẽtis. Et dato q pᵒ mã h̃ret ptes itẽsiuas: vt multi opinant̃. sic q sub eadẽ q̃titate h̃ret infinita pedalia eq̃lia simplr̃ nõ cõicãtia: nõ pp h̃ gñõ esset eterna suppoˢᵒ q oẽ corruptu3 secederet in nihil: q2 sic̃ nõ q̃libz pedale albedis. vt. 4. põt dñoiare: vt. 4. s3 aliqḋ vt duo: aliqḋ vt vnũ. ⁊ sic in infinitũ dũs nõ gradũ. ita nõ ex q̃libz pedali mãe possz vniuscuiusq3 rei gñabil̃ ⁊ cõruptibil̃ vnũ pedale fieri: s3 regreret̃ determiata multitudo pedaliũ mãe s3m nã3 rei gñande. plã. n. pedalia regrerẽtur ad gñõnẽ pedalis aeris. q̃ pedalis ignis. ⁊ plã ad gñõnẽ pedal̃ aq̃ q̃ pedal̃ aerĩ cũ ex vno pedali aeris fiat. 10. pedalia ignis: ⁊ vno pedali aq̃. 10. aeris. iuxta doctrinã Ar. 2. huius.

17 ¶ Quocirca ꝑpter huiusmodi corruptionẽ alterius gñationẽ eẽ ⁊ huiusmodi gñonẽ alteriᵒ esse corruptiõez ingetã eẽ necesse est trãsmutatiõem. De gñatiõe qdez ⁊ corruptiõe simpliciter semꝑ circa vnũquodq3 entiũ hanc existimãdum esse sufficientez cãm in oĩbus.

¶ 3ᵃ ꝯ. iõ gñõ ẽ eterᵃ: q2 cõrupᵒ vniᵒ est gñõ alteriᵒ: ⁊ ar̃ sic. q eadẽ mã nnõ mãet sub forᵃ gñati q̃ ꝑfuit sub forᵃ corrupti. Ut arguat̃ sic. gñõ ẽ eterna aut igr̃ rõe ꝑncipij mãlis infiniti. aᵗ finiti: ñ infiniti ꝑ ꝑmã ꝯnẽ. Et si rõne ꝑncipij mãlis finiti. aᵗ igr̃: q2 ip3 ẽ diuisibile i infinitũ. aᵗ q2 ip3 mãet sub q̃l3 forᵃ genita ⁊ corrupta. s3 nõ ex eo: q2 ipm ẽ diuisibile in infinitũ ꝑ scdam ꝯnẽ. igr̃ ex eo: q2 mãet sub q̃libz forma genita ⁊ corrupta. nec̃e ẽ g̃ gñõnẽ sp eẽ: q2 sub3 nũq̃ simplr̃ deficit. dũ eni vnã formã amittit. aliã acq̃rit. ⁊ dũ vnũ corrũpit̃ alterũ generat̃. si. n. oẽ qḋ corrũpit̃ cõrũpetur in nihil. sic q nihil eiᵒ mãeret dõ3 eẽt pñᵐ mãle eẽ finitũ si ꝑpea esset gñõ. s3 q̃n nihil corrũpit̃ in nihil. imo remãet mã eadẽ cõis genito ⁊ corrupto. ꝑpea cũ finiᵗᵉ mãlis ꝑncipij põt stare ꝑpetuitas gñõnis. L. c. li. (Quo circa). i. circa quã dubitatiõez ẽ dõm q (ꝑpter h̃ corruptionẽ alteriᵒ eẽ gñõnẽ. ⁊ hᵒ generatiõez eẽ alteriᵒ corruptiõez ingetã). i. cõtinuã sine cessatione (eẽ nec̃e ẽ trãsmutatiõez. de gñõne qdẽ ⁊ corruptionẽ semꝑ eẽ simplr̃). i. eodẽ mõ absq3 discõtinuatiõe (circa vnũq̃dq3 ẽtiũ hãc existimãdũ sufficiẽtẽ cã3 eẽ) v3. q2 cõruptio vniᵒ ẽ gñõ alteriᵒ ⁊ eꝯ. ¶ Nõnᵐ q ꝑma mã ẽ cã ꝑpetuitatis gñõnis ⁊ corruptiõis sic q corrupᵒ vniᵒ ẽ gñõ alterius. ⁊ eꝯ ex. 4. cõditiõibᵒ seu passiõibᵒ eẽntialr̃ ordinatis ipsiᵒ mãe: q̃rũ ꝑma ẽ nccẽitas: q̃n ipsa ẽ igenerabil̃ ⁊ icorruptibilis: vt ꝓbat Ar. ꝑ. phẏ. si. n. gñaretur ipsa h̃ret mã3 ex q̃ fieret. ⁊ si corrũpet̃ h̃ret mãm in quã secederet. ⁊ sic materie esset mã. ⁊ ꝓcederet̃ in infᵐ. cuiᵒ toᵐ demrat̃ur. 2. metaphẏ. q2 g̃ mã ꝑma ẽ ingñabilis ⁊ corruptibil̃. forᵉ aũt nãles gñantur ⁊ corrũpũtur nõ potẽtes eẽ sine mã: n3 mã sine il̃ pp defectũ ꝑ se eẽndi hinc ẽ q pᵒ mã cãt passiue eternitatẽ gñõnis ⁊ corruptiõis. ¶ 2ᵃ cõditio seu passio pᵉ mãe ẽ potẽtialitas: q̃n eẽntiale est ꝑme mãe eẽ in poᵒ: vt declarat ꝯm. in de sub̃a orbis. g̃ corrupta vna forᵒ; altera gñat̃. ⁊ vna genita aliq̃n corrũpet̃ ipsa: nõ mã h̃ns formã ẽ in poᵒ ad formã: nõ qdẽ ad formã quã h3: q2 actᵒ ⁊ poᵒ sũt oᵗᵃ ꝑ cõmẽtatorẽ in ꝑlo. de aĩa. g̃ ad formã quã nõ h3: s3 frustra est illa poᵒ q̃ nõ reducet̃ ad actũ. g̃ aliq̃n hẽbit forᵐ quã nõ h3: ⁊ ꝯñr corrũpet̃ forᵒ quã3 h3. cũ sint icõpossibiles: ne idẽ indiuiduũ sit diuersa3 rõnũ. cũ ergo ꝑpetuo mã hẽbit ista3 potẽtiã. seq̃t̃ q ꝑpetuo ex potẽtialitate mãe erit gñõ ⁊ corruptio. ¶ 3ᵃ cõditio seu paᵒ mãe ẽ appetibilitas: nã mã appetit formã sicut femĩa virũ: ⁊ turpe bonũ: vt oñdit phs ꝑ phẏ. nõ aũt appetit forᵃᵐ quã h3. q2 appetitᵒ ẽ rõne carẽtie. g̃ appetit formã quã nõ h3. cõstat aũt q appetitᵒ nãlis nõ ẽ frustra: q2 deᵒ ⁊ nã nihil agit frustra. ꝑ Ar. ꝑ. ce. igr̃ aliq̃n hẽbit forᵃᵐ quã nõ h3: q̃ veniẽte cõrũpet̃ forᵒ quã h3. cum igr̃ mã ꝑpetuabit̃ appetiᵗᵒ. sicut poᵒ seq̃tur q in ea ꝑpetuabitur gñõ ⁊ corrupᵒ. ¶ 4ᵃ conditio seu poᵒ mãe ẽ trãsmutabilitas: q̃n ipsa ẽ subm oĩum trãsmutatiõu3 nãliũ re3 generabiliũ ⁊ cõruptibiᵐ: cu3 sit pᵐ in via ꝯpõnis. ⁊ vltiᵐ i via resolõnis: vt colligit̃ ex doctrĩa Ar. tã hic q̃ in ꝑ phẏ. cu3 igr̃ ꝑ trãsmutatiõez ⁊ motũ abijciat̃ terminᵒ a q̃. o3 q generet̃ terminᵒ ad quẽ ex q̃ motᵒ nõ specificat̃ a termĩo a q̃: s3 a termĩo ad quẽ. vt demrat̃ a phõ ⁊ ꝯñta. 8ᵒ. phẏ. ⁊ ꝑ ꝯñs ex nã mãe nisi corrumpit̃ vnũ q̃n aliud gñetur. ⁊ eꝯ.

Contra ꝑdcã argr̃ ꝓbãdo corruptiõez vniᵒ nõ eẽ generatiõez alteriᵒ. nec eꝯ. ꝑ qdẽ ex pte ipsarũ mutationũ: q̃n gñõ ⁊ corrupᵒ sũt mutatiões opposite per Ar. 5ᵒ. phẏ. g̃ nulla corrupᵒ est gñõ: nec eꝯ: ⁊ ꝑ ꝯñs cõruptio vniᵒ nõ ẽ gñõ alteriᵒ: nec eꝯ. ¶ Itẽ gñõ nõ ẽ aliud q̃ forᵃ q̃ gñatur: ⁊ corrupᵒ nõ ẽ nisi forᵃ q̃ corrũpit̃: s3 forma q̃ generatur nõ ẽ forma q̃ corrũpitur nec eꝯ. igr̃ corrupᵒ nõ est gñõ: nec eꝯ. ¶ 2ᵒ argr̃ idẽ ex pte forma3 accñtaliũ: q̃n aliq̃n corrũpũtur spẽs tã sensibiles q̃ itelligibiles sic̃ et habitᵒ sciẽtifici absq3 gñõne alicuius ⁊ eꝯ aliq̃n gñantur sine corruptiõe alicuiᵒ: põt etiã aliq̃n gñari albedo: absq3 corruptiõe nigredis. ⁊ eꝯ: ⁊ sanitas põt corrũpi absq3 egritudis. ⁊ eꝯ. ¶ 3ᵒ argr̃ idẽ ex pte formarũ sub̃aliũ: q̃n in gñatiõe hoĩs corrũpitur forma embriõis: ⁊ nõ gñatur forᵒ hoĩs. ⁊ i corruptõe hoĩs gñatur forma cadaueris ⁊ nõ corrũpitur forma hoĩs cũ ipsa sit ingñabilis ⁊ icorruptibil̃. ꝑ Ar. 3. de aĩa. in nutritiõe ẽt corrũpitur forma nutrimẽti. nõ aũt generatur forma nutriti. ⁊ in diminutiõe gñatur forma vaporis ⁊ nõ corrũpitur forᵃ diminuti. q2 eadẽ aĩa nũero ꝑexistit nutrimẽto ⁊ ẽ post diminutiõez: vt videbitur in tractatu. 2. huiᵒ. ꝑ. de itẽtiõe phi ⁊ ꝯñt. ¶ 4ᵒ argr̃ idẽ ex pte ꝯpositorum nãliũ: q̃n in gñõne mixti ex elẽtis nõ corrũpũtur elẽta ⁊ in corruptiõe eiusdẽ nõ gñantur elẽta: q̃n forme sub̃ales elẽto3 manẽt formalr̃ in mixto. vt videbitur in fine hᵒ primi de itẽtiõe Ar. cũ ẽt ex duabᵒ aq̃s fiat vna aq̃. Aliquid generatur. ⁊ nihil corrũpitur. eꝯ vo si ex vna aq̃ fiat ꝑ diuisionẽ aq̃ corrũpitur aliqd. ⁊ nihil gñatur. ¶ Ad ꝑmũ dr̃ q

Ar. nō determinat. 5. phy. oēm gnōnē ⁊ oēm corruptōem eē mutatōes oīas: sed gnōnē ⁊ corruptionē eiusdē. ⁊ fm idē iō gnō vni⁹ ⁊ corruptio alteri⁹ nō opponūtur: sȝ gnō vni⁹ ⁊ cōruptio eiusdē bn̄ opponūtur. ⁊ maxie si fiat fm idē: qḋ gdē dr̄ pp motū. ⁊ tps ⁊ alia successiua: qrīȝ eē est eoꝝ fieri idē. n. mot⁹ vel tps cōtinue dū ē dr̄ gnāri ⁊ corrūpi. ⁊ sic gnō vni⁹ ē corrup⁹ eiusdē: sȝ nō fm idē. dr̄. n. mot⁹ aʳ tēpus gnāri rōne partiū futurarū. ⁊ dr̄ corrūpi rōne ptiū pteritarum. ℂ Et ad cōfirmationē dr̄ fm ɔm̄. 3. phy. q̄ gnō ⁊ corruptio dupl'r accipiūtur. vȝ. fm māȝ ⁊ fm formā. si fȝ materiā sic nō dr̄nt a termino ad quē. ⁊ isto⁹ ɔcedit q̄ gnō ē for⁹ q̄ gn̄at: ⁊ corrup⁹ ē forma q̄ corrūpit. ⁊ sic gnō vni⁹ nō ē corrup⁹ alteri⁹: sȝ ad corruptiōem vni⁹. sequr gnō alterius. Si aūt acci' gnō ⁊ corruptio fm formā. sic sunt trāsmutatōes idiuisibiles. ⁊ isto⁹ corrup⁹ vni⁹ ē gnō alteri⁹. ita q̄ eadeȝ mutatōe nūero vna for⁹ corrūpit ⁊ alia gn̄atur. Nō gͦ accipit hic phs gnōnē ⁊ corruptiōeȝ fm māȝ: sed fȝ formā eo⁹ q̄ accipit. 5. phy. ponēs dr̄iam iter motū ⁊ gnōnē di. qḋ mouet ē: qḋ aūt gn̄at nō ē: cōstat aūt formā eē p aliq̄ istāti p̄in q̄ istāti n̄ ē sua gnō: sȝ imediate añ illō istās. al'r nō eēt sufficiēs dr̄ia quā assignat Ar. q2 sic veꝝ ē dr̄e q̄ i'd qḋ monet ē. ita verū eēt dicere illō qḋ gn̄atur est. ℂ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ Ar. n̄ logt̄ h̄ de gnōne fȝ qd q̄ ē gnō acci'ᵐ: sȝ de gnōne simpl'r dcā q̄ est gnō sube: tn̄ cōcedo in q̄litatib⁹ realib⁹. q̄ generatio vni⁹ ē corrup⁹ alteri⁹. ⁊ eɔ. nūquā. n. corrūpit caliditas q̄n gn̄et̄ friditas. ⁊ cɔ. nūq̄ȝ corrūpit hūiditas q̄n generet̄ siccitas: ⁊ eɔ. nūq̄ȝ ēt p se corrūpit nigredo q̄n gn̄et̄ albedo: ⁊ eɔ. Cū āt gn̄at mixtū albū ime⁹ ex el'tis. tūc non gn̄atur albedo p se: sȝ p accñs: q2 nō p ppriū motū imediate terminatū in albedinē: sȝ p motū el'toꝝ termiatū ime⁹ in q̄litates p̄mas. ⁊ ista ē dr̄ia iter qualitates p̄mas ɔ̄ias ⁊ 2ᵃˢ: q2 si gn̄at calitas p se. vel p accñs corrūpitur friditas ⁊ eɔ. nō āt si gn̄atur p accñs albedo corrūpit nigredo: nec eɔ: sed tn̄ p se: vt dcm̄ ē. ℂ Et accipit̄ hic fieri ⁊ gn̄ari p se cōiter ⁊ large p oi eo qḋ icipit eē p motū ppriū: ⁊ non tn̄ p alienū: q2 ppe ⁊ stricte loquēdo nihil p se fit: nec aliqd per se gn̄atur nisi ɔpoᵐ: vt sepe dcm̄ ē. ℂ Ad 3ᵐ rn̄r q̄ phs nō loquit de his q̄ gn̄antur ⁊ corrūpūtur p accñs. cuiusmodi ē forma ⁊ mā: sȝ tn̄ de his q̄ p se gn̄antur ⁊ corrūpūt̄ cuiusmodi sunt ɔposita. forma. n. dr̄ gnāri ex eo: q2 ē termin⁹ generatiōis. di. phs. 2. phy. q̄ gnō ē via in nām. Mā dr̄ gn̄ari: q2 ē subȝ gnōnis. di. ɔm̄. p̄ phy. q̄ mā ē q̄ in rei vitate generat̄. ɔpoᵐ aūt dr̄ gn̄ari: q2 ē illō qḋ p gnōnē icipit eē. ex q̄ igr̄ gnō ē muta⁹ de nō eē ad eē. ⁊ corrup⁹ ē muta⁹ de eē i nō eē: vt h̄r. 5. phy. nȝ mā nȝ for⁹ ppe gn̄atur vl' corrūpit̄ cū n̄ sit necāriuȝ in gnōne māȝ mutari de nō eē ad eē aut for⁹ᵃ: nȝ in corruptiōe aliq̄ȝ illaꝝ mutari de eē ad nō esse: vt exēplificatū ē de aīa itellectiua. ⁊ gn̄al'r de oi for⁹ vinētis. ipm aūt ɔpoᵐ in oi gnōne hȝ eē post nō eē: ⁊ in oi corruptiōe hȝ nō eē post eē. iō ɔpoᵐ p se gn̄atur ⁊ corrūpit̄. ℂ Dr̄ tn̄ q̄ in gnōne hois gn̄atur aliq̄ forma p verā iceptiōeȝ. ⁊ in corruptiōe eiusdē corrūpit̄ eadē forma p verā desinitionē. s. aīa cogitatiua: vt testat̄ ɔm̄. 3. de aia. ⁊ dato q̄ in hoie n̄lla eēt forma subalis pter aīam itellectiuā: vt cōiter tenetur. Ad huc dr̄ hō v'e gn̄ari ⁊ v'e corrūpi. Nec ē veꝝ vt mlti dr̄nt q̄ gnō hois ē tn̄ cōgre⁹ māe ⁊ forme: ⁊ corrup⁹ ē tn̄ disgreg⁹ eorūdē: qm̄ h̄ fuit opīo āntiq̄ꝝ reprobata h̄. id. n. qḋ fit p cōgregatiōeȝ tn̄ nō ē v'e vnū neq; per se ens p'n'ᵗᵉ. homo enīȝ est v'e vnū ⁊ per se p'n'ᵗᵉ ens cū nō sit ī suꝭ partes: sȝ ē quedaȝ vnitas cōsurgēs ex vnione forme cum mā: nō per motuȝ localē tn̄: sȝ p verā alteratiōeȝ itroducētē formā in materia. ℂ Ad 4ᵐ rn̄r q̄ in gnōne mixti ex el'tis corrūpuntur oīa el'ta venientia ad mixtuā: nō gdē corruptōe tollēte formas eloꝝ: aut ihērētia eorūdē ad mās suas. sȝ tn̄ tollēte iformatiōem. ⁊ denoiatiōnē cōcretā. ita q̄ in mixto remanēt el'toꝝ forme ⁊ māe nō gdē sepate loco: sȝ cuȝ iherētia p̄ori subtracta iformatōe: ⁊ denoiatiōe specifica el'ti ppter aduētū forme mixti q̄ sola iformat ⁊ denoiat. n'lla. n. ē ps mixti: q̄ sit ignis vl' aq̄: terra: aut aer. lȝ in q̄libet pte mixti sint for⁹ oium el'toꝝ. pp̄ea dicit phs circa finē h⁹ p'. q̄ el'ta manēt po'ᵃ i mixto: saluatur. n. vt⁹ eoꝝ. sic q̄ nō manēt oīo. q2 nō manēt sub ppriꝭ denoiatiōib⁹: nȝ oīno corrūpūtur: q2 manēt po'ᵃ in mixto rōne formaꝝ subaliū. ⁊ sic in gnōne mixti corrumpunt̄ el'ta: q2 p alteratiōeȝ illoꝝ mutātur de eē ad nō eē. ita in corruptōe mixti gn̄ant̄ el'ta nō q̄ forme illoꝝ icipiāt eē: sȝ q2 ipa el'ta p̄us corrupta icipiunt eē. for⁹ enī el'toꝝ ɔiuncte for⁹ mixti sunt po'ᵃ in eo. q2 nō denoiant. cōrupta āt forma mixti fiūt for⁹ el'toꝝ in actu denoiantes el'ta sub ppriꝭ denoiationib⁹: nȝ icōueniēt corruptū redire idē in nūero nō tn̄ p motū localē: sȝ ēt p alteratōeȝ dūmō corrup⁹ illa nō reponat in mā p̄uatiōeȝ for⁹. in mā tale corruptū nō pōt redire idē in numero. ⁊ ita itēdit phs. 2ᵒ. h⁹. ℂ Id āt qḋ adducit̄ de aq̄ icipiēte eē p vnionē suaꝝ ptiuȝ ⁊ desinēte eē p sepatiōeȝ earūdē ptiuȝ nihil ɔcludit: q2 cōcedit̄ tale gn̄ari absq; corruptione alicui⁹: ⁊ corrūpi absq; gnōne alteri⁹. Et istud nihil ē ɔ itētiōeȝ Ar. q2 ipse loqtur de v'a gnōne ⁊ v'a corruptiōe: q̄ sunt terminī motuū alteratiōuȝ ⁊ nō localiū. Aliq tn̄ se expediētes tā de h̄ q̄ de el'tis dūt Ar. itēdere gnōnē vni⁹ eē corruptionē alteri⁹ ⁊ eɔ. q̄n tn̄ vnuȝ gn̄atur ex vno: aʳ corrūpitur in vnū. q̄n āt vnū generat̄ ex mlt'is: sicut ɔtingit q̄n gn̄atur ex el'tis: aʳ aqua ex ml'tis aqs pōt eē gnō absq; corruptiōe alicui⁹: q̄n ēt corrūpitur mixtuȝ in el'ta: aʳ aq̄ in suas medietates. tūc ē corruptio alicui⁹ absq; gnōne alteri⁹. p̄ma tn̄ rn̄sio ē melior: q2 ē magis nāl'is: ⁊ magis de itentiōe phi. Nā h̄ rn̄o hȝ ponere el'a actu in mixto: qḋ est ɔ itentiōem phi in h̄ p̄.

Propter qd aūt nunc hec quidē simpl'r dicitur gn̄ari ⁊ corrūpi. hec autēȝ nō simpl'r. rursus scrutādū. si idēȝ est generatio quidēȝ hui⁹ corruptio aūt huius. ⁊ corruptio aūt huius generatio aūt hui⁹. quereret aūt aliquis rōnem. 18

ℂ Istud est 3ᵐ caᵐ. h⁹ scd̄e ptis in q̄ Ar. postq̄ȝ mouit duas qōnes p̄cedētes: q̄ruȝ p̄ma fuit ista. vtꝝ pōle sit aliqd simpl't gnāri ⁊ corrūpi. 2ᵃ fuit vtꝝ aliq̄ sit cā ⁊ q̄ ē illa ppetuitatis gnōnis tāgit tertiā qōnē. ⁊ eaȝ deteriat sic determinauit 2ᵃᵐ. Est gͦ h̄ȝ 3ᵃ qḋ vtrū gnō simpl'r differat a gnōne fm qd: ⁊ pp qd aliq̄ dicit̄ gn̄atio simpl'r ⁊ alia fm qd. ⁊ pp qd aliq̄ est corrup⁹ simpl'r ⁊ aliq̄ fm qd. diuiditur gͦ istud caᵐ in tres ptes. i q̄ꝝ p̄ma trāsūit qōȝ p̄mā phus pbādo q̄ ipōle ē aliqd simpl'r gn̄ari aut corrumpi. In 2ᵒ soluit rōnē declarādo illō eē pōle ex diffōnibus dādis de gnōne simpl'r dicta. ⁊ fm qd: ac ēt de corruptōe simp'l dcā. ⁊ fȝ qd ibi (Dicimus. n.) in. 3ᵃ. vō rephēdit āntiq̄s aliq̄s in eo q̄ male distixerūt iter gnōneȝ simpl'r ⁊ fm qd: aut iter corruptōȝ simpl'r ⁊ fm qd. ibi (Ut aūt magis) Circa 1ᵐ dic phs q̄ itēruȝ pscrutādū ē vtꝝ pōle sit aliqd simpl'r gn̄ari aut corrūpi: ⁊ pp qḋ dr̄ aliqd simp'l gn̄ari ⁊ aliqd simpl't corrūpi. vn̄ ex determiatiōe scd̄e qōnis p' q̄ ipōle ē aliqd simpl'r gn̄ari aut corrūpi. nā gnō vni⁹ ē corrup⁹ alteri⁹ sic q̄ eadē suba mā'lis nūero mā'et i generato q̄ p̄fuit i corrupto. gͦ oē qḋ gnātur generatur ex ente simpl'r. pȝ ɔ̄ña: q2 suba ē ens simpl'r. tūc arguitur sic. oē qḋ gnātur: gnātur ex ente simpl'r. gͦ nihil simpl'r gn̄atur. pȝ ɔ̄ña: q2 oē qḋ simpl'r gn̄at̄ gn̄atur ex nō ente simpl'r fm qḋ argutū fuit in p'ᵃ qōne. si. n. gnō fȝ qd ē ex nō ente fȝ qd: vr̄ q̄ gnō simpl'r sit ex nō ēte simpl'r: cū alteri⁹ ⁊ alteri⁹ mot⁹ sit aliud ⁊ aliud sūm p'ᵐ vt deteriat phus 5ᵒ phy. ℂ Si gͦ s. n. q̄rit vtꝝ pōle sit aliqd simp' gn̄ari aut cōrūpi rōnabil'r q̄rit pp rōne ia fcāȝ. L. e. lit. (Propter qd āt h) .i. aliq̄ (simpl'r dr̄r gn̄ari ⁊ cōrūpi. h̄ ōt) .i. alia nō simp'

dñr gnāri aūt corrūpi ē rursus tractādū si idē gnō gdē hº corrupº aūt hui⁹. querit.n.aligs rōnē).i. fm rōnē ppar^m factū. ¶ Nōn^m vt dcm̄ est supra q̄ sicut eadē mā nūero est sub forma generati ⁊ corrupti. Ita eadē numero est corruptio vnius forme ⁊ gnō alteri⁹. ponit.n. Ar. ꝓ phyc. q̄ cuiuslibʒ trāsmutatiōis tria sūt itrinseca pn̄ª. vz. mā forma: ⁊ pluatio: ⁊ q̄ duob⁹ ɔrys sufficit vnū subʒ. ⁊ vna trāsmu⁹. ⁊ 5 phy. q̄ oīs mot⁹ et oīs muta° est ex quodā in qdā. sic q̄ p eādē mutatōēʒ nūero abycit termin⁹ a quo ⁊ introducit termin⁹ ad quē. p albefactōem enīʒ abycit nigredo. ⁊ acquritur albedo. Jō gnō vni⁹ ⁊ corrup° alteri⁹ sunt vna nūero: ⁊ nō duo: vt dr̄ cōiter. ponit.n. ɔmē. 5. phy. q̄ mot⁹ deperditiuus termini a q̄. ⁊ mot⁹ acqsitiu⁹ termini ad quē sunt idem subo. ⁊ dr̄nt rōne. vbi grā. mot⁹ a nigro. ⁊ mot⁹ ad albū sunt idē subo: q2 idē mot⁹ nūero est a nigro in albū. vz. albefac° dr̄nt āt rōne: q2 mot⁹ vt ē a nigro nō ē mot⁹ vt est in albuʒ: sicut via q̄ est a thebis est via que ē ad athenas. ⁊ eɔ. tñ via vt ē a thebis nō est via vt ē ad athenas fm q̄ declat philosophus ⁊ ɔmētato. 3. physicorum.

Sed dubitat qm̄ distictio motuū ⁊ mutationūʒ attēdi pcn̄ distinctionē terminorū ad gd: vt deteriat Ar. 5. phy. sed eē ⁊ nō eē q̄ sunt termi ad gd gnōnis ⁊ corruptōis dr̄nt nō tm̄ nūero sed ēt spē vl̄ gnē. igr̄ gnō vni⁹ ⁊ corrup° alteri⁹ nō solū dr̄nt nūero: sed ēt spē vl̄ gnē. ¶ Dōʒ q̄ phs logtur ibi de motib⁹ ⁊ mutatiōnib⁹ solū acqsitis q̄ talr̄ distigūnt q̄lr̄ distinguūt termini ad gd. mutatōes aūt deꝑditiue iʒ specificēntur a termis ad gd: tū carū distinctio magis appʒ ex termio: qm̄ pꝛiuatio cognoscit̄ p hitū. distictio.n. 2ᵒʳᵘᵐ corruptionūʒ. puta hois ⁊ eq magis cognoscit̄ ex termis a q̄: q̄ʒ ex termis ad quē cū nō cognoscat̄ distictio pꝛiationū terminātiū illas corruptōes nisi ex distictiōe hitūū q̄ sunt termini a quo. vbi āt sit vna mutatio acqsitiua ⁊ alia ꝺꝑditiua: sufficit alietas rōnis: et iō gnō ⁊ corruptio pñt eē eadē mu°nūero cū distictiōe rōnis ex quo alia est diffinitio generatiōis: ⁊ alia corruptiōis: vt exponit Ar. 5. physicorum.

¶ **Dicimus enim quoniam corrumpitur nunc simpliciter ⁊ nō solum hoc. hec autem est generatio simpliciter: hec aūt est corruptio. Hoc autem generat̄ quidēʒ simpliciter: hoc autē generatur quidē nō simplr̄. dicimus enīʒ discētēʒ fieri scientem generari aūt simplr̄ nō.**

¶ Ista ē scda ps hᵘ. c. in q̄ phs rñdet ad qōnē ꝓpositam per 2ᵃˢ ɔnes. quarū pꝛima est h̄. nō oēs gnōnes sunt eiusdem rōnis. 2ᵃ ɔ. aliq̄ est gnō simplr̄. ⁊ aliqua fm gd. ibi (Quemadmodū) Prima ɔ argr̄ sic. ille gnōnes nō sunt eiusdē rōnis p quaꝝ vnā aligd simplr̄ icipit. ⁊ per aliaꝝ nō simplr̄ icipit eē. sed tm̄ icipit eē h̄. aliq̄ aūt gnōnes sunt hᵒ. igr̄ nō oēs generatiōes sunt eiusdē rōnis. tenet ɔña cū maiori. q2 simplr̄ ⁊ fm gd sunt modi diuersaꝝ rōnū. attento q̄ mot⁹ specificat̄ a termio ad quē recipit distictiōem ab illo: vt vl̄t phs 5. phy. minor vō declatur: nā gnō p quā aligd fit hō. ē gnō p quā hō simplr̄ icipit eē. ita q̄ nūq̄ʒ fuit. gnō āt p quā discēs fit sciēs nō est gnō per quā discēs aut sciēs icipit eē simplr̄ sic q̄ ille q̄ incipit eē sciēs nō fuit: sʒ est gnō tm̄ per quā icipit hoc eē hoc. i. per quā iste hō incipit eē sciēs. ¶ Consilr̄ ꝓbat̄ q̄ alique corruptiōes sunt diuersaꝝ rōnum. vz. illa per quā aligd simplr̄ desinit eē: ⁊ illa p quā aliquid ꝺsinit esse hoc. vz. tale vel tm̄: aut fm aliquā aliaꝝ denoiationeꝫ accñtalem. corruptio.n. p quā sor. corrūpit̄ est corru° simplr̄. q2 per illā ipsa simplr̄ ꝺsinit eē. corruptio aūt per quaꝫ fit non albū est corruptio fm gd: q2 p illā sor. nō desinit eē simplr̄: sʒ ꝺsinit esse alb⁹. L.c. lit. (Dicim⁹.n. qm̄ q̄ gñatur ⁊ corrumpit̄ nūc simplr̄: ⁊ ñ solū hoc: ⁊ hoc gdē est gñatio simplr̄: hec aūt est corruptio simplr̄).i. qm̄ gñatur ⁊ corrūpit̄. igr̄ (hoc aūt gñat̄ fm gd. gñat̄ aūt non simplr̄. dicim⁹ enim discētē fieri gdeʒ sciētē: fieri aūt simplr̄ nō).

Dubitatur qm̄ in gñatōe sube subm qd est mā nō icipit eē sʒ ɔpo^m ex mā ⁊ forma simplr̄ icipit eē. ita in gnōne acci^m nō oʒ q̄ subʒ icipiat eē: sʒ de necessitate icipit eē to^m aggreg^m ex subo ⁊ accñte nō fm gd. imo simplr̄ sic q̄ tale aggregatū est: ⁊ nūq̄ʒ fuit. igr̄ nō ē rō ꝓpter quā gnō sube sit gnō simplr̄ ⁊ nō gnō accidētis. itē ēt ī corrup° sube: ⁊ accñtis nō corrūputur subta: sʒ ɔposita sic q̄ vtrūq̄ʒ ɔpositoꝝ simplr̄ desinit eē. ergo q̄ rōne ɔpositū subale simplr̄ corrūpitur: eadē rōne ɔpositū accñtale etiā simpliciter corrumpitur.

¶ Rñr q̄ rō ꝓp quā gnō sube dr̄ gnō simplr̄ ē: q2 recipiēs denoiatiōeʒ subalē simp^r icipit eē. ⁊ gnō accñtis dr̄ gnō fm gd: q2 recipiēs denoiatiōeʒ accñtalē nō simplr̄ icipit eē: sʒ cū deteriatiōe: vñ q2 ɔpo^m subale est vnū p se. iō recipit denoiationē tā subalē q̄ʒ accñtalē: ɔpo^m āt accñtale nō ē vnū p se: sʒ p accñs. iō nō recipit ꝓpe aliquā denoiatiōeʒ. ɔpositum eni ex sor. ⁊ ex albedie nō ē albū ꝓpe loq̄ndo: sʒ sor. ē alb⁹. Et ita dicat̄ in corruptōe q̄ recipiēs denoiatiōeʒ substātialē desinit eē: nō aūt recipiēs denoiatiōem accñtalē. ¶ Sʒ aduertēdū q̄ ista logtur de ɔposito nāli: ⁊ nō artificiali ⁊ de denoiatōe acqsita: vel pdita p motū alteratiōis: ⁊ nō p motū localē. q2 illa nō est v̄a gnō fm phm. licʒ igr̄ ɔpositū ex ligno ⁊ figura recipiat denoiatiōem statue vl̄ figure: tñ nō tñ statua simplr̄ gñatur: nʒ gnō statue est gnō simplr̄: qm̄ oia artificialia fm q̄ hᵒ depēdent a motu locali. nālia aūt a motu alteratiōis: vt pʒ iductiue. Ad h̄ igr̄ q̄ aliquid generet̄ simplr̄: aut corrūpatur simplr̄. 2ᵒ requirtur. pmū q̄ recipiēs denoiatōem simplr̄ icipiat vel desinat esse. 2^m q̄ gnō ⁊ corrup° p se terient alteratiōeʒ pcedētē. ꝓpter pmū nō simplr̄ generātur ɔposita accñtalia nālia. ꝓpter 2^m nō simplr̄ generātur ɔposita artificialia.

¶ **Queadmodū eni determinauim⁹ multotiēs dicētes. Qm̄ hoc qdē significat hoc aliqd: hoc aūt nō. ꝓpter hoc cōtingit qd queritur.**

¶ 2ᵒ ɔ. aliq̄ est gnō simplr̄. ⁊ aliq̄ fm gd. Istā ɔnē phs tripl̄r ꝓbat. ⁊ pᵒ cōparādo substam accñti: qm̄ aliq̄ ē gnō q̄ est ēs simplr̄. ⁊ aliq̄ est gnō fm gd. g̊ aliq̄ est gnō simplr̄. ⁊ aliqua est gnō fm gd. pʒ ɔña: q2 oīs mot⁹ ⁊ q̄libʒ mu° denoitur a termio ad quē: vt ē declatū. 5. phy. añs aūt pʒ: q2 aliqua gnō est in suba. ⁊ aliq̄ est in accñs. Cōstat āt subaꝫ esse ēs simplr̄ ⁊ accñs eē ens fʒ gd: vt manifestat̄. 7. metaphysice. dicit.n. phs ibi. q̄ accñs nō est ens: nisi q2 entis. ⁊ q̄ accidētis eē est in eē. L.e. li. (Queādmodū g̊ determiauim⁹ mltos dīttes: qm̄ hoc qdē significat hoc aligd).i. substantiā (hoc aūt nō) significat subam: sed accñs (ꝓpter h̄ cōtingit qd queri t̄) vz. q̄ aliq̄ est gnō simplr̄ ⁊ aliqua fʒ gd.

¶ **Differt.n. in qd trāsmutatur trāsmutans. puta forte q̄ in ignē iaʒ gño simplr̄: corruptio aūt alicui⁹ est. puta terre. Terre aūt generatio aliq̄ generatio. gñatio aūt nō simplex corruptio aūt simplex. puta ignis. Queādmodū Parmenides dicit duo ipm ens ⁊ nō ens eē ingens ignē ⁊ terrā. Hec qdē aut talia alia supponere nihil differt. Modū.n. q̄rim⁹. sed nō subm.**

¶ Scdo ꝓbat phs idē cōparādo subam sube: nā cōparādo ignē terre. gnō ignis est gnō simplr̄. ⁊ corruptio eiusdem corrup° simplr̄. gnō autē terre est gñatio fm gd. ⁊ corruptio eiusdē est corruptio fm gd eo q̄ ignis ē maioris entitatis ⁊ pfectōis q̄ʒ terra. vñ dicit Emp. q̄ ignis ē ēs. ⁊ terra ē nō ens: qd gdē dcm̄ nō itroducit̄ tāq̄ʒ veꝝ: q2 flm est q̄ terra

sit nō ens; sed introducit ad inuendum ignez habere plus de ratione entis q̄ terra. Et q̄ ita sit arguitur. nam quandocunq; aliq̄ dua inuicē cōparant̄. quoꝝ vnū est altero pfectius: illud qḋ est magis perfectū tz locū actus: ⁊ qḋ est minus perfectū tenet locū poᵉ. per cōmen. scḋo de aīa. sz ignis est pfectioꝛ terra: rōne sue q̄litatis ⁊ motꝰ: ac etiā necitatꝭ ⁊ sitꝰ. ergo ignis se hz vt actu respectu terre. ⁊ terra vt poᵃ respectu ignis: sz actꝰ fm q̄ huiꝰ est ens simplr. potētia aūt fm q̄ huiꝰ est ens fm quid: vt colligit a phō. 9. metaphy. ḡ ignis cōparatꝰ terre ē ens simplr. ⁊ terra cōparata igni est ens fm quid; sz ois mtꝰ ē denoīatio a termino ad quez: vt sepe allegatū ē. igr̄ gnō ignis est gnō simplr: ⁊ gnō terre est gnō fz gd. si. gr̄ gn̄at ignis ex terra erit gnō ignis gnō simpliciter: ⁊ corruptio terre. corruptia fm quid. si autē econtra generet̄ terra ex igne eēt gnō terre gnā fm quid. ⁊ corruptia ignis corruptia simplr. ⁋ Nā salū igit̄ reperit̄ gnō simplr cōparāda subam ad accn̄s. ea q̄ plus hz de entitate suba q̄ accn̄s: sz etiā repitur hoc cōparādo subm ad substantiā cuz mā cōpletiori repiat̄ nā entis in vna suba q̄ in alia. Dixit. n. pmenides ignē eē ens. ⁊ terrā eē nō ēs. Ad dēnātādū plus de nā entis eē in igne q̄ in terra. Exēpla enī ponimꝰ nō vt ita sit: sed vt assentiāt qui adiscunt. iō h̄ ⁊ alia silia supponere nā hn̄t variare inteᵐ fm q̄ spectat ad ppositū. modū. n. querimus nō subiectuz. querunꝰ. n. inuestigare in ipsa gn̄e substātie huc modū gnōnis. vz. q̄ ē gnō simpliciter ⁊ fm quid: sz in q̄ mā subiecta hoc cōtingat. vtrum gnā ignis sit simplr aut alteriꝰ nō est de pncipali pposito. Le. li. (Dīt. n. in qḋ trāsmutat̄ trāsmutās) . i. dīa trāsmutationū ē ex dīa terminoꝝ ad quē (puta forte in ignē qdē gnā simpˡ ē corrupꝰ vō aliculꝰ erit) . i. fz gd (puta terre: terre aūt gnō aliq̄) . i. fz gd erit (gnō āt nō simplr. cārupꝰ aūt simplr. puta ignis: quēadmadū ignis pmenides dicit duo ens: ⁊ nā ēs ingēs ignē ⁊ terrā. h̄ aūt talia aut alia supponere nihil dīt) q̄tuz spectat ad ppoᵐ pūs (modū enī q̄runꝰ) quo gnā simplr differt a gnōne fm quid in pnto substātie (sz nō subiectū) q̄z quocūq; dato q̄ erit altero pfectiꝰ gnō illiꝰ erit gnō simplr: ⁊ minus pfecti erit gnā fm quid.

Dubitatur qm̄ in pntis dic̄ philosophus q̄ substātia nā suscipit magis ⁊ minꝰ. igit̄ nulla substātia est altera magis aut minus ens.

⁋ Rn̄t q̄ Ar. in pntis p magis ⁊ minꝰ itelligit itensiōez ⁊ remissiōez ad huc inteᵐ q̄ nlla substātia pōt eē magis vel minus itēsa. cū. n. substātia nō hēat ptes itēsiuas. ipsa nā ē itēsibilis nec remissibilis. hic āt p magis ⁊ minꝰ itēdit maiorez ⁊ miorē pfectionē eo mā quo dicit. z. phy. q̄ forma ē magis suba ⁊ ens q̄ mā. est igr̄ mā minꝰ ens. q̄z ipsa ē nan gradus totiꝰ latitudīs entis: cū sit in ediū iter eē ⁊ nō eē fz cōm. p phy. i. iter nihil ⁊ eē actuale. ⁊ cōr aliqd dr̄ eē magis vel minꝰ ens fm q̄ magis vel minꝰ appropinq̄t ad pmam cām: aut ad pmā mām. dicit. n. phs. 8. metaphy. q̄ spēs sūt sicut nūeri. sicut. n. vnꝰ nūerꝰ est altero pfectiaꝛ: fz q̄ plus aut minꝰ distat ab vniᵗᵉ. ita vna forma ē altera pfectiaꝛ fz q̄ plus distat a pᵃ mā. ppea pfectioꝛ ē forma aīal: q̄ plāte. ⁊ plāte q̄ lapidis: ⁊ lapidis q̄ alicuiꝰ elt̄: q̄z magis distat a pma mā: ⁊ sic ille gradus ē magis itēsus q est ppingoꝛ gradui sūma in latiᵗ. ita in vniuerso illud est magis ens q̄ ē ppinquius pma enti simpliciter.

⁋ In nō ens igitur simpliciter via est corruptio simplr. In simpliciter autem ens est generatio simpliciter. Quibus igitur determinatū est siue igni siue terre siue aliquibus alijs erit hoc quidem ens: hoc autem nō ens. Uno quidē igitur modo differt in hoc generari simpliciter ⁊ corrumpi a non simpliciter.

⁋ Ex pdictis phs cōcludit diffōnē istarū gnānū ⁊ corruptionū. di. q̄ gnō simplr ē illa que ē in ens simplr: cuiusmodi ē gnō substātie: ⁊ gnō fm gd est illa q̄ ē in ēs fm gd: vt generatio accn̄tis. Corruptio simplr ē illa q̄ ē in nō ens simplr: vt corrupꝰ sube. corrupꝰ aūt fm gd est illa q̄ est in nō ēs fz gd: vt ē corruptio accn̄tis. dicit. n. phs. 5. phy. q̄ gnō ē transmutatio de nō eē ad eē. ⁊ corrupꝰ est trāsmuꝰ de eē ad nan esse. ⁊ q̄ gnā diuiditur ī gnōnē simplr que ē gnā sube. ⁊ gnōnē fz gd q̄ ē gnā accn̄tis etiā q̄ corrupꝰ diuiditur ī corruptionez simplr que ē cōrruptia sube: ⁊ in corruptiōez fz gd que est corruptia accn̄tis. ⁋ Et si querit̄ q̄ est illḋ ens simplr rn̄det phs q̄ nondū determiatū est. q̄z ḋ ente simplr ⁊ fz gd nō determiat phycꝰ: sz hn̄ meᶜᵘˢ: siue autē sit ignis: siue terra: siue aliqḋ aliḋ nā est cura. dūmō. n. sciat̄ vel suppōatur aliquā gn̄atōez eē in ens simplr dicat̄ illā eē gn̄atiōnē simplr: ⁊ si est ens fm gd dicat̄ illā esse gn̄atōez fz gd. vnꝰ ergo modus distiguēdi gn̄arōez simplr ⁊ fm gd hz fundamentū in suba aut cōparāda q̄libz subaz indīnter cuiliber accn̄ti: aut cōpando subaz pfectiorē sube minꝰ pfecte. Le. li. ⁋ In nō ens igit̄ simplr est corruptio simplr. in simplr āt ens gnō simplex. q̄bus igr̄ determinatuz est: siue igni: siue terre: siue alijs q̄bus haꝝ erit qdē hoc ens: hoc āt nā ens) illi erit gnō ⁊ corrupꝰ simplr (vna igit̄ modo differt in hac simplr generari ⁊ corrūpi: aut nō simplr)

⁋ Alio autez modo qualitercūq; materia quedam vtiq;. Cuius enim magis differentie hoc aliquid significant magis substantia. Cuius autem priuationem non ens. Puta si calidū predicamentum aliquod ⁊ species: frigiditas autem priuatio. Differunt enim ignis ⁊ terra his differentijs.

⁋ 3ᵒ arguit phs distinctionē pdictā cōparādo accn̄s accidēti: q̄z si gnā ignis ē: est gnō simplr. ⁊ gnō terre est gnō scḋm gd: q̄z ignis ē magis ens ⁊ magis suba q̄ terra. p idez generatio calitatis ignis vt cōparat̄ gnōni friditatis est gn̄atio simplr. ⁊ gnā friditatis est gnō fm gd. pz cōnā: q̄z caliditas ē pfectiaꝛ friditate. cū caliditas sit paꝰ ignis: ⁊ friditas poᵉ terre. vt colligit̄ de mēte phi. zᵒ. hꝰ. Ista dīa est vlis. q̄z nō recipit determinatā mām: vt forte q̄z genitū est magis mā: le: vt terra: vel formale vt ignis: sed qualiscūq; sit mā si differētie illiꝰ significāt magis actū vel habitū illud ē magis ens vel suba: ⁊ fm h̄ erit gnō vel corrupꝰ simplr. si aūt differētie illiꝰ magis significāt puatiōem. i. ē s miōris pfectionis. illud ē minꝰ ēs. ⁊ fm hoc erit generatia ⁊ cārupꝰ fm gd. Le. li. (Alio aūt mō) assignat̄ dcā distictio fm q̄ (mā qualiscūq; quedā vtiq; erit: cuiꝰ qdē magis dīe significāt hoc aliqd) . i. actū vel habitū (magis suba est illud) a magis ēs (cuiꝰ aūt dīe) magis significat (puatiōez) illḋ ē magis (nō ens: puta si calidū pntum aliqḋ ⁊ spēs) . i. si calm ē actꝰ ⁊ forma: frigiditas aut puatio (dīnt autē ignis ⁊ terra his dīntijs) que sunt calitas ⁊ friditas. ⁋ Nōnᵐ p q̄ distictio iter gnōnē simplr ⁊ fm gd: aut iter corruptionē simpˡ ⁊ fm gd. pōt duplr assignari: aut penes diuisionē entis ī substantiā ⁊ accn̄s: aut penes cōpatatōez magis pfecti ad magis perfectū. Primꝰ modus fūdatur in suba. ⁊ fm hoc dat̄ vna distinctio iter generatiōez simplr ⁊ fm quid. q̄m illḋ qḋ gn̄at̄ simplr ē suba dicēs formā ⁊ habitū. Illḋ vō qḋ generat̄ fm gd est accn̄s aut suba di. poᵗᵐ ⁊ puatiōez. ⁋ Secūdus modus fūdat̄ i magis ⁊ minꝰ pfecto. ⁊ fz h̄ dat̄ alia distinꝰ: q̄z illud dr̄ gnāri simplr qḋ est maioris pfectōis. siue sit suba siue accn̄s. illḋ vō gnāt̄ fm gd: qḋ ē minoris pfectiōis. siue sit accn̄s: siue substātia. sunt igit̄ gn̄alr loquēdo tm̄ duo modi distinguēdi gnōnē simplr ad fm gd: quoꝝ pmus fundatur in substātia ⁊ in accn̄te. 2ᵒ vō i magis ⁊ mi

nus pfecto. ¶ Sȝ spālr loquēdo sunt tres modi. q̄rū pm⁹ est p cōporatiōem sube ad accn̄s. 2⁹ ē p ꝯpatōem sube maioris ēntitatis ad subam mioris ēntitatis. 3⁹ ē p ꝯpatiōem accidētis maioris pfectiōis ad accn̄s mioris pfectiōis: tamē abʳᶜ loquēdo: qꝛ ōis suba fm q̄ hui⁹ ē ens simplr. ⁊ oē accidēs fm q̄ h⁹ ē ēs fm qd: gn̄alr ōis gnō q̄ ē in subam ē gnō simplr. ⁊ ōis gn̄atio q̄ ē in accn̄s ē gnō fȝ qd. loquēdo ꝓpe de gn̄atiōe q̄ ē termin⁹ alteratiōis: vt dicebat̄ añ. vñ generatio aq̄ ex duab⁹ aqs nō ē gnō simplr: lȝ p illā gn̄et̄ substātia: ⁊ ꝯn̄r gnō vni⁹ friditatis ex duab⁹ frib⁹ nō ē ꝓpe gn̄atio fm qd. lȝ p illā gn̄et̄ accn̄s. ⁊ hoc iō qꝛ talis gnō terminat motū localē: ⁊ nō motū alteratiōis: pōt tñ iꝓprie loquēdo dici gn̄atio simplr. ⁊ 2ª gn̄atio fm qd. ¶ 2⁹ notādū ex doctrina ꝯm̄t. 2⁹. de aīa: q̄ncūqꝫ aliq̄ duo iuicē ꝯpant̄: q̄rū vnū ē altero pfecti⁹. illud qd̄ est pfecti⁹ tenet locū habit⁹: ⁊ qd̄ ē min⁹ pfectū tenet locū ꝓuatiōis. ⁊ maxīe illō vitatē hȝ ī ꝯrys: lȝ terra ⁊ ignis calitas ⁊ friditas sunt iuicē ꝯria: ⁊ iuicē cōparātur fm magis ⁊ min⁹ pfectū: sic q̄ ignis ē pfectioꝛ terra. ⁊ calitas friditate cū sint dn̄e illoꝝ. igr̄ ignis ⁊ caliditas tenēt locū bitus: terra vō ⁊ friditas tenēt locū ꝓuatiōis. ⁊ its logr̄ Ar. h̄ de ꝓuatiōe: nō qdē negatiua: eo⁹ quo. 4. metaphy. di. q̄ ꝓua⁹ est nega⁹ in subo apto natoꝛ ⁊ ꝓ phy. q̄ subm ⁊ ꝓua⁹ sunt vnū nūero: dn̄t aūt rōne. sed eo⁹ quo logr̄. 3. de aīa. di. q̄ nigrū ē ꝓua⁹ albi. ⁊ logr̄ h̄ Ar. sub cōditiōe. si calidū est spēs: ⁊ frigidū ꝓua⁹ qꝛ vt dcm̄ est modū itēdit tradere gnōnis simplr ⁊ fm qd. nō aūt ē sua ꝑncipalis itētio in q̄mā hoc veritatē habeat.

Circa p̄dcā dubitat Egidi⁹. vtꝝ magis ⁊ min⁹ possint in accn̄tibus ꝓpe iueniri. ⁊ argr̄ q̄ nō sicut nec ī substātys aucto˙ᶜ. 6. ꝑncipioꝝ di. q̄ for⁹ ē ꝯpōni cōtingēs simplici ⁊ inuariabili eēntia cōsistēs. igr̄ nlla forma accn̄talis est alia magis vl' min⁹ pfecta: a⁹ magis ⁊ min⁹ itēsa.

¶ Rn̄det Egidi⁹ p 2⁹ documēta: quoꝝ p̄mū ē istud. q̄ sic calidū vnū ⁊ idē magis calefacit vnū calefactibile q̄ aliō pp maiorē dispōnē subti. ita vna caliditas ē altera itēsioꝛ pp maiorē dispōnē subi: qꝛ igr̄ forma subalis īmediate recipit̄ i mā que ex se nullā dispōnē hȝ: iō nō recipit magis ⁊ min⁹. For⁹ aūt accn̄talis dr̄ itēsa vel remissa: qꝛ recipit̄ in subo in actu h̄ite dispōnē fm quā forma accn̄talis pōt dare eē magis ⁊ min⁹ itēsum. ita q̄ forma nec fm eē: nec fm eēntiā q̄ntū est ex pte forme itēdit̄ vel remittit̄: sed tñ fȝ maiorē vel miorē dispōnē subi. ¶ 2ᵐ documētū q̄ itensio ⁊ remissio forme accn̄talis aliq̄n ꝓuenit ex dispōne subiecti itēsibili ⁊ remissibili. aliq̄n vō ex h̄ꝫ dispōne nō itēsibili vl' remissibili: magis tñ faciēte ad itēsiōem vni⁹ forme q̄ alteri⁹. Exᵐ p̄ⁱ. si albedo iesset alicui subo me˙ᶜ frido ꝯstringēte ptes ꝑspicui possȝ itēdi ⁊ remitti albedo p itēsiōem ⁊ remissiōeȝ friditatis magis ⁊ min⁹ cōstrigētis deās ptes. Ex⁹ 2ⁱ. si calor recipetur i mā mediāte h̄ūdo ⁊ sicco: quia plus ꝯueīt calor cū sicco q̄ cū h̄ūdo: cū sicca possint eē calida i sūmo. ⁊ nō h̄ūda. dato q̄ siccitas ⁊ caliditas nō itenderet̄ vl' remitteret̄: possȝ calor itēdi ⁊ remitti ꝓut eēt cōiūct⁹ h̄ūditati vl' sicciᵗⁱ. ¶ Duplr pōt eē itēsio ⁊ remissio in forma accn̄tali: aut qꝛ talis forma recipit̄ mediāte alia forma q̄ itēditur ⁊ remittit̄: aut qꝛ recipit̄ mediantib⁹ formis plurib⁹: cum quarū vna habet maiorē ꝯueniētiā q̄ cū alia. sp ergo est itēsio ⁊ remissio i forma me˙ᶜ maiori vl' miori dispōne mā̄e: ⁊ ex hoc n̄ oꝫ dare ꝓcessuȝ ifiᵐ vt multi arguūt ex ista opiōne. ¶ Cōtra istā opiōnē ar. q̄n data illa seqtur q̄ forma subalis: ⁊ q̄ntitas: ⁊ figura itēdunt̄ ⁊ remittūtur ꝯ ꝓbm in p̄itis: ⁊ ꝓbat̄ ꝯn̄a. qꝛ forma subalis n̄ recipit̄ i mā nuda: sȝ i mā disposita q̄litatib⁹ p̄mis q̄ itēdūtur ⁊ remittūtur: q̄ntitas ēt ⁊ figura cū sint accn̄tia recipiūtur p ipm i ente in actu h̄ite dispōnē fm magis ⁊ minus itētuȝ. ¶ 2⁹ seqr̄. q̄ i oi elto sunt ambe q̄litates i summo: ⁊ q̄ sp eq̄lr itēdūtur: ⁊ eq̄lr remittūtur cum nō habeāt dispōnes p̄cedētes faciētes ieq̄litatē itēsionū ⁊ remissionum: imo seqtur q̄ n̄ magis posset itēdi calitas i aqua q̄ i aere: cū in aqua n̄ hēat ita bonā dispōnem: sicut i aere. cōsiat aūt oīa ista eē ꝯtra determinatiōeȝ Ar. scdo h⁹. ¶ 3⁹ seqtur q̄ nullū agēs nāle i eodē medio vni⁹ p rotūȝ posset difformiter agere: q̄ est ꝯ experiētiā: q̄n tā lumē q̄ caliditas itēsius ꝓducit̄ in pte ꝓpinq̄ agētis: q̄ in pte remota: ⁊ pȝ ꝯn̄a ex quo nō appȝ diuersitas in dispōne subti. imo seqtur: q̄ in nlla pte subti possȝ itēdi caliditas aut lumē cuȝ per totū tps itēsiōis maēt eadē dispō. ¶ 4⁹ seqr̄ q̄ nullū agēs nāle possȝ aliq̄ qualitatem p aliq̄d tps vni⁹ gn̄are: qd̄ nō vr̄ veꝝ. ⁊ pȝ ꝯn̄a: q̄n si in p̄ma meᶜᶜ hore ꝓducit caliditatē. vt. 4. in 2ª meᶜᶜ hore nescio aget aliā caliditatē: vt. 4. seu gradū vt. 4. in minori tpe cū subȝ sit meli⁹ dispositum in 2ª meᶜᶜ hore. q̄ in p̄ma. ¶ Dōm igr̄ q̄ forme accn̄tales h̄nt ex nā sua itēsiōem ⁊ remissiōem. ⁊ nō tm̄ ex pte subti: vñ sic extēsio ē modus q̄ntitatis. ita itēsio ē modus q̄litatis: lȝ nō silr: q̄n q̄ntitas siue sit in subto siue nō sit in subo hȝ extensiōem: q̄litates aūt ⁊ si hȝ itēsiōem ex nā sui. non tñ sine subo. ita q̄ subm nō ē cā formalis itēsiōis forme: sȝ tñ occasiōalis. ⁊ sine q̄ nō. vñ si poneret̄ albedo aut caliditas sine mā ⁊ q̄ntitate nullā oīno itēsiōeȝ h̄ret. q̄. n. vna forma accn̄talis sit alia itēsior. pōt eē ex dispōne subti: a⁹ ex actiuitate agētis: aut ēt ex iclinatiōe forme subalis: sed q̄ caliditas vl' albedo sit itēsa hoc nō ē ex aliq̄ dispositiōe subti. nō. n. vr̄ aliq̄ dispō p̄cedere caliditateȝ ignis q̄ sit causa sue itēsiōis. ¶ Cū vō argr̄ q̄ forma ē ꝯpōi contingēs inuariabili eēntia cōsistēs illud ꝯcedit̄ q̄n eēntie formarū ⁊ spēs sunt sicut nūeri: vt asserit Ar. 8. metaphy. sic. n. nūer⁹ cōsistit in idisibili. sic q̄ semp variētur spēs numeri ad oēȝ additiōeȝ vl' dimintōeȝ vnitatis. ita variātur eēnᶜ formarū ⁊ spērū p quācūqꝫ additōeȝ vl' diminutionē eēntialē. Modi tñ spērū ⁊ eēntiarū p̄nt variari: vñ eadē q̄ntitate manēte variat̄ lōgitudo ⁊ breuitas. Ita eadeȝ q̄litate manēte posset variari itensio ⁊ remissio. nulla ergo forma est intensibilis aut remissibilis secundum essentiam ⁊ speciem: sed tñ secundū esse ⁊ induiduum.

Videtur autem magis multis sensato ⁊ nō sensato differre. Quādo quidē eni in sensibile trāsmutatur ⁊ in materia generari inquiunt. Quādo autem in nō materiam corrumpi. 19

¶ Ista est 3⁹ ps hui⁹ capl'i in q̄ ph's recitat op. quoꝝūdā antiquorū distinguētiū gnōnē simplr ad generatiōeȝ fm qd. p sensatū ⁊ nō sensatū. seu p sensibile ⁊ nō sensibile. ⁊ fac̄ tria p̄ facit q̄ d'cm̄ ē. 2⁹ iprobat dictā op. ibi (Id aūt dicētes) 3⁹ epilogat circa dcā ⁊ dōa. ibi (Esse qdē igr̄) Q̄ntū ad p̄ᵐ dic ph's q̄ qdā āntiq̄rū diffinētes gnōneȝ simplr dicebāt. gnō simp' ē illa q̄ ē in rē sensatā seu sensibilē. gnō vō fȝ qd ē illa q̄ ē in rē isensatā vel isensibilē. ita q̄ si p aliq̄ gnōnē acgrebat̄ res sensibilis ⁊ mālis: siue eēt suba: siue accn̄s. illaȝ dicebāt gnōnē simplr. ⁊ sic nō solū gnōnē ignis vel aq̄ aut alteri⁹ sube dicebāt eē gnōnē simplr: sȝ ēt calefactiōeȝ frigefactionē. dealbatiōem denigratōem: ⁊ h̄ꝫ. cuȝ p h̄s mutatiōes acgrātur res sensibiles. vȝ. calitas ⁊ friditas: albedo ⁊ nigredo. ¶ Si aūt p aliquā gnōnē acqrebat̄ res isensibilis. dicebāt illaȝ eē gnōnē fm qd: sicut ē imuta⁹ sensus vel itell'as q̄ acqrit̄ spēs sensibilis vel itelligibilis: aut sensatio vel itellectio. ¶ Cōsilr dicebāt de corruptione q̄ corrup⁹ simplr ē illa q̄ est in rē manifestā ⁊ sensibilē: vt corrup⁹ aq̄ in ignē: seu friditatis in caliditatē vel eꝫ: cōrup⁹ aūt fȝ qd ē illa q̄ est in rē imanifestā ⁊ isensibilē: sicut est corrup⁹ sensatiōis ⁊ itellectiōis: seu spēi sensibilis ⁊ itelligibilis. L. lī. (Vr̄ aūt magis multis). i. epicuris ⁊ alys antiqs (sensato ⁊ nō sensato differre simp' ⁊ aliq̄ gnō) .i. gnō simp' ⁊ fȝ qd

(qñ gdẽ.n.in sensatã trãsmutãtur mãz generati inquit) simplr (qñ aũt i manifestã cõrũpi) dñt simplr sup.oᵉ aũt dicũt de gnõne ꝛ corruptiõe fm quid.

Ens eniz ꝛ nõ ens in sentire ꝛ nõ sentire determinãt. quẽadmoduz quidẽ scibile ens ignotum aũt nõ ens. sensus eni sciẽtie hz virtutem. Quẽadmodũ igitur illi in sentire ꝛ posse sentire viuere ꝛ esse existimãt. ita ꝛ res modo quodam prosequẽtes veritatem.

Istas dissõnes ꝓbabãt isti ex eo: qꝛ gnõ simplr ẽ illa q̃ ẽ in ens. ꝛ gnõ fm gd est illa q̃ est in nõ ẽs: sz ẽs ꝛ sensibile cõuertũtur ꝛ nõ ẽs ꝛ nõ sensibile cõuertũtur. igr gnõ simplr ẽ illa q̃ est in eẽ sensibilẽ. ꝛ gnõ fm gd ẽ illa que ẽ in tẽ isensibilẽ. miorẽ arguebãt supponẽtes ꝙ sensus ꝛ itellꝰus sint idẽ. ꝛ ꝯñt sensatio ꝛ scia. ꝛ arguebãt sic. sensatia ꝛ scia sunt idẽ. igr sensibile ꝛ scibile sunt idẽ: pz ꝯña per locũ a coniugatis. tũc vltra. sensibile ꝛ scibile sunt idẽ: sz scibile ꝛ ẽs cõuertũtur: qꝛ oẽ scibile ẽ ens. ꝛ oẽ ẽs ẽ scibile. igr sensibile ꝛ ẽs ꝯuertũtur: ꝛ ꝯñr ꝯuertũt ñ sensibile ꝛ ẽs. Dicebãt ğ ꝙ sic distiguit aiatũ ab iaiato p hr̃e vitã ꝛ nõ hr̃e vitã. ꝛ distiguit aial a nõ aiali p hr̃e sensuz ꝛ nõ hr̃e sensuz: seu p sentire ꝛ nõ sentire. seu p eẽ sensibile ꝛ nõ esse sensibile. credebãt.n. nihil eẽ ẽs: vt ingt ꝯmẽt. h nisi sensibile. ꝛ sic cupientes iuenire veritatẽ psequebãtur vitatẽ. Le.li. (Ens.n.et nõ ẽs i sentire ꝛ nõ sentire determinãt. quẽadmodũ scibile qdẽ ẽs, ignotũ ãt nõ ẽs. sensus.n. sciẽ hz vtutẽ: quẽadmodum igr in sentire vel posse) sentire (ꝛ viuere ꝛ esse existimãt) ipa aiata ꝛ aialia (ita ꝛ res) tm̃ eẽ que ꝯcipiũtur sensu (modo quodã psequẽtes vitatez) Notandũ fm ꝯmẽtatorem ꝯᵗᵒ.ii.ᵒ ꝙ opinabãtur ꝙ oẽ ens est ꝯphensũ a nob.i. ꝙ nullũ est nõ ꝯphensũ: ꝛ opinabãtur ꝙ ꝯphensio a nobis nõ est nisi fm sensuz: iõ opinabant ꝙ sensibile est ens. Isti nõ distiguebãt iter sensuz ꝛ iter inteᵐ: ꝛ ꝯñter idẽ erat apud eos sensibile ꝛ itelligibile: sz itelligibile ꝛ ens cõuertunt sic subz ꝛ ꝓpa passio: eo mõ q̃ color ꝛ visibile. igr etiã ꝯuertũtur ẽs ꝛ sensibile. ꝛ p ꝯñs sic oẽ sensibile est ens: ita oẽ ens est sensibile. Sz est dubiũ de deo ꝛ itelligentijs: ac ẽt de spẽbus sensibilibꝰ ꝛ itelligibilibꝰ: ꝛ eaꝝ ĩmutatõibus. qꝛ vr̃ ꝙ ista apd eos sint nõ entia: ex quo sunt nõ sensibilia ꝛ ꝯñter ipe inteᵒ hũanus est nõ ens si nõ est sensibil. Rñdebãt ꝯcedẽdo ꝙ nõ sunt tales subẽ abstracte separate a mã: ꝛ ꝙ corpa celestia seipis ex nã ꝓpa manẽtur absq talibꝰ itelligẽtijs: ꝛ ꝙ nõ sunt tales forᵉ itẽnõales fz veritatẽ: sz tm̃ fm extimatiõem. ꝛ ꝯñr ꝙ nõ ẽ aliq̃ gnõ vel corrupꝰ fm gd fm veritatẽ: sz tm̃ fm extimatiõem: ita ꝙ cogniᵒ rei nõ fit p aliquã vam gnõnẽ alicuiꝰ spũalis forᵉ: sz p solã approximationẽ sensibilis cũ sensu. De itellectu ãt dicebãt ꝙ erat sensibilis. qꝛ erat sensus ꝛ sentiẽs seipsum. Ista opio h nõ reprobat: sz z.ᵒ de aĩa. vbi oñdet itellm nõ eẽ sensuz nz sensatiõem eẽ itellectiõem. ꝛ ꝙ ꝯphensio reꝝ sensibiliũ fit p mltiplicatõez spẽꝝ sensibiliuz. ad poᵗᵉᵃ sensitias. alr nõ possent dare cãz quõ cogscũtur sensibilia in absentia illoꝝ: ꝛ quõ aliqñ p sensuz exteriorẽ vna res apparet plã: vt pz in eleuatiõe oculi: aut cãcellatiõe digitoꝝ.

Id aũt dicentes nõ verũ cõtingit vtriq. Nam fz opinionẽ ꝛ scdz veritatẽ alr ꝛ generari simpliciter ꝛ corrumpi. Spũs quidẽ eni ꝛ aer fz quidẽ sensuz minus sunt. Ideo ꝛ quecũq corrũpũtur simplr in huiꝰ trãsmutatiõe hec corrũpi dicũtur. Generari aũt quãdo est in tangibile vt in terrã mutatur. scdm veritatẽ autez magis hoc aliqd ꝛ species hec q̃z terra.

Posiq̃ pħs manifestauit opiõnẽ ãtiquoꝝ de gnõne simplici ꝛ fz gd. ꝯñr arguit ꝯ illã iferẽdo ꝙ gnõ terre est gnõ simplr. ꝛ gnõ aeris est gnõ fm gd pz ꝯña. qꝛ aer non sentit terra aũt sentit: sz ꝯña ẽ flr̃: qꝛ aer ẽ maioris pfectiõis q̃z terra. ꝛ se hz vt forᵃ ꝛ vt spẽs respcũ terre. igr gnõ aeris est dñda gnõ simplr: ꝛ gnõ terre fm gd. cõparãdo iuicẽ aerez ꝛ terrã. silr nõ ẽ veꝝ ꝙ dicũt de corruptiõe: qm̃ corrupꝰ fcã in aere eẽt corrupᵒ fm gd. ꝛ cõruptio fcã in terra eẽt corruptio simplr. cũ ista corruptio fit in rẽ manifestã sensui. ꝛ alt'ra in rẽ imanifestã illi. Le.li. (Id aũt) ꝙ illi sũt (dñtes nõ verũ) est (cõtingit vtriq fm opiõnẽ) illoruz. ꝛ (fm vitatẽ alr ꝛ gñari simplr ꝛ corrũpi) q̃z ipsi dicũt (spũs.n.). i. corpꝰ subtile (ꝛ aer fm sensuz qdẽ minꝰ sũt) q̃z terra: ꝛ alia corpa grossa (iõ ꝛ q̃ cõrũpũtur simplr in h). s. in aerẽ (trãsmutatõe) fm gd (corrũpi dñt. gñari aũt qñ i tãgibile: vt i terrã trãsmutãtur. fz veritatẽ autem) aer ẽ (magis aliqd h) ꝛ spẽs. i. actꝰ ꝛ forᵃ q̃z terra. Nõnᵐ fz Comẽ. ꝯñ.ii. ꝙ isti q̃uis errãt in h sicut dicit Arist. tñ in hac opione consequũtur viã vitatis aliquo mõ iquantũ dicũt ꝙ ẽs ẽ cõprehẽsum. ꝛ nõ ꝯphẽsũz nãlr illud ẽ nõ ẽs: sz errauerũt iquãtũ posuerũt sensũz sic sciaz. vñ accidit vt aliqd i se videatur ꝯrio mõ sensui. vbi gr̃a. terra ꝛ aer. aer.n. apud itellm ẽ pfectioris eẽ q̃z terra. ꝛ terra pfectioris eẽ apd sensum. ꝛ iõ nõ cõtingit illd ẽ magis sensibile: qd sit pfectiꝰ. pfectiꝰ enĩ in rei vitate ẽ illud qd ẽ pfectiꝰ apud itellm. Isti dño dixerũt vnũ veꝝ. s. ꝙ oẽ ẽs ẽ ꝯphẽsuz a nobis. ꝛ si aliqd nõ est cõprehẽsuz a nob. illud nõ ẽ ens. ꝛ vnũ flm. s. ꝙ si aliqd est maioris pfectiõis apud sensum: ꝙ illud ẽ maioris pfectionis apd iteᵐ cũ ꝯria videãtur. Nã terra ẽ maioris pfectionis ad sensuz: q̃z aer cũ sit magis sensibil' q̃z aer. e ꝯᵛᵒ aer ẽ maioris pfectiõis q̃z terra fm iteᵐ. Accñtia.n. magnã ptẽ cõferũt ad cognoscẽdũ ꝙ qd ẽ: vt hr̃ i ꝓlo. de aĩa. Cõstat ãt accñtia aeris maioris eẽ pfectiõis q̃z terre acciᵃ. calitas.n. pfectior ẽ fridtate. ꝛ hũiditas siccitate: cuz vita cõsistat in hũido ꝛ calido: Mors aũt in frido ꝛ sicco. vt ẽ ꝓbatũ i liᵒ. de lõgitudine ꝛ breuitate vite.

Esse qdẽ igit hãc simplicẽ generatiõem alicuius corruptionẽ entẽ. corruptiõem autẽ simplicem generatiõez alicuius esse dcã est cã. Propter materiã eni differre aut eo ꝙ substãtia ẽ. aut nõ. aut ꝙ hec magis. hec vo nõ: aut ꝙ hec quidẽ magis sensibilis est materia ex qua ꝛ in quã est. hec vero minus est. 20

His dictis pħs epilogat circa determiata. di. ꝙ ẽ mãifestũ gnõnẽ simplr dictã differre a gñatiõe fm qd. p h ꝙ gñatio simplr ẽ gnõ subẽ seu pfectioris forᵉ. ꝛ gnõ fz qd ẽ gnõ ipfectioris forᵉ: aut p hoc ꝙ gnõ simplr ẽ i rẽ sensatã. ꝛ gnõ fm qd ẽ in rẽ nõ sensatã. 4ᵒ igr dr̃t gnõ simplr a gnõne fz qd. Pᵒ qdẽ: qꝛ sp gnõ simplr alicuiꝰ ẽ cõrupꝰ simplr alicuius. ꝛ eꝯ. ꝛ cã dcã ẽ: vt ppetuet gnõ: nõ aũt gnõ fz qd alicuius: ẽ corrupᵒ fz qd alteriꝰ: nec eꝯ: qm̃ gnõ lumis i dyaphano: aut sciẽ i aĩa ñ ẽ cõrupᵒ alicuiꝰ istoꝝ. nec ẽ gnõ alicuiꝰ alteriꝰ ab istis. 2ᵒ dr̃t gnõ simpˡ a gnõne fz qd: qꝛ gnõ simpˡ ẽ in subaz. gnõ aũt accñtis ẽ i accñs. 3ᵒ dr̃t: qꝛ gnõ simpˡ ẽ in magis pfectũ. gnõ aũt fm qd ẽ in minꝰ pfectũ: siue cõpareẽ suba pfectior sube minꝰ pfecte siue accñs magis pfectũ accñti minꝰ pfecto. 4ᵒ dr̃t: qꝛ gnõ simplr ẽ i rẽ sensibilẽ. ꝛ gnõ fm qd ẽ in rẽ isensibilẽ: aᵗ qꝛ gnõ simpˡ ẽ i rẽ magis sensibilẽ: ꝛ gnõ fm qd ẽ in rẽ minꝰ sensibilẽ: hoꝝ modorum pmi 3ᵒ sũt fm vitatẽ. 4ᵐ aũt fm opiõnẽ nõ fm vitatẽ: qm̃ dici nõ dz ꝙ gnõ terre sit gnõ simplr. ꝛ gnõ aeris ẽ generatio fm qd. pp h ꝙ gnõ terre ẽ i rẽ sensibilẽz. ꝛ gnõ aeris ẽ i rẽ isensibilẽ: aut qꝛ gnõ terre ẽ in rẽ magis sensibilẽ ꝛ gnõ aeris i rẽ minꝰ sensibilẽ. sz potiꝰ eꝯ: vt dcm̃ ẽ. Le. lit.

¶ Esse quidē igitur simplicē gnōnē corruptionē entē alicuius: corruptionē aūt entē simplicē gnōnē alicui⁹ dcā est cā pp māam. n. ↄtingit illa (differt aūt eo ꝙ subā ē) termin⁹ illius gnōnis (aut nō) subā: sʒ accn̄s (aut ꝙ h̄ magis) pfectū termiāt illā gnōnē (h̄ vo nō) ita pfectū (aut ꝙ h̄ gdē magis sensibile ē: vt māa ex q̄ ⁊ in q̄ fit) gnō (h̄ va min⁹) ē sensibile. ¶ Notādū ꝙ pter has dfias. q̄s Ar. pōit īter generationē simplr ⁊ fm gd. 2ᵉ alie ponūtur. pma ē cōis logicalis. scda aūt est physica. ⁊ spālis. ⁊ fm hoc sunt due opiones. q̄rū pma mutatiōes noiatas sic distiguūt. dr gnō simplr ē illa p quā iste termin⁹ ēs absq; additamēto vificaī de eo qd̄ gnāt de q̄ pius nō vificabat: nā cū equ⁹ gnāt: vez est dre ꝙ ē ēs. illud idē pius nō fuit ēs: corrup⁹ aūt simplr ē illa p quā de eo qd̄ corrūpitur: ve dr ꝙ nō ē ēs: de q̄ pius vez erat dicere ꝙ ē ēs: sʒ gnō fm gd ē illa p quā de termīo substātiali vificat iste termin⁹ ēs cū additamēto: de q̄ pius nō verificabat: vt si sortes fiat alb⁹ ipe generat fm gd. qꝛ de eo verū est dicere ꝙ ipse est ēs albū: ⁊ ante nūquā fuit ens albū: corruptio aūt fm gd est illa per quā de termīo substātiali vificat iste termin⁹ ēs cū additamēto negatiue: de q̄ pius vificabat affirmatiue: vt si sortes dsinat eē alb⁹. verū ē dre ꝙ ipse nō ē ēs albū ⁊ pius erat ens albuni.

Contra istas descriptiōes argr̄ p: qm̄ ex illis seq̄ ꝙ gnō fm gd ē gnō simplr ab⁹ loquēdo de his gnōnib⁹ absq; cōparatiōe vni⁹ ad alterū. gnō accn̄tis ē gnō fʒ gd. ⁊ ꝙ sit gnō simplr argnī: qꝛ de albedie nūc genita primo verū ē dre ꝙ est ēs. ⁊ pius ꝙ nō erat ēs. Et si dr ꝙ nō est ēs: sʒ ēs iherēs iuxta illud Ari. 7. metaphy. Accn̄s nō ē ēs: nisi qꝛ ētis ē: in accn̄s ē in eē. ¶ Cōtra. oē dīsum vificaī vlr de quolibʒ suoꝝ diuidentiū: vt colligiī a pħo in topicis: sʒ ēs dīuitur in subām ⁊ accn̄s. p Ar. 7. metaphy. igr̄ sicut ois subā ē ēs. ita oē accn̄s ē ens. ⁊ p ↄn̄s ois albedo est ens. ¶ Itē ⁊ si de accn̄te in abstracto nō vificaret ens: de i⁹ tn̄ in ↄcreto vificaret rōne sube quā icludit. cū igr̄ fʒ Ar. 7ᵒ. metaphy. ↄpo^m p̄pe gnēetur tō simplr q̄ȝ fm gd. seqī ꝙ aggregatū ex subo ⁊ albedine gnātuʒ ē ēs. ⁊ pius nō erat ēs. ⁊ p ↄn̄s tale accn̄s in cōcreto simplr gnāt: qd ē fl'ʒ. ex q̄ for^a accn̄talis nō ē subalis ē immediat⁹ termin⁹ gnōnis. ¶ Itez po^m ꝙ sortes icipiat eē. ⁊ pʒ ꝙ ipse gnāt simp^r. ⁊ ꝙ ipse gnētur fm gd argr̄: qꝛ d eo vificaī ille termin⁹ ēs cū aliq̄ additamēto accn̄tali de q̄ pius nō vificabat: qm̄ vez ē dicere ꝙ ipm ē ēs coloratū. de quo pius verū erat dicere ꝙ ipse non est ens coloratū. ¶ 2ᵒ arguitur ↄ diffōnes in se pbādo ꝙ d eo qd gnāt simplr vl' fm gd nō oʒ illū terminū ēs vificari absolute vl' cū addi^to: qm̄ Ar. 5ᵒ phy. ponēs dfiam iter motū ⁊ gnōnē dic. qd mouet ē. qd aūt gnāt nō ē. igr̄ illd qd generat siue sit hō siue equ⁹ nō ē ēs. deide si sortes alterat a nigredie ad albedinē sic ꝙ p̄ sit niger: cōtinue stāte alteratiōe ipse fit alb⁹. ⁊ tn̄ nō ↄtinue ē vez dre ꝙ ipse ē ēs albū: cū p magnū tp̄s illi⁹ alteratiōis remāeat niger: nʒ ē vez p aliq̄ istāti ꝙ ipse sor. sit ēs albū. ⁊ nō pius fuerit ēs albū. nisi ipse icipiat eē cū ipse nō possit icipe eē alb⁹ p pōnē de presenti. siue fiat alb⁹ ab agēte extrīseco p ptē post ptē. siue ab agēte itrinseco fm totū. ¶ Scda opio describēs has mutatiōes dicit gnō simplr ē muta^o fcā in subo: q̄ de po^a subti imediate icipit eē noua subā. dr muta^o fcā i subo ad dfiaz creatiōis: qm̄ creatio nō p̄supponit subʒ: gnō āt p̄supponit illd. subiūgiī imediate ad dfiaz alteratiōis: qꝛ p alteratiōnem fit subā: sʒ nō imediate cū termin⁹ imediat⁹ alteratiōnis sit q̄litas fm pħʒ. 5. phy. Corrup^o simplr ē muta^o fcā in subo: q̄ d po^a subi ime^te dsinit eē subā q̄ n̄ ē. ⁊ pius fuit. sʒ gnō fm gd ē muta^o fcā i subo. q̄ de po^a subti icipit solū ēs accn̄tale. vʒ. tale aut tm̄: aut aliter fm denoiatōez alicui⁹ noue pntoꝝ accn̄tiū vt albū: nigrū: ⁊ h̄ʒ. corrup^o vo fm gd ē mutatio fcā i subo q̄ dsinit eē aliqd ēs accn̄tale fʒ aliquā dcārū denoiationū. ¶ Cōtra pmā descriptōez argr̄: qm̄ i gnōne plāe ⁊ vuctis p nutritōez q̄ dr gnō simplr nō icipit noua subā de po^a subti: qd declaī sic. si nunquā ēt aliq̄ subā d po^a subti gn̄ tūc for^a educaī de po^a māe: sʒ in nutritiōe nō educitur. tūc for^a de po^a māe. ex q̄ i^a p̄fuit p magnū tp̄s. sil'r generatio elcoꝝ in resolōne mixti ē gnō simplr. ⁊ nō icipit eē aliq̄ subā de po^a subti: cū tā for^a elt̄i: q̄ȝ ipm elm diu fuerit ań gnōnē mixti. ⁊ ꝙ hec sint va declabiī ifra in mā de nutritiōe ⁊ mixtiōe. ¶ 2ᵒ argr̄ ↄ descriptōem datā de gnōne fʒ gd: qm̄ p gnōnē fʒ gd nō solū icipit eē ēs accn̄tale. sʒ aliqn̄ subale: vt ex q̄ gnō simplr ē termin⁹ gnōnis fʒ gd. vʒ. alteratōis. p Ar. i h̄ p̄. Deide si aliq̄ alteraī ad caliditatē illa calefactio ē gnō fʒ gd. n̄ tn̄ p eā icipit eē ēs calʒ: qm̄ calefactio durat p magnū tp̄s i mā aq̄ añq; ipsa sit cala. ¶ Dicēdū ē igr̄ breui⁹ ⁊ meli⁹ ⁊ nāli⁹ fʒ doctrinā Ar. tā h̄ q̄ȝ 5ᵒ. phy. ꝙ gnō simplr ē illa q̄ ē ime^te i subām. ⁊ gnō fʒ gd ē i^a q̄ ē imediate in accn̄s: ita ꝙ si termin⁹ ad quē imediat⁹ gnōnis erit subā: siue sit for^a siue ↄpo^m illa ē gnō simplr. si aūt termin⁹ ad quē imediat⁹ fuerit accn̄s: siue i cōcreto siue i abstracto. gnō illa ē dcā fm gd. ¶ Cōtra p̄dcā argr̄. ⁊ p ꝙ ēs nō dr d accn̄te: qꝛ ois termin⁹ hn̄s duo significata. vnūʒ p̄ncipale ⁊ alterū scdariū q̄ncūq; absolute poniī in ppōne absq; additamēto sp stat p p̄ncipali significato: sʒ ēs significat subām p̄ncipalr ⁊ accn̄s scdario. igr̄ absolute positūʒ sp stat p subā: ⁊ p ↄn̄s h̄ ē fl'a: accn̄s ē ēs: qꝛ significat asseritiue ꝙ accn̄s ē subā. tʒ ↄn̄a cū miori ex doctrina Ar. p̄ phycoꝝ. ⁊ 4ᵒ. ac 5. metaphy. maior aūt vr̄ eē d mēte Ar. i lib. p̄ntoꝝ di. ꝙ aīal ē equocū ad aīal viuū ⁊ pictū p̄ncipalr significās aīal viuū. ex ↄn̄ti aūt aīal pictū. iō ab^te sumptū sp stat p aīali viuo. pp̄ea h̄ ē fl'a. aīal pictū ē al. Sʒ bn̄ h̄ ē va cū additamēto aīal pictū ē sil'itudo alis. ¶ Itē h̄ vr̄ eē itētio Ar. p̄ phy. di. ꝙ q̄cūq; itelligit ēs. itelligit subāz. vbi dicit ↄm̄. ꝙ istō nom̄ ēs solū significat illd qd p̄ncipalr ē. vʒ. subāz. 7. aūt metaphy. dic pħs ꝙ accn̄s nō ēs: nisi qꝛ entis ⁊ ꝙ accn̄tis eē ē in eē: ac si velut dre ēēs iherēs. ¶ 2ᵒ argr̄: ꝙ ēs dr de eo qd gnāt simplr: qm̄ gnō simplr dcā cū sit termin⁹ alteratōis. p Ar. in h̄ p̄ ē in aliq̄ istāti alr nō eēt subitus puēt⁹ ↄ pħm. 5. phy. nec eēt trāsmu^o idisibilis ↄ ↄmta. 6ᵒ. phy. argr̄ nūc sic. gnō simplr dcā ē. igiī in aliquo istanti: aut igiī ē tūc res genita. aut añ. aut post. si nūc ē res genita. igr̄ de eo qd gnāt dr ēs. si añ. igr̄ res genita ē añ suā gnōnē qd ē ipole. qꝛ res genita ē termin⁹ gnōnis. ⁊ nō eʒ. si antez post. seqiir ꝙ ē dare vltimū nō eē rei pmanētis. ↄ pħm. 8. phycoꝝ. ¶ 3ᵒ argr̄ ꝙ for^a elt̄i icipit eē in gnōne elt̄i ex mixto: qm̄ in gnōne sube sp forma subalis ē gnōnis: sʒ termin⁹ gnōnis icipit eē p gnōnē: vt colligiī a pħo. 5. phy. igr̄ in q̄lʒ gnōne elt̄i for^a elt̄i icipit eē. nō eni appʒ quō ipm elʒ icipiat eē nisi for^a ipsi⁹ icipiat eē ex quo mā ē eterna. idē argr̄ d forma aīati in nutritiōe. ¶ 4ᵒ. argr̄: ꝙ q̄ncūq; gnāt sor. alb⁹: ꝙ tūc ipse icipit eē albus: qꝛ gnō ē muta^o de nō eē ad esse p Ar. 5. phy. Quero qm̄ gnāt sor. alb⁹. vtrū tūc sit alb⁹ vl' nō sit alb⁹. si tūc ē alb⁹. igr̄ n̄ imediate añ istās illd fuit alb⁹: ⁊ p ↄn̄s tūc icipit eē alb⁹ p pōnē de pn̄ti. si tūc nō ē alb⁹. igr̄ imediate post ipse erit alb⁹. pʒ ↄn̄a. ex q̄ p casuʒ gnāt sor. albus. si igr̄ nūc sor. nō ē alb⁹. ⁊ ime^te post istans pn̄s erit alb⁹ seqī ꝙ ipse icipit eē alb⁹ p remotōez de pn̄ti. q̄re ⁊c. ¶ Ad p̄mū dr ꝙ ēs absolute sūptū vē dr de accn̄te. alr iste ppositōes eēnt falsē. ēs dr d subā ⁊ accn̄te. ēs ē subʒ adeq̄tū metaphyce. ēs ē obʒ adequatū itell's. subā est magis ēs q̄ȝ accidēs. q̄rū p̄ma ↄcedit a pħo p̄ phy. ⁊ 2ᵃ ab eodez. 4. meta. 3ᵃ ab Aui. in sua me^ca. ⁊ 4ᵃ ab Ar. in h̄. c. ⁊ pʒ ↄn̄a: qꝛ p illas ipo ↄtarei: ꝙ subā dr de subā ⁊ de accn̄te. ⁊ ꝙ subā ē subtuʒ adeq̄tū metaphyce. ⁊ obʒ adeq̄tū itell's. ⁊ ꝙ subā ē magis ēs q̄ȝ accn̄s q̄ oīa sūt falsa. ¶ Et ad pbationez rn̄detur ꝙ ex illa rōne se^r ꝙ mā nō ē nā. ⁊ ꝙ nl'la alteratio neq; aug^o. nʒ dimi^o ē mot⁹. q̄tū p^m est ↄ pħm 2ᵒ. phy. di. ꝙ nā dr de mā et for^a. alia vo sūt ↄ eūdē. 3. phy. ⁊ pʒ ↄn̄a. qꝛ nā p̄ncipalr dr d forma. ⁊ scdario de mā p Ar. 5. metaphy. mot⁹ vo p̄ncipaliter de motu locali. ⁊ posteri⁹ de aliꝭ motib⁹ vt testaī ↄm̄.

3.phy. Cū aūt exēplificat̄ de aīali significāte ṗncipalr̄ aīal viuū. ⁊ ex ɔ̄n̄ti aīal pictū: dr̄ ꝙ si aliqs termin⁹ eadē̄ significatōe significat pl̄a ꝑ prius ⁊ posteri⁹ absolute dr̄ de q̄libȝ illorū. vt pȝ de nā̄ eadē significatiōe significāte māꝫ ⁊ formā. ⁊ de moni significāte oēs mot⁹ eadē significatiōe licȝ ꝑ prius ⁊ posteri⁹. si aūt termin⁹ aliqs significat pl̄a diuersis significatiōib⁹ nō dr̄ de q̄libȝ illoꝝ absolute. sȝ tm̄ de ṗncipali significato. iō aīal dr̄ de aīali viuo. ⁊ tm̄ cū additamento de aīali picto: qꝛ n̄ eadē significatiōe significat illa: sȝ duabus significatiōib⁹: q̄rū vna ē absoluta. ⁊ reliq̄ respectiua. ita ꝙ significat al' viuū significatiōe absoluta. ⁊ aīal pictū significatiōe respectiua. ita dr̄ in ꝓposito ꝙ lȝ ēs ṗncipalr̄ significat subaꝫ. ⁊ min⁹ ṗncipalr̄ accn̄s. tm̄ absolute dr̄ ꝺ q̄libet illoꝝ: qꝛ nō significat i⁹ duab⁹ significatiōib⁹: sȝ vna tm̄ lȝ significet ambo illa ieq̄lr̄. vȝ. ꝑ prius ⁊ posteri⁹. dicit. n. cōmētator. io. metaphy. ꝙ ēs significatiōe pmaria significat subam ⁊ accn̄s: h̄ tm̄ significatio nō ē ꝑpe absoluta vl' respectiua: qm̄ ēs abstrahit ab absoluto ⁊ respectiuo. ex q̄ diuidit in absolutū ⁊ respectiuū: ꝑpōnes aūt adducte. 7. meta. cōcludūt ꝙ accn̄s ē ēs: qm̄ si accn̄s nō ens: nisi qꝛ entis. sc' ꝙ accn̄s ē ens tāq̄ȝ ab exposita ad vnā suarū exponētiū. imo illa ꝑpō eēt fl'a si ēs solitarie sūptū nō supponeret nisi pro suba. qꝛ significaret ꝙ accn̄s nō ē suba: nisi qꝛ sube: qd̄ ē falsum: si ēt accn̄tis ē incē. seq̄r ꝙ accn̄s hȝ eē qd̄ nō pōt esse: nisi accn̄s sit ens: vn̄ qꝛ accn̄s nō pōt eē sine subo nālr̄ iclinatur eē in subo. ⁊ in diffōne ei⁹ po' subm. ¶ Itē ɔcedo ꝙ q̄cūq̄ȝ itelligit ēs ꝑ cōceptū ēn̄s itelligit subaꝫ: qm̄ ens nō pōt significare accn̄s gn̄ significet subaꝫ ꝑ Arꝫ. ꝑ phy. ex h̄ tn̄ nō seq̄r: ꝙ nihil significꝫ nisi subaꝫ: qm̄ q̄cunq̄ȝ itelligit vnū correlatiuoꝝ: itelligit reliquū: ꝑ Arꝫ. in p̄ntis. ⁊ q̄cūq̄ȝ itelligit simitatē. itelligit nasum. ⁊ tn̄ simitas nō significat tm̄ nasūȝ. nȝ vnū correlatiuoꝝ significat tm̄ alteruȝ correlatuū. q̄n̄ vo dic ɔn̄. ꝙ h̄ nomē ēs sign̄at solū subaꝫ illō itelligēdū ē distīcte: qm̄ sic mot⁹ sign̄at oēs mot⁹: q̄rū vnuȝ sign̄at distīcte. vȝ. localē ⁊ alios ɔfuse in tm̄ ꝙ cū dr̄ h̄ mouet itellr̄ ꝺ motu locali: vt asserit phs. 8. phy. ita ēs sign̄at distincte subam. ⁊ cōfuse accn̄s. ita ꝙ cū dr̄ h̄ ē ēs itelligit illud eē subam. nisi aliūde fiat limitatio vl' demonstratio. ¶ Ad 2ᵐ cōcedo ꝙ gnō simplr̄ dcā ē subit⁹ ꝓuēt⁹. ⁊ transmutatio idiuisibilis. ⁊ termin⁹ trāsmutatiōis. nō tm̄ ē in aliq̄ istāti: sȝ ē in quolibȝ tpe termīato ad istās iceptiōis substātie. dicit. n. phs. 3. phy. ꝙ gnō sube ē act⁹ entis in po^a ꝺm ꝙ i po^a quod nō eēt veriū: si pro eodē istāti eēt gnō ⁊ suba acq̄sita ꝑ illā: qꝛ qd̄ ē in po^a ad aliqd nō hȝ illd̄. ⁊ qd̄ hȝ aliqd nō est in po^a ad illud. act⁹. n. ⁊ po^a sunt opposita ꝺm cōmēta. in ꝓlo. de aīa. ⁊ aduenīēte forma po^a corrūpitur per eūdē ꝑ phy. ex q̄ igr̄ suba capiēs eē ꝑ gnōnē icipit esse ꝑpōnem de p̄nti in aliq̄ istāti oȝ ꝙ i illo istāti nō sit iᵃ gnō: sȝ ꝙ imediate añ illō istās fuit illa gnō sicut cōtingit de diuisiōe vltīe linee corporis nūc ꝑ diuisi ꝙ illa nō ē ꝑ hoc istāti: sȝ imediate añ h̄ istās fuit. sicut igr̄ linea illa prius diuiditur q̄ȝ sit diuisa. cui⁹ diuisio nō ē in aliq̄ istāti: sȝ in q̄libȝ tpe determinato ad vltimū istās. ita suba prius gn̄at̄ q̄ȝ sit genita. cuius gnō non mēsurat̄ ꝑ se tpe vel istāti: sȝ ē idiuisibile in quolibȝ tpe terminato ad istās iceptionis sube. ¶ Ad 3ᵐ ɔcedo ꝙ in q̄libet gnōne simplr̄ dcā for^a subalis ē formalis termin⁹. non tm̄ oȝ ꝙ ꝑ illā gnōneȝ icipiat eē nisi ꝑ illa educat̄ ꝺ potētia māe. cōstat aūt formā elti geniti ex mixto p̄cessisse illaȝ generatiōem. igr̄ nō educit̄ de po^a māe ꝑ illā gnōnē: sȝ ꝑ aliā q̄n̄ corrūpebat̄ po^a in aduētu illi⁹ forme. ⁊ si arguat̄ sic. tale elm̄ gn̄atur de po^a māe. igr̄ forma illi⁹ educit̄ de po^a materie. negat̄ an̄s: nec se'. illud elȝ gn̄atur ex mā. igr̄ gn̄at̄ de po^a māe. nihil. n. gn̄at̄ de po^a māe. nisi habeat potētiā māe cōiunctā materie. nō elm̄ genitū ex mixto iterim diuȝ generat̄ nō hȝ potentiā in mā: ex q̄ for^a ei⁹ ē ɔiūcta māe. in tali g̊ casu nō ē dōm elm̄ gn̄āri de po^a māe sȝ de po^a for^e. cuȝ po^a māe excludat formā. ⁊ po^a for^e denoīatōeȝ actualē faciat ɔpositi: qꝛ igr̄ for^a nūc dnoīat sic ꝙ nō ime^te añ denoīaut lȝ aū fuerit i mā. ꝓpea illa for^a prius erat i po^a. ⁊ nūc ē i actu iō ɔpoᵐ n̄ educit̄ de po^a māe: sȝ de po^a for^e. Idē dr̄ de nutritiōe ꝙ ps nouiter genita nō educit̄ de po^a māe ex q̄ for^a illi⁹ ꝑfui i mā. nō. n. po^a māe respic̄ ɔpo^m. gn ēt respiciat formā nȝ dātur due po^e i mā: q̄rū vna ē respcū for^e. ⁊ alia rⁿ cōpositi: sȝ vna ⁊ eadē ē respcū vtriusq̄ȝ. s. ꝑ se ꝑ for^e. ⁊ ꝑ se n̄ ꝑ ɔpositi: lȝ sit ṗncipali⁹ ɔpositi: q̄ȝ for^e. sȝ cōcedat̄ ꝙ talis ps genita educit̄ de po^a for^e cū totū ɔpoᵐ ꝑtiale ex nā nutri^ti ⁊ for^a āti̾q nutriti dnoiet̄ actu caro vl' sāguis: aut os: ⁊ prius sic n̄ dnoiabat̄. hō āt q̄n̄ gn̄at̄ ꝑtiȝ educitur ꝺ po^a māe. ⁊ ꝑtiȝ ꝺ po^a for^e. hȝ. n. duplicē formā ꝺȝ q̄s ē hō. vȝ. vegetatiuā icipientē eē. ⁊ itellectiuā eternā. iuxta doctrinaȝ Arꝫ. 3° de aīa. hō igr̄ rōne aīe sensitie educte de po^a māe. educit̄ ꝺ po^a māe. ⁊ rōne aīe ite^{ue} nō educte ꝺ po^a māe. n̄ educitur ꝺ po^a māe: sȝ bn̄ ꝺ po^a for^e. s. itellectie: qm̄ aīa itellectiua cōtinue exn̄s i mā fuit potētial' ad dnoiatōeȝ specificā vl' illi⁹ hois. ¶ Ad 4ᵐ nīr ꝙ gnō simp' ē muta⁹ ꝺ nō eē simp' ad eē simplr̄. ⁊ gnō ꝺȝ qd. ē muta⁹ de nō eē ꝺm qd ad eē ꝺm qd. iō q̄n̄ gn̄ātur for. alb⁹. s. ꝑ solā albefactionē. dico ꝙ mutat̄ ꝺ n̄ albo i albū. Et cū q̄ritur vtꝝ for. tūc sit alb⁹ vel n̄. dico ꝙ tūc n̄ ē alb⁹: nec se' ꝙ ime^te post h̄ e' alb⁹. lȝ bn̄ illō seq̄ret̄. si illa eēt gnō simp'. Ad h̄. n. ꝙ for. mutet̄ ꝺ nō albo ad albū: n̄ oȝ ꝙ sit alb⁹: nȝ ꝙ ime^te post h̄ erit alb⁹. sȝ suffic ꝙ ꝑ ꝺ albatiōeȝ iā exn̄tē i eo aliq̄n̄ erit alb⁹. vn̄ ꝑ magᵐ tps for. ɔtiue albefit. ⁊ gn̄atur alb⁹ ipso cōtinue exn̄te nigro.

Dicitur aūt hec q̄dē simplr̄ gn̄ari. hec aūt aliqd solū nō ex abinuicē gn̄atiōe. sed secūdū quē dicimus nūc moduȝ. Nunc quidem enim tātū determinatuȝ est: quare omni generatiōe ente corruptione alteri⁹. ⁊ oī corruptiōe ente generatiōe alterius. nō simplr̄ attribuimus gn̄ari ⁊ corrūpi in adinuicē trāsmutabilibus.

¶ Istud ē 4ᵐ caᵐ h⁹ 2^e ꝑtis. ꝑmi tractat⁹ ꝑmi ꝺ gnōne: in q̄ phs inuestigat modū r̄ndēdi ad obiectionē factā in ꝑ. c. ꝓbātē ipossibilitatē gnōnis simplr̄. ⁊ diuiditur i duas ptes. q̄rū ꝑ^a ꝑmittit. 3. suppōnes. i 2^a vo ꝓbat. 4. ɔnes. ibi. (Sȝ nūc) ꝑ^a suppō ē ista ꝙ gnō cā simplr̄ q̄ȝ ꝺȝ qd pōt accipi absolute ⁊ ɔpatiue. si ab^te. sic gnō simplr̄ ē gnō sube. ⁊ gnō ꝺȝ qd ē gnō accn̄tis. si āt ɔpatiue. tūc i his q̄ seiuicē trāsmutāt ꝑ gnōnē ⁊ corruptionē. sic ꝙ corrup⁹ vni⁹ ē gnō alteri⁹ ⁊ eɔ̄. gnō pfectioris for^e: seu pfectioris ētis ē gnō simplr̄. ⁊ gnō ipfectioris for^e: aut ipfectioris ētis ē gnō ꝺȝ qd: vt i p̄ceⁿ. c. ɔterīatū ē. abso^te g̊ loq̄ndo gnō simp' ē tm̄ p̄nti sube. ⁊ gnō ꝺm qd ē tm̄ p̄ntoꝝ acciᵐ. ⁊ gnō simp' ē corrup^o simp'. ⁊ eɔ̄. ⁊ gnō ꝺȝ qd ē corrup^o ꝺȝ qd. ⁊ eɔ̄. Sȝ ɔpatiue loq̄ndo sic taȝ in p̄nto sube: q̄ȝ i p̄ntis acciᵐ repit̄ gnō simp'. ⁊ ꝺȝ qd. gnō ēt simp' ē cōrup^o ꝺȝ qd. ⁊ gnō ꝺȝ qd ē cōrup^o simp'. si. n. gn̄at̄ pfectius ēs. tūc gnō simp' ē corrup^o ꝺȝ qd. si vo gn̄at̄ ēs min⁹ pfectū q̄ȝ cōrūpat̄. tūc gnō ꝺȝ qd ē cōrup^o simp'. Le. lit. (Dnr āt h̄ q̄dē) .i. aliq̄ (simp' gn̄ari. h̄ āt) .i. aliq̄ (aliqd solū) .i. ꝺȝ qd gn̄ari (n̄ ex adinuicē gnōne) .i. nō ɔpādo gnōnes coꝝ adinuicē: sȝ absolute (ꝺȝ quē dicim⁹ nūc modū) .i. ꝺȝ modū q̄ itē dim⁹ loq (nūc q̄dē tm̄ determiatū ē. qr̄ oī gnōne ente corruptōe alteri⁹. ⁊ oī corruptiōe ēte alteri⁹ gnōne. nō ɔsilr̄ attribuim⁹ gn̄ari ⁊ cōrūpi i adinuicē trāsmutationib⁹) sic ꝙ gnō simp' sit cōrup^o simp' imo eɔ̄. gnō simp' ē corrup^o ꝺm q̄d.

¶ Qd̄ aūt postea dicetur nō hoc querer. sed q̄re discēs quidem nō dicitur simplr̄ generari. sȝ q̄d gn̄ari sciēs ⁊ disciplinatuȝ. plāta autēȝ gn̄ari: hec aūt determinata sunt in predicamentis.

Sed hoc quidē hoc aliqd significat: hoc autē quale: hoc aūt quātū. Quecūqz igit̄ nō substātiam significāt nō dicūtur simpl'r generari: sed fm̄ quid fieri. Sed tamē in oibus simplex gñatio quidē fm̄ q̄ in aliquo ordie dr̄. puta in substātia qdē si ignis: sz nō si terra: in q̄litate aūt sicut sciēs τ disciplinatū: sz nō qn̄ nesciens τ indisciplinatū. de generari qdē h̄ simpl'r. hoc aūt fz qd. τ vl'r dcm̄ est in substātijs ipsis.

℄ 2ª suppō q̄ in sequētibus cōtinue p gnōnē simpl'r intelligere gnō subē: τ per gnōnez fm̄ qd gnō accn̄tis. vt si q̄ratur ꝓpter qd discēs fact⁹ ē sciēs nō gñatur simpl'r: sed fm̄ qd rn̄deat: q2 gñatur accn̄s τ nō suba. τ si querit̄ ꝓpter qd plāta aut aial nascēs dr̄ gñari simpl'r: rn̄deat: q2 generat̄ suba. s. plāta vel aial. oē. n. qd gñat̄ est suba vl' accn̄s. si substātia illud gñatur simpl'r. si accn̄s illud gñatur fm̄ qd. dictū est eni in p̄dicam̄tis omnia que sunt significare subaz aut q̄titatē aut qualitatē aut aliqd alioꝝ p̄dicamētoꝝ. q̄libz igr̄ gnō sube absolute sūpta ē gnō simpl'r. τ q̄libz gnō accn̄tis. siue fuerit quātitatis siue q̄litatis. siue alteri⁹ p̄dicamēti accn̄tiū dr̄ gnō fz qd: semp̄ itelligēdo absolute: q2 cōparādo subaz sube. seu accn̄s accn̄ti: sic gnō ignis est gnō simpl'r. nō aūt gnō terre: τ gnō sciētis est gnō simpl'r. nō āt gnō nō sciētis seu ignorātis: sz stāte h̄ comparatione gnō terre est gnō fm̄ qd ac ēt gnō nō sciētis vel ignorātis. ℄ Cā aūt ꝓpter quā gnō sube ē gnō simpl'r. τ gnō accidētis est gnō fm̄ qd dicta ē: ꝓpter qd ēt cōparando subas adinicē que seinicē trāsmutāt gnō pfectioris sube est generatio simpl'r. τ gnō ipfectioris est gnō fz qd. ēt dcm̄ est in p̄ori c⁰. Le. li. (Qd aūt posit dr̄) vz. in sequētib⁹ (nō q̄rit hoc) vtꝝ gnō accn̄tis sit gnō simpl'r (sz q̄re discēs qdē nō dr̄ simpl'r gñari: sed generari sciēs: nascēs aūt gñari) dicitur simpl'r (h aūt determiata sunt in p̄dicam̄tis. hoc quidem aliqd) .i. subam (significat: hoc aūt q̄le h autem q̄tū. q̄cūqz igit̄ nō subam significāt non dn̄r simpl'r gñari. sz aliqd fieri) .i. fz qd (sz tn̄ simpl'r in oibus) p̄dicamētis (ē gnō qdē) τ fz qd (fm̄ ea q̄ in alio ordine dn̄t). vz. nō ordine absoluto sz cōparatiuo (puta in suba qdē si ignis) gñat̄ est gnō simpl'r (sz nō si terra: in q̄litate aūt si sciēs) gñat̄ ē gnō simpliciter (sz nō si nesciēs de gñari igr̄) qūo dicūtur (hec simpl'r generari: hec aūt fm̄ quid τ vl'r in substātijs ipsis) qualiter inuenitur generatio simpl'r τ fm̄ quid (dcm̄ est) ante. vz. in precedenti caplo.

℄ Et qn̄ gñationis cē cōtinue cā vī mā τ subiectuz. qn̄ trāsmutat̄ in cōtraria. τ est alteri⁹ sp generatio in substātijs alteri⁹ corruptio. τ alterius corruptio alteri⁹ generatio.

℄ 3ª suppō cā gnōnis cōtinue est idētitas et cōtinuitas māe sic q̄ eadē mā numero q̄ sint sub for⁰ corrupti manet sub forma gñati. τ eadē ē muta⁰ nūero in mā qua corrūpit̄ p̄existēs: τ gñat̄ adueniēs: que qdē muta⁰ est gnō τ corrup⁰ nō qdē eiusdē: sz diuersoꝝ. ita q̄ corrup⁰ vnius ē gnō alterius. τ eē: qd qdez dcm̄ itelligēdū ē in substātijs. sic q̄ qn̄cūqz vna sub a corrūpit̄ alia gñat̄. τ eē. nō q̄ semp̄ gñetur vna forma subalis si alia corrūpitur: nz q̄ sp̄ cōrūpat̄ vna forma subalis si alia gñat̄: sz semp̄ si gñatur vna suba cōposita: alia corrūpitur. τ semp̄ si aliq̄ suba cōpo^ta corrūpit̄ alia gñat̄. In accidētib⁹ aūt illud nō hz locū: qn̄ aliqn̄ gñatur accn̄s tā in cōcreto q̄z in abstracto absqz corruptiōe alicuius: vt qn̄ gñatur music⁹ ex imusico: aut sciēs ex nō sciēte: qn̄qz ēt corrūpit̄ accn̄s: tā in cōcreto q̄z in abstracto absqz gnōne alicui⁹: vt music⁹ corrūpitur in imusicū: aut sciēs in nō sciētē. ista suppō nō idiget ꝓbatiōe: q2 fuit sufficiēter ꝓbata cōne 3⁰. 2ᶦ. c⁰. Le. li. (Et qn̄ gnōnis eē cōtinue: cā est vt mā τ subm: qn̄ trāsmutantur in cōtra. τ iō est alteri⁹ generatio semper in substātijs alterius corruptio: τ alterius corruptio alterius generatio.)

Dubitatur qn̄ Ar. 5. phy. dicit q̄ ois mutatio est ex quodā in qdā: τ ex termino a q̄ in terminū ad quez: sz in oi mutatiōe corrūpit̄ termin⁹ a q̄. τ generat̄ termin⁹ ad quē: vt colligit̄ a cōnt. ibidē. igr̄ cū mu sicū fit ex imusico corrūpit̄ aliqd: τ cū musicū corrūpitur in imusicum generatur aliquid.

℄ Rūr q̄ aliqd dupl'r sumit̄. vz. ꝓp̄e τ cōiter. Aliqd ꝓprie sūptū est illd qd formal'r τ in recto ē entitas positiua. τ sic ꝓuatio nō ē aliqd cū sit negatio in subo apto nato. 4. metaphyce. Aliqd. n. ꝓp̄e sūptū idē ē qd cū alio qd. Cōstat aūt q̄ ꝓuatio nō est qd cū aliquo alio cū nullā qditatē habeat nz cū aliquo ponat in nūeꝝ. nūer⁹. n. cuz sit multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. Et ois vnitas sit ens positiuū necesse est q̄ ꝓua⁰ cū nllo ponat in nūerū. ꝓpea dicit phs p̄ phy. q̄ subm τ ꝓua⁰ sunt vnū nūero. Aliqd aūt cōiter sumptū ē illud qd in recto vl' in obliquo icludit ens positiuū. τ sic priuatio est aliqd cū in sua diffōne icludat subm qd ē ēs positiuū: qn̄ ergo musicū fit ex imusico corrūpit̄ aliqd nō ꝓp̄e sz cōiter sūptū. vz. ꝓua⁰. τ qn̄ musicū corrūpit̄ in imusicuz gñatur aliqd cōiter τ nō ꝓp̄e. s. ꝓuatio. τ ita accipit qdā et qdā Ar. cū dicit oēm mutatōez eē ex quodā in qdā. cū aūt dcm̄ est q̄ aliqn̄ in gnōne acci^m nihil corrūpit̄. τ in corruptiōe nihil genera^r. acci^r aliquid τ ens ꝓprie vt formal'r τ in recto iportat aliquod positiuum.

℄ Sz nūc querere oz quare generat̄ aliqd semper ex corruptis alijs. Queadmodū enīz τ corrūpi hoc simpl'r inquiūt qn̄ ad insensibile venit τ nō ens. Simil'r generari ex nō ente inquiunt quādo ex isensibili. Siue igitur aliquo ēte subiecto siue nō generatur ex nō ente. quare τ sil'r generatur τ corrumpit̄ in non ens. zi

℄ Istis suppōnib⁹ p̄missis Ar. in hac 2ª pte h⁹ caᶦ. vt soluat p̄ximas qōnes vna cū rōne p̄ncipal'r itenta ponit. 4. cōnes q̄rū p̄ª est ista. Oē qd gñatur simpl'r. gñatur ex nō ēte simpl'r. 2ª cō. subm gnōnis qd est nō ens simpl'r nō est aliqd elemētoꝝ. ibi (Sz h nō ens) 3ª cō. eadē mā nūero ē oiuz q̄ se inuicē hñt trāsmutatiōez. ibi (Et si alia) 4ª cō. oīum gñabilū τ corruptibiliū aliquo⁰ ē eadē mā: τ aliquo mō nō. ibi. (Aut ē qdē) Prima cō arguit̄ ex cōi opiōne hoīum dicentiū gnōnē eē mutatiōem de isensibili ad sensibile. τ corruptionē eē mutatōez de sensibili ad isensibile. τ cōsr gnōnē eē trāsitū de nō ente ad ens. τ corruptiōem esse trāsitū de ente in nō ens. argitat̄ ḡ sic. gnō ē mu⁰ de nō eē ad eē. igit̄ gnō simpl'r est mu⁰ de nō eē simpl'r ad eē simpl'r: siue subz gnōnis ponat̄ ēs: siue nō ens. sil'r corruptio ē muta⁰ de esse ad nō eē. igit̄ corrup⁰ simpl'r ē mu⁰ de eē simpl'r ad nō esse simpl'r. τ p cōns. oē qd simpl'r gñatur necīo ex nō ēte simp^r gñatur: τ oē qd simpl'r corrūpitur nece ē corrūpi in nō ens simpl'r. ℄ Et ex ꝓbatiōe h⁹ cōnis Ar. soluit istā qōnez ꝓp qd semp̄ aliqd gñat̄ ex corruptis. p̄ qdē ex cōi mō loquendi vulgariū dicētiū: q̄ corrup⁰ ē ad isensibile. τ gnō ē ab insensibili. sic q̄ termin⁹ ad quē corruptōis ē termin⁹ a q̄ generatiōis. 2⁰ ex mō loquēdi nāliū dicentiuz q̄ corruptio est ad nō ēs. τ gnō ē ex nō ente. ita q̄ vbi terminat̄ corrup⁰ ibi icipit gnō. tūc sic. oē qd gñat̄: gñatur ex termino a q̄: sz cū in istis gnōnis termin⁹ a quo est termin⁹ ad quez corruptiōis. vz. ipm corruptū. igitur oē genitū gñatur ex aliq̄ corrupto. Le. li. (Sed nūc querere oz quare gñatur aliqd semp̄ ex corruptis) respōdetur: q̄ (queadmodūz. n. τ corrumpi simpl'r inquiūt) hoīes (quādo ad isensatum venit

z nō ens. siłr z gñari iquiūt q̄ñ ex nō ente z ex isensato. sicut igit̄ ente aliquo subo: siue nō) .i. siue subm gnōnis sit ēs siue nō ens: oīne qḋ gñatur (gñat̄ ex nō ēte) simplr (q̄re siłr z gñat̄ z corrūpitur in nō ēs) .i. sicut aliqd gñat̄ ex nō ente simplr. ita aliqd corrūpitur in nō ēs simplr.

¶ Merito igitur nō deficit generatio. Gñatio .n. entis corruptio est nō entis. Corruptio aūt entis generatio nō entis.

¶ Ex predictis Ar. cōcludit cām pp̄ter quā nūquā deficit generatio z corruptio: q̄ñ gnō vni⁹ ē corrup⁹ alterius. sic q̄ quādo vnū icipit eē ens aliud icipit eē nō ens. z q̄ñ vnū desinit eē ēs aliud desinit eē nō ens. Le. li. (Merito igit̄ nō deficit) gnō z cōruptio (gnō .n. entis: cōruptio est nō entis corrup⁹ aūt entis: gnō nō entis)

Sed dubitatur si omne qḋ gñat̄: gñatur ex aliquo corrupto. sic q̄ termin⁹ ad quē corruptiōis ē termin⁹ a quo gnōnis: seqtur q̄ gnōnis q̄tuor sunt pn̄⁹ ɔtra Ar. p̊ phy. Qm̄ pn̄ gnōnis sūt mā forma generanda: z p̊ua⁹ illi⁹ forme. z p̄ter hec oīa assignatur 4ᵐ pnᵐ. vz. ipsum corruptū: aut p̊uatio illi⁹ corrupti. imo sequeret̄ q̄ ipm genitū ita fieret ex ēte in actu: sicut ex ente in po⁹ ɔ Ar. tā hic q̄z p̊mo physicoꝝ: z pz ɔña: q̄r illud qḋ corrūpitur in gnōne semp est ens in actu.

¶ Rñr negādo vtrāq̄z ɔñam nihil. est .n. pnᵐ alicui⁹ transmutatiōis p̄p̄e loquēdo nisi sit itrinsecū illi: nō ipz corruptū: aut p̊uatio illi⁹ nō est itrinsecū gnōni. sed tm̄ extrinsecū: cū accidat gnōni aliqd cōrūpi sꝫ p̊uari for⁹ quā habuit: lz istud per accñs sit necūm: vt colligit̄ a ɔmēt. p̊ phy.

¶ Itē lz tāta necessitate generet̄ aliqd ex ēte in actu. sicut ex ente in po⁹. q̄r dicit ɔmt. 8. phy. q̄ si mā nō hr̄et formaz ipsa nō eēt subita trāsmutatiōi. nō tm̄ eodē mō gñat̄ aliqd ex ēte in actu: z ex ēte in po⁹. gñat̄ q̄dē aliqd ex ēte in actu p accñs: lz tale p accñs sit necūm. z gñat̄ idē ex ēte in po⁹ p se cū de rōne gnōnis sit ēs in po⁹. Ex q̄b⁹ seqtur q̄ q̄libz gnō simplr hz de necessitate duplex subm. duplicē terminū a q̊. z duplicē terminū ad quē. subz .n. p̄pinquū z imediatū ē p̊ma mā. subm aūt remotū ē ɔpositū qḋ corrūpit̄. p̊ua⁹ p̄pinq̄ ē ne⁹ forme generāde. et remota est p̊ua⁹ for⁹ cōrupte. z quelibz istaꝝ ē termin⁹ a quo. ex quo a qualibz illaꝝ icipit gnō. siłr duplicē terminū ad quē hz gnō. vz. duplicē formā .s. p̄pinquā q̄ est for⁹ p̄ticularis. seu forma partis: z remotā que ē forma vl̄is z forma toti⁹. Et si allegatur p̄hs in ɔriū dicit p̊ phy. q̄ in oī gnōne sufficit vnū subz cū duob⁹ ɔrijs. dicatur q̄ loqtur ibi d sufficiētia itrinseca z per se: z nō de extrinseca z p accñs. vnde subm remotū ē gnōni extrinsecū z per accñs. sicut etiā p̊ua⁹ remota z for⁹ remota ē gnōni extrinseco z p accñs. ea aūt que sunt itrinseca gnōni z p se sunt tm̄ 3⁹. vz. subm p̄pinquum: qḋ ē p̊ma materia. forma p̄p̄iqua: que est forma generāda. z p̊uatio p̄p̄inqua que ē p̊uatio illi⁹ forme. sic etiaz corruptiōis tria sunt p̊ncipia itrinseca z p se .s. materia p̊ma que ē subz p̄p̄iquū. z forma q̄ corrūpit̄ q̄ est forma p̄pinq̄. z p̊ua⁹ illi⁹ forme q̄ est termin⁹ ad quē illius corruptiōis. p̊. n. phy. Arist. declarat tria eē pn̄⁹ tm̄. 5⁹. aūt phy. p̄bat oēm motum vel mutatiōez posse hr̄e pl̄es terminos a q̊ z ad quē. vz. vnū p se. z vnū p accñs. dicit .n. q̄ albefactio ē ad albedinē p se. z ad colorē s̄m partē. z ad visum vel itellm per accñs. Motus ēt localis q̄ est a thebis ad athenas ē p se ad athenas z s̄m partē ad europā. z p accñs ad aliqḋ visum vel iteᵐ. q̄ aūt ad terminū a q̊ dicat̄ eodez mō q̄ iste modus ē a thebis p se. z ab europa s̄m ptē. z a viso vel itellecto p accñs: sicut ēt albefactio ē a nigro per se. z a colore s̄m partē. z ab itellecto seu viso p accñs. accidit .n. albedini z nigredini q̄ itelligat̄ vel videat̄ iq̄ñtum est terminus motus.

¶ Sed hoc nō ens simplr quereret aliquis vtruz aliquod cōtrarioꝝ est. puta terra z graue non ens: ignis aūt z leue ens. aut nō. Sed ē z terra ens: nō ens aūt materia terre z ignis similr.

¶ z⁹ ɔ. subz gnōnis: qḋ est nō ens simplr nō est aliquod elemētoꝝ. p̄ba⁹: q̄r si eēt aliqḋ eltoꝝ maxie videret̄ q̄ esset terra: q̄ ponit̄ grauis z nō ēs. aut ignis q̄ poit̄ leuis z ēs. iuxta modū loquēdi antiquoꝝ: sed hoc nō. q̄r terra nō est nō ēs. imo ē ēs actu. subz aūt gnōnis nō ē ēs actu: deīde subz gnōnis ē mā terre z ignis: sꝫ terra nō ē mā terre z ignis: nz ignis ē mā terre z ignis. igr̄ nᵐ istoꝝ ē subz gnōnis. Ex p̄batiōe h⁹ ɔnis Ar. soluit vnā aliā q̄ōnē. nā posset aliqs q̄rere vtꝝ h qḋ poit̄ i subo gnōnis: z dr̄ n̄ ēs simp⁹ sit aliqḋ ɔrioꝝ .s. terra q̄ dr̄ eē grauis z nō ēs: aut ignis q̄ ē leuis z ēs. Rñr q̄ mā q̄ est subm gnōnis nō ē aliqḋ p̄dictoꝝ. z rō ē assignata: q̄r nō solūz ignis: sed etiā ipsa terra ē ens absolute loq̄ndo: licz forte cōparatiuo posset dici nō ens: mā aūt ignis z terre q̄ est subm gnōnis nō pōt dici simplr ens. cū sit simpliciter nō ens. Le. li. (Sz h nō ens simplr) qḋ ponit̄ subz gnōnis (q̄ret aliqs vtrū alteꝝ ɔtrarioꝝ est. puta terra: z grauē nō ens: ignis aūt leue z ēs) Rñr (aut nō: sꝫ ē z terra ēs: nō ēs aūt) qḋ est subm gnōnis ē (mā terre z ignis similr)

¶ Notādū q̄ p̄hs cū dicit subm gnōnis aut mām ignis z terre eē nō ēs simplr nō itelligit illud subm aut illā mām nō esse vl̄r ēs: aut nō eē ens subale: sꝫ itelligit illud subiectū vel illā māz nō esse ens in actu. vz. actuali⁹ formali. dicit .n. p̄hs. 7. metaphy. q̄ mā nō est q̄d: nec q̄lis nec quāta .s. ex se. z ex nā sua. z ɔm. p̊ phy. p̄bat q̄ mā de se nllāz formā hz. alr̄ nullā aliā reciperet: q̄ñ si aliquā reciperet nō d perdēdo p̊mā. gnō sube eēt alteratio: q̄r adueniret enti in actu. sicut .n. celū nullā formā recipit: q̄r hz formaz coeternā sibi. ita neq̄z mā aliquā formā recipet si aliq̄ sibi determinaret. z sicut celū pp̄ eternitatē sue forme nullā formā accñtalē recipit hn̄tē ɔriū. sꝫ tm̄ sp̄ualē hn̄tē p̊uatiōez. ita mā si de se hr̄et formā nō recipet calīditatē vl̄ frigiditatē nō albedinē neq̄z nigredinem: sed tm̄ formas nō habētes contrarium.

Sed dubitat̄ q̄ñ in gnōne mixti ex eltis ex quo elta manēt in mixto vr̄ subm gñatiōis eē q̄ōlibz eltoꝝ: sicut eni forma mixti nō ē subiectiue tm̄ in mā p̊ma: sꝫ in ipsis ēt eltis. ita z gnō. cui⁹ forma mixti ē termin⁹.

¶ Dōm q̄ elta nō manēt actu: sꝫ po⁹ tm̄ in mixto. iō gnō aut forma subal̄ mixti nō ē subiectiue in aliquo elto. nz in forma elti: sꝫ tm̄ in p̊ma mā. sicut .n. q̄litates scd̄e recipiūtur i substātijs suis mediātib⁹ q̄litatib⁹ p̊mis. nō tm̄ sūt subiectiue in q̄litatib⁹ p̊mis: neq̄z in ɔpositis accñtalib⁹: q̄uoꝝ ipse sunt ptes p̄p̄e loquēdo de subiectatiōe: vt dicit iherentiā z sustērationez. ita forma mixtoꝝ nō sunt subiectiue in formis eltoꝝ: neq̄z in ipsis eltis: nz in aliq̄b⁹ ɔpositis p se vel p accñs. sꝫ tm̄ in p̊ma mā. nō .n. req̄rit forma mixti aliquā formā elemēti tāquā subm: sed tāquā dispositiōem preueniētē in mā: eo mō quo qualitas scd̄a qualitatē p̊mam.

¶ Et alia vtriusq̄z materia erat nō vtiq̄z generatur ex inuicē neq̄z ex cōtrarijs. His eni existunt cōtraria. igni terre aque z aeri.

¶ 3⁹ ɔ. eadē. z ē mā nūero oīum q̄ ex se inuicē hn̄t transmutatiōez: pz q̄r alr̄ nihil possz fieri ex alio: neq̄z ɔriū ex ɔrio. ita q̄ ignis aq̄: aer z terra nō possent se iuicez trāsmutare: q̄r in oī trāsmutatiōe nec̄e ē assignare recipiēs transmutatōem: z subm recipiēs vtriūq̄z ɔrioꝝ. sed nullū ɔriū recipit reliquū. igr̄ si mā ignis nō possz eē mā aq̄ nec ēɔ nō appet q̄ñ ex aq̄ posset fieri ignis: neq̄z q̄ñ ex igne possz fieri aq̄. Ista p̄batio soluit vnā aliā q̄ōnē que posset fieri. nam posset aliqs querere. dato q̄ materia nō sit aliqḋ elemētoꝝ cōtrarioꝝ .s. ignis aut terra. Utrum eadem sit materia: an

diuersa vtriusq: respondetur q est eadem: alr nō fieret ignis ex aqua: neq3 aliqd elemētorū ex alio. vt igit saluet trāsmutatio elorū et oīum aliorū q ex seinuicē gnant necē est ponere eādē mām in gnato et corrupto: et in oibꝰ his q ex seinuicē hñt trāsmutatōez. L.e.li. (Et si alia vtriusq3 mā erat non vtiq3 fierent) gnabilia et corruptibilia (ex inuicē neq3 ex 3rys.his.n. existūt 3ria. vz (igni terre: aque: aeri).

Dubitatur qm sedo phy.di. Ar. q mā ē ad aliqd: et q in alia et alia spē est alia et alia mā: sz elēta sunt diuersarū spērū. igit etiā mae illorū sunt diuersarū spērū. Itē quelibz spēs nālis diffinit p mām suaz: sed spēs nāles eorū que ex seinuicē trāsmutāt sunt diuersaruz rōnū. igr mae illorū sunt diuersarū rōnū: pz 9ña: qr res inuicē distinguūtur p suas diffōnes: et p ptes dinales earūdez. minor est euidēs. et maior ē 9tra. in plo. de aia di. Qui accipit mām in diffōne. et dimittit formā dimitte accipit: q āt accipit formā et dimittit mām: existimat q dimittat aliqd nō neciium: sz nō est ita: qm forma dz accipi in diffōnibꝰ sz dispōnes qbus existit: quasi velit dr: q qr forma nō hz eē ex aiam sine mā. iō nō pōt diffiniri sine mā. 7°. aūt meta. dicit phs q diffōnes subarū nāliū dant per mām. ¶ Ad pᵐ dr sm 9ñ. pº et 2º. phy. q duplex ē mā. vz. ppa et cōis. Mā ppa ē alia et alia smalietate forᵉ et spēi: sz mā cōis est eadē oium ex se habētiū trāsmutationē de q loqtur hͣ Arist. de mā aūt ppria locutꝰ est phs. 2. phyc. si. n. gnat ignis ex aq. nō dr aqua mā ppa ignis: neq3 mā aque absolute sūpta: sz mā aq cū dispōnibꝰ faciētibꝰ ad formā ignis. cōstat aūt tales mām specifice distingui ab oī alia mā sūpta cū dispōnibus faciētibꝰ p forma alteriꝰ spēi. ¶ Ad 2ᵐ rūr conster. q mā cōis nō īgredit diffōnē alicuiꝰ spēi nālis: sz mā ppria et hec: sicut forma ē alteriꝰ spēi ab alia mā ppa alteriꝰ forme. caro. n. hoīs et caro eq: sanguis hoīs. et sanguis eq. sūt diuersarū spērū ac ēt semīa ex qbꝰ gnant cū ex semine hoīs non posīt gnari equꝰ: nec cō. ita q nō solū drnt spē mae ppe q sunt mae 9pōnis: sz etiā mae ppe q sunt mae alterationis vz. que corrūpūtur in gnōne cōpositi naturalis.

¶ Aut est quidem qualr eadem. est autem qualiter alia. Qd quidē eni quoniā enti ens subijcitur id idem. Esse autem non idem. De his quidem igit in tm̄ dictum est.

¶ 4° 9. oium generabiliū et cōruptibiliū aliquo mō ē eadē mā: et aliquoᵒ nō. pz: qr oium gnabiliū et corruptibiliū ē eadē mā sz eentiā. sz nō sz eē. Omniū. n. gnabiliū et corruptibiliū ex seinuicē succedētiū est eadē mā nūero sm eentiā sed nō sm eē: qr aliud eē hz mā vt est cōiuncta forme aq et dispōnibꝰ aq: q̄ qñ ē cōiuncta forme ignis: et dispōnibꝰ eiꝰ: oium aūt generabiliū simul existētiū nō ē cadez mā nūero: nz sm eentiā: nz sz eē. cū mā tua nō sit mā mea. nec materia aq sit mā ignis: sed est eadē mā sm spēm. qm oēs mae pme sunt eiusdē rōnis. ¶ Probaᵒ bᵒ 9ms solunt vnā aliaz qōnē polem fieri: qr possz aliqs dre. et si eadē mā numero ē oiuz eorū q seinuicē trāsmutāt. vtrū sit eadē oīno in oibꝰ illis: aut aliquā diuersitatē hēat: rñsuz ē q aliquo mō ē eadē: et aliquo mō diuersa. ē. n. eadē sm eentiā et absolute cōsiderata. et ē diuersa sm eē. et cōtracte cōsiderata. vz. vt cōiūcta diuersis formis et dispōnibꝰ gnati et corrupti. et gnalr oiuz gnabiliū et corruptibiliū. Et hoc itēdebat idubie ar. cū dixit. 2. phy. q mā ē ad aliqd. et q i alia et alia spē. ē alia et alia mā. L.e.li. (Aut ē qdē qualr). i. aliquo mō (eadē est aūt qlr et alia. que. n. qlitercūq3 ēs subyeit idē) ē sm essentiā (eē aūt nō idē) Deide phs epilogādo cōcludit (de his igr). s. q ptinēt ad generationē et corruptionē (in tm̄ dictuz sit) ¶ Nōnᵐ q qttuor qōnes in hac scda pte hᵒ capli p 4ᵃ 9nes. et suis pbatiōibꝰ solute sunt: qrū pma fuit pp qd oia que gnant: gnantur ex corruptis: rñsum fuit p pmā 9nez et pbatiōez eius. qm corrupꝰ vniꝰ ē gnō alteriꝰ. sic q vbi finit corruptio. ibi īcipit gnō. ¶ 2ᵃ qō fuit vtrū subz gnōnis sit aliqd elēm: rñsum ē p scdam 9nē: q nō: qr subz gnōnis ē ens in poᵃ qdlibz aūt elētoruz est ens in actu. ¶ 3ᵃ qō fuit ista. vtrū eadē sit mā oium elēm: et oium eorū q ex seinuicē hñt trāsmutatiōez: rñsuz est p tertiā 9nē: q sic alr nō posset aliqd ex alio fieri: nz vnū elēz i alterū trāsmutari. ¶ 4ᵃ qō fuit. vtrū mā gnati et corrupti hēat aliquā diuersitatez in illis: rñsuz ē q sic. nō qdē ex pte eentie: sz ex pte existentie cōicādo cū diuersis formis et dispōnibꝰ eorū q ex seinuicem hñt trāsmutatiōez. ex qbꝰ pz solo rōnis facte in p cap. pbātis ipositatez gnōnis simplr. cū sic arguit. oē qd generat sm qd fit ex nō ente sm quid. igr si aliquid generatur simplr: illud fit ex nō ente simplr. cōcedit 9ña et 9ñs. et tūc ad argumentū. illud qd gnatur simplr fit ex non ente simpliciter. aut ergo fit ex nō ente vlr: aut ex nō ente subali. aᵗ ex nō ente in actu. cōcedit q fit ex nō ente in actu: q qdez est suba in potētia. s. pma mā: et tūc ad arᵐ illud quod ē substātia in poᵃ nō ē: sz erit. ergo generatio simplr fit ex accidēte aut ex nihilo simplr: quoruz qdlibz eorū est ipoīe. negat aūs: qm licz poᵃ albū nō sit albū: tamē suba in poᵃ ē substātia: nā poᵃ albū ē potētia obiectiua q est poᵃ ad esse. sed potētia sube est potētia subiectiua que ē poᵃ ad formā. ¶ Dicendū est. n. ibi q si actus et poᵃ diuidūt ens actꝰ pcedit potentiā: qr talis potētia est poᵃ ad eē. si aūt cōstituūt ens potētia pcedit actū. qr hͦ poᵃ est potētia subiectiua pfectibiᷓ per actuz. ideo suba in effcū exñte diuidit in actū et potentiā: qr dātur due sube cōstituētes vnā tertiā. qrū vna ē in actu. altera in poᵃ: albū aūt in effcū actualis exñte nō fic diuidit in duo alba actualr existētia. quorū vnū sit i actu et reliquū in potētia cōstituētia vnū tertiū albū. ppterea non potest eodem modo argui de poᵃ albo: et suba in poᵃ.

Circa predicta querit. vtrū pma mā sit de qditate rerū nāliū gnabiliū et corruptibiliū. Et arguit q nō. pmo: qr illd qd fluit et refluit nō est d qditate alicuius. sed mā pma fluit et refluit. ergo nō ē de qditate alicuiꝰ: tenet 9ña cū minori in lra: ex quo cadē mā nūero est successiue oium generabiliū et corruptibiliuz. maior colligit a 9ra. 4. phyc. di. q qditas. puta hoīs manet vna et eadem a pnᵃ vsq3 ad finē. cōstat aūt q fluēs et refluēs nō manet cōtinue vnū et idē. ¶ 2° illud qd ē idrn ad eē. et ad nō eē: nō pōt eē de qditate alicuiꝰ. sz pma mā est hͦ igr 7c. pz consequētia cū maiori. q et qditas qtum ē ex se ē determinata ad eē. minor est 9tra. 7. meta. di. q mā est in poᵃ ad formas. et ad pnatiōes. ¶ 3° illud qd nō pōt cē ps diffōnis nō ē de qditate alicuiꝰ: sed pma mā est hͦ. igr 7c. pz 9ña cū maiori. 7°. metaphy. et 2. phy. di. q diffinitio explicat qditatez. minor vo declarat: qm partes diffōnis dātur cā notescendi et distinguēdi: vt colligit de mēte phi. 5. et 6. topicorū: mā aūt pma nō est cā notescēdi cū nō sit cognoscibilis p se sz tm̄ p accñs: per analogiā ad mām artificialium. et ad formas accidētales. p Ar. pmo phi. nō ē etiā cā distinguēdi. per phz in erroribꝰ metaphy. di. q in fūdamēto nāe. s. pme mae nihil ē distinctū. ¶ 4° seqtur q vnū et idē idisibile manens vnū nūero positiue eēt de qditate duorū drntiū spē: pz cōsequētia: ex quo eadē mā nūero ē successiue sub formis diuersarū spērū: et 9ñs est fsm. qr nihil qd spectat ad qditatez hoīs pōt repiri in asino idē penitꝰ nūero. Ista videt itētio Ar. 7°. metaphy. di. q mā nō ē quid: qualis: nec quāta. di. enī q suba dr triter de mā: forma et cōposito. qr forma est suba sm q declat qditatē. materia vo ē suba sm cōsideratione ad subaz 9positā. sm vo 9siderationē declarātē eentiam rei nō dicit suba nec pars sube. et vsus finez eiꝰ 7ᵐⁱ inqt. q qrens pp qd hō ē hō. vel ppter quid lateres et ligna sunt domꝰ: qrit cām formalē. et subdit q in ista qōne qrit cā media. s. forᵃ qua aliqd est. et ista ē rei suba et qditas. Ec-

ee ꝙ̄ expsse dicit ar. formã eẽ qditatẽ rei ⁊ nõ mãz. ⁋ In 2°rũ est phs ꝑ phycorꝝ. di. mãm ⁊ formã eẽ ꝑncipia itrinse ca rerꝝ nãliũ. ⁊ 2°. phycorꝝ. ꝙ tã mã ꝙ̄ forma ẽ nã ⁊ substã tia rerũ nãliũ. 2m. aũt in plo. phy. dicit ꝙ spẽs rerꝝ nãliuz hñt duplices pces. vz. pces ꝑ imaginatõez q̃ sunt genus ⁊ dr̃ia ⁊ pces fm fidẽ q̃ sunt mã ⁊ forma. ⁋ Itẽ 2po.m ẽ ꝑ se ex mã ⁊ forma. ꝑ Arist. ꝑ phy. sz ista pseitas nõ est scdi nec tertij: nec ẽt q̃rti. vt pz. igr̃ ẽ ꝑmi modi. ⁊ ꝑ 2ñs iux doctri nã Ar. ꝑ poste. tã mã ꝙ̄ forma est de qditate compositi. ⁋ Preterea ptes diffõnis sũt de qditate diffiniti ꝑ Ar. pri mo posteriorꝝ: sz mã nõ ẽ ps diffõnis. vt supra allegatũ est 7. metaphy. ⁊ 2ñta. i plo. de aia. igr̃ ⁊c. nec illõ põt itelligi tñ õ mã 2a: qr in mã scda icludit qditatiue mã ꝑa. ⁋ De inde illõ ẽ de qditate rerꝝ nãliũ sine quo nõ põt eẽ: neq; ꝑ fecte cognosci res nãles: sz mã ꝑma est hõ. igr̃ ⁊c. maior pz ⁊ mior dclar̃: qr nõ posset eẽ hõ sine mã nz pfcẽ cogsci in q̃tũ ẽ ẽs nãle. cũ talis cognitio ꝑsupponat cognitõez oĩuz ꝑ se cãrꝝ: tã ꝓpinquarꝝ ꝙ̄ remotarũ. ꝑ 2ñt. in plo. phy. sup illo vbo Ar. tũc. n. vnũqdq; arbitramur cogscere cũ cog scim᷒ ꝑ᷒ ꝑn᷒. ⁊ ꝑmas cãs vsq; ad elta iter q̃ idubie 2nũera tur mã ꝑma iuxta expõnẽ Alex. ⁊ Auer. vt hr̃ ibidẽ 2ñto ꝑ. ⁋ Ad ꝑm dr̃ ꝙ illud qõ fluit ⁊ refluit corruptibilr nõ ẽ õ qditate alicu᷒: sz bñ illõ qõ fluit ⁊ refluit icorruptibilr ẽ õ qditate alicu᷒: mã ãt ꝑma. ⁊ si fluit ⁊ refluit h̃ ẽ absq; cor ruptiõe ei᷒ sz phz tñ h̃ ꝙ̄ ꝑmo phy. ⁋ Ad 2m dr̃ ꝙ dĩns ad eẽ ⁊ ad nõ eẽ terminatiue nõ ẽ de qditate alicu᷒: sz illõ qõ est idr̃ns ad eẽ: ⁊ ad nõ eẽ subiectiue põt eẽ de qditate ali cu᷒: qr tale põt 2bi ad modũ generis. ⁊ ita 2tingit de ꝑma mã q̃ idr̃ns est ad eẽ ⁊ nõ eẽ ꝑ receptõez formarꝝ: ⁊ ꝑuatio nũ. mã. n. ⁊ si absolute sũpta nõ est de qditate alicu᷒ tñ: vt 2cta ẽ de qditate 2hentis. ⁋ Ad 3m rñr ꝙ ꝑma mã cogni tiõe cõfusa ⁊ in ꝓcessu cognitio qr ẽ nõ est cã inotescẽdi: sz cognitiõe distincta in ꝓcessu cognitio ꝑꝑ qd ipsa ẽ cã ino tescẽdi nõ obstãte ꝙ ipsa nõ sit cogscibilis ꝑ se: sz tñ ꝑ ana logiã qm itell's hñs notitiã 2fusaz de ꝑ᷒mã ꝑ acci. ⁊ ꝑ ma teriã artificialium discu᷒ ⁊ nego᷒ venit in notitiaz distin ctã illi᷒ ꝑ quã demr̃atiue a ꝑori cognosciũ effeũs: ⁊ est cã di stinguẽdi. qm sic hõ ꝑ aial distiguitur ab oĩ eo ꝙ nõ ẽ aial ita ꝑ mãz ab oĩ eo qõ nõ hz mãz. Cũ võ dic̃ phs ꝙ in fun m ꝑme mãe nihil ẽ distinctũ: logr̃ de distictõe sz formã: qm mã ẽ pura po᷒ nllam de se formã hñs: vt ꝓbat 2ñ. ꝑ phy. ⁋ Ad 4m rñr ꝙ sic nã specifica eadẽ ẽ in diuersis ididuis: 2cta tñ ꝑ dr̃ias ididuales. ⁊ eadẽ nã generica ẽ in diuersis spẽb᷒ cõtracta ẽt ꝑ dr̃ias specificas. ita eadẽ mã nũero idi uisibilis ẽ successiue de qditate diuersorꝝ in spẽ: nõ qdem ab' sũpta. sed 2tracte ꝑ formas nãles diuersarꝝ spẽrũ. ⁊ ex h̃ dr̃ eẽ diuersarꝝ spẽrũ. nõ ꝑ eẽñ iã: sz ꝑ ꝑticipationẽ eo᷒ q̃ dicebar̃ añ. ꝓpterea dic̃ 2mẽt. 12. metaphy. ꝙ mã sub alia ⁊ alia for᷒ fm spẽm ẽ diuersa. ⁋ Et ad aucto. phi. 7. meta phyce. rñr ꝙ mã ab' sũpta nõ est qd: nec q̃lis nec q̃ta: ne q; declat qditatẽ: neq; ẽ subã: nz ps subẽ. cõtracta tñ ꝑ for mas subales ⁊ accñtales ẽ qd: q̃lis ⁊ q̃ta: ⁊ declat qditatẽ rei. ⁊ ẽ ps subẽ. ⁋ Deinde cũ di. phs ꝙ q̃rẽs ꝑꝑ qd hõ ẽ hõ ⁊ ꝑꝑ qd lateres ⁊ lig' sunt dom᷒ q̃rit cãm formalẽ. ⁊ ꝙ ipa forma ẽ qditas ⁊ sba rei. rñr ꝙ verꝝ ẽ. vñ duplex ẽ for᷒. vz. ptis ⁊ toti᷒ for᷒ ptis ẽ illa q̃ actuat alterã ptẽ 2positi. ⁊ ista nõ ẽ tota qditas rei: sz tñ ps qditatis: c᷒ ẽt qditatis mã dr̃ eẽ ps. for᷒ toti᷒ est diffõ ⁊ qõlibz supi᷒ respcũ sui iferiorꝝ: vt testar̃ phs. 2. phy. ⁊ 7. meta. Qñ ergo querit̃ ꝓpter qd hõ est hõ: aut ꝑꝑ qd lateres ⁊ ligna sũt domus: querit ꝑn᷒ forma q̃ est diffõ hoĩs. aut dom᷒: ⁊ tal' indubie ẽ tota qdi tas ⁊ suba rei. vñ hõ dupl'r põt 2siderari. vno᷒ vt 2positũ subale: ⁊ sic diffinit̃ ꝑ al' rõnale. Alio mõ vt 2positũ nãle: ⁊ sic diffinit̃ ꝑ corp᷒ cõpositũ ex mã ⁊ aia inte. sic igr̃ tã genus ꝙ̄ dr̃ia est ps qditatis: ⁊ nõ tota qditas: ita materia ⁊ forma hoĩs sunt ptes qditatis eius: ⁊ non tota qditas ipsa autem diffinitio est tota qditas.

De generatiõe autem ⁊ alteratione di camus qd differũt. Dicimus eni has alteras esse trãsmutatiões adinuicez. 23
Quoniã igit̃ est aliud subiectũ ⁊ aliõ passio que de subiecto inata est dici. Et est trãs mutatio vtriusq; horum.

⁋ Iste est 2᷒ tractatus ꝑmi de gñatione in quo Aristo. de terminat de motu ad formã accidentalẽ q est alteratio ⁊ augmẽtatio: postq̃ determinauit de motu ad formã suba lem q est gñatio ⁊ corruptio. Diuidit̃ aũt iste tractatus in q̃tuor capl'a. quorꝝ ꝑmũ distigiut alteratioẽ ab alijs mo tibus. 2m sepat augmẽtatiõez ab alteratiõe ⁊ motu locali. ibi (De augmẽtatione aũt) 3m ingrit subm in quo ⁊ circa qõ habet̃ fieri augmẽtatio. ibi (Circa qõ aũt) 4m perscru tar̃ cãs ⁊ modos augmẽtationis. ibi (Suscipiendũ itaq; magis) Primũ capl'z diuidit̃ in. 2. 2nes: q̃rꝝ ꝑma est hec. alteratio dr̃t a gñatione. 2a 2. alteratio dr̃t ab augmẽta tiõe diminutiõe ⁊ motu locali. ibi (Qm̃ igitur sz) ⁋ Quã tum ad ꝑmam 2nem Ar. facit duo. nã ꝑmo ꝑmittit vnaz suppõnem. 2° exequitur de intẽto. ibi (Alteratio qdez) sup positio est h̃. ꝙ tam gnõ ꝙ̄ alteratio est trãsmutatio alic᷒ subti fm aliquã qualitatẽ aptã natã dici õ illo subo. ita ꝙ de rõne vtriusq; est ꝙ sit trãsmutatio ⁊ ꝙ fiat i subto ⁊ ꝙ sit fm aliquã qualitatẽ: sz dr̃nt vt videbit̃: qm gñatio est trãsmutatio subalis: ⁊ fit in subo in po᷒ sz q̃litatẽ subalẽ. Alteratio ẽ trãsmu᷒ accñtalis fcã in subo in actu sz q̃lita tem accñtalẽ. vñ sicz suppõnẽ ponit 2ñt. ꝑ phy. assignãs 2ueniẽtiã iter gnõnẽ ⁊ alteratiõnẽ. di. ꝙ vtraq; ẽ trãsmu᷒ eiusdẽ rei de vna q̃litate in aliã. vñ q̃litas dupl'r accipit̃. s. cõiter ⁊ ꝓpe. Qualitas cõiter sũpta ẽ idr̃nter oĩs forma actuãs aut ꝑficiens aliqõ subm. eo mõ q̃ loqtur porphy. i vlib᷒ di. ꝙ dr̃ia ꝑdicat̃ in q̃le. ⁊ Ar. in ꝑmis ꝙ suba secun da significat q̃le qd. ⁊ sic cõcedet̃ subam eẽ q̃litatẽ iux de terminatõez Ar. 5. meta. Qualitas aũt ꝓpe sũpta ẽ forma ꝑnti q̃litatis sz diffõnẽ datã a pho. ibi. Qualitas ẽ sz quã q̃les eẽ dicimur. Et ista ẽ cã ꝑꝑ quã alte᷒ dr̃ hr̃e maiorẽ cõ ueniẽtiã cũ gnõne ꝙ̄ aliqs ali᷒ motus: qr forma subalis dr̃ q̃litas neq; q̃titas: nz vbi. Le. li. (De gnõne aũt ⁊ altera tiõe qd). i. sz qd ⁊ qual'r (dr̃nt dicam᷒. dicim᷒. n. eas esse al teras trãsmutatiões adinuicẽ. qm igr̃) ita ẽ ꝙ dr̃nt oz pre mittere ꝙ (est aliqd subz) in q̃ vtraq; illarꝝ fit (⁊ aliõ pas sio q̃ de subo inata ẽ dici: ⁊ ẽ trãsmu᷒ vtriusq; horꝝ). i. õ ge neratiõe ꝙ̄ de alteratiõe v' dr̃ ꝙ ẽ trãsmu᷒. ⁋ Nõm fm 2ñ. 2ñ. 13. ꝙ vtrũq; istorꝝ ẽ trãsmu᷒. ⁊ hz subm ⁊ 2ria ⁊ ac cidẽtia in subo. Prio 2ueniũt gnõ ⁊ alter᷒: qr vtraq; ẽ trãs mutatio cũ tã gnõ ꝙ̄ altera᷒ sit qõdã in quodã fm phz. 5. phy. 2° 2ueniũt: qr vtraq; hz subm. cũ cuiuslibz trãsmuta tiõis subm sit ꝑnm itrinsecũ. vt ꝓbar̃ ꝑmo phy. 3° 2ueniũt: qr vtraq; ẽ iter 2ria. cũ oĩs mot᷒ fit de 2rio in 2riũ: vt ẽ de mõstratũ ꝑ phy. 1ã in motu nãli ꝙ̄ artificiali accipiẽdo lar ge 2riũ: vt se extẽdit ad ꝑuatiue oppo᷒. eo mõ quo expõit 2ñ. ibi. 4° 2ueniũt: qr vtraq; hz accñtia in subo. itẽdit cõ mẽtato: ꝑ accñtia formas seu q̃litates acqsitas ꝑ gnõnẽ ⁊ alteratiõem ad q̃s ꝑ se nõ ẽ mot᷒: sic est figura: sanitas vel egritudo. de qb᷒ fit mẽtio. 7. phycorum.

Dubitatur qr v' ꝙ aliq̃ forma subalis. ⁊ ẽt accñta lis acqsita ꝑ gnõnẽ vl' alteratõez nõ di car̃ de subo suo: qm for᷒ hũana aduenit mãe. ⁊ nõ denoiat ipsam eẽ hoĩez nec aial. forma aũt statue aut lectuli adue nit ligno: ⁊ nõ denoiat ipm eẽ lectulũ aut statuã.

⁋ Rñr ꝙ for᷒ faciẽtes adiectiuũ 2cretũ tñ denoiant sua subia fm illud 2cretũ: vt calitas ⁊ fridıtas: albedo ⁊ nig᷒: qm ignis ẽ calidus. ⁊ aqua est frida ⁊ cign᷒ alb᷒: coruus ni

ger. forme aūt faciētes cōcretū substātiuū nō denominat ſm illud cōcretū: sȝ bñ ſm adiectiuū. cuiusmodi sunt forme subales, ⁊ cōiter forᵉ artificiales. lȝ. n. mā nō sit hō: nec aial. tñ est hūanata ⁊ aiata. ⁊ sȝ lignū nō ē statua neqȝ lectulus: tamē est statuificatum ⁊ figuratum.

¶ Alteratio quidē est quādo manēte subiecto sensibili ente trāsmutat̄ in eiꝰ passiōibꝰ aut contrarijs entibꝰ aut medijs: puta corpꝰ sanū est: ⁊ rursus laborat manēs idē. ⁊ metallū quādoqȝ rotundū quādoqȝ angulare idē ens.

¶ Ista suppōne pmissa Ar. pbat pmā ꝯnē sic. alterᵒ ē trāsmutatio fcā in q̄litatibꝰ eodē subo sensibili manēte sb vtroqȝ termio. gnō aūt ē trāsmuᵒ fcā in substātijs nllo subo sensibili manēte eodē sub vtroqȝ termio. igr̄ alterᵒ dr̄t a gnōne. pmā ps añtis pȝ iductiue. p̄ qdē in q̄litatibꝰ ꝯrijs cuiusmodi sunt caliditas ⁊ friditas: albedo ⁊ nigredo. idē. n. lignū nūero: qd̄ dr̄ subȝ sensibile. p̄ ē sub friditate ⁊ albedie deide sub caliditate ⁊ nigredie. 2ᵒ pȝ idē i q̄litatibꝰ medijs cuiusmodi sūt paledo ⁊ rubedo: qm̄ idē hō nūero pmᵒ ē rubeꝰ: ⁊ postea palidus. 3ᵒ pȝ idē in q̄litatibꝰ p accñs ꝯrijs cuiusmodi sunt sanitas ⁊ egritudo: nā idē aial nūero ē successiue sanū ⁊ egr̄. 4ᵒ pȝ itās eiusdē in q̄litatibꝰ ꝯrijs tm̄ ſm famositatē cuiusmodi sūt rotūdū ⁊ āgulare. idē. n. es nūero trāsmutat̄ a rotūditate in āgularitatē: ⁊ idē successiue ē rotūdū ⁊ āgulare. Dr̄r rotūdū ⁊ āgulare ꝯria tm̄ ſȝ famositatē: qm̄ forme 4ᵉ spēi q̄litatis nō iuicē ꝯtrātur: nȝ suscipiūt magis ⁊ minꝰ p Ar. in pntis. sanitas āt ⁊ egritudo sūt ꝯa ꝯria: sȝ p accñs tm̄: qm̄ accidit sanitati, q̄ fiat ex egritudine ⁊ eꝯ. itēdit ḡ phs exēplificare tā i q̄litatibꝰ ad q̄s ē p se motꝰ cuiusmodi sūt q̄litates de 2ᵃ ⁊ 3ᵃ spē q̄ȝ i q̄litatibus ad q̄s ñ ē p se motꝰ sȝ p accñs: cuiusmodi sūt q̄litates ō pᵃ ⁊ q̄rta spē. ad sanitatē. n. ⁊ figurā nō ē p se motꝰ. igt Ar. 7. phy. Le. li. (Alteraᵒ qdē ē qm̄ manēte subo sensibili ente) eodē nūero sub vtroqȝ termio (trāsmutat̄ i eiꝰ passiōibꝰ) .s. in q̄litatibꝰ (aut ꝯrijs: aˡ medijs) ad q̄s ē p se motꝰ: ac ēt ad q̄s ē p accñs motꝰ (vt corpꝰ sanū. ⁊ rursus laborat) sub egritudie (manēs idē ⁊ es) rotundū quādoqȝ existat (quandoqȝ aūt angulare idem es.)

¶ Quādo aūt totū trāsmutatur nō manente aliquo sensibili: vt subiecto eodē. sed quasi ex seie toto sanguis. aut ex aqua aer. aut ex aere oī aq̄. generatio iā hoc tale. huiꝰ aūt corruptio.

¶ 2ᵃ ps ēt añtis pˡ iductiue. vȝ. q̄ gnō ē trāsmuᵒ in substātijs nllo subo sensibili manēte eodē. ⁊ p̄ in mixtis. Nā qm̄ ex semie totalr̄ fit sanguis nō māet in termino gnōnis: sed corrūpit̄. ⁊ sanguis gnātur. ita q̄ ē trāsmuᵒ totiᵒ in toᵐ nllo sensibili subo remanēte. dr̄. n. totalr̄: q2 si ps semīs trāsmutaret̄ in sanguinē. aliqd̄ subȝ sensibile māeret idē nūero in termio trāsmutatōis. vȝ. ps semīs ñ trāsmutata subalr̄. 2ᵃ pȝ idē i elētis: nā qm̄ ex aq̄ fit aer nō ptialr̄: sed totalr̄ aut eꝯ ex toto aere fit aq̄: certū ē q̄ trāsmutat̄ toᵐ i totū nllo subiecto sensibili remanēte cū vnū gñetur ⁊ aliud corrūpatur. Rō āt istoꝝ ē: qm̄ vt hr̄. 5. phy. gnō ē mutaᵒ de nō eē ad eē. ⁊ corrupᵒ ē mutatio de eē ad nō eē. ⁊ oē qd̄ gnātur: gnātur ex aliq̄ corrupto. sic q̄ gnō vniꝰ ē corrupᵒ alteriꝰ ⁊ eꝯ vt ē ostēsum in pori tractatu. igr̄ ipole ē q̄ idē nūero subȝ sensibile māeat sub vtraqȝ termio trāsmutatiōis. Le. lit. (Qm̄ aūt totū trāsmutat̄ nō manēte aliq̄ sensibili: vt subo eodē: sed q̄si ex semie toto) .i. totalr̄ (fit sanguis: aut ex aq̄ aer: aˡ ex aere oī) .s. toto (fit aq̄ gnō ē iā h̄ tale) .i. hꝰ ē gnō. vȝ. sanguinis aut aq̄ (hꝰ aūt corrupᵒ) .s. aeris ⁊ seminis.

24 ¶ Maxīe aūt generabit̄ si trāsmutabit̄ ex isensibili in sensibile: aut tactu aut oibus sensibꝰ. puta quādo aqua generat̄ ex aere. aut corrūpitur in aerē. aer eni valde insensibile.

¶ Itez eādē scdam ptē añtis ꝯfirmat phs p gnōnē māifestā ⁊ imanifestā: ē. n. gnō māifesta cuiꝰ terminꝰ ad quez est subȝ sensibile. ⁊ gnō imanifesta qm̄ terminꝰ ad quē ē subm isensibile. .s. tactui: aut oī sensui. vidit. n. phs tactuȝ: ꝯ oēs alios sensus: q2 māior ē ⁊ fūdamētuȝ oīum alioꝝ sensuū: vt hȝ videri 2ᵒ de aīa. si igr̄ gñat̄ aq̄ ex aere nō māet idem subȝ sensibile: sub vtroqȝ termio. cū ista sit gnō manifesta ex isensibili ad sensibile. si aūt eꝯ gñat̄ aer ex aq̄. h̄ gnō ē imanifesta pcedēs ex sensibili ad isensibile. aer. n. dr̄ isensibilis. nō q̄ nullo mō sentiat̄: sȝ q2 valde remisse sentit̄: ⁊ minꝰ q̄ȝ aliqd̄ alioꝝ eltoꝝ. ⁊ h̄ ē pp suā raritatē ꝯiūctā hūiditati q̄ sibi p̄ determiat̄ q̄ ē de q̄litatibꝰ passiuis. vt hr̄. 2ᵒ. hꝰ. ⁊ 4ᵒ metheoroꝝ. pȝ ḡ q̄ qm̄ gñat̄ aq̄ ex aere vl̄ eꝯ ē trāsmutaᵒ totiᵒ in totū nllo subo sensibili remanēte sub vtroqȝ termio: qm̄ in termio a q̄ ē subȝ isensibile. ⁊ i termio ad quē ē subȝ sensibile. si gñat̄ aq̄ ex aere. si aūt eꝯ corrūpatur aq̄ in aerē in termio a q̄ ē subȝ sensibile. ⁊ i termio ad quē ē subȝ isensibile. ¶ Intelligēdū q̄ qm̄ dr̄ subȝ sensibile vl̄ isensibile eē terminū a quo: vel ad quē in gnōne māifesta aut imaᵗᵃ accipit̄ terminꝰ a q̄ vl̄ ad quē nō p termio p se p̄ q̄ ē forma simplex: sȝ p termio p se nō p̄ q̄ est ipȝ ꝯpoᵗᵘ. Le. li. (Maxīe āt) ꝯdicit̄ itentū (si trāsmuicet̄) aliqd simplr̄ (ex isensibili i sensibile aut tactu aut oibꝰ sensibꝰ. puta qm̄ aq̄ gñatur ex aere: aut corrūpit̄ in aerē. aer. n. ē) eīn (valde isensibile) ¶ Nōnᵐ p̄ ſȝ ꝯmt. ꝯm. 13. q̄ alteratio ē cum subm fuerit aliqd in actu. ⁊ fuerit trāsmutatū i aliq̄ spē q̄litatis. trāsmuᵒ aūt in suba ē cū nihil in actu remāsit ex illo ex q̄ ē trāsmuᵒ qd̄ sit subȝ illᵒ rei eēntialr̄ ñ accñtaliter. Duas distinctōes itēdit ꝯm. in h̄ ꝯmto. q̄rū pᵃ ē ista: q̄ duplex ē subm. vȝ. i actu ⁊ in poᵃ. subȝ in actu ē ꝯpoᵐ per se ex mā ⁊ forma subali: vt tā mixtū q̄ȝ elm. subm i poᵃ ē illd̄ qd̄ de se nō ē qd q̄ȝtū: nec q̄le. vȝ. pᵃ mā. ¶ 2ᵃ distictio. duplex ē subȝ. vȝ eēntiale ⁊ accñtale. subȝ eēntiale ē illd̄ qd̄ fit ex ptibꝰ eēntialibꝰ. .s. ex pᵃ mā. ⁊ ex vltia forma. ꝯpoᵐ aūt accñtale ē illd̄ qd̄ fit ex ptibꝰ accñtalibꝰ. vȝ. ex suba ⁊ accñte: siue fuerit suba simplex siue ꝯpoᵗᵃ. ꝯpoᵐ āt ex mā ⁊ q̄litate: aut ex igne ⁊ q̄ȝtitate dr̄ subm accñtale. Hec ḡ ē dr̄ia inter alteratiōez ⁊ gnōnē: qm̄ in alteratōe māet idē subȝ i actu: ⁊ eēntiale est vtriqȝ termio. .s. tā in termio a q̄ q̄ȝ in termino ad quē. in gnōne vō nō māet idē subȝ i actu. vel eēntiale: sȝ corrumpit̄ in gnōne subē. Et notāter dr̄ subȝ in actu: vel eēntiale: q2 bñ māet idē subm in poᵃ. vel accñtale vel pma mā: ac ēt ꝯpoᵐ ex pᵃ mā ⁊ q̄ȝtitate aut q̄litate: vt stati post videbit̄. Ex his appȝ q̄ Ar. in lrā p subȝ sensibile intelligit subȝ in actu: ⁊ eēntiale: q2 mā pma ē subȝ itelligibile ⁊ nō sensibile cū nō pcipiat̄ p aliquē sensuz exteriorē p se vl̄ p accñs: vt colligit̄ a pho 2ᵒ. de aīa. māifestāt sensibilia in triplici dr̄ia: q̄dā sentiūtur p se p̄ vt sensibilia ppa: q̄dā p se nō p̄: vt sensibilia cōia: ⁊ quedā p accñs: vt sube cōposite. Dariꝫ eni filiꝰ sentit̄ p accñs inqt phs ibidē: lȝ. n. accidētia q̄ sūt sensibilia ppa ⁊ cōia fūdent̄ in mā pᵃ. sic i cōposito: nō tñ reputāt sensui māȝ: sic ꝯpoᵐ: qm̄ ꝯpoᵐ ipȝ substātiale ē cā p accñs applicās actiuū ꝫ passiuo. vȝ. sensibile ipsi sensui: nō aūt forma neqȝ mā: pptera ipse sube ꝯposite sentiūtur p accñs: sic ligna cōburuntur p accñs ab hoie aplicāte illa iuicē cū igne. ¶ 2ᵒ notādū q̄ ex hac dr̄ia assignata dr̄ie iter gnōnē ⁊ alteratōz ab ipso pho ⁊ ꝯm. pūt accipi in gñali q̄ttuor dr̄ie. q̄rū pᵃ est ex parte ipsius subiecti: qm̄ subiectū alteratiōis est subiectū sensibile in actu: ⁊ eēntiale, subiectū aūt gnōnis est subm tm̄ intelligibile ⁊ in potētia. loquēdo aūt de subo denoiationis. possibile est subiectum alterationis in aliquo tēpore alterari: ⁊ in qualibȝ parte eius: nō est autem possibile subiectum sensibile

generari in aliquo tēpore ⁊ in qualibꝫ pte eius cuꝫ gnō sit subit⁹ ptēt⁹ for⁹ subalis fm phꝫ.5°.phy⁹. ¶ 2ᵃ differentia est ex pte termini ad quē: qm termin⁹ ad quē alteratiōis ē ens fꝫ qd cū sit accñs: termin⁹ aūt ad quē gnōnis ē ēs simpliciter cū sit suba. ⁊ ex hͦ termin⁹ acqsit⁹ p gnōnē est nobilior q̄ subm ei⁹: ſꝫ termin⁹ ad quē ipsi⁹ alteratōis ē minus nobile q̄ subm ei⁹: cū termin⁹ acqsit⁹ p gnationē sit forma subalis: a⁹ ipm ꝯpo^m: subm aūt gnōnis ē ipsa mā pma: ſꝫ alteratōis subm est ꝯpo^m subale: termin⁹ aūt ad quē ē terminus accñtalis. ¶ 3ᵃ dria ē ex pte termini a quo: qm ī oī generatiōe corrūpit suba. Nō aūt in q̄libet alteratiōe corrūpitur suba. imo nec in q̄bbꝫ corrūpitur accñs: ⁊ maxie i alteratiōe iproprie dcā qn gñaƭ q̄litas ex pura puatōe: vt in gnōne luminis in tenebra. s⁹ in gnōne scie ex ignorātia negatōis. ¶ 4ᵃ dria ē ex pte ipsaꝝ trāsmutationū: qꝛ īmediate oēꝫ gnōnē pcedit i subo aliq̄ alter⁹ disponēs ipꝫ ad gnōnē: nō ſꝫ aū oēꝫ alteratiōeꝫ īme^e pcedit in subo aliq̄ alter⁹. vl gnō: ⁊ qm alter⁹ hꝫ ptes itēsiuas: nō aūt gnō: ppea p alteratiōeꝫ acqrit for⁹ itensibilis ⁊ remissibil: nō aūt p gnōnē: cū suba non intendaƭ neq̄ꝫ remittaƭ qualitas āt suscipiat magis ⁊ minus. per Ar. in predicamētis.

Contra pdicta argr. Et pmo q alteratio nō dr̄ a generatiōe: nā ois mot⁹ successiu⁹. g nō ē ad q̄litatē: nec ad vbi ē altera⁹: ſꝫ gnō est hͦ g. igr̄ gnō est altera⁹. ⁊ ꝯñr p ꝯuersiōem simplicē altera⁹ ē gnō: ſꝫ ꝯña cuꝫ maiori ex. 5. phy⁹. in q̄ vult Ar. oēꝫ motū eē ad q̄titatē: q̄litatem: vl ad vbi. minor vo ē nota. q. n. gnō nō sit ad q̄titatē: neq̄ꝫ ad vbi. manī^m ē p Ar. tā hͦ q̄ i eodē. 5°. ⁊ q sit mot⁹ successiuus: pꝫ: qꝛ sic ptibilr successiue corrūpiƭ forma spmatis in gnōne aialis. ita ptibilr successiue itroduciƭ forma aialis p cōmēt. p phy. ¶ 2° argr̄ q in alteratiōe nō manet idem subm sensibile sub vtroq̄ꝫ termīo trāsmutatiōis: vt pꝫ de q̄libꝫ alteratiōe termiata ad gnōneꝫ. cū. n. ex aere gñatur ignis. ibi est vna alteratio pcedēs iductiōem forme ignis ⁊ in i^a alteratiōe nō manet aliqd subm sensibile sub vtroq̄ꝫ termio. idē. n. cōtingit qn alteraƭ semē p gnōne forme sanguis: generalr qn generatur mixtū vel eīm alteraƭ ad iductōeꝫ noue forme: aut ad gnōnē alicui⁹ sube. ¶ 3° argr: q in gnōne māet idē subm in actu sub vtroq̄ꝫ termio: qm in gnōne mixti ex elt̄is. ex q̄ nō corrūpūtur forme subales eltoꝝ. p Ar. in hͦ li°. māet idē subm sub vtroq̄ꝫ termio. vꝫ. cōposito ex mā ⁊ forma elti cui aduenit forma mixti tāq̄ꝫ subo. ¶ Idē pōt argui d gnōne aialis ex embriōe q i itroductiōe aie sensitiue nō corrūpiƭ aia vegetatiua ex q̄ nō ē sibi discōueniēs neq̄ꝫ dispōnib⁹ faciētib⁹ p aia sensitiua. ⁊ per ꝯñs manet sub vtroq̄ꝫ termīo idē subm in actu. vꝫ. cōpositū ex forma embriōis ⁊ mā pma. ¶ 4° argr̄ q in gnōne māet aliqd subm sensibile sub vtroq̄ꝫ termio: qꝛ cū gñatur cadauer ex hoie. manet eodē m an⁹. idē caput: eadē caro ⁊ idē os. imo manet idē corp⁹ pnti sube: cū pme māe sit coeterna forma corporeitatis fm Aui. pmo sue sufficiētie. ¶ Ad p^m dr̄ q duplex ē gnō. vꝫ. p se ⁊ p accñs. Gnō p se duplex. s. simplr ⁊ fm qd. gnō p se simplr est subit⁹ puet⁹ substātie. generatio p se fm qd ē subitus puent⁹ accñtis. Gnō aūt p accñs est successiu⁹ puentus sube vel accñtis. Et sic tā altera⁹ q̄ aug⁹ q̄ dimi⁹ est gnō. de q̄ gnōne nō logƭ Ar. hͦ: qꝛ ea q̄ sunt per accñs sunt relinquēda in scia speculatiua p Ar. 5. phy. nō ēt loqtur de gnōne fm qd: ſꝫ tm̄ simplr: vt in vltio cap. alteri⁹ tractat⁹ pdixit. Nego igr̄ q gnō sit motus successiu⁹ loqndo de motu successiuo q est vn⁹ successiōe cōtinua iuxta doctrinā Ar. 5°. phycoꝝ. vn̄ cōcedaƭ q forma successiue corrūpiƭ nō p aliquā vnā corruptōeꝫ cōtinuā: sed p mltas qb⁹ corrūpūtur successiue pſa minia nālia. ita successiue successiōe discōtinua gñatur aial nō p aliquā vnā gnōnē: ſꝫ ples: sic q semp iter duo minia naturalia mediat tps in q̄ nō ē aliq̄ gnō: ſꝫ tm̄ alteratio. ¶ Ad 2^m

rñdet Burle⁹ q duplex est altera⁹. s. altera⁹ cui⁹ finis ē de genere illi⁹ transmutatiōis: ⁊ altera⁹ cui⁹ finis est alteri⁹ generis altera⁹ pmō dcā terminaƭ ad q̄litatē: ⁊ hꝫ terminū itrinsecū. ⁊ 2° dcā termiaƭ ad subam. ⁊ nō hꝫ terminū nisi extrinsecū. de alteratiōe pmō dcā est veꝝ q in tali alteratiōe māet idē subm sensibile sub vtroq̄ꝫ terminoꝝ: ſꝫ i alteratiōe secūdo mō dcā nō māet ideꝫ subiectuꝫ sensibile. ¶ Ista rñō potest hr̄e istātiā: qꝛ tūc aliquis eēt mot⁹ q nō specificareƭ a termīo ad quē ꝯ Ar. 5. phyc. ⁊ pꝫ ꝯña: qꝛ talr altera⁹ nō specificoƭ a termīo extrinseco alteri⁹ gnīs: cuꝫ ille sit suba denoīans gnōnē simplr ⁊ nō fm qd: nꝫ ē veruꝫ q altera⁹ trāsmutatiōis aeré in ignē nō hēat terminū itrinsecū eiusdē gnīs q sit q̄litas: qm cū aer ⁊ ignis sint elā simbola nō est altera⁹ in calitate: ſꝫ tm̄ in hūiditate ⁊ siccitate depditiua hūiditatis. ⁊ acqsitiua siccitatis. igr̄ hꝫ terminū ad quē eiusdē generis q est q̄litas. vꝫ. siccitas. ¶ Dōꝫ igr̄ q Ar. ⁊ ꝯmēt. in dr̄ia assignata nō itēdūt hͦ vbū māet: aut hͦ ptic^m manēte dicere tm̄ actū: ſꝫ aptitudinē ad hūc ite^m q in gnōne nō ē aliqd subꝫ sensibile aptū natū māere sub vtroq̄ꝫ termino. ſꝫ in alteratōe ē aptū natū māere idē subiectū sensibile: sub vtroq̄ꝫ termio. q. n. p alteratōeꝫ corrūpatur aer ⁊ gñetur ignis hͦ ē p accñs cū ad subaꝫ nō sit motus p se: ſꝫ tm̄ p accñs. p Ar. 5. phy. ¶ Itē phs ⁊ ꝯm. loqutur de alteratōe p se: vt altera⁹ ē. ⁊ vt excludit gnōneꝫ ⁊ alteratione. sic. n. sp māet idē subꝫ sensibile sub vtroq̄ꝫ terio vt aūt ei cōtigitur gnō ⁊ corrup⁹ sic nō māet idē subꝫ sensibile sub vtroq̄ꝫ termino. qꝛ igitur accidit alteratiōi generatio ⁊ corruptio. iō accidit ei vt nō maneat idē subiectuꝫ sensibile sub vtroq̄ꝫ termio. generatiōi ⁊ corruptiōi per se cōpetit vt nō maneat idem subm sensibile sub vtroq̄ꝫ termino. ¶ Ad 3^m rñr q in gnōne mixti ex elt̄is. l ꝫ maneant forme subales eltoꝝ: nō tm̄ manet subꝫ eēntiale. ⁊ in actu: qm ex mā ⁊ formis eltoꝝ nō fit aliqd vnū in actu. ex q̄ forme eltoꝝ sunt potētia i mixto p Ar. in hͦ p. tractatu 4°. cōstat āt q ex duob⁹ exn̄tib⁹ i po° nō fit aliqd vnū p se vñ. 7° meta. oꝫ. n. q vnū coꝝ sit in po°. ⁊ reliquū i actu. iō ex mā ⁊ for^a mixti fit vnū in actu: qm for^a mixti ē i actu actuali^te ꝯpleta nō tēdēte ad vlteriorē actū. forme aūt eloꝝ sūt po^a i mixto cū se teneāt ex pte māe tāq̄ꝫ dispōnes nccīo faciētes p for^a mixti. iō for^a mixti nō aduenit subo i actu: ſꝫ tm̄ in po°. vꝫ. pme māe. mediātib⁹ tm̄ formis eloꝝ. ¶ Cuꝫ vo subiūgiƭ de forma embriōis dr̄: q sic corrūpiƭ forma spermatis in gnōne embriōis. ita corrūpiƭ forma embriōis in gnōne aialis. vꝫ. a vtute seminali. vna cū vtute celi: ⁊ q̄litatib⁹ pmis discōuenietib⁹ forme embriōis: ⁊ ꝯueniētib⁹ forme alis: et ꝯcesso q māer illa forma cuꝫ forma alis. nō pp hͦ māet idē subꝫ in actu sub vtroq̄ꝫ termio: qꝛ dr̄ q talr forma māet po° ⁊ nō actu sic forme eloꝝ. ¶ Ad 4^m rñr q in gnōne cadaueris ex hoie nō manet man⁹ nꝫ pes: nꝫ caput: nec cato: vel os: qm corrumpitur for^a subalis ptis in corruptiōe toti⁹. hͦ. n. in hoie sunt viua: ⁊ in cadauere mortua. iō ibi est trāsmu⁹ toti⁹ in totū nllo subo sensibili remanēte. ⁊ si ptes cadaueris hn̄t denoīatōeꝫ ptiū hois. hͦ est tm̄ rōne organizationū ⁊ figurarū ⁊ aliarū q̄litatū remanētiū in cadauere q̄ pus fuerāt in hoie. dic̄. n. phs. 2. de aīa. q oculus mortu⁹ nō ē nisi equioce rōne silitudinis eo⁹ q̄ ar pictuzor aial iuxta doctrinā eiusdē in anpredicamntis. ¶ Et ad cōfirmationē factā de corpeitate dr̄ q si p corporeitatē itelligiƭ for^a corpis de pdicamēto q̄titatis sic ꝯcedeƭ q eadē corpeitas nūero māet i gñato q̄ pus pfuit i corrupto: sed illa ē accñs ⁊ nō suba. si āt ite^r forma cōis genetica subalterna corpis de pdicamēto sube. sic iteꝝ māet eadē corpeitas nūero. Nō pn vnū nūero distinguiƭ ꝯ vnū spē ⁊ vnū gñe sed pur distinguiƭ cōtra multa numero. ⁊ ex hoc nō hr̄ q maneat idē sensibile nūero ad itentiōem Ar. sed tm̄ ideꝫ sensibile genere: sed si per corporeitatē itelligitur aliqua

forma ptis de pdicamēto sube actuās mām ad itentiōem Auic. negeť ꝙ aliq̄ talis maneat: qm̄ mā pma nō hꝫ aliquā ppriā formā: vt demrat ɔmēt. phẏc. Ex pdictis pꝫ ꝙ nō in qualibꝫ gnōne simplr dcā ex parte formarū subaliū fit resalo vsqꝫ ad mām pmā: vt cōiter teneť: qm̄ potest manere nō solū forma cōis q̄ dr̄ for⁹ toti⁹: sꝫ ēt forma particularis q̄ dr̄ forma partis: vt pꝫ de formis eloꝝ. q̄re ꝛc.

¶ In his autē si aliqua passio manet eadēz contrarietatis i generato ꝛ corrupto. puta quādo ex aere aqua si ambo diaphana aut humida. non oportet huiusmodi passionem sed alteraz esse in quod trāsmutatur.

¶ Circa pdicta mouet ꝛ saluit dua dubia: quoꝝ est pmum vtrū q̄litas sensibilis possit eadēz nūera manere i generato ꝛ corrupta. Videť. n. ꝙ sic: quādo i generata ꝛ cōrrupto nō habeť cōtrariū: sicut cōtingit in hn̄tib⁹ symboluꝫ: ꝛ ex alia pte appꝫ ꝙ nō. si nullū mā et subm in actu sub vtroqꝫ termīo gn̄atiōis ꝛ corruptōis corrupto. n. subo corrumpūtur accn̄tia ei⁹: cū nō possit accn̄s de subo in subꝫ migrare ¶ Rn̄det phs ꝙ eadē q̄litas fm gen⁹: aut fm spēm q̄ est cōis gn̄ata ꝛ corrupta nō oꝫ ꝙ illa corrūpanť in aliā q̄litatē: sꝫ pōt māere eadē nūera i generato ꝛ corrupta. vbi grā. aer ꝛ aq̄ sunt amba diaphana. iō nō opꝫ ꝙ corrūpatur diaphaneitas aq̄: si ex aq̄ gn̄atur aer: neqꝫ corrumpať diaphaneitas aeris. si aer corrumpiť in aquaꝫ. silr terra ꝛ aq̄ sunt ambo frigida. pptera nō oꝫ frigiditatē corrumpi si corrūpitur terra in aquaꝫ aut ecōuersa. imo eadē frigiditas numero manebit i gn̄ato ꝛ corrupta. L. e. li. (In his aūt) que dcā sunt posset eē dubiū (si aliqua manet passio eadē) numero alicui⁹ (cōtrarietatis i generato ꝛ corrupta: puta q̄ndo ex aere aqua fit) rn̄deť ꝙ (si ambo diaphana ꝛ frida) sunt (nō oꝫ hui⁹ alterā passiōeꝫ eē in qua trāsmutať). i. ī q̄ corrūpitur qualitas corrupti. ¶ Nōn⁹ fm cōmētatorem cōmanto. tꝫ ꝙ in reb⁹ gn̄abilibus remanet aliqd sensibile idē: vt corporeitas remanēs i aq̄ ꝛ in aere cū generanť ad inuicē ꝛ diaphaneitas ꝛ humiditas ꝛ alia accn̄tia. ¶ Ecce fm phm ꝛ ɔmēt. ꝙ eadē quātitas ꝛ qualitas numero manet in gn̄ato que pfuit i corrupta. corporeitas eni i est quātitas. diaphaneitas vō hūiditas ꝛ friditas sunt qualitates idē itendit Auic. p̄ sue phẏsice. di. ꝙ quedā accn̄tia isunt cōposita rōne māe: vt nigredo ꝛ cicatrices vulnerū. ꝛ extensia stature: quedā rōne forme: vt spes ꝛ gaudiū: ac potētia ridēdi: quedā rōne toti⁹ cōpositi. s. rōne māe ꝛ rōne forme simul: vt somnus ꝛ vigilia. Dic ergo Auic. ꝙ accn̄tia cōpetētia cōposita rōne māe sunt eadē nūero i gn̄ato ꝛ cōrupto: sicut ꝛ ipsa mā. sic ꝙ eadē albedo nūero. eadē cicatrix numera. ꝛ eadē extēsio nūera ē in viuo ꝛ mortuo. accn̄tia cōpetētia ɔposita rōne forme pn̄t manere eadē nūero. in generata ꝛ cōrupto: vt diaphaneitas que competit aq̄: aeri: ꝛ igni rōne māe cōis: ꝛ nō pprie. vt āndit phs. z. de aīa. ɔn̄tia aūt formā spēi nō pn̄t māere eadē nūero i generato ꝛ corrupto. si forma nō pōt eadeꝫ nūera manere: vt gaudium ꝛ spes ꝛ potētia ridēdi. Accidētia aūt cōpetētia cōposito rōne toti⁹ cōpositi ēt nō manet eadē nūero. sicut nec ipsa cōposita: vt somn⁹ ꝛ vigilia. Et cū dr̄ q: accn̄s tūc migraret d̄ subo in subm. rn̄r ꝙ illud nō seqtur. licꝫ. n. idē accn̄s denomiet diuersa subta in actu successiue. nō ppter hoc migrat de subo in subm: qm̄ preter illa subta hꝫ vnū subm pmarū in quo fundať. s. pmā mām. dato. n. ꝙ forma subalis hoīs sit tota in toto: ꝛ tota in q̄libꝫ parte: nō ppter hoc migrat d̄ subo in subꝫ si cōtinue actuat aliā ꝛ aliā partē corpis: aliā ꝙ ꝛ aliā desinit actuare: dūmodo cōtinue remaneat in pmo subo. ¶ Cōtra ista argr̄. seqtur ꝙ suba nō ē por accn̄te. ꝛ ꝙ subm gn̄atiōis est ens in actu: quoꝝ q̄libꝫ est ɔ phẏz. 7⁹ metaphẏsice. ꝛ pꝫ ɔn̄a si forma subalis aduenit māe disposite per accn̄tia corupti. ¶ z⁹ ꝙ i generata ꝛ corrupto ē calefactio cōtinua ɔ phꝫ. 5⁹ phẏ. di. ꝙ oē quad mouetur pus mouebať. ꝛ pbať ɔn̄a: q: si eadē caliditas numero est i generata ꝛ corrupta. pose ē ꝙ itendatur i corrupto. ꝛ ꝙ cōtinuetur mat⁹ itēsiōis i generato. ¶ 3⁹ seqtur ꝙ calor idem nūera pōt eē in corpe viuēte ꝛ mortuo. pꝫ ɔn̄a: q: calor sicut frig⁹ ꝛ hūiditas iest cōposita rōne māe: sed ɔn̄s est falsum: q: calor viuētis pseruat a putrefactione: ꝛ calor mortui disponit ad putrefactiōem. ¶ 4⁹ sequiť ꝙ cōpositum accn̄tale pōt eē absqꝫ cōposita subali: ɔn̄s ē fl̄m: q: sicut accidēs nō pōt eē sine suba. ita cōpositū accn̄tale nō pōt esse absqꝫ ɔposito subali: ꝛ pꝫ ɔn̄a: q: pōt manere idē accn̄s numera corrupto subo subali: vt ē ɔcessuꝫ. ¶ Ad pmū negatur ɔn̄a: lꝫ. n. suba cōposita: aut forma gn̄abilis ꝛ corruptibilis nō sit por accn̄te: tamē suba est por accn̄te. vꝫ. deus ꝛ pma mā. ꝛ licꝫ forma subalis adueniat enti in actu actualitate accidētali: nō tamē actualitate subali: nam per ens in actu itelligit phs cōpositiōem per se ex mā ꝛ forma subali. ¶ Ad scōꝫ cōcediť ꝙ i generata ꝛ corrupto ē calefactio cōtinua. si. n. canis cōburať in igne. certū est ꝙ caliditas itēdiť in cane viuo ꝛ mortuo. ꝛ assignato pmo istanti cadaueris: cōcedať ꝙ calefit: non tamen prius calefiebat. quia nō erat. Et ad philosophū di. ꝙ omne quod mouetur prius mouebatur: diciť ꝙ illud est itelligendum secūdum totū ꝛ nō secūdum partē co mada qua itelligiť illud. omne qd̄ fit fiebat iuxta expōnem ipsiusmet Arist. in eadem libro. ¶ Ad 3ᵐ rn̄detur ꝙ calor absolute sumptus est ɔsumptiuus ꝛ putrefactiuus: vt tn̄ regulať ab aīa est pseruatiuus: ꝛ nutritiu⁹: nō pseruat in viuēte ꝛ i mortuo putrefacit. nō tn̄ est cā pmaria putrefactiōis: sꝫ magis calor extrīsec⁹. vt asserit phs. 4. metheoroꝝ. ¶ Ad quartū dr̄ ꝙ si cōpositum accn̄tale itelligiť ɔpositū ex accn̄te ꝛ subo subali in actu: sic nō pōt esse ɔpositum accn̄tale absqꝫ ɔposito subali. statim. n. corrupto ɔposito subali desinit ɔpoᵐ accn̄tale. cui⁹ illud ɔpositum subale est ps. Si aūt per ɔpositū accn̄tale itelligiť ɔpoᵐ ex accn̄te ꝛ mā prima. i dubie tale ɔpositūꝫ accn̄tale pōt eē absqꝫ ɔposito subali: sicut ēt accn̄s pōt esse sine illa suba ɔposita in qua fundať.

¶ Si autēꝫ nō. erit alteratio. V. g. musicus homo corruptus est. homo autē imusicus generatus est. homo aūt manet id ideꝫ. Si quideꝫ igiť huius nō passio esset fm se musica ꝛ imusica. huius quidē generatio esset. hui⁹ autē corruptio. Ideo hoīs quidē hec est passio. hominis aūt musici ꝛ hoīs imusici generatio quedam ꝛ corruptio. Nūc autem passio hec manētis. ideoqꝫ alteratio est fm talia.

¶ zᵐ dubiū. vtꝝ repugnet gn̄atiōi aliquod subm sensibile manere sub vtroqꝫ termīo. ꝛ videť ꝙ sic. q: tūc nō differret gn̄atio ab alteratiōe. ꝛ ex isto assignaťur differentia iter gnōnē ꝛ alteratiōem: argr̄ tamē ꝙ nō: q: sicut ɔpositū subale fit ex partib⁹ suis. ita compositū accn̄tale: sed in generatiōe cōpositi accidētalis manet aliquod subꝫ sensibile idē numera sub vtroqꝫ termina. igr̄ etiā in gnōne subali: ɔn̄a tenet eū maiori. ꝛ mior declarať: qm̄ si corrumpiť homo musicus. ꝛ generať homo imusicus. idē homo manet sub musica ꝛ imusica. ¶ Rn̄det phus di. ꝙ si in gnōne simplr nō fit trāsmutatio toti⁹ in totum nullo sensibili subo remanēte quelibꝫ talis trāsmutatio erit alteratio: sicut contingit quādo corrumpiť hō music⁹. ꝛ gn̄ať hō imusicus. hec eni trāsmu⁹ est alteratio: qm̄ licꝫ cōpositū generetur: ꝛ compositū corrumpatur: nō tamē ideꝫ subiectum sensibile sub vtroqꝫ termino. vꝫ. homo sub musica ꝛ imu-

sica. Unde musica ꝛ imusica possunt dupliciter ꝯsiderari ineē hoi. vz. subaliter ꝛ accñtalr. si ꝯsideraᵗ inesse hoi subalr: sic ꝙ possint eē forme subales hois. tūc eēt dicendum ꝙ corruptio hois musici eēt corruptio simplr: ꝛ gnō hois imusici eēt gnō simplr: ꝛ ꝙ non manet idem hō numero sub musico ꝛ imusico. Si aūt cōsideraᵗ musica ꝛ imusica accñtalr tm̄ inesse hoi: sic ꝙ sunt hois passiōes accidentales dicaᵗ trāsmutatōez hois musici non eē gnātionem simplr: sed fm̄ qd: ꝛ trāsmutatōez hois imusici nō esse gnātōez simplr. sz fm̄ qd. ꝛ ꝯñter dicaᵗ tales trāsmutatōes eē alteratōes. Le. li. (Si aūt nō erit) trāsmutatō totius i totū talᵗ trāsmutatio neċario erit (alteratio. v. g. musicus hō corruptus est. hō aūt nō musicᵘˢ gñatus ē. hō aūt manet idē) ꝓpterea talᵗ trāsmutatio est alteratio (siqdem igr̄ huiᵘˢ). s. hois musica ꝛ imusica (nō passio accñtalis eēt fm̄ se musica ꝛ imusico) iessent hoi subalr (huiᵘˢ qdem). vz. hois imusici (gnō eēt: huiᵘˢ aūt). s. hois musici (corruptio) semp itelligēdo simplr (Jō hois qdem). i. ꝛ qꝛ hois (h̄ passio) est accñtalis. s. musica ꝛ imusica (hois aūt). i. ꝓpterea (hois musici ꝛ hois imusici gnō est qdaz ꝛ corruptio. nūc aūt passio hec). s. musico ꝛ imusica est alicuius (manētis) sub vtroqꝫ termino. vz. hominis. iō ē alteratio fm̄ talia. ¶ Notandū fm̄ Egidium ꝙ nō itendit hic Ar. passionē aliquā manere in generato que prefuit i corrupto: cū hoc nō sit pōe ex qua p eū generatio ē trāsmutatio totiᵘˢ in totū nullo sensibili remanēte: ꝛ accidens nō est ens: nisi qꝛ entis: quapropter cōrupto aliq̄ subo corrumpunᵗ oīa accidētia eius: sed ītētio sua est: ꝙ si nō manet idē subiectū. ꝛ fit variatio in forma subali quātūcūqꝫ maneat eadē passio nō tollitur gnō ꝛ cōruptio: neqꝫ talis idētitas faceret generationē eē alteratiōez. ¶ Cōtra hāc opi. arguitur itentiōem Ar. fuisse ꝙ eadē passio numero manet in generato ꝛ corrupto: qꝛ. 2ᵒ huiᵘˢ ait ꝙ in elementis habētibus simbolū est facilioꝛ trāsitus ex eo qꝛ in habētibus simbolū corrūpiᵗ tm̄ vnū. ꝛ in nō habētibus simbolū corrūpuntur duo. cōstat aūt inqᵗ ipse ꝙ facilius est vnū corrūpere q̄ꝫ duo. ¶ Jtē ibidē dicᵗ ꝙ ex duobᵘˢ elemētis nō habentibus simbolū pōt tertiū generari: qꝛ cuiuslibet illoꝝ. vna qualitas manet alteraz superās. vt si ex aq̄ ꝛ ex igne dz generari aer: caliditas ignis superat frigiditatem aque. ꝛ humiditas aque siccitatē ignis. ¶ Jtez dicit phs p̄mo physicoꝝ ꝙ ideo nō in generatiōe forme corrūpitur p̄uatio ꝛ remanet subz: qꝛ p̄uatio opponitur forme: ꝛ nō subm. igitur cū ex aere generatur ignis remanet caliditas aeris: ꝛ corrumpiᵗ humiditas: quia humiditas cōtrariaᵗ igni: ꝛ nō caliditas. ¶ Jtē. 7. physicorū vult Aris. ꝙ in omni motu mouēs ꝛ motū sunt simul nō tm̄ simultate imediationis: sz etiā simultate tp̄is. ꝛ ꝯñter in omni generatiōe gnāns ꝛ generatū sunt simul. ꝛ per ꝯñs q̄litates disponētes mām rei corrūpende ad gnōnez noue forme manēt cuz forma genita. ¶ Sz rōnibus arguiᵗ. ꝛ primo ꝙ eadez albedo numero figura atqꝫ cicatrix pōt manere in hoie viuo ꝛ mortuo: nā coloꝛ est extremitas ꝑspicui in corpore terminato. per Ar. in lib. de sen. ꝛ est in corpore: qꝛ est in sup̄ficie per eūdē 4ᵒ physicorū: figura autē ex lineis. p̄mo posteriorū. ꝛ est illud qđ termio vel terminis clauditᵗ fm̄ mathematicos: sed eadē corporeitas nūero manet in gñato ꝛ corrupto fm̄ cōmēt. hic. ac etiā eedē linee ꝛ superficies ex q̄ dimēsiōes sunt coeterne in mā p cōmēt. in de substātia orbis. iō etiā idē coloꝛ: ꝛ eadez figura seu cicatrix pōt māere. ¶ Scđo quero vtrū ignis nūc p̄mo geniti ex aqua caliditas sit successiue ītraducta: aut subito. si successiue habetur itentū. si subito: ꝛ frigiditas ē successiue corrupta. igr̄ nō sī vnū cōtrarioꝝ successiue deperdiᵗ reliquū successiue acqriᵗ. cuiᵘˢ oppositū determiat Cōmēt. p̄mo physicoꝝ. ī mo seqtur: ꝙ ad caliditatez genitam ex frigiditate nō est per se motᵘˢ cōtra phz. 5. ꝛ. 7. physicorū. ꝛ ꝓbaᵗ illud sequ. qm̄ ad subam ꝛ relōnē. ꝛ ad q̄litates p̄me ꝛ quarte spēi nō est per se motᵘˢ: qꝛ indiuisibilr acqrūtur fm̄ cōmentatoꝛē ibidē: sed talis caliditas īdiuisibiliter acqritur: vt cōcessuz est. igr̄ ad illam nō est per se motus. ¶ Tertio. finis nō ē icompossibilis his que sunt ad finē: per Ar. 2. physicorū. ꝙ finis se hz i operabilibus sicut p̄ncipiū in speculabilibus: sz generatio est finis alterationis: ꝛ suba gñabilis est finis q̄litatū p̄marūz eductarum in materia. per alteratiōem igr̄ vt est oñsum tractatu p̄mo de itentiōe Ar. igitur qualitas corrupti pōt stare cū generato: illa. s. que disponit mām pro corruptiōe vniᵘˢ ꝛ generatiōe alterius. vult. n. phs. 2. physicorū. ꝙ causa ꝛ effectᵘˢ in actu simul sunt: siue fuerit causa per se: siue per accñs. ¶ Quarto seqtur. data illa op. ꝙ aliqd corrūpitur vel generaᵗ absqꝫ corrūpente ꝛ generāte. qđ est ipossibile qꝛ motus ita idiget motoꝛe sicut mobili. per Ar. 8ᵒ physicorū. ꝛ ꝓbatur illud seq: qꝛ in generatiōe aeris ex aqua si nō manet humiditas aque in aere. queriᵗ a quo corrūpitur. nō ab aere: qꝛ nō ꝯtrariatur ei: nec ab aqua: qꝛ est sibi nālis: nec apparet aliud corrūpēs: nō etiā corrūpiᵗ per accidēs ad corruptiōem sui subiecti: qꝛ eō tunne manet suuz p̄mariū subm qđ est mā p̄ma: vt oñdeᵗ in scđa cōclusione. ¶ Jtē generetur cadauer habēs aliquā caliditatē ex eq̄ corrupto ꝓpter intensionez frigiditatis. Et queriᵗ a quo gñatur talis caliditas. non a frigiditate eq: qꝛ sibi ꝯtratur neqꝫ manet cū illa: non etiā a frigiditate cadaueris: qꝛ simul icipit cū illa caliditate: nō etiā a forma cadaueris: qꝛ sibi est discōueniēs: neqꝫ appet aliud generēs. ¶ Dicendū igiᵗ ꝙ ex quo quātitas est coeterna mãe per cōmē. ex suba orbis. eadē quātitas nūero manet in generato ꝛ corrupto: ꝛ ꝯñr quelibz qualitas que fūdatur in quantitate vel in mā mediāte q̄ntitate pōt manere in gñato ꝛ corrupto. iuxta doctrinā cōmēt. ꝛ Aui. sup̄iᵘˢ exp̄ssaz frustra fnit per plura: que pñt fieri per pauciora. per Arist. p̄mo phy. mō eque oīa possunt saluari nō ponendo omnes formas corrūpi: que sunt in cōrupto: neqꝫ omnes formas generari subito q̄ sunt in generato: frustra ergo illud poniᵗ: ꝛ maxime qꝛ darētur ifiniti tales effectus p accidēs nō potentes habere cām effectiuā per se. qđ est ꝯ phm. 2. phycoꝝ. Neqꝫ Ar. dixit ꝙ gñatio sit trāsmuᵗ totius in totū nullo sensibili remanēte: sed nullo subo sensibili remanēte nō oz ꝙ corrupto subto per se nō p̄mo corrumpaᵗ forma. cōpositū aūt est subm per se nō p̄mo. ꝛ mā est subm per se p̄. accidēs nō est ens qꝛ entis. ꝛ accñtis eē est inesse. iō potest manere accidēs: q̄ꝫdiu pōt manere suū p̄mariū subiectū risibilitas ē per se p̄mo in hoie. ꝛ per se nō p̄ in sorte. iō nō corrūpiᵗ risibilitas corrupto sorte: qꝛ adhuc manet hō.

¶ Quādo quidē igitur fm̄ quantū est trāsmutatio cōtrarietatis augmētū ꝛ diminutio. Qñ autez scđm locum latio. Quando autez secūdum passiōes ꝛ quale alteratio est. quādo aūt nihil manet cuius alterū passio ꝛ accidēs. vlr hec quidem generatio est: huiᵘˢ aūt corruptio.

¶ Scđa ꝯ. alteraᵘˢ differt ab augmētatōe ꝛ diminutione ꝛ motu locali. ꝓbaᵗ duplr. ꝛ p̄ ex pte termini ad quē. Naz motus specificaᵗ a termino ad quē: sz aliᵘˢ est terminᵘˢ ad quē alteratōis altᵘˢ augᵗⁱ: alius diminutiōis: ꝛ aliᵘˢ motus localis. igiᵗ ꝛc. tenet ꝯña cū maioꝛi iductiue. ex. 5. phy. Naz ille motus est augmētaᵘˢ vel diminutio q est ad q̄ntitatez: sic ꝙ augmēᵘˢ ꝛ diminutio sunt ad duo cōtraria q̄ntitatis. s. ad maiorē ꝛ minorē quātitatē. Augmētᵘˢ. n. est ad quātitatē maiorē. ꝛ diminuᵗ ad quātitatē minorē. cū autē aliqs motus est ad locuz ille dᵗ loci mutatio. ꝛ si est ad pas-

fionez ꝛ q̄litatez dr̄ alteratio. ſi vero eſt ad ſubaz: ſic ꝙ ē tranſmu° toti° in totū nullo ſubō ſenſibili manēte in quo ſunt imediate paſſiōes: ꝛ accn̄a: tal' motus eſt gnō vel corruptio. ſ3 b°° ex declatōe maioris ē nō: qm̄ nlla ſuba eſt accidēs: ꝛ nullus loc° eſt q̄litas: nulla q̄litas eſt q̄ ͭᵃˢ: nulla inſup q̄titas a°° eſt q̄titas b°° reſpcū eiuſdē. Le.ii. (Qm̄ gdez igr̄ ſ3 q̄titatem eſt tráſmu°: ɔ̄rietatis) in magnitudine ꝛ puitate. tūc eſt (augmentū ꝛ diminutio. qm̄ aūt ſ3 locū) tūc eſt (latio: qm̄ aūt ſ3 paſſiōes: ꝛ quale eſt alteratio: qm̄ aūt nihil manet) ꝙ eſt ſub3 ſenſibile (cui° alter̄) ɔ̄riorū eſt ſubiḿ. ſ. paſſio ꝛ accn̄s tūc eſt (vl'r gnō ꝛ corruptio).

¶ Eſt autez hyle maxime ſubiectū quidē proprium generatiōis ꝛ corruptionis ſuſceptibile: modo autē aliquo ꝛ in alijs tráſmutationibus: quoniá omnia ſuſceptibilia ſubiecta ɔ̄trarietatū aliquarū. De generatione qdē igit̄ ſiue eſt ſiue nō eſt: ꝛ qm̄o eſt ꝛ de alteratione determinatum ſit hoc modo.

¶ Scđo ꝓbat illaz cōcluſionē ph̄s ex pte ſubri cōparádo alteratioē gnōni ꝛ corruptioni: qm̄ gnō ꝛ corruptio dr̄nt ab oibus alijs motib°. igr̄ per idē altera° differt ab oibus alijs motibus. p3 ɔ̄ña. q2 in q̄tuoꝛ p̄dicam̄tis ſunt motus noiati. vt habz videri. 3. ph̄y. p̄dicaméta aūr ſunt p̄mo diſtincta: vt ꝓbat̄ ꝑ poſterioꝝ. An̄s aūt declarat̄: qm̄ generatio ꝛ corruptio ē ſimpl'r in p̄ma mā. alij aūr motus non ſunt ſimpl'r in p̄ma mā: ſ3 tm̄ ſm qd ꝛ quodāmō. igit̄ ꝛc. An̄s ē manifeſtū: q2 gnō ꝛ corrup° cū ſit tráſmu°: totius in totum nullo ſenſibili ſubiecto manēte ſub vtroq3 termīo ē ſubiectiue tm̄ in mā p̄ma. Alij aūt motus cū non tranſmutēt totū in totū gn̄ maneat aliquod ſubiḿ ſenſibile nō tm̄ ſūdatur ſubiectiue in mā: ſed ēt in ipſo cōpoſito ſubali. cū ipſum compoſitū ſubſtātiale ſit ſuſceptiuū aliquaꝝ cōtrarietatū. vt eſt determinatū in p̄dicamētis. caplō de ſuba. in quo dr̄ ꝙ maxie ꝓpriū eſt p̄me ſube ſm ſui mutationē eſſe ſuſceptibile cōtrarioꝝ. Le. li. (Eſt aūt hyle) .i. p̄ma materia (maxie ꝓprie gnōnis ꝛ corruptiōis ſuſceptibile) .i. ſubiectū (mō vero aliquo etiā alijs tráſmutatiōibus) eſt ſubiḿ (quando oīa ſubiecta) ſenſibilia ꝛ in actu (ſunt ſuſceptibilia ɔ̄trarietatū aliquaꝝ) Deinde ph̄s epilogat circa determinata. di. (De gnōne qdē igit̄ ſiue ē: ſiue nō: ꝛ qm̄o ē. ꝛ de alteratiōe determinatum ſit hoc mō)

¶ Notandū ꝙ de ſubō accn̄tiū fuerunt due opiones extreme. quarū p̄ma antiquorū dicentiū accn̄tia eſſe ſubiectiue in cōpoſito tm̄. ꝛ ɔ̄ñr tráſmutatiōes accidétales eē in cōpoſito ſolū: nō aūt in mā neq3 in forma. per oppoſitū aūr de forma ſubali ꝙ eſt tm̄ ſubiectiue in mā. ſicut gnō vel corruptio. vt aſſerit Ariſt. h̄. ꝛ ꝙ forme accn̄tales ſint tm̄ in cōpoſito ſubiectiue. p3 ꝑ dr̄iam quā aſſignat cōmē. ſcđo de aīa iter formā ſubſtātialē ꝛ accn̄talē. dicit ꝙ forma ſubalis aduenit enti in potētia. forma aūr accidētalis aduenit ēti in actu. ꝙ aūt tráſmutatiōes accidētales ſint in cōpoſito ꝛ nō in materia iducit̄ ipſi ph̄m dr̄. in hoc primo de gnōne ꝙ gnō ꝛ altera° differūt per ſubta. ¶ Cōtra iſtā op. arguit̄ ſic. oppoſita h̄nt fieri circa idez ſub3. ꝑ Ar̄. in poſtpredicamētis: ſed act° ꝛ potētia ſunt oppoſita. ꝑ cōmētatorē in ꝓlo. de aīa. ergo habēt fieri circa idē ſubḿ: ſ3 po° forme accidētalis eſt ſubiectiue in materia per ɔ̄mēt. p̄mo phyſicorū. igr̄ ꝛ ipſe actus accn̄talis eſt ſubiectiue in mā. vt arguat̄ ſic. quelib3 forma ē in illo ſubō de cui° potētia educit̄: ſed forme accn̄tales educūtur ð po° mäe: ſicut forme ſubales: cū mā ſit in po° ad oēs formas m̄ales gn̄abiles ꝛ corruptibiles. vt colligit̄ de mēte ɔ̄mēt. in p̄ phyſicoꝝ. ꝛ 3. de aīa. ¶ Itē p̄mo ph̄y. ipſe cōmēt. icrepās Aui. di. ꝙ quātitas ē ſubiectiue tm̄ in p̄ma mā. ꝛ nō in aliqua ſuba cōpoſita. ꝛ hoc ideo q2 dimēſiōes ſunt eterne in materia: vt ipſe in li. de ſuba orbis dicit. Et ꝙ tráſmutatōes accn̄tales ſint etiā ſubiectiue in p̄ma mā. p3 ex determiatiōe Ariſt. hic di. ꝙ ipm̄ hyle eſt ſubiectū gnātionis ꝛ corruptiōis. ꝛ oium aliarū tráſmutationū: ſ3 nō eodē modo: q2 eſt ſubm̄ ſimpl'r gnōnis ꝛ corruptiōis. ꝛ ē ſubiectū quodā mō aliarū tráſmutationū. Et p̄mo ph̄y. cōmēt. ponēs ɔ̄uenientiā iter tráſmutationē ſubalem ꝛ accn̄talē dicit ꝙ ſubiectū deferēs vtrāq3 tráſmutationē ē idē nūero. conſtat aūt q2 mā p̄ma defert tráſmutationē ſubſtātialem. igit̄ materia p̄ma etiā defert tráſmutationē accn̄talem. ¶ 2° opio eſt modernorum di. ꝙ accn̄tia nō h̄nt niſi vnū ſubm̄ ibeſiōis. ꝛ illud ē mā. ſubiectū aūt denoiationis eſt totū ɔ̄poſitū: q2 nō dicimus materiā eē calidā vl frigidā: albā aut nigrā: ſ3 ipm̄ cōpoſitū. accn̄tia enī3 predicātur ð ſuba compoſita: vt colligit̄ a ph̄o ꝑ phyſicoꝝ. ꝛ p̄mo poſterioꝝ. cōſimil'r dicūt de tráſmutatiōib°: ꝙ ſicut tranſmuta° ſubalis eſt ſubiectiue in mā: et non in cōpoſito. ita ꝛ tráſmuta° accn̄talis denoiatiue tm̄ ē in toto ɔ̄poſito: q2 nō dr̄ mā3 ꝓpe calefieri aut frigefieri: ſed ip3 ɔ̄po ͫ. ¶ Cōtra ēt iſtā opionē arguit̄ ꝑ dr̄iam aſſignatā quā ponit Cōmētator. 2. de aīa di. ꝙ forma ſubalis aduenit enti in po°. ꝛ forma accn̄talis aduenit in actu. in ꝓlo. aūr de aīa dicit ph̄s ꝙ aliq̄ paſſiōes ſunt ꝓprie ipſi° aīe. quedā autē ſunt cōes ſibi ꝛ cōpoſito. Ex ͫ p̄mi. vt itellectio ꝛ volitio. Ex ͫ ſcđi. vt ſōnus ꝛ vigilia. ita aliqua accidētia videnť eē ꝓpa ipſius māe: vt quātitas ꝛ potētia. quedā aūt ſunt cōia ſibi ꝛ cōpoſito: vt caliditas ꝛ frigiditas. albedo ꝛ nigredo. Et 7°. metaph̄yce. vult ph̄s ꝙ accidētia diffiniunť per ſubta ſua: nō itelligēdo per ſubta ipſaz mām: ſed cōpoſita. ſimitas eni diffinit̄ per naſu3. ꝛ criſpitudo per caput. ꝛ 2. ph̄y. vult ꝙ ɔ̄poſita nāia ſūt ſubta formarū artificialiū. por°. aūt dicit accidēs ē qđ adeſt ꝛ abeſt ꝑter ſubti cōruptionē itēdēs ꝑ ſubm̄ cōpo ͫ ſubale. aliogn̄ itell's eēt accn̄s. De tráſmutationib° aūt eſt expreſſa ſnia Ar̄. in l'ra di. ꝙ ipſa ſubta in actu ſunt ſuſceptibilia ɔ̄trarietatū. ꝛ in p̄dicamētis ꝙ maxie ꝓpium ē p° ſube ſ3 ſui mutationē eē ſuſceptibile ɔ̄rioꝝ. ¶ Dōm igr̄ ꝙ aliq̄ accn̄tia ſunt ſubiectiue in mā tm̄: vt quātitas ꝛ po° māe. aliqua ſunt ī forma tm̄: vt itellectio ꝛ volitio. quedā in mā ꝛ in forma ſimul: vt viſio audi° ꝛ h°. quedā in mā ꝛ in cōpoſito: vt calitas: friditas: albedo ꝛ nigredo: quedā in cōpoſito: nō aūt in mā: nec in for°: vt forme artificialiū. ¶ Conſil'r dicat̄ de tráſmutationib° ꝙ q̄dā ſūt in mā tm̄. vt gnō ꝛ corrup°. q̄dā in for°: vt tráſmu° itell's de igno° ad ſciam vel ē3. quedā in mā ꝛ for° ſil: vt muta° qua acgrit̄ opatio ſenſus vl' itell's. q̄da3 in ɔ̄po ͦ: ꝛ nō in mā vel in for°: vt tráſmu° artificialiu3: q̄dā aūt in mā ꝛ in ɔ̄po ͦ: nō aūt in for°: vt calefactio: frigefactio: dealbatio ꝛ denigra°: ſ3 nō eodē mō: q2 ſūt ꝑ ꝛ ꝑ ſe in mā. ꝑ ſe aūt ꝛ nō ꝑ in ɔ̄poſito. dr̄r aūt eē ime ͤ in ɔ̄po ͦ ꝛ nō in mā. v3. imediatiōe denoiatiōis ꝛ diffōnis: qm̄ h° tráſmutatōes ꝛ termi earūdē ime ͤ dnoiant ɔ̄poſita ꝛ nō mā3. ime ͤ ēr diffiniunť ꝑ ſub3. qđ ē ɔ̄po ͫ. ꝛ nō ꝑ ſubm̄ qđ ē mā. iō cū dicit cōmē. ꝙ for° accidētalis aduenit enti in actu. vez ē tāquā ſubō ꝓpinquo cū q̄ ſtat ꝙ aduenit enti in po° tāq3 ſubō remoto. nō ḡ dr̄nt for° accn̄talis ꝛ ſubalis q2 for° ſubalis aduenit ēti in po° ꝛ nō for° accn̄talis: ſ3 q2 for° ſubalis aduēit enti in po° tāq3 ſubō ime ͦ. for° aūt accidētalis nō aduenit ēti in po° tāq3 ſubō ime ͦ: ſ3 ēti in actu. ¶ Itē ɔ̄ce' ꝙ gnō ꝛ alter° dr̄nt ꝑ ſubta. nō ꝙ nil'3 ſit ſub3 vtriuſq3 tráſmu° ͤ. ſ3 q2 nl'm ē ſub3 ꝓpinqm̄ ꝛ imediatū ābaꝝ tráſmutationū ſ3 ꝙ colli' a ph̄o in l'ra. q̄re ꝛc.

De augmētatione reliquuz eſt dicere quomodo differt a generatione ꝛ alteratione. ꝛ quo modo augmētatur 25

vnumquodq3 quod augmentatur τ diminuitur quodcūq3 diminuitur.

¶ Istud est scđm caplm hui⁹ tractatus in quo pħs distinguit augmentatiōem ab alijs motibus. τ diuidit in duas ptes. in quarū pma cōtinuat se ad dicēda. in 2ª vero exequtur de itento. ibi (Scrutādū itaq3) Quantū ad pmū dicit pħs (De augmētatiōe aūt reliquū est dicere qd). i. q̄liter τ ppter qd (augmētatio differt a gnōne τ alteratione τ quomō augmētatur τ quomō diminuit quodcunq3 diminuit) vnde q2 oppositoꝝ eadē est disciplina: sicut determinabit de augmētatione. ita τ de diminutiōe. ¶ Notandū q duplex est aug⁹. s. pprie dicta τ impropie dicta. Aug⁹ pprie dcā est maioratio viuētis. vz. plantarū τ aīalium. augmē⁹ aūt impropie dicta est maioratio nō viuētis que qdē quadruplr accipitur. pmo pro maioratiōe facta per itēsiōem eo mō quo dr̄ qualitatē augeri qñ intenditur. scđo pro maioratiōe facta per multitudinē eo mō quo dicit numeꝝ augeri per additionē vnitatis vel nūeri. 3° p maioratione facta p extēsiōē sine additiōe partis ad totū. τ sic rarefactio est augmētatio. 4° p maioratiōe facta per appositiōem: tā similis q̄3 dissimilis. dicim⁹ eniz flumū augeri qñ apponitur aqua aque. τ ignez augeri per appositionem lignoꝝ. Aqua eniz augetur per appōnem silis: τ ignis per appōnez dissilis quersi in silē. De augmētatione iprope dcā nō determiat Ar. hic. s3 tm̄ ppe dicta quā diffinit sic. Augmentatio est maioratio viuētis facta ab aīa virtute caloris nālis resoluētis nutrimētū. vt ipm viuū debitā attingat q̄titatē. in qua diffōne ponūtur oēs quatuor gnā caꝝ. pmo qdē pōit eā formal' cū dr̄ maioratio 2° eā efficiētē tā pncipal' q̄3 instrūalis cū subiungitur fcā ab aīa virtute caloris nālis. est. n. aīa cā pncipal' τ calor istrūal. vt bz videri. 2° de aīa. 3° cā mālis cū dr̄ nutrimentū. ē. n. nutrimentū mā augmētatōis sicut nutritiōis per pmēta. 2° de aīa. 4° cā finalis pcludit vt viuum debitā attingat q̄titatē. nō. n. pplete opareṫ aīatuz corp⁹: nisi debitā hrēt q̄titatē. ¶ Ex ista pclone sequr p q aug⁹ est euisdē rei a pn⁹ vsq3 ad finē. pz q2 augmētatio est ver⁹ mot⁹ per Ari. 5. phy. verus aūt motus est euisdez mobilis a pn⁹ vsq3 ad finē per eūdē ibidē: nō tm̄ de necītate: s3 tm̄ apitudie. q2 pōt eē q auctū in fine augmētatōis desinat eē p remotione de pnti. ¶ 2° seqr q aug⁹ nō tm̄ fit per appōnē nutrimenti ad nutritū: s3 per itus sumptōez alimēti cōuersi in nām aliti: nā cuz vbiq3 augeaṫ corp⁹ viuēs: sicut vbiq3 in toto corpore est aīa. τ calor nālis oz q alimētū itus accipiaṫ τ resoluaṫ in nām aliti. ¶ 3° seqtur q aug⁹ fit p additiōem partis ad totū: vt per hoc excludatur rarefactio. alimentū. n. corruptū τ cōuersum in nāz aliti fit pars corporis viuētis. ita diminutio fit per subtractionē partis a toto vt excludatur cōdensatio. ¶ 4° seqtur q aug⁹ fit p appositiōem similis ad silē. τ dissimilis ad dissimile: quoniam augmē⁹ fit per actionē caloris naturalis resoluētis alimentū. oīs autez actio fit ratione contrarietatis. iō alimentū deb3 esse in pncipio cōtrariū τ dissimile alito. in fine aūt est cōueniēs τ simile.

¶ Scrutandū vtiq3 primū vtrum solū in circa qd eorū differētia adinuicē. V. g. quoniā hoc quidē ex hoc in hoc transmutatio; vt ex potentia substantia in actu substātiaz generatio est. Que autē circa magnitudinē augmentatio τ diminutio. Que autē circa passionē alteratio. vtrorumq3 autem ex potētia entiū in actū trāſmutatio dictorum est.

¶ Ista est scđa pars hui⁹ caplī. in qua pħs exeqtur de itento per duas pclones. quaꝝ pma est ista. Aug⁹ nō est generatio neq3 altera⁹. 2ª pclusio. augmē⁹ differt a motu locali. ibi. (Alio aūt modo) Primā pclonem Ar. dupli'r probat. pmo quidē ex parte termini ad quē: qm̄ gnō est ex potentia suba in actu subam. τ altera⁹ est ex aliqua qualitate in aliā qualitatē. augmēta⁹ aūt τ diminutio est iter q̄titates: sic q aug⁹ est a minori quātitate in maiorē quātitatē: diminutio vo eē a maiori in minorē quātitatez. sic q oīs mot⁹ est a po⁹ in actū tāquā in terminū: l3 nō eodē mō ppter diuersitatez terminoꝝ. Arguiṫ ergo sic. distinctio motuū est ex distinctiōe terminorū ad quē: vt pbatū est 5° physicorū: sed termin⁹ ad quē augmētationis nō est terminus ad quē gnōnis neq3 alteratiōis. igr̄ augmē⁹ nō est gnō neq3 alteratio. tenet pña cū maiori. τ minor est nota ex distinctiōe predicamētorū in qbus sunt augmē⁹ gnō τ alteratio. vñ augmē⁹ est ad quātitatez. altera⁹ ad qualitatem. τ gnō ad subam. cōstat aūt substātiā nō eē q̄titatem neq3 q̄litatē: nō etiā quātitatē eē subaz vel q̄litatē. Dicer go pħs q pmo est quereda distinctio ipsorū triū noīatoꝝ motuū ex pte generū τ pdicamētorū in qb⁹ sunt illi motus. vtrū tm̄ drant ex parte illoꝝ. tāq3 terminorū ad quē an aliūde differāt. τ dicit q differūt ex parte terminorū ad quē. τ ēt aliūde vt videbiṫ. Le. li. (Scrutādum vtiq3 pmo vtrū tm̄ in circa qd). i. vtrū solū ex pte pdicamentorum circa q̄ sunt illi motus (est eorū adinuicē dña. verbi grā q̄m q̄ ē ex hoc in hoc transmu⁹ vt ex po⁹ suba in actu subam gnō ē. q̄ aūt circa magnitudinē aug⁹ τ diminutio: q̄ aūt circa passiōes alteratio. vtrūq3 aūt hoc ex po⁹ entiū in actū trāsmutatio dictorum est)

¶ Aut etiā modus differt trāsmutatōis. Videtur autē qđ alteratur nō ex necessitate trāsmutans locum: neq3 qđ generatur. Qđ aūt augmētatur aut diminuitur.

¶ Arguit pħs scđo eādē pclusiōem ex parte subti cōparati ad motū localē: qm̄ illud qđ generaṫ vel alteraṫ nō necessario trāsmutaṫ sm̄ locuz: sed illud qđ augeṫ vel diminuiṫ de necessitate trāsmutaṫ sm̄ locū. igr̄ illud qđ augetur vel diminuiṫ nō est illud qđ generaṫ vel alteraṫ. τ p pñs p locuz a coniugatis nec aug⁹ nec dimi⁹ est gnō vel alteratio. vtraq3 istaꝝ cōseqūtiarū est nota. τ añs p q̄lib3 parte p3 iductiue. in eodez eni loco aliquid pōt alterari τ generari: sed nihil augetur: qn cōtinue occupet maiorem locū: sicut acqrit maiorē q̄titatē. τ nihil diminuiṫ qn cōtinue occupet minorē locū: sic pmue acqrit minorē q̄titatē. q2 igr̄ modi istaꝝ trāsmutationū adinuicē drūt ex pte subtorū. oz oēs istas trāsmutatiōes inuicē differre. Le. li. (Aut) p sed (ēt modus drt trāsmutatōis) ipsius augmētatiōis a modis gnōnis τ alteratiōis (vr̄. n. q alteraṫ nō ex necessitate trāsmutās s3 locū neq3 qđ generaṫ: qđ augmētaṫ aūt τ diminuiṫ) necessario trāsmutaṫ sm̄ locum. ¶ Nōn^m q est cōmunis opinio qđ conaṫ pbare vnus doctorꝝ q augmen⁹ non real'r differt a nutritione: neq3 a gnōne. dic eni. 2. Primū est q augmen⁹ τ nutri⁹ sola rōne differūt: quia lic3 sint idē re. tm̄ nutritio nō cōnotat in sua ratione nisi q fiat deperditi restaura⁹. augmen⁹ vero cōnorat q vltra id genereṫ plus q̄3 est deperditū: τ ideo nutri⁹ iuenit in senib⁹ in qbus nō reperitur augmē⁹. ¶ 2^m q dicit hec opinio est q augmē⁹ est realis gnō maioris partis subē q̄3 est deperdita. pbatur. oīs cōuersio nutrimenti in maiores ptes q̄3 sint deperdite est augmē⁹: s3 ista genera⁹ est h⁹. igr̄ gnō est augmē⁹. tenet pña cū pma pte añtis per diffōnem augmētatōis. τ scđa declaṫur: qm̄ aliqua est generatio corporis viuētis: quia nutrimētuz corrumpitur τ resoluitur in maiores ptes q̄3 sint deperdite. ¶ Item illud quo exñte est augmē⁹. τ quo nō exñte nō ē augmen⁹

omnibus alijs seclusis est vera augmēt° sed generatio maioris partis q̃z ē deperdita ē h°. igr ipsa est aug°. tenet ꝯña cū maiori. ⁊ minor declatur: q2 ĩpole ē ꝙ maior ps q̃z ē deperdita corporis viuētis generet. qn ipm augeatur. ⁊ ĩpossibile ē ipm augeri qn gñenf maiores partes q̃z sint deperdite. iō posita tali gñōne ponif aug° ⁊ ecōtra.

Contra istā opi. argr ꝙ aug° nō ē nutritio: neqȝ gnō. Et pmo ex parte termini ad quē. qm terminus ad quē augmētatiōis est qtātitas: termin° aūt nutritiōis ⁊ gnōnis ē sība. fm ꝙ patuit in lra. ¶ Scdo arguif ex parte subti: q2 subm augmētatiōis ē ens in actu: sicut ⁊ cunctis alteri° motus fm Ar. ⁊ cōmēt. 5. phy. subm autē gnōnis ⁊ nutritiōis ē ens in pura po' fm phm in pori cap. supposito ꝙ ōis nutritio sit gnō. ¶ 3° arguif ex pte potentiar: q2 distinctarū potētiarū distincti sunt act°. p Ar. 2°. de aia. sȝ po° augmentatiua realr distinguitur a nutritiua ⁊ gñatiua. per Auic. 6. nālīū. igr aug° realr dri a nutritione ⁊ gnōne. ¶ 4° arguitur ex parte obti: qm diuersor obor diuersi sūt act°. p Ar. 2°. de aia. sȝ obm augmētatiōis quo ad suū formale realr differt ab obtis nutritiōis ⁊ gnōnis igr. tenet ꝯña cū maiori. ⁊ minor est cōmē. di. 2°. de aia. ꝙ obm gnōnis est alimētū: vt sība: ⁊ nutritiōis vt q̃le. ⁊ augmētatiōis vt q̃tū. cōstat aūt sibaȝ q̃luatē: ⁊ q̃titatē inuicē realr distingui. igr ⁊c. ¶ 5° argr ex pte ipsar trāsmutationū: qm aug° est ver° mot° de ꝯrio in ꝯriū. p Ar. 5. phy. gnō aūt nō est ver° mot°. sed mutri° indiuisibilis de ꝯdictorio in ꝯdictoriū. per eū dē ibidē. igr aug° nō ē gnō. ⁊ ꝯñr nō est nutritio. ¶ 6° argr ex parte modorū ipsar transmutationū: qm augmētatiōi necīo est cōiunct° mot° localis. nō āt gnōni nec nutritiōi fm ꝙ bñ appȝ per Ar. in lra. nutri° n. nō dicit nisi restauratiōeȝ deꝑditi. ¶ 7° arguitur ex pte durationū ipsarū trāsmut^m: qm aial q̃zdiu viuit nutrif per Ar. ⁊ cōmēt. hic. ⁊. 2. de aia. ⁊ ꝯñr q̃zdiu viuit in eo aliquid gñatur. ⁊ corrūpif: nō aūt q̃zdiu viuit augetur. ¶ 8° argr ex pte potētialitatis ipsor nutribiliū: qm illud qd augef vadit de po° accñtali ad actū accñtalē: sic ꝙ manet continue idē nūero a pn° vsqȝ ad finē: qd aūt gñaf vadit de po^a sibali ad actū sibalē. sic ꝙ nō manet idē nnō in termino a q̃ ⁊ in termino ad quē. id āt qd nutrif lȝ maneat idē nūero: tñ ps illa q̃ gñatur propter restaurationem deperditi nō manet eadē numero sub vtroqȝ termino.

¶ Ideo ē dōmḡ ꝙ nutri° ⁊ gnō nō drñt: nisi sicut supi° ⁊ inferius. qm ōis nutri° est gnō. ⁊ nō eꝯ. superaddit. n. nutri° generationi restaurationeȝ deꝑditi: sȝ aug° oīno drt a gnōne iuxta doctrinā Ar. 5. phy. vt arguaf sic. nullus ver° mot° est gnō: sed aug° ē ver° mot°. igr aug° nō ē gnō. tenet ꝯñtia cū qualibȝ pte añtis p Ar. in loco allegato. ¶ Et ad pbatione cū dicebatur. ōis ꝯuersio nutrimēti in maiores partes q̃z sit deꝑdite ē aug°. hoc negatur. nȝ ista ē diffō augmētatiōis. sȝ ista. aug° ē maioratio viuētis p iꝰus sumptione alimēti cōuersi in nām aliti. vtrū aūt resolō nutrimēti fiat in maiores partes vl' eq̃les: vl' in minores q̃z sint deꝑdite. hoc ē extra rōnē augmētatiōis. si. n. fieret resolō nutrimēti absqȝ corruptiōe alicui° ptis viuētis. ⁊ ꝯñr absqȝ restauratiōe deꝑditi nō min° fieret aug°. lȝ igr in augmētatiōe necīo sit restaura° deꝑditi. hoc tñ nō icluditur in rōne augmētatiōis. ¶ Itē si rō facta p roboratōe dicte opinionis valeret: pbaref ꝯ illā ꝙ alterat° est gnō ⁊ nutri° qm illud quo exñte ē q̃libȝ illarū mutationū. ⁊ q̃ nō exñte nō est aliq̃ illarū mutationū oibus alijs seclusis ē quelibȝ illarū mutationū: sȝ altera° corpis viuētis ē h°. igr altera° est gnō ⁊ nutritio. Eodē ēt argumēto pbaref ꝙ q̃titas ē q̃litas. ⁊ ꝙ mā est forma: q2 posita supficie terminata ponitur figura. ⁊ ea remota remouef figura oib° alijs seclusis. posita etiaȝ mā ponitur forma, ⁊ ea remota remouef forma oībus alijs deductis.

¶ Alio autē modo ab eo qd fertur. quidē enim vniuersum alterat locū. quod augmētaf quidem quemadmodū qd deducitur: hoc enī manente: particule trāsmutātur fm locum.

¶ Scda ꝯ. aug° differt a motu locali. ista ꝯ argr sic. duplex ē mot° localis. vȝ. rect° ⁊ circularis vt ondef p ee. sȝ aug° differt taȝ a motu recto q̃z a motu circulari. igr ⁊c. ꝯña tȝ. ⁊ pbaf añs p q̃libȝ pte. p° gdē pbat phs ꝙ aug° drt a motu locali recto. q2 illd qd mouetur motu locali recto mutat totū suū locum. s. omittēdo antiquum. ⁊ acgrēdo nouum: sȝ qd augetur nō mutat locū suum. s. precedentē. immo retinet illum eūdeȝ acgrēdo aliū recte: sicut cōtingit de corpe rarefacto cui° pūct° medi° gescit. tale. n. corpus fm suas ptes mutat locū: sȝ ipm fm se to^m ꝯtinue retinet locū pcedētē acgrēdo aliū locū supra illū. ⁊ ex hoc ꝯtinue ē in maiori loco. ita illud qd augetur nō dimittit locū p^m: sȝ maiorē acgrit. L. e. lr. (Alio aūt mō) mutat locuȝ id qd auge' (ab eo qd fertur) .i. ab eo qd localr mouetur absqȝ augmēto (qd fertur. n. motu recto vniuersuȝ alteratur locū) .i. trāsmutatur fm to^m locū (qd augmētatur aūt) nō mutat to^m locum (quemadmodū qd deducitur) per rarefactiōem (hoc enī manente) in eodē loco (particule trāsmutantur fm locum).

¶ Nō quemadmodū que spere. hec enī in simili loco trāsmutātur manēte toto. Que autem eius qd augef semp in ampliorē locū: in minorem autē que eius qd diminuitur.

¶ Qm aūt trāsmutatio differt nō soluȝ in circa que: sed sic eius qd generatur ⁊ alteraf ⁊ augmentatur manifestum est. 26

¶ Scdo arguit phs ꝙ aug° differt a motu circulari: qm id qd circulariter mouef. cōtinue manet in eodē loco absqȝ acgsitiōe maioris loci. ptes aūt ⁊ si mutant locū. semp tñ sunt in loco eq̃li. sȝ nō est ita de eo qd augef: qm id qd augetur cōtinue ē in loco maiori. ⁊ ptes ei° variādo p^m locuȝ cōtinue acgrūt maiorē. id qd diminuitur cōtinue ē in minori loco: sicut ⁊ partes ei° cōtinue occupāt locū minorem. L. e. lr. (Nō quēadmodū que spe) .i. ptes aucti nō mutāt locū eo mō q̃ ptes corpis spici (he. n. ī sili loco trāsmutātur toto manēte) in eodē loco pcise (q̃ aūt) sunt ptes (ei° qd augetur sp in ampliorē locū) trāsmutātur (in miorē aūt) locū trāsmutātur partes (q̃) sunt (ei° qd diminuif) deide epilogat di. (qm igr trāsmu° drt nō solū ī circa gd) nō solū ex pte generis: seu termini ad quē (sȝ sic) .i. ex pte subti ꝯpati ad motū localē drt trāsmu° ei° (qd gñaf ⁊ alteraf ⁊ augmētaf manife^m) ¶ Nōn^m ꝙ distiguere motū augmēti a gnōne ⁊ ab alteratōe directi ptiet ad hūc librū: ⁊ ad istud ca^m. in gb° pn' itēditur de motu ad formā: sȝ distinguere augmētū a motu locali ē quodāmō icidēs cum hic nō itēdatur de motu ad vbi: sȝ in li° ce. H tñ icidēs. iō cōtingit: q2 dixerat phs ꝙ auctū ⁊ diminutū mutat locū. ne q̃ aliqs crederet augmētū vel diminutiōem eē motum ad vbi posuit ꝯnem sepantē augmētuȝ ⁊ diminutiōem a motu locali. Ex pdictis scqtur p ꝙ ad oēm augmētatōeȝ regrūtur q̃tuor mot°. q̃ruȝ pm° ē local' tā simplex q̃z mixtus. requiritur. n. approximatio aliti crudi ad stomacū vel ppor^{is} illi. ⁊ attractio eiusdē decocti ad ptes porrosas cōpis aiati. approximatio aūt pur° mot° localis. attractio vō ē mot° localis cōiunct° motui augmētatiōis. ¶ 2° motus est altera°: q2 nutrim̄tū ē in pn° dissile aucto: ⁊ in fine sile: nō aūt pōt fieri sile postq̃z fuit dissimile nisi p alterationē trāsmutāteȝ ipm de po^a ad actū ⁊ faciētē eū coctuȝ postq̃z erat crudū. ¶ 3° motus est corrup°: q2 non pōt ali-

mētū corpori viuēti assimilari nisi per corruptionē sui. hꝫ aūt corrupꝰ vocatur digestio: sic ꝙ digestio est spēs corruptionis. cōnotat aūt resolutionē alimēti. ¶ 4ꝰ motus est gnō: qm̄ mā in qua corrumpitur forma alimēti nō dꝫ manere nuda. iō recipit formā viuētis. ⁊ gn̄atur ps corporis aiati. hec aūt gnō vocaꝛ nutritio: qꝛ vt dcm̄ ē nutriꝰ ē spēs gnōnis. ⁊ supaddit restaurationē dep̄diti. ¶ 2o sequit ꝙ augꝰ est motꝰ simplr̄ ad quātitatē: ⁊ nō ē aliqs illoꝝ. 4. neqꝫ oēs sil': vt multi putauerūt: ꝙ nō sint aliqs illoꝝ. 4. ↄñsꝫ ē in lr̄a. ⁊ ꝙ nō sit oēs sil' ↄsiditur: qꝛ alr̄ augꝰ nō eēt motꝰ ꝯ Arꝫ. 5. phy. ⁊ pbaꝛ ↄñs: qꝛ sicut idē ē ꝓpō. ⁊ vna ꝓpositio. p Arꝫ. p̄ elēcoꝝ. ita idē ē motꝰ. ⁊ vnꝰ motꝰ. p phꝫ. 5. phy. ꝫ illi. 4. motꝰ nō sunt vnꝰ motꝰ. igr̄ nō sunt motꝰ. si ergo illi. 4. motꝰ sunt motꝰ augmētatiōis. sequitur ꝙ augꝰ nō sit motꝰ. imo augꝰ nihil eēt. qꝛ isti. 4. motꝰ nō sunt aliqd: ꝫ aliq̄ diuersoꝝ generū ⁊ p̄dicamētoꝝ. ¶ Itē sequitur ꝙ qñqꝫ aliqd moueꝛ motu augmentatōis. ⁊ tñ nō augeꝛ: pꝫ de alimēto qñ moueꝛ ad stōacū: tūc nihil augeꝛ p illū motū: ⁊ tamē ille motus ē augꝰ: cū quelibꝫ ps augmentatōis sit augꝰ: sicut q̄libꝫ ps calefactiōis ē calefactio. ⁊ q̄libꝫ pars dealbatiōis est albefactio. ¶ Cōtra predicta arguiꝛ. ⁊ p̄ ꝙ mobile motu recto nō mutat vniuersum locū suū: qꝛ si mobile bipedal' q̄ntitatis ptrāsiret solū pedale: nō deperderet totū locū suū: ꝫ tm̄ medietatem. ¶ 2o argr̄ ꝙ ptes rarefacti ↄtinue sunt in minori loco ponēdo rarefactiōeꝫ corporis sperici cōtinue fieri v̄sus centrū. aut ꝙ corpꝰ orbiculare fiat spericū p cōtinuā diminutionem supficiei cōcaue. ¶ 3o argr̄ ꝙ auctū nō est in maiori loco q̄ aū erat: qꝛ continue est in eodē loco eo ꝙ ē ↄtinue in eadē supficie. dato ꝙ supficiēs locās p tps maneat eadē stāte augmētatiōe. locꝰ. n. est vltima supficies corpis ambiētis locatum. per Arꝫ. 4. phy. ¶ 4o argr̄ ꝙ augꝰ sit aliqs illoꝝ. 4. motuuꝫ. aut oēs sil': qꝛ augꝰ nō est motꝰ ad q̄ntitatēꝫ. ꝙ pbatur sic. cuiuslibꝫ motꝰ terminꝰ ad quē capit eē de nouo: ꝫ nlla q̄ntitas capit eē de nouo. cū sit coeterna mae. p Cōmē. in de sulia orbis. ꝙ ⁊c. ¶ Ad pm dr̄. Arꝫ. p illud vbū mutat nō intēdit actū: ꝫ aptitudinē. ita ꝙ oē motū localr̄ motu recto ē aptū natū mutare totū suū locū. sic aūt nō ↄtingit d mobili motu augmētatiōis. imo nō mutat aliquā partē pcedētis loci: sicut mutat bipedale in ptrāseundo pedale: sed tm̄ acqrit locū sup locū. ⁊ sic cōtinue stāte augmētatione in loco maiori. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ phs itēdit de corpore rarefacto cuꝰ rarefactio vadit a cētro ad circūferētiā partes in casu isto ↄtinue sunt in maiori loco. ⁊ ipm̄ etiā ē in minori loco si supficies ↄuexa ēt rarefit: qꝛ vbi nō rarefieret illa supficies. tom corpꝰ eēt cōtinue in eodeꝫ loco. ⁊ tñ q̄libꝫ supficies meꝰ cōtinue eēt in maiori loco. si aūt corpꝰ orbiculare rarefieret v̄sus centrū ipm̄. continue eēt in maiori situ. ⁊ in maiori loco. ⁊ tñ ptes eēnt cōtinue in minori loco: nō tñ oēs. ꝫ tm̄ ille que terminarētur ad cōcauū. ille v̄o q̄ terminarētur ad ↄuexū ↄtinue eēnt in maiori loco. ¶ Ad 3m dico ꝙ cū duplex sit locꝰ. vꝫ. supficialis ⁊ situal'. oē qd augeꝛ ↄtiue ē in maiori loco tā situali q̄ꝫ supficiali. ↄtiue. n. occupat maiorē sitū ⁊ maiorē supficiē ambiēteꝫ ipꝫ: nec icōuenit ꝙ aliqd sit cōtinue in eodē loco supficiali. ⁊ ↄtinue sit in loco maiori: qꝛ eadē supficies nūero pōt eē ↄtinue maior ⁊ maior. vñ ↄcedaꝛ ꝙ aliqd est ↄtinue in maiori loco situali. ⁊ nō supficiali. vt dato ꝙ rarefacꝰ fiat s̄m ↄcauū ⁊ nō ↄuexū. aliqd etiā est cōtinue in maiori loco supficiali ⁊ nō situali. vt si rarefactio insensibilr̄ fieret circa ↄuexū: ⁊ fieret ↄdēsatio valde sensibilis ↄcaui v̄sus circūferētiā. aliqd aūt ē cōtinue in maiori loco tam supficiali q̄ꝫ situali si rarefactio fiat tā circa ↄuexū: q̄ꝫ circa cōcauū. vbi sꝫ fiat rarefactio a ↄcauo ad ↄuexū vl' eꝫ absqꝫ mutatiōe supficierū extremaliū ptes cōtinue sunt in maiori. vel in minori loco. ipꝫ aūt tom manet cōtinue in eodē loco tā situali q̄ꝫ supficiali. ¶ Ad 4m negaꝛ ꝙ cuiuslibet motus terminꝰ ad quē capiat eē de nouo: qꝛ sicꝰ est terminus ad quē ifinitoꝝ motuuꝫ localiū: ⁊ tñ nō capit esse de nouo cū sit coeternꝰ mūdus. ita q̄ntitas ē terminꝰ ad quē motꝰ augmētatiōis. ⁊ nō capit eē de nouo p illū motū. sicut nec mā ꝑpetuitatē eiꝰ. ¶ Concedo tñ ꝙ in q̄libꝫ augmentatiōe q̄ntitas terminās motū icipit esse nō sic ꝙ nūquā fuerit añ illud istās: ꝫ qꝛ est pro istāti termināte motū: ⁊ nō est īmediate añ illud istās. vñ ꝓ illo istāti fit: aut facā est vna quātitas ↄpota ex q̄ntitate antiq̄ ⁊ noua: q̄ q̄dē dr̄ tūc terminꝰ augmētatiōis. nō. n. dicitur q̄ntitas eterna eternitate continua: ꝫ tm̄ eternite discōtinua: qñ eadem quātitas nūero ifinities icipit ⁊ desinit esse: ifinities icipiet ⁊ desinet esse. ⁊ in h̄ dr̄t quātitas a situ: qñ sicꝰ cū sit passio mūdi est coeternꝰ mūdo eternite cōtinua absqꝫ interruptiōe temporis. q̄ntitas aūt cū sit passio mae: est coeterna sibi eternite discōtinua. sicut ⁊ ipsa p̄ma mā. Ideꝫ supra dictū ē de mutatiōibꝰ idiuisibilibꝰ ꝙ alicuiꝰ talis terminꝰ ad queꝫ nō capit eē de nouo. ꝫ tom ↄpom icipiat esse. qñ enim gn̄atur elm̄ ex mixto. tūc forma elr̄i est terminꝰ ad quem gnōnis: non tñ capit eē de nouo. imo nec icipit eē: ꝫ solū icipit esse terminꝰ illius gnōnis: sequeꝛ in nutritione anima icipit terminare illā gnōnem. non tñ icipit esse neqꝫ capit esse de nouo p illā gnōneꝫ: sic in h̄ tractatu videbitur de itentiōe phi ⁊ ↄment. ⁊c.

CIrca quid autē est transmutatio augmentationis ⁊ diminutiōis circa magnitudinem autem videtur esse augeri ⁊ diminui.

¶ Et qualr̄ suscipiendū. vtruꝫ ex potentia qui- 27
dem magnitudine ⁊ corporeo: actu vero icorporeo. ⁊ sine magnitudie generari corpus. ⁊ magnitudo. ⁊ hoc duplr̄ contingit dici. qualr̄ augmentatio fit. vtrum ex separata ipsa s̄m se mā. an ex existente in alio corpore.

¶ Istud est 3m cam huiꝰ tractatꝰ in quo phs īuestigat subm circa qd ⁊ in q̄ hꝫ fieri augꝰ ⁊ diminutio postq̄ꝫ sepauit ipsaꝫ augmētatiōem ⁊ diminutiōem ab alijs motibꝰ. Diuidiꝛ igr̄ istud cam in duas partes. Nā in p̄ma parte cōtinuat se ad dicēda per questiones. In secūda v̄o exeqtur de intento per cōclusiones. ibi (Aut īpossibile) Quantuꝫ ad p̄mum ingt phs: ꝙ cū augꝰ ⁊ diminꝰ habeāt fieri circa magnitudinem. q̄riꝛ p̄ vtrꝫ augꝰ fiat ex mā hn̄te magnitudinē ⁊ corporeitatē in actu vel in poa. sic ꝙ illud ex quo fit augꝰ non sit actu magnū: nꝫ corporeuꝫ: ꝫ poa tm̄: sicut illud ex q̄ fit calefactio nō ē actu calidū: ꝫ poa tm̄. ⁊ illud ex quo fit dealbatio nō est actu: ꝫ poa tm̄ iuxta diffōnē motus dataꝫ a pho. 3. phy. di. ꝙ motꝰ est actꝰ entis in pō s̄ꝫ ꝙ in pō. ¶ 2o q̄riꝛ dato ꝙ mā augis hēat magnitem pō ⁊ nō actu. vtrꝫ mā augis sit sepata a magnitudie: tā s̄m locū q̄ꝫ s̄m eē: aut sit sepata a magnite nō s̄m locū: ꝫ tm̄ s̄m eē. v̄bi grā. totum elm̄ aq̄ est sepatū a mixtiōe tā s̄m eē q̄ꝫ s̄ꝫ locū. cū ñ hēat mixtionē in se cū sit elm̄: nꝫ sit i loco alicꝰ mixti: aqua aūt exñs in vase: ⁊ sepaꝛa mixtiōe s̄m eē: nō tñ s̄m locū: qꝛ est in eodē loco in quo est mixtū. s. vas. ¶ Consilr̄ pōt imaginari de mā augis ꝙ sit sepata a magnitudie s̄ꝫ eē ⁊ s̄m locum: sic ꝙ ñ hēat aliquā magnitudinē in se: neqꝫ sit i loco alicꝰ magnite: aut ꝙ sit sepata a magnitudie s̄ꝫ eē: ⁊ nō s̄ꝫ locū. v̄. g. si ds māꝫ vniꝰ elr̄i separet a quante: ⁊ eā poneret ex mundū: illa tūc eēt sepata a magnitudie s̄m eē: ⁊ s̄ꝫ locuꝫ. si aūt māꝫ elr̄i aeris ds separet a quāte absqꝫ motu locali: in casu isto io mā eēt sepata a magnitudie s̄ꝫ eē: quia non haberet in se magnitudinē: ꝫ non s̄m locū: qꝛ adhuc

esset in eodē loco in quo ē magnitudo ignis.oē.n. ɔtentū est in loco sui ɔtinētis. Le.li.(Circa qd aūt tāc) subm ɔ mā est trāsf° augmētatiōis ɔ diminutiōis ē eadē (circa magnitudinē aūt vt eē augeri ɔ diminui)iō pmo qrit (qliter suscipiēdū).i.qualr est h accipiendū(vtz ex po°qdē magnitudine ɔ corpe.actu vo icorporeo ɔ sine magnitudine generat corpus ɔ magnitudo.ɔ duplr cōtingit dici)sepatiōe.s.fm eē ɔ fm locū.qritur z°(vtz ex sepata ipsa fz se mā)magnitudo loco ɔ subo(aut exñte in alio corpe)hñte locū. Nōn° q ɔmē.cōmē.15 mouet tres qōnes. qz pma est ista.vtrū illud ex quo fit aug° habeat magnitudinē actu vel po°. z° qō.cōcesso q habeat magnitudinē in po°.vtrū sit separatū a corpe sensibili aut sit in corpe sensibili. 3° qō.dato q sint in corpore sensibili:sicut ps cōstituēs corp° sensibile in eē:aut p accñs tāquā aliqd ɔtentū ɔ iclusuz in corpe sensibili:sicut aq icludit in vase. posito q a.sit mā aque sepata a quāte:aut igr ē extra mūdū. vl in mūdo si ē extra mūdū.illa ē sepata a corpe sensibili.si i mūdo aut ē ps aq.aut nō.si est ps aq.tūc ē p se in corpore sensibili.si nō est ps aq.tūc ē p accñs in corpe sensibili.eo mō quo aq ē per accñs in loco vasis.

Sed dubitatur quo mō est imagiabile q materia sit separata a quāte. ɔ sit pars corporis sensibilis.

Rñr q sicut iā itells human° nullā bz qūtitatē:ɔ est ps corporis sensibil.s.hois.ita pōt imaginari q mā nullā hñs in se magnitudinez sit ps hūtis magnem. ɔ pñr sit ps corporis sensibil.ɔ in casu isto oz dicere qūtitatē nō hre subz: sicut ɔtingit in sacramēto altaris.si.n.de° ɔuerteret corp° xpi in panē:sicut cōuertit panē in corp°xpi ɔ nonēte qūtitate absqz subo in vtraqz ɔuersiōe mā esset ps eēntialis panis.ɔ eēt separata a magnitudīe nō loco:qz eēt in loco panis:sz subo:qz nō eēt subm alicui° magnitudinis.

Aut ipossibile vtrūqz. Separata enim ens: aut nullū possidebit locū vt punctus aliquis: aut vacuū erit: ɔ corpus non sensatū. Horum autē hoc quidē non cōtingit. hoc autez necesse in aliquo esse. Semper.n. alicubi erit quod generat ex eo. Quapropter ɔ illud aut fm se: aut secundū accidens.

Ista ē scda ps hui° capli i q phs rñdet ad qōnes tactas di.q vtrūqz est ipole.s.mām eē separatā a magnitudine fm eē ɔ fm locū.ponēs sex ɔnes.qrū pma est ista.ipole ē māz separatā eē a magnitudine fm locū. z° ɔ.ipole est mām separatā eē a magnitudine fm eē.ibi(Sz si in aliquo)3° ɔ.ipole est mām separatā eē a magnitudine idiuisibilr negatiue.ibi(Sz nz puncta)4° ɔ.ipole est māz separatā eē a magnitudine idisibilr puatiue.ibi(Gñatur qdē)5° ɔ.neccē idē eē subm.ɔ mām aug° ɔ gnōnis nālis.ibi(Qm aūt ē) 6° ɔ.nō est pole augmētatiōem fieri ex po° magnitudine. ibi(Mani° aūt)Prima ɔ argr sic.si pole ē mām separatā eē a magnitudine fm locuz.igr pole ē mām nō esse in loco p se:vel accñs.pz ɔña:qz si mā sepata eēt a loco.ipsa se hret sicut pūct° p se extñs:aut sic vacuū:aut sicut corp° isensibile:sz nllm istorū si eēt ipm eēt in loco p se vel p accñs: vt liquet. igr si mā esset sepata a loco ipsa nō eēt in loco p se vel p accñs:sz ɔñs est fīm:qm eadē est mā gnōnis ɔ gñati:sz gñatur ē in loco p se vel p accñs:qz ē in eodez loco in quo fuit corruptū.igr mā gnōnis ɔ gñati ē in loco p se vl p accñs:sz mā gnōnis ɔ gñati ē mā pma.igr pma mā est i loco p se vel p accñs.ɔ p ɔñs ipole est mām separatā esse a magnitudine fm locū. Le.li.(Aut)p sed(est impossibile vtrūqz. separata.n.ens mā)a magnitudine fm locum (aut nullū possidebit locū)per se vel per accñs:aut(punctus aliqs:aut vacuū erit:ɔ corp° nō sensibile. horū autez qdē nō cōtingit:hoc aūt necesse est).s.mām (in aliq loco eē.semper.n.alicubi erit q generat ex eo).s.ex materia: (quapropter ɔ illud).s.materia(aut fm se:aut secūdum accidens)est in loco.

Dubitatur qm mā est in loco per accidens: sicut ɔ quelibz pars locati p se:vt colligit a phō.4.phycoz.sed q est p accñs potest nō eē p eūdez 8. physicorum.igitur possibile est materiaz oīno separatam esse a magnitudine secundum locum.

Rūdetur q p accñs acci° duplr.vno mō vt opponit necessario:alio mō vt opponit ei qd est per se.cōcedat igr q oē per accñs pōt non eē accipiēdo per accñs: vt opponit ei qd est necessariū:nō vt opponit ei qd est per se.dic enim cōmēt.p phycoz.q puotio est pn° per accñs:nō qdez rarum:sz necessariū.ɔ.4.physicorū q materia ɔ forma mouentur per accidēs ad motū compositi:non quidez contingenter:sed necessarie.

Sed si in aliquo existit si quidē separatuz ita vt nulli° fm se aut fm accidēs aliqd sit contingunt multa impossibilia. Dico autez. V.g.si gñabit acer ex aqua non aq erit trāsmutata. 28

Scda cōclusio.ipole est mām separatā eē a magnitudine fm eē. Istā ɔnez phs sic pbat iducēs tria icōueniētia. quoz pmū est.q aliqd gñatur ex mā aque sine trāsmutatiōe. pbatur:qm si mā separat a magnitudine fm eē.stat q ipsa nō separet a magnitudine fm locū: sz sit in eodez loco cū corpore sensibili:eo modo quo aqua est:ɔ eodem loco cū vase.sic q sit in eo:nō tñ aliqd illi° p se vel p accidēs.quo cōcesso habet itētū.qm sicut aliqd pōt trāsmutari ex aq vasis absqz trāsmutatione aque. ita aer potuit trāsmutari ex mā aque absqz trāsmutatiōe aque. Et q h sit icōueniēs mani°est:qm gñalr corruptio vni° ē gnō alteri°:ɔ ecōuerso vt ostēsum est pte scda tractatus p. Le.li. (Sed si in aliquo existit)mā(si qdē separatū. ita vt non illius fm se:aut fm accñs aliqd sit:cōtingēt multo ipossibilia.dico autem.verbi grā.si generabitur aer ex aq non aqua erit trāsmutata.

Sed propterea q vt in vase aqua iest mā ei° cuius est. Infinitas eni nihil phibet materias esse. Quapropter ɔ generari actu.

Scdm icōueniēs q ex eodē corpore finito īfinita equalia nō cōicātia poterūt gñari q istud sit icōueniēs mani° est:qm oē corpus finitū cōsumit per resecatiōem cūliuum ab eo finities sumptoz:vt habet pmo phycoruz.ɔ q illō sequat.argr qm si in aq pedalis qūtitatis est vna mā fm eē sepata a magnitudine.cū mā separata a magnitudine nō occupet locū.nz alicui cedat:vt pbat.4.phycorū.infinite poterūt eē māe in eadē aqua.ex quarū qualibz poterit aliqd generari pedalis qūtitatis. Ex isto loco hr q mā nō bz partes itensiuas:nz in aliquo corpore sunt plres materie coextēse vt aliq putāt.di.plres eē mās coextensas in corpe densiori:qz rariori eiusdē qūtitatis.si.n.mā bz ptes itensiuas.igr ex eodē corpe finito poterūt īfinita equalia fieri nō cōicātia.ɔ si in aliquo corpe sunt plres māe extense ex vna illarū poterit aliqd trāsmutari absqz trāsmutatione totius:quorū quodlibz est cōtra mētez phi. Le.li. (Sed ppterea:qz vt in vase aqua iest materia eius.īfinitas eni nihil phibet materias esse:quapropter ɔ generari actu)īfinita cōtingit.

Amplius neque sic videtur generari acer ex aqua vt exiens a manente.

Melius ergo oib° isepatā facē māz eē. vt eu/ 29

tē eādē ꝛ vnā numero: rōne aūt nō vnam.

¶ Tertiū icōueniēs. ꝙ gnō nihil aliud est ꝗ̄ exit⁹ a manē te: qḋ est repugnās experiētie. ꝓbatur illud seq̄: nā ſi mā cēt in aq̄: vt aqua in vase. ꝛ aqua exit a vase manēte. ꝛ per manēte vase absq̄ sui trāsmutatiōe sic exiret mā ab aq̄: ꝛ gñaretur aliqḋ ex mā exīte in ipsa aq̄ ꝑ solū exitū ab i⁹ aq̄ absq̄ trāsmutatōe illi⁹. ꝯstat aūt ꝙ ħ repugnat appētib⁹. nō. n. sic vr̄ gñari aer ex aq̄ vt exitus a manente. imo vt gñatū ex corrupto. cū experimētalr̄ videam⁹ aquā corrūpi in gnōne aeris. Ex his ꝯcludit pħus ꝙ inter oīa meli⁹ ē ponere māīn nō sepatā eē a magnitudie ꝛ corporeitate ꝗ̄ ipsaꝫ ponere eē sepatā. ꝛ meli⁹ ponere eā: vt eādem ꝛ vnā nūero ꝑ eēntiā: ꝗ̄ ponere eā: nō vt eādeꝫ: aut nō vt diuersam ꝑ eēntiā: ac etiā meli⁹ est facere eā diuersam ſm eē ꝛ ſm formā ꝓpter diuersitatē formarum sub ꝗbus existit: ꝗ̄ facere eā ꝑ se exñtē absq̄ forma ꝛ magnitudine. L. c. li. (Ampli⁹ aūt neq̄ sic videt̄ gñari aer ex aq̄: vt exiēs a manēte. melius ergo oibus) est facere isepara tā esse māīn: vt entē vnā ꝛ eādem) nūero ꝑ eēntiā (rōne aūt nō vnā) sed pl̄es ꝑꝑ multitudinē formarum.

Contra predicta argr̄. ꝑmo ꝙ mā pōt eē separata a magnitudine ſm eē: qm̄ quātitas est accñs soli⁹ māe. per Cōmē. ꝑmo physicoꝝ. sed accñs ē qḋ adest ꝛ abest ꝑter subiē corruptionē. per Porphi^m. in vlib⁹. igr̄ ꝛc. nec pōt dici ꝙ ꝗ̄titas sit accñs ꝓpriū ꝛ non cōe diffinitum a Porphy⁹. qm̄ accñs ꝓpriū est illud. in cui⁹ diffōne ponit̄ subm. per Ar. ꝑmo physicoꝝ. ꝛ 7. metaphy. cōstat aūt ꝙ in diffōne quātitatis cōtinue nō ponitur mā nꝫ aliud subm sine diffinit̄ ꝗ̄titas cōtinua ꝑ copulatiōne partium ad vnū terminū cōem ad modū ꝑdicamētoꝝ: siue per eē diuisibile in īfinitū ad modū tertij ꝛ 6ⁱ. physicoꝝ. ¶ 2⁹ argr̄ ꝙ in eodē corpore sunt pl̄es māe coextēse: qm̄ qñ mixtū gñatur ex eltis: quelibꝫ ps mixti est mixta ſm pħm in ħ li⁹. ergo coextēdūtur sub eadeꝫ ꝗ̄titate oēs formę eltoꝝ: sed nō sepatur mā a sua forma: nꝫ forma a sua mā. igr̄ etiā coextēdūtur sub eadē forma mixti oēs māe elementoꝝ. ¶ Itē si a. pedale fiat bipedale ꝑ rarefactionem acq̄rit̄ pedalitas in aliq̄ mā: sed nō in mā in q̄ fuit ibesine ꝑma pedalitas: q2 tūc ꝑma pedalitas migrasset de subō in subꝫ: nꝫ in mā nouiter genita: q2 illud nō est pōle. igr̄ in mā antiq̄ preexistēte sil' cuꝫ mā ꝑme pedalitatis. ꝛ ħr itentū. ¶ Ad ꝑ^m dr̄ ꝙ ꝯcesso ꝗ̄titatē generari ꝛ corrūpi absq̄ gnōne ꝛ corruptōe māe cōcederetur ꝗ̄titatē adesse ꝛ abeē māe: nō tñ ꝓpter ħ mā vnq̄ sic sepat̄ a magnitudine: ꝙ vnq̄ sit sine magnitudie. sicut cōtingit de alijs formis subalib⁹ ꝛ accñib⁹ a ꝗbus mā sepatur per successiuā gnōnē ꝛ corruptiōem illarū formarū non tñ sic sepat̄ ꝙ maneat vnq̄ sine for⁹ subali. ꝛ sine forma accñtali. s. sine qualitatib⁹ ꝑmis ꝛ scdis. ¶ Tamē tenēdo viā ꝯmētā. de eternitate ꝗ̄titatis in mā. dr̄ ꝙ illa v̄ba adest ꝛ abest non dñt actū. sed aptitudinē. nō qdē ex nā rei: sꝫ tm̄ ex nā intellect⁹ iuxta doctrinā ipsi⁹ Porphyrij. di. ꝙ ethiops pōt itelligi nitēs cādore: lꝫ igr̄ ꝗ̄titas nō possit adesse ꝛ abeē subō. nō etiā sit apta nata adeē ꝛ abesse subto iquātuꝫ est accñs. q2 accñtis eē est in eē. 7. metaphy. tm̄ est apta nata adeē ꝛ abeē subō iquātū est oībꝫ itellc̄s. se. n. offert quātitas itellectui sine mā. di. pħs. 2⁹ physicorū ꝙ abstrahētiū nō est mendaciū. ¶ Ad scōm rñr ꝙ materie elemētoꝝ nō sunt coextēse in mixto: lꝫ forme illorū coextēdant̄ sub forma ꝛ magnitudine mixti. vnde elemēta cū cōueniunt ad mixturā nō seiuicē penetrāt: neq̄ māe neq̄ ꝗ̄titates illorū: sed diuisa in partes iuicem agūt ꝛ patiūtur vsq̄ quo in cuiuslibꝫ elemēti mā iducitur per gnōnē forme alioꝝ elemētorum ꝑori forma nō corrupta ad quarū formarꝫ gnōnē seq̄tur cōtinuatio materieꝝ eltoꝝ ꝛ nō extēsio neq̄ penetratio. nō igr̄ materia vni⁹ elementi igredit̄ māīn alteri⁹: nꝫ forma vni⁹ elti trāsit in māīn alteri⁹ elementi. sed bene generat formā cōsimile in mā alteri⁹ elementi. ꝛ generādo cōtinuat iuicem mās elementoꝝ: ꝛ quātitas⁹ eorundē. ¶ Cū aūt istatur de rarefactiōe. dico ꝙ ibi non sunt assignāde pedalitates due. quarū vna adueniat alteri: sed subito corrūpitur tota ꝑma pedalitas. ꝛ cōtinue generatur alia ꝛ alia dimēsio: vsq̄ quo in fine est subito inducta bipedalitas in eadē mā numero. in qua ꝑmo erat pedalitas. nec ex hoc seq̄tur ꝙ quātitas corrūpatur manente mā: qm̄ pedalitas: bipedalitas ꝛ hꝫ nō sunt ꝗ̄titates ꝑprie loquēdo. sed modi quātitatis: ꝛ dñr a cōmē. dimēsiones termiate que generātur ꝛ corrūpūtur. dimēsiōes autem iterminate que sunt lōgitudo: latitudo ꝛ ꝓfunditas seq̄ētes quātitatē corporeā: ille nō gñant̄ neq̄ corrūpūtur: sꝫ sunt coeterne in mā ſm cōmēt. in de suba orbis.

¶ Sed neq̄ pūcta ponendū neq̄ lineas corporis materiā ꝓpter easdē causas.

¶ Tertia cōclusio. ipōle est māīn separari a magnitudine idiuisibilr̄ negatiue. istā cōclusioneꝫ pħs sic argūit. illa q̄ sunt sepata a magnitudine idiuisibilr̄ negatiue. ex ꝗbus fiūt corpa sunt pūcta linee ꝛ supficies: sed mā nō est pūcta linee neq̄ supficies: igr̄ ꝛc. pꝫ ꝯñā cū maiori ex opione Platonicorū: cōtra quos vadit ista ꝯclo. pūcta eni sepantur a magnitudine simplr̄ negatiue idiuisibilr̄: que sunt idiuisibilia nullā habētia: neq̄ potētia habere magnitudinem. linee sunt a magnitudine ſꝫ latitudinē sepate idiuisibilr̄ negatiue: q2 nō possunt diuidi ſm magnitudinē latitudinis. superficies v̄o sunt sepatate a magnitudine ſm ꝓfunditatē idiuisibilr̄ negatiue: q2 nō possunt diuidi ſm magnitudinē ꝓfūditatis. minorem Ar. duplr̄ ꝓbat. ꝑmo qdem per rōnē ducentē ad impōle. cōcludentē icōueniētia adducta: quorū ꝑmuꝫ fuit ꝙ mā nō est in loco ꝑ se vel per accñs: q2 talia idiuisibilia nō sunt in loco per se vl' per accñs: vt ꝓbat̄. 6. physicorū: si sunt per se exñtia. cōstat aūt māīn eē per se existentē si est separata a magnitudine indiuisibilr̄ negatiue. ¶ 2^m icōueniēs ꝙ ex mā aque possit aliqḋ generari absq̄ trāsmutatiōe aque: q2 nō oꝫ aquā trāsmutari si ex suis pūctis lineis: aut supficieb⁹ aliqḋ generat̄: sicut etiā nō corrūpitur aqua si corrumpūtur in ea pūcta linee ꝛ supficies. si eni ex duab⁹ aq̄s fiat vna aqua: corrumpūtur linee pūcta. ꝛ supficies illatū duaꝝ aq̄ruꝫ: nō tm̄ corrūpūtur ille due aq̄. ¶ 3^m icōueniēs. ꝙ ex eodē corpore finito ifinita actu poterūt gñari. vꝫ. ex īfinitis pūctis. aut ex ifinitis lineis: aut ex īfinitis supficieb⁹ si mā ē pūcta linee aut superficies. ¶ Quartū icōueniēs. ꝙ gnō nihil aliud est. nisi exit⁹ manēs: qm̄ ex ifinitis indiuisibilibus aque exeūtibus aquā poterit aliqḋ generari ipsa aq̄ manēte. Et ꝙ hec sint icōueniētia. manifestū est experiētia ꝛ rōne. L. li. (At vero neq̄ pūctos: neq̄ lineas nꝫ superficies) eē est (ponēdum corporis māīn ꝑꝑ easdem cāa) supius adductas cōcludētes icōueniētia.

¶ Illud autem cuius hec vltima mā est. quare neq̄ vnquā neq̄ sine passione possibile est eē neq̄ sine forma.

¶ Scdo arguit pħs illā minorē per rōnē ꝯñsuā. nꝫ puncta linee ꝛ supficies hñt rōnem terminorū ꝛ vltimorum. Mā aūt nō habꝫ ratiōem termini vltimi: sꝫ est illud cui⁹ sunt hec vltima. vꝫ. linee: pūcta ꝛ superficies: ꝛ q2 terminabile nūquā separat̄ a suo termino. iō materia nūq̄ sepat̄ a pūctis: lineis ꝛ superficieb⁹. ꝛ cōsequēter nō separatur a passiōe ꝛ forma: qm̄ sicut illa fundātur in mā. ita passiones neq̄ qualitates ꝛ forme sunt in mā subiectiua. L. li. (Illud aūt cuius ħ vltima sunt) vꝫ. puncta linee ꝛ superficies (materia erat: quare nec sine passione nec sine forma) est materia sicut nō est sine pūctis ꝛ lineis aut supfi

ciebus. ¶ Notādum ꝙ pͥma materia seipsa non pōt recipere passiōes nec formas sine sint forme substātiales: siue figura: sʒ exigit q̄titatē que ē dispō recipiēdi oīa illa. cū igr̄ pūcta linee ⁊ supficies sint ꝑpter quātitatē corpoream. ⁊ quātitas corporea pp formas ⁊ passiōes si nō separatur mā a pūctis: lineis ⁊ supficieb⁹ nʒ separā q̄titate corporea. ⁊ ꝯñt nō separatur a formis ⁊ passiōibus.

Dubitatur ꝙ si pūcta linee ⁊ supficies subiectiue sunt in mā: seqtur ꝙ aliqua ē materia nullā extēsiōem habēs. ⁊ aliqua hñs lōgitudinē sine latitudine ⁊ sine ꝑfunditate. ⁊ aliqua habēs lōgitudinem ⁊ latitudinē tm̄. ⁊ potʒ ꝯseqtentia: quia omne accidēs fundatū in aliquo subō denoīat illud: vt iductiue pʒ. ¶ Rñdetur ꝙ accidētia que sunt in subiecto per se: denomināt illud: que autē sunt in subō p accidēs nō denoīant ipm. ꝯstat aūt pūcta: lineas ⁊ supficies esse in mā tm̄ per accidēs rōne quātitatis corporee. ideo nō est aliqua materia que nō sit longa: lata ⁊ ꝑfunda: ⁊ licʒ puncta linee ⁊ superficies ordine nature p̄cedāt quātitatē corporeā cū sint p̄ncipia illi⁹: nō tm̄ precedūt eaʒ in materia. imo quātitas corporea per se in materia recipit̄: ⁊ per accidēs mediante illa recipiūtur pūcta: linee ⁊ supficies. quia igr̄ q̄titas corporea ē adeq̄ta ⁊ coextēsa mē. iō termini q̄titatis corpee sūt termini mē p̄me. s. pūcta linee ⁊ supficies.

30 ¶ **Generatur quidē igitur simpliciter alterum ex altero: quemadmodū ⁊ in alijs determinatum est: ⁊ ab aliquo aut actu ente aut homogeneos. aut hōydeos. V.g. ignis ab igne: aut homo ab homine: aut ab actu: durū enim a nō duro generatur.**

¶ Quarta ꝯclusio. īpossibile est māʒ separari a magnitudine īdiuisibilr̄ p̄uatiue. dicitur enim materia separari a magnitudine īdiuisibilr̄ p̄uatiue. si nullā habʒ disionem magnitudinis: ⁊ est apta nata habere diuisiōeʒ magnitudinis. sicut dr̄ separari a magnitudine īdiuisibilr̄ negatiue si nullā habʒ diuisioneʒ magnitudinis: nec est apta nata habere diuisiōem magnitudis. vnde argr̄ sic. omne qḋ generat̄ fit ab agēte ente in actu. igr̄ oē qḋ gñat̄ fit ex materia ente in actu. pʒ ꝯsequētia: q: sicut ex effectu: ⁊ ex efficiēte fit vnū sm̄ operatiōem. Ita ex forma ⁊ materia fit sʒ esse. ⁊ sicut nō q̄libʒ effectus a qualibʒ causa effectiua potest fieri idifferēter: sed determinatus effect⁹ ex determinato efficiēte. ita nō quilibʒ effect⁹ ex qualibʒ causa materiali pōt fieri: sʒ determinatus effect⁹ ex determinata materia: vt hʒ videri p̄mo ⁊ .2°. physicoꝝ. añcedens aūt declaratur: nā omne qḋ generat̄ fit a sibi simili in genere vel in specie. sed omne genus ⁊ oīs spēs est actu ens cū sit forma suorū īferiorū: vt habʒ videri. 2°. physicoꝝ. igr̄ omne qḋ generat̄ fit ab agēte ente in actu. pʒ ꝯña cuʒ minori. ⁊ maior argr̄ ex doctrina 7ͥ. metaphy. vbi ostēditur ꝙ omne genitū gñatur a sibi simili in spē specialissima vel subalterna. homo enim generat̄ ab hoīe. ⁊ ignis ab igne eiusdeʒ speciei specialissime. Durum aūt non generatur a duro: sed a frigido ꝯstringente. ꝯstat quidem durū ⁊ frigidū esse diuersarū specierū ⁊ eiusdem generis vt determiatū ē in p̄dicamētis in ca°. de q̄litate. ¶ Tūc sic. omne qḋ generat̄ fit ex mā ente in actu: sʒ omne qḋ generatur ex p̄ma materia cū ipsa sit p̄mū via cōpositionis ⁊ vltimū via resolōnis: vt est ostēsum p̄mo physicorū. igitur materia p̄ma esiens in actu. ⁊ per ꝯsequens nō est separata a magnitudine īdiuisibilr̄ p̄uatiue. ipsa enim sic separata nullū oīno actū haberet subsiātialeʒ nec accidētalē. L.e. li. (Gñat̄ qdē igitur simplr̄ alterū ex altero) simili ⁊ ꝯuenientē: quemadmodū ⁊ in alijs determiatū. vʒ. 7. metaphysice. ⁊ de (aliquo aūt actu ente: aut homogeneos) .i. eiusdē generis (aut homoydeos) .i. eiusdē spēi. (verbi grā. ignis ab igne. ⁊ homo ab hoīe: aut ab actu) sʒ genus (durum nō a duro generat̄) sed a frigido. ¶ Notādum ꝙ dicit̄ homogeneos ab homos qḋ est vnū. ⁊ geneos qḋ est genus. i. vnū genus. illa ergo dicūtur esse homogeneos que sunt vni⁹ generis: dicit̄ autē hōydeos ab homos qḋ est vnum. ⁊ ydeos: qḋ est ydea aut forma aut species. illa ergo dicuntur esse homoydeos que sunt eiusdem speciei specialissime: sicut effect⁹ ⁊ efficiēs debēt esse similia in genere vel specie: ita effectus ⁊ materia debēt esse conuenientia. ⁊ si nō in p̄ncipio. tamē in fine. quoniaʒ vniuscuiusqʒ ꝓprius actus est in ꝓpria materia: vt habetur secundo de anima.

Sed dubitatur quia p̄mo huius. ⁊ p̄mo physicorū. dicit phs. ꝙ omne qḋ generat̄ fit ex ente in potētia: tāq̄ʒ ex subiecto. igitur nō fit ex ente in actu tāq̄ʒ ex materia. pʒ ꝯsequētia: quia actus ⁊ potētia sunt opposita. p cōmētatorē in ꝓlogo de anima. ¶ Dicēdū secundū philosophū. 3°. physicorum. ꝙ actus ⁊ potētia sunt opposita respectu eiusdē. ⁊ sm̄ idem. ideo cōceditur ꝙ si materia est in actu respectu alicuius forme nō est in potētia respectu eiusdeʒ. est igr̄ materia in actu respectu forme quā habʒ. ⁊ in potētia respectu forme quaʒ nō hʒ: sed q: nihil generatur ex materia vt est in actu: sed vt est in potētia. ꝓpterea nihil generatur ex ente in actu per se. sed tm̄ per accidens: sed omne qḋ generat̄ fit per se ex ente in potentia. Dixit enī superius Aris. ꝙ omne genitū fit necessario ex ente in actu. ¶ Et si allegaretur phs ⁊ cōmētator di. ꝙ forma substātialis aduenit enti in potētia ⁊ nō in actu. ¶ Rñr ꝙ loquuntur ibidem de actu subali. hic aūt accir̄ actus cōmuniter pro actu subali ⁊ accidētali.

¶ **Quoniam autem est materia ⁊ substātie corporee ⁊ corporis talis. Corpus enim cōmune nullum: eadē passionis ⁊ magnitudis est.** 31

¶ Quinta ꝯclusio. necesse est eādē esse materiā augmentatiōis ⁊ generatiōis naturalis. ꝓbatur. corpus substātiale est corpus quātū. ergo eadeʒ ē magnitudinis ⁊ forme substātialis. patʒ ꝯseqnētia: quia si diuerse cēnt materie diuerse etiaʒ essent forme. ⁊ ꝯñter ex his diuersa corpora fierēt. antecedēs patʒ: quia nō datur corp⁹ cōmune corpori substātiali: ⁊ corpori quāto: sicut nō datur aīal cōmune animali substātiali. ⁊ aīali quāto. tūc arguitur sic. eadem est materia magnitudis ⁊ forme substātialis. ergo eadeʒ ē materia augmētatiōis ⁊ generatiōis substātialis. pʒ cōsequētia: quia idē est subiectū mo⁹: ⁊ termini mot⁹. si igr̄ illa ꝯsequētia est bona: ⁊ antecedēs est necessariū. consequēs etiā est necessariū. L.e. li. (Quoniā autē est ⁊ substātie materia corporee corporis iaʒ talis) .i. quāti (corpus enī cōmune nullum) ad corpus substātiale ⁊ corp⁹ quātū (eadeʒ ⁊ passiōis) .i. forme substātialis (⁊ magnitudinis est) materia ꝯñter. quo dato seqtur ꝙ eadeʒ est materia augmentatōis ⁊ gnōnis nālis secundū ꝙ suplet Cōmen.

¶ **Ratione quidē separata: loco aūt nō separata: nisi ⁊ passiōes separabiles.**

¶ Dubiū vnum soluit Ar. hic. Nam possʒ quis dubitare di. Alterius ⁊ alteri⁹ forme est alia ⁊ alia materia ex quo materia ⁊ forma sunt correl̄ua: sʒ magnitudo ⁊ forma substātialis sunt diuerse forme. ergo alia est materia magnitudinis ⁊ alia est materia substantialis. ¶ Rñdet phs di. ꝙ nō est sepata materia magnitudinis a materia forme substātialis loco: sed tm̄ rōne: sicut neqʒ forma subalis separat̄ a magnitu^ne^ loco. nūquaʒ. n. māe separet̄ loco nisi magnitudines ⁊ forme subales separētur loco. Licʒ igr̄

mã ꝛ forma sint corᵐ. nõ tñ multiplicat̃ mã: ƺ rẽ ad mul
tiplicationẽ formarũ: ƺ sufficit ẜm rõneƺ. vñ pater ꝛ filiꝰ
sunt correlatiua: ꝛ tñ plẽs sunt filij q̃ꝫ pres: ƺ sufficit ꝙ pr̃
vt refert̃ ad vnũ filiũ nõ est idẽ pr̃ vt refert̃ ad aliũ filiũ.
ita forma ꝛ mã sunt correlatiua: ꝛ tñ nõ plificat̃ mã sicut
forma: sed sufficit ꝙ materia: vt est sub vna forᵃ nõ est ea-
dem materia. vt est sub alia forma. dicit̃ enĩ. 2ᵒ. physico-
rum. ꝙ sub alia ꝛ alia forma. est alia ꝛ alia materia. sic ꝙ
alietas forme est alietas realis: ꝛ alietas materie est alie-
tas rationis. L. e. li. (Ratione quidẽ separata est) mã aug
mẽtationis a materia gñõnis (loco aũt nõ separata nisi ꝛ
passiones). i. forme loco (sint separabiles)

Contra p̃dicta. probãdo ꝙ corpus substãtiale non
est corpus quãtum: quia corpus substãtiale
est substãtia: ꝛ corpus quãtum est accidẽs. ponit enĩ Ar.
in predicamẽtis. corpus esse spẽm quãtitatis. quo habito
sequit̃ ꝙ corpori substãtiali. ꝛ corpori quãto competit ali
quod cõmune: q̃ꝛ si decẽ predicamẽtis cõpetit vnum cõe
qḋ est ens. ꝛ nouẽ p̃dicamentis vnũ aliud cõmune. s. acci
dens. ꝛ tribus p̃dicamentis vnũ cõmune. vƺ. absolutũ. ꝛ
7. p̃dicamẽtis vnũ aliud cõmune. s. respectũ per idẽ cor
pori de p̃dicamẽto subẽ. ꝛ corpori de predicamẽto quãti-
tatis competit aliqḋ cõmune.

Rñdetur ꝙ aliqḋ corpus quãtum est accidẽs. ꝛ aliqḋ
corpus quãtũ nõ est accidẽs. Corpus eniƺ essentialr̃ quã
tum est accidẽs. cuiusmodi est corpus p̃dicamẽti quãtita
tis. corpus aũt accidentalr̃ q̃ñtum nõ est accñs. cuiusmo-
di est corpus p̃dicamenti subẽ: qñ ergo dicit phs ꝙ idem
est corpꝰ substãtiale. ꝛ corpus q̃ñtuƺ. loqᵗur de corpore ac-
cidẽtalr̃ q̃ñto: ꝛ nõ essentialr̃. Et sicut corpori subali. ꝛ cor-
pori accñtalr̃ quãto nõ cõpetit aliqḋ cõe. ita neqꝫ corpori
de p̃dicamẽto subẽ. ꝛ corpori de p̃dicamẽto q̃ñtitatis ali-
qḋ cõe cõpetit: q̃ꝛ illa duo corpora sunt spẽs duoruƺ predi
camẽtorꝫ a q̃bus nõ põt abstrahi aliqḋ cõe: q̃ꝛ illud cõe
eẽt extra oẽ predicamẽtũ: mõ abstractio spẽi est ad suũ
genus eiusdẽ p̃nti: ꝛ nõ ad aliqḋ cõe extra suũ p̃dicamen-
tum: vt colligit̃ a Cõmenta. 3ᵒ. de aĩa: ꝛ q̃ꝛ generaliᵐ nõ hƺ
supra genꝰ ẜm Porᵐ. iõ a pluribus generaliᵇ põt abstrahi
vnus cõceptus cõis. cuiusmodi ẽ cõceptus entis: vt con-
ceptus accñtis: seu ꝯceptꝰ absoluti vel respectiui.

**Manifestum autem est ex quesitis: quoniã
non est augmentatio transmutatio ex potẽtia
magnitudine: actu autem nullaƺ habentẽ ma
gnitudinem. Separatũ enim esset quod com
mune: hoc autem quoniam impossibile: dictũ
est in alijs prius.**

Sexta ꝯclõ. nõ est possibile augmẽtatõem fieri ex mã
hñte magnitudinẽ in potẽtia. sic ꝙ nullã habeat magni-
tudinẽ in actu. pbat̃ ista ꝯclõ dupl̃r. ꝛ p̃mo sic. eadẽ ẽ mã
augmẽtatiõis ꝛ gñõnis nãlis: ƺ nõ est possibile gñõnẽ fie
ri ex mã sepata a magnitudine oĩno. igr̃ nec augmẽtatio-
nem. ƺ ꝯña cũ maiori ex gnta ꝯclõne. minor aũt est pba-
ta in 4ᵒ p̃mis ꝯnibus. in q̃bꝰ est ostẽsum mãƺ separi nõ pos
se a magnitudĩe ẜm rẽ: nec ƺ locũ: nõ etiã idiũisibilr̃ nega-
tiue: neqꝫ idiũisibilr̃ p̃uatiue. vnde si dubie si mã eẽt sine
magnⁿᵉ. ipsa esset p se exñs sine forma taƺ subali q̃ꝫ accñ
tali: qḋ ẽ reprobatũ taƺ hic idũcẽdo plima icõueniẽtia. q̃ꝫ
ẽt in liᵒ. ce. ꝛ mũ. L. e. li. (Manifᵐ aũt ex q̃sitis) ꝯnibꝰ pre-
cedẽtibꝰ (qñ nõ augꝰ transmuꝰ ex poᵃ magnitudine: actu
aũt nullã habẽte magnitudinẽ. separatũ. n. eẽt cõe). s. pri
ma mã ab oĩ forma ꝛ erit p se exñs (hoc aũt qñ ipoẽ di-
ctũ est p̃us in alijs). s. portum h. ꝛ p̃tum in li. ce. ꝛ mũdi.

**Amplius autem talis trãsmutatio non aug-
mentationis p̃pria: sed generatiõis. Augmẽ-
tatio enim est existentis magnitudinis additã
mentum. diminutio autem minoramentum.
Jdeo oportet habere aliquam magnitudineƺ
quod augetur.**

Scḋo arguit phs ad eãdẽ ꝯnem sic. lƺ eadẽ sit mã augᵗⁱ
ꝛ gñõnis: tñ augꝰ nõ est gñõ. nec trãsmuꝰ que dr̃ p̃prie ð ge
neratiõe dr̃ p̃prie de augmẽtatiõe: q̃ꝛ gñõ ẽ trãsmuꝰ de ꝯ-
dictorio in ꝯdictoriũ. ꝛ augꝰ est trãsmuꝰ de ꝯrio in ꝯrium
vt hƺ videri. 5. phy. iõ ꝛ si p imaginationeƺ gñõ eẽt ex mã
hñte magnitudinẽ in poᵃ. ꝛ nõ in actu. augꝰ nec tñ esset ex
mã hñte magnitudinẽ in actu ƺ ꝙ pƺ de diffinitiõe aug-
mẽtatiõis ꝛ diminutiõis: nã augꝰ est p̃exñtis magnitudi-
nis additamẽtũ. ꝛ diminuꝰ est p̃exñtis magnitudinis mi
noramẽtũ. nõ. n. fieret additio magnitudĩs ad magnitudi-
nẽ nisi mã ex q̃ fit augꝰ hr̃et magnitudinẽ: sicut ẽt nõ fie-
ret diminuꝰ magnitudĩs a magnⁿᵉ: nisi mã ex qua fit diminꝰ.
hr̃et magnitudinẽ. L. e. li. (Amplꝰ aũt talis trãsmuꝰ) q̃ ẽ
de poᵃ simpl̃r ad actũ (nõ augmẽtatiõis) est trãsmuꝰ (p-
pria: ƺ gñõnis. augꝰ. n. est exñtis magnitudĩs additamẽtũ
diminuꝰ aũt minoramẽtũ. iõqꝫ oƺ hr̃e aliqꝫ magnⁱᵉᵐ qḋ auget̃)

**Quapropter nõ est sine magnitudine mate-
ria. Oportet autẽ etiam ꝛ augmẽtationẽ esse
in actu magnitudinis. Generatio. n. vtiqꝫ erit
magis corporis nõ augmẽtatio.**

Ex p̃dictis Ar. ifert q̃si epilogãdo ꝯnẽ p̃ncipal̃r itentã
di. ꝙ ipoẽ est augmẽtatõem fieri sine mã hñte magnitu
dinẽ. imo necẽ ẽ augmẽtationẽ fieri ex mã actu hñte ma
gnitudinẽ. alr̃ trãsmuꝰ corpis ad maioreƺ corporis q̃ñtita
tẽ eẽt gñõ ꝛ nõ augꝰ ex quo gñõ ẽ ex ente simpl̃r ipoẽ. L.
li. (Quapp nõ est sine magnⁿᵉ mã. oƺ ẽt augmẽtatiõem)
imo (ꝛ in actu magnitudĩs) oƺ mãƺ eẽ alr̃ (gñõ itaqꝫ erit
magis corpis nõ augꝰ)

Sed dubitat q̃ꝛ vr̃ ꝙ phs sibiipsi ꝯdicat cuƺ su-
perius dixerit mãm gñõnis nõ separari a magnitudine.
hic aũt videt̃ innuere ꝙ in augmẽto mã nõ separat̃ a ma-
gnitudine. in gñõne aũt separat̃. Dõm ꝙ rã in augmẽ
to q̃ꝫ in gñõne necẽ est magnitudinẽ eẽ cõiunctã mãe. sed
nõ eodẽ mõ: q̃ꝛ in augmẽto est cõiuncta p se. ꝛ in gñõne p
accñs. Et si arg̃r sic. gñatio hoĩs est ex mã nõ hñte for
mã hoĩs. ꝛ calefactio est ex mã nõ hñte caliditatẽ. ꝛ frige
factio est ex mã nõ habẽte frigiditatẽ: ꝛ albatio est ex mã
nõ hñte albedinẽ. ꝛ sic de oĩ alia alteratiõe. g̃ p idẽ augꝰ ẽ
ex mã nõ hñte magnitudinẽ. ꝯña vr̃ tenere ex eo: q̃ꝛ augꝰ
est motus ad formã: sicut generatio ꝛ alteratio.

Rñdetur negãdo similitudinẽ: q̃ꝛ gñõ est ex p̃uatione
in habitũ. ꝛ ex vero ꝯdictorio in verũ ꝯdictoriũ. Alteraꝰ
vero est ex vero ꝯrio in verũ cõtrariuƺ: sed augꝰ nõ est ex
vo cõtrario in verũ ꝯrium: cũ sit iter formas eiusdẽ spẽi:
sed tñ ex cõtrario ẜm q̃d in suũ ꝯrium ẜm magis ꝛ minꝰ.
idem etiã cõtingit de motu locali. ꝙ nullus motus loca-
lis põt eẽ ex mã nõ hñte locũ. ꝛ hoc ideo q̃ꝛ iter loca non
est vã cõtrarietas: vt pƺ. q̃re ꝛc̃.

**Suscipiendum vtiqꝫ magis: quasi tã- 32
gentes questionem a principio. qua-
lis alicuius entis augmentari ꝛ dimi
nui causas querimus.**

Jstud est 4ᵐ cap. hiꝰ tractatꝰ 2ⁱ. p̃ⁱ. de gen. in quo phs
determinat de causis augmẽtatiõis ꝛ diminutionis postq̃ꝫ
pbauit mãm eius nõ posse a magnitudine separari. q̃re-
batur enĩ vtrꝫ augmẽtatio fiat ex mã q̃ñta: aut nõ quãta.
nũc autem specialꝰ q̃ritur vtruƺ augmẽtatio fiat aliquo
adueniente corporeo vel icorporeo. Et diuiditur istud ca
pitulũ in duas p̃tes p̃ncipales. in quarũ p̃ma soluit q̃õnẽ

in generali arguēdo ad partes. In scda soluit in spāli assi-
gnās omnes cōditiones augmentatiōis ⁊ diminutionis,
ibi (Quoniā aūt quesitum) In pma parte Ar. facit duo:
nā pmo mouet questionē cū opinionibus cōrarijs. 2° ve
ro determinat veritatē. ibi (Hec aūt tria) Quātū ad pri-
mū dicit phs q iā accōs ⁊ tāgenda questio pncipalr̄ iten-
ta: nā quia augmētatio fit aliquo adueniēte. diminu° aūt
aliquo fit recedēte. ideo opz querere causas ⁊ rōnes. ⁊ de
illo aliquo quo cōtingit augeri ⁊ diminui cui° ⁊ qualis en
titatis sit. vtrū corpus sit: aut aliqd icorporeū qd genera-
lis est. vtrum augmen° fiat aliquo adueniēte. spālis vero
vtrū illud adueniēs sit corporeū vel icorporeum. Le. li.
(Suscipiendū vtiqz magis: quasi tāgentes qōnē apn°)
pncipalr̄ itentā (qlis ⁊ cui° entis) .i. entitatis sit illd adue
niēs quo. vnde cōtingit aliqd (augeri ⁊ diminui cās qrim°)

Videtur vtiqz eius quod augetur quecunqz pars aucta esse: similiter autē in diminutione minor esse generata.

Circa qōnem generalē sunt due opi. quarum pma di. q
aug° fit aliquo adueniēte. ⁊ diminu° fit aliquo recedente
assignās duas rōnes expimētales. quaz pma ē h. Cuius
libz qd augetur. quelibz ps augeṫ: ⁊ cuiuslibz qd diminuiṫ
qlibz ps diminuitur: vt īducitur pz in platis. ⁊ in aialib° p
portioalr̄. n. sicut augētur plāte augētur frondes ⁊ rami
⁊ ppor sicut augenṫ aialia: augētur capita man° ⁊ pedes
⁊ alie ptes organice illoz. hoc aūt fieri nō possz nisi p ad-
ditōem alicui° ad totū corp° viuēs: ⁊ ad singulas ei° ptes.
silr̄ aūt ex antiqtate diminuiṫ aial ⁊ plāta ppter defectū
humidi radicalis. ppor defeciūt partes a sua magnitudine.
h vr̄ ɔtingere ppter recessū alicui° ab illo. Le. li. (Ur vti
qz ei° qd augeṫ quecūqz ps aucta esse: silr̄ aūt ⁊ in diminu
tione minor generata esse)

Amplius aūt adueniente aliquo augmētari: ⁊ recedente diminui.

Scda rō experimētalis ē h. videm°. n. plātas augeri ap
posito nutrimēto ad radices. ⁊ aīalia augeri apposito cibo
stomaco: aut pportiōali. ⁊ eadē nō augeri deficiēte cibo
⁊ nutrimēto. igr̄ aug° fit aliquo adueniēte. videm° ēt plan
tas diminui ⁊ subtili per exalatiōez quorūdā corporū subti-
liū ab eis. aīalia aūt p recessuz spūuz sanguis ⁊ caloris: sic
ergo ignis augeṫ p appositionē cōbustibilis. ⁊ diminuiṫ p
subtractionez alicui° ptis sue. ita corpa aīata augētur per
aduentū alicui° ad ipsa. ⁊ diminuuntur per recessuz alicui°
ab illis. Le. li. (Ampli° aūte) videm° animata (adueniē-
te aliquo augmētari. recedēte aūt diminui.)

Necesse aūt augmentari: aut icorporeo: aut corporeo. Siquidē igitur icorporeo erit sepa ratū quod commune. Impossibile autē materiā a magnitudine esse separabilē: quemadmodū dictū est prius. Si autē corporeo duo in eodē loco corpora erūt: ⁊ qd augeṫ ⁊ quod auget. Est autez ⁊ hoc ipossibile.

Cōtra istā opi. arguit phs sic. si aug° fit aliquo adueniē-
te: aut igr̄ corporeo vl' icorporeo: sz nullo istoz modorum.
igr̄ ⁊c. nō qdē icorporeo: qr cū semp fiat augmentū adue-
niēte mā necessario subta ol trāsmutatiōi. seqṫ q ipsa mā
le eī m qd est cōe pn° oīb° gnabilib° ⁊ corruptibilib° sit se-
paratū a corporeitate: qd ē ipole: vt est determiatū i alio
ca. nō ēt aug° fit aliquo corporeo adueniēte: qm̄ tunc duo
corpa simul cē penetrarēt. ⁊ eēnt in eodē loco. s. augens ⁊
auctū: sz ɔñs est ipole: qr de rōne corpis ē q alteri cedat:
vt oñdiṫ. 4. phy co. ⁊ q illd sequaṫ. vr̄ man°: qm̄ si aug
mētatio fiat aliquo adueniēte. s. alimēto corpeo. ⁊ cuiusli

bet qd augeṫ quelibz ps augeaṫ: vt experiētia notū est. ⁊
iā ɔcessuz: se illud alimētuz moueri ad singulas ptes cor
poris aīati augēs qualibz illaz: qd fieri nō possz nisi cor
tēderet singulis ptib° eas penetrās in eodē loco. ɔstat āt
alimētū eē corp°: ac ēt ipm corp° viuēs cū singulis ei° pti-
bus qtitatiuis. Le. li. (Nece aūt aut icorporeo augmēta
ri: aut cōporeo. si qdē igr̄ icorporeo erit separatū qd cōe)
.s. pma mā a magnitudīe (ipossibile aūt magnitudīe ma
teriā eē sepabilē. quemadmodū dcm̄ est pus. si aūt corpo
reo) fit aug° (duo corpa in eodē loco erūt: ⁊ qd augeṫ) .s.
corp° aīatū (⁊ qd auget) vz. nutrimētū (est āt hoc ⁊ ipossi-
bile) Nōn° q cōiter nō dr̄ p icōueniēti penetratio
corporū de pdicamēto subē: sed bñ de pnto qtitatis: qm̄
ponētes elēa in mixto dicūt pla corpa se iuicē penetrare
.s. qtuor elēa. in elēo aūt se penetrāt duo corpa: quoz vnū
est de pdicamēto subē. reliquū de pnto qtitatis: qr ⁊ si
corp° de pnto qtitatis hz q cedat alteri corpori eiusdem
pnti: nō tm̄ vnū corpus de pnto. subē alteri cedit eiusdem
pnti: aut pnti quan°. ppterea vr̄ q in augmētatiōe nutri
mētū mutaṫ ad singulas ptes. tā porrosas q nō porrosas
neqz seqtur penetra° corpoz de predicamēto qtitatis: sz
tm̄ subē qr nutrimētū nō mutaṫ cū sua quan°: sz tm̄ cum
sub̄a ⁊ qualitatib° ɔueniētib° corrupta quan°. Ista opi-
nio repugnare vr̄ tā phō q ɔmē qm̄ nō corrūpiṫ qtitas:
nisi corrūpatur mā ex quo ē coeterna mā. p ɔme. ⁊ dato
q corrūpatur qtitas remanēte mā: seqtur q plures sūt
mā coextēse: qd est ɔ phm in alio cap°. qr alr̄ ex mā san-
guis vel carnis possz aliqd generari absqz trāsmutatione
carnis ⁊ sanguis: qd est icōueniēs. Et sic nō appz qn̄o acci
dētia ipsi° nutrimēti pnt manere corrupta qtitate cū ipa
qtitas sit fūdamētū ⁊ dispō oīum formarū tā subaliū q
accn̄taliū. elēa aūt ⁊ si manent in mixto fm̄ suas formas:
tam subales q accn̄tales: tū mā nō sunt coextēse: nz est
ibi pprie loquēdo penetra° corpoz de pnto substātie: cuz
ex mā ⁊ forma elēi in mixto nihil fiat p se: sed tm̄ p accūs
aut p cōgregatiōem. oē aūt corpus pdicamēti subē est ali
qd p se ⁊ vere vnū. Dōm est igr̄ tenendo aliquā augmē
tationē fieri aliquo corporeo adueniēte q oē corp° viuū
est corp° porrosūz hñs quodā nō innūerabilia foramina
cāta a calore nāli resoluēte humido radicali ⁊ cibale: qd q-
dem pōi oñdi ex sudore pueniēte ab īrinseco aīalis: ⁊ ex
īmūditijs reptis post somnū in manib° aut pedibus: que
ante somnū in eis nō fuerūt. h qdē exitū nō hñt nisi in
corpore viuēte hz porri cēnt ⁊ parua foramina. augmen° g
fit per missionez alimēti ad ista foramina absqz penetra-
tiōe corporū de pdicamēto subē vel quātitatis: eo modo
quo spōgia īpleṫ aqua: in qb° porris resoluiṫ alimentū: ⁊
ɔuertitur in nām aliti: fitqz extēsio partiū porrosarū per
virtutem augmentatiuam.

Sed nec sic cōtingit fieri ac generari dicere 33
augmentationē ⁊ diminutionem. vt qm̄ ex aq̄ aer. tunc enim maior tumor gn̄atus est.

Scda opio ponit q augmen° nō fit aliquo adueniente:
qr nō incorporeo ne materia maneat sine magnitudine:
nō ēt corporeo: qr aut corp° viuū est porrosum vel non. si
nō est porrosum: seqtur penetratio corpoz: aut diuisio par
tiū viuētis in omni augmētatiōe: quorū vtrūqz est icōue
niēs. pmū qdem: qm̄ tūc in grano milij possz eē tot° mun
dus: vt oñdit phs. 4. phy co. tx. q si duo corpora possunt
se penetrare: per idē centū ⁊ mille. Scdm etiā est incōue
niēs: quia tūc ois nutritio. ⁊ omnis aug° viuētis aīa sensi
tiua eēt dolorosa: si aūt corpus viuū ē porrosum. ⁊ cuius-
libz qd augeṫ qlibz pars augeṫ seqtur iterū penetra° cor
poz. s. alimēti cū ptib° non porrosis graneqz moueri ad
oēs oēaz pōnū: ⁊ nō violēter: neqz nālr: nō qdez violēter

q2 augmẽtatio est naturalis: neqȝ naturaľr: q2 alimẽtum cum sit graue inaĩatũ nõ mouet̃ nisi ad vnam differẽtiam positionũ: vt ostẽdetur ꝑ cę. ¶ Dicit ꝙ Hopio. ꝙ aug° fit nllo adueniẽte. s. per rarefactiõem: vt cũ ex aq̃ fit aer. factum est augmentũ: q2 maior est extẽsio ꝛ magnitudo ꝙ añ. diminutio aũt fit nullo recedẽte. vȝ. per cõdẽsatione: vt cũ ex aere fit aqua. tũc. n. appȝ minor extẽsio ꝙ añ. Le lraz. (Sed neqȝ sic cõuenit dicere fieri augmẽtationez aut diminutiõem vt ex aq̃ aer) sicut multi dñt (tũc. n. maior tumor) dicũt illi (est generatus)

¶ Nõ autem augmẽtatio hec: sed generatio quidem eius in qd̃ trãsmutat̃ erit: corruptio autẽ cõtrarij: augmẽtatio aũt neutrius.

¶ Cõtra istaz opi. arguit Ar. sic. nulla aug° est gnõ vel corruptio: ſȝ ista trãsmu° ꝙ fit ex aq̃ aer est gnõ ꝛ corrup°. igr̃ ista trãsmu° nõ est aug°. pȝ ꝯña cũ maiori ex .z. ca. hu° tractat°: minor ẽ euidẽs: q2 ista trãsmu° ẽ gnõ acris. ꝛ corruptio sui ꝯrij. s. aq̃. nullũ igr̃ istoꝝ duoꝝ augetur: q2 qd̃ augetur manet idẽ a ꝑn° vsqȝ in finẽ. ita qd̃ est in ꝑn°. s. i termino a quo. ꝛ in fine. vȝ. in termĩo ad quẽ. nllũ aũt istoꝝ manet ꝑ totũ motũ. nã aq̃ ẽ in ꝑn° ꝛ nõ in fine. ex quo corrũpitur. aer aũt ẽ in fine ꝛ nõ in ꝑn°. ex quo gñatur. corruptio. n. est mu° de esse in nõ eẽ. ꝛ gnõ est muta° de nõ eẽ in esse. vt declatur. 5. phy. Le. li. (Non enĩ augmen° h̃) trãsmutatio est (sed gnõ quidez eius in qd̃ trãsmutat̃ erit). s. aeris (corrup° aũt ꝯrarij: aug° aũt neutrius.)

¶ Sed aut nullius: aut si aliqd̃ cõmune amborum existit: eius qd̃ generatur: ꝛ eius qd̃ corrumpit̃. V. g. si corpus. Aqua autẽ nõ aucta est: neqȝ aer. Hoc quidez deperijt. hoc autem generatũ est. Corpus autem est si quidem id adauctum est.

¶ Istã obiectionẽ forte qs possȝ appenter soluere. di. q lȝ nõ augeatur aq̃: neqȝ aer: tñ auget̃ vnũ cõe illis. vȝ prima mã ꝙ manet a ꝑn° vsqȝ ad finem. tã in termio a quo ꝙ in termino ad quẽ. Isti. n. videntes quãdã corporeitatẽ manere ꝑ totũ motũ cã in aeri ꝛ aq̃ dicebãt nõ augeri aquã: q2 illa corrũpitur: nȝ aerẽ: q2 ille gñatur: ſȝ corp° medium cõe aq̃ ꝛ aeri qd̃ inuenit̃ tã in termĩo a quo ꝙ in termĩo ad quez. illud aũt corp° dicebãt ipsi eẽ ꝑmã mãm ꝯiunctã ꝙ̃titati ꝛ alijs dispõnib° q̃litatiuis manẽtib° in gñato ꝛ corrupto. Le. li. (Sȝ aut nulli° est aug° vt ꝓbatũ est (aut si qd cõmune amboꝝ existit ei° qd̃ gñatur: ꝛ ei° qd̃ corrũpitur. v. g̃ra. si corpus) mãle fuerit h° cõe (aucta autez aqua non est: neqȝ aer: sed hoc qdẽ depijt). s. aq̃. (hoc aũt generatũ est). s. aer (corpus autem cõmune) ambobus (si quidez) .i. certe (auctum est)

¶ Sed ꝛ hoc impossibile. Oportet autez saluare rationẽ ꝛ existentiaȝ eius quod augetur ꝛ diminuitur.

¶ Sed ista rñsio est ipossis. inqt Ar. Id enim nõ auget̃ aq̃ neqȝ aer in casu isto: q2 nllũ illoꝝ mãet ſm formaȝ. ꝛ ſm esse a ꝑn° ad finẽ: ſȝ tale corp° nõ mãet idẽ ſm formã ꝛ ſȝ esse ꝑ to° motũ a ꝑn° in finez. igr̃ illud corp° signatũ nõ augetur. tȝ ꝯña cũ maiori. ꝛ minor argr̃: qm illud corp° nõ ẽ nisi mã ꝯiuncta magnitudini ꝛ dispõnib° q̃litatiuis. consiat aũt mãm ꝑmã aliã formã h̃re in ꝑn° augmẽtatiõis. ꝛ in fine. alias etiã dispõnes ſm q̃s variatur esse essentie in ea: vñ breuiter: q2 subm augmẽtatiõis nõ est tm̃ mã ꝑma ſȝ mã ꝑma: vt ꝯiuncta forme subali a q̃ recipit diffõnez: ꝛ esse ꝛ ipsa forma subalis nõ manet per totũ motũ. igr̃ neqȝ subm aug° manet per totũ motũ. Le. li. (Sȝ ꝛ h̃ ipossibile) qd̃ ipsi dñt (oȝ. n. saluare) ꝑ totũ motũ (rõne ꝛ existentia) subam (ei° qd̃ auget̃ ꝛ diminuitur) ¶ Nõn° iuxta doctrinã Ar. ꝛ cõmt. 4. phy. ꝙ rarũ est illud qd̃ hȝ modicuȝ de mã sub multa extẽsiõe. ꝛ dẽsũ qd̃ hȝ multũ de mã sub modica extensiõe: rarefactio aũt ẽ maioratio ꝙ̃titatis in eadẽ mã. Et cõdensatio est minoratio ꝙ̃titatis in eadem mã. ꝓpea iꝓprie dr̃ rarefieri illud cui° ꝑtes elõgãtur inuicez per subintroitum alteri° corpis: ꝛ iꝓprie dr̃ ꝯdensari illud cui° ꝑtes appropinquãt ꝑ recessuȝ alicui° corporis ab illis. Isto mõ rarefit ꝛ cõdensat̃ spõgia aut lana. si eni cõprimat̃ sic ꝙ fiat exit° corpoꝝ subtiliũ dr̃ ꝯdensari si aũt dimittat̃ nãe sue post ꝯpressionem. sic ꝙ ꝑtes fiant magis distãtes ꝑ subintroitum aeris aut aq̃ dr̃ rarefieri.

¶ Ex isto notabili seqtur ꝙ rarefactio nõ est aug°: nȝ cõdẽsatio est diminutio ꝓprie loquẽdo de augmentatiõe ꝛ diminutiõe. qm̃ tã aug° ꝙ diminutio est mot° ad quãtitatẽ: ſȝ neqȝ rarefactio neqȝ ꝯdẽsatio est mot° ad ꝙ̃titatẽ. igr̃ ꝛc. pȝ ꝯña cũ maiori ex doctrina. 5. phy. ꝛ minor declatur ex eo: q2 tã rarefactio ꝙ ꝯdensa° põt fieri ꝑ solũ motum alterationis: aut localẽ absqȝ acqsitiõe mãe vel ꝙ̃titatis. ꝑrio qdez rarefactio põt fieri ꝑ calefactiõem. ꝛ ꝯdensatio per frigefactionẽ in eadez mã oino sub ꝑori quan°. sicut pȝ d aq̃ buliente ꝙ per calefactionẽ maiorat̃ in duplũ. ꝛ ꝑ frigidationẽ minoratur ad subduplum. hui° aũt maioratio et minoratio est rarefactio. ꝛ ꝯdẽsatio absqȝ acqsitione mãe ꝛ ꝙ̃titatis. Scd̃o rarefactio ꝛ cõdensa° potest fieri ꝑ solum motũ localẽ. pȝ de aere existẽte in vesica. aut in dolio ꝑ ꝯpssiõem. n. vesice ꝯdẽsat̃ aer. ꝛ dimissionẽ nature sue rarefit. si ẽt doliũ sit semiplenuȝ vino aer exñs in eo rarefit ꝑ exitũ vini: ne det̃ vacuũ: ꝛ ꝯdẽsat̃ per appositiõem alterius vini: vt nõ sit penetratio corporũ. ¶ Dõȝ igr̃ ꝙ rarefactio nõ ẽ motus ad maiorẽ ꝙ̃titatẽ: nȝ cõdensatio ẽ ad minorẽ ꝙ̃titatem ꝓprie loquẽdo: sed ẽ mot° ad maioritatez vel minoritatẽ ꝙ̃lis. si. n. fit rarefactio vel cõdẽsa° per actionẽ q̃litatũ ꝑmarũ. talis mot° nõ est aug° nec diminutio sed altera° terminata per rarũ ꝛ dẽsuȝ. q̃ sunt q̃litates cõsequẽtes calidũ ꝛ frigidũ. ꝑ Cõmẽ. 7. phy. si aũt rarefactio ꝛ cõdẽsatio fiũt ꝑ solũ motũ localẽ. sic iterũ nllũs illorum motuũ est aug° vel diminutio: ſȝ ẽ mot° localis terminat° ꝑ vbi aut per si. ũ. in rarefactione. n. acquirit̃ maior situs. ꝛ in cõdensatione minor.

¶ Hec autẽ tria sunt: quoꝝ vnum est quãcuicũqȝ partem maiorẽ esse eius quod auget̃ magnitudinis. V. g. si caro carnis. Et adueniente aliquo. Et tertiũ vt saluetur quod augetur ꝛ maneat. Cũ generatur quidẽ enim aliquid simpľr ꝛ corrumpitur nõ manet idez. Quod autẽ augetur: aut alterat̃: aut minuitur manet idem. Sed tamẽ quidem passio aut magnitudo nõ manet eadem.

¶ His opiõnib° recitatis cum suis offensiuis ꝛ defensiuis Ar. determinat ṽitatẽ. ponẽs istã ꝯnẽ. necesse ẽ augmentationẽ fieri aliquo adueniẽte. Ista ꝯ pȝ ex trib° cõditiõibus ṽe augmẽtatiõis. quarũ ꝑma est. cuiuslibȝ qd̃ auget̃ quãlibȝ partẽ augeri ꝓpter istã cõditionẽ. nõ ṽe augetur plãta vel aĩal. cu° aliqua ps nõ auget̃ ꝓpter egritudinez aut monstruositatẽ. vere aũt auget̃ caro: si qlibȝ pars carnis fiat maior. ꝛ vere augetur sanguis ꝛ os: aut medulla. si quelibȝ ps fiat maior. ¶ Scd̃a ꝯditio est. ꝙ augmẽ° fiat aliquo adueniẽte. s. substãtiaľr ab extrinseco. qd̃ qdez ꝯuertatur ꝛ resoluatur in nãm aliti in maiores partes ꝙ fuerint. ꝓpter quã conditionẽ ea que rarefiũt nõ augentur: nec ea que cõdẽsantur diminuuntur: quia maiorãtur ꝛ cõdensantur per solum motum alterationis: aut localez

absq3 aduẽtu alicui⁹ extrinseci. ¶ 3ª ɔditio est q maneat auctũ a pn°ad finẽ sic q sit in vtroq3 termio idẽ numero fm formã τ fm eẽ. ppea nihil augeť in gñõe aeris ex aq̃ nõ qdẽ augeť aqua:qz corrũpiť τ nõ manet in termio ad quẽ:neq3 augeť aer:qz gñať τ nõ pfuit i termio ad quẽ. nõ ẽt mã pmanẽs:neq3 corp⁹ cõe:qz nõ manet sub vtroq3 termino fm formã τ fm eẽ:vt patuit. ¶ Per hãc ɔditionez excludit Ar. gñõnẽ τ cõruptionẽ nõ solũ ab augmẽtatõe sz ẽt ab alteratiõe ponẽs cõueniẽtiã iter alteratõez τ augmẽtatiõem di. q cũ aliqd simplr gñať aut corrũpitur nõ mãet sub vtroq3 termio. cũ aũt alterať augeť vel diminuitur manet sub vtroq3 termino:nõ tñ manet eadez passio:neq3 eadẽ magnitudo manet. n. q alterať: sed mutat passiõez τ qualitatẽ pcedẽdo ab vna in aliã. sic qd augeť mutatur fm quãtitatẽ pcedẽdo a minori in maiorẽ. ẽ aũtẽ qd diminuiť mutat qñtitatẽ pcedẽdo a maiori ad miorez L. l. (Hec ãt tria sũt quorũ vnũ ẽ quãcũq3 ptẽ maiorẽ eẽ ei⁹ qd augeť magnitudis. vbi grã. si cato) augeatur (car-nis) quelibz ps augeť. 2m est (τ adueniente alio) fit aug° (τ 3m vt saluet qd augeť τ maneat cũ gñať. qdẽ. n. simplr aliqd aut cõrũpiť nõ manet) cũ aũt alteratur τ augeť manet (idẽ) qd augeť aut alteratur (sz tñ qdẽ passio aut magnitudo eadẽ non manet)

¶ Si itaq3 erit predicta augmẽtatio continget nullo adueniẽte neq3 manente augeri: τ nullo recedente diminui τ non manere quod augeť sed oportet hoc saluare: subiecta enim est augmentatio talis.

¶ Ex pdictis cõditiõib⁹ phs cõcludit scdãm opionẽ falsaz ẽẽ oi. q si pdicta opio eẽt vã q aug° fit cũ aq̃ fit aer q ẽ rarior. τ fit dinu° cũ ex aere fit aq̃ q̃ est dẽsior nõ saluarẽtur cõditiões augmẽti:qz ponẽdo illã opionẽ ɔtingeret aug° nullo adueniẽte. τ ɔtingeret dinutio nullo recedẽte:qd ẽ ɔ scdaz cõditiõez. ɔtingeret ẽt q aug° vel dinu⁹ nõ manet p totũ motũ a pn° vsq3 ad finẽ. qd ẽ ɔ tertiã ɔditiõez. arguiť g sic. de rõne augmẽtatiõis τ dimĩntiõis ẽ nõ solũ q aucti quelibz ps augeatur: τ diminuti q̃libz ps diminuatur: sz etiã q aug° fiat aliq̃ adueniẽte. τ diminutio aliquo recedẽte. τ q vtrũq3 tã auctũ q̃z diminutum maneat in vtroq3 termio. sic q saluet per totũ motũ:sz pdcã opio ponit augmẽtationẽ fieri nullo adueniẽte: τ diminutõez fieri nullo recedẽte. ac ẽt q nõ manet auctũ vel diminutũ p totũ motũ. g illa opio ẽ falsa. L. c. li. (Si itaq3 erit predicta aug°) vt illi dñt (ɔtinget nullo adueniẽte nz manẽte augeri. τ nullo recedẽte dinui τ nõ manere qd augeť) τ diminuitur (sz hec saluare oz) q̃ pdicta sunt de augmẽtatione (subta. n.) i. supposita (est aug° talis) cũ illis trib⁹ ɔditiõibus. ¶ Nõm q illa opio reprobata colorez hz pp̃ter duo icõueniẽtia que iducũtur ɔ scdãz cõditionẽ. τ maxĩe si adueniẽs fuerit corporeũ. p° icõueniẽs ẽ q plã corpora seinuicẽ penetrãt in eodẽ loco:qm si regcitur nutrimẽtũ adueniẽs, τ cuiuslibz qd augeť q̃libz ps augeť p pmaz cõditiõez. g nutrimẽtũ igreditur tã ptes porrosas q̃z non porrosas. si igreditur ptes porrosas. oz q penetret corpa subtilia aerea vel aquea replẽtis porros ex quo porri sũt pleni τ nõ vacui. ipõle ẽ. n. vacuũ eẽ vt demrãtur. 4. phycoz. si igreditur ptes nõ porrosas. neĉe ẽ q penetret illas in eodẽ loco:sicut albedo penetrat dulcedinẽ i lacte. 2m icõueniẽs ẽ q aliqs ẽ mot⁹ localis q nõ ẽ nãlis nz violẽt⁹ ɔ phz. 4. phyr. τ pbať illd seq: nã mot⁹ alimẽti ad singulas ptes corpis aĩati ẽ mot⁹ localis. τ q nõ sit nãlis. pz: qz alimẽtũ est mixtũ iaiatũ cui nõ ɔpetit nãlr nisi mot⁹ clũi dominãtis in co:p Ar. p ce. nllz ãt elz mo⁹ nãlr ad oẽz drãz positionũ: sz tm̃ sursuz vl deorsũz: vt hř ibidẽ. nõ ẽt ẽ motus violẽtus cũ q̃ aug° est nãlis: nz appz qd ẽ ibi violẽtãs τ maxime qz nullũ violẽtũ ppe: vt hř p ce. cõstat autem alimẽtũ semp moueri ad ptes corpis viuẽtis. ¶ Ad p'm dr q nõ eodẽ mõ augẽtur ptes porrose τ nõ porrose: qz partes nõ porrose augenẽ nõ p igressuz aliti: sz tm p iuxta positionẽ: ptes ãt porrose augẽtur p igressũz alti: nõ qdẽ penetrãtis corpa subtilia replẽtia porros: sz illa expellẽtis extra corp⁹ aĩatum. talia. n. corpa aquea vel aerea facilr cedũt alimẽto nõ solũ p cõdẽsatiõem: sz etiã p extra missionem. ¶ Ad 2m dr q mo⁹ alimti ad singulas ptes corpis est mot⁹ nãlis. τ ad phm dico q loqtur de motu ,pueniente ab itrinseco p se. p cũ quo fiat tale mixtũ vl' elm posse ab extrinseco moueri nãlr ad omnez drãm põnis. dic. n. phs. 3. ethycoz. q duplr fit mot⁹ nãlis. vz. ab itrinseco τ ab extrĩseco ɔferẽte vim passo. vapores. n. τ exalationes. dato q sint deuã sperica terre τ aq̃ nãlr mouẽtur sursuz p vtutẽ receptã a calido extrinseco. ferrũ nãlr mouetur ad magnetẽ fm oẽm drãz põnũ. τ hoc iõ: qz alterať a magnete recipiẽs ab illo vtutẽ motiuã ad oẽm drãm põnis fm diuersitatẽ aspect⁹ magnetis. ¶ Ita est dõz de alimẽto q nõ mouetur ab itrinseco ad aliquã ptem corpis aiati: sz ab extrinseco. vz. ab aia aut a parte organica alterante ipm alimentũ. τ attrahẽte cũ per virtutẽ impressam τ modo quo magnes attrahit ferrum.

¶ Qnereret autẽ aliquis. τ quid est qd augetur: 34 vtrum cui apponitur aliqd: aut quod apponitur. V. g. si crus qd augeť hoc fit maius: qd autẽ augeť cibus. Quare igitur non ambo aucta sunt. Maius enĩz quod apponitur τ cui. Quemadmodũ τ quãdo miscens vinũ aqua: similr. n. plus vtrũq3.

¶ Circa pdicta Ar. mouet τ soluit vnũ dubiũ: vtr̃ in augmẽtatione augeť alitũ aut alimentuz. v. g. cib⁹ apponitur cruri. vtr̃ augeantur appositũ alimẽtũ. s. cib⁹ an alituz cui fit appõ. vz. cr⁹: aut vtrũq3 illoz. s. augẽs qd est cib⁹. τ ipsius suscipiẽs: qd est crus: τ vr̃ q vtrũq3 augeať: qz vtrũq3 maiorať. dicim⁹. n. in mixtura vini cum aq̃: q tã aq̃ augetur q̃z vinũ: qz vtrũq3 fit mai⁹. ita in augmentatiõe vr̃ augeri tã alitũ q̃z alimẽtũ. s. crus τ cib⁹: qz vtrũq3 sit maius. L. c. li. (Qnereret aũt aliqs qd fit qd augeť. vtrũ illd cui apponitur aliqd. v. g. si crus sit qd augetur) τ vr̃ q sic (fit. n. τ h mai⁹. qd ãt auget cib⁹ est. q̃re g nõ ãbo aucta sunt maius. n.) fit id (qd appõitur). vz. cib⁹ (τ cui) fit appositio. s. crus etiã maioratur (quemadmodũ qñ miscetur vinum aque. silr. n. plus vtrũq3) appet facta mixtiõe q̃z pus.

¶ Aut quoniã quidem huiusmodi substantia manet: huiusmodi autez nõ. V. g. cibi. Quoniaz τ hic dominãs dicit in mixtione: vt quoniam vinũ. facit enim vini opus: sed non aque vniuersa mixtura.

¶ Rñdet phs ad istũ dubiũ. d. qd nõ augetur cib⁹ sz crus. ɔtendẽs ɔnẽ. in augmẽtatiõe augetur alitũ τ nõ alimẽtũ. quã ipse triplr pbat. Et p° sic. nihil augeť nisi maneat in fine: sed alitũ τ nõ alimentũ manet in fine. g τc. tz ɔña cũz maiori p cõditiõez tertiã. τ mior est nota: qz mãet crus τ nõ cib⁹: sicut g i mixtiõe dominãs dr̃ augeri. ita τ h crus dr̃ augeri. qz dñatur τ ɔuertit cibũ in suã nãz. si. n. misceatur aq̃ vino. sic q vinũ ɔuertat aquã in suã naturaz. vinũ dicitur augeri τ nõ aqua: qz vinũ permanet faciẽs op⁹ vini τ nõ aqua. nõ ergo tota mixtura augetur: sed tñ vinuz vbi autez nullũ illoz dominetur alteri. sic q ɔuertat illud in suã naturã. licz vtrũq3 videatur mai⁹. vtrũq3 tamẽ corr augeť. L. c. li. (Aut). i. rũr (qñ h qdẽ). s. cruris (manet suba. hoc aũt nõ) manet substãtia. (v. g. cibi qñ τ hic

oomnãs of) augeri sicut in mixtiõe (vt qñ vinũ) augetˀ
τ nõ aqua (facit enĩ vini opᵘˢ: sed nõ aqua) nõ etiã augetˀ
(vniuersa mixtura) sed tñ vinum.

¶ Similr τ in alteratione: quoniã si manet ca
ro ens: τ qᵭ aliqd est. Passio autẽ aliqua ex/
stit corũ que ƀz se accidentiũ: que prius passio
nõ existebat: alteratũ est hoc.

¶ Scðo arguit phs ad idem sic. ita est in augmẽtatiõe: sicut τ in alteratiõe: sed in alteratõe nõ alteratˀ additũ: sz illud cui fit additᵒ. ergo in augmẽtatõe nõ augˀ appoᵐ. sed illõ cui fit appõ. tenet ɔña eũ maiori a sufficienti siliˢ: qñ si alterᵒ ꝗ augmẽˀ est verᵒ motus. τ tã id qᵭ alteratˀ: q̃z id qᵭ augmẽtatur ƀz manere per totũ motũ z a pñᵒ vsq̃z ad finẽ: τ tam q̃litas que acgritur per alteratõem q̃z q̃ti/tas que acgritur per augmẽtatiõem ẽ in fine motᵘ τ non in pñᵒ. minor võ declatur: qñ cũ alteratur caro ad calidi/tatẽ vel ad aliã passionẽ que ðˀ additũ in alteratiõe non ɔcedimus passionem ipsam alterari: sz ipsm subz. vz. car/nem cũ ipsa caro sit p se ens τ per se exñs recipiens subie/ctiue tã alteratiõem q̃z passiõem. ipsa aũt passio nõ ẽ sub/iectũ passiõis neq̃z alteratõis eũ sit de nũero accidẽtum que sunt post alteratiõem: τ nõ añ. per alteratiõem enim acgritur passio: τ nõ ecõtra: cũ passio sit terminᵘ alteratio/nis: nõ aũt alteraᵒ ẽ terminᵘ passiõis. Le. li. (Silr τ in al/teratiõe) cõtingit sicut in augmẽtatione (si) p qz manet (caro ẽs) p totũ motũ (τ ꝙ aliqd ẽ) per se exñs recipiẽs illũ (passio aũt existit aliqua eoꝝ que sunt ƀm se accñtiũ q̃ prius nõ existebat) cõstat aũt ꝙ (alteratum est hoc) vz. subiectum τ nõ passio.

¶ Quo modo autez alteratũ est: hoc quando/q̃z quidez nihil passũz: neq̃z alterata est substã/tia. quandoq̃z autez τ illud. Sed alterans est principiũ motus in eo qᵭ augmẽtatur τ alte/ratur. in his enĩ mouẽs: quoniam τ igrediens generatˀ vtiq̃z magis. τ accipiens illud corpus v.g. si igrediẽs fiat vtiq̃z species oportet cor/ruptũ eẽ hoc patiẽs τ mouẽs non in hoc.

¶ Tertio arguit phs ad eãdẽ ɔnẽ sic. illud augetˀ in quo ẽ pñᵐ augmẽtatiõis: sz in alito τ nõ in alimẽto est pñᵐ aug/mẽtatiõis. ergo alitũ augmentatˀ τ nõ alimẽtũ. tenet ɔña cũ maiori. τ mioꝛ declatur supponẽdo ꝙ in augmẽtatiõe sunt duo alterãtia. s. alterãs alteratũ. τ alterãs ialteratũ. alterãs non alteratũ est aĩa vegetatiua: qz eũ in oĩ motu sit dare mouẽs nõ motũ: vt declaratˀ. 7. τ. 8. physicorũ. in hoc motu nõ appet aliqᵭ eẽ mouẽs non motũ nisi aĩa ve/getatiua. alterãs aũt alteratũ est alimẽtũz. s. cibᵘ: est. n. al/terãs iquãtũ igreditˀ mẽbrũ. τ alteratũ iquãtũ recipit for/mã mẽbri. s. carnis vel sanguis. corrũpitˀ enĩ τ gñatˀ maiᵒ q̃ pmo erat. s. plus de carne vel sanguine. cũ ex carne pre/cedẽte τ carne genita ex alimento fit maior caro. ¶ Ista distinctõe premissa arguitˀ illa minor sic. in illo ẽ pñᵐ aug/mẽtatiõis in quo est alterãs nõ alteratũ: sed in alito τ nõ in alimẽto est alterãs nõ alteratũ. ǧ in alito τ nõ in alimẽ/to est pñᵐ augmẽtatiõis. pma ps añtis est nota: qz in quo/libz motu illud ðˀ eẽ pñᵐ qᵭ est mouẽs nõ motũ. scðavõ ẽ de se euidẽs. qz in alito ẽ aĩa vegetatiua: nõ aũt in alimẽ/to eũ sit mixtũ inaĩatũ z. alimẽtũ enĩ ex quo recipit aĩam vegetatiuã in receptiõe forme carnis nõ ƀz aĩam vegeta/tiuã. omne enĩ recipiẽs denudatˀ a nã recepti: vt ƀz vide/ri. 2ᵒ. de anima. Le. lt. (Quo modo aũt) a pñᵒ quo ad (al/teratũ est: quãdoq̃z quidẽ nihil passũ est: neq̃z alterata est aĩᵃ subã) sic ꝙ ẽ alterãs nõ alteratũ (quãdoq̃z aũt τ illõ) alterãs alteratˀ (sz alterãs ẽ pñᵐ motᵘ in eo qᵭ augmẽtatˀ τ alteratˀ. in his. n.) q̃ augẽtur τ alterãtur ẽ (mouẽs) pñᵐ ꝙ ẽ aĩa (qñ τ igrediẽs) cibᵘ mẽbrꝝ (gñatˀ vtiq̃z maiᵘ τ ac/cipiẽs) ẽ ipe cibᵘ (illõ corpᵘ) qᵭ ƀz mẽbrꝝ (v.g. si igrediẽs fiat spẽs) .i. eiusdẽ nãe: τ spẽi eũ mẽbro (sz corrũpitˀ ħ pa/tiẽs τ mouẽs) pncipale ꝙ ẽ nõ motũz (nõ in ħ) ẽ. s. i cibo sz in mẽbro. ¶ Nõn ꝯ ꝙ cibᵘ igrediẽs mẽbrũ nõ solũ re/cipit formã mẽbri: sz ẽt resoluitˀ in ptes subtiles: τ qz for/ma vocatˀ spẽs τ corpᵘ subtile sps. Jõ cibᵘ ingrediẽs mem/brũ fit spẽs τ sps. ħ tõ dicitˀ: qz aliq textᵘ hñt si cibus igre/diẽs fiat spũs. aliq aũt hñt si fiat vtiq̃z spẽs. mõ q̃liter cũq̃z dicatˀ. pz itentiõem Arꝛ. eẽ verã. Modus aũt resolutiõis in spẽm τ spũs est iste. qñ in corpore viuente in aĩali pfe/cto fiũt quatuor digestiões. quarũ pma fit ĩ stomaco: qñ nutrimẽtũ recipitˀ in ore: ant ppoꝛᵗⁱ. τ mittitˀ ad stomacũz in quo digeritˀ in vnã subam albaz que a medicis ðˀ chi/lus. ¶ 2ᵃ digeᵉ fit in epate: nã chilus teritˀ p venas mese/raicas meᵗᵉˢ itra stomacũ τ epor. vbi digeritur i vnã mas/sam rubeã cõfuse cõtinẽtẽ q̃tuor humores. s. coleram: san/guinẽ: flegmã τ melãcoliã: que massa a medicis vocatur chimᵘ. ¶ 3ᵃ digeᵉ fit i venis. nã a chimo sepatur colera ru/bea p magna pter: mittitur ad locũ fellis p viã in epate ad hoc destinatã. Nigra võ mittitur ad splen p venas ad ħ deputatos. Reliqua vero massa. vz. sanguis cũ flegma/te mittitˀ ad venas magnas. τ p eas ad venas capillares in qbus digeritur in sanguinẽ subtilem. ¶ 4ᵃ võ digestio fit in mẽbris: qñ a venis mittitˀ ad singulas ptes tam car/nis q̃z ossis porrosas ad hoc innãte virtute attractiua po/ᵉ vegetatiue in quibᵘ ptibus separatur purũz ab impuro. Purũ enĩ cõuertitur in mẽbrũ. τ nõ purũ extra mittitur p sudores. ¶ Ex pdictis seqtur pmo ꝙ in quolibz corpo/re viuẽte sũt necce partes porrose. 2ᶜˡ necẽtate. q̃rũ pma ẽ ex pte efficiẽtis τ mãe: nã calor nãlis se nutriẽdo in corpᵃ agit. τ ipm resoluẽdo porros facit. 2ᵃ necessitas est ex par/te finis τ forme: vt per illas fiat nutriᵒ τ augmẽᵗ. ac etiam expulsio superfluitatũ nocentiũ corpori aĩato. ¶ 2ᵒ seqtˀ ꝙ in quolibz viuẽte sunt necio due augmẽtatiões τ nutri/tiões. quarũ vna est ppria. τ alia impropria dicta. Nutriᵒ enĩ τ augᵒ facta in ptibᵘ porrosis est ppria dicta: qz illa fit per itus sumptionẽ cõuersi in nã illarũ partiũ: sz illa que fit in partibᵘ nõ porrosis ẽ ipropria dicta: qz fit solũ p iux/ta positionez nutrimẽti ad illas. ¶ 3ᵒ seqtur ꝙ nõ solum vna: sz plures fiũt augmẽtationes stãte fortitudine calo/ris nãlis plus resoluẽtis de nutrimẽto q̃z sint deperditũz qñ vna augmẽtatiõe facta sicut isti porri replẽtur τ clau/dũtur. ita alibi nouũ gñantˀ actiõe caloris nãlis. ideo sicut istis repletis fit augᵒ. ita p aliorũ repletionẽ de nouo geni/toꝝ fit alia augᵒ. ¶ 4ᵒ seqtur ꝙ licz cuiuslibz qᵭ augetˀ ĩfi/nite ptes augeãtur tã porrose q̃z nõ porrose: tñ alimẽtũ nõ in ifinitas ptes diuiditur sed tñ finitas. Nã ex quo queli/bet pars porrosa cõtinet ifinitas ptes porrosas. τ quelibz pars nõ porrosa cõtinet infinitas ptes nõ porrosas nõ au/gẽtur alique partes porrose τ nõ porrose nisi ifinite huiᵘ partes augeãtur: sed qñ alimẽtũ ꝑ se in tot partes diui/ditur: quot sunt superficies concaue totales partium por/rosarum. τ iste sunt tñ finite. ideo tñ in partes finitas re/soluitur alimentum.

Contra pdicta arguitˀ. τ pmo ꝙ in corpore viuẽte nõ sunt hoˀ porri: qz nõ est rõ quare sunt magis in vna parte viuẽtis q̃z in alia cũ actio caloris nãlis oẽm partez viuen/tis idifferẽter attingat: sicut cuilibz parti ẽ approximatᵘ. ¶ 2ᵒ arguitur ꝙ nutrimẽtũ nõ mittitur ad singulas ptes porrosas: quia nulle sunt partes porrose in carne extra ve/nas ad q̃s alimẽtũ nõ attingit cũ eius delegatio solũ fiat p venas. alr augᵒ τ nutriᵒ eẽt dolorosa: qz nõ possz moueri alimẽtũ ab vna pte porrosa in aliã ptẽ porrosam extra ve/nas: nisi fieret diuisio carnis. τ ɔñr dolor. ¶ Tertio argˀ

ꝙ per hꝰ repletionē porroꝝ nō saltatur augmētū: qꝛ nunquā generatur plusq̄ʒ est deperditū: qḋ arguitur sic: qꝛ nūquā maiꝰ q̄ʒ est porrꝰ cū receptū non sit maius recipiente. constat autem ꝙ tm̄ est deperditum quantus est porrus.
¶ Quarto arguit̃ ꝙ non cuiuslibʒ qḋ augetur quelibet pars augeẽ: quia nō augetur pars noiter icipiēs esse cuʒ illa nō fuerit. Omne.n. illud qḋ augetur ꝑus augebatur ſm philosophū .6. physicoꝝ. neq3 augetur pars porrosa quia non ꝑpter hoc ꝙ porri sunt pleni alimēto: sequitur aliquā talē partē augeri: sed solum ꝙ fit densior sicut nunc augetur vas in repletiōe aque. ⁊ cōsequēter non augetur aliqua pars nō porrosa. quia augmētatio partiū nō porrosarum depēdet ab augmentatione portiuʒ porrosarum.
¶ Item in nutritione non quelibʒ pars nutritur. igitur neq3 in augmētatione quelibʒ pars augetur. patʒ ɔsequētia: quia augmētatio presupponit nutritionē. Antecedēs patʒ: quia nutritio nō est nisi restauratio deperditi. Constat aūt ꝙ nō quelibʒ pars deꝑditur. igr̃ neq3 quelibʒ nutrit̃.
¶ Ad ꝑmū dicit̃ ꝙ nō vbiq3 in corpore viuēte sunt porri sʒ ibi sunt. vbi ptes minꝰ resistūt calori nāli. licʒ eni calor ille sit vbiq3 in corpe. ⁊ qualʒ ptē alteret. nō tm̄ q̄lʒ porrosam facit: sicut nʒ q̄libʒ resoluit ꝑpter suā rem̄. ¶ Ad scōm cōiter dr̃ ꝙ oēs porri terminātur ad capita venarū capillariū. ⁊ iō ꝑ eas ad singulos porros tā carnis q̄ʒ ossis nutrimētū pōt delegari. Sʒ qꝛ istud videt̃ dubiū ꝑpter ossa in qbus nō sunt vene ē dicēdū ꝙ si sunt duo porri in carne vel in osse distātes a venis calor nālis regulatꝰ ab aīa facit porrū oblōgū īter illos porros per quē trahitur cibus ab vno porro ad aliū porruʒ. ¶ Ad 3m negatur ꝙ in porris nō plus generatur q̄ʒ ē deꝑditū: qꝛ calor naturalis ɔtinue extēdit porros ⁊ facit eos maiores q̄ʒ ꝑus fuerint iō generat̃ plus in eis q̄ʒ fuerit deperditū. lʒ nōn plus generet̃ q̄ʒ sit porrꝰ. alr̃ eēt penetratio cōpoꝝ. porrꝰ igr̃ ē maior: q̄n recipit cibū q̄ʒ q̄n perdebat partem viuētis. ¶ Ad quartū videtur ꝙ Arꝝ. nō loqtur de partibꝰ que generātur ⁊ corrūpūtur: sʒ de ptibꝰ que manēt ꝑ totū motū: sicut ipse exēplificat de crure. cuʒ aūt dr̃ ꝙ partes porrose non augentur: sed tm̄ cōdensantur. illud negat̃. imo augent̃ ꝑ cōtinuā extēsioneʒ porroꝝ: nec est sile de vase: qꝛ vas cōtinue ſm oēm suā suꝑficiē est eiusdē extēsiōis. ¶ Et si arguit̃ ꝙ ex hoc nō fit maioratio totiꝰ viuētis: qꝛ q̄ītū extendūtur porri tm̄ fiūt ꝑximiores. ⁊ ɔūr ptes itermedie nō porrose fiūt dēsiores. Dicat̃ ergo ꝙ nō oʒ porros fieri ꝑximiores: q̄m ptes itermedie ēt extēdūtur per calorē nālē.
¶ Et ad cōfirmationē dicitur ꝙ solū ɔcludit nō q̄libet partē viuētis ꝑprie augeri: sʒ tm̄ porrosas: qꝛ soluʒ vbi est deꝑditio: ibi est augꝰ ꝑprie dicta: que est per intꝰsuptionē alimēti cōuersi in nām aliti. cōsilr̃ dicat̃ de diminutione ꝙ cuiuslibʒ qḋ diminuit̃: quelibʒ ps diminuit̃ ꝑprie vel improprie. illa .n. ps ꝑprie diminuit̃ q̄ fit minor ꝑ deperditionem alicuiꝰ partis sue. illa aūt iproprie diminuit̃. cuiꝰ nulla ps ē deꝑdita. sʒ tm̄ aliqua alia cū qua ꝑus faciebat maiorē extēsiōem eo mō quo dicimꝰ qualitatē remitti: quia cōtinue ꝑus cū alia faciebat maiorē itensiōem. ¶ Notādum ꝙ ea q̄ dcā sunt de augmētatiōe ꝑprie dicta partiū porrosarū ⁊ iproprie dicta partiū nō porrosarū itelligēda sunt ſm cōeʒ modū loquēdi medicoꝝ ⁊ modernorū philosophoꝝ: qꝛ itētiōem ⁊ cōmēt. dicā in sequēti lectione.

Quoniam autē de his quesitū est sufficiēter opʒ questionis tentare solutioneʒ iuenire. Saluātes manere id quod augetur ⁊ adueniente aliquo augeri: recedente autem diminui. adhuc autē quodcūq3 signum sensatū: aut maius: aut minus generatum est. ⁊ non vacuū esse corpus: neq3 due magnitudines in eodeʒ loco neq3 in corporeo augeri.

¶ Ista est scōa ps huiꝰ capli in qua ꝑhūs in spāli rn̄det ad qōnē ꝑncipalr̃ itēiā de cā. ⁊ mō augmēti postq̄ʒ ad eā rn̄dit in cōi ⁊ ɔfuse. facit ḡ Arꝝ. 2o. q̄m ꝑmo mouet difficultatē circa cōditiōes augmēti. 2o. soluit eā. ibi (Suscipiēdū igr̃) Quantū ad ꝑmū ē magna difficultas circa conditiones augmēti affirmatiuas seruatis ɔditiōibꝰ necessariis. tres.n. sunt cōditiōes augmēti affirmatiue supius noiate vʒ. ꝙ auctuʒ ꝑmaneat a ꝑnꝰ ad finem. ⁊ ꝙ augeat̃ aliquo adueniente: sicut diminuit̃ aliqua recedente. ⁊ ꝙ illiꝰ q̄libʒ ps augeat̃ tpe augmētatiōis: ⁊ tpe dimīutiōis q̄libʒ ps diminuatur. Cōditiōes negatiue ēt sunt tres. q̄rū prima est ꝙ augmētatio nō fit per vacuū: qꝛ ꝑbatū nullū vacuuʒ esse 4o. physicorū. scōa cōditio est ꝙ augꝰ nō fit ꝑ corporuʒ penetrationē: qꝛ ꝑbatū est ibi ꝙ nō pn̄t eē plura corpora in eodē loco. 3a cōditio est ꝙ augꝰ nō fit aliq̄ icorporeo adueniēte ſm ꝙ supra demrātū est cū mā ꝑꝰ q̄ est subʒ tā gnōnis q̄ʒ augmti nō possit eē ꝑ se exn̄s oīo absq3 loco neq3 pōt eē ꝑ se exn̄s in loco sepato a loco sensibili nʒ pōt eē i loco sensibili ꝑ accn̄s. sic tm̄ ꝙ sit ꝑ se exn̄s ⁊ nō ps alicuiꝰ sensibilis: sʒ tm̄ ibibita corporibꝰ sensibilibꝰ eoꝰ quo aer vl' aq̄ imbibit̃ spōgie. Est ergo difficultas ꝑꝑ repugnātiā dictarū cōditionū. si.n. augꝰ nō fit ꝑ vacuū: neq3 ꝑ corporū penetrationē neq3 aliquo icorporeo seqtur ꝙ nō cuiuslibet qḋ auget̃ q̄libʒ pars auget̃: aut ꝙ augꝰ nō fit aliquo adueniēte extrinseco q̄ sunt opposita ɔditionū affirmatiuaꝝ. L.c.li. (Qm̄ aūt quesitū est de his suffiꝰ) determinatuʒ q̄ ad augmētationē ptinēt lʒ in gn̄ali opʒ ⁊ qōnis ꝑncipalr̃ itēte (tētare solōnem iuenire) magis in spāli. saluātes q̄dē cōditiones affirmatiuas cū negatiuis ipsius augmentatiōis. vʒ. (manēte eo qḋ auget̃. ⁊ adueniente aliquo augeri ipm aīatū recedēte aūt diminui adhuc aūt ſʒ qḋcūq3 signū sensatū) ipsiꝰ aīati (aut maiꝰ) in augmētatōe (aut minꝰ) in diminutōe (gn̄atū ē. Et tūc vacuū eē corpꝰ neq3 in eodē loco erunt due magnitudines: neq3 in corporeo augeri) aliqd ɔtingit. ¶ Notandū ꝙ aīatū corpꝰ augmētabile ⁊ diminibile hʒ duplices ptes. vʒ. q̄litatiuas q̄ sūt mā ⁊ forma ⁊ q̄ītitatiuas que ɔponūtur ex mā ⁊ forꝰ: sicut est caro ⁊ os: manꝰ ⁊ caput. ptes aūt qualitatiue sunt sensate ⁊ ꝑcipiūtur a sensu exteriori. q̄n ergo dr̃ ꝙ cuiuslibʒ qḋ auget̃ quelibʒ pars auget̃: nō itelligit̃ de partibꝰ non sensatis: sʒ tm̄ de ptibꝰ sensatis: qꝛ ꝑprie non augent̃ ptes q̄litatiue: sʒ tm̄ q̄ītitatiue corporis aīati. Et dn̄r signa portes q̄ītitatiue: qꝛ seipsas significāt. ⁊ ꝑ sui augmētuʒ totiꝰ aīati augmētatiōem designāt.

¶ Suscipienduʒ igitur causam determinātes priꝰ vnumquodq3. quoniaʒ anomiomera augentur cum omiomera augentur: componit̃ enim ex his vnūquodq3.

¶ Pro solōne huiꝰ difficultatis Arꝝ. facit tria. Nā ꝑmo ponit duas distictōes. scōo duas cōclusiōes ibi (Quādocūq3 igr̃) Tertio mouet ⁊ soluit dubitationes ibi. (Queret aūt aliqs) Prima distictio est ista. ꝙ ptiuʒ aīati q̄dā sunt omiomere. i. hōgenee ⁊ eiusdē rōnis per totū. q̄dā autem anomiomere etherogenee. i. diuersarū rōnū in suis partibus. ps omiomera ē illa q̄ est eiusdē dnoīatōis ꝑ totū: vt caro ⁊ sanguis: qꝛ q̄libʒ pars carnis est caro. ⁊ quelibʒ ps sanguis ē sanguis. loquēdo ꝺ partibꝰ q̄ītitatiuis. ps aūt anomiomera ē illa que nō est eiusdē denoīatiōis ꝑ totū, vt manꝰ ⁊ caput. cū nō quelibʒ ps manꝰ sit manꝰ: nec q̄lʒ ps capitis ē caput. poꝰ aūt ħ distinꝰ vt sciat̃ ptes anomiomeras augeri cū augentur partes omiomere ex eo: quia

partes anomiomere ꝯponūtur ex partib⁹ omiomeris. cōponitur .n. tā manus q̄ caput ex carne osse ⁊ sanguie. io si augeᵉ in carne osse ⁊ sanguine nescio fit ⁊ augᵉ in manu ⁊ in capite. L.e.l. (Suscipiendū igr̄ cā) solnēdi motā difficultatē (determinātes prius) z⁹ quoꝝ est (vnū qdez qui anomiomera augētur cū omiomera augentur. ꝯponit̄ .n.) ex bis omiomeris (vnūquodq̄ʒ) anomiomerū.

¶ Deinde quidē caro ⁊ os ⁊ vnaqueq̄ʒ taliuʒ partiū est duplex. Quemadmodū ⁊ aliorū in materia speciē habentiū. Eteni materia dicit̄ ⁊ species caro aut os.

¶ Scđa distinctio. ꝙ tā homogeneorū q̄ etherogeneorū. ⁊ oīuʒ aliorū habentiuʒ speciē in mā duplex ē pars. s. formalis ⁊ materialis formalis pars ē forma subālis eius: ⁊ quelibʒ eius pars. sed mālis ps est tota materia eius: ⁊ q̄libʒ pars illi⁹ materie. verbi gr̄a. os caro: manus ⁊ caput lapis ⁊ hō diuiditur in duo. quoꝝ vnuʒ est forma. ⁊ reliquuʒ materia: ⁊ quodlibʒ istorū est ps eius a qua ipsuʒ totum denomiat̄. nihil eni per solā formā. aut per solā materiā diceretur hō aut lapis: caro vel os man⁹ aut caput. Aliter pōt hec fieri distinctio ⁊ magis ad lrām. dicēdo ꝙ caro ⁊ os. ⁊ vnūqđq̄ʒ habēs speciē in mā duplr̄ accipitur. vʒ. fm formā ⁊ fʒ materiā. Caro fʒ formā est forma substātialis carnis. ⁊ caro fʒ materiā est mā carnis: sicut eni fm dentes dicit̄ illud qđ habʒ dētes albos. Ita caro fm materiā pōt dici mā carnis: ⁊ caro fm formā pōt dici forma carnis. L.e.li. (Deinde) dicimus (ꝙ caro ⁊ os ⁊ vnaq̄ueq̄ʒ partiū taliū ē duplex. quēadmodū ⁊ aliorū in materia speciē habētiuʒ. ⁊ eni materia dicit̄ ⁊ species) .i. forma in quas diuidit̄. ⁊ ex gbus cōponitur (caro aut os.)

¶ Notandū ꝙ omiomerū dicit̄ ab amos qđ est vnuʒ. ⁊ omeros qđ est natura .i. vnius nāe. ꝑpterea caro os et lapis ⁊ hō dicūtur omiomera: q̄r sunt eiusdē nature in oib⁹ suis partib⁹. anomiomerū autē dicitur ab anos qđ est diuersuʒ: ⁊ omeros qđ est nā .i. diuerse nature. ꝑpterea manus ⁊ caput hō ⁊ hō dicūtur anomiomera .i. diuersaꝝ naturaꝝ in suis partib⁹. Ideo pⁱma distinctio vadit nō solū cōtra antiquos dicētes omnia esse eiusdē rōnis: sed ēt cōtra modernos asserentes carnē ⁊ os: manus ⁊ caput ⁊ pedes esse eiusdē rōnis subalis. ⁊ ꝙ nō specifice differūt: sʒ tm̄ accidentalr̄: sicut soꝛ. albus. ⁊ plato niger. ¶ Secūda aūt distinctio ꝓcedit nō solū cōtra antiquos nō ponētes aliā formā in mā q̄ formā accidentalē: sed etiā ꝯ Auicē. ⁊ lynconiensēʒ dicētes formā esse totā quiditatē ⁊ substantiaʒ rei. vnde Auic. pⁱmo physice sue dicit. ꝙ si forma domus passʒ existere separatiʒ a lapidib⁹ ⁊ lignis illa veri⁹ esset dom⁹: q̄ʒ dom⁹ fcā ex lapidibus ⁊ lignis. ⁊ ideʒ dicit Lynco. pⁱmo posteriorū. Ar. aūt vult scđo physicorū. neq̄ʒ materiā neq̄ʒ formā esse totā subaʒ reꝝ. sed vnūquodq̄ʒ compositū nāle fieri ex duabus naturis. quarū quelibet est subā simplex. ⁊ pars substātie cōposite. per quarū vnā ipsiʒ cōpositū dr̄ in potētia. ⁊ ista ē materia. ⁊ p aliaʒ dicit̄ ens in actu. ⁊ ista ē forma subālis.

¶ Qualecūq̄ʒ igitur partē augmētari. ⁊ aduenientē aliquo fm quidem speciē est cōtingens fm autē materiā non est.

36 ¶ Oportet aūt itelligere quemadmoduʒ si aliquis mensurabit eadeʒ mensura aquā. Semper eniʒ aliud ⁊ aliud quod generatur. sic vtiq̄ʒ augmētatur materia carnis: sed nō partiuʒ cuiq̄ʒ aliquid aggeneratur. Sed hoc quidem defluit: hoc autē aduenit. Forme autē ⁊ cuiusq̄ʒ speciei particule:

¶ Istis distinctiōibus pmissis Arist. ponit duas cōclusiones. quarū pⁱma est ista. cuiuslibʒ qđ augetur. quelibʒ ps augetur fm formā ⁊ nō fm materiā. ¶ Scđa cōclusio. augmē⁹ fit aliquo corporeo adueniēte cōuerso in nāʒ aucti. ibi (Mai⁹ qdē) per z^m cōclusiones solunt̄ difficultas ⁊ tollūtur icōueniētia illa duo adducta cū dicebat. si augmētatio nō fit per vacuum neq̄ʒ corporeā penetrationeʒ neq̄ʒ aliquo adueniēte corporeo. sequitur vnuʒ istorū duorum: aut ꝙ nō cuiuslibʒ augetur quelibʒ pars augeᵗ: aut ꝙ fit augmētatio nullo adueniēte extrinseco. p pⁱmā conclusionē tollitur primū icōueniens. per scđam remouet̄ z^m icōueniens. ex hoc soluta est difficultas dicēdo nullū illorū sequi. ¶ Primā ꝯclusionē Ar. arguit idnctiue tā in hōgeneis q̄ʒ in etherogeneis assignās modū augmētationis di. ꝙ oʒ sic itelligere augmentū. quē admodū si aliquis mēsuraret aquā eadē mēsura vt eodē vtre coꝛei: q̄r si ab eodeʒ vtre flueret ⁊ reflueret aqua semꝑ alia ⁊ alia aqua eēt in vtre: sicut cōtinue alia ⁊ alia flueret ⁊ reflueret. ipsum tamē cōtinēs aquā ꝯtinue maneret idē. sic vtiq̄ʒ cū augmētatur caro mā carnis fluit ⁊ refluit. forᵃ aūt carnis cōtinēs hō materiā semper māet eadē. ⁊ sicut cuilibʒ parti vtris cōtinue iest alia ⁊ alia aqua nō fcā alietate in parte illa ita cuilibʒ porti forme carn'e cōtinue coniūgitur alia ⁊ alia materia carnis absq̄ʒ substātiali variatione talis partis. causa igit̄ ꝑpter quā augetur caro non est: q̄r mā augetur cū non maneat eadē materia numero per totū motū: sed quia forma augetur: q̄r eadeʒ numero absq̄ʒ corruptione alicuius portis sue manet a pⁿcipio vsq̄ʒ ad finē maiorata semꝑ in plī materia. ¶ Intēdit ergo phs hāc rationē. quocūq̄ʒ dato qđ augetur cuiuslibʒ partis eius forma augetur: ⁊ nō materia. igit̄ cuiuslibʒ qđ augetur partis eius forma augetur fm formā ⁊ nō fm materiā. pʒ cōsequētia ab vno cōuertibili ad reliquū. ⁊ antecedēs est verū. igit̄ ⁊ ꝯñs loquendo semper de parte q̄ntitatiua. L.e.li. (Quantū cūq̄ʒ igr̄ partē augmētari) ad augmentū toti⁹ (⁊ adueniēte aliquo fʒ speciē) .i. formaʒ (quidem est cōtingēs. fm materiā aūt nō est. opʒ aūt itelligere) augmentū (quēadmodū si quis mēsurabit eadē mēsura aquā. semꝑ eni aliud ⁊ aliud qđ generat̄) .i. semꝑ est alia ⁊ alia que fluit ⁊ refluit (sic aūt cuʒ augmētat̄) caro (mā carnis) nō manet eadē (⁊ nō cuicūq̄ʒ) parti ipsi⁹ materie aliqd (adgenerat̄) tāquā ei qđ manet per totū motū (Sed hoc qdē) .i. vna pars materie defluit (hoc aūt) .i. alia pars materie (aduenit. forme aūt ⁊ speciei cuiuscūq̄ʒ pticule) cōtinue alia mā aduenit. Dicit ergo phs q̄ʒcūq̄ʒ partē augmētari: ⁊ adueniēte aliquo ad denotādum ambas cōclusiones iā nominatas.

¶ In anomiomeris autēʒ hoc magis manifestum. V. g. in manu quoniam ꝓportionaliter auctuʒ est. materia enim alia ens a specie manifesta magis hic q̄ʒ i carne ⁊ omiomeris. Ideo ⁊ mortui magis videnᵗ esse caro ⁊ os: q̄ʒ brachium ⁊ manus. 37

¶ Scđo arguit phs eandē cōclusionē in etherogeneis in gbus est magis manifestuʒ materiā distingui a forma q̄ʒ in hōgeneis. vbi grā in manu que ꝓportiōalr̄ augetur cuʒ suis partib⁹. magis apparet distinctio materie a forma q̄ʒ in carne: ⁊ rō est hʒ: q̄r sicut trāsitu⁹ dat cognoscere materiā. ita operatio facit scire formaʒ: sed magis manifesta ē operatio manus q̄ʒ operatio carnis. igitur magis est manifesta disti⁹ materie a forma in manu q̄ʒ in carne. tenet ꝯñā cuʒ maiori per Ar. in multis locis. ⁊ minor ē euidēs. Nā operatio man⁹ est in mā extranea mouendo corpore

extrinseca. operatio aũt carnis est in mã itranea resolucẽs ĩtrinsecũ alimentũ in naturã carnis. Et ista est causa propter quã caro mortui magis videt̃ caro ⁊ os mortui magis videt̃ os ꝙ̃ manus ⁊ brachiũ mortue: qꝛ nõ est ita notum carnẽ mortuã non eẽ carnẽ: sicut manũ mortuã non esse manũ: nec est ita notũ. os mortuũ nõ eẽ os: sicut brachiũ mortui nõ esse brachium: ⁊ ratio ẽ assignata: qꝛ sicut his viuẽtibus nõ est ita manifesta operatio carnis ⁊ ossis sicut manus ⁊ brachy. ita eisdez mortuis nõ est ita manifestũ operationẽ carnis ⁊ ossis pẽise: sicut operatiões manus ⁊ brachy sꝫ tñ itentiões pħi mortui nihil taliũ sunt: ⁊ nihil taliũ hñt: qꝛ sicut oculus mortuꝰ nõ est ocl's nisi equiuoce vt ipse .2. testat̃ de aia. ita sm eũ caro mortua nõ est caro: nec manus mortua nõ est manꝰ nisi equoce. ℂ Intendit ergo pħs õndere ꝙ in etherogeneis est magis manifestũ ꝙ̃ in homogeneis ꝙ cuiuslibꝫ qđ auget̃ quelibet pars auget̃ sm formã: ⁊ nõ sm materiã. Nã in etherogeneis est magis manifestũ formaꝫ distingui a mã ꝙ̃ in hõgeneis: sꝫ in hõgeneis ẽ maniᵐ ꝙ cuiuslibꝫ qđ augetur q̃libꝫ pars auget̃ sm formã. ⁊ nõ sm materiã: vt iaꝫ ostensum est. igr̃ illud est magis maniᵐ in etherogeneis. L.c.li. (In anomiomeris aũt). i. in ptibus dissimiliũ rõnũ (est hoc magis maniᵐ) qđ dcũ est in cõclusione (v.g. manui: qm̃ ꝓporꝰ auctum est) organũ manus (materia enĩꝫ manus ꝙ sit alia existẽs a spẽ). i. a forma est (manifesta magis hĩ ꝙ̃ in carne: ⁊ omiomeris). i. in aliis cõsimiliũ ptiuꝫ (ideo ⁊ mortui magis videtur eẽ adhuc caro ⁊ os ꝙ̃ manus ⁊ brachium)

ℂ **Quapropter est quidem sic quantũcũꝙ carnis auctum: est autem vt non. Secũdum speciem quidẽ enim quodcũꝙ aduenit scđm materiam autẽ generatũ est non.**

ℂ Sed dubitatur: quia caro ⁊ os vere augentur. ⁊ tam caro ꝙ̃ os est materia manus ex quo manus cõponitur. ex his igitur talium etherogeneorũꝫ quelibꝫ pars augetur tam sm materiam ꝙ̃ scđm formaꝫ. ℂ Respondetur ꝙ duplex est materia sm cõment. secũdo physicorum. s. prima ⁊ scđa materia. ꝑma est illa que ẽ ꝑmuꝫ via compositionis ⁊ vltimũ via resolutiõis. materia scđa est illa que ꝯponitur ex ꝑma materia ⁊ forma substãtiali. nõ ergo loquitur Ar. de materia secũda: sed materia ꝑma. cõstat n. ꝙ si manus auget̃: caro augetur que ẽ materia scđa eiusdem. Et si caro auget̃ quelibꝫ pars quãtitatiua illius augetur q̃ est mã scđa carnis. ipsa aũt materia simplex nõ augetur que est ꝑma materia. qꝛ nõ manet eadẽ numero ꝑ totũ motum: sed cõtinue fluit ⁊ refluit sub forma. ℂ Ex ista cõclusione cũ sua ꝓbatione Ar. ifert ꝙ cuiuslibꝫ qđ auget̃ quelibꝫ pars aliquo modo auget̃: ⁊ aliquo mõ non augetur: pꝫ. quoniã cuiuslibꝫ talis quelibꝫ pars auget̃ sꝫ formã ⁊ nõ auget̃ sꝫ materiã. loquẽdo igitur de eo qđ augetur ꝑ se ꝑseitate tertiỹ modi: ⁊ de parte quantitatiua pꝫ ꝙ cuiuslibꝫ ꝙ augetur quelibꝫ pars auget̃ sm formam. L.c.li. (Quapropter est qdẽ sic). i. vno mõ ꝯtingit ꝙ (qđcũꝙ carnis auctũ est). ⁊ alio mõ (est autẽ vt nõ sm spẽm eñi cuicũꝙ aduenit augmẽtꝰ sm materiã aũt nõ) ℂ Notandũ sm cõmẽt. ꝑmo cõmẽto. 17. ꝙ Alex. asseruit dictũ illud Ar. quelibꝫ pars aucti augetur sm mãm. ⁊ non sm formã nõ esse coactiõe ꝓbatũ: sed quia pauciora icõuenientia vidẽtur seq ad hoc. ⁊ ideo dicebat Alexander: ꝙ augmẽtatio fit sm materiã ⁊ nõ sm formã si fit per additionẽ alicuius aduenẽtis. tũc. n. fit augmenꝰ per accumulationẽ aduenientis cum eo cui aduenit. cõstat aũt ꝙ accumulatio nõ est nisi sm partes materie. ⁊ per ꝯsequens augmẽtatio fit per mãm. Et ad hoc adducit exᵐ Aris. di. ꝙ augmẽtatio fit per modũ mixtionis aque cũ vino que mixtio sine dubio est sm partes mãe ⁊ non forme. Hunc reprehẽdit cõmẽt. di. ꝙ pꝰ magister nihil dixit absꝙ forti ꝓbatione. vocat. n. cõment. Arist. magrm ꝑmũ: quia iter omnes pħos fuit ꝑmus sciẽs ⁊ cognoscẽs modum docendi. scia enĩ est habitus acqsitus ꝑ demõstratiõem: vt habet̃ ꝑ posterioꝝ. modo nullus pħs ante Arist. aliqd ꝑ demõstratiõnẽ sciuit. modus aũt docendi est ab vniuersalibꝰ ad singularia: ⁊ a magis cõmunibꝰ ad minus cõmunia: vt manifestat̃ in ꝓlo. physicorũ. nullus aũt pħs ante Ar. hũc modũ habuit. vt colligit̃ a cõmẽt. in codẽ ꝓlogo di. ꝙ nõ fuit dignũ: vt antiquorũ libri sic Ar. pars sint aut principiũ. Et ꝙ fortis fuerit ꝓbatio Ar. pꝫ: qꝛ in additiõe alicuius ad aliud: aut fit vnũ aut nõ fit vnũ. si nõ fit vnum nihil augetur quia nõ antiquũ nec nouũ: si fit vnũ certum est qđ nec additũ: nec eni fit additio augetur: nec etiaꝫ cõpositũ ex his: qꝛ nõ fuit sm se totũ neꝙ sm aliquam eius partẽ sm quã possit dici augeri. Cũ autez fit mixtio aque cũ vino certũ est nullũ illorũ augeri. imo quodlibꝫ illoꝝ corrũpi per diuisionẽ amborũ in minutas particulas. ⁊ hꝫ si nullũ illorũ alterũ a predominio conuertit in sui nãm. si aũt aqua cõuertitur in vinũ aut ecõtra iteruꝫ nõ est ꝟa augmẽtatio: sed tñ gnõ ⁊ corruptio eo mõ quo ꝯtingit qñ ex aqua gñatur aer. vt ipse Ar. supius exemplificauit.

ℂ Scđo notãdum ꝙ illa ꝓpõ. augꝰ fit sm formã. ⁊ nõ sm materiã: aut sm partes formales ⁊ nõ materiales. hꝫ multas expõnes. quaruꝫ ꝑma est Alberti hic ⁊ in suo li. de nutrimẽto ⁊ nutribili. di. ꝙ quedã sunt partes viuẽtis generate ex humido seminali: ⁊ iste partes sunt sm formaꝫ q̃ manet ⁊ augẽtur. Alie vero sunt generate ex humido nutribili. ⁊ iste sunt partes sm materiã que ꝓprie nõ augentur: sed fluunt ⁊ refluũt. hũc moduꝫ exponẽdi secuti sunt multi dicẽtes ꝙ partes habẽtes humidũ radicale continue manẽt: qꝛ in eis sustẽtatur vita. partes aũt habentes humidũ cibale: quia dãtur ad cõfortandũ humidũ radicale cõtinue fluũt ⁊ refluũt. ⁊ iõ sm istas que dicũtur materiales nõ est augmẽtatio: sed sm alias q̃ sunt formales est augmẽtatio. ℂ Ista expõ nõ videtur de mẽte pħi: qꝛ partes generate ex humido seminali sunt cõposite ex cõtrariys iuicẽ agẽtibꝰ ⁊ patiẽtibus. ita ꝙ in ipsis calidũ naturale agit in humidũ ipm resoluẽdo ⁊ corrumpendo aliqualr̃. Et ideo videt̃ ꝙ iste partes nõ possint manere eedem penitus per totuꝫ tẽpus ipsius augꝰ. ꝓpterea dicit pħs ipsum humidũ cõtinue fieri minus purũ. ad denotãdum ipsuꝫ corrũpi. ⁊ humidũ cibale loco illius generari. Deinde si manet ꝯtinue ideꝫ sic ꝙ nulla eius pars corrũpitur: neꝙ aliqua pars eiꝰ generat̃. seqtur ꝙ nõ fiat augmẽtatio sm illã partẽ: qꝛ semꝑ manet eiusdeꝫ quãtitatis ⁊ sic nihil augeret̃: qꝛ nõ pars formalis nec materialis. ⁊ cõsequẽter nõ compositũ ex illis. ℂ Scđa est expõ Egidy. di. ꝙ pars sꝫ formã est illa que separata a toto põt in operatiõem totius. ⁊ sic quelibꝫ pars que põt alimẽtũ cõuertere in suã nãm est pars sm formam. illa vero est ps sm materiã que separata a toto nõ haberet operatiõem totius ꝓpter suã paruitatẽ. ⁊ talis est quelibꝫ que nõ põt cõuertere alimẽtum in suã naturã. sm ergo ꝑmã partem fit augmẽtatio. ⁊ nõ sm aliã. ideo augꝰ fit sm formã. ⁊ nõ sm materiã. ℂ Hũc modũ exponẽdi aly sequẽtes dicũt ꝙ i corpe viuẽte sunt partes actuales ⁊ potẽtiales: actuales sunt ille que sepate a toto possent ꝑ se seorsuꝫ existere ꝑ tps: ⁊ ꝑ se eẽnt sensibiles: ⁊ iste dñr ptes formales sꝫ q̃s fit augmẽtatio. ptes aũt põles sunt ille q̃ separate a toto non possent per se videri: nꝫ ꝑ tps seorsuꝫ existere: sꝫ statĩ ꝯuerterent̃ in cõtinens: ⁊ iste dñr partes mãles sꝫ quas nõ fit augmẽtatio. ℂ Sꝫ ꝯ. sint. a. b. due ptes sm mãꝫ ex qbus fiat vna pars sꝫ formã. s. c. ⁊ seqt̃ ꝙ c. non auget̃. ex quo nulla eius ps auget̃. posito. n. ꝙ. c. sit vnũ minimum

materiale. ⁊ sequitur q̄libet partem c. esse partem fm̄ mām: ⁊ sic ꝓbat ꝙ c. nō augetur: ita nec d. tāte q̄titatis ⁊ ꝯr nullū ꝯpositū ex c.d. augeṫ. quo cōcesso seqṫ ꝙ nihil augeṫ: q2 nō pars fm̄ mām: nec ps fm̄ formā. Jō.n.s3 ꝓb3 ⁊ ꝯmē. augenṫ partes etherogenee: q2 augenṫ ꝑtes hōgenee. ⁊ si n̄ augerenṫ ꝑtes hōgenee nō augerenṫ ꝑtes etherogenee: q2 ꝑtes etherogenee ꝯponunṫ ex ꝑtib⁹ homogeneis. s3 partes formales ꝯponunṫ ex ꝑtib⁹ mālibus. ergo ꝑtes formales nō augenṫ si non augentur partes māles. ¶ 3ᵃ expō est. ꝙ in corꝑe viuēte sunt duplices partes. v3. hōgenee: ⁊ etherogenee. partes hōgenee sunt partes fm̄ mām. s. caro. ⁊ os fm̄ quas nō fit augmētatio: q2 fluunt ⁊ refluūt. partes autē etherogenee sunt partes fm̄ mām. s. manus ⁊ caput fm̄ quas fit augmentatio: q2 manēt per totū tēpus vite corporis aīati. dicūtur aūt formales iste: q2 determināt sibi formā ⁊ organizationē: nō aūt alie: ac etiā q2 iste cōponuntur ex illis fm̄ pl̄m. Hic aūt ꝯstat ꝙ partes quātitatiue cōponētes hn̄t rōnē3 māe. ⁊ ipm̄ totū compositū h3 rōnem forme: vt determinat Ar. ⁊ ꝯmēta. 2º physicorū. ¶ Sed ista expō oīno ꝯdicit determinationi Ar. oī. hic. ꝙ partes anomiomere ideo augētur: q2 augenṫ partes omiomere. Et rōne3 assignat: q2 partes anomiomere cōponūtur ex partib⁹ omiomeris. Cōmēt. aūt dicit ꝙ p̄mū hoꝝ que sciēda sunt de augmēto est ꝙ aug⁹ īuenitur p̄mo in partib⁹ cōsimiliū portiū. ⁊ non īuenit in īstru(m)ᵗᵒ nisi mediātibus cōsimilibus. nō igṫ augeṫ manus vel pes nisi augeaṫ caro vel os. Neq3 val3 si dicaṫ ꝙ ꝑtes hōgenee bn̄ augentur: s3 nō quelib3 pars hōgenea: q2 aliqua est que generaṫ vel corrūpitur: aut est non porrosa: q̄ nō augeṫ. quelib3 aūt pars etherogenea augetur in augmētatione tot⁹. ita ꝙ aliqua caro augeṫ. ⁊ aliqua nō. ⁊ aliqd̄ os augeṫ: ⁊ aliqd̄ nō: sed nō datur aliqua manus q̄ nō augeaṫ. si altera man⁹ augetur: neq3 datur aliqs pes qui nō augeatur si alter augetur. ¶ Cōtra. si aliqua caro augetur quelib3 medietas illius augetur: ⁊ quelibet medietas medietatis. ⁊ sic in īfinitum. igṫ non datur aliqua caro que nō augeatur. si caro cui⁹ est illa pars augetur. dicit eni pl̄s in lr̄a. ꝙ sicut mēsure corei ⁊ cuilib3 partiei⁹ continue alia ⁊ alia aqua fluit ⁊ refluit, ita forme ⁊ cuilib3 parti eius cōtinue alia ⁊ alia mā adgn̄atur. ⁊ ex hoc cōcludit ꝙ quelib3 pars aucti augeṫ fm̄ formā. ¶ 4ᵃ expositio ē Jo. biridani ⁊ marsilij de ignem. di. ꝙ in corpore viuēte sunt duplices partes. v3. porrose ⁊ nō porrose. partes porrose sunt ꝑtes formales fm̄ quas fit augmētatio. Et partes nō porrose sunt partes māles fm̄ quas nō fit augmētatio. ⁊ ratio taliū denoīationū est: q2 partes porrose sunt actu sensibiles. partes vero nō porrose sunt īsensibiles ꝑpter paruitatē. cū igṫ forma det eē actuale ⁊ sensibile. materia aūt sit īsensibilis partes porrose dicūtur formales. ⁊ ꝑtes non porrose diūr materiales. ¶ Ista expositio p̄mo deficit in denoīatione: q2 partes nō porrose poti⁹ dice sunt formales: q̄3 porrose. di. n. Cōmē. 2º. de aīa. ꝙ si aliq̄ duo īuicē ꝯparātur. quorū vnu3 altero est ꝑfecti⁹ id qd̄ ē ꝑfecti⁹ t3 locū forme. ⁊ ꝙ est īꝑfectius tenet locū māe: s3 partes porrose sunt min⁹ perfecte q̄3 partes nō porrose: q2 sunt diminute expectātes perfici per nutrimētū. ꝑtes aūt nō porrose nō sunt diminute: neq3 ꝑpter eas apponiṫ alimētū. ¶ 2º deficit in fundamēto denoīationis. si eni3 forma dat esse actuale: ⁊ partes nō porrose habent eque bene formā. ⁊ ita perfectā: sicut ꝑtes porrose. igṫ eque bene partes nō porrose sunt partes formales sicut ꝑtes porrose. ¶ 3º deficit in mā ⁊ in supposito. Nā hec opīo ꝓsupponit formā substātialē dare esse sensibile. ⁊ q̄līb3 partē porrosam maiorē esse q̄3 sit aliqua ps nō porrosa: quorum q̄lib3 est sim. nō. n. forma sub̄alis dat esse sensibile ex quo nō sentitur ꝑ se: nec per accn̄s ab aliquo sensu exteriori: vt colligitur a pl̄o 2º. de aīa. nō etiā q̄lib3 parte nō porrosa ē quelib3 porrosa maior: ex quo aliqua non porrosa pōt fieri nō porrosa. Ex hoc non sunt magis sensibiles per se loquēdo ꝑtes porrose: q̄3 nō porrose. cu3 aliq̄ porrosa sit eque īsensibilis sicut aliqua nō porrosa certa data. ⁊ aliq̄ nō porrosa sit eque sensibil: sicut certa signata porrosa. ¶ Quarto deficit hec opīo ab ītentiōe Arist. qm̄ data illa seqṫur ꝙ nihil augetur: qm̄ nō augeṫ pars q̄ gn̄atur ex alimēto fm̄ hāc opinionē: neq3 pars porrosa recipiēs: cū nō sit maior q̄3 p̄mo erat nisi per rarefactione3: sicut nō augereṫ pinta dato ꝙ vinu3 implēs illā cōuerteretur in stannū. Et sic nō augeṫ totū cōpositū si nulla ei⁹ ps augeṫ. imo nō pōt vitare h̄ opīo qn̄ eque bene augeaṫ pars nō porrosa: sicut pars porrosa: q2 accipio vnā parte3 porrosam que sit a. ⁊ vnā partē nō porrosam terminata3 ad superficiē cōcauā a. que sit b. ⁊ p3 ꝙ sicut ex a. ⁊ pte genita fit vnum totu3. ita ex b. ⁊ eade3 ⁊ parte genita: vel ex aliq̄ parte illi⁹ fit vnū toᵐ. igṫ nō est rō quare magis augetur a. q̄3 b. ¶ Jtē augmētatio est motus ad q̄titatē: sed ꝑ trāsmutationē factā in partibus porrosis. nulla ps acquirit quātitatē. igṫ nulla est augmētatio corporis viuentis. t3 ꝯnā cū maiori. per Ar. 5º. physicorū. ⁊ minor est nota inductiue: nā pars q̄ nouiter gn̄atur nō acq̄rit aliquā q̄titatem: sed tm̄ formā substātialē. nō etiā pars porrosa vel nō porrosa. siue rarefiat. siue nō: q2 forma illius nō acq̄rit nouam mām fm̄ istā opīonē. igṫ nec nouā quātitatē. p3 ꝯnā q2 quātitas est coeterna māe fm̄ Cōmēt. in de substātia orbis. vnde breuiter neq3 ista opīo neq3 aliqua alia precedētiu3 saluat quomō quelib3 pars aucti est aucta fm̄ formā ⁊ nō fm̄ mām cū ex⁹ Ar. assimilātis anima3 mēsure cōtinēti. ⁊ mām aque cōtente. ⁊ augmentationē fluxui ⁊ refluxui aque in vtre. ¶ Dōm igṫ aliṫ iuxta mētē Arist. ⁊ Cōmēt. ꝙ ideo augmētatio est fm̄ formā ⁊ nō fm̄ mām: qm̄ eadē forma numero cōtinue est in pl̄i mā: nō autē eadem mā nūero est cōtinue sub pl̄i forma. cum. n. corrumpitur forma alimēti nō gn̄atur aliqua de nouo: sed forma mēbri se extēdit ad formā elemēti. dicit eni3 pl̄s p̄mo de aīa. ꝙ aīa magis cōtinet corpus q̄3 corpus animā. ⁊ ꝯmētator scd̄o physicoru3. ꝙ materia est substātia: q2 substat forme. ⁊ forma est substantia: quia sustētat materiā: sicut igitur vas cōtinet ⁊ sustētat aquam: ita forma materia3. Et ideo imaginādū est de forma in augmētatiōe: sicut de vtre corei quādo p̄mo impleṫ modica aqua. parū tamen exeūte per parua foramina: ⁊ postea īfunditur plus d̄ aq̄ q̄3 sit illa que exit, tunc vter corei se plus extendit q̄3 p̄us. ⁊ cōtinue manet idē in toto fluxu ⁊ refluxu aque quādo cōtinet paucā: ⁊ quādo multā: sed aqua nō manet eade3: sic in augmētatione eadē forma que prefuit se extēdit in pl̄i mā. Et sicut vter corei non h3 aliquā parte3 quā prius nō habuit ex hoc ꝙ ꝯtinue plus de aqua: q2 hoc est ꝑpter maiorē extēsiōem sui. sicut forma aucti nō hab3 aliquam ꝑtē quā p̄us habuit. l3 cōtineat plus de mā q̄3 se extendit in pl̄i mā. sicut igṫ in casu isto manet continue ide3 vter ⁊ nō eadē aqua. ⁊ plus est illa que īfunditur: q̄3 illa q̄ effunditur. ita in augmētatione manet eadē aīa vegetatiua numero. ⁊ variatur mā. sic ꝙ continue plus de mā acq̄riṫ: q̄3 deꝑdatur. ¶ Jsto fundamēto signato p3 ꝙ quelib3 pars aucti est aucta: siue sit porrosa: siue nō porrosa: siue sit homogenea: siue etherogenea tā actualis q̄3 potētialis: tam hn̄s hūidū radicale: q̄3 hn̄s hūidū cibale. ps etia3 q̄ corrūpiṫ augeṫ: q2 corrūpitur qn̄ est. ⁊ nō qn̄ nō est. pars autem que gn̄atur: nō augetur: q2 dū gn̄atur nō est: sed quā p̄mo est genita ipsa augetur. lic3 nō fuerit. sufficit. n. aliquā sui partē fuisse fm̄ quā fit augmētatio. ⁊ ista est aīa vegetatiua. ¶ Cō similiṫ dicatur de diminutiōe ꝙ cuiuslib3 qd̄ diminuitur: quelib3 pars diminuiṫ fm̄ formā ⁊ nō fm̄ mā3

q̃r cuiuslibꝫ ptis forma cõtinue est in paucioꝛi mã. nõ eñ corrũpit̃ forma carnis qñ aliq̃ particula carnis corrũpit̃: ſꝫ igredit̃ mãm ꝓcedẽtẽ ꝯtinuã carni i corrupte. ſi eni esset vn⁹ vter i quẽ aq̃ itroiret ⁊ effluerct. plus tñ effluerct q̃ȝ igrederet̃ ꝯtinue maneret idẽ vter nũero ſub minoꝛi extẽſiõe: ſic ꝯtinue min⁹ oc aq̃ cõtineret. ipſa aũt aq̃ nõ maneret eadẽ: ſed flueret ⁊ refflueret. ⁊ ita cõtingit in ꝟiuitõe.

Contra ꝑdicta argr̃ ſic. ꝑmo ſi augmẽtatio fiat per extẽſionẽ forme in pl̃i mã. cũ quelibꝫ pars aucti ſit aucta. ſegtur ꝙ in augmẽtatione quelibꝫ ps forme eſt in alia parte mãe q̃ȝ ꝑus. igit̃ nulla ps mãe que prefuit ante augmẽtationem iformatur aliqua parte forme ipſius aucti in fine augmẽtationis: qð eſt falſum: q̃r tunc forma aucti ſm ſe totã. ⁊ ſm qñlibꝫ portẽ eius fieret in noua materia. ⁊ ꝯñr in aucto nõ maneret aliqua mã in fine augmẽtatiõis que ꝑfuit in ꝑncipio. ¶ Scðo ſequitur ꝙ nõ ſolũ forma ſubãlis: ſꝫ etiã accidẽtalis migrat ð ſubiecto in ſubm vtroqꝫ manẽte. ꝓbatur: nã facta augmẽtatione aliqua mã manet in aucto que ꝑfuit in ꝑncipio augmẽtatõis. igr̃ quãt tas que ꝯſegtur illã mãm ẽt maneret: ſed illa quãtitas in fine augmẽtatiõis eſt in alia parte q̃ȝ ꝑus fuit: q̃r ſi eſſet in eadẽ pte. illa pors nõ foret aucta: q̃r nõ haberet aliã quãtitatẽ q̃ȝ ꝑus. igr̃ q̃ȝtitas exñs in mã q̃ ꝑfuit in aucto in ꝑncipio augmẽtatiõis migrat a ſubiecto in ſubm. ¶ Tertio ſegtur ꝙ totũ auctũ moueť localr̃: ⁊ ⁊ tamẽ nulla pars materie moueť localr̃: quia certũ ẽ ꝙ illa pars mãe que prefuit ſub forma aucti nõ moueť localiter: nec etiã illa ps mãe q̃ ꝑfuit ſub forma alti. totũ aũt auctũ moueť localr̃: igr̃ to^m mo^l localr̃: cu^r n l[l]a mã per ſe vl̃ ꝑ accñs moueť localr̃. ꝯ doctrinã Ar. 4. phy. ¶ Quarto querit̃. vtrũ forma mẽbri ingrediatur mãm alimenti ſubito aut ſucceſſiue. ſi ſubito. igr̃ augmẽtatio ẽ mot⁹ ſubitus ⁊ idiuiſibilis. ꝯtra Ar. 5. phycoꝝ. ſi ſucceſſiue. igr̃ forma alimẽti corrumpit̃ ſucceſſiue ꝯtra determiationẽ cõmẽtatoꝛis. 6. ⁊. 7. phycoꝝ. ði. ꝙ gnõ ⁊ corruptio ſunt trãſmutationes idiuiſibiles. ¶ Ad ꝑmũ ꝯceditur ꝙ quelibꝫ ps forme ipſius aucti fit in alia mã q̃ȝ ꝑus: nõ tamẽ quelibet para forme fit in noua mã totalr̃. ſic ꝙ nulla pars materie que ꝑfuit iformať aliqua parte forme ipſi⁹ aucti. iõ for^a aucti nõ fit totalr̃ in alia mã. ¶ Ad 2^m ðr: ꝙ ſicut forma ſubal̃ migrat de ſubo in ſubm. ita for^a accñtalis. vt pꝫ de ſpẽ ſenſibili exñte in ſubo aereo vel aqueo. q̃ȝtitas aũt nũq̃ȝ mutat ſubm ſuũ ꝑ ſe: qð ẽ mã. poteſt tñ mutare ſuũ ſubꝫ ꝑ accñs: ꝙ ẽ ꝯpoſitũ. Et ħ ꝓbat arg^m. Et ſi ex ħ argr̃ ꝙ aug^o nõ ẽ ꝑ ſe in ꝯpoſito ex q̃ termin⁹ eius ad quẽ nõ eſt ꝑ ſe in i^o. negať ꝯñs: tñ q̃ȝtitas termiata: ſic gñalr̃ quelibꝫ for^a mãlis gñabilis ⁊ cõruptibilis ẽ ꝑ ſe in ꝯpoſito. ¶ Ad 3^m negať illud ſeq. ⁊ ðr q̃ȝlibꝫ illarũ materierũ moueri localr̃ per accñs. ex quo quelibꝫ illaꝝ rarefit. ⁊ non ſegtur. totũ compoſitũ moueť localr̃: q̃r ipm augeť: ſed nulla illarũ materierũ augetur. igr̃ nulla illarũ materierũ mouetur localr̃: q̃r ⁊ſi mã nõ augeť. ipſa tamẽ rarefit. ꝯſtat aũt rarefactionẽ eſſe nõ poſſe abſqꝫ motu locali. Neqꝫ ðꝫ aliquis mirari augmẽtationẽ fundari in materia. ⁊ ipſaꝫ nõ augeri: q̃r gnõ per ſe ꝑmo fundať in mã. ⁊ tñ materia non generať ꝓprie loquẽdo. ſufficit. n. illud denoĩari illud cuius mã eſt pars. idẽ etiã cõtingit de formis permanẽtib⁹ Nã riſibilitas fundať in humanitate. ⁊ tñ humanitas nõ ridet: ſed ſortes vel plato. ſimilr̃ potẽtia viſiua fundať in mã: ⁊ tamẽ materia nõ videt: ſed oculus. ¶ Ad 4^m rñdetur ꝙ forma mẽbri ſucceſſiue igreditur mãm alimẽti. nõ quidẽ ſucceſſiõe cõtinua: ſed diſcõtinua: q̃ȝ minima nãlia alimẽti ſucceſſiue corrũpũtur. ſ. vnũ poſt reliquũ. millum tamẽ illoꝝ ſucceſſiue corrũpit̃: ſed ſubito. ⁊ ſm hoc ſubito igreditur forma mẽbri mãm alimẽti: ex quo nõ ſequitur ꝙ augmẽtatio ſubito fiat: q̃r augmentatio fit poſt generationem partis mẽbri ex alimẽto extẽdẽdo tã partẽ nouã q̃ȝ antiquã ſm Cõmẽt. hic. Intelli^m tam ẽ: ꝙ ſicut aliqua altera⁹ ⁊ aliqua localis trãſlatio eſt mutatio ſubita. ita nõ iconuenit ꝙ aliq̃ aug^o ſubito fiat illa. vꝫ. que cõſequitur cõuerſionẽ alimẽti in vno iſtanti. ea aũt aug^o q̃ conſequr conuerſionẽ alimẽti factã in plurib⁹ iſtãtibus eſt augmẽ^o ſucceſſiua.

¶ Maius autẽ totũ generatum eſt aduenien 38
te aliquo quod vocatur cibus: ⁊ cõtrariũ trãſ
mutante in eandeꝫ ſpecieꝫ. V. g. ſi ſicco adue
niat humidũ. Cum autem aduenerit trãſmu
tatur humidum ⁊ generatur ſiccum. Eſt qui
dem enim ſicut ſimile a ſimili augmentatur:
eſt autem vt a diſſimili.

¶ Secũda ꝯclo. augmẽ^o fit aliquo adueniẽte corporeo cõuerſo in nãm aucti. Iſta ꝯclo eſt manifeſta: q̃r totũ membruꝫ generať maius adueniẽte aliquo extrinſeco. qð vocatur cib⁹ qui in ꝑncipio eſt ꝯrius ipſi mẽbro ſicco transmutãti ipm cibũ in ſpeciẽ ꝓpriã: quia trahit ipm ad nãm ſuã. v. gr̃a. ſi mẽbro ſicco aduenıat alimẽtũ humidũ ipm alimẽtũ trãſmutať in nãꝫ mẽbri: ⁊ efficitur ſiccũ: qð prius erat humidũ: ⁊ ex hoc ſoluta eſt qð quã antiq difficilẽ putabãt. vtrũ augmẽtatio fiat ſimili aut diſſimili. Ad quã rñdetur ꝙ ſimili ⁊ diſſimili: q̃ȝ augmentatio fit alimento adueniẽte: qð quidẽ in ꝑncipio eſt diſſile: in fine autẽ ſimile. humidũ. n. ⁊ ſiccũ ſunt cõtraria ⁊ diſſimilia. ꝯſtat aũt ꝙ alimentũ eſt hũidũ in ꝑncipio. ⁊ ſiccũ in fine. membrũ aũt eſt ſiccũ in ꝑncipio ⁊ in fine. Le. li. (Maius q̃dẽ totũ) membrũ ſeu totũ auctũ (generatum eſt adueniẽte aliquo quidẽ qð vocať cibus) ⁊ ꝯtrarius eſt in ꝑncipio. in fine aũt ſimilis (trãſmutãte) mẽbro ipm cibũ (⁊ eãdem ſpẽm. v. gr̃a. ſi ſicco aduenıat humidũ. cuꝫ aũt aduenerit trãſmutatur ⁊ gñatur ſiccũ. eſt quidẽ. n. vt ſimile ſili augmẽtatur. eſt aũt vt diſſimili) ¶ Notandũ ꝙ circa hãc cõcluſionẽ fuerũt opiones de mõ ꝓcedẽdi alimẽti ad membra aucti: quarũ ꝑma fuit ꝙ materia alimẽti igredit̃ materiã mixti. ſic ꝙ ſiml̃ extẽdũtur mã mẽbri ⁊ materia alimẽti. ⁊ ex hoc ðr aliq̃d augeri: q̃r forma illius fit in pl̃i materia: nõ quidẽ per extenſionẽ forme: ſed per coextẽſionẽ materierũ. Iſta opio nõ põt ſtare: q̃r cum nõ ſepareť quãtitas a materia plura corpora erũt ſimul in eodẽ loco cõtra vnã de cõditionibus augmẽti a phõ hic deſignatã. imo ſequereť ꝙ materia per ſe moueret localr̃ nõ ad motum alteri⁹. Nã cũ duo corpora nõ pñt eſſe ſil̃ mã alti mouebiť ad ſingulas ptes aucti ſine for^a alti. ¶ Iteꝫ ſegr̃ ꝙ nõ ſolũ due mãe. imo ifinite pñt inuicẽ coextẽdi: quoꝝ qðlibꝫ ẽ ꝯ phꝫ in ca^o iſto. ⁊ ꝯñr ꝙ mã q̃ȝtũcũqꝫ puꝗ poſſꝫ extẽdi per totũ mundũ. q̃r materia vnius grani milij põt extendi per totũ vnũ hominẽ: igr̃ per idẽ põt extendi per totum mundũ: corpus animatũ maius hoĩe in quacũqꝫ proportiõe volueris. vult eni hec opio ꝙ cuiuſlibꝫ qð augeť: quelibꝫ pars augeatur per coextẽſiõem ⁊ penetrationeꝫ materierũ mẽbri ⁊ alimẽti. ¶ Secũda opio fuit Burlei ꝙ augmẽtatio fit per iuxtapoſitionẽ materie nutrimẽti: cũ materia mẽbri in qua iuxtapoſitõe ⁊ trãſmutatõe corrumpit̃ alimentũ: ⁊ nihil penitus generatur: q̃r nõ gñatur aliqua materia: neqꝫ aliqua forma: ſed ſolũ forma mẽbri extẽdit ſe. ⁊ fit forma mã alimenti: nõ etiã generať aliqð compoſitũ ex materia alimẽti ⁊ forma mẽbri: q̃r q̃ȝtũcunqꝫ materie varietur: dũmodo maneat eadẽ forma numero manet idẽ ꝯpoſitũ. ¶ Contra hanc opinionẽ non opꝫ arguere. q̃r eſt expſſe ꝯtra determinatiõeꝫ Ariſto. ⁊ cõmẽ. dixit. n. Ar. tractatu ꝑmo. ꝙ ſp corruptio vnius terminatur ad generationẽ alterius: ⁊ ecõtra. mõ hec opinio vult

alimentū corrūpi: ꝛ nihil penitus gñari. ꝛ in diminutione. vult aliqd gñari. s. aerē vl aquā. ꝛ nihil corrūpi: q2 nō corrumpit neq3 mā neq3 forma. ❡ Itez expresse in l̄ra ꝯnis dicit phs generatur siccum ex alimēto humido. ꝛ q2 ipm alimentuz in pn°. est dissimile. ꝛ in fine si̇le mēbro: qḋ non poss3 eē nisi aliqua pors mēbri gñaret: ꝑpter quā di. phs ipm totū mēbrū generatū eē mai°. ꝛ in lectiōe sequēte dic q2 corrupto alimēto gñat caro. cōmētator aūt dicit expsse q2 ex alimēto gñant carnositates ꝛ ossitates. ❡ 3ª opio fuit Bridani ꝛ marsily. di. q2 cibus attractus ad partes porosas corrūpit in poris illis. ꝛ ex illo gñat ps membri sic q2 sicut corrūpit forma alimēti. ita gñat forma mēbri. puta carnis vel ossis. Hec opio in alia ꝗne reprobata est: qm̄ tūc nō eēt aug° ꝑprie dcā: q2 non augeṫ ps noiter adueniēs: neq3 antiq: sed solū rarefieret. ꝛ ꝯñr nō augeretur compositū ex his: nec posset h opio declare quō aug° est siliis fluxui ꝛ refluxui aq̄ in vtre carei iuxta exēplificatione phi. ❡ 4ª ē opio de mēte Cōment. hic di. q2 expeditis trib° ꝑmis digestionib° factis. v3. in stomaco. epote: et in venis in qb° ꝯtinue sepat purū ab ipuro adueniēte 4ª digestiōe vbi purū mitit a venis ad mēbra: h3 puruz qḋ cōmēt. vocat humidū cibale recipit in poris mēbrorū in qbus per calorē nāle3 coagulant in ptes carnosas ꝛ osseas applicatas porib°: q2 a cōuersione ꝛ digestiōe fcā p virtutem augmētatiuā aīe vegetabilis extēditur mēbrū. ꝛ 2ª q2 rarefit. fiūt noui pori. ꝛ iplent humido cibali. sic q2 iterum humidū illud extñs in poris carnis ꝯuertit in ptes carnosas. ꝛ qḋ ē in poris ossis ꝯuertitur in ptes osseas. ꝛ iterum fit extensio ꝛ nouitas poroꝝ. ꝛ repletio hūidi cibalis. ꝛ sic ꝯñr per totū tps augmēti. In h3 augmētatiōe corrūpitur forma alimēti. ꝛ ali̇a de nouo gñat: s3 mā alimēti iux posita māe membri recipit formā mēbri. ex q̄ ꝛ mā gñat ꝛ os. nō eni reqritur in gnōne ꝯpositi q2 generet for° cū accidat forme q2 gñetur. sicut māe vt testatur phus. 8°. metaphy. ꝛ per hūc modū saluabitur vā gnō ꝛ vā corrup°. sicut vera aug° ꝛ dīn°. in diminutiōe. n. corrūpit ps ꝯtinētis: nō qdē forma nec mā: sed cōpositū. cū vo gñat corp° subtile ē concedendū formā generari. qm̄. n. Ar. dicit q2 gnō vni° ē corruptio alterius. ꝛ ecōtra respōsum fuit in tractatu p̄mo q2 loqtur de gnōne ꝛ corruptiōe compositi. nō aūt forme aut māe. sicut eni eadē materia numero est sub mltis formis successiue. ita ecōtra eadē forma numero successiue actuat diuersas materias.

Sed dubitatur qm̄ totū corp° aiatum nō gñatur nec icipit eē: s3 ē idē numero qḋ p̄us fuit ex eo. q2 for° illius nō gñ atur: neq3 icipit eē: q2 pfuit eade3 nūero: sed q̄cūq3 carne data ꝑueniente ex corruptiōe alimēti forma illius nō gñat neq3 icipit eē: sed pfuit eadē nūero. igr h3 caro q̄cunq3 data nō gñat n3 icipit eē: s3 pfuit eadē nūero. ❡ Dō3 q2 illa nō ē cā sufficiēs ex q̄ for° nō est tota q̄ditas ꝛ suba rei: s3 ēt mā. nō ad hoc q2 a. caro fuerit. reqrit q2 forma illius fuerit cōiuncta p iformationez māe a. carnis: aut parti eius. ꝑpterea gñata minima carne illa icipit eē: q2 l3 for° illi° nō icipiat eē: nō incipit eē vnita illi māe. sic q2 nō imediate ante nō vniebat illi. quocūq3 ḡ minimo carnis signato ꝑueniente ex resolutiōe alimēti illud icipit eē ex quo forma illi° p̄us non fuit ꝯiuncta illi materie: nec pti ei°. cū vero p̄mo ꝛ scḋo modo vnio fit vna caro: tūc est dōm q2 talis caro nō icipit esse: qm̄ forma illi° imediate ante illud istās fuit cōiuncta illi toti māe: aut pti eius: nō igr aliqḋ aial aut planta est idez qḋ fuit p̄us: q2 aīa est eadē: sed q2 eadē aīa nūero que ē cōiuncta iā huic māe p̄us fuit illi cōiūcta q̄3 parti ei°. ❡ S3 cōtra: tu fuisti ante. 20. ānos: nō q2 forma tua fuit tota in hac mā quā mō habes: aut in aliqua pte eius: s3 q2 actuauit mām ꝯsimilē. cōstat q2 forma h° minimi: ꝛ si nō actuauit ante hoc mām in q̄ est. aut ptē ei°: tñ actuauit mā3 cōsimilē. ergo hoc minimū añ hoc fuit.

❡ Rñr q2 nō est silitudo: q2 forma tua nō indisibil̄r actuat totā mām suā: neq3 vnq3 idiuisibil̄r actuauit post inceptionē tu. sic q2 p aliquo istāti actuaret illā totā. ꝛ nō imediate ante illud istans illā vel partez eius actuauerit. forma aūt minimi signati īdiuisibil̄r actuat totā mā3 suā cū añ istans ꝯuersiōis alimēti nihil illi° actuauerit. sicut ergo pro aliquo istanti icepisti eē: q2 tota aīa tua idiuisibil̄r actuauit totā mām suā. ita pro hoc istāti hoc minimū incipit esse: q2 eius forma totā suā mā3 idiuisibil̄r actuat. male ḡ dicit Burle° q2 tā diu sunt hoc ꝯpositu3: q̄3 diu forma eius fuit: q2 sic tu esses etern°: tam a porte ante q̄3 a porte post: dato q2 nō esses homo nisi per animā itellectiua3 ad intentionē Burlei: ꝛ q2 itell̄s sit etern°: vt h3. 3°. de aīa.

Queret autem aliqs quale op3 esse ex quo augeṫ. Manifestu3 vtiq3: quoniam potētia ē illud. V. g. si caro potentia carne3: actu aūt aliud. Corrupto vtiq3 hoc caro generatū est. 39

❡ Circa predicta de augmētatiōe Ar. mouet ꝛ soluit quatuor questiōes: q̄rū p̄ma est ista. Quale o3 eē alimētu3 in augmētatiōe. 2ª qō. qualr se h3 auctū respectu nutrimenti ibi (Quid igr patiēs) 3ª qō. vtrū aug° drat a nutritiōe. ibi (Octū aūt vl'e) 4ª qō. an aug° sit rōne forme: an rōne materie. ibi (Est aūt spēs) ❡ Ad p̄mā qōne3 cū querit quale o3 esse alimentū in augmētatione respōdet phs q2 alimētū o3 esse po° mēbrū. ꝛ actu aliqd aliud. v. g. si caro est id qḋ augeṫ alimentū ē po° caro: ꝛ actu cib°. ē. n. actu cib°: q2 h3 formā cibi: est aūt potētia caro: q2 nō h3 formā carnis. ꝛ eo corrupto generabiṫ caro. nō ergo cibus dr̄ potentia caro: q2 erit caro: aut q2 poterit eē caro: sed q2 p corruptionez ei° generabitur caro. L. e. li. (Queret aūt aliquis quale o3 esse) alimētū (quo augetur) viuū. rñdetur (manifestū aūt qm̄) alimētū (est potētia illud) augetur (verbi grā. si caro) augeṫ op3 alimentū (esse potentia carne3: actu autē aliud. corrupto aūt hoc). s. alimēto (caro) est id quod (generatū est.)

❡ Non igiṫ hoc ipm ßm se. Gñatio aūt esset nō augmētatio: sed qḋ augetur hoc.

❡ Contra istā solutionez dubitatur: quia si corrupto cibo generatur caro. igitur nihil augetur: quoniā non augeṫ caro noua neq3 āntiqua. ❡ Rñdet phs q2 corrupto cibo mā alimēti nō recipit formā carnis per se: sed p accidens. al'r esset gnō absq3 augmētatione. Intēdit phs hāc distinctionem q2 mām alimēti recipe formā carnis pōt itelligi dupl'r. v3. per se ꝛ per accñs. per se qdē qm̄ non rōne alteri°. ꝛ sic recipit formā carnis nō p̄us extñtē. p accñs aūt qm̄ rōne alteri°. ꝛ sic nō recipit formā nouā: sed antiquā. p mō ē gnō absq3 augmētatione: sed scḋo modo est augmētatio: qm̄ est ꝯuersio alimēti in alitū absq3 iceptiōe noue forme. L. e. li. (Nō igitur hoc ipm). s. mā alimēti recipit forma3 carnis (ßm se. gnō eni esset nō augmētatio: sed qḋ augeṫ hoc dat sibi formā suā. ❡ Notandū ßm Burleu3: q2 corrupto alimēto materia alimēti fit sub forma carnis. nō tamen ē aliqua noua caro generata. ꝑpterea bn̄ dicit phs nā caro generata est. non aūt dixit. caro noua gñata est. Ista expositio ē dubia: q2 si corrupto alimēto caro gñata ē: aut igṫ caro noua: aut caro antiqua. nō caro antiq̄: q2 illa p̄us generabaṫ. igṫ caro noua generata ē. nō. n. pōt bn̄ itelligi quo mā cib° est potētia caro sortis nisi ex cibo illo possit generari caro sor. ❡ Dōm igṫ cu3 pho q2 duplex est generatio carnis. v3. per se ꝛ per accñs. gnō carnis per se ē illa qua gñatur noua forma carnis: gñatio autez per accidēs

carnis est illa qua nõ gñatur noua forma carnis sz tñ antiqua īducitur in materia eius. ꝛ ista ē illa generatio q̄ nõ tollit augmentationē verã: imo facit verũ augmẽtum: cũ per istã generationē forma aucti fiat in plí mã. gnõ autez per se tollit verã augmẽtationē. et dato ꝙ per illã auctuz fiat maiꝰ. senes tñ non ꝑprie augẽtur: qm̃ maiorantur ex pinguedine cũ non sit augꝰ ꝑprie ſm vnã dimẽsionez: gñ sit ſm quãlibz ꝑportionalr. ꝛ hoc ideo: qꝛ in eis ē ꝑ se gnõ carnis. sicut. n. gñatur caro noua. ita gñatur noua forᵃ carnis. ꝑpterea in senibꝰ nihil ꝑprie augeť. cum nõ augeatur caro noua neq3 antiqua.

¶ Quod igiť ꝛ ab hoc est patiẽs auctũ est: aut mixtum: quemadmodũ si quis vino superfundat aquam: hoc autẽ potest vinum facere qꝺ mixtum est: quemadmodũ ignis facit vstum tangẽs vrenda. Ita in eo qꝺ augeť: ꝛ est actu caro qꝺ i est augmentatiuum: adueniẽte potẽtia carne facit actu carnem.

¶ Scđa qõ est hec. qualr̃ se hz auctũ respectu nutrimẽti: ad quã rñdet ph̃s ꝙ sic habz passiue. ita ꝙ nõ solũ se habz actiue ad nutrimẽtuz ipm corrumpẽdo: sz et passiue. non ꝙ corrumpať ab eo: sz qꝛ alteratur ꝛ efficiť minꝰ puruz ꝑ admixtionẽ alimẽti cuz alito. sic. n. aq̄ īfusa vino ꝛ cõuersa in vinũ. sic ꝙ possit facere opus vini facit vinũ non eẽ puꝝ sed mixtũ. ita alimẽtuz ꝯuersuz in carnẽ facit carnez mixtã: qꝛ non est caro ita pura. sicut ꝑius. Et si queriť quõ potest caro ad se ꝯuertere alimẽtuz. dicatur ꝙ quẽadmoduz ignis tãgẽs combustibilia. ꝛ vrẽda facit ipm combustibile: qꝺ tãgit adustũ esse ꝛ ignitũ. ita membꝝ qꝺ ē actu caro facit alimẽtuz adueniẽs illi actu esse carnem: qꝺ ꝑius erat potẽtia caro. Nam oẽ agẽs agit: vt est in actu. ꝛ oẽ patiẽs patitur: vt ē in potẽtia: vt habeť. 3ᵒ physicoꝝ. nõ ergo ignis facit ignẽ nisi sit actu ignis: neq3 caro facit carnẽ: nisi sit actu caro. sic et ex ligno nõ fit ignis nisi lignuz sit potẽtia ignis: neq3 ex cibo fit caro: nisi cibus sit potẽtia caro. Le. li. (Quid igitur patiẽs ad hoc) alimẽto ē ipm (auctũ autẽ). i. rñdetur ꝙ (mixtũ) fit ipm auctuz (quẽadmodũ vino si qs superīfundat aquã. hoc autẽ). s. aqua (põt vinũ facere ꝙ mixtuz ē). i. nõ esse ita puꝝ: sicut ꝑius (et quemadmodũ ignis adustuz). ꝛ. ignẽ facit actu dũ ē (tãgẽs vrẽda. ita ꝙ in eo augeť. ꝛ in te actu caro) si (i est augmẽtuz) dico autem (adueniẽte potẽtia carne facit actu carnem)

¶ Ecce ſm ph̃m: ꝙ caro facit carnẽ. sz nõ facit seipsaz antiquã carnẽ. igiť facit carnẽ nouã: qꝺ est ꝯ Burleum.

¶ Igitur simul ente: si eni scorsum generatio ē Est eni ita ignẽ facere ad existente adiungẽtes ligna: sed sic quidẽ est augmẽtatio. Quãdo aũt ipsa ligna per se icenduntur generatio est.

¶ Ex predictis īfert ph̃s. ꝙ nõ fit augmẽtatio nisi sint sil' augẽs ꝛ auctuz simulitate vnitatis. ita ꝙ ex alimẽto ꝛ mẽbro fiat vnũ. si. n. alimẽtum scorsuz cõuertatur in nãz carnis. sic ꝙ alia sit forma carnis noue. ꝛ alia atique non erit augmẽtatio sed gñatio. oz igiť ꝙ caro ꝯuertat cibuz in suã nãm si dz esse gñatio. v. g. ignis põt ꝑuenire ex lignis duobus modis. vno mõ ex appositiõe lignoꝝ ad ꝑexistẽtez ignẽ. ꝛ sic ē augmẽtatio. alio modo ex accẽsiõe lignorum absq3 alio igne. ꝛ sic ē gñatio sine augmẽtatõe. ita in ꝑposito dupl'r potest gñari caro. vno modo per ꝯuersiõem alimẽti in naturã carnis preexistẽtis. ꝛ sic ē augmẽtatio. alio modo ī naturã ꝑpriã forme icipiẽtis. ꝛ sic est gñatio absq3 augmẽtatõe. Le. li. (Ergo simul ẽte). i. simul existẽte nutrimẽto cũ membro fit augmẽtatio (si. n. scorsum) alimẽtum fiat caro (generatio erit) ꝛ nõ augmẽꝰ (est eni itaq3) . i. ꝯtigit (ignẽ facere ad existẽtez) precedẽtẽ ignẽ (adiungentẽ ligna: sz sic quidẽ augmẽtatio est. quãdo aũt ipsa incẽduntur per seipsa generatio est.) ¶ Notãdum ꝑmo ꝙ exẽpla ph̃i nõ sunt itelligẽda ſm virtutez sermonis. sz tñ ſm vsum loquẽdi. ꝑmo quidẽ quãdo aqua īfũditur vino nõ est vera mixtio. si. n. corrũpitur aliquod illoꝝ per soluz motũ localez nõ est vera mixtio. qꝛ mixtio ē miscibilium alteratoꝝ vnio. per Ar. in fine huiꝰ ꝑmi. si autez corrumpitur aliqꝺ illoꝝ per motuz alteratiõis. sic ꝙ vinuz ꝯuertatur ī nãz aque. vel eꝯ. Iterum nõ est vã mixtio: qꝛ in vã mixtiõe forme sub̃ales nõ corrũpũtur: sz corrũpũtur miscibilia. per ph̃z in tractatu. 4. ꝯstat aũt ꝙ si aq̄ ꝯuertitur in vinuz. corrũpitur tam forma aque: q̄z aqua vinum: aut nõ corrumpiť. si autẽ ecõtra vinũ cõuertatur in naturam aque nõ corrumpitur aqua neq3 forma eius: sed corrũpiť tam vinũ q̄z forma illius. dr̃ tamẽ hec mixtio nõ positiue: sed negatiue. qꝛ dũ est ꝯuersa aqua in vinũ nõ est tãte puritatis vinũ sicut ꝑius erat. si autẽ fiat diuisio in paruas ꝑticulas. dicitur vinũ mixtũ: quia nõ ita bene facit opꝰ vini sicut ꝑius. ¶ Item quãdo aqua īfunditur vino: aut lignũ immittiť igni. sic ꝙ aqua ꝯuertatur in vinũ. ꝛ lignuz in ignẽ nõ est vera augmẽtatio: sed tñ ſm famositatẽ ꝛ cõmunẽ moduz loquẽdi. quoniã nõ augetur nouũ neq3 antiquuz. ꝛ ꝯsequẽter neq3 aggregatũ ex his. in augmẽtatiõe enim vera manet idẽ a ꝑncipio vsq3 ad finem. modo neq3 illud qꝺ gñatur: neq3 illud qꝺ corrũpitur manet idez a ꝑncipio vsq3 ad finẽ. oz etiã ꝙ forma extẽdat se in plí materia: qꝺ nõ ꝯtingit in aliqua ꝯuersione horum īuicez. quãdo enīz ꝯuertitur aqua ī vinũ. forᵃ vini nõ se extẽdit ad formã aq̄ neq3 forma ignis se extẽdit ad formã ligni: sz generať noua forma vini ī aqua: ꝛ noua forma ignis in materia ligni. Ex hoc apparet differẽtia iter formas viuẽtes: ꝛ formas nõ viuẽtes: quia forma viuẽs potest migrare de materia in materiã. forma aũt nõ viuẽs ꝯtinue manet in eadẽ materia. ꝛ ista ē causa ꝑpter quã ꝑprie augẽtur animata ꝛ nõ ianimata: quia aĩata maiorãtur per extẽsionem forme in plí materia. ianimata autez maiorãtur tñ per additionẽ forme ad formã. ꝛ materie ad materiã. ¶ Secũdo notãdum ꝙ per exẽpla Ar. debemus itelligere duplicẽ causalitatẽ ſm quã ꝯuertiť alimẽtuz in naturã aliti. vz. formalem ꝛ virtualẽ. vinũ quidẽ conuertit aquã in suã naturaz per caliditatẽ virtualẽ. per quã etiã calefacit stomacuz. ꝛ ꝯfortat membra. ignis vero ꝯuertit ligna per caliditatez formalẽ. hꝯ caliditates īueniũtur in corporibꝰ aĩatis. per quas nutriũtur ꝛ augẽtur. plãte eni ꝛ pisces ꝛ cõmuniter animalia carẽtia sanguine nutriũtur ꝛ augẽtur per caliditatez virtualẽ resoluẽtez alimẽtum. ꝛ nõ per aliquaz formalẽ. volatilia autẽ ꝛ terrestria habẽtia sanguinẽ nutriũtur ꝛ augẽtur tam per caliditatẽ formalez q̄z virtualez. ꝛ magis per virtualẽ q̄z per formalẽ. tãta m iz resolutio alimenti nũq̄z fieri posset per solã caliditatẽ formalez. qꝺ quidem exẽplificari potest in festuca igrediente oculuz que per caliditatẽ formalem nõ resolniť: sicut nec resolueret si teneretur in manu: sed per caliditatem virtualem oculi corrumpitur.

Contra predicta argniť probãdo ꝙ in augmẽtatione nõ manet idem ante ꝛ post: quia relatiua sunt simꝰ natura. ꝛ dicũtur ad ꝯuertẽtiaz: ꝛ posita se ponũt. ꝛ pempta se perimũt. per Ar. in predicamẽtis. sed pars ꝛ totũ sunt correlatiua vt liquet. ergo variata parte variať totũ. constat aũt ꝙ in augmẽtatione variať pars: qꝛ partes materiales fluũt ꝛ refluũt. per Ar. in hoc caᵒ. igiť etiã variatur totuz. ¶ Scđo. vocẽtur omnes partes aũ augmẽtationem a. ꝛ post augmẽtationẽ vocẽtur omnes partes b. ꝛ arguiť sic. hoc augendũ ante augmẽtatõez est a. ꝛ post augmẽtationem nõ est a. sed b. igiť in augmẽtatione nõ manet idem a

pncipio ad finem. Añs est notũ: quia partes ante augmẽtationez sunt alie a partib⁹ post augmẽtatiõem. ex ꝙ ptes sm materiã fluũt ⁊ refluunt. ¶ Tertio sic. si illud eẽt verũ. hec ratio esset: qꝛ maioꝛ pars manet eadẽ: qḋ est falsũ: qꝛ alr̃ esset aliquid idẽ alicui: cui in nulla parte ꝯueniret. pbat̃. ⁊ pono ꝙ a. sit colũna tripedalis. a q̃ amoueat̃ vnũ pedale. loco cui⁹ ponatur aliud pedale. ⁊ sit tota columna b. deĩde amoueatur pedale: loco cuius panat̃ aliud pedale: ⁊ vocetur tota colũna c. vlt°. amoueatur 3ᵐ pedale: loco cuius panat̃ aliud pedale: ⁊ sit tota columna d. 2°. argnt̃ sic. a. fuit idez b. qꝛ maioꝛ pars fuit eadez. ⁊ b. fuit idem c. quia maioꝛ pars fuit eadez. ⁊ c. fuit idem d. qꝛ maioꝛ pars fuit eadem. igitur a. fuit idẽ d. pꝫ consequentia: quia quecũqꝫ sunt eadẽ vni 3° sunt eadem iter se. ꝙ antez a. ⁊ d. in nulla parte ꝯueniãt pꝫ: quia nulla pars d. fuit ps a. ¶ 4°. sequit̃ ꝙ est eadẽ spera aeris. ⁊ idez fluuius nũc ⁊ añ mille ãnos patꝫ ꝯsequẽtia: qꝛ sicut partes aucti ꝯtinue fluũt ⁊ refluũt: ⁊ refluũt sicut ptes fluuij: ⁊ partes spere aeris: ⁊ ꝙ illud sit falsũ argnt̃: qꝛ alr̃ idẽ bis generatũ esset: nã fluui⁹ iste genitus est in pncipio mille ãnoꝝ. ⁊ iterũ post decẽ ãnos genitus est: qꝛ qḋlibꝫ eius pedale past decẽ annos genitũ est. De spera aũt aeris seqtur ꝙ aliqḋ ppetuũ corrũpet̃: qꝛ illa spera est perpetua ex quo semꝑ manebit eadẽ. corrũpetur autẽ: qꝛ qḋlibꝫ eius pedale corrũpetur. ¶ In ꝯriũ aũt ẽ Ar. di. ꝙ in augmẽtatione manet idẽ a pncipio vsqꝫ ad finẽ. Alr̃ augmẽtatio nõ esset verus motus. cui⁹ cõtrariũ determĩatur. 5. physicoꝝ. ¶ Notãdum ꝓ solõne oĩum argu^m ꝙ aliqḋ circa idez qḋ ante vel post. 4ʳ patest itelligi. s. largissime ⁊ large. ꝓprie ⁊ ꝓprijssime. Idẽ numero largissime est illud cui⁹ manet idẽ situs: aut cõsimilis dispõ nõ iterrupta. ⁊ sic ista nauis vel archa est eadẽ nũero que fuit añ mille ãnos. dato ꝙ omni die vna pars fuerit noniter addita: ⁊ aliqua ãtiqua cõrupta. sic ꝙ nullũ pedale babeat de eo: qḋ in pncipio babuit mille annorũ. est etiã idẽ fluuius nũc qui fuit semꝑ: aut idem mare numero. hãc identitatẽ itendit phs. 2. hui⁹. di. eĩta esse ppe⁹: licꝫ forte alicuius elemẽti qḋlibꝫ minimũ aliquãdo corrũpetur. Idem numero large dicit̃ cui⁹ maioꝛ aut pncipalioꝛ pars manet. ⁊ sic est eadem nauis que primo erat dato ꝙ 2ᵉ. 3ᵉ. remaneãt: ⁊ alia noniter aggregetur. est etiã eadẽ plãta numero. ⁊ idez animal anulosũ numero si pncipalioꝛ pars maneat. dũ modo maioꝛ sit corrupta. s. ꝑ diuisionez factã ab extrinseco partis a parte. sic et dicimus aliquid eẽ albũ. cuius maioꝛ pars est alba. vel saltem pncipalioꝛ: sicut ꝯtin⁹ de hoĩe respectu faciei. iuxta doctrinã Ar. 6. physicoꝝ. Sed ꝓprie illud dicit̃ esse idẽ numero: cuius pars pncipalis non est substãtialr̃ variata. ⁊ sic manet idez animatũ: quodcũqꝫ sit illud nõ tm̃ tempore augmẽtationis: sed per totã vitam suaz. dato ꝙ ab extrinseco nulla fiat additio: aut violẽtia. ⁊ hoc ideo: qꝛ forma substãtialis. vꝫ. anima nõ substãtialiter variatur: cũ semꝑ maneat eadẽ absqꝫ acqsitiõe ⁊ deperditiõe alicuius partis: vt ostẽsum est ex itentiõe Ar. Proprijssime aũt dicitur idez numero qḋ oĩno nõ est substãtialr̃ trãsmutabile. ⁊ sic deus itelligentie ⁊ celũ eternalr̃ manẽt eadem. hãc identitatem vult Ar. 8. physicorũ demõstrãs eternitatem pmi mobilis. ⁊ pmi motoris. ⁊ isto modo nõ manet idez aliqḋ corpus animatũ per aliquã partẽ temporis. quia cõtinue substãtialiter variat̃. dicit eni Porphy⁹. in vniuersalibus ꝙ sortes senex dr̃t a seipso puero. ¶ Ex pdictis pꝫ opiõnẽ Jo. buridani ⁊ Marsilij. ⁊ alioꝝ iam philosophãtiũ fallaz esse asserẽtez plãtas ⁊ bruta manere eadẽ precise. eo modo quo fluui⁹ aut aer: quia tũc nõ esset differẽtia iter augmentationẽ animatoꝝ ⁊ inanimatorũ et eque ꝓprie augeretur vinũ in resolutiõe aque. ⁊ ignis in cõuersiõe lignorum: sicut plãta ⁊ brutũ in resolõne alimẽti: qḋ est expresse ꝯtra itentionẽ Ar. hic dicẽtis. ꝙ talis maioratio nõ est augmẽtatio: sed gñatio. ¶ Et ideo est dr̃m ꝙ plãte ⁊ bruta manẽt ita bene eadẽ per totũ tempus vite sue: sicut homo: qm̃ forme substãtiales manẽt eedem absqꝫ acqsitione ⁊ deperditiõe alicuius partis. nõ eñ reqrit̃ talis idẽtitas materie. sꝫ sufficit materiã manere eandez numero pmo aut scḋo modo. partes. n. cõtinue materie fluũt ⁊ refluunt. nõ autẽ partes forme sm ph̃m in hoc ca⁹. Ideo in augmẽtatiõe ⁊ diminutiõe manet idez ante ⁊ past: qm̃ vt dem̃ est. forma animati maioraẗ ⁊ minoratur absqꝫ rarefactione ⁊ ꝯdensatiõe. ⁊ absqꝫ maioratiõe ⁊ minoratiõe materie. vꝫ. per solã extẽsiõem in pluri materia. aut per solã itensiõem in pauciori materia. ¶ Ad pᵐ respõdetur ꝙ ille cõditiões relatiuoꝝ sunt itelligende sm denomiationem cõmunez ⁊ nõ discretaz. vnde bñ seqtur. pater est. ergo filius ẽ. ⁊ ecõtra etiã bene sequitur negatiue. pater nõ est. ergo filius nõ est. ⁊ ecõuerso: sed nõ seqtur. hic pater ẽ. ergo iste filius ẽ: nec ecõtra negatiue. ita seqtur. totũ est. ergo pars ẽ. ⁊ ecõtra etiã seqtur. totũ nõ est. ergo pars nõ est. ⁊ ecõuerso. Sed discrete nõ seqtur. hoc totũ ẽ. ergo hꝫ pars ẽ: nõ etiaz sequit̃. illa pars nõ est. igr̃ totum nõ est: sic igit̃ eidem patri potest aduenire noua paternitas. ⁊ antiqua desinere esse: eodẽ numero semper manẽte patre. ita manet idẽ totum numero: licꝫ illi aliqua pars generetur. ⁊ aliqua corrũpatur. ¶ Ad secũdum respõdetur ꝙ ratio deficit pmo ex parte materie. presupponit eñ totum non distingui ab oĩbus suis partibus simul sumptis: qḋ est falsum. scḋo deficit in forma: quia ꝯsequẽtia facta nõ valet: sicut nec ista. tu es albus in pncipio alterationis ⁊ in fine. tu nõ es albus: sed niger. igit̃ tu nõ es idem in pncipio ⁊ in fine alteratiõis. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃: ꝙ d. fuit idem a. idẽtitate pmo modo dicta. ⁊ b. fuit idẽ a. ⁊ c. idem b. ⁊ d. idẽ c. identitate scḋo modo dicta. Et cũ dicit̃ ꝙ a. ⁊ d. in nullo cõueniunt: negat̃: licꝫ enim nullũ pedale a. fuerit pedale d. neqꝫ ecõtra: tamẽ aliqua pars d. fuit eadẽ cũ a. s. totum preter vnũ minimũ naturale. eo eñ modo quo d. fuit idez a. eo⁹ aliqua pars d. fuit eadez alicui parti a. s. qḋlibꝫ pars preter vnũ minimũ naturale: ⁊ quia ifinite sunt tales partes tã a. q̃ꝫ d. ideo ĩfinite partes d. fuerũt eedem in finitis partibus a. ⁊ ĩfinite partes d. non fuerũt eedem in aliquibus partibus a. itelligendum tamẽ ꝙ nõ propter causam assignatã dicit̃ aucti ũ manere per totũ tempus: aut esse idez in pncipio ⁊ in fine. s. ꝙ manet maioꝛ pars: sed quia eadez anima nũero manet cõtinue absqꝫ variatione substãtiali. ¶ Ad 4ᵐ cõceditur ꝙ est idẽ fluuius: ⁊ eadez spera aeris nũc ⁊ ante mille ãnos idẽtitate pmo modo sumpta: neqꝫ ex hoc sequit̃ idez bis generari. ⁊ cũ dicitur qḋlibꝫ pedale qḋ est cã istius fluuij. past. 10. annos genitum est. igit̃ est totus fluuius. negat̃ ꝯña: qꝛ totũ nõ est sue partes. concedo etiã sperã aeris esse eternã: licꝫ quodlibꝫ pedale corrũpatur. ¶ Et si allegaret̃ in cõtrarium Ar. di. 10. metaphysice. ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile differũt plus genere. Dicatur ꝙ elemẽtum aeris est corruptibile: licꝫ nũq̃ꝫ corrũpetur. Et ad pbꝫ di. pmo ce. ꝙ omne corruptibile aliqñ corrumpetur. dico ꝙ illa ꝓpositio sic est itelligẽda. omne corruptibile aliquãdo corrũpetur sm se: aut sꝫ aliquid eiusdẽ speciei. sicut eñ aliqua duo sunt risibilia: quorum vnum patest videre ⁊ nõ reliquũ. Et aliqua sunt duo mobilis localiter: quorum vnum patest localr̃ moueri ⁊ non reliquũ. ita aliqua duo sunt corruptibilia: quorũ vnũ potest corrumpi ⁊ nõ reliquum.

¶ Quantũ autem qḋ vniuersale quidẽ non generatur: quemadmodũ nec animal nec quidẽ homo nec aliqḋ singulariũ: sed vt hic vniuersale: illic aũt quantum. 40

¶ Tertia q̄ō. vtrū augmētatio differat a nutritiōe. respondet ph̄s: ꝙ augmē⁹ aliquo modo cōuenit cū nutritione. ⁊ aliquo modo differt a nutritiōe. ⁊ pmo ꝓbat ꝯueniētiam tm̄. ꝙ eni cōueniat cum nutritiōe manifestuʒ est: q̄ꝛ sicut per nutritionē nō fit genus neqꝫ spēs per se: ⁊ generaliter nō fit per se aliqḋ vl'e: q̄ꝛ nō generaṫ homo: neqꝫ animal. ita per augmentationē non fit per se aliqḋ quantū vl'e: q̄ꝛ nō fit in cōmuni animal quātum: neqꝫ homo quātus. ⁊ sicut per nutritionē generaṫ singulare per se. ⁊ vl'e per accidēs. ita in augmētatione augeṫ singulare per se. ⁊ vniuersale per accn̄s. L.e.li. (Quantū autē vniuersale quidez nō generaṫ) per se in augmēto (quemadmodū nec aīal: nec homo) in nutritiōe (nec est singularū aliquod) cui⁹ vniuersale genereṫ: aut augetur per se (ſʒ vt hic). s. per nutritionē generatur per accn̄s (vniuersale ⁊ illic). s. per augmētuʒ augetur per accidēs (quantū in cōmuni.)

¶ Caro autē: aut os: aut manus: ⁊ hoꝝ omiomera adueniente quidem aliquo quanto: sed non carne quanta.

41 ¶ Secundū id igitur ꝙ potentia vtrūqꝫ. V.g. quanta caro sic auget quidē etenī quantaʒ oʒ generari. ⁊ carnem: ſm id enim qḋ solū substātia caro nutrit: eteni sic differunt cibus: ⁊ augmentatiuum ratione.

¶ Scḋo ꝓbat ph̄s ꝯuenientiā ⁊ differentiā simul: quoniā idē quātuʒ adueniēs nutrit ⁊ auget. ⁊ nō ſm ꝙ est in actu sed in potētia nutrit ⁊ auget: sed non eodē modo: q̄ꝛ id qḋ auget carnē aut os: aut manū que est quoddā totuʒ ad illa: aut aliquā aliam partē omogeneaʒ: vel etherogeneam corporis aīati debʒ esse caro quāta. aut os quātuʒ in potētia: sic ꝙ sit in potētia ad faciendū carnem maiorē: aut os maius. id autē qḋ nutrit. debʒ esse substātia sola in potentia. ita qḋ caro in po⁹. ⁊ os in potentia nutrit inquantū pōt restaurare deperditū. Est ergo cōuenientia ex parte obiecti materialr̄ sumpti: ⁊ dr̄ia ex parte obiecti formalr̄ accepti: q̄ꝛ eadē caro numero nutrit ⁊ auget: sed nō eodē modo accepta: q̄ꝛ caro vt caro nutrit: ⁊ vt quāta auget. Istaʒ cōuenientiā ⁊ differētiā confirmat Cōmēt. 2⁰ de aīa. di. ꝙ eodeʒ alimēto fit nutritio: augmen⁹ ⁊ gn̄atio: sed nō eodē modo accepto: q̄ꝛ alimentū vt substātia ē causa nutritionis. ⁊ vt quātum est cā augmētationis: ⁊ vt superfluū est cā gn̄ōnis. L.e.li. (Caro aūt aut os: aut man⁹ ⁊ hoꝝ omyomera). s. mēbra similiū partiū augeṫ ⁊ nutritur (adueniēte qdē aliquo quāto: sed nō carne quāta) actu (ſm id qḋ est potētia vtrūqꝫ. v.g. quāta caro sic auget quidē etenim quātā oʒ generari ⁊ carnē: ſm id autē ꝙ soluʒ caro nutrit ⁊ eni sic differūt cibus ⁊ augmē⁹ rōne) quia alia ratiōe fit nutritio ⁊ alia rōne fit augmētatio.

¶ Ideo nutriṫ q̄s quousqꝫ saluatur: ⁊ diminuitur: augmētatur autem non semper.

¶ Tertio ꝓbat ph̄s differētiam tm̄. Naʒ corpus animatū q̄ꝫ diu viuit nutriṫ: siue augeaṫ siue diminuatur. q̄ꝛ nō saluatur absqꝫ nutritiōe: nō autez q̄ꝫ diu viuit augeṫ: q̄ꝛ non q̄ꝫ diu viuit generatur maius: sed bene q̄ꝫ diu viuit generatur maius aut minus: aut tm̄ ex quo fit restauratio deperditi completa vel icompleta. L.e.li. (Ideo nutriṫ quidē) corpus animatuʒ (quousqꝫ saluaṫ ⁊ diminuiṫ: augmentatur autem non semper.)

¶ Et nutrimentū augmentationi id ideʒ est quidem: esse autē aliud. Secūduʒ id eni qḋ est id qḋ aduenit potentia quanta caro augmentatiuuʒ carnis est: ſm id autem quod solum potentia caro: nutrimentum.

¶ Ex predictis īfert Ar̄. ꝙ nutri⁹ ⁊ augmētatio sunt ideʒ subiecto. ⁊ differūt rōne. pma pars ē nota: quia eadem est materia ⁊ idē subm̄ tam nutriōis q̄ꝫ augmētationis. vʒ. alimentū. scḋa est manifesta: quoniā caro po⁹ quāta est id rōne cui⁹ fit augmētatio. ⁊ caro potētia solum est id. ratione cuius fit nutritio. licʒ igṙ caro quāta in potentia sit causa necessaria tāʒ nutritiōis q̄ꝫ augmētatiōis. non tamē ex carne quāta ī potētia fit per se nutritio: sed tm̄ ex carne in po⁹: vt dcm̄ est. (Et nutrimētuʒ augmētationi id idē quidem) est subo (esse aūt) diffinitiuū ⁊ rōnis est (aliud. ſm id eni qḋ est qḋ aduenit potētia quanta caro augmentuʒ qdē carnis ē. ſm id aūt ꝙ solū caro nutrimentū est)

Dubitatur contra hoc ꝙ dicit ph̄s: ꝙ corpus animatū q̄ꝫ diu viuit nutriṫ: quoniaʒ animal aliquādo viuit quādo nō nutritur. vʒ. in pmo instāti suo. ⁊ pluribus tēporibus vite sue. in pmo nāqꝫ istanti non nutriṫ. q̄ꝛ nihil nutriṫ nisi alteretur: vt colligiṫ a philosopho hic: sed animal in pmo istāti suo nō alteratur: q̄ꝛ tunc nō mouetur. ex quo ante nō mouebatur. ¶ Iteʒ nihil nutritur: nisi pn̄te alimēto extrinseco: sed non semper q̄ꝫ diu viuit est presens alimētuʒ extrinsecū. igṙ animal nō semp q̄ꝫ diu viuit semper nutritur.

¶ Respōdetur ꝙ aīal q̄ꝫ diu viuit nutriṫ: q̄ꝛ tam diu nutritur animal q̄ꝫ diu calor naturalis agit in humiduʒ radicale resoluēdo ipsum: sed q̄ꝫ diu viuit animal taʒ diu agit calor naturalis in humidū radicale. igiṫ ⁊c. tenet cōsequentia cuʒ maiori. ⁊ minor declaraṫ autē Ar̄. 9. metaphȳce. ⁊ 2⁰ ꝑyher̄ᵐᵃˢ ponētis differentiaʒ īter agētia rationalia ⁊ irrōnalia: quoniā agētia rōnalia sufficiēter applicata suis passiuis non necessario agūt. cuʒ potentie rōnales sint ad opposita: agentia aūt sine ratione applicata suis passiuis necessario agūt ex quo necessitātur a fine. cōstat autez ꝙ tā calor naturalis: q̄ꝫ anima vegetatiua est agēs naturale sine ratiōe. cum nō subyciantur rōni operatiōes eius: neqꝫ sint in potestate nostra act⁹ illi⁹: sed cōtinue viuēte animali tā anima vegetatiua: q̄ꝫ naturalis calor suffi' applicatur suo passo. vʒ. humido radicali. igṙ cōtinue agit in ipsuʒ. s. resoluēdo aliquaʒ partē eius. ¶ Ad rationē dicitur: ꝙ aīal in suo pmo istanti nutriṫ ⁊ alteratur ⁊ mouetur: neqꝫ oʒ illud ante moueri: sed sufficit illi⁹ aliquā partē p̄us moueri. vnde humidū radicale nō solū est in illo istāti: neqꝫ precise ē tūc calor naturalis: sed etiā ante illud istās sunt ambo simul applicata ad agendū ⁊ patiendū. ¶ Item cōcedo ꝙ semp nutritio idiget alimēto. non qdem extrinseco: sed itrinseco. humidū. n. radicale est alimētum itrinsecuʒ ad hoc ordinatū a natura: vt cōfoueatur ⁊ iuuetur humiduʒ radicale: sed q̄ꝛ q̄ꝫ diu viuit aīal habʒ humiduʒ radicale multū vel paucū. ideo q̄ꝫ diu viuit nutriṫ. falsum ē ergo ꝙ nō nutriṫ animal nisi in presentia alimēti extrinseci. verꝫ est tamen ꝙ nō posset lōgo tempore nutriri absqꝫ alimēto extrinseco: q̄ꝛ per calorē naturalē cito consumeretur humidū radicale ad instar olei in lampade nisi subueniretur per humidū cibale.

Contra p̄dicta arguiṫ dupl'r. ⁊ pmo sic. nullum accidēs naturale alicui subiecto agit corruptione in ipm̄. aliter eni ageret ad corruptionē sui ipsi⁹: sed humidū radicale est subm̄ caloris naturalis: igṙ calor n̄ālis nō agit in humidū radicale resoluēdo ipsum. ¶ Secūdo omnis actio corruptiua est rōne ꝯrietatis. ſm ph̄ʒ in hoc pmo: sed calidū non cōtrariaṫ humido per eūdem. 2⁰ huius. igṙ ⁊c. ¶ Ad pmum diciṫ ꝙ calor dupl'r pōt accipi in abstracto ⁊ in cōcreto. si accipiaṫ in abstracto idem est qḋ caliditas accidētalis. ⁊ sic nō agit in subiecto in quo est: ſʒ cuʒ partes sint difformiter calide ipse calor vnius partis agit in humidū alterius partis. si accipitur in cōcreto: tūc

idem est quod substãtia calida. ⁊ sic nulli subo inheret: sed est ipsi humido in multis partib⁹ cõmixta in qȝ agit generãda sibi simile. Nõ est igr humidũ subiectũ in quo caloris: sed tm̃ circa qȝ eo modo quo dr̃ magnitudinem supra quã aut circa quã fit motus esse subiectũ motus. ❡ Ad scðm rñdetur ꝙ calor naturalis agit in humidũ radicale duplici ꝯtrarietate: quoniã cũ ipse calor naturalis sit quodã modo calor igneus sibi est cõiuncta siccitas: ipm autẽ humidũ radicale cũ sit quodã modo humidũ aqueũ sibi est cõiuncta frigiditas. cũ igitur siccitas ꝯtrarietur humiditati: ⁊ caliditas frigiditati: opȝ istã actionẽ ꝓuenire ex duplici ꝯtrarietate. quapropter necesse est animali seu viuo nutrimentũ extrinsecũ si debeat lõgo tempore viuere: quia ꝓpter hãc duplicẽ contrarietatẽ cito deficeret humidũ radicale: nisi fieret restauratio per nutrimentũ extrinsecũ. comporatur eni calor ad humiduȝ in corpore viuẽte: sicut flãma ad oleũ in lampade. Ex predictis colligitur omnia. 4. genera causarũ ad nutritionẽ ⁊ augmentationẽ cõcurrere. Primo quidẽ concurrit causa effectiua taȝ principalis q̃ȝ istrumẽtalis. causa principalis est anima vegetatiua: ⁊ istrumẽtalis est calor naturalis: vt ꝓbat Arist. 2° de anima. requirit̃ eni decoctio alimẽti ad hoc ꝙ fiat nutritio vel augmẽtatio. decoctio autẽ nõ fit sine calore. Et quoniã calor ille ẽ igneus magis aptus ꝯsumere q̃ȝ nutrire ⁊ augere: Ideo regitur anima ipsiȝ regulãs tãquã principale agẽs. Preter hec agẽtia manifesta concurrũt effectiue istrumentaliter quatuor alia agẽtia non manifesta. que sunt q̃tuor virtutes anime vegetabilis. Iuxta doctrinaȝ Auic. 6. naturaliũ. vȝ. attractiua nutrimẽti. retentiua eiusdeȝ. digestiua trãsmutans illud: ⁊ expulsiua superflui separãs purũ ab impuro: ⁊ h̃ est q̃ assimilat ⁊ vnit alimentum alito. ❡ Scðo cõcurrit ad nutritionẽ ⁊ augmẽtationem causa materialis: taȝ in qua q̃ȝ circa quã. Causa materialis in qua ẽ duplex. s. prima ⁊ scða. prima causa materialis est prima mã. que est subm inhesionis oium trãsmutationuȝ naturaliũ. scða causa mãlis est ipsa mã secũda. vȝ. mẽbrum compositũ ex forma ⁊ prima mã. Materia autẽ circa quã est duplex. s. itrinseca ⁊ extrinseca. itrinseca est humidũ radicale qȝ est materia alteratiõis: que corrũpitur fm partẽ: ⁊ nõ fm totũ. Extrinseca autẽ est ipm alimẽtuȝ qȝ etiã ẽ materia alteratiõis: que quidẽ ⁊ fm totũ ⁊ fȝ partem corrumpit̃. ❡ Tertia cõcurrit ad nutritionẽ ⁊ augmentationẽ causa formalis. nõ quidẽ extrinseca: sed itrinseca se habẽs ad modũ generis vel differẽtie. dicit. n. phs scða physicoruȝ. ꝙ omne superi⁹ est forma sui iferioris. ⁊ 7° metaphyce. ꝙ portes diffõnis sunt forme. Constat aũt ꝙ nutritio ⁊ augmẽtatio diffiniũtur per actum ⁊ potẽtiã tãq̃ȝ per genus ⁊ differẽtiaȝ: vt habetur. 3. physicoruȝ. vbi Ar. diffiniẽs quẽlibȝ motũ. ⁊ quãlibȝ mutationem dicit. motus est actus entis in potẽtia. fm ꝙ in po°. ❡ Quarto cõcurrit ad nutritionẽ ⁊ augmẽtationem causa finalis tã ꝓpinqua q̃ȝ remota. Causa finalis ꝓpinqua nutritiõis est salus iđuidui: ⁊ augmẽtationis est debita opatio viuẽtis. Causa autem remota vtriusq̃ȝ est cõtinuatio specifica. vnde natura ordinauit nutritionẽ ꝓpter restaurationẽ deꝑditi. ⁊ restauratiõem deperditi ꝓpter salutẽ iđuidui. augmẽtationem aũt vt ipsum viuum debite ⁊ complete operaretur. omnium aũt istorum finis ẽ ꝑpetuitas spẽi.

❡ Hec autem spẽs sine materia: vt imaterialis potentia aliqua in materia est. Similr̃ autem ⁊ aliud quodcunq̃ȝ organum. Si autem aduenerit aliqua materia ens potẽtia imaterialis hñs ⁊ quantũ potẽtia: he erũt imãles maiores.

42 ❡ Si autẽ amplius facere nõ potest: sed vt aq̃ vino semper amplius mixta in fine aquaticuȝ facit: ⁊ aquã: tunc diminutionẽ faciet quanti. Species autem manet.

❡ Quarta qȝ est ista. vtrũ augmẽtatio sit rõne forme: aut rõne materie. ❡ Respondet phus ꝙ principaliter ẽ ratione forme. ita ꝙ augmẽtatio ẽ rõne vtriusq̃ȝ cũȝ non possit fieri absq̃ȝ mã: sicut nec absq̃ȝ forma: sȝ est principaliter ratione forme. non quidẽ rõne cuiuscũq̃ȝ forme idifferẽter quia nõ ratione forme elemẽti aut mixti ianimati: sed ratione forme imaterialis existẽtis in materia. que quidem forma est aĩa existẽs in carne ⁊ osse ⁊ generalr̃ in quocũq̃ȝ mẽbro organico. Ista forma imaterialis habẽs alimẽtuȝ cõiunctũ mẽbro aliquãdo habȝ virtutem fortem. ⁊ aliquãdo debilẽ quãdo habȝ virtutẽ fortem. tunc ꝯuertit alimẽtum qȝ dicit̃ quãtuȝ in potẽtia in plus q̃ȝ est deperditũ. ⁊ fit augmẽtatio: quia partes imateriales eiusdeȝ forme fiũt maiores pro quãto se extẽdũt in pluri materia. Quãdo aũt habȝ virtutẽ debilẽ. tũc conuertit alimẽtuȝ in minus q̃ȝ est deperditũ. ⁊ ẽ diminutio vsq̃ȝ quo iñ debilitat̃ virtus: ꝙ nihil amplius põt conuertere: ad cuius debilitatiõem necessario sequitur mors ⁊ corruptio. sicut eni vinuȝ per mixtionẽ aque fit impurũ. ⁊ minoris potẽtie q̃ȝ prius ⁊ tãdem tãta est admixtio aque: ꝙ nõ potest amplius illã ꝯuertere: sed fit aquaticũ: ⁊ corrumpitur in aquã. Ita mẽbra per alimẽti mixtionẽ cõtinue fiũt minus pura ⁊ debiliora: ⁊ tãdeȝ tãte debilitatis. ꝙ anima in eis nõ potest resoluere nutrimẽtuȝ: ⁊ deficit vita ꝓpter ꝯsumptionem humidi radicalis factaȝ a calore naturali. Iste ergo est ꝓcessus viuentiũ. Nã primo habẽt solũ humidũ radicale absq̃ȝ humido cibali. ⁊ dicũtur tũc pura ad modũ vini ipermixti. 2° habẽt potentiã conuertẽdi plus de alimento q̃ȝ est deperditũ per calorẽ naturaleȝ. ⁊ tũc augent̃ si habẽt alimentũ cõiunctuȝ. 3° habẽt potentiã cõuertẽdi alimẽtuȝ nõ in plus: sed tm̃ quãtuȝ fuit deperditũ. ⁊ tũc non augentur neq̃ȝ diminuũtur. 4° habẽt potẽtiaȝ conuertendi alimẽtũ nõ in tm̃ quantũ fuit deperditũ: sed in minus. ⁊ tũc est diminutio. tãdem aũt deficit potẽtia cõuertẽdi alimẽtuȝ extrinsecũ aliquo modo. ⁊ manet soluȝ potentia resoluendi alimẽtuȝ itrinsecũ. vȝ. humiduȝ radicale: quo resoluto seq̃tur mors ⁊ corruptio. in oibus his processib⁹ manet semper eadẽ anima nũero absq̃ȝ acquisitiõe ⁊ deperditiane alicuius portiõis. aliquãdo in pluri materia. aliquãdo in tãta. aliquãdo in pauciori materia aũt variat̃: neq̃ȝ manet eadẽ numero ꝓprie ꝓpter cõtinuũ fluxuȝ ⁊ refluxuȝ partiũ materialiũ. L. c. li. (Est autẽ spẽs) .i. forma (sine materia) principalis cã augmẽtationis nõ quecũq̃ȝ forma: sed que (vt imaterialis potẽtia aliqua in materia ẽ) huiusmodi aũt materia ẽ caro ⁊ os (similr̃ ⁊ aliud quodcũq̃ȝ organuȝ. si autem aliqua materia aduenerit ens) coniunctũ mẽbro vel organo (potentia imaterialis habens quantũ potẽtia) .i. parẽs cõuertere in plus faciet augmẽtuȝ: quia (he partes) aĩe (erunt maiores imateriales) ꝓpter extensionẽ in pluri materia (Si autem amplius facere nã potest) q̃ȝ est deperdituȝ (sed vt aqua pmixta vino semp ampli⁹ mixta in fine aquaticũ) vinũ (facit ⁊ aquã) quadã mõ. Ita in ꝓposito virtus debilitata (tunc diminutionẽ quãti faciet. Species autẽ manet) .i. forma eadem numero a principio in fineȝ. ❡ Notãduȝ primo: ꝙ duplex ẽ forma q̃tuȝ spectat ad propositum. s. potẽtia materialis ⁊ potẽtia imaterialis. Forma que ẽ potẽtia materialis ẽ illa que nõ potest migrare de materia in materiaȝ: vt forma elemẽti aut mixti ianimati. forma autẽ que ẽ potẽtia imaterialis est illa que põt de mã in materiã. Et hec ẽ duplex. Nã quedã est sine materia. ⁊ quedaȝ est in materia. Forma que ẽ po⁹ imaterialis sine materia est illa que nõ

potest esse cõiuncta materie per iherentiã: neq3 per ifor
mationẽ: vt deus ꝛ itelligẽtie. Juxta doctrinã Ar. 8. phy
sicorũ. Forma aũt que est potẽtia imaterialis. ꝛ in mã ẽ il
la que cõiuncta materie per iherentiã: aut iformationez,
cuiusmodi sunt aia hois bruti ꝛ plãte: sed est differẽtia: qꝛ
anima hois. vz. itellectus est in materia per iformationez
ꝛ nõ per iherentiaz. Alie autem forme sunt in mã per ifor
mationẽ ꝛ iherẽtiã: sed ꝙ aïa hois sit in materia per ifor
mationẽ ꝛ per iherentiã: ꝛ separata a materia per iheren
tiaz. pz per determinationẽ Ar. 2°. physicoruz. di. Cũ cõ
sideratio phi stat ad formã separatã a mã ꝛ ẽxistem in ma
teria. hec autez non potest esse nisi forma hois. Et ꝙ alie
forme etiam sint imateriales. ꝛ in mã exprimit Ar. in lit
tera. ꝙ forma que ẽ causa pncipalis augmẽtationis est po
tẽtia imaterialis existens in aliqua materia. s. determina
ta: cuiusmodi ẽ caro vel os: vel aliquod membruz organi
cum. ¶ Scðo notandũ ꝙ augmẽtatio est pncipalr rõne
forme. ꝛ nõ ratõe materie: ꝛ ꝯsequẽter nutritionẽ ostẽdit
cõmẽtator 2°. de anima. di. ꝙ nisi sit ita: tũc animal debe
ret habere superius omnia leuia. vz. calorez ꝛ spũs. Et in
ferius omnia grauia. vz. ossa ꝛ neruos. in medio autez ha
bere deberet medio modo se habẽtia. vz. carnẽ ꝛ sangui
nem. cõstat autẽ hoc esse cõtra experientiã. cum ita bene
sint ossa in capite: ꝛ augẽtur ibidẽ ac nutriũtur: sicut in pe
de. Et spũs sunt in pede: sicut ꝛ in capite. Et patz ꝯña: qꝛ si
augmentatio fieret ex parte materie pncipalr grauitas ꝛ
leuitas: ꝛ alie forme elemẽtorũ tenẽãt se ex parte mãe. ex
quo sunt potẽtie mãles: vt ostẽsuz est. oporteret illã fieri
sm exigentiã elemẽtoruz: quorũ vnuz est simplr sursum.
vz. ignis. ꝛ aliud simplr deorsũz. s. terra. Alia vo duo: vt pu
ta aqua ꝛ aer sunt sm qd sursũz ꝛ deorsum. vt manifestat
ipse Cõment. 3°. celi. ꝛ 4°. physicoꝝ.

Circa predicta querit vtrũ augmen⁹ sit mot⁹
ꝯtinu⁹. Et arguit p ꝙ nõ. auctore
Cõment. 3°. physicorũ. di. ꝙ in nullo tempore ẽ polis aug
mẽta⁹ cõtinua. ꝛ rationẽ assignat: quia si augmẽ⁹ digitalis
qñtitatis fieret adequate in ãno. tũc cuilibz porti ãni correñ
deret aliqua pors illius digi[lis] qñtitatis: qð est falsum. quia
tũc cuilibz parti sensibili anni correspõderet aliq̃ ps sensi
bilis illius digitalis quãtitatis. cui⁹ oppositũ habet ad ex
perientiã. Nã minimo tẽpori sensibili nõ correspõdet ali
qua pars sensibilis illi⁹ digitalis quãtitatis. cũ in tali tẽpo
re minimo nõ appareat illud augeri. ¶ Scðo sic. ad con
tinuitatẽ motus requirit cõtinuitas subiecti. cõtinuitas
temporis. ꝛ cõtinuitas termini ad quẽ. Sed augmẽ⁹ defi
cit in quolibz istoꝝ: igr augmẽtatio nõ est mot⁹ cõtinuus
tenet ꝯña cuz maiori. per Ar. 5°. physicorũ. ꝛ pbatur mi
nor quidẽ pmo. nõ est cõtinuitas subiecti: quia augmẽ⁹ est
corporis aiati. cui⁹ partes sunt diuersarũ rõnũ. per Arist.
in hoc caplo. talia aũt nõ possunt inuicem cõtinuari. p Ar.
8°. physicoꝝ. 2° nõ est cõtinuitas temporis: quia nõ opz in
toto tempore absq3 iterruptiõe aliqua corpus viuũz auge
ri: siue accipiat totuz tẽpus vite: siue totuz tps in quo vir
tus est fortis plus resoluere qñ est deperdituz. ¶ Tertio
nõ ẽ ꝯtinuitas termini ad quẽ. Nã qñtitas acqsita in vno
poro nõ ꝯtinuat qñtitati acqsite in alio poro: sicut nec cõti
nuat poris poro. ¶ 3° sic. nutritio nõ est mot⁹ continuus.
igr nec augmen⁹. pz cõsequẽtia: qꝛ nõ est augmẽ⁹ absq3 nu
tritiõe. sm Ar. hic. ꝛ aũs declarat: qm nutritio est corrup
tio alimẽti. ꝛ gñatio poris viuẽtis. modo nulla generatio
vel corruptio est cõtinua: sed est mutatio id uisibilis. per
Ar. 5°. physicorũ. ꝛ per Cõmẽt. 6. physicoruz. imo si nutri
tio eẽt cõtinua. ꝛ cũ per nutritionẽ tollat fames ꝛ sitis: se
quit ꝙ nũq3 deberet animal famescere ꝛ sitire. ¶ Quar
to. diminutio nõ est motus cõtinu⁹. igr nec augmẽt⁹. pz
ꝯña. ex quo augmẽtatio ꝛ diminutio sunt mot⁹ oppositi: ꝛ
aũs pbat. pmo quidẽ quia in omni motu cõtinuo manet
idem a pncipio: vsq3 ad finẽ. per Ar. tam hic q3 5°. phyco
rum. modo in diminutiõe nõ manet idẽ a pncipio vsq3 ad
finẽ. cuz in fine diminutionis corrũpatur viuẽs. per Aris.
hic. ¶ Jtez si diminutio esset motus cõtinuus oporteret
istã cõtinuationẽ esse a calore naturali. ꝛ ab anima: sed ab
ysdem est augmẽ⁹. vt pbatũ est. ergo idẽ est causa ꝯtrario
rum. vz. augmẽtationis ꝛ diminutiõis generatiõis carnis
ꝛ corruptionis eiusdẽ: qð est ꝯtra phm in. 2. hui⁹. di. ꝙ idẽ
squantũ idez semper est aptũ natũ facere idez. imo aliqd
esset causa sue corruptiõis. s. calor ꝛ aïa: si sunt cã diminu
tiõis: cũ ad diminutiõem sequat corruptio. illud aũt cõ
sequẽs est cõtra Ar. pmo physicoꝝ. di. oẽ ens appetere se
permanere. ¶ Notãdũ ꝙ de augmẽtatione possum⁹ log
duplr. vz. absolute. vz. nõ cõcernẽdo aliquod determiatũ
tempus: ꝛ respectiue habẽdo respectũ ad totũ tẽpus aug
mentatiõis viuẽtis: aut ad totũ subm ꝛ partem eius. pmo
modo ois augmẽ⁹ est motus cõtinuus: quia ois motus ẽ
motus cõtinuus. omnis augmẽtatio est motus. ergo ꝛc. tz
ꝯña cuz qualibz parte añtis. per Ar. 5°. physicoꝝ. sed scðo
modo nõ est necessariũ ꝙ sit motus cõtinuus: qꝛ nõ oz ꝙ
in qualibz parte illius tẽporis animatũ augeri: qꝛ propter
ifirmitatez: aut pper defectũ alimenti extrinseci in aliq̃
parte illius totius temporis forte nõ augetur. bene tamẽ
est pole ꝙ aug⁹ sit motus ꝯtinu⁹ continuitate totius tẽpo
ris: quia possibile in toto illo tẽpore aïal esse sanũ cum suf
ficiẽti applicatiõe nutrimẽti. cõstat aũt ꝙ positis sufficiẽ
tibus causis naturalibus necessario ponit effectus. 3° aũt
modo dicit Marsilius: ꝙ licz ois augmẽtatio facta in ali
qua porte porosa sit motus cõtinuus: nõ tamẽ augmẽta⁹
totius viuẽtis est mot⁹ cõtinuus: qꝛ illa componit ex plu
ribus augmẽtationibus totalibus pluriũ partiũ porosa
rum. nõ idez est motus cõtinuus. ꝛ motus vn⁹ nũero. per
Ar. 5°. physicorũ. Melius tamẽ dicit ꝙ totalis augmen⁹
est motus ꝯtinuus: quia nõ solũ augent portes porose: sed
etiã portes non porose que inicez cõtinuantur. quantitas
etiã acquisita est cõtinua. ꝛ vna nũero saltẽ vnitate ꝛ con
tinuitate forme denominãte totum corpus viuẽs. ¶ Ad
pmũ dicit ꝙ augmẽta⁹ duplr sumit. vz. simplr ꝛ composi
te. Augmen⁹ simplex est motus ad quãtitatez. ꝛ sic non ac
cipit Cõment. augmenrationẽ cũ dicit illaz nõ eẽ cõtinuã
quia sicut motus localis ẽ motus cõtinuus. ꝛ alteratio ẽ
motus cõtinuus. ita augmẽtatio est mot⁹ continuus. Aug
mentatio ꝯposita est motus ad quãtitatez: vt icludit nu
tritiõem. ꝛ sic nõ est possibilis in aliquo tempore augmen
tatio cõtinua: qm nutritio est generatio. si igr nutri⁹ esset
cõtinua. gñatio esset cõtinua in tẽpore illo. ꝛ cũ per quãli
bet gnõnẽ generet vnũ minimũ naturale in illo tempore
ifinita essent genita minima nãlia correspõdentia ifinitis
istantibus illius tẽporis. ꝛ per ꝯñs nõ solum cuilibz parti
sensibili illius tẽporis responderet aliqua pars sensibilis
digitalis quãtitatis. imo in toto illo tẽpore esset genitum
corpus ifinitũ compositũ ex ifinitis minimis naturalib⁹
nõ cõmunicãtibus. ¶ Ad scðm dicit ꝙ cõtinuũz dupli
ter diffinit. pmo modo in predicamẽtis. cõtinuũ est illud
cuius portes copulant ad aliquẽ cõmunẽ terminũ. 2° dif
finitur. 6. phy. s. ꝯtinuũ est illud qð ẽ diuisibile in ifinitũ. 3°
diffinit. 5°. metaphy. vz. ꝯtinuũ est illud cui⁹ mot⁹ ẽ vnus.
licz igr subz augmẽtationis nõ sit continuũ pmõ. tñ ẽ ꝯti
nuũz alys duob⁹ modis: quia ipm est diuisibile in ifinitũ:
ꝛ mota vna parte mouet totũ: deducta rarefactione ꝛ cõ
dẽsatione. ¶ Jtẽ duplex ẽ continuitas. vz. mathematica
ꝛ nãlis. cõtinuitas mathematica est illa qua aliq̃ copulan
tur ad terminũ cõmunẽ idiuisibilẽ. cõtinuitas autẽ natu
ralis ẽ illa qua aliqua copulãtur ad aliquẽ cõmunem ter
minũ diuisibilẽ. cuiusmodi est cõtinuitas pueniẽs ex cla

uo.aut colla insertione vel adnascentia.iuxta doctrinam Ar.5°.physicorū.¶ Dōm ergo:licz corpus viuēs non sit ɔtinuū conti^te mathematica.est tamē ɔtinuū cōtinuitate naturali.Et sienō icōuenit ea que sunt diuersarū spērum iuicē ɔtinuari.cum vero ait Ar.8.phycorꝫ. diuersa in spē nō posse iuicē continuari.loquit̄ de cōtinuatione mathematica ⁊ nō nāli.sic etiā ɔcedit̄ ꝙ qn̄titas acqsita est cōtinua.s.totius corporis viuētis nō cōtinuitate mathematica:sed nāli.Ea aūt ꝙ acqrit̄ in partib⁹ hōgeneis est continuo ɔti^te mathematica:lꝫ nulli duo pori sint ɔtinui tali cōtinuitate;qm̄ q̄titates poroꝝ porosarū ɔtinuantur cum q̄titatibus partiū nō porosarū.ex qbus oībus fit vna q̄titas.tota igit̄ mā ⁊ q̄titas corporis viuētis est vna ⁊ continua.vna quidē vni^te forme ipsi⁹ corporis viuētis. ɔtinua vo ɔti^te nāli.De conti^te aūt tēporis dicm̄ ē ꝙ nō est necāꝫ augmētationē esse ɔtinuā in toto illo tpe.tn̄ passibile ē illam eē ɔtinuā in toto illo tpe.⁊ necesse ē eē illā ɔtinuaꝫ in aliq̄ porte illi⁹ tēporis.¶ Ad 3^m rn̄r ꝙ sicut nullo gnō vel corrup⁹ est mot⁹ cōtinuus:sed idiuisibilis mu^o.ita nl̄la nutritio ē motus ɔtinu⁹:sꝫ mu^o idiuisibilis.ɔtinue tn̄ nutrit̄ corpus viuēs:sicut cōmue fit resolō alimēti itrinseci vel extrinseci:⁊ ex hoc seqt̄ fames aut sitis pp defectū alimēti.mēbra.n.retētiua alimēti cū euacuant̄ p nutritionē appetunt repleri.Et iste appetit⁹ dr̄ fames aut sitis.Fames enī ē appetitus calidi ⁊ sicci.⁊ sitis ē appetit⁹ frigidi ⁊ humidi.igi Ar.2°.de aīa.¶ Ad 4^m dōm ꝙ nō est necāriꝫ in diminutiōe ɔtinua idē manere sub vtroq̄ꝫ termino.sufficit.n.ꝙ possit manere:neq̄ꝫ ē necūm p totū tps diminutiōis vsq̄ꝫ ad finē vite.continue corpus viuū diminui:sicut nō ē necāꝫ ipꝫ augeri ɔtinue p totū tps augmēti. ¶ Itē ɔcedo ꝙ tā aīa q̄ calor est cā augmētatiōis ⁊ diminutiōis: gnōnis ⁊ corruptiōis.⁊ idē est cā ɔrioꝝ:sed non eodē mō: iuxta doctrinā Ar.2°.phy.di.ꝙ nauta per sui pñtiam ē cā salutis nauis.⁊ p absentiā est cā submersiōis. Ita aīa ⁊ calorē p se cā gnōnis ⁊ augmētatiōis.per accñs aūt est cā corruptōis ⁊ diminutionis.⁊ lꝫ nihil appetat sui ipsi⁹ corruptionē:tn̄ aliqd pōt esse p accñs cā sue corruptionis:sic cōtingit de ligno descēdēte deorsum ad locū ignis in quo cōburit̄.ita calor nālis resoluit hūidū pp̄ter seipm̄ nutrire ⁊ assiīlare sibi passiuꝫ: ⁊ qr nō manet calor ille absq̄ꝫ hūido: sicut nec aīa:nō p accñs seipm̄ corrūpit:⁊ aīa ad corruptionē hūidi:sicut ɔtingit ô flāma respectu olei ĩ lāpade.

43 Quoniaꝫ autē oportet primū de materia ⁊ de vocatis elementis dicere: siue sint:siue non:⁊ vtrum sempiternale vnūquodq̄ꝫ:aut generatur qualiter:⁊ si generatur vtrū ex iuicem generentur omnia eodē modo:aut si aliquod primū eorū vnū est. Necesse est vtiq̄ꝫ prius dicere de quibus ideterminate dicit̄ nunc.

¶ Iste est 3⁹ tractatus p̄mi de gnōne in quo Ar.postq̄ꝫ in duob⁹ precedētibus tractatib⁹ determinauit de motu ad formā.ɔsīr determinat de illis sine qbus nō pōt mot⁹ ad formā.vꝫ.de actione ⁊ passiōe.Et diuidit̄ in quatuor capitula.in quorū p̄mo recitat passiōes.de qbus cōsiderat in hoc li^o.p̄hus nālis.In 2°. tractat de tactu sine quo non fit actio ⁊ passio.ibi(Principiū aūt)in 3° de actiōe ⁊ passiōe fm̄ opionēꝫ antiquoꝝ.ibi(De facere aūt ⁊ pati)in 4°. determinat de eisdēꝫ fm̄ pp̄riā opionē.ibi (Quo mō aūt existat)Primū ca^m.diuidit̄ in quatuor ɔnes.quarū p̄ma est ista.Ad p̄hm nālēꝫ pertinet ɔsiderare de mā generatoruꝫ ⁊ corruptoꝝ.2° ɔclō.ad eūdēꝫ pertinet cōsiderare de passionib⁹ generatorū ⁊ corruptoꝝ.ibi(Oēs enī)3° ɔclō.ad eūdē pertinet ɔsiderare in spāli de actione ⁊ passione.ibi.

(Sed nec alterari)4° ɔclō.ad eūdē pertinet cōsiderare de tactu ⁊ mixtiōe.ibi(Sed si de facere)Prima ɔclō arguit̄ sic.Ad p̄hm pertinet cōsiderare de mā.⁊ vocatis elemētis:sed mā ⁊ elēta sunt nature generatorū ⁊ corruptoꝝ. igit̄ ad p̄hm pertinet cōsiderare de natura generatoruꝫ ⁊ corruptoruꝫ.pꝫ ɔn̄a cū minori.eo ꝙ materia dr̄ esse natura elemētorū.elemēta aūt dn̄r esse nā mixtoꝝ.maior aūt declarat̄.p̄mo quidē.ꝙ ad illū pertinet ɔsiderare de mā: qr ad illū pertinet cōsiderare de gnōne ⁊ corruptiōe:alteratione: augmētatiōe ⁊ diminutione: que sunt passiones mãe:vt ostēsum supra.igit̄ ad eūdē pertinet cōsiderare de mā.tenet ɔn̄a:qr ad eūdēꝫ pertinet ɔsiderare subm̄ ⁊ passiones eius vt hꝫ videri p̄mo posterioruꝫ.¶ Scd̄o declarat̄.ꝙ ad nālē pertinet cōsiderare de elemētis.vꝫ.de aq̄: aere:terra ⁊ igne. Nā ad naturalē pertinet ɔsiderare de illis de qbus antiq determinauerūt:sed de elemētis antiqui determinauerūt.lꝫ cōfuse ⁊ idetermīnate.igit̄ ⁊c̄. prīa pars añtis est nota:qr oēs artifices eiusdē rōnis ɔsiderāt eadē.Et pbatur scd̄a pars añtis:nā apud antiquos de elemētis fuerūt tres qōnes. Quarū p̄ma erat vtrū elemēta sint vel nō sint.Dixerunt.n.Parmenides ⁊ Melissus:ꝙ elemēta non erāt fm̄ veritatē sed tm̄ fm̄ existimationem. Anaxag.aūt ⁊ Emp. dixerūt illa eē fm̄ veritatem. 2° qō fuit.vtrū oīa elemēta sint perpetua.an aliqua sint generabilia ⁊ corruptibilia.Dixit.n.Emp.omnia elemēta esse perpetua.⁊ nō esse iuicem trāsmutabilia.Anaxag.autē ⁊ Democritus dixerūt illa aliquādo generari ⁊ corrūpi. 3° qō fuit.Dato ꝙ aliqua elemēta sint generabilia ⁊ corruptibilia.vtrū oīa equalr ex seinuicēꝫ gn̄ent̄ ⁊ corrumpant̄:aut datur aliquod p̄mū iter illa ingenerabile ⁊ icorruptibile. Dixerūt enī Anax.⁊ Democritus oīa elemēta equaliter ex seinuicē generari ⁊ corrūpi.Eraclitus aūt Dyogenes ⁊ yppus dederūt vnum primū inter illa igenerabile ⁊ icorruptibile.Dixit enī Eraclitus. ignem esse p̄mū omniuꝫ.⁊ omnia alia generari ⁊ corrūpi.igneꝫ autē igenerabilem ⁊ icorruptibilē esse.Dyogenes autē dixit aereꝫ esse omniuꝫ principiū.ipsumq̄ꝫ igenerabilē ⁊ icorruptibilem: ⁊ omnia alia generari ⁊ corrūpi.Sꝫ yppus asserēs aquā esse oīum p̄ncipium:voluit illā igenitā esse ⁊ icorruptibilem.omnia autē alia quādoq̄ꝫ generari:⁊ quādoq̄ꝫ corrumpi. Ecce ꝙ antiqui determinauerūt de elementis:sed confuse ⁊ ideterminate.panentes enī elemēta non esse fm̄ veritatem. sed fm̄ existimationē nō probauerunt hoc:sicut nec probauerūt omnia esse vnum cū manifeste peccauerūt in materia ⁊ in forma.fm̄ ꝙ habꝫ videri p̄mo physicoruꝫ.asserentes elemēta esse perpetua.⁊ nō esse iuicē transmutabilia: nō demonstrauerunt illud:sed solū crediderūt sic esse: ex eo:quia sunt materia mixtoruꝫ generabiliū ⁊ corruptibilium.Alij vero ponētes vnuꝫ elementorū esse materiale p̄ncipiū igenerabile ⁊ icorruptibile.omnia autē alia gn̄ari ⁊ corrumpi etiā de hoc cōfuse locuti sunt.cū de hoc nūquā stabilē dederint rationē.De istis igit̄ est determinate dicēdum quo mō sunt perpetua:⁊ quo mō iuicem sunt:⁊ trāsmutant̄ equaliter.vꝫ.2°.hu⁹.⁊ p̄us de istis determinandū est:q̄ꝫ de mixtis ex eo:qr sunt cāe eloꝝ.cōstat aūt p̄us determinandū esse de cāq̄ꝫ de effectu.Et h̄ in scīa p̄pter qd.L.e.li.(Quā aūt primū).i.p̄ncipaliter (de materia.⁊ de vocatis elemētis dicere:siue sint:siue nō.Et vtrū sempiternū vnūquodq̄ꝫ:aut generat̄ qualiter).i.aliqualiter(⁊ si generant̄:vtrum ex seinuicēꝫ generantur omnia eodē modo:aut aliquod primuꝫ eorum vnum est:necesse p̄us vtiq̄ꝫ dicere)est de ipsis elementis (de quibus indeterminate dicit̄ nūc)ab antiquis.¶ Notādum ꝙ elemētum dupl̄r accipit̄.s.vere ⁊ fm̄ famositatem.Elemētū vere ⁊ pp̄rie sumptū est illō ex quo aliqd fit.⁊ est idiuisibile in aliā speciē iuxta doctrinam.5°.metaphysice.⁊ sic nihil

est elementū nisi mā ꝛ forma substātialis. Ex his enī fiūt composita naturalia. ꝛ nullū illoꝝ ē diuisibile in partes diuersarū rānū. Elemētum aūt ꝯm famositatez est illud ex quo īmediate fiunt mixta nālia. ꝛ sic terra ꝛ aqua. ignis ꝛ aer dicūtur elemēta. ppterea Ar. nō dicit ea esse elementa. ex quo diuidūtur in partes diuersarū rānum: sed dicit ea esse vocata elemēta.

Dubitatur quo mō elemēta iaz noīata sunt natura mixtoꝝ: cū Ar. 2°. physicoꝝ: ꝛ 5. metaphysice determinet naturā nō dici nisi de pma materia: ꝛ forma substantiali.

¶ Respōdetur ꝙ phs loqtur hꝯ ꝯm modū antiquoꝝ. di. omne illud esse naturā: qđ est mā alicuiꝰ rei naturalis vel artificialis: eo mō quo dicit 2°. physicorū. aquaz esse nām eris ꝛ argenti. Et terrā esse naturā ossium ꝛ lignoꝝ. Et vō eē naturam statue: ꝛ lignum lectuli. cōstat autem ꝯm antiquos elementa esse pncipia nālia rerū. quare ꝛc̄.

¶ **Omnes eniz qui elemēta generantes ꝛ que ex elementis segregatione vtunī: ꝛ congregatione: ꝛ facere ꝛ pati. Est aūt cōgregatio mixtura. Quomodo aūt misceri dicimus: nōduz determinatum est manifeste.**

¶ Scđa ɔclo. ad phm naturalē pertinet ɔsiderare de passionibus generatoꝝ ꝛ corruptorū. pbatur. ad phm nālez pertinet cōsiderare de his passiōibus. de quibꝰ determinauerūt antiqui phi: sed de passiōibus generatoꝝ ꝛ corruptoꝝ determinauerūt antiqui phi: lz īdeterminate ꝛ non manifeste. ergo ꝛc̄. tz cōseqnētia cum maiori. oēs antiqui ponētes elementa ꝛ mixta esse ex illis. minor aūt est euidēs: quia determinauerūt de generatiōe ꝛ corruptiōe. cōgregatiōe ꝛ disgregatione. actiōe ꝛ passiōe: tactu ꝛ mixtione vt liquet ex eorū libris: īdeterminate tamē ꝛ nō manifeste determinauerūt de his: quia nō dederūt modū mixtionis elementoꝝ: neqꝫ ɔuenientiā ꝛ dr̄iam nominatarū passionuz. L. e. li. (Omnes eni qui elemēta generāt) .i. posuīt (ꝛ que ex elemētis sunt) vz. mixta (segregatiōe vtuntur ꝛ cōgregatiōe. ꝛ facere ꝛ pati: est autez cōgregatio mixtura) ꝛ tactus. ideo etiā vtūtur mixtione ꝛ tactu (quomodo eni misceri elemēta dicimus) inicē (nō determinatū est manifeste) ab illis. ¶ Notādum ꝙ illa ppositio. ɔgregatio ē mixtura ꝛ tactus. nō est itelligenda in predicatione idenᵗⁱ: ꝛ in recto: sed in predicatiōe causali ꝛ in obliquo .i. ex cōgregatiōe fit mixtura ꝛ tactus: eo modo quo pmo physicorū. dicit phs. ꝙ vnuz est multa ꝛ multa sunt vnū .i. vnū est ex multis. ꝛ ex multis fit vnū. dicit etiam. 2°. de anima. ꝙ corpꝰ ꝛ aīa sunt animal. i. ex corpore ꝛ ex anima fit animal.

Dubitatur q̄r videt̄ ꝙ de nominatis passiōibꝰ nō se itromittat naturalis: quia de actiōe ꝛ passione determinat metaphysicus: vt hꝫ videri. 5°. metaphy. ꝛ sīr de ɔgregatione ꝛ disgregatione: quia cōgregatio ꝛ disgregaᵒ sunt respectus. cōstat autē ꝙ de oibus respectibus considerat metaphysicus. ex quo diuidit eē in abᵗᵐ ꝛ respectiuuz. de generatiōe autē ꝛ corruptiōe determiat ipse. 7. metaphysice cuz distinguit generationē vniuocā a gn̄ōne equoca.

¶ Rn̄detur ꝙ nō icōuenit diuersas sciētias cōsiderare idem: sed nō eodem modo: vt docet Ar. 2. physicoꝝ. di. ꝙ de linea cōsiderat geometra ꝛ naturalis: sed nō eodez modo: quia geometra cōsiderat de linea vt linea est naturalis aūt ɔsiderat de linea: vt est terminus corporis naturalis. simil̄r de figura ɔsiderat geometra. astrologꝰ ꝛ physicus: sed nō eodē modo: quia geoᵗᵃ cōsiderat de figura: vt est illud qđ termino vel terminis claudit̄. astroᵍ. vero vt passio corporis: sed naturalis vt ē passio corporis naturaľ. ꝛ ex hoc astrologus ꝛ physicus possunt demōstrare eādez cōclusionē. licz per nō idez medium. probat enī physicus terrā esse sphericā. per hoc ꝙ omne graue tendit deorsum: ꝛ lunā eclipsari. p hoc ꝙ terra iterponitur iter solē ꝛ lunā. Astrologus autem pbat terrā esse sphericā: quia equaliter distat a celo: ꝛ lunaz eclipsari. per hoc ꝙ sol ē in cauda vel capite draconis semper itelligēdo īfra semitas eclipticas. Cōsimiliter dicat̄ in pposito. ꝙ de eodē considerat naturalis ꝛ metaphysicus: sed nō eodē modo. Considerat enī glibꝫ eorū de causa ꝛ effectu: vt hꝫ videri. 2°. physicoꝝ. ꝛ 5. metaphysice. sed non eodē modo. considerat. n. physicus de causis: vt sunt pncipia trāsmutationū naturaliū. ꝛ de effectibus: vt sunt termini illarū trāsmutationū. Metaphysicus aūt cōsiderat de his vt diuidūt ens. sicut eniz ens diuidit̄ in subam ꝛ accn̄s. ita etiā in causam ꝛ effectū. De generatiōe ꝛ corruptiōe cōsiderat physicꝰ vt sunt termini motuū naturaliuz. Metaphysicus vero vt sunt passiones conuenientiuz ꝛ discōuenientiū in nā. De actione ꝛ passiōe considerat physicus vt sunt respectus fundamēti in motu. Metaphysicus vō vt sunt respectus fundamēti in dissimilitudine. actio. n. fit rōne dissimilis. vt videtur īfra. De cōgregatione autē ꝛ disgregatione ɔsiderat physicus: vt sunt effectus calidi ꝛ frigidi: quia calidū hꝫ disgregare. ꝛ frigidū ɔgregare: sꝫ metaᶜᵘˢ ɔsiderat de illis: vt sunt effectus distātie ꝛ ppinquitatis. Et sicut considerāt idez. ita eandē ɔclusionem possunt ambo demōstrare. licz per aliud mediū. Demonstrat enī physicꝰ māz differre a forma. per hoc ꝙ materia est subiectū trāsmutationis. ꝛ forma ē terminꝰ illius: vt hꝫ videri pmo physicorū. Metaᶜᵘˢ vero pbat eandē ppositionē per hoc ꝙ materia est potētia ꝛ forma est actus. Item physicus pbat. 2°. physicoꝝ. ꝙ artificialia differunt a naturalibꝰ per hoc ꝙ naturalia ꝯm ꝙ huiꝰ habent in se pncipiuz motus ꝛ quietis. Artificialia vero ꝯm ꝙ huius nō habent in se pncipiū motus ꝛ qetis. Metaᶜᵘˢ vero pbat ex eo ꝙ naturalia fiūt ex materia ꝛ forma substātiali. artificialia vero ex substātia composita: ꝛ forma accn̄tali.

¶ **Sed nec alterari possibile nec segregari ꝛ cōgregari nullo faciēte aut patiente. Etenī plura elemēta faciētes generant in faciendo ꝛ patiēdo adinuicē. ꝛ his quidē ex vno necē est dicere factionē: ꝛ hoc recte dicit Dyogenes: quoniam si nō essent ex vno omnia nec esset facere ꝛ pati adinuicē. V. g. calidū ifrigidari: ꝛ hoc calefieri rursus. Non eniz caliditas ꝛ frigiditas trāsmutātur adinuicē: sed manifestū: quoniam subiectum. Quapropter in quibus facere est ꝛ pati: necesse est vnam horum subiectā esse naturam.**

¶ Tertia cōclusio. ad naturalē pertinet cōsiderare in speciali de actiōe ꝛ passione. Istā ɔnē phs dupl̄r probat. ꝛ primo pecrationē ostensiuā. Nā ad phm naturalez pertinet cōsiderare in speciali de alteratiōe: generatione: ꝛ corruptione: vt in pcedētibus tractatibus patuit: sed nō est possibilis alteratioꝫ generatio vel corruptio absqꝫ actiōe ꝛ passione. igitur ꝛc̄. tenet cōseqnētia cū maiori: sed minor non obstante ꝙ sit de se euidens adhuc pbatur testimonio antiquorū: tam ponentiū plura pncipia: ꝙ̄ vnū solū. Nam ponētes plura materialia pncipia saluāt generationez ꝛ corruptionē in agēdo ꝛ patiendo inuicem. Idem etiā faciunt ponētes trī vnum pncipiū materiale. Dicebat enī Dyogenes. ꝛ recte in hoc ꝙ si omnia facerent ex vno pncipio: necessaria esset actio et passio. Et si omnia non essent ex vno principio materiali non esset actio et passio aliquorū

adinuicẽ. verbi grã. negata vniᵘˢ materie: calidum nõ ifrigidaret̃: neqȝ frigidũ calefieret: ꝛ ratio: quia nõ trãsmutatur forma in formã. caliditas eni ꝛ frigiditas non trãsmutãtur inuicem: sic ꝙ vna fiat alia. Sed est manifestũ: quoniam est dare subiectũ vtriusqȝ forme si debz saluari trãsmutatio. Le. li. (Sed neqȝ alterari possibile neqȝ segregari ꝛ cõgregari). i. generari ꝛ corrumpi (nullo faciẽte: neqȝ patiente. ꝛ eni) antiqui (plura elemẽta faciẽtes generãt in faciẽdo ꝛ patiẽdo adinuicẽ ex his: que ex vno) ꝑncipio faciũt (necesse est dicere factionẽ) ꝛ passionem (ꝛ hoc recte dicit Dyogenes: quoniã si nõ essent ex vno omnia) tãꝙ̃ ex materiali ꝑncipio (non esset facere ꝛ pati abinuicẽ. verbi grã. calidum ifrigidari. ꝛ hoc calefieri rursus. nõ. n. caliditas ꝛ frigiditas transmutantur inuicem: sed manifestum: quoniã subm) est aliqđ illoꝝ (quapꝑ in qbus e st facere ꝛ pati: necesse est hoꝝ vnam esse subiectã materiaz)

¶ Oia igit̃ talia esse dicere nõ verũ: sed in quibus ꝙ ad inuicem sunt est.

¶ Ex predictis ifert Ar. ꝙ Dyogenes aliquo mõ bene dixit. ꝛ aliquo mõ nõ bene dixit. In hoc. n. ꝙ asseruit omnium eni esse vnã mãm subiectaz in qbus est agere ꝛ pati bene dixit. Sed male dixit in eo. ꝙ cõcessit oĩs iuicez agere ꝛ pati. ꝛ omnia habere vnã mãz subiectaz: qm̃ deus celuz ꝛ itelligentie agũt in hec iferiora. ꝛ non patiunt̃ ab eis: nec habẽt vnaz naturã subiectam cũ eis: sicut neqȝ cũ illis cõmunicãt in materia. Le. lraz. (Omnia igr̃ talia esse). s. actiua ꝛ passiua iuicem (dicere nõ est verũ: sed in quibus quidẽ est adĩnicez) cõtrarietas de his. verũ est dicere ꝙ sunt actiua iuicẽ ꝛ passiua. ¶ Notãdum ꝙ Dyogenes nõ credidit aliqđ esse: nisi ꝙ ꝑciperet̃ sensu: ꝛ qꝛ deus ꝛ itelligẽtie ꝛ alie forme itentionales ꝛ spũales nõ percipiuntur sẽsu: Ideo talia dixit nõ esse: sed solũ mixta ꝛ elementa in quorũ nũero posuit corpora celestia di. celũ esse de natura alicuiᵘ elemẽti. vz. ignis: cõtra quẽ ꝛ alios sic laquẽtes. arguit pħs p̄mo celi. ostẽdẽs celũ nõ esse de natura alicuius elemẽti: sed esse quintã essentiaz distinctã ab eis.

Contra ꝑdicta arguitur. ꝛ p̄mo ꝙ nõ omnia ꝯtraria sunt inuicem actiua ꝛ passiua. qꝛ albedo ꝛ nigredo sunt iuicẽ cõtraria: ac etiã dulcedo ꝛ amaritudo. ꝛ tamẽ nõ sunt iuicẽ actiua ꝛ passiua. ¶ Scðo arguit̃ ꝙ celum cõmunicat cũ his iferioribus in materia: quoniã materia celi. ꝛ mã horũ iferiorũ sunt eiusdez rõnis. ꝓbatur: quoniã formarũ einsdẽ spẽi subiecta p̄ma sunt eiusdẽ speciei. per Ar. 7. physicorũ: sed dimẽsiões celi ꝛ horũ iferiorũ sunt eiusdẽ speciei: qm̃ omnes linee sunt eiusdem speciei: ꝛ oẽs superficies sunt eiusdez spẽi. per Ar. in predicamẽtis. igit̃ subiecta p̄ma illarũ dimensionũ sunt eiusdem spẽi ꝛ rõnis: sed omniũ dimẽsionuz subz p̄mũ est materia p̄ma. per Cõment. p̄mo physicorũ. ꝛ in de substãtia orbis. igr̃ materia celi. ꝛ materia horũ iferiorũ sunt eiusdẽ speciei ꝛ rõnis. ¶ Ad p̄mũ dicit̃ ꝙ cõtrarietas multipliciter sumitur. p̄mo pro repugnãtia in cõtradictoria eo mõ quo loquit̃ pħs circa finẽ p̄mi phycoꝝ. di. ꝙ si materia appeteret formã sine ꝑuatione annexa ipsa appeteret cõtrariuz suũ: qꝛ appeteret nõ esse. 2ᵒ accipitur pro repugnãtia iter formaᵘᵉ opposita. ꝛ sic de ꝯtrarietate loqtur Ar. p̄mo physicorũ. di. ꝙ in omni genere ẽ vna p̄ma cõtrarietas. 3ᵒ sumitur pro repugnãtia terminorũ motus. vz. termini a quo. ꝛ termini ad quez. ꝛ sic loqtur pħs de cõtrarietate. 5ᵒ. physicorũ di. oẽm motũ esse de cõtrario in ꝯrũ. Isto modo cõtrariat̃ albedo ꝛ nigredo inuicem: ac etiaz cuilibz colorum mediorũ. ꝛ ipsi colores medij cõtrariãtur iter se. sic etiaz cõtrariant̃ inuicem sursum ꝛ deorsũ quãtitas maior. ꝛ quãtitas minor. 4ᵒ modo accipit̃ cõtrarietas pro repugnãtia maxime distantiũ in aliquo genere. actiuorũ ꝛ passiuorũ inuicem. Juxta diffõnem de cõtrarijs datã a pħo in postp̄dicomẽnis. di. cõtraria sunt illa que sub aliquo genere maxime a se distãt. ꝛ vicissim lsunt. ꝛ mutuo se expellũt. Ista sunt ꝓprijssime cõtraria de quibus dicit pħs omnia ꝯtraria esse iuicem actiua ꝛ passiua. ideo obiectio de albedine ꝛ nigrediẽ ꝛ ant de dulcedine ꝛ amaritudine nõ habent locum cũ de talibus nõ loquat̃ Ar. hic. ¶ Itez ꝯria accipiũtur dupliciter. In abstracto ꝛ cõcreto. licz ergo in abstracto nõ omnia ꝯtraria sint iuicẽ actiua ꝛ passiua. tamẽ oĩa contraria in cõcreto sunt iuicem actiua ꝛ passiua. Albedo eni ꝛ nigredo nõ inicem agũt ꝛ patiunt̃: sed bene album ꝛ nigrũ: nõ quidẽ per albedinẽ ꝛ nigredinez: sed ꝑ qualitates p̄mas: ex quarum mixtiõe resultat albedo ꝛ nigredo. ¶ Ad scðm respõdet̃ ꝙ licz celũ ꝛ hec inferiora cõmunicẽt in materia fm essentiã: nõ tamẽ fm esse. Quoniaz esse materie horũ iferiorũ est esse trãsmutabile. ꝛ esse cõiunctuz poᵉ ad formaz. per Ar. p̄mo physicorũ. eẽ autẽ materie celi est esse itrãsmutabile. ꝛ esse cõiunctũ poᵉ ad vbi. ꝑ Cõmẽt. in de suba orbis. vult ergo pħs omnia illa eẽ actiua ꝛ passiua iuicem que cõmunicãt in mã. ꝛ non soluz fm essentiã: sed etiã fm esse.

¶ Sed si de facere ꝛ pati ꝛ mixtura videnduz: necesse est ꝛ de tactu. Nõ eniz facere hec ꝛ pati possunt proprie que non possibile adinuicez taugere: nec non tãgentia adinuicem qualiter cõtingit misceri primum.

¶ Quarta cõclusio. ad pħm naturalẽ spectat ꝯsiderare in speciali de tactu ꝛ mixtiõe. ꝓbat̃. ad quẽcũqȝ artificẽ spectat cõsiderare in speciali de causa. ad eũdẽ spectat considerare in speciali de effectu. ꝛ eꝯ. per pħm p̄mo posteriorum. ꝛ. 2ᵒ. physicoꝝ: sed tactus est cã actiõis ꝛ passionis. ꝛ mixtio est effectus actiõis ꝛ passionis: quia nõ potest esse actio vel passio absqȝ tactu: neqȝ mixtio absqȝ actiõe ꝛ passione. igit̃ ad quẽcunqȝ artificez spectat ꝯsiderare in speciali de tactu ꝛ mixtiõe. cõstat autez ꝙ ad philosophũ naturalẽ spectat ꝯsiderare de actione ꝛ passiõe. vt liquet ex 3ᵒ ꝯne. igit̃ ad eũdẽ spectat cõsiderare in speciali de tactu ꝛ mixtione. Le. li. (Sed si de facere ꝛ pati ꝯsiderat) physicus etiã (ꝛ mixtura vidẽdum). i. cõsiderandũ est ab eo. ꝛ ꝯsequẽter (necesse est de tactu) cõsiderare (neqȝ eni facere h) quecũqȝ sint illa (ꝛ pati possunt ꝓprie: que nõ est possibile adinuicẽ se tangere: nec nõ tãgentia adinuicem: qualr̃ ꝯtigit misceri p̄mũ). i. ꝑncipalr̃ ꝛ ꝓprie: quasi dicat nullo modo. ¶ Notãdũ p̄mo ꝙ actio ꝛ passio duplr̃ accipiũtur. vz. ꝓprie quãdo fundãtur in motu. iproprie autẽ quãdo fũdant̃ in mutatiõe. s. idiuisibili. Nõ igitur est possibile fm pħm. aliqua ꝓprie inuicem agere ꝛ pati. quin illa possint seinuicẽ tãgere. ꝛ si nõ possunt inuicem tãgere. etiã nõ possunt inicez agere ꝛ pati: que autẽ nõ se tangunt. possunt inicez agere ꝛ pati: sed nõ ꝓprie: vt itellectus ꝛ volũtas: ant virtutes sensitiue iteriores. ¶ Scðo notãduz ꝙ aliqua dicũtur inicem misceri duplr̃. s. ꝓprie ꝛ improprie. illa ꝓprie inicez miscẽtur. ex quorũ agregatiõe ꝛ actiõe resultat vnũ aliud. vt elemẽta in generatiõe mixti. illa autẽ iproprie miscẽtur que iuicem aggregant̃ absqȝ generatione vniᵘ alterius. ꝛ sic miscẽtur inicez lana ꝛ linum: aut vinuz ꝛ aqua. Jntẽdit ergo pħus ꝙ nõ potentia se tangere non possunt ꝓprie misceri: ꝛ que possunt proprie misceri. possunt se tãgere. Aliqua tamẽ non poᵗ seinuicem tãgere inuicẽ miscentur iproprie. vz. habitus aĩe mixta doctrinã datã p̄mo physicoꝝ. ꝯ Anaxagorã.

¶ Quapropter de tribus his est determinãdũ quid tactus: quid mixtura: ꝛ quid factio.

¶ Ex predictis Ar. ifert ꝙ de quiditate istorũ trium. vz.

tactus mixtionis et actionis est determinādum a pho naturali. Nam ad naturalē pertinet determinare de illis ut probatum est: et non pertinet determinare de illis quo ad si est: quia per se notum est ad experientiam quodlibet illorum eē. igitur ad naturalē pertinet determinare qd ē quolibet illorum. s. quid est tactus: quid ē mixtio. et qd est actio De passiōe nō facit philosophus mentionē: quia passio reducitur ad actiōem. et habito quid est actio statim scietur quid ē passio. Nam actio et passio sunt coopposite se habētia ad modū correlatiuorum. cōstat aūt ꝙ siquis diffinite nouit unū correlatiuorum. diffinite nouit et reliquum. per Ar. in predicamētis. ¶ Item phs nominat ea de quibus seorsum determinabit. de tactu autem et mixtiōe et actione seorsum determinabit: quia de passione determiabit simul cum actione. Ideo hic passionē nō distinguit ab actione. et maxime quia videntur iportare eundem motum: et eūdem actum: ut colligitur a pho. 3°. physicoꝝ. Le. lrām. (Quapropter de trib' his determinādum est) a physico (quid tactus et quid mixtura: et quid factio) ¶ Notādum ꝙ actio et passio dupliciter accipiūtur. vz. absolute et respectiue: si absolute sic nō differunt nisi ratiōe eo mō quo accipit phs p̄mo de anima. di. ꝙ actiones sunt suppositorū. si respectiue sic realiter adinuicē differūt: quia faciūt predicata distincta eo modo quo accipit auctor. 6. p̄ncipiorū di. passio est effectus illatioq; actiōis. ¶ Item actio et passio ut sunt respectus dupliciter accipiūtur: aut permanēter et successiue: si accipiūtur ut p̄manentia entia. sic actio fundatur in agente: et passio in patiēte: ut colligitur a pho 5°. et 9. metaphysice. et sic de actione et passione se itromittit metaphysicus. si autem accipiūtur ut entia successiua sic fundantur in motu: ut determinat philosoph'. 3. physicorum. et sic de illis cōsiderat physicus. in hoc tractatu proprium caplm faciens.

Contra predicta arguit ꝙ nō omne agēs agit. p tactum. et p̄mo sic. Deus celū et itelligentie agūt in hec iferiora. et nō tāgunt illa: quia tāgentiū se ultima sunt simul. per Ar. 5°. physicorū. horum aūt iferiorum: et iam nominatorū ultima nō sunt simul. cum etiā elementa iuicē agūt necessario: unū agit in portē remotam alteri': quā tamen nō tāgit: quia mediat pars ppinq̄. ¶ Scd'o sic. sensibile agit in sensum et nō tāgit ipsum: ut pz de colore et visu. magnes etiā agit in ferrum quādo illud attrahit: nō tamē tāgit ipsum: ut patz: qr in toto motu cōtinue distat ab eo. ¶ Tertio nihil tāgit seipsum. et tamē agit in seipsum. graue enī mouēs seipm deorsum agit motū illū in seipm. et aq̄ se reducēs ad frigiditatē agit alteratione in seipsam. ¶ 4° aliqd forti' agit in remotū q̄z in ppinquum. igit agit absq; cōtactu. pbat cōña: qr si fortius agit in remotum q̄z in ppinquū. sit igit ꝙ agat in remotū: ut. 4. Et in ppinquū ut 2°. et remittātur ille actōes uniformiter. et sequitur ꝙ aliquādo aget in remotū nihil agendo in ppinquū. Antecedēs aūt patz de igne fortius calefaciēte parietem q̄z aerem itermedium. Et de speculo cōcauo, producēte ignē distāter a se. et ppe se nō faciēte notabilē caliditatem. Item arguitur ꝙ agēs non solum agit forti' in remotū q̄z in ppinquum. immo ꝙ agit in remotum nō agendo in propinquū: qr sol calefacit sperā elementorū. et tamē nullā caliditatē pducit in speris celestibus. Magnes etiā agit in ferrū. et nō in aerem: quia aliter attraheret aerē sicut ferrū. Preterea posito ꝙ a. ignis agat in b. aquā per pedalem distātiā: et ꝙ de' anihilet totū mediū absq; mutatione a. et b. et sequitur ꝙ a. agit in b. sicut ante: quia agēs naturale debite applicatum passo necessario agit in ipsum. Ecce ꝙ a. agit in remotum. et nō agit in propinquū. ex quo iter a. et b. est vacuū per casum. ¶ Ad primū dicit ꝙ phs nō loquitur de agēte incorporeo: sed de agēte corporeo. ppterea cōcedo ꝙ celū agit in hec iferiora per cōtactum nō ꝙ tāgat hec iferiora: sed quia nō agit in hec iferiora nisi tāgat sperā ignis. si enim daretur vacuum iter celū et speram aeris nunq̄ ageret celum in hec iferiora: cum nō sit possibilis mot' de extremo ad extremum sine medio fm Ar. 5°. physicorū. ¶ Ad secūdum negatur illa cōsequētia. sensibile agit in sensum et non tāgit cū igitur agit absq; cōtactu: quia adhuc tāgit aerē vel aquam multiplicando speciē sensibilem ad sensum iuxta doctrinā Ar. scd'o de anima. di. ꝙ ibi est mouēs nō motum. s. color: et motū nō mouens. vz. sensus. et mouēs motum. s. aer vel aqua. ¶ Ad 3m respōdetur ꝙ phs loquit de actione transeūte: et nō imanente. concedatur tamē ꝙ graue mouet se ipsum per cōtactū. s. tāgendo et diuidēdo aerem. ¶ Ad 4m negetur cōña: ꝙ. n. agēs forti' agat in remotū q̄z in ppinquū. hoc ē ex dispositione passi aut ex meliori applicatōe istri. ignis. n. forti' calefacit lignū siccū remotū: q̄z lignū viride ppinquū propter meliorē dispositionē ligni sicci: q̄z ligni viridis. Actus eni actiuorū sunt in patiēte bene disposito inquit phs. 2. de anima. ignis autē maiorē caliditatē iducit in pariete: q̄z in aere ratione istrumenti melius applicati. ignis cū nō producat caliditatem absq; spē caliditatis reflexa. ubi magis reflectitur. ibi maiorē iducit caliditatem: et qr magis reflectit in pariete q̄z in aere. ideo magis calefacit ignis parietē q̄z aerem. speculū autem concauum maiorem caliditatē pducit in parte remota q̄z in ppinqua: qr radij reflexi ab eo magis uniūtur in parte remota q̄z propinqua: ut pbāt perspectiui. ubi tamē cetera essent paria Agens naturale fortius ageret in ppinquū q̄z in remotū: sicut patz de corpore luminoso maius lumē producēte in parte propinqua q̄z remota medij unifor. Et cum ponitur in casu ꝙ ille actiōes uni' remittātur negatur casus. dicēdo ꝙ possunt proportionabiliter remitti. non tamen unifr. et hoc ppter depēdentiam essentialem actiōis: ut. 4. ab actione ut. 2. admisso tamē casu. adhuc agēs ageret per contactum: et si nō actiōe reali: tamē actōe itentiōali: unde possibile est ꝙ calidū ut. 4. agat in frigidum per mediū calidū: ut quatuor: nō quidē agēdo in ipsum mediū aliquā caliditatem realem: sed tm̄ itentiōalem. ¶ Item si sol calefacit hec iferiora: et nō orbes celestes: tamē agit in orbes celestes: nō quidē caliditatem: quia nō recipiūt illam: sed lumen quo me'' calefacit hec iferiora. magnes autem non mouet ferrum nisi alteret aerem: nō tamē attrahit aerē sicut ferrū: quia aer nō iclinatur esse cum magnete: sicut ferrū. ¶ Ad casum positū de vacuo. dico ꝙ a. non agit in b. neq; debite applicat ad agēdum: quia deficit ei medium deferēs actionē a. in b. Et si arguit ꝙ nō requirit medium: qr sunt imediata. et se inuicem tāgunt. respōdetur ꝙ nec se tangūt: neq; sunt imediata: quia adhuc distāt per pedalem distātiam nō absolutā sed respectiuam: nec sequit. nullum est medium inter illa igitur sunt imediata: quia licz nullū sit mediū iter illa: tamē iter ea potest esse medium absq; mutatione illorum.

Principium autem accipiamus hoc. Necesse enim quibus est mixtura entium esse hec adinuicem tangibilia. et si aliquid facit: hoc autem patitur principaliter et his similiter: ideo primo dicendum est de tactu.

¶ Istud est scd'm caplm huius tractatus. in quo phs determinat specialiter de tactu postq̄z manifestauit possiones de quibus considerat physicus. et diuiditur in duas partes. in quarū p̄ma p̄mittendo duas suppōnes necessarias determinat de tactu ppriie dicto. ibi (Sed tm̄) In 2° determinat de tactu metaphorice dicto. ibi (Quā aūt mouēs) Cērū igit

ad p̄mam partē p̄hs p̄mo ponit duas suppōnes. q̄rū p̄ma est ista. Tactus se habꝫ ad modū generis ad actiōeꝫ: passiōem τ mixtiōem. ista suppositio ē manifesta: q̄m oīa inuicem actiua τ passiua: τ omnia miscibilia sunt inuiceꝫ tāgibilia. τ nō ecōtra. corpora eni͂ celestia sunt inuicem tāgibilia: τ nō sunt inuicem miscibilia: neqꝫ inuicē actiua τ passiua. similr̄ spera lune. τ spera ignis nō sunt inuiceꝫ tāgibilia. imo seinuicē tāgūt. τ tamē nō possunt inuicem misceri: neqꝫ inuicem agere τ pati. ℭ Ex ista suppōne infert Ar̄. q̄ naturalis p̄us habꝫ determiare de tactu q̄ꝫ de actōe τ passione τ mixtiōe: q̄m naturalis p̄cedit ab vl̄ibus ad singularia. et a magis cōibus ad minus cōia: vt habꝫ videri in p̄lo. physicoꝝ. sꝫ tactus ē cōmunior q̄ꝫ actio τ passio τ mixtio: quia vbicūqꝫ īuenitur actio vel passio: aut mixtio: ibi inenitur tact⁹ τ nō ecōtra: vt ostūsum est. igr̄ τc̄. L. e. li. (principium autē accipiamus hoc) q̄ tact⁹ se habꝫ: vt genus ad actionem τ mixtiōem (necesse eni͂ q̄bus est mixtura entiū esse hec adinicem tāgibilia: τ si aliquid facit: hoc aut patit̄ p̄ncipaliter). i. p̄p̄rie (τ bis simulr̄) i est tactus: τ non ecōtra. (ideo p̄mo dōꝫ de tactu) ℭ Notādū q̄ Ar̄. ponit h̄ principalr̄ ea rōne qua in alio ca.⁹ q̄ꝛ omnia inicem p̄p̄rie actiua τ passiua: aut miscibilia sunt inicem tāgibilia. τ nō ecōtra. q̄m sensus iteriores inicem agūt τ patiūtur. ac etiā intellectus τ volūtas. Et tamē non se tāgūt. habitus etiā intellectuales inicez miscētur in anima: τ tamē nō se tāgūt: τ hoc quia talia nō proprie inicem agūt nec patiūtur: nec p̄p̄rie inicem miscētur.

44 ℭ **Fere quidem igitur τ aliorū nominū vnumquodqꝫ dicit̄ multifariā: τ hec quidē omonyme: hec autem altera ab alteris τ priorib⁹: sic habꝫ τ de tactu.**

ℭ Scd̄a suppositio. tact⁹ dicit̄ multiplr̄. s. equoce vl̄ analogice. p̄bat̄. oia noia generica: seu se h̄ntia ad modūꝫ generis dr̄ multiplr̄. s. equoce vel analogice: sed tact⁹ se habꝫ ad modū generis. igr̄ τc̄. tꝫ ꝯn̄a cū minori ex p̄ma suppōne τ maior declarat̄ iductiue. p̄mo q̄dē in generib⁹: q̄m oē genus p̄dicabile dr̄ multiplr̄. vꝫ. equoce vl̄ analogice. aial. n. dicitur multiplr̄ ex quo p̄dicat̄ de plurib⁹ differētib⁹ spē. s. de hoīe. τ de leone. τ dicitur equoce de istis: q̄ꝛ predicatur de eis eēntialr̄ s̄ꝫ diuersas rōnes: q̄m diuersis differētys descēdit in hoīem τ leonē: τ nō p̄us in vnū q̄ꝫ in reliquum. silr̄ ēt color multiplr̄ equoce dicit̄ d̄ albedine τ nigredie. sed numer⁹ dr̄ multiplr̄ analogice de binario τ ternario: τ hō. cū predicet̄ de illis inequalr̄. p̄us. n. de binario q̄ꝫ de ternario dr̄. Etiā figura analogice dicit̄ d̄ triāgulo τ q̄drāgulo: q̄m illa sunt diuersaꝝ sp̄erum. τ p̄us descēdit figura in triangulūꝫ q̄ꝫ in quadrāgulū: cū in tetragono cōtineat̄ trigonuꝫ. p Ar̄. z. de aīa. ℭ Itē in noibus q̄ nō sunt genera: sed h̄nt ad modū generis inenitur eadē multiplicitas equoca: aut an⁹ᶜᵃ. Canis. n. cuꝫ sit pure equiuocum nō est gen⁹ cū nō sit in p̄dicamēto: sed se hꝫ ad modū generis: q̄ꝛ p̄dicatur de plurib⁹ dn̄tibus spē. de q̄b⁹ dicitur multiplr̄ equoce. s. de latrabili τ marino. p̄dicat̄ eniꝫ de his equalr̄ q̄ꝛ nō p̄us de latrabili q̄ꝫ de marino: sꝫ ens cuꝫ etiā non sit gen⁹: sꝫ h̄ns ad modū generis dr̄ multiplr̄. analogice d̄ substātia τ accn̄te: vt ostēditur p̄ p̄hysicoꝝ. τ. 5. metaphy. Consimilr̄ dicat̄ de tactu: q̄d nō est gen⁹ ex quo nō predicat̄ d̄ rebus diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ. s. de actiōe: passiōe τ mixtione: sed se hꝫ ad moduꝫ generis: q̄ꝛ p̄dicat̄ de plurib⁹ differentib⁹ spē. ideo oꝫ q̄ dicatur multiplr̄ equoce: aut multiplicater analogice. p̄p̄rie. n. accipiēdo equocationeꝫ τ analogiā: illō dr̄ multiplr̄ equoce: q̄d p̄dicatur de multis equaliter diuersis rōnibus. illud v̄o dr̄ multiplr̄ analogice: q̄d diuersis rōnib⁹ de multis p̄dicatur iequalr̄. L. e. li. (Fere igr̄ τ alioꝝ nominum) se habētuꝫ p modū generis (vnūqōqꝫ dicitur multifariā). i. multiplr̄ (τ hec quidē omonyme). i. equiuoce (hec autē altera ab alteris). i. analogice (τ poꝛib⁹). i. s̄m p̄us τ posteri⁹ (sic hꝫ τ de tactu) ℭ Notandū q̄ sicut aliqua equoca⁹ tallit rōnem generis. τ aliqua nō: Ita τ analogia. equocatio. n. icludēs multi^{cm} rōnū τ nō excludens vnitatē rōnis nō tollit rōneꝫ generis. verbi gr̄a. Aial est equocū s̄m Ar̄. di. 7. physicoꝝ. q̄ in generibus laiēt equiuocatiōes: τ etiā ē vniuocū s̄m Porphy^{m}. in vl̄ib⁹. τ hoc ideo q̄ꝛ ꝯtinet multas rōnes specificas q̄b⁹ competit vna rō generica. vꝫ. aial suba aiata sensitiua. Canis aūt ē equocū equocatiōe tollēte rōnem generis: q̄ꝛ includit multi^{cm} rōnium. τ excludit rōnē vnitatis ꝯpetentē illis. q̄ꝛ in cane iuenit̄ diffō latrabilis. τ diffinitio marini: τ diffō celestis. sꝫ nō iuenitur aliqua vna rō vel diffō cāis ꝯpetēs oībus canibus: sicut iuenitur vna diffō animalis competēs oibus aīalib⁹. ℭ Consilr̄ dicat̄ de analogia: q̄ aliq̄ tollit rōnem generis: illa. s. q̄ facit p̄dicationē s̄m cāꝫ τ causatū. illa v̄o nō tollit rationē generis q̄ facit p̄dicationem tm̄ s̄m p̄us τ posteri⁹. v. g. ens ē analogū ad subam τ accn̄s analogia tollēte rōneꝫ generis: q̄ꝛ p̄dicatur de illis nō solū s̄m p̄us τ posteri⁹: sed ēt s̄m cāꝫ τ causatū. dicitur eni͂ de suba: vt est cā accn̄tis. τ de accn̄te vt ē effect⁹ sube. dicit. n. p̄hs. 7. metaphy. q̄ accn̄tis eē est inesse. τ q̄ accn̄s nō est ens: nisi q̄ꝛ entis. silr̄ sanū: vt hr̄. 4. metaphyce. dicitur de aīali: cibo τ vrina. nō tm̄ s̄m p̄us τ posteri⁹: sꝫ etiaꝫ s̄m cām τ cātū. dr̄. n. de cibo: vt ē cā effectiua sanitatis aīalis. τ de vrina vt ē effect⁹ sanitatis aīalis. τ de aīali dicitur formalr̄ vt ē tanq̄ꝫ de eo in quo est formalr̄ sanitas: vt est cā finalis tā cibi q̄ꝫ vrine. hec aūt est illa analo⁹ q̄ tollit rationē generis: quā itēdit Ar̄. in lr̄a (Hec aūt altera ab alteris). i. aliqua dn̄r multiplr̄ s̄m q̄ vnuꝫ est ab alio: sꝫ illa analogia nō tollit rōnē generis: que facit p̄dicationeꝫ tm̄ s̄m p̄us τ posteri⁹: cuiusmodi ē analogia nūeri τ figure. lꝫ eni͂ binari⁹ sit cā trinarij: τ triāgulus quadrāguli. nō tamē nūerus sign̄at binariū: vt est cā trinarij: neqꝫ figura significat triangulū: vt est cā quadrāguli. istā analogiā itendit p̄hs cū dicit (ex p̄oꝛib⁹). i. s̄m p̄us τ posterius. oē igitur significās plura s̄m cām τ causatū significat illa s̄m p̄us τ posteri⁹: non tñ ecōtra. Et ita dicat̄ de tactu: q̄ analo⁹ eius tollit rōnē generis: q̄ꝛ significat p̄la nō tm̄ s̄m p̄us τ posterius: sed ēt s̄m cām τ cātuꝫ: vt videbit̄. Et sicut taꝫ ens q̄ꝫ sanū significat aliq̄d p̄ncipalr̄. τ aliq̄d nō p̄ncipalr̄. ita τ tactus in q̄busdā inenitur p̄ncipalr̄ τ p̄p̄rie. In q̄busdā autē non p̄ncipalr̄: sed metaphorice.

ℭ **Sed tamen principaliter dictuꝫ existit in habentibus positionem. positio autem q̄bus τ locus. Etenim in mathematicis similr̄ dandū est tactum τ locū. siue est separatū vnūquodqꝫ eorum. siue alio modo.**

ℭ Ista ē scd̄a ps h⁹ capl̄i. in q̄ p̄hs determiat de tactu p̄p̄re dicto. ponēs. 4. ꝯnes. Quarū p̄ma est ista. tactus ē in h̄ntibus pōnē. z⁹ ꝯ. tact⁹ ē eoꝝ quorū vltima sunt sil̄. ibi. (Si igitur eni͂) z⁹ ꝯ. tactus ē eoruꝫ que sunt inicē actiua τ passiua. ibi. (Qm̄ autē pō) 4⁹ ꝯ. tactus ē in habētibus pōnem. quoꝝ vltia sunt sil̄. τ sunt inicē actiua τ passiua. ibi (Quapropter) Primā conclusionē sic p̄hs illaꝫ declarat. Quibuscūqꝫ i est tact⁹: eis i est loc⁹. τ q̄buscūqꝫ i est loc⁹: eis inest pō. igr̄ q̄buscūqꝫ i est tact⁹ eis i est pō: vt sic arguat in p⁹ figura. Quibuscūqꝫ i est loc⁹: illis i est positio: sꝫ q̄buscūqꝫ i est tact⁹: illis i est loc⁹. igit̄ q̄buscūqꝫ i est tact⁹: illr̄ i est pō. τ p ꝯn̄a tact⁹ ē in h̄ntib⁹ pōnē. tꝫ ꝯn̄a cū maiori: eo q̄ pō ē ordinatio partiū in loco vt declarat auctoꝛ. 6. p̄ncipioꝝ. Et minoꝛ est euidēs iductiue tam in mathematicis q̄ꝫ in naturalibus. q̄ꝛ. n. omnia naturalia se tāgentia habeāt locū tam in mixtis q̄ꝫ in elemētis: tā in simplicib⁹ q̄ꝫ in cōpositis

ꝙ etiã oĩa mathematica ſe tãgentia habeãt locũ: manifeſtum eſt: ſiue illa ſint ſeparata a ſingularib⁹: vt ponebant platonici: ſiue illa ſint cõiuncta ſenſibilib⁹: vt ponũt naturales. ſi.n. ſunt ſeparata illa ſunt in loco ꝑ ſe: ſi vo ſunt coniuncta illa ſunt in loco ꝑ accñs: vt oñditur. 4. phyſicorũ. Lcti. (Sʒ tñ) tact⁹ ſi ſit qd (ꝑncipalr) .i. ꝓprie vcrñ (exiſtit in hñtibus põnẽ: poſitio) aũt illis (qb⁹ ꝛ loc⁹. ꝛ.n. mathematicis ſilr vandũ eſt) hr̃e (tactũ ꝛ locũ ſiue eſt ſeparatũ vnũqꝺq; corꝝ) mathematicaliũ (ſiue alio mõ) ſe habeat. ℂ Notãdũ ſm Cõmẽt. ↄmẽto. zo. ꝙ ipoĩe ẽ res mathematicas abſtractas eẽ a loco: vt mathematici abſtrahũt eas ab alÿs acci͠b⁹: ꝛ corp⁹ nõ eſt in loco niſi ꝑ ſuas dimẽſiões nõ ꝑ accñtia alia. locus igĩ eſt iſeparabilis a corporib⁹ ſiue fuerint abſtracta a ſenſibilib⁹: vt aliq dicũt in ſmone ꝛ eẽ: ſiue fuerint abſtracta in ſmone. ℂ Rõ ↄmẽtatoris ẽ iſta. nllm corp⁹ eſt in loco niſi ꝑ ſuas dimenſiões ſʒ oẽ corp⁹ hʒ per ſe dimẽſiones. igĩ oẽ corp⁹ ẽ in loco. ſiue ſit cõiunctũ ſenſibilib⁹: ſiue ſit abſtractũ ab illis. tʒ ↄñia cũ minori. ꝛ maior pʒ: q2 poſitis dimẽſionib⁹ abſq; alÿs ꝗbuſcũq; ponit̃ locus. ꝛ eis remotis ꝗbuſcũq; alÿs poſitis remouet̃ locus. dimẽſio ꝗ̃ ꝛ loc⁹ ſeinuicẽ cõcomitãtur: ſiue dimẽſio ꝛ res ſenſibilis inuicem ſeparẽtur ſm eẽ. ꝛ ſm rõnem: vt dicũt Platonici: ſiue inuicem ſeparãtur tñ ſm eẽ: vt dicunt naturales.

Contra predicta arguit̃. ꝛ ꝑmo ꝙ loc⁹ ꝛ põ nõ inuicẽ cõcomitant̃: q2 loc⁹ hʒ põnẽ. ſed loc⁹ nõ habet locũ. igr̃ nõ cuicũq; ĩeſt põ eidẽ ĩeſt locus. tʒ ↄñia cum minori ꝑ Ar̃. 4. phyſicorũ. maior vo eſt pħi in ꝑdicamentis. ℂ Item pũctus hʒ põnẽ: q2 per hoc diſtinguit̃ ab vnitate: vt colligit̃ a pħo ꝑ poſter. nõ tñ hʒ locũ ꝑꝑ ſuã idiuiſibilitatẽ: vt hʒ videri. 4. phyſicorꝝ. Et nõ ſolũ de pũcto. imo ꝛ de quacũq; alia re mathematica põt ꝓbari ꝙ non hʒ locũ: q2 nõ nãlẽ neq; violentũ. ſi eni hñt locũ nãlẽ. igr̃ naturaliter mouent̃ ad illũ. ſi locum violentũ. igitur naturalr̃ mouẽtur ab illo: qꝺ ẽ falſũ: q2 mathematica ſunt abſtracta a motu: vt habet̃. 2. phyſicorũ. ſi igr̃ nlla mathematica hñt locũ. ꝛ aliqua habẽt põnẽ. igr̃ loc⁹ ꝛ poſitio nõ inuicem cõcomitant̃. ℂ 2⁹ argĩt: q2 tact⁹ ꝛ loc⁹ nõ ſeinuicẽ cõcomitãtur: q2 lineꝭ ꝛ ſupficies hñt tactũ ꝛ nõ locum. igitur ꝛc. ꝑma pars añtis pʒ: q2 aliquarꝝ linearũ vltia ſunt ſimul. ꝛ aliquarũ ſuperficierꝝ vltima ſunt ſil. 2ᵃ vo pars antecedẽtis colligitur a pħo. 4. phyr. ℂ Tertio argr̃ ꝙ magnitudo ſepat̃ a ſenſibilib⁹ nõ ſolũ ſm rõnem ſʒ ẽt ſm eẽ q2 abſtrahentiũ nõ eſt mendaciũ. ꝑ Ar̃. 2. phyſicorũ: ſed platonici abſtrahebãt magnitudinẽ a ſenſibilibus. tã ſm rẽ ꝗ̃ ſʒ rõnẽ. igr̃ magnitudo ẽ ſepabilis a ſenſibilib⁹ tã ſʒ rẽ: ꝗ̃ ſm rõnẽ. ℂ 4⁹ argr̃ ꝙ corpus nõ eſt in loco ꝑ dimẽſionẽ: q2 tũc dimẽſiones eſſent in loco ꝑ ſe: ꝙ vr̃ ↄ determinationẽ Ar̃. 4. phyſicorꝝ. di. ꝙ accñtia ſunt in loco ꝑ accidẽs. ℂ Ad ꝑmũ dr̃ ꝙ põ dupli̇r accipit̃ vno mõ: vt dicit ordinẽ partiũ ꝑmanentiũ in toto. ꝛ ſic eſt dña ꝗ̃titatis ſʒ Ar̃. in ꝑntis ſm quẽ modũ dixit in ꝑdicamentis ꝙ locus cõſtat ex partib⁹ habẽtibus põnẽ. ſicut .n. in linea. ita ꝛ in loco eſt ordo partiũ cũ vna ſit ꝑma. ꝛ alia vltia. ꝛ alia media. ꝛ iſto mõ nõ ſe cõcomitant̃ loc⁹ ꝛ poſitio. Alio mõ accipit̃ poſitio: vt dicit ordinẽ partiũ in loco ſm auctorẽ. 6. ꝑncipiorꝝ. Et ſic inuicẽ cõcomitant̃ loc⁹ ꝛ põ per modũ correlatiuorꝝ. Et ſi argr̃ de pũcto: ꝙ nõ dicit põnẽ in ↄtinuo: q2 nõ ẽ pars cõtinui. ꝑ Ar̃. 6. phyſicorꝝ. Dr̃ ꝙ ſi nõ eſt pars integralis lineꝭ: tñ eſt ps diffinitiua. vt colligit̃ a brodẽ ꝑ poſteriorꝝ. dicit. n. põnẽ in linea cũ dect̃ ꝑm⁹ pũctus ꝛ vltim⁹ pũctus. ꝛ medi⁹ in illa. in nũero aũt nõ dat̃ ꝑma nec vltia vnitas per ſe loquẽdo. iõ in nũero vnitates nõ hñt põnẽ. iſtãs vero ꝛ ſi in tpe hʒ ordinẽ: q2 eiuſdẽ horꝭ dat̃ ꝑmũ inſtãs ꝛ vltimũ: ac mediũ: nõ tñ iſtãtia hñt põnẽ in tpe. cuʒ nõ ſint ꝑmanẽtia. põt. n. bis demõſtrari idẽ pũct⁹ eodem manẽte: ſed non põt bis demonſtrari idẽ iſtãs eodẽ manẽte: vt teſtat̃ pħs ꝛ cõmẽt. 4. phy. ℂ Itẽ mathematica dupliciter ↄſiderant̃. vʒ. abſtracte. ꝛ vt ſunt in reb⁹ ſenſibilibus. ꝑmo mõ hñt locũ mathematicũ ꝛ nõ hñt locũ nãlẽ neq; violentũ. vñ loc⁹ mathematic⁹ dicit ſolũ ↄtinẽtiam: loc⁹ aũt nãlis dicit continẽtiã ꝛ ↄueniẽtiã: ꝛ loc⁹ violẽtus dicit ↄtinentiã ꝛ diſcõuenientiã. iõ mathematica abſtracte ↄſiderata nllm motũ hñt: q2 nõ violẽtũ neq; nãlẽ. ſic nõ hñt locũ ↄueniẽtiꝭ: neq; diſcõueniẽtiꝭ: ſʒ tñ ↄtinẽtiꝭ ꝛ capacitatis. ſi aũt ↄſiderãtur mathematica: vt ſunt i reb⁹ ſenſibilib⁹. ſic hñt locũ nãlẽ ꝛ violentũ nõ ꝑ ſe: ſed per accidẽs. rõne ↄpoſiti nãlis: ꝛ ↄñr nõ per ſe. ſed ꝑ accñs: rõne euiſdẽ corporis ſenſibilis hñt motũ nãlẽ ꝛ violẽtũ. ℂ Ad ſcðm dr̃ ꝙ mathematica ſicut hñt tactũ. ita hñt locum. ꝛ ad pħm rñr. ꝙ ipſe loqtur de loco phyco. ꝛ nõ de loco mathematico. accñtia. n. quecũq; ſũt illa nõ ſunt in loco phyſico per ſe: ſed hñ accñs rõne cõpoſiti ſenſibilis. ſi. n. corp⁹ de ꝑdicamẽto ꝗ̃titatis eſſet ſeparatũ a corpore de ꝑdicamẽto ſubẽtã ſm eẽ ꝗ̃ ſm rõnẽ ipm eẽt in loco mathematico per ſe. in loco aũt phyco nõ eẽt ꝑ ſe vel ꝑ accñs.

Sed dubitatur q2 ſi hꝰ corp⁹ deus poneret extra mũdũ: ipm nõ eſſet in loco mathematico ꝑ ſe vel accñs. ꝛ ſi poneret lapidẽ eẽt extra mũdum. ipſe nõ eẽt in loco phyco ꝑ ſe vel accidens.

ℂ Rñr ꝙ ad locũ ſeqtur magnitudo in ꝑmo mõ dči ꝑ ſe: ꝛ ad magnitudinẽ ſeqtur loc⁹ in ſcðo modo dči ꝑ ſe. iõ nõ ſtat locũ eſſe abſq; magnitudine: ſʒ bñ ſtat magnitudinẽ eẽ ſine loco. ſʒ illud nõ eſt poĩe nãliter. mõ Ar̃. loqtur tñ de ſequela nãli. ꝛ nõ de ſequela ſm imaginationẽ. ℂ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ duplex eſt abſtractio. vʒ ſimplex ꝛ cõplexa. ſimplex ẽ illa: per quã cõſideraꝛ̃ res ſub vno ↄceptu. nõ ↄſiderãdo eã ſub alio ↄceptu cuiuſmodi ẽ abſtractio ſpẽi ab indiuiduis. ꝛ generis a ſpẽbus. poſſuʒ. n. itelligere aliqd ſub ↄceptu hoĩs nõ itelligẽdo illud ſub ↄceptu alicui⁹ ſingularis. ꝛ poſſuʒ itelligere aliqd ſub ↄceptu aĩalis. nõ itelligẽdo illud ſub ↄceptu alicui⁹ ſue ſpẽi. abſtractio ↄplexa ẽ illa per quã conſideraꝛ̃ res cũ negatiõe alteri⁹ rei. cuiuſmodi ẽ abſtractio ꝗ̃ ↄſideratur mãm eſſe ſine forma aut eꝯ. Dico igr̃ ꝙ abſtrahentiũ ſimplici abſtractiõe: nõ ẽ mẽdaciũ: q2 nõ mentit̃ geometra ↄſiderãs lineam non ↄſiderãs res ſenſibiles: neq; ariſmetric⁹ ↄſiderãs numerꝝ nõ ↄſiderãdo diuiſionẽ ↄtinui. abſtrahẽtiũ aũt abſtractiõe cõplexa bñ ẽ mendaciũ. Et ita mẽtiti ſunt plõnici abſtrahẽtes mathematica a ſenſibilib⁹. ↄſiderabãt. n. lineas ꝛ ſuperficies ac nũeros eẽ abſq; reb⁹ ſenſibilib⁹. quod eſt impoĩe. ℂ Ad 4ᵐ rñr ꝙ duplex eſt loc⁹. vʒ. mathematic⁹ ꝛ phyſicus. loc⁹ mathematicus nõ dicit niſi reſpectuʒ ↄtinentie. phyſic⁹ vero dicit duplicẽ reſpectũ. ſ. ↄtinẽtie ſm quẽ locus ↄtinet locatũ. ꝛ ↄueniẽtie ſm quẽ loc⁹ ſaluat locatuʒ. loquẽdo igr̃ de loco mathematico nõ iconuenit accidentia eẽ in loco ꝑ ſe. ꝛ compoſita nãlia ĩ loco per accñs. rõne dimẽſionũ. ꝛ ita itẽdit cõmẽt. ħ. loquẽdo aũt de loco phyſico. ſic ipſa ſenſibilia ſunt in loco ꝑ ſe. ꝛ dimẽſiones vna cũ alÿs accidentibus ſunt in loco per accñs. de quo loco itendit Ar̃. 2. vel. 4⁹. phyſicorum.

ℂ **Si igitur eſt vt determinatum eſt prius tangere vltima habere ſimul: hec vtiq; ſi tangũt adinuicem quecunq; determinatas magnitudines ꝛ poſitionem habentia ſimul hñt vltia.**

ℂ Scða ↄclõ. tactus eſt eorũ quorũ vltima ſunt ſimĩ. iſta ↄclõ pʒ per diffõnem eius: qꝺ eſt tãgere. datã. 5⁹ phyſicorꝝ. vbi dr̃ ꝙ tãgere eſt hr̃e vltima ſimul. hec ergo ſeinuicem tãgunt quecũq; habẽt determinatas magnitudĩes ꝛ põnem. ꝛ hñt vltia ſil. ꝓpterea duo ĩfinita nõ pñt ſeinuicez tãgere. q2 ꝛ ſi hñt magnitudĩes. ille nõ ſunt determinate:

duo vero tēpora: ⁊ si hñt magnitudīes determinatas: nō tamē se tāgunt: q2 nō habent positionē: sed due vnitates aut due itelligentie nō se tāgunt: q2 nō hñt vltima: celum aūt ⁊ terra. ⁊ si hñt vltima: nō tñ se tāgunt: q2 illa vltima nō sunt simul. Le.li. (Si ergo vt determinatū ē prius) vz. Phycoru3 (tāgere) est (hr̄e vltima simt ħ vtiq3 tāgunt adinuicē quecūq3 determinatas magnitudines: ⁊ pōne3 habētes simul habēt vltima)

Sed dubitat' q2 ex ↄclōne seqr̄ pmo q sperica nō tāgit planū in pūcto. ɔ phz in plogo de aīa: ⁊ p3 ɔña: q2 nullo mō duo pūcta possunt seinuicē tāgere. ex quo nō hñt vltima. ¶ 2° seqtur q nil mathematica seinuicē tāgūt ɔ phz in pmo ↄclōne: ⁊ pbat' ɔña ex eo: q2 mathematica ⁊ si hñt vltima: illa tamē nō sunt simul: sed vnū vt determinat Cōmēt. 5. phycorū. dicēs alr̄ eē in mathematicis. ⁊ alr̄ in nālibus: q2 si nālia applicētur inicē habēt vltima diuersa: sed nō mathematica. si.n. mathematica applicēt' inicē eoꝝ vltima vertūtur in vnū. Illud tamē rōne argr̄ sic. terminatio magnitudinis est a forma nāli: sed mathematica sunt abstracta a nālibus. igr̄ mathematica fm q h̄ nō habēt magnitudinē determinatā. si igr̄ applicēt' adinuicē cū nō habeāt formā determinātē ⁊ distinguentē suas magnitudines nec vltimū vnius ab vltimo alteri⁹. necessario habebūt ide3 vltimū. ⁊ per ɔñs erūt adinuicē cōtinua ⁊ nō se tāgentia. ¶ Tertia seqtur q aliqua duo corpora sunt in eodē loco pmo cōtra phm. 4°. phycorū: ⁊ pbatur ɔña. si.n. aliq vltima se tāgentiū. vz. duo pūcta sunt simul. ⁊ illa q sunt simul sunt in eodē loco pmo per Ar. 5. phycoꝝ. igr̄ duo puncta sunt in eodē loco pmo. tūc sic. duo puncta sunt in eodē loco pmo: sed pūcta non sunt in loco nisi per accñs rōne corporū per Ar. in loco pcallegato. igr̄ duo corpora sunt in eodē loco pmo. ¶ Quarto seqtur q si cōnexū ignis. ⁊ cōcauū lune anihilarētur per diuinā potentiā speris remanētibus. q ignis ⁊ spera lune nō se tāgerēt: q2 eoꝝ vltia nō eēnt simul: sed illud ɔñs videt' eē falsum: q2 cuicunq3 cōpetit loc⁹ eidē cōpetit ⁊ tactus: vt colligit' a pho in pria ↄclōne: sed in casu isto ambe spere eēnt in loco. igitur ⁊c. ¶ Ad pmū rñr q duplex est tact⁹. vz. per se ⁊ per accñs: tact⁹ per se eoꝝ quoꝝ vltima sunt simul: s3 tact⁹ per accidens ē opoꝝ vltimorū. nō ergo loqtur aristo. hic de tactu per accñs: sed per se: q2 ea q sunt per accñs sunt relinquēda i scia speculatiua. per arist. 5. phycorū. quare ⁊c. ¶ Ad scdm negatur ɔña: q2 cū mathematica nō sint separata a nālib⁹ fm esse si nālia tāgūt se. op3 q mathematica tāgāt se. ma^ca igr̄ de se nō habēt tactum: sicut neq3 de se hñt formā distinguentē vltimū vni⁹ ab vltimo alteri⁹: qñ vo dicit Cōmē. q si inicē applicātur duo vltima reuertūtur in vnū. hoc est verū q̄tū est ex pte rerū mathematicalium p vnitatē specificā. sicut cōtingit de duob⁹ aqs statim facientibus vnā aquā ɔueniūt ad imediationē: s3 ex pte reꝝ nālium hñ nū forma terminātem ⁊ distinguētē nō reuertūtur in vnū. ¶ Ad 3^m negel' ɔña. ⁊ dr̄ q arist. nō accepit simul eodē mō: qñ diffiniuit ipm. ⁊ quādo diffiniuit p ip3 Nā qñ diffiniuit ipsu3 accepit simul: vt iportat simultatē adequatiōis eo mō quo albedo ⁊ dulcedo sunt simul in lacte. i. simultate adequatōis loci. cū aūt diffiniuit tāgere per ipm sic locut⁹ est de simultate imediatiōis. iō cōcedo q duo pūcta sunt simul: nō qdē simultate adeqtiōis: sed simultate imediatiōis. ¶ Ad 4^m concedit' in casu isto. q nō se tāgerēt spa ignis ⁊ spera lune. ⁊ ɔñr q ignis nō esset in loco ppio: qñ spera lune nō est loc⁹ ignis nisi rōne cōcaui. iō nō exñte cōcauo nll's est loc⁹ pprius ignis.

¶ **Quoniam autem positio quidē in quibus ⁊ locus existit. Loci autem differentia sursu3 ⁊ deorsum prima. ⁊ talia oppositorū omnia ad seinuicē tangētia grauedine3 vtiq3 habēt: aut leuitatem: aut ambo: aut alterum. Talia autē passibilia ⁊ actiua.**

¶ Tertia ↄclō. tact⁹ est eorū que sunt inice3 actiua ⁊ passiua. pbatur. tact⁹ ē in hñtibus positionē: sed pō est eoru3 q sunt in loco. igr̄ tact⁹ est eaꝝ que sunt in loco. t3 ɔña cum maiori per pmā cōclusionē. minor vo ē manifesta p diffinitionē pōnis q est hec. pō est ordinatio partiū in loco. tūc argr̄ sic. tact⁹ est eorū que sunt in loco: s3 pma drīa loci est sursu3 ⁊ deorsum: vt h3 videri scdo ce. igr̄ tactus est eoru3 que sunt sursum ⁊ deorsum. cōstat aūt q ea q sunt sursu3 ⁊ deorsu3 sunt actiua ⁊ passiua adinicē. ergo tact⁹ est eoꝝ que sunt inicē actiua ⁊ passiua. ɔñs declarat'. nā aliqd est simplr̄ sursu3 vt ignis: ⁊ aliqd simplr̄ deorsum vt terra aliqd vo sursu3 ⁊ deorsu3: vt aq ⁊ aer: mō ħ oīa sūt inicē actiua ⁊ passiua. cū qlib3 istoꝝ alteri ɔriet' in vna qlitatū primaru3: aut in duab⁹: vt manifestabit'. 2°. h⁹. ¶ Cā aūt pp quā ignis ē simp' sursū: ⁊ terra simplr̄ deorsu3: alia vo duo sursu3 ⁊ deorsu3 ē: q2 ignis h3 solū leuitatē. ex q nūq3 mouet' deorsū. terra h3 solū grauitatē. ex q nūquā mouet' sursu3. aq vo ⁊ aer hñt grauitatē ⁊ leuitatē. ex q mouētur sursu3 ⁊ deorsu3. aqua.n. pluualis mouet' deorsu3: ⁊ aq sotiū mouet' sursu3. aer etiā exñs in terra vl' in aq mouetur sursum. ⁊ aer exñs in igne mouet' deorsum. Le.li. (Qm aūt pō qdē) est eorū (in qbus ⁊ locus existit. loci aūt drīa prima sursum ⁊ deorsu3: ⁊ talia) sunt de nūero (oppositorū oīa ad seinicē tāgentia grauedinē habēt vtiq3 terra: aut leuitatē ignis: aut vt ambo) vt aer ⁊ aqua (aut alterū) solū: vt ignis ⁊ terra (talia aūt passibilia ⁊ actiua) sūt inicē.

Dubitatur qm̄ sursum ⁊ deorsum nō tm̄ iueniūtur in mixtis: aut elemētis: sed etiā in corporib⁹ celestib⁹: vt testat' arist. scdo ce. ⁊ 4. phycoru3. igr̄ tact⁹ nō solū iuenitur in mixtis vel elemētis: sed etia3 in corporib⁹ celestibus corpora nō sunt inicē actiua ⁊ passiua. igr̄ tact⁹ ē eoꝝ q nō sunt inicē actiua ⁊ passiua. ¶ Itē Ar. dixit in 2° ↄne q hec tāgūt se adinice3 qcūq3 hñt determiatas magnitudīes. ⁊ pōnē ⁊ vltia simul: sed corpa celestia hñt ħ oīa. nō aūt agūt inicē: n3 patiūtur. vt pbat' p ce. igr̄ ⁊c. ¶ 2°. dubitat': q2 vr̄ q ignis nō sit simplr̄ sursu3: s3 vltima spera: q2 supra ignē est aliqd. nihil aūt est supra vltimā sperā. terra etiā nō videt' eē simplr̄ deorsum: q2 locus terre. vz. superficies cōcaua aque nō est simplr̄ deorsum: sed centrū mūdi. aqua ēt ⁊ aer nō vidētur hr̄e grauitatē ⁊ leuitatē: q2 a duab⁹ qualitatib⁹ alteratiuis nō pueniunt nisi vna motiua: sed tā aer q̄3 aq nō hab3 nisi duas qlitates pmas. vt pbat'. 2. hui⁹. igr̄ etiā nō h3 nisi vnā qlitatem motiuā. ⁊ per ɔñs si aqua vel aer h3 grauitatē. nullū eorū hab3 leuitatē. ⁊ ecōtra. ¶ Ad pmū dr̄ q duplex est tactus. vz. mathematic⁹ ⁊ nālis. tact⁹ mathematicus dicit' duplicē respectū. s. pōnis ⁊ simultatis. tactus aute3 nālis supaddit duos alios respect⁹. vz. actōis ⁊ passiōis. mathematica.n. inicē applicātur fm simultatē vltimorū tm̄: s3 nālia applicātur fm simultatē vltimoꝝ ⁊ virtutis nālis. qñ ergo arist. dicit in pma ⁊ in scda ↄclonib⁹. q tactus est in hñtib⁹ positiōem. quoꝝ vltima sunt simul. ⁊ illa se tangūt quecūq3 hñt determinatas magnitudīes ⁊ positionē ⁊ simultatē vltimoꝝ. tūc loqtur de tactu mathematico. quādo aūt asserit in 3ª ↄclusione. q tactus est eorum que sunt inice3 actiua ⁊ passiua loqtur de tactu naturali. Corpora igitur celestia inicem se tāgunt vtroq3 tactu. s. naturali ⁊ mathematico. sicut enī quecūq3 sunt in loco phyco sunt in loco mathematico ⁊ nō ecōtra. ita quecūq3 se tangūt tactu nāli. se etiā tāgunt tactu mathematico ⁊ nō e3. ¶ Ad scdm dr̄ iuxta doctrinā Cōmēt. 3°. ⁊ 4°. physicorū.

ꝙ sursum ⁊ deorsum dupliciter accipiũtur. vno mõ vt sunt p-tes subiectiue vbi. ⁊ sic non inueniũtur sursum ⁊ deorsum in celo: sed tñ ĩfra sperã actiuorũ ⁊ passiuorũ. ppterea hoc mõ ignis est simplr sursum: qꝛ licʒ hẽat aliqd supra se: nõ tamen hʒ sursũ supra se qđ sit ps subiectiua vbi. alio mõ accipiũtur sursum ⁊ deorsum vt sunt partes quãtitatiue loci. ⁊ sic inueniũtur per se tã in celo q̃ in corporibᵘ aiatis. ⁊ sic ignis nõ est simplr sursum: sʒ polus articus vltie spe-re. ¶ Itẽ terra habʒ duplicẽ locũ. vʒ. simplicẽ: q est me-diũ mundi: ⁊ ꝯpositũ q est supficies ꝯcaua aq̃: quorũ pmᵘ est locᵘ quo: ⁊ scđs est locus q. qm̃. nõ dat locᵘ simplex in-fra mediũ mũdi: nʒ locᵘ cõpositus ĩfra ꝯcauũ aq̃. iõ terra est simplr deorsũ. alia vo elẽa duo nõ sunt simplr sursum: nec simplr deorsũ cũ vtrũq; eorũ hẽat supra se ⁊ infra se locũ ꝯpositũ. Cũ aũt dẽ vtrũq; istorũ hr̃e grauitatẽ ⁊ leui-tatẽ: nõ est itelligendũ tã aerẽ q̃ aquã hr̃e duas q̃litates motiuas: per q̃rũ vnã mouet sursũ: ⁊ per aliã deorsũ: sʒ hʒ tñ vnã q̃litatẽ que dr̃ grauitas ⁊ leuitas pp motũ sursũ: ⁊ deorsũ. inq̃tũ. n. mouet sursũ dr̃ leuitas: ⁊ inq̃tũ mo-uet deorsũ dr̃ grauitas. sicut eadẽ forma numero elr̃ dr̃ appetitiua ⁊ fugitiua. appetitiua qdẽ inq̃tũ mouet ad lo-cũ nãlem. fugitiua vo inq̃tũ recedit a loco violẽto.

¶ Quapropter manifestũ est. quoniam hec tã-gere nata sunt adinuicem. quorũ diuisis magni-tudinibus simul vltima sunt. existentibᵘ moti-uis ⁊ mobilibus adinuicem.

¶ 4ᵒ ꝯclõ tactus est hñtiũ positionẽ: quorũ vltima sunt sil' actiuorũ ⁊ passiuorũ inuicẽ. pbat illa ꝯ ex tribᵘ ꝯditiõibᵘ tactus. quarũ pma est ista: ꝙ sit in habẽtibus põnẽ per pri-mã ꝯclusionẽ. 2ᵃ est ꝙ sit in hñtibus vltima simul p secũ-dam ꝯclõnẽ. 3ᵃ ꝙ sit actiuorũ ⁊ passiuorũ iuicem per tertiã ꝯclusionẽ. ⁊ loquitur Ar. de tactu nãli ⁊ nõ maᶜᵒ. L. e. lrã. (Quapropter manifᵐ est. qm̃ hec tãgere nata sunt adinui-cem: quorũ) existẽtibus (diuisis magnitudinibus) q̃tũ ad pmã cõditionẽ ꝙ debẽt hr̃e magnitudines determia-tas ⁊ põnẽ (sil' vltima sũt) q̃tũ ad conditionẽ scđam (exi-stẽtibus motiuis ⁊ mobilibᵘ adinuicẽ) .i. actiuis ⁊ passiuis q̃tũ ad tertiã ꝯditionẽ. ¶ Notandũ ꝙ ex tribᵘ conditio-nibus assignatis formãtur tres diffõnes tactᵘ pprie dicte quarũ pma est simplr formalis. vʒ. tactᵘ est hñtibᵘ simul vltima cũ sit pncipiũ ⁊ nõ ꝯclõ demõstrationis. 2ᵃ ẽ ma-terialis ⁊ formalis. s. tactᵘ ẽ habẽtiũ positionẽ. quorũ vlti-ma sunt simul cũ sit pncipiũ ⁊ ꝯclusio demrãtiõis. 3ᵃ vero est tñ mãlis. vʒ. tactᵘ est actiuorũ ⁊ passiuorũ iuicẽ põnẽ habentiũ: quorũ vltima sunt simul cũ sit tñ demrãtiõis ꝯclõ. sicut. n. motus habʒ tres diffõnes. quarũ pma ẽ exi-tus de potẽtia ad actũ. ⁊ scđa est actus entis in potẽtia sʒ ꝙ in poᵃ. ⁊ 3ᵃ est actus mobilis ĩquantum mobile. quarũ pma ẽ tñ formalis ⁊ pnᵐ demrãtiõis. ⁊ vltima est tñ ma-terialis ⁊ ꝯ demonstratiõis. Media vero est formalis ⁊ materialis ĩquantũ est cõclusio respectu pme. ⁊ pnᵐ re-spectu vltime. ita in pposito.

Contra pdicta argr̃. ⁊ pmo ꝙ nulla istarũ diffõnũ sit bene data: qꝛ cũ quelibʒ diffinitio cõstet ex gñe ⁊ drĩa. per Ar. in topicis. nõ oppʒ genus tactus in aliqua illarũ diffinitionũ. ¶ Scđo argr̃. ꝙ de duabus pmis diffõnibus nõ se ĩtromittit phycus: qꝛ earũ queli-bet est maᶜᵃ. cũ. n. ipm qđ quid ẽ sit pnᵐ ois demrãtionis. per Ar. in plogo de aĩa. ⁊ nõ sit eadẽ demrãtio naturalis ⁊ mathematica. igr̃ neq; eadẽ diffõ. ¶ Tertio argr̃ ꝙ 3ᵃ nõ ẽ materialis respectu precedentiũ: qꝛ diffinitio forma-lis ⁊ mãlis de seinuicẽ vniuersalr̃ predicãtur. alr̃ nulla il-larũ per aliã demonstraret. ꝯstat aũt tertiã nõ verificari de pmis vlr̃. qꝛ neq; oĩa. quorũ vltima sunt simul: neq; oĩa habẽtia positionẽ: quorũ vltima sunt sil' sunt actiua ⁊ passiua iuicẽ ppter corpora celestia. ¶ 4ᵒ argr̃ ꝙ pma nõ demrãt secũdã: neq; secũda tertiã. qꝛ pma icluditur in se-cũda. ⁊ secunda in tertia. alr̃ idẽ demrãret seipsũ. ⁊ esset magis ⁊ minus notũ seipso ꝯ determiatonẽ Ar. p poste-riorũ. ¶ Ad pmũ dicitur ppter equiuocatione aut analo-giam illᵘ termini tactus nõ assignatur genus in aliq̃ illa-rum diffinitionũ: tamẽ quia tactus reductus ad vniuoca-tionẽ est passio vltimorũ quãtitatis: sicut equalitas vl' in-equalitas est passio eiusdẽ q̃titatis. ⁊ sicut equalitas ⁊ in-equalitas sunt respectus relationis. ita ⁊ tactus. ppterea in qualibʒ illarũ diffinitionũ icluditur relo. tãq̃ genus. Dicatur igr̃ ꝙ tactᵘ ẽ relatio vltimorũ simul exñtiũ quo ad pmã diffinitionẽ. ⁊ ꝙ tactus ẽ relatio vltimorũ simul exñtiũ põnẽ hñtiũ quo ad secũdã diffõnẽ. ⁊ ꝙ tactᵘ est re-latio vltimorũ sil' exñtiũ positionẽ habẽtiũ iuicẽ actiuo-rum ⁊ passiuorũ: quo ad tertiã diffõnẽ. ¶ Ad scđm rñde-tur. sicut de eodẽ diffinito se ĩtromittit phycus ⁊ mathe-maticᵘ. ita de eadẽ diffinitiõe licʒ nõ eodẽ modo. dicit. n. arist. 2ᵒ physicorũ. ꝙ de pũctis ⁊ lineis ⁊ supficiebᵘ consi-derat tã physicᵘ q̃ mathematicᵘ: sed nõ eodẽ modo: qꝛ de his ꝯsiderat mathematicᵘ abstracte. physicus aũt vt pas-siones corporis nãlis mobilis. ꝯsiderat ẽt q̃libʒ illorũ lã-gitudinẽ lineẽ sine latitudine ⁊ pfunditate. sed physicus per respectũ ad mãm sensibilẽ. mathematicus vero p re-spectũ ad mãm itelligibilẽ. ita in pposito q̃libʒ eorũ cõsi-derat de tactu ⁊ de diffõne tactᵘ: sʒ nõ eodẽ mõ. Nã ma-thematicᵘ ꝯsiderat de tactu ⁊ õ diffõne tactᵘ vt ẽ paᵒ vlti-morũ q̃titatis ꝯtinue. phycᵘ vo vt ẽ passio corporis nãlis. cõsiderat mathematicᵘ diffõnẽ tactᵘ pter motũ. nãlis ve-ro ꝯsiderat illã per respectũ ad motuʒ. qui est causa tactᵘ aut qui cãtur per tactũ. ¶ Ad tertiũ rñdetur ꝙ diffõ for-malis ⁊ mãlis de se inuicẽ vniuersalr̃ pdicantur in recto qñ sunt idẽtice: sed quãdo vna ẽ cãlis nõ oʒ. vnde accẽsio sanguis in corde ẽ diffõ mãlis ire: ⁊ appetitᵘ vindicte est diffõ formalis: vt colligitur a Cõmẽ. in plogo de aĩa. non tamẽ de seinuicem predicãtur in recto. ⁊ hoc ideo: qꝛ pma ẽ cãlis respectu scđe. Ita in pposito: qꝛ diffõ pma tactus ẽ cãlis respectu scđe. ⁊ secũda respectu tertie nõ oʒ illas de seinuicẽ pdicari in recto. ¶ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ sicut ista dif-finitio aĩal rõnale demrãt istã animal rõnale disciplina-bile: non tamẽ demõstrat seipsaʒ: sic in pposito. fit enĩ de-mõstratio alicuiᵘ diffõnis non fm̃ quãlibʒ portẽ eius: sed fm̃ aliquaʒ: neq; semp quelibʒ diffinitio formalis solitaᵉ demõstrat passionẽ vel diffinitionẽ materialẽ: sed addi-tur aliqd per moduʒ determinati. v. g. itexpositio terre ẽ diffõ formalis eclipsis: non tamẽ demrãtur per illaʒ ecli-psis nisi cũ determinatõe tali iter solẽ ⁊ lunã. similr̃ solẽ esse in cauda vel in capite draconis ẽ diffõ formalis ecli-psis. ⁊ puatio luminis in luna ẽ diffõ mãlis. non tamẽ de-mõstrat ut h diffinitio neq; hoc diffinitũ per illã formalẽ nisi itelligatur hoc determiatũ ĩfra semitas eclipticas ¶ Cõsimilr̃ dicatur in pposito: ꝙ pma absolute sumpta demrãt secũdã: nulla tamẽ earũ demõstrat tertiã nisi in-telligatur aliquod determinatũ. isto modo quecũq; hñt positionẽ. ⁊ vltima simul in materia potẽtiali ad formã. illa habẽt positionẽ ⁊ vltima simul. ⁊ sunt iuicẽ actiua ⁊ passiua. sed mixta ⁊ elemẽta habẽt positionẽ ⁊ vltima sil' in mã potẽtiali ad formã igr̃ mixta ⁊ elemẽta habẽt posi-tionẽ: ⁊ vltima simul: ⁊ sunt iuicẽ actiua ⁊ passiua. ille. n. terminᵘ adiũctus in mã potẽtiali ad formam nõ est meᵐ neq; pars eiᵘ: sed determinatiũ medij.

Quoniam aũt mouens nõ similr̃ mo-uet qđ mouetur. Sed hoc quidẽ ne-cesse est motũ. ⁊ ipsum mouere. hoc aũt imobile ens. Manifestuʒ qm̃ in 45

facientes dicemus similiter.

¶ Ista est scḋa pars huiꝰ capli. in qua pħs determinat ḋ tactu mathematico: aut īproprie dicto. postꝗ̄ determiauit de tactu proprie dicto. In qua parte Ar. facit duo. Nam pmo pmittit duas suppōnes. scḋo vero exequit de itento per ɔclones. ibi (Illud vero manifestū) Primo suppositio est: ꝙ sicut moués. ita ⁊ agés dupl'r sumitur. ista suppositio est manifesta: qꝛ sicut duplex ē moués. s. moués motum: ⁊ moués imobile: ita duplex est agés. vz. agens ⁊ patiés. ⁊ agens impassibile: seu agés qḋ in agēdo repatitur: ⁊ agés qḋ ī agēdo nō repatitur. Ista similitudo tenet ex eo qꝛ. 7. ⁊. 8°. physicorum Ar. probat ꝙ ideo est dare moués motum ⁊ moués imobile: quia in mouētibus ⁊ motis nō cōtingit procedere in īfinitum: sed etiā nō cōtingit pcedere in īfinitū in agētibus ⁊ patiētibꝰ. igitur pter agés passibile oportet dare agens ipassibile. Et cum pħs loquitur de mouēte immobili itendit tam de imobili simpl'r: ꝗ̄ de imobili in genere. pmus. n. motor qui est deꝰ est mouens simpl'r imobile: cū nō possit moueri aliquo motu p se: vel p accidēs. Et pbat. 8°. physicorū. sol autez est mouens immobile in gn̄e: qꝛ licz moueatur aliquo motu: nō tamē potest moueri per se vl' p acciñs motu quo mouet h̄ iferiora: mouet. n. h̄ iferiora generādo ⁊ corrūpendo: nutriēdo: augendo: diminuēdo: alterādo. cōstat autez ꝙ sol nec per se nec p accñs pōt generari vel corrūpi: alterari vel nutriri: augeri vel diminui. Consimil'r dicat de agente ꝙ aliquid est simpl'r ipassibile: vt deus: celuz ⁊ itelligentie. Aliquod aūt est ipossibile in genere: vt medicus ⁊ edificator. Medicus eni fm ꝙ hꝰ nō patitur ea passiōe ꝗ̄ ifirmus in quē agit: patit tñ alia passiōe. s. calefactione: frigefactione: aut altera impressione. Le. li. (Quoniā autem mouēs nō sim'r mouet) mobile (qḋ mouetur: sed hoc quidē) mouēs (necesse est motū) esse (⁊ ipm mouere: hoc autez). i. aliud est mouēs qḋ ē (imobile ens manifestuz quoniam in faciente dicimus similiter.)

¶ Etenim mouens facere aliquid iquiunt ⁊ faciens mouere. Sed tamen differunt ⁊ oportz determinare. Non enim possibile ⁊ mouens omne agere ⁊ facere: si facere opponitur patienti. Hoc autez in omnibus in quibus ē motus: passio autem est secundum ꝙ alteratur solum. verbi grā. calidum ⁊ albū. Sed mouere amplius ꝗ̄ agere est.

¶ Scḋa suppositio. mouēs in plus se hz ꝗ̄ agens: ⁊ mouere ꝗ̄ agere. Ista suppō ponit contra aliquos qui dicūt mouens ⁊ agés īuicem conuerti. ⁊ ɔn̄r mouere ⁊ agere. sic ꝙ omne agés mouet: ⁊ oē mouēs agit: sed istud nō est veruz imo differūt mouēs ⁊ agés ⁊ mouere ⁊ agere quodā mō: sicut superius ⁊ iferius: nā omne agés mouet. ⁊ nō ecōtra si. n. omne mouens agit: ⁊ non iuenit actio absꝗ passione. igitur omne motū patitur: sed ɔn̄s est fl'm: qꝛ corpora celestia mouent ⁊ nō patiūtur: qḋ declarat sic. nihil potit: nisi qḋ alterat: sed corpora celestia nō alterātur. igr nō patiuntur. pz ɔn̄a cū maiori: ꝙ passio est respectus sequēs motū alteratiōis. minor vera est nota ex determinatis. 7°. physicorū. qm̄ ibi habet ꝙ nō est alteratio in pma neqꝫ in quarta spē qualitatis: sed tm̄ in scḋa vel in 3ª. cōstat autē corpora celestia nō calefieri: neqꝫ ifrigidari: nō albefieri neqꝫ denigrari: nō mollefieri neqꝫ idurari: neqꝫ aliquē talē motū recipere pertinentē ad scḋam vel 3am spēz qualitatis. Le. lram. (Etenī multi) omne (mouēs aliqd facere ingunt: ⁊ faciēs mouere: sed tm̄ differūt) mouēs ⁊ agés (⁊ oz determinare) dr̄az iter illa (nō eni pal'e mouens oē facere). i. agere vbi omne motū patiat (si facere opponimus patiē ti. hoc aūt). s. motū pati est verū tm̄ in illis (qbus motus passio) est (passio autē est fm ꝙ alteratur solum. v. g. calidum ⁊ albū: sz mouere in plus est ipso facere.)

Contra ista arguit pmo ꝙ nō in plus se hz motꝰ ꝗ̄ actio: qꝛ auctor. 6. pncipiorū dicit: ꝙ oīs actio est in motu. ⁊ oīs motus in actiōe firmat. imo actio nō esset generalissimū si omne agēs moueret ⁊ non econtra. cōstat autē illud esse cōtra Ar. in pdicamētis: et auctorez. 6. pncipiorū. ¶ Item deus ⁊ itelligētie dn̄r agētia vl'ia. qḋ nō esset verū: nisi in mouēdo agerēt. ¶ Scḋo arguit ꝙ aliqd patitur ⁊ alterat preter motū factū in qualitatibus scḋe ⁊ tertie spēi qualitatis: quoniā sensus patit ⁊ alterat a sensibili. per Ar. ⁊ Cōment. z. de aīa: itellectꝰ ēt patitur ⁊ alterat ab itelligibili fm eosdē. 3°. de anima. constat autē has passiones ⁊ alteratiōes nō pertinere ad scḋam: nec ad tertiā spēm qualitatis. ¶ Ad primuz dicit ꝙ actio dupl'r accipit. s. large ⁊ stricte. actio large sumpta est respectus motus ad formā. siue illa sit sbalis siue accidētalis: siue absoluta siue respectiua. ⁊ sic loqtur auctor. 6. pncipiorū. cū dicit actionem esse in motu: ⁊ motuz actiōe firmari. Actio vō stricte sumpta est respectus motus alterationis ad qualitatem scḋe vel tertie spēi qualitatis. Et sic loquit hic Ar. ⁊ Cōmēt. cum dicūt. Nō omne mouēs agere: ⁊ oē agēs mouere: neqꝫ ex hoc tollitur generalitas pria ipsius actiōis: qꝛ oē animal est colorꝫ tm̄: ⁊ nō ecōtra: nō tamē ppter h̄ color est genꝰ ad aīal: sed soluz seqt: ꝙ in plus se hz. ita motꝰ in plus se hz ꝗ̄ actio vt ponit Ar. i lra: nō tm̄ est genus ad actiōem: lz se habeat p modum generis rōne maioris cōitatis. ¶ Item cōcedo ꝙ deus ⁊ itelligētie sūt agētia non respectu corporū celestiū motoꝝ ab eis: sed respectu horū iferiorum alteratoꝝ ab illis. sicut. n. sol generat hominē. per Ar. z°. physicorum. ita deus ⁊ itelligentie: sed nō est generatio absꝗ actiōe ⁊ alteratione ppie dicta igr deus ⁊ itelligentie alterant hec iferiora: ⁊ agunt in eis. ¶ Ad zm dicit ꝙ passio ⁊ alteratio dupl'r sumitur. vz. ppie ⁊ impropie. passio vel alteratio ppie dicta est illa q̄ fit cū abiectiōe cōtrarij. de qua Ar. hic loquit. passio aūt vel alteratio iproprie dicta est illa que fit absꝗ abiectiōe ɔtrarij. ⁊ de hac loqtur Ar. in lib. de aīa. cum dicit sensuz vel itell'm pati ⁊ alterari. ppterea dicit ipse in codez z° de aīa. ꝙ hꝫ imutatio sensus vel itellectus nō est motꝰ: aut si est motus. oportet ꝙ sit aliꝰ a motu diffinito. 3. phycoꝝ.

Sed adhuc dubitat quomō passio est in motu: vt ponit Ar. i lra cuz dicat 3° physicoꝝ. passionem eē in motu. ⁊ quō in plus se hz mouēs ꝗ̄ agēs. cū dicat cōment. in codez 3° mouens perfectius esse ꝗ̄ agēs. semp. n. spēs est perfectior genere: ⁊ minus cōe ipso magis cōmuni.

¶ Rn̄detur ꝙ ista pdicatio passio est motus nō est identica neqꝫ itelligenda in recto: sed est causalis ⁊ intelligenda in obliquo vz. passio est in motu. ⁊ hoc accipiēdo passionem vt predicamentū: ⁊ motu vt postpredicamentū: iuxta doctrinā Ar. in predicamētis. Cuz vero dicit Cōmētator: ꝙ mouēs perfectius est ꝗ̄ agēs. verū est: nō quidez in eo qḋ mouēs: sed rōne alicuius cōtenti sub eo imediate. Deꝰ. n. imediate continetur sub mouēte: non autē imediate cōtinetur sub agēte: quia deus imediate mouet: non aūt imediate agit. Constat aūt nihil imediate cōtentuz sub agēte tāte perfectionis esse sicut deus. ¶ Item licz spēs absolute loquēdo sit perfectior genere: tamē genus aliquo mō ē perfectius spē: nam genus est totū spēi. ⁊ pars spēi fm porphyriū in vl'ibus: ⁊ Cōmētatorē in plogo physicoꝝ. in eo ꝙ est totū spēi. sic est perfectius specie. quia totū dicit formā: ⁊ pars mām. per Ar. z°. physicorū. si autē considerat genus vt pars spēi. sic est minoris perfectiōis ꝗ̄ spēs: qm̄ vt sic consideratū habet rationem materie: ⁊ differentia

habet rationem forme: vt itendit Linco. ꝑ posterioꝝ.

¶ Illud igitur manifestum est quoniã est quidem vt motiua imobilia tangunt: est autem vt sic: est autẽ vt non sic: sed determinato tangere vniuersalr quidez ꝙ est positionem habentium. Et hoc quidẽ motiuo. hoc mobili. Adinuicem autez motiuo ꝛ mobili in quibus existit agere ꝛ pati.

¶ Istis suppõnib⁹ p̃missis Ar. ponit. 4. ↄclusiones. Quarum p̃mo ẽ ista. Mouẽtia non mota quodã mõ tãgunt: ꝛ quodã mõ nõ tãgunt sua mobilia. ꝛ⁹ ↄclõ. oia q̃ sique sunt ĩfra sperã elemẽtoꝝ in tãgẽdo retãgũtur. ibi (Est igr̃ quidẽ) 3ᵃ ↄ. mouẽs motũ aliqñ in tãgẽdo nõ retangitur. ꝛ aliqñ in tãgendo retãgit̃. ibi (Est aũt vt) 4ᵃ ↄ. omne mouẽs ĩmobile in tãgẽdo suũ motuz nõ retãgit ob eo. ibi (Quapp̃) Prima ↄ argr̃ sic. mouentio nõ mota metaphorice. ꝛ ĩpropꝛie tãgunt sua mobilia: nõ aũt ꝑprie tãgunt illa. igit̃ mouẽtio nõ mota quodã modo tãgũt. ꝛ quodã mõ nõ tãgunt sua mobilia. tenet ↄña. ꝛ oñs probat̃. Nã mouentia nõ mota tãgunt sua mobilia: ꝛ nõ ꝑprie tãgunt illa. igitur metaphorice ꝛ ĩpropꝛie tangunt ea. p̃ma pars oñtis pbat̃ ex cõmuni mõ loquẽdi. dicim⁹. n. sagitãtem tãgere signũ. dũ mõ sagita sit in signo. ꝛ gñolr̃ oẽ agẽs tãgere suum passum. quãtũcũqꝫ distãs. dũ mõ in passo sit opatio agẽtis: sꝫ mouẽtia non mota imprimũt suos effect⁹ in sua mobilia. igr̃ tãgunt illa. sc̃da pars añtis ẽ nota ex determinatione p̃ne partis: qm̃ tact⁹ ꝑprie dictus est in hñtib⁹ p̃õnẽ: quorum vltima sunt siml̃: ꝛ sunt inuicẽ actiua ꝛ passiua. constat aũt ꝙ mouẽtia non mota carẽt vltima ↄditiõe. agũt enĩz in sua mobilia: ꝛ nõ patiunt̃ ab eis: aut mouent illa: ꝛ non mouẽtur ab illis. deus. n. ꝛ itelligẽtie nõ hñt põnem: neqꝫ vltima: neqꝫ mouent̃ a suis mobilibus. iõ nullo mõ ꝑprie tãgũt sua mobilia. quia deficiũt sibi omnes sue ↄditiões. sol autẽ ꝛ luna agẽdo in hec ĩferiora etiã non ꝑprie tãgũt ea qꝛ deficiũt illis due ↄditiones. vꝫ. simultas vltimoꝝ. ꝛ mutua actio ꝛ passio. p̃ma cõditio non deficit: qꝛ oia astra hñt põnẽ: sed totũ celuz alterãdo totã sperã elemẽtoꝝ. iteꝝ nõ ꝑprie tãgit illã sperã: qꝛ lꝫ habeat duas p̃mas conditiões. vꝫ. põnẽ ꝛ vltima simul cũ spera elementoꝝ: tñ deficit tertia ↄditio ex quo agit in eã: ꝛ nõ repatit̃ ab illa. Le. li. (Illud igit̃ manifestũ qm̃ ẽ quidẽ vt motiua) non mota sua (mobilia tãgunt. est autẽ vt nõ: sed determinato tãgere vlr̃) i. simplr̃ (qdem qd̃) est (põnẽ hñtium. ꝛ hoc qdẽ motiuo. hoc aũt mobili. adinuicẽ autẽ motiuo ꝛ mobili in qb⁹ existit facere ꝛ pati) ¶ Notãdum ꝙ cuz itelligẽtie mouẽãt corpora supcelestia: ꝛ corpora celestia h̃ iferiora: ꝛ h̃ iferiora seipsa adinuicẽ. itelligẽtie ipse mouẽt supercelestia corpora nõ mote nec passe. supcelestia mouẽt h̃ iferiora mota: sed nõ passa. Hec autẽ iferiora mouẽt se ipsa adinuicẽ mota ꝛ passa. iõ vt itelligentie mouẽt supcelestia. ẽ oĩno tactus metaphoricus: tã ex parte tãgentis: q̃ꝫ ex parte tacti: quia nec itelligẽtie ꝑprie agunt in corpora supcelestia: nec supcelestia corpora ꝑprie patiunt̃: vt autẽ supcelestia mouẽt hec iferiora ẽ tactus metaphoricus ex vna parte tñ. s. ex pte corpoꝝ celestium: quia ex parte horum iferioꝝ bene ẽ aptus natus repiri tactus ꝑprie: sed vt hec inferiora mouẽt seipsa. sic est tactus proprie: quia non solum mouens in mouendo mouetur: sed etiã agens in agendo repatitur.

¶ Est quidẽ igitur vt in multum tactum quod tangit tangens. Etenim mouent mota omnia fere: que in conspectu nostro quibus necesse ẽ ꝛ videt̃ tactũ tãgere qd̃ tangit.

¶ Sc̃dõ ↄclusio. oia fere que sunt ĩfra sperã elementoꝝ in tãgendo retãgunt̃: pꝫ qꝛ fere oia talia agunt in suo mobilia. ꝛ repatiuntur ab eis cuz alijs duabus cõditionibus: qm̃ agentia que sunt ĩfra sperã elemẽtorũ hñt cũ suis mobilibus põnem ꝛ vltimo simul. Et notãter dicit Ar. fere: qꝛ in his ĩferioribus nõ semꝑ omne agẽs in agẽdo repatitur: qꝛ aliqd est agẽs ito magne virtutis: ꝛ potiẽs tam mediatũ q̃ꝫ imediatũ ito debilis potẽtie ꝙ nõ põt agẽs repati a suo patiẽte: sed hoc ẽ raro. nõ ergo itendit pħs: ꝙ ĩfra sperã elemẽtoꝝ: q̃ si omne agẽs in aliqd̃ passuz qd̃cũqꝫ sit illud: tãgat ipm̃: ꝛ retangat̃ ab eo: qꝛ sepe deficit ꝑpter distantiã simultas vltimoꝝ. ꝛ etiã reactio: sed itendit ꝙ infra sperã elemẽtoꝝ cõiter oẽ agẽs tãgit aliqd̃ passuz. s. imediatũ sibi: ꝛ retãgitur ab illo. L. li. (Est quidẽ igit̃ vt ĩ multũ) i. plurimũ ꝙ (tactũ ita tãgitur tangens. etenim mouent mota oia fere que in conspectu nostro) sunt. vꝫ. ĩfra sperã elemẽtorũ (qbus necesse ẽ: ꝛ vr̃) sic eẽ dõm (tactuz tãgere qd̃ tãgit) i. ipm̃ tangentem.

Sed dubitat̃ pbãdo ꝙ ĩfra sperã actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ nihil tangit aliud: nisi retangatur ab eo: qm̃ in tali spera nihil tãgit aliud: nisi agat in illud: sed ois actio est rõne ↄrietatis. igr̃ tãgẽs ꝛ tactum inuicem cõtrariãtur. ꝛ per ↄñs qd̃libꝫ illoꝝ agit in reliquuz: ꝛ tangitur ab illo: qd̃ est ↄ pħm. ¶ Dõm ꝙ iterduz mobile est ito distãs ꝙ ipm̃ agẽs est extra sperã actiuitatis passi. cũ igr̃ nihil possit agere extra sperã sue actiuitatis: sequit̃ ꝙ aliqd̃ agẽs aliqñ agit in aliqd̃ passum. ꝛ tãgit ipm̃: nõ tñ patitur ab eo. neqꝫ tãgitur ab eodẽ. ¶ Itẽ posito ꝙ a. ꝛ b. sint mixta aut elta cõtraria imediata. sic ꝙ a. sit potentie vt. 4. et resistentie vt 3ᵒ. b. vo sit potẽtie vt. 2. ꝛ resistẽtie vt vnũ. ꝛ pꝫ ꝙ a. agit in b. ꝛ non repatit̃ ab ipso b. ex q̃ minor ẽ actiuitas b. q̃ꝫ resistẽᵃ a. Et si argui t̃ sic. b. est potẽtie vt duo. ꝛ aliqua pars a. est minoris potẽtie q̃ꝫ vt duo. igitur b. agit in illã partez a. ex quo a ꝑportione maioris iequalitatis semꝑ ꝑuenit actio ceteris parib⁹. sed b. nõ agit ĩ aliquam partez a. qn agat in a. igr̃ ꝛc̃. ¶ Rñdetur negando ↄñam: quia licꝫ aliqua pars a. sit per se minoris potentie: q̃ꝫ vt duo. quelibꝫ tamen ꝑ accidẽs est potẽtie vt. 8ᵒ. quoniam quelibꝫ pars iuuat quãlibꝫ partẽ ad agenduz: ꝛ ad resistẽduz: sed ex oibus partibus resultat potẽtia vt. 8ᵒ. igitur quelibꝫ pars a. est potentie vt. 8ᵒ.

¶ Est autẽ vt aliquando inquimus mouẽs tãgere solum id qd̃ mouetur. Quod tangit̃ aũt non tangere qd̃ tangit. Sed que mouent mota quia homogenea: necesse videtur esse quod tangitur tangere.

¶ Tertia cõclusio. mouens motuz aliquando in tãgendo nõ retãgitur. ꝛ aliquãdo in tãgendo retãgitur. Ista cõclusio pꝫ: quia mouẽs motũ ẽ aut eiusdez nãe cũ mobili: aut nõ. si nõ eiusdez nature nõ opꝫ ꝙ in tãgendo retangat̃: qꝛ celũ qd̃ est mouẽs motũ diuersuz in natura ab his iferioribus imo a tota spera elemẽtoꝝ: tãgit h̃ iferiora: ꝛ totaz sperã: nõ tamẽ tãgitur ab illa: quia agit in ipsam: ꝛ non repatitur ab ea. si autẽ mouens motũ ꝛ suuz mobile fuerint eiusdẽ nature. tũc ipsum mouens in tãgendo retangitur: sicut in agẽdo repatitur. Et sic tam mixta q̃ꝫ elemento q̃ sunt mouẽtia moto in tãgendo sua mobilia retãgunt̃ ab illis. sicut agendo in illa repatiũtur ab eisdem. Le. lram. (Est aũt vt iquirimus) i. dicimus (aliquãdo mouẽs motum tãgere soluz id qd̃ mouet̃. qd̃ tãgitur autez non tãgere qd̃ tãgit) ꝛ hec qñ tãgens ꝛ tactuz sunt diuersarũ nãrũ (sꝫ quia mouẽt mota que homogenea sunt) i. eiusdez nature (necesse videtur eẽ qd̃ tãgitur tangere) ¶ Notãdũ ꝙ cuz nã dicatur de materia ꝛ forma ex doctrina Ar. 2ᵒ. physicoꝝ. ꝛ. 5. metapħy. nõ accipitur hic identitas nature

aut diuersitas pro idētitate aut diuersitate forme specifice:sed ꝓ idētitate aut diuersitate materie quo ad actionem ⁊ passionem seinuicem tāgunt ⁊ tanguntur:siue sint eiusdē spēi:siue diuersarum specierum:que autē non cōmunicant in materia quo ad actionē ⁊ passionē:sicut celū ⁊ spera elementorum:non seinuicē tāgunt.sic ꝙ vnū eorū tangit reliquum.⁊ nō tāgitur ab eo.

¶ Quapropter si quid mouet immobile ens illud quidem tangit quod mouetur:illud autez non. Inquimus enim aliquando tristantē tangere nos:sed nos nō eū. De tactu qdez igitur in naturalibus determinatum sit hoc modo.

¶ Quarta ꝯclo.omne mouēs imobile in tāgendo suū motum nō tetāgitur ab eo.ista ꝯ est manifesta taz de mobili moto ꝙ̄ imobili simplici.sicut enī deus ⁊ itelligentie mouent corpora celestia.⁊ totā operā elementorum cū omnibus mixtis:⁊ nō mouent ab eis:ita contristās mouet cōtristatum.⁊ nō mouetur ab eo.dꝫ enī deus ⁊ itelligentie imobilia simplr.quia nullo motu possunt moueri per se:vel ꝑ accidēs.cōtristans autē est imobile in genere:qꝛ de facto mouetur.sed eo motu in genere quo mouet contristatur.contristās enī per vilipensionē mouet.cōtristatuz vilipēsum motu euaparatiōis fellis:motu ebulitiōis sanguinis in corde ⁊ motu appetitus vindicte seu iracūdie:nullo tamen tali motu mouet ipse contristās. L.e.tram(Quapropter si qd mouet imobile ens.illud quidē tāgit qꝺ mouetur.illud aūt)qꝺ mouet(non)tangit(iquimus enī aliquādo tristātē tangere nos:sed nos nō eū)Deinde ꝑ epilogat circa determīata di.(de tactu igr̄ i naturalibus determinatū sit hoc mō)¶ Notādum ꝙ per hoc verbū Aris. in nālibus ꝑꝫ ꝙ ipse non determiat hꝰ de tactu mathematico qui ē tm̄ simultas vltimorū:aut simultas vltimoruz pōnē habentiū:sed de tactu nāli qui preter illas ꝯditiōes icludit actionē ⁊ passiōem mutuā.si fuerit tactus proprie dictus.si aūt fuerit tactus metaphoricus aut improprie dictus:duas pmas ꝯditiones non icludit:sed bene includit mutationē mouentis ad motū:aut actionē agētis ad passum.eꝫ autē excludit motionez mobilis ad motum.⁊ reactionē patientis ad agens.ex qbus sequitur ꝙ est quadruplex tactus.naturalis:metaphysicus seu iproprie dictus quorum pmus est substātiarum separatarum ad corpora celestia ⁊ iste est iproprijssimus.⁊ maxime metaphysicꝰ:ex quo sube separate sunt oino imobiles tā per se ꝙ̄ ꝑ accñs. 2ᵘˢ est corporum supcelestiū ad sperā elementorum:⁊ iste ē minꝰ metaꝰ.⁊ minus iproprie dictus:ꝙ̄ pmus:qꝛ hic mouēs mouetur.ibi aūt mouēs nō mouet. 3ᵘˢ est elementorū seu mixtoruz iuicem distātiū cū sola actiōe agentis ad passuz.⁊ iste adhuc est minus ⁊ iproprie dictus.⁊ minꝰ metaꝰ ꝙ̄ aliquis precedētiū:qꝛ motor hic ē alterabilis:non aūt aliqs motoruz precedentiū. 4ᵘˢ est elementorum seu mixtorum inuicem īmediatorū cū sola actiōe agentis ad passum.⁊ iste ē minime iproprius ⁊ minime metaꝰ:qꝛ in hoc cōtactu est actio cū simultate vltimorū:⁊ ipm agens ē alterabile:lꝫ nō alteretur:in alijs autem non.

Contra predicta dupliciter istat. ⁊ pmo ꝙ tactus naturalis nō icludit motionem mouentis ad motū:neqꝫ actiōem agentis ad passuz:qm̄ tactus icludens tm̄ simultatez vltimorum ⁊ pōnē se tāgentiū est nālis:⁊ tamē nō icludit aliquā motiōem:actionem vel passiōem.igr̄ ⁊c̄.tenet ꝯña cū minori:⁊ maior arguit. Nā tactus ille ē matheꝰ vel naturalis:sꝫ nō est mathematicus:quia mathematicus nō se itramittit de loco quē icludit pō.igr̄ est naturalis. ¶ 2ᵒ arguit ꝙ aliquis est tactus nālis qui nō dicit motiōem actiuā:neqꝫ actionem agētis ad passum:sed passionē receptā ab agente:qꝛ 2ᵒ de anima Ar.determinās de tactu nō dicit ipm mouēs aut agēs tāgere:sed ipm patiēs asserit tāgere.ignis.n.agēs in aīa mediante carne:nō dicitur tāgere aīam:sed aīa dr̄ tāgere ignē.⁊ in aīa est tactus.nō autē .n igne:sicut cōtingūt in alijs sensibilibus mobilibꝰ exteriores sensus:nemo enī cōcederet colorē videre:aut sonum audire:sed animam. ¶ Ad pmū dicit ꝙ mathematicus se itromittit de loco:nō qdem vt dicit ꝯuenientiam:⁊ disconuenientiā:sed vt dicit cōtinentiā vel capacitatem:quāte enī cōtinentie ⁊ capacitatis sit aliqs circulus aut aliqua superficies considerat mathematicus:sed qualr̄ ꝯueniat ⁊ qualr̄ disconueniat nō se itromittit ille. Physicus aūt cōsiderat conuenientiam ⁊ discōuenientiā loci ad locatū:per respectuz ad motuz locati:⁊ ad qualitates sensibiles vel isensibiles existētes in loco:sed metaphysicꝰ cōsiderat locū ⁊ locatū fm̄ cōuenientiā ⁊ discōuenientiā quā habēt ex parte generis ⁊ differētie.de motu vero ⁊ mā sensibili illorū non considerat. ¶ Ad scꝫ rn̄r:ꝙ tactus sumit dupl'r.s.actiue ⁊ passiue.⁊ nō consimil'r determinat hic de tactu.⁊ in lib.de aīa:qm̄ hic determinat de tactu actiue.ibi.soluz passiue:sicut hic agēs dicitur tāgere:⁊ hic patiēs dicit tangere. ¶ Dōz igr̄ ꝙ phs determinat de tactu 2ᵒ de anima.⁊ 5.physicorum ⁊ hic:sꝫ diuersimode:nam tactus de quo considerat 2ᵒ de anima est bonū aīalis fm̄ virtutē sensitiuā:cū tactus ille sit virtus sensitiua:aut operatio eius:sed tactus de quo determinat hic:est in plus:quia est idifferēter iter quecūqꝫ actiua iuicē ⁊ passiua:⁊ inter q̄cūqꝫ:quorū vnū ē mouens ⁊ reliquū motū:sed tactꝰ de quo determiat .5.phy.adhuc est magis cōmunis:qꝛ inenitur in omnibꝰ:quoruz vltima sunt simul siue iter illa sit motio:actio vel passio:siue nō:⁊ iste dicit esse tactus mathematicus:lꝫ physicꝰ nō modo mathematico consideret istū tactū:mathematicus enim cōsiderat tactū qui est simultas vltimorum:vt est passio tm̄ punctorū:linearū vel superficierū.Physicus autē cōsiderat istū vt est passio corporis nālis:sicut etiā linea est forma mathematica:nō tamē eā physicus mathematice cōsiderat:vnde geometra considerat lineā:vt est lōga nō lata nec ꝓfunda.physicꝰ vō ꝯsiderat eā vt ē forma corporis nālis fm̄ Ar.⁊ Cōment.2ᵒ.physicorū ⁊c̄.

¶ De facere ⁊ pati dicendum deinceps. Su- 46
sceptimus enim a prioribus subcontrarios sermones adinuicem. multi quidem enim dicūt concorditer:ꝙ simile quidez a simili omne impassibile est propter non magis actiuuz ꝙ̄ passiuz esse alterum ab altero. Omnia enim similr̄ existūt hec similibus. Dissimilia aūt ⁊ differētia ⁊ facere ⁊ pati adinuicē sunt inata.

¶ Istud est 3ᵐ caplm̄ istiꝰ tractatus in quo phus determinat de actiōe ⁊ passiōe fm̄ opi.antiquorum.⁊ diuiditur in quatuor partes.in quarū pma ostendit quid senserūt antiqui de actiōe ⁊ passione ex parte agentiū.in secūda parte modi agendi ⁊ patiendi.ibi(Et fm̄ rōnez)In 3ᵃ parte mediu agēdi ⁊ patiendi.ibi.(Quo mō autē cōtingat)In quarta vero cōparat iuicē antiquorum opi.ibi.(Leucippus autez) Quantū ad pmā partem Aristo.duo facit:nam pmo narrat opinionē antiquorum habentiū sermones subcontrarios.secundo vero annectit conclusiōes ibi(Videntur autē hoc)Prima igr̄ opio fuit multorū ꝗ actionez ⁊ passionē fieri ex parte agentiū ⁊ patientiū contrariorum ⁊ dissimiliū nō autē similiū.sic ꝙ sile non patitur a simili:sed a dissimili. Et ratio eorū fuit ista.omnia sunt similia vel dissimilia:sꝫ impal'e est ꝙ similia agāt:aut patiantur adinuicē.ergo necesse est agēs ⁊ patiēs esse dissimilia.tꝫ ꝯña cuz maiori.Et minorē declarabāt:ex eo:qꝛ neutrū illoruz dignius est:vt

agat in aliud: aut patiat ab alio ꝙ reliquum. cum ergo similibus sm ꝙ hmōi oia existāt similia. non pōt poni similia sm ꝙ hmōi actiua ⁊ passiua esse ĩuicem: quia tunc idē sm ꝙ idē ageret ⁊ pateretur: qḋ est ĩconueniēs. dissimilia ergo ⁊ cōtraria sunt inata agere ⁊ pati inicē. Et notāter phs dicit multi cōcorditer hoc dicūt: q plures fuerunt de hac opinione ꝙ de opione alioꝝ. di. contrariū .vz. ꝙ simile patiť a simili. Le. li. (De facere autē ⁊ pati dicēdum deinceps: suscepimus autē a prioribus) antiqs (subcōtrarios adinuicem sermones. multi eni cōcorditer hoc dicunt ꝙ simile quidē sili: omne ĩpassibile est ꝓpter nō magis actiuum ꝙ passiuū esse alterū ab altero. omnia eni similiť existūt hiis similibus. dissimilia autem ⁊ differētia facere ⁊ pati adinuicem nata sunt.)

⸿ Etenī quādo minor ignis a maiori corrumpitur: ꝓpter ꝯtrarietatē hoc inquiūt pati. Contrariū eni eē multum pauco.

⸿ Et si arguebatur contra eos. ꝙ ex eo q magnus ignis ⁊ paruus ignis sunt similes: ⁊ tamē magnꝰ agit in paruū extinguēdo illū. Respōdebant ꝙ magnus ignis: ⁊ paruus ignis inuicem cōtrariātur: ⁊ si nō sm qualitatē: tū sm quātitatē: quoniā multū ⁊ paucum inicē contrariātur: seu magnum ⁊ paruū. Le. li. (Etenī quādo minor ignis a pluri corrumpitur propter cōtrarietatem hoc inquiunt pati. ꝯtrarium multū est pauco.)

47 ⸿ Democritus autē vltra alios dixit solus singulariter. Inquit eni idē ⁊ simile esse faciēs ⁊ patiens: quia altera ⁊ differentia non cōtingit pati abinuicem.

⸿ Scḋa fuit opio Democriti qui solus cū Leucippo preter alios dixit simile a simili pati: ⁊ nō a dissimili. cuius rō erat ista. entia nō inicez agunt ⁊ patiunť nisi seipsa possint recipere: sed vnū contrariū nō recipit reliquū: quia frigus nō recipit calorē: neq ignis aquā. igiť contrariū nō patiť a suo ꝯrio. ⁊ ꝯñter dissimile nō patitur a dissili. Le. l. (Democritus autē vltra alios singularius dixit solus. Inquit enim idem ⁊ simile esse faciēs ⁊ patiens. nō. n. conuenit altera: ⁊ differētia pati abinuicem)

⸿ Sed si altera entia faciunt aliquid adinuicē: non scḋm ꝙ altera: sed scḋm ꝙ idem aliquid existit. Sic hoc accidere eis. Que dicūtur igitur hec sunt.

⸿ Et quādo ꝯtra Democritū arguebatur: q videmꝰ aquā agere in ignē: ⁊ terrā in aerem: ⁊ ecōtra: que dicūtur eē cōtraria ⁊ dissimilia: respōdebat ꝙ si illa inuicem agunt ⁊ patiunť: hoc non cōtingit inquātū ꝯria ⁊ dissimilia: sed inquantum eadē ⁊ silia. Le. li. (Sed si altera entia) ⁊ cōtraria vł dissimilia (faciūt aliquid adinuicē nō sm ꝙ altera) sunt faciunt illud (sed sm ꝙ idez aliqḋ existit) tā agens ꝙ patiens dicebat Democritꝰ (sic hoc accidere eis) deide epilogat phs di. (que dr̄ igiť) ab antiqs (hec sunt.)

48 ⸿ Uidentur autē hoc mō dicentes subcontrarios dicere sermones. Causa autē cōtradictionis est: quoniā opportunū totum aliqḋ inspicere partē aliquā dicunt ambo.

⸿ Narratis opionibus antiquoꝝ Ar. ponit quatuor conclusiōes cōcernētes ea in quibus bene ⁊ male antiqui dixerūt. Quaꝝ pma est hec. opiones antiquorū nominatorum non habuerūt opinionē contrariā neq ꝯdictoriam: sed subcontrariā. scḋa ꝯclo. impalē est agēs ⁊ patiens esse oino similia. ibi. (Simile eni) 3ª cōclusio impolē ē agens ⁊ patiēs esse oino dissimilia. ibi (Et dissimiam) 4ª ꝯclo. necesse est agēs ⁊ patiēs esse aliquo mō similia: ⁊ aliquo mō dissimilia. ibi (Sed qm non quodcūq) Prima ꝯclo argr sic: oppositio tā ꝯtraria ꝙ ꝯdictoria respicit totū. ⁊ oppositio subcōtraria respicit partez solum: sed opiones nominatorū antiquoꝝ respiciūt partē ⁊ nō totum. igiť opiones iste nō habuerunt opinionē contrariā neq cōtradictoriā: sed subcontrariā. pz ꝯña cum pma parte añtis. Ex doctrina pmo perihermenias. vbi ondetur ꝙ in ꝯtrarijs quicqd affirmať in vno negať in alio. ⁊ ecōtra. naz qcqd affirmatur in ista. omne aial currit. negatur in ista. nullū aial currit. et ecōuerso. in ꝯtradictorijs quicqd affirmatur in vno negať in alio vel econuerso: nam quicqd affirmať in ista. aliqs homo currit. negatur in ista. nullus homo currit: sz nō econuerso. ⁊ qcquid negať in ista. aliquis homo nō currit. affirmať in ista. quilibz homo currit: sed nō ecōuerso. Et ecōtra in subcōtrarijs vero nō qcquid affirmať in vno negatur in alio: nec econuerso: vt aliqḋ aial est homo: ⁊ aliqḋ aial nō est hō. in pma eni affirmatur homo de aiali rationali: ⁊ in scḋa negať idez ab animali bruto. ꝓpterea 2ª subcōtraria possunt eē simul vera: nō autez duo cōtraria: nec ꝯdictoria. scḋa pars añtis etiā declarať. Naz quilibet dicit aliquid ꝙ vno mō est verum: ⁊ alio modo falsuz particulariter loquiť. ⁊ in tali sermone est oppositio subcōtraria ⁊ nō cōtraria: sed simile pati a simili ē vno mō veruz: ⁊ alio mō falsum. igiť antiqui sic loquētes subcōtrarie loquebantur. ⁊ per ꝯñs eorū opiones recipiebāt partem ⁊ nō totum. Dicit ergo phus ꝙ isti dixerūt sermones subcontrarios: ⁊ rō est. quia causa cōtradictionis eoꝝ fuit. qm cū in doctrinis ⁊ opionibus optimū sit respicere totuz isti dixerunt partez ⁊ nō totum. Le. li. (Uidentur aūt hoc modo dicētes subcōtrarios sermones dicere. cā aūt cōtradictionis) eorū (est: qm) cū sit (opportunū aliqḋ totum inspicere partē aliquā dicunt ambo) .i. ambe opiones. ⸿ Notādum sm Cōment. ꝯmento. 21. ꝙ causa cōtradictionis horum est: q non ꝯsiderauerūt rem ex vtraq: sed isti considerauerūt vnā partē: ⁊ illi alioz: ⁊ sermo ideo vtriusq est verus sm partē: ⁊ falsus sm aliam: qm cum consideratū fuerit de hoc inueniet ꝙ res agit in aliā rem inquantū est ꝯtraria: ⁊ patitur inquantū est similis. ⸿ Isti ergo sz philosophū ⁊ Cōment. cōtradixerūt sibi ipsis ꝓpter diminutam consideratiōnē: quia cōsiderauerūt partē ⁊ non totū: agens. n. ⁊ patiēs constāt ex duabus partibꝰ. quaruz vna ē forma: rōne cuiꝰ fit actio: ⁊ alia materia rōne cuius fit passio cuz igitur materie agentis ⁊ patientis sint siles: ꝓpterea Democritꝰ ⁊ Leucippus nō considerātes formaz: sed tm̄ mām voluerūt simile pati a simili ⁊ nullo modo a dissimili. Aliȝ autez considerātes formaz tm̄ que est diuersa ⁊ cōtraria in agēte ⁊ patiente asseruerūt dissimile pati a dissimili. ⁊ nullo mō a simili. Ecce ꝙ sermo istorū est aliquo modo verus: ⁊ aliquo mō falsus. Est. n. verus quo ad primā partē copulatiue. ⁊ falsus quo ad scḋaz partē. quelibz eni istarū est vera. simile patiť a simili. dissimile patitur a dissimili. ⁊ quelibz istarū est falsa. simile nullo mō patiť a dissimili: dissimile nullo mō patitur a sili. ex quo igiť agere est propriū forme. ⁊ pati ē propriuz materie. In agente autē ⁊ patiēte est silitudo materie. ⁊ dissimilitudo forme. oz de necessitate idē pati tā a simili ꝙ a dissimili. ⸿ Itez hec ꝓpositio: simile patitur a sili ē vera sm materiā. ⁊ falsa sm formā. Hec autē. dissimile patitur a dissimili. est vera sm formā. ⁊ falsa sz materiā. igiť non solū eadē cognitio est vera sm vnam partē. ⁊ falsa sm aliā partē. qnimo causa est vā sm vnū significatū. ⁊ falsa sm aliud significatum.

Primum dubiū videtur ꝙ phs sibi ipsi repugnet. dicit. n. antiquos nominatos inicē cōtradicere: ⁊ ꝙ dixerūt sermones subcontrarios: qm sermones ꝯdicentes nō subcontrariant: neq

sermones subcōtrarij cōtradicūt. p Ar. in p° phyer°.

Secundum dubiū videtur q sermones subcōtrarij nullā oppōnez habeant: qm̄ q̄druplex est oppositio fm pħm in postpredicamētis. vz. ꝯtraria: ꝯdictoria: pͥuatiua ⁊ relatiua. Cōstat autez q subcōtraria nō hn̄t oppositionē cōtrariorū neqz ꝯtradictoriorū: qꝛ cōtraria possunt eē simul falsa. ⁊ nō simul vera. ꝯdictoria vera nec simul vā nec simul falsa: sz subcōtraria pn̄t eē simul vera: ⁊ nūq̄ simul falsa. nō habēt etiā simul oppositionē pͥuatiuā: neqz relatiuā: qm̄ duorū subcontrarioꝝ. vnū dicit affirmationē sine negatione: ⁊ alterū negatōem sine affirmatione: q non cōtingit in o^{ttis} pͥuatiue siue relatiue. ❡ Ad p^{m} dr̄ q sermones istoꝝ sunt accipiēdi fm vocē: sz itētiōem: ⁊ fm consideratiōem. si accipiūtur fm vocem aut fm intentionē sic sunt ꝯtrarij ⁊ ꝯtradictorij. si aūt accipiūtur fm ꝯsideratiōem: sic sunt subcōtrarij ⁊ nō ꝯrij nec ꝯdictorij: qm̄ antiqui illi cōsiderauerūt partē ⁊ nō totum. cōtraria aūt accipiūt totū ⁊ nō partē: qꝛ vtraqz est ꝓpositio vl̄is. ꝯtradictoria vero accipiūt totuz ⁊ partez: qꝛ vna est vl̄is: ⁊ reliqua porticularis: sed subcōtraria accipiunt partē ⁊ non totū: qꝛ vtraqz ē particularis. ❡ Ad z^{m} dr̄ q subcōtraria habēt oppositionē contrarioꝝ nō ꝯplexoruz: sed īcomplexoruz: nā sicut ꝯtraria īcomplexa non denoīant idē simul: sed successiue. ita duo subcōtraria nō sunt vā pro eodē simul: sed bene successiue hn̄t etiā oppositionē relatiuā: qꝛ sicut nihil est pater ⁊ filiꝰ: aut dupluz ⁊ dimidiū respectu eiusdē: sed diuersoꝝ. ita duo subcontraria nō sunt simul vā respectu eiusdē suppositi sed diuersorum: neqz obstat negatio ⁊ affirmatio: qꝛ sicut in relatiuis ⁊ in cōtrarijs īcomplexis est affirmatio absqz negatione: ita in contrarijs complexis: ⁊ eorū subcontrarijs debz eē negatio ⁊ affirmatio.

❡ **Simile enim ⁊ omnifariā ⁊ oīno idifferens rōnabile est nō pati a simili. Nihil quidē enim magis actiuum erit alteꝝ q̄ alterum.**

❡ Scd̄a ꝯclō. impoīe est agēs ⁊ patiens eē oīno silīa. hanc ꝯclōnē pħus duplr̄ probat. ⁊ pͥmo sic. in omni actiōe ⁊ passiōe opz significare cām ꝓpter quā vnū est agēs ⁊ non patiens. reliquuz vero est potiēs ⁊ nō agēs sed si duo sunt oīno similia talis rō assignari nō potest igr̄ ⁊c. pz ꝯn̄a cū maiori. ⁊ minor est clara: qꝛ si a. ⁊ b. sunt oīno similia. nō apparet propter quid a. est agēs ⁊ nō patiēs: aut ecōuerso: neqz apparet ꝓpter quid b. est patiēs ⁊ nō agēs. aut econtra: eo eni ipso q a. ponit̄ agēs. ⁊ b. patiēs necessario ponit̄ differētia ⁊ dissimilitudo īter a. ⁊ b. ⁊ per ꝯn̄s nō sunt oīno similia: qđ itenditur in ꝯclōne. L. e. li. (Sile eni) fm essentiaz ⁊ fm eē (⁊ oīfariā oīno idifferēs) .i. nullā habēa drīaz specificam ex parte forme aut materie (rōnabile est non pati a simili. nihil quid eni magis alterū erit actiuuz q̄ alterum) quasi dicat nullo modo.

❡ **Sed si sile a simili pati aliq̄d possibile: ⁊ ipz a seipso. Quāuis his entibꝰ ita: nihil vtriqz erit neqz incorruptibile: neqz imobile. Sed si simile secunduz q simile actiuum. Ipsum eniz seipsum mouebit omne.**

❡ Scd̄o arguit pħs sic. si possis est actio ⁊ passio iter oīa similia. sic q actio ⁊ passio sit rōne silitudinis tm̄: sz idē est maxīe sile sibi ipsi. igr̄ idem agit in seipsuz. qđ est icōueniens: qm̄ tunc nihil esset icorruptibile neqz aliq̄d esset imobile: qđ est reprobatū. 8° physicoꝝ. Et ꝓbatur illud seq̄ni. nā si aliquid agit in seipm̄. hoc est rōne silitudinis ad hūc itellectū: q quāto aliquid est alicui magis simile tāto magis agit in ipm̄: sed deus ē maxime idē sibi ipsi. ⁊ maxīe similis sibi ipsi. igr̄ deus maxime agit in seipsum mouēdo seipz: ⁊ corrumpēdo seipm̄. L. e. li. (Sz si sile a sili pati aliquid) cōtingit (poīe est ipm̄ a seipso) pati: sed ꝯn̄s falsuz: (quāuis. n. his existibus ita) q simile agit in sile: nihil tamen agit in seipm̄: neqz aliq̄d agit in aliud fz q sile (nihil vtriqz erit: neqz icorruptibile neqz īmobile. si simile fm q simile actiuū) fuerit (ipm̄. n. seipsum mouebit omne)

Contra predicta argr̄. q idez agit in seipm̄. ⁊ pͥmo actiōe fundata in motu itentiōali: qꝛ itellectus agit in seipm̄ itellectiones ⁊ volūtas agit in seipsam volitiōes. di. pħo. 9. metaphysice. q itelligere ⁊ velle sunt actiōes imanētes. ❡ Scd̄o arguit q idē agit in seipm̄ actiōe fundata in motu locali: qꝛ aial mouet seipm̄. per Ar. 8. physicoꝝ. ⁊ z. celi inq̄t Cōment. q lapis mouet se iquantū est graue. ⁊ mouetur iquantuz est potētia eē iferius. ⁊ addit q forma ipsiꝰ grauis mouet iquantū est forma. ⁊ mouet̄ iquantū est in mā. ❡ Tertio arguit̄ q idē agit in seipm̄ actiōe fūdata in motu ad quātitatem: ⁊ qꝛ dicit Cōmēt. z. physicoꝝ. q vegetabilia hn̄t in se pͥncipiū sue nutritionis: augmētationis ⁊ diminutionis. Et hoc ideo: qꝛ natura est pͥncipiū mouēdi ⁊ quiescendi eius in quo est pͥmo ⁊ per se: ⁊ nō fm accn̄s fm oīa genera motuū. inq̄t Cōment. ibidē. ❡ Quarto arguit̄ q aliq̄d agit in seipm̄ actōe fundata in motu ad qualitatē. quoniā aqua calefacta seipsam reducit ad frigiditatez generādo suā frigiditatē: ⁊ corrumpēdo suaz caliditatē: qꝛ nō videt̄ a quo alio agēte fiat hꝰ actio. ❡ Ad primū dr̄ q Ar. non loquit̄ de actiōe perfectiua. cuiusmodi est actio voluntatis ⁊ itellectus: sed de actiōe corruptiua per quā vnū contrariū abijcitur: ⁊ reliquū itroducitur. ❡ Ad scd̄m rn̄det̄ q nō est icōueniēs idem mouere seipm̄ per se rōne diuersarū partiū. quarū vna mouet: ⁊ alia nō mouet̄. dicit eniz pħs. 8° physicorū. q oē mouens seipsuz per se diuiditur in partē pͥmo mouentē: ⁊ in partē pͥmo motaz: sed q aliquid moueat seipm̄ fm eādē partē oīno est ipoīe. ❡ Ad tertiū dicit̄ eodez modo: q nutritio: augmētatio ⁊ diminutio fit in re vegetabili ratione forme ⁊ materie. aīa eniz nutrit ⁊ auget rōne alimēti qđ corrumpit. ⁊ rōne mā̄e tā pͥme q̄ secūdē: quā porosam facit. ❡ Ad quartū sunt plures modi dicēdi. quorū pͥmus est Auic. di. pͥmo sue physice q aqua calefacta per suā formā frigefacit se: ⁊ quia nō determiat vtrū ista reductio fiat mediāte frigiditate aliqua formali aut virtuali. Ideo dicit Marsiliꝰ q fit per solaz formam substātialez absqz frigiditate formali: aut virtuali: qm̄ natura dedit forme substātiali istrumentū accidētale ꝓpter actionē trāseuntē in mām exteriorē: sed hꝰ actio nō est in materia extranea: sed ītranea cui ipsa forma est presens ⁊ idistans. Alij autē dicūt. q ista reductio fit mediāte frigiditate formali cōiuncta caliditati. Moderni vero cōmuniter asserūt hāc reductionē fieri per frigiditatē virtualē que est quedā passio ꝯn̄s formā substātialē. ❡ Et si cōtra hāc opi. Auicē. cum suis successoribus argueret̄ auctorita te pħi ⁊ Cōment. di. in hoc cap. q agēs ⁊ patiēs debēt esse cōtraria. ❡ Rn̄det Burleꝰ hic loco Auic. ⁊ omniū istorū di. q illud dcm̄ est itelligendū quādo patiēs est in potentia essentiali ad formā iducendā: quādo aūt est in potētia accidētali nō requirit̄ cōtrarietas. imo idē pōt seipsuz mouere de potētia accidentali ad actū accidentalē: vt determiat Ar. 8. physicoꝝ. qꝛ igr̄ aqua calefacta est in potētia accidētali ad frigiditatē: ideo potest seipsam reducere ad frigiditatē: ⁊ qꝛ frigida nō est in potētia accidētali: sz essentiali ad caliditatē. ideo nō potest seipsaz reducere ad caliditatez. ❡ Ista opiō nō videt̄ esse vera: qm̄ aqua semper seipaz reduceret ad frigiditatē summā. ⁊ per ꝯn̄s non ad maiorē frigiditatē seipsaz reduceret tempore hyemali q̄ tempore estiuo: qđ est ꝯtra experientiā. ⁊ pz ꝯn̄a: qꝛ aqua calefacta est in potētia accidētali ad gradū summū: sicut

ad aliquē gradū remissum ⁊ continue habꝫ minus de resistētia, ⁊ plus de iuuamēto. videmus enim grauia ⁊ leuia cōtinue diuidere mediuꝫ vsqꝫquo sunt in loco naturalissimo: ex eo q2 sunt in potētia accidētali ad illū locū: sed frigiditas summa est nālissima aque. igr̄ taꝫ diu remittet caliditatē vsqꝫquo habebit suā frigiditatez. ℂ Preterea nihil mouet̄ de potētia essentiali ad actū: nisi trāsmutet̄ fm speciem. per Ar. ⁊ Cōment. 8° physicorū: sed aqua calida ⁊ aqua frigida sunt eiusdē spēi. igr̄ si omne qḋ est in potentia accidētali ad aliquā formā pōt seipsum mouere ad illam formā. seqtur ꝙ aqua eque poterit seipsam calefacere: sicut frigefacere: qḋ est ꝯtra opiōnez ⁊ ꝯtra veritatem. ℂ Scḋs modus respōdendi est Burlei, dicētis hic ꝙ reductio aque ad frigiditatē nō fit ab itrinseco: sed ab extrinseco. s. a cōtinēte: vtputa ab aere vel a celo. vnde aer circūdans aquā calefactā non est ita calidus sicut aqua. ⁊ iō cū habeat ꝯrietatē ad aquā potest frigefacere illaꝫ. ℂ Et si argui̅t̄ in ꝯriū: q2 aqua reducitur ad maiorē frigiditatē q̄ꝫ sit frigiditas aeris. ℂ Respōdet Burleus ꝙ nō: quia aqua reducta ad frigiditatē non est frigidior aere: sed ꝓpter densitatē eius apparet frigidior: cuꝫ virtus vnita fortior sit seipsa dispersa: sicut ꝯtingit de ferro ignito: qḋ apparet esse calidius q̄ꝫ ignis ꝓpter densitatem suā. Sed scḋo physicoꝝ rn̄det alr̄. cōcedens ꝙ aqua reducit̄ ad maiorē frigiditatē q̄ꝫ sit frigiditas cōtinentis: ⁊ ꝙ frigiditas cōtinētis agit vltra gradū ꝓpriuꝫ: nec ē illud icōueniēs ratōe aptitudinis ⁊ iclinationis subiti eo modo quo videm⁹ experimentalr̄ paruū ignem causare magnū ignē ꝓpter dispositionē combustibilis. ex quo igr̄ aqua nō contrariat̄ sibi: neqꝫ pars parti, dato ꝙ sit vni̅f̄ calida p totum nūq̄ꝫ alteratur ab itrinseco: siue ab extrinseco siue habeat itēsaꝫ siue remissam frigiditatē. ℂ Prima rn̄o Burlei apparet falsa: qm̄ tempore estiuo aer est calidus: ⁊ aqua reducta ē frigida. igr̄ maiorem frigiditatē habꝫ aqua q̄ꝫ aer. tꝫ ꝯn̄a: quia frigiditas ⁊ caliditas nō denominant nisi supra me^m gradiꝫ. oꝫ ergo dicere ꝙ aqua reducit̄ ad maiorē frigiditatē q̄ꝫ est frigiditas continētis. ℂ Scḋa rn̄o Burlei etiā apparet falsa: qm̄ seqtur icōueniēs adductuꝫ ꝯ opi. Aui. s. ꝙ aqua semp reducit̄ ad frigiditatem sum mā: qm̄ gradus vt duo frigiditatis aeris agit gradū vt. 6. frigiditatis aque ꝓpter aptitudinē subiecti: ⁊ naturalē iclinationē: sꝫ aqua habꝫ naturalē iclinationē. ⁊ naturalē aptitudinem ad frigiditatē summā. igr̄ semp alterabitur ad frigiditatē summā. ℂ Itēꝫ seqtur ꝙ a ꝓportione minoris iequalitatis ꝓueniret actio ꝯ ph̄m. 7. physicoruꝫ: ⁊ ꝓbat̄ ꝯn̄a: dato ꝙ frigiditas cōtinētis sit vt duo. ⁊ caliditas aque vt. 6. nō eni̅ generabit̄ frigiditas qn̄ corrumpetur caliditas: cōstat aūt frigiditatē vt duo esse minoris actiuitatis ⁊ resistētie: q̄ꝫ caliditas vt. 6. necesse est ergo dicere ꝙ corrumpet̄ frigiditas vt. 2. a caliditate vt. 6. ⁊ nō caliditas vt. 6. a frigiditate vt. 2. Neqꝫ obstat similitudo de igne: qm̄ paru⁹ ignis p̄mo ꝓducit ignē equalēz sibi: ex quibus fit ignis duplus ad p̄mū: deinde ex ambobus fit alius ignis tāte q̄ñtitatis: ex quo ⁊ p̄oribus duobus fit ignis quadruplus ad p̄muꝫ: sed fꝫ Burleū nō itroducitur aliquis gradus frigiditatis nisi omnes gradus caliditatis p̄us corrumpant̄. ⁊ dato ꝙ simul starēt caliditas ⁊ friditas nūq̄ꝫ gradus friditatis coextēsus caliditati corrumpit illā. ⁊ ꝯn̄ter nulluꝫ iducit graduꝫ frigiditatis. ℂ Dōm igr̄ alr̄ iuxta mētēꝫ Cōmen. 2° ph̄ycoꝝ. di. ꝙ corpora simplicia mouētur ab itrīseco ꝑ se localiter: sed nō per se alterantur: per accidens aūt pōt cōtingere. aer eni̅ cōdensatus pretem āliter derelict⁹ nāe sue mouet seipm ad situꝫ naturalē suum se extēdēdo ⁊ rarefaciēdo: ⁊ quia friditas nō potest stare sub illa raritate corrumpit̄ per accn̄s rōne motus a centro versus circūferentiā. ⁊ ꝯn̄ter per accidēs itroducit̄ caliditas. ita cuꝫ aq̄ calefit. ipsa rarefit: ⁊ exit naturalē locuꝫ suū fm situm. cū vero dum itit̄ nature sue. ipsa ab itrinseco per se mouetur localr̄ a circūferentia versus centruꝫ: ⁊ qm̄ cū tanta densitate in tali m̄a nō stat caliditas ipsa caliditas per accidēs corrumpit̄: ⁊ par friditas per accn̄s generat̄. ℂ Cōcludo igitur ꝙ ista reductio fit ab itrinseco: ⁊ ab extrinseco: ab intrinseco qdē p accn̄s: ⁊ ab extrīseco p se. Nisi eni̅ illa reductio fieret ab itrīseco nō passet assignari causa ꝓpter quā reducitur ad maiorē frigiditatē q̄ꝫ sit frigiditas ꝯtinētis: ⁊ nisi fieret ab extrinseco. nō pasꝫ assignari cā ꝓpter quā est frigidior in hyeme q̄ꝫ in estate. Et licꝫ cōtinēs extrinsecum sit ifrigidās per se: illud tamē nō est necessariū ad infrigidationē aque: qm̄ si aqua calida poneret̄ in vacuo nō minus reduceret̄ ad frigiditatēz: nō quidē per se: sed p accidēs: sicut per accn̄s corrumperet̄ caliditas ⁊ generaret̄ friditas. cōcedatur igitur ꝙ aqua mouet seipsam p se: ⁊ alterat seipsam p accn̄s: nō tn̄ idē fm idem agit in seipm: sꝫ fm diuersa. vꝫ. fm formā ⁊ fm m̄am.

ℂ Et omnifariā alterū: ⁊ nullatenus idem similiter. Neqꝫ enim patietur albedo a linea: aut linea ab albedine preter q̄ꝫ fm accidens: puta si accidat albā siue nigrā lineam esse. Nō exteri⁹ eni ipsa seipsa a natura faciūt quecūqꝫ neqꝫ cōtraria: neqꝫ ex cōtrarijs sunt. 49

ℂ Tertia ꝯclō. impoīe est agēs ⁊ patiēs oīo esse dissimilia probat̄ sic. ꝙ sola dissimilitudo est cā actionis ⁊ passiōis. seqtur ꝙ quāto aliqua sunt magis dissimilia: tāto iuicem sunt magis actiua ⁊ passiua: sed ꝯn̄a est falsum: q2 linea et albedo ⁊ nigredo sunt magis dissimilia q̄ꝫ albedo ⁊ nigredo: q2 linea ⁊ albedo sunt diuersoꝝ predicamentoꝝ. albedo autē ⁊ nigredo sunt eiusdē predicamēti: nō tamē sunt magis actiua iuicē linea ⁊ albedo: q̄ꝫ albedo ⁊ nigredo: q2 linea nō patitur ab albedine: neqꝫ albedo a linea: nisi forte per accn̄s. albedo autē ⁊ nigredo iuicē patiūtur. igr̄ ⁊c. añs arguit̄: qm̄ nulla iuicem agūt ⁊ patiūtur: nisi sint contraria aut cōpanātur ex cōtrarijs: sed linea ⁊ albedo nō sunt cōtraria neqꝫ componūtur ex cōtrarijs. albedo autē ⁊ nigredo sunt cōtraria. ideo albedo ⁊ nigredo iuicem patiuntur per se. linea aūt ⁊ albedo nō patiuntur per se: sed tm̄ per accn̄s iquantuꝫ accidit linee ꝙ alba ⁊ nigra. linea eni̅ alba patitur a nigro cum expulsiōe albedinis. ⁊ linea nigra patit̄ ab albo in expulsione nigredinis. Le. lit. (Et omnifariaꝫ alterū). i. patiens oīno alteriꝫ (⁊ nullatenus ideꝫ) cū agente (similr̄) nō patitur ab illo (Neqꝫ eniꝫ patietur albedo a linea. neqꝫ linea ab albedine pter q̄ꝫ fꝫ accidens. puta si accidat albaꝫ vel nigraꝫ esse lineā. nō exterius eni seipā a natura faciūt). i. nō faciūt se eē extra naturā per corruptiōem (quecūqꝫ cōtraria) nō existunt (neqꝫ ex cōtrarijs sunt.) ℂ Notāduꝫ ꝙ ex^a Ar. nō sunt hic accipiēda tāq̄ꝫ vera: neqꝫ de itentione sua: sed tm̄ fꝫ famositatem. ⁊ fm modū loquēdi antiquoꝝ: quia nō est veruꝫ ꝙ linea sit subm albedinis vel nigredinis: sed superficies aut corpus: nec est verū ꝙ albedo ⁊ nigredo iuiceꝫ agunt vel patiūtur: q2 nullā habēt actionē realē: sed tm̄ itentionalē: sed famosum erat ⁊ cōcessum cōmuniter ab antiqs: ꝙ linea est subꝫ colorū: ⁊ ꝙ qualitates scḋe iuiceꝫ agunt ⁊ patiuntur: sicut qualitates p̄me: ⁊ ꝙ nō solū ex^ma agunt ⁊ patiūtur iuicē: sed etiā media. ita ꝙ albedo ⁊ nigredo iuicem agūt ⁊ patiūtur: ac etiā rubedo ⁊ viredo ⁊ alij colores medij: quia iuicē contrariātur: ex quo cōpanūtur ex cōtrarijs. vꝫ. ex colorib⁹ extremis. Intēdit ergo ph̄us ꝙ nō quātūcūqꝫ iuicem dīa ⁊ dissimilia iuicem agunt: sed tm̄ cōtraria. ⁊ si ea que nō sunt cōtraria aliquo mō agunt: hoc est iquātum in eis reseruat̄ cōtrarietas. ꝯstat autem ꝯria

nō esse dissimilia oīno: sed esse aliquo modo eadē. ⁊ similia in quantū sunt eiusdē generis. igr̃ falsum est ꝙ agēs ⁊ patiens sint oīno dissimilia.

Dubitatur ꝓbādo ꝙ aliqua nō cōtraria inuicem agunt ⁊ patiuntur: qꝛ magis calidū ⁊ minus calidū nō sunt cōtraria cum sint eiusdem spēi specialissime: ⁊ tamē magis calidū agit in min⁹ calidū. ⁊ ecōtra. ¶ R̃ndetur ꝙ magis calidū: ⁊ minus calidū sunt cōtraria sm̄ Ar. 5. phy corū. alr̃ nō posset fieri mot⁹ o magis calido ad minus calidū: nec ecōtra: nec īcōuenit aliq̄ eiusdem spēi specialissime eē īuicem cōtraria nō simplr̄: sꝫ inquantū reseruat̄ in illis aliqua ꝯrietas. s. n. magis calidū agit in minus calidū hoc ē: qꝛ minus calido est cōiuncta frigiditas. rōne cuius fit actio ⁊ reactio.

50 ¶ Sed quoniā nō quodcūqꝫ inatum est pati ⁊ facere: sed quecūqꝫ aut cōtraria sunt: aut ꝯtrarietatem habēt. Necesse est patiens ⁊ faciens genere quidē simile esse ⁊ idem: specie autē dissimile ⁊ cōtrarium.

¶ Quarta ꝯclo. necesse est agens ⁊ patiens esse aliquo mō similia. ⁊ aliquo mō dissimilia. pro declaratiōe hui⁹ ꝯclonis Ar. p̄mittit duas suppōnes. quarū p̄ma est ista. agens ⁊ patiēs sunt eadē: ⁊ silīa genere: specie autē sunt cōtraria ⁊ dissimilia: patꝫ: qꝛ nō quodcūqꝫ est inatuꝫ agere in q̄dcūqꝫ: neqꝫ quodcūqꝫ est inatum pati a quocūqꝫ: qꝛ non linea ab albedine: neqꝫ albedo a linea; vt ꝓbatū est in alia ꝯclone: sed quecūqꝫ aut sunt cōtraria: aut habēt cōtrarietatē illa sunt actiua ⁊ passiua adinuicē vt pꝫ iductiue. cū igr̃ cōtraria sint eadē ⁊ similia genere. specie aūt dissimilia ⁊ cōtraria; sequit ꝙ agēs ⁊ patiens de necessitate sunt genere eadē ⁊ silīa: specie vero cōtraria sunt ⁊ dissimilia. L. e. lr̃aꝫ. (Sed quoniā nō quodcūqꝫ inatū est facere ⁊ pati) in q̄dcūqꝫ: ⁊ o quocūqꝫ idifferenter (sed quecūqꝫ aut contraria sunt: aut cōtrarietatem habēt: necesse est faciēs ⁊ patiens genere quidem silē esse ⁊ idem. specie aūt dissilē ⁊ ꝯriuꝫ.)

¶ Innatuꝫ est eni corpus a corpore: sapor a sapore color autē a colore pati. Uniuersalr̄ autē homogeneos ab homogeneo.

51 ¶ Huius autēꝫ causa quoniā cōtraria in eodeꝫ genere omnia. faciunt autem ⁊ patiūtur contraria abinuicem.

¶ Scđa suppositio. agēs ⁊ patiēs necessario sunt eiusdem generis. ista suppō pꝫ iductiue: qm̄ corp⁹ predicamēti substātie est inatū pati a corpore eiusdē predicamēti. Et sapor est inatus pati a sapore: ⁊ color a colore: nō quidēꝫ in eo ꝙ sunt obiecto sensuū: sed in eo ꝙ cōsistāt ex p̄mis qualitatibus: ⁊ vn̄ cōtingit in alijs: ꝙ semper homogeneū patit̄ ab homogeneo: ⁊ causa hui⁹ dcā est: quia oīa cōtraria īuicem siue ꝯrient̄ simplr̄: siue sm̄ quid sunt in eodē genere. constat autē talia ꝯtraria īuicē agere ⁊ pati. L. e. lrām. (Innatum eni est corp⁹ a corpore: sapor autē a sapore: color a colore pati vniuersalr̄ aūt homogeneos ab homogeneo). i. aliq̄d eiusdem generis ab alio eiusdē generis patit̄ (hui⁹ aūt causa qm̄ cōtraria in eodē genere oīa: faciunt autēꝫ ⁊ patiūtur contraria abinuicem)

¶ Quapropter necesse est qualr̄ quidē eē eadē faciens ⁊ patiens: qualr̄ aūt altera ⁊ dissimilia abinuicē. Quoniā aūt faciēs ⁊ patiens genere quidē eadē ⁊ similia sunt: specie aūt dissimilia. Talia autēꝫ cōtraria. Manifestū qm̄ actiua ⁊ passiua sibi inuicem sunt ⁊ ꝯtraria ⁊ media.

¶ Istis suppositionib⁹ premissis Ar. ꝯclonē quartā triplr̄ ꝓbat. ⁊ p̄ sic. Quecūqꝫ sunt eadem genere ⁊ differētia specie. quodā modo sunt similia: ⁊ quodā modo dissimilia. sꝫ agens ⁊ patiēs sunt eadem genere ⁊ differentia specie. igitur agens ⁊ patiēs sunt quodā mō similia: ⁊ quodā mō dissimilia. tꝫ ꝯn̄a cū maiori: qꝛ silītudo fundatur in identitate. ⁊ dissimilitudo in diuersitate. minor vero tenet ex prima suppōne que erat ꝙ agēs ⁊ patiēs sunt eadē ⁊ similia genere. spē aūt sunt ꝯtraria ⁊ dissimilia: ⁊ rō assignata est: qꝛ cōtraria tam simplr̄ vt ex^{ma}: q̄i sm̄ q̄d vt media sunt eadem: ⁊ silīa genere: diuerso autē ⁊ ꝯtraria specie. ꝯstat aūt omnia talia eē inuicē actiua ⁊ passiua. L. e. li. (Quapropter necesse est ꝙ qualr̄ quidē). i. aliqualr̄ (est eē eadēꝫ ⁊ faciens ⁊ patiēs: qualr̄ autē). i. aliqualr̄ cōtingit illa esse (altera ⁊ dissimilia adinuicē: quoniā autē faciens ⁊ patiens: genere quidē eadē ⁊ similia: specie autē dissimilia. talia aūt sunt cōtraria). vꝫ. eadē genere ⁊ diuersa spē (manifestuꝫ est: quoniaꝫ actiua ⁊ passiua sunt sibiuuicē ꝯn̄a ⁊ media)

¶ Etenim vniuersalr̄ generatio ⁊ corruptio in his ⁊ ex his. Et ideo rōnabile iam ignē calefacere: ⁊ frigiduꝫ ifrigidare. Contraria eniꝫ hec sunt: ideo ⁊ actiua ⁊ passiua.

¶ Scđo ad ꝯclonē arguit phs sic. gn̄o ⁊ corruptio sunt inter ea que sunt quodaꝫ mō similia. ⁊ quodā mō dissimilia igr̃ ⁊ actio ⁊ passio sunt h'. pꝫ ꝯn̄a: qꝛ generatio est actio: ⁊ corruptio ē passio. Añs declarat̄: nam generatio ⁊ corrup⁹ sunt iter generān ⁊ genituꝫ: corrumpēs ⁊ corruptū: sed generās ⁊ genitum sunt similia: quia sunt eiusdeꝫ generis ꝑ scđam suppositionē. Corrumpēs autē ⁊ corruptū sunt dissimilia: qꝛ sunt cōtraria ⁊ differentia spē. per p̄mā suppositiōem. Et ista est causa ꝓpter quā ē rōnale igneꝫ agere in aquā: calefaciēdo ⁊ corrumpēdo eā. ⁊ ecōtra aquaꝫ agere in ignem frige faciēdo ⁊ corrumpēdo ipm̄: qꝛ aqua ⁊ ignis sunt iuiceꝫ cōtraria. omnia autē cōtraria sunt inicem actiua ⁊ passiua per alterationē ⁊ corruptioneꝫ. L. e. li. (Etenī vniuersalr̄ generatio ⁊ corruptio in his) sunt que quodā mō sunt similia: ⁊ quodā modo dissimilia (ideo ⁊ rōnabile est ignē calefacere) aquā (⁊ frigidū) q̄d est aqua (infrigidare) ignem (cōtraria enim hec ideo actiua ⁊ passiua) sunt inuicem.

¶ Et vniuersalr̄ faciens assimilare sibi ipsi patiens. faciens enim ⁊ patiēs cōtraria sunt: ⁊ generatio in cōtrarium. Quapropter necesse est in faciēs patiens trāsmutari. Sic enim generatio in cōtrarium erit.

¶ Tertio arguit phs ad illā ꝯclonēꝫ sic. omne agēs naturale itendit assimilare sibi passum: sꝫ intentio nature non est frustra. igr̃ agens ⁊ patiēs sunt quodā mō similia. ⁊ habetur p̄ma pars ꝯclonis. tūc vltra. omne agens naturale itendit assimilare sibi passum. igr̃ itendit generare sibi simile ⁊ trāsmutare passum in suā naturā. igr̃ agēs ⁊ patiēs sunt quodā mō dissimilia. ⁊ habet̄ scđa pars ꝯclonis: patꝫ ꝯn̄a. quia agēs nō potest trāsmutare passum: ⁊ generare sibi simile nisi sit cōtrarium passo: quoniā forma que generatur est cōtraria forme corrupte: cū nō possint simul stare. cōstat autē nihil alteri contrariū eē quin illi sit dissimile. L. e. li. (Et vniuersalr̄ faciens) itendit (assimilare sibi patiens. faciens. n. ⁊ patiēs cōtraria sunt ⁊ generatio in cōtrariū). s. forme corrupte (quapropter necesse est patiens in faciēs trāsmutari. sic eni in contrariū generatio erit.) Ideo agēs ⁊ patiēs sūt quodā modo dissimilia rōne ꝯtrarietatis: sicut sunt quodā modo similia rōne cōuenientie ⁊ itentiōis nature. ¶ Notādum ꝙ ex ꝓbatis ꝯclonibus

in cōcreto habētur quatuor cor^m in abstracto: quoꝝ pͥmū est. actio ꝛ passio non est rōne similitudis tm̄: q2 non esset ratio q̄re magis vnū similiuz esset agēs vel patiēs: q̄ʒ reliquū. imo idē ageret in seipsum. Denīqꝫ ꝛ itelligētie mouerentur ꝛ possent corrumpi. ¶ 2m cor^m q̄ actio ꝛ passio nō est tm̄ rōne dissimilis: quia tūc linea pateretur ab albedine ꝛ nigredo a superficie cuz ista sint maxie dissimilia. ¶ 3m coꝝ^m. actio ꝛ passio est sil' rōne similitudinis ꝛ dissimilitudinis: q2 agēs ꝛ patiēs sunt eadē genere ꝛ diuersa spē. Etiā quia agēs vnū generat ꝛ alterū corrumpit: aut quia vnaz formā itendit esse: ꝛ alterā itendit nō esse. ¶ 4m cor^m. ac° pͥncipal'r est rāne similitudis. ꝛ passio est pͥncipal'r ratione dissilitudinis. cū. n. actio ꝛ passio sint respectus compasiti se inuicē icludentes: quoꝝ sunt cause. similitudo ꝛ dissimilitudo. opꝫ tam actionē q̄ʒ passiōem esse rōne vtriusqꝫ: sed nō eodē mō: q2 actio est pͥncipal't rōne similitudinis: ꝛ minus pͥncipal'r rōne dissilitudinis. dicat̄ igr̄ q̄ actioē per se: pͥmo rōne dissilitudinis. ꝛ per se nō pͥmo rāne silitudinis. passio aūt e cōtra est per se pͥmo rōne similitudis. ꝛ p se nō pͥmo rōne dissimilitudis. Ex qbus seqtur fm pħm ꝛ Commētatorē. q̄ ois actio est rōne ꝯtrarietatis. ꝛ ois passio est rōne conuenietie loquēdo de actōe ꝛ passione vt respect° fūdati in motu alterationis pͥprie dicte: q2 actio anime seu medy in illuminatōe nō est rōne cōtrarietatis passiue loquēdo de cōtrarietate. vnde pāt sic argui. Agens naturale habꝫ formā cōtrariā forme patiētis. per Arꝫ. h: sꝫ actio est rōne forme. ꝛ passio rōne materie: cū igitur tale agens ꝛ patiēs ꝯlētur in forma: ꝛ ꝯueniāt in mā. sequitur q̄ actio est rōne ꝯnetatis: ꝛ passio rōne ꝯuenientie.

Contra ista arguit̄. ꝛ pͥmo q̄ actio nō sit rōne contrarietatis: q2 multa sūt cōtraria que nō sunt inuicem actiua ꝛ passiua. dicit. n. Aris. h q̄ quecūqꝫ differūt spē: ꝛ sunt eadē gn̄e sunt cōtraria: sꝫ homo ꝛ equ° differūt specie: ꝛ sunt eadē genere. igr̄ homo ꝛ equus sunt cōtraria: nō tamen inuicem agūt: neqꝫ patiūtur. ignis ēt purus ꝛ aqua pura sunt ꝯtria. per Arꝫ. 2. hui°. nō tamē sunt inuicez actiua ꝛ passiua: q2 dicit Cōment. 2. de aīa. q̄ aq̄ pura nō patest calefieri. ꝛ ignis purus nō patest ifrigidari. Itez si actio est pͥncipal't ratione cōtrarietatis: ꝛ minus pͥncipaliter rōne cōuenientie: sequitur q̄ agens naturale pͥncipal't itendit corrūpere suū contrariuz: ꝛ minus pͥncipal'r itēdit generare sibi simile: qd̄ est falsuz: ꝛ cōtra itentiōem Aris. hic. ¶ Scdo arguit̄ q̄ passio nō sit rōne ꝯuenientie: quia duo iduidua eiusdē spēi cōueniunt in materia: quoꝝ nullum est ab altero passibile. imo cū idem sit maxime cōueniēs sibi ipsi. sequitur q̄ idē patit̄ a seipso. et ꝯñter separate substātie patientur a seipsis. ꝛ essent mobiles ꝛ cōruptibiles: qd̄ est reprobatū. 8° physicoꝝ. ¶ Ad primuz dr̄ q̄ oīa cōtraria sunt inuicez actiua ꝛ passiua. ꝛ hoc fm se: aut fꝫ suas cās imediatas: q2 albedo ꝛ nigredo: seu dulcedo ꝛ amaritudo fm se nō agunt neqꝫ patiūtur: sed fꝫ qualitates primas que sunt illoꝝ cause imediate. ideo eā dicūtur agere ꝛ pati inuicem albedo ꝛ nigredo: q2 caliditas que ē pͥncipalis causa nigredinis: ꝛ frigiditas que est pͥncipalis cā albedinis inuicē agunt ꝛ patiūtur. hō autē ꝛ equus nō dicuntur inuicem agere ꝛ pati: quia nō habēt verā cōtrarietatez: neqꝫ itendit pħs loqui large cū dicit oīa illa esse ꝯtria que sunt eadez genere ꝛ differētia spē: sed oīa illa esse ꝯtraria: que differūt specie. ꝛ sunt eiusdē generis diuisi in ꝯtria: aut per cōtraria. Cōstat aūt q̄ aīal in quo homo ꝛ equ° habēt identitatez: nō diuiditur in cōtraria: ꝛ per contraria. color autē diuiditur in cōtraria ꝛ per cōtraria. ac etiaʒ sapor. ideo omnia cōtenta sub colore: aut sub sapore dr̄ia spē. sunt cōtraria simpl'r vl' fm quid cōplete vel icomplete. Et ad cōmentatorē dr̄. q̄ per aquā purā itendit aquā in sua nālissima dispōne. ꝛ per ignē puruz itendit ignez optime dispositum in natura sua. Cōstat autē talē aquā non calefieri neq̄ʒ talem ignē ifrigidari: quia ignis ifrigidatus nō est pur° ꝛ aqua calefacta nō est pura cū sit extra naturalissimā dispositionē. licꝫ igr̄ nō sit possibile aquā purā ꝛ ignē purum inuicē alterari: tamē aqua pura ꝛ ignis purus possunt seinuicez alterare. Cū vero arguit̄. actio nō est rōne cōtrarietatis: quia tūc agens naturale pͥus itenderet corrumpere suū contrariū. q̄ʒ generare sibi simile: negat̄ ꝯñtia: sꝫ soluz sequitur q̄ pͥus corrūpit suū contrariuz q̄ʒ generet sibi simile. ꝛ hoc pͥoritate temporis vel nāe. vnde ordo itentionis ali° est ab ordine operationis: qd̄ manifestat̄ recitando ea que sunt ex parte vtriusqꝫ ordis. Iste est igr̄ ordo itentōis agentis naturalis: qm̄ pͥmo itendit assimilari pͥme cāe q̄ʒtum pōt: ꝛ q2 nō patest illi assimilari melius q̄ʒ in perpetuitate specifica. scdo itendit ꝯtinuationē specificam: ex quo fm iduiduatiōem nō potest perpetuari ppter ꝯpōnez ex cōtrarys. ꝛ pͥuationē materie: ꝛ quia non pōt cōtinuari in specie nisi pͥducat sibi simile cū sit corruptibile. 3° itēdit pͥducere sibi simile in spē: vt in eo ꝯtinuetur spēs: quoniā nō potest compositū aliqd̄ generari nisi aliud corrumpatur: quia nō se compatiūtur ex nā illoꝝ. 4° itendit corruptionē sui ꝯtrary. pͥma igr̄ itentio est causa scde itentionis ꝛ secūda est cā 3e. ꝛ tertia est cā quarte. Ordo aūt operationis est iste. Quoniā pͥmo ponitur cōtrarietas in agēte ꝛ in patiente. 2° ponit̄ actio. 3° ponitur corruptio. ꝛ 4° gnō. sic q̄ ꝯrietas est cā generatōis. gnō est cā actionis. ꝛ actio est causa corruptiōis: ꝛ corruptio est cā generationis. ita q̄ lꝫ eadē mutatio nūero sit genera° ꝛ corruptio: tamē illa mutatio vt icludit respectū forme corrupte est cā eiusdez materie: vt icludit respectū forme generāde. ¶ Ad scdm dicitur q̄ si passio esset tm̄ rōne ꝯuenientie. argumentū concluderet: sed est etiā rōne cōtrarietatis: licꝫ non eodē mō. passio enī est rōne ꝯuenietie pͥncipal't: seu per se pͥmo: ꝛ rōne ꝯtrarietatis minus pͥncipal'r: aut per se non pͥmo. nihil ergo patit̄ nisi habeat disconuenientiā ꝛ ꝯrietatē cū agēte: sed nihil discōuenit sibi ipsi: neqꝫ ꝯriatur sibi ipsi. igitur idē non patit̄ a seipso. Intelligēdum q̄ similitudo ꝛ dissimilitudo dupl'r possunt accipi vꝫ. essential'r ꝛ accidentaliter. pͥmo mō sunt passiones entis. ꝛ sic ea in qbus nō sunt accñtia: possunt dici similia ꝛ dissimilia. 2° modo sunt passiones qualitatis. fm illud Arꝫ. in predicametis. Propriū est qualitati fꝫ eā simile vel dissimile dici. ꝛ isto modo nihil est simile sibi ipsi: qm̄ talis similitudo reqrit drīaz realem extremoꝝ: vt colligitur a pħo. 5. metaphy. loquendo tm̄ de silitudine ēentiali que ē silitudo trāscēdēs. ꝯcedat̄ idē eē sile sibi ipsi. sicut ꝯcedit̄ 4°. phyꝝ. aliqd eē in seipso: nō qdē q̄ aliqd ē in seipso pͦ: sed q̄ aliqd est in seipso rōne ptis ita aliqd est simile sibi. nō rōne toti°: sed ratione partis vel se habētis per moduz. ideo hec similitudo non tm̄ inuenit̄ in rebus quātis ꝛ dissimilib°: sed etiā in rebus non quātis ꝛ abstractis a mā. in itelligentys autē est compositio generis ꝛ spēi: seu actus ꝛ potētie. In deo vero ꝛ si nulla est ꝯpositio neqꝫ aliqua potētialitas in eo. tamē est ꝯstitutio diuersaꝝ rānū dicentiū formā ꝛ māam vt liquet.

Secundū rationē autez non eadē sunt 52
dicentes: ambos tamē est tangere naturam. Dicimus enī pati quandoqꝫ subiectum quidē. V.g. sanari hoiez: ꝛ calefieri ꝛ ifrigidari: ꝛ alia eodē mō. Quandoqꝫ autez calefieri frigidum: sanari autē laborans. Ambo aūt sunt vera. Eodē modo ꝛ de faciente: quandoqꝫ aūt calefacere hoiez inquimus: quādoqꝫ autem calidum.

¶ Ista est scda pars huius capli, in qua pħs determiat de

actiõe ⁊ passione quo ad modũ agẽdi ⁊ patiẽdi. ⁊ qd circa hoc senserũt antiq. postq̃ manifestauit qd illi senserũt ex parte ipsoꝝ agentiũ ⁊ patiẽtiũ. in q̃ parte phs ponit tres distinctiões. ⁊ cuilibz ãnectit vnã ↄ̈clonez: aut dnos. 2ª distinctio icipit ibi. (Eodẽ mõ) 3ª distinctio incipit ibi. (Est aũt factiua) Prima distin° est ꝙ ↄ̈tingit dupl'r aliqd pati: vel agere. vz. ſm subm ⁊ ſz formã. tũc dicimus pati aliqd ſm subm: qñ nõ exprimit̃ forma ↄ̈ria: vt hoiem sanari: hominẽ calefieri ⁊ ifridari: dealbari ⁊ dnigrari. ⁊ sic de alijs motib' alterationis. tũc vero dicim' aliqd pati ſm formã quãdo exprimit̃ forma ↄ̈traria. vt cũ dr̃ ifirmus sanari: ⁊ calidũ ifri'i. ⁊ frigidũ calefieri: ⁊ siue dccipit̃ ſm formaz siue ſm subm vterq̃ modus loquendi ẽ verus. Cõsimil'r dicat̃ de agere: sicut de pati; qꝛ ↄ̈tingit aliqd agere dupl'r. vz. ſm subm ⁊ ſm formã. tũc quidez dicimus aliqd agere ſm subz. qꝛ exprimitur subm ⁊ nõ forma contraria: vt qñ dicimus hoiez sanare calefacere ⁊ frigefacere: ſz tũc agit aliqd ſm formã qñ exꝑmit̃ forma ↄ̈ria. s. ſm quã fit actio vt cũ dicimus calidũ calefacere. ⁊ frigidũ ifrigidare. Istã distinctionẽ nõ cognouerũt antiq. cũ eoꝝ qdã dixerit actionem ⁊ passionẽ fieri tm̃ rõne materie. Alij vero ꝙ tm̃ rõne forme. ideo nõ eũdez modũ: neq̃ eãdẽ rationẽ assignauerũt agẽdi ⁊ patiẽdi. ⁊ hoc ideo: qꝛ tetigerũt nãm ⁊ nõ penetrauerũt eã. dr̃. n. scðo physico. ⁊ 5. metaphy. ꝙ duplex ẽ natura. vz. mã ⁊ forma. cũ igr̃ actio ⁊ passio fiat rõne forme ⁊ mãe ⁊ ipsoꝝ qdã dixerũt actionẽ ⁊ passionẽ fieri tm̃ rõne mãe. qdã aũt ꝙ ratiõe forme tm̃: seqtur ꝙ tetigerũt nãm: ⁊ nõ penetrauerũt eã: qꝛ ↄ̈siderauerũt partẽ ⁊ nõ totum. L. e. li. (Et ſm rõnẽ aũt) agẽdi ⁊ patiẽdi errãt antiq noiati (non eadẽ dicẽtes: ambos tñ cõtingit tãgere nãz) agẽdi ⁊ patiẽdi (Dicim°. n. pati qñq̃ qdẽ subm. vbi gra. sanari hoiem ⁊ calefieri ⁊ ifrigidari. ⁊ alia eodẽ modo: qñq̃ aũt calefieri qdẽ fridum sanari aũt laborãs). i. egrotans (ambo aũt sunt v̾a. eodẽ mõ ⁊ de faciẽte. qñq̃. n. hoiez calefacere igmus: qñq̃ aũt calidum)

Est quidem enim vt materia quod patitur: est autem vt contrarium.

Ista distinctiõe pmissa Ar. ponit hãc ↄ̈clonẽ: tã silitudo q̃ dissilitudo ẽ rõ agẽdi ⁊ patiẽdi. ⁊ ꝓbat̃. tã forma q̃ mã est ratio agẽdi ⁊ patiẽdi: sed silitudo ẽ rõne mãe. ⁊ dissimilitudo ẽ rõne forme. igr̃ ⁊c. tz ↄ̈ña cũ maiori ex distinctiõe iã posita. ⁊ minor ẽ clara: qꝛ nisi agẽs ⁊ patiẽs ↄ̈uenirẽt in materia. sic ꝙ eadẽ mã nũero passũ eẽ agẽtis ⁊ patiẽtis. sil' aũt successiue ſm ĩdiuiduũ: aut ſm spẽm: nũq̃ agẽs transmutaret passum: neq̃ ipm ↄ̈uerteret in sui nãm. ⁊ nisi eẽt ↄ̈rietas forme in agẽte ⁊ patiẽte nũq̃ agens ageret in passum. cũ oĩs actio ꝓprie dcã fiat rõne ↄ̈rietatis. videmus. n. ꝙ vbi nõ est ↄ̈rietas non fit actio neq̃ passio ꝓprie dcã. L. e. li. (Est qdẽ. n. sic vt mã patitur aliqd: est aũt vt ↄ̈riũ) patiatur idẽ. igr̃ tam similitudo q̃ dissilitudo est rõ ⁊ causa agendi ⁊ patiendi.

Ad id quidem igitur respiciẽtes idem oportere habere existimauerunt facere ⁊ pati. Ad alterum autem cõtrarium.

Ex p̃dictis Ar. ifert cãz discordie antiquoꝝ assignantiũ rõnẽ agẽdi ⁊ patiẽdi. di. ꝙ illoꝝ qdã ispexerũt tm̃ materiã q̃ est eadẽ in agẽte ⁊ patiẽte. ⁊ ex hoc dixerũt sil'e pati a sili: ⁊ nihil p̃ter silitudinẽ eẽ rõnẽ agẽdi ⁊ patiẽdi. Alij v̾o ispexerũt tm̃ formã q̃ ẽ q̃dã alteꝝ a mã. ⁊ dixerũt dissil'e pati a dissili, ⁊ nllãz eẽ rõnẽ agẽdi ⁊ patiẽdi p̃ter dissilitudinez. L. e. li. (Ad idẽ qdẽ igr̃). s. ad mãm q̃ est eadẽ sub vtroq̃ ↄ̈rioꝝ (respiciẽtes idẽ opartere habere existimauerũt facere ⁊ pati) Cõstrue sic extimauerũt facere ⁊ pati opartere hr̃e idẽ. i. silitudinẽ tm̃ (ad alteꝝ aũt) respicientes vt ad formã (⁊ ↄ̈rium) existiauerũt facere ⁊ pati oportere hr̃e nõ idẽ. i. dissilitudinez. Notãdum p̃mo ꝙ duplex est actio. s. ꝓp̃e dcã q̃ est iter q̃litates p̃rias ⁊ iꝓprie dcã: q̃ est tm̃ iter actũ ⁊ patẽtiã: aut iter hitũ ⁊ p̃uationez. qñ g̃ Ar. dicit ꝙ vbi est sola silitudo: ibi nõ est actio neq̃ passio. loqtur phs de actione ꝓp̃e dcã: ⁊ nõ de actiõe iꝓprie dcã: qñ vn° oculus q̃tũcũq̃ sit similis alteri pãt agere in ipm silem sui. Et vn° ignis q̃tũ cũq̃ sit silis alteri potest agere in ipm spẽm tãgibilẽ. 2°. notãdũ ꝙ duplex ẽ actio ꝓp̃e dcã. s. directa ⁊ reflexa. actio directa ẽ illa q̃ aliqd agit in aliud. actio reflexa ẽ illa q̃ aliqd ꝑ antipistasim agit in seipm. Est. n. antipistasis mot' alicui° in seipm per adueniẽtũ ↄ̈rij. qñ g̃ Ar. dicit ꝙ vbi ẽ sola silitudo. ibi non est actio ⁊ passio. itendit de actõe directa ⁊ nõ reflexa: qm̃ per antipistasim idẽ itendit seipm ⁊ suũ sil'e in q̃litatibus p̃mis. iuxta doctrinã Ar. 2. metho°. gutte. n. pluuiales ꝑ antiperistasim seipsas iẽdũt in friditate. ⁊ generãt grandinẽ. hoc etiã mõ friditas aque seipsam iẽdit tẽpore estiuo. ⁊ caliditas tempore hyemali in viscerib' terre cuius signum est: qꝛ aq̃ puteales apparẽt calide tempore hyemali: ⁊ fride tempore estiuo. Dõm igr̃ ꝙ sil'e alteri in qualitate ⁊ in gradu nõ agit in ipm actione directa ⁊ ꝓp̃e dcã. fridũ eni agit in calidũ q̃tũcũq̃ sint similia in gradu. vz. ſm itensionẽ ⁊ remissionẽ: qꝛ sint dissilia in qualitate. magis calidũ agit in min° calidũ q̃tũcũq̃ sint silia in qualitate: qꝛ sunt dissilia in gradu. Sed alij dicũt ꝙ ẽt actione directa ⁊ ꝓp̃e sumpta sil'e ĩ qualitate ⁊ in gradu agit in suum sil'e. vñ Bur. 2°. physicoꝝ. dicit ꝙ friditas aeris itẽdit friditatẽ aq̃ eiusdẽ itensiõis: qꝛ lz sit silitudo in qualitate ⁊ in gradu: tamẽ ẽ dissilitudo in aptitudie: que sufficit ad actionẽ. aq̃. n. iclinat̃ natural'r ad friditatẽ. sed nõ aer. ita ꝙ nõ icõuenit aliqd agere vltra gradũ ꝓpriũ: dũmõ immutat subm aptũ natũ. dicit g̃ Bur. hãc eẽ itentionẽ Ar. ꝙ sil'e alteri in gradu ⁊ aptitudie nõ agit in illud ⁊c. Marsilius v̾o dicit ꝙ sil'e alteri in q̃litate ⁊ in gradu agit in ipm actiõe ꝓp̃e dcã atq̃ directa: dũmõ sit dissilitudo in raritate ⁊ dẽsitate. ponẽdo ꝙ a. calidũ vt. 4. egerit in b. passum caliditatẽ vt 4°. Et argr̃ ꝙ a. põt vlteri° agere in b. itẽdẽdo ipm in caliditate. qm̃ a. põt cõdẽsari remanẽte eadem cali^te sub eodẽ gradu ꝑcise. igr̃ fcã ↄ̈dẽsatione. a. eẽt forti° q̃ añ. Ad auctez Ar. dicit p̃ incibauroꝝ. ꝙ virtus vnita ẽ fortior seipsa dispsa. ⁊ per ↄ̈ñs ageret in b. itendẽdo ipsũz. Itẽ omne agẽs forti° agit ꝑ lineas breuiores. q̃ ꝑ lineas lõgiores: qm̃ maiorata distãtia minorat̃ actio: ſz in tali ↄ̈dẽsatione pũcta extremalia a. ↄ̈tinue agerẽt per lineas breuiores quia quãto plus appropinquarẽt ad centrũ a. tãto min° elongarẽtur a medio puncto b. igr̃ a. ↄ̈tinue ageret in b. Itẽ sit a. pedale terre caliditatis vt. 4. ⁊ b. vnũ aliud pedale rari° a. tãte patẽtie in cali^te. cũ igr̃ eadem q̃litas vel ↄ̈silis sit fortior in mã dẽsa: q̃ in mã rara: oz caliditatẽ b. eẽ itensiorẽ cali^te a. tũc arguit̃ sic. virtutes eiusdez spẽi: ⁊ eque fortes pñt ꝓducere caliditatẽ vt. 5. igr̃ a. põt ꝓducere cali^tem vt. 5. Itẽ cũ calitas ↄ̈iuncta siccitati fortius agat q̃ ↄ̈iũcta hũiditati ipsa eadẽ: vt expientia docz de cali^te aeris ⁊ ignis. sit g̃ calitas ↄ̈iuncta siccitati vt. 4. ⁊ sit b. vna alia cali^tas tãte po^e ↄ̈iuncta hũiditati: quo admisso seq̃r ꝙ b. cali^tas ẽ itensior a. cali^te. sed b. põt ꝓducere gradũ itensiorẽ caliditatis vt. 4. igr̃ etiã a. talẽ poterit ꝓducere. ex quo ẽ tãte po^e. Dicit g̃ Marsili° hãc eẽ itentionẽ phi ꝙ sil'e in q̃li^te ⁊ gradu. raritate ⁊ dẽsitate actiõe directa ⁊ nõ reflexa nõ agit in suũ sil'e. Prima istarũ opi. fuit reprobata in altera lectiõe. vbi ostẽsum ẽ ꝙ aer semꝑ reduceret aquã ad fri^tem sumã: ⁊ ꝙ nõ ad maiorẽ friditatẽ reduceretur aqua tp̃e hyemali q̃ tp̃e estiuo: ⁊ ꝙ a ꝓportiõe minoris iequalitatis ꝓueniret actio. 2ª v̾o opio hic aliquãtulũ improbat̃: nã pã rei hz attẽdi penes multitudinez forme: sed tanta est multitudo forme in mã rara sicut in eadem

materia densa. igr tanta est potentia in mã rara: sicut in eadē mã rara. pȝ ɔña cuȝ maior: qꝛ sicut potētia passiua ē passio materie. ita potētia actiua est passio forme dicēte pħo ꝛ Cōment. in hoc pmo ꝙ forme est ꝓpriuȝ agere: materie vero pati. ideo sicut multiplicatur forma multiplicaṫ potentia actiua in ea: cum nō multiplicetur sibi absqȝ multitudine ꝓpter passionis. minor vero est euidēs: qꝛ eadem forma numero est in materia densa ꝛ in materia rara. Et licȝ cōcedam eandē formā esse eiusdem forme potētie in mã densa ꝛ in materia rara: nō tamē forme eiusdeȝ rationis sunt equales potētie quaruȝ vna ē in mã densa: ꝛ alia in materia rara eiusdeȝ quātitatis. ¶ Scdo segtur ꝙ aliquod calidū remissum pōt generare itensiorē caliditateȝ ꝙ̄ ignis sūmus. probatur. qꝛ ignis summus nō pōt generare caliditatem itensiorē caliditate sūma: sed aliqd calidū remissuȝ pōt generare caliditatē itensiorē ꝙ̄ sit caliditas sūma. igr ꝛc. ɔña nota cū maiori. ꝛ minor probatur. Et suppono ꝙ caliditas sūma sit vt. 8. quo admisso argr sic. a. est calidū vt. 4. igr est calidū remissum. sȝ p cōdēsationē cōtinue fit maioris poᵉ ꝛ fortiꝰ agit per opionē: igr cōdensatuȝ ad dupluȝ erit in duplo maioris potētie: ꝛ in duplo magis ꝛ fortius aget: sed iam agit caliditatē. vt. 5. igr tūc aget caliditateȝ vt. 10. ¶ 3ᵒ segtur ꝙ sint aliqua duo silia in qualitate: raritate ꝛ densitate ꝛ gᵘ. quorū quodlibȝ pōt reliquū in īfinitū itendere. ꝓbatur: ꝛ pono ꝙ a. cōdensetur ad dupluȝ qua cōdensatione facta segtur ꝙ a. ītendere poterit b. ad duplū: ꝛ ꝙ in fine ītensiōis b. erit tante potētie quāte est a. qꝛ sic a. est in duplo dēsius: ita b. tūc erit in duplo ītensius. pono igr ꝙ b. factuȝ ītensum ad duplū icipiat cōdensari: ꝛ segtur ꝙ fiet maioris potētie ꝙ̄ a. igr poterit intēdere a. postꝙ̄ igr a. erit alteratū ab ipso b. pono ꝙ iteruȝ cōdenseṫ a. ꝛ habetur circulatio īfinita in alterationibus. ¶ Quarto segtur ꝙ caliditas ɔiuncta hūiditati est maioris poᵉ ꝙ̄ eadem cōiuncta siccitati: qđ est cōtra eum: patȝ ɔña: qꝛ caliditas ignis cōiuncta humiditati aeris ē in materia magis dēsa. ¶ Ad primū dr: ꝙ illa ꝓpositio. omnis virtus vnita est fortior seipsa dispersa est magis itelligenda de fortitudine resistētie: ꝙ̄ de fortitudine actiuitatis: quāto eni magis virtus est vnita: tāto magis resistit: non autē opȝ ꝙ tāto magis agat. Et cōcesso ꝙ virtus vnita est fortior: nō debȝ ītelligi respectu effectus: sȝ respectu tēporis: qꝛ nō opȝ ꝙ a. calidū cōdensatū fortius agat ꝙ̄ prius. tā respectu temporis ꝙ̄ respectu effectus. Dicaṫ ɔūter ꝙ si post cōdensationē agit caliditatē vt. 4. ꝙ ante ɔdensationem sub illa raritate nō poterat tantā caliditatē īducere: sicut. n. graue velocius mouetur cū vna figura ꝙ̄ cū alia: ita idē agens naturale velociꝰ agit cū vna densitate ꝙ̄ cū alia: ꝛ cū vna raritate ꝙ̄ cuȝ alia. ¶ Ad 2ᵐ dr ꝙ lȝ qōlibȝ agēs fortius agat per lineā breuiorē ꝙ̄ longiorē: nō tamē maiorē neqȝ itensioreȝ effectum ꝓducit: qꝛ hꝰ forᵈᵒ attendēda est penes tēpus: ꝛ nō penes effectū. potest tamē contingere in aliquo casu: ꝙ per lineā breuiorē tā respectu effectus ꝙ̄ tēporis: sed ɔūter cōcedatur ꝙ ante illaȝ ꝓpinqtatem nō poterat tm̄ effectū ꝓducere ꝓpter partes extremales nō attingentes passum. aut si attingebāt nimis debilis erat cōtactus illarū. ¶ Ad 3ᵐ rńdetur ꝙ si a. sint eq̄lia qualitates habētia eiusdeȝ rōnis nō est possibile in casu isto illa eē eiusdem potētie. maioris. n. potētie est ferrū ignitum ꝙ̄ aliqs ignis tante quātitatis. si aūt b. sit maiꝰ a. admitto ꝙ b. est tāte potētie sicut a. nō tamē opȝ ꝙ sit intēsius: nam quodlibȝ pedale cuiuscūqȝ mixti vel elemēti ē maioris potētie: ꝙ̄ sua medietas: nō tamē maioris ītensionis. Ecōtra aliquid est alio maioris itensionis: non tamen maioris potētie: qm̄ assignato vno calido cuius vna medietas est calida vt quatuor: ꝛ alia vt. 8ᵒ. idubie illud ē maioris potētie ꝙ̄ aliq̄ illaruȝ medietatū: nō obstante ꝙ medietas vt. 8. est itensior toto: ex quo ipsiȝ totū nō est nisi itensum vt. 6. si e tiā esset vnū calidū vnᵉ: vt quatuor: ꝛ caliditatē vnius medietatis deꝰ coextēderet alteri medietati ista caliditas vt. 4. efficereṫ vt. 8. nō tamē maioris potentie. imo esset posē istā caliditatē ītendi in īfinitū: ꝛ per dei potentiā semꝑ coextēdendo vnā medietateȝ alteri in īfinitū. ꝛ hāc caliditateȝ cōtinue manere equalis potētie. ¶ Ad 4ᵐ rńdetur ꝙ si a. caliditas cōiungiṫ siccitati: ꝛ caliditas tante potētie cōiungiṫ humiditati: nō opȝ aliquaȝ istarū caliditatuȝ esse altera itensiorem: neqȝ aliquaȝ istarum effectum itensioreȝ producere: sed sufficit ꝙ caliditas cōiuncta humiditati tardiꝰ suū effectū ꝓducat. Et cōcesso ꝙ a. ꝛ b. sint equalis potētie. nō oȝ ꝙ si a. producit caliditateȝ vt. 4. ꝙ etiā b. possit ꝓducere talē caliditatē. ꝛ hoc ꝓpter defectū istrumenti: seu circūstantie ad agēduȝ. grauitas. n. vt. 4. cōiuncta figure sperice: aut piramidali motum velociorē facit ꝙ̄ ipsa vel altera ei cōsimilis possȝ facere in eodē medio ɔiūcta figure q̄drate vel q̄drāgulari.

Circa predicta

occurrūt q̄tuor dubia ꝓbantis actiōem ꝛ passiōem in simᶦ silibus fieri. Quorū pᵐ est. vtrū caliditas realis agat caliditatem realē per spēm itentionalem. si nō. igr nihil itendit se ipsum; neqȝ sibi simile per antipistasim: ɔña est contra determinata: ꝛ pȝ ɔña: qꝛ in motu antiperistasis reflectiṫ species itentionalis a forma cōtraria. si sic. igr aliqd agit in sibi simile taȝ in forma ꝙ̄ in gradu. pȝ ɔña: qꝛ calidi vniformis per totū: quelibȝ medietas multiplicat spēm ꝑ aliam medietatē: ad cuiꝰ multiplicationē generaṫ caliditas realis. ¶ Rńdetur ꝙ caliditas realis agit caliditatē realem per caliditatē ītentionalē. i. per spēm sensibilē spūaleȝ: ex quo nō segtur ꝙ vna medietas calidi vniformis agat caliditatē realē in alia medietate: qm̄ talis spēs nō agit caliditatem realē: nisi reflexa sit a suo cōtrario. cōstat autem ꝙ calidi vniformis nulla pars est alteri cōtraria.

¶ Scdm dubiū. vtrū duo lumina possint se inuiceȝ ītendere. si sic. ergo simile alteri in qualitate ꝛ gradu agit in ipȝ. si nō. igr mediū nō est magis ītensum: neqȝ magis illuminatum per duo lumina ꝙ̄ per vnuȝ. ¶ Dōm ꝙ duo lumina duorȝ corporum luminosoruȝ nō se ītendunt: quia tunc facerēt vnū lumen: qđ est falsuȝ: qꝛ illis duobus luminosis respōdēt due vmbre. igr etiā duo lumina. Deinde pmuȝ lumē pōt remoueri absqȝ 2ᵒ: igr nō faciunt vnum lumē. tȝ ɔña: quia in remissiōe qualitatis que est vere vna semper remissio īcipit a gradibꝰ posterioribus. aña aūt est manifestum: qꝛ primū luminosum pōt remoueri ab eodē medio 2ᵒ luminoso remanēte. Cuȝ aūt arguiṫ ꝙ si illa duo lumina nō facerent vnū lumen. tūc mediū non esset magis intēsuȝ: neqȝ magis illuminatū. negatur ɔña: qꝛ lȝ nō faciūt vnū: tamē qōlibȝ illorū denominat mediū. plures. n. sunt habitus in aīa non facientes vnū habitum. ꝛ tamen denomināt hominē magis scientē. ¶ Item cōcesso ꝙ illa duo lumina faciunt vnū lumē nihil habetur cōtra dicta: qꝛ cōcessum est idē agere in seipsuȝ: ꝛ simile in siłi simplr̄ actione improprie dicta que diciṫ esse actio spūalis vel itentionalis cuiusmodi est illuminatio.

¶ Tertium dubiū vtrum aer possit generare caliditatem ignis. si sic. igitur simile alteri in qualitate ꝛ gradu. agit in ipsum. patȝ consequentia: quia caliditas ignis est ītensior ꝙ̄ caliditas aeris. si nō. igitur non ex quibuscūqȝ duobus elemētis nō habentibꝰ simbolū nō potest tertiuȝ generari cōtra pħm. 2ᵒ. huiꝰ. ꝛ pȝ ɔñtia. quia tunc ex terra ꝛ aere nō posset generari ignis. ¶ Rńdeṫ ꝙ caliditas aeris pōt generare caliditatē ignis: nō quidē in gradu summo. dato ꝙ aer hēat caliditatē remissam: sed eam gńat in gradu remisso. ita ꝙ nūquā agit vltra gradū propriuȝ: quādo ergo gńatur ignis ex terra ꝛ aere: tūc gńaṫ cū tāta calitate: ꝙ̄ ita

est caliditas aeris .postmodu3 aūt ab itrinseco reducit se ad caliditatē summā: eo mō quo aq̄ ad frigiditatē post calefactionē. ❡ 4^m dū^m. vtrū vn⁹ ignis sūmus possit agere in vnu3 ignē summū. s͡t sic. ergo simile alteri in qualitate ꝛ gradu aget in illud. s͡t nō. ergo duo ignes simul nō essent maioris potētie q̄3 vnus illorū. ꝯn̄s est falsum: ꝛ p3 ꝯn̄a: q2 illi duo ignes sūmi nō possent agere in vnū 3^m summū: sicut nec quilib3 illoꝝ per se. ❡ R̄ndetur q̄ īfiniti ignes summi: nec3 cōiunctim nec3 diuisim possent agere in vnū ignē summū: non tamē sequitur quin duo sint maioris potētie q̄3 vnus: q2 in3 lic3 duo non possint agere in 3^m: tamen possunt agere in aquā: vel in aliū igne3 remissum: velocius assimilando: q̄3 faceret vnus ignis summus p se. Et si arguitur sic. quāto dispō subiecti est maior ꝛ resistentia ē minor: tāto melius fit actio: sed ignis sūmus est melius dispositus ꝛ mīoris resistētie q̄3 ignis remissus. igr̄ si ignis purus pōt agere in ignē remissu3: etiā poterit agere in purum ꝛ summu3. ❡ Dōm negādo añs pro minori: q2 ignis purus nō est aliquo mō disposit⁹ ad recipiendū actionem alterius puri: nec3 aliquā resistentiā hab3. sicut nec cōtrarietatē hab3. ergo caliditas summa nō potest p̄ducere caliditatē itensiore3 summa: ꝛ tamē pōt p̄ducere caliditatē maioris potētie q̄3 sit ipsa sūma. ꝛ hoc erit ex dispōne subiecti: nā ignis purus posset īducere in ferrū caliditatē potentiorē q̄3 sit ipsa caliditas ignis cū pateat ferrū ignitu3 magis ledere ꝛ in minori tempore suū effectum facere q̄3 ignem tante q̄titatis. ꝛ tn̄ caliditas ferri ē tn̄ remissa.

53 ❡ Eodē modo suscipiendu3 est de facere ꝛ pati quo ꝛ de moueri ꝛ de mouere. Dupl'r enī3 dicit ꝛ mouēs. In quo enī est principiū mot⁹ videt̄ hoc mouere. principiū.n. prima cāru3. Et rursus vltimū ad id qd̄ mouet̄ ad generationē. Simil'r autē ꝛ de faciente. Etenī3 medicum sanare dicimus ꝛ vinum.

❡ Ista est distinctio scd̄a in q̄ ph̄s ōndit quo mō agēs ꝛ patiens cōueniūt in mā. postq̄3 dixit in p̄ma distinctiōe q̄ in actione ꝛ passiōe est dissimilitudo ex parte forme ꝛ cōtrarij: ꝛ silitudo ex parte māe ꝛ subti. Distinctio ergo est ista: q̄ duplex est agēs. s. p̄mū ꝛ vltimū in qualib3 actiōe ꝛ passiōe. p̄batur. in quolib3 motu est duplex mouēs. v3. p̄mū ꝛ vltimū. igr̄ per idē in qualib3 actione duplex est mouēs v3. primū ꝛ vltimū. p3 ꝯn̄a: q2 actio ꝛ passio fūdant̄ in motu: vt hab3 videri. 3. physicoꝝ. añs aūt est manifestū inductiue. ꝛ idem p̄batur. 7. ꝛ. 8. physicoꝝ. s. q̄ in mouētibus ꝛ motis nō p̄ceditur in īfinitū. ideo op3 dare p̄mū ꝛ vltimū mouēs. p̄mū. n. mouēs est illud qd̄ est p̄mū principiū motus. vltimū mouens est illud qd̄ vltimo cōcurrit ad generationē motus. sic q̄ īter ip̄m ꝛ rem motā nō datur aliud mouēs. verbi gr̄a. in motu lapidis p̄iecti mediante manu ꝛ baculo. p̄mu3 mouēs est ip̄m p̄yciens. ꝛ vltimū mouēs est aer immedians lapidi. iuxta doctrinā Ar. ꝛ Cōmenti. 8. physicoꝝ. ❡ Consimil'r dicat̄ de actione ꝛ passione: qd̄ in qualib3 tali est vnū p̄mū ꝛ vltimu3 agens. p̄mū agēs est illud qd̄ est p̄mū principiū actionis. ꝛ vltimū agens ē illud qd̄ vltimo ad actiōem cōcurrit. sic q̄ inter illud ꝛ passum nō datur aliud agēs. verbi gr̄a. in sanatiōe aliqua primu3 agēs est medicus: seu medicina. vltimu aūt est vinū. Dicimus enī in certa egritudine medicū ꝛ vinū sanare: sed nō eodē mō: q2 medic⁹ p̄ sanat. vinū autē v'rio sanitate inducit. L.e.li. (Eodē modo suscipiendu3 esse dicim⁹ de facere ꝛ pati: quo ꝛ de mouere ꝛ moueri: dupliciter enī dicit̄ mouens. in quo. n. est p̄ncipiū motus. videt̄ hoc mouere. principiū. n. p̄ma cārum) est motus (ꝛ rursus) est mouēs (vltimū id quod mouetur ad generatiōem) mot⁹ seu rei mote (similiter autem de faciente. etenīm medicum sanare dicimus ꝛ vinum.)

❡ Primū igitur mouens nihil prohibet in motu quidē immobile esse: in quibusdā autem est ꝛ necessariū. Ultimu3 autē semp mouere motum. In actione autē primu3 quidē impassibile: vltimum aūt ꝛ ipsum patiēs.

❡ Ista distinctio sic itellecta Ar. ponit duas ꝯ'lones: q̄rū p̄ma est ista. cuiuslib3 actiōis aliqd̄ est agēs passibile: ꝛ aliqd̄ impassibile. scd̄a ꝯ'lo. omne agēs nō ꝯmunicās in materia cum passo in agēdo nō repatit̄: ꝛ omne agēs cōmunicans in materia cum passo in agēdo repatit̄. ibi. (Q̄ncūq3 enī) Prima ꝯ'lo arguit̄ sic. in quolib3 motu est aliqd̄ mouens motū. ꝛ aliquod mouēs īmobile. igr̄ per idē in qualibet actiōe aliqd̄ est agēs passibile: ꝛ aliqd̄ ipassibile. tenet ꝯn̄a per distinctionē premissam. ꝛ añs declarat̄ ex eadem distinctiōe: nā in quolib3 motu datur p̄mū ꝛ vltimu3 mouens: cōstat enī primū mouēs aut eē īmobile simpl'r. ꝛ de necessitate: cuiusmodi est p̄ma cā: aut mouēs imobile s̄m qd. ꝛ in genere: vt celū respectu horū iferioru3. Et hō respectu lapidis proiecti. vltimū autē3 mouens mouet̄: vt liquet iductiue. aer. n. mouet lapidē ꝛ mouetur a baculo: ꝛ vnu3 elementū mouet aliud: ꝛ mouet̄ ab illo. s. alterando. Sic in p̄posito dicat̄ q̄ in qualib3 actiōe est p̄mū agens qd̄ ē ipassibile: aut simpl'r: p̄ut ē de⁹ celū ꝛ itelligentie. aut s̄m qd: cuiusmodi est medic⁹ vel medicina. vltimū autē3 agens bene patitur: q2 alterat̄ ꝛ trāsmutatur. cuiusmodi ē vinū. nō enī alterat̄ medicus nec ars medicie in sanatiōe infirmi: sed alteranir vinu3 ab ipso corpore egrotāte. L.e.li. (Primū igr̄ mouēs nihil p̄hibet in motu qdem imobile esse. in quibusda3 aūt ꝛ necessariū) est ip̄m eē oīno immobile (vltimū autē semper mouere motum. in actione autē3 p̄mū quidē impassibile: vltimū autem ꝛ ipsum patiens) est dum agit.

❡ Quecūq3 autē non habēt eande3 materiam faciunt impassibilia entia. V. gr̄a. medicatiua. Ipsa enim faciens sanitate3 nihil patit̄ a sanato: cibus autē faciens ipse patit̄ etiam. Aut. n. infrigidat̄: aut calefit: aut aliud quid patit̄ simil'r faciēs. est autē medicatiua quidē vt principiū: vltimū autē3 cibus ē ꝛ tangens.

❡ Scd̄a ꝯ'lo arguit̄ iductiue ꝛ exemplariter. Deus enī celum ꝛ itelligētie agūt in hec iferiora: ꝛ in agēdo nō patiūtur: q2 nō cōicāt in materia cū his īferioribus. Hec autē3 iferiora in agendo repatiūtur: quia cōmunicāt in mā cu3 passo. Medicina etiā dū agit sanitate3 in sanādo non patitur a sanato: q2 nō cōmunicat cū sanato in mā. nō. n. materia sanati potest eē mā medicine itelligendo medicina3 artē medicandi. ip̄m autē3 vinū in agendo in sanatum repotit̄ ab illo: q2 calefit ab illo: aut aliūde alterat̄ ab eodē. Et ratio p̄pter quā medicina in agēdo nō repatit̄. ꝛ vinū in agendo repatitur est: q2 medicina est p̄mū agens nō cōmunicās in mā cum passo. vinu3 autē3 est vltimu3 agens cōmunicās in mā cu3 sanato: q2 materia vini aliquando erit sub forma sanati. ꝛ mā sanati. aliquando erit sub forma vini. L.e.li. (Quecūq3 enī) agentis (nō habent eādē3 mām) cū passo (faciūt īpossibilia entia). i. in agēdo nō repotiunt̄ (verbi gr̄a. medicina enī ipsa faciēs sanitate3 nil potit̄ a sanato: cibus aūt). s. panis aut vinū (faciens ꝛ ipse patit̄: aut. n. calefit: aut īfrigidatur: aut aliud quid patit̄ simul faciens). i. simul vt agit potitur. (Est autē medicina quidē vt principiū: vltimū autem cibus ꝛ tangens) ipsu3 sanatū tanq̄3 agens proximū ꝛ imediatum.

54 ¶ Quecūqꝫ quidē igr̄ nō in materia habēt formā hec quidē impassibilia sunt actiuoꝝ. Quecūqꝫ aūt in materia passiua. Materiā qdēꝫ eni dicimus omnes similr̄ eandē: vt ita dicaꝫ esse oppositoꝛuꝫ cuiliber: ꝛ vt genus ens: potens aūt calidum esse: presente calefaciēte: ꝛ approximante necesse est calefieri.

¶ Ex predictis Ar. infert p̄mo. ꝙ quecūqꝫ non hn̄t formaꝫ in mā illa sunt īpassibilia. ꝛ quecūqꝫ habēt formaꝫ in materia illa sunt passibilia. pꝫ. naꝫ si aliqua entia non habent formā in mā: cuiusmodi sunt corpora celestia īpassibilis ē illa forma: qꝛ nulla forma patit̄ nisi per mām cui est alligata. ꝛ si impassibilis ē forma. īpassibile est habēs illā formam. si aūt aliqua entia habent formā in mā. cuiusmodi sunt mixta ꝛ elemēta illa componūtur ex ꝯtrarijs. sed eadem est materia ꝯtrarioꝝ igr̄ illa cōmunicāt in materia. omne aūt agēs cōmunicās in mā cum passo in agendo repatitur. ergo oē hn̄s formā in materia ē passibile a suo cōtrario. Et si querit̄ quomō potest esse eadeꝫ mā cōtrarioꝝ. Rn̄det phūs ꝙ sicut est idē genus differentiarū repugnātiuꝫ contrahibile per quālibꝫ illaꝝ ad diuersaꝫ speciēꝫ. ita est eadē materia ꝯtrarū formarū cōtrahibilis per quālibꝫ illarū ad aliam ꝛ ad aliaꝫ speciem: ꝛ qm̄ de natura cōtrarioꝛuꝫ est ꝙ vnū in alterū agat. ideo aproximante ꝛ pn̄te calefaciēte necesse est ipsuꝫ calefieri: ꝙ pōt eē calidum. ppterea ea que habēt formā in mā in agendo potiūtur rōne ꝯtrarietatis: que autē nō habent formā in materia nō repatiuntur. qꝛ naturā cōtrarietatē habēt. Le lr̄aꝫ. (Quecūqꝫ quidē igr̄ nō in mā habēt formā hec quideꝫ īpassibilia factiuoꝝ) .i. hec sunt īpassibilia de numero actiuorum (quecūqꝫ aūt) habēt formā (in mā) illa sunt passiua (materiā quidē eni dicimus similr̄ eandē: vt ita dicā esse cuilibꝫ cōtrarioꝛuꝫ vt genus ens: potēs autē calidū esse) .s. aq̄ (pn̄te calefaciēte ꝛ approximāte necē est calefieri.)

¶ Ideo quemadmodū dictū est hec quideꝫ impassibilia actiuoꝛuꝫ. hec autē passibilia: ꝛ quēadmoduꝫ in motione: eodē mō hꝫ ꝛ in actiōe. Illic eni primitus mouens imobile: ꝛ in factiuis primitus faciēs impassibile.

¶ Secūdo infert phūs: ꝙ in qualibꝫ actiōe agēs pximuꝫ ꝛ imediatū in agēdo repatit̄: pꝫ: qꝛ sicut est in motu. ito ꝛ in actiōe: sed in motu primū mouens in mouendo nō mouetur: sed vltimū. igitur in actiōe primū agēs in agēdo non repatitur: sed vltimū agēs in agēdo repatit̄: vt iam declaratuꝫ est: sed vltimū agēs est agēs pximū ꝛ imediatū. igitur ꝛc. Le. lr̄. (Ideo quēadmodū dcm̄ est. hec qdē factiuoꝝ) .i. de numero actiuoꝝ (sunt īpassibilia: hec aūt passibilia) vꝫ. agētia proxima ꝛ imediata effectui (ꝛ quēadmodū in motiōe eodē mō hꝫ ꝛ in actiōe. illic. n. primus mouēs imobile ꝛ in factiuis primitus faciēs īpassibile.) ¶ Notādūꝫ ꝙ ista ppō phi. oē agēs cōmunicās in mā cuꝫ passo in agēdo repatitur. est itelligēda de actiōe ppe dcā stante debita applicatiōe ꝛ sufficiēti cōtrarietati amboꝝ. Ad hoc igr̄ ꝙ agēs in agēdo repatiat̄ quatuor reqrūtur. p̄mo ꝙ agat actiōe ppe dicta: qꝛ color agit in visum: ꝛ nō repatitur ab eo: ꝛ corpꝰ luminosuꝫ agit lumen in medio. ꝛ nō repatit̄ ab eo recipiēdo lumē neqꝫ formā ꝯtrariā: ꝛ tn̄ in his omnibꝰ agēs ꝛ patiēs cōmunicāt in mā coloris. qꝛ mā visus pōt eē mā coloris: ꝛ ecōtra. Etiam candele mā pōt eē mā aeris ꝛ econtra. Scd̄o reqritur. ꝙ cōmunicēt in mā: qꝛ si nō communicarēt in mā agēs ageret: ꝛ nō repateret̄: sicut contingit de celo alterāte sperā elemētoꝝ ꝛ de arte medicatiua sanāte īfirmū. Nō enim mā celi pōt esse materia boꝛū inferioꝝ: nec ecōtra. Nō enim mā sani vel egri pōt esse materia vel subm̄ ihesionis artis medicine: neqꝫ ecōtra. dicit eni phs in lr̄a: ꝙ agēs ꝛ patiēs debēt habere eādeꝫ mām. sic ꝙ talis sit mā coꝝ respectu formarū cōtrariarū: quale est genꝰ respectu differentiarū īcompossibiliū: ꝛ repugnātium. 3º requiritur debita applicatio agentis ad passum. ꝛ eꝫ: qꝛ si agēs eēt ext̄ sperā actiuitatis passi fieret actio absqꝫ reactione. v. g. dato ꝙ a. calidū posset agere per distātiam tripedalē: ꝛ b. per distātiam tm̄ pedalē. ꝛ ponere b. in fine bipedalis distātie. p quā agit a. idubie. n. ageret in b. ꝛ non repateret̄ ab ipso b. qꝛ poneretur extra speraꝫ actiuitatis b. Quarto reqritur sufficiens cōtrarietas agentis ad passuꝫ: ꝛ ecōuerso. ita ꝙ sicut agens est maioris actiuitatis ꝙ̄ passuꝫ. ita ipꝫ patiēs sit maioris actiuitatis ꝙ̄ agēs resistētis. si. n. agens excederet potiēs raꝫ in actiuitate: ꝙ̄ in resistētia idubie fieret actio absqꝫ reactiōe. vt si agēs haberet tā actiuitateꝫ ꝙ̄ resistentiā supra gradū vt. 4. ꝛ patiēs haberet tā actiuitatem ꝙ̄ resistētiaꝫ ifra gradū vt. 4. nemo dubitat ꝙ ignis purus centipedalis quātitatis ageret in minimū aque. quantūcūqꝫ debite applicaretur illi: ꝛ non pateretur ab eo.

Dubitatur cōtra similitudinē datā a phō de monēte ꝛ agēte: seu de actione ꝛ motione: qm̄ in oībus alijs motibꝰ mouens in mouēdo aliqd̄ mobile: nō remouetur ab eo quātūcūqꝫ communicet in materia cū illo. generās enim in generādo aliquod nō regeneratur ab eo: ꝛ augēs in augendo corpꝰ animatū: nō reaugetur ab eo: vt pꝫ de cibo augente viuū. Albefaciēs etiā parietē nō realbefit ab eo: ꝛ mouēs lapideꝫ sursum vel deorsum: nō remouetur ab eo. ꝛ percutiēs aliquē nō repercutitur ab eo. igr̄ per idē alterās aliquid in qualitatibus primis non realteratur ab eo.

¶ Rn̄detur negādo ꝯn̄am: ꝛ rō negatiōis est ista quantuꝫ pertinet ad motū localē: ac etiā ad motū alteratiōis: in q̄litatibus scd̄is: qm̄ qualitates motiue localr̄: ꝛ qualitates 2º resultātes ex primis nō sunt formalr̄ inuiceꝫ actiue ꝛ passiue: sed tm̄ virtualr̄: aut talr̄ vt superius dicebat phūs: qꝛ igr̄ nulle grauitates neqꝫ leuitates agūt inuicem: neqꝫ aliq̄ grauitas agit in leuitatē: vel ecōtra irendēdo vel remittēdo: nō etiā albedo agit in nigredinē: neqꝫ ecōtra. ideo non oꝫ si aliqd mouet localr̄: ꝙ remoueat̄: neqꝫ si percutit: ꝙ repercutiatur. neqꝫ si albefit realbefiat: vel nigrefiat. alr̄ eni aliqd simul moueret̄ motibus cōtrarijs. vꝫ. sursum ꝛ deorsum: ante ꝛ retro albefieret ꝛ nigraret̄: dato ꝙ aliqd albefaceret vnū: ꝛ nigrefaceret alteruꝫ. Sꝫ q̄litates p̄me sunt inuicē actiue ꝛ passiue. ad quarū actiōem ꝛ reactiōem nō sequitur aliqd moueri motibꝰ cōtrarijs. ¶ Itē si gn̄ans nō regenerat̄. hoc ideo ē: qꝛ generās est. ꝛ ꝙ regeneratur: non est. si. n. generās ē generādo regeneraretur ꝛ idē esset ꝛ nō esset. ꝛ sic haberet̄ iplicatio cōtradictiōis. talis auteꝫ iplicatio nō habetur in actiōe ꝛ passiōe qualitatū p̄maruꝫ quia si aliquo agit in reliquā: quelibet illaruꝫ est. Propterea ꝯcedit̄ ꝙ corrūpens in corrumpēdo corrumpit̄: qꝛ corrumpēs ꝛ qd̄ corrūpitur simul sunt: qn̄ eniꝫ ex duobꝰ elemētis nō habētibus simbolū tertiū generat̄: aut quando ex oībus elemētis generatur mixtū: qdlibꝫ elementuꝫ alterum corrūpit. ꝛ ab eodē corrūpitur. ¶ Itē in augmētatiōe duplex est augēs. s. māle qd̄ ē cibus: et formale qd̄ est aīa. cibus qdē auget ꝛ nō augetur: qꝛ nō habꝫ potētiaꝫ ad augmentū pprie dcm̄. cū non sit corpus aiatū: auget̄ autē īproprie per rarefactionē: anima autē qꝛ est augens formale ī augēdo augetur: qꝛ se extēdit in pluri materia: vt dcm̄ fuit supra. ita etiā in diminutiōe diminuit̄: quia se intēdit in pauciori mā. ista tamē augꝰ ꝛ diminutio fit virtute alterationis facte in qualitatibꝰ p̄mis.

¶ Est enim factio cā vt vnde principiū motus. 55

Cui⁹ aũt gratia non actiuũ. Nã sanitas non factiuum est: nisi ẽm metaphorã.

¶ Tertia distinctio ẽ ista: q̃ duplex ẽ cã factiua. vz. ꝓprie ⁊ metaphorice. cã effectiua ꝓprie dicta est efficiẽs in quo est ꝑn^m motus. cã aũt factiua meto^ce dcã est finis in quo nõ est ꝑn^m mot⁹. vtraq3.n. cã dr̃ factiua: sed efficiẽs ꝓprie: q2 trãsmutat mãm: ⁊ iducit formã: finis vo iꝓprie ⁊ metaphorice: q2 solũ iclinat efficiẽs ad motuz. v.g. medic⁹ est ꝓprie cã effectiua medicatiõis: q2 trãsmutat mãm ⁊ facit corpus sanuz: ipsa aũt sanitas est iꝓprie cã effectiua illi⁹ mot⁹: q2 solũ ẽz metaphorã iquantũ mouet per iclinationem medicũ ad motũ. L.e.li. (Est aũt factiua cã: vt vnde ꝑn^m motus) .s. efficiens (cuius aũt grã aliqd fit. vz. finis (nõ factiuũ) est iꝓprie (iõ sanitas nõ factiuũ est aliter⁹ nisi ẽm metaphorã) .i. silitudinẽ quãdaz ⁊ improprie.

¶ Etenĩ hoc quidẽ faciente quando existit generatur aliquid patiens. Habitib⁹ autẽ presentibus nõ adhuc generatur aliquid: sed est iam. spẽs autẽ ⁊ finis habitus quidã. Materia aũt ẽm q̃ materia passiuum.

¶ Cõtra hãc distinctionẽ posset aliqs obijcere. ꝓbãs q̃ finis ẽ agẽs ꝓprie sumptũ: sicut efficiẽs: qm̃ qcqd est cã cause ẽ cã causati: vt hz videri in libello de causis: sz finis ẽ cã cause. s. efficiẽtis. igr̃ est cã causati. ⁊ per ꝯñs ẽ agens ꝓprie dcm̃. minor ẽ declarata 2° physicorũ. vbi habet̃ q̃ finis ẽ cã causaruz: ⁊ q2 finis necessitat agẽtẽ: sicut agẽs necessitat formã ⁊ mãm. ¶ Rñdet phs q̃ nec finis: nec forma: nec mã est ꝓprie agẽs: sed ipm efficiẽs est agẽs ꝓprie dcm̃: qm̃ illud est agẽs ꝓprie dcm̃: quo posito in actu aliqd generatur in patiẽte: ⁊ quo cessante ab actu nihil generat̃ i patiẽte: sed posito efficiente in actu aliqd generatur in patiẽte. ⁊ eo cessante ab actu nihil generat̃ in patiẽte. igitur efficiens ẽ agẽs ꝓprie dcm̃. ꝑma pars añtis est demrata. 2. physicoꝝ. Et scda hic declarat̃: nã posito efficiẽte in actu gñatur forma in mã: ⁊ eo cessante ab actu nõ amplius generatur forma in mã: q2 ipsa iam genita ẽ in mã. nihil enĩ generatur nisi per motũ: vt patuit tractatu ꝑmo: sz cessat mot⁹ adueniẽte termino ad quẽ: qui est forma in mã: vt habet̃ 5° physicoꝝ. igr̃ efficiẽte cessante ab actu non ampli⁹ gñat̃ forma in mã. habitib⁹.n. ⁊ formis p̃ñtib⁹ in mã cessat motus. ¶ Isto fundamẽto argr̃ q̃ nec forma nec finis ẽ agẽs ꝓprie dcm̃: qm̃ illud est agẽs ꝓprie dcm̃: quo posito i actu aliqd gñat̃ in patiẽte. ⁊ quo cessante ab actu nihil gñat̃ in patiẽte: sed posito fine aut forma in actu nõ ꝓpter h̾ gñat̃ aliqd in patiẽte. igr̃ ⁊c. mior ostẽdit: qm̃ nihil generat̃ nisi per motuz. cum aũt ẽ forma aut finis in actu nõ ẽ mot⁹ cũ tam forma q̃z finis sit termin⁹ mot⁹. De mã aũt est manifestũ q̃ illa nõ est agẽs ꝓprie sumptũ q2 agẽs ꝓprie sumptum ẽm q̃ hmõ nõ est qd passiuũ: mã autẽ ẽm q̃ hmõ est qd passiuũ. igr̃ ⁊c. L.e.li. (Etenĩ h̾ qdẽ faciẽs) ꝓpe sũptũ (qñ existit) in actu (generat̃ aliqd patiẽs) .i. in patiẽte (habitibus aũt ꝑsentibus nõ adhuc gñatur aliquid: sed est iaz) illud qd genitũ est (spẽs aũt) .i. forma (⁊ finis qdaz hit⁹) sunt terminãtes motũ (materia aũt ẽm q̃ mã passiuuz) qd est: iõ mã ẽm q̃ hmõ sicut nec forma vel finis habz proprie loquẽdo rõnem agentis.

¶ Ignis quidẽ igitur in materia habz calidũz. Si autem aliquid separatum calidũz erit: hoc nihil pateret̃. hoc quidez igitur forsitan ipossibile separatũ esse. Si aũt sunt quedã talia in illis vtiq3 erit verum qd dicitur.

¶ Ista distinctiõe ꝑmissa ⁊ ꝓbata phs ponit hãc ꝯclõnem agẽs ꝓprie dcm̃ in agẽdo repatit̃: ⁊ agens metaphorice dictum in agẽdo non repatit̃: ꝑma pars argr̃ sic. oẽ agẽs habens formã in mã in agẽdo repatitur: sed agẽs ꝓprie dcm̃ hz formã in mã. igr̃ agẽs ꝓprie dcm̃ in agendo repatit̃. tener ꝯña cũ minori: ex eo q̃ agẽs ꝓprie dcm̃ cõmunicat in mã cum passo. maior aũt est ꝓbata in 3ª distinctione. ideo enĩ ignis in agẽdo repatit̃: q2 hz formã in materia. vz. caliditatẽ. ¶ 2ª pars ꝯclõnis cõsimilr̃ argnr̃: nã qd̾ hz agẽs hñs formã separatã a mã in agendo nõ repatit̃: sed agens metaphorice dcm̃ ẽm q̃ hui⁹ hz formã separatã a mã. igr̃ agens metaphorice dcm̃ in agẽdo nõ repatitur. tz ꝯña cũ maiori: q2 si ignis hr̃et caliditatẽ separatã a mã in agẽdo nõ repateret̃. Et notãter fit locutio cõditionalis. q2 ipossibile ẽ caliditatẽ separari a mã: sicut ipossibile ẽ ignẽ separari a sensibilib⁹. vbi tñ separaret̃ ignis: aut sua caliditas verũ eẽt qd dr̃. s. q̃ tũc ignis in agendo nõ repateretur: sicut verũ ẽ dicere de corporib⁹ celestib⁹: q̃ in agendo non repatiunt̃: q2 habent formã separatã a mã. minor vero declarat̃. s. q̃ agens metaphorice dcm̃ ẽm q̃ hmõ hz formã separatam a mã: qm̃ finis ẽz q̃ hmõ est agens metaphorice dcm̃: vt probarũ est in hac 3ª distinctiõe. mõ finis ẽm q̃ hmõ. ⁊ ẽm q̃ est cã terminat itentionẽ agẽtis: vt aĩa terminat itentionem agẽtis non ẽ in mã. sanitas.n. vt mouet medicũ. ⁊ vt terminat itentionẽ eius nõ est in mã: q2 nõ est in mã nisi post sanationẽ: vt aũt terminat itentionẽ agẽtis p̃cedit sanationem, ⁊ oẽm motũ agẽtis. L.e.li. (Ignis quidẽ igr̃ habz in mã calidũ) .i. caliditatẽ seu formã calidi. ꝓpterea in agendo repatitur (si aũt aliqd separatũ calidũ erit) puta ignis aut sua forma. hoc aũt patiet̃ in agẽdo (hec qdẽ igit̃ forsitan ipossibile separatũ eẽ) ignẽ aut formã suã (si aũt sunt quedã talia) separata: cuiusmodi sũt de⁹: celũ ⁊ itelligẽtie (in illis vtiq3 erit qd dr̃ verũ) .s. q̃ agẽs in agẽdo nõ repatit̃. ¶ Notãdũ q̃ phs dubitatiue ⁊ cõditionalr̃ loquit̃ cũ dicit forsitan calidũ nõ põt hr̃e esse separatuz. ⁊ si aliq̃ sunt talia que habeãt separatũ eẽ: q2 determinatio harũ dubitationũ nõ ptinet ad hũc librũ: sed ad librum metaphy. ⁊ phycoꝝ. a. 7. eniz metaphyce vsq3 ad 11^m. ꝓbat̃ q̃ nõ dant̃ vlia separata a sensibilib⁹. 8° etiã physicoꝝ demõstrat̃: ac etiã. 12. metaphysice. q̃ alique sunt subẽ separate a mã indiuisibiles oĩno nullã habẽtes magnitudinem.

¶ Quid quidem igitur facere ⁊ pati: ⁊ in quibus existit: ⁊ quare ⁊ quo modo determinatum sit hoc modo.

¶ Ex predictis Ar. epilogãdo concludit q̃ iam ẽ manifesta determinatio. 4. questionũ. Quarũ ꝑma fuit propter quid ẽ actio ⁊ passio. vtrũ ꝓpter formã: aut propter materiaz: ⁊ respõsum est ꝓpter vtrũq3. est.n. actio ꝓpter formã ⁊ passio propter materiã. Scda questio fuit ista quib⁹ est actio ⁊ passio. vtrũ similibus vel dissimilib⁹: ⁊ respõsum ẽ q̃ similib⁹ ratiõe materie. ⁊ dissimilib⁹ ratione forme: cuz non fit actio sine ꝯtrarietate forme. ⁊ identitate materie. Tertia questio quare ẽ actio ⁊ passio. i. que ẽ causa actionis ⁊ passionis: vtruz cõuenientia aut discõueniẽtia. Et respõsum est q̃ vtrũq3: quoniã dissimilitudo est causa actionis. similitudo autez est causa passionis. Quarta questio. quo mõ fit actio ⁊ passio. vtrũ agens in agẽdo patiat̃: aut non. Et respõsum est q̃ aliqd agens in agendo repatitur: ⁊ aliquod nõ. Agens enĩ cõmunicãs in materia cuz passo repatit̃: cuiusmodi ẽ agens propriũ ⁊ particulare hñs formã in mã. agẽs vero nõ cõicans in mã cũ passo in agendo nõ repatit̃: cuiusmodi ẽ agẽs vle ⁊ metaphoricũ sepatũ a mã. L.e.li. (Quid qdẽ igr̃ sit facere ⁊ pati) .i. ꝓpter qd fit actio ⁊ passio (⁊ qb⁹ existat. ⁊ quare ⁊ quõ determĩatũ sit hoc mõ.) ¶ Notãdũ q̃ tota ĩtentio Ar. fuit ostẽdere contra Democritũ ⁊ Leucip. ⁊ alios antiquos: q̃ nõ tñ cõue-

nictia:neq3 tñ discõueniētia est cā actionis ꝛ passionis: ſ3
tam ꝯuenientia q̄3 discõuenientia. p̄mo gd c3 ex parte for
me ꝛ mãe: qm̄ materia est cā cõueniētie. ꝛ forma causa dis
cõueniētie: cū sit identitas mãe in agēte ꝛ patiente: ꝛ cõtra
rietas forme in eisdē. scđo ex parte agentis particularis ꝛ
vlis: qꝛ agēs particulare est cā ꝯueniētie. ꝛ agēs vl̄e ē cau
sa discõuenientie. assimilat̄ eni passiuū agenti particulari
ꝛ nõ agenti vl̄i. 3° ex parte agētis p̄mi ꝛ vltimi. Nā agens
vltimū ē causa cõuenientie ex quo cõmunicat in mã cū
passo. Agēs aūt p̄mū est causa discõuenientie cū3 nõ com
municet in mã cū passo. 4° ex porte agentis ꝓprij ꝛ meta
phorici: quia agēs ꝓpriū est causa ꝯuenientie ꝛ similitu
dinis: cū3 habeat formā in materia. agēs aūt meta^cum est
causa discõueniētie ꝛ dissimilitudinis: cū s̄m q̄ hui° sit se
paratū a mã. Finis. n. mouet agēs iclinādo ipsū3. ꝛ nõ mo
uet mãm transmutādo ca3: neq3 est vera illa ꝓpositio. q̄c
quid est cā cause ē cā causati: nisi i eodē genere cause: q̄m
cū cause sint sibiinuicē cause. per Ar. 2. physicoꝝ. ꝛ 5. me
physice. mã est cā forme: ꝛ forma est causa materie: nõ ta
mē materia est causa materie. etiā deambulatio ē causa sa
nitatis. ꝛ sanitas est causa deambulatiõis: nõ tamē deam
bulatio est causa deambulationis.

Contra dicta de reactõe arguitur: q̄ nullū3 agēs in
agendo repatit̄: quia alr̄ sequitur. 4. icõue
nientia. Quoꝝ p̄mū est q̄ materia p̄ma est alicuius acti
uitatis. cõtra determinatõem ph̄i ꝛ Cõment. itendētium
tā in hoc p̄mo q̄3 p̄mo phycoꝝ ipsam eē purā potētiā. ꝛ q̄
illud sequat̄ arguitur. Nā agens in agēdo repatit̄: ꝛ poti
ens in patiēdo reagit ꝓpter identitatē materie: sed mate
ria p̄ma que patit̄ in patiēte est maꝛ ic eadē materie agen
tis. igr̄ p̄ma materia patiētis in patiendo reagit. 2^m icon
ueniēs q̄ idē est magis ꝛ minus perfectū respectu eiusdē:
q̄d ïplicat ꝯtradictionē. Et q̄ illud sequatur arguit̄. Na3
agēs est prestātius passo. ꝑ ph̄m. 3. de aīa. sed ide3 est agēs
ꝛ patiēs respectu eiusdē: sed aliquod agēs in agēdo repati
tur. igr̄ itentū ꝑ3 ꝯña: qꝛ omne q̄d est alio ꝑstantius est eo
perfectius. 3^m iconueniēs q̄ idē est in actu ꝛ in potentia
respectu eiusdē. cõtra Cõment. in ꝑlo. de aīa. di. q̄ actus ꝛ
potentia sunt o^ta. ꝛ ꝓbatur illud sequi. Nam omne agens
agit: vt ē in actu. ꝛ oē patiens patit̄ ꝓut est in potentia. per
Ar. 3°. physicoꝝ. igr̄ si a. agit in b. ꝛ patitur ab eodē: neces
se est q̄ sit in actu ꝛ in potētia respectu eiusdem. 4^m icon
ueniens: q̄ iter agens ꝛ passum sunt infinite actiones ꝛ re
actiões. ꝯ ph̄m p̄mo ce. ꝛ 3 physicoꝝ: aut q̄ aliqua ē actio
ꝛ reactio ïfinita. cõtra eūde3. 6. ꝛ 8. physicoꝝ. ꝛ q̄ illud se
quat̄ p3. querēdo vtrū a. agat in b. vna actiõe tñ aut plu
ribus: si vna actiõe tñ: ꝛ b. cõtinue reagit in a. igr̄ tā actio
q̄3 reactio ē cõtinua ꝛ ïfinita: quia nõ apparet ꝓpter quid
debeat deficere. si pluribus sequitur q̄ ille sunt ïfinite pro
pter eandē cām. ¶ Ad p̄mū dr̄ q̄ sicut non omne agēs in
agēdo repatitur: qꝛ nõ agens primū: nec remotū nec vl̄e:
sed vltimū ꝓpinquū ꝛ propriū ꝛ particulare. ita nõ q̄dlib3
patiēs in patiēdo reagit: qm̄ patiens vl̄e cõe p̄mū ꝛ remo
tū3 q̄d est mã p̄ma. patit̄ ꝛ non reagit. Patiēs aūt porticu
lare ꝛ ꝓpriū ꝛ ꝓpinquū ꝛ ïmediatū agenti q̄d dicitur esse
mã scđa in patiēdo reagit. Dicat̄ igitur cum duplex sit pa
tiēs. v3. subiectiuū ꝛ terminatiuū3. nõ loquitur Ar. de pa
tiēte subiectiuo s3 terminatiuo. Materia. n. ē potiēs sub
iectiuū. ꝛ ipm compositū assimilādū agenti. ꝛ patiens ter
minatiuū cū sit termin° actionis ꝛ passiõis ꝛ corruptiõis.
¶ Ad scđm rñr: q̄ illud nõ est icõueniēs s̄m diuersas cõ
ditiões ꝛ ꝓprietates. forma. n. est ꝑfectior mã rõne infor
matiõis. ꝛ mã est ꝑfectior forma rõne ïhesionis. Medici
na ē ꝑfectior sanitate in eo q̄ sanitas terminat motū3. ꝛ mi
nus ꝑfecta eadē in eo: qꝛ terminat ïtentiõem agētis. ita in
ꝓposito. a. est perfecti° b. ïquātum agit in b. Et ē ïmꝑfectiꝰ
us illo inq̄tū patit̄ ab eo: tñ est magis perfectu3 respectu
b. q̄3 b. respectu a. qm̄ a. est ꝑfecti° b. cõparādo actiuitatē3
a. ad actiuitatē b. ꝛ possibilitatē a. ad passibilitatē b. ꝛ acti
uitatē a. ad possibilitatē3 b. ꝑfectior ē. n. actiuitas a. q̄3 acti
uitas b. ꝛ possibilitas a. q̄3 passibilitas b. ꝛ actiuitas a. q̄3 pas
sibilitas b. Sed b. nõ est perfecti° a. nisi ꝯparādo actiuita
tem b. ad passibilitatē a. iõ absolute loquēdo a. ē ꝑfectius
b. sed b. nõ ē perfectius a. nisi cū limitatiõe. ¶ Ad tertiū
rñr q̄ aliq̄d eē in actu ꝛ pō° respectu alicui°. ïtelligit̄ dupli
citer. v3. respectu alicui° ïtrinseci ꝛ respectu alicui° extrin
seci. p̄mū nõ est possĭ ꝓpter ïplicatiõem cõtradictiõis seq̄
tur. hoc est in actu respectu a. dispõnis. igr̄ h3 a. dispõnem
ꝛ sequit̄. hoc est in po° respectu a. dispõnis. igr̄ h3 a. dispo
sitiõem. 2^m vō est possĭ: sed nõ eodē mõ: neq3 s̄m idē: agens
eñ s̄m actiuitate3 est in actu respectu potētiꝭ. ꝛ s̄m passi
bilitate3 est in po°. ¶ S3 istatur ꝓbādo q̄ aliq̄d ē in actu
ꝛ in potētia respectu alicui° dispõnis ïtrinsece: qm̄ itelli̇e
in eo istāti in q̄ ꝑ h3 a. dispõnē ē in actu respectu illi° dispõ
nis: ꝛ q̄ sit in pō. argr̄: qꝛ pro illo istāti recipit illā dispõnē.
mõ oē recipiēs recipit s3 q̄ ē in po°. ꝑ Ar. ꝛ cõm. 2. ꝛ 3. de
aīa. ¶ Rñr q̄ oē recipiēs per motū recipit absolute s̄m
q̄ est in po°. s3 recipiēs per mutatiõnē idiuisibile3 recipit
aliquā dispõnem in aliquo istātī: in quo istāti non ē in po
tētia: sed ïmediate ante illud istās oē igit̄ recipiēs recipit
s̄m q̄ est in po° in illo istāti. vel ïmediate ante illud istās.
¶ Ad 4^m dr̄ q̄ ē vna actio ꝛ reactio ꝯtinua: nõ tñ eterna:
qꝛ quelib3 carū desinit eē: ꝛ p̄ius reactio b. q̄3 actio a. Na3
qꝛ maior est actiuitas a. q̄3 actiuitas b. ꝛ maior est passibi
litas a. q̄3 passibilitas b. tādē veniet ipm b. ad tāta3 debili
tatē q̄ nõ habebit sufficientē cõtrarietate3. ꝑ qua3 possit
reagere in a. ꝛ tunc a. assimilabit sibi b. sed hitib° p̄ntibus
in mã cessat mot°: ꝛ cessante motu cessat actio ꝛ pa° igr̄ ꝛc.

Qvo mõ autē contingat hoc accidere
rursus dicamus.
¶ His quidē videt̄ pati vnūquodq3 56
per quosdā poros igrediēte faciente
vltimo ꝛ principali. Et hoc mõ videre ꝛ audi
re nos inqūt: ꝛ s̄m alios sensus sentire oēs.

¶ Ista est 3° pars hui° capl̄i. in q̄ ph̄s ońdit q̄d senserūt an
tiq̄ de mē° per q̄d fit actio ꝛ pa°. postq̄3 manifestauit q̄d il
li senserūt de medio agēdi ꝛ patiendi. in q̄ parte recitat 3°
opi. quarū p̄ma fuit Emp. ꝛ suoꝝ sequaciū. 2° fuit Demo
criti ꝛ Leucippi. ibi (Cõpendiose aūt) 3° fuit Parmeni. ꝛ
Melissi. ibi (Quibusda3. n.) Prima igr̄ fuit opio Emp. ꝛ
suoꝝ sequaciu3 di. q̄ mē^m per q̄d fit actio ꝛ pa° ē multitu
do poroꝝ: seu paruoꝝ foraminū: ꝑ que itrat ipm agēs: ita
q̄ actio ꝛ pa° nõ ïsunt reb° nisi s̄m q̄ in eis sunt foramina
recipiētia ïpressiõem agētis vltimi ꝛ p̄ncipolis itrādētiū ꝑ
agēs vltimū ꝛ p̄ncipole ipm agens ïmediatū patienti: ꝛ ꝑ
poros foramina vacua ïbibita corporib°. Et q̄ ita eēt du
pliciter arguebāt. ꝛ p̄mo sic. tal'r fit actio ꝛ passio realis: q̄
liter fit actio ꝛ pa° ïtentiõalis: s3 actio ꝛ po° ïtentiõalis fit
per poros ïbibitos medijs ꝛ organis sensuū. igitur actio ꝛ
passio real'r fit ꝑ poros ïbibitos corporeitatib° sensibilium
naturaliū. t3 ꝯña cū maiori ex sufficiēti silitudine. ꝛ mino
re3 declarabāt iductiue. di. q̄ nos videmus ꝛ audim°: gu
stam° ꝛ tāgim° ꝑ h° poros exñtes tā in medijs q̄3 in orga
nis sensuū recipientes spēs sensibiles ïpoꝝ sensibiliū. alr̄
in visiõe: auditiõe ꝛ alijs immutatiõibus sensuū exterioꝝ
fieret penetra° corpoꝝ: q̄d est ïpossĭ. L. e. li. (Quō aūt) tan
q̄3 ꝑ mē^m (cõtingit hoc accidere) q̄ fit actio ꝛ pa° (rursus
dicam°. bis q̄dē). s. emp. ꝛ suis fautorib° (videt̄ pati vnū
q̄dq3 ꝑ quosdā poros ingrediente faciente vltimo ꝛ p̄nci
pali. ꝛ hoc modo videre ꝛ audire nos iquiunt. ꝛ secundu3

alios sensus sentire omnes)

¶ Amplius videri per aerem τ aquam: τ per transparentia quia poros habent īdiuisibiles: nisi ꝓpter paruitatem: spissos autem τ ſm ordinem: τ magis habēt transparentia magis.

¶ Et sic arguebaꝝ cōtra eos ꝙ nō sunt tales pori ponēdi in medijs: neqꝫ in organis sensuū. ex quo non apparēt. rñdebāt ꝙ videri fit per aquā τ ꝑ aereꝫ que sunt trāsparētia: τ hñt poros. sed ꝙ nō videātur hꝫ pori. hoc ē ꝓpter suā paruitatē: sicut cōtingit de multis corporib⁹ que sunt inuisibilia ꝓꝑ suā paruitatē. Et hꝫ pori sunt spissi τ ordiati mō debito: neqꝫ repugnat trāsparētie porositas: qꝛ corpora quāto sunt magis trāsparētia: tāto sunt magis porosa. aliter non multiplicareꝫ lumē per cornua aereꝫ τ aquā τ alia corpora trāsparentia atqꝫ dyaphano. Le. lit. (Ampli⁹ videre ꝑ aerē τ ꝑ aquā: τ trāsparētia) cōtingit (quia poros hñt īdiuisibiles quidē ꝓpter paruitatē: spissos autem τ ſm ordinē) situatos (τ magis habent) istos poros que sunt (trāsparentia magis)

¶ Hi igitur in qbusdā determinauerūt ita quēadmodum τ Empedocles: non solum in facientibus τ patientibus: sed τ misceri īquiūt ea quorum pori adinuicē sunt cōmensurabiles.

¶ Scd̄o arguebāt ad eādem opionē sic. taliter fit actio τ passio qualr fit mixtio: ſꝫ mixtio fit ꝑ hꝫ poros. igr etiā actio τ passio. tenet ꝯña cū maiori a sufficiēti similitudine. τ minor declaraꝫ: qm̄ in mixtiōe elementa īgrediūtur īuicem. talis aūt subintroitus nō posset fieri nisi eēnt hꝫ pori vacui ībibiti elementis alioquin fieret penetratio corpoꝝ. dicebāt. n. isti ꝙ tūc bn̄ miscērur elēta inicē qm̄ pori sūt cōmēsurabiles adinuicē. Si aūt pori nō sunt adinuicē cōmēsurabiles nō bene miscētur elemēto inicē: neqꝫ olie res. Dicuntur aūt pori cōmēsurabiles: qm̄ sunt eiusdē quātitatis. incōmēsurabiles aūt ſꝫ Emp. qm̄ nō sunt eiusdē quātitatis. cōstat autē ꝙ illa que sunt equaliū quantitatū faciūt meliorē mixtiōem q̄ꝫ illa que sunt īequaliū quātitatū. Le. li. (Hi quidē igr in quibusdā) libris (determinauerunt ita esse quemadmodū τ Emp. nō solū in patiētibus τ facientibus: sed etiā misceri ea īquiūt: quorū pori adinuicē sunt cōmēsurabiles) ¶ Notādum ꝙ porus est foramē corporis ꝓueniēs ex actiōe qualitatū ꝑmorū. τ permaxime ex actiōe caliditatis formalis aut virtualis ꝓueniēte ab intrinseco vel extrinseco: τ qꝛ nō est hꝫ actio in corporib⁹ celestib⁹: neqꝫ in elemētis nālissime dispositis. iō nō oīa corpora trāsparētia sunt porosa. mixta aūt tā naturalr q̄ꝫ preternāliter disposita: ac etiā elēta extra nālē dispōnem possunt eē porosa. cū igr fiat visio ꝑ corpora celestia τ elemēto nālissime disposita. iō non fit visio per foramia vacua ībibita corporib⁹: τ ꝯñr neqꝫ alie sensatiōes alioꝝ sensuū exterioꝝ. de mixtiōe aūt videbiꝫ tractatu. 4. ꝙ alr fit q̄ꝫ per porositates elemētorum: quare τc̄.

57 ¶ Compendiose autez maxime τ de omnibus vno sermone determinauerūt Leucip. τ Democritus principiū faciētes ſm nām.

¶ Scd̄a opio fuit Democriti τ Leucip. qui maxime ꝯpendiose. τ vno sermone determinauerūt de oibus dicentes athomos īdiuisibiles īfinitos esse ꝓncipia oīum motuūꝫ τ trāsmutationū nāliūm. Dixerūt ergo corpora īdisibilia eē illa per que fit actio τ passio: τ qm̄ actio τ passio īueniūtur in alteratiōe: ac ēt in gn̄one τ corruptōe determinauerunt: tūc actiōem τ passiōem fieri in alteratiōe: qm̄ erat sola cōmutatio īdiuisibiliū athomoꝝ. sic ꝙ athomi superiores fierēt īferiores τ econtra. Athomi enī anteriores fierēt posteriores τ ecōuerso. In gn̄one vō τ corruptione fiebat actio τ passio ꝑ expulsiōem ꝓcedētiū athomoꝝ: τ introductionē alioꝝ nouiter aduenientiū. Sed hꝫ expulsio τ īntroductio poterat fieri per athomos eiusdē figure: aut diuersorū figuraꝝ. Si eiusdē figure: tūc genitum τ corruptum erāt eiusdē spēi: si diuersarū figuraꝝ nec io genituꝫ τ corruptū erāt diuersarū ratiōnuꝫ. Le. li. (Compēdiose autē maxime τ de omnibus vno sermone determinauerunt Leucippus τ Democritus ꝓncipia faciētes ſꝫ naturam) quedā corpora athomalia.

¶ Nō est: quidam enī antiquorū opinati sunt ex necessitate esse vnum omne τ īmobile. Vacuum quidē. n. nō ens: moueri autem non posse nō ente vacuo separato.

¶ Tertia fuit opio Parmenidis τ Melissi dicētiū ꝙ frustra queriꝫ quō τ qualr fit actio τ passio: cū nō sit possibilis actio vel passio: ex quo ens vnū tm̄ est. τ īmobile: τ nulluꝫ vacuū est: neqꝫ posse est eē. Arguebāt ergo dupliciter īpossibilitatē actiōis τ passiōis. Et p̄mo sic. Impossibile est motuꝫ esse igitur īpossibile est actionē τ passionē eē: pꝫ ꝯña: qꝛ actio τ passio fundātur in motu: vt habꝫ videri 3°. physicoꝝ. Añs arguebāt sic. īpossibile est motū locolē eē. igiꝫ impossibile est motum eē. pꝫ ꝯña: qꝛ mot⁹ localis est p̄mus motuū: vt ꝓbaꝫ 8°. physicoꝝ. Et ꝙ añs sit verꝝ. sic ꝓcedebant. si mot⁹ localis ē: vacuū ē: sed impossibile ē vacuuꝫ esse. igr impossibile ē motū locolē esse: tꝫ ꝯña a cōditionali cuꝫ destructione ꝯñtis ad destructionē añtis. minor erat famosa τ iā ꝓbata. 4. physicoꝝ. maiorē autē sic suadebāt. si mot⁹ localis est aliquid moueꝫ localr. τ si aliqd moueꝫ localr. illud recipiꝫ in vacuo: quia si reciperet in pleno duo corpora se penetrarēt: τ eēnt simul in eodē loco: qd̄ est impossibile: ſꝫ si aliqd recipiꝫ in vacuo vacuuꝫ ē. igr a p̄mo ad vltimū. si mot⁹ localis est vacuū ē q̄d itendebat ꝓbare Parme. τ Melissus. Le. li. (Quibusdā. n. antiquoꝝ visuꝫ est) .s. Parme. τ Melisso. (ex necessitate ens vnuꝫ eē τ īmobile. vacuuꝫ enī eē non ens. moueri autē īpossibile nō ente vacuo sepato) in quo reciperetur mobile localr motum.

¶ Neqꝫ rursus multa esse nō ente segregante.

¶ Scd̄o arguebāt sic. īpossibile est multa esse. igr impossibile est actionē τ passionē eē. tenet ꝯña: qꝛ in vno solo nō saluatur actio τ passio: cum nihil agat in seipm̄: neqꝫ patiaꝫ a seipso. añs suadebāt sic. si multa sunt. illa sunt distātia cōtiguo. vel ꝯtinua: sed impossibile ē aliqua eē distātia ꝯtiguo vel ꝯtinua. igr īpossibile est multa eē. pꝫ ꝯña a cōditionali cū destructiōe ꝯñtis ad destructionē añtis. Et añs ꝓbabant quo ad maiorē: qꝛ illa videbaꝫ eis ꝑ se nota. sed quo ad minorē continētēꝫ tres partes: quaꝝ p̄ma est ꝙ impossibile ē aliqua esse distātia. s. eo mō quo celuꝫ τ terra: aut eo mō quo due ciuitates: aut duo oīolia: q̄ꝫ quidē partē illi sic ostēdebant. si aliqua essent distātia īuicē. sic ꝙ eēnt ꝯtinua neqꝫ contigua; oporteret vacuū distinguere illa īuicē. τ mediare iter illa; sed impossibile est vacuū esse. igr impossibile ē aliqua distare īuicē. sic ꝙ non sint ꝯtinua neqꝫ ꝯtigua. Le. li. (Neqꝫ rursus multa esse) cōtingit distātia īuicem absqꝫ continuitate τ ꝯtiguitate (non ente segregāte). i. nisi illa segreget nō ens: qd̄ est vacuum.

¶ Hoc enīꝫ nihil differt: vt si quis existimet nō cōtinuū esse omne: sed tangere diuisum τ fore multa τ nō vnū esse τ vacuum. 58

¶ Scd̄a pars minoris fuit: ꝙ impossibile ē aliqua eē contigua vꝫ. eo mō quo dicim⁹ duo corpora celestia ꝯtigua eē. τ ea īuicē ꝯtiguari. iuxta diffōnē quā dat Ar. 5. phy. di. ꝯtigua sunt illa; quoꝝ vltimo sunt simul: quā partē sic illi arguebāt, oīa ꝯtigua pn̄t īuicē ꝯtinuari: sed nulla multa possunt esse

contigua.igr̃ ꝛc.tenet ꝯña cum minori:q꞉ cõtiᵐ pōt eē diuisum in multa qua diuisiõe facta nõ remanet vnũ neq꞉ multa:sed vacuũ:vt in 3ª parte probabit̃.maior autẽ videbat̃ esse nota ex cõmuni modo loquendi mathematicoꝝ. geometra n.abstrahẽs quantitatẽ cõtinuã a rebus nãlibꝰ cõcedit omnia cõtigua eē cõtinua dicẽte Cõmenta.5º physicoꝝ.ꝙ in mathematicis nõ est dr̃ia iter cõtigua ꝛ ɔtinua. Le.li.(Hoc n.nihil differt si quis existimet nõ contiᵐ eẽ omne).i.totũ vniuersum (sed tãgere se) aliqua iuicem q̃ sunt partes vniuersi:q꞉ cõtinuũ ɔungit esse (diuisum ꝛ fore multa ꝛ nõ esse vnũ) neq꞉ multa (sed vacuũ) in fine diuisionis.vt statim pbabitur.

¶ Si enim vbiq꞉ diuisibile nihil esset vnũ:quapropter neq꞉ multa:sed vacuũ omne. Si aũt tum diuisibile quidẽ:tum autẽ nõ:fictitiuz aliquod hoc vtiq꞉ videbit̃. Usq꞉ quãtum.n. ꝛ ppter qd hoc quidem habet ita esse totale: ꝛ plenum est: hoc autẽ diuisum.

¶ Tertia pars eiusdẽ minoris fuit:ꝙ ipossibile est aliqua esse cõtinua.i.eo mõ quo dicimus partes linearum supficiei iuicem cõtinuari iuxta diffõnẽ datã ab Ar.5.physicoꝝ.di.Cõtinua aũt sunt illa:quoꝝ vltima sunt vnũ.Et in pdicamẽtis.ɔtiᵐ est illud cuiꝰ partes copulant̃ ad aliquẽ cõem terminũ:ꝙ igr̃ nõ sit possibile multa sic continuari arguebãt.Nã si est hꝫ cõtinuitas:corpus aũt sic cõtinuũ: aut est diuisibile ſm quodlibꝫ signũ eius.aut nõ:si sic.igr̃ poterit vbiq꞉ diuidi.ꝛ diuisiõe facta vbiq꞉ nõ remanebit aliqđ corpus:neq꞉ aliqđ vnũ ɔtiᵐ:ſꝫ vacuũ: vt arguat̃ sic. completa diuisiõe corporis diuidẽdi ſm qõlibꝫ signũ.q̃ritur vtꝝ remaneat aliqđ vnũ ɔtinuũ:aut non.si manet aliquod cõtinuũ vnũ:nõ est facta diuisio ſm quodlibꝫ signuz eius:cuiꝰ oppoᵐ supponit̃. si nõ manet. igr̃ nõ multa sunt vnũ.pꝫ ɔña:q꞉ iã cõcessuz est multa esse p ɔtinuationeꝫ. si igr̃ completa diuisiõe nõ est aliquod vnum cõtinuũ:neq꞉ multa necesse est vacuũ esse:qđ est ipossibile.Si antez dr̃ in pncipio.ꝙ tale corpus nõ est diuisibile ſm qõlꝫ signuz eius:sed ſm aliquod est diuisibile: ꝛ ſꝫ aliqđ nõ est diuisibile hoc videt̃ esse aliqđ fictitiũ:q꞉ nõ apparet ppter quid detur terminus diuisiõis.sic ꝙ vltra nõ possit fieri diuisio:neq꞉ apparet rõ ppter quã dãtur aliquę partes corporis.q̃ꝝ vna hꝫ esse totius:ꝛ est qđdã plenũ absq꞉ diuisibilitate. alia aũt est diuisa vel diuisibilis. Le.li.(Si.n.vbiq꞉ diuisibile) est ɔtinuũ necesse ẽ in fine diuisiõis (nihil fore vnũ) vnitate cõtinuatõis (quapropter nec multa:sed vacuũ esse. si aũt tuꝫ diuisibile quidẽ:tum aũt non) vꝫ.ſm qõlibꝫ signum eius (fictitium aliqd hoc vtiq꞉ videbitur. vsq꞉ quãtum.n.) stabit diuisio (ꝛ propter quid hoc quidẽ hꝫ ita esse totius ꝛ plenum est.hoc autẽ diuisum)

¶ Amplius autem ꝛ sic fore necessarium non esse motionem.

¶ Tertio arguebãt sic.necessariũ est nullã esse actionem: vel passiõem.igr̃ impoĩe est aliquã esse actioneꝫ:vel passiõem:pꝫ ɔña ab vno cõuertibili ad reliquũ. ꝛ añs probabãt sic.necessariũ est nullã esse motiõem. igr̃ necessariũ ẽ nullã eē actiõem vel passionẽ:pꝫ ɔña:quia oĩs actio ꝛ passio est motio:aut nõ potest esse sine motiõe.antecedẽs sic arguebãt.necesse est tm̃ vnũ ens eẽ.igr̃ necesse est nullã motiõem esse.tenet ɔña:q꞉ si aliqua motio est necessario est motor ꝛ mobile:ꝛ per ɔñs nõ tm̃ vnũ ens est:ꝙ autem sit necessariũ tm̃ vnum ens esse ꝛ nõ plura videt̃ eẽ manifestũ ex secũda rõne. Illud tamẽ demõstrabant p destructionem vacui hoc mõ.quecũq꞉ cõmunicãt in vna forma nõ possunt distingui nisi per aliud: q꞉ ea que sunt rõnabilia non distinguũtur per rõnale:sed per aliqd aliud, ergo qđ est ens nõ distiguit̃ ab alio ente per ens:quia ambo cõmunicãt in vna forma entitatis.ergo si multa sunt:ꝛ non tm̃ vnũ ens:illa sunt distincta per nõ ens:sed nõ ens ẽ vacuum.igr̃ entia iuicem distinguũtur per vacuũ:qđ est impossibile. vt arguat̃ sic.si multa entia sunt:illa distinguũtur per vacuũ.vt probatũ est:sed ipossibile est entia distingui per vacuũ:cum sit ipoĩe vacuũ esse.igr̃ ipossibile ẽ multa entia esse.pꝫ ɔña a cõditionali cũ destructiõe ɔsequẽtis ad destructionẽ añtis.ꝛ antecedẽs est verũ. igitur ꝛ ɔñs. Le.lraꝫ.(Amplius sic fore).vꝫ.ꝙ impossibile est vacuũ esse (necessariũ est nõ esse motionez.)

¶ Ex his igitur vtiq꞉ sermonibus trãscendentes sensum: ꝛ despicientes eũ enunciant: ac si conueniens rationem sequi: vnum ꝛ imobile omne eẽ dicũt. Et ifinitum quoddã:finẽ enim finire vtiq꞉ ad vacuũ. Hi vero propter causas has enunciãt ita de veritate.

¶ Ex predictis ifert Ar.ꝙ Melissus ꝛ sui sequaces propter rõnes iam dictas fuerũt transcẽdẽtes sensus. ꝛ despicientes eũ.dicẽtes ꝙ ɔueniẽs est seq rõnem ꝛ nõ sensum. licꝫ igr̃ appeat per sensum:ꝙ multa sint:ꝛ ꝙ aliqd mouetur:ꝛ ꝙ nihil sit ifinitum:q꞉ omne qđ sentitur apparet finitum:nõ tamẽ ita est:sicut apparet per visum ꝙ sol ẽ minor terra:nõ tamẽ ita ẽ quia per rõnem ostẽsum est oppositum.apparet igr̃ per sensum:ꝙ nõ tm̃ vnum est:ꝛ tamẽ per rõnẽ est ostẽsum:ꝙ tm̃ vnum:ex eo:q꞉ si multa essent. illa essent distãtia cõtigua vel cõtinua:quoꝝ quodlibet reprobatum apparet etiã ad sensum aliqd moueri localr̃ ꝛ tamẽ cõtrariũ demõstratur per rõnem: qm̃ tale cũ non possit recipi in pleno reciperet̃ in vacuo:qđ ẽ impossibile.

¶ Apparet etiã ad sensum totũ vniuersum esse finituꝫ: tamẽ per rõnem rñdetur ipm̃ esse ifinituꝫ sic arguendo. omne finitũ finit̃ ad aliquid.si ergo vniuersum finitũ:oꝫ igitur ꝙ finiatur ad aliquid.aut igr̃ ad plenum:vel ad vacuum:nõ ad vacuuꝫ:quia natura abhoret illud.igr̃ ad plenum.accipiatur igr̃ illud plenum:ꝛ queratur vtrũ sit finitum:vel ifinitum:si ifinitum habet̃ itentũ.si finitum. igr̃ finitur ad aliquid:sed nõ finitur ad vacuuꝫ.igr̃ finitur ad plenũ.ꝛ sic vel pcedatur in ifinitũ:vel nõ pcedatur in ifinitum.necesse est vniuersum eẽ ifinitum. Le.lram.(Ex his quidẽ igr̃ vtiq꞉ sermonibus erãt illi trãscẽdentes sensum:ꝛ despiciẽtes euꝫ:ac si ɔueniẽs sit ratõem seq) ꝛ non sensum (vnũ ꝛ imobile esse dicũt: ꝛ ifinitũ quoddã. finem enĩ finiri) nõ cõtingit (vtiq꞉ ad vacuũ) deinde phs epilogat cõtra recitata di.(hi ergo ita ꝛ ppter has causas enunciauerũt de veritate).i.de eo qđ crediderũt esse verum.

¶ Notãdũ ſꝫ Ar.pmo physicoꝝ.ꝙ Parmenides ꝛ melissus in duobus cõuenerũt. vꝫ.in hoc ꝙ tm̃ vnuꝫ est: ꝛ in hoc ꝙ nõ ɔtingit aliquid moueri.discõuenerũt aũt in alio. qm̃ Parmenides dixit illud vnũ imobile esse finitũ. melissus vero dixerat ifinitũ.ideo in primis rõnibus probantibus ipossibilitatẽ actionis ꝛ passionis nõ fuit facta mentio de ifinito.quia in hoc non concordabat Parmenides sed tm̃ dẽ vnitate ꝛ imobilitate entis:quia ambo in his conuenerunt.

Dubitatur. quoniã finitũ ꝛ ifinitum quãtitati cõgruit.per Ar.pmo physicoꝝ.igitur illud vnũ qđ posuerũt Parmenides ꝛ Melissus:siue esset finitum siue ifinituꝫ medio erat quantum:sed non datur quantitas sine multitudine entium.igitur multa sunt ꝛ non tantum vnum.

¶ Rñdetur ꝙ ipsi nõ negauerũt multiᵉᵐ materialẽ:q꞉ bene sciuerũt hoĩem nõ esse equũ:ꝛ celũ nõ esse terram. ꝛ hec oĩa multa eẽ:sed negauerũt multitudinẽ specificam. di.hoĩem ꝛ equũ:caliditatẽ ꝛ frigiditatem. ꝛ breuiter oĩa

predicamēta esse eiusdē rōnis: vt colligiť a p̄ho p̄mo physicoꝝ. ⁊ ex hoc cōcesserūt ꝙ homo erit equus. ⁊ caliditas erit friditas. nūquā tamē de p̄nti est hō equ⁹: neq; caliditas ē friditas. isti. n. posuerūt vnaꝫ mām absq; distinctiōe forme eiusdeꝫ rōnis in oīb⁹ reb⁹. ita ꝙ sicut eadē cera successiue est triāgularis ⁊ quadrāgularis. ⁊ diuersaꝝ figurarūꝫ animaliū. ita eadē mā successiue est suba ⁊ accn̄s: ⁊ generalr omnia p̄dicamēta: sed non sil'. Neq; rōnes facte pbāt impossibilitatē multitudinis numeralis: sed tm̄ specifice ad hūc itellm. si plura sunt entia diuersaꝝ rōnum: aut igť distātia: aut contigua. aut ꝯtinua. nō distātia: q2 tūc daretur vacuū iter illa: nō etiā cōtigua: q2 nō possunt cōtinuari. si eni ex his posset fieri ꝯtinuum: ⁊ quodlibꝫ continuū est diuisibile ꝼm quodlibꝫ signū eius: vsq; ad idiuisibilia pūcta ꝼꝫ parmenidē: vt colligiť a p̄ho p̄mo phẏcoꝝ. igť facta diuisiōe remanebūt pūcta: aut cōtinuū aliqd: aut vacuū: non puncta: q2 oīa puncta sunt eiusdē rōnis: ea aūt ex q̄bus factuꝫ est ꝯtinuū sunt diuersarū rationū: vt est cōcessum. nō etiā cōtinuū aliqd: quia tūc nō fuissꝫ facta completa diuisio: cui⁹ oppositū supponiť. oꝫ ergo ꝙ facta diuisiōe nihil manet nisi vacuū: qd est impossē in natura.

5 ¶ Amplius autē in sermone videtur hoc q̄deꝫ cōtingere: in rebus autē demētie est simile opinari ita. Nullū eniꝫ dementiū egrediť intm̄: vt ignem ⁊ glaciē vnum eē existimet: sed solū bona ⁊ apparētia ꝓpter assuetudinem hec q̄busdā nihil videtur differe ꝓpter dementiam.

¶ Istos icrepat p̄hs ꝺ sua demētia. di. ꝙ in sermone ꝓferre tm̄ vnū esse. ⁊ imobile atq; īfinitū: ⁊ verbis suadere ita esse nō est icōueniēs. sed opinari ita eē in rebus est sile demētie. nō diciť equale: quia hoc trāscēdit omnē demētiā. nullm eni de numero dementiuꝫ vidim⁹ in tm̄ egredi a veritate: vt existimaret vnū esse ignē ⁊ glaciē: qd q̄dem existabāt Parmenides ⁊ Melissus di. oīa esse vnū: sꝫ demētes ꝓpter ꝯsuetudinē male eligendi solū videtur deficere: q2 nō discernūt īter bōa simplr ⁊ apparētia bona. q̄busdā. n. ꝓp demētiā vr̄ ꝙ bona simplr ⁊ apparētia tm̄ nō differūt: de quoꝝ numero fuerunt Parme. ⁊ Melissus: q2 defecerūt nō solū in iudicando ea q̄ sunt bona simplr esse bona ꝼm apparētiā: aut ea que sunt bona ꝼm apparentiā eē bona simplr: sed maxime defecerūt. ⁊ ex hoc fuerunt maxie demētes: quia crediderūt omnia bona tam simplr q̄z ꝼm apparentiā eē tm̄ vnū ⁊ idē. vꝫ. spē ⁊ ꝼm rōnem. Lc. 1ꝫ. (Ampli⁹ aūt in sermone q̄dem videnť hec cōtingere) q̄ illi dixerūt (in reb⁹ aūt demētie sile est opinari ita. nullum eni dementiuꝫ egredi in tm̄) a veritate cōtingit (vt igneꝫ vnū existimet ⁊ glaciē: sed solū bona) simplr (⁊ apparentia ꝓpter assuetudinē) q̄dā non existimāt differre quoad rōnem boni simplr: vt icōtinētes ⁊ epicuri (Hec q̄dē bona) tam simplr q̄z ꝼm q̄d (a quibusdā ꝓpter demētiaꝫ nihil videnť differre) ¶ Notādū p̄ ꝙ taꝫ bonū ꝼꝫ q̄d q̄z bonum simplr hꝫ rōnem generis: q2 multa sunt bona simr. specifice dr̄ia: vt deus: felicitas: sanitas ⁊ vtus. bonū etiaꝫ ꝼm q̄d: seu apparēs hꝫ rōneꝫ generis: q2 multa sunt bona ꝼꝫ q̄d: seu apparētia specifice dr̄ia: vt diuitie: potētia ⁊ honor seu imoderata ambitio hanoꝝ: aut icōtinētia in cibis ⁊ venereis. ꝺficiūt igť ⁊ sunt demētes illi q credūt oīa bona eē bona simplr: sed magis deficiūt ⁊ magis sunt demētes illi qui credūt oīa bona eē eiusdē rōnis specifice: quia p̄mi credūt aliq̄ bona differre spē. oīa tñ cōtineri sub gn̄e boni simplr: sed alij: de quoꝝ nūero fuerunt parmenides ⁊ Melissus: crediderunt oīa bona solo numero differre. ¶ Scđo notādū ꝙ sicut Parme. ⁊ Melissus negauerūt oēm actionē ⁊ passiōem ita iā plurimi sunt q negāt omnē reactionē ⁊ repassiōem in qualitatib⁹ cōtrarijs. Dicit eniz Burle⁹ in lib. phẏcoꝝ. ꝙ ē ꝯcedēdum aliq̄ duo īuiceꝫ agere ⁊ pati: nō tñ ꝼm qualitatē eādē. ita ꝙ ignis agit ī aquā per caliditatē: ⁊ patiť ab aqua ꝑ humiditatē. caliditas ergo ignis agit in friditatē aque: sed friditas aq̄ nō agit ī caliditatē ignis. humiditas aūt aq̄ agit in siccitatem ignis: ⁊ nō eꝫ. Et ꝙ nō sit posŝis reactio īter duas q̄litates primas arguit ille. ⁊ plures alij eiusdē opionis īducētes ad p̄sa incōueniētia admissa posŝitate reactiōis: quoꝝ p̄mū est. ꝙ a ꝓpartiōe mīoris īequalitatis ꝓuenit mot⁹ ꝯ p̄hm. 4. ⁊ 7. physicoꝝ. ⁊ pbať illud seq: dato ꝙ caliditas sit actiuitatis vt. 8. ⁊ friditas actiuitatis vt sex. nō. n. p̄nt. 6. agere in. 8. q̄n min⁹ agat in mai⁹. 2ᵐ īcōueniēs est ꝙ agēs non pōt sibi assilare passum ꝯ experientiā atq; ꝯtra finē itentū a nā. ⁊ ꝓbať illud seq: q̄m caliditas vt. 8. si repatiť a friditate vt 6. in fine actiōis erit remissioris gradus: q̄z vt. 8. ⁊ per ꝯn̄s sq̄ nō erit assilata igni ꝼm gradū: sed tñ ꝼm qualitatē. 3ᵐ īcōueniēs. ꝙ aliqd sil' moueť motib⁹ contrarijs. ꝯ p̄hm. 8. phẏcoꝝ. ⁊ ꝓbať illud seq. ponēdo ꝙ a. calīn agat in b. friᵐ per pedalē distātiā. si igť a. agit in b. ⁊ eꝫ. cū nō sit possibil' actio de extremo ad extremū. nisi ꝑ mediū di. p̄ho. 5. phẏsicoꝝ. ꝙ meᵐ est illud in qd mobile mutās p̄us venit q̄tūcūq; in extremū. seqtur ꝙ illud meᵐ sil' calefit ⁊ frigefit. 4ᵐ īcōueniēs ꝙ aliqua qualitas ꝯtinue p aliqd tēpus in eadē porte subiectī itendiť ⁊ remittiť cōtra cōēm animi conceptionē ꝓpter iplicationē ꝯdictiōis. ⁊ ꝓbať illd seq. ponēdo ꝙ a. ignis agat in b. aquā: ⁊ ꝙ b. aqua reagat ī a. ignem: nō ꝼm totū: sed ꝼm porte. sic ꝙ pars repassa sit c. ⁊ d. pars nō repassa: maioris tñ actiuitatis ⁊ poe q̄z sit b. aq̄. isto posito. si b. agit in a. aliquā friditatē. oꝫ ꝙ illa frigiditas sit certe ītensiōis ꝓducta in aliquo tp̄e. in quo tp̄e ꝯtinue ītēdiť per additionē gradus ad gradū. ⁊ ꝙ in eodē tp̄e remittať cōtinue. ꝓbať: q2 d. est maioris poe q̄z b. ⁊ eque bñ applicarū c. parti repasse. sicut b. ⁊ inuenit ꝯriū in c. pte repassa. igť illud ꝯriū cōtinue remittit: pꝫ ꝯn̄a: q2 agēs nāle debite applicatū passo necio agit in illud. ¶ Cōtra hāc opi. ē expressa sn̄a Ar. in hoc tractatu. di. ꝙ tact⁹ nālis est eorū quoꝝ vltis sunt sil' actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ iuicē: sꝫ ignis ⁊ aer se nāliter tāgūt. igť iuice agūt ⁊ patiūtur nō q̄dē ꝼm caliditatē. igť ꝼm humiditatē ⁊ siccitatē. ¶ Itē oē agēs nāle cōicās in mā cū passo in agēdo repatiť. per Ar. h: sꝫ oīa elta simbola cōmunicāt in mā iuicem: igť qdlibꝫ eoꝝ in agēdo in aliud repatiť ab eo: nō quidez repatiť ꝼm qualitatez simbolā. agitur repatiť ꝼm qualitatē non simbolā: ⁊ per cōsequens aer agit in aerē ⁊ ē actio ⁊ reactio ꝼꝫ caliditatē ⁊ frigiditatē. ¶ Itē in mixtiōe: qdlꝫ elm alterat reliquū. per Ar. tractatu de mixtiōe di. ꝙ mixtio ē miscibiliū alteratoꝝ vnio: sed illud nō eēt posŝe nisi elta simbola se iuicem alterarēt ꝼm easdē qualitates p̄mas. igť ⁊c. ¶ Deide ꝑē manifestū experientijs. si. n. aq̄ calida misceať aque frigide: aut ferrū ignitū ponať in aqua frida: aut aliqd fridum in manu calida experimētalr ꝑcipim⁹ caliditatē remittere frigiditatē ⁊ cōtra. ¶ Idē etiā ꝯtingit de cibo alterāte mēbꝝ. ⁊ eꝫ ꝼm caliditatē ⁊ friditatē. idubie. n. cibus calefit. ⁊ membꝝ īfrigidať: vt experiētia docet. ¶ Sꝫ ꝑ solutiōe p̄mi icōueniētis. pono. 4. ꝯnes. quarū p̄ma ē ista. caliditas ⁊ friditas sunt maioris actiuitatis: q̄z humiditas ⁊ siccitas. Ista ꝯclō est de itentiōe Ar. 2. h⁹. ⁊ 4. metheororū. di. ꝙ q̄litatū p̄marū due sunt actiue. s. caliditas ⁊ friditas: ⁊ due passiue. vꝫ. hūiditas ⁊ siccitas. ¶ Scđa ꝯclō. caliditas est maioris actiuitatis q̄z friditas: ⁊ hūiditas q̄z siccitas. Ista ꝯ est expimētalr nō. q̄m aquā quātūcūq; fridā q̄s notabili tp̄e sustinet absq; lesiōe. Nō autez ita sustinet aquā bullientē. humiditas ēt res q̄tūcūq; siccas sensibilr humectat: vt pꝫ tp̄e hyemali: nō autē siccitas desiccat res q̄tūcūq; hūidas sensibilr. aqua. n. nunq̄ a siccitate sensi-

biliter desiccat. 3ª pclo. hũiditas ⁊ siccitas sunt maioris
resistētie q̃ calitas ⁊ friditas. ista pclo est de mēte Ar. in
locis allegatis. in p° pne. nō enī diceretur hũiditas ⁊ sicci-
tas qualitates passiue: caliditas vo ⁊ friditas q̃litates acti-
ue: nisi ille essent maioris resistentie q̃ iste. 4ª pclo. sicci-
tas ē maioris resistētie q̃ hũiditas: ⁊ friditas q̃ caliditas
pma ps est euidēs ad experientiā: qm̃ facilius curatur lapsus
ad hũidū in corpore sanabili: q̃ lapsus ad siccū: ⁊ facilius
mouētur corpa sicca p corpora hũida: q̃ corpora hũida p
corpora sicca. 2ª ps ēt ē experimētalr nota. videmus. n. fri-
gida difficilius calefieri q̃ calida īfridari. manus. n. calida fa-
cilr ifrigidat: s3 manus frida non ita facilr calefit: ⁊ aq̃ cali-
da facilr ifrigidat: sed frigida non ita facilr calefit. ¶ Ex
istis pclonibus sequitur q̃ i q̃litatibus pmis ē duplex latitudo.
v3. actiuitatis ⁊ resistētie: latitudo actiuitatis diuidit in. 4.
ptes. in quarū pma ponit calitas. cu3 ipsa sit maxie actiui-
tatis. in 2ª ponit friditas: qm̃ ipsa ē minoris actiuitatis q̃
caliditas ⁊ maioris: q̃ hũiditas ⁊ siccitas. in 3ª pte ponit
hũiditas cu3 ipsa sit minoris actiuitatis q̃ caliditas ⁊ frigi-
ditas: ⁊ maioris q̃ siccitas. in 4ª vo ⁊ infima ponitur sicci-
tas: ex quo ipsa ē minime actiuitatis. Ecōtro vo diuidit lati-
tudo resistentie in. 4. ptes: quarū pma ⁊ suprema ponit sicci-
tas cu3 sit maxie resistētie. in scda ponit humiditas q̃ ē mi-
noris resistētie q̃ siccitas. ⁊ maioris q̃ friditas: cu3 videa-
mus frida ⁊ humida difficilius pdere suā humiditatē q̃ fri-
giditatē. In 3ª pte ponit friditas: cu3 ipsa sit minoris resistē-
tie q̃ siccitas ⁊ humiditas: ⁊ maioris q̃ calitas vt pbatu3
est. In 4ª vo ⁊ vltia ⁊ ifima parte ponit calitas pp hoc q̃
ipsa ē minime resistētie: ⁊ in h appz sagacitas nāe igenian-
tis ordinē actiuitatis opponi ordini resistētie. si enī ignis
esset maxime resistētie: sicut ē maxime actiuitatis omnia
alia elemēta corrumperet.

Dubitatur si. n. caliditas ē maioris actiuitatis q̃
resistētie. sit q̃ actiuitatis vt. 8. resistē-
tie vt. 4. ponēdo q̃ ille due latitudines vnif remittant. q̃
admisso seqr q̃ sit dare caliditatē alicuius actiuitatis absq̃
resistētia: qm̃ cū resistētia ē remissa ad non gradū: adhuc
remanebit caliditas actiuitatis vt. 4. ¶ Ite3 hec calitas
ē vt. 8. ⁊ hec caliditas est hec resistētia. igr hec resistētia ē
vt. 8. s3 tāta ē actiuitas. igr nō mior resistētia q̃ actiuitas
caliditatis. ¶ Rnr nō admittēdo casum illū. nō. n. ē pos-
sibile q̃ ille latitudies vnif remittātur: s3 bn̄ eque ppor'.
euidētia. n. pmi in demōstratiōe ē maior q̃ eius pnis fm
illō Ar. ppost. Propter qd vnūquodq3 tale. ⁊ illō magl. nō
tn̄ ille euidentie pnt vnif remitti: qr alr hretur aliqua eui-
dētia pmissa3 absq3 eius pclonis. 3 Ar. in plogo post. ol.
q̃ statī idncēs cognount. Jtēsio ēt lucis corporis luminosi
vnif per totū est maior q̃ sit itensio sui luminis: nō tn̄ pnt il-
le itensiōes vnif miorari: s3 tm̄ ppor'. alr. n. staret q̃ corpus
luminosu3 eēt in medio sufficiēter disposito absq3 multi-
plicatiōe luminis: qd est fl̄m. Cu3 vo argr hec caliditas ē vt
8. ⁊ hec calitas ē hec resistētia. igr hec resistētia ē vt. 8. ne-
gat pnā: sicut nō sequitur. iste hō est bonus. ⁊ iste hō est faber.
q̃ iste faber ē bonus: qr argr ex. 4. terminis: sed bn̄ sequitur. iste
faber ē bonus hō. ita sequitur in pposito q̃ ista resistētia ē ca-
liditas vt. 8. ¶ Ad pmu3 icōueniēs dr q̃ illud nō sequitur.
l3. n. minus agat in maius: nō tn̄ a pportiōe mioris iequalita-
tis: qm̃ actio nō fit fm pportionem actiuitatis ad actiuita-
tem: neq3 resistētie ad resistētiā: s3 penes pportionem acti-
uitatis ad resistentiā. cū igr caliditas sit maioris actiuita-
tis q̃ resistētie: stat q̃ friditas habeat suā actiuitatem iter
actiuitatē caliditatis ⁊ suā resistētiā. Et p pns maior erit
actiuitas friditatis: q̃ resistētia caliditatis. io fiet actio a
pportiōe maioris iequalitatis. Alij aūt dicūt q̃ tāta ē re-
sistētia: quāta actiuitas i q̃litatibus pmis. ⁊ fit actio a ppor-
tiōe maioris iequalitatis: qm̃ a. calidū nō agit in b. fridu3
nisi mediāte aliqua sua parte q̃ est mioris resistentie q̃ a.
actiuitatis. Sed istud nō bn̄ itelligo: qm̃ totū a. agit in to-
tu3 b. ⁊ nō solū in partē b. neq3 aliq̃ ps b. resistit absq3 resi-
stētia oīum partiū b. sicut neq3 aliq̃ pars a. agit in b. absq3
pcursu ⁊ actiuitate oīum aliarū partiū. io agēdo in aliq̃
partē agit in totū: ⁊ per pns fit actio a pportiōe mioris in-
equalitatis. ¶ Itē sequitur q̃ vnu3 minimū nāle os pot
agere in totū elm ignie: qr in tali esto inueniūtur ifinite p-
tes: quarū q̃lib3 est mioris potētie ⁊ resistētie p se q̃ illud
minimū. ¶ Dōm igr vt supra q̃ totū minus agit in totum ma-
ius: tn̄ a pportiōe maioris iequalitatis: ex quo ē maior acti-
uitas friditatis vt. 6. q̃ sit resistentia caliditatis vt. 8. ⁊ q̃
nō sit icōueniēs talis iequalitas latitudinu3 actiuitatis ⁊
resistētie declorat ex itentiōe Cōmēt. 3. de aīa. di. q̃ intel-
lectus hũanus est pura pō in gn̄e itelligentiar. cū igr nō sit
purus actus in eodē gn̄e: s3 deus p Ar. 12. metaphy. igr maior
est passibilitas itellus hũani q̃ actiuitas eiusdē: h3. n. itells
hũanus fm theologos cognitionē mltarū veritatū ad q̃s
nō attingit actiue: s3 tm̄ passiue: ex eo: qr ille veritates sūt
supnaturalr reuelate: ⁊ nō pncipijs naturalibus acquisite.
¶ Ad scdm icōueniēs dr q̃ qn̄ agēs in agēdo nō repatit:
tūc simplr assilat sibi passu3: tō in gradu: q̃ in q̃litate: sed
qn̄ in agēdo repatit an assimilatiōnē passi ipm potiēs trn̄
debilitat: q̃ nō sufficit reagere: s3 tm̄ pati. ⁊ tūc ogēs pn-
pole dito focit. v3. passiōem in potiente. ⁊ reductōem in
ipso agēte. Nā sicut aqua calefacta dimissa nāe seipsa3 ab
itrīseco reducit ad friditatē: l3 per accn̄s. ita ignis aliquā-
tulū cōdē satus ⁊ ifrigidatus p aqua3 deficiēte ipedimento
ipsius aque seipm: l3 p accidens reducit ad raritate3 ⁊ cali-
ditatē poris. seu equalētem. ¶ Ad 3m rndet Marsilius. di.
q̃ pitinue in illo meo iducitur calitas ⁊ friditas. nō tn̄ illō
mediū cōtinue calefit ⁊ frigefit: qr nō q̃lib3 inductio cali-
ditatis est calefactio: nec q̃lib3 iductio friditatis est fri-
gefactio. Ad hoc. n. q̃ aliqs motus sit calefactio. reqrit q̃ acq-
ratur caliditas. ⁊ nō deperdat neq3 iducat friditas. mnc
aūt cōtinue sicut iducitur calitas ita corrūpitur ⁊ iducit
suū priu3. ¶ Ista rnō nō pōt stare: qr motus specificat a ter-
mino ad quē. per Ar. 5. phy co. io ois motus quo iducit ca-
liditas est calefactio: ⁊ ois motus quo inducit friditas ē fri-
gefactio. ⁊ ita hr. ip3 mediū mouetur motibus priis. ¶ S3
si illa opio esset vera q̃ dicit q̃ in itensiōe q̃litatis nunq̃ ma-
net gradus pcedēs cū gradu sequēte: adhuc pcederet ali-
qd calefieri ⁊ ifridari nō obstāte q̃ ptinue corrūperet cali-
ditas ⁊ friditas fm se totū. igr eodē mō in pposito ipsum
meum ptinue calefit ⁊ frigefit. l3 ptinue corrūpatur tā cali-
ditas q̃ friditas. ¶ Dōm igr q̃ si illō meum iter a. ⁊ b. ē cali-
dū in pn° qn̄ agēs ⁊ passum ponūtur in extremitatibus q̃ il-
lud nō calefit; sed frigefit: qr calitas nō agit caliditatē nisi
mediate neq3 spēs agit nisi reflexa a suo priō: neq3 reflexa
agit si ipellit per suū priū. cōstat aūt q̃ actio fit rōne pte-
rietatis. io si a. ⁊ mediū aereu3 sunt silia: nō reflectit spēs
⁊ si reflectit rōne alicuius gradus frigiditatis admixte cali-
ditati illa reflexio ē ita debilis: q̃ nō sufficit agere. ⁊ dato
q̃ eēt fortis adhuc nō ageret: qm̃ motus maiores ipediunt
miores. cū igr spēs friditatis b. ineniēs priu3 i actu fortius
reflectat q̃ spēs a. io nō agit spēs a. s3 spēs b. iducēs fridi-
tatē. si aūt in pn° actionis illud meum pedale fuerit fridu3.
dico q̃ non ifridabitur: s3 calefiet a spē calitatis multū
reflexa a suo prio. s. a frido aeris: qm̃ spēs frigiditatis nō
agit nisi reflexa ⁊ non reflectitur nisi a prio. modo in casu
isto illa nō reflectit aut si reflectit debilr reflectitur. ⁊ da-
to q̃ fortiter reflecteret adhuc nō ageret ppter maiorē
reflexionem spēi calitatis: qua posita potius actio calidita-
tis ⁊ tollit actio friditatis. ¶ Ad 4m icōueniēs respōdet
Marsilius. 5. modis. Quorum 2° reprobant ab eo. alij vo q̃
sunt ppri nō reprobātur ab eo. Primus igr modus ridēdi

est q̃ b. agit in c. partẽ repassã: nõ aũt d. agit in illã portẽ:
q2 actio fit rõne ɔ̃rietatis. modo ɔ̃trarietatẽ maiorẽ hʒ b.
cũ c. q̃3 d. istã ɔ̃clonẽ excludit Marsili⁹ dt. qm̃ tunc ignis
nõ deberet forti⁹ calefacere manũ q̃3 aqua aut oleũ. imo
remissi⁹: qđ est ɔ̃ experiẽtiã: ꝛ p3 ɔ̃ñia: q2 min⁹ ɔ̃riaẽ manũ:
q̃3 aq̃ aut oleũ. ¶ 2⁹ modus rñdendi est q̃ d. nõ agit in c.
stãte silitudine: cũ aũt fcm̃ est dissimile p̃ friditatẽ itrodu
ctam in c. statĩ d. icipit agere in c. Cõtra hãc responsionez
arguit Marsili⁹. di. q̃ cũ itet istãs in q̃ b. icipit agere in c.
ꝛ istãs in quo d. icipit agere in ip̃3 c. sit tp̃s me^m: staret ali
qđ agẽs nãle per tp̃s debite applicatũ suo passo hñs p̃por
tionẽ maioris sequalitatis sup eũ: ꝛ nõ ageret in ip̃3. q̃ nõ
videtur posẽ. ¶ 3⁹ modus rñdẽdi ẽ iste: q̃ imediate post
hoc c. calefiet ꝛ frigefiet: nõ tamẽ sil' calefiet ꝛ frigefiet. et
q̃ imediate post h̃ prius frigefiet q̃3 calefiet: ad qđ nõ seq
tur q̃ p̃us frigefiet q̃3 calefiet: qm̃ a termino stante cõfu
se tm̃ ad eũdẽ stantẽ determiate fallit ɔ̃sequẽtia. ¶ Hãc
responsionez non excludit Marsili⁹: q2 sua ẽ 3 tamẽ ipsa
est isufficiẽs: qm̃ cũ mot⁹ tã b. q̃3 d. sit mot⁹ ɔ̃tinuus si ime
diate post hoc c. calefiet ꝛ frigefiet; seqtur q̃ sil' calefiet ꝛ
frigefiet si imediate post hoc p̃us frigefiet q̃3 calefiet seq
tur q̃ p̃us frigefiet q̃3 calefiet: tanq̃3 ab exposita ad vnam
suaꝝ exponentiũ: ꝛ l3 nõ valeat arg^m a termio stãte confu
se tm̃, ad eũdẽ stãtẽ determiate respcũ eiusdẽ sincathe^{ris}.
tamẽ bñ valʒ absq3 illo sincathego^{ie}. q2 bñ seqr: tm̃ hõ cur
rit. igr̃ homo currit. p̃mitto tibi denariũ quẽ habeo i ma
nu. igr̃ aliquez denariũ habeo in manu. ¶ 4⁹ modus rñ
dendi ẽ q̃ b. reagit in c. ꝛ q̃ in c. itroducit aliquã friditatẽ.
nullã tamẽ friditatem itroducit: q2 istud verbũ itroducit
confundit ɔ̃fuse tm̃; ex quo. n. d. ps nõ repossa icipit agere
in c. nõ est dare aliquã friditatẽ quã b. itroducit in c. Istã
etiã rñsionẽ nõ reprobat Marsili⁹: q2 p̃p̃o ẽ; tm̃ ɔ̃ eam ista
tur: qm̃ actio b. est mot⁹ ɔ̃tinuus. igr̃ sibi correspõdet cer
ta friditas terminãs illũ motũ. si igr̃ ille mot⁹ est: o3 q̃ ali
quã friditatẽ itroducat in c. q̃. n. aliqđ agens agat aliqđ: ꝛ
nihil agat: vr̃ absurdũ. ¶ 5⁹ modus est q̃ b. aliquã fridita
tez itroducit; nullã tamẽ itroducit certe itensiõis: qm̃ fri
giditas illa in casu isto se hʒ ad modũ puri successiui. cui⁹
nulla pars manet cũ reliq. iõ sicut mot⁹ non est alicui⁹ cer
te itensiõis. ita nec friditas illa. vbi tñ ipsa eẽt res perma
nẽs ipsa eẽt certe itensiõis. ¶ Cõtra hãc rñsionẽ etiã non
agit marsili⁹: q2 sua p̃pria est. S3 cõtra illã arguit: q2 sicut
ois mot⁹ est alicui⁹ certe velocitatis vel tarditatis: ex quo
velocitas ꝛ tarditas sunt passiones mot⁹ vt colligit a p̃ho
5⁹ phy co. ita ois q̃litas acq̃sibilis per motũ est alicui⁹ in
tensiõis vel remissiõis. ¶ Itẽ cõtingit dare agẽs minoris
potẽtie q̃3 b. qđ reaget in c. tardi⁹ q̃3 b. igr̃ in eodẽ tẽpore in
troducet qualitatẽ remissiorẽ: t3 ɔ̃ña p̃ Ar. 7. phy. ꝛ si sic.
o3 q̃ friditas itroducta ab ipso b. sit certe itensiõis. ponẽ
tes eni vnũ gradũ p̃cedentẽ qualitatis stare cũ sequente
dicũt qualitatẽ illã p̃ solũ motũ eẽ certe itensiõis. nõ ob
stãte q̃ in toto illo motu hẽat modũ successiuoꝝ. ¶ Iõ ẽ
dõm q̃ b. per magnũ tẽpus reagit in c. determiatã fridita
tem; ꝛ certe itensiõis itroducẽdo in ip̃m c. neq̃3 in eodẽ tẽ
pore d. agit in c. corrumpẽdo friditatẽ illã. non obstãte q̃
sit maioris potẽtie q̃3 b. q2 nõ eque bñ applicat ipsi c. pas
so ad agendũ: sicut b. cũ istĩm agẽdi ipsi⁹ d. nõ est ita bene
cõiunctũ ipsi c. sicut istĩm b. dem. n. est q̃ d. nõ agit in c. ni
si spẽs ei⁹ sit reflexa ab ipso c. ꝛ vbi eẽt nimis debilr refle
xa iterũ nõ ageret; neq̃3 etiã ageret si esset fortiter reflexa
ꝛ hẽet impedimẽtũ spẽi friditatis forti⁹ reflexe spẽs cali
tatis. Cõstat aũt q̃ spẽs friditatis multiplicata ad ip̃m c.
iueniẽs caliditatẽ magne itensiõis ɔ̃riantez b. frido forti
ter reflectit. ꝛ magis q̃3 spẽs caliditatis d. cum nõ iueniat
tãtam ɔ̃rietatẽ d. in c. sicut b. in c. ꝛ cõtinue stabit actio b.
caliditatis supra ip̃m c. q̃3 diu erit maior reflexio spẽi frigi
ditatis b. q̃3 spẽi caliditatis d. tãdẽ aũt intm̃ debilitabit b.
ex actiõe a. supra ip̃m q̃ spẽs ei⁹ nõ attinget ip̃m c. ꝛ statĩ
get p̃pter debilitatẽ eius debilr reflectit. ꝛ tunc d. icipiet
assimilari sibi c. qm̃ p̃pter ɔ̃rietatem friditatis iducte ab
ipso b. forti⁹ reflectetur spẽs eius q̃3 spẽs friditatis b. Nõ
ergo dr̃ q̃ vbi ẽ maior ɔ̃rietas. ibi sit maior actio. ꝛ vbi mi
nor ɔ̃rietas ibi minor actio: l3 actio fiat rõne ɔ̃rietatis: s3
vbi est maior p̃portio potẽtie actiue supra suã resistentiã.
ibi est velocior actio. Et vbi ẽ minor p̃portio. ibi est tardi
or actio. hʒ aũt maioritas p̃portiõis aliqñ inenit̃ ex abun
dãtia vni⁹ ɔ̃rij supra aliud: sicut qñ ignis ꝛ aqua agũt in ma
nũ. aliqñ aũt iuuatur ex abũdãtia reflexiõis: sicut qñ b. ꝛ
d. agũt in c. partez. d. n. est maioris potẽtie q̃3 b. ꝛ magis p̃
pinquũ ipsi c. q̃3 b. ꝛ tñ tp̃e reactiõis non agit in c. neq̃3 põt
ipedire actõez b. q2 meli⁹ applicatur b. ad agendũ q̃3 d. p̃
pter reflexiõem spẽi sensibilis b. quã nõ hʒ species d.

LEncippus autẽ existiatus est habere 60
sermones qui ad sensum cõfessa dicẽ
tes. non eni destruebat generationẽ:
neq̃3 corruptionẽ: neq̃3 motum: neq̃3
multitudinẽ entium. Confitebat̃ autẽ ea que
apparẽtibus. Constituẽntibus autẽ vnuʒ vt nõ
entẽ motionẽ si nõ vacuum facere. Vacuuʒ q̃
nõẽs: ꝛ entis nihil non ens igt esse. Pricipalr̃
. n. ens plenum est ens.

¶ Ista ẽ quarta ps hui⁹ capli. in q̃ p̃hs comporat opiones
antiquoꝝ inicem. postq̃3 manifestauit qđ illi senserũt de
actiõe ꝛ passiõe ex porte agentis ꝛ patiẽtis. ꝛ ex porte mo
di agẽdi ꝛ patiẽdi: ac etiaʒ ex parte medij per qđ fit actio
ꝛ passio. facit igr̃ Ar. duo: qm̃ p̃mo facit qđ dcm̃ est. 2⁹ re
probat opionem illoꝝ. ibi (Et de idisibilib⁹) Quantũ ad
p̃mũ p̃hs ponit tres ɔ̃patiões. quarũ p̃ria est iter opionez
Leucippi ꝛ Melissi. scđa cõparatio est iter opionẽ Emp.
ꝛ opionem Leucippi. ibi (Sed vt Emp.) 3⁹ ɔ̃patio est in
ter opionẽ p̃lõnis ꝛ opionẽ Democriti. ibi (Silr autem ꝛ
alioꝝ) Pria igr̃ ɔ̃pa⁹ est iter opi. Leucip. ꝛ Melissi. ꝛ ɔ̃ñr
iter opionez Democr. ꝛ Parme. q2 eodẽ fuit opio Demo
criti ꝛ Leucip. cũ fuerint socij atq̃3 college. Et q2 qđ vnus
dixit. alter ɔ̃firmauit. Etiã eodẽ fuit opio Parme. ꝛ Me
lissi quo ad vnitatez entis ꝛ impossitatez mot⁹: l3 differi. t
quo ad finitatẽ ꝛ ĩfinitatẽ eiusdez. Narrat ḡ p̃hs opi. De
mocriti ꝛ Leucip. Parme. ꝛ Melissi. 2⁹ out dat dr̃iaz in
illorũ opiones. ibi (Sed oẽ qđ tale) Opio ḡ Democriti ꝛ
Leucip. nõ fuit trãscẽdẽs a sensum; neq̃3 despexit eũ: sed
fuit cõformis sensui. habuerũt eni sermones dicẽtes ꝛ cõ
fitentes ea que apparẽt ad sensum. apparet. n. ad sensum
multa esse ꝛ aliqđ moueri generari ꝛ corrumpi augeri: di
mini ꝛ alterari: hec oĩa ipsi ɔ̃cesserũt: neq̃3 destruxerũt ge
nerationez vel corruptionez nõ motũ neq̃3 multi^{cm} rerũ:
sed opio Parme. ꝛ Melissi cõtradixit sensui: q2 dixerunt
tm̃ vnũ esse: ꝛ nullũ esse motũ; neq̃3 mutatiõez p̃pter h̃ q2
nõ est vacuũ recipiẽs mobile. dicebãt ergo q̃ vacuũ ẽ nõ
ens: sic q̃ ip̃m neq̃3 ẽ ens neq̃3 entis. Democrit⁹ aũt ꝛ leu
cippus dixerunt vacuum eẽ ens: ꝛ esse entis ens: quia exi
stit in reꝝ natura entis: q2 recipit ip̃m mobile: nõ tñ ẽ eo
modo est ens quo plenum: q2 plenũ est ens p̃ncipalr̃: ꝛ va
cuum ẽ ens nõ p̃ncipalr̃. Le. li. (Leucipp⁹ aũt existimat⁹
est habere sermones q̃) fuerũt (ad sensum cõfessa dicen
tes) qm̃ ipse (nõ destruit nec generationẽ nec corruptõez
neq̃3 motũ neq̃3 multitudinez: cõfitentes aũt ea que appa
tent) fm̃ iudiciũ sensus (cõstituẽtibus aũt vnuʒ). s. Par
menidi ꝛ Melisso cõtingit dicere (vt non) sit posẽ existe
re (entẽ motiõem. si nõ vacuũ sit facere vacuuʒ aũt nõ ẽs
ꝛ entis nihil) eẽ dñt Parm. ꝛ Melissus: s3 Leucipp⁹ (nõ

ens).i.vacuũ(igr esse.pncipalr.n.esse ⁊ plenum ens.)

¶ Sed omne qđ tale non vnũ: ꝫ infinita multitudine: ⁊ inuisibilia propter paruitaté tumoris. Hec aũt in vacuo ferri: vacuum .n. esse.

¶ Declaratis opiõib⁹ Democriti ⁊ Leucippi. Parme. ⁊ melissi: Ar. nũc assignat dr̃iam inter illas manifestiõis tres dr̃ias qb⁹ differebãt Democritus ⁊ Leucip. a parmenide ⁊ Melisso. pma igr̃ dr̃ia fuit ex parte pncipiorũ: qꝛ pmenides ⁊ Melissus posuerũt tm̃ vnũ eẽ. qđ vocabãt plenũ ⁊ negabãt oĩno vacuũ: ꝫ Democri. ⁊ Leucip. nõ posuerunt vnũ tm̃ esse: neqꝫ tm̃ vnũ eẽ plenũ: sed ponẽtes pncipia rerum. dixerãt ea eẽ ĩfinita multi⁰ iuisibilia tñ ꝓpter puitatem magnitudis: neqꝫ negauerũt vacuũ. imo posuerũt illud dicẽtes corpora idisibilia ĩfinita semꝑ moueri in illo ⁊ nũquã quiescere. Le. li. (Sed oẽ qđ tale) ẽ ens aut plenum Leucipp⁹ dixit (nõ vnum) tm̃ eẽ (sed ĩfinita multi⁰ ⁊ iuisibilia ꝑꝑ paruitaté tumoris) .i. q̃titatis (hec antẽ in vacuo fieri. vacuũ enim esse) dicit.

¶ Et ↄstantia quidẽ gñationẽ facere. Dissoluta autẽ corruptionem: facere aũt ⁊ pati ꝫm ꝙ existunt tangẽtia.

¶ Scđa dr̃ia fuit ex parte corꝝ q̃ sequũtur ex pncipijs. nõ eni solũ differebãt in ponẽdo pncipia: qꝛ aliq posuerũt infinita. alij vo tm̃ vnũ: ꝫ etiã qꝛ Democri. ⁊ Leucip. potuerunt saluare trãsmutatiões ⁊ mot⁹ que sequũtur ex pncipijs: nõ aũt parme. ⁊ melissus. Dicebãt eni Democritus ⁊ Leucip. pdicta corpora idisibilia ꝫm ꝙ erãt cõiuncta generationẽ facere: dissoluta aũt corruptionẽ. ꝫm vo ꝙ existebãt tãgentia secãbãt actiõem ⁊ passionẽ: ⁊ ↄñr dicebãt ꝙ ista corpa idisibilia ꝫm ꝙ mutabãt sitũ ⁊ ordinẽ erant cã alteratiõis: cũ aũt fiebat additio vnius aut pluriũ ad pcedẽtia erat aug⁹. si vo fiebat subtractio erat dimĩu⁹. Le. li. (Et ↄstãtia) .i. cõiũcta (quidẽ generationẽ facere. dissoluta aũt cõruptionẽ. facere aũt ⁊ pati ꝫm ꝙ existũt tãgẽtia)

¶ Secundũ eni id non vnũ esse ⁊ composita ⁊ complicata generare.

61 ¶ Et ꝫm aũt veritatem ex vno non ↄtingit gñari multitudinẽ: neqꝫ ex vere multis vnum: sed esse hoc impossibile.

¶ 3ᵃ dr̃ia fuit ex pte pncipiorũ ⁊ pncipiatorũ. sił. ponebãt .n. Democr. ⁊ Leucip. mixta ⁊ ↄposita. nõ esse vnũ simplr̃: qꝛ poterãt diuidi: ꝫ idisibilia corpora erãt vnũ simplr̃. ⁊ ꝫm veritatẽ: qꝛ nõ poterãt diuidi nec corrumpi. dicebãt eni corpora iduisibilia cõposita ⁊ ↄplicata gñare mixtũ: ⁊ ꝫm illud qđ generabãt tale mixtũ dicebãt ea nõ esse vnũ simplr̃. ⁊ ꝫm id qđ generabãt tale mixtũ: dicebãt ea nõ esse vnum simplr̃: qꝛ ꝫm vitatẽ ⁊ simplr̃ ex vno nõ cõtingit generari multi⁰ᵐ: nec ex vere multis vnũ. dicim⁹ .n. ꝙ aceru⁹ lapidum nõ est ṽe vnũ: qꝛ fit ex multis lapidibus. quorũ qlibꝫ est ṽe vnũ. ⁊ ita dicebãt illi de quolibꝫ ↄposito seu mixto nãli. Et dicit pħus ꝙ sic etiã est impoĺe. sicut isti dicunt: qm̃ ṽa gnõ nõ fit ex multis distinctis loco ⁊ sub̃o: sed fit ex mã ⁊ forma seinuicẽ penetrantib⁹. quorũ vnũ est in actu. reliquũ in põ. ꝓpterea ⁊ si ex multis actu distinctis nõ potest fieri vere vnũ: sicut cõtingit in aceruo lapidũ: tamen ex multis põ distinctis põt fieri vere vnũ: ⁊ ex vere vno pñt fieri multa: qꝛ ex vno lapide pñt fieri multi lapides: ⁊ ex vno mixto multa elẽta. Saluabãt ergo Democr. ⁊ Leucippus vnitatẽ simplr̃ q̃tũ ad pncipia. ⁊ vnitatẽ ꝫ qđ q̃tum ad mixta que sunt ex pncipijs: ꝙ nõ poterãt saluare parmẽides ⁊ melissus cũ ponerẽt vnũ tm̃ eẽ. Le. li. (Secũdum eni id) qđ se tãgũt idisibilia corpora ↄtingit (non vnũ esse composita ⁊ ↄplicata generare) nõ vnũ (ꝫm veritatẽ qdem ex vno non vtiqꝫ generari multitudinẽ: neqꝫ ex ṽe multis vnũ: sed hoc eẽ ipoĺe) vt illi dicũt. ¶ Notandũ ꝙ q̃tuor rõnes fecerũt Parme. ⁊ Melissus in parte imediate pcedẽte hui⁹ capli. q̃s hic pħs nõ soluit: ꝫ magis pꝫ illarũ solo ex lib. physicorũ. Pmo qdẽ arguebant ꝙ tm̃ vnũ est: qꝛ si multa sunt aut distantia. ⁊ sic dabit̃ vacuũ iter illa: aut ↄtigua vel ↄtinua. ⁊ sic facta ↄpleta diuisiõe nihil remanebit nisi vacuum. ¶ Scđo pbabãt ꝙ nõ est poĺe distinctio rerũ: qꝛ oĩa que cõicãt in mã in eadẽ forma nõ dr̃nt per illã formã: sed oĩa cõicant in forma entitatis. igr̃ nulla dr̃nt ꝑ formã entitatis: neqꝫ dat̃ alia forma: qꝛ nihil est qđ nõ sit ens. igr̃ ⁊c. ¶ 3⁰ arguebãt ipossibilitatem mot⁹ localis: qꝛ oẽ qđ mouet̃ localr̃ recipit̃ in pleno: aut in vacuo. sed nullũ istorũ cõtingit: qꝛ nõ est poĺis penetratio corporũ: neqꝫ nã permittit vacuũ eẽ. ¶ Quarto arguebat in speciali Melissus. ꝙ vniuersum est ĩfinitũ: qꝛ si finit̃: aut ad plenũ: aut ad vacuũ: nõ ad vacuũ: qꝛ nõ dat̃ illud: neqꝫ ad plenũ: qꝛ tũc nõ esset vniuersum: sed tm̃ ps vniuersi. ¶ Ad pmũ dr̃ ꝙ multa sunt distãtia ⁊ ↄtigua ⁊ ↄtinua: tã einsdẽ spẽi: q̃ diuersarũ. ⁊ negat̃ hec ↄña: ista sũt distãtia. igr̃ iter ea mediat vacuũ: quia celũ ⁊ terra sunt distãtia. nõ tamẽ iter ea mediat vacuũ. sed spera aliorũ triũ eliorũ. nõ etiã valet hec ↄña. ista sunt cõtigua. igit̃ possunt cõtinuari: qꝛ corpora celestia sunt ↄtigua: ⁊ elẽta sunt contigua. nõ tamẽ pñt ↄtinuari. ⁊ ad mathe⁰ᵒʳ di. oĩa contigua posse ↄtinuari: verũ ẽ ex pte quãtitatis: ꝫ non est verũ ex pte forme sub̃alis. mathematici .n. abstrahũt q̃titatem a formis nãlibus. ¶ Itẽ quocũqꝫ ↄtinuo dato ↄcedat̃ ꝙ illud ẽ diuisibile ꝫm qđlibꝫ signũ eius: nõ tamẽ est poĺe ꝙ diuidat̃ ꝫm quodlibꝫ signũ eius ꝓpter iplicationẽ ↄdictõis sicut duorũ ↄdictoriorũ vtrũqꝫ põt eẽ verũ. nõ tamẽ est possibile ꝙ vtrũqꝫ sit verũ. Et ↄcesso ꝙ ↄtinuũ sit diuisibile in pũcta idisibilia. ⁊ ꝙ est poĺis ↄpleta diuiõ: ⁊ ꝙ oĩa puncta sunt eiusdẽ rõnis: hoc nõ impedit ↄtinuatiõem rerũ diuersarũ rõnũ: qꝛ diuiõ fit rõne q̃titatis: ⁊ nõ rõne sub̃e vel q̃litatis. ideo in fine diuisionis nulla sub̃a vel qualitas manere: sed tm̃ puncta. ¶ Ad scđm dr̃ ꝙ nõ datur aliqua vna forma entitatis. per quã cõicãt oĩa entia: sed bñ datur aliqua vna rõ entis competẽs cuilibꝫ enti: ꝓpter quã rõnem sunt alie forme numeralr̃ specifice ⁊ generice differentes ꝫm q̃s aliq̃ cõueniunt: ⁊ aliqua dr̃nt. lꝫ igr̃ sor. ⁊ plato nõ differãt per rõnale: tñ differũt per ꝓpas formas. Et si bõ ⁊ equ⁹ nõ differũt per sensitiuũ: tamẽ dr̃nt per rõnale ⁊ irrationale ¶ Ad 3ᵐ ↄcedat̃ ꝙ omne motũ localr̃ recipit̃ in pleno: nõ tamẽ ꝓpter hoc ẽ penetra⁰ corporũ: qm̃ vnũ corp⁹ alteri cedit: neqꝫ oꝫ ꝙ ꝑ hõ cessionẽ totũ vniuersũ moueri vno corpore moto. qm̃ mot⁹ localis fit in medio condẽsabili ⁊ rarefactibili. ideo si moto vno corpore aliud cedit: nõ oꝫ ꝙ fiat cessio vsqꝫ ad vltimã speram: qꝛ corp⁹ cedẽs ↄdẽsatur. ¶ Ad quartũ negat̃ ista ↄña. vniuersum ẽ finitũ. igr̃ finitur ad plenũ vel ad vacuũ: nec est verũ: ꝙ omne finitũ finitur ad aliqd: quia vltima spera finit̃: ⁊ nõ finitur ad aliquid. qđ enim finit̃ extrinsece bene finit̃ ad aliqd: sed qđ finit̃ itrinsece tm̃ nõ finitur ad aliqd: ꝫ finit̃ aliquo itrinseco sui. Nã vltima spera finit̃ sup̃ficie conuexa ei⁹: ⁊ illa sup̃ficies finit̃ linea ꝓpa sui. quelibꝫ aũt linea finit̃ suis pũctis. Et si dr̃ ꝙ in circulo non dat̃ pmum nec vltimum. verũ est in actu: sed nõ in potentia ĩfinita sunt prima ⁊ vltima.

¶ Sed vt Empedocles ⁊ aliqui aliorũ iquiũt pati per poros: ita omnẽ alterationẽ ⁊ omne pati. Hoc modo generari ꝓpter vacuũ facta dissolõne ⁊ corruptione. Similr̃ autẽ ⁊ augmentationem subintrantibus alijs.

¶ Ista est scđa comparatio h⁹ ptis quã Ar. facit iter opio-

nem Emp̄. ⁊ Leucippi. ad opiones Parme. ⁊ Melissi. cōparat ergo phs Emp̄. ad Leucippū q̄stū ad duo. pmo q̄stum ad ꝯuenientiā. scdo q̄stū ad dr̄iaz. ibi (De his q̄dē) Duplex igr̄ fuit ꝯuenētia īter opionē Emp̄. ⁊ Leucip. prīma q̄dē ex pte pororū: q̄m Emp̄. ⁊ sui fautores ac seq̄ces dixerūt oēm passiōem fieri per poros. s. alteratiōem: augmētatiōem: ⁊ hō. Ponebat enī agēs ītrare per poros: ⁊ alterare: augere ⁊ diminuere. ⁊ hoc mō loq̄bat̄ Democritꝰ ⁊ Leucip. di. gn̄ari ⁊ corrūpi per vacuū. scā dissolutiōe ⁊ corruptiōe in vacuo. silr̄ ēt ⁊ in augmētatione dicebāt fieri p vacuū ex eo: q2 corpa dicebāt subītrare vacuitates q̄sdaz. ꝯstat aūt q2 idē est ponere poros s3 quos subintrēt corpora: ⁊ se tāgāt ⁊ agāt: qd̄ fecit emp̄. ⁊ ponere vacuitates per quas hec fiāt: qd̄ fecerūt Democritꝰ ⁊ Leucip. Nō g̊ differebāt in pōne pororū: q2 foramia q̄ emp̄. vocauit poros: Democr. ⁊ Leucip. noīauerūt vacuitates. Le. lit. (S3 vt Emp̄. ⁊ alioꝝ aliq̄). vz. sequaces eiꝰ (īq̄uiūt pati p poros. ita ⁊ oēm alteratiōem ⁊ oē pati hoc mō gn̄ari) dicit Leucippus (ꝑpter vacuū scā dissolōne ⁊ corruptiōe. silr̄ autē ⁊ augmētatiōe subintrātibꝰ alteris) ab extrinseco.

62 ¶ Fere autē ⁊ Emped. necesse dicere vt Leucippus. īquit etenī eē quedā solida īdiuisibilia aūt: si non vbiq3 pori ⁊ ꝯtinui sunt: hoc autez impossibile. Nihil. n. aliud soliduz extra poros: s3 omne vacuū: necesse igr̄ tangētia quidē esse indiuisibilia: media aūt eoruz vacua quos ille dicit poros: ita aūt ⁊ Leucippꝰ dicit de facere ⁊ pati. Modi igr̄ s3m quos hec quidē faciūt: hec autē patiunt̄ fere hi dicūtur.

¶ Scda fuit ꝯueniētia ex pte īdiuisibiliū. necē ē. n. s3 Emp̄. eē idiuisibilia corpora īter poros: q2 si h nō ponat̄ pori erūt vbiq3 ⁊ ꝯtinui; qd̄ est impossibile: q2 tūc corpꝰ nihil aliud esset p̄ter poros: ⁊ eēt totū vacuū. vt g̊ pori nō se tāgāt necē est aliq̄ eē corpora idiuisibilia se tāgētia; media aūt hoꝝ corporum eē vacuitates; q̄s ipse Emp̄. dicit eē poros. ita ⁊ Leucippꝰ dicit de actiōe ⁊ passiōe ponēs corpa idiuisibilia se cōtingere ꝑpter quasdā vacuitates. dr̄ia g̊ erat in mō loquēdi: q2 Leucippꝰ dicebat eē vacuitates: q̄s subīgrediebantur corpa idiuisibilia. Emp̄. vo dicebat esse poros. Et q2 corpora distinguētia poros ne eēnt cōtinui ⁊ imediati sint īdiuisibilia s3m Emp̄. p3; q2 si fuissent diuisibilia īter ea potuissent eē alij pori: qd̄ erat ꝯ Emp̄. q2 tūc non fuiss3 rō: quare plus hic q̄ ibi sunt pori. Le. li. (Fere aūt ⁊ Empedocli necesse vt Leucip. inq̄t. n. eē) Emp. (q̄dā solida). i. corpa (⁊ nō idiuisibilia si nō vtiq3 pori ꝯtinui sunt. hoc aūt impossibile ē) q2 sint cōtinui (nihil enī aliud) esset (soliduz) corpꝰ (ex). i. p̄ter (poros: sed oē). i. totū esset (vacuū. necesse ē igr̄ tāgētia q̄dem) seipsa distinguētia poros. vz. Emp̄. (Ita aūt ⁊ Leucip. dicit de facere ⁊ pati) ⁊ ꝯcludit phs di. (modi igr̄ s3m q̄s h q̄dē faciūt. hec aūt patiūtur fere hi dr̄) q̄ dicti sunt apd̄ Emp̄. ⁊ Leucip. in qbꝰ maxime ꝯuenerūt.

¶ Et de his quidē: ⁊ quo modo dicūt manifestum est: ⁊ ad eoruz positiones quibus vtunt̄ fere confesse videt̄ contingēs. alijs aūt minus. V. g. Emp̄. quo mō erat gn̄atio: ⁊ corruptio: ⁊ alteratio non est manifestum.

¶ Positis ꝯueniētijs īter opiones Democ. ⁊ Leucip. atq3 Emp̄. ꝯnr̄ phs ponit dr̄ias 2ᵃᵐ īter easdē opiones: q̄rū prima ē ista. q̄stū ad ea que sequūtur ex p̄ncipijs: q̄ sunt gnō ⁊ corrupꝰ: alteratio ⁊ hō. Naz s3m dcā Democr. ⁊ Leucip. manifestū q̄uo fit gnō. corrupꝰ alteratꝰ: ⁊ hō. cū ipse cōplete dixerit de oibꝰ que apparēt ad sensum: s3 Emp̄. minꝰ alijs locutꝰ est cū nō sit manifestū p eū q̄uo fit gnō: corruptio: alteratio ⁊ hō: q2 in loquēdo de talibꝰ nō complete saluauit ꝯfessa ⁊ apparentia. dixit. n. ipse aliq̄d gn̄ari: corrūpi: ⁊ alterari: sed nō dedit modū. nō. n. sufficit dicere amicitiaz generare: ⁊ litē corrūpere aut tāto tpe gnōnē esse: ⁊ tanto tpe corruptionē fieri: tpe aūt ītermedio oīa q̄escere; s3 oportebat dare modū ⁊ cām ꝑpinquā oīum istoꝝ: q2 ipse Emp̄. non fecit. Le. li. (Et de his q̄dē). s. de actiōe ⁊ passione (⁊ q̄uo dicūt) diuersimode (manifestū est ⁊) maxime respicientibus (ad eoꝝ pōnes qbus vtūtur fere). i. qbꝰ q̄si cōiter vtunt̄: naz Leucip. (ꝯfesse videt̄) contingēs. i. tradit modū īdenter oīum q̄ sunt ꝯfessa ad sensuz (alijs aūt). s. Emp̄. ⁊ suis seq̄cibꝰ (minꝰ) sunt manifesta ea q̄ sequunt̄ ex p̄ncipijs (vbi gr̄a. empedocli: q̄uo erit ⁊ corrupꝰ ⁊ generatio ⁊ alteratio non est manifestum)

¶ His enī erant corpora īdiuisibilia prima corporum formis differētia solū: ex qbus primuz componitur: ⁊ in que vltimo dissoluūt̄. Empedocles aūt alia quidē manifestū: quoniā vsq3 ad elemēta habēt generationē ⁊ corruptiones. Ipsoꝝ vero elementorū quo modo generatur ⁊ corrumpit̄ coaceruata quātitas. neq3 manifestuz: neq3 contingit dicere ei non dicēti ⁊ ignis elementū esse.

¶ Scda dr̄ia est q̄stū ad ipsa p̄nª: q̄m Democr. ⁊ Leucippꝰ posuerūt corpa idiuisibilia eē oīuz p̄ma p̄ncipia. sic q2 oīa q̄ fiūt: fiūt ex his. ⁊ oia que corrumpunt̄: corrūpūtur in illa. ipsa vo sunt igenerabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ s3m q2 sunt p̄nª nō dr̄nt ordine nec pōne; sed tm̄ formis ⁊ figuris. ita q2 ordo ⁊ pō nō ponit distinctiōem specificā illoꝝ; neq3 facit illa eē p̄nª: sed soluz forᵉ ⁊ figure faciūt ea eē diuersaꝝ speꝝ ⁊ ea ꝯstituūt p̄nª reꝝ. sic q2 oīs mixta ⁊ oīa elīa fiūt ex his ⁊ corrumpūtur in ea: ipsa vo semꝑ manēt eadē: q2 nō semper manēt eadē ordie: neq3 sub eodē situ. Emp̄. antē dixit oia mixta eē ex elīis. 4. q̄ sunt ignis ⁊ aq̄: terra ⁊ aer. ⁊ vltimate resolui in illa: s3 q̄uo corporalis magnitudo horuz ipsoꝝ eltoꝝ gn̄atur ⁊ corrūpit̄ s3m dcā eiꝰ nō ē manifestum. immo ipse habuit dicere elta ipsa eē ign̄abilia ⁊ īcorruptibilia: ex quo p3 enz nīlm erat p̄nm neq3 elm̄ illoꝝ. Nos aūt dicimꝰ elta quatuor gn̄ari ⁊ corrūpi: q2 illa nō dicimꝰ eē p̄ria p̄nª: sed mām ⁊ formā dicimꝰ eē p̄ma p̄nª oīum mixtorū ⁊ eltoꝝ: ⁊ q2 elta sicut ⁊ mixta ꝯponunt̄ ex mā ⁊ forma tamq̄ ex suis p̄ncipijs p̄mis; vt demōratū ē si p phyᶜ. Le. lrām. (His. n.) vz. Democr. ⁊ Leucip. (vr̄ idiuisibilis p̄ma corpa formis dr̄ia solū) in eo q2 sūt p̄nª (ex qbꝰ p̄mis ꝯponunt̄) mixta ⁊ elta (⁊ in q̄ vltīa dissoluūtur. emped. aūt alia q̄dē manifestum: q̄m vsq3 ad elta hn̄t gnōnē ⁊ corruptiōem. ipsoruz vo hoꝝ) eloꝝ (q̄uo gn̄at̄ ⁊ corrūpitur coaceruata q̄titas). i. corporalis magnitudo (nō manifestum ē: nec ꝯtingit dicere ei) aliq̄d illoꝝ gn̄ari. vl' corrūpi (sic) ꝯtingit ei (dicēti). i. non dicere: terre: aq̄: aeris (⁊ ignis elm eē). i. p̄nm ex q̄uo fiat.

¶ Notādū q2 de elto dātur due diffōnes: q̄rū p̄ma ē phi 5ᵒ metaphy. di. Elm ē illud ex q̄ fit aliq̄d p̄ in existēre idiuisibili spē in aliā spēz. ⁊ sic accipit̄ elm stricte: q̄m hoc mō nihil ē elm nisi mā p̄ma ⁊ forma subalis cū ex illis tamq̄ ex partibꝰ essentialibꝰ fiāt oia ꝯposita nālia. ⁊ sint indiuisibilia in aliā spēm: cū nō habeāt ptes diuersaꝝ rōnū. Isto mō loquitur phs de elto in ꝓlogo phyc. di. vnūq̄dq3 arbitramur cognoscere: cū cognoscimꝰ p̄mas cās. ⁊ p̄ma p̄nª vsq3 ad elta. ⁊ sic accipiēdo elm p̄nª posita a Democ. ⁊ Leucip. ⁊ emp̄. nō sunt elta: q2 ꝯponūtur ex mā ⁊ forma. ¶ 2ᵃ diffō ē Ar. 3ᵒ ce. di. Elm ē illō in quo corpa resoluūtur. vn̄ est triplex resolutio; q̄dā. n. ē in ptes essentiales q̄litatiuas: ⁊ si resol-

nuntur oia cōposita naturalia gñabilia ⁊ corruptibilia in mām ⁊ formā. alia est in partes eētiales q̄titatiuas. ⁊ sic resoluūtur oia mixta nālia in elta. Alia autē est resolutio in partes quātitatiuas itegrales. ⁊ sic resoluūtur tam mixta q̄ꝫ vocata elemēta in minima naturalia. Ex quo sequitur q̄ elementuꝫ hic large diffinit̄: cū non tm̄ mā ⁊ forma dicātur elemēta hoc mō: sꝫ etiā corpa idīsibilia: iuxta opionem Democr. ⁊ leucippi: ac etiaꝫ vocata elta. s. ignis ⁊ aq̄ terra ⁊ aer. iuxta opionē emp. Qn̄ ergo Ar. dicit q̄ gnō ⁊ corruptio sunt ad elta. accipit elm̄ large. Qn̄ vero dicit q̄ ignis nō habꝫ elemētum fm̄ opionem emped. accipit elementū stricte.

Dubitat

ppter qd forma ⁊ mā dicūtur ptes essentiales qualitatie. ⁊ elta ptes eētiales q̄titatiue. ⁊ minia nālia partes quātitatiue itegrales: cū quelibꝫ istarū ptiū sit eētial' qualis ⁊ quāta. ¶ R̄nr q̄ mā ⁊ forma sūt partes eētiales: q̄ sunt de eētia compositi: ⁊ sunt ptes eētiales diffōnis ei⁹: vt colligit̄ a pho pmo phycoꝝ. ⁊ 7. metaphyce. cpo^m. n. est illud qd ē ex mā ⁊ forma. dicūtur aūt mā ⁊ forma ptes qualitatiue: q̄ sūt partes dr̄iales drīa pprijssime sumpta. drīa aūt p̄dicat̄ in qualc. per porphy^m. i vlibus. ⁊ ois eētia rei dr̄ quedaꝫ q̄litas: vt colligit̄ a pho 5° metaphy. ¶ Iteꝫ elta. s. ignis ⁊ aqua terra ⁊ acr dr̄r ptes eētiales diffōnis mixti nālis. lꝫ. n. igrediātur diffōnē cpositi nālis: tn̄ igrediūtur diffōnē mixti nālis: nō quidē a posteriori: sꝫ a priori: vt colligit̄ a pho in h̄ pmo. mixtū eni nāle est illō qd cponit̄ ex eltis. Dr̄r aūt elta ptes q̄titatiue: q̄ sunt partes mālcs. per Ar. 2°. phycoꝝ. ⁊ gn̄alr quelibꝫ ps q̄titatiua tꝫ locū materie: vt colligit̄ a pho. 7. metaphy. ⁊ a Cōmēt. 3. physicoꝝ. Quātitas aūt nō terminata: sed iterminata ē coeterna māe. per cmēt. in de substātia orbis. ppterea Ar. in lr̄a vocat elta coaceruatā q̄titateꝫ: q̄ mālr aggregatiue ad modū aceruī igrediūtur mixtiōem. ¶ Itē minima nālia dr̄r partes q̄titatiue: q̄ determināt sibi minimā quātitatē sub qua pōt seorsum existere: vt determinat Cōmēt. 6. ⁊ 7. phycoꝝ. Dr̄r aūt ptes itegrales: q̄ sunt pma corpora itegrātia cpo^m nāle in actu actualitate pceptiōis. lꝫ. n. ipsa minia sint i actu actualitate separatiōis: nō tn̄ sunt in actu actual'r̄ pceptiōis. pñt. n. seorsuꝫ sepati existere: sꝫ nō pñt seorsum pcipi ab aliq̄ sensu. ⁊ ista est cā ppter quā Ar. dicit in lr̄a illa eē inuisibilia pp paruitatē. iuxta opionē Democr. ⁊ Leucippi.

¶ Similiter autem alioꝝ omniū: vt in thymeo scripsit Plato.

¶ Ista ē 3ª cpō quā Ar. facit iter opionē plonis: ⁊ opi. Democriti vl' Leucip. postq̄ꝫ cpauit opionē Emp. ad opionē Democr. ⁊ Leucip. ac ēt opionē Democr. ⁊ leucip. ad opinionē pme. ⁊ melisi. Cōparat igr̄ p̄ phs opionē plonis ad opi. democri. ⁊ Leucip. ex pte cue^c. di. q̄ silr locut⁹ est plo cū Democr. ⁊ leucip. de oib⁹ eltis: q̄m sicut Democr. ⁊ leucipp⁹ dixerūt elta nō eē pn^a pma: sꝫ resolubilia i pora pn^a. ita scripsit plo i thymeo: q̄ hec nō sūt pma pn^a. s. ignis aq̄ terra ⁊ aer: sꝫ habēt pncipia ex qb⁹ fiūt. ⁊ in hoc dm̄t ābo ab Emp. q̄ ipse Emp posuit h̄ quatuor elta eē pma principia simplr̄ nō resolubilia i pora pn^a. L.e.li. (Silr autē) de elto ignis (⁊ alioꝝ oīum). s. terre: aq̄ ⁊ aeris locut⁹ est leucippus cū plone (vt in thymeo scripsit plato)

63 ¶ Intm̄ differt enim vt non eodē modo Leucippo dicat. Quoniam hic quidem solida: hic autem planities dicit indiuisibilia.

¶ Scđo cōparat phs opionē plonis ad opi. Democ. ⁊ leucippi ex pte dr̄ie assignās tres dr̄ias. q̄ruꝫ pma est ista. nā Democr. ⁊ leucip. dixerāt oia gñabilia ⁊ corruptibilia vltimate resolui i corpa idīsibilia. plo vo dixit talē resolōnē fieri vltiate in supficies idiuisibiles. L.e.li. (Intm̄ dr̄t .n.) plo vt (nō eodē⁹ dicat Leucip. qm̄ h̄). s. leucip. (qdē solida). i. corpa (hic aūt) vꝫ. plo (planicies dic̄ idīsibilia)

¶ Et h̄ qdē ifinitis terminari figuris indiuisibilū solidoꝝ vnūq̄dq̄ꝫ. Hic āt termiatis: qm̄ indiuisibilia vtriq̄ꝫ dicūt terminata figuris. Ex his itaq̄ꝫ gñatiōes ⁊ segregatōes ⁊ corruptiōes.

¶ Scđa dr̄ia est: q̄ Democrit⁹ ⁊ leucip. oia indīsibilia corpora posuerūt termiari ifinitis figuris diuersaꝝ rōnū. s. circulari ⁊ triāgulari. q̄drāgulari. ⁊ sic in ifi^m. plato vero posuit sua idīsibilia termiari ⁊ differre figuris finitis. ponebat. n. resolutionē fieri vsq̄ꝫ ad supficies triangulares: q̄s appellabat idīsibiles. iō idīsibilia nō posuit diuersaꝝ figuraꝝ: sꝫ dixit ea esse triāgularia. ⁊ h̄ sunt illa idīsibilia: ex qbus plonici vna cū democr. ⁊ leuci. faciebāt gnōnes ⁊ corruptiōes. L.e.li. (Et hic qdem). s. leucipp⁹ (ifinitis terminari figuris idīsibiliū solidoꝝ). i. cōpoꝝ (vnūq̄dq̄ꝫ. h̄ āt) vꝫ. plo solū figuris finitis (qm̄ idīsibilia vtriq̄ꝫ dicūt: ⁊ determiata figuri. ex his itaq̄ꝫ gnōnes ⁊ segregatōes) faciūt

¶ Leucippo qdē. n. duo mōi erāt vtriq̄ꝫ p vacuū ⁊ p tactū. h̄. n. idiuisibile vnūq̄dq̄ꝫ. Platoni āt fm̄ tactū solū: vacuū. n. nō esse inquit.

¶ 3ª dr̄ia est: q̄ democrit⁹ ⁊ leucip. duob⁹ modis saluabāt trāsmutatōes nāles. s. p vacuū ⁊ p tactū. ponentes. n. vnūq̄dq̄ꝫ pncipioꝝ eē idīsibile. ponebāt cuīr i h⁹ corpa indisibilia aliq̄s vacuitates: vt fieret magnitudo. Plo aūt asserēs ipol'itatē vacui nō potuit saluare gnōnem: ⁊ alias trāsmutatiōes nāles: nisi p tactū. L.e.li. (Leucippo qdē duo modi erūt vtriq̄ꝫ p vacuū ⁊ tactū: hic qdeꝫ) vꝫ. leucip. (ponit idīsibile vnūq̄dq̄ꝫ) pncipioꝝ (platoni āi) tm̄ fꝫ tactū: cuenit gnōnes ⁊ corruptiōes facere (vacuū. n. nō eē igt)

Primum

du^m vr̄ q̄ plo nō posuerit cōpa resolui i supficies idīsibiles: qm̄ dixit supficies cponi ex lineis. Et lineas ex pūctis. cū igr̄ vnū q̄dq̄ꝫ in ea resoluat̄ ex qb⁹ componit̄ resolutio corpoꝝ stare non potuit ad supficies: sed ad puncta.

¶ Scđm du^m. Democr. ⁊ leucip. nō posuerūt idīsibilia ad modū pūctoꝝ: sꝫ ad modū minimoꝝ nāliū. iō non fuit necesse ipsos dare vacuitates facietes vnū ex his: sicut neq̄ꝫ dat̄ me^m in cotinuatiōe minimoꝝ nāliū. ¶ Itē dic phs in lr̄a q̄ Democr. ⁊ leucip. saluabāt oēs trāsmutatiōes p tactū. igr̄ idīsibilia illoꝝ se tāgebāt: sꝫ illa se tāgūt: quoꝝ vltima sunt sil' fm̄ Ar. in h̄ tractatu. ⁊ 5°. phy. igr̄ iter idīsibilia se tāgētia nl'la fuit vacuitas. ¶ Ad pm̄ ū dr̄ q̄ nō itendit phs platonē opiari resolōnē corpoꝝ fieri ad supficies vt supficies sunt: q̄ hoc nō cōcessit: sꝫ plo: vt ar^m demrat: sꝫ itendit Ar. plonē arbitrari resolōnē corpoꝝ fieri ad supficies indīsibiles figuratas. vꝫ. ad triangulos supficiales idīsibiles: qm̄ ⁊ si supficies triāgularis resoluit̄: nō tn̄ in aliā figurā: sꝫ in aliā q̄titatē. ¶ Ad 2^m r̄nr q̄ Democ. ⁊ leuci. voluerūt athomos idīsibiles p se existere: ⁊ nūq̄ꝫ cōtinuari cotinuatōe mathematica: qm̄ ipsi cū de nā sua semper moueātur: ⁊ nūq̄ꝫ q̄escāt aliq seorsum: ⁊ aliq deorsum aliq an̄: ⁊ aliq retro: seu a dextris ⁊ a sinistris idē moueāt motib⁹ cuys: cū cotinuū sit illō cui⁹ mot⁹ est vn⁹: vt hr̄. 5. metaphyce. cotinuatio ḡ illoꝝ athomoꝝ nō fuit mathematica: sꝫ nālis eo mō quo iuiceꝫ cotinuant̄ ptes aīaliū ⁊ plātaꝝ. vꝫ. p aliqd me^m nāle ⁊ nō mathematicū. iuxta doctrinam Ar. 5. phy. cū vo arguit̄ q̄ talia idīsibilia se tāgāt. igr̄ non dat̄ vacuitas medis. negat̄ cnīa: q̄ nō se tāgūt tactu m^co sꝫ nāli. dicit. n. phs. 2. de aīa. q̄ duo corpa sicca se tāgūt in aere ⁊ in aq̄ nō imediate sꝫ me^{te}: q̄ necio mediat aer vel aq̄: vt demrat̄ ibidē. h̄ aūt diffō. illa se tāgūt: quoꝝ vltima sunt sil'. ē itelligenda de tactu mathematico ⁊ nō nāli. Cōstat aūt democritū ⁊ leucip. dicētes corpa idīsibilia se tan

gere nō loq̄bant de tactu me⁹:ſʒ nāli.iō talia īdiſibilia ſe tāgebāt me⁹ vacuitate:quaʒ ipſi appellabāt me⁹ nāle.

De indiuiſibilib⁹ aūt planicieb⁹ dixim⁹ in priorib⁹ ſermōib⁹. De īdiuiſibilib⁹ aūt ſolidis amplius eſt dicere. Jō hoc accidens relinquitur nunc.

¶ Poſtq̄ phs poſuit opiōnes antiquoꝝ ꝛ eas īniceʒ ꝯpa͞uit:ꝯn̄r eas reprobat.nō q̄dē oēs:ſed eas tm̄ q̄ tāgūt p̄ns negociū.opīo aūt parme.ꝛ meliſſi hic non reprobat:q2 negat pluralitatē actōis ꝛ paſſiōis.opio ēt plonis hic ſimpl'r nō reprobat:ſʒ tm̄ īcidētal'r:ſicut īcidētal'r eſt adducta. Alie vo duę.vʒ.Emp.leucip.ꝛ Democr.directe ꝛ ſimpl'r reprobātur.Duo ḡ facit Ar.Nā p̄ cōtinuat ſe ad dcā. 2⁹.inſeq̄t de itento.ibi(Ut aūt poꝝ)Quātū ad p̄mū dicit phs:q̄ d̄ ſupficieb⁹ īdiſibilib⁹ ptinētib⁹ ad opionē plonis nō expedit h̄ ſermonē facere ſimpl'r ꝛ directe:q2 in.3.ce.ꝛ mū.reprobata ē illa opio.vna cū auxilio.6.phy.ſʒ de corpib⁹ īdiuiſibilib⁹ ptinētib⁹ ad opionē democr.ꝛ leucip.expedit d̄terminatiōnē diffuſaʒ facere reprobādo illa corpa īdiſibilia tā in ſe q̄ in ordie ad actōem ꝛ paſſionē ꝛ vacuū.Opio aūt de pūctis:lineis ꝛ ſupficieb⁹ relinquet ad p̄ns:q2 tm̄ īcidētal'r ſūt adducta.L.li.(De īdiſibilib⁹ āt planitieb⁹) .i.ſupficieb⁹(dixim⁹ in p̄orib⁹ ſmonib⁹).i.6.phyc.ꝛ tertij ce.ꝛ mū.(De īdiſibilib⁹ āt ſolidis).i.corpib⁹(ampli⁹ ē dicere)q2 alibi nō ē ſufficiēter dcm̄(ſʒ accn̄s).i.icidēs opio plonis(relinq̄tur nūc)¶ Notādū q̄ ar.3.ce. recitat opinionē plonis ꝛ pictagore ponētiū oīa corpa ḡnari ꝛ corrū=pi.ḡnari q̄deʒ ex ſupficieb⁹:ꝛ reſolui ī eas:ꝛ q2 ītet ſuperficies triāgularis ē p̄ma.poſuerūt corpora ḡnari ex ſuperficieb⁹ triāgularib⁹:ꝛ in eaſdē reſolui.

Contra hāc opi.arguit ibi Ar.multipl'r.ꝛ p̄ ſic. linea nō ꝯponit ex pūctis.igr̄ nec cōp⁹ ex ſupficiebus.tʒ ꝯn̄a p̄ eos a ſufficiēti ſilitudine.ꝛ an̄s pbat ſic.ſi linea ꝯponit ex pūctis tāq̄ ex ptib⁹:ſed pūcta ſunt ſimpl'r īdiſibilia.igr̄ linea ē ſimpl'r īdiſibilis.ꝯn̄s eſt fl'm.ꝛ ꝯ eos. di.lineā eſſe īdiſibileʒ ſm̄ lōgitudinē.ꝛ pbat ꝯn̄a:q2 cū linea ſit for⁹ hōgenea ē euiſdē ſpēi ſpālíſſime cū q̄libet ei⁹ porte.igr̄ ois paſſio p̄ ſe ꝯpetēs pūctis ſi ſunt ptes linee p̄ ſe ꝯpetit linee:vt hʒ videri p̄ poſt⁹.ſʒ eē īdiſibile ſimpl'r cōpetit pūctis p̄ eos.ꝛ ſʒ ỽitatem.igr̄ eē īdiſibile ſimpl'r p̄ ſe ꝯpetit linee.imo ſe⁹ q̄ pūct⁹ eſt linea:qḋ ē ꝯ eos.ꝛ pʒ ꝯn̄a: q2 pūct⁹ ꝛ linea ſūt euſdē ſpēi ſpālíſſime ſi pūct⁹ ē ps linee vt illi fatent̄.¶ 2⁹ ar' ſic phs.ſi corp⁹ ꝯponit ex ſupficieb⁹: ꝛ ſupficies ꝯponit ex lineis:ꝛ ꝯn̄r linea ex pūctis:vt illi fatent̄:ſeq̄t̄ corp⁹ ꝯponi ex pūctis.ꝛ ꝯn̄r q̄ nll'ʒ corp⁹ hʒ grauitateʒ nec leuitatē:q̄ Ar.ſic declat ſeq.nll's pūct⁹ hʒ grauitateʒ aut leuitatē.igr̄ nec aliqḋ corp⁹.pʒ ꝯn̄a:q2 ſi cōponentia nō hn̄t grauitatē nec leuitatem.ꝯpoſitū aūt ex his ēt nō hʒ grauitatē nec leuitatē.An̄s pbat̄.nā ſi pūct⁹ hr̄et grauitatē:aut leuitatē.ꝛ oē graue eſt in aliq̄ grauı⁹:ꝛ oē leue ē in aliq̄ leui⁹.igr̄ pūct⁹ eēt aliq̄ magis grauis:ꝛ aliq̄ magis leuis:ſʒ vbicūq̄ ē magis ꝛ min⁹:ibi eſt diſibilitas.igr̄ pūct⁹ eſt diſibilis.Et ꝯfirmat h̄ phs ſic.oē graue aut leue ē durū aut molle.ſi igr̄ pūct⁹ ē grauis aut leuis.nec ē durus aut moll'.tūc ſic.durū ē illḋ qḋ in ſeipm̄ nō cedit ad p̄ſentiaʒ tāgentis:ꝛ molle eſt illḋ qḋ in ſeipm̄ cedit ad p̄ſentiā tāgentis:ſʒ nō ē tact⁹ abſq̄ extēſiōe ꝛ dēſitate:vt pbatū eſt ſupra.ꝛ idē hr̄.5.phy.igr̄ pūct⁹ eſt extēſus ꝛ diſibil' qḋ eſt ꝯ illos:ꝛ ꝯ veritatem.¶ Tertio ar' ſic phs:aut ſupficies eſt corp⁹:aut nō:ſi eſt corp⁹ nō ē diſibilis ſm̄ pfūditatem.cui⁹ o⁹ ipſi ponūt:ſi nō eſt corp⁹.igr̄ ſtat aliq̄n̄ n⁹ corp⁹ eē.pbat̄.oē qḋ ꝯponit̄ ex aliq̄b⁹ ſtat aliq̄n̄ reſolui in illa:ſʒ p̄ illos oē corp⁹ ꝯponit̄ ex ſupficieb⁹.igr̄ ſtat oē corp⁹ q̄nq̄ reſolui i ſupficies:ſʒ fcā reſolōne i ſupficies n⁹ eēt corp⁹. igr̄ ꝛc.imo ſe⁹ q̄ ſtat aliq̄n̄ nihil diſibile eſſe:q2 ſic ſtat.oē corp⁹ reſolui i ſupficies.ita ſtat oēm ſupficiē reſolui ī lineas:ꝛ oēm lineā reſolui i pūcta.¶ 4⁹ ad ideʒ ar' Ar.ſic.ſi corp⁹ ꝯponit ex ſupficieb⁹:ꝛ ſupficies ex lineis:ꝛ linea ex pūctis p̄ idē tp̄s ꝯponit ex iſtātib⁹:ſed oē ꝯpo⁹ ex aliq̄bus ſtat reſolui i illa.igr̄ ſtat tp̄s reſolui in iſtātia.ꝛ ꝯn̄r ſtat aliq̄n̄ n⁹ tp̄s eē:qḋ ē īpoſ'e.ꝛ ꝯ illos.mlta alia ſūt ibidē.3.ce.ꝯ plonē ꝛ pictagorā q̄ replicare eēt nimis lōgū:ſʒ h̄ reducta ſunt:vt poteat opionē platonis alibi ſufficiēter reprobatam eſſe:vt aſſerit Ar.in littera.

¶ Ut āt paꝝ diſgrediētes dicam⁹:neceſſe ꝛ īpoſſibile vnūq̄dq̄ dicere īdiſibiliū. Nō.n.poſ'e pati niſi p̄ vacuū ꝛ nllius actiuū paſſiōis:neq̄ .n.calidum nec frigidū oʒ eē īdiuiſibile. 64

¶ Dn̄ſo q̄ nō oʒ h̄ reprobare platonē ex q̄ ei⁹ opio ē in lib. ce.ſufficiēter reprobata.Exeq̄t̄ de īētō ꝯ Democ.ꝛ leuci. ac ēt ꝯ emp̄.ponēs.5.ꝯn̄s:q̄rū p̄ ē iſta. Impoſ'e eſt corpa īdiſibilia eē īuicē actia ꝛ paſſiua p̄ vacuū.2⁹ ꝯ.ſi cōpa īdiſibilia ſūt:illa īuicē ſūt actiua ꝛ po⁹.ibi(Omīs h̄)3⁹ ſi cōpa īdiſibilia ſūt:illa nō ſūt īuicē actia ꝛ paſſiua.ibi(Sʒ tn̄ icōuenies)4⁹ ꝯ.Nō ē poſ'e aliq̄ eē corpa īdiſibilia q̄ ſint reꝝ p̄n⁹.ibi.(Ampli⁹ āt icōueniēs)5⁹ ꝯ.fruſtra ponunt̄ poꝝ p̄ actiōem ꝛ paſſiōem.ibi(Qnicūq̄ igr̄ p̄ poroꝝ)Pria ꝯ ar ſic.Nlla ſūt īuicē actiua ꝛ paſſiua p̄ aliqḋ me⁹:niſi id me⁹ ſit acti⁹ ꝛ poſſiuū:ſʒ vacuū nō ē actiuū nec poſſiuū.igr̄ īpoſſibile ē corpa īdiſibilia eē īuicē actiua ꝛ poſſiua p̄ vacuū. p̄⁹ pꝯn̄tis pbat̄ iductiue tā in mixtis q̄ in eľtis.ſi.n.aliq̄ iſtoꝝ īuicē agūt ꝛ potiunt̄ p̄ me⁹ aereū vel aqueū. hoc mediū agit ꝛ patit̄.vt ſi ignis agit i aquā p̄ aerē.neceſſe ē aereʒ pati ab igne:ꝛ agere i aquā:cū nō ſit poſ'is trāſmu⁹ ab extremo ad extremū niſi p̄ me⁹.iuxta diffōnem medij datā.5. phy.vʒ.me⁹ ē illḋ in q̄ mobile mutās p̄us venit q̄ i extremū.2⁹ pꝯn̄tis declat̄.q2 nihil pōt eē actiuū ꝛ paſſi⁹:niſi poſſit eē q̄lificatū q̄litatib⁹ p̄mis:vel ſcdis:ſʒ vacuū nō pōt eē q̄lificatū q̄litatib⁹ p̄mis vl' ſcdis:q2 nō pōt eē calm̄: vl' fridū:nō durū nec molle:nō graue nec leue:ſic ēt fatentur democr.ꝛ leucip.di.actiōeʒ ꝛ paſſiōem fieri p̄ vacuū. L.e.l.(Ut āt poꝝ diſgrediētes)nos ſimus a pp̄oſito nō (dicam⁹ q̄ neceſſe eſt ꝛ īpoſſibile dr̄e vnūq̄dq̄ īdiſibiliū) eo mō quo illi dn̄t(nō.n.poſ'e poti niſi p̄ vacuū)ſʒ q̄ aſſerūt:qḋ ē fl'm:q2(ꝛ nulli⁹ actiuum paſſiōis)ē ip̄m vacuum (neq̄.n.durū neq̄ frigidū)aliogn eſſet corpus ſenſibile. ¶ Notādū ſm̄ Ar.4.phy.q̄ de vacuo fuerūt due opiones:q̄rū vna dixit vacuū eē aerē:ex eo:q2 ſm̄ cōeʒ modū loq̄ndi.dicim⁹ vas eē vacuū in q̄ nihil p̄ter aereʒ ꝯtinet̄. iſto mō nō loq̄t̄ h̄ Ar.de vacuo:nʒ ēt democr.ꝛ leucip.q2 ꝯceſſerūt aerē ꝛ oīa trāſpatentia eē plena.dixerūt tn̄ ipa eē corpa poroſa:ꝛ in ſe hr̄e foramina:vt p̄ ea poſſʒ fieri actio ꝛ pa⁹.tā real'r q̄ itentiōalis.Tale.n.vacuū agit ꝛ patit̄: ꝛ eſt calm̄ vel friduʒ duꝝ vel molle:graue aut leue. Alia opio.dixit vacuū eē locū p̄uatuʒ corpe.vʒ.aliquā dimenſionē ſepatā ꝯtentiuā corpis:aut ibi hītā corpib⁹:ꝛ de tali vacuo eſt diſputo⁹ p̄ſens.eſt.n.tale vacuū p̄ter oēm q̄titatem corporeā ſupficialē ꝛ lineslē:ꝛ p̄ter oēm q̄litateʒ tam p̄mā q̄ ſcdaʒ.poſuerūt ḡ democr.ꝛ leucip.vacuū ſepatū a corporib⁹:ꝛ em̄ ambibitū corporibus.

¶ Quāuis h̄ icōueniēs ſit ſolū dare circulari figure calidū. Neceſſe ē.n.ꝛ ꝯriuʒ friduʒ alicui aliꝫ adaptare figuraꝝ. Incōueniēs aūt ſi hec q̄deʒ exiſtunt:dico aūt calitas ꝛ friditas. Grauitas āt ꝛ leuitas durities ꝛ mollities nō exiſtunt. 65

¶ Scda ꝯclo.ſi corpa īdiſibilia ſunt:illa ſūt īuicē actiua ꝛ paſſiua.¶ Iſtā ꝯneʒ pbat phs tripl'r.ꝛ p̄ ſic.illa ſunt īuiceʒ actiua ꝛ paſſiua in q̄b⁹ inuenit̄ calitas ꝛ frigiditas.gra

nitas ⁊ leuitas: duricies ⁊ mollities: ſ; ſi corpa indiuiſibilia ſūt in eis inueniūtur ꝑdicta. igr̄ ⁊c. tȝ ꝯña cū maiori iductiue: tā in mixtis ꝙ̄ in elt̄is. hec. n. alterant̄ ꝑ calitatē ⁊ frigiditatē ⁊ mouētur localr̄ ꝑ grauitatē ⁊ leuitatē: durities ⁊ mollitiē. grauitas. n. ⁊ leuitas ſūt poᵉ actiue. durities vo ⁊ mollities ſūt poᵉ paſſiue pertinētes ad ſcdam ſpēm q̄litatis: vt h̄r in p̄ntis. mior vo declarat̄ ex fūdamēto illoꝝ. Nā ipſi dicūt ꝙ calꝫ nulli ꝯpetit: niſi figure circulari: ⁊ ꝙ tm̄ athomi ſpice figure ſūt calidi: ꝙ tm̄ nō ē verꝫ: qꝛ celū ē figᵉ ſpice: ⁊ tm̄ nō eſt calm̄: ⁊ ignis ē calidus: ⁊ nō ē fiᵉ ſpice ex ſe ſꝫ tm̄ rōne ꝯtinētis. Admiſſo tm̄ cū eis ꝙ tm̄ calm̄ cōpetit fiᵉ ſpice. ſeqt̄ ꝙ fridū cōpetit alteri figure vl' triāgulari vl' quadrāgulari: aut alteri ſubſequēti figure: qꝛ ſi vnūȝ contrariū eſt in rerū natura: ⁊ reliquū eſt in rerūȝ natura: vt habꝫ videri p̄mo ce. ſi igit̄ in ipſis corporib⁹ idiſibilib⁹ ſūt calitas ⁊ friditas. ꝑ idē in eis ſunt grauitas ⁊ leuitas; duricies ⁊ mollities: qꝛ nō appꝫ rō ꝑ ꝙ quō īſunt ille q̄litates pᵉ gn ꝑ idē ſint alie q̄litates zᵉ. vt bn̄ appꝫ iductiue tā ī mixtis ꝙ̄ in elt̄is. in eis. n. īueniūtur calitas ⁊ friditas. ⁊ ex ꝯſequēti. grauitas ⁊ leuitas: cū ad calidutatē ſeq̄tur leuitas ⁊ mollities: ⁊ ad friditatē grauitas ⁊ durities. Le. l. (Quāuis hoc icōueniēs ſit ſolū dare circūdāte figure calm̄) vt ipſi dn̄t. tm̄ ꝯceſſo illo (nece ē ei). ſ. calido (ꝯuū friduꝫ alicui aliȷ adaptare figuraꝝ. icōueniēs āt ē. ſi h̄ duo exiſtūt. dico aūt calitas ⁊ friditas: grauitas aūt ⁊ leuitas ⁊ durities ⁊ mollities nō exiſtūt) ita ꝙ ē icōueniēs ponere calitateꝫ ⁊ frigiditatē ſine aliȷs.

66 **Sed tm̄ grauī⁹ ꝓm excedentiā ingt eē. Democritus vnūqdqꝫ idiuiduū. q̄propter ⁊ calidu: talia aūt entia nō pati adiuicē ipoſſibile. V. g. a multū excedēte calido leuiter calidum.**

Scdo arᵉ phs ad idē ſic. illa ſūt iuicē actiua ⁊ poſſiua. q̄rū vnū ē magis calm̄ ⁊ reliquū min⁹ calm̄: ſꝫ ſi corpa idiſibilia ſunt: illoꝝ vnū ē magis calm̄: ⁊ reliquū min⁹ calꝫ. igr̄ ⁊c. tȝ ꝯña cū p̄ma pte ꝯñtis iductiue. videm⁹. n. ignē calefacere manū: ⁊ aquā magis calidā itēdere min⁹ calidā. zᵃ ps ꝯñtis ꝓbat̄ ex fūdamēto ⁊ opiōne Democ. ⁊ leucip. q̄rū in oi gn̄e idiſibiliū ipſi poſuerūt magis graue: ⁊ min⁹ graue: magis leue ⁊ min⁹ leue. ſic ꝙ i gn̄e idiſibiliū ſpicoꝝ dabat̄ grauī⁹ ⁊ min⁹ graue: ⁊ in gn̄e idiſibiliū triāgularū eō ſimilr: ſic ꝙ i grauitate ⁊ leuitate ipi ponebāt reſpcū oīuȝ athomoꝝ excedēs ⁊ exceſſum. Le. l. (Sꝫ tm̄ grauī⁹ ꝓꝫ excedētiā dicit eē democ. vnūqdqꝫ idiſibiliū. quapp ⁊ calidius) ipſe dꝫ aſſignare (talia āt ētia nō pati adiuicē ipoſe. v. grā. a multū excedēte calido leuiter calidūȝ.)

67 **Sed tm̄ ſi durꝫ ⁊ molle. Molle aūt in patiendo aliqd dr̄ ſubactiuū. n. ⁊ molle.**

3⁹ ad ꝯñē arᵉ phs. illa ſunt iuicē actiua ⁊ paſſiua: q̄rꝫ vnū ē durū: ⁊ reliquū molle. igr̄ ſi corpa idiſibilia ſūt. illa ſūt iuicē actiua ⁊ paſſiua. tȝ ꝯña cū maiori: qm̄ durꝫ ꝓuenit effectiue a ſicco. molle vo ꝓuenit effectiue ab hūido. cōſtat aūt iuicē actiua ⁊ paſſiua hūidū ⁊ ſiccū: ⁊ qm̄ durū eſt ā a frido ꝯſtrigēte: fridū aūt eſt actiuū: ⁊ hūidū ſubactiuū. iō durꝫ dr̄ actiuū: ⁊ molle ſubactiuū. ꝯſtat aūt ꝙ actiᵐ ⁊ ſubactiuū. i. paſſiᵐ ſūt iuicē actiua ⁊ paſſiua. minor colligit̄ ex opiōne illoꝝ: qm̄ ipſi ꝯcedūt ꝙ idiſibiliū corpoꝝ q̄dā ſūt dura. igr̄ ꝑ idē q̄dā ſūt mollia. pꝫ ꝯña: qꝛ ſi vnū oppoſitoꝝ ē in reꝝ nā: ⁊ reliquū ē in reꝝ nā. deide qꝛ oē vtruſqꝫ ſūt pꝫ. duri ⁊ mollis. ſūt. n. friditas ⁊ ſiccitas q̄ ſunt cāe duri: ⁊ ēt ſūt calitas ⁊ hūiditas q̄ ſūt cāe mollis. Le. l. (Sꝫ tm̄ durū ē) ſicut ipſi dn̄t i corpib⁹ idiſibilib⁹ per idē (⁊ molle ē) idiſibile euiſdē (molle aūt in patiēdo aliqd dr̄ ſubactiuū. eſt. n. molle)

Dubitatur qꝛ vr̄ ꝙ durūꝫ nō ſit effect⁹ ſicci: ⁊ ꝯñr ꝙ nō ſi īuenit̄ durꝫ īuenit̄ molle: qm̄ durities celi nō ē effectiue a ſicco: cū in celo nō ſint q̄litates p̄me: nꝫ ī celo inuenit̄ mollities cū tāgenti ꝙ celū nō cedit in ſeipꝫ. R̄ᵒ ꝙ ſic duplex ē dēſitas. ita duplex eſt durities. ē. n. vna dēſitas q̄ eſt effect⁹ fridi: vt pōit Cōmēt. 7. phy. ⁊ h⁹ īuenit̄ i mixtis ⁊ ī elt̄is. ⁊ ē alia dēſitas q̄ ē effect⁹ multitudis māe in q̄ntitate. ⁊ hec īuenit̄ in corpib⁹ celeſtib⁹. dicit. n. phs. z. celi. ꝙ ſtella ē dēſior ps ſui orb. ſic in ꝓpoſito ē dōm ꝙ duplex ē durities. vna qdē q̄ ē effect⁹ ſicci: vt determiat Ar. zᵒ h⁹. ⁊ hic īuenit̄ in elt̄o terre: ⁊ ī mixtis in qb⁹ dn̄at̄ ſiccitas terreſtris. Alia eſt durities q̄ ē effect⁹ multiᵘˢ māe i q̄titate. ⁊ īuenit̄ in celo cui nō opponit̄ mollities. qū q̄ Ar. dicit ꝙ ſi īuenit̄ durūȝ īuenit̄ molle. loq̄tur de mollitie ⁊ duritie: vt ſunt effect⁹ hūidi ⁊ ſicci.

Sed tm̄ icōueniēs ſi nihil exiſtit niſi ſolū figura ⁊ ſi exiſtit vnū aūt ſolū. V. g. h̄ qdē frigidū: hoc aūt calidū: neqꝫ. n. vna aliqua eēt nā eorū. ſilr aūt ipoſe ſi multa vni. Indiſibile. n. ens in eodē hēbit paſſiōes. Quapp ⁊ ſi patit̄ ſiqdem ifrigidat̄ hoc aliqd ⁊ aliō faciet: aut patiet̄. eodem aūt mō ⁊ de paſſiōibus aliȷs. 68

Tertia ꝯ̄. ſi corpa idiſibilia ſūt illa nō ſunt iuiceꝫ actiua ⁊ paſſiua. ꝓbat̄. ſi corpa idiſibilia ſūt: aut igr̄ hn̄t tm̄ figurā: aut p̄ter figurā hn̄t q̄litates p̄mas. ſi hn̄t ſubm figurā: illa nō ſūt iuicē actiua ⁊ poſſiua: qꝛ figura abſtrahit a motu: actiōe ⁊ paſſiōe. vt pꝫ in maᶜᵃ: in qb⁹ īuenit̄ ꝑ ſe figura. nō aūt mot⁹ actio vl' paſſio. ſi āt corpa idiſibilia p̄ter figurā hn̄t q̄litates p̄mas. aut ḡ hn̄t illas itrāſmutabilr aᵗ trāſmutabilr. ſi itrāſmutabilr. ſic ꝙ vnum hꝫ calitatē non potēs hr̄e friditatē. ⁊ aliqd hꝫ friditateꝫ nō potēs hr̄e caliditatē manifeſtū ē iteꝝ ꝙ illa nō ſūt iuicē actiua ⁊ paſſiua: cū calm̄ nō agat in fridū. niſi remittēdo frigiᵐ: ⁊ itroducēdo caliditatē: nꝫ eꝯ̄ frigiᵐ agit in calm̄: niſi ꝑ remiſſionē caliditatis: ⁊ itroductionē frigiditatis. imo ſeᵗ ꝙ nlla ſit vna nā calidi ⁊ fridi: qd ē ꝯ̄ rōnē ꝯ̄rioꝝ. ꝯ̄ria. n. hn̄t fieri circa idē ⁊ eidē ſuſceptibili viciſſiꝫ iſūt: vt hr̄ i poſt p̄dicamētis. ⁊ pꝫ ꝯña. ſi nā vni⁹ athomi hr̄et vnū ꝯ̄riū abſqꝫ politate alterius. ſi vo ꝯcedit̄ ꝙ idiſibilia corpa hn̄t trāſmutabilr q̄litates p̄mas. ſic ꝙ hn̄s friditatē pōt hr̄e calitatē. ⁊ eꝯ̄. ſeqt̄ ꝙ corpa idiſibilia ſūt corpa diſibilia: qd ē ꝯ̄ eos. Et ꝙ illd ſequat̄ argr̄. oē qd mouet̄ localr pti ē in termio a q̄. ⁊ pn̄ꝫ in termio ad quē. igr̄ oē qd mouetur alteratiue de vna q̄litate p̄ma in aliā q̄litatē ꝯ̄riā ptim ē ſub vna. ⁊ pti ſub alia. v. g. ſi aliqd alterat̄ a calitate in friditatē: ꝯtiue ſiāte alteratione hēbit vnā ptē ſub calitate: ⁊ aliā ſub friditate: ſꝫ oē hn̄s iſto mō diuerſitatē ptiū ē diſibile. igr̄ corpa idiſibilia ſi ſūt trāſmutabilia de vna q̄litate in aliā neceario ſūt diſibilia. Le. li. (Sꝫ tm̄ icōueniēs ē) ꝙ ſit actio vl' paᵒ (ſi nihil exiſtit) in ipſis athomis (niſi figura. Et ſi exiſtit vᵐ ſoluꝫ. v. g. h̄ qdē calm̄) abſqꝫ politate friditatis (id vo fridum) abſqꝫ politate calitatis (nꝫ. n. eēt vna aliq̄ nā eorū ſilr aūt ipoſe ⁊ ſi mlta) ꝯ̄ria ſucceſſiue iſūt vni (indiſibile. n. ens i eodē). i. an ſeipſo hēbit paſſiōes) ꝯ̄rias (quapp ⁊ ſi patiat̄ ſꝫ ꝙ ifrigidatur hoc aliqd). vꝫ. athomus (neceſſario aliud). i. alia pars (faciet aut patiet̄) ⁊ per ꝯſeq̄ns ē diſibile (Eodē autē mō ⁊ de paſſiōib⁹ aliȷs) dicat̄. vꝫ. de hūido. ⁊ ſicco: albo ⁊ nigro ⁊ h⁹.

Hec. n. ⁊ ſolida ⁊ planitie dicētibus indiſibilia ꝯtingit eodē mō. Neqꝫ rariora. n. neqꝫ denſiora ē poſe gn̄ari vacuo nō ēte in idiſibilibus. 69

Ex p̄dictis Ar. icrepat plōnē ⁊ Democr. di. ꝙ democri. ponēs corpa idiſibilia. ⁊ plo ſupficies idiſibiles ꝯſilr hūerūt loq circa actōeꝫ ⁊ paſſionē ⁊ vacuū. nlla. n. coꝝ potuit

ꝓpꝛie saluare actiõem ⁊ passiõem ꝑꝑ idiſibilitatẽ suoꝛuꝫ pncipioꝝ: ⁊ q̄libꝫ eoꝝ habũt ponere vacuũ ꝑꝑ raritatẽ ⁊ dẽſitatẽ nõ.n.ẽ poſſe gñatã ex idiſibilib⁹ fieri dẽſioꝛa ⁊ rarioꝛa absq̄ vacuo. ⁊ rõ ẽ ĩ²: nã v^m idiſibile attigẽs aliud nõ facit magnitudinẽ. iõ opꝫ ĩtercipi vacuũ ſi dꝫ fieri magnitudo. ⁊ tũc ſm quãdã apparentiã saluabit̃ dẽſum cũ idiſibilia erũt ꝓpingoꝛa ⁊ rarũ cũ erũt remotioꝛa. L.li. (Dec enĩ ⁊ ſolida) .i. coꝛpa (⁊ planitiẽꝫ) .i. ſupficiẽ (dĩdẽtib⁹ idiuiſibilia ↄtigit eodẽ mõ) dicere. vꝫ. Democ. ⁊ plõni (neq̄ꝫ enĩ rarioꝛa nꝫ dẽſioꝛa: ⁊ poſſe gñari vacuo nõ ente in idiſibilib⁹) .i. vacuo nõ exñte ĩter ipſa indiſibilia. ¶ Nõn^m q̄ lꝫ q̄libꝫ iſtaꝝ opionũ fuerit ĩcõueniens: tñ peioꝛ fuit opio plõnis q̄ꝫ democriti: qm̃ Democri. ↄceſſit vacuũ eẽ tãq̄ꝫ ſequẽs ex ſua opione. plõ aũt negat̃ vacuũ: nõ obſtãte q̄ vacuũ eſſe ſequat̃ ad ſuã opionẽ. ↄſtat.n. q̄ peĩ⁹ ẽ ↄcedere verum repugnãs: q̄ꝫ ↄcedere ſlm ſequẽs. Democ.n. bñ rñdebat ↄcedẽdo vacuũꝫ eſſe: qꝛ illõ ſeq̄bat̃ ex ſua opione: ſed plõ male rñdebat ↄcedẽdo nllꝫ vacuũ eſſe: qꝛ ħ repugnabat ſue opioni. Jõ plõ ignoꝛauit ꝓpriã vocẽ. nulla.n. voce aut ſcriptura dꝫ negari ſequẽs: neq̄ꝫ ↄcedi repugnãs vt docent regule topicoꝝ: ⁊ ars obligatoꝛia.

Sed occurrũt duo dubia. ꝑmũ qꝛ vr̃ 2^a ⁊ 3ª cõcluſio inuicẽꝫ repugnare cũ 2ª ↄcedat actiõem ⁊ paſſiõem ſi ſũt coꝛpa idiſibilia. ⁊ 3ª neget actiõem ⁊ paſſiõem ſi ſunt coꝛpoꝛa ĩdiuiſibilia.

¶ Scðm du^m vr̃ q̄ minĩa nãlia nõ ſint coꝛpa idiſibilia. dato mõ arguẽdi Ar. nã cũ illa inuicẽ agãt ⁊ patiant̃. ⁊ oẽ qð mouetur ptiꝫ ẽ in termĩo a q̄. ⁊ ptiꝫ in termĩo ad quẽ. ſequr̃ hic minĩma nãlia eẽ diſibilia. ⁊ ipſa eadẽ ſũt idiſibilia ſm Cõment. ḡ coꝛpa idiſibilia ſunt diſibilia. ¶ Ad ꝑ^m dr̃: q̄ 2^a ↄ̊ nõ repugnat 3^e: qm̃ quelibꝫ illaꝝ eſt vna cõditiõalis. cui⁹ añs ĩplicat ↄ̃dictiõem loq̄ndo de coꝛpoꝛib⁹ idiſibilib⁹ iuxta mẽteꝫ Democ. ⁊ leucip. cõcedim⁹.n. q̄ ſi tñ pater eſt fili⁹ ẽ. ⁊ ſi tñ pr̃ eſt. nll's fili⁹ eſt: ex eo q̄ illa ex^{na} implicat ↄ̃dictiõem tñ pr̃ eſt: ſicut etiã ꝑ̊ phy. ↄ̃ partmenideꝫ ⁊ meliſſuꝫ. iducit Ar. illa duo ↄ̃dictoꝛia. ꝑn^m eſt: ⁊ nll'm ꝑncipiũ eſt: ſi tñ vnũ ẽ: ⁊ illud eſt ꝑn^m qð ab illis ↄceſſuꝫ eſt. Et q̄ illa ꝓpõ implicet ↄ̃dictiõem. coꝛpoꝛa ĩdiſibilia ſunt. mani^m eſt: qꝛ ſi aliq̄d eſt indiſibile nõ eſt coꝛp⁹. ⁊ ſi ẽ coꝛp⁹ nõ eſt iduiſibile. oẽ.n. coꝛp⁹ ſm q̄ h⁹ eſt ↄtinuũꝫ. ⁊ oẽ ↄti^m ſm q̄ h⁹ eſt diſibile in infi^m: vt pbat̃. 6. phy. ¶ Ad 2^m dr̃ q̄ minima nãlia ſunt diſibilia in ĩfinitũ ſꝫ quãtitateꝫ: nõ ſolũ ꝑ deſignatiõem ptis ex̃ partẽ: ſed etiã ꝑ ſepatiõem ptis a pte. ſunt aũt ĩdiuiſibilia ſm formã. ⁊ ħ ĩdiuiſibilitate ſeparatõis partis a parte. nõ aũt indiſibilitate deſignatiõis partis extra partẽ. ⁊ ħ fuit ĩtentio Cõment. democr. aũt ⁊ leucip. voluerũt h⁹ ĩdiuiſibilia nõ poſſe diuidi neq̄ꝫ in q̄ꝫtũ phyco: neq̄ꝫ ĩquãtum mathematica: neq̄ꝫ q̊ via mõ hr̃e aliquã diſibilitateꝫ in ptib⁹. ſic q̄ vna pa ſit calida: ⁊ reliq̄ frigida. Vñ athomis rotũdis nullã q̄litateꝫ ꝓpriaꝫ dederũt pter caliditatẽ. vt pꝫ in lr̃a. Jõ iſti ponẽtes coꝛpa ĩdiuiſibilia neceſſario habuerũt ponere actõeꝫ ⁊ paſſionẽ qꝛ poſuerũt quoſdã athomos fridos: ⁊ quoſdã calidos. ẽt habuerũt negare actiõem ⁊ paſſiõem ex q̄o poſuerũt in athomis ĩtrãſmutabil'r q̄litates ꝑmas. Sꝫ Ar. ⁊ Cõmẽt. ponẽtes minia nãlia ĩdiuiſibilia ſm formã: ⁊ diſibilia ſꝫ mãm ⁊ quãtitateꝫ voluerũt q̄litates ꝑmas in eis trãſmutabiliter iueniri: ⁊ q̄ neceſſe eſt ipſa perceptibil'r trãſmutari per acquiſitiõem qualitatis cõtrarie ꝑus in vna parte q̄ꝫ in alia.

Circa ꝑdicta querit̃. vtꝫ ſm ĩtentiõeꝫ pħi q̄ðlibꝫ idiuiſibile poſſit alterari. Et argr̃ q̄ ſic. ꝑ̊ q̄deꝫ de indiſibili phyſico habẽte poſitiõem in ↄtinuo: q̄ũ ẽ dare minimã carnẽ ſm Ar. ꝑmo phycoꝝ. ⁊ oium nã cõſtãtuꝫ terminata eſt rõ magnitudis ⁊ augmẽti. p̄ pꝫ. 2. de aia. cõſtat aũt q̄ ħ pũt alterari cũ habeãt ↄ̃riũ: ⁊ ſint coꝛruptibilia. ¶ Scðo argr̃ de idiſibili phyco nõ hñte poſitiõeꝫ ĩ cõtinuo. cuiuſmodi ẽ aĩa ĩtellectiua: qm̃ ipſa alteratur ð opinione in opionẽ: ⁊ de ignoꝛãtia tã negatiõis q̄ꝫ diſpõnis in ſciam: vt colligit̃ ab ipſo pħo. 3° de aĩs. di. q̄ intell's ẽ ſicut tabula raſa in q̄ nihil ẽ ſcriptũ. ⁊ q̄ aĩa intellectiua ſit idiuiſibile phycũ. pꝫ. 2. phy. vbi Ar. demr̃at q̄ ad illaꝫ aĩaꝫ ſiat ↄſi° phyca: ſicut ↄſideratio medici ad ſanitateꝫ. ¶ 3° argr̃ q̄ idiſibile mathematicũ hñs aliquã dimẽſiõeꝫ põt alterari: qꝛ in ꝑntis. ca°. de q̄ꝫtitate: quãta fuerit ſupficies: eãtã ei⁹ dices eẽ albedineꝫ. Si ḡ ſupficies põt eẽ alba. ↄſir põt albefieri ⁊ denigrari ſꝫ Ar. i lr̃a. ſit ḡ vna ſupfi^{es} vnĩ̊ diffoꝛmiter alba: ⁊ nõ gradu ad gradũ: vt. 8. ⁊ q̄m̃ talis latitudinis ĩtẽſio coꝛrñdet gradui me°. 8. vt. 4. ſeq̄tur illã intẽſiõem eẽ in linea media: ſicut ⁊ gradus vt. 4. ẽ in eadeꝫ linea. ⁊ ꝑ ↄñs linea põt ĩtẽdi ⁊ remitti ⁊ alterari. ↄſtat aũt lineã ⁊ ſuperficiẽ eẽ ĩdiſibilia hñtia dimẽſiõem. ¶ Quarto argr̃ ideꝫ de indiſibili mathematico nullã oĩno dimẽſioneꝫ hñte. cuiuſmodi ẽ pũct⁹. dicit.n. pħs. 6. phycoꝝ. q̄ tale ĩdiſibile põt moueri local'r. igr̃ per idẽ põt alterari. pꝫ ↄñia a ſufficiẽti ſĩlitudine. Alr̃ non poſſet aſſignari cã ꝑꝑ q̄aꝫ rady reflexi a ſpeculo ↄcauo inducũt maioꝛẽ caliditateꝫ dĩſtãter a ſpeculo q̄ꝫ immediato: niſi qꝛ rady cõgregãtur ĩ pũcto remoto: ⁊ nõ in aliquo pũcto ĩmediato. h⁹ aũt ↄgregatio nõ poteſt fieri in pũcto abſq̄ꝫ alteratiõe. ¶ Reſpõdet̃ q̄ oẽ ĩdiſibile phycũ vel mathematicuꝫ põt alterari ꝑ ſe: vel ꝑ accñs ꝓp̃e vel ĩpꝛopꝛie. minĩa.n. nãlia q̄ ſunt ĩdiuiſibilia phyca alterãtur per ſe alteratiõe ꝓp̃e dcã. aĩa auteꝫ ĩtellectiua ẽt ꝑ ſe alterat̃: ſꝫ nõ alteratõe ꝓpꝛie dcã. de⁹ aũt ⁊ ĩtelligentie nec ꝓpꝛie nec ĩpꝛopꝛie: neq̄ꝫ ꝑ ſe: neq̄ꝫ ꝑ accidẽs alterãtur ſm Cõmẽt. 12. metaphy. ⁊ hoc ideo qꝛ ſi ſũt ĩdiſibilia: nõ ſunt iduiſibilia phyſica cũ ſint oĩno ſeparata a mã. dicit.n. pħs. 2. phyſicoꝝ. q̄ mouẽtia nõ mota non ſunt ampli⁹ phyſice cõſiderationis. ¶ Jtẽ oĩa idiuiſibilia mathematica habẽtia poſitiõem in ↄtinuo: ſiue dimẽſionem habeãt ſiue non alterãtur alteratione ꝓpꝛie dicta: lꝫ per accñs. ſicut.n. talia idiuiſibilia ſũt in loco per accidẽs. per Ar. 4. phyſicoꝝ. ⁊ mouẽtur local'r per accñs quocunq̄ꝫ motu volueris. ꝑ eũdem. 6. phycoꝝ. ita oĩa talia calefiunt ⁊ frigeſũt: dealbantur ⁊ denigrãtur: nõ per ſe: ſed per accñs. ⁊ ſic nullus mot⁹ localis: neq̄ꝫ locus dr̃ eẽ in aliquo ĩdiuiſibili ſubiectiue ꝑ ſe vel per accñs. ita nulla alteratio neq̄ꝫ aliqua q̄litas ꝑma vel ſcða ꝓpꝛie loquẽdo dꝫ dici ꝑ ſe vel per accidẽs eſſe ſubiectiue in pũcto: linea aut ſupficie: ſed ſunt tñ in materia ſꝫ quantitatẽ coꝛpoꝛeã. Cũ vo dr̃ quãta fuerit ſuperficies: tãtã albedinẽ eius eſſe dices aut coloꝛ eſt in coꝛpoꝛe: qꝛ in ſuperficie: vt habet̃. 4. phyſicoꝝ: aut coloꝛ eſt extremitas ꝑſpicui in coꝛpoꝛe terminato. per Ar. in li. de ſenſu ⁊ ſenſato: reſpondet̃ q̄ hec oĩa dicta ſunt ſm famoſitatẽ: ⁊ cõmunẽ modũ loq̄ndi. ¶ Cõſequẽter dr̃ q̄ neq̄ꝫ ĩtenſio neq̄ꝫ gradus eſt in pũcto vl' linea ſubiectiue per ſe vel ꝑ accidẽs: ſed tñ in quãtitate vl' in materia: per accñs rõne qualitatis per ſe exñtis in materia ⁊ in quãtitate: nõ etiã ꝓp̃e dicit̃ q̄ rady reflexi a ſpeculo cõcauo ſint in pũcto mathematico: ſed ſunt ad illuꝫ punctũ. ꝓpterea non alteratur pũctus per ſe: ſed tñ ꝑ accidẽs rõne medy in quo ſunt per ſe h⁹ rady reflexi: qꝛ ergo pũctus linea ⁊ ſupficies ſunt in materia ſubiectiue tñ per accidẽs. ideo qualitates ꝑme ⁊ ſecũde que dicũtur eẽ in materia per ſe: lꝫ denominẽt ratiõe materie puncta: lineas ⁊ ſuperficies: nõ tamen ſunt in eis ſubiectiue aliquo mõ ꝓpꝛie loq̄ndo. qualitates enĩ ꝑme ⁊ ſecũde ⁊ motus ad illas penetrãt mãm ⁊ quãtitatẽ coꝛpoꝛeã ſm oẽs tres dimẽſiones. puncta autẽ linea ⁊ ſupficies nõ habent tres dimẽſiones. q̄ũo ḡ pũt eẽ h⁹ motus ⁊ q̄litates aliq̄ mõ ſubiectiue in illis. Jmpꝛopꝛie tñ ⁊ metaphoꝛice. motus ⁊ q̄litates dñr eẽ in pũctis: lineis ⁊ ſupficieb⁹: eo mõ quo di

citur manū eē in digito: ⁊ aliq̄d eē in suo fine. iuxta doctrinā Ar. 4. physicoꝝ. dr̄. n. man⁹ in digito: q2 nō pōt eē manus sine digito. ⁊ linea dr̄ eē in pūcto tanq̄ i suo fine: q2 terminat ⁊ cognoscit pūcto. ita h⁹ q̄litates ⁊ mot⁹ sūt in pūnctis: lineis ⁊ supficieb⁹: q2 nō pūt eē absq; istis. cognoscūt ēt ac terminant eoꝝ magnitudīes p pūcta: lineas ⁊ supficies.

70 Amplius aūt icōueniēs ⁊ pua qdē idiuisibilia eē: magna aūt nō. Nūc qdē magis rōnabilr̄ maiora cōfringent q̄ pua: hec qdē. n. dissoluunt facili⁹ paruis. V. g. magna qdē pcedūt ex multis: idisibilia aūt vlr̄: q̄re magis q̄ magnis existit puis.

Quarta 9clō est h̄. nō ē possible aliq̄ eē corpa idisibilia que sint rerū pncipia. Istā 9nē phs 4ᵒ pbat. ⁊ p sic. si aliq̄ eēnt corpa idisibilia q̄ sunt rerū pnᵃ. h⁹ idisibilitas eēt rōne puitatis: vt dicūt democri. ⁊ leucip. sꝫ argr̄ ꝙ puitas nō tollit diuisibilitatē: qm̄ corpa magna sūt diuisibilia. ḡ p idē⁹ ⁊ corpora pua sunt eiusdē rōnis. loquēdo de corpe fm q̄titatē ⁊ nō fꝫ formā: vt ipsimet loquitur. corp⁹. n. est spēs spālissima: vt hr̄ in pntis ex opione antiquoꝝ. iō si eē diuisibile p se cōpetit alicui corpi. necēio 9petit cuilibꝫ corpi: qm̄ eē diuisibile nlr̄ 9petit rōne magnitudis vel puitatis: sꝫ ratōe 9tiⁿⁱ. Cū ḡ 9tinuitas eq̄ hr̄ ⁊ eq̄ p se 9ueniat tā corpi puo q̄ magno: qm̄ spēs spālissima eq̄lr̄ 9petit cuilibꝫ suo inferiori: vt colligit de mēte oium phoꝝ: tā modernoꝝ q̄ antiquorū: seqtur ꝙ eq̄ diuisibilia sunt corpora pua. sic corpa magna. Et licꝫ facili⁹ diuidant magna q̄ pua: sic ēt facilius agūt magna q̄ pua: qm̄ magna 9ponūt ex puis: ⁊ resoluūtur i pua: nō tm̄ magis sunt diuisibilia magna q̄ pua. q̄titas. n. 9ti⁹ nō suscipit magis ⁊ min⁹: vt hr̄ in pntis. ḡ nec diuisibilitas q̄ ē passio ei⁹ suscipit magis ⁊ min⁹. Q2 aūt diuisibilitas sit passio 9tiui. ostēditur c. 6. phy. vbi dm̄rat. oē 9tiᵐ ē diuisibile i ifiᵐ. si ḡ oē diuisibile p se 9petit cuilibꝫ corpi tā puo q̄ magno: nlla poterit assignari cā p q̄ quā idisibile magis 9petit puis q̄ magnis. diuisibile. n. ⁊ idisibile sūt opposita. ⁊ oia corpa tā magna q̄ pua sūt eiusdē spēi spālissime. iō nō est possible diuisibile 9petere magnis. ⁊ idisibile puis. Le. i. (Amplius aūt icōueniēs est ⁊ pua qdē idisibilia eē: magna āt nō. nec qdē. n. rōnabilr̄ maiora magis 9friguntur) .i. diuidūt (q̄ pua. hec qdē. n.) .i. magna (dissoluūtur facili⁹) paruis corpib⁹ (v.g. magna offendūt) .i. 9ponūt (ex mltis) puis (idisibile aūt vlr̄ q̄re magis q̄ magnis existit puis) .i. pp qd vlr̄ eē idisibile magis 9petit paruis q̄ magnis. q. d. nulla pōt ratio nec causa assignari.

71 Amplius aūt vtrū oium i vna nā illoꝝ solidorū: aut differt alteꝝ ab alteris: queadmodū si hec eēnt ignea: hec aūt terrea fm tumorē. Siqdē enī vna nā ē omniū qd diuidēs: aut q̄re nō fiūt tāgētia vnū: queadmodū aq̄ qn̄ aquā tāgit. nihil. n. differt posterior aq̄ a priori. si aūt alia q̄lia hec ⁊ manifestū ē ꝙ has ponēdū principia ⁊ cās cōtingentiū magis q̄ figuras.

2ᵘˢ arᵗ phs ad eādē 9nē. q̄rēdo vtrū oium corpoꝝ idisibiliū q̄ illi dicūt eē reꝝ pnᵃ sit vna nā aut diuersa. si vna nā: eo⁹ quo oium minioꝝ aq̄. qd igr̄ ē distiguens iter illa: vt nō possint iuicē 9tinuari. Et qd ē ipediēs: vt dū illa idisibilia se iuicē tāgūt nō sit vⁿ 9tiᵐ ex illis. due eni aq̄ dū se tāgūt iuicē 9tinuātur. ⁊ ex his fit vna aq̄. sic ꝙ nō appꝫ dr̄ia inter porē ⁊ posteriorē aquā: ⁊ tota rō est: q2 oium aq̄rū vna ē nā. si ḡ oium athomoꝝ eadē ē nā. necē est ꝙ possint iuicē 9tinuari: ⁊ ex his fieri vnū. Si aūt dicat in pnᵒ: ꝙ hoꝝ idiuisibiliū corpoꝝ est alia ⁊ alia nā sꝫ ꝙ diuersificātur i q̄litatib⁹ ⁊ figuris eo mō quo duo minia nālia determināta sibi minimā quātitatē. dr̄r hr̄e diuersas nās. vꝫ. minimū nāle ignis. ⁊ minimū nāle terre. seqr̄ tūc ꝙ illa corpa idisibilia nō sint reꝝ pnᵃ: sꝫ ille nāe sūt pnᵃ reꝝ qb⁹ dr̄nt in q̄litatib⁹ ⁊ figuri. v.g. minīᵘˢ ignis ⁊ minīᵐ terre: nō obstāte ꝙ sint idisibilia fm formā: adhuc nō sūt pnᵃ reꝝ: sꝫ poti⁹ ille nāe dr̄r eē pnᵃ reꝝ sꝫ q̄s dr̄nt ignis ⁊ aq̄. ita i pposito h⁹ corpa athomalia nō debēt dici pnᵃ: sꝫ poti⁹ nāe illoꝝ facientes drīam eēntialeꝫ debēt dici pncipia. Le. i. (Amplius aūt q̄rit vtrū vna) ⁊ eadē sit (nā oiuꝫ illoꝝ solidoꝝ) corpoꝝ idisibiliū (aut dr̄t alteꝝ ab alteris. queadmodū si h̄ qdeꝫ eēnt ignea: h̄ āt terrea sꝫ tumorē) .i. sꝫ q̄titatē nālē quaꝫ sibi determiant (Siqdē. n. vna nā ē oium qd diuidens) .i. ē iter illa ipediēs 9tinuatōeꝫ (aut q̄re nō fiūt) dū fiūt se (tāgētia vnū: queadmodū aq̄ aquā cū tāgit. nihil. n. dr̄t posterior a pori) in nā (si aūt alia q̄lia h̄) .i. si aūt h̄ idisibilia habebūt diuersas nās (manīᵐ ꝙ has) nās (ponēdū ē eē pncipia) ⁊ cās 9tingentiū .i. gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū (magis q̄ figuras) .i. corpora figurata.

Amplius aūt dr̄ia in nā vtiq̄ faciēt ⁊ patiētur approximātia adinuicem. 72

Tertio argūt sic phs. illa sūt pnᵃ reꝝ q̄ sunt pnᵃ agēdi ⁊ potiēdi: sed nature corpoꝝ idiuisibiliū sūt pncipia agēdi ⁊ patiēdi. ḡ nāe corpoꝝ idisibiliū ⁊ nō ipsa idisibilia figurata sūt pnᵃ reꝝ. pꝫ 9nā cū maiorꝫ: q2 eadeꝫ sunt pnᵃ trāsmutatōis ⁊ rei trāsmutate; vt pbat̄ p phy. sꝫ mior declarat̄: nā illa eadē sunt pnᵃ agēdi ⁊ potiēdi qb⁹ eēntialr̄ dr̄nt agēs ⁊ patiēs: sꝫ corpa idisibilia p nās suas eēntialr̄ dr̄nt. ḡ nature corpoꝝ idisibiliū sunt pnᵃ agēdi ⁊ patiēdi. v.g. cū ignis ⁊ aq̄ iuicē applicant̄ ignis agit i aquā p nām suā: ⁊ aq̄ patitur p nām suā. eꝫ aūt aq̄ agit in ignē nō p illā nām p quā patit̄: sꝫ p aliā: sicut ēt ignis p aliā nām agit. ⁊ p aliā patit̄. 9stat aūt ꝙ iste nāe sunt pnᵃ agēdi ⁊ patiēdi qn̄ aq̄ ⁊ ignis iuicē applicant̄. sunt ēt pnᵃ qb⁹ dr̄nt nālr̄ ⁊ eēntialr̄ ignis ⁊ aq̄. iō tales nāe dici debēt pnᵃ ⁊ nō aq̄ ⁊ ignis. Sic i pposito nlla corpa idisibilia sūt pncipia: sꝫ illa sūt pnᵃ qb⁹ agūt ⁊ patiūtur: ⁊ qb⁹ cōueniūt ⁊ dr̄nt in nā h⁹ corpa idisibilia. Le. li. (Amplius āt dr̄ia in nā ⁊ vtiq̄ faciēt ⁊ patient̄ approximātia adinuiceꝫ) nō qdeꝫ seipsis p̄ ⁊ p se: sed suis nāis. iō nāe illoꝝ sunt pncipia: ⁊ nō ipsa corpara.

Amplius qdē qd ē qd mouet. siqdē. n. aliud passiuū est. si aūt ipm seipm: vnūqdq; aut diuisibile erit: fm aliud qdē mouens: fm aliud aūt motū Aut fm idē contraria existunt. 73

Et nō solū nā erit vna nūero: sꝫ ⁊ potētia. 74

4ᵒ argᵗ phs ad illā 9neꝫ ex fūdamēto democr. di. corpa idisibilia mouerit̄ vacuo. q̄rit ḡ phs vtꝝ talia corpa idisibilia moueant̄ a se vl̄ ab alio extriseco. si ab alio extriseco tūc se hn̄t tm̄ possiue ad motū: ⁊ nō sunt pma corpa: qd ē 9 illū. ⁊ pꝫ 9nā: nā celū mouet̄ a seipso: q2 ē pᵐ corp⁹. si auteꝫ corpa idisibilia mouent̄ a seipsis. ⁊ oē mouēs seipꝫ p se diuidit̄ in duas ptes. q̄ruꝫ vna ē p mouēs. ⁊ alia pmo mota: vt demr̄at̄. 8. phy. ḡ talia corpa idisibilia diuidunt̄ in duas ptes: q̄rū vna est p mouēs. ⁊ alia p mota. ⁊ p 9ns nō soluꝫ seqr̄ ꝙ diuisibile ē idisibile: sꝫ ēt ꝙ ipsa corpa idisibilia non sūt pma pnᵃ: sꝫ ille ptes ex qb⁹ 9stituunt̄ sūt pma pncipia: quoꝝ qdlibꝫ ē 9 Democ. Si āt negaret democrit⁹ illā. oē mouēs seipm p se. diuidit̄ in duas ptes. q̄rū vna ē p mouēs. ⁊ reliq̄ p mota. cū igr̄ ideꝫ sit mouēs ⁊ motū: ⁊ agens ⁊ patiēs. seqt̄ ꝙ 9ria sil̄ dr̄r de eodē fm ideꝫ. pbat̄: nā oē mouēs mouet fm ꝙ ē in actu. ⁊ oē motū mouet̄ fm ꝙ est in pō: vt declat̄. 3. phy. sꝫ act⁹ ⁊ pō sūpta eodē⁹ ⁊ fꝫ idē sunt 9ria: vt hr̄ ibidē. cū igr̄ fm Democ. idē fꝫ idē ⁊ eodē⁹ sūptū est mouēs ⁊ motū. hr̄ itentū ꝙ 9ria dr̄r fm ideꝫ de eodē.

¶ Scd'o seqtur q nō solū ē eadē mā nūero mouentis ⁊ moti: sȝ ēt est eadē rō ⁊ diffō. ɔ̄ñs est fl̄m: q2 alr' diffinitur mouens. ⁊ alr' diffinit' motū. ⁊ alia est rō mouētis. ⁊ alia ē rō moti: mouēs. n. est illud a q̄ est mot': ⁊ motū est illō. in quo ē mot'. rō mouētis est rō act': ⁊ rō moti est rō potentie: nō qdē ȝ actiue: sȝ passiue. mouēs. n. est pō actiua q̄ ē pn̄cipiū trāsmutādi alteȝ: ⁊ȝ q hō ⁊ motū ē pō passiua q̄ est pn̄m trāsmutādi ab altero. ⁊ȝ q hō. iuxta doc. 9. metaph̄y. L. c. li. (Ampli' qdē qd mouet) indistbile in vacuo (⁊ sīq; dem est aliud) extrinsecū nō ergo ē pmū corp': quia ē tn̄ (passiuū. si aūt ipm seipm) mouet (vnūqdq; aūt diisibile erit fm aliud qdē mouēs fm aliud motū: aut fm idem ɔ̄ria ⁊ nō solū materia erit nūero vna) in mouente ⁊ moto (sed ⁊ potētia) rō ⁊ diffō erit eadem.

Dubitatur ɔ̄ vltimā rōnez: q2 vr̄ q idē fm idez ē agēs ⁊ patiens: q2 itell's human' agendo aliquā itellectionē recipit eā: ⁊ ipse ē idiisibilis p carentiaȝ partiū. igr̄ nō pōt esse agēs per vnū ⁊ potiens p aliud: ⁊ per ɔ̄ñs iter fm seipm: ⁊ nō fm aliud est agēs ⁊ patiens. ¶ Jtē pono q de' ponat aliquā caliditatē in pūcto a. isto admisso a. pūct' est patiēs. pȝ ɔ̄ña. quia pūctus est simplr' idiuisibilis. ⁊ minor pȝ ex eo: q2 in casu illo a. pūctus esset ifinite itensus in caliditate: qd declarat' sic. Accepto b. corpore vni' calido vt vnū. si deus caliditatez pme medietatis poneret in scd'a me'e b. corporis illa medietas efficeretur itēsa vt duo: q2 itēsio fit p additionē gradus ad gradū seu latitudis ad latitudinē i codē subo p. Et si iteȝ calitatem scd'e ptis pportōabil' poneret adeq̄te i residuo. illud residuū efficeret' itēsum vt. 4. ⁊ sic i infi'm. g̃ si tādē totam calitatē poneret i pūcto ille redderet' ifinite itēsus. ¶ Ad pmū vr̄ q itell's hūan' q ē forma subalis hōis fm ph̄z. z. de aīa. hȝ duas ptes potētiales. q̄rū vna vr̄ itell's agens q ē oīa facere. ⁊ alia itellect' possibilis q est oīa fieri. cum igr̄ agat p itell'm agētē: ⁊ patiat' per itell'm poleȝ. g̃ inte'. hūanus q est aīa itellectiua nō fm idē agit ⁊ patit'. deide ipse itell's subalis hōis cuȝ sit per se de pnto sube ɔpo' ex actu ⁊ pō: cū ens descēdat i. 10. pnta p actuȝ ⁊ potentiā: vt vr̄ eē de mēte phi. 5. metaph̄y. cū igr̄ agat fm q ē i actu: ⁊ patiatur fm q ē i pō. igr̄ nō ⁊ȝ idē: nȝ codē mō itell's hūan' agit ⁊ patit'. ¶ Ad z' rñdet Marsi'. vi. q pūctū eē q̄lē implicat ɔ̄dictionē: qm̄ i casu i' seqtur q ē finite ⁊ ifinite itēsionis: qm̄ caliditas i' ē pcise finite itēsa: ex q̄ ē eadē calitas q̄ p' fuit. ⁊ etiā seqtur q ē ifinite itensa: q2 sunt ifiniti gradus caliditatis: nō cōicātes in eodem subo pmo. ¶ Jsta rñsio hȝ istātiā: qm̄ pūct' mouet' localr'. p Ar. 6. ph̄y. ⁊ ē in loco p eūdē. 4. ph̄y'c. g̃ p idē mouet' alteratiue. ⁊ ē q̄lis nō dico p se: sȝ p accñs. ¶ p'. nō seqt'. calitas a. pūcti ē illa eadē que fuit i b. corpe. ⁊ in. b. corpe nūq; fuit ifinite itēsa. igr̄ nȝ i a. pūcto ē ifinite itēsa: q2 p idē pbaret' q tota calitas b. post ta i scd'a me'e. nō sit itēsior q̄ in toto b. qd ē ɔ eū: ⁊ pȝ ɔ̄ña: q2 est illa eadē. ¶ Dōmi g̃ p' q ē ipoſe nālr' aliq; calitatez eē in a. pūcto subiectiue: q2 nō p se: nȝ p accñs: vt patuit in 3' ɔ̄ne. ¶ z'. vr̄ q nō iplicat ɔ̄dictiōez: q2 de' pōt illō facere aut itell's nō mētiēdo itelligere. ¶ 3'. q si aliq̄ calitas eēt i a. pūcto illa nō eēt alicu' itēsiōis: q2 itensio for' mālis ē modus seu passio q̄litatis fluēs ab itrinseco mediāte q̄titate. iō subtracta q̄titate statī tollit' itensio ⁊ remissio mālis forme. ¶ 4'. vr̄ q si calitas eēt in pūcto alicu' itensiōis ipsa eēt ifinite itēsa fm q or'm pbaui p cocxtēsiōem vni' calitatis supra aliā: ⁊ i casu isto ipa nl'o' ageret: qm̄ caliditas nō agit absq; spē sensibili: nȝ spēs sensibil' mltiplicat' absq; q̄titate: nl'a. n. sensus tact' possȝ pcipe illaȝ calitatē: sic nec aliqs visus possȝ videre albedinē exnite solū i pūcto: siue esset finita siue ifinita itensiue.

Sed dubitat' ponēdo q a. ⁊ b. sint duo vni' calia ɔ̄silr' disposita in magnitudie: rari tate ⁊ dēsitate: sit tn̄ a. calȝ vt duo. ⁊ b. vt vnū: ⁊ ponat deus caliditatē a. in c. pūcto. ⁊ calitatez b. in d. pūcto. Et argr' sic. caliditas a. ɔ̄tinue fuit dupla itēsiue ad calitatē b. ⁊ nulli illoȝ ē aliq; caliditas supaddita nec ab aliq̄ eoȝ aliq̄ est subtracta. g̃ adhuc calitas a. q̄ est i c. pūcto ē dupla itēsiue ad calitatē b. q̄ est i d. pūcto. ⁊ p ɔ̄ñs nll'a illaȝ est ifinita itēsiue. ¶ R̃ñr negādo pmā ɔ̄ñaȝ: qm̄ subito tā calitas a. q̄ calitas b. ē fcā ifinita itēsiue. vñ posito q a. sit bipedal' q̄titatis: ⁊ b. tm̄ pedal'. ⁊ q de' i q̄libȝ pte pportiōabili hore future augeat tā a. q̄ b. ad duplū. patȝ q in fine hore a. nō erit mai' b. q2 tūc q̄dlibȝ illoȝ erit ifi'm: ⁊ tn̄ cōtinue añ illud istās a. erit duplū ad b. ⁊ ita dicat' i ppo'. Ex p̄dictis seqtur p': q aliq̄ sunt calitates. q̄rū q̄libȝ est ifinite itēsa: ⁊ tn̄ vna ē maioris po' q̄ reliq̄. pȝ. da q a. calitas sit potētie vt duo. ⁊ b. po' vt vnū: ⁊ ambe ponātur i pūctis: q q̄libȝ illarū i casu isto sit itensa i infi'm manifestū est. ⁊ q a. sit i duplo maioris po' q̄ b. declarat': nā pō rei hȝ atiendi penes mltitudinē forme. ⁊ tātā pcise mltitudinē forme hȝ a. ⁊ b. nūc sicut añ: q2 tā a. q̄ b. est eadē caliditas nūero q̄ pus fuit. cū ergo a. ɔ̄tinue fuit i duplo maioris po' q̄ b. igr̄ dū sūt i pūctis. a. ē i duplo maioris po' q̄ b. ¶ z'. se' q aliq̄ sūt calitates. q̄rū vna ē ifi'm itēsa ⁊ alia finite itēsa. ⁊ tn̄ illa q̄ ē finite itēsa ē maioris po' q̄ illa q̄ est ifinite itēsa i q̄cūq; portōe volueris. pȝ: dato q calitas b. ponat' in pūcto: ⁊ nō calitas a. sue accipiat' calitas a. vt duo: vel vt tria in pō aut in q̄cūq; pportiōe volueris habetur itentum.

¶ Quicūq; qdē igit' p poroȝ motionē iqūt pas 75
siōes ɔtingere. sȝ siqdē ⁊ plenis poris supfluūt
pori. Si. n. patit' aliqd ita: oē ⁊ si ñ poros hñs
sȝ ipm ɔtinuū ens patiet' eodem modo.

¶ 5' ɔclō. frustra ponūtur pori pp actiōem ⁊ passiōez. Jstā ɔ̄nez ph̄s triplr' pbat. ⁊ p' in actiōe ⁊ passiōe reali nō ppter aliā cām ponūtur pori: nisi vt agēs moueat' ad illos. ⁊ igrediat' eos: ⁊ repleat ipos: vt ex h̄ sit iuxta po'm aut imediatū passo: sȝ absq; ill' poris pōt eē agēs iuxta po'm ⁊ ime'm passo: g̃ frustra ponūtur illi pori. pȝ ɔ̄ña cū maiori ex opi. Emp. mior aūt est manifesta: qm̄ corpa celestia sunt iuxta posita ⁊ imediata: ⁊ ēt oīa ⁊ mixta absq; hō poris. L. e. lram. (Quicūq; g̃ p poroȝ motōem) pp subigressum agētis (i. quūt passiōes ɔtigere: siqdē ⁊ plenis poris) fit actio ⁊ pa' (supfluūt pori. si. n. ita patiat' aliqd oē). i. poris existētib' plenis: vt dicit emp. (⁊ si poros nō sit hñs. sȝ ipȝ ɔti'm ens) i. imediatū agenti (patiet' eodē mō) frustra ponūt' pori.

¶ Ampli' aūt quo ɔtingit de ispicere ⁊ videre 76
vt dicūt. Neq;. n. fm tactū ɔtingit trāsire p trās
parētia: neq; p poros si plenis vnūscuiusq;.
Quid eni differt a nō poros hr̄e: omne eni sic
erit plenū. sed ⁊ si vacua qdē hec: necesse autē
corpora i n eis habere ibidē cōtingit sursuȝ.

¶ Scd'o arg' ph̄s i actiōe ⁊ passiōe itentiōali ońdēdo q i visiōe nō regrūtur pori pp h̄ q res visa trāseat ad visum: nȝ pp h̄ q visus trāseat ad rē visaȝ: qm̄ q̄rit' vtrū illi pori sint pleni aut vacui. si sint pleni. g̃ nihil vr̄ cū pp repletionē poroȝ nō trāseat visus ad rē visam: nȝ res visa ad visū. si aūt vr̄ q ibi pori sint vacui. g̃ pñt repleri: q̄ repletōe fcā nihil videbit': qd ē icōueniens: q2 tūc oculus non videret colorē stāte optia dispōne oculi ⁊ obti cū puritate medij: ⁊ pportiōata distātia. ¶ Si g̃ mediū trāsparēs nō est porosum p ipm nō fiet visio ne sit penetra' corpoȝ. si aūt fuerit porosum poris exñtib' plenis. iteȝ nō fiet visio pp eādē cāȝ: sȝ si fuerint vacui poterūt repleri. aut p rarefactionem partiū corporis in quo sunt: aut per subintroituȝ vaporum aut alioȝ extrinsecoȝ corpoȝ. ⁊ iteȝ nō fiet visio

Le.li.(Amplius aūt quō ↄtinget de īspicere).i.de visione (accidere vt dicit.nō eni ẜm tactum).i.per penetratiōez (ↄtingit trāsire per trāsparētia neqꝫ ꝑ poros si plenus vnus quisqꝫ.qd.n.differt aut nō poros hr̄e.oē.n.)itermediuz (sic erit plenū:sed si vacua qdē hec)foramia sunt(ncc̄e ē aūt corpora in eis hr̄e)qn̄qꝫ itroitū(idem ↄtingit rursum.)

¶ Si autē talia ẜm magnitudinē suā vt non suscipiāt corpus aliquod ridiculū.paruū quidez existimare vacuū:magnū autez non esse vacuum. Qualecūqꝫ autem vacuū aliquod existiare dicere nisi regionez corporis. Quapropter manifestū quoniam omni corpori.i.ẜm tumorem simile erit vacuum.

¶ Forte ad istā obiectionē possꝫ emp.rn̄dere di.ꝙ nō oēs pori replētur corpore:sed quidā sic ꝛ qdaz nō.magni qdē replenẗ corpore:sed parui nō replētur. Istā rn̄sionē exclu dit phs di.ꝙ ridiculū ē ponere talia vacua ita qua ẜz magnitudinē:vt nō recipiāt corpꝰ:qm̄ ridiculū ē paruū porū existimare eē vacuū ꝛ nō susceptiuū corporis.magnuz vo porū nō esse vacuū ꝛ eē corporis susceptiuū. imo ridiculū est q̄lecūqꝫ vacuū existimare eē cū nō debeamꝰ dicere vacuum eē aliud q̄ȝ locū corporis.iuxta diffōnem habitā.4. phycoꝝ.vz.vacuuz ē locꝰ ꝑuatus corpore.lz ergo possit eē vacuū isto corpore ꝛ illo:nō tamē pōt eē vacuū simplr̄ oī corpore.sicut.n.mā absoluiẗ ab hac forma ꝛ ab illa.nunq̄ȝ tn̄ absoluitur a forma simplr̄.ita locꝰ absoluiẗ ab hoc loco ꝛ ab illo:nūq̄ȝ tn̄ absoluiẗ a corpore simplr̄.Est ḡ dare vacuum ẜm qd:ꝛ hꝰ vacuū nihil aliud ē:nisi regio siue locus ꝑuatꝰ corpore vno:ꝛ plenꝰ alio.ꝛ ideo cuilibꝫ regiōi ꝛ cuilibet loco ē adaptabile aliqd corpꝰ:ꝛ eↄ cuilibet corpori est adaptabilis aliqua regio ꝛ aliqs locꝰ:seu vacuū ẜm qd:ꝛ hoc ẜm equalitatē magnitudis:qꝛ locꝰ est eq̄lis locato:vt ꝓbatur.4.physicoꝝ.fiat ergo sicarꝰ.Pori existentes in corpore trāsparēte.vtꝝ sint pleni an vacui.si pleni ipedicētur visio.si vacui cū nō detur vacuū simplr̄:vt ē ꝓbatum 4ᵒ physicoꝝ:sꝫ tn̄ ẜm qd.sequitur ꝙ illi pori sunt pleni.ꝛ ꝑ ↄn̄s iteꝝ impediẗ.Le.li.(Si autez talia)vacua ponātur (ẜm magnitudinē vt non suscipiāt corpꝰ aliqd)illud ē ridiculū qm̄ est(ridiculū quidē paruū)porum(existimare vacuū:magnū aūt nō)existiare(vacuuz.neqꝫ qualecūqꝫ vacuū aliqd aliud)cōtingit(existimare aut dicere nisi regionē).i.locū(corporis.quapropter manifestū:quoniam oī corpori ẜm tumorē).i.ẜm q̄ntitatē(q̄le erit vacuū)

¶ Uniuersalr̄ autē poros facere superfluū. Si quidē eni nihil facit ẜm tactū neqꝫ ꝑ poros trāsiens faciet. Si autē in tāgēdo ꝛ poris non entibus:hec quidē patienẗ:hec autē faciēt ad seinuicē hoc modo inatorum.

¶ Tertio arguit phs ad ↄclōnē per rōnē tāgentez vniuersalr̄ oēz actiōem ꝛ passionē siue fuerit realis siue itentiōalis:aut si fuerit mālis vel spūalis. Nam frustra fit ꝑ plura qd pōt fieri per pauciora:sꝫ actio ꝛ passio eque bn̄ pn̄t fieri nō ponēdo poros:sicut ponēdo.ergo illi frustra ponunẗ ꝑpter actiōem ꝛ passionē.tenet ↄn̄a cū maiori:qꝛ nō ē ponēda multitudo absqꝫ necessitate.mior aūt declaraẗ:quoniam pori nō sunt ponēdi nisi vt agēs attingat passuz:sed poris nō exn̄tibꝰ adhuc agēs attingeret passum.ergo possibilis ē actio ꝛ passio absqꝫ hꝰ poris.si.n.agēs non agit in passum tāgēdo ipm:neqꝫ etiā igrediendo per poros:quoniam igrediēdo poros tāgit ipm passum.si autē agit in tāgēdo passum.igr̄ nō exn̄tibus poris nō minus inicem agerēt ꝛ paterētur quecūqꝫ sunt apta nata inicem agere ꝛ pati.Le.li.(Uniuersalr̄ autē poros facere suꝑfluū)est(siquidem eni nihil facit).i.agit(ẜm tactum nec per poros trāsiēs faciet).i.aget aliqd(si autez in tāgendo)agēs agit in passum.sequitur ꝙ ꝛ(poris nō entibus).i.nō exn̄tibꝰ(hec quidē patiētur.hec aūt faciēt).i.agēt(ad inuicē hoc mō innatoꝝ).i.q̄cūqꝫ sunt inata agere inuicē.hec qdē dn̄r de numero inatoꝝ agere ꝛ pati inicem.

¶ Quoniā ergo ita dicere poros vt quidaz existimāt:aut mendaciū:aut inane est manifestū ex his. Diuisibilibus autē oīno corporibꝰ entibus poros facere ridiculū est:ẜm id eni qd diuisibilia sunt possunt separari.

¶ Ex ꝑdictis Arꝭ.ifert ꝙ ponentes poros ꝑpter actōem ꝛ passionē:aut dicūt falsum:aut frustra ponūt illos:qd declaraẗ sic.si pori essent necessarij ꝑpter actiōez ꝛ passionē:aut igr̄ ista nec̄itas eēt ex parte agentiū ꝛ potientiū:aut ex parte modoꝝ agēdi ꝛ patiēdi. Nō ex parte agentiuz ꝛ patiētium:qꝛ oñsum est agēs posse alterare passuz absqꝫ hꝰ poris. Nō etiā ex porte modoꝝ agēdi ꝛ patiēdi:qꝛ si sic.ꝫ ideo esset:qꝛ actiuū subigrediẗ passiuuz.nō qdem per penetratiōnē:sed qꝛ modicū actiui fit iuxta modicū passiui.ꝑpterea facilꝰ fit actio ꝛ passio. ¶ Hāc necessitatē concludit phs di.ꝙ corporibꝰ exn̄tibꝰ omnino diuisibilibꝰ ridiculū est poros facere.ẜm id eni ꝙ diuisibilia sunt possunt separari.ꝛ poterit eē modicū vniꝰ iuxta modicū alteriꝰ.absqꝫ positione poroꝝ:sicut appꝫ in mixtiōe humidoꝝ.ꝛ maxime vini cū aqua.oīno ergo supfluūt poros facere ꝑpter actionem ꝛ passionē.Le.li.(Qm̄ ergo ita dicere poros vt qdaz existimāt eē mēdaciū).i.fl̄m(aut inane est).i.frustra(manifestū est.diuisibilibꝰ aūt oīno corporibꝰ entibus).i.existētibus(poros facere ridiculū est.ẜz.n.ꝙ diuisibilia pn̄t separari)ꝛ modicū agētis poni iuxta modicū potiētis. ¶ Notādum ꝙ illaꝝ qnqꝫ ↄclōnū quatuor ꝑme vadūt imediate ↄ Democritū ꝛ Leucip.vltima vo ↄ Emp.ꝛ seq̄ces eiꝰ: neqꝫ eos iprobat quo ad pōnez vacui:qꝛ.4.physicoꝝ destruxit opiones eoꝝ asserētes vacuū eē:neqꝫ simplr̄ iprobat poros:qꝛ nec̄e est poros eē in corporibꝰ mixtis taz propter mām q̄ȝ ꝑpter finē:sed iprobat poros quo ad necessitatē actiōis ꝛ passionis oñdēs illos nō esse necessarios in actōe ꝛ passiōe.ꝑpterea dicit in li.ꝙ dicere poros sic qdā existimāt:aut mēdaciū aut iane est.mēdaciū qdē:qꝛ sepē est actio ꝛ passio absqꝫ hꝰ poris:vt pꝫ in trāsmutatiōe elemētoꝝ:frustra vo qꝛ ꝛ si essent nō ꝑpter actionez ꝛ passionem eos ordinasset natura:sed ꝑpter aliā cāz:vt pꝫ in plātis ꝛ animalibus.

Sed dubitatur qꝛ videẗ ꝙ pori ꝛ si supfluūnt quo ad actiōem ꝛ passionē:nō tamē quo ad modū agēdi ꝛ patiēdi:qꝛ vt videmꝰ facilius alterātur porosa q̄ȝ non porosa:qꝛ actio ꝛ opatio agētis citius igreditur ꝑfunditatē passi porosi:q̄ȝ passi non porosi.ꝛ ista videẗ eē cā ꝑpter quā assabilia stilo vel cultello ꝑforamus:ꝛ poris replemꝰ.hoc ideo vt ab igne citiꝰ decoquātur. ¶ Rn̄r ꝙ porositas corporū.sicut nō ē necessaria ad agēdū ꝛ potiēdū.ita nec ad modū agendi ꝛ patiendi cuilibet sit vtilis in aliquo casu:nō tamen sit vtilis simplr̄ siue actio ꝛ passio itentionalr̄ aut spūalr̄ fiat.siue realr̄ ꝛ materialr̄.actio eni ꝛ passio sensus ita facilr̄ fit sine poris:sicut cū poris:ac etiā actio ꝛ passio aeris vel aque in illuminatiōe:qm̄ sensatio ꝛ illuminatio subito ꝛ indiuisibilr̄ fiūt:vt ꝓbat Arꝭ.ꝛ Cōmēt.2ᵒ.de aīa. Elemēta aūt eque facilr̄ se trāsmutāt sine poris sicut cū poris in qbus est actio realis ꝛ successiua.Imo aliqñ pori ipediūt velocitatē actionis.sicut pꝫ in actōibus factis per reflexiōem radioꝝ a speculo cōcauo.melꝰ eni fit actio illa clausis poris q̄ȝ apertis:qm̄ radij melꝰ reflectūtur.ꝛ melꝰ reflexi maiorē ꝛ itensiorē actiōem faciūt.pꝫ ergo ꝙ pori nullo mō regrūtur ꝛc̄.

77 Quo autē modo existit cōtingere in entibus τ facere τ pati dicam⁹: accipiētes principium dictum multotiēs. si enim est hoc potestate: hoc aūt actu tale inatum est.

Istud est 4ᵘ capl'm hui⁹ tractatus in quo ph's determinat de actiōe τ passiōe fm ꝓpriā opiōnē. postq̄ determinauit de illis fm opiōnē alioꝝ. in cui⁹ p̄ma parte p̄mittit cōditiōes actiōis τ passiōis. In scd'a vero venatur defectuz antiquoꝝ per ꝯclōnez. ibi. (Tū aūt existimare) In p̄ma pte quinq̄ ꝯditiones enūerat ph's actōis τ passiōis. quarū due p̄me accipiūtur ex pte agentis τ patiētis. Alie vo tres accipiūtur ex parte modi agēdi τ patiēdi. Prima ergo cōditio est ꝙ patiēs sit tale in potētia: quale est agēs i actu: ita ꝙ q̄cq̄d patiēs est aptū natū recipere illud idē agens est aptū natū agere. Et q̄cq̄d agēs est aptū natū agere illd patiēs sit aptū natū recipe. dicit. n. Cōmēt. hic ꝙ q2 corpa ꝯpassiua sunt ex mā τ forma quoddā ē in pā. s. passiuuz: τ quoddā in actu. s. agēs. τ cū ita sit cā passionis nō est: nisi q2 patiēs est receptibile rei agētis. Et dicit ph's ꝙ ista conditio est p̄ncipiū multotiēs acceptū: q2 nō tm̄ hic: sz in plurib⁹ alijs locis ph'ie idē repetit: τ nō solū in actiōe reali: sz etiā itentiōali: nā 2ᵒ de aīa. dicit ꝙ sensitiuū est tale in potētia q̄le est ipm̄ sensibile in actu. sensibile. n. fm ꝙ h'ōi nō est inatū agere nisi formas itētiōales. τ ita ipm̄ sensitiuuz fm ꝙ h'ōi nō est inatū recipe nisi formas itentiōales. propterea dicit ph's ibidē. ꝙ oz v'lr accipere: q̄m sensus est susceptiu⁹ sp̄erū sine materia. totū aūt hoc fūdatur in eo q̄d ponit ph's 3ᵒ. physicoꝝ. oē agēs agit fm ꝙ est in actu. τ oē patiēs patit̄ fm ꝙ est in patētia. Le. li. (Quo mō autem existat generare) .i. fieri (i entib⁹ τ facere τ pati dicam⁹) fm opiōnē nr̄am (accipiētes p̄ncipiū multotiens dictū. si enī hoc quidē patestate. hoc aūt actu) .i. si patiens est in patētia. τ agens in actu (tale inatuz est) agere vel pati fz ꝙ est in actu vel in patētia.

Non tamē q̄dem pati: tum aūt non pati: sed oīno fm quātum est tale.

Scd'a cōditio est: ꝙ patiēs sit passibile fm q̄slibz ptez suas: τ nō sit fm aliquā partē passibile. τ fm aliquā ipassibile. τ loqtur ph's de pte quātitatiua τ nō qualitatiua: q2 aīa itellectiua est ps hoīs patiētis in generatione τ corruptione: nō tn̄ patit̄ hō fm aīaz itellectiuā: cū itell's sit ipassibil' ingenerabilis: τ icorruptibil': vt ꝓbat̄. 3. de aīa. si. n. oē patiens pateret̄ tn̄ fm vnā partē: aut fm aliquā sic: τ aliquoz nō: nō dare̊ aliqd q̄d pateret̄ fm seipm̄ p̄mū: sz tn̄ fz ptē: τ cū oē q̄d cōpetit alicui tn̄ fm partē ꝯpetat ei p accn̄s: vt declarat Cōmēt. 5. physicoꝝ. dare̊ agēs q̄d per se ageret: τ nō patiēs q̄d per se pateret̄: q̄d est ꝯ p̄mā ꝯditiōez di. ꝙ tale dēbz eē patiēs in patētia: quale ē agēs in actu. Le. l'raz. (Nō tamē q̄dē pati: tū autē nō pati) .i. nō dz patiens pati fm aliqd sic. τ aliqd nō (sed vbiq̄ fm q̄ācūq̄ partez ipsum (est tale) .i. passibile.

Magis autem τ minus fm ꝙ tale magis τ minus. Et has res vtiq̄ aliquis dicet magis i esse: vt in metallicis: extendunt enīz se passiue vene continue.

Tertia ꝯditio est ꝙ patiēs magis τ min⁹ patiat̄ fm q̄d ē magis vel min⁹ dispositū. magis enī patit̄ aqua ab igne: q̄ terra: τ lignū q̄ lapis: τ caro q̄ os. q2 magis dispasita ē aq̄ q̄ terra: τ lig̃ᵐ q̄ lapis: τ caro q̄ os oē. n. q̄d recipitur in aliquo recipit̄ fm nām rei recipiētis: vt declarat̄. 2. de aīa. τ isto mō pōt saluari passio ꝓ paros sī per paros itelligātur partes magis passiue. ita ꝙ illud corp⁹ ē porosūz: q̄d h̄z aliq̄s ptes magis passiuas: τ aliq̄s min⁹: τ illd corp⁹ nō est porosūz q̄d h̄z oēs ptes eq̄lr passiuas. v. g. in mīerīs vbi fodiuntur metalla iueniūtur vene se cōtinue extēdētes in terra vel in lapide que sunt mā metalloꝝ. τ iste a virtute sol' igrediēte per eas valde passiue sunt. mō tales venas possumus vocare poros seu partes parosas. In homogeneis g̃ vbi ē vniformitas partiū fm h̄ūc modū loquēdi nō assignātur pari: sed bn̄ in etherogeneis vbi ē difformitas ptiū in qualitatib⁹ p̄mis. τ in mā dissimilr dispasita. Le. l'ram. (Magis aūt τ minus) patit̄ patiens (fm ꝙ tale magis τ min⁹) est dispositū (τ hac) itentiōe (paros vtiq̄ aliqs dicet inēē magis) cōgrue q̄ ponere foramina vacua (vt in metallicis) .i. in mineris vbi fodiūtur metalla (extēdunt enī se vene ꝯtinue passiue) ab occulta v̄tute celi.

Continuū igr̄ vniūq̄dq̄ τ vnū ens ipassibile. 78

Quarta cōditio est: ꝙ patiēs sit discōtinuū agēti: q2 si sit ꝯtinuū ipm̄ oīno sit ipassibile stāte ꝯtinuitate. nō enī patitur aq̄ ab aq̄ sibi cōtinua: sz ab igne discōtinuo. τ loq̄t ph's de actiōe reali τ nō itentiōali: q2 cū ignis agit in aquā partes cētrales ignis etiā agūt in aquā. hoc aūt esse nō posset nisi ipse ptes centrales agerēt in partes circūferentiales: nō q̄dē effectū realē: q2 talē sil'e nō agit in sil'e: sz itentiōalē. Neq̄ loqtur ph's de cōtinuitate fm quātitatē: sed fm q̄litatez. illa enī dicūtur ꝯtinua fm quātitatē: quoꝝ mot⁹ est vn⁹ deducta rarefactiōe τ cōdēsatione. τ illa dr̄r cōtinua fm qualitatē: quoꝝ gradus ē vn⁹. cōstat aūt ꝙ ꝯtinua fz quātitatē iuicem agūt τ patiūtur: q̄n medietas calida aq̄ aut aeris aut ligni agit in aliā medietatez fridā: sed continua fm qualitatē nō iuicem agūt nec patiūtur: q2 si ē vn⁹ τ idē gradus p totū cū sil'e in gradu nō agat in sil'e nllm illorū in alterū agit. Le. li. (Cōtinuū g̃ vnūq̄dq̄) ipsi agēti fm v̄itatē (τ vnū ens) fm graduz est ab illo (ipassibile.)

Simil'r aūt τ non appropinquantia nec sibi ipsis: neq̄ alijs: q̄ facere inata sunt τ pati. Dico aūt. V. g. nō solum tāgēs calefacit ignis: sed τ si longe sit: aerē quidē ignis: aer aūt corp⁹ calefacit: inatus facere τ pati.

Quinta cōditio est: ꝙ agēs τ patiēs sint inicē pxima mediate vel imediate. vn̄ agēs τ patiēs iuicem agūt τ patiūtur. si sunt imediata ac etiā si sunt meᵈⁱᵃ. sic ꝙ totū meᵐ patiat̄ ab agēte. vbi aūt tn̄ distarēt ꝙ patiēs eēt ex totā speraz actiuitatis agētis nulla fieret actio neq̄ passio ab agēte in passum. v. g. ignis calefacit aquā imediataz sibi: ac eē distantē. dū mō toᵐ aerē itermediū calefaciat. si tn̄ tm̄ distaret aqua ab igne: ꝙ eēt extra sperā actiuitatis ignis. sic ꝙ nō totus aer mediās pateret̄ ab igne nō ageret ignis in aquā. opz igr̄ ꝙ ignis agat in aerem: τ aer calefact⁹ agat in aquaz. Le. li. (Sil'r aūt) nō erit actio τ passio si erūt agēs τ patiēs (appropinquātia neq̄ sibi ipsis neq̄ alijs que inata sūt facere τ pati. dico aūt alijs) eo ꝙ (nō solum) corpus ꝓpiquū (tāgēs calefacit ignis: sz τ si lōge sit aerē q̄dē ignis) calefac̄ (aer aūt corp⁹ calefacit inat⁹ facere τ pati.)

Dubitat̄ ꝯ p̄mā ꝯditiōnē in q̄ fūdant̄ q̄dā mō oēs alie: nā hec iferiora patiūtur a corpib⁹ celestib⁹: τ tn̄ nō sunt talia impotia qualia sunt corpora celestia in actu: q̄m corpara celestia sunt actu ipassibilia: τ sub forma celi. hec autē iferiora nō p̄nt eē ipassibilia: neq̄ sub forma celi. R̄n̄r vno verbo quia Aris. itelligit de agēte τ patiēte cōicantib⁹ in mā. cōstat aūt hec iferiora nō cōmunicare in mā cū supercelestib⁹ corporib⁹. Et si ista expositio videret̄ nimis stricta. dicat̄ ꝙ Ar. itendit cōparare potentiā τ actū ad dispōnē vel formā ꝓueniētē ab agente: τ receptaz in patiēte ad h̄ūc itell'm: ꝙ patiens est in pōtētia recipiēdi formā quā agēs est in actu ad agēdū. mō corpo

ra celestia nō sunt in actu ad agendū formā celi:neqꝫ ipsā sibilitatē in hec iferiora. ꝛ hoc idꝫ: qꝛ actualitas celi ad agēdū nō est actualitas formalis:sed tm̄ vtualis. Et vt hꝫ clarius ītelligat̄ sit hec pma distinctio. duplex est actualitas agētis respectu pducibilis forme. vꝫ. formalis ꝛ vtualis. actualitas formalis agentis est illa qua forma terminans motū. ꝛ forma a qua ē mot⁹ sunt eiusdem rōnis. ꝛ sic ignis ē in actu respectu aque calefactibil' per illū: qm̄ caliditas pducta in aq̄: ꝛ caliditas pducēs in igne sunt eiusdem rationis. Actualitas vtualis agētis est illa qua forma terminās motū: ꝛ forma q̄ est pn̄ᵐ motus nō sunt eiusdē rōnis: ꝛ isto mō sunt celta in actu in gnōne aīalium q̄ fiūt ex putrefactiōe: cum aīa pducta ꝛ q̄litates pme faciētes motū nō sint eiusdē rōnis. ⁋ 2ᵃ distin⁹ est ista: duplex ē actualitas vtualis agētis. s. pꝛ ꝛ posterior. Actualitas vtualis pꝛ est illa a qua dependet actualitas formalis. ꝛ sic sol dr̄ esse in actu respectu calitatis pducte in aq̄: qm̄ illa est eiusdē rōnis cū calitate ignis q̄ etiā depēdet a virtute solis. actualitas vtualis posterior ē illa q̄ depēdet ab actualitate formali. ꝛ isto mō fpma dr̄ esse in actu in gnōne hōis: qm̄ agit per vtutē existē in eo dependentē a forma hōis gnāntis q̄ est eiusdē rōnis cū forma hōis geniti. ⁋ Dōm̄ gꝫ ꝙ corpora celestia sunt in actu respcū hoꝝ iferioꝝ. nō qdez sūt in actu actualitᵗᵉ formali: sꝫ actualitate vtuali: nō posteriori: sed pꝛi: qm̄ ab actualiᵗᵉ celi depēdent oēs actualitates formales oium agentiū existiūm in spera elꝫoꝝ. Qñ ergo Arꝫ. dicit. 3. phȳcoꝝ. ꝙ omne agens agit fm ꝙ est in actu: nō ītendit ꝙ oē agens pducit formā eiusdꝫ rōnis cū forma sua: sed ꝙ oē agens agit fm ꝙ est in actu formalr aut virtualr eo mō quo dcm̄ est.

79 ⁋ **Tum qdem existimare pati: tum aūt nō determinātes ꝙ in pricipio hoc dicendū. Siquidem. n. nō vbiqꝫ disibilis magnitudo: sꝫ ē corpus idisibile: aut latitudo; non vtiqꝫ erit vbiqꝫ passibile: sed neqꝫ ꝯtinuum vllum.**

⁋ Istis distinctionib⁹ pmissis Aris. ponit duas ꝯclones in qbus vitiat̄ defectū antiquoꝝ: quarū pma est hec. necē ē patiēs nō esse ꝯpositū ex idisibilib⁹ fm quātitatē. 2ᵃ conclusio. nō est necē in actōe ꝛ passiōe ipm patiēs eē actu diuisum. ibi (Si aūt hoc) Prima ꝯclo pbat̄. Nā si patiens ꝯponeret̄ ex idisibilib⁹ fm quantitatē nllm patiēs ē passibile fm quālibꝫ ei⁹ partē. ꝯñs est ꝯ scdaꝫ ꝯditionē: ꝛ patet ꝯña ex eo qꝛ nullꝫ idisibile est passibile: siue fuerit corp⁹ idisibile: vt ponebat Democr. siue fuerit punct⁹ aut linea aut supficies idisibilis. vt asseruit plato. imo si qōlibꝫ corpus ꝯponeretur ex idisibilib⁹: vt illi asserūt: nullū corpus eēt ꝯtinuū. nō. n. pōt fieri aliqd ꝯtinuū ex pūctis: aut ex lineis. aut ex superficieb⁹: vt pbatū est. 6. phȳcorū: Nō etiā ex corporib⁹ idisibilib⁹ athomalib⁹: qꝛ semp iter oia duo talia corpora cadit vacuū mediū. vt pbatum fuit supra d intentiōe Democ. ꝛ Leucip. Le. li. (Tū qdē) .i. in vna parte (existimare) aliqd (pati tūꝫ aūt) .i. in alia parte (non) pati idē (determinātes in pncipio) hui⁹ capl'i in 2ᵒ conditiōe (hoc dōm) ꝙ illud nō ꝯtingit. (si. n. non vbiqꝫ disibilis magnitudo: sꝫ ē corp⁹ idiuisibile: aut latitudo) idisibil' (nō vtiqꝫ erit vbiqꝫ passibile: sed neqꝫ ꝯtinuū vllū) .i. nllꝫ corp⁹ ꝯtinuū si fuerit ꝯpō ex idisibilib⁹. ⁋ Notādum ꝙ nō iconuenit corp⁹ componi ex idisibilib⁹ fm formā. imo necesse ē corpora nālia componi ex idisibilib⁹ fm formā. vꝫ. ex minimis nālib⁹: sed est ipole corp⁹ cōponi ex idiuisibilib⁹ fm quantitatē: qm̄ tūc nullū esset corp⁹ passibile ex eo: qꝛ partes eius nō essent possibiles. nō. n. passibilia sunt pūcta; neqꝫ linee neqꝫ supficies pꝑter defectū pfunditatis in qua recipit̄ forma pducta: nō etiā sunt possibilia corpora idiuisibilia athomalia: qꝛ illa sunt itrāsmutabilia sꝫ democritū. corpa aūt idīsibilia fm formā que dicūr minima nālia fm phm̄ ꝛ Cōmē. bn̄ sunt passibilia: qꝛ sunt generabilia ꝛ corruptibilia.

Dubitatur qꝛ videt̄ aliqd eē patiēs qd ē ipassibile fm aliquā partē ei⁹: qm̄ eꝫ terre: ꝛ etiā cum ignis patit̄ ab elꝫo sibi ppinquo: ꝛ tamē cuiuslibꝫ istoꝝ aliq̄ pars ē ipassibilis. vꝫ. pars cētralis terre: ꝛ ps cōuexa ignis: cū. n. actio ꝛ passio fiat rōne ꝯtrietatis. ꝛ nulla illarū partiū vnqꝫ possit attingere cōtrariū: sequitur nullā illaꝝ passe pati. ⁋ Rn̄it ꝙ non ītendit phs semp cuiuslibꝫ patiētis quālibꝫ partez pati: qm̄ forte patiētis aliq̄ ps est extra sperā actiuitatis agētis. ꝛ dato ꝙ quelibꝫ ps sit infra sperā actiuitatis agētis. adhuc actio pcedit successiue per partē añ portē: ꝛ p partē post partē. p aliq̄ mēsura temporis patit̄ totū pro qua nō patit̄ quelibꝫ ei⁹ pars: sꝫ sufficit quālibꝫ partē esse passibilē: ꝛ dato ꝙ ptes cētrales terre aut ptes circūferētiales ignis non possint pati pꝑter defectū ꝯtrꝫ: tn̄ sunt possibiles: qꝛ ex se sūt apte nate pati. ꝛ statī paterētur cū illis ꝯtriū sufficiēs applicatū eēt. ex quo enim oēs ptes terre sunt eiusdē rōnis: ꝛ oēs ptes ignis sunt eiusdem spēi spālissime. nlla ē ps passibilis qn̄ q̄libꝫ ps sit passibilis. cū nulla pa⁹ p se ꝯpetat alicui ididuo alicui⁹ spēi q̄ nō competat cuilibꝫ idiuiduo eiusdꝫ speciei: vt colligit̄ a phō pmo posteriorum.

⁋ **Si autez hoc mendaciū: ꝛ oē corp⁹ disibile. Nihil differt dicere disum esse quidez tāgere: aut vtiqꝫ disibile esse. si. n. segregari pōt fm tactus: vt aiūt quidā: ꝛ si nōdum est disum. possibile. n. disum eē. fit. n. nullū ipole.**

⁋ Scda ꝯclo. nō ē necesse in actiōe ꝛ passiōe ipm patiēs eē actu diuisum. istā ꝯnē phs multiplr pbat. Illud nō est necessariū ad cui⁹ opᵐ nō sequitur aliud iconueniēs: sꝫ ad istā in actiōe ꝛ passiōe nllm patiēs ē actu disum. nllm seqt̄ iconueniēs. siue illud ponat̄ fīm: corp⁹ nō disibile in ifiᵐ: qd dixerūt Democrit⁹ ꝛ Plato: siue ponat̄ illud vᵐ eē corpus ē disibile i semp disibilia: qd ꝯcedunt nāles. igr̄ ꝛc. tꝫ ꝯña cū maioꝛ: qꝛ ꝯdictoriū necessarij ē impolē. ad qd sequitur icōueniēs: ꝛ minoꝛ declarat̄. Nā sicut ē in tactu. ita ꝛ in actiōne ꝛ passiōe: cū tact⁹ sit cā actiōis ꝛ passionis: sꝫ in tactu ad corp⁹ nō eē actu disum nō seqt̄ iconueniēs: qꝛ nō oꝫ corp⁹ tactū eē actu disūꝫ: sed sufficit ꝙ sit disibile. igr̄ ēt in actiōne ꝛ passiōe ad nllm potiēs esse actu disum nō sequitur icōueniēs: sed sufficit ipm eē disibile. sicut. n. vnū corp⁹ alterꝫ tāgit: siue corp⁹ tactū sit actu disum: siue non sit actu disum ita vnū corp⁹ patit̄ ab alio: siue sit actu disūꝫ: siue nō disū mō sit disibile. igr̄ ēt patiēs nō est actu disum. sicut. n. apud platonicos ponētes segregatiōnē corpoꝝ eē ad idisibilia: nō sequitur aliqd iconueniēs. siue ponat̄ corp⁹ eē actu disūꝫ: siue ponatur ipm eē disibile. ita in pꝑposito nullūꝫ sequitur iconueniēs. siue gꝫ ponat patiēs esse actu disūꝫ: siue ponat ipm disibile eē. sufficit. n. ipm eē disibile ad hoc ꝙ patiat̄. Le. li. (Si aūt hoc mendaciūꝫ) est disionē corporis itare ad idisibilia (ꝛ omne cōp⁹ disibile) esse ifinitū est verū (nihil differt disum eē qdem) patiēs (aut tangere) ipsūꝫ agens (aut disibile eē. si. n. segregari pōt) corpus (fm tactus) .i. fm idiuisibilia (vt aiūt quidā) vꝫ. platonici (ꝛ si nōdum est disum erit diuisum esse) .i. diuisibile. (fit enim nullū impossibile.)

⁋ **Vniuersalr autē generari hoc mō scissis corporibus est iconueniens. Destruit eni hic sermo alterationem.**

⁋ 2ᵒ arguit phs ꝯ ꝯclonē sic. illud nō est necēium: sed fīm q̄ pasito ꝛ admisso seqt̄ iconueniēs: sꝫ posito ꝛ admisso fmone. di. in oi actōe ꝛ passiōe patiēs esse actu disum, sequitur

sconueniēs.igr illud nō est neciūm sed fīm.tꝫ ꝯña cū maiori.mīor aūt pꝫ ex eo:qꝛ sermo ille dñstruit alteratione: ꝙ sic declarat. Nā in q̄libꝫ alteratiōe manet idēꝫ a pn°. vſqꝫ ad finē:vt est oñsūꝫ.5.phy.ꝛ p̄ tractatu hui°. si igr in q̄libꝫ actiōe ꝛ passiōe patiēs viderenr ipm nō maneret idēꝫ a pn° ad finē.ꝛ oñr nō alteraretur. L.e.li.(Uir aūt hoc generari mō).i.hoc modo poti(scissis corporib° icōueniēs. destruit.n.hic sermo alteratiōem.)

80 ⁋Uidemus eni idem corp° cōtinuū ens: qñqꝫ qdē humidū:quādo aūt coagulatū:nō aūt diuisione ꝛ ꝯpōne hoc patiens.

⁋Tertio arguit phs.illud nō est necessariūꝫ:ſꝫ fīm qđ est manifeste ꝯ experiētiaꝫ:sed patiēs diuidi in q̄libꝫ actione ꝛ passiōe ē manifeste ꝯ experiētiā.igr ꝛc.pꝫ ꝯña cū p̄ma pte añtis:ꝛ scđa declarat:qm̄ videm° aliqđ corp° ꝯtinuū p̄mo eē hūidū ꝛ liquidū.deīde coagulatū.ꝛ hoc absqꝫ diuisione ꝛ ꝯpōne partiū.nō.n.est aliq̄ ꝯpositio que p̄us nō fuerit:neqꝫ aliqua diuisio partiū:qm̄ tale corp° est magis densūꝫ.ꝛ magis ꝯstrictū q̄ꝫ p̄us erat.oppositū aūt ꝯtingeret si fuissꝫ diuisum in suas partes. L.e.li.(Uidem° aūt idē corp° continuum ens:qñqꝫ quidē humidū; qñqꝫ aūt coagulatum nō diuisione aut ꝯpōne hoc patiens)

⁋Neqꝫ cōuersione ꝛ ordine sicut ait Democ. neqꝫ eni transductuꝫ neqꝫ transpositū secūduꝫ nām̄ neqꝫ transmissum coagulatum ex humido generatum est.

⁋Ex ista experiētia phs dupl'r icrepat democritū.p̄mo in eo ꝙ ipse dixit in omni alteratiōe corpora idiſibilia athomalia permutari ꝯuersiōe ꝛ ordine.qđ nō ē vez.cū.n.hūiduꝫ fit coagulatū ibi nō est ꝯuersio athomoꝝ. sic ꝙ supiores fiāt iferiores:vel ecōtra:nec ē ordo mutat°.sic ꝙ posteriores fiāt anteriores.vel ecōtra.ex quo.n. partes hūidi cōstringunt in coagulatōe nō apparet q̄mō possit esse talis mo°.athomoꝝ ad oēm diuam pōnis:nō.n. tale corpus est trāsductū neqꝫ trāspositū:neqꝫ trāsmissum: vt dicebat Democrit°:nō qdē trāsductū:qꝛ non est motū de loco ad locū:neqꝫ trāspositū:qꝛ sue portes sunt in eodē situ:nō ēt trāsmissum.s.per exitū alicu° partis extra ipm:sed est tm̄ ꝯstrictū ꝛ coagulatū in partib°. L.e.li.(Nec ꝯuersiōe ꝛ ordine)sunt athomi p̄mutati(sicut ait democrit°: neqꝫ eni trāsductū est)ad aliū locū(neqꝫ trāspositūꝫ fm̄ nām).i. fm̄ partes mā̄les eius que dñr athomi(neqꝫ trāsmissūꝫ) per exitū alicui°:qñ.s.(coagulatū ex hūido gñatū est.)

⁋Neqꝫ aūt nunc isunt dura ꝛ coagulata idiuisibilia tumorib°: sed simr omne nūc humidum: quādoqꝫ aūt durum ꝛ coagulatū est.

⁋Deinde rep̄hēdit phs Democr.in alio suo dcō. voluit.n. hūidū nō fieri coagulatū nisi aliq̄ corpora idiſibilia dura ꝛ coagulata igrederētur illud humidū:qđ est fīm:qꝛ in casu isto.hūidū fit durū ꝛ coagulatū absqꝫ itroitu taliūꝫ corpoꝝ idiuisibiliū duroꝝ ꝛ coagulatoꝝ. Nā tale corp° cōgelatūꝫ deberet apparere mai° post coagulationē:q̄ꝫ ante cuius oppositūꝫ experimur. L.e.li.(Neqꝫ aūt nūc sunt dura ꝛ coagulata idiuisibilia tumorib°).i.fm̄ magnitudinē(ſꝫ similiter omne).i.totūꝫ(humidū:quandoqꝫ autē durum ꝛ coagulatum est.)

81 ⁋Amplius autē neqꝫ augmentationē possibile esse ꝛ diminutionē. Nō eni quodcūqꝫ erit factum maius siquidē sed erit appositio ꝛ nō eē trāsmutans:aut mixto aliquo aut secūduꝫ se trāsmutante. Quid igit est generare ꝛ facere: ꝛ generari ꝛ pati adinuicē: ꝛ quo mō cōtingit: ꝛ quo mō iquiunt quidā non cōtingit autē determinatū sit hoc modo.

⁋4° arguit Ar.ad ꝯ̄neꝫ sic.si actio ꝛ pa° fieret p scissuras. ipole eēt aliqđ augeri vel diminui.ſꝫ pole ē aliqđ augeri vl' diminui.igr ipole ē actionē ꝛ passionē fieri per scissuras. pꝫ ꝯña cū miori.ꝛ maior argr: qm̄ si actio ꝛ po° fieret p scissuras alimētū nō augeret corp° viuū:ſꝫ tm̄ repleret illas scissuras: sic ꝯtingit de muro q nō augeť in altuꝫ p solam repletionē foraminū ꝛ scissuraꝝ.n.l'm q̄ viuūꝫ p̄p̄ie augebitur:ſꝫ tm̄ ip̄ropꝛie: eo mō quo vinūꝫ in appositionē aq̄:aut ignis in gñōne alicui° dissimile in sui nām. si.n.alimentū nō corrumpiť erit tm̄ appō:ꝛ nō aug°. si aūt corrūpiť erit gñō absqꝫ augmētatiōe. Cōsimil'r non ꝯtingeret aliqđ diminui p̄p̄e:sed tm̄ ip̄ropꝛie:eo° quo diminuunt mur° p subtractionē lapidū:aut ignis p corruptioneꝫ alicui° sue ptis. ꝯstat aūt neqꝫ subtractionē factā p solū motū localē:neqꝫ corruptionē eē diminutionē verā. L.e.li.(Ampli° aūt neqꝫ augmētationē pole est eē:neqꝫ diminutionē)si actio ꝛ pa° fit p scissuras(nō.n.qđcūqꝫ mai° erit fcm̄),p̄p̄e loquendo (ſꝫ erit appō)tm̄ alimēti ad aliū(ꝛ non esse trāsmutās).i.non q̄libꝫ ps erit aucta p trāsmutationē alimēti:sed tm̄ maiorabiť(aut mixto aliq̄).i.ad modū mixti ex aq̄ ꝛ vio (aut fm̄ se trāsmutāte).i.ad modū ignis trāsmutātis aliqd in sui nām. vltio phus epilogat circa oia p̄cedentia di. (Quid igr ē gñare ꝛ facere gñari aliqđ ꝛ pati ab īuicem: ꝛ quō ꝯtingit)dicere fm̄ veritatē(ꝛ quō iquiūt qdā)ð numero antiquorum(nō ꝯuenit aūt)ita esse sicut ipsi dicūt (determinatū sit hoc modo)quo dictum.

Contra ea q̄ dcā sunt de coagulatiōe argr. hūidū coagulari necario p ꝯpōnē ꝛ trāsmissionē: qm̄ ꝯgelatio aq̄ nō est ex aq̄ pura:ſꝫ ex ꝯmixtiōe partiū terrestriū cū aq̄. hō aūr ꝯmixtio ē qdā ꝯpō.igr coagulatio q̄ est ꝯgela° necio fit p ꝯpōnē. p̄ma ps añtis pꝫ:qꝛ glacies in aq̄ ascēdit ad superficiē: ꝙ nō ꝯtingeret si ꝯgela° fieret ex aq̄ pura. scđa ēt ps añtis ē nota ad experiētiā. Qm̄ si accipiat aliq̄ porno glaciei exn̄ns in sup̄ficie aq̄ mundissime: ꝛ ponat in olla mūdissima bñ coop̄ta ad igneꝫ: fiati post degelationē appebit aq̄ imūda ꝛ terrestris: qđ nō ꝯtingeret nisi aq̄ fuisset cōmixta terra. ⁋Itē non fit ꝯgela° absqꝫ cōstrictione portiū terrestriū a qb° expelliť hūidū aereū: vt p̄hibeatur aq̄ flux°: ꝛ ꝯsolidenť ptes ne fluāt:ſꝫ nō fit humidi aerei expulsio absqꝫ trāsmissione.igr p̄ter ꝯpōnē est trāsmissio.ꝛ ex ħ veri°opio Democr. ⁋Rñr ꝙ congela° hꝫ triplicē cām effectiuā: ꝛ triplicē mālem. Ad ꝯgelatiōeꝫ eni ex porte mā̄e regritur aq̄ ꝛ terra: ꝛ exalatio sicca. regritur qdē aq̄:qꝛ sine ea nō fieret ꝯgela°. nō.n.ꝯgelātur sicca:neqꝫ hūida in qb° nō ē aqua. nō.n.ꝯgelatur lapis: neqꝫ oer:neqꝫ vinū purū: regriť ēt terra:qꝛ sine ea nō fieret ingrossatio:neqꝫ appereret aq̄ turbida post degelationē. Exalatio v° regriur: vt p eā meli° ꝯstringātur ptes inuiceꝫ aq̄ ꝛ terre: aliogn nō ascēderet glacies in aqua. ⁋Itē ex pte cāe effectiue regriť friditas ꝛ ifluētia ꝯgelatiua celi: ꝛ determinat° aspect° astroꝝ que oia ꝯcurrūt ad clausuraꝫ poroꝝ: ꝛ ꝯstrictionē aque ꝛ terre si'l: ꝛ cōmixtionē exalatōis sicce cū illis.aliogn glacies possꝫ eē grauior aq̄: qđ non cōtingit. ⁋Ad p̄m dr ꝙ illa experiētia de turpitudine aq̄ degelate nō p̄bat in ꝯgelatione aliquā eē nouā ꝯpōnē:nꝫ nouā mixtionē:ſꝫ tm̄ maiorē ꝯstrictōem ꝛ igrossationē ptiū inuicē terre ꝛ aq̄: qm̄ pori clandūtur ꝛ igrossanť: ac ꝯstringūtur noiata miscibilia iuicē. ⁋Ad 2m dr ꝙ licꝫ aliqñ expellatur hūidū aereū: nō tm̄ illđ est neciūm: qꝛ in p̄fundi° aq̄ gñatur glacies. vbi nō est hūidū aereū. in aliꝫ aūt coagulationib°: cuiusmodi ē coagulatio olei ꝛ alioꝝ pinguiū nō oꝫ ꝙ expellatur humidū aereuꝫ p̄pterea talia coagulata non sunt dura sicut glacies: quare ꝛc.

Reliquum autē videndum de mixtione fm eundē modum methodi. Hoc eni erat tertiū ꝓpositoꝝ a principio.

82 ¶ Scrutandum autē est quid mixtio τ quid miscibile: τ quibus existit entiū: τ quo modo. Amplius autem vtrum ne est mixtio: an hoc mendacium.

¶ Iste est 4ᵘˢ tractat⁹ h⁹ p̄mi de gnōne. in q̄ ph̄s determīat de mixtiōe: postq̄ƺ determinauit de tactu actiōe τ passiōe: τ diuidiť in 3ª capl'a. In quoꝝ p̄mo manifestat possibilitatem mixtionis. in scd̄o vero dat modū mixtiōis. ibi (Continuā aūt) in 3° autē assignat ea que sunt bene τ male miscibilia. ibi (Manifestū igitur qm̄) Primū capl'm diuiditur in tres partes. in quaꝝ p̄ma ph̄s cōtinuat se ad dicenda manifestās intentiōem suā: τ ordinē intentionis. In scd̄a arguit mixtiōem non eē. ibi (Impole est eni) In 3° soluit dubitationē. ibi. (Hic quidē sermo) Quantū ad primam partē dicit ph̄us φ postq̄ƺ determinatū est de omni motu ad formā: τ de omni eo sine quo nō pōt motus ad formas ꝯñter est videndū de mixtiōe que fuit 3ᵐ ꝓpositorum fm modū ꝓcedendi superi⁹ expressum. Intēio ergo Ar. ē determinare de mixtiōe. ordo autē intentionis cōsistit in quatuor qōnibus: quaruƺ p̄ma est qd ē mixtio. scd̄a qd est miscibile τ qbus entibus fiat. 3ª qō. quo mō fit mixtio. 4ª qō vtrū verum vel falsum sit mixtiōem esse. Et q2 ordo executionis cōtrariať ordini itentiōis. Ideo Ar. in p̄mo cᵒ. determinat quartā questiōem. vtrū sit polis mixtio in scd̄o capᵒ. 3ᵃᵐ qōnem. s. quo mō fit mixtio. in 3° capl'o determinat alias qōnes. vƺ. qd est mixtio: τ qd est miscibile. τ qb⁹ reb⁹ fiat mixtio. L. e. li. (Reliquū autē videndū de mixtiōe fm eundē modū methodi) .i. fm eundē modū artis superi⁹ assignate (hoc. n. erat 3ᵐ positoruƺ a p̄ncipio) libri (Scrutādū aūt qd est mixtio. τ qd miscibile: τ qbus existit entiū. τ quo mō) fit ipsa mixtio (Ampli⁹ autē vtruƺ ne est mixtio: aut hoc mendaciū sit) vƺ. mixtiōem eē. ¶ Notandū φ 3° p̄ncipalr̄ itendit ph̄s in hoc p̄mo. s. de motu ad formā de actiōe τ passione: ac de mixtione: τ qm̄ duplex ē motus ad formā. vƺ. ad formā substātialeƺ: q dicif generatio τ corruptio: τ mot⁹ ad formā accidentaleƺ. qui dr̄ aug⁹ τ alteratio. ꝓpterea p̄mū itentū ph̄i erat diuidēdū in duo Itēm a determinabilia p duos tractat⁹. in quoꝝ p̄mo agebatur de gene. τ cor. q̄ ē mot⁹ ad formā sub̄alem. in secundo agebať de alteratione τ augmētatione.

¶ Impossibile est eniƺ alterum altero misceri: quemadmodū dicunt quidam entibus quidē adhuc mixtis τ non alteratis: nō magis nunc mixta esse q̄ȝ prius inquiunt. Sed consimiliter se habere.

¶ Ista est scd̄a pars hui⁹ capl'i in qua ph̄s arguit impossibilitatē mixtiōis per rōnem quorūdam. Nā si mixtio ē polis aut igitur omnib⁹ miscibilibus manētib⁹: aut vno manente: τ altero corrupto aut omnibus cōruptis: sed nullo istorum modoruƺ. igř mixtio nō est polis: ƺ ꝯña cum maiori: quia nō plurib⁹ modis pōt fieri mixtio. τ minor declaraf. p̄mo qdem arguif φ nō est possibilis mixtio omnib⁹ miscibilibus remanētibus: q2 si omnia miscibilia manent ipsa cōsimilr̄ se habēt post mixtiōem: sicut ante mixtionē: sed ante mixtiōeƺ nulla ex eis fiebat mixtio. igř nec post mixtiōem: τ per ꝯñs implicat ƺdictiōem mixtioneƺ fieri oīb⁹ miscibilib⁹ remanētibus: cum ad illud sequaf mixtiōem esse ex eisdē miscibilib⁹. L. e. li. (Impole est eni aliqd alterum alteri misceri qdē sicut dicūt qdam. entibus eniƺ adhuc mixtis τ nō alteratis nō magis nūc mixta esse igunt q̄ prius: sed similr̄ se habere.)

¶ Altero autem corrupto nō mixta eē: sed hoc quidem esse: hoc autē non esse: mixtionē autē similiter habentiū esse.

¶ Scd̄o arguit ph̄us φ mixtio nō est polis vno miscibiliū remanēte. τ altero corrupto. qm̄ miscibilia cōsimilr̄ se debent habere in mixto. aliter mixtū nō fieret ex eis: sed nō similr̄ se habēt in mixto si vnū remanet: τ alterū corrumpitur. igř hoc modo non potest fieri mixtio. imo implicat ƺdictionem mixtiōem fieri hoc modo: q2 illud qd̄ remanet est ens: τ illud qd̄ corrumpiť post mixtiōeƺ est nō ens. modo implicat ƺdictiōeƺ nō ens misceri enti: cū mixtio sit relatio ponēs ambo extrema in actu. relatiua enim dicunt aduertentiā. τ posita se ponūt: τ perempta se perimūt: vt habet videri in predicamentis. τ 5. metaphy. L. e. li. (Altero eni corrupto) miscibiliū necesse est illa (nō mixta esse: sed hoc qdem esse. hoc autē non eē: mixtionem autē similiter habentium) est necessarium.

¶ Eodē modo τ si ambobus cōuenientib⁹ corruptū est alterutrum mixtorum. Non eni esse mixta nullatenus entia.

¶ Tertio arguit ph̄us φ nō est polis mixtio omnib⁹ miscibilib⁹ corruptis: quia si nō est polis mixtio vno miscibiliū remanēte: τ altero corrupto: q2 nō ēs nō potest misceri enti: a fortiori non pōt fieri mixtio oībus miscibilib⁹ corruptis: quia nō ens nō potest misceri nō enti. Est eni mai⁹ inconueniēs non entis inuiceƺ misceri q̄ȝ ens misceri nō enti. p̄uatio eni est nō ens: vt habeť p̄mo physicoꝝ. τ misceť enti. s. materie p̄me. per Cōment. ibidē. L. e. sēam (Eodē modo τ si ambobus conueniētibus corruptū est mixtorum alteruꝝ non eni eē mixta) est possibile (nullatenus entis) ¶ Notādum φ multiplex est mixtio. p̄mo qdeƺ est mixtio: cui⁹ miscibilia manēt actu post mixtiōem: sicut ante: cuiusmodi est mixtio qua misceť lana lino: τ granū grano. 2° ē mixtio: cui⁹ miscibilia corrumpunť: sed partes quantitatiue manēt actu ante τ post mixtionē. s. mixtio qua vinum misceť aque. ꝓpter diuisioneƺ eni corrumpunť ambo: sed partes quātitatiue manēt. 3° est mixtio. cui⁹ miscibilia sunt actu ante mixtionē: τ post mixtiōem non remanēt actu nec po⁹: vtputa mixtio duoꝝ elementorū pro generatiōe tertij elementi. 4° est mixtio: cui⁹ miscibilia sunt actu ante mixtiōem: τ post mixtionem manēte tm̄ in po⁹: cuiusmodi est mixtio omniū elemētoruƺ in gnōne mixti: de qua mixtiōe itendit tm̄ Ar. ꝯtra quā ratio facta nō procedit vt videbiť. Ex isto sequiť φ in vera mixtiōe omnia miscibilia consimilr̄ se habēt ante mixtioneƺ. τ consimilr̄ se habēt post mixtioneƺ: tamē dissimilr̄ se habēt an̄ τ post mixtionē. p̄ma pars pƺ: quia omnia miscibilia sunt i actu ante mixtionē: τ eadē omnia miscibilia sunt i potētia post mixtiōem. scd̄a pars est nota. Nā quocūq3 miscibiliū signato: illud est in actu ante mixtiōem. in po⁹ post mixtionem. igř dissimilr̄ se habƺ ante τ post.

¶ Hic quidē videť sermo querere quid differt actu mixtio a gnōne τ corruptiōe: τ quid miscibile a gñabili τ corruptibili. Manifestū eni oƺ differre si est mixtio. Quapp his entib⁹ manifestis quesita soluenť vtiq3. 8

¶ Ista est 3ᵃ pars h⁹ capl'i. in qua ph̄us pro rñsione ad motam difficultateƺ ponit q̄tuor ꝯclōnes. Quaruƺ p̄ma ē. si mixtio est illa differt ab alijs motib⁹. ꝓbaf. illa inuicem differūt: quoꝝ vnum potest esse altero nō existēte: ƺ quocūq3 motu dato alio a mixtione: ille pōt esse absq3 mixtione. igř τc. pƺ ꝯña cū maiori. minor aūt est euidēs induc-

qm generatio: corruptio: alteratio: augmētatio: diminutio: nec etiā ois motus localis pōt eē absq3 mixtiōe. Ista cōclusio cū sequētibus iō ponit: qm difficultas in argumēto tacto querit vtrū mixtio sit gnō vel corrup⁹: aut nō: ꝛ si non quō mō ergo differt miscibile a generabili; qb⁹ itellectis faclr soluet difficultas premissa. Le.li. (Dic gdez sermo videt querere gd differt mixtio a gñatione ꝛ corruptiōe: ꝛ qd miscibile a generabili ꝛ corruptibili. manifestuz.n. qꝫ mixtiōem ab alijs motibus (differre si est: quapp bis omnibus manifestis quesito soluētur vtiq3)

¶ At vero neq3 materiā igni misceri dicimus: neq3 misceri cū exardet. Neq3 ipsam ipsis particulis neq3 igni: sed ignē quidē generari: hanc autem corrumpi.

¶ Scda ꝯclo. mixtio differt a generatōe ꝛ corruptōe. pbatur. in mixtione nullū miscibiliū oino manet: neq3 aliqd oino corrumpit. alr nō esset vera mixtio: sed in gnōne mā ꝛ forma oino manēt: in corruptiōe aūt forma oino corrūpitur. igr ꝛc. vnde cū duplex sit mā. vz. pma ꝛ scda: non dicimus mām pmā misceri forme: neq3 mā3 secūdā ei qd generatur ex illa. Nemo.n. diceret lignū misceri igni: aut partes ignis: cū ex ligno fit ignis: sed dicim⁹ ignē3 gñari ꝛ lignū corrumpi. Le.li. (At vero nec mām igni misceri dicimus nec misceri cū exardet nec ipsam) mām (ipsis particulis) ignis (nec igni: sed ignē gdē generari: hāc aūt corrūpi) .i. mām combustibilem.

¶ Secundū autē modū eundē neq3 corpori cibus: neq3 figurā cere mixtā: neq3 figure tumorem: neq3 corp⁹ ꝛ albū. Neq3 totalr passiones ꝛ habit⁹ posse eē mixta reb⁹. Saluata.n. vidētur: sed tñ neq3 albū ꝛ disciplinā cōtingit misceri: neq3 aliud nō separabiliū aliquod.

¶ Tertia ꝯclo. mixtio differt ab augmētatiōe ꝛ ab alteratione. pma pars ē manifesta ex cōi mō loquēdi. nlls enim dicit cibū misceri corpori viuēti in augmētatiōe: cū cibus corrūpatur. ꝛ moneat ipm auctū. nō.n. enti miscet nō ens. z⁹ ps declarat iductiue. ꝛ pmo in artib⁹. nō.n. figuraz dicim⁹ misceri. sic q mēsuret cere quātitatē cere. z⁹ in nālib⁹: q2 nō dicim⁹ albedinē3 misceri subo suo: neq3 disciplinē. ꝛ generalr non ē aliqua passio q alteri possiōi misceat aut subo. ꝛ ratio oium istoꝝ est: q2 miscibilia sunt inuicē3 separabilia: neq3 manēt in actu post mixtionē: accñtia aūt non separātur a subis suis: neq3 a seinucē cū nō possint p se seorsum existere: manēt ēt in actu post gnōnē ꝯpositi cū remaneat figura actu figura: ꝛ albedo actu albedo: ꝛ disciplina actu disciplina. Le.li. (Scdm aūt eūdē modum neq3 corpori cibū misceri) dicim⁹ (nec figurā cere mixtā figurare tumorē) .i. quantitatē cere (nec corp⁹ ꝛ albū) misceri dicimus (neq3 totalr passiōes ꝛ hitus pōe est eē mixta reb⁹. saluata enī vident) hec omnia post trāsmutationē3 (sed tamen nec albū: ꝛ disciplinā misceri cōtingit. nec aliud nō separabilium aliquod.)

¶ Sed de hoc dicunt quidā non bene q omnia quādoq3 simul esse dicunt ꝛ mixta esse. Nō.n. omne omni miscibile: sz oportet existere separabile vtrūq3 mixtoꝝ. Passionum autē nulla separabilis.

¶ Ex pbatione hui⁹ ꝯclonis Ar. icrepat Anax. ꝛ sequaces suos. di. oia aliqñ fuisse mixta. vz. ante mūdi creationē: q2 nō oē cuilib3 est miscibile. ad gnōnē.n. cōcurrit materia ꝛ forma: ad augmentationē nutrimētu3 ꝛ nutritu3. ad alterationē gdem subm ꝛ accñs: cōstat aūt q materia nō miscetur forme nec cib⁹ corpori: nec figura cere: nec albedo suo subo vel discipline: qm miscibilia sunt sepabilia tā ante q post mixtiōem. forma autē nō est sepabilis a mā: nec accidēs a subo: nec alimētu3 post nutritionē vel augmentationē: q2 tūc est corruptū: tam sm formā q sm ꝯpōnē3. Le.li. (Sed hoc dicūt nō bene qui oīa qñq3 sil eē dicunt: ꝛ mixta esse. nō n. oē omni miscibile: sed o3 existere separabile alterutꝝ mixtoꝝ: passionū aūt nlla seporabilis.)

¶ Quoniā autē sunt hec quidē potētia: hec aūt 84
actu entiū contingit mixta esse aliqualiter ꝛ nō esse. Actu quidē ente aliquo gñato ex ipsis: potentia aūt adhuc vtroq3 q erāt anteq3 miscerentur ꝛ nō partita. Hic aūt sermo q̄stiuit prius.

¶ Quarta ꝯclo. miscibilia aliquo mō manēt in mixto: ꝛ aliquo mō nō manēt in mixto. hec ꝯ pz ex cōmuni distinctione que ē q eoꝝ que sunt: qdā existūt actu: ꝛ quedā potentia. miscibilia ergo nō manēt actu in mixto: sz potētia tm̄. ex quo.n. mixtio differt ab alteratiōe in qua subm ꝛ accidens manēt saluata: necce est q miscibilia nō maneant in actu. ꝛ q2 mixtio differt a gnōne ꝛ corruptiōe: necesse ē q miscibilia sint penitus corrupta. si gñ non oino saluātur: sicut accidētis saluātur manētia sub ppo denotatione: non oino corrūpūtur: sicut corrūpūtur forme subales non amplius hñtes eē actu vel pō. o3 ergo miscibilia tenere mediū. vz. q nō maneāt in actu: neq3 oino sub pńatiōe: sz maneant in potētia. sic q possint redire ad nām suā: ꝛ ad porem denominatione q habebāt qñ partita ꝛ diuisa erāt ꝛ anteq3 igred crētur mixturā. Le.li. (Qm sunt hec gdez po⁹. hec autē actu) de nūero (entiū cōtingit mixta) i vnū (esse qualr ꝛ nō eē) .i. aliqualr eē: ꝛ aliqualr non eē (actu gdē) nō sunt (ente alio gñato ex ipsis. potētia aūt) sunt in mixto. s. (adhuc alterutro eoꝝ que fuerāt) in actu (anteq3 miscerētur) ꝛ qñ (partita) erāt (hec.n.) est illa solutio q (sermo) dubitatiōis (que fuit prius)

¶ Videtur enim que miscētur prius ex separatis ꝯuenientia ꝛ possibilia separari rursus: neq3 manent igitur actu vt corpus ꝛ albu3: neq3 corrūpunt: neq3 alterum neq3 ambo. saluat.n. virt⁹ coꝝ. Ideo hec qdem derelinquātur.

¶ Ex pbatiōe isti⁹ ꝯclonis Ar. soluit ar^m pbans ipossibilitatē mixtiōis: cū dicebat. si mixtio est possis: aut igr ambo miscibilia manēt in mixto: aut ambo corrūpūtur: aut vnū manet ꝛ reliquū corrūpit. Rñdet phūs q nō manēt ambo in actu eo mō quo corp⁹ alteratū: ꝛ albū: neq3 ambo penitus corrūpūtur: eo mō quo corrūpunt duo elemēta diuisibilia in gnōne tertij elemēti: nō etiā vnū manet i actu ꝛ alterū penit⁹ corrumpit eo mō quo cōtingit quādo gñātur vnū elm ex olio: sed ambo miscibilia manēt in potentia: qm ea que miscent ex prius separatis sunt ꝯueniētia in mixto: ꝛ possibilia iterū separari: nā vtus coꝝ manet: ꝛ saluatur in mixto: per quas possunt separari ꝛ redire ad loca sua. Le.li. (Vident aūt que miscētur ex prius separatis cōueniētia eē) i mixto (ꝛ poīa separari rursus: neq3 manēt actu vt corp⁹: ꝛ albū: neq3 corrūpunt: neq3 alteꝝ neq3 ambo: saluat.n. vtus coꝝ. ideo hec quidē relinquātur) addit cta in cōtrariū. Nā ex quo mixtio differt tā a corruptione q3 ab alteratōe: nō o3 aliqd miscibiliū penit⁹ corrūpi: neq3 aliqd penitus remanere. ideo illa disiūctiua fuit isufficiēs in argumēto. quare ꝛc.

Contra pdicta arguit pbādo ipossibilitatē3 mixtionis. ꝛ pmo per rōnē lre: querēdo vtrū miscibilia maneāt in mixto: aut non maneāt. si manēt. igr mixtum nō est vere vnū: sed quoddā aggregatu3 ex multis. ꝯ

diffinitionē mixtiōis datā a phō in fine hui⁹ li. di. mixtio
est miscibiliū alteratoꝝ vnio. si nō manēt. igr̄ mixtuz non
est cōpositu⁹ elemento simplici: qđ est fl̄m. ꝑ pʒ ꝯn̄a: qꝛ tn̄
cōponeret ex vna forma ꝛ vna materia. sicut elementuz.
¶ Scđo si mixtio ē possibilis: aut igr̄ miscibilia habēt distin-
ctū sitū in mixto: aut nō: si habēt sitū distinctū. igr̄ nō q̄l-
libet ps mixti est mixta: qđ est cōtra phm in sequēti cap⁰.
si nō habēt sitū distinctū. igr̄ corpora plura seinuicē pene-
trāt. cōtra phʒ. 4. physicoꝝ. ꝛ patʒ ꝯn̄a: qꝛ quatuor elemē-
ta seinuicez penetrarent in mixto. quoꝝ q̄dlibʒ est corp⁹.
¶ Tertio si mixtio est poſſis: aut igr̄ naturalr̄ aut violen-
ter: nō naturalr̄: qm̄ tūc in gn̄ōne mixti ex elemētis opor-
teret terrā ascēdere: aut ignē descēdere: qđ est falsuʒ. non
etiā violēter: qꝛ gn̄atio mixti ex elemētis est n̄alis: cuʒ fi-
at ab itrinseco vel ab extrinseco passo ꝯferēte vim. ¶ 4⁰
si mixtio sit possibilis: aut igr̄ miscibilia sunt sl̄ia vel con-
traria: nō similia. qꝛ mixtio nō fit absq̄ alteratiōe per dif-
finitionē mixtiōis: mō nullū simile alterat sinī simile: vt
ꝓbatū est in tractatu 3⁰. Nō etiā miscibilia sunt ꝯtraria:
quia cōtraria maxime distant. per Ar. in ꝑdicamētis. mi-
scibilia aūt vniūtur in gn̄atione mixti per Ar. h. ¶ No-
tandū ꝙ mixtio sumitur tripl̄r. ꝑmo iuxta positionez ali-
quoꝝ īuicem sensibiliū vel īsensibiliū actu existentiū nō
iuicē actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ: vt quādo granuʒ frumenti mi-
scetur grano ordei: aut filuʒ viride filo rubeo faciēs pan-
num mixti coloris. Scđo pro mixtione aliquoꝝ iuicē sen-
sibiliuʒ vel īsensibiliū actu existentiuʒ actiuoꝝ ꝛ passiuo-
ruʒ iuicē: non tamē facientiū vere vnū: sicut quādo aqua
miscetur vino: aut quādo ex aceto ꝛ melle fit electuariuʒ
in simplicib⁹ spēbus. 3⁰ pro vnione aliquoꝝ simul potē-
tia existentiū īuicem actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ facientiū vere
vnū. ꝛ sic fit mixtū ex elemētis: ꝛ hec vocat̄ ꝓprie mixtio:
de qua Ar. hic loqtur: cū per eā fiat vna forma media cō-
tinēs formas miscibiliū. alie aūt nō sunt ꝓprie mixtiōes:
sed magis artificiales: aut violēte nō faciētes vere vnū ꝑ
vnā formā: sed tm̄ vnū per aggregationē. Et ꝙ talis mix-
tio sit poſſis declarat̄. Nā in media regiōe aeris generant̄
mixta. igr̄ ꝛc. pʒ ꝯn̄a: qꝛ in media regione aeris nō generā-
tur mixta. nisi per verā mixtionē. Aūs pʒ: quia ibi gn̄ant̄
lapides: fulgura: tēpore tonitruoꝝ ꝛ coruscationuʒ. gene-
rātur etiā rane cadētes ad terrā cum pluuia. Nā frequen-
ter estiuo tēpore visum est cāpos lōge distantes a fossatis
plenos esse ranis post descēsum pluuiaꝝ anteq̄ȝ ibi nulla
apparuerit rana. Et hoc est signū ꝙ genite fuerāt in ven-
tre nubis: cū illuc sursum moueri nō potuissent. ¶ Item
possibile est tal̄r cōbinari elemēta ꝙ oia tria corrumpant
4ᵘᵐ. ex quo omnia iuicē habēt ꝯrietatez tō collectiue q̄ȝ
diuisiue sumpta. igr̄ ex his nullū gn̄abitur elemētū si oia
erūt corrupta: sed gn̄abit̄ mixtū ex elemētis in quo erunt
ipsa elementa nō actu: sed potētia: vt ponit Ar. in littera.
¶ Ad primū dicit̄ ꝙ elemēta manēt in mixto: nō actu: qꝛ
nō facerēt vere vnū. ex plurib⁹. n. existētibus in actu non
fit vnū 3ᵐ. inquit phus. 7. metaphysice. sed manēt poten-
tia in mixto. sic ꝙ iterꝝ per resolutionē mixti possunt rege-
nerari ꝛ redire ad ꝓpria loca: vt pʒ in cōbustione lignoꝝ:
ex q̄bus gn̄atur ignis ꝛ fumus: aqua ꝛ cineres. ¶ Et si al-
legatur phs. 2⁰ hui⁹ di. ꝙ corruptū nō potest redire idē in
numero. R̄ndetur ꝙ duplex ē corruptio. vʒ. ꝯpleta ꝛ in-
cōpleta. Corruptio cōpleta est illa per quā corrūpitur tāȝ
forma q̄ȝ cōpositū: ꝛ nō corrūpitur forma semper loquen-
do de corruptiōe termināte alterationē. quādo ergo Ar.
dicit ꝙ corruptū nō potest redire idē numero. illud est in-
telligēdū de corrupto corruptiōe completa: corruptū aūt
corruptiōe īcōpleta bene potest redire idē numero. ꝛ isto
modo corrūpūtur elemēta. ꝓpterea nō dicit phus in lr̄a:
ꝙ elemēta penit⁹ maneāt: aut oino corrūpātur: sʒ ꝙ aliq-
liter manēt: aliqual̄r nō manēt: manēt quidē in potentia:
ꝛ nō remanent in actu: nō etiā penitus corrūpuntur: neq̄ȝ
penitus nō corrūpuntur: sed aliquo mō corrūpuntur. vʒ.
corruptiōe īcompleta: ꝛ aliquo mō nō corrūpūtur. s. corru-
ptione cōpleta: ꝛ hoc est qđ dicit Ar. in lr̄a: neq̄ȝ corrūpun-
tur: neq̄ȝ alterū neq̄ȝ ambo. saluat̄ eni virtus eoꝝ. i. forma
substātialis: ꝛ potētia ad esse ꝛc. ¶ Ad scđʒ r̄ndetur ꝙ ele-
menta nō habēt sitū distinctuʒ in mixto: neq̄ȝ ex hoc seq̄t̄
penetratio corpoꝝ: qꝛ nō corpoꝝ de predicamēto quātita-
tis ex quo sub eadeʒ q̄ȝtitate sūt oēs forme ꝛ oēs materie
elemētoruʒ: nō etiā corpoꝝ de ꝑdicamēto substātie: quia
omne corpus ꝑdicamēti sube est ꝯpositū ex materia ꝛ for-
ma. modo in mixto nulla fit ꝯpositio ex materia ꝛ forma
elemēti: sed tm̄ aggregatio cū forma elemēti sit ibi poten-
tia: ꝛ nō actu: sicut albedo ꝛ nigredo in corpe rubeo. Hec
enī potētia nō est potētia ad esse. sic ꝙ talis forma non sit
ꝛ possit eē: sed est potētia denominatiua. dicim⁹. n. ꝙ ma-
teria est in potētia: nō quidē in potētia ad esse. sic ꝙ nō ha-
beat esse: ꝛ possit habere eē: eo modo quo antixp̄s: sed est
in potētia subiectiua apta nata recipere formā. ita forma
elemēti est potētia in mixto: nō q̄dē potētia ad eē: sed po-
tētia denominatiua: qꝛ in mixto nihil d̄nominat: sed ē tm̄
dispositio forme mixti potēs eādē denoiare dādo nomē
ꝛ diffinitionē. vʒ. in resol̄one mixti. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū
dicit̄ ꝙ mixtio elemētoꝝ est naturalis: neq̄ȝ oʒ semꝑ ignē
descēdere: neq̄ȝ terrā ascēdere: qm̄ in media regiōe aeris
generat̄ ignis ex forti exalatione calida ꝛ sicca. ꝛ generat̄
ex debili exalatione calida ꝛ sicca: ex vapore autē calido ꝛ
humido gn̄atur aqua. cū igr̄ ibi sit aer possibilis ē omniuʒ
istoꝝ actio ꝛ reactio vsq̄ȝ ad corruptionē incōpletā eoꝝ:
ꝛ generationē completā mixti: vnde sicut duplex ē corru-
ptio. ita ꝛ gn̄atio. vʒ. cōpleta ꝛ icōpleta. gn̄atio completa ē
illa per quā generat̄ tā forma q̄ȝ compositū. cuiusmodi ē
generatio elemēti ex elemēto. ꝛ mixti ex mixto: aut mix-
ti ex elemētis. generatio icōpleta ē illa per quā gn̄atur cō-
positū ꝛ nō forma: cuiusmodi est generatio mēbri ex cibo
in nutritione: ꝛ gn̄atio elemēti ex mixto: neq̄ȝ icōuenit ali-
quid generari gn̄atiōe icompleta. ex eo ꝙ corrūpit̄ corru-
ptione cōpleta: sicut nō icōuenit aliquid generari gn̄atio-
ne cōpleta: ex eo ꝙ corrūpitur corruptōe icōpleta. quādo
enī generatur mixtū ex elemētis. ipsuʒ mixtū cōplete ge-
neratur: ꝛ elemēta icomplete corrūpunt̄: quādo vero ele-
mēta generātur ex mixto ipsuʒ mixtū cōplete corrūpit̄: ꝛ
elemēta incōplete generātur. ¶ Ad quartū r̄ndet̄ ꝙ du-
plex est mixtio elemētoꝝ. vʒ. in fieri ꝛ in facto esse. Mix-
tio in fieri est illa que cōiungitur alteratiōi elemētoꝝ an-
te generationē mixti. ꝛ eē elemēta sunt actu ꝯria: neq̄ȝ oʒ
ꝙ maxime distēt distātia locali: sed sufficit ꝙ maxime di-
stent distātia formali. Mixtio autē in facto esse est illa q̄
coniungitur gn̄ationi mixti: ꝛ tūc elemēta nō sunt actu cō-
traria: sed tm̄ potētia neq̄ȝ distāt distantia situali: quoniaʒ
forme substātiales elemētoꝝ seinuicē penetrāt omnes i
materiā mixti: sicut etiā se penetrāt omnes quatuor qua-
litates ꝑme in eadē materia. ideo nō ꝯtrariatur in actu: sʒ
tm̄ in potētia: cū non īuicē agāt neq̄ȝ patiātur: sed possunt
īuicē agere ꝛ pati. s. post resolutōeʒ mixti. Et lʒ omnes for-
me substātiales elemētoꝝ sint potētia in mixto: nō tamē
oēs qualitates ꝑme. si enī generatur mixtū calidū: tūc in
eo est caliditas in actu denoīans aliq̄d eē calidū: ꝛ frigidi-
tas in potētia nihil denominās eē frigidū. ecōtra autez si
generat̄ mixtuʒ frigiduʒ: frigiditas est in actu: ꝛ caliditas
in potentia. Consimil̄r dicatur de humiditate ꝛ siccitate:
ꝙ īterdū humiditas est in actu: ꝛ siccitas in poᵃ. quando-
q̄ȝ vero siccitas est in actu. ꝛ humiditas in poᵃ.

Circa predicta occurrūt quatuor dubia: quoꝝ ꝑmuʒ
est vtruʒ mixtū semper fiat ex elementis tāq̄ȝ

ex materia. ¶ R̃ñr ꝙ semꝑ fit ex elemẽtis tãquã ex mã.
sed nõ semper fit ex elemẽtis tanq̃ꝫ ex termino a quo. qñ
enĩ gñatur animal ex semine: aut cadauer ex animali: tũc
mixtũ generat̃ ex mixto: ⁊ nõ ex elemẽtis tanq̃ꝫ ex termi
no a quo: sepe tamẽ generat̃ mixtuꝫ ex elemẽtis: tanq̃ꝫ ex
materia: ⁊ termino a quo: sicut cõtingit in visceribꝰ terre:
vbi generãtur mineralia ĩmediate ex elemẽtis. ibi enĩ est
terra ⁊ aqua ⁊ aer. ac etiaꝫ ignis gñatus exalatione calida
⁊ sicca. per quã etiã fiũt terremotꝰ: ⁊ calefiũt aque putea
lea tempore hyemali. Iterũ in superficie terre fiũt mixta
ĩmediate ex elemẽtis cũ hic apud nos sint quatuor elemẽ
ta potẽtia se inuicẽ alterare vsq̃ꝫ ad gñationẽ mixti. Etiaꝫ
in media regiõe aeris cõtingit idẽ: vt supra declaratuꝫ ẽ:
neq̃ꝫ opꝫ alia elemẽta illuc moueri ad gñationẽ mixti: cũ
omnia ibidẽ sint aut possint nouiter generari: nõ tñ est in
cõueniẽs ꝑpter bonũ vniuersi celũ mouere grauia sursũ:
⁊ leuia deorsum ad locũ mixtiõis in quo casu est cõceden
dum terrã naturalr̃ moueri sursuꝫ: ⁊ igneꝫ deorsum: non
quidẽ a ꝑncipio itrinseco: sed a ꝑncipio extrinseco cõferẽ
te vim passo. sicut. n. ferꝝ naturalr̃ mouetur ad magnetẽ
per virtutẽ receptã a magnete. ita posset terra moueri sur
suꝫ: ⁊ ignis deorsũ per virtutẽ receptã a celo.

Secundum dubiũ. vtrũ ex duobus elemẽtis pos
set fieri mixtio. oñ ꝙ non. ⁊ hoc ꝑpria
virtute: q̃r talia duo elementa aut essent simbola: aut dis
simbola. si essent simbola vnũ alterũ ↄuerteret in sui nãꝫ
⁊ sic eẽt gñõ absq̃ꝫ mixtiõe. si eẽnt disimbola: aut vnũ do
minaret̃ alteri. ⁊ in ambabus q̃litatibꝰ. ⁊ sic illud corrũ
peret corruptiõe cõpleta: aut quodlibꝫ alteri dominaret̃
in vna qualitate: ⁊ sic ex eis nõ fieret mixtũ: sed elemẽtuꝫ
tamẽ virtute celi generãtis duo alia elementa possꝫ fieri
mixtio: ⁊ nõ solũ ex duobꝰ aut tribus elementis. Isto mõ
possꝫ mixtũ generari: sed ex vno solo. dato enĩ ꝙ in media
regiõe aeris nõ sit neq̃ꝫ aqua neq̃ꝫ terra ex solo aere nõ cõ
currẽte a ꝑncipio altero elemẽto possꝫ mixtũ generari: q̃m
celũ ex vna parte illiꝰ aeris posset generare ignẽ. ⁊ ex alia
aquã: ⁊ ex alia terrã: quibꝰ inuicẽ cõgregatis poterũt inuiceꝫ
per alterationẽ misceri: ⁊ ex eis mixtũ generari. non eniꝫ
potest generari mixtum: nisi dispositiue concurrãt forme
substãtiales oĩum elemẽtorum.

Tertium dubiũ: vtrũ mixta possint ĩuicẽ misceri.
¶ R̃ñr cõiter ꝙ sic. ꝑpter ↄrietatẽ quã
inuicẽ hñt od agere ⁊ pati: sic pꝫ in metallis ⁊ in liquoribꝰ
que inuiceꝫ miscẽtur. Sed mihi vr̃ ꝙ sic elta non ĩuicẽ mi
scẽtur ꝑ gñatiõe elti: ita nec mixta ꝑ gñõne mixti: q̃r sicut
est ĩcõueniẽs ꝙ vnuꝫ elm̃ sit poᵃ in alio elemẽto. loquẽdo
de poᵃ reuersiõis ad actũ. de qua loquit̃ Ar. in lr̃a. ita est
in potẽtia vnũ mixtuꝫ eẽ in poᵃ in alio mixto. ⁊ sicut est i
possibile formã vnius elemẽti eẽ dispositionẽ forme alte
rius elemẽti per penetrationẽ ambarũ formarũ in eadeꝫ
materia. ita ẽ ipossibile vno mixto corrupto formaꝫ eius
manere dispositiue cũ forma mixti sequẽtis. sicut ergo in
trãsmutatõe elemẽtoꝝ ĩuicem vnũ corrumpit̃ corruptio
ne cõpleta. ⁊ alterũ generat̃ generatione completa. ita in
trãsmutatione mixtorũ vnũ complete corrumpit̃. ⁊ alte
rum cõplete generat̃. Neq̃ꝫ verũ est ꝙ metalla aut liquo
res fiãt ex mixtiõe mixtoruꝫ: quia sic possꝫ esse ꝑcessus ĩfi
nitus in mixtiõibus: sed illa fiunt ex mixtiõe elemẽtorũ:
aut si fiũt ex mixtis talis mixtio nõ est ꝑpria: cum necessa
rium sit miscibilia in casu isto penitꝰ corrumpi: aut omni
no manere.

Quartum dubiũ. vtrũ mixtũ possit misceri elemẽ
to. ¶ R̃ñdetur etiã cõiter ꝙ sic: quia bladũ miscet̃ aqua
in factiõe potus: ⁊ vinũ aque per successioneꝫ tp̃is. Istud
nõ est cõcedẽduꝫ: quia si mixtũ ⁊ elementũ inuicẽ miscerẽ
tur mixtiõe ꝑprie dicta vtrũq̃ꝫ maneret poᵃ in mixto gñā
to ex illis. ⁊ sic forma mixti corrupti maneret cum forma
mixti gñati: qđ nõ est verũ cũ illa oĩno desinãt esse: neq̃ꝫ ẽ
cõcedẽdum ꝙ bladũ misceat̃ aque: aut vinũ aque mixtio
ne ꝑprie dicta: quia aut nullũ illorũ corrumpit̃ corruptio
ne cõpleta vel ĩcompleta: sed manẽt in actu: aut alterꝝ oĩ
no corrumpit̃: vel ambo. ⁊ sic nõ manẽt in poᵃ. s. reuersio
nis ad primũ actũ. constat auteꝫ ꝙ non fit mixtio vera si
miscibilia manent in actu: aut si nõ manẽt potẽtia in mix
to. per Aristo. in lr̃a.

Continuã autẽ his questionẽ dicẽduꝫ 85
vtruꝫ ne mixtio ad sensuꝫ est: vt quan
do ita in parua diuiditur que miscen
tur ⁊ ponitur adinuicẽ hoc mõ vt nõ
manifestũ sit sensui vnũq̃dq̃ꝫ: tũc mixta sunt.

¶ Istud ẽ scd̃m capl̃m huiꝰ tractatus in q̃ ph̃s. postq̃ꝫ ꝑba
uit possibilitatẽ mixtiõis. manifestat modũ eiusdẽ narrã
do diuersas opiones: quaruꝫ scd̃a icipit ibi (Aut nõ sunt)
3ᵃ ibi (Si autẽ est) 4ᵃ ibi. (Quoniã autẽ nõ) Prima igit̃
opio fuit ista. ꝙ mixtio fit per iuxta positionẽ minimoruꝫ
ĩuicẽ ẽm sensum. Ita ꝙ modus mixtiõis est vt ĩuicẽ ↄgre
gent̃ pl̃a minia ẽm sensum. sic ꝙ nullũ illoꝝ sit ꝑ se sensi
bile. totũ aũt aggregatũ sit ꝑ se sensibile: cũ ĝ nllm̃ corum
erit maniᵐ sensui. dicet̃ mixtiõem factã eẽ: sicut ↄtingit in
mixtiõe coloꝝ ⁊ sapoꝝ: pictores. n. ex multis minimis ẽm
visuꝫ faciũt colorẽ maniᵐ visui. Et apothecarij ex multis
minimis ẽꝫ gustũ faciũt vnũ saporẽ maniᵐ sensui gustus.
frãgẽdo. n. ⁊ puluerizãdo corpa minĩa nõ potẽtia ꝑ se mo
uere sensum vident̃ fieri mixta sapida ⁊ colorata mouen
tia gustũ ⁊ visum. L. e. l. (Cõtinuã autẽ his) que dcã sunt
de poᵗᵉ mixtiõis (questionẽ dẽm) est de modo mixtionis
itaq̃ꝫ questio de mõ mixtionis est cõtinua ⁊ imediata qõ
ni de possibilitate mixtionis. querit̃ ergo (vtrũ ne mixtio
ad sensum sit) vt aliqui dicũt (quãdo enĩ in parua diuidũ
tur) miscibilia (que miscent̃ ⁊ ponunt̃ adinuiceꝫ hoc mo
do manifestum vnũquodq̃ꝫ sit sensui) per se sumptũ: sed
cũ alijs (tũc mixta sunt.)

¶ **Aut non sunt. Sed ẽ vt quecũq̃ꝫ secus quã
cũq̃ꝫ sit particulã mixtorũ. dĩ. n. sic illo modo.
V. g. ordeum mixtũ frumento: quãdo qđcun
q̃ꝫ secus quodcũq̃ꝫ ponetur.**

¶ Scd̃a opio fuit ꝙ mixtio fit per mixtionẽ minimoꝝ in
uicem ẽm formã: vt quãdo grana frumẽti ⁊ ordei cõgre
gant̃ inuicẽ. sic ꝙ fiat vnus cumulus. hic. n. non sunt mini
ma ẽm sensum: q̃m quodlibꝫ istorũ est manifestuꝫ sensui.
Et etiã partes diuise perciperent̃ tam a visu q̃ꝫ a gustu: sꝫ
dicũtur eẽ minima ẽm formã: quoniã nulla pars est dno
minatione totiꝰ. nulla enĩ pars grani est granũ: neq̃ꝫ aliq̃
pars frumẽti est frumentuꝫ: neq̃ꝫ aliqua pars ordei est or
deũ: lꝫ enĩ granũ seu frumẽtũ aut ordeũ non habeat ptes
diuersarũ rõnum. tamẽ totuꝫ est alterius rõnis a partibꝰ:
sicut cõtingit de circulo ⁊ celo: nulla enĩ pars circuli ẽ cir
culus. neq̃ꝫ aliqua pars celi est celum. L. e. lr̃am. (Aut non
sunt) mixta ẽm minima sentita (sed est vt quecũq̃ꝫ parti
cula) ẽm formã (secus quãcũq̃ꝫ sit particula mixtoꝝ dici
tur. quidẽ enĩ sic) a q̃busdam de modo mixtionis (v. g. or
deũ mixtũ frumẽto) dicũt (qñ qđcũq̃ꝫ) granũ ordei (se
cus quodcũq̃ꝫ) granũ frumẽti (ponet̃)

¶ **Si autẽ est omne corpus diuisibile si est cor
pus corpori miscibile omiomeros. Quãclĩq̃ꝫ
vti oportebit partẽ fieri secus quãclĩq̃ꝫ.**

¶ Tertia opio fuit: ꝙ mixtio fit per iuxta positionẽ minĩo
rum ĩuicẽ ẽm quãtitatem. V. g. Dato ꝙ minima caro sit
idisibilis ẽm quãtitatẽ. iuxta imaginationẽ Anax. adhuc

est diuisibilia ſm formā iſto mō: ꝙ quelibꝫ pars carnis ē caro. aggregādo igr̃ talia minima ĩuicē. vꝫ. minimū carnis: minimū ignis: minimū aque. ⁊ ſic de alijs dicet eē fieri mixtū ex minimis. nō quidē ſm ſenſum: quia qꝺlibet tale minimū poſſet percipi ab aliquo ſenſu: neqꝫ ſm formā: quia quelibꝫ ps ignis eſt ignis: ⁊ quelibꝫ pars aque eſt aq̄ loquēdo de parte qn̄titatiua: ſed ſm quātitatē: qꝛ nullus tale pōt diuidi in duas partes. Ecce ergo differētia inter granū ⁊ minimū carnis: qm̄ granū eſt minimū ſm formā ſpecificā: ſed nō ſm formā ĩdiuidualē. nulla enī pars grani eſt granū: tamē aliqua pars grani pōt per tempus ſeorſum exiſtere: ⁊ ideo granū dicit̃ minimū ⁊ ĩdiuiſibile ſm formā. diuiſibile autē ſm quātitatē: ſed minimū carnis nō eſt minimū neqꝫ ĩdiuiſibile ſm formā ſpecificā: qꝛ q̄libet pars carnis eſt caro: eſt aūt minimū ſm formā ĩdiuidualē: quia nō hꝫ aliquā partē potentē ſeorſum exiſtere per tēpus: ⁊ tale dicebat̃ ab antiqs ĩdiuiſibile ⁊ minimū ſꝫ quātitatē. cōgregatio igr̃ taliū minimoꝝ dicebat̃ mixtio apud illos. L. c. li. (Si autē eſt oē) .i. totū (corpus diuiſibile) ſm ſpēm (ſi eſt corp⁹ corpori miſcibile omiomeros) .i. ſm eandem rationē in toto ⁊ in partibus (quādocūqꝫ) .i. quantūcunqꝫ partem (vtiqꝫ oportebit ſecus partem fieri quācūqꝫ.)

86 ℭ Quoniā autē nō eſt in minima diuiſio. Neqꝫ compoſitio idē ⁊ mixtio ſed aliud: manifeſtum ꝙ neqꝫ ſm parua ſaluata oportꝫ que miſcentur dicere mixta eē. Compoſitio enī erit ⁊ non praxis neqꝫ mixtio.

ℭ Quarta opio fuit Ar. di. mixtiōem fieri per vnionē miſcibiliū ĩuicē: ſiue illa minima ſint minima ſm ſenſum: ſiue ſm formā ſiue ſm quantitatē. Et vt pateat veritas opi. Ar. ⁊ falſitas aliarū opionū ipſe ponit. 6. ↄcl'ones. q̄rū primo eſt iſta. Mixtio nō fit per iuxta poſitiōem minimorū ĩuicē ſm formā. ⁊ per hoc habebit̃ reprobatio 2ᵉ opi. hāc ↄcl'onē phs probat dupl'r. ⁊ p̄mo ſic. in vera mixtiōe miſcibilia nō manēt actu ſaluata in mixto: neqꝫ ſunt diſtincta ſitu: ſed minima ſm formā manēt ſaluata in actu poſt cōgregatiōem illoꝝ. igr̃ vera mixtio nō fit per iuxta pōnem taliū minimoꝝ: tenet ↄn̄a cū maiori iductiue. Nā vbicūqꝫ eſt vā mixtio aliquo mō corrūpunt̃ miſcibilia. minor vō de ſe eſt euidēs: quia eadē grana numero abſqꝫ corruptione ⁊ abſqꝫ mutatiōe alicui⁹ ſui accidētis ſunt poſt congregatiōem cumuli: ſicut ante. L. c. li. (Qm̄ autē nō eſt in minima diuidi) ſm formā vt iuxta poſitio ſit mixtio (ſicut nec ↄpoſitio idē) eſt qꝺ (⁊ mixtio: ſed aliud: manifeſtū ꝙ neqꝫ ſm paruo) .i. ſm minima (ſaluata opꝫ ꝙ miſcent̃ dicere eſſe mixta cōpoſitio. n. eſt) per cōgregationē (⁊ nō cōfuſio) per loci ĩdiſtinctionē (neqꝫ mixtio) per miſcibilium corruptionem.

ℭ Neqꝫ habebit eandē rationē cum toto pars. Dicimus autē oportere ſi mixtū eſt aliquid: mixtū omiomerū eſſe. Et quēadmodū aque pars aqua: ita ⁊ temperati.

ℭ Scd̄o arguit phs ſic. in mixtiōe totū ⁊ pars ſunt eiuſdē rōnis: ſed in tali cōgregatiōe to^m ⁊ pars nō ſunt eiuſdē rationis. igr̃ cōgregatio taliū minimoꝝ nō eſt mixtio. tꝫ conſequētia. ⁊ pbat̃ an̄s. qm̄ ſicut in cōpoſitiōe aque quelibꝫ pars aque eſt aqua. ita in mixtione alicui⁹ quelibꝫ pars illius debꝫ eē mixta: cōſtat autē nō quālibꝫ partē talis aggregati eſſe mixtā cū ſemp maneat ſub eadē denoīatione ſpecifica. Et loquit̃ Ar. de parte quātitatiua: qꝛ nl'la pars qualitatiua veri mixti dꝫ eē mixta cū nō materia nec forma aliqua mixti vel elemēti eſt mixta. nullū etiā aggregatum ex mā ⁊ forma elemēti dicitur eſſe mixtū. L. c. li'am. (Neqꝫ habebit eādem rationē cū toto pars. dicim⁹ autē oportere) habere eādē rationē (ſi mixtū eſt aliqd) quoniam ipm (mixtū omiomeros eſſe) debꝫ. nā (⁊ quēadmodum aque pars eſt aq̄. ita ⁊ temperati) .i. cōfuſi ⁊ mixti q̄libꝫ pars debꝫ eſſe mixta.

ℭ Si autē ſecūdū parua cōpoſitio eſſet mixtio ⁊ nihil ↄtingeret hoꝝ: ſed ſolū quidē mixta ad ſenſum: ⁊ idē huic quidē mixtum ſi non videt qs acute: linceo autē nō mixtū videbitur.

ℭ Scd̄a cōcluſio. mixtio nō fit ſm iuxtapoſitiōem minimorum inuicē ſm ſenſum ⁊ reprobat̃ p̄ma opio. Iſtā ↄcl'onē pbat phus: quia aliter idē eſſet mixtio ⁊ cōpoſitio: qꝺ eſt falſum: qꝛ ſi idē eſt mixtio ⁊ ↄpoſitio nō poterūt ſaluari illa que requirūtur ad verā mixtionē. vꝫ. quelibꝫ ps mixti ſit mixta. ⁊ ꝙ miſcibilia nō maneāt actu: cum huiuſmodi minima ſm ſenſum nō ſint mixta. ⁊ cōtinue maneāt eadē numero tā ante q̄ꝫ poſt congregationē. Itē ſeqr̃ ꝙ aliqd eſſet imixtū vni: ⁊ mixtū alteri. Nā illud qꝺ eēt mixtum debil'r videnti eſſet imixtū acute vidēti .ſ. linceo videnti illa minima. ⁊ ita ſequit̃ ſm illā opionem: ꝙ nō eſt mixtio niſi ſm apparentiā cōſtat autē hoc eē falſum. L. c. li. (Si aūt ſm parua) ſm ſenſum eſſet mixtio. tūc idē (eſſet compoſitio ⁊ mixtio) ↄn̄ter (nihil contingeret hoꝝ) que dīit de mixtiōe (ſed ſolū mixta ad ſenſum ⁊ idē huic quidē) eſſet (mixtū ſi nō videt acute: linceo aūt) qui acute videt (nō mixtū videbitur.)

ℭ Neqꝫ diuiſiōe vt quecūqꝫ ſecus quācūqꝫ ps. Impoſſibile enī ita diuidi. Aut igitur nō erit mixtio: aut dicendū eſt hoc quo modo cōtingit fieri rurſus.

ℭ Tertia ↄcl'o. mixtio nō fit per iuxta poſitionē minimorū ĩuicem ſm qn̄titatē. iſtā ↄcl'onē ponit phs cōtra tertiā opionē quā ſic arguit: qm̄ non dat̃ minimū ſm quātitatē. neqꝫ eſt aliqꝺ diuiſibile in talia minima. lꝫ igr̃ detur minimū ſm formā ſpecificā vel ĩdiuidualē: non tamē dat̃ minimū ſꝫ quātitatē: cū omne corpus in eo ꝙ q̄tū ſit diuiſibile in ĩfinitū. ⁊ dato ꝙ ſint talia corpora idiuiſibilia ſm qn̄titatē talis iuxta poſitio aut nō erit mixtio: qꝛ ſibi deficiūt ↄditiones nominate ad mixtionē: aut ſi erit mixtio oportebit iteꝝ ĩueſtigare quo mō fit mixtio: ex quo dabūtur duo mixta: quorū vnū eſt cui⁹ quelibꝫ pars eſt mixta: neqꝫ miſcibilia actu manēt in illo mixto: vt experimur d̓ eo qꝺ fit imediate ex elemētis. ⁊ aliud eſt ſm hāc opionē: cui⁹ nō quelibet pars ē mixta: ⁊ oīa miſcibilia actu manēt a p̄ncipio vſqꝫ ad finē. L. c. li. (Neqꝫ diuiſione) corporis ad ĩdiuiſibilia ſm quātitatē fit mixtio (vt quecūqꝫ ſecus quācūqꝫ) partē (pars ſit. ĩpoſ'e. eſt. n. ita diuidi) aliqꝺ corpus: ⁊ dato ꝙ ſic diuidatur (aut igitur nō erit mixtio aut dīm hoc quō cōtingit rurſus fieri) mixtiōem.

ℭ Sunt vtiqꝫ vt diximus entiū: hec quidē actiua: hec aūt paſſiua ab his. Hec quidē igit̃ conuertūtur: quoꝝ eadē mā eſt: ⁊ actiua adĩuicē ⁊ paſſiua abĩuicē. Hec aūt faciunt ĩpaſſibilia entia quorū nō eſt eadē materia. 87

ℭ Quarta ↄcl'o. ſolū cōmunicantia in materia ſunt ĩuicē miſcibilia. pbatur ſolū actiua ⁊ paſſiua iter ſe ſunt ĩuicem miſcibilia: ſed ſolū cōmunicātia in materia ſūt iter ſe actiua ⁊ paſſiua. igr̃ ⁊c. p̄ma pars ē euidēs ex p̄ori caplo: nā in mixtione opꝫ miſcibilia nō manere in actu: ſed tm̄ in po⁹. cōſtat autē ꝙ manerēt in actu ſi nō eſſent ĩuicē actiua ⁊ paſſiua ſm ꝙ eſt oſtēſum in reprobatōe p̄cedentiū opionū

scđa pars añtis declarat ex post tractatu. vbi oñsum ē: q entiū q̄dā sunt actiua ⁊ passiua: ⁊ q̄dā nō sunt inuicē actiua ⁊ passiua. illa sunt inuicē actiua ⁊ passiua q̄ cōicant in mā: ⁊ illa nō sunt inuicē ipassibilia: q̄ nō cōicāt in mā. sic q̄ cōicare in mā est eē inuicē actiua ⁊ passiua ⁊ inuicē ꝯuertūtur. vñ sequitur. hec cōicāt in mā: igit̄ sunt inuicē actiua ⁊ passiua. et ēȝ seqt̄. hec sunt inuicē actiua ⁊ passiua. igr̄ cōicant in materia. Jterū tenet ꝯña negatiue: vt ħ nō cōmunicāt in materia. ergo nō sunt inuicem actiua ⁊ passiua. ⁊ si nō sunt inuiceȝ actiua ⁊ passiua illa nō cōmunicāt in materia. L.e.l. (Sūt vtiqȝ vt diximus) aliqua de numero (entiū hec q̄dē actiua. hec aūt eē ab his passiua. hec igr̄ conuertūtur: quorū eadeȝ mā ē: ⁊ actiua inuicē ⁊ passiua sunt. hec aūt faciūt ipassibilia entia: quoꝝ nō est eadē materia)

¶ Horū quidē igitur nō est mixtio: ideoqȝ neqȝ medicatiua facit sanitatē: neqȝ sanitas est mixta corporibus.

¶ Ex ista ꝯclōne īfert Ar. corelarie: q̄ ea que nō cōmunicant in materia nō sunt inuicē miscibilia. pȝ iductiue. Naȝ medicina nō miscetur sanitati: quia nō cōmunicāt in materia. subiectū. n. medicine est aīa: ⁊ subiectum sanitatis ē corpus. Non etiā sanitas miscet̄ corpori: quia nō cōmunicant in materia. corpus enī habȝ materiā que est pars ei⁹ ħ sanitas nō habȝ māȝ partē eius: corpus igr̄ hȝ materiā ex qua fit: sed sanitas nō habȝ materiā ex qua fit: solū aūt habȝ materiā in qua fit. L.e.li. (Horꝝ igr̄). s. nō habentiuȝ eandē māȝ (nō est mixtio ideoqȝ neqȝ medicatiua). i. ars medicine (facit sanitateȝ). i. miscetur sanitati (neqȝ sanitas mixta est corporibus)

88 ¶ Actiuorūȝ autē ⁊ passiuorū quecūqȝ sunt facile diuisibilia. Multa quidē paucis ⁊ magna paruis cōposita non faciūt mixtioneȝ: sed augmētatione dominātis. Trāsmutat̄ enī alteruȝ in dominās. Jō gutta vini in mille millijs amphoris aque nō miscet̄. Soluit̄ eniȝ species ⁊ transmutat̄ in omnē aquam.

¶ Quinta ꝯclō. miscibilia debēt esse inuiceȝ ꝓportionata in magnitudine ⁊ multitudie. Probat̄. nā si ea que sunt inuicem actiua ⁊ passiua eēnt facilr̄ diuisibilia non ꝓpter hoc miscerētur inuicē: qm̄ magna possent applicari paruis: ⁊ multa paucis. In quo casu nō esset mixtio: sed cōpositio: ħȝ quā corrumperet̄ paruū: ⁊ augeretur magnū: aut corrūperentur pauca: ⁊ multiplicarētur multo. generalr̄. n. dominās maiorare: ⁊ subdominās corrumperet̄. v.g. si vna gutta vini poneret̄ in mille amphoris aque. nulla ibi esset mixtio: sed tm̄ cōpositio ħm quā corrumperetur vinū: ⁊ augeretur aqua. verū est. n. in alio caplo q̄ oīa miscibilia debēt consimilr̄ se habere ante mixtiōem ⁊ post. sic q̄ ante mixtionē omnia sint in actu: ⁊ post mixtionē oīa sint in po^a. cōstat autē aquā cōtinue esse in actu: ⁊ nō vinū. imo vinum nūquā est in potētia. s. reuersiōis ad actuȝ: de qua locutio facta est in illo cap. L.e.li. (Actiuorū aūt ⁊ passiuorū quecūqȝ facile sunt diuisibilia. multa quidē paucis. ⁊ magna paruis composita nō faciūt mixtiōem: sed augmētatione dominātis. trāsmutatur enī in dominās alteruȝ) vȝ. subdominās (Jdeo gutta vini mille millijs amphoris aque nō miscetur. soluit̄. n. species). i. forma (vini ⁊ transmutat̄ in omnē). i. in totā (aquam)

89 ¶ Quādo autēȝ potentijs adequantur equalr̄ tunc transmutatur vtrūqȝ in dominans in sui ipsius natura: non generat̄ enim alterū sed medium cōmune.

¶ Sexta ꝯclō. mixtio fit miscibilibus adequatis in potentio. pȝ: quia si vnū illoꝛuȝ plene dominaret̄ alteri ꝯuerteret ipm in sui naturā: ⁊ nō in naturā mixti. non igr̄ debȝ eē ista adequatio potentie in ꝯtrarietate. sic q̄ oīa sint equalis ꝯtrarietatis. cū hoc nō sit poss̄e. ex quo elementoꝝ quedam sunt simbola: ⁊ quedaȝ dissimbola: nō etiā debȝ esse ista adequatio in actiuitate: cū maioris actiuitatis sint aq̄ ⁊ ignis: q̄ȝ alia. nō etiā in resistētia cum maioris resistētie sint humiditas ⁊ siccitas: q̄ȝ alie qualitates p̄me: neqȝ debet esse tāta resistētia: quāta actiuitas: quia tūc nō fieret actio: sed debȝ eē hec adequatio. po^c in ꝓportione triū ad vnuȝ. sic q̄ omnia tria sufficiāt corrumpere quartū: nō q̄dem corruptione completa: quia sic in illis nō fieret mixtuȝ: sed corruptōe icompleta. sic q̄ maneāt in po^a. ⁊ ex his non generet̄ aliquod illoꝝ: sed quoddā cōmune mediuȝ qđ dominet̄ illis. vȝ. mixtū. dr̄ enī mixtū cōe per cōtinentiaȝ omniū elemētoꝝ. ⁊ dicit̄ mediū per accessum ad mediuȝ gradū latitudinis qualitatū p̄marū. cū nullū mixtuȝ possit habere aliquā qualitatē p̄mā in summo: sed tm̄ premissa. Dicit̄ aūt dominās: quia cōtinet elemēto ne moueantur ad loca sua: forma etiā mixti dicit̄ dominari formis elemētorū: q2 ipsa est in actu dās nomē ⁊ diffinitionē. forme aūt elementoꝝ sunt in po^a. cuȝ nō dent nomē neqȝ diffinitionē: sed aliquādo dabūt. vȝ. in resolōne mixti. L.e.l. (Quoniā autēȝ in potētijs adequant̄ equalr̄) vtrūqȝ miscibiliū alteri (tūc transmutatur q̄dē alterutruȝ in dominās). i. in mixtū (in sui ipsius natura. non. n. gñat̄ alteruȝ) miscibiliū (sed mediū cōmune) elemēto ergo per sui nāȝ trāsmutātur in mixtū: quia a natura ordinat̄ in ipsum tāq̄ȝ in finē. ¶ Notādūȝ ħm Marsiliuȝ. q̄ gñatio mixti ex elemētis nō fit virtute ꝓpria elementoꝝ: sed ipsius celi suo īfluentia determinātis materiā ad certā formaȝ mixti: ⁊ ex hoc ꝓuenit diuersitas specifica mixtoꝝ: ex diuerso aspectu celi: ⁊ diuersa determinatōe materie ad formā. Et q̄ gñatio mixti ex elemētis nō fiat ꝓprio v̄tute elemētoꝝ: arguit̄ quadrupl̄r. ⁊ p̄ sic: quia aliq̄d al̄r ageret vltra gradū propriū: cū maioris perfectiōis sit mixtū q̄ȝ elemēta. ¶ Scđo seqtur q̄ aliq̄d generatur. ⁊ a nullo gñatur: q2 pro illo īstanti eē mixti generat̄ mixtuȝ: ⁊ tūc a nullo gñatur: quia pro illo īstanti nō sunt elemēta. ¶ Tertio seqt̄ q̄ nō possȝ assignari ratio ꝓpter quā in mixtiōe elementorum magis generaret̄ mixtū vnius spēi q̄ȝ alteri⁹: cuȝ elemēta q̄ntū est ex se nō magis sint determiāta ad vnū mixtum q̄ȝ ad aliud. ¶ Quarto seqtur q̄ natura nō agit propter finē. contra phm̄. z. physicoꝝ. ⁊ patȝ ꝯña: quia forma mixti fit p̄ter itentionē elemētoꝝ: cū non itendat generare formā mixti: sed sibi simile.

Contra istā opiōnē arguit̄. p̄mo sic. generatio vni⁹ est corruptio alterius. ⁊ ecōtra. per Ar. in ħ p̄mo. igr̄ omne agēs qđ ꝓpria virtute corrumpit vnū: ꝓpria virtute generat aliud: sed caliditas ꝓprio v̄tute corrūpit friditatē: ⁊ hūiditas siccitatē. igr̄ elm̄ ꝓpria virtute gñant mixtū. ¶ Jteȝ sequitur q̄ ex aere ⁊ terra propria virtute nō potest generari ignis. cōtra phm̄. z. huius. di. q̄ ex quibuscūqȝ duob⁹ elemētis non habētibus simbolū: pōt qđlibet tertiū generari. si. n. ex terra ⁊ aere potest generari aq̄ ꝓprio virtute illorū: nō apparet quin per idē possit generari ignis ꝓpria virtute corūdē. ⁊ pȝ ꝯño: quia ignis est maioris perfectiōis q̄ȝ terra ⁊ aer. ¶ Jtem sequit̄ q̄ sensibilia ꝓpria ⁊ cōmunia virtute ꝓpria non possunt ꝓducere species sensibiles ⁊ sensatiōes. contra philosophū. z. de aīa: ⁊ pȝ ꝯña q2 spēs sensibiles ⁊ sensationes cū sint forme spūales sunt perfectiores: q̄ȝ sensibilia ꝓpria ⁊ cōmunia. ⁊ ꝯsr̄ ex p̄mis qualitatib⁹ nō possent generari ꝓpria virtute colores: odores ⁊ sapores. cōtra determinatiōem phi in lib. de sensu ⁊ sensato. ⁊ patȝ ꝯña: quia qualitates z^e sunt per-

fectiores ꝑmis: sicut mixta sunt perfectiora elementis. ¶ Itē quilibȝ effectus particularis habȝ cām particularem. per Ar. 2°. physicoꝝ. sed mixtū est effect⁹ singularis: sed nō celū. cum sit causa vlis. igr̄ ꝓter celū habȝ aliā causam particularē: que non videt̄ alia esse q̄ȝ oia elemēta simul sicut ergo celū tāq̄ȝ causa vlis ꝓpria virtute ꝓducit mixtū. ita elemēta aut qualitates illorū tāq̄ȝ agētia particularia ꝓpria virtute ꝓducunt idem mixtum. ¶ P̄. hec videt̄ esse itentio Ar. 0i. in lr̄a. ꝙ elementa ex sui natura trāsmutātur in mixtū. ⁊ eiusdez. 7°. metaphy. ponēs virtutem seminalē: per quaȝ ꝓducunt̄ plāte ⁊ animalia: que q̄dez virtus nō ē istrumētuȝ agentis particularis: cuȝ forte nō sit agēs particulare ꝓducēs illaȝ virtutē. cōstat autez ꝙ nihil istrumētalr̄ agit virtute illius q̄ð nō est. ⁊ 12. metaphysice iquit Cōmen. ꝙ virtutes que sunt in seminibus: q̄ faciūt animata nō sunt animate in actu: sed in po°: sicut domus que est in anima edificatoris est domus in po°: non in actu. ¶ Ad primuȝ dicit̄ cōcedēdo ꝙ gn̄atiōe vniuoca nihil agit vltra gradū sue perfectiōis: sed gn̄atiōe equiuoca aliquid agit vltra ꝓpriaȝ perfectiōem. s. quādo mā fuerit disposita ad gradū illuȝ. Et quādo ph̄s dic. 3. de anima: ꝙ semper agēs est prestātius passo. verū est i esse respectiuo: q̄ȝ agēs vt agēs perfectius est passo. cuȝ oē agēs agat ꝺm ꝙ est in actu: ⁊ oē patiēs patiat̄ ꝺȝ ꝙ est in pō: illa res tamē que est agēs perfectior est q̄ȝ illa que ē patiēs. Et illa que est causa multotiēs est iperfectior suo effectu vt patuit de sensibili ꝓprio ⁊ cōmuni respectu suarū specieruȝ sensibiliū: ⁊ suarū sensationū. ¶ Ad scđm r̄ndetur ꝙ mixtuȝ in ꝑmo istanti sui esse nō generatur: sed imediate ante illud istās generat̄. ideo nō generat̄ quādo nō sunt elemēta: sed quādo sunt: cōcesso tamē ꝙ in illo istāti generet̄ nō propter hoc ꝑuatur generāte: quoniā qualitates ꝑme elementorū que remanēt in mixto: generāt ipm mixtū: neq̄ȝ habeo pro icōueniēti ꝙ accidēs ꝓpria virtute ꝓducat substantiaȝ. dixit. n. Ar. cap. de actiōe ⁊ passiōe. ꝙ caliditas si esset separata. adhuc ageret. igr̄ caliditas sūma ageret caliditatē summā: sed nō datur caliditas sūma absq̄ȝ forma substātiali ignis. igr̄ caliditas summa si esset separata ꝓduceret formā substātialeȝ. hoc autem nō cōtingeret si caliditas ꝓpria virtute nō ꝓduceret substātiā: sed tm̄ vt instrumentū. ¶ Ad 3m dōm ꝙ mixtio elementorū nō consistit in idiuisibili: sed habȝ latitudineȝ: ita ꝙ nō semꝑ eodē modo fit mixtio. sed ifinitis modis variātur mixtiōes ꝺȝ ifinitas po^ies applicatiōes qualitatū ꝑmarū in suis gradibus. aliq̄ñ eni dominat̄ caliditas supra frigiditatem. ⁊ aliquādo frigiditas supra caliditatem. aliquādo dominatur ꝺm vnū gradū. ⁊ aliquādo ꝺm aliū. sunt ergo aliq̄ mixtiones eiusdē ratiōis ad q̄s semꝑ veniūt mixta eiusdē speciei. ⁊ alique sunt diuersarū rationū: ad quas veniunt mixta diuersarū specierū recte: sicut in coloribus saporibus ⁊ odoribus. albedo eni ⁊ nigredo infinitis modis p̄nt misceri: nō tamē oēs mixtiones illarū sunt eiusdē rationis: neq̄ȝ omnes diuersarū specierū. alique. n. sunt ad quas cōtinue seq̄tur rubedo: ⁊ alique ad quas cōtinue seq̄t̄ viredo. mixtiones ergo ad quas cōtinue seq̄tur rubedo sunt eiusdē rationis: ⁊ mixtiōes ad quas ꝯtinue sequit̄ viredo: sunt etiā eiusdē rationis. sed mixtio ad quā sequitur rubedo. ⁊ mixtio ad quā sequit̄ viredo sunt diuersarū rationuȝ. ⁊ ita de mixtiōibus elemētorū dicatur. ¶ Ad 4m negatur ꝯñā: ⁊ dicit̄ ꝙ elemēta se adinuicē alterātia agūt ꝓpter duplicē finem: quoruȝ vnus itenditur ab illis. vȝ. assimilatio passi ⁊ alius nō itenditur ab illis. s. ab itelligentia nō errante. s. generatio mixti. Dicit eni Cōment. 12. metaphy. ꝙ op⁹ nature est opus itelligētie: ⁊ ꝙ natura agit rememorata a superioribus causis. Et in ꝓhemio metaphysice. di. ph̄us: ꝙ sicut mouet̄ sagitta ad signū ex itentiōe sagittātis, ita agētia naturalia mouent̄ ex itentione superiorū causarū. Natura ergo vlis celi ordinauit trāsmutationē elemētorū ꝓpter generationē mixti. tanq̄ȝ ꝓpter fineȝ: neq̄ȝ hoc arguit elemēta nō seinuicē trāsmutare: aut nō generare mixtuȝ ꝓpria virtute. Dirigere eniȝ ⁊ applicare seu determinare ad agendū. nō tollit agere ꝓpria virtute. sagitta eni ꝓpria virtute penetrat signū: ⁊ graue motū deorsuȝ iter ficit animal: non obstāte ꝙ tā sagitta q̄ȝ graue dirigant̄ ab aliquo extrinseco ad agendum.

Dubitatur cōtra hoc ꝙ dr̄ accñs ꝓpria virtute ꝓducere substātiā: quia omne agēs propria v̄tute cōtinet effectū suuȝ: forma autē virtualr̄: sed accidēs nō cōtinet substātiaȝ formalr̄ nec virtualr̄. igr̄ ⁊c. tenet ꝯñā cū maiori iductiue: tā in gn̄atiōe vniuoca: q̄ȝ in generatiōe equiuoca. sol eni non ꝓduceret colorē nisi haberet in se calorē formalr̄ aut virtualr̄. mior aūt est euidēs. nō eni substātia ꝯtinet̄ formalr̄ in accidēte: cū nō sit pars eius. neq̄ȝ virtualr̄: cū non sit maioris perfectiōis substantia q̄ȝ accidēs: per Ar. 7. metaphysice. ¶ Itē si caliditas ignis ꝓpria virtute ageret ignē: sequeret̄ ꝙ caliditas aque etiā posset ꝓducere ignē: q̄ð est contra experiētiā. ⁊ pȝ cōseq̄ntia: quia caliditas aque bulliētis itensior est caliditate flāme remisse: cū plus ledat: q̄ȝ illa flāma. imo hoc videtur expresse esse de itentione ph̄i. 7. metaphyce. di. ꝙ substātia non fit nisi a substātia in actu. ergo accidēs propria virtute nō ꝓducit aliquā subām. ¶ R̄ndetur cū ph̄o. 7. metaphysice ꝯtra platonē di. ꝙ idē est agēs disponēs materiam. ⁊ itroducēs formā. voluit eni plato ꝙ agens naturale tm̄ disponeret mām. ⁊ ꝙ ydea itroduceret formam. Ideȝ etiā dixit Auicē. preter hoc ꝙ nō posuit ydeā: sed datorē formarū sed non dicūt verū: quia idē est agēs disponēs mām: ⁊ itroducens formā: sicut est in artificialib⁹ idē disponit lapides ⁊ ligna per motū localeȝ. ⁊ itroducit formā domus: sȝ accidēs ꝓpria virtute. vȝ. caliditas summa disponit mām ad recipiendū formā ignis. igr̄ etiā illaȝ formā iducit. ¶ Item caliditas ꝓpria virtute corrūpit frigiditateȝ aque. ex quo actio est ratiōe contrarietatis. p Ar. ⁊ Cōmen. in ꝑori tractatu: sed ad corruptōem toti⁹ frigiditatis aque. sequit̄ essentialr̄ corruptio aque. igr̄ caliditas ꝓpria virtute corrūpit formā substantialē aque: seu ipsaȝ aquā: sed eadeȝ mutatio numero est corrup⁹ vnius subiecti: ⁊ gn̄atio alterius. per Ar. tractatu ꝑmo. igr̄ caliditas ꝓpria virtute producit subām. ¶ Dōm igitur ꝙ tam substantia q̄ȝ accidēs ꝓpria virtute ꝓducit subām: sed non eodē modo. Nā substātia ꝓducit substantiā tanq̄ȝ ꝑncipiuȝ q̄ð: ⁊ accidēs producit substantiā tanq̄ȝ ꝑncipiuȝ quo. v. g. ignis ꝓpria virtute generat ignē ex aqua tāq̄ȝ ꝑncipiū q̄ð. di. ph̄o ꝑ de anima. ꝙ actiones sunt suppositoꝝ. ipsa autē caliditas ignis ꝓducit eūdem ignē ꝓpria virtute tāq̄ȝ principiuȝ quo: cū ignis non agat iquantū ignis: sed iquantuȝ calidus. inq̄t Ar. in lib. de sensu ⁊ sensato. Forma aūt substātialis ignis nō ꝓducit ipsium ignē tanq̄ȝ agens transmutans: sed tm̄ vt agēs determinās ⁊ applicās actiuum passiuo eo mō quo faber dirigit extrinsece igneȝ ad agēdū ꝺm talē vel taleȝ graduȝ. Et eo modo quo itellectus human⁹ applicat artē factiuā ad opus. ita ꝙ sicut itellectus operationis artificialis nō est causa per se: sed tm̄ per accidens. ita forma substātialis in actiōib⁹ naturalibus trāseuntib⁹ nō est nisi sicut causa per accidēs. In actōibus autez imanentib⁹ forma substātialis est ꝑncipale agēs: vt determinat Ar. 2°. de aīa. di. ꝙ aīa ē principale agēs in nutritiōe ⁊ augmētatiōe: ⁊ calor est causa istrumētalis. idē etiaȝ dicit Cōment. 2°. physicoꝝ. ostēdēs in omni gn̄atiōe motuū naturā que est forma esse ꝑncipale ꝑncipiū. iuxta diffinitionez nature datā a ph̄o. ibi. Natura est ꝑncipiū ⁊ causa mouēdi ⁊ quiescēdi eius in quo est ꝑmo ⁊ per se: ⁊ nō ꝺm acci-

dens. ¶ Ad rationē autē rn̄det ꝙ accidēs cōtinet substātiam nō formalr̄: sed virtualr̄: non quidē in ratione essendi: sed in rōne agēdi: quoniā substātia non agit nisi ratiōe accidētis: sicut nec in suba inuenitur cōtrarietas nisi in ratiōe accidentiū: nec sequit᷑. actiuitas substātie ē esse sube: sed accidēs cōtinet subam in agendo. igr̄ ꝯtinet substātiā in essendo: sicut non sequit᷑. frigiditas sūma est maior i actiuitate caliditate vt vnū3 sed actiuitas friditatis ē eēntia friditatis. et actiuitas caliditatis est eēntia caliditatis. igr̄ friditas sūma est maior itenᵉ caliditate vt vnū3. ¶ Itē3 dicat᷑ ꝙ in aqua bulliēte est plus de caliditate fm̄ formā: sed nō fm̄ gradum ꝙ̃ in flāma quātūcūq3 remissa. flāma eni3 itensior ē in caliditate ꝙ̃ aqua bulliēs. aqua tamē bulliens est maioris poᵉ: quia habz plus de forma. et ista ē cā ꝓpter quā magis ledit aqua bulliēs ꝙ̃ flāma in tāto tempore. Et cōcesso ꝙ caliditas aque bulliētis sit itensior caliditate flāme. nō ꝓpter hoc debz ꝓducere ignē: sicut ꝓducit caliditas flāme: quia siccitas flāme est actiuu3 caloris sicut humiditas aque est obtusitas eiusdē. est igr̄ siccitas dispositio caloris ad ꝓducendū ignē. humiditas aūt non sufficit ad tantā actiuitatē. graue eni cū figura circulari: aut pyramidali potest facere motū quē nō poss3 cū3 alia figura. Quādo vero dic̄ phūs ꝙ substātia nō fit nisi a substantia in actu. loquit᷑ de factione que ē generaᵒ vniuoca: et de suba agente tāꝙ̃ de pn̄cipio qd̄: ad hūc itellm̄ ꝙ generatiōe vniuoca substantia non fit nisi a substantia in actu tāꝙ̃ pn̄ᵒ qd̄. si eni fit ab accidēte. hoc est tāꝙ̃ a pn̄cipio q̃. et nō tāquā a pn̄cipio qd̄. q̃re 7c.

Manifestū igitur quoniā hec sunt miscibilia quecūq3 contrarietatē habēt facientiu3. Hec sunt enim abinuice3 passiua.

¶ Istud est 3ᵐ caᵐ hᵘ tractatus in quo phs postꝙ̃ determinauit possibilitatē et modū mixtionis: ꝯr̄ determinat alias qōnes itetrogantes de qditate mixtiōis et miscibiliu3: et diuidit᷑ in duas partes: in quarū prima manifestat scd̄a3 qōnem mota3 in pn̄cipio. v3. quid ē miscibile et que sunt illa qbus fit mixtio. In secūda parte determīat qd est mixtio que fuit pma qō in ordine itentiōis: l3 sit vltima in ordine executionis. ibi. (Manifestū igr̄ ex his) Quātu3 ad pmā portē phs ponit quattuor ꝯclōnes. quarū pma est h. omnis cōtraria iter se actiua et passiua sunt iuice3 miscibilia. scd̄a ꝯclo. parua in quātitate facilᵘ miscent᷑ ꝙ̃ magna. ibi (Et parua) 3ᵃ ꝯclusio. Quodlib3 humidu3 est bene miscibile si nō fuerit lubricū. ibi (Et ideo bene) 4ᵃ cōclusio. bene ꝓportōata in actiuitate et passiuᵉ sunt bene miscibilia ibi (Quādo autē) Prima ꝯclusio argmt᷑ sic. aliqua ꝯtraria iter se actiua et passiua sunt iuicē miscibilia. igr̄ pidem et oia. p3 ꝯña: quia nō est maior ratio d̄ aliqbus ꝙ̃ de oibᵘ. añs autē ꝓbatū est in alio capᵒ. de elemētis que inuice3 miscentur per ipsoꝝ actiōem et passiōem. Et notāter dic̄ phs cōtraria inicē misceri: q2 ea que nō sunt contraria possunt fieri vnū subiecto per penetratione3: nō aūt fiūt vnu3 per naturā cōmunē: materia eni et forma sunt vnu3 subiecto: ac etiā albedo et dulcedo in lacte: tūc se inuicē penetrarēt: et sunt in eodē loco: sed nō miscent᷑: cū non resultet aliqua alia natura media: vt pat3. ¶ Item dicit philosophus. cōtraria iter se actiua et passiua: quia cōtraria non inice3 miscentur: et maxime si fuerint ꝯtraria per accidēs: aut secūdum quid. Nō eni miscent᷑ sanitas et egritudo. nō etiā scia et ignorātia dispōnis: quia illa sunt cōtraria per accn̄s et nō per se. Nō etiā miscent᷑ albedo et rubedo: neq3 viredo et palledo: quia sunt cōtraria fm̄ quid. Qualitates aūt pme iuicem miscent᷑: quia ex ipsis in parte corruptis et remanētibus i poᵉ fit vna forᵃ media. v3. color: aut sapor: aut odor: sicut ex eltis remanētibus in poᵉ fit vnū mixtu3: et ex formis subalibᵘ elementoꝝ fit forma substātialis mixti. Cōtraria ante3 simplr̄ que sunt extrema maxime distātia in aliquo genere: et si nō sint formalr̄ inuice3 actiua et passiua: tamē iuicē miscetur vtute qualitatū pmariū: que sunt cause imediate taliū extremorū. ex albedine eni et nigredine manētibᵘ in potētia fit vna forma media. v3. rubedo aut palledo: aut viredo: aut aliquis alioꝝ medioꝝ colorū. Similr̄ ex dulcedine et amaritudine manētibus in poᵉ fiunt sapores medy. v3. pingue et salsu3. dicūtur aūt hᵒ qualitates ꝯtrarie manere in poᵃ. nō isto modo: quia nō sint et possint eē: sed quia nō denomināt: et sunt apte nate denomiare: vel si denomināt nō eodē gradu quo añ ꝙ̃ venirēt ad mixtiōe3. Le. lr̄am. (Manifestū ergo quō hec miscibilia sunt quecūq3 ꝯtrarietatē habent) et sunt de numero patiētium (et facientiū. hec eni sunt passiua adinuice3) et consequēter miscibilia.

Dubitatur quoniā omnis duo elemēta sunt contraria iuicē actiua et passiua. nulla tamē duo elemēta sunt iuicē miscibilia. Nā si sunt simbola: vnū cōuertit alterū in sui naturā: si aūt dissimbola: aut ex illis corruptis oīno 3ᵐ generat᷑ aut vnū eorū alterū conuertit in sui nām. cōstat autē ꝙ talis trāsmutatio nō est mixtio. fm̄ phm̄ in pmo caplo huiᵘ tractatus. ¶ Itē dicū ē ꝙ mixta nō sunt miscibilia: quia forme illoꝝ simplr̄ corrūpunt᷑: et tamē mixta sunt cōtraria iter se actiua et passiua. ¶ Ad pmū dr̄: ꝙ l3 nulla duo elemēta tāꝙ̃ totalia miscibilia possunt inicē misceri: tamē possunt iuicē misceri tāꝙ̃ portioles miscibilia. v3. aliys cōcurrētibus. cū. n. omnia elemēta veniūt ad mixturā nō solu3 miscent᷑. 4. sed etiā tria et duo tā simbola ꝙ̃ dissimbola: et ex his vna cū aliys manētibus i potētia generat᷑ quoddā cōmune mediū. s. mixtū. ¶ Ad scd̄m dicit᷑ ꝙ mixta ex elemētis nō miscētur mixtiōe proprie dicta: nisi virtualr̄ iquantū vere miscentur elemēta. virtute quorū mixta dicūtur cōtraria. et iter se agere et pati. et si ifra dicit phūs metalla eē iuicē miscibilia. et omnia humida posse inice3 misceri: loquit᷑ tm̄ de mixtiōe virtuali ꝓprie dicta: aut formali iproprie accepta pro mixta positione miscibiliū inuicem precedente alteratione: aut motu locali.

¶ Et parua aūt paruis posita secᵘ miscent᷑ magis. facilᵘ. n. inuicem et citius trāsēūt. Multu3 aūt et a multo tardius hoc operatur.

¶ Scd̄a cōclusio. parua in ꝙ̃titate facilius miscent᷑ ꝙ̃ magna. ꝓbatur. illa facilᵘ miscent᷑ q̃ citius inicē trāsmutant᷑ s3 parua mixta se posita citiᵘ trāsmutant᷑ ꝙ̃ magna. igr̄ 7c. tenet ꝯña cū maiori. minor est euidēs: quoniā parua inuicem citius trāseūt cum sint minoris resistētie ꝙ̃ magna. multū eni a multo tardius transmutat᷑ ꝙ̃ poucū a pauco. ideo cum elemēta veniūt ad mixturā: vt citius iuicē trāseant: et facilius misceant᷑ pro generatiōe forme mixti seinuicez diuidunt in paruas particulas: eo mō quo aqua et vinum simul ifusa vitro. Le. lr̄am (Et parua aūt paruis miscent᷑) magis ꝙ̃ magna magnis. cuiᵘ rō est (facilius eni3 et citiᵘ trāseūt inicē) parua ꝙ̃ magna (multū eni3) agens in multū (et a multo) patiens (hoc tardiᵘ opat᷑). s. mixtiōe3.

Sed dubitatur nā quāta est ꝓportio totius ad totū. tāta est ꝓportio medietatis ad medietatē. et tertie partis ad tertiā partē. et sic in ifinitu3. igr̄ quāta velocitate agit totū in totū. tāta velocitate agit medietas in medietatem: et 3ᵃ pars in tertia3 partē: et per ꝯsequens eque cito se trāsmutant magna sicut parua. pma ꝯña tenet: quia velocitas in motu attendit᷑ penes ꝓportionē potentiarū motiuarū ad suas resistētias ꝑ Ar. 7ᵒ physicoꝝ. scd̄a etiā p3. per eūdē ibidē ponētē regu-

lariter. q si aliqs motor moueat aliquod mobile per aliquod tēpus medietas motoris mouebit medietatē mobilis per idez tempus equali velocitate. ¶ Rñdet q pma oña vna cū regulis Ar. debz itelligi ceteris parib⁹. Nam quāta est pportio quatuor ad duo. tāta est pportio. 8⁰. ad quatuor. Et tamē stat q velocius q̄tuor agāt in duo: q̄z 8⁰ in quatuor rōne dispportōis distātie. Ita in pposito. magna iter se quātūcūqz fuerint imediata sunt minus bñ applicata: q̄z si fuerint diuisa. qm̄ ille medietates ⁊ ille 3ᵉ ac etiā quarte que distāt: quū totū agit in totum sunt immediate: quūz sunt iuicez diuise. iō acceptis duob⁹ diuisibilib⁹ magnis: nūquā ita velociter seiuicē trāsmutāt: sicut post diuisionē eorūdez in paruas partes: quia nūquā ita bene applicant̄ iuicez partes magnorū stāte continuitate: sicut post diuisiōez. Ex isto pz q mixtio cōmuniter fit per iuxtapositionē minimoꝝ iuicez ſm sensum: aut ſm formam aut ſm quātitatē. nō quidē q mixtio nō sit nisi iuxtapositio taliū minimorū: cū hoc sit reprobatū in 2⁰ caplo hui⁹ tractat⁹. sed q iuxtapositio taliū minimorū multū cōfert ad mixtiōem cū quo stat q mixtio pōt fieri ex iuxtapōne magnoꝝ cōtrariorū in quātitate: lz non ita facilr: sicut ex iuxtapositiōe paruorū ⁊ minimorū ⁊ hoc stāte eadē pportione magni ad magnū: ⁊ parui ad paruū: qm̄ posset cōtingere q magna seiuicē citius trāsmutarent q̄z parua propter maiorē proportiōem actiuitatis ad resistentiā in magnis q̄z in paruis.

¶ Ideo ⁊ bene determiabilia diuisibiliū ⁊ passiuorū miscibilia. Diuidūtur enī hec in parua facilius. hoc enī est bene determinabile eē. V. g. humida miscibilia maxime corporū. Bene determinabile enī maxime humidū diuisibilium: si nō viscosum sit: hec etenī vtiqz ampliorem ⁊ maiorē solū tumorē faciunt.

¶ Tertia 9clō: q quodlibz humidū ē bene miscibile si nō fuerit lubricū. Ista 9clo argr̄ sic. quāto aliqd est facili⁹ diuisibile: tāto est meli⁹ miscibile: sed qōlibz humidū si non fuerit lubricū est facilr diuisibile. igr̄ ⁊c. tenet oña cū maiori ex pbatiōe pcedentis 9clōnis. di. q potius meli⁹ ⁊ facilius miscent̄ q̄z magna. minor vero declarat̄. Nā generaliter ea que sunt bene terminabilia termino alieno sūt facilr diuisibilia: ⁊ quāto magis sunt terminabilia termino alieno: tāto sunt melius diuisibilia: vt pz iductiue. melius enī diuidit̄ aqua q̄z terra: ⁊ melius ac facilius diuidit̄ aer q̄z aqua: qr est magis termiabilis termiō alieno q̄z aq̄. Cōstat aūt quodlibz humidū si nō fuerit lubricū eē bene terminabile termino alieno: vt pz inductiue de aqua: vino ⁊ hōi. Et notanter dr̄ in cōclusione si non fuerit lubricuz: qr humidū viscosum ⁊ vnctuosum nō bene miscet̄ alteri humido. oleuz enī nō bene miscet̄ aque neqz vino: quia supernatat: sed solū facit ampliorē ⁊ maiorē quātitatez: qr plus occupat de loco humidū nō vnctuosuz cū humido viscoso: q̄z sine illo. maiorē enī locū cōtinet aqua cū oleo: q̄z aq̄ solū. Le. li. (Et ideo bene determinabilia) termio alieno que sūt de numero (bene diuisibiliū ⁊ passiuoꝝ) sunt bñ (miscibilia. diuidūtur enī hec in parua facilr. hoc aūt) .s. bene diuisibile (erat bene determiabile eē) termio alieno (.v.g. humida sunt maxime miscibilia corpoꝝ) ⁊ ratio (bene enī determiabile est maxime humiduz) de nūero (diuisibiliū si nō lubricū sit. Etenī vtiqz ampliorē ⁊ maiorem hec solū tumorem) .i. quātitatē (faciūt) ¶ Notādū q quatuor impediūt bonitatē mixtiōis humidoꝝ lubricorū. pmū est humiditas aerea: nā in talibus vnctuosis superabūdat humiditas aerea: ppter quaz supernatāt aq̄ ⁊ vino: sicut ⁊ ipse aer sursū mouet̄: ppter quā cām oleū stat iter aquā ⁊ aerē: nō eniz mouetur sursum ppter impedimentuz humiditatis aque: neqz mouet̄ deorsum ppter ipedimentū humiditatis aeris. cū autē est totaliter in aq̄. mouetur sursuz ad superficiē aque. ⁊ hoc a leuitate aeris: quia grauitas aque in pprio elemēto nō trahit sursuz: nec deorsum: cuz aūt est formalr in aere mouet̄ deorsuz ad superficiē aeris: ⁊ hoc a grauitate aque: quia leuitas aeris in pprio elemēto non trahit sursuz nec deorsuz. ¶ 2ᵐ ipedimentū est difficultas diuisibilitatis. viscosa. n. nō bene diuisibilia sunt: quia partes eoꝝ nimis cōglutinant̄ adinuicem rōne densitatis aque cōiuncte dēsitati aeris. que quidem cōdēsitates cōiuncte reddūt corpus min⁹ terminabile termino alieno. ⁊ oñter min⁹ diuisibile ⁊ minus miscibile. ¶ 3ᵐ impedimentū est porositas vnctuosi. in talib⁹. n. lubricis ⁊ vnctuosis est amplitudo poroꝝ. ppter quorū magnitudinē dicūt experti. q digitus positus in oleo bulliēti. cito tamē extractus lesurā nō patit̄: q non 9tingit si ponatur in aqua bulliēti. cū ergo in magnis poris claudat̄ multus aer: necesse est rōne aeris oleū: ⁊ hōi viscosa supernatare. videm⁹. n. iterdū vas plūbeuz supernatare aquis ppter iclusionē aeris. ¶ 4ᵐ impedimentū est actiuitas ⁊ passibilitas viscosi. Nā talia sūt modice actiuitatis ⁊ resistētie. Alia autē humida nō viscosa sunt maioris actiuitatis ⁊ resistentie. iō illo remanēt his lubricis ⁊ viscosis: corruptis ⁊ resolutis in aquā ⁊ in aerē. Cōstat aūt illa nō inuicem misceri: quoꝝ vnū corrumpit̄ ⁊ reliquū manet: vt patuit caplō pmo hui⁹ tractatus.

Sed dubitatur quia dr̄ cōiter oleuz lixiuio miscibile eē: ⁊ tamē lixiuiū est humidum nō lubricū. ¶ Rñdetur q si oleū miscet̄ lixiuio: hoc est: quia lixiuiū ppter suā siccitatē euaporare facit partes aereas. sic aūt nō facit aqua aut vinū: quia tantā siccitatē nō habz. Ideo necesse est oleuz supernatare aque ⁊ vino. ¶ Intelligēdū q cum dr̄ vinū misceri aque: aut oleū lixiuio. illud ē itelligēdū de mixtiōe iproprie dcā: aut de mixtiōe tm̄ virtuali. sicut enī nō miscet̄ elm̄ elemēto mixtiōe totali. ita nec mixtū mixto: neqz elemēto: qm̄ semper vnū eorū corrumpit̄ corruptiōe completa. sed dr̄ mixtū misceri mixto aut elemēto. solū virtualr rōne formarū elementorūz que sunt in mixto. ipsa eniz forma mixti corrumpit̄ remanētibus formis elemētorū. non ergo mixtū in eo q mixtū miscet̄. ex quo corrumpit̄ corruptiōe completa: tāz ex parte sui: q̄z ex parte sue forme: sed dr̄ misceri iquātū cōtinet formas elementoꝝ. tāqz partes sui que manēt in potentia in mixto generato. sicut prius sunt in po³ in mixto corrupto. Ex pdictis sequit̄ q sicut due aque nō faciūt verā mixtionē: sed tm̄ compositionē. Ita nec duo vina: pz q mixtio nō fit ex his que sunt eiusdē rōnis cum nūqz ex talib⁹ resultet vnū cōmune mediū alterius ratiōis. modo oēs aque sunt eiusdez spēi. Et omnia vina sunt eiusdē speciei. s. substātialis ⁊ essentialis cū nō differāt nisi ex parte accidentiū. oēs enī homines sunt eiusdē speciei specialissime nō obstāte q aliqui sint albi: ⁊ aliqui nigri: aliq rubei: aliq pallidi. ita omnia vina sunt eiusdē spēi specialissime. nō obstāte q aliqua sunt alba ⁊ aliqua nigra: ⁊ aliqua dulcia: ⁊ aliqua agrestia vel amara. cō similr dicatur de oleo: q oleuz nō miscet̄ oleo mixtiōe ppie dcā. ex quo oīa olea sunt eiusdē rōnis ⁊ eiusdem spēi spālissime.

¶ Quando autē alteruz solū passiuum erit: aut vehemēter: hoc aūt valde paruz: aut nihil amplius mixtū ex ambobus aut paruz qd contingit circa stannū ⁊ es.

¶ Quedam enim balbutiuntur adinuicē ⁊ epa 90
foterizant.

¶ Quarta pclo bene pportionata in acti^ue z possi^ue sunt bene miscibilia. pz qr disproportionata in acti^ue z possi^ue sunt male miscibilia: nō eni est mixtio nisi vbi vnū miscibiliū est multū actiuuz: z aliud modicū actiuū: qm multuz actiuum corrumpit modicū actiuū in sui naturā: vel alterius ipso remanēte. ideo ex illis nō fit mixtio. Nō etiā est mixtio nisi vbi vnū miscibiliū est valde passiuuz. z reliquum male passibile pp̄ter multā resistētiā. z si est aliqua mixtio. illa est valde modica. v.g. stannuz z es nō miscen̄r inuicem: z si miscētur hoc est valde difficile z in modica parte: quia stannū est valde passiuuz z nō es. Et q̄ hoc fit verum. ostēdit phs a simili di. q̄ ita cōtingit de ere z stanno sicut de lr̄is apud balbutiētes. hi eni vnaz lr̄am bene pferunt: z aliā nō bene proferūt. z anticipātes lr̄as proferūt scđam anteq̄ proferāt p̄maz. sicut ergo cōiungūtur lr̄e in ore balbutiētium: quia vna bene plata: alia quasi euanescit. sic cōiungūtur stannū z es: quia euanescēte stanno es manet: z qđ dcm̄ est de stanno z ere: itelligenduz est de q̄busl3 miscibilibus: quorū vnū est multū. aliud vero porum. Le. lr̄az. (Quādo autē alterū erit solū passiuum vehemēter hoc) .i. aliud miscibiliuz (valde porū) necesse ē (aut nihil amplius mixtū ex ambobus. aut porū qđ ɔtingit circa stānum z es. quedā eni balbutiūtur adinuicē) .s. verba in ore balbutiētis (anticipātia sunt) que deberent esse posteriora.

¶ Uidētur enim qualiter z mixta remisse. Et eniz alteruz quidē susceptibile: alteruz autem species qđ in his contingit: stannū eniz vt passio aliqua sine materia ens pene euanescit mixtum omne colorans soluz. Idez autē hoc contingit in alijs.

¶ Sed circa pbatiōem ɔclusionis phus soluit vnū dubiū pōt fieri. posset eni aliqs istare pbās es z stānuz bene misceri non obstāte vehementia passibilitatis stāni liquefacti: qm̄ post actiōem eorūdem iuicē: aut ignis in illa. videmus es esse coloratū colore stanni: qđ nō ɔtingeret vbi ī̄ter es z stānum esset perfecta mixtio. Respōdet phus: q̄ sunt aliqual'r mixta: sed paruz: quoniā in eis stānum est sicut forma: z es tāq̄ subiectuz: stānum eni imixtuz eri efficitur sicut forma z passio eris. ipsuz autez es efficitur tanq̄ materia stāni: quia modicuz ibi manet de subā stanni: z quasi euanescit totuz stānuz. dr̄ autez quasi: quia nō euanescit totuz stānum oīno: neq; euaporat penitus materia eius: sed aliqd manet colorās ipsum es. s. aliqua pars stanni in portib^9 porosis ipsius eris. Ecce q̄ hic nō est mixtio proprie cum remaneat in actu totuz es: z etiā aliqua pars stāni. alia autez simpl'r corrumpit̄: neq; manet in potētia mixto. Le. lr̄az. (Uidētur autē qualiter) .i. aliqual'r (esse mixta poruz) es z stānuz (z vt alterū) .s. es (susceptibile quidē) .i. se habere per modū subiecti (alterū autez) .vz. stānum (species fit) z forma ipsius eris (q̄ z in his cōtingit. stānuz eniz vt passio aliqua sine materia ens pene euanescit: z in mixtū) .i. sine mixtione recedit (colorās soluz. Idez autē cōtingit z in alijs) miscibilibus: quorū vnū est vehemēter passiuuz: z aliud paruz. ¶ Notādum q̄ si es posset ita cito liquefieri: sicut stānum. z possz eque bene diuidi ambo possent misceri: cū facilis diuisibilitas sit causa bone mixtionis. In quo casu dico: vt supra q̄ illa mixtio fieret rōne formaruz eris z stāni: sed rōne formarū elementorum manētiuz taz in generato q̄ in corrupto: que qdez nō diuersificātur in situ: sed coextēdūtur in eadē mā sub eadem forma mixti.

Circa predicta occurrūt duo dubia: quorū primum est qd ē illud qđ diuidit elemēta in generatiōe mixti: ¶ Respōdet̄ q̄ sicut aqua z vinuz se diuidūt suis grauitatibus per motū localem: z ignis diuidit ligna per motū alteratiōis. Ita elemēta veniētia ad mixturā se diuidūt per alteratiōem: ac etiaz p motū localē suis grauitatibus z leuitatibus.

Secundum dubiū. cum diuisio non pcedat in infinitum vt est ostēsum tam in hac q̄ .6. physicoꝝ. pp̄ter quid diuidūtur elemēta magis in vna porte q̄ in alia: ¶ Rn̄detur q̄ hoc primo est ex parte diuidētis: quoniā ipsiuz diuidens necessario est difformiter applicatū partibus passi. ideo ibi fit diuisio vbi est melior applicatio. Est etiaz h̄ diuersitas ex parte diuisi: qm̄ īpossibile est ipsiuz diuisibile esse equalis resistētie in qualibz parte eius. cōseruatur eniz mediāte actione celi. Et quia non omnes partes equaliter distāt a celo. ideo nō omnes partes sunt equalis resistētie. lumen etiaz solis z alioꝝ astrorum atq; planetaruz īfluit difformiter in miscibilia: quia fortius in vna q̄ in alia. si eniz īfluūt radio recto: tunc fortius fluit in propinquū q̄ in remotum. z si radio reflexo: tunc prope reflexiōem fortius influit: et distanter a reflexione debilius.

¶ Manifestū igitur ex his que dicta sunt q̄ est mixtio. z quid est mixtio: z quare est: z q̄ sunt miscibilia entiuz: quoniaz sunt quedā q̄si passiua abinuicē z bn̄ determiabilia z bn̄ diuisibilia.

¶ Ista est secūda pars huius capli. In qua philosoph^9 epilogando circa determinata respōdet ad primā questionē querentē quid est mixtio. quadrupl'r igitur phs epilogat. z p̄mo circa omnes questiōes tactas di. q̄ ex determinatis est manifestū q̄ est mixtio. z quid est mixtio. z quo modo fit mixtio: z que sunt miscibilia. Necesse est eni mixtionē esse: quoniaz sicut qualitates prime sunt dispositiōes quibus materia recipit formas elementoruz. Ita forme elementorum sunt dispositiones quibus materia recipit formas mixtorū. Ideo determinata prima questione. vtruz mixtio sit. faciliter determi̅abitur secūda. dicēdo q̄ mixtio est cōuersio miscibiliuz in vnum cōmune modū: z hac determiata scietur quo modo fit mixtio. vz. miscibilibus adequatis in potētia z virtute. z cōsequenter habebit̄ determinatio vltime questionis: cū queritur que sunt miscibilia. dicēdo q̄ illa miscibilia que sunt īuicez actiua z passiua bene terminabilia termino alieno: z bene diuisibilia. Et notanter dicitur bene diuisibilia z bene terminabilia termino alieno: quia que nō sunt bene diuisibilia nō sunt bene miscibilia. z que termināt̄ur termīo proprio nō sunt miscibilia: vt lapides z ligna: plante z animalia. Le. lr̄am. (Manifestum igitur ex his que dicta sunt: et q̄ est mixtio: z quid est) mixtio (z qualiter ē) .i. quo modo fit mixtio (z que miscibilia entiuz. quoniā sunt quedā passibilia adinuicē z bene terminabilia) termino alieno z nō pprio (z bene diuisibilia)

¶ Hec eniz neq; corrupta esse necessariū quando mixta: neq; adhuc simpliciter eadē esse que prius. Neq; compositionē esse mixtionē coruꝫ neq; ad sensum.

¶ Secūdo epilogat phus circa mixtionem di. q̄ manifestum est ex dictis mixtionez non esse generationem: neq; corruptionē: neq; compositionem neq; tm̄ apparentiā ad sensum: quoniam in mixtione non simpl'r corrumpuntur miscibilia. neq; simpliciter manent: qz tunc non esset mixtio: sed aliquo modo manent. vz. in potentia: z aliquo mō corrumpūtur: quia non manent in actu: non etiaz mixtio est generatio mixti: aut alicu^9 miscibiliū: quia mixtio est

causa gñationis mixti. non igr̃ est generatio illius. ꝛ p̄ ꝯñs non est gñatio alicui⁹ miscibiliũ cꝫ quo oĩa miscibilia corrumpunt̃ corruptiõe ĩcompleta loquẽdo de miscibilibus que sunt cõposita naturalia. Item mixtio nõ est compositio cũ non sit iuxtapositio minimoꝝ ſm quãtitatẽ: neqꝫ ſm formã. neqꝫ ſm sensum vt patuit. alr̃ nõ quelibꝫ pars mixti esset mixta nõ etiãꝫ est tm̃ appatẽtia ſm sensum: vt cõtingit in mixtiõibus artificialib⁹: sed est vera mixtio p vnionẽ omniũ miscibiliũ absqꝫ distinctiõe situs. Le. lr̃aꝫ. (Nec eniꝫ) miscibilia (neqꝫ corrupta eẽ) penitus (est necessariũ quando sunt mixta: neqꝫ adhuc eadẽ simpliciter esse). Sin actu est necessariũ (neqꝫ compositionẽ quidem esse mixtiõem eoruꝫ) miscibilium contingit (neqꝫ ad sensum) tñ est mixtio.

¶ Sed est miscibile quidẽꝫ qđcũqꝫ bene determinabile ens: passiuũ fuerit ꝛ actiuũ ꝛ tali miscibile est: ad omiomerũ .i. miscibile.

¶ Tertio phs epilogat circa ipsa miscibilia di. qꝫ qđlibꝫ ẽ miscibile: quia nõ est celuꝫ: nec lapis: neqꝫ homo. sed tm̃ illud qđ est bñ terminabile termino alieno: ꝛ est actiuum ꝛ passiuũ: neqꝫ quodlibꝫ miscibile est cuilibꝫ alteri miscibile: sed tm̃ illi qđ põt facere mixtũ omiomerũ: ꝛ eiusdeꝫ rationis per totũ. sic qꝫ quelibꝫ pars mixti sit mixta. ideo colores ꝛ sapores artificuꝫ nõ bene miscẽtur: quia nõ quelibet pars mixti in eis est mixta: lꝫ videatur eẽ mixta. Le. l. (Sed ẽ miscibile quidẽ qđcũqꝫ bene determinabile ens passiuũ fuerit ꝛ actiuũ: ꝛ tali miscibili) qđ (ẽ ad omiomerum). i. faciẽs mixtũ eiusdẽ rõnis per totũ (est miscibile) aliud qđ est etiã faciẽs mixtũ per totum.

¶ Mixtio aũt est miscibiliũ alteratoꝝ vnio.

¶ Quarto ꝛ vltimo epilogat phs circa diffõnẽ mixtionis. di. mixtio est vnio miscibiliũ alteratorũ. nõ enim dicit generatio: quia nõ generãtur miscibilia: neqꝫ dicit miscibilium corruptoꝝ: quia corrupta ſm hꝫ nõ miscentur: sed dicit alteratorũ ad denotãduꝫ miscibilia: nõ esse corrupta simpliciter: sed bene alterata. ita qꝫ qualitates illorũ remisse sunt per alterationẽ: non aũt forme substãtiales miscibilium remisse sunt neqꝫ corrupte: sed dicit̃ in diffõne vnio miscibiliũ alteratoruꝫ: vt diffiniat̃ mixtio per suũ genus: ꝛ per suã differentiã. Mixtio enĩ est de predicamẽto relationis: sicut vnio ꝛ cõpositio. nõ est ergo mixtio aliqua generatio vel corruptio: sed est relõ ĩcludẽs in sua rõne generationẽ mixti: ꝛ corruptionẽ miscibiliũ: ꝛ quia nõ includit generationẽ: vt gñatio est: neqꝫ corruptioneꝫ vt corruptio est. ppterea dicit̃ qꝫ mixtio est vnio miscibiliũ alteratoꝝ vnio igr̃ est genus: cũ omnis mixtio sit vnio: ꝛ non ecõtra: sed miscibiliũ alteratoꝝ est differẽtia per quã mixtio differt a generatiõe ꝛ corruptione: ac etiã a cõpositione ꝛ iuxtpositiõe. Le. lr̃am (Mixtio autẽ est miscibiliũ alteratorum vnio)

Notandum

qꝫ de vnione elementoꝛuꝫ in mixto fuerũt quatuor opiniones. Quarũ pꝛima fuit Auic. p̊ sue sufficiẽtie: quã recitat Cõment. tã hic qꝫ 3°. celi. ꝛ eã iprobat. dixit enĩ Auic. qꝫ elemẽta sunt in actu in mixto ſm suas eẽntias absqꝫ aliqua corruptiõe elementoruꝫ. ꝛ absqꝫ aliq̃ remissiõe formaꝝ substantialiũ. sic qꝫ in mixto est dare partem que actu est ignis: ꝛ partẽ que est actu aqua: ꝛ partẽ q̃ est actu terra: ꝛ partẽ que est actu aer: nõ tamẽ seinuicẽ penetrãt iste partes: sed distinguũtur loco: quorũ distinctio ppter ĩsensibilitatẽ ꝛ paruitatẽ nõ apparet. quando .n. elemẽta veniũt ad mixtioneꝫ per diuisionẽ suarũ portiũ materie cõtinuantur: ꝛ forme cõtinuant̃: ꝛ sicut nõ seinuiceꝫ penetrãt materie: ita nec forme: sed sunt extra seinuicẽ: sicut particule aque ꝛ vini in vitro. ¶ Cõtra hãc opi. arguit Cõmen. 3. ce. ĩferẽs quatuor icõueniẽtia. Pꝛimũ est. nllũ compositũ ex elemẽtis est vnũ in actu: qm̃ illud nõ ẽ vnũ in actu: qđ est tm̃ vnũ vnitate cõtactus vel cõtinuationis: sed oẽ ꝯpositũ ex elr̃is est tm̃ vnũ vnitate ꝯtact⁹ vel continuatõis. vꝫ. eltoꝝ. per Aui. igr̃ ꝛc. Et ꝯfirmatur: qꝛ ex pluribus existẽtibus in actu nõ fit aliqđ vnũ in actu vt declarauit. 7°. metaphysice. si ergo elemẽta sunt actu in mixto. sequit̃ qꝫ ipsũꝫ mixtũ nõ est aliquod vnũ in actu. ¶ 2ᵐ incõueniẽs est qꝫ nullũ mixtũ differt in substãtia ab elemẽtis: sed tm̃ in accidẽtibus quoniã gñatio mixti nõ est generatio simplr̃: sꝫ ſm quid cũ forma mixti sit accidẽtalis adueniẽs enti in actu. data opione Auic. ¶ 3ᵐ icõueniẽs qꝫ mixtũ compositũ ex elemẽtis nõ habꝫ aliquã vnã formã per quã dicatur vnũ essentialr̃ ꝛ per se: sed est plura essentialr̃. vꝫ. aggregatũ ex elemẽtis. ¶ 4ᵐ est: qꝫ non quelibꝫ pars quãtitatiua mixti est mixta: quia nullum elemẽtum existẽs in mixto est mixtũ: neqꝫ quelibꝫ pars quãtitatiua lapidis ẽ mixta: cũ necessario assignent̃ ĩfinite portes q̃titatiue lapidis. quarũ nllã cõtinet oĩa elemẽta. si elemẽta loco distinguũtur in mixto: vt asserit Auic. Sed in speciali arguit̃. Quia data illa opione sequit̃ qꝫ lapis aut ferꝝ positum in aqua. statim corrũperet̃. ꝯñs est cõtra experientiaꝫ: ꝛ pꝫ ꝯña: qꝛ aqua statim deberet corrũpere ignẽ existeꝫ in lapide vel in ferro cũ sibi contrariet̃. ꝛ eideꝫ debite applicet̃: vt supra illũ habeat proportiõem maioris inequalitatis. imo sequit̃ qꝫ nullũ compositũ ex elemẽtis possꝫ notabili tẽpore durare. quoniã elemẽta si sunt in actu in mixto deberẽt moueri ad loca sua. ¶ P̄. sequit̃ qꝫ in gñatiõe colorũ: odorũ ꝛ saporũ qualitates pꝛime deberẽt esse distincte ſm sitũ. ꝛ ꝯñter colores extremi in generatiõe mediorum coloꝝ: qđ est falsum: quia tũc tales qualitates 2ᵉ non essent forme simplices: sed mixte ex partib⁹ diuersarũ rationũ. ¶ Scđa opĩo fuit Cõmen. 3. ce. qꝫ forme substãtiales elementorũ nõ corrumpunt̃ ſm totũ: sed remittũtur ꝛ corrumpunt̃ ſm partẽ: ꝛ ex collectiõe illorũ sic diminutarũ ꝛ remissarũ pueniit forma mixti: sicut cũ albedo ꝛ nigredo admiscent̃: fiũt ex eis colores medij. inqt ipse: neqꝫ habꝫ pro icõueniẽti formas substãtiales elementoꝝ suscipere magis ꝛ minus: quia dicit hoc illis cõtingere propter ĩperfectionẽ earũ: cũ suũ esse sit mediũ in accidẽtia ꝛ formas perfectas. participãt igr̃ nãm acciᵐ in hoc qꝫ intendunt̃ ꝛ remittunt̃ ꝛ participãt naturã formarũ substãtialium perfectaꝝ in eo qꝫ denominãt substãtialr̃ ꝛ simpliciter: sicut ille corrumpunt̃. ergo ĩquit Cõmen. forme eltorum ſm partẽ: quia alr̃ manerent actu in mixto: nõ auteꝫ corrumpũtur ſꝫ totũ: quia alr̃ pꝛima materia reciperet pꝛimo ꝛ eẽntialr̃ omnes formas: ꝛ nõ reciperet formas mixtoruꝫ mediãtibus formis elemẽtorũ: qđ est falsuꝫ. ¶ Cõtra istã opinionẽ arguit̃. pꝛimo sic. Si intensio ꝛ remissio formarũ substantialiũ elementoꝝ. sequit intensiõem ꝛ remissionẽ qualitatũ pꝛimarũ: vt dicit Cõmen. sequit̃ mixtũ gñatum ex elemẽtis eẽ elm̃. ꝯñs est ĩpossibile. Et pbatur consequẽtia. Naꝫ in gñatione lapidis manet frigiditas terre: ꝛ siccitas eiusdẽ denominãs lapidẽ eẽ actu frigidũ. ꝛ actu siccũ. igit̃ p ideꝫ manet forma substãlis terre denominãs lapideꝫ esse terrã. ¶ Secũdo sequit̃ aliqđ eẽ corpus generabile ꝛ corruptibile: qđ nõ est mixtũ nec elementũ. ꝯñs ẽ ĩpossibile. ꝛ pbatur ꝯña ponendo qꝫ in pedali aeris sit corrupta caliditas vsqꝫ ad gradũ mediũ. ꝛ sit itroducta frigiditas vsqꝫ ad eundẽ gradũ. sic qꝫ latitudines sint equales ꝛ in eodẽ subiecto pꝛimo consimilr̃ remittat̃ humiditas vsqꝫ ad gradũ mediũ: ꝛ itroducatur alia medietas latitudinis siccitatis. ꝛ sequit̃ illud pedale nõ esse mixtũ: quia non habet formã mixti: nec etiã elementũ: quia nõ est calĩm: nec frigidũ: nec humidũ nec siccũ. ¶ Itẽ sicut ex. 4. elementis gñatur aliquid qđ nõ est elꝫ. qꝛ in materijs elemẽtoꝝ coextendunt̃ forme omnes substãtiales eltorũ. ita in casu

istu:cū in materijs duorū elementoꝝ coextēdatur forme
illorū:sicut qualitates p̄me. ex his nō debꝫ gn̄ari elm̄:nō
etiā mixtū:quia illud nō cōponeret̄ ex quattuor elemētis.
¶ Tertio sequit̄ ꝙ forma mixti est itēsibilis ⁊ remissibi-
lis: quia sicut forma elemēti recipit̄ in materia mediāte
qualitate p̄ma itensibili ⁊ remissibili.ita forma mixti re-
cipitur in mā p̄ma mediāte forma elemēti itensibili ⁊ re-
missibili:⁊ sicut forma elemēti determiat sibi naturalr̄ q̄-
litatē p̄mā itensibilē ⁊ remissibilē.ita forma mixti deter-
minat sibi naturalr̄ aliquā qualitatē p̄mā itensibilē ⁊ re-
missibilē. ¶ Quarto sequit̄ ꝙ ad subām est per se mot⁹.ꝯ
pbm.7.physicorū. Et ꝓbatur ꝯn̄a. Nā ideo ad qualitates
p̄mas est ꝑ se motus. per Ar. in loco allegato: quia habēt
per se ꝯtrariū:sed etiā forme substātiales elemētorū hn̄t
per se cōtrariū si itendūtur ⁊ remittūtur: sicut qualitates
p̄me.igr̄ ⁊c. Inducūtur etiā icōnenietia ꝯtra Cōmēt. que
ipse iducit cōtra Auic. vꝫ.ꝙ mixta nō differūt ab elemen
tis in subā.sed tm̄ in accib⁹: cū forma mixti adueniat enti
in actu.⁊ ꝯ̄r ꝙ nullū compositū ex elemētis est vnū in
actu:necꝫ vnū essentialr̄:⁊ per se per vnā formaꝫ. ¶ Ter
tia opio fuit Egidy⁹ Ro.di.ꝙ elemēta nō manēt in actu in
mixto:necꝫ forme substātiales elemētorū manēt in mix-
to.imo penitus corrūpūtur:sed manēt eīa in mixto acci
dētalr̄ ⁊ virtualr̄: qꝛ in mixto manēt accidētia elemētoꝝ.
nō quidē in sūmo:sed remisse:⁊ s̄m hoc quelibꝫ pars mix
ti est mixta:qꝛ in qualibꝫ pte mixti sunt hꝫ qualitates pri
me elemētoꝝ:nō quidē in actu denominatiue ⁊ in sūmo:
sed in poa. dicunt̄ aūt elemēta virtualr̄ esse in mixto inꝙ-
tum forma mixti est v̄tus potēs facere operatōes similes
operatiōibus elemētoꝝ. ¶ Cōtra hāc opionē est expres
sa sntētia Ar. in toto hoc tractatu. di.ꝙ non corrūpūtur
ambo necꝫ alterū:sed saluat̄ v̄tus eoꝝ:⁊ ꝙ vna gutta vini
nō miscet̄ mille amphoris aque:quia corrumpit̄. ⁊ iō diffi
niēdo mixtionē dicit ꝙ est vnio miscibiliū alteratoruꝫ.ar
guit̄ ergo sic. Quādo ex semie generat̄ plāta:aut animal
ex embriōe simplr̄ corrūpit̄ semē:⁊ oino corrūpit̄ embrio
nō obstāte ꝙ virtus seminis cū p̄mis qualitatib⁹ remane-
at in plāta:⁊ virtus embriōis cuꝫ suis qualitatib⁹ maneat
in animali:⁊ hoc ideo:qꝛ forma substātialis corrūpit̄. er
go elemēta simplr̄ oino corrumpūtur in gn̄atiōe mixti ꝑ-
pter corruptiōem formarū substātialiū nō obstāte ꝙ vir-
tutes ⁊ qualitates elemētoruꝫ maneāt in mixto. ¶ Itēꝫ
dic̄ phs ꝙ miscibilia manēt potētia in mixto.sic ꝙ rursus
possunt redire:aut igr̄ per illā potētiā possunt redire eadē
numero:aut eadē specie.si eadē numero. igr̄ forme subā-
les elemētorū nō sunt corrupte in gn̄atione mixti.si eadē
specie.igr̄ per idē aqua ⁊ ignis manēt poa in aere: quoniaꝫ
aer generat̄ ex illis.patꝫ ꝯn̄a:quia ex aere potest generari
ignis ⁊ aqua euisdē spēi cū igne ⁊ aqua corruptis: sed illō
ꝯ̄sis est ꝯtra itentiōem phi:qm̄ tūc duo elemēta vere mi-
scerētur ad gn̄ationē tertij elemēti: qd̄ est ipossibile: necꝫ
tūc ignis ⁊ aqua corrūperet̄ simplr̄:qd̄ est falsum. ⁊ pꝫ cō-
sequētia per Ar. di.ꝙ ea que sic manēt in poa in generato
nō corrūpūtur oino. ¶ Itē p̄mo ce. dic̄ phs ꝙ mixta mo
uētur ad motū elemētoruꝫ dominantiū in eis. Quero igr̄
qd̄ est p̄cipiū motus lapidis deorsuꝫ:aut forma elemēti:
aut forma lapidis:aut grauitas terre. si forma elemēti.ha
betur itentū.si forma mixti frustra dixit phus mixtū mo
ueri ad motū elemēti dominātis in eo. Si grauitas est p̄n
cipiū p̄mū ⁊ p̄ncipale:sequtur ꝙ aliqs est motus localis na
turalis ꝓueniēs ab itrinseco:cui⁹ natura nō est p̄mū p̄nci-
pium.ꝯ diffōnē nature datā a phō.z.physicoꝝ:⁊ patꝫ ꝯn̄a
quia nō est p̄ncipiū p̄mū illius motus natura que est mā:
necꝫ natura q̄ est forma. ¶ Itēꝫ.z.o physicorū Ar. diffini-
ens mām dicit.materia est illud ex quo fit aliqd cum isit:
⁊ exemplificat de lr̄is respectu sillabaꝝ.⁊ de ere respectu
statue:⁊ de elemētis respectu mixti. si igr̄ materia est in co-
eiu⁹ est materia:⁊ elemēta sunt materia mixti.igr̄ elemen
ta sunt in mixto nō tm̄ virtualr̄ s̄m suas qualitates: quia
per idē mixtū esset materia elementi:sed formalr̄ s̄m for
mas substātiales. ¶ Sed rōnibus arguit̄.⁊ p̄mo sic. ipos
sibile est ꝙ forma terre corrūpatur nisi alicui⁹ sue disposi
tionis medietas sit corrupta:sꝫ cuiuslibet dispōnis forme
terre pluſꝙ medietas remanet in lapide. igr̄ forma terre
est cū forma lapidis.tenet ꝯn̄a cū maiori nō solū de for-
ma terre:sed etiā de alijs elemētis. minor aūt est euidēs:
qm̄ dispositiōes naturales terre sunt siccitas ⁊ frigiditas:
grauitas ⁊ dēsitas.cōstat autē qualibꝫ istarū in magna ꝓ-
portiōe esse in lapide vltra gradū mediū. Et cōfirmatur.
nā terra aliqñ ē calida ⁊ humida absqꝫ corruptiōe sue for
me.igr̄ minus corrūpitur forma terre in gn̄atione lapidis
ex illa manētibus suis dispositionibus in tāta itensione ⁊
excellētia in lapide. ¶ Scdō sic. maior est alteratio iter
elemēta pro gn̄atiōe elemēti:ꝙ̄ pro gn̄atiōe mixti.cū ma-
ior sit alteratio extremi ad extremū.ꝙ̄ extremi i mediū.
igr̄ aliqua forma elemēti manet cū forma mixti. ꝓbatur
ꝯn̄a.ponēdo ꝙ ignis generet̄ ex aqua alterata ad gradū
caliditatis ⁊ siccitatis vt.8o. Et ꝙ aliqd̄ mixtū generet̄ ex
aqua cōsimilr̄ alterata ad gradū vt.5.⁊ argr̄ sic. forma aq̄
manet cum caliditate ⁊ siccitate vt.6.in gn̄atiōe elemēti.
igr̄ per ideꝫ in gn̄atione mixti:sed mixtuꝫ gn̄atur ex aqua
sub calitate ⁊ siccitate vt.5.vt suppositū est.igr̄ ⁊c. ¶ Et si
arguit̄ ꝙ per idē ꝓbaretur aquā in actu posse manere cuꝫ
mixto.negat̄ ꝯn̄a:quia plura corpora nō possunt simul eē:
bene autē plures forme substātiales cū simul sint forma
sensitiua ⁊ itellectiua in homine:vt colligit̄ de mente phi
⁊ Cōmen.3.de anima. ¶ Tertio seqt̄ ꝙ mixtū est eq̄ cor-
pus simplex:sicut elemētū. ꝯn̄s est falsuꝫ.⁊ pꝫ ꝯn̄a:si mix
tum nō componit̄ nisi ex materia ⁊ vna forma substātia-
li. Nec valꝫ rn̄o cōmunis di.ꝙ ideo mixtū est cōposit⁹ ꝙ̄
elementū:qꝛ determinat sibi q̄tuor qualitates p̄mas.ele-
mentū autē solū duas. Nā accidētia nō sunt de composi-
tione subāli mixti vel elemēti.ideo habere plura vel pau
ciora acci^a nō facit maiorē vel minorē compositionē.dici-
de tota spera elemētorū esset corpus mixtū:qꝛ determiat
sibi naturalr̄ quatuor qualitates p̄mas. ¶ Quarto seqr̄:
ꝙ ex duabus tm̄ elemētis possꝫ generari mixtū. ꝯtra de-
terminationē phi.z.hui⁹.di.ꝙ generabit̄ aut alterū illo-
rum aut z^m elemētuꝫ.⁊ pꝫ ꝯn̄a:qꝛ in duob⁹ elemētis inue
niunt̄ quatuor qualitates p̄me remisse faciētes ꝓ forma
mixti.imo sequit̄ ꝙ ex vno tm̄ elemēto possꝫ generari mix
tum:qd̄ est cōtra diffōnē de mixtiōe.di.ꝙ mixtio ē misci-
biliū alteratoꝝ vnio.⁊ pꝫ ꝯn̄a:quia actiōe celi due quali-
tates vni⁹ elemēti possunt remitti.⁊ alie due introduci fa
ciētes pro forma mixti. ¶ Quarta opio fuit Burlei.di.ꝙ
elemēta nō manēt actu in mixto:necꝫ forme substātiales
elemētoꝝ manēt in mixto:necꝫ etiā qualitates elemēto-
rum manēt simul in mixto:qꝛ nō est possibile in codē sub
iecto simul eē caliditatē ⁊ frigiditatē:necꝫ humiditateꝫ ⁊
siccitatē.nō etiā grauitatē ⁊ leuitatē:necꝫ raritatē ⁊ densi
tatē:qꝛ cōtraria nō sunt simul in codē subiecto:sed maxie
distāt.cōcedit autē ꝙ elemēta manēt v̄tualr̄ in mixto.ita
ꝙ ex elemētis generat̄ mixtū virtualr̄ cōtinēs omnia ele
mēta iquātuꝫ pōt facere easdē operatōes quas faciūt ele
mēta.⁊ hac videt̄ sonare textus Ar. di.ꝙ necꝫ simplr̄ ma
nēt:necꝫ simplr̄ corrumpunt̄: saluatur autē virtus eoruꝫ.
¶ Contra istaꝫ opionem procedūt omnia argumēta facta
cōtra aliaꝫ opi. Tamē in speciali nō videt̄ verū.ꝙ mixtū
ideo cōtinet virtualr̄ oia elemēta:quia potest facere ope-
ratiōes oium elemētorū.cū nullū mixtū pōt ꝓducere ali
quā qualitatē p̄mā in sūmo: ⁊ multa sunt mixta que non
possunt ꝓducere aliquod elementū.quodlibꝫ aūt elm̄ est

aptum natū ꝓducere elemētū: ⁊ aliquā qualitatē ꝑmā in summo. Deinde nō est verū ꝙ contraria nullo mō fiēt simul: quia lz nō sint actu in eodē subiecto ꝑmo: tamē sunt potentia. sic ꝙ ambo sunt in potentia: aut vnū est in actu: ⁊ alterū est in potentia. si enim latitudines qualitatū assignant per numez octonariū. dicēdū ꝙ in eodē subiecto ꝑmo est caliditas vt. 4. ⁊ frigiditas vt. 4. sed dicūtur po^a in subiecto illo: q2 neutra illarū denominat illud esse calidum vel frigidū: sed ambe simul denomināt illud eē tepidum. vbi aūt in subiecto aliquo ponat caliditas vt. 6. ⁊ frigiditas vt duo. caliditas dr esse actu in subiecto illo: quia denomināt illud eē calidū. frigiditas vero ē potētia in eodē subiecto: quia nō denominat illud esse frigidū: ⁊ ē apta nata denominare. Et ꝙ isto modo sint ꝯtraria ī eodē subiecto simul: quadrupli arguit. Ꝑmo ex parte caliditatis ⁊ frigiditatis: qm̄ minus calidū remittit magis calidum. ergo hoc est rōne frigiditatis cōiuncte. pz ꝯña. cū omnis talis actio sit ratiōe cōtrarietatis: vt determinatū est 3° tractatu. imo ignis aquā calidā vt vnū statim deberet alterare ad gradū summū caliditatis: quia nullā resistentiam haberet si nō est cōiuncta frigiditas cū caliditate. ¶ Itē aqua calida calefacit manū: ⁊ ferrū calidū īfrigidat: ꝙ non cōtingeret nisi ambo ꝯtraria simul essent. ¶ Secūdo ꝑncipaliter arguit ex parte humiditatis ⁊ siccitatis: quoniā ossa animaliū sunt sicca: cū sint de natura terre. ꝑ Ar. 3° de anima: ⁊ in eis ē hūiditas: quia alr non viuerent neq̄ nutrirentur. iuxta doctrinā Ar. in lib. de lon. ⁊ bre. vite: nō etiā partes taliū īuicem cōtrariarent: nisi in eis eēt humiditas: vt determinat phūs. 2. hui⁹. ¶ Itē in corpore odorifero ē humiditas ⁊ siccitas. igr ⁊c. aña colligitur de mēte phi in lib. de sen. ⁊ sen. di. ꝙ odor est passio sicci digesti ab hūido. ¶ Tertio ꝑncipaliter arguit ex parte grauitatis ⁊ leuitatis: qm̄ lignū est graue. ⁊ tamen in eo est leuitas. igitur ⁊c. tenet ꝯña cum ꝑma parte añtis: ⁊ scda declaratur: quoniā si ponitur lignū in ꝓfundo aque ipsū ascēdit: ⁊ nō rōne grauitatis terre: quia illa nō mouet sursum: sed deorsum: nō etiā ratiōe grauitatis aque. quia illa nō trahit sursum neq̄ deorsum in ꝓprio elemēto. ergo ille motus ē ratione leuitatis aeris aut ignis. ¶ Quarto arguit ꝑncipaliter rōne densitatis ⁊ raritatis. Quoniā raritas ⁊ densitas sunt qualitates cōtrarie ꝯñtes calidū ⁊ frigidum. per Cōmētatorē. 7. physicorū. Ex quo sequit ꝙ vbicūq̄ est caliditas. ibi est aliqua raritas: ⁊ vbicūq̄ est frigiditas. ibi est aliqua densitas: sed in ferro ignito est aliqua caliditas. igr in eodē est aliqua raritas: ⁊ tamē ferrū ignitū est densum per totū. igr ⁊c. ¶ Ista est oīno determinatio Cōment. 5° physicorū. di. ꝙ stāt simul caliditas ⁊ frigiditas: albedo ⁊ nigredo. sup illo verbo Ar. illud est magis vl minus tale in quo est plus vel minus de suo ꝯtrario. Et ꝑmo physicorū dicit phūs: ꝙ colores medij fiūt ex extremis. ⁊ in li° topicorū. Albus est qd̄ est nigro īpermixtus. ¶ Dicēdū ergo iuxta ītentōem Arist. ⁊ Cōmen. ꝙ elemēta neq̄ simpliciter manent: neq̄ simplr. i. totaliter corrumpunt: manent quidē in po^a s^m formas substātiales: ⁊ corrumpunt actu: quia nō manēt s^m compositionē forme cū materia: manet eni bene īherentia forme ad materiā: sed nō informatio faciēs ꝑ se vnū ex materia ⁊ forma: quoniā forma mixti existēs in actu: ⁊ non potētialis ad vlteriorē formā sola īformat materiā: ⁊ tollit īformationes omniū aliarū formarū. sic ꝙ forma mixti īformat materiā mediantibus formis omniū elementorū tā substātialibus q̄ accidentalibus: neq̄ distinguunt hꝫ forme loco ⁊ subiecto: q2 omnes sunt inuicē coextense in eodē loco: ⁊ in eodē subiecto: materie autē elementorū non sunt coextense: neq̄ quātitates illorū: sed omnes materie faciūt vnā mām per ꝯtinuationē: ⁊ simil̄r oēs quātitates īuicem ꝯtinuantur.

Et in hoc fuit deceptus Auic. q2 credidit formas elementorū cōtinuari ad cōtinuationē materierū: ⁊ nō coextēdi: quod tamē nō est verū: quia sic nō quelibꝫ pars mixti eēt mixta: sed quodlibꝫ elemētū sicut īducit qualitatē ī dispositionē in aliud elementū. ita īducit formā substātialē īherentē materie: ⁊ nō īformantē: vt sit dispositio recipiendi formam mixti.

Sed forte dubitat: q2 quando elemēta dissimbola seinuicē transmutant pro gñatiōe tertij elemēti non īducit formas ꝓprias substātiales. vna cum dispōnibus qualitatiuis: sed tm̄ formā tertij elemēti. igr per idē in gñatione mixti nō īducitur aliqua forma substātialis elemēti: sed tm̄ forma mixti. ¶ Rñdetur negādo ꝯsequentiā: q2 in gnōne mixti est specialis īfluxus celi: nō aūt in gñatiōe elemēti. quia forma substātialis elementi non presupponit nisi materiā cū dispositiōibus accn̄b⁹. forma aūt mixti presupponit oēs formas substātiales elementorum. vna cū omnibus dispositionib⁹ actib⁹ eorūdē. Et si ex hoc arguit ꝙ qualitates ꝑme nō ꝓducūt ꝓpria virtute formā substātialē mixti: sed virtute celi. negat ꝯña: quia hꝫ īfluxus nō requirit tāq̄ necessariū agēs ⁊ ꝑncipale: sed tāq̄ disponēs mām. Color eni ꝓpria virtute īmutat visum: ⁊ tamē idiget corpore luminoso: nō quidē ꝓpter se: sed ꝓpter dispositionē medij. Ita qualitates ꝑme ꝓpria virtute generāt formā mixti: tamē īdigent influxu spāli ipsius celi: nō ꝓpter se: sed ꝓpter dispositionē materie. nisi enim esset specialis īfluxus celi: nō ꝓducerent hꝫ forme elemētorum coextēse inuicē: sicut neq̄ metalla ⁊ minere in visceribus terre. ¶ Contra hāc opi. nō ꝓcedūt rōnes opioniū opinantiū: q2 ex dictis tam h̄ q̄ in superiorib⁹ oēs soluuntur: tamē īducūtur quatuor iconueniētia. Quorū ꝑmū ē: ꝙ aliqd̄ est īdiuiduū diuersarū specierū: quoniā cū forma substātialis det esse specificū: q̄libꝫ illarū formarū faciet īdiuiduū eē determinate spēi. ⁊ ille forme sunt diuersarū spērū. igr ⁊c. ¶ Scdm̄ iconueniens ꝙ ignis stat sub maiori dēsitate q̄ est dēsitas aque: aut ligni. q2 stat in mā lapidis per opiōnē istā. ⁊ ꝯñter sequitur ꝙ forma ignis stat in materia quasi absq̄ caliditate: cū in lapide ⁊ in ferro nlla sit caliditas aut valde remissa. ¶ 3^m icōueniēs. ꝙ oīa elemēta ꝑter vnū sunt in locis eis violētis: q2 mixtū est naturalr ī loco elemēti dominātis in eo. alia oīa trahūtur violenter. ¶ 4^m icōueniēs ꝙ nūquā elemētū corrūpit in mixtū: sed solū in elementū. Et ꝙ hoc sit iconueniēs: pz: quia tūc elementū posset perpetuari: sed semper ex mixto generaretur mixtū: ⁊ patꝫ ꝯña: quia idē elemētū maneret in omnibus mixtis. Ista videt esse itētio Ar. di. in hoc ꝑmo ꝙ generatio vni⁹ est corrup.⁹ alterius: ⁊ ꝙ gñatio est trāsmu° totius in totū nullo sensibili remanēte. ⁊ per ꝯñs in generatione mixti fit resolutio vsq̄ ad mām primā ex parte formarū substantialiū. ¶ Itē Cōmēt. 2. de anima ponēs differentiā īter formā substantialē ⁊ accidētalē. dicit ꝙ forma substātialis aduenit enti in po^a. forma aūt accidentalis aduenit enti in actu: quo dato sequit formā mixti esse formā accidētalē: quia aduenit enti in actu. ⁊ ꝯñter generatio mixti erit accidētalis ⁊ nō substātialis: que oīa sunt falsa. ⁊ cōtra phm̄ in hoc ꝑ. ¶ Ꝑ. dicit phūs. 7. metaphysice. ꝙ ex pluribus existibus in actu nō fit vnū. ideo si plꝫs sunt forme substātiales in mixto ipm̄ mixtū nō est aliqd̄ vnū in actu. neq̄ aliqd̄ vnū essentialr ⁊ per se: que omnia sunt falsa. ⁊ reducta cōtra precedētes opiones. ¶ Ad primū negat ꝯña: ⁊ dicit ꝙ nulla forma dat esse specificū: nisi sit in actu. cōstat aūt ꝙ forme elemētorū sunt po^a in mixto: se tenētes tm̄ ex parte materie tāq̄ dispōnes forme mixti. ideo sola forma mixti est in actu: cū ipsa sola denoīet ⁊ ponat indiuiduū in determinata spē. Ipsa. n. forma mixti nō se tenet ex pte mãe: cū nō sit eēntialis dispō alteri⁹ for^e

substātialis: sed īformat τ īheret. alie autē forme. vȝ. elementorū īherent τ nō īformant. dictum est enim alibi ꝙ forme sunt in multiplici differētia: quoniā quedā sūt que nō īformāt nec īherent vt ītelligētie celi. quedaȝ īformāt τ īherent: vt forme elemētorū τ mixtorū: quedā īformāt τ nō īherent: vt anime hominū: quedaȝ vero īherēt τ non īformant: vt forme subales elemētorū existēs in mixto. ℭ Ad scdm ꝺicitur ꝙ illō nō sequit̃: quia in mixto. puta in lapide vel in ferro nō est aliqs ignis: nec aliqđ elementum absolute loquendo: sed bene in quolibȝ illorum sunt forme substātiales omniū elemētoꝝ nō remisse neqȝ refracte: qꝛ remissio τ refractio est ex parte formaliū accidētalium: sed sunt ītegre eo mō quo in eltis: ꝓpterqꝫ ꝙ in eltis sunt actu. in mixtis vero sunt tm̄ po^a: ꝓpter quā causam ē cōcedēdum formā ignis esse sub maiori grauitate τ densitate qꝫ sit aq̄ aut lignū: τ ꝯsr ꝙ est valde sub modica caliditate: hec tamen nō ꝯueniret forme ignis si esset in actu denominās aliqđ eē ignē. ℭ Ad 3^m rńsum est ꝙ in mixto nō est aliquod elemētū. ideo nō oia elemēta preter vnū sunt in locis eis ꝺidētis: sed ꝯcedit̃ cū determinatiōe. vȝ. ꝙ oia elemēta sunt po^a in mixto: τ ꝙ omnia elemēta sunt substātialr in mixto ad hūc ītellectū ꝙ oium elemētorū forme substātiales sunt in mixto: τ sic debȝ intelligi illud phi ꝑmo celi. mixtū mouetur ad motū elemēti predominātis in eo. vȝ. po^a τ nō actu. sic ꝙ in mixto nō est actu aliquod elemētū: sed sunt in eo forme substātiales τ accidētales elemētoꝝ scdm quas dicit̃ domiari: neqȝ est īcōueniens aliquas tales formas esse in locis violentis: aut trahi sursum vel deorsum violēter. alr mot^9 localis mixti in vacuo fieret subito: qꝛ nō haberet resistētiā īntrinsecā: neqȝ extrinsecā. ℭ Ad 4^m īconueniēs negat̃ illud seq: nā supra ꝯcessū est oia elemēta corrūpi quādo veniūt ad mixturā: nō qđē corruptiōe completa: sed īcompleta. Cōcedo tamē ꝙ forma elemēti nō corrūpit̃: τ ꝙ ipsa possȝ ꝑpetuo: τ si perpetuo ex mixto fieret mixtū: sed illud nō est possibile naturalr: qꝛ sicut elementa resoluūtur in mixta: ita ecōtra mixta resoluūtur in elemēta. τ sicut elemētū resoluit̃ in elemētū. ita mixtū in mixtū resoluit̃. ℭ Ex ꝑdictis solute sunt auctoritates adducte. vn̄ cōcedo ꝙ generatio vni^9 est corruptio alteri^9: lȝ nō semꝑ gn̄atio cōpleta vni^9 sit corruptio cōpleta alterius. sic econtra in corruptiōe mixti in elemēta: corruptio ꝯpleta mixti est gnō incōpleta elemēti. cū generet̃ compositū τ nō forma substātialis: cū vero īducitur diffinitio gn̄ationis data a pho in hoc ꝑmo. rńo ꝙ diminute allegat̃: qꝛ Arꝭ. dicit ꝙ gn̄atio ē trāsmu^9 totius in totū nullo subiecto sensibili remanente ītelligēs per subm sensibilē subiectū in actu: qđ est ens cōpositū ex materia τ forma substātiali iuxta modū loquendi Porphyrij di. in vlibus. Accidēs ē qđ adest τ abest preter subiecti corruptionē. cōstat autē in gn̄atione mixti oia talia subiecta corrūpi. Consimilr ad Cōmēt. ꝙ per ens in actu nō ītelligit aliquē actū: sed compositū actuale ex materia τ forma. cōstat aūt formā mixti nulli tali enti ī actu aduenire: sed tm̄ enti in potētia. vȝ. mãe ꝑme τ formis elemētorū: nō tamē eodē modo: quia aduenit materie prie ībesiue τ īformatiue. formis aūt elemētorū solū dispositiue. Et ꝯñter ꝯcedatur cū pho. ꝙ ex plurib^9 existētibus in actu nō fit vnū in actu neqȝ per se: neqȝ essentialr: mō forme elemētorū sunt tm̄ in po^a. sic ꝙ nō sunt in actu actualitate cōstitutionis τ denominatiōis. cū nō dēt nomen neqȝ diffinitionē. possunt tamē dici in actu actualitate ꝑsentialitatis τ existētie. ꝺ quia actualitate nō fit mētio in ꝑñti: sed eo mō quo dcm̄ est τc. Laus deo omnipotēti τ īmaculate Virgini. τ pietissimo parenti Aurelio Augustino. explicit ꝑmus de generatiōe τ corruptiōe Diui Pauli Veneti Augustiniani.

De mixtione quidē igit̃ τ tactu: τ facere τ pati dictū est quo modo existāt trāsmutantibus scdm naturam. Amplr^9 autē de generatiōe τ corruptione aliqua τ simplr: τ quo mō est: τ ꝓpter quā causaȝ. Similr autē τ de alteratione dcm̄ est quid est alterari: τ quā hȝ differētiā eoꝝ. Reliquū aūt ꝯsiderare circa vocata elemēta corporum. Text^9 ꝯmenti ꝑmi.

ℭ Iste est scđs liber de gn̄atiōe. in quo Arꝭ. determinat de gn̄abilib^9 τ corruptibilibus tā mixtis qꝫ simplicib^9. postqꝫ determinauit in ꝑmo lib. de gnōne τ corruptione: τ de nā generatoꝝ τ corruptorū: q̄ est cōicare in mã: τ esse actiuū τ passiuū. ℭ Diuidit̃ igr̃ iste liber in. 4. tractat^9: q̄rū ꝑmus agit de ꝑncipijs elemētorū: q̄ sunt ꝑma gn̄abilia τ corruptibilia. scđs agit de gnōne τ corruptiōe illorum. ibi (Qm̄ aūt determiatū est) 3^9 agit de gn̄atiōe τ corruptiōe mixtorū que sūt scđaria gn̄abilia τ corruptibilia. ibi (Admirabitur autē aliqs) 4.^9 agit de causis vlibus gn̄ationis τ corruptiōis tā mixtoꝝ qꝫ eltoꝝ. ibi (Quia vo sunt qđā) Primus tractatus diuidit̃ in. 4. caplā. in quoꝝ ꝑ phs determiat de ꝑncipio mãli ipsoꝝ eltoꝝ. In 2° determiat de ꝑncipio formali eorūdē. ibi (Principiū qdeȝ ꝑmū) In 3° separat ꝑn^m formale a ꝑncipio nō formali. ibi (Ipsoꝝ aūt tāgibiliū) In 4° ꝑscrutat̃ numerū eltoꝝ. ibi (Qm̄ autem quatuor) Primū caplm diuidit̃ in duas partes ꝑncipales. in quarū ꝑma phs ōndit perscrutationē de eltis ꝑtinere ad naturalē. In scđa vo exequit̃ de ītento determinās de ipso mãli ꝑncipio eltoꝝ. ibi (Voꝝ aūt) Quātum ad ꝑmā partē Arꝭ. ponit hāc ꝯnem. Ad pħm naturalē pertinet cōsiderare de eltis. istā ꝯnē phs ꝓbat duplr. τ ꝑmo sic. Ad pħm naturalē ꝑtinet cōsiderare oēs passiōes eltorū. igitur τc. tenet ꝯña: qꝛ ad eūdē artificē ꝑtinet ꝯsiderare subiectū τ passiones. vna. n. scia est vnius generis subiti ꝑtes τ passiōes ꝯsiderās: vt hr̃ ꝑmo posterioꝝ. Añs aūt declaratur. Nam passiones eltoꝝ sunt gnō τ corruptio: alteratio: actio τ passio: tact^9 τ mixtio: sed oia ista sunt de consideratione pħi nālis. igr̃ ad pħm nālem ꝑtinet ꝯsiderare de oībus passiōib^9 eltoꝝ. ꝯña tenet cū maiori: qꝛ ille passiōes ꝑmo ꝯpetūt eltis. τ deinde mixtis rōne eltoꝝ. minor aūt est demōstrata ꝑ hm^9. in cu^9 ꝑ tractatu determinatū ē de gnōne τ corruptiōe tā simplr qꝫ scdm qd: quō est: τ quō nō ē: τ ꝓpter quā cām est in reb^9: qꝛ ꝓ nām ꝑme mãe. In 2° tractatu determinatū est de alteratiōe. τ qd ē alterari: τ quā dr̃iam hȝ ad gnōnē τ corruptōem. ipsa altera^9 τ ipm alterari. In 3° tractatu determinatū est de tactu: τ de actiōe τ passiōe qb^9 ꝯueniūt: τ qbus nō ꝯueniūt. in 4° vo determinatū est de mixtiōe: τ de ꝯueniētia τ disconeniētia eltorū īuicē ꝯcurrētū ad gnōnē mixti. L. c. li. (De mixtiōe qdeȝ igr̃ τ tactu: τ de facere τ pati dcm̄ est quō existūt in rebus trāsmutātib^9) seinuicē (scdm nām. ampli^9 aūt τ de gnōne τ corruptōe aliqua) .i. scdm qd (τ simplr quō est: τ ꝓpter quā cām. simr aūt τ de alteratiōe dcm̄ est: τ qd alterari τ quam hȝ dr̃iam eoꝝ) .i. ad ea que gn̄ant̃ τ corrūpūtur (reliquū aūt cōsiderare circa vocata elta corporum)

ℭ Generatio quidē τ corruptio omnibus natura subsistētibus substantijs est non sine sensibilibus corporibus.

ℭ Scđo arguit phs ad eādeȝ ꝯclonē. Nā ad pħm naturalem pertinet considerare de his sine qbus non est gn̄atio vel corruptio rerū existentiū in natura: sed sine elemētis nō est gn̄atio vel corruptio rerū existentiū in nã. igitur ad

phm naturalē pertinet cōsiderare de elītis: tz ↄña cūz ma
ioꝛ. minoꝛ aūt est nota iductiue. Naz gn̄abilia ꝛ coꝛrupti
bilia nō sunt nisi elemēta aut mixta. constat autez mixta
generari ꝛ coꝛrūpi ꝓpter elementa existētia in illis: vt pa
tuit tractatu. 4. pmi lib. L.c.li. (Gn̄atio. n. ꝛ coꝛruptio oī
bus nā exn̄tib⁹ substātijs actiuis) ꝛ passiuis (nō sine sensi
bilib⁹ coꝛpib⁹). i. elītis pōt ↄpetere. ¶ Notādū q̄ elīm tri
plr accipit̄ sm̄ triplicē ethymologiā. p̄ quidē dr̄ elemētuz
ab yle qd̄ est p̄ma materia: ꝛ debz exprimi ylemētū: sz mu
tatur i. in e. ꝓpter meliorē sonū: ꝛ dicit̄ elementuz. ꝛ sic ac
cipit̄ elemētū ꝓprijssime: quia de nullo dr̄ nisi de p̄ma ma
teria. iuxta diffinitionē datā de elemēto: cū dr̄ elementuz
est illud qd̄ in cōstitutiōe coꝛpoꝝ est p̄mū: ꝛ in resolutio
ne vltimū: vt colligitur a pho p̄mo phycoꝝ. ¶ 2⁹ dr̄ ele
mentū quasi elenamētū: vt quia per materiā ꝛ formā ele
uatur compositū nāle cū dicotur in po⁹ rōne materie: ꝛ in
actu rōne forme: vt ꝓbat phus. 2. physicoꝝ. ideo ꝓprie lo
quēdo materia ꝛ forma sunt elemēta. iuxta illud phi i p
logo physicoꝝ. vnūquodq3 arbitramur cognoscere cū co
gnoscimus p̄ma p̄ncipia: ꝛ p̄mas cās vsq3 ad elemēta. isto
modo diffinit Ar. elīm. 5⁰ metaphy. di. elementū est illud
ex quo fit aliqd in existēte in īdiuisibili spē in aliā speciez.
¶ Tertio dicit̄ elementū quasi alimētū. ꝛ sic terra: ignis
aqua ꝛ aer dicūtur elemēta: q2 sunt nutrimēta ꝛ alimēta
mixtoꝝ. isto mō accipit phs elīm 3⁰ ce. di. elemētū est illud
in quo dissoluūtur coꝛpora: ꝛ quia mixta dissoluunt̄ in illa
4. sicut ex illis generant̄: vt patuit p̄mo lib. ideo illa. 4. di
cuntur elemēta: nō quidez ꝓprijssime neq3 ꝓprie: sed cōi
ter ꝛ quodā mō metaphoꝛice. Ideo Ar. non dicit simplr̄
ea esse elemēta: sed vocata elīta: qm̄ apud omnes illa cōi
ter dicebātur eē elemēta. Vn̄ terra ꝛ aqua. ignis ꝛ aer di
cuntur elemēta: q2 ex his fiūt composita naturalia: ꝛ non
habēt partes diuersaꝝ rationū, ita ex illis. 4. fiūt mixta: ꝛ
nō sunt resolubilia in coꝛpora diuersarū rōnū. materia. n.
ꝛ forma terminātia resolutionē elementoꝝ non sunt coꝛ
poꝛa: partes autē quātitatiue eorundē coꝛpoꝝ simpliciuz
ꝛ si sunt coꝛpora in que fit aliquo mō resolutio: nō tamen
sunt diuersarū rationum.

2 ¶ Hoꝝ3 autē subiectam materiā. hi quidē esse
inquiūt vnā: vtputa aerez ponētes: aut ignem
aut aliquod mediū. Hoꝝ3 aliquod ꝛ coꝛpus
ens separabile: hi autē plura per numerū vno
Hi quidē ignem ꝛ terrā. Hi autez ꝛ hec ꝛ ae
rem tertiū. Hi autem ꝛ hoc ꝛ aquā quartum:
vt Empedocles ex quib⁹ congregatis ꝛ segre
gatis ꝛ alteratis ait cōtingere generationez ꝛ
coꝛruptionem rebus.

¶ Ista est scd̄a ps hui⁹ capli. in qua phs determinat de p̄n
cipio materiali elitoꝝ recitās tres opi. Quaꝝ p̄ma fuit an
tiquoꝝ. scd̄a platonicoꝝ3. ibi (Ut aūt in thymeo) 3ª fuit
opio Ar. ibi (Nos autē dicim⁹) Prima igr̄ fuit opio an
tiquoꝝ: quoꝝ quidā di. nullā esse materiā elemētoꝝ3. sed
ipsa elemēta esse materiā rerū generabiliū ꝛ coꝛruptibili
um: non tamē isti antiqui ↄsimilr̄ locuti sunt de elemētis
in assignādo illis rōnem p̄ncipij materialis: qm̄ quidā po
suerūt tm̄ vnū p̄ncipiū: quidā autē plura. ponētiū tm̄ vnū
materiale p̄ncipiū: quidā dixerunt illō esse aquā. qdaz ae
rem: quidā ignē: quidā vero mediū īter aerē ꝛ ignē: aut ī
ter aquā ꝛ aerē: q̄ quidā dixerūt eē coꝛpus in actu separa
tum ab omni ↄrietate. ponētiū aūt plura p̄ncipia mālia.
quidā posuerūt duo tm̄. vz. terram ꝛ ignē: vt Parm. ꝛ me
lissus: alij aūt tria. s. duo noīata. ꝛ addiderūt 3ᵐ. vz. aerez:
aquā autē nō posuerunt p̄ncipiū: quia viderūt illaz gene
rari imediate ex terra: ꝛ moueri ad centrū mūdi vna cūz
terra. Alij vero p̄ter hec tria addiderūt 4ᵐ. vz. aquam: vt
Empedocles qui posuit. 4. elemēta eē p̄ncipia materialia:
per quoꝝ cōgregationē fiebat gn̄atio: ꝛ per illoꝝ segrega
tionē fiebat coꝛruptio rerū. L.c.li. (Hoꝝ aūt). s. antiquo
rum (subiectā mām. hi quidē īquiūt esse vnā: puta aerez
ponētes: aut ignez: aut aliquod mediū hoꝝ coꝛpus ens)
. i. existēs in actu (ꝛ separabile) a ↄrietate (hi aūt plura p
numerū vno. hi quidē ignē ꝛ terrā. hi autez ꝛ hec ꝛ aerem
3ᵐ: hi aūt ꝛ hec ꝛ aquā 4ᵐ: vt Emp. ex qbus congregatis ꝛ
segregatis ꝛ alteratis cōtingere generationē ꝛ coꝛruptio
nem) dicebat esse (in rebus)

¶ Quoniā quidē igit̄ prima principia ꝛ elemē 3
ta: bene h3 dicere q̄ sit cōfessum ea: qbus trās
mutatis aut sm̄ cōgregationē aut segregatio
nem vel scd̄m aliā trāsmutationē cōtingit gn̄a
tionem esse ꝛ coꝛruptionem.

¶ Istis opīonibus recitatis phs cōparat eas adinuicē. ꝛ p̄
declarat in quo bene dixerūt ponētes plura p̄ncipia ma
terialia di. q̄ ponētes multitudinē p̄ncipioꝝ materialiū:
ꝛ dicētes eam esse elemēta. bene dicūt in hoc: q2 saluāt cō
fessa ad sensuz. s. generationē ꝛ coꝛruptionē: ꝛ alias trans
mutationes nāles. di. n. q̄ ex huiusmodi elemētis trāsmu
tatis sm̄ cōgregationē ꝛ segregationē: aut sm̄ aliaz trans
mutationē cōtingebat generationē ꝛ coꝛruptionez fieri.
Duo igr̄ isti posuerūt p̄mū: q2 p̄ncipia materialia sunt plu
ra: ꝛ in hoc male dixerūt: q2 vt ꝓbatū est p̄mo hui⁹: impos
sibilis est multitudo p̄ncipioꝝ materialiū: sed est tm̄ vna
materia omniū in se habentiū trāsmutationē. 2ᵐ q̄ dixe
runt fuit q̄ ista p̄ncipia se trāsmutant. ꝛ in hoc bene dixe
rūt: quoniā si plura sunt p̄ncipia materialia necesse est q̄
se transmutent: ad quoꝝ transmutationē sequit̄ genera⁹
ꝛ coꝛrup⁹. L.c.li. (Qm̄ quidē igr̄) aliqui ponūt plura (pri
ma p̄ncipia ꝛ elemēta bene hūt dicere q̄ sit cōfessuz). i. q̄
est cōfessum ad sensum (ex qbus elementis trāsmutatis:
aut sm̄ cōgregationē ꝛ segregationē: aut s3 aliā transmu
tationez cōtingit) eos dicere (gnōnē ꝛ coꝛruptionem)

¶ Sed facientes quidē vnā materiā extra p̄re
dicta: hāc autē separabilē ꝛ coꝛporeā peccant.
Impossibile eniz sine cōtrarietate esse coꝛpus
hoc sensibile. Aut eni leue: aut graue aut cali
dum aut frigidū necesse esse īfinitū hoc q̄ qui
dam dicunt esse principium.

¶ Scd̄o phus manifestat in quo male dixerūt ponentes
vnū principiū materiale di. q̄ ponētes vnā māz extra ele
mēta que sit mediū īter elemēta duplr̄ defecerunt. p̄mo
quidē: quia dixerūt hanc mām esse coꝛpus in actu: qd̄ est
īpossibile. quia principiū materiale omniū nō debz eē ali
quid in actu: s3 penitus in po⁹ vt omnes formas possit re
cipere. deinde defecerūt in hoc q̄ posuerūt istā materiaz
separatā a cōtrarietate cū non sit possibile aliquod eē coꝛ
pus īter elemēta: aut in spera elemētoꝝ3: q̄ nō sit graue
aut leue: calidū aut frigidū. hoc igr̄ materiale p̄ncipiuz q̄
dicūt eē īfinitū ꝛ īdeterminatū per carentiā formarū: ne
cesse est q̄ sit finitū ꝛ determinatū per actuationē forma
rum cōtrariarū: qm̄ necesse est ipm̄ eē calidū aut frigidū:
graue aut leue. caliditas. n. ꝛ frigiditas: grauitas ꝛ leuitas
sunt qualitates ↄtrarie a qbus nō pōt separari māle p̄nci
pium omniū. L.c.li. (Sed facientes qdē vnā mām extra
p̄dicta) elemēta (hāc aūt separabilē) a ↄrietate (ꝛ coꝛpo
ream) in actu (peccāt. ipoīe. n. sine ↄrietate esse coꝛpus h
sensibile) qd̄ ponūt mediuz in elīta (aut. n. leue aut graue:
aut calidū aut frigidū necesse est eē īfinitum) . i. materia

le elemētū (hoc quidē q̄ dicūt esse p̄ncipiū) ℭ Notādū q̄ iter ceteros antiquos isti magis accesserūt ad naturā p̄me mat̄e: in fundamēto.n. materie nihil est distinctū: q̄r mā de se nō est in actu aliq̄d cōtrarioꝝ: sed est in potentia ad vtrūq̄z. igr̄ eo ipso q̄ in elemētis sūt q̄litates ↄ̄rie: ꝛ hi posuerūt mām nullū esse elemētoꝝ: sed me⁹ iter elementa. vt separarēt ipsam a ↄ̄trarietate multū appropinq̄bāt ad naturā p̄me mat̄e. Ipsi tamē quadrupl̄r defecerūt: primo q̄r posuerūt mām esse corpus: cū nō sit corp⁹ de p̄dicamēto substātie: neq̄z de p̄dicamento q̄titatis. 2° q̄r posuerunt illā esse in actu. cū omne q̄d est in actu sit forma. vel sit habēs de se formā: materia aūt neq̄z ē forma: neq̄z ē de se hn̄s formā. 3° q̄r posuerūt materiā eē absq̄z ↄ̄rietate: cū nō possit separari a q̄litatib⁹ p̄mis: neq̄z a qualitatib⁹ s̄cd̄is ↄ̄siībus imediate cōbinationē duaꝝ qualitatū p̄maruz. 4° q̄r posuerūt materiā esse ifinitā. i. īdeterminatā per carentiā ōis forme cū mā p̄ma: lz de se nullā formā habeat: tamē vt existit in reꝝ natura est cōiuncta alicui forme: tā substātiali q̄ȝ accidentali.

Contra p̄dicta argr̄. ꝛ p̄mo q̄ est aliq̄d corp⁹ sensibile īfra sperā actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ: q̄ nō est calidū neq̄z fridum: nō etiā graue aut leue: q̄m in alteratiōe elemētoꝝ cōtingit vnū tm̄ hr̄e de calitate q̄ntū de frigiditate: ꝛ tm̄ de grauitate q̄ntū de leuitate. ℭ Scd̄o arguit̄ q̄ mā p̄ma separat̄ ab omni ↄ̄rietate: q̄m in celo est p̄ma materia: vt pbatū est p̄ hui⁹. ꝛ tn̄ in eo nulla ē ↄ̄rietas. per Arꝫ. p̄mo ce. ℭ Itē. 7. metaphyce. di. ph̄s q̄ materia nō ē q̄d: nec qualis: nec quāta. igr̄ est absoluta ab omni forma. ℭ Ad p̄mū d̄r q̄ lz aliq̄d sit corpus sensibile in spera elemētoꝝ: q̄d nō sit calidū neq̄z frigidū: nō graue neq̄z leue: nullū tamē tale corp⁹ est q̄d nō habeat caliditatē vel frigiditatē: grauitatē aut leuitatē. cui⁹ oppositū illi antiq̄ ↄ̄cesserūt de p̄n° māli existe iter elt̄a. ℭ Itē lz nō sit aliq̄d corpus in spera elementoꝝ q̄ nō sit actu calidū vel fridum: graue aut leue. tamē nō est aliq̄d tale. q̄n illud sit actu vl' po⁹ calidū vel frigidū: graue aut leue. Ipsi aūt antiq̄ ponebāt mediū iter elemēta nō esse actu neq̄z po⁹ calidū vl' frigidū: graue aut leue. ℭ Ad s̄cdm d̄r q̄ lz aliq̄ sit materia. vz. mā celi que sit ab omni ↄ̄trarietate separata: tn̄ materia hoꝝ iferiorū: aut illa quā ponebāt antiq̄ mediū iter elt̄a nō pōt separari a cōtrarietate: nō.n. separat̄ a ↄ̄rietate prima que est iter calidū ꝛ frigidū: humidū ꝛ siccū: neq̄z a cōtrarietate s̄cda que est iter graue ꝛ leue: raruz ꝛ dēsum. lz bene a ↄ̄rietate 3ᵃ que est iter albū ꝛ nigruz: dulce ꝛ amaruz: q̄ōlibꝫ.n. elemētuz req̄rit duas q̄litates p̄mas: ꝛ semper ad dēm cōbinatiōem pōtem qualitatū p̄maruz. resultat grauitas ꝛ leuitas: raritas ꝛ dēsitas. ideo materia non pōt esse sine q̄litatib⁹ p̄mis: neq̄z sine istis secūdis: sed sine alijs bene pōt eē: ꝗ̄ ū in elemētis nō sint colores: neq̄z odores: neq̄z sapores. Iste.n. qualitates resultāt ð necessitate ex mixtiōe oīum. 4. qualitatū primarū. Cū aūt inq̄t ph̄s materiā nō esse q̄d: neq̄z quātā: neq̄z qualē. itendit q̄ mā de sui natura nō determinat sibi formā p̄dicamenti substātie: neq̄z quātitatis: neq̄z qualitatis: sed breuiter ad oēꝫ talē est idifferēs: nūquā tamē est mā absq̄z forma predicamēti sube q̄ātitatis aut qualitatis.

4 ℭ Ut autē in thymeo scriptū est nullam hꝫ determinationē. Non enim dixit manifeste pandoxis si separat̄ ab elemētis.

ℭ Scd̄a fuit opīo platonicoꝝ di. nullū de vocatis elemētis esse p̄mū materiale p̄ncipiū rerū: sed aliquā esse mām an oīa elemēta que est primū p̄ncipiū materiale oīum. s. taz mixtoꝝ q̄ȝ elemētoꝝ. ꝛ hāc opīonez scripsit plato in thymeo: quā Arꝫ. quadrupl̄r icrepat. ꝛ p̄mo quidē in sufficientia: quia īdeterminate locut⁹ est plato in thymeo. Nō enī manifeste scripsit quo mō pandoxeos. i. materia que est receptaculū oīum: separat̄ ab elementis: ꝛ quo mō est in potētia ad ea. nō.n. declarauit que sunt declarāda de mā. Et vocat Arꝫ. materiaz pandoxeos a pan: q̄d est vl'e: ꝛ doxeos: q̄d est receptaculū omniū. isufficiēter igr̄ determiauit plō de materia cū dixerit materiā separari ab elemētis: ꝛ nō determinauerit an illa separatio sit sm̄ rē: aut sm̄ rōnem. L. e. li. (Ut antez in thymeo scriptū est nullaz habet determinationem: non enim dixit manifeste pandoxeos). i. materia (si separat̄ ab elemētis.)

ℭ Neq̄z vtit̄ materia nihil dicens esse subm aliq̄d vocatis elemētis prius: vt aurū operibus aureis certe ꝛ hoc nō bene dī hoc mō dictum. Sed quoꝝ quidē est alteratio ita. Quoꝝ autē est gn̄atio ꝛ corruptio impossibile illud enunciari ex quo gn̄atum est.

ℭ Scd̄o icrepat eū ph̄s de ↄ̄secutione: q̄m ex dictis eius sequebat̄ mām esse subiectū in actu. Dixit.n. plō materiā ita preesse elemētis. ꝛ esse subm elementoꝝ: sicut aurum subijcit̄ operib⁹ aureis. cōstat autē aurū eē subiectū i actu artificialiū. igr̄ materia sm̄ platonez eēt subiectū in actu ipsoꝝ elementoꝝ: q̄d est fl̄m: nā hec est dr̄ia iter alterationem ꝛ generationē vel corruptionē: q̄m subiectū alterationis est subiectū in actu: subm aūt generatiōis ꝛ corruptionis ē ens in potētia. cōstat autē materiā esse subiectū gn̄ōnis ꝛ corruptionis. lz igr̄ eoꝝ quoꝝ est alteratio mā sit subm in actu: nō autē eoꝝ quoꝝ est generatio ꝛ corruptio. L. e. l. (Neq̄z vtiq̄ nihil). s. plato nō vtit̄ materia vtēs (dicēs subiectū eē aliquod) ipsaz materiā (vocatis elemētis). v. g. (vt aurū operib⁹ aureis: ꝛ certe hoc nō bn̄ dicitur hoc mō dcm̄. sed quoꝝ quidē alteratio est ita est) q̄ se habꝫ mā: vt aurū in op̄ib⁹ aureis (quoꝝ autē genera° ꝛ cōruptio ipōe ē illud enūciari). vz. q̄ subiectū (ex q̄ gn̄atū est) sit aliq̄d in actu: ꝛ se hēat sicut auꝝ ad opa aurea.

ℭ Sed tamē īquit longe veri⁹ est eē aurum dicere vnūquodq̄z esse.

ℭ De veritate predicatiōis: q̄m habuit dicere ens verius p̄dicari de materia elemētoꝝ: q̄ȝ de forma elemētoꝝ: q̄m ita se hꝫ materia respectu elemētoꝝ: sicut aurū respcū artificialiū sm̄ platonē: sed aurū est tota substātia artificialiū: ꝗ̄ ū forma artificialis sit accidēs. igr̄ materia ē 10° substātia elemētoꝝ. ꝛ per ↄ̄sequens forma elementi est accidēs: tūc arguit̄ sic. ens veri⁹ p̄dicat̄ de substātia q̄ȝ de accidēte: sed materia elemētorū est substātia: ꝛ forma est accidēs. igr̄ verius ens p̄dicat̄ de materia elemētoꝝ: q̄ȝ ð forma eorūdez. L. l. (Sed tn̄ inq̄t) ipse plato (longe veri⁹ eē aurūz dicere q̄ȝ vnūquod esse) ex quo tanq̄ȝ ex forma fit ipsiū opus aureum.

ℭ Sed elemētis entibus solidis vsq̄z ad planitiem facit dissolutionē: ipossibile aūt matrem ꝛ mām primā planam esse. 5

ℭ Quarto icrepat platonē ph̄s de mō resolutionis. Nam plato penēs materiā esse p̄ncipiū elemētoꝝ hꝫ elemēta ꝛ oīa generabilia ꝛ corruptibilia resoluere in materiaz: sed ipse oīa illa resoluit in superficiez. igr̄ hꝫ dicere mām esse superficiē: q̄d est falsuz ꝛ ipossibile. Naz ipossibile est materiā p̄mā quā dicim⁹ mr̄em ꝛ nutricē ꝛ receptaculū oīuz formatū idē eē q̄d superficies. L. e. li. (Sed elt̄is entib⁹ solidis). i. exn̄tibus corporib⁹ (vsq̄z ad planitiē). i. ad superficiē (facit dissolutionē. ipossibile aūt matrē ꝛ p̄mā materiaz esse planitiē) ℭ Notandū q̄ plō dupl̄r peccauit. p̄ diminutionē: q̄r diminute ꝛ isufficiēter determiauit de mā. 2° p augmētationez: q̄r augmētauit icōue⁹. oportuit

eniꝫ eũ cõcedere mãm pmã esse subm in actu. ꝛ mãm primã esse totã subam elemẽtorũ: ꝛ mãm pmã esse sufficiẽ: quorũ quodlibꝫ nemo dubitat eẽ icõueniens.

Dubitatur pbãdo ꝙ mã est magis ens ꝗ̃ forma elemẽti: qꝛ est magis substãtia: qḋ ḋclaraẽ ex eo: qꝛ Ar. dicit in pdicamẽtis. ꝙ pme sube sunt maxime sube: ꝛ sunt magis sube ꝗ̃ sube scḋe: qm̃ pluribus substãt pme sube ꝗ̃ scḋe substãtie. ¶ Rñdet Cõmen. 2. physicoꝝ. di. ꝙ aliquid põt dici magis suba dupliciter: aut qꝛ magis substat. ꝛ sic materia est magis substãtia ꝗ̃ forma: ꝛ cõpositũ: aut qꝛ magis sursum tenet. ꝛ sic forma ẽ magis substãtia ꝗ̃ mã: qꝛ magis sursuꝫ tenet. ꝯpõm. n. nõ habꝫ a materia nisi eẽ potẽtiale: a forma aũt hꝫ esse actuale: ꝛ qꝛ magis ens est actus ꝗ̃ potẽtia: vt colligiẽ a pho. 9. metaphy. ideo forma est magis ens ꝗ̃ materia.

6 ¶ **Nos autẽ dicimus esse aliquã materiã vnaꝫ corporum sensibiliũ: sed hanc nõ separabilem sed semper cuꝫ contrarietate ex qua generãtur vocata elementa.**

¶ Tertia opio fuit pytpotheticoꝝ: quorũ pnceps fuit Ar. di. vnã eẽ mãm sensibiliũ corpoꝝ iseparabileꝫ a ꝯtrarietate ex qua generãtur vocata elemẽta. per hoc ꝙ posuit vnaꝫ mãm: cõtradixit ponẽtibus multitudinẽ pncipioꝝ materialiũ: ꝛ per hoc ꝙ posuit mãle pncipiũ semper cõiunctuꝫ eẽ ꝯtrietati. ꝯtradixit ponẽtibus vnã tm̃ materiã: ꝛ illã separatã esse a ꝯtrarietate. ¶ Itẽ phs dicit materiã pmaꝫ semp eẽ cũ ꝯtrarietate: ex qua generãtur vocata elemẽta ad denotãdũ nõ qualitates prias psupponere formas elementorũ: vt multi opinãtur: sed ꝙ formo elementoꝝ presupponũt qualitates primas. Et lꝫ substãtia abs̃ sumpta sit por accñte: tñ substãtia gñabilis ꝛ corruptibilis ẽ posterior accidẽte sic ẽt actus abs̃ sumpt9 ẽ por potẽtia: tñ act9 generabilis ꝛ corruptibilis posterior ẽ ipsa potẽtia. L. e. li. (Nos autẽ dicim9 eẽ aliquã aliã mãm vnaꝫ corpoꝝ sensibiliuꝫ. hãc autẽ nõ separabilẽ: sed semper cũ ꝯtrarietate ex qua vocãtur generata elemẽta)

¶ **Determinatũ est aũt de his certius: ꝛ in aliꝭ Sed tñ qm̃ ꝛ hoc quo mõ sunt ex mã pria corpora determinandũ ꝛ de his.**

¶ Dubiũ vnũ soluit phs. Nã posset aliqs dicere de elemẽtis determinatũ est in lib. ce. igr frustra determinaẽ de illis in lib. de gñõne. ¶ Respõdet phs negãdo ꝯñam: quia nõ est icõueniẽs determinare de eodeꝫ in diuersis libris. lꝫ nõ eodẽ modo. determiaẽ. n. de elemẽtis mõ cõi in lib. celi. ꝛ in hoc lib. magis in speciali. ex quo eni elemẽta generanẽ ex materia cõiuncta cõtrarietati necesse ẽ vt de illis determineẽ fm ꝙ gñantur ꝛ corrumpũtur. ꝛ fm ꝙ fiunt ex qualitatib9 cõtrariꝭ. L. e. li. (Determinatũ autẽ est de his certi9).i. cõmunius (in aliꝭ).i. in. 3. celi. (sed tñ qm ꝛ hoc mõ).s. per naturã cõtrarioꝝ (sunt ex mã corpora prima).i. elemẽta (determinãdũ est de his) etiã in hoc li. ex quo in alio de ipsis nõ est complete traditũ. ¶ Notãduꝫ fm phm: ꝙ de elemẽtis est certi9 determinãdũ in lib. celi ꝗ̃ hic: qꝛ in scia nãli ꝗ̃to demõrationes sunt magis cões ꝛ magis vl'es: tãto nobis sunt magis certe. Juxta illud i pemio physicoꝝ. sunt nobis notiora cõfusa magis: ꝛ qꝛ in lib. ce. ꝛ mũdi vniuersali9 tractaẽ de corpe mobili: ꝗ̃ in B lib. cõ illas demõstratiões appellãt certiores. Et ꝙ vl'ius tractẽ in li9. ce. de corpe mobili: ꝗ̃ hic manifestuꝫ est: qꝛ ibi tractaẽ de corpore mobili ad vbi. hic aũt de corpe mobili ad formã. Cõstat aũt corpus mobile ad vbi cõmuni9 esse: ꝗ̃ corp9 mobile ad formã. sicut etiã cõmunior est motus localis ꝗ̃ mot9 ad formã: vt pbaẽ. 8. physicoꝝ. Determinatur igr in lib. ce. de elementis vt sunt corpa mobilia ad vbi. hic aũt vt sunt corpora mobilia ad formã. ideo nõ eodẽ modo hic ꝛ ibi. neqꝫ ita vl'r hic sicut ibi: pbat. n. Ar. 2°. physicoꝝ. ꝛ Cõmẽt. 12. metaphy. ꝙ de eodẽ ꝯsiderant diuerse sciẽ: licꝫ non eodẽ modo.

Sed dubitatur qm̃o elemẽta sunt pma corpora cuꝫ priora sint corpa celestia: vt colligiẽ a pho pmo ce. ¶ Iteꝫ si elemẽta sunt pma corpora. ergo mot9 elementoruꝫ sunt pmi motus. ꝯñs ꝯ phm 8°. physicorũ. di. motũ circularẽ celi eẽ pmũ motuꝫ. ¶ Pr̃. si elemẽta sunt pma corpora. igr ꝗ̃litates elẽtoꝝ ẽt sunt pme qualitates: qḋ est fl'm: qꝛ qualitates celi sunt priores qualitatib9 elemẽtoruꝫ di. pho pmo metheoroꝝ. Necesse est huĩc mũdũ iferiorẽ cõtinuari superiorib9 lationibus: vt oĩs ꝟtus eius guberneẽ inde. ¶ Dõm ꝙ elemẽta sunt pma corpora: nõ qdem simplr: sed respectu corpoꝝ generabilium ꝛ corruptibiliũ. ppterea dicit phs in lra. ꝙ hoc modo sunt ex mã ꝛ forma pma corpora. inter ergo oĩa corpora ꝗ̃ sunt ex mã cõiuncta ꝯtrietati. hec sunt pma. ꝯñter ꝯcedaẽ ꝙ motus elemẽtoꝝ sunt pmi mot9. non quidẽ pmi mot9 simplr: ſꝫ pmi mot9 respectu motuũ corporũ generabiliũ ꝛ corruptibiliũ. Qualitates etiã elementoꝝ que sunt. caliditas: friditas: humiditas ꝛ siccitas sunt ꝗ̃litates pme: nõ respectu toti9 vniuersi: sed respectu hui9 mũdi iferioris: ꝗ dr̃ spera elemẽtoꝝ. respectu igr corpoꝝ generabiliũ ꝛ corruptibiliũ iste sunt pme qualitates. vꝫ. tẽpore aut natura cũ quo stat ꝙ sunt multe alie qualitates hoꝝ generabilium ꝛ corruptibiliũ ꝗ̃ sunt istis pores p̃oritate perfectiõis. cuiusmodi sunt forme itẽtionales. vꝫ. spẽs sensibiles ꝛ intẽtionales: ac etiã qualitates spũales: vtputa ꝟtutes herbarũ ꝛ lapidum: ac etiã qualitates materiales cõsurgẽtes ex mixtiõe. 4. ꝗ̃litatũ pmaꝝ. s. colores: odores: sapores ꝛc.

Principiũ quidẽ ꝛ primũ existimãtes esse materiã iseparabilẽ quidẽ. Subiectaꝫ autẽ contrariꝭ. Neqꝫ eniꝫ calidũ materia est frigido: neqꝫ hoc calido: sed subiectuꝫ amborũ.

¶ Istud est scḋm capl'm hui9 tractatus. in quo phs determinat de pn̄. formali elementoꝝ. postꝗ̃ determiãuit de pncipio mãli eorũdẽ ponẽs. 4. ꝯclões. quarũ pma ẽ ista. necesse est vnã mãm eẽ que sit pmũ cõtrarioꝝ. scḋa ꝯclo. ꝗ̃litates ꝯtrie sunt pncipia formalia elemẽtoꝝ. ibi. (Quapropter pmũ) 3a ꝯclo. qualitates ꝯtrarie tãgibiles sunt pncipia formalia elemẽtoꝝ. ibi (Et non min9) 4a ꝯclo. qualites cõtrarie non tãgibiles nõ sunt pncipia formalia elẽtorum. ibi (Manifestũ qm̃) Prima ꝯclo seqtur ex p̃ori ca. in quo ostẽsum est vnã de necessitate esse mãm que est primũ pncipiũ materiale elemẽtoꝝ que nõ est sepabilis ab elẽtis: neqꝫ a ꝯtrarietate elemẽtoꝝ: sed semp est subiecta cõtrariꝭ. cũ. n. calidũ fit ex frigido aut ecõtra non ẽ dõꝫ eẽ mãm frigidi: neqꝫ frigidũ eẽ mãꝫ calidi: qꝛ mã ꝛ subiectũ alicui9 forme non corrumpiẽ in gñõne illi9 forme: sed magis perficiẽ per illã: ꝯstat aũt ꝙ in generatione calidi corrũpitur frigidũ. ꝛ in gñõne frigidi corrũpitur calm. iõ nullum istoꝝ est subiectũ alteri9: sed est necesse vnã eẽ mãꝫ que sit subm amborũ: vt deferat trãsmutationẽ ab vno i reliquũ. ꝛ eꝯ. L. e. li. (Principiũ quidẽ pmuꝫ) nos sumus (existimãtes esse mãm iseparabilẽ quidẽ: subiectã autẽ ꝯtrariꝭ: neqꝫ. n. calidũ) põt eẽ (materia frigido nec hoc) .s. frigidũ potest esse materia (calido: sed subiectũ amboruꝫ) necesse est eẽ materiam.

Dubitatur qꝛ non videẽ ꝙ materia pma sit pmũ subiectũ ꝯtrarioꝝ: qm̃ taꝫ pmo ꝗ̃. 2. hui9. habitũ est ꝙ gñõ ꝛ alteratio differũt per subta. sic ꝙ subꝫ pmũ generatõis est materia pma: ꝛ subiectũ pmũ alterationis est subm substãtiale: sed idẽ est subiectũ pmuꝫ

alterationis ꝛ cōtrarioꝝ. igr̄ compositū substātiale: ꝛ non
ꝑma materia est ꝑmū subiectū cōtrarioꝝ. ¶ Itē Cōmē.
2° de aīa dicit formā substātialē aduenire enti in po° ꝛ for
maꝫ accidētalē aduenire enti in actu. ꝑ qḋ denotaṫ mām̄
esse ꝑmū subiectū formarū substātialiū: ꝛ compositū sub
stantiale esse ꝑmū subm̄ formaꝝ accidentaliuꝫ. Et hoc vr̄
itendere phūs expresse in predicamētis. di. ꝙ ꝓprium est
ꝑme substantie ꝑm sui mutatiōem eē susceptibile ꝯriorꝫ
cōstat autē mām̄ ꝑmaꝫ nō esse ꝑmā subām. de q̄ logr̄ Ar.
ibi: cū nō subsistet scḋis subꝫ que sunt genera ꝛ spēs predi
camēti substātie. ¶ Rn̄detur ꝙ tā materia ꝑma q̄̄ cōpo
situm substātiale est ꝑmuꝫ subiectū contrarioꝝ: sed nō eo
dē modo. Nā materia ꝑma est ꝑmū subiectū ꝑmitate cō
positionis. ꝛ compositū substātiale est ꝑmū subiectuꝫ ꝑri
mitate resolutiōis. qualitates. n. cōtrarie ꝑus cōponūt cū
materia q̄̄ cū cōposito subali: ꝛ ꝑus resoluntur a cōposito
subali q̄̄ a materia: cū corrupto cōposito remaneāt quali
tates ꝯrie in materia: vt ē ostēsum ꝑmo huius.

¶ Quapropter quidē primuꝫ potentia corpus
sensibile principiuꝫ. Scḋo aūt prime cōtrarie
tates. dico autē. Verbi grā. caliditas ꝛ frigidi
tas. Tertio aūt ignis ꝛ aqua ꝛ talia.

¶ Scḋa ꝯclō. qualitates ꝯrie sunt ꝑncipia formalia elemē
toruꝫ. hāc cōclusionē ꝓbat phūs dupliciter. ꝛ ꝑmo sic. q̄
litates cōtrarie habēt rationē ꝑncipij elementoꝝ: ꝛ nō ha
bent rōnē ꝑncipij materialis. ergo habēt rōnē ꝑncipij for
malis. tenet ꝯn̄a. ex quo hic nō fit mētio nisi de ꝑncipio in
trinseco. minor est eadē ex ꝑora ꝯclōne. Et maior argui
tur. Nā omne qḋ est altero ꝑus habꝫ rōnem ꝑncipij respe
ctu illius: sed qualitates cōtrarie sunt ꝑores elemētis. igr̄
habēt rationē ꝑoris respectu illoꝝ. ꝑrīa pars aīītis est ma
nifesta ex iductiōe. Naꝫ q2 materia ꝛ forma sunt ꝑora res
pectu cōpositi. ideo habēt rōnem ꝑncipij respectu illi°. Et
quia genus ꝛ drīa sunt ꝑora specie. ideo habent rōnē ꝑnci
pij respectu illi°. ꝑūcta etiā ꝛ vnitates habēt rationē ꝑnci
pij respectu numeroꝝ ꝛ lineaꝝ: quia sunt ꝑora illis. 2° ps
etiā aīītis declaraṫ ex ordine trāsmutabiliū. Naꝫ ꝑmum
qḋ existit in reb° trāsmutabilib° est ꝑncipiū qḋ est po° cor
pus sensibile. 2ᵐ ē contrarietas. vꝫ. caliditatis ꝛ friditatis:
humiditatis ꝛ siccitatis. 3ᵐ vero ē ipm̄ elm̄. vꝫ. ignis ꝛ aq̄:
terra ꝛ aer: cōtrarietas eni qualitatū ꝑmaꝝ presupponit
subm̄: ꝛ forme elemētoꝝ presupponūt ꝯtrarietates ipsaꝝ
ꝑmaꝝ qualitatū. L. c. li. (Quapp̄ ꝑmū qdem) ē illud (qḋ
potētia corpus sensibile ꝑncipiū. 2° aūt cōtrarietates. v. g.
caliditas ꝛ friditas. 3° aūt iō ignis ꝛ aqua ꝛ talia) ꝯstituta
ex illo mali ꝑncipio: illis cōtrarietatibus.

¶ Hec quidē trāsmutantur adinuicē: ꝛ non vt
Emp. ꝛ alij dicūt: semper enīꝫ esset alteratio:
cōtrarietates aūt nō trāsmutantur.

¶ Scḋo arguit phūs ad eādē ꝯclōnem sic. illa sunt ꝑncipia
formalia elemētoruꝫ q̄bus elemēta seinuicē trāsmutāt: sꝫ
qualitatib° cōtrarijs elemēta seīuiceꝫ trāsmutāt. igr̄ qua
litates ꝯtrarie sunt ꝑncipia formalia elemētorū. tenet cō
sequētia cū maiori: quia agere ē ꝓpriū forme: ꝛ pati ē pro
priuꝫ materie. minor aūt est nota ex eo ꝙ positis qualita
tibus cōtrarijs cū debita applicatiōe iuiceꝫ. s. caliditate ꝛ
frigiditate: humiditate ꝛ siccitate. elementa seinuicē trā
mutāt. vꝫ. ignis ꝛ aqua. terra ꝛ aer: ꝛ remotis qualitatib°
cōtrarijs. elemēta nō seīuiceꝫ trāsmutant. Ex isto repre
hēdit Empedocles cū suis sequacib°. di. elemēta esse in
trāsmutabilia. Naꝫ si elemēta essent itransmutabilia ꝑm
subām: vt ponebat Emp̄. nō esset vna materia eorū. ꝛ ꝯn̄t
nulla eēt alteratio: quia cōtrarietates nō trāsmutātur ad
inuicē. caliditas. n. nō fit friditas: neqꝫ ecōtra: sed q2 ē vna
materia horū trāsmutabiliū. illud qḋ est sub forma vni°:
efficiṫ postea sub forma alterius. L. c. li. (Hec eni) . s. elta
qualitatib° cōtrarijs (trāsmutanṫ adinuiceꝫ: nō vt Emp̄.
ꝛ alij dicūt. neqꝫ eni esset alteratio) si non esset vna mate
ria in elemētis ꝑm quā seīuiceꝫ substātialr̄ trāsmutarent
(cōtrarietates aūt non trāsmutantur) ¶ Notādū ꝙ sci
entie secanṫ: queādmodū ꝛ res. per Ar. 3°. de aīa. ꝛ diuersi
tas scientiarū speculatiuarū est ex diuersitate entiū ꝛ mo
dorū ꝯsiderādi. per eūdē. 2°. physicorū. ideo ex ordine trās
mutabiliū per phm̄ assignato in lr̄a cōcludiṫ ordo sciētie
naturalis ꝛ distinctio eiusdē ab oībus alijs scientijs. Ipsa
eni est scīa ꝛ est naturalis. in eo ꝙ scīa habꝫ statū in īfimo
vꝫ. in elemētis: cū nō possit descēdere ifra spēm specialissi
maꝫ: cū particulariū nō sit sciētia neqꝫ diffinitio per Ar.
8° metaphy. in eo aūt ꝙ naturalis habꝫ statū in supremo.
vꝫ. in corpore sensibili cū nō abstrahat a materia sensibili
neqꝫ ascēdat supra corpus sensibile. vnde ꝛ sic de isensibili
bus cōsiderat. hoc est iquantū illa ad sensibilia cōparanṫ
Physicus ergo ꝑmo cōsiderat de corpore sensibili in cōi.
scḋo de corpore sensibili habēte cōtrarietates. 3° de corpo
re sensibili taliū cōtrarietatū: qḋ est spēs specialissima: vt
de igne ꝛ aqua: terra ꝛ aere. Et sicut tota scīa naturalis hꝫ
suos terminos. ita ꝛ hec partialis que dr̄ liber de gn̄atiōe
Nā ꝑmū consideratū in hac scīa non est corpus sensibile:
sed est corp° sensibile potētia ad ꝯtrarietates. cū specialis
ri mō cōsideret liber iste q̄̄ tota scīa naturalis. 2ᵐ conside
ratuꝫ in hac sciētia particulari scīa est corp° sensibile actu
iformatū differētijs cōtrarijs. po° eni precedit actū in re
bus generabilib° ꝛ corruptibilib°. 3ᵐ consideratū hic ē cor
pus sensibile iformatū talibus qualitatib° contrarijs. vꝫ.
ad quas seqtur esse ignē aut aquaꝫ: aut aliquod aliud spe
ciale elemētuꝫ. vnde sicut homo constituiṫ ex corpore tā
q̄̄ ex subiecto: ꝛ ex aīa tāq̄̄ ex forma. Ita ꝛ elm̄ vt est acti
uum ꝛ passiuū. constituiṫ ex corpore sensibili ꝙ est po° ad
cōtrarietates tāq̄̄ ex subiecto: ꝛ ex ipsis cōtrarietatibus
tāq̄̄ ex differētijs formalibus. iō sicut ꝑus cōsideraṫ cor
pus q̄̄ aīa: ꝛ anima q̄̄ hō. ita ꝑus in hac sciētia ꝯsideratur
corpus sensibile potētia ad cōtrarietates q̄̄ ꝯsiderentur
ipse ꝯrietates vt sunt drīe formales: ꝛ ꝑus ꝯsiderantur: vt
sunt differentie formales q̄̄ considerentur ipsa elementa
in speciali.

Dubitatur

circa ꝯclōnē. quo mō est po/e qualita
tes cōtrarias esse ꝑncipia formalia: aut differētias forma
les ipsorū elemētoruꝫ. cū elemēta sint substātie ꝛ qualita
tes cōtrarie sint accidētia. ¶ Rn̄detur ꝙ nō icōuenit ali
quid esse de rōne alicuius vno mō. ꝛ nō de rōne eius alio
mō. Nā color est de rōne magnitudinis in eo ꝙ visibilis:
sed nō est de rōne magnitudinis in eo ꝙ magnitudo. Nō
eni diffiniṫ magnitudo per colorē: sed magnitudo visibi
lis bene diffinitur per colorē. cū hec sit in scḋo modo dicē
di per se. color est visibilis. per Cōment. 2°. de anima. Cō
similr̄ diciṫ in proposito ꝙ qualitates cōtrarie lꝫ non sint
de rōne elementoruꝫ in eo ꝙ substātie sunt: tamē sunt de
rōne illorū iquātuꝫ habēt esse naturale ꝛ sensibile. ꝛ inq̄̄
tum sunt iuicem actiua ꝛ passiua. ꝛ iquantū cadūt sub ra
tione physica. Primo quideꝫ qualitates cōtrarie sunt de
rōne elementorū iquantū habēt esse naturale. Nā elemē
ta vt sunt actu in rerū natura nūq̄̄ separantur a qualitati
bus ꝑmis. imo si expoliareṫ penit° natura alicui° elemen
ti qualitatib° ꝑmis non vlterius salnareṫ natura illa: ꝑm
ꝙ ifra apparebit. vt si natura ignis expoliareṫ a calido ꝛ a
sicco nō vlterius maneret natura ignis. qḋ nō esset nisi ca
liditas ꝛ siccitas aliquo mō eēnt de rōne ignis. vꝫ. vt ē in
effectu: ꝛ vt habꝫ esse nāle. ¶ Scḋo qualitates contrarie
sunt de rōne elemētorū: vt habēt esse sensibile ꝛ percepti
bile a sensu tactus. dicit. n. phūs. 2. de anima. ꝙ elementa

per se imutant sensum tactus. sed nō imutant sensuz tact⁹ in eo q̄ sunt substātie: quia substātia sentit̄ per accñs ẜm phm ibidez. igr̄ imutant sensuz tactus inquātum icludūt qualitates tāgibiles. cōstat aūt qualitates tāgibiles eē cōtrarias. ¶ 3°. qualitates cōtrarie sunt de rōne elemētoruz iquantū sunt actiuo ⁊ passiua. actio enī ⁊ passio sunt ratiōe contrarietatis. vt patuit p̄mo huius: sed substātie nihil est contrariū: vt habz videri in p̄dicamētis. ⁊ .5. physicorum. igit̄ elemēta in eo q̄ sunt substātie non agūt neq̄ patiunt̄ inuicem: sed in eo q̄ sunt qualia qualitatib⁹ contrarijs. propterea dr̄ in lib. de sensu: q̄ ignis non agit iquantuz ignis: sed iquantū calidus. ¶ 4°. qualitates cōtrarie sunt de ratione elementorū. iquantū considerant̄ a phyco. Nā physicus non cōsiderat elemēta ẜm suuz esse sbale: quia illa cōsideratio est me^ti: sed cōsiderat illa ẜm esse trāsmutabile: vt declarat Ar. 2°. physicorū. sed nō est possibilis transmutatio obsq̄ qualitatibus cōtrarijs. igit̄ ⁊c. Fiat ergo B argumentuz. omne qd̄ est de rōne alicui⁹ est p̄ncipiuz formale illius: si nō est p̄ncipiū materiale eiusdē: sed qualitates 2rie sunt de rōne elementoꝝ: vt pbatum est: ⁊ nō sunt materialia p̄ncipia illorū: vt potuit in altero caplo. igr̄ sūt p̄ncipia formalia eorūdem.

¶ Sed nōminus erit corporis qualia ⁊ quāta dicendū pricipia. Alij qdem enī supponentes vtūtur ⁊ non dicunt quare aut hec aut tanta.

7 ¶ Quoniā igitur querimus corporis sensibilis pricipia: hoc autē est tangibile. Tangibile autē cuius est sensus tactus.

¶ Tertia 2clo. qualitates 2trarie tangibiles sunt p̄ncipia formalia elementoruz. probat̄. illa sunt p̄ncipia formalia elemētoruz per que cognoscunt̄ elemēta: sed per qualitates contrarias tāgibiles cognoscunt̄ elemēta. igr̄ ⁊c. tenet 2ña cū maiori: quia eadē sunt p̄ncipio essendi ⁊ cognoscendi: vt pbatur. 2. metaphyce. ⁊ 2. posteriorū: sed minor declarat̄ supponēdo p̄mo q̄ ad cognitionē elemētoꝝ nō sufficit cognoscere quali^tes contrarias in cōmuni: sicut faciūt quidā supponētes sua p̄ncipia. ⁊ vtunt̄ eis nō dicētes causam ppter quā illa sunt p̄ncipia: ⁊ quare sunt tanto ⁊ non plura neq̄ pauciora: sed opz cognoscere in speciali q̄ sunt ille quali^tes contrarie: ⁊ quot sunt ille que sunt p̄ncipia formalia elementoꝝ. Secūdo supponit̄ q̄ in hac scia speciali que est de generatione liber: nos querimus p̄ncipia corporis sensibilis: ⁊ non cuiuscūq̄ corporis sensibilis: qr nō p̄ncipia celi: sed corporis sensibilis qd̄ est tangibile. Neq̄ hic querim⁹ p̄ncipia corporis tangibilis modo mathematico: vt tāgibile est. sed vt tangibile modo naturali. vz. sensu tactus. Istis presuppositis argr̄ sic. per illa cognoscunt̄ elemēta que ꝓprie ⁊ per se imutant sensum tactus per secundā suppositionē: sed quali^tes contrarie tangibiles per se ⁊ ꝓprie imutant sensum tactus: vt demōstrat̄. 2. de anima. igit̄ per quali^tes contrarias tangibiles cognoscunt̄ elementa. qd̄ fuit minor principalr̄ probāda. L.e. lr̄az (Et nō minus corporis) elemētaris (qualia ⁊ quāta) ẜm numerum (dicendū pncipia) formalia (alij enī supponētes) sua pncipia (vtunt̄) eis (⁊ non dicūt quare) .i. cām propter quā (aut hec aut tanta) sunt illa p̄ncipia. hec ē prima suppositio ad quā sequit̄ secūda (quoniā igit̄ querimus sensibilis corporis principia. hoc aūt est tangibile: tangibile aūt cui⁹ est sensus tactus) ideo 2ria tangibilia sunt formalia p̄ncipia elemētorum.

Dubitatur probando q̄ hec scia de gn̄ōne considerat p̄ncipia cuiuscūq̄ corporis sensibilis: quia hec scia considerat māā ⁊ formā que sunt p̄ncipia cuiuscūq̄ corporis sensibilis. ¶ Respondet̄ q̄ hec scia non cōsiderat de materia absolute: neq̄ de mā vt est pars corporis mobilis sensibilis vel naturalis: neq̄ de materia vt est subm motus: sed considerat de mā: vt est subiectuz motus ad formaz. Consimilr̄ dicat̄ de forma: q̄ nō considerat de illa vt est forma: neq̄ vt est pars alicuius: sed considerat de ea vt est terminus trāsmutatōis. ¶ Itē lz materia ⁊ forma substātialis sint p̄ncipia cuiuscūq̄ corporis sensibilis. nō tamē in eo q̄ sensibile: sicut enī nō bene dicit̄ q̄ materia ⁊ forma substāntialis sunt p̄ncipia musici: sed tm̄ homo ⁊ musica: vt testat̄ phus. 2°. physicoruz. Ita nō bene dr̄ q̄ materia ⁊ forma sunt p̄ncipia corporis sensibilis: vt sensibile est. sed ipm corp⁹ ⁊ ipsa qualitas sensibilis: eo mō quo dicimus hominē ⁊ albedinē eē p̄ncipia hoīs albi: ignis igr̄ ab^le ⁊ subalr̄ sumpti principia sunt materia ⁊ forma. sed ignis in eo q̄ calidus p̄ncipia sunt ignis ⁊ caliditas: quoniā ignis calidus diffinitur per ignē ⁊ caliditatem.

Sed forte arguitur sic. p̄ncipia substantie sunt substātie. per Ar. p̄mo physicoꝝ. sed ignis calidus ē substantia. igr̄ p̄ncipiū ignis calidi nō est caliditas: pz 2ña: quia caliditas est accidēs ⁊ nō sbā. ¶ Dōm negādo 2ñam: quia ex vna ꝓpōne per se. ⁊ alia per accidēs. nō sequit̄ ꝓpositio per se: constat autē tā maiorē cōclusionē esse per se. minorem vero per accidēs: qm̄ accidit igni in eo q̄ est calidus esse substantiā: sed in eo q̄ est calidus ē per accñs in 2creto. ⁊ ens per accñs. vz. compositū ex subiecto ⁊ accñte.

¶ Manifestuz quoniam nō omnes contrarietates corporis species ⁊ principia faciunt: sed solū que ẜm tactuz ⁊ secundū enim contrarietatez differūt: ⁊ ẜm tangibilē contrarietatez. iō neq̄ albedo ⁊ nigredo: neq̄ dulcedo ⁊ amaritudo. similr̄ autē neq̄ aliarū contrarietatū aliqua facit elementum.

¶ Quarta 2clo. qualitates 2trarie non tangibiles nō sunt p̄ncipia formalia elementorū. probat̄. tm̄ contrarietates sensibiliū tactus sunt p̄ncipia formalia elementorū. ergo 2clo vera. pbatur antecedēs: tm̄ ille contrarietates sunt p̄ncipia elemētoruz qbus elemēta differūt. sed tm̄ cōtrarietatibus sensibiliuz tactus elemēta differūt. igr̄ ⁊c. p̄ma pars añis est nota: quia eadē sunt p̄ncipia essendi ⁊ distinguendi. scda vero pars añis pbatur ex eo: quia cōtrarietates aliorū sensibiliū a sensu tactus nō inueniuntur in elemētis: cū in illis nō sint colores nec sapores: neq̄ odores: neq̄ soni. cōtrarietates autē tangibiliū semper inueniūtur in elemētis taz p̄me q̄ scde cū nō separent̄ elemēta a caliditate ⁊ frigi^te: humiditate ⁊ siccitate: grauitate ⁊ leuitate: dēsitate ⁊ rari^te. Ex predictis pz: quare albedo ⁊ nigredo: dulcedo ⁊ amaritudo. ⁊ alia cōtrarie aliorū sensibilium a sensu tactus nō sunt p̄ncipia formalia elementoꝝ: qr p̄ncipia formalia essendi sunt principia formalia distinguēdi. cōstat autē elemēta talib⁹ cōtrarijs nō distingui. L.e. lr̄az. (Manifestuz quoniā non omnes 2trarietates corporis) sensibil' (spēs) .i. differentias specificas (⁊ p̄ncipia) formalia (faciūt: sed soluz que secundū tactuz ⁊ ẜm contrarietatem eniz differūt: ⁊ secundū tangibilē contrarietatē. ideo neq̄ albedo neq̄ nigredo: neq̄ dulcedo ⁊ amaritudo. similiter autē nec aliaruz sensibiliuz contrarietatuz aliqua facit elemēta) tanq̄ formale principiū: aut formalis differentia illorum.

¶ Quāuis prior visus tactu: quapropter ⁊ subiectuz prius. Sed nō est corporis tangibil' passio secundū q̄ tangibile: sed ẜm aliud ⁊ si contingat natura prius.

¶ Sz posset aliqs cauillare dicens. visus est ꝑor tactu. igr̃ obiectum visus est ꝑus obiecto tactus: pz ꝯña: quia talis est ꝓportio obiectoꝝ inuicem qualis est ꝓportio potentiarũ: cũ igr̃ obiectũ visus sit qualitas visibilis. ⁊ obm̃ tactus sit q̄litas tangibilis. sequit̃ ꝙ qualitas visibilis ꝑor sit q̄ qualitas tangibilis. igit̃ nullibi reperitur qualitas tangibilis quin ibi reperiatur qualitas visibilis. ¶ Respõdet phs ꝙ obiectũ visus non ē passio corporis tãgibilis fm̃ ꝙ tangibile. sed fz ꝙ visibile: ⁊ quia obiectũ visus nõ iest omnibus corporibus tãgibilibus: sed solũ corporib⁹ solũ visibilibus. igr̃ si visus est aliquo mõ prior tactu: ⁊ obiectũ visus obiecto tactus: non tamē oportz qualitatem visibilez esse vbicũqz est qualitas tangibilis: quia talis ꝑoritas est ꝑoritas tm̃ per accidēs: cũ non sit nisi prioritas perfectionis ⁊ dignitatis: que accidit corpori: vt tangibile est: cuius principia querimus. Te. c. li. (Quãuis prior sit visus tactu: quapropter ⁊ subiectũ ꝑus (.i. obiectũ) (sed non est corporis tãgibilis passio fm̃ q̄ est tãgibile) obm̃ visus (sed fm̃ aliud) .s. fm̃ ꝙ visibile (⁊ si cõtingit natura ꝑus) esse obiectum visus obiecto tactus: tamē quia talis prioritas alienatur a cõsideratione ista. ideo differētias visibilis nõ debemus dicere ꝓcedere differētias tangibiles. ¶ Notandum ꝑmo fm̃ Cõmen. cõmento 5°. ꝙ nos querim⁹ elemēta corporũ tangibiliũ. in eo ꝙ sunt tangibilia. hic. n. modus sensibiliũ cõmunis est omnib⁹ corporib⁹: quapropter differētie corporuz contrariorũ que sunt elemēta .i. ꝑncipia omniũ corporuz tangibiliuz sunt in hoc genere .s. in genere tãgibiliũ tm̃. nõ in alio sensu: quare differētie elemētorum h̃ sunt: neqz albedo neqz nigredo neqz dulcedo: neqz amaritudo. cũ hec cõtrarietas nõ cõmunicet omnib⁹ corporib⁹. Intendit Cõment. istaz rationē. ille qualitates sunt ꝑncipia elementorũ que competũt omnib⁹ generabilibus ⁊ corruptibilib⁹: sed tm̃ qualitates tãgibiles competunt oibus generabilibus ⁊ corruptibilibus. ergo tm̃ qualitates tãgibiles sunt ꝑncipio formalia elemētoꝝ. ¶ Itē ille qualitates que nõ competũt omnib⁹ generabilibus ⁊ corruptibilib⁹ nõ sunt differētie formales elemētoruz: sz qualitates visibiles ⁊ gustabiles. odorabiles ⁊ sonabiles non competũt omnib⁹ generabilibus ⁊ corruptibilib⁹. ergo nõ sunt differētie formales elemētoruz. ¶ Notãdum scđo fm̃ Cõmen. eodē cõmēto: ꝙ nõ potest aliqs dicere ꝙ cõtrarietas que est in visu est ꝑor cõtrarietate tactus. non eñ querimus in hoc loco prioritatē fm̃ finez ⁊ formã: sed fm̃ subm̃ ⁊ mãm que est ꝑoritas fm̃ naturã. Duplex est g̃ ꝑoritas fm̃ Cõmen. vz. simplr̃ ⁊ secũdũ qd. prioritas simpliciter est ꝑoritas eēndi. ⁊ h̃ dr̃ prioritas fm̃ materiam ⁊ fm̃ subz. Prioritas fm̃ quid est ꝑoritas perfectionis ⁊ dignitatis. ⁊ hec dr̃ prioritas fm̃ formaz ⁊ finez cõtrarietas igr̃ que est in visu est ꝑor contrarietate que est in tactu solum fm̃ qd. vz. ꝑoritate perfectionis seu forme ⁊ finis: cũ hec ꝯtrarietas sit alia perfectior ⁊ finis illius: ⁊ se habens per modũ forme respectu illius: sed ꝯtrarietas que ē in tactu est ꝑor cõtrarietate que est in visu: ⁊ hoc simplr̃. cũz h̃ cõtrarietas presupponat illaz: ⁊ paucioribus competat q̄ illa. visus etiã est ꝑor tactu solũ fm̃ quid. vz. ꝑoritate perfectionis: sed tactus est simplr̃ ꝑor visu .s. ꝑoritate essendi cũ sit fundamētuz visus: neqz possit īueniri visus sine tactu: bene autem tactus sine visu: vt est demrãtũ. 2. ⁊ 3. de aĩa.

Contra predicta

arguit̃. ⁊ ꝑmo ꝙ qualitates sensibiliũ aliorũ a sensu tactus sunt in elemētis: quia alr̃ terra in naturali dispositione non videret̃ ꝙ nõ haberet colorez: neqz esset possibile fieri imediate mixtũ coloratũ ex elemētis: quoniã albuz fit per se ex nigro. per Ar. ꝑmo physicorũ. ¶ Itē Arist. in lib. de coloribus dicit aquã esse albã. Et in lib. de sensu dicit eaz esse dulcez. ¶ Scđo arguit̃: ꝙ obiectũ visus est cõmunius q̄ obiectũ tactus: quoniã sub obiecto visus continetur lux ⁊ lumē. ꝯstat autē hec cõmunioꝛ esse: q̄ sint q̄litates tangibiles: cũz lux ⁊ lumē īueniantur in omnibus corporib⁹ tã superioribus q̄ iferioribus. qualitates autē tãgibiles nõ inueniuntur nisi in hoc mũdo iferiori. ¶ Itē phus ponit in lib. de sen. ꝙ omnia corpora colore participant. color autē est propriũ obiectuz visus. per eundez. 2° de anima. ¶ Tertio arguit̃ ꝙ qualitas visibilis ē simpliciter prior qualitate tangibili. Nam lux ⁊ lumē sunt qualitates visibiles: vt pz: ⁊ ꝙ sint priores simpliciter qualitate tangibili: quia sunt ꝑores simpliciter caliditate cũ sint causa caliditatis. ⁊ nõ ecõtra. nulla autē qualitas tangibilis est prior caliditate: vt patz per Arist. in sequēti caplõ. igitur ⁊c. ¶ Quarto arguit̃ ꝙ contrarietas visus est prior fm̃ naturaz contrarietate tactus: q̄ videtur negare Commētator: quia cõtrarietas visus est ꝑor fm̃ formaz cõtrarietate tactus fm̃ euz: sed forma est natura. imo magis q̄ natura. per Ar. 2° physicorũ. ⁊ 5° metaphysice. igitur ⁊c.

¶ Ad primũ dicitur negãdo ꝯsequētiã. vnde terra existēs in naturali dispositiõe videtur nõ ꝑ colorē propriũ qui est extremitas perspicui in corpore terminato: sed per colorē alienũ qui est lumē reflexũ: eo modo quo iam videt̃ aqua ⁊ aer. per phm. 2. de anima. Et lz elemēta non sint colorata: tamē ex illis fit imediate mixtũ coloratũ album vel nigrum. Et cũz dicitur. albũ fit ex nigro: verũ est ꝙ albuz fit per se. quãdo autez per accidēs non ītendit phs. nũc autē in casu illo albedo fit tm̃ per moduz sequele subito ⁊ non īdiuisibiliter. ⁊ nõ per motũ propriuz qui est per se albefactio. ¶ Itē nõ est īconueniens: colores: odores: ⁊ sapores īueniri per accidēs in elemētis. vz. ipsis existentib⁹ extra naturalē dispositionē: sed īcõueniēs tales qualitates per se īueniri in illis. vz. quando sunt in naturali dispositione.

¶ Ad scđm conceditur ꝙ obiectũ visus est cõmunius q̄ obiectũ tactus: nõ quidē cõmunitate predicatiõis: sed tm̃ causalitatis. quia ad plures se extēdit. obiectũ autē tactus: quia de pluribus predicat̃ q̄ obiectuz visus dicitur cē cõmunius cõmunitate predicatiõis. ⁊ ex hoc qualitas tangibilis. fm̃ ꝙ huius est cõmunior qualitate visibili sz ꝙ huius. Cũz dicitur omnia corpora colore participant: nõ accipitur ibi color ꝓprie: vt ē qualitas secũda ꝓueniēs ex mixtione omniũ. 4. qualitatũ ꝑmaruz: sed large ꝓ omni qualitate per se ⁊ proprie īmutatiua visus. ⁊ isto modo nõ proprie īuenitur ꝯtrarietas sub obiecto visus. ideo de tali colore nõ loquitur philosophus: sed de colore ꝓprie dicto q̄ est extremitas perspicui in corpore terminato. per Arist. in lib. de sensu. cui⁹ sunt cõtraria albedo ⁊ nigredo. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ lz aliqua qualitas visibilis sit simpliciter ꝑor qualitate tangibili. hoc nõ est īquantum visibilis: neq̄ prioritate cõmunitatis ⁊ predicationis: sed tm̃ prioritate causalitatis: quia ad plura se extendit. Arist. tamen nõ loquit̃ de omni qualitate visibili: sed tm̃ de illa que ꝓuenit ex mixtiõe primariũ qualitatũ .s. caliditatis ⁊ frigiditatis: hũiditatis ⁊ siccitatis. ¶ Ad quartũ concedo ꝙ vtraq̄ illaruz cõtrarietatũ est altera ꝑor secundũ naturã. contrarietas enĩz visus est prior contrarietate tactus: prioritate forme ad materiã. Et contrarietas tactus est prior contrarietate visus prioritate materie ad formaz. Et sicut forma est magis natura q̄ materia. Ita contrarietas visus est magis prior secundũ naturaz contrarietate tactus q̄ ecõuerso: ex quo tamen non sequit̃ ꝙ sit tanta ꝑoritas contrarietatis visus q̄ sit cõtrarietatis tactus: ⁊ ꝙ eque simpliciter contrarietas visus est prior contrarietate tactus: sicut econtra. materia enĩz est simpliciter prior forma generabili ⁊ corruptibili. ⁊ tamen forma illa est magis ꝑma vel magis prior prioritate secundum naturam ipsa materia: quare ⁊c.

Ipſorum autem tangibilium diuidēdum que prime differentie ⁊ cōtrarietates. Sunt autem cōtrarietates ſm tactum he: calidum ⁊ frigidum: humidum ⁊ ſiccum: graue lene: durum molle: lubricū aridū: aſperū lene: groſſū ⁊ ſubtile.

¶ Iſtud eſt tertium capl'm huius tractatus in quo phūs ſeparat qualitates tangibiles que ſunt pncipia formalia elemētoꝝ a qualitatibꝰ tāgibilibꝰ que nō ſunt pncipia formalia elementoꝝ: ⁊ diuidit̄ in duas partes in quaꝝ pma pmittit vnā diſtinctionē de ɔtrarietatibꝰ qualitatū tangibilium. In ſcda vero exeqt̄ de itento. ibi. (Hoꝝ aūt). Diſtinctio eſt hec. qꝫ ſeptē ſunt ɔrietates qualitatum tāgibilium. Quarū pma eſt īter calidum ⁊ frigidū; ſecūda inter humidū ⁊ ſiccū. tertia īter graue ⁊ leue. quarta iter durū ⁊ molle. qnta īter lubricū ⁊ aridū. ſexta iter aſperū ⁊ lene ſeptima iter groſſum ⁊ ſubtile. i. īter rarum ⁊ denſum. Et huius diſtinctionis per numerū ſeptenariū pōt eſſe iſta ratio. qꝛ Ar. 2°. de aīa cuilibet ſenſui exteriori appropriat vnam ɔrietatē pmā pterqꝫ ſenſui tactus cui appropriat duas cōtrarietates pmas. Uiſus eni nō hꝫ niſi vnam cōtrarietatē pmā que eſt īter albuꝫ ⁊ nigrum. Et guſtus tm̄ vnam ɔtrarietatem que eſt iter dulce ⁊ amarū: odoratus ɔſiter habet cōſimilē ɔrietateꝫ pmam: qꝛ noia odoꝝ accipiunt̄ a noibus ſapoꝝ: vt declarat Ar. ibi ppter malā hominis compꝛhenſionē odoris. Auditus aūt habet tm̄ etiā vnā contrarietatē pmam que eſt iter ſonum grauem: ⁊ ſonum acutū. ſed ſpecies coloꝝ ⁊ ſapoꝝ ſunt ſeptem: vt habetur in eodem. 2° de anima. quia dantur duo extrema ⁊ vnum medium. deinde dant̄ duo ex qualibet parte: quorum vnum appropinquat extremo: ⁊ alterum appropinquat medio. verbi gratia. Album ⁊ nigruꝫ ſunt extrema: ⁊ rubeum eſt medium īter illa. modo īter albuꝫ ⁊ rubeū datur vnus color qui eſt ppinquior albo qꝫ rubeo. ſ. palidum: ⁊ vnus alius qui eſt propinquior rubeo qꝫ albo. vz. fuſcum. Cōſimiliter iter nigrum ⁊ rubeū dant̄ duo colores quoꝝ vnus eſt imediatius nigro. vz. azurium: et alter īmediatius rubeo. ſ. viride. Fiat ergo hoc argumētū cuilibet cōtrarietati pme alicuius ſenſus exterioris correſpōdent ſeptem ſpecies; ſed due ſunt cōtrarietates pme ſenſus tactus. ſ. calidi ⁊ frigidi: humidi ⁊ ſicci. vt pbatur 2°. de anima. igr̄ ſenſui tactus correſpondēt. 14. ſpecies tangibiliū: ſed. 14. ſpēs faciunt ſeptē contrarietates. cuꝫ omnis cōtrarietas ſit duoꝝ extremoꝝ: vt probat̄ in poſtpredicamētis. igr̄ tm̄ ſunt ſeptē ɔtrarietates qualitatū tangibilium. Le. ſraꝫ. (Ipſorū autē tangibiliū diuidendū) eſt genus ⁊ oſtendēdū (que prime differētie ⁊ contrarietates) ſunt illorū (ſunt autē contrarietates ſm tactuꝫ he calidū frigidū: humiduꝫ ſiccū: graue leue: durū molle: lubricum aridū: groſſum ſubtile) ¶ Notandū qꝫ probatio facta de numero ſeptenario contrarietatū tāgibiliuꝫ ex contrarietatibus alioꝝ ſenſuū a ſenſu tactus nō eſt demōſtratiua. ſed tm̄ ſuaſiua: neqꝫ dicit omnimodā ſimilitudinē: quoniam īter calidū ⁊ frigidū: aut iter humiduꝫ ⁊ ſiccū non dantur ſpecies medie nominatoꝝ tangibiliū: ſicut iter albū ⁊ nigruꝫ: dulce ⁊ amarū: quīa ex mixtiōe calidi cū frigido: aut humidi cuꝫ ſicco non reſultāt alie ſpecies tangibiliuꝫ: ſicut ex mixtiōe albi cum nigro: vel dulcis cuꝫ amaro reſultāt alie ſpecies colorū ⁊ ſaporuꝫ: ſicut īfra videbit̄. non etiā omnes qualitates tāgibiles percipiuntur tm̄ a ſenſu tactꝰ: ſicut omnes colores a viſu: ⁊ omnes ſapores a guſtu: imo graue ⁊ leue: aſperū ⁊ lene: ⁊ alia preter calidum ⁊ frigiduꝫ: humidū ⁊ ſicciuꝫ: percipiūtur etiaꝫ ab alijs ſenſibus cū ſint ſenſibilia cōmunia.

Sed dubitatur. ſi graue ⁊ leue aſperū ⁊ lene: ⁊ huiuſmodi pcipiuntur a viſu ſicut a tactu: quare magis dicūtur qualitates tāgibiles qꝫ viſibiles. ¶ Rūdet̄ qꝫ iō dicunt̄ qualitates tangibiles: ⁊ non viſibiles: quia ſequunt̄ qualitates tāgibiles ⁊ nō viſibiles. que ſunt ppria obiecta tactꝰ. ſ. calidum ⁊ fridum: humidum ⁊ ſiccum: nō autem ſequunt̄ obiecta ppria aliorū ſenſuum: graue. n. iſequit̄ frigidū: ⁊ leue calidū: aſperū cōſequit̄ ſiccū: ⁊ lene humiduꝫ vt videbit̄.

¶ Horum autem graue quidem ⁊ leue: neqꝫ actiua neqꝫ paſſiua. non enim in faciēdo aliqd aliud: neqꝫ in patiendo ab alio dicunt̄. Oportet autem actiua inuicem ⁊ paſſiua eſſe elemēta: miſcent̄. n. ⁊ trāſmutant̄ adinuiceꝫ.

¶ Iſta eſt ſecunda pars huiꝰ capituli in qua philoſophus pmiſſa diſtinctione de cōtrarietate qualitatū tangibiliuꝫ exeqtur de intēto per. 4. cōcluſiones. quaꝝ pma eſt hec. graue ⁊ leue non ſunt pncipia formalia elemētoꝝ. ſecūda ɔcluſio. calidū ⁊ frigidum: humidū ⁊ ſiccum ſunt formalia pncipia elemētoꝝ. ibi (Calidū auteꝫ). 3ª cōcluſio qualitates tangibiles aliarū cōtrarietatū nō ſunt pncipia formalia elemētoꝝ. ibi (Subtile aūt) 4ª cōcluſio. nō quodlibet humiduꝫ ⁊ quodlibet ſiccum ſunt pncipia formalia elemētoꝝ. ibi (Dicit̄ aūt ſiccum). Prima ɔcluſio arguit̄ ſic. pncipia formalia elemētoꝝ debēt eſſe inuicē actiua ⁊ paſſiua: ſed graue ⁊ leue nō ſunt inuicē actiua ⁊ paſſiua. igr̄ graue ⁊ leue non ſunt pncipia formalia elemētoꝝ. pꝫ ɔñā cum maiori ex eo quia elta ſunt īuicē actiua ⁊ paſſiua cū miſceant̄. ⁊ ſe adinuiceꝫ trāſmutent. vt videbit̄ tractatu 2°. minor autem eſt euidens: qꝛ graue nō generat grauitatem: nec leue leuitatē. ſtante. n. debita applicatiōe grauis ad leue: nec graue agit in leue: neqꝫ patit̄ ab illo. nō. n. grauitas remittit leuitatē: neqꝫ remittit̄ ab illa. Le. li. (Horum autem graue quidem ⁊ leue nec actiua nec paſſiua) ſunt inuicem. (nō enim ī faciēdo aliqd aliud) īter ſe (nec in patiēdo) vnū coꝝ (ab alio dñr: oꝫ aūt actiua ⁊ paſſiua adinuicē eſſe elemēta: miſcent̄. n. ⁊ tranſmutāt̄ inuicem)

¶ Notādum qꝫ graue ⁊ leue agit ⁊ patitur non qdē actiōe ⁊ paſſiōe ppꝛie dicta que fundatur in motu alterationis: ſed actione ⁊ paſſione fundata in motu locali: quoniā taꝫ graue qꝫ leue diuidit medium ⁊ in ſe facit motum localē: ⁊ ſi ad grauitatem ⁊ leuitatē eſt per ſe motus alteratiōis ſicut ad caliditatem ⁊ frigiditatē: non tamē ſe inuicē trāſmutant per alterationem: graue ⁊ leue: ſicut calidū ⁊ frigidum: qꝛ calidum ⁊ fridū ſunt qualitates pme: nō autē graue ⁊ leue ad albedinē ⁊ nigredinē eſt per ſe alteratio. non tamen albedo ⁊ nigredo ſe inuicem tranſmutāt. ſed ītēdunt̄ ⁊ remittunt̄ p itēſionē ⁊ remiſſionē ſuaꝝ cauſaꝝ.

¶ Calidum enim ⁊ frigidum humidum ⁊ ſiccum: hec quidem quia actiua ſunt: hec autem quia paſſiua dicuntur. Calidum eniꝫ eſt quia congregat homogenea. Segregare enim qđ inquiunt facere ignem: congregare autem eſt que eiuſdem tribus: contingit enim extollere alienigena. Frigidum autem quod contingit ⁊ congregat ſimiliter ⁊ ſingenea ⁊ non eiuſdem tribus.

¶ Secunda concluſio. calidum ⁊ frigidum humidum et ſiccum ſunt pncipia formalia elemētoꝝ. pbatur. qualitates de ſe actiue aut paſſiue ſunt pncipia formalia elemētorum: ſed calidum ⁊ frigidū ſunt de ſe actiua: humidum autem ⁊ ſiccum ſunt de ſe paſſiua. igit̄ ⁊c. tenet ɔña cum

maiori.quia elementa sunt de se actiua ⁊ passiua. ⁊ minor declaratur. p̄mo quidem ꝙ calidum ⁊ frigidum sunt de se actiua:quia calidum de se habet congregare homogenea:⁊ segregare etherogenea:dicūt enim sapientes ignez congregare ea que sunt eiusdem tribus:⁊ extollere alienigeno. i. calidum contingere ea que sunt eiusdem rationis:⁊ separare ea que sunt diuersarum rationum:frigidū autem congregat tam ea que sunt eiusdem rationis q̄z diuersarum rationum. Et ratio omnium istorum ē isto. Nā calidum calefaciendo rare fit:⁊ rarefaciēdo quicquid est ibi subtile eleuatur,⁊ vaporat. ideo dicitur congregare homogenea: quia grosso ⁊ grauia relinquit deorsum: leuia autem ⁊ subtilia facit ascendere sursum: quia ergo calor contingit leuia leuibus. ⁊ grossa relinquit cum grossis: ꝓpterea dicitur congregare homogenea;⁊ segregare etherogenea:frigidum autem constipat ⁊ constringit: tam ea que sunt homogenea q̄z etherogenea: cum non separet subtilia a grossis:sed ea simul coagulat. Le.li.(Calidum autem ⁊ frigidum siccum ⁊ humidum)sunt principia formalia elementorum (hec quidem actiua sunt).s.calidū ⁊ frigidum(hec autem passiua dicuntur). vz.humidum ⁊ siccum(calidum enim est qđ congregat homogenea.segregare enim)est illud(Quod inquiunt)sapientes facere ignem(congregare autem est).i.contingit calidum ea (que eiusdem tribus)sunt.i.eiusdem rationis(contingit enim extollere).i.extra tollere ⁊ remouere(alienigeno).i.ea que sunt diuersarum rationum (frigidum autem contingit ⁊ congregat similiter).i.vniuersaliter(et singenea).i.eiusdem rationis(et non eiusdem tribus).i.nō eiusdem rationis.

9 ¶ Humidum enim indeterminatū ꝓprio termino bene terminabile ens alieno:siccū aūt bene terminabile proprio termino:difficulter autē terminabile alterius.

¶ Deinde arguit philosophus ꝙ humidum ⁊ siccum sunt de se passiua:quia humidum est illud quod non est bene terminabile termino ꝓprio:sed bene alieno.siccū autē ē illud qđ est bñ terminabile termīo ꝓpo:⁊ difficulter est terminabile termīo alieno:sʒ termiāre termīo ꝓprio vel alieno dicit passibilitatē.ergo humidū ⁊ siccū sunt de se passiua. Ratio autē quare humidū terminatur termino alieno est:quia ꝓpter instabilitatez suorū partiū fluit ⁊ refluit:ideo recipit terminationē ⁊ figuras a cōtinēte sm̄ ꝙ apparet in omni humido:siue cōiūgatur frigido siue calido. Aqua enī ⁊ aer.vinū ⁊ oleū terminātur termino cōtinētis.ipsū aūt siccū.⁊ maxime si fuerit cōiūctū frigido ꝓpter partes bene compactas terminatur termino ꝓprio: quia nō fluunt nec refluūt:vt apparet in terra:lapidibꝰ ⁊ metallis. Le.lram(Humidū autē īdeterminatū ꝓprio termino est bene terminabile ens)termino(alieno.siccum autē bene terminabile ꝓprio termino.difficulter autem terminabile alterius)termino.

Dubitatur cōtra conclusionez.quia sicut agit caliditas in frigiditatez.⁊ ecōtra.ita humiditas in siccitatez.⁊ ecōuerso.igitur si calidū ⁊ frigidū sunt qualitates actiue.per idez humidū ⁊ siccū sunt qualitates actiue.Deinde sicut humiditas patiť a siccitate:⁊ ecōtra.ita caliditas patitur a frigiditate.⁊ econuerso.igiť si humidum ⁊ siccum sunt qualitates passiue.per idez calidū ⁊ frigidum sunt qualitates passiue.quelibʒ istarum cōsequentiarū de se tz.aūtia aūt sunt probata p̄mo lib.tractatu de actiōe ⁊ passione.Et pro expositiōe lr̄e Aris. sunt plures modi dicendi.Quorū p̄mus est.ꝙ ideo calidum ⁊ frigidū sunt qualitates actiue:humidū vero ⁊ siccū sunt qualitates passiue:quia caliditas ⁊ frigiditas per se agunt in humiditatē ⁊ siccitatez.nō autē econuerso. Et ꝙ istud sit verū.ostendiť experiētia. Nā calor solis ⁊ ignis resoluendo humiditatē desiccāt.ecōtra vero frigiditas noctis humectat corrumpēdo siccitatez.videmus etiā aerē tempore estiuo desiccare:nō quidez per suaz humiditatez ꝓpter contrarietatez.igiť ꝓpter suam caliditatem. ¶ Contra istam expositionē arguitur.nam omnis actio proprie dicta est ratione contrarietatis:sed caliditas ⁊ frigiditas nō per se cōtrariantur humiditati ⁊ siccitati.igitur caliditas ⁊ frigiditas non per se agūt in humiditatē ⁊ siccitatē. Tenet ꝯña cum maiori ex determinatione Ar.⁊ Comen. p̄mo huius.tractatu de actione ⁊ passione:minor autē est euidens:quia aliter vnum per se cōtrariaretur multis.cōtra philosophū p̄mo ce.⁊ ꝯño patet:quia caliditas per se contrariaretur frigiditati ⁊ humiditati:frigiditas vero caliditati ⁊ siccitati. Item caliditas stat cum valde intensa siccitate in igne:⁊ in aere cum summa humiditate: frigiditas autem stat cum intensa humiditate in aqua:⁊ cum siccitate summa in terra.igitur caliditas ⁊ frigiditas non per se contrariantur humiditati ⁊ siccitati. Et ad experiētiam dicitur ꝙ caliditas nō per se corrumpit humiditatē neqʒ frigiditas siccitatem.sed tm̄ per accidēs. Nam sol seu ignis inducēs caliditatē in materiam humidam generat leuitatem faciētem partes humidas subtiles euaporare:grossas autem siccas ⁊ terrestres manere:⁊ isto modo dicitur desiccare:frigiditas autem noctis nō humectat per se:sʒ dicitur humectare inquātū illi est cōiuncta influentia celi humectatiua. Sūt igitur tēpore noctis due influētie celi quarū vna per se frigefacit:⁊ altera per se humectat. ¶ Itē aer existens in naturali dispositione non desiccat:sed tm̄ existens extra naturalem dispositionem habēs siccitatē multam ꝯiunctam caliditati:aut quia illi sunt permixte exalationes terrestres calide ⁊ sicce:que quidem per suā siccitatem desiccāt:⁊ nō per suam caliditatem. Non igiť in casu isto aer desiccat:sed exalationes desiccant: crediť tamen aerem desiccare:quia tales exalationes sensu nō apparent. ¶ Secūdus modus dicēdi est.ꝙ ideo calidum ⁊ frigidum dicunť qualitates actiue:humidum vero ⁊ frigidum qualitates passiue:quia caliditas ⁊ frigiditas sunt maxime actiuitatis ⁊ minime resistētie:humiditas autē ⁊ siccitas:sunt maxime resistētie ⁊ minime actiuitatis:nō sic intelligendo ꝙ caliditas ⁊ frigiditas sunt maioris actiuitatis q̄z ipsemet sint resistentie:aut ꝙ humiditas ⁊ siccitas sunt maioris resistentie q̄z ipsemet sint actiuitatis:cū in qualibʒ qualitate actiua ⁊ passiua tāta sit latitudo actiuitatis:quāta resistētie:alioquin per vniformem deperditionem vtriusqʒ latitudinis staret aliquam qualitatem p̄mā esse actiuam:⁊ nō resistitiuaz:vel ecōtra:qđ est impassibile:sʒ caliditas ⁊ frigiditas dicuntur esse maxime actiuitatis ⁊ minime resistentie per respectum ad humiditatez ⁊ siccitatem:humiditas autez ⁊ siccitas dicunť maxime resistētie ⁊ minime actiuitatis per comparationē ad caliditatē ⁊ frigiditatem. ¶ Sed ista expositio videť implicare:quia si caliditas ⁊ frigiditas sunt minime resistentie.igitur sunt qualitates maxime passibiles:⁊ si humiditas ⁊ siccitas sunt maxime resistētie:igitur sunt minime passibiles. Et patet ꝯña per Ar.p̄mo huius tractatu de mixtione di.ꝙ es nō bene pāt misceri stanno:quia stannum est bene passibile ꝓpter modicaz resistentiam:es autem est male passibile ꝓpter multam resistētiam. Si igiť vbi est minor resistentia ibi est maior passibilitas.⁊ vbi est maior resistentia ibi est mīor passibilitas.sequitur ꝙ caliditas ⁊ frigiditas debent dici patius qualitates passiue q̄z humiditas et siccitas. ¶ Item si tanta est resistentia caliditatis q̄ta est sua actiuitas:sequitur ꝙ frigiditas summa non posset agere in caliditatem summam cuius oppositum est probatum

pmo hulus.⁊ patet ꝯña.quia tanta:vel maior esset resistētia q̄ actiuitas.¶ Tertius modus dicēdi est ꝙ ideo calidum ⁊ frigidum sunt qualitates actiue:humidum autez ⁊ siccum sunt qualitates passiue:quia calidum ⁊ frigiduz sunt maioris actiuitatis q̄ resistentie:econtra aūt humidum ⁊ siccum sunt maioris resistentie q̄ actiuitatis.videmus enim caliditatem ignis ⁊ frigiditatē aque multū ledere:⁊ cito corrūpi.econtra antē humiditas aeris: ⁊ siccitas terre paruz leduntur:⁊ tarde corrumpūtur.vnde de siccitate habetur experiētia:quoniā si fundatur aqua guttatim super mappaz siccaz experimur siccitatē ꝓhibere aquaz per magnū tempus.vz.a motu deorsum: ⁊ a motu humectationis. Ista respōsio potest improbari sicut precedēs: qm̄ nihil dicit̄ magis passiuū propter multitudinez resistentie:sed ꝓpter paucitatē.si igitur calidū ⁊ frigiduz modicū resistūt.humidū autez ⁊ siccū multuz resistunt:magis debēt dici passiua calidū ⁊ frigiduz q̄ humidū ⁊ siccuz.¶ Preterea seqtur ꝙ hūiditas ⁊ siccitas nō possent inuicez agere.quia maior esset resistentia q̄ actiuitas. in omni enim actione comparatur actiuitas resistētie ⁊ non actiuitas actiuitati nec resistentia resistentie:⁊ sequitur consequenter ꝙ aqua guttatim cadens super mappam nunquam debet humectare mappam.⁊ cōsequenter nūquam moueri deorsum per mappam quorum quodlibet est contra experientiaz:⁊ patet consequētia:quia cōtinue humiditas aqua est minoris actiuitatis q̄ siccitas mappe sit resistentie. Neqꝫ ista experientia aut aliqua alia probat siccitatem esse maioris resistentie q̄ ipsamet sit actiuitatis:sed solum probat ipsam esse maxime resistentie comparando eaz ad oēs alias qualitates p̄mas.¶ Quartus modus dicendi est ꝙ ideo calidūz ⁊ frigidū sunt qualitates actiue:quia vtrūqꝫ agit in reliquum:humiduz aūt et siccum sunt qualitates passiue:quia tm̄ patiuntur:non autem agunt.sic ꝙ humidum non agit in siccuz neqꝫ ecōtra. Lapis enim marmoreus frigidus ⁊ siccus.iuxtapositꝰ aque non desiccat illam:neqꝫ illa humectat lapidez. non igitur agunt inuicem humidum ⁊ siccum:sed patiuntur ⁊ corrumpunt̄ per accidens ad corruptionē caliditatis ⁊ frigiditatis:sic etiam per accidens generant̄ ad generationem illarū.¶ Hec expositio repugnat determinationi philosophi di. ꝙ humidū ⁊ siccuz sunt differētie formales:seu p̄ncipia formalia elemētorum:quia sunt inuicem actiua et passiua. Unde ex igne fit immediate aer:⁊ ecōtra per Arist.in hoc secūdo.Sed certuz est ꝙ hoc fieri non potest nisi per actionem humiditatis in siccitatem ⁊ ecōtra.ex qua etiaz ⁊ igne fit aer ⁊ terra: per Arist.in loco allegato:si fit aer necesse est ꝙ caliditas corrumpat frigiditatem:⁊ humiditas siccitatem:si generat̄ terra:necē ē friditatē aque corrumpere caliditatez ignis:⁊ siccitatē ignis corrumpere humiditatem aque.¶ Et ad experientiam de lapide marmoreo iuxtaposito aque dicit̄ ꝙ inuicem agunt ⁊ patiuntur:sed quia siccitas ⁊ humiditas sūt minime atqꝫ tardissime actionis:ideo non apparet actio ⁊ passio illaruz sicut apparet in calitate ⁊ frigiditate.quare ⁊c.¶ Dicendum igitur aliter iuxta intentionem Aris. ⁊ Comen. Quia ideo calidum ⁊ frigidum sunt qualitates actiue:quia diffiniūtur per agere:humidum autem ⁊ siccum sunt qualitates passiue:quia diffiniūtur per pati.hoc totum declaratum est in littera. Diffinit̄ eniz calidūz per cōgregare homogenea:⁊ segregare etherogenea:frigidū per congregare tam homogenea q̄ etherogenea:constat autem ꝙ congregare ⁊ segregare dicunt actionem . Sed cum diffinitur humidum ipsum diffinitur per esse bene terminabile termino alieno:⁊ non bene termino proprio Siccum vero per esse bene terminabile termino proprio ⁊ non bene termino alieno. Modo nullus dubitat ꝙ terminari dicit passionez.p̄ncipalis igitur intētio philosophi est ꝙ ideo calidum ⁊ frigidum sunt actiua:quia diffiniuntur per terminos importantes actionem:humidum autē ⁊ siccum sunt passiua:quia diffiniuntur per terminos importantes passionem.¶ Secūdaria vero intentio est sz ꝙ in sequentibus apparebit:ꝙ ideo calidum ⁊ frigidum sunt actiua;quia sunt maxime actiuitatis.⁊ ideo humidū ⁊ siccum sunt passiua:quia sunt minime actiuitatis:aut qr sunt maxime resistentie:resistentia enim ⁊ modicum agere importāt passionem:sed maxime agere nullam importat passionem.

¶ Subtile autem ⁊ grossum:lubricum ⁊ ariduz ⁊ duruz ⁊ molle ⁊ alie differentie ex his sunt. Quoniam enim repletiuum est humidum;quia non est terminatuz quidem : bene autem terminabile ens:⁊ quia sequitur tangentem. Subtile autem repletiuum subtiluz autem partium ⁊ paruarum partium repletiuum:totum enim totum tangit:subtile autem maxime tale. Manifestum autem quoniam subtile quidem erit humidi : grossum autem sicci. ia

¶ Tertia conclusio.qualitates tangibiles alie a nomiatis non sunt p̄ncipia formalia elemētoꝝ.vz.grossum ⁊ subtile lubricum ⁊ aridum durum ⁊ molle:asperuz ⁊ lene.probatur p̄ncipia formalia elementorum debēt esse qualitates p̄me.sed qualitates tangibiles nomiate nō sunt qualitates prime.igitur ⁊c.tenet consequētia cum maiori ex quo elementa sunt p̄ma corpora.⁊ minor declaratur.ille qualitates non sunt prime que sunt ex alijs qualitatibus: aut reducuntur ad alias qualitates:vt de se notum est:sz omnes iste qualitates iam nominate reducuntur ad humidum ⁊ siccum:quod quidem Arist.declarat.⁊ p̄mo de subtili ⁊ grosso. Naz esse repletiuuz cōuenit per naturaz humidi;sed subtile est repletiuum.igitur subtile reducit̄ ad humidum.p̄ma pars antecedētis pz ex determinatis in secūda cōclusione. Humidum enim non est terminatum termino proprio : sed est bene terminabile termino alieno.⁊ ex hoc sequitur rem tangentem ipsiuz accipiens formam ⁊ figuram illius. Aqua eniz ⁊ vinum ⁊ huiusmodi humida bene replent;quia accipiūt terminum:⁊ figuram a cōtinēte.secūda pars antecedētis est nota ad experientiam. Nam subtile est maxime repletiuum: cum repleat quascūqꝫ partes paruas:⁊ sit de ratione eiꝰ ꝙ totuz tangat totum.aer enim propter subtilitatem suam maxime replet neqꝫ partem aliquam continentis ⁊ tangētis ipsum relinqt quā non repleat. Si igitur subtile reducit̄ ad humidum.⁊ subtile contrariatur grosso.igitur grossuz reducitur ad siccum.patet consequētia;ex quo humiduz ⁊ siccum sunt contraria. Le.li.(Subtile autez ⁊ grossuz ⁊ lubricum ⁊ aridum:⁊ durum ⁊ molle ⁊ alie differentie) ⁊ asperum ⁊ lene (sunt ex his) quatuor nominatis ⁊ reducuntur ad illa.(Quoniam enim repletiuum est humidum;quia non terminatur quidem)termīo proprio(bene autem terminabile ens(termīo alieno.⁊ quia sequit̄ tangentem)subtile autem repletiuum;subtile enim partibus ⁊ partium partibus)adherens(repletiuum est.totum enim totum tangit;subtile autem maxime tale manifestū qm̄ subtile quidez erit humidi:grossuz aūt sicci).

¶ Et rursus lubricuz quidez humidi.

¶ Lubricum autez aliquid humiduz passiuuz est velut oleum. ii

¶ Aridū quidē sicci. Aridū enī perfecte siccū: q̄propter ꝛ coagulata sūt ꝑpter defectionē proprie humiditatis.

¶ Sed dubitaꝛ qꝛ subtilitas acus: aut stili: ac ēt ignis nō reduciꝛ ad humiditatē: sed magis ad siccitatē: acus enim stilus ꝛ ignis sunt corpora sicca ꝛ nō humida. ¶ Respondeꝛ ꝙ est multiplex subtilitas. Naz quedam est que est passio seu modus quātitatis ſz quā aliqd dicitur hēre modicū de latitudīe ꝛ pfūditate: cuiusmōi ē subtilitas capilli acus vel stili. quedā est subtilitas que est effectus motus localis cuiusmodi est subtilitas soni: aut vocis: quedam est subtilitas que est effect⁹ calidi cuiusmodi est subtilitas ignis: ꝛ exalationū calidarū. Quedaz vero est subtilitas que est effect⁹ humidi cuiusmodi est subtilitas aq̄ ꝛ aeris ꝛ aliorꝫ corporū de natura aeris ꝛ aque. Dico igiꝛ ꝙ Aristo. non loqtur de aliqua subtilitate pterq̄ʒ de vltima: q̄a illa sola est bene repletiua. Subtilitas enim capilli vel acus aut stili aut vocis non bene replet: nō etiā subtilitas ignis cū experiamur ignē: nō ingredi aliqd ɔtinēs absq̄ʒ aere: sed aqua aer ꝛ alia corpora aquea ꝛ aerea: sicut vinū ꝛ oleū bene replent. Intēdit igiꝛ phs hic per grossuz densum terminatū: ꝛ per subtile rarū humidū. vnde rarꝫ ꝛ densum non sunt species specialissime: sed species subalterne: cū sit quoddaz rarū: ꝙ est cōsequēs calidū: ꝛ quoddam densūz qđ est ɔñs frigidū. Juxta illud Comenta. 7. physicorꝫ rarū ꝛ densum sunt qualitates cōsequētes caliduz ꝛ frigidū. quoddam aūt est rarum qđ cōseqtur humidum: ꝛ quoddam est densum ꝙ cōseqtur siccum: ꝛ de his loquiꝛ Aristo. hic cum dicit subtile reduci ad humidum tanq̄ʒ ad causam ei⁹: ꝛ grossum reduci ad siccuz tanq̄ʒ ad causam illi⁹. q̄a igiꝛ sicca ꝛ solida bene terminanꝛ termīo proprio non accipiūt figurā cōtinentis nec bene replent ipsum. humida aūt fluxibilia: q̄a non terminanꝛ termīo proprio recipiūt figurā cōtinentis ꝛ bene replent ipsum. vas eniz bene repleꝛ aqua: non aūt bene repleꝛ lapidib⁹ q̄a aq̄ sequiꝛ figurā vasis ꝛ coaptat se ei: nō sīt lapides ꝛc. (¶ Rursuz lubricū). Secūdo declarat phs lubricum ꝛ aridū reduci in humidū ꝛ siccū tanq̄ʒ in causas suas. Naz lubricū est humidū passum a sicco velut oleū qđ est lubricum ꝛ viscosum. quia ibi est siccitas admixta humiditati. tñ q̄a ibi abūdat humiditas lubricū reduciꝛ ad humidū. omne eniz lubricū est humidū: ꝛ non ecōtra: aridū autez reduciꝛ ad siccū. Est eniz aridū qđ est perfecte siccū: quapropter ꝛ coagulata videnꝛ arida ꝛ sicca: ꝑpter defectuz proprie humiditatis. deficit eniz in talib⁹ propria humiditas: q̄a est cōstricta ꝛ cōstipata ꝑpter coagulationem. T. c. li. (¶ Rursuz lubricū q̄dē humidi lubricū q̄dē humidum aliqd passuz est) a sicco. velut oleū (aridū vo) est effect⁹ (sicci. aridum enim est qđ perfecte siccū q̄propter ꝛ coagulata sunt ꝑpter defectū humiditatis ꝓprie).

Dubitatur de metallis virū sint sicca vel humida. non humida: qꝛ terminanꝛ termino ꝓprio: neq̄ʒ sicca: qꝛ post liquationē apparet magna humiditas ꝛ maior q̄ʒ siccitas que q̄dēz non est generata ab igne: cū per ignē: sicut introduciꝛ caliditas ꝛ expelliꝛ frigiditas per suam caliditatē: ita per suā siccitatē debet generari siccitas: ꝛ corrūpi humiditas. Non igiꝛ humiditas metallorꝫ liquatorū est noviter genita. igiꝛ p̄fuit: sed ipsa maior est q̄ʒ siccitas. igiꝛ corpora metallica stante coagulatione nō sunt sicca: sed humida ꝛc. ¶ Respondeꝛ ꝙ triplex est coagulatio: quarꝫ p̄ma est a sicco tm̄: ꝛ hec si ɔiungiꝛ viscositati facit corpora coagulata flexibilia: sꝫ nō liqbilia: cuiusmodi sunt ligna. Si aūt nō cōiungiꝛ viscositati facit corpora coagulata nō flexibilia: neq̄ʒ liquabilia cuiusmodi sunt lapides. Secunda coagulatio est a frigido tm̄: ꝛ hec si fuerit coniuncta viscositati faciet corpora coagulata flexibilia ꝛ liquabilia: de quorum numero est lac ꝛ oleū coagulatū. si aūt nō fuerit ɔiuncta viscositati faciet corpora coagulata liquabilia: ꝛ nō flexibilia de quorꝫ numero est glacies. Tertia coagulatio est a sicco ꝛ frīdo sīl. ꝛ hec si fuerit coniuncta viscositati facit corpora coagulata flexibilia ꝛ liquabilia: cuiusmodi sunt metalla. Si autē nō erit ɔiuncta viscositati faciet corpora coagulata liquabilia ꝛ flexibilia: de quorꝫ numero est sulphur. ¶ Ad difficultatē ergo tactā diciꝛ ꝙ metalla lꝫ ꝑpter fortem coagulationē dicanꝛ ſz famositatē sicca ꝛ non humida: tamē sunt absolute humida: ꝛ cum diciꝛ ipsa terminanꝛ termīo ꝓprio. igiꝛ nō sunt humida. negaꝛ ɔñā. Et ad philosophū respōdeꝛ ꝙ ipse loquiꝛ de humiditate in actu: ꝛ non humiditate in potētia. humida eniz in actu nō terminanꝛ termino ꝓprio. sed humida in potētia bene terminanꝛ termino ꝓprio. Et non intēdo hic per humida in potētia q̄ non sunt humida ꝛ possunt esse humida: sed que sunt humida terminata termino proprio. Et per solam subtractionem frigiditatis terminanꝛ termino alieno. Juxta modum loquendi Comenta. 2°. de anima. di. ꝙ piper ꝛ sal habent saporem in potētia nō sic intendo ꝙ nō habēt saporē: ꝛ possunt habere saporem. Sed intendit ꝙ non habēt saporez potentem mouere gustuz absq̄ʒ humido extraneo superaddito ꝑpter quā causam dedit natura saliuaz: vt istā sicca possent percipi a gustu. vinum autem acetum ꝛ huiusmodi hec habent saporez in actu: quia per se ipsa absq̄ʒ humido extraneo possunt mouere gustum. Sic in proposito dicitur ꝙ aqua ꝛ vinum sunt actu humida: quia sunt humida terminata termīo alieno. Sꝫ metalla et glacies seu lac ꝛ oleum coagulatum sunt potentia humida: quia terminantur termino proprio: ꝛ per solam subtractionez frigiditatis terminanꝛ termino alieno.

¶ Amplius molle quidem humidū. molle enī quod subijcitur in seipsum ꝛ non transmutās quidem quod facit humidū. Ideo enim non ē humiduz mollis sed molle humidi: duruz aūt sicci. Durum enim est quod coagulatum est: coagulatum enim siccum. t3

¶ Tertio phs reducit durū ꝛ molle in humiduz ꝛ siccum tanq̄ʒ in causas suas di. ꝙ molle est effectus humidi: nūc molle est qđ cedit in seipsum ꝛ non resistit: ꝛ qꝛ ꝓpriuz est humido cedere: ꝛ nō resistere: ideo nō reduciꝛ humidum in molle: sꝫ molle in humidū: qꝛ nō omne humidū ē molle: sꝫ omne molle est humidū. participat enim molle proprietates humidi: sꝫ nō ecōtra. Et qm̄ duruz ꝛ molle sunt cōtraria: sicut humidū ꝛ siccū. Ideo si molle reduciꝛ ī humidum. oportet etiā ꝙ durū reducaꝛ in siccū. Nam durꝫ est quasi idem qđ coagulatū: coagulatū aūt reduciꝛ in siccum. vt prius dicebaꝛ. ergo durū reduciꝛ in siccum. T. c. li. (Amplius molle quidem humidi) est effectus (molle enim est qđ subijciꝛ). i. ꝙ cedit (in seipsuz) tāgenti (et nō trāsmutās). i. nō resistit trāsmutādo tāgens (q̄dē qđ fac humidū ꝛ iō nō ē humidū) effectus (mollis sꝫ molle humidi) est effectus (durū aūt sicci: duruz enim est qđ coagulatum est: coagulatum autem siccū) ¶ Notandum ꝙ phs de aspero ꝛ leni nullam facit mētionē in speciali: qm̄ ex dictis pōt coniunci illa reduci in humidum ꝛ siccuz: sic enim grossum ꝛ durum reduciꝛ in siccū: ꝛ subtile ac molle reduciꝛ in humiduz: per idem lene reduciꝛ in humidū ꝛ asperum reduciꝛ in siccū: lenitas enim est per naturam humidi: ꝛ asperitas per naturam sicci. Humidum eniz ꝑpter suā fluxibilitatem habet lenitatē in partibus: ꝛ in eis vna ps nō supeminet alteri. Sicca vo qꝛ sūt hñ termina-

bilia termino proprio possunt habere asperitatem in partibus. z in eis vna pars pot alteri peminere.

Sed dubitatur quoniam Aristo. dicit hic durum reduci in siccū cum sit coagulatum. z tamē prius dictū est metalla esse humida: cū tamen sint dura: z fortiter coagulata. ¶ Dicēdum q nō quodlibet durum est siccū: quia celum est durū: z nō est siccū. Sed oē durum cuius coagulatio est tm̄ a sicco est siccū. Durū aūt cuius coagulatio est tm̄ a frigido aut est simul a frigido z sicco non est siccū nisi effectiue: aut sm̄ famositatem: quoniam formaliter est humidū: z quia nō ē humidū in actu: sed solū in potētia. adeo dicit siccū. Metalla sunt igit formalr dura z sunt formalr humida: nō quidem actu: sz potētia: z ex hoc quodāmodo negatiue dicunt sicca. cū tamē nō sint formaliter sicca ex quo est plus de humido in eis q̄ de sicco: sed sunt humida in potentia.

14 ¶ Dicuntur autem siccū z humidum multifarie. Opponit autem sicco z humiduz z vdū: z rursus humido z siccum z coagulatum. Omnia autem hec sunt sicci z humidi primorum dictorum.

¶ Quarta cōclusio. nō quodlibet humidū z quodlibet siccū sunt principia formalia elemētorum. Istam cōclusionē phus probat per multiplicem acceptionē horum nominū humidū z siccū: quorum sunt tres distinctiones. quarum prima est q duplex est humidū. vz. simplex z cōpositum. humidum simplex est illud cui nulla est cōiuncta siccitas: cuiusmodi est humidū elemēti. humidū cōpositū est illud cui aliqua est cōiuncta siccitas: vt humidū mixti. z quia humidū contrariatur sicco. Ideo et est duplex siccū. vz. simplex z cōpositū: simplex siccū est illud cui nulla est cōiuncta humiditas vt siccū elemēti: siccū cōpositū est illud cui aliqua est cōiuncta humiditas. modo arguit sic: humidū cōpositū z siccū cōpositum reducunt in humidū simplex z in siccū simplex, sicut effectus in causa. igit nō quodlibet humidū: nec quodlibet siccū sunt formalia principia elemētorum. pz cōña. quia hoc probatum est: grossum z subtile lubricū z aridū: durū z molle non esse principia formalia elementorum: quia reducunt in humidū z siccū tanq̄ in causas suas: sed humidū simplex z siccum simplex sunt principia formalia elemētorum: quia hec nō sunt reducibilia in priores causas. Itē humido nō solū contrariat siccū: sed etiā coagulatum: sed coagulatum non est formale principium alicuius elemēti: igit nec humidū quod illi contrariat non est principiū formale alicuius elemēti. ¶ Tūc arguit sic. Non quodlibet humidum est formale principiū alicuius elemēti: sed cuilibet humido cōtrariatur aliquod siccum. igitur nō quodlibet siccū est formale principiū alicuius elemēti: z sic habet intentū: q aliquod est humidū z aliquod est siccū que nō sunt formalia principia elemētorum. L. li. (Dicit autem siccū z humidū multipharie) .i. multipliciter. vz simpliciter z cōposite (opponit autem sicco humidū z vdū. z rursus humido z siccum z coagulatum. omnia enim hec) .i. coagulatum humidum compositum z siccum cōpositū effectus (sunt sicci z humidi) simpliciū (prius dictorum) .i. in scd'a cōclusione.

¶ Quoniam enim humido opponitur siccū. Et humidum quidem est quod habet alienam humiditatem superficietenus. Infusum autem quidem quod in profundo. Siccum autem quod priuatur hac: manifestum est quoniam humidum quod erit humidi oppositū z siccum primum sicci.

¶ Secūda distinctio. q duplex est humidū. s. roratum z infusum: humidū roratum est illud quod est humidum in superficie: z tale dicit esse humidū humiditate aliena vt lapis balneatus. Humidum īfusum est illud quod est humidū in profūdo: z tale dicitur esse humidū humiditate propria vt aqua: z quia humidū opponit sicco. ops consequēter q duplex sit siccū. vz. siccitate propria: z siccitate aliena. siccū propria siccitate est illud quod habet siccitatem in profundo vt ignis. siccū vero siccitate aliena est illud quod habet siccitatē in superficie: vt assatū. Diffiniēdo ergo humidū dicetur q humidum est illud quod habet humiditatē propriam: vel alienam. s. in profundo vel in superficie. cōsequēter q siccum est illud quod priuatur vtraq humiditate. vz. cū propria q̄ aliena: tam in superficie q̄ in profundo. Arguat sic. humidum roratum z siccum aliena siccitate reducunt in primū humidum: quod est humidum infusum: z in primū siccū quod est siccum propria siccitate. igitur nō quodlibet humidū: z quodlibet siccum sunt formalia principia elementorum. tenet cōña. quia principia formalia elemētorum non reducunt in alia principia tanq̄ in causas. sicut nec elemēta in alia corpora reducuntur. antecedēs autem pz: quia humidum roratum est effectus humidi infusi. cū lapis recipiat balneationē ab aqua: z siccum aliena siccitate sit effectus sicci propria siccitate: cum ita sit q assatum fiat ab igne. L. e. lit. (Quoniam enim humido opponit siccū z humidum quidē est quod habet alienam humiditatem superficietenus) .i. in superficie. (infusum autem quod in profundo. siccū aūt quod priuatur hac) humiditate (palam quoniam humidum roratum erit humidi) (oppositū autem siccum primi sicci).

¶ Rursum autem humidū z coagulatū similiter. Et humidum quidem est quod habet propriam humiditatem in profundo. Infusum autem quod habet alienam humiditatem in profundo. Coagulatum autem quod priuat hac. quapropter z horū erit hoc quidē sicci hoc autē humidi. 15

¶ Tertia distinctio. q duplex est humidū. vz. per se: z per accñs: humidum per se est illud quod habet propriā humiditatem: z tale dicitur humidum infusum ab intrinseco in profundo: vt aqua z vinum. humidū per accñs est illud quod habet humiditatē alienā in profundo: z tale dicitur humidum īfusum ab extrinseco. Ita q infusum accipit hic largius: q̄ in alia distinctione cum ibi non importet nisi īfusionem intrinsecam. hic autem indifferēter infusionē intrinsecam z extrinsecam: z quia humidum per accñs opponitur coagulato: cum ipsum coagulatū priuetur tali humiditate. ops necessario humidū per accñs reduci in humidum per se. quod est primū humidū. sicut coagulatū reducit in siccum per se: quod est primū siccū: sz omne coagulatū est quodāmodo siccum. igitur non omne humidum: z omne siccum sunt principia formalia elemētorum. L. e. li. (Rursus autem humidum z coagulatū similiter) opponunt (humidum quidem) per se (est quod habet propriā humiditatem in profundo: infusum autem) ab extrīseco est humidū per accñs (quod habet alienam humiditatē in profundo. coagulatū autē est quod priuat hac) humiditate (quapropter z horum erit hoc quidē) .i. coagulatū effectus per se primo (sicci. hoc autem) . vz. humidum per accñs erit effectus per se primo (humidi) ¶ Notandū sm̄ phm̄ 2° physi. q omne per accñs reducitur ad illud quod est per se: z q illa est causa prima z potissima ad quam stat vltima resolutio. Si ergo humidū per se est causa humidi per accñs: z siccum per se est causa coagulati: cum nō cōtingat procedere in infinitum in causis per se vt demonstratur primo posteriorum: z 2° metha. necesse est dare primum humidum per se primū quod

est p̄mum formale omnium elementoꝝ humidoꝝ ad qđ reducunt omnia alia humida tanq̄ effectus in causam: necesse est quare vnum siccuꝫ per se p̄mum: ad qđ tanq̄ in causam reducunt omnia alia sicca. ⁊ illđ est formale p̄ncipium omniū elementoꝝ siccoꝝ. Consimilr dicat de calido ⁊ frigido. ꝙ non qđlibet calidū: nec qđlibet frigidum est formale p̄ncipiū elementoꝝ. ꝫ tn̄ p̄muꝫ calidum est formale p̄ncipiū omniū elementoꝝ caloꝝ: ⁊ p̄mū friduꝫ est formale p̄ncipiū omnium frigidoꝝ. De calido tamē ⁊ frigido non fecit ph̄s specialē mentionē sicut de humido ⁊ sicco: q2 humidū ⁊ siccum magis equiuoce dicunt: q̄ calidum ⁊ frigidū: ⁊ cōtrarietates tangibiliū magis apparēter reducuntur in humiduꝫ ⁊ siccuꝫ: q̄ in calidū ⁊ fridū.

¶ Manifestuꝫ igitur quoniaꝫ omnes alie differentie reducūtur ad primas quatuor: he aūt non amplius in minores. Neqꝫ enim caliduꝫ quod siccuꝫ aut quod humiduꝫ. Neqꝫ humidum quod caliduꝫ aut quod frigidū. neqꝫ frigidum quod siccum: neqꝫ sub inuicem: neqꝫ sub calido ⁊ humido sūt: quapropter necesse quattuor esse has.

¶ Ex predictis Arist. cōcludit ꝙ .4. tm̄ sunt q̄litates p̄me vꝫ. calidū ⁊ frigidū: humiduꝫ ⁊ siccū. pbatur. tot sunt q̄litates p̄me quot sunt differentie formales elementoruꝫ seu principia formalia illorum. sed tm̄ quatuor sunt p̄ncipia formalia. igit ⁊c. tenet cōsequētia cum maiori ex quo elementa sunt p̄ma corpora. Et minor declarat. Naꝫ tm̄ illa sunt p̄ncipia formalia elementoꝝ que non reducunt in alia p̄ncipia neqꝫ in seipsa: ⁊ omnia alia cōtraria tangibilia reducuntur in illa. ꝫ tm̄ ista quattuor nominata non reducunt in alia principia: neqꝫ in seipsa: ꝫ omnia alia in ista. tenet consequentia cum p̄ma parte antecedentis ex determinatis in duabus vltimis conclusionibus. Et sc̄da est euidens inductiue. Non enim caliduꝫ frigiduꝫ humidum ⁊ siccuꝫ reducuntur in alia principia plura. aut tot vel pauciora vt de se notum est: non etiaꝫ reducuntur in se inuicem cuꝫ non reducantur caliduꝫ ⁊ frigidum in humidum ⁊ siccum: neqꝫ ecōtra cum caliduꝫ vel frigidū nō sit humidum vel siccuꝫ: nec econuerso. non etiam reducitur calidum in frigidum nec frigidū in calidum cum nullum istoruꝫ de altero predicet in concreto: vel in abstracto. ⁊ per idem non reducitur humidum in siccum: neqꝫ siccuꝫ in humiduꝫ. Et ꝙ omnia alia cōtraria tangibilia reducantur ad illa manifestuꝫ est in determinatione precedentiuꝫ conclusionū. Te. c. h. ¶ Manifestuꝫ igitur quoniā omnes alie differentie (tangibiliuꝫ) reducuntur ad primas q̄tuor. he aūt nō amplius in minores (neqꝫ pauciores reducuntur) neqꝫ enim caliduꝫ est qđ siccum: aut qđ humidum: aut qđ frigidum: neqꝫ frigidū est qđ siccuꝫ neqꝫ adinuicem dicuntur: neqꝫ sub calido ⁊ humido sunt) frigidū ⁊ siccum (quapropter necesse est quatuor esse has) differentias qualitates p̄mas ⁊ non plures. ¶ Notandum ꝙ cum ph̄s dicit calidum ⁊ frigidum humiduꝫ ⁊ siccuꝫ esse qualitates primas nō intendit eas esse p̄mas simpliciter: quia vt patuit qualitates supercelestes sunt illis priores ope ⁊ natura cāsualitate ⁊ perfectione: ꝫ intendit eas p̄mas in comparatione ad qualitates generabilium ⁊ corruptibilium. Neqꝫ obstat illud .6. topicoꝝ. qđ per superabundantiam dicitur vni soli conuenit. quia superlatiuus gradus hic non accipitur exponibiliter positiue: ꝫ exponibiliter comparatiue. eo modo quo conceditur decem esse (generalissima.

Contra correlatium arguitur. ⁊ primo ꝙ humiditas et siccitas non sunt qualitates prime. quia caliditas et frigiditas sunt illis priores. probatur. Nam agens est prius potiente. sicut generaliter quelibet causa est prior suo effectu: ꝫ caliditas ⁊ frigiditas sunt qualitates actiue: humiditas autem ⁊ siccitas sunt qualitates passiue p Aristo. in littera. igitur ⁊c. ¶ Secūdo arguitur ꝙ frigiditas non est qualitas prima: quia caliditas est prior frigiditate. qđ arguitur sic. omnis habitus est prior sua p̄uatiōe. sed frigiditas est priuatio caliditatis. igit ⁊c. tenet consequentia cum minori. 2°. physi. ⁊ 2°. celi. ⁊ maior est euidēs ex eo quia priuatio diffinitur per habituꝫ. vt habetur .4. metaphysice. ¶ Tertio arguitur ꝙ caliditas nō est qualitas prima. Nam caliditas fit ex raritate tanq̄ ex causa. igitur raritas est prior caliditate. antecedens arguit. Nā motus est causa caloris vt colligitur a philosopho primo metheoroꝝ. sed non apparet aliunde: nisi quia per motū generatur raritas ad quam sequitur caliditas. ¶ Quarto arguitur. ꝙ nulla istarum quatuor est qualitas prima. quia grauitas ⁊ leuitas sunt illis priores. qđ probat. Naꝫ sicut se habet motus localis ad motum alterationis. ita se habent qualitates motiue localiter ad qualitates alteratiuas: sed motus localis est prior motu alterationis. igitur qualitates motiue sunt priores qualitatibus alteratiuis. tenet consequentia cum maiori ex sufficienti similitudine. minor autem est Arist. 8°. physicoꝝ. ¶ Ad primuꝫ dicitur ꝙ caliditas ⁊ frigiditas dicuntur actiue: non quia agant: ⁊ non patiantur: aut quia agant in humidum ⁊ siccum: sed quia diffiniuntur per terminum importantem actionem: humiditas autem ⁊ siccitas dicuntur qualitates passiue: non quia patiantur ⁊ non agant: sed quia diffiniuntur per terminos importantes passionem. ¶ Ad secundum respondet ꝙ priuatio dupliciter sumit. vꝫ. negatiue et positiue. Priuatio negatiue sumpta est negatio in subiecto apto nato ve determinat philosophus .4°. metaphysice ⁊ talis indifferenter est prior ⁊ posterior habitu in essendo. ꝫ in concipiendo semper habitus precedat priuationem. sed priuatio positiue sumpta est altera pars contrarietatis minoris perfectionis: eo modo quo loquitur philosophus .3°. de anima di. Nigrum est priuatio albi: et sic loquitur Cōmen. in locis allegatis. ⁊ isto modo non oꝫ ꝙ priuatio sit prior aut posterior habitu: neqꝫ ꝙ diffiniatur per illum: nigredo enim non diffinitur per albedineꝫ: neqꝫ frigiditas per caliditatem. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ hic ph̄s loquitur de qualitatibus primis in cōmuni ⁊ non in particulari. Unde non est aliqua caliditas quā nō precesserit aliqua frigiditas tamen absolute ⁊ cōmuniter loquendo caliditas non est prior frigiditate tempore: neqꝫ causalitate: ꝫ bene est prior raritate causalitate: cū raritas sit effectus p se caliditatis. Et si aliquando caliditas ē effectus raritatis hoc est per accidens: quoniā per distractionem motus materia in tm̄ rare fit ꝙ sub illa raritate nō potest naturaliter stare frigiditas: ad cuius corruptionem sequitur necessario generatio caliditatis. ¶ Ad quartum dicitur: ꝙ grauitas ⁊ leuitas sunt effectus caliditatis ⁊ frigiditatis humiditatis ⁊ siccitatis. Et ad rationem factam nego maiorē ꝑpter difformitatē dissimilitudis. Nā motus localis reperitur in celo. vbi non est aliqua qualitas motiua localiter nec aliqua alteratio proprie dicta. debet igitur comparari motus localis horum inferiorum motui alterationis hoc modo. sicut se habet motus rectus ad motum alterationis: ita qualitas motiua localiter ad qualitatem alteratiuam. Sed prior est motus rectus motu alterationis. igitur ⁊c. negetur minor: quoniā elementa prius se alterant: q̄ localiter moueantur: tam ipsa q̄ mixta ex elemētis. vt patet. quare ⁊c.

Quoniam aūt q̄tuor elemēta: coꝝ aūt quatuor sex ꝯiugationes sunt: ꝯtraria aūt nō innata sunt ꝯiungi. Calidū enī ⁊ frigidū esse idem: ⁊ rursus humidū ⁊ siccū impossibile. Manifestū aūt q̄m quatuor erūt elementoꝝ coniugationes. calidū ⁊ siccū: calidū ⁊ humidū: ⁊ rursus frigidū ⁊ humidum: ⁊ frigidum ⁊ siccum.

¶ Istud est quartum capl'm huius tractatus in quo philosophus determinat de numero elementorum. postq̄ determinauit de numero ꝑncipiorum formalium eorundē ponens quatuor conclusiones: quarum ꝑma est ista. Tantum sūt quatuor elemēta. s. ignis ⁊ aqua aer ⁊ terra. Secūda conclusio. numerus elementorum non est eq̄lis numero ꝑncipiorum. ibi (Quicūq̄ ergo) Tertia conclusio. numerus elemētorum est maior q̄ numerus locorum illis cōuenientium. ibi (Entibus autem) Quarta cōclusio. cuilibet elemēto tm̄ due lꝫ inequaliter competunt qualitates ꝑme. ibi (Sed tamē simpliciter). ¶ Primam conclusionē tripliciter philosophus probat: ⁊ ꝑmo per rationem ostēsiuam sic. tot sunt elemēta quot sunt possibiles combinationes qualitatum ꝑmarum. Sed tm̄ quatuor sunt possibiles combinationes qualitatum ꝑmarū. ergo tm̄ quatuor sunt elemēta. patet consequētia cum maiori. quia qualitates ꝑme sunt ꝑncipia formalia elemētorum vt probatum est in alio capitulo: ⁊ minor declaratur. Nā cum ꝑme qualitates sint quatuor necesse est ex illis fieri sex combinationes. quarū due sunt incōpossibiles. vꝫ. cōbinatio calidi cum frigido. et combinatio humidi cū sicco: cum non sit possibile aliquid esse calidum ⁊ frigidum: nec est possibile aliquid esse humidum ⁊ siccum. Alie vero quatuor combinationes sunt possibiles. vꝫ. calidi cum sicco: ⁊ calidi cum humido: frigidi cum sicco: ⁊ frigidi cū humido: cum iam sit aliquid calidum ⁊ siccū. s. ignis. aliquid calidum ⁊ humidum. vꝫ. aer. Aliquid frigidū ⁊ siccum. vt terra. Etiam aliquid est frigidum ⁊ humidum vt aqua. L. e. li. (Quoniam autem quatuor elemēta). i. principia elementorum (sunt. eorum autem quatuor) necessario sunt (. 6. cōiugatiōes). i. cōbinationes (cōtrarie autē non innata sunt coniungi. calidum enim ⁊ frigidum esse idem ⁊ rursus humidū ⁊ siccum impossibile manifestū: quoniam quatuor erūt elementorum coniugationes calidū ⁊ siccum: calidum ⁊ humidum: ⁊ rursus frigidū ⁊ humidum frigidum ⁊ siccū).

¶ Et assecutū est hoc ꝭm rationē simplicib⁹ apparentibus corporib⁹: igni ⁊ aeri ⁊ terre ⁊ aq. Ignis. n. calidus ⁊ siccus. Aer autē calidus ⁊ humidus: velut euaporatio. n. aer. Aqua autē frigida ⁊ humida. Terra autē frigida ⁊ sicca. Ut rōnabiliter distribuant differentie primis corporib⁹: ⁊ multitudo coꝝ sit ꝭm rationem.

¶ Secundo arguit philosophus tandem conclusionem a signo ⁊ ab experientia: quoniā ad sensum non apparent nisi quatuor corpora simplicia elementaria: quibus attribuuntur nominate combinationes possibiles. vꝫ. ignis q est calidus ⁊ siccus: aer qui est calidus ⁊ humidus. Aqua que est frigida ⁊ humida. terra que est frigida ⁊ sicca: rationabile enim est q sicut sunt quatuor qualitates prime que sunt principia formalia elementorum: quarum due sunt actiue ⁊ due passiue. Ita quatuor sint combinationes possibiles quarum quelibet constet ex vna actiua ⁊ vna passiua. Et ita experimur in elementis. oportet igitur rationem conformari sensui. vt sicut sensus indicat quatuor elemēta esse ⁊ non plura. Ita intellectus concludat: tom ex numero qualitatum ꝑmarum que sunt ꝑme differentie elementorum: q̄ ex numero combinationum possibilium earundem ꝑmarum qualitatum quorum due sunt actiue ⁊ due passiue. L. e. li. (Et assecutum est hoc ꝭm rationem) vꝫ. q tm̄ quatuor sunt elemēta (simplicibus apparentibus corporibus igni ⁊ aeri aque ⁊ terre: ignis enim calidus ⁊ siccus: aer autem calidus ⁊ humidus. velut euaporatio. n. aer) calidū ⁊ humida (Aq̄ frida ⁊ humida terra frigida ⁊ sicca: quapropter rationabiliter distribuuntur differētie) que sūt ꝑme qualitates (ꝑmis corporibus vt multitudo eorum sit ꝭm rationem) ex multitudine qualitatum primarum ꝭm sensum.

¶ Omēs. n. q̄dē q simplicia corpora elementa faciunt: hi q̄dē vnū: hi aūt duo: hi aūt tria: hi aūt quatuor faciunt.

¶ Tertio arguit philosophus ad idem ex fundamentis antiquorum sic. quatuor sunt elementa ⁊ non plura elementa. igitur quatuor sunt elemēta. tenet consequentia ab exponentibus ad expositam. pars ꝑma antecedentis est nota ad experientiam vt declaratū est. ⁊ secūda ostenditur testimonio antiquorum qui nūquam excesserūt numerū quaternarium elementorum. Nam de numero antiquorum quidam posuerūt vnum tm̄ elementum. yppus aquam. diogenes aerem. quidā posuerūt tm̄ duo: vt parmenides ⁊ melissus di. terram ⁊ ignē tm̄ esse pura elemēta. Quidam posuerunt tria: vt heraclitus preter terram ⁊ aquam ponēs ignem di. aerem partiꝫ esse de natura aq̄ ⁊ partiꝫ de natura ignis. Empedocles vero posuit elemēta quatuor sepe nominata: neq̄ fuit aliquis qui plura. 4. poneret elemēta. L. e. li. (Omnes enim qui simplicia corpora elemēta faciūt hi quidem vnuꝫ. hi autem duo: hi vo tria: hi autē q̄tuor faciūt) elementa ⁊ non plura. ¶ Notandum q elementum non accipitur hic pro quinta essentia mūdi quā Aris. ꝑmo ce. dicit esse superceleste corpus: quod quidē ipse philosophus ꝑmo metheoroꝝ. vocat elementum: neq̄ accipitur pro ꝑncipio intrinseco compositi naturalis eo modo quo accipit philosophus in ꝓlogo physicorum di. vnūquodq̄ arbitramur cognoscere cum cognoscimus ꝑmas causas. ⁊ ꝑma ꝑncipia vsq̄ ad elementa. Et. 5. metaphy. elementum est illud ex quo aliquid fit in existente indiuisibili specie in aliam speciem. Non etiaꝫ accipitur pro principio formali ꝑmorum corporum inuiceꝫ actiuorum ⁊ passiuorum eo modo quo accipit hic philosophus in principio huius capituli. di. quoniam autem quatuor sunt elementa: sed accipitur elementū pro ipso primo corpore actiuo ⁊ passiuo per qualitates primas. Et sic accipiendo elementum quatuor sunt elementa ⁊ nō plura. videlꝫ ignis aer aqua ⁊ terra.

Contra hoc arguitur q plura sunt elementa ad intellectuꝫ datum. Nam plura quatuor sunt mixta. igitur plura quatuor sunt elementa tenet consequentia: quia mixtum et elementum sunt correlatiua: ⁊ multiplicato vno correlatiuorum multiplicatur ⁊ reliquum. Antecedens autem est manifestum: loquendo semper de pluralitate specifica: quia de pluralitate numerali nulli dubium q innumerabilia sunt taꝫ mixta q̄ elemēta. ¶ Secūdo tot sunt elemēta quot sūt cōbinationes possibiles qualitarū primarū: sed plures. 4. sunt cōbinationes possibiles qualitatū primaruꝫ. igitur ⁊c. maior pꝫ per Ar. in lr̄a ⁊ minor declaratur ex determinatione facta in cap. de mixtione: q̄m caliditas stat simul cum frigiditate: ⁊ humiditas cū siccitate. igitur preter cōbinatiōes. 4. ꝑmaꝝ qualitatum non contrariarum sunt alie due. s. qualitatuꝫ

contrariarum. Tertio plura sunt elementa terre: et plura sunt elemēta ignis. igitur etc. patz cōsequētia. et antecedēs probatur. quia datur terra incorruptibilis. vz. que est circa centrum mundi: et terra corruptibilis. s. que est in concauo aque. datur etiam ignis incorruptibilis. qui est in cōcauo lune: et datur ignis corruptibilis qui est apud nos: constat autez q corruptibile et incorruptibile differunt pluscq̃ genere. per Aristote. 9°. metaphysice. Et ad hoc videtur esse Plinius di. q diuerse sunt species terrarum: et Hermes inquiens q diuerse sunt species ignium. ¶ Quarto planete sunt plures quatuor. igitur elemēta sunt plura quatuor. patet cōsequētia auctoritate astronomorum di. q quelibet planeta est de natura alicuius elementi. Nam Mars dicitur esse de natura ignis: quia est calidus et siccus. Et Jupiter de natura aeris: quia calidus et humidus. Saturnus de natura terre; quia frigidus et siccus. Luna de natura aque: quia frigida et humida. Unde Cōmētator 3°. celi di. q stelle habēt qualitates similes vnicuiq; elemētorum. ¶ Ad primū dicitur negādo cōñam: neq; opz q multiplicato vno correlatiuorū in suppositis multiplicetur et reliquum: quia pater et filius sunt correlatiua: ac etiaz domin⁹ et seruus: et tamē sunt plures filij q̃ patres: et serui q̃ domini: sed multiplicato vno correlatiuorū in modis multiplicatur et reliquum. Ideo quot modis dicitur pater tot modis dicitur filius: et quot modis dicitur elemētum: tot modis dicitur mixtum: vel elementatum. s. proprie et improprie; aut large et stricte. ¶ Ad secūdum dicitur q duplex est combinatio primarum qualitatum. s. actualis et possibilis. cōbinatio actualis est illa: scḋm quā quelibet denominat in concreto: et sic non sunt nisi quatuor combinationes possibiles qualitatum primarum: combinatio possibilis est illa scḋm quā non quelibet qualitas cōiuncta denominat in concreto: et sic possunt inuicem combinari caliditas et frigiditas: humiditas et siccitas. Aut enim nulla earum denominat: sed quelibet earum est sub gradu medio. Aut tm̄ vna earum denominat: illa. s. que est supra gradum mediū. quando ergo philosophus dicit q tm̄ sunt quatuor combinationes possibiles qualitatuz primarum: loquitur de cōbinatione actuali et non possibili. Et q ita sit potest exemplo suo. Non enim dicit q non sit possibile aliquid habere in se caliditatem et frigiditatem aut humiditatez et siccitatem: sed q impossibile est aliquid esse calidum et frigidum: aut humidum et siccum: sed bene est possibile aliquid esse calidum et siccum: aut calidum et humidum: aut frigidum et humidum: aut frigidum et siccum. ¶ Ad tertium dicitur q licz terra centralis mundi aut ignis superficialis celi non possit corrumpi propter nimiam distantiā a suo cōtrario: tamē quodlibz eorum est corruptibile: quia adhuc habet aptitudinem ad corruptionem. s. compositum ex qualitatibus habentibus contrarium actiuum et passiuum. Terra enim centralis mundi est mobilis deorsum ex quo habet grauitatem: non tamen potest moueri deorsum: quia nullum agens potest illaz remouere a loco suo. Ignis etiam immediat⁹ concauo lune est mobilis sursuz quia habet leuitatem: non tamen potest moueri sursum: quia non potest penetrare celum; neq; potest moueri violenter deorsum: vt postea naturaliter moueatur sursum: quia si aliquod pedale ignis immediatum concauo lune posset moueri deorsum: hoc esset per influentiam grauefactiuam: vt cōmuniter dicitur: quia tunc aut daretur vacuum: scilz in loco illius pedalis: aut ignis collateralis recipiens vacuum efficeretur rarior q̃ sit: qḋ est impossibile cum iam habeat caliditatem et raritatem summam. Ex quo igitur pedale illud non potest descendere ad locum corruptionis: neq; aliquid illi contrarium potest ascendere ad locum illum: quia corrumperetur anteq̃ esset ibi neq; celum in loco illo est corruptiuum ignis: cuz non cōtrarietur ei. sed magis sit illi conueniens et preseruatiuuz eiusdem: sequitur talem ignez corrumpi non posse. ¶ Et si allegatur philosophus dicit. primo ce. Q omne corruptibile aliquando corrumpetur. verum est scḋm se aut scḋm speciem. i. scḋm aliquod indiuiduuz eiusdem speciei. vnde philosophus ponit ibi elemēta esse perpetua: et tamē sunt corruptibilia ex quo componuntur ex materia subiecta contrarijs. ¶ Itez cū dicitur q plures sunt terre: et ignes diuersarum specierum illud negatur loquendo de specie substātiali: et ad philosophos allegatos: dicitur q loquuntur tm̄ de specie accidentali: sic q aliqua terra est alba: et aliqua nigra. Aliqua densa et aliqua rara semper intelligēdo extra naturalem dispositionē. Aliquis etiam est ignis carbo: et aliquis ignis flāma. aliquis densus et aliquis rarus. ¶ Ad quartum negatur cōsequētia. sicut enim mixta diuersarum rationum possunt esse de natura eiusdem elemēti. ita diuersi planete possunt esse de natura eiusdē elementi: q dictum non est intelligēdum formaliter: sed virtualiter. Nam qualitates elementorum tam motiue localiter q̃ alteratiue non sunt formaliter in planetis: neq; in aliquo celesti corpore: sed tm̄ virtualiter: quia planete habent virtutes productiuas qualitatum elementorum tam motiuarum q̃ alteratiuorū. Et ex hoc dicimus solez esse calidum: et Martem esse igneum: non formaliter sed virtualiter: et sic est intelligendum dictum Cōmen. di. q planete habent qualitates similes qualitatibus elementorum. i. habent virtutes productiuas talium effectuum qualium sūt productiue qualitates elementorum.

¶ Quicunq; quidem igitur vnuz dicunt solū: deinde densitate et raritate alia generant: his contingit duo facere principia: et raruz et densum: aut calidum et frigidum. Hec enim actiua: vnum autem supponitur quemadmoduz materia.

¶ Secūda conclusio. Numerus elemētorum non est equalis numero principiorum. Istam conclusionē probat philosophus quadruplici testimonio antiquorum. Et primo testimonio ponentium tm̄ vnum materiale pricipium. s. vel ignem vel aquā. terraz vel aerez. Isti enim ponentes tm̄ vnum elementuz: posuerunt tria principia: vnum materiale. s. et duo formalia. Dixerunt enim ex eodez elemēto omnia generari: sed non eodē modo; quia aliqua generabantur raritate; vel caliditate: aut densitate vel frigiditate. sic q raritas et densitas; seu calidum et frigidum sunt principia formalia inuicē actiua et passiua quibus subijcitur tertiuz principium qḋ est materia deferēs transmutationez ab vno cōtrario in alterum. si igitur secundū istos principia sunt tria et tm̄ vnum est elementum. igitur numerus elementoruz nō est equalis numero principiorū. Lc. litteram. (Quicūq; igitur vnum soluz dicūt) esse principiuz materiale (deinde raritate et densitate alia generant. his contingit duo facere principia et rarum et densum: aut calidum et frigidū. hec enim actiua: vnum autem supponitur quemadmodū materia)

¶ Qui autē mox duo faciunt: vt parmenides ignez et terram media mixturaz faciūt horuz: puta aerez et aquaz.

¶ Secūdo arguit phūs illaz conclusionē testimonio antiquorū ponentiuz duo materialia pricipia. Naz Parme. et Melissus dixerūt tm̄ esse duo pricipia. s. calidū et frigidū. Et. 4. esse elementa. vz. ignez et terram: et media inter hec. s. aerez et aquam que dicunt esse mixturam terre et ignis

Dixerūt enim aquam ⁊ aerem esse mixta ex igne ⁊ terra. Sed non eodem modo: quoniam in aqua est plus de natura terre: q̃ de natura ignis; econtra autem in aere est plus de natura ignis: q̃ de natura terre. Aqua enim est frigida frigiditate terre: ⁊ aer est calidus caliditate ignis. Si igitur fm̄ parme. ⁊ melissum principia sunt tm̄ duo ⁊ elementa sunt. 4. ex hoc fm̄ veritatem: aut fm̄ existimationem: sequitur numeruʒ elementorum non esse equalē numero p̄ncipiorum. Le. li. (Qui auteʒ mox duo faciūt) p̄ncipia solum (vt parmenides ignē ⁊ terram medio mixturam faciūt horum puta aerem ⁊ aquaʒ.)

19 ¶ Similiter autem ⁊ qui tria dicunt quemadmodum plato in diuisionibus: medium enim mixturam facit: ⁊ fere eadem dicūt ⁊ qui duo ⁊ qui tria dicunt; preterq̃ q̧ hi quidem incidunt in duo media: hi auteʒ vnum solū faciūt.

¶ Tertio p̄bat p̄hus eandē conclusioneʒ testimonio antiquorū. s. platonicoꝝ ponentiū tria p̄ncipia. duo quideʒ ex parte materie. s. magnuʒ ⁊ paruuʒ: ⁊ vnuʒ ex parte forme. vʒ. ydeaʒ generantē diuersitatem in entibus: ex maiori ⁊ minori participatiōe materie. Dixit enī plato in tractādo de diuisiōe p̄ncipioꝝ. 3ª esse p̄ncipia. vʒ magnū ⁊ paruum ⁊ ydeā quā vocauit mediū īter magnū ⁊ p̄uū: ex eo. n. q̧ īfluebat in materiā magis ⁊ minus dispositaʒ. Dixit etiaʒ hāc ydeaʒ esse mixturā. ⁊ hoc dupl'r. p̄mo quidē: quia īfluebat formaʒ admixtaʒ materie. s̄cd̄o: quia īfluebat formā non solū in materia magna ⁊ parua s; etiā in materia medio modo disposita. mediuʒ enī dicit̄ esse mixtū ex extremis. Et ecce q̧ platonici panūt tria p̄ncipia. s. magnum ⁊ paruū. ⁊ ydeaʒ. ⁊. 4. elemēta simul cū alijs ꝯcesserūt etiā vʒ. igneʒ ⁊ aquā terrā ⁊ aereʒ. igitur fm̄ eos numerus elementorū nō est equalis numero p̄ncipioruʒ. Et addit philosophus: q̧ taʒ isti q̃ ponētes duo p̄ncipia tm̄ aliquo modo ꝯueniūt. ⁊ aliquo mō disꝯueniūt. ꝯueniunt quideʒ: quia taʒ platonici q̃ etiā Parme. ⁊ Melissus ponūt medium īter duo p̄ncipia. Disꝯueniūt autē: quia Parme. ⁊ Melissus ponūt duo media īter p̄ncipia sic q̧ medium diuidūt in duo. Inter enī igneʒ ⁊ terrā ponūt aerē ⁊ aquā sed platonici tm̄ vnuʒ mediū īter sua principia. vʒ. mixtū ex magno ⁊ paruo. Le. l'am. (Similr auteʒ ⁊ qui tria dicunt) esse p̄ncipia (quemadmoduʒ in diuisionibus p̄ncipiorū) mediuʒ enī mixturā facit. Et fere eadeʒ dicūt ⁊ q̄ duo ⁊ qui tria dicūt preterq̃ q̧ hi q̄dē). s. Parme. ⁊ Melissus (incidūt). i. diuidūt (in duo media hi autē) vʒ. platonici (vnuʒ solum faciūt) mediuʒ.

¶ Quidam autem ⁊ mox quatuor dicunt: vt Empedocles: congregat autem ⁊ hec in duo igni enim omnia alia cōtraponit.

¶ Quarto arguit p̄hus nominatā cōclusioneʒ. testimonio antiquorū ponentiū. 4. materialia p̄ncipia. dixit enī Empedocles: q̧ terra ⁊ aer. ignis ⁊ aqua sunt p̄ncipia reruʒ: ⁊ p̄ter hoc posuit duo principia effectiua. s. liteʒ ⁊ amicitiaʒ. quoniaʒ vni cōtrarietati correspōdēt solū duo p̄icipia effectiua: modo l; sint. 4. elemēta: tamē non est nisi vna cōtrarietas. dicebat Empedocles. vʒ. contrarietas ignis ad omnia alia tria elemēta. Nam cū ignis sit maxime actiuitatis: quodlibʒ aliorū elemētorum cito corrūperet si illi soli contrariaret. Et ideo natura posuit tria cōtra vnum: vt omnia simul ꝯtinue permaneāt. Dicebat Emp̄. elemēta igr̄ sunt tm̄. 4. ⁊ p̄ncipia sunt sex fm̄ Emp̄. igitur numerus elemētorū non est equalis numero p̄ncipioruʒ fm̄ illum. Le. l'raʒ (Quidaʒ aūt mox. 4. dicūt) esse materialia p̄ncipia (vt Emp̄. congregat autē ⁊ hec in duo). s. in litem ⁊ amicitiam (igni enim omnia alia opponit). s. terram: aquam ⁊ aerem;

¶ Non est autem ignis ⁊ aer ⁊ vnumquodq̧ 20
predictorum simplex sed mixtum. Simplicium autem talia quidem sunt. non tamen eadem. V. g. q̧ quidem igitur igni simile igneum non ignis: ⁊ quod aeri aereum: similiter autem ⁊ in alijs.

¶ Sed cōtra Empedocleʒ aliqui īstabant probātes plura esse elementa. 4. quoniā est ignis flāma: ⁊ ignis carbo: aer calidus ⁊ aer frigidus. aqua dulcis ⁊ aqua amara. terra alba: ⁊ terra nigra. Respōdebat Emp. di. q̧ duplex est elementū. vʒ. simplex ⁊ mixtū. elementū simplex est illō qō nō habʒ qualitatē alterius elemēti vt ignis purus. aer purus: aqua pura: terra pura absq; permixtione alterius. elementū permixtū est illud qō habʒ qualitateʒ alterius elemēti: vt ignis ⁊ aer: terra ⁊ aqua que sunt apud nos. ⁊ talia dicebat Emp̄. non sunt vere ignis: nec vere aer: aqua ⁊ terra: sed debēt dici ignea: aut aerea: aquea vel terrea. verbi gr̄a. carbo ignitus non debʒ dici ignis: s; igneus. Et vapor nō debʒ dici aer: sed aereus ⁊ nubes nō debʒ dici aq̄: sed aquea: ⁊ exalatio non debʒ dici terra: sed terrea. Et general'r illa que sunt elemētis simplicibus similia non accipiūt illorū denominatiōem substantiuā. sed tm̄ adiectiuam. Dicebat ergo Emp̄. q̧ loq̄ndo de elemēto simplici sic nō sunt nisi. 4. elemēta: loquendo autē de elemēto permixto. sic sunt plura elemēta. 4. ac etiā de elemēto cōmuniter loq̄ndo. vt est genus ad elementū simplex: ⁊ ad elementū permixtū. sic quaternariū numeruʒ elementa excedūt. Le. l'raʒ (Nō est autē ignis ⁊ aer: ⁊ vnūquodq̧ predictorum) qō est circa nos (simplex: sed mixtū. simpliciū autē) elementa (talia quidē sunt) qualia sunt mixta cuʒ sint illis similia (non tamē eadē. v. g. qō simile igni) ē vt flāma est (igneuʒ non ignis: ⁊ q̧ aeri) est simile vt vētus (aereuʒ est) ⁊ nō aer (simil'r autē ⁊ in alijs) elemētis permixtis que sunt circa nos est dōm.

¶ Ignis autem est superabundantia calidita- 21
tis quemadmodū ⁊ glacies frigiditatis. Coagulatio quidem ⁊ arsio superabundantie quedam sunt: hec quidem frigiditatis: hec autem caliditatis. Si igitur est glacies est coagulatio frigidi ⁊ humidi ignis erit arsio calidi ⁊ sicci: ideo nihil ex glacie generatur: neq; ex igne.

¶ Ex predictis īferebat emp. q̧ elementa p̄mixta nō sunt p̄ncipia materialia rerum. nam ex p̄ncipijs m̄alibus. alia fiūt. Sed ex elemētis p̄mixtis nō fiūt alia. igit̄ ⁊c. tʒ ꝯña. cum p̄ma parte aña: ⁊ secundam declarabat emp. di. q̧ ex igne p̄mixto: ⁊ ex glacie nō pōt aliq̄d generari: ⁊ ratio quia ex nullo aliq̄d material'r generat̄ nisi illud reducat̄ ad debitum temperamētū: ⁊ ad cōformitatem p̄portōis. cōstat aūt q̧ ignis p̄mixtus. vʒ. flāma: ⁊ glacies nō habēt debitū tēperamētum: neq; cōformitatē p̄portōis. igit̄ ⁊c. minoreʒ declabat ab experientia di. q̧ ignis p̄mixtus est sup̄abūdantia caliditatis: ⁊ glacies est sup̄abūdātia frigiditatis: cum arsio ⁊ congelatio sint quedā sup̄abūdantie. vʒ. caliditatis ⁊ friditatis. Arguebat ergo sic. ignis p̄mixtus est arsio calidi ⁊ sicci. Et glacies est cōgelatio frigidi ⁊ humidi. igit̄ neq; ex glacie: neq; ex igne p̄mixto aliq̄d generatur: patʒ ꝯsequētia. q̄r nō fit ḡnatio ex sup̄abūdātia alicuius vel aliquoꝝ materialiter concurrētiuʒ. Le. litterā. (Ignis autem) qui est apud nos (est superabūdantia caliditatis quemadmodum glacies frigiditatis. coagulatio autem). i. congelatio (⁊ arsio superabundantie quedem

sunt hec quidē frigiditatis).s.cōgelatio (hec autē caliditatis).s.arsio. (si ergo glaties ē congulatio humidi ꝛ frigidi:ignis etiam arsio calidi ꝛ sicci:ideo neqꝫ ex glatie nihil generaꝛ:neqꝫ ex igne) ❡ Notanduꝫ antiquos in.4.cōuenisse cum phō.pmo quidē quia omnes posuerūt plura pncipia:siue posuerūt vnū materiale tm̄ principiuꝫ:siue plura.ponētes enī vnū tm̄ materiale pncipiuꝫ oddiderunt illo duo pncipia formalia actiua.s.caliduꝫ ꝛ frigidū:aut rarum ꝛ densum.qui.n.dixerūt aereꝫ esse materiale pncipium his qualitatib⁹ alia generabāt di.ꝙ aer calefactus ꝛ rarefactus fiebat ignis:condensatus ꝛ īfrigidatus fiebat aqua.2⁹ conuenerūt cum phō in ꝯtrarietate:quia omnes ponentes plura pncipia posuerunt aliquā contrarietatez iter illa.Parme.enī ꝛ Melissus posuerunt calidū ꝛ frigidum.Aliȷ vero ponētes vnuꝫ elementorū dixerūt cōtraria esse rarū ꝛ densuꝫ.3⁹ cōuenerunt cuꝫ eo.quia loquēdo de elemētis non cōcesserūt numerū quaternariuꝫ:lꝫ excederent numerū illū loquēdo de pncipiȷs.Emp.enī posuit pncipia.6.ꝛ Democritus ꝛ Anaxagoras posuerūt pncipia īfinita.4⁹.cōuenerunt cuꝫ illo:quia omnes cōcesserūt numeruꝫ elementorū nō esse equaleꝫ numero pncipiorum. Nam quidā dixerūt plura esse elemēta ꝙ̄ principia.quidam auteꝫ plura principia ꝙ̄ elementa:sed nulli dixerūt tot esse precise elementa:quot principia:neqꝫ econuerso: vt patuit.

Contra conclusionem arguiꝛ sic.tm̄ tria sunt principia rerum naturaliū.ꝛ tm̄ tria sunt elemēta.igitur numerus elementorum est equalis numero principioꝝ. Tenet consequentia cuꝫ maiori.per Arist.pmo physicoruꝫ. ꝛ minor dupliciter arguiꝛ:ꝛ pmo sic.nō plura sunt elemēta ꝙ̄ motus simplices:sꝫ tm̄ sunt tres motus simplices.igiꝛ ꝛc. patꝫ cōsequentia cū qualibꝫ parte aūtis.per Aris.pmo ce. Scd̄o.nullū est elementū ignis.igiꝛ ꝛc.probaꝛ antecedēs quia si aliqd esset elementū ignis.ipsuꝫ deberet eē lucidū sicut est ignis apud nos existēs.cōstat autē nulluꝫ esse elementū lucidū ignis:quia tūc terminaret visum.ꝛ impediret apparentiaꝫ astrorū. ❡ Iteꝫ terra decoratur animalibus gre⁹.ꝛ aqua piscibus:ꝛ aer volatilibus.Ita etiā ignis si esset elemētuꝫ deberet animolib⁹ decorari.pꝫ ꝯsequentia a sufficiēti diuisiōe:sꝫ cōsequēs est falsum:qꝛ videmus omnia animalia in ignē corrumpi. ❡ Notādū ꝙ fuit opinio vna antiquorū di.nullū esse igneꝫ preter illuꝫ ꝗ apud nos est:sed elementū aeris totū occupare ab elemēto aq̄: vsqꝫ ad concauum lune:quoniā aer simpliciter contrariatur terre:sed terra ē in loco simplr̄ deorsuꝫ.igitur aer ē in loco simpliciter sursuꝫ. ❡ Sed ista opio non potest stare: quoniā leuitas exalationis ascēdēīs competit alicui elemēto:ꝛ non elemēto aeris.igitur elemēto ignis.pma pars antecedētis pꝫ:quia sicut qualitates alteratiue.ita ꝛ motiue localiter pus ꝛ perfectius competūt elementis ꝙ̄ mixtis.dicit.n.phus pmo celi:ꝙ mixto mouētur ad motū elemētorū dominantiū in illis. Secūda pars antecedētis ēt nota est:quoniam leuitas aeris in ꝓprio elemēto non trahit sursum nec deorsum.sed resistit remouēti illaꝫ ab illo loco.ꝓpter naturalitatē loci.cōstat aūt ē leuitatē exalationis sursum moueri per totū elementū aeris. Idem potest argui ex numero qualitatū pmarū ꝛ combinationū possibiliuꝫ earūdem:quoniā due qualitates prime nō possunt eque pmo eideꝫ elemēto competere:vt videbiꝛ in 4.ª conclusione:sed friditas competit aque.ꝛ hūiditas aeri:ꝛ siccitas terre.ergo caliditas pmo competit igni:qd̄ est quartum elemētuꝫ distinctū ab his.quatuor sunt etiaꝫ cōbinatiōes pncipales qualitatū primarū:quarū tres competūt tribus elemētis.vꝫ.terre:aque:aeri.igiꝛ.4.ª competit quarto elemēto.s.igni. ❡ Ad primū diciꝛ ꝙ tres motus simplices sm̄ spēm subalternaꝫ.vꝫ.sursum:deorsuꝫ:ꝛ circularis

Sed sm̄ spēm specialissimaꝫ sunt.6.vꝫ.motus circularis ab oriēte in occidēs:ꝛ motus circularis ab occidēte in oriens:motus sursum simpliciter.ꝛ motus sursum sm̄ quid: motus deorsuꝫ simplr̄:ꝛ motus deorsuꝫ sm̄ quid.4ᵒʳ igiꝛ sunt motus recti specifice distīcti:sed cuilibꝫ corpori simplici inest tm̄ vnus motus simplex.per Aristo.pmo ce.igitur.4ᵒʳ sunt elemēta. ❡ Ad scd̄ꝫ respōdetur ꝙ ignis naturaliter disposit⁹:nō est lucidus:sed est magis rarus:ꝛ magis dyaphanus ꝙ̄ aer:sed ignis mixtus qualitatiue est lucidus.vꝫ.flāma:ꝛ ꝓpter nimiā raritatē ꝛ caliditatē ignis nō possunt oialia viuere in illo:lꝫ aliqui dicant ꝙ salamādre viuunt in igne:qd̄ est impoīe.statim.n.corrūpereꝛ frigiditas illius a caliditate ignis:ꝛ humiditas eiusdē a siccitate ignis.Nō igitur decoraꝛ ignis animalib⁹:sed sicut celuꝫ decoratur spiritibus angelicis beatis.ita elementum ignis decoraꝛ spiritibus malignis deputatis ad obedientiaꝫ hominū sm̄ certā constellationē aut famꝫ:per quos fiunt diuinationes:ꝛ auguria:atqꝫ ostēsiōes reruꝫ preteritorū ꝛ futurarū in vitris ꝛ in vnguibus mediantibus certis cogi⁹ verbis atqꝫ signis virtutē habētibus a celo. isto modo fiūt icantationes ꝛ cōuocationes demonū mirabilia facietiū ad imperiū hominū:vtputa castra ꝛ ciuitates ꝛ eadē destruūt.Fiunt etiam per eosdē illusiones hoīum per apparētē mutationē de specie humano in aliā specieꝫ ac etiā ligamēta ꝛ passiones:qb⁹ filocapiunꝛ hoīes inuicē sic ꝙ mulier trobit virū:ꝛ ecōtra:ꝛ sepe ad magnā distātiaꝫ se offendūt virtute demonum sic deputatoꝝ ad obedientiam hominū.Neqꝫ istud est tenēdum solū ex assertione fidei:sed etiam ex pncipiȷs nālib⁹.alioquin sciri non possent cause omniū apparentiū.vꝫ.qualr̄ apparēt fures in vitra:ꝛ statue loquunꝛ:ꝛ alia īnumerabilia que plimū distāt a ratione humana.

❡ Entibus autem quatuor simplicibus corporibus duoꝝ vtrisqꝫ primorꝝ esse vnumquodqꝫ. Ignis quideꝫ ꝛ aer eius qui ad terminū ferꝛ: aqua aūt ꝛ terra eius qui ad medium. 22

❡ Tertia cōclusio.maior est numerus elemētorum ꝙ̄ locorꝫ illis cōuenientium:pbaꝛ.elemēta sunt.4.ꝛ loca illoꝝ sunt tm̄ duo.igiꝛ ꝛc.maior pꝫ:ꝛ minor delaraꝛ ex eo:quia omnia loca omniū elemētoꝝ sunt tm̄ sursum ꝛ deorsum: vt declaratū est lib.ce.vnde ignis est locus aeris:ꝛ aqua ē locus terre rōne cōtinētie imediate:sed locus ꝛ locatum sunt simul:vt ꝓbatū est.4ᵒ.physicoꝝ.igiꝛ ignis ꝛ aer sunt in loco sursum:ad quem mouenꝛ oīa leuia:ꝛ aqua ꝛ terra sunt in loco deorsum ad quē mouenꝛ omnia grauia:sicut igiꝛ oīa que mouenꝛ īfra sperā elemētoꝝ:aut mouentur ad mediū:aut mouenꝛ a medio.ita non sunt nisi duo loca vꝫ.sursum qui est eoꝝ que mouenꝛ a medio:ꝛ locus deorsuꝫ qui est eoꝝ que mouenꝛ ad mediū.L.e.li.(Entib⁹ aūt 4.simplicib⁹ corporib⁹:duoꝝ locoꝝ alteri⁹ ē vnūquodqꝫ pmoꝝ).s.4.elemētoꝝ.(Ignis.n.ꝛ aer eius) loci sūt (qui ad terminū ferꝛ).i.qui diciꝛ sursum.(Terra aūt:ꝛ aqua eius) loci sunt.(qui ad mediū).i.qui dꝛ deorsum.

❡ Et extrema quidē sincera ignis:ꝛ terra:media autem mixta magis aqua:ꝛ aer:ꝛ vtraqꝫ vtrisqꝫ contraria. Igni quidē.n.est cōtrarium aqua. Aeri auteꝫ terra:hec eniꝫ ex contrariȷs passionibus constituta sunt.

❡ Sed posset aliquis dubitare di.elemēta sunt diuersarū specieꝝ.igiꝛ illis correspondēt loca diuersaꝝ specieꝝ.Sꝫ .4.sūt elemēta.igiꝛ.4.sunt loca:ꝛ per ꝯñs numerus elementorum est equalis numero locorum illis conuenientium. Rñdet phs di.ꝙ non sunt nisi duo loca eloꝝ denoiatōe

simplici. vz. sursum et deorsum. sunt tamen. 4. specifice distincta composita denominatione composita. vz. sursum simplex: et sursum mixtū: deorsū simplex: et deorsū mixtū. vnde elemēta extrema. s. ignis et terra habēt loca simplicia. vz. sursū simplr et deorsum simpliciter: sed media elemēta. s. aer et aqua habēt loca mixta: quoniā cuiuslibz eorū locus dicit esse sursum et deorsū. sursum quidē respectu terre: et deorsū respectu ignis. Est tamē aer magis sursum q̄ deorsū: q2 est sursum respectu duorū elementorū. s. aque et terre: et est deorsum tm̄ respectu vnius elemēti. vz. ignis. E cōtra aūt aqua est magis deorsum q̄ sursū: quia est deorsum respectu duorū elementorū: vtputa aeris et ignis: et est sursum tm̄ respectu vnius. vz. terre. Et q loca elementorū mediorū specie differāt a locis elementorū extremorū. probat phūs sic. omnia cōtraria specifice differūt: sed loca elementorū mediorū contrariant locis elemētorū extremorū. igr rc. tenet cōsequētia cum maiori. et minor arguit. elemēta media contrariant elemētis extremis. igr et loca contrariātur. pz cōsequentia: quia elemēta preseruātur in locis pprijs p nāles virtutes conseruatiuas illorū. et antecedēs probat. Nam elemētorū mediorū qualitates pme cōtriant qualitatibus pmis elementorū extremorū. igr etiā sic cōtriant elementa media et extrema. patz cōña: quia qualitates pme sunt pncipia formalia elemētorū: et ex his tāquā ex cōtrarijs constituuntur elemēta. vt probatū est in alio caplo. assumptū aūt est manifestū iductiue: qm̄ frigiditas aque contrariat caliditati ignis: et humiditas aque siccitati ignis. similr caliditas aeris contrariat frigiditati terre. et humiditas eiusdē contrariat siccitati terre. Le. li. (Et extrema quidē) sunt simplicia (et sincera) .i. pura. vz. (ignis et terra. media autē mixta magis aqua et aer: et vtraq3) media sunt extremis (vtrisq3 cōtraria. igni quidē. n. contrariū et aqua: aeri autē terra. hec enī ex cōtrarijs passiōibus cōstituta sunt) ¶ Notandum q circa hāc cōclusionē sunt due opiones. quarū pma dic loca elementorū esse tm̄ duo specie specialissima. cum Arz. dicat. 4. esse elemēta et duo loca: neq3 loquit vt appareт de differētia generica: sed specifica cum dicat loca elementorū esse mediū mūdi: et terminū ignis: qd quidē videtur sic probare. Aqua simpliciter cōtrariat igni: sed locus ignis est simplr sursum. igr locus aque est simplr deorsū. Ita q remoto impedimēto ita mouet aq ad mediū mundi sicut terra. similr aer contrariat simplr terre. vz. in ambabus qualitatibus. igr etiā loca simplr contrariant. sed locus terre est simplr deorsū. igr locus aeris est simpliciter sursum. sic q aer moueret sicut ignis ad cōcauū lune remoto ipedimēto tāq3 ad locū naturalissimū ei'. Et cū phūs dicit elemēta extrema habere loca simplicia: et elemēta media habere loca mixta. Rñdet hec opio di. phm nihil aliud velle nisi elemēta extrema locari sursū et deorsum simplr. media aūt sm quid: cōstat autē q magis et minus simplr et sm quid nō variāt speciē. Ista opinio cōsequēter cōcedit q leuitates aeris et ignis sunt eiusdē spēi specialissime: ac etiā ambo motus sursum illorum spē specialissima conueniūt. Cōsimilr dicit de grauib' aque et terre q sūt eiusdē speciei specialissime; ac etiā sui motus deorsum. di. pbo pmo celi. q grauiū et leuiū nō sunt nisi duo motus simplices. vz. sursum et deorsum. Hec opio probat itentū suū quadruplr. et pmo sic. leuitas aeris et ignis proueniūt ab eadez causa spē. igr sunt eiusdez speciei. semp loquēdo de specie specialissima essentiali. pz cōña per Arz. in hoc 2°. di. q idez in quantū idē semper est natū facere idē. Et Cōmen. 8°. metaphysice. di. q si fuerit idem agēs et eadem materia et eadez po' effectus erit idez. Antecedēs pz quoniā caliditas eiusdē speciei tā in aere q̄ in igne est causa istarū leuitatū. Et potest exemplificari de calore solis qui generat leuitatez aeris in aqua: et leuitatē ignis in terra: a qua pueniunt motus exalationis sursum. ¶ Scdo sequit q ex aqua nō poss3 immediate fieri ignis. cōtra phm in hoc 2°. et probat cōsequentia. quia in alteratiōe aque ab igne inducit caliditas itensa coniūcta itense humiditati aque: et s ad caliditatez cōiunctā humiditati. sequit leuitas aeris. igitur prius generabit aer q̄ ignis si leuitas aeris non est eiusdē speciei cū leuitate ignis: pz cōsequētia: quia sicut ignis ad sui generationē requirit qualitatē alteratiuā conuenientē sibi. ita et motiuā localr: cū agens tm̄ det de loco q̄ntum de forma. per Arz. in li. celi. ¶ Tertio sequit q vapor nō sursum mouetur in aere. cōtra phm pmo metheororū: et cōtra experientiā: et probat illud sequi. Nā vapor est humidus et calidus. p Arz. ibidez: et cōsequenter leuis leuitate aerea: cū ad caliditatē et humiditatē. sequatur talis leuitas. Quero igit vtrū talis leuitas sit eiusdē speciei cū leuitate ignis: aut nō. si sic. habet itentū principale. si nō. igitur vapor nō debz ascendere in aere: pz cōsequentia: cum nulla qualitas motiua in pprio elemēto trahat sursum vel deorsum ex quo ibidez naturalr quiescit. ¶ Quarto sequit q vni plura contrariant in specie specialissima. cōtra philosophū pmo celi. et probat cōsequētia: quia grauitas terre contrariat leuit' aeris et leuitati ignis: que differūt specie per aduersariū. imo leuitas esset leuitati cōtraria: quia in generatiōe ignis ex aere corrūperet leuitas aeris: sicut corrumpit humiditas eiusdez: et generaret leuitas ignis sicut generat siccitas coniūcta caliditati. cōstat autē illa esse cōtraria que vicissim isunt: et mutuo se expellunt. per Aris. in postpredicamētis. ¶ Secūda opinio dicit q sicut elemēta differūt specie: ita eorū loca differūt specie: et sicut qualitates alteratiue elemētorū differunt specie ita et qualitates motiue eorūdē cū singulis motibus. alter ex parte grauitatis et leuitatis cōcludere non posset phūs 4°. celi. numerū quaternariū elementorū. Et si Arz. nominat hic tm̄ duo loca. hoc est sm denominationē simplicē: quia sm denominationē compositā nominat. 4. vt pz neq3 Arz. hic itendit per mediū mundi centrū mathematicū tm̄: sed idifferenter centrū mathematicū et qd mouetur terra: et centrū naturale qd est ipsum elementū terre ad qd mouet aqua: per terminū autē ignis itendit tam concauū lune q̄ cōcauū ignis: quorū quodlibz est terminus ignis. ¶ Pro hac opione sunt etiā argumēta. quorū pmū est leuitas aeris in elemēto aeris nō trahit sursum: nec deorsum: sed leuitas ignis trahit sursum in elemento aeris. igr non sunt eiusdē speciei ille leuitates: pz cōsequētia: quia qualitates motiue localiter eiusdē speciei mouent ad eūdem locū. per Arz. pmo celi. et 4. physicorū. pma ps antecedētis est nota ex eo: quia leuitas illa naturalr locatur. et scda est euidens de leuitate exalationis: que est leuitas ignea sequēs caliditatē et siccitatē. ¶ Scdo argumentum. Nam queritur si leuitas aeris est summa: aut remissa. si summa et non mouet ad locū ita altū sicut leuitas ignis. per Cōmen. 4°. physicorū. igr est alterius spēi. si remissa. igitur aer nō est ita purū elementū in naturali dispositiōne: sicut ignis: cū maior itensio dicat puritatē maiorē. Deinde si in naturali dispositiōe aer habz qualitatē alteratiuā in summo. per idez habz et in summo qualitatē motiuā localiter. ¶ Tertiū argumentū. leuitas aeris naturalr locatur in elemēto aeris: tāquā in subiecto suo. et leuitas ignis. non igr sunt diuersarū specierū. pz cōsequētia: q2 rerū eiusdem speciei est idē locus. et antecedēs est manifestū ad experientiā. ¶ Quartū argumentū est auctoritate Arz. di. 4. ce. omnia elemēta preter ignē habēt grauitatē. igitur aer habz grauitatē. per quā recederet a concauo lune ad propriā regionem. leuitas autem ignis non recedit a cōcauo: sed accedit ad ipm. igitur rc. Etiā 3° celi

di.phs q aer est leuis in respectu ad denotãdũ leuitatez eius non posse mouere ad locũ ignis. ⁊ per ↄsequẽs est alterius spẽi. Consimilr dicaẽ de grauitatibus terre ⁊ aque q sũt diuersarũ specierũ: quoniã grauitas terre trahit deorsum in elemẽto aque: non autẽ grauitas aque cũ hõ existens in profundo aque nõ sentiat põdus aque superioris. non enĩ posset assignari ratio. ꝑpter qd doliũ vini velocius moueẽ modico plumbo: aut lapide in elemẽto aeris: ⁊ non in elemẽto aque. Et lz quelibz istarũ opinionũ sit ꝓbabilis: vt alibi ostẽdi: tamẽ quia hec scḋa magis videtur esse de itentione Cõmen. tam hic q̃ in lib. celi: q̃ in li. physicorũ. Jdeo sustinẽda est hec. ❡ Et ad primũ argumẽtũ ꝓme opinionis dẽ q lz ille due leuitates proueniãt ab eadem causa partiali: nõ tamẽ ab eadẽ causa totali: quoniaz leuitatis aeris totalis causa ẽ caliditas ⁊ humiditas: ⁊ principalius humiditas q̃ caliditas: ⁊ qꝛ humiditas est sũma in extro aeris. ideo in eodez extro etiã leuitas est sũma: non tamẽ põt mouere vltra concauũ ignis. causa autẽ totalis leuitatis est caliditas ⁊ siccitas: ⁊ principali⁹ caliditas q̃ siccitas. ꝑpterea etiã in igne est leuitas summa: sicut est caliditas summa. ❡ Cõsimilr dicaẽ de grauitate aque: q nõ est solũ a frigiditate: sed etiã ab humiditate: lz principali⁹ a frigiditate q̃ ab humiditate: ecõtra autez grauitas terre est principalius a siccitate q̃ a frigiditate: ⁊ quia taz frigiditas aque: q̃ siccitas terre est summa. ideo ambe grauitates sunt sũme: nõ tamẽ equalr mouẽt deorsuz: qꝛ grauitas terre mouet ad centrũ mathematicũ mundi. grauitas aũt terre mouet tm̃ deorsum ad cẽtꝝ naturale mũdi qd est ipm elemẽtũ terre. imo si aqua eẽt in medio mũdi. ipsa non impedita ascẽderet ad superficiẽ conuexã terre: ⁊ cõcauã aeris. sicut etiã aer si esset in cõcauo lune recederet ab illo loco descẽdẽdo vsq̃ quo esset iter superficiẽ cõcauã ignis: ⁊ cõuexã aque. ❡ Ad scḋm dẽ q ignis alterãs aquã nõ solũ iducit caliditatẽ: sed etiã siccitatẽ. ideo generat duplicẽ leuitatẽ. s. igneaz sequentẽ ad caliditatẽ ⁊ siccitatẽ: ⁊ aereã que est effect⁹ cali^tis ⁊ hũiditatis. ideo nõ opz q pus generetẽ aer q̃ ignis: neq̃ icõuenit ignẽ generari cũ aliquã ita leui^te aeris. ex quo tũc nõ est in naturali dispõne sua. ꝑpterea ignis genitus: sicut cõtinue itendiẽ in cali^te ⁊ siccitate, ita cõtinue itenditur in leuitate ignea corrũpendo aereaz. ❡ Ad 3^m dẽ cõsimilr q sol generãs vaporez nõ tm̃ iducit caliditatẽ in aquã: sed etiaz siccitatẽ: quia de natura luminis eius est in materia apta nata iducere caliditatez pmo. ⁊ mediãte cali^te siccitatẽ. ideo generat in vapore duplicẽ leuitatẽ: quarũ vna est aerea per quã nõ mouetur sursum: ⁊ alia ẽ ignea per quã moueẽ ad mediã regionem aeris. ❡ Ad quartũ dẽ cõmuniter q vni non ↄrietur nisi vnũ scḋm spẽm subalternã. ideo grauitati contrariaẽ leuitas. ⁊ nõ aliud: sicut motui deorsum mot⁹ sursum: vni tamen plura contrariantẽ scḋm spẽm specialissimã: vt ar^s probat. Sed dẽ q tam scḋm spẽm specialissimã: q̃ scḋm spẽz subalternã. vni nõ ↄtrariaẽ per se pmo nisi vnũ: sed per se nõ pmo: aut ex ↄñti vni plura cõtrariantẽ. dicit. n. phs. 5. physicorũ q nõ solũ contrariaẽ motui terre deorsum motus ignis sursum: sed etiã motus ignis deorsum tã q̃ naturale ⁊ violentũ: sicut igr̃ terra contrariaẽ per se pmo aeri: ⁊ per se nõ pmo cuilibz alteri elemẽto. Jta grauitas terre cõtrariatur per se pmo leuitati aeris: ⁊ per se nõ pmo graui^tt aq̃: ⁊ leuitati ignis. grauitas autẽ aque per se pmo contrariaẽ leuitati ignis. ⁊ per se nõ pmo leui^tt aeris ⁊ grauitati terre. Et si arguiẽ sic. grauitas terre ⁊ leuitas ignis mouẽt ad loca maxime cõtraria. ⁊ maxime distãtia. igr̃ grauitas terre maxime cõtrariaẽ leuitati ignis. negaẽ ↄñã: quia lz moueant ad loca maxime contraria: ⁊ maxime distãtia scḋm sitũ nõ tamẽ scḋm formaz. lz. n. grauitas terre per se moueat ad mediũ mũdi: tamẽ accidit illi q moueat ad locũ maxime distantẽ a loco ignis. ꝑpterea ratio fundamẽtalis prĩe opinionis ꝓbantis locũ aque esse simplr deorsum non valz. cũ sic arguebaẽ. ignis ⁊ aqua simplr contrariantẽ. igr̃ loca illorũ simplr contrariant: sed loc⁹ ignis est simplr sursuz igr̃ locus aque est simplr deorsuz. ❡ Rñdeẽ negando vltimaz ↄñam: quia loca ignis ⁊ aque simplr contrariantur nõ scḋm situz: sed scḋm formaz. Jdeo deberet sic argui. loca ignis ⁊ aque simplr contrariantẽ: sed locus ignis est simpliciter cõseruatiuus calidi ⁊ sicci. igiẽ locus aque est simplr cõseruatiuus frigidi ⁊ humidi.

❡ Sed tamẽ simpliciter q̃tuor entia vni⁹ vnius- 23
quodq̃ est. Terra quidẽ eniz sicci magis q̃ frigidi. Aqua autẽ frigidi magis q̃ humidi. Aer autẽ humidi magis q̃ calidi. Jgnis autem calidi magis q̃ sicci.

❡ Quarta ↄclõ. cuilibz elemẽto tm̃ due lz iequaliter cõpetunt qualitates pme. prĩa pars ẽ ꝓbata: qm̃ omne elemẽtum consistit soluz ex combinatõe duarũ qualitatũ pmarum. Scḋa pars declaraẽ. Nã terra cũ sit pmo sicca ẽ magis sicca q̃ frigida: ⁊ aqua cũ sit pmo frigida ẽ magis frigida q̃ humida. ⁊ aer cũ sit pmo hũidus ẽ magis humidus q̃ calidus. Et ignis cũ sit pmo calidus est magis calidus q̃ siccus. vnde ipoẽ est q aliqua dria formalis eque prio cõpetat rebus diuersarũ specierũ: vt de se pz: sed elemẽta sunt diuersarũ specierũ ⁊ qualitates pme sũt drie formales elemẽtorũ: vt ꝓbatũ est. igr̃ nulla qualitas pma duobus elemẽtis põt primo cõpetere: ⁊ p ↄñs sic debẽt distri^b: q caliditas pmo cõpetat igni: ⁊ frigiditas aque: hũiditas autẽ pmo ↄpetat aeri: ⁊ siccitas terre. Et qm̃ oẽ qd est primo tale est maxime tale: ⁊ q nõ est primo tale nõ est maxime tale vt iniũẽ 2°. metaphysice. ideo ignis est maxime calidus. ⁊ nõ maxime siccus. aqua ẽ maxime frigida. ⁊ nõ maxime humida: aer aũt est maxĩe humidus: ⁊ nõ maxĩe calidus. terra vero ẽ maxĩe sicca: ⁊ nõ maxime frigida. sic q semper duarũ qualitatuz pmaꝝ. vna pus ⁊ itensi⁹ competit elemẽto q̃ alia. Le. li. (Sed tamẽ) lz elementa sint (simplr. 4. entia) habẽtes binas qualitates primas (vnius) tamẽ illarũ (vnũquodq̃) elementorũ pmo (ẽ. terra quidez. n. sicci magis q̃ frigidi: aqua aũt frigidi magis q̃ humidi: aer aũt hũidi magis q̃ calidi: ignis aũt calidi magis q̃ sicci) ❡ Notandũ q circa hãc ↄclõnez sunt. 4. opiniones. q̃rũ pma dicit qdlibz elementũ habere ambas qualitates in sũmo. lz pus vna illarũ elemẽto cõpetat q̃ alia. ita q ignis est sũme calidus ⁊ sũme siccus: lz pus cõpetat caliditas q̃ siccitas. Et aer est sũme calidus ⁊ sũme humidus: lz illi prius competat humiditas q̃ caliditas. ⁊ aqua est sũme frigida ⁊ sũme humida: lz pus illi competat frigiditas q̃ humiditas. Et ↄñter terra ẽ sũme sicca: ⁊ summe frigida: q̃uis illi prius ↄuemat siccitas q̃ frigiditas: vt arguiẽ sic. Aer hz caliditatẽ summã. ⁊ humiditatẽ summã. igr̃ per idẽ quodlibz aliorũ elemẽtorũ habz ambas qualitates in sũmo. tenet ↄñã: ⁊ aña probaẽ: quia si aer haberet aliquã illarũ qualitatũ in gradu remisso. igr̃ per aduentũ qualitatis opposite in summo. illa subito fieret sũma. ↄñs est impoẽ: ex quo ad qualitates primas est per se mot⁹. p Ar. 5. ⁊ 7. physicorũ. ⁊ patz ↄñã: quia ois successio in motu est rõne resistẽtie. per Ar. ⁊ Cõmen. 4. physicoꝝ. cõstat aũt q ibi nulla esset resistentia.

Contra istam opionez est determinatio Ar. in lra. di. q aer est magis humidus q̃ calidus. Et Cõmen. 4°. metheorouz. di. q calor aeris mior ẽ q̃ calor ignis: etiã experiẽtia q maiorẽ frigiditatẽ sentimus in aqua q̃ in terra. ponẽs enim digitũ in aq̃ ⁊ in terra plus infrigidaẽ in aq̃ q̃ in terra. ⁊ p ↄñã terra nõ hz

frigiditatē summā:pȝ ꝯña:quia ꝑpter densitatē terre ma/
gis deberet percipi frigiditas terre q̃ȝ aque:cū quelibȝ q̃/
litas p̄ma fortiꝰ agat in mā dēsa q̃ȝ in materia rara. ¶ Sȝ
ꝙ aer nō habeat caliditatē summā.argr̄.qꝛ aīr non eēt cō
petēs habitatio animaliū ꝑpter summā caliditatē que ē
maxime actiuitatis:neqȝ valet si dicit̄ ꝙ caliditas est ma
xime actiuitatis cū siccitate ꝛ nō cū humiditate:qm̄ quā/
tuȝ humiditas impedit:tm̄ iuuat dēsitas.que est in decu/
plo maior in aere q̃ȝ in igne.per Ar.in b scdo di.ꝙ ex vno
pugillo aeris fiūt decē pugilli ignis: experimur.n.aquam
bullientē magis ledere q̃ȝ flāmā digitū.ꝛ hoc est rōne den
sitatis.ꝛ per ꝯñs humiditas in materia magis densa non
īpedit actiōem. Nō etiā valȝ si dr̄ ꝙ aer in naturali dispo
sitione nō est habitabilis:sed extra naturalē dispositionē
est habitabilis:ꝛ ꝙ semp est extra naturalē dispositioneȝ
ꝑpter elemēta frigida qbus cōtingitur: ꝛ ꝑpter vapores
frigidos illi permixtos:qm̄ sicut aqua calida aliqñ se re/
ducit ad naturalē dispositionē.ita ꝛ aer fridus ꝛ maxime
si illud haberet colorē tempore hyemali:nō tamē tempo
re estiuo:qm̄ per caliditatē solis tollit̄ oīs frigiditas aeris
eo adhuc remanēte habitabili. ¶ Scda opinio asserit ꝙ
nullū elementū habȝ aliquā qualitatē in summo.lȝ patiā
vna competat q̃ȝ alia:quoniā si aliqd elm̄ haberet aliquā
qualitatē in sūmo.maxīe videret̄ de terra:ꝙ haberet sic/
citatē in sūmo.iuxta exemplū Ar.in lra:sed argnt̄ ꝙ ter
ra nō hȝ summā siccitateȝ.ex eo ꝙ habȝ aliquaȝ humidi/
tateȝ semper loquēdo de terra ī naturalissima dispositio/
ne. Naȝ portes terre inuiceȝ cōtinuātur.igr̄ in eis est hūidi
tas. tenet ꝯña:qꝛ cōtinuatio est rōne hūiditatis. per Ar.
di.in hoc scdo.ꝙ aque isunt mixtis ꝑpter continuationeȝ
partiū mixti.per hoc debemꝰ itelligere ꝙ pure siccū non
est cōtinuū. Ista opīo repugnat sibi ipsi.si.n.aliqua quali/
tas cōpetit alicui elemēto p̄mo:ꝛ oē qd est tale p̄mo ē ma
xime tale:vt est allegatū.2.metaphysice.igr̄ aliquod elm̄
habȝ aliquā qualitatē in sūmo.vt arguat̄ sic. Aliqua ē q̃li
tas p̄ma in sūmo.per Ar.di.2ᵒ de aīa. Qd omniū natura
cōsistētiū termīata e rē ratio magnitudinis ꝛ augmēti.igi
tur illa cōpetit mixto vel elemēto:sed nō competit mixto
per pbām taȝ in p̄mo huiꝰ.q̃ȝ in hoc 2ᵒ. igr̄ cōpetit elemen/
to ¶ Tertia opio fatet̄ quodlibȝ elm̄ habere vnā quali/
tateȝ p̄mā in summo.ꝛ alteȝ remissam distātē a gradu sū/
mo cōiunctam qualitati opposite vsqȝ quo cōpleat̄ nume/
rus latitudinis.sic ꝙ ignis habȝ caliditatē summā: ꝛ sicci
tateȝ remissaȝ cōiunctaȝ humiditati ex qbus resultat nu
merus vt.8.cōmuniter attributus latitudini qualitatuȝ.
ita ꝙ si siccitas ignis est vt.6. contingit̄ hūiditas vt duo.
Et ita dicat̄ de alijs elemētis suo modo:qꝛ aīr possȝ in ae
re itroduci aliqs gradus caliditatis absqȝ expulsiōe frigi/
ditatis.ꝛ in aq̃ aliqs gradus humiditatis absqȝ expulsiōe
alicuiꝰ siccitatis:qd est falsum:quia tūc subito itroducere
tur tota latitudo caliditatis vel humiᵗⁱˢ ab illo gradu ad
gradū summū.ex quo nulla eēt resistētia. ¶ Cōtra istam
opīonem arguit̄:quia data illa sequit̄ qdlibȝ elementum
determinare sibi in sua naturalissima dispōne tres quali/
tates p̄mas ꝯtra determinationē Ar.di.qd quodlibȝ elm̄ cō
stitui ex sola combinatiōe duarū qualitatū p̄marum:sem
per enī de duabꝰ qualiᵇᵘˢ mētionem facit.ꝛ nō de 3ᵃ.immo
siccitas eque bene esset formale p̄ncipiū aque:sicut frigi/
ditas ꝛ humiditas esset ita formale p̄ncipium ignis: sicut
caliditas ꝛ siccitas:ꝛ ita omnia elementa essent simbola:
quia cōuenirēt in vna qualiᵗᵉ p̄ma que oīa absurda sunt:
ꝛ ꝯtra determinatiōem Ar.in hoc scdo. Et ꝯñr sequit̄ ꝙ
nullum elm̄ esset corpus simplex cōtra determīationē Ar.p̄
ce.ꝛ pȝ ꝯña:quia nullū mixtū est corpus simplex ex eo.qꝛ
componit̄ ex ꝯtrarijs.per Ar.tam in hoc li.q̃ȝ in liᵒ. ce. sȝ
quodlibȝ elemētuȝ componit̄ ex ꝯrijs.per hāc opīonem.

igr̄ ꝛc. Cōmēt.autē.4ᵒ. metheororū dicit ꝙ lȝ calor aeris
sit minor q̃ȝ calor ignis:non tamē ē magis compositꝰ: vel
minus simplex:qd dcm̄ nō esset verū si haberet fridītatē
admixtā. ¶ Quarta opīo que sola tenēda est. ponit qdlibȝ
bet elm̄ habere vnaȝ qualitatē p̄mā in summo ꝯuenietē
illi per se p̄mo. Et vnam aliā prope summū ꝯuenietēȝ illi
per se nō p̄mo absqȝ mixtura sui cōtrarij actu vel potētia
sic ꝙ in igne est calitas summa vt 8ᵒ. ꝛ siccitas vt.7.absqȝ
mixtiōe humiditatis. Et in aqua est friditas vt 8ᵒ. ꝛ humi
ditas vt.7.absqȝ aliqua sicciᵗᵉ. Aer est humidus vt.8. ꝛ ca
lidus vt.7. Terra vero est sicca vt.8. ꝛ frigida vt.7. Et hec
videt̄ esse itētio phi in lra.di.terraȝ esse magis siccā q̃ȝ fri
gidā.ꝛ aquā esse magis fridam q̃ȝ humidā:ꝛ aerē esse ma
gis humidū q̃ȝ calidū:ꝛ ignē esse magis calidū q̃ȝ siccuȝ.
Et cuȝ arguit p̄ma opio:ꝙ qualitas remissa elemēti p ap/
plicatōem qualitatis contrarie ī summo stati fieret sum/
ma.negat̄ ꝯña.dic enī Cōmen.4ᵒ.physicorū.ꝙ ī motu lo
cali aliquādo prouenit resistētia ex parte medij.s. ī motu
recto.aliquādo prouenit ex resistētia subti.vȝ ī motu cir/
culari.ita in motu alteratōis resistentia aliquādo proue/
nit ex porte contrarij:vtputa quādo calidū fit fridū vel
ecōtra.aliquādo ex parte subiecti:vt quādo calīm fit ma
gis calidū:aut frigidū magis frigidū.ꝛ hoc in elemētis na
turalr̄ dispositis:vnde quia aer determinat sibi naturalr̄
caliditateȝ vt.7.ois caliditas itensior est sibi violēta.ideo
resistit caliᵗⁱ summe itendēti caliditateȝ vt.7. Consimilr̄
dico de terra:ꝙ habȝ siccitatē summā absqȝ humiditatē:
ꝛ cū phus dicit cōtinuitatē esse non posse absqȝ humiᵗᵉ. di
co ꝙ nō loquit̄ de corporibus simplicibus in qbus est tm̄
forma:quia celū est ꝯtinuū absqȝ humiditate:ꝛ etiā ignis
sed loquit̄ de corporibꝰ mixtis:in qbus ē multitudo oīum
formarū omniū elementorū:que nūq̃ȝ simulcem tenerent
neqȝ ꝯtinuarent̄ nisi per humiditateȝ. ¶ P̄.cōceditur cō
tra tertiaȝ opīonē:ꝙ lȝ in mixtis nō sit possibile itroduce/
re vnā qualitatē p̄mā absqȝ expulsiōe alterius.tamē ī ele
mentis illud est poīe:ꝛ quāuis in mixtis ꝑpter presentiaȝ
formarū oīum elementorū semp compleat̄ numerus lati
tudinis ex qualitatibꝰ cōtrarijs.illud tamē non est neces/
sarium in elemētis ꝑpter simplicitatem vnius forme.
¶ Contra predicta arguit̄. Et p̄mo ꝙ nō est possibile ignē
habere caliditatē summā ꝛ siccitateȝ remissaȝ: qꝛ si ignis
habȝ siccitatē remissam.igr̄ per aliā siccitatē summaȝ pōt
itendi:sed ad maiorē siccitatē cuȝ caliᵗᵉ sequit̄ maior rari/
tas:ꝛ maior actiuitas:ex quo siccitas ē lima caloris. igitur
ignis summꝰ pōt esse rarior ꝛ actiuior.qd est ipoīe. ¶ Itē
in cōcauo lune sunt īfluentie calefactiue. vna cum lumīe
cui est cōnsicta materia ignis de se apta recipere itēsiorē
caliditatē:sicut siccitateȝ:cū ipsa sit īfinite possibilitatis:ꝛ
pura poᵃ.per Ar.p̄mo physicorū.igr̄ sicut potest vlteriꝰ i/
tendi in siccitate.ita ꝛ in caliditate. ¶ Secūdo arguit̄ ꝙ
aer nō est p̄mo humidus.qꝛ hūiditas magis ꝯuenit aque
q̃ȝ aeri cuȝ sit minus seporabilis ab aqua q̃ȝ ab aere: vt pȝ
tempore estiuo:ac etiaȝ magis hūectet q̃ȝ aer:vt expimur
per sensum.constat aūt ꝙ sensus non decipit̄ circa ꝑpriuȝ
obm. ¶ Tertio arguit̄ ꝙ aqua p̄mo nō est frigida:qꝛ hūi
ditas illi magis conuenit q̃ȝ frigiditas. cuȝ humiditas sit
minus separabilis ab aqua q̃ȝ friditas. videmꝰ enī aquaȝ
esse itense calidā.ꝛ nūq̃ȝ esse siccaȝ:sed semper humidam.
¶ Quarto argr̄ ꝙ terra est maxīe frigida:tū quia maxīe
distat a fonte caloris.vȝ.a sole:tum quia maxime ꝯlatur
igni.per Ar.p̄mo methauroꝝ:tū quia in ea apparēt maxi
mi effectꝰ frigiditatis.vȝ.grauitas ꝛ dēsitas sūma. ¶ Ad
primū dicit̄ concedēdo siccitatē ignis posse itendi. Nō ta
mē ꝑpter hoc fieret ignis rarior:qꝛ raritas est p̄ncipalr̄ ef
fectꝰ caliditatis ꝛ nō siccitatis.per Cōmen.7. physicoruȝ.
Nō enī ex hoc fieret ignis actiuior.imo forte minꝰ actiuꝰ

quia lz siccitas sit lima caloris: nõ tamē quelibet siccitas: sed tñ siccitas ꝓportionata. Itē dr̃ ꝙ in aliquā materiaz agens q̃druplr̃ nõ agit. ꝑmo si nõ fuerit receptiua actiõis agentis. ꝓpterea nullũ elemētũ agit in celũ: qꝛ materia illius nõ est receptiua actiõis elementoꝝ. Secundo si mã fuerit extra sperā actiuitatis agētis: ⁊ ista ē causa ꝓp quā nõ agit ignis pedalis quãtitatis in lignũ distãs per spaciũ centipedale. Tertio si actiuitas agentis erit minor q̃ꝫ resistentia passi: aut equalis: quia a ꝓportione equalitatis ⁊ minoris inequalitatis non prouenit actio. Quarto si tota actiuitas agentis est euacuata in illa mã. luminosũ. n. vt 8. nõ põt ꝓducere intēsius lumen q̃ꝫ vt. 8. qꝛ in tali effectu euacuat̃ tota actiuitas illius. Ita in ꝓposito influētie calefactiue celi. nõ põt itensiorē caliditatē ꝓducere in elemēto ignis: q̃ꝫ iam ꝓduxerint: qꝛ in eo est euacuata tota actiuitas illarũ influētiaꝝ nõ extēsiue: sed itensiue: põt enim aliũ cõsimilē effectũ ꝓducere: sed non intēsiorē ⁊c. ❡ Ad secũdũ dr̃ ꝙ humiditas magis cõuenit aeri q̃ꝫ aq̃. qđ aũt magis humectet in aq̃: ⁊ minus separet̃ ab illa hoc est. qꝛ est maioris potētie ⁊ resistētie in aqua q̃ꝫ in aere rõne maioris densitatis iuuãtis ad agendũ. ⁊ resistēdum. ꝓpterea cõcedit̃ ꝙ aer est minus humidus q̃ꝫ aqua nõ ſm gradũ sed ſm formã: hꝫ enim aq̃ plus de forma humiditatis q̃ꝫ aer: sicut hꝫ plus de mã: ⁊ plus de densitate: sed aer habet intēsiorē gradũ humiditatis q̃ꝫ aq̃. Et si sensus indicat oppositũ: in hoc decipit̃: nõ tñ decipit̃ circa sensibile ꝓpriuz: qꝛ humiditas est sensibile ꝓpriũ tact⁹: non aũt gradus humiditatis neqꝫ itensio: neqꝫ magnitudo eiusdē. Tact⁹ enĩ indicat itēsiorē esse caliditatē in ferro ignito q̃ꝫ in flãma: ⁊ tñ non est ita. ❡ Ad tertiũ rñdet̃. ꝙ friditas magis conuenit aq̃ q̃ꝫ humiditas: ⁊ cum arguit̃: minus separat̃ humiditas ab aq̃ q̃ꝫ friditas. igit̃ magis illi cõuenit. negat̃ ꝯña. qꝛ ꝙ tardius scpet̃ humiditas q̃ꝫ friditas. hoc est rõne sue passibilitatis ⁊ actiuitatis qualitatis opposite. humiditas enim est maioris resistētie q̃ꝫ friditas: ⁊ siccitas est maioris actiuitatis q̃ꝫ calitas. ꝓpterea calitas magne actiuitatis inueniēs friditatē modice resistētie cito eam corrumpit: siccitas aũt modice actiuitatis iueniēs humiditatem magne resistentie tarde illã corrũpit. ❡ Ad 4m rñdet̃ ꝙ terra est maxime frida ſm formã: sed nõ ſm gradũ: cum sit itēsior gradus friditatis in aq̃ q̃ꝫ in terra. Et cũ arguit̃ terra maxime distat a fonte caloris. vꝫ. a sole. igit̃ est maxime frida. negat̃ ꝯña. sed solũ sequit̃ ꝙ est minime calida caliditate solis. Et cũ dicit phs ꝙ terra maxime ꝯtrariat̃ igni. ipse loquit̃ de ꝯrietate ſm sitũ ⁊ non ſm formã. nec est verũ ꝙ grauitas ⁊ densitas sint effect⁹ solius frigiditatis: sicut nec leuitas ⁊ raritas sunt effect⁹ caliditatis: sed effectus totius cõplexionis duaꝝ qualitatũ ꝑmoꝝ: sic ꝙ grauitas ⁊ densitas terre sunt effect⁹ siccitatis ⁊ frigiditatis terre: grauitas ⁊ densitas aque sunt effect⁹ frigiditatis ⁊ humiditatis aq̃: sicut leuitas ⁊ raritas aeris sunt effectus caliditatis ⁊ humiditatis aeris: ac etiaz leuitas ⁊ raritas ignis effectus sunt caliditatis ⁊ siccitatis ignis. vt dicebat̃ in alia conclusione.

14 Quoniam aũt determinatuz est prius ꝙ est simplicibus corporib⁹ ex inuicez generatio. Simul aũt ſm sensum vident̃ generata. Non eniz esset alteratio. Secũdũ tact⁹ enim passiones alteratio est. Dicēdũ q̃s modus adinuicē trãsmutationis. Utrũ omne ex omni generari possibile aut hoc qdē possibile: hoc aũt impossibile.

❡ Iste est secũdus tractatus secũdi de generatione ⁊ corruptione elemētoꝝ inuicē: postq̃ꝫ determinauit de inuicē ro eorũdē ac suoꝝ formaliũ ꝑncipioꝝ que sũt. 4. q̃litates ꝑme. Et diuidit̃ in. 4. capl'a. In quoꝝ ꝑmo Ari. fac̃ qđ dictum est. In scđo ꝓbat nullũ elemētoꝝ esse ꝑncipiũ mãle omniũ alioꝝ: sꝫ oĩa elemēta esse eque ꝑma. ibi (Sed tñ adhuc). In 3° reprobat opiniones antiquoꝝ di. nõ oĩa elementa eē inuicē trãsmutabilia. ibi (Quñ aũt que trãsmutãtur) In quarto descēdit in spãli ad opinionē Emp. nõ potēns saluare ex suis dictis trãsmutatiões ⁊ mot⁹ nãles. ibi (Sꝫ neqꝫ aug°) ꝑmũ caplm diuidit̃ in duas ꝑtes ꝑncipales: in quaꝝ ꝑma phus se cõtinuat ad dicēda. In scđa vo exequit̃ de intēto. ibi (Quñ quidē igr̃) Quãtũ ad ꝑmum dicit phs ꝙ ex determinatis in ꝑmo li° huius. ⁊ 3° celi. manifestũ est elemēta inuicē trãsmutari. ꝑmo qdē rõne ꝯrietatis ⁊ idētitatis materie. Nam qꝛ elemēta sunt inuicē cõtraria ꝯrietate non reductibili in aliã ꝯrietatez: ⁊ cõicãt in mã: ideo possunt inuicē trãsmutari. Secũdo rõne sensus ⁊ experiētie. experimur. n. per sensũ ex aere fieri aquã: ⁊ ex aqua aerem. ex terra fieri aquã ⁊ aerem: ⁊ ex vtrisqꝫ fieri terrã. Tertio rõne alterationis. qm̃ si generatio est impossibilis alteratio est impossibilis: sed in elementis est alteratio inuicē. igit̃ in eis est esse inuicē generatio ⁊ trãsmutatio. tꝫ ꝯña cum maiori. minor aũt habet̃ ad sensum: qm̃ alteratio ꝓprie dicta fit ſꝫ passiones ⁊ qualitates tact⁹. constat aũt tactũ percipere trãsmutationē suaꝝ qualitatum in elemētis inuicē cum ꝑcipiat friditatez aque remittere caliditatē aeris: ⁊ caliditatē ignis remittere frigiditatem tam aque q̃ꝫ terre. Et lꝫ manifestũ sit ex priorib⁹ elemēta inuicem substãtialr̃ trãsmutari. nõdum tamē patuit modus trãsmutationis. ideo iam opꝫ videre qualr̃ elemēta inuicē trãsmutãt̃. Utrũ qđlibet elemētuz ex quolibz elemento possit generari: An aliqđ elemētum ex aliquo elemento possit generari. nõ tamē qđlibet ex quolibz: sꝫ dat̃ aliqđ elementũ qđ ex alio impossibile est generari: ⁊ dat̃ aliqđ elementũ qđ ex alio põt generari. Le. li. (Quñ autē determinatũ est ꝑus qđ simplicib⁹ corporib⁹ ex inuicē est generatio) rõne ꝯrietatis (simul aũt ⁊ ſm sensũ vident̃ generata) elementa esse inuicē (non enim eēt alteratio) elementoꝝ inuicē si non esset eorũdē inuicem generatio (ſm enim tactus passiones alteratio est) dicēdum q̃s modus adinuicē trãsmutationis. vtrũ omne ex omni generari possibile) sit (aut quidē possibile) respectu aliquoꝝ elementoꝝ (hoc aũt impossibile) respectu alioꝝ.

❡ Quoniam qdez igit̃ omnia innata sunt ad inuicem transmutari manifestũ est: generatio qdē eniz in contraria ex contrarijs. Elementa aũt oĩa habēt contrarietatē adinuicē: qꝛ differentie contrarie sunt: sed hĩs qdē eni ambe cõtrarie. V. g. igni ⁊ aque. hoc eni calidũ ⁊ siccũ hec aũt frigida ⁊ humida. hĩs aũt altera soluz. V. g. aeri ⁊ aq̃. hic. n. calidus ⁊ humidus: hec aũt frigida ⁊ humida. Quapropter vlr̃ qdez manifestũ qm̃ omne ex oĩ generari innatũ est.

❡ Ista est secũda pars huius capituli in qua phs exequit̃ de intēto ponens quatuor ꝯclusiones. quaꝝ ꝑma est ista. Quodlibet elemētum ex quolibet alio põt generari. Secunda ꝯclusio. in elemētis habētib⁹ simbolũ est velocior trãsmutatio q̃ꝫ in non habētib⁹. ibi (Iaz aũt) tertia ꝯclo. ex q̃buscũqꝫ duobus elemētis non habētib⁹ simbolũ põt qđlibz 3m generari. ibi (Si aũt vnius) Quarta conclusio. ex q̃buscũqꝫ duob⁹ elemētis habentib⁹ simbolũ nõ potest 3m gñari. ibi (In hĩs aũt que) ❡ ꝑmã ꝯclusionē arguit phs sic. quelibz generatio est in ꝯria: ⁊ ex ꝯrijs: sed oĩa elementa habēt inuicē ꝯrietatē. igr̃ qđlibz elemētũ ex quoli-

bet alio pōt generari. pꝫ ↄña ex determīatis in ꝑmo phy. ⁊ minor arguit̄ īductiue. Nam cum .4. sint elemēta faciētia .6. cōbinationes. vꝫ .4. possibiles ⁊ duas īpossibiles. vt ꝓbatū est in ꝑori tractatu aliqua elīa inīcē simpl'r ↄriant̄ ⁊ aliqua fꝫ qd. Illa simpl'r ↄriant̄ que inīcē ↄriant̄ in ambabꝰ qualitatibꝰ ꝑmis. vt ignis ⁊ aqua: aer ⁊ terra. Est eniꝫ ignis calidus ⁊ siccus: aqua aūt frida ⁊ humida: aer calidus ⁊ humidus: terra vō frida ⁊ sicca. Illa aūt elīa ↄriant̄ fm qd que nō ↄriant̄ nisi in vna qualitate ꝑma vt ignis ⁊ aer: aer ⁊ aqua: aqua ⁊ terra: terra ⁊ ignis. vnde ignis ⁊ aer cōueniūt in caliditate ⁊ ↄriant̄ in hūiditate ⁊ siccitate. Aer ⁊ aqua cōueniūt in humiditate: ⁊ ↄriant̄ ī caliditate ⁊ frigiditate: aqua ⁊ terra cōueniūt in friditate: ⁊ ↄriant̄ ī humiditate ⁊ siccitate: terra aūt ⁊ ignis cōueniūt in siccitate ⁊ ↄriant̄ in friditate ⁊ caliditate. Le. li. (Qm̄ quidē igit̄ oīa inata sūt adīuicē trāsmutari māifestū. gn̄atio qdē eni in ↄria ⁊ ex ↄrijs. elīa aūt oīa hūt ↄrietatē adīuicē: qꝛ differentie) formales elīoꝝ (sunt ↄrie. his .n. ambe ↄrie. v. g. igni ⁊ aque. hoc enim quidē siccū ⁊ calidū). s. ignis (hoc aūt frigidū ⁊ humidū). s. aqua (his aūt altera solum. v. g. aeri ⁊ aque: hoc enim calidum ⁊ humidū). s. aer (hoc aūt humiduꝫ ⁊ frigidū. quapropter vīt qdē māifestū qm̄ oē) elemētū (ex omni) elemēto generari inatū est. ¶ Notādum ꝑmo ꝙ phs per istā ꝓpōnē. oīa elemēta sunt inuicem trāsmutabilia. itendit ꝙ̄libꝫ elemētū esse īmediate trāsmutabile in ꝙ̄libꝫ aliud elemētū. ita ꝙ ignis pōt īmediate fieri ex aqua ⁊ ex terra: ⁊ ex aere. ⁊ aqua pōt īmediate trāsmutari in ignē: in aerē: in terrā: ⁊ sic ↄsequenter dicat̄ de alijs. Istam ꝓpōnē ponit phs notāter cōtra quosdaꝫ antiquos ponēies mixta impfecta īter elemīta. s. exalationem īter aquā ⁊ terrā: ⁊ vaporē īter aerem ⁊ aquā: ⁊ aliud mixtū impfectū īter aerē ⁊ ignē: aut īter ignem ⁊ terrā: lꝫ eēt īnoīatū: ⁊ dicebāt isti antiq nullū elementū posse fieri īmediate ex alio elemēto: qꝛ nullū elīū īmediate trāsmutat̄ ī aliud elemētū: sed ī mixtū impfectū: sic ꝙ semꝑ īter corruptionē vnius elīi: ⁊ generationē alterius mediat generatio ⁊ corruptio mixti impfecti. Ista opīo nō est vera Nam ex quo actio fit rōne ↄrietatis: ex quo inter elīa est sufficiēs ↄrietas: nō apparet qn ex vno alterū possit generari: ex aq̄. n. pt īmediate gn̄ari aer corrupta friditate aq̄: cui ↄriat̄ aer rōne caliditatis: ⁊ ex eadē pōt īmediate fieri ignis corruptis ambabꝰ qualitatibꝰ ꝑ calitatē ⁊ siccitatem ignis. ¶ Scdo notādū ꝙ phs in hac ꝓpōne. ꝙ̄libet elemētū ex quolibꝫ elīo pōt generari. nō intēdit distributionē: pro singulis generꝝ: sed pro generibꝰ singuloꝝ. i. non pro īdiuiduis: fꝫ pro spēbꝰ: qꝛ iam nullū elīū actu exn̄s potest ex aliquo elīo gn̄ari: qꝛ nihil pōt bis gn̄ari. ꝑ Arꝫ. in ꝫ ꝯ. Nō ēt ꝙ̄libꝫ elīū in ꝙ̄libꝫ aliud pōt trāsmutari accipiēdo distributionē ꝑ singulis generꝝ: qꝛ nullū totale elꝫ pōt trāsmutari ī aliqd aliō: nō ēt ptes cētrales terre: neqꝫ ptes supficiales ignis: cū nō possint corrūpi: sed ille distributiones sunt itelligēde pro generibꝰ singuloꝝ. i. ꝑ spēbꝰ: sic ꝙ omne elīū fm spēꝫ pōt ex quolibꝫ alio elīo fm spēꝫ gn̄ari. l. ignis ex aq̄ ⁊ terra ⁊ aere: ⁊ ecōtra ꝙ̄libꝫ ēt elīum fm spēꝫ in ꝙ̄libꝫ aliud fm spēꝫ pōt trāsmutari. q̄ aq̄ pōt trāsmutari in ignē ⁊ aerem ⁊ ī terrā: ⁊ aer pōt ēt in oīa alia trāsmutari: pōt tn̄ ↄcedi ꝙ omne elīū actu exn̄s in ꝙ̄libꝫ aliud fꝫ spēꝫ est aptū natū īrāsmutari siue sit elīum totale siue ptiale: neqꝫ talis aptitudo necesse reducit̄ in aliud cuius est aptitudo: sed sufficit ꝙ in aliqō īdiuiduū illiꝰ specīei. Nō igr̄ ponit Arist. possibilitatē trāsmutatiōis ī elīis oībus. sed tm̄ aptitudinem. dī. oīa elemēta inata sunt adīuicem trāsmutari: ⁊ omne elementuꝫ ex omni elemento generari innatum est.

Contra predicta arguit̄. ⁊ ꝑmo ꝙ ex igne nō pōt gn̄ari aer: quia ignis nō pōt trāsmutari in aerē nisi eiꝰ calitas remittat̄ ex quo caliditas ignis est summa: ⁊ aeris remissa: sed nō pōt remitti ignis in tali trāsmutatōe. igr̄ ⁊c. minor pꝫ: qꝛ nō apparet a quo calitas ignis remittat̄: cum nō ↄriet̄ calitati neqꝫ humiditati aeris. ¶ Secūdo arguit̄ ꝙ ex igne non pōt īmediate fieri aq̄: qꝛ ītroducta medietate latitudīs friditatis sūme in mā ignis q̄rit̄ vtꝝ in ea sit forma aq̄ vel ignis: si forma aque: sequit̄ ꝙ aqua generat̄ ex mā nō actu frida: ⁊ ꝙ plus nō habꝫ de qualitate ↄuenēti q̄ȝ disconueniēti. si aūt dr̄ ꝙ in illa mā est forma ignis. sequit̄ ꝙ aliqs ē ignis q nō ē calidus: imo ꝙ aliqs est ignis q est frigidus: ex quo īmediate post hoc in eadē mā ītendit̄ friditas: ⁊ erit supra gradū mediū totius latitudīs friditatis. ¶ Tertio arguitur ꝙ ex igne nō pōt īmediate generari terra. Tū rōne distātie: qꝛ nō fit trāsitꝰ de extremo ad extremū sine medio ideo ꝑus trāsmutabit̄ ignis in aerē: vel in aquā: q̄ȝ ī terrā Tum rōne situꝝ motuuꝫ: qꝛ si ↄiungant̄ ignis ⁊ terra: ī loco terre statim ignis ascēdit sursum: si in loco ignis statim terra mouet̄ deorsum: si aūt in loco aque vel aeris subito ignis incipit moueri sursum ⁊ terra deorsum. Tum rōne suoꝝ qualitatū. Naꝫ cū in mā ignis est tāta leuitas ⁊ densitas quāta est in mā aeris: querit̄ vtꝝ tūc sit forma ignis vel terre: aut aeris aut aque: si forma ignis. igit̄ cum non det̄ vltimū īstās rei ꝑmanētis post illud īstās erit forma ignis. igr̄ tūc ignis habebit maiorem grauitatē ⁊ densitatem q̄ȝ aer: qō est impossibile. qꝛ tūc terra nō posset deducere ignē ad tātam grauitatē ⁊ densitatem qn sub maiori posset esse forma ignis. si dr̄ ꝙ tūc est forma terre. igr̄ forma terre stat sub tāta leuitate ⁊ raritate quāta est leuitas ⁊ raritas aeris: qō est falsum: qꝛ tūc aqua vel aer nō possꝫ terrā corrūpere in sui nām: qꝛ non possent eam deducere ad tantā leuitatē ⁊ raritatē qn sub illa posset manere forma terre. Si vō dr̄ ꝙ tūc est forma aeris vel aque. sequit̄ ꝙ non ex igne fit īmediate terra. ¶ Quarto arguit̄ ꝙ ex aqua nō pōt īmediate fieri ignis: qꝛ nō pōt ex aq̄ generari ignis nisi in mā aque dominet̄ caliditas siccitas ⁊ leuitas ignis: cūꝫ actus actiuoꝝ sint in patiente bn̄ disposito. per Arꝫ. 2° de aīa: modo illud est īpossibile: ꝙ ignis cito caliditatem vehemētem ītroducat in aquā: ⁊ tarde siccitatem: sed ad intēsam caliditatē ⁊ humiditatē sequit̄ leuitas aerea ⁊ nō ignea. igr̄ ꝑꝰ generabit̄ aer q̄ȝ ignis. ¶ Itē ītroducta tāta caliditate: leuitate: ⁊ raritate quāta est aeris. q̄rit̄ vtꝝ tūc sit forma aque aut forma aeris: aut forma ignis si forma aque. igit̄ īmediate post illud īstās est forma aq̄: cum nō det̄ vltimū instās rei ꝑmanētis: ⁊ per ↄñs cuꝫ cōtinue ꝓcedat intēsio in caliditate: leuitate ⁊ raritate. seq̄t̄ ꝙ forma aque pōt esse cuꝫ maiori caliditate: leuitate ⁊ raritate q̄ȝ sit caliditas: leuitas ⁊ raritas aeris: qō est falluꝫ: quia tūc nunq̄ȝ posset aer corrūpere aquā in sui nām. si dr̄ ꝙ tūc est forma ignis. sequit̄ ꝙ ignis generat̄ cum dispositionibus aeri connālibus. si aūt conceditur ꝙ tūc est forma aeris habet̄ intētum. vꝫ. ꝙ immediate ex aqua nō generat̄ ignis. ¶ Ad ꝑmū dr̄ ꝙ cum caliditas summa dispositiue requirat determinatā siccitatē remissa siccitate necessario remittit̄ caliditas summa: nō quidē a caliditate aeris: sed ab humiditate per accn̄s ⁊ per modum sequele: quo modo nō incōuenit aliqd ab eo corrūpi: qō illi nō ↄriatur Caliditas enim aque nō ↄriat̄ motui aque ad ꝓpriū situꝫ ⁊ tamē ab illo corrūpit̄ per modū sequele: qꝛ non pōt stare sub densitate ītroducta in aqua per motū illū. Itē non incōuenit aerē generari cum summa caliditate: ⁊ qm̄ illa est disconueniēs aeri statim aer icipit illā remittere seipm reducēs ad nālē caliditatē: eo modo quo aqua calida ad frigiditatē. ¶ Ad 2m rn̄det̄ ꝙ sicut aqua extra nālē dispositionem est calida: ita nō incōuenit ignē in via corruptionis esse frigidū: tamē qꝛ istud nō apparet ad experientiaꝫ

neqꝫ ratio cōuīcit vr̄ ꝙ ignis rōne ſue nobilitatis requirit caliditatē ſupra mediū gradū totius latitudīs caliditatis. Ideo introducta medietate latitudīs ſūme friditatis ꝯceditur ꝙ in illa materia eſt forma aque:τ lꝫ nō habeat plus de frigiditate ſibi ꝯuenieñti ꝙ̄ de caliditate ſibi diſcōuenieñti:tamē habet plus de humiditate ſibi cōuenieñti:ꝙ̄ de ſiccitate ſibi diſcōuenieñti.qꝛ lꝫ aqua poſſit generari ex materia nō actu frida:aut ex materia oio calīa.nō tamen pōt generari ex materia actu ſicca:ſꝫ neceſſario humida. ℭ Et ſi arguit̃ ex iſto:ꝙ tūc in mā erit forma aeris:qꝛ ad īteñſam caliditatē cum humiditate ſupra gradū mediuꝫ reſultat raritas aerea.ꝯcedit̃.ñ tñ ex hoc habet̃ forma aeris in materia:qꝛ ad frigiditatē ꝯiunctā eidē humiditati. ſequit̃ grauitas aque:vel multo intēſioꝛ ꝙ̄ ſit illa raritas aeris.videmus.n.aquā calefactā hēre valde intēſam caliditatem cum valde intēſa humiditate:ad quā ſi ſequitur raritas aerea illa eſt valde remiſſa:τ multo intēſioꝛ ē grauitas aque que eſt effectꝰ remiſſe friditatis cū intenſa humiditate. ℭ Ad 3m vr̄.ꝙ lꝫ ignis ex igne exñte in ꝑpria regione nō poſſit īmediate generari terra:tamē ille quātuꝫ eſt de ſe eſt inatꝰ trāſmutari in terrā īmediate:τ aliꝰ exiſtens ꝑpe nos eiuſdē ſpeciei cum illo pōt trāſmutari ī terram:neqꝫ opꝫ ꝙ aſcēdat:qꝛ forte detinet̃ a viſceribus terre.τ hoc quādo eſt debilis:quādo aūt eſt fortis tunc petit̃ exitum per aſceñſum τ cauſat terremotū. Item cōcedit̃ ꝙ ignis in via coꝛruptionis pōt ſtare ſub maioꝛi grauitate:τ denſitate:ꝙ̄ ſit grauitas τ dēſitas aeris:neqꝫ eſt inconueniens ꝯcedere ꝙ terra nō pōt deducere ignē ad tātā grauitatē:vl' leuitatē qn poſſit ad maiorem ꝯducere:niſi ꝙ̄ tñ pōt illū deducere ad grauitateꝫ τ denſitatē terre exiſtentis in naturali diſpōne.ita ecōtra pōt cōcedi de terra exiſtente extra nālē diſpōnē:ꝙ pōt eſſe ſub maioꝛi leuitate τ raritate ꝙ̄ ſit leuitas vl' raritas aeris:τ hoc ſuſtinēdo exalationē calidā τ ſiccā eſſe ſubſtātialr̄ terrā:τ loquēdo de maioritate nō intēſiua:ſed effectiua:qꝛ ex quo leuitas aeris eſt ſumma:nulli ē illa intēſioꝛ:tamē aliqua eſt illa efficacioꝛ cum ſit motiua ad altioꝛē locū. ℭ Ad 4m rñdet̃. ꝙ lꝫ ignis agēs in aqua diſtante multo citius introducat caliditatē ꝙ̄ ſiccitatē:tamē agēs in aqua circundata igne eque cito īducit ſiccitatē:ſicut caliditatē.vt pꝫ de aqua a fabro guttatiꝫ poſita in igne.Et ꝯſequēter vr̄ ꝙ nō eſt inconueniēs aquam exñtē extra nālē diſpoſitionē eſſe ſub maioꝛi leuitate τ raritate ꝙ̄ ſit leuitas et raritas aeris.lꝫ non poſſit eſſe ſub tanta caliditate:quia hꝰ maioꝛitas nō eſt intēſiua:ſed tñ effectiua τ motiua ad altioreꝫ locū vt dictū eſt:τ hoc pōt ſubito oſtēdi tenēdo vaporē eſſe ſubſtantialiter aquam.

Dubitatur vtꝝ qōlibꝫ mixtuꝫ ex quolibꝫ mixto poſſit generari:ſicut qōlibꝫ elemētuꝫ ex quolibꝫ elto. ℭ Rñdet̃ ꝙ nō.qꝛ ex lapide nō poſſet generari īmediate plāta:neqꝫ ex hoīe poſſet īmediate generari bos:aut equus.Non.n.eſt tāta ꝯrietas in mixtis ſicut in elemētis:ideo nō eſt ita fortis:neqꝫ ita vlis tranſmutatio mixtoꝝ īuicē:ſicͭ elemētoꝝ:τ maxime:qꝛ aliqua mixta ſibi determināt aliquas diſpōnes:figuras:τ organizationes que aliis mixtis nō ꝯueniunt.

ℭ Jam aūt ſm vnumquodqꝫ nō eſt difficile videre quomō omnia ex omnibus erūt.

25 ℭ Differt autē in citius τ tardius τ facilius τ difficilius. Quecūqꝫ eniꝫ habēt ſymbolū adinuicem velox horum eſt tranſmutatio. Quecūqꝫ autem non habēt:tarda:qꝛ facilius vnuꝫ ꝙ̄ multa tranſmutare.

ℭ Secūda ꝯclo.in elemētis habētibus ſymbolū eſt velocioꝛ trāſmutatio ꝙ̄ in nō hñtibus. Iſta concluſio cōponit̃ ingt Ariſt.qꝛ non ſufficit oīa elemēta eſſe inuicē trāſmutabilia:neqꝫ illud eſt difficile habita ꝑbatione ꝑme ꝯcluſionis:ſed etiā opꝫ ſcire que elemēta ſunt inuicem citius τ tardius tranſmutabilia:τ in quibus eſt facilioꝛ tranſitꝰ:τ difficilioꝛ trāſitꝰ:hec enim difficultas eſt maioꝛ ꝙ̄ ſit ꝑma.Sed ꝙ cōcluſio ſit vā argnit̃ ſic. In illis elemētis eſt velocioꝛ tranſmutatio in quibus eſt facilioꝛ tranſitus:ſꝫ facilioꝛ trāſitus eſt in habētibus ſymbolū:ꝙ̄ in nō habētibus.igr̃ τc.tꝫ ꝯña cum maioꝛi.τ minoꝛ ꝑbat̃.qꝛ facilꝰ eſt coꝛrūpere vnū:ꝙ̄ duo:ſed in habētibus ſymbolū coꝛrumpit̃ tm̄ vnū:τ i non habētibꝰ coꝛrūpunt̃ duo.igr̃ τc.tꝫ ꝯña cum ꝑma pte añcedētis:ſecūda aūt pars eſt manifeſta ex'eo:qꝛ elemēta habētia ſymbolū nō habēt niſi vnaꝫ ꝯrietatē:elemēta aūt diſſymbola habēt duas ꝯrietates. Le.li.(Jam autem ſm vnūquodqꝫ)elemētoꝝ(nō ē difficile videre quomodo gdem oīa)elemēta(ex omnibus erūt)elemētis per trāſmutationē eoꝝ(Differt autem in citius:τ tardius:τ in facilius:τ difficilius.quecūqꝫ enī hñt ſymbolū adinuicē velox hoꝝ trāſmutatio:quecūqꝫ autē nō hñt tarda)eoꝝ eſt trāſmutatio(qꝛ facilꝰ eſt vnum:ꝙ̄ multa tranſmutare.)

ℭ V.g.ex igne quidem eniꝫ erit aer altero trāſmutato.hoc enim erat calidum τ ſiccum:hoc autem calidū τ humidū. Quapropter ſi dominabitur ſiccuꝫ ab humido aer erit. Rurſus autem ex aere aqua erit ſi dominabitur calidū a frigido:hoc quidem enim fuerat calidum τ humidum:hoc autem frigidum τ humiduꝫ. Quapropter trāſmutato calido aqua erit:eodeꝫ modo τ ex aqua terra:τ ex terra ignis. habent enim ambo ad ambo ſymbola. Aqua quidem humida τ frigida:terra autem frigida τ ſicca. Quapropter dominato humido terra erit:τ rurſus ignis qm̄ calidus τ ſiccus:terra autem frigida τ ſicca:ſi coꝛrumpatur frigidū ignis erit ex terra.

ℭ Et vt iſta ꝯclo vna cuꝫ ſua ꝑbatōe diſtinctius appareat Ariſt.exemplariter īductiue ꝑcedit ꝑbans vltimum añs ꝑme rōnis facte.Et ꝑmo ꝙ in elemētis hñtibꝰ ſymboluꝫ coꝛrūpit̃ tm̄ vnū.ſ.tm̄ vna qualitas ꝑma.Naꝫ ignis τ aer ſunt elemēta ſymbola:ex quo cōueniūt in vna qualitate. vꝫ.in caliditate:cum vterqꝫ ſit calidus:in quoꝝ trāſmutatione nō coꝛrūpit̃ caliditas ꝑpter carentiā ꝯrietatis tā in igne ꝙ̄ ī aere.Eſt.n.ignis calidus τ ſiccꝰ:aer vō humidus τ calidus.igr̃ coꝛrūpit̃ ſolū humiditas vel ſiccitas.ſi eniꝫ dominat̃ humiditas aeris ſupra ſiccitateꝫ ignis generat̃ aer:τ nō coꝛrūpit̃ niſi ſiccitas:ſi aūt ecōtra dñat̃ ſiccitas ignis ſupra humiditatē aeris generat̃ ignis:τ ſolū coꝛrūpit̃ humiditas iter qualitates ꝑmas. Itē aer τ aqua ſunt elemēta ſymbola conueniētia in humiditate:in quorum trāſmutatione nō coꝛrūpit̃ humiditas.qꝛ nō hꝫ ꝯrīuꝫ in aere:nec ī aqua ex quo aqua eſt frigida τ humida:aer aūt humidus τ calidus:ideo ſolū coꝛrūpit̃ caliditas vel frigiditas.ſi dñat̃ caliditas coꝛrūpit̃ frigiditas τ generat̃ aer. ſi aūt dñat̃ frigiditas coꝛrūpit̃ caliditas:τ generat̃ aqua. Item aqua τ terra ſunt ēt elemēta hñtia ſymbolū ꝑpter cōueniētiā frigiditatis repte in qualibꝫ illaꝝ. Eſt eniꝫ aqua frida τ humida:terra aūt frida τ ſicca:ideo in tranſmutatione earum nō coꝛrūpit̃ friditas:cum nō habeat ꝯrietatem in illis.ſꝫ coꝛrūpit̃ tm̄ humiditas:vel ſiccitas:ſi contingat humiditatē dñari coꝛrūpit̃ ſiccitas terre:τ gñatur

aquã: si aũt ecõtra 𝔷stingat siccitatẽ dñari corrũpit humiditas et generat terra. Item sunt elemẽta symbola terra et ignis ꝑpter 𝔷uenientiã in siccitate in quoꝝ trãsmutatiõe nõ corrũpit siccitas: sed manet in gñato et corrupto: corrũpit autem tm̃ caliditas vel frigiditas ſm dñiũ: et subdominiũ illoꝝ. si n. dñat caliditas corrũpit friditas: et gñat ignis. si aũt ecõtra dñat friditas corrũpit calitas et gñat terra. L.e.li. (Uerbi grã. ex igne qdẽ erit aer altero transmutato) i. corrupta soluz siccitate ignis (hoc. n.) s. ignis (erat calidũ et siccũ. hoc aũt) vz. aer (calidũ et humidum: quapropter si dñabit siccũ ab humido aer erit) genit⁹ ex igne (Rursus aũt ex aere aq̃ erit si dñabit calidũ a frido. hoc qdẽ. n.) s. aer (erat calidũ et humidũ. hoc aũt) vz. aq̃ (fridũ et humidũ. quapropter trãsmutato calo) per corruptionẽ (aq̃ erit. Eodẽ mõ ex aq̃ terra et ex terra ignis. hñt eni ambo ad ambo symbola. aqua qdẽ fridũ et humidũz. terra aũt fridũ et siccũz: quapropter dñato humido terra erit. Et rursus qñ ignis calidus et siccus: terra aũt frigida et sicca. si corrũpit fridius erit ignis ex terra)

Quapropter manifestum ꝙ in circuitu erit generatio in simplicibus corporibus: et facilis hic modus transmutationis: q2 symbolũ existit his que deinceps.

Ex ista deductione cõcludit Aris. ꝙ trãsmutatio elroꝝ non ꝑcedit in ifinitũ ſm rectũ: sed ſm circulũ: et ꝙ est facilis modus trãsmutationis illoꝝ ꝑpter cõuenientiã eorũdem 𝔷initer se habẽtiũ: et nõ accipit hic Arist. 𝔷initer absolute ſm sitũ. sed ſm circuitũ motus. aqua. n. 𝔷initer terre: et aer aque: et ignis aeri: nõ solũ ſm trãsmutationẽ: sed etiaz ſm sitũ: et qñ non possumus vltra ignẽ ascẽdere: oz ꝙ ex igne reuertamur circulariter ad terrã: ita ꝙ ignis erit cõsequẽter terre: et terra 𝔷initer igni nõ ſm sitũ: sed ſm circulum motus: 𝔷stat aũt in oĩbus his esse symbolũ ſm circulum. terra. n. hz symbolũ cum aq̃: et aq̃ cũ aere: et aer cum igne: et ignis cũ terra: ideo iter talia est facilis trãsit⁹. L.li. (Quapropter manifestũ ꝙ in circuitu erit gñatio in simplicib⁹ corporib⁹ et facilis h̃ modus trãsmutatõis: q2 symbolũ existit his que deiceps) i. el'ta se hñt 𝔷initer.

26 Ex igne aũt aquã: et ex aere terraz: et rursus ex aqua et terra aerez et ignez contingit quidez generari: difficilius autez quoniaz pluriuz est transmutatio. Necesse eni si erit ex aqua ignis corrũpi frigidum et humiduz. Et rursus si ex terra aer corrũpi et frigidũ et siccuz. Similiter autẽ si ex igne et aere aqua et terra. necesse. n. ambo transmutare. hec quidez igitur generatio tardior est.

Deinõ ꝓbat pħs exẽplariter iductiue ꝙ in el'tis nõ hñtibus symbolũ est difficilior trãsit⁹ ex eo: q2 in illis duo necessario corrũpunt. vz. due qualitates 𝔷rie. Nam ignis et aqua sunt el'ta dissymbola: q2 nõ cõueniũt in aliq̃ qualitate ꝑma. Est. n. ignis calidus et sicc⁹: aqua aũt frida et humida. Ideo in trãsmutationib⁹ illoꝝ subito necio due qualitates corrũpunt. si. n. caliditas ignis dñat supra friditatẽ aq̃: et siccitas supra humiditatẽ gñabit ignis ex aq̃. si autẽ ecõtra friditas et humiditas aq̃ dñent caliditati et siccitati ignis: necessario gñabit aq̃ ex igne. vbi pz semp duas q̃litates ꝑmas corrũpi: et duas alias 𝔷trarie obtinere. Silr aer et terra sunt el'ta dissymbola: q2 nõ cõueniũt in aliqua q̃litate ꝑma cum aer sit calidus et humidus: terra vo frigida et sicca. iõ cũ inuicẽ trãsmutant sic ꝙ ex vno illoꝝ gñatur reliquũ necessario corrũpunt due q̃litates ꝑme. si. n. gñabit aer ex terra necessario corrũpet frigiditas et siccitas terre. si aũt aũt ecõtra gñabit terra ex aere oio corrũpet caliditas et humiditas aeris. L.e.li. (Ex igne aũt aquã et ex aere terrã. et rursus ex aq̃ et ex terra aerẽ et ignez 𝔷tingit qdẽ gñari difficilius aũt: qm̃ pluriũ ẽ trãsmutatio: necesse. n. si erit ex aqua ignis corrũpi et friduz et humidum. Et rursus si ex terra aer corrũpi et frigidũ et siccũ. Similr si ex igne et aere aqua et terra) gñabit est (necesse ambo transmutari) i. corrũpi duas qualitates ꝑmas (hec ergo tardior generatio est).

Notandum ſm Egidium ꝙ in gñatione et corruptione manet mã et non forma: si enim ex aere fit ignis nõ manet forma aeris. manet tamẽ mã: q2 illa eadẽ mã que fuit sub forma aeris: efficit sub forma ignis: ideo q2 dimensiones indeterminate magis se vident tenere ex parte materie. Alia aũt sequunt formam: aut materiã: vt est subiectũ forme. ꝑpterea nõ manet qualitas symbola in generato que preesint i corrupto nisi ſm speciẽ: aliter generatio nõ essz trãsmutatio totius in totuz: et maneret forma sine suo subiecto: quoꝝ q̃libet est falsum. Et cum inducit Arꝫ. di. ꝙ in elemẽtis habẽtibus symbolũ est facilior transit⁹ q̃ȝ in nõ habẽtibus: ex eo q2 in habentibus corrũpit tm̃ vnũ: et in non habẽtib⁹ corrumpunt duo. Respõdet Egidius di. ꝙ difficultas generationis accipit ex eo ꝙ aliqd corrũpit per se: et a 𝔷trario. videmus. n. ꝙ forma nõ hñs 𝔷riũ adeo generat faciliter ꝙ eius generatio est in instanti: lumen enim subito fit in aere: q2 in eo cõtrarietatẽ non habet: facilius igr̃ fit ignis ex aere q̃ȝ ex aqua: q2 cum fit ignis ex aqua vtraq̃ qualitas aque per se corrũpit: et a cõtrario. Caliditas vo corrũpit per accñs ad corruptionẽ subiecti. In elemẽtis igitur habẽtibus symbolũ est facilior transitus: q2 tm̃ vnũ corrumpit p se: sed in elemẽtis nõ habẽtib⁹ symbolũ est difficilior trãsitus: q2 duo corrũpunt per se. Ista opiõ fuit reprobata ꝑmo huius: et solute sunt rõnes eius: ideo nõ opz amplius replicare cõtra eam: ex quo enim el'ta se inicem trãsmutãt nõ ſm speciẽ tm̃: sed ſz numerũ: ideo qualitas symbola manet. nõ tm̃ ſm speciẽ: sed ẽt ſm numeruz. vñ Cõmen. cõmento 8°. di. Generatio coꝝ que 𝔷riantur ſm vnã differentiã erit per corruptionẽ vnius differentie. v. g. ignis fit aer corrupta siccitate tm̃: et remanẽte caliditate: et est facilior generatio. hoꝝ que 𝔷rianт in duobus erit p corruptionẽ harum duaꝝ differentiaꝝ. v. g. ignis nõ fit aqua nisi per corruptionẽ caloris et siccitatis: et hec est difficilior generatio. Ecce ſm Cõmen. ꝙ tm̃ corrumpit vna qualitas in habentib⁹ symbolũ: et alia manet eadez numero. põt tamen remitti aliquãdo isensibil'r qualitas symbola per accidens: ad remissionẽ alterius qualitatis quã sibi determinat sub certo: sicut prius dicebat de caliditate summa: ꝙ ipsa aliquãtulũ remittit ad remissionez sue siccitatis: quã sibi determinat sub certo gradu. cuz autez est facta remissa non amplius sibi determinat siccitatem sub aliquo gradu.

Contra cõclusionẽ q̃druplr arguit. et ꝑmo ex parte 𝔷rietatis et dissimilitatis: qm̃ actio et passio fit rõne 𝔷rietatis: et dissimilitatis. vt est ostensum ꝑmo huius: sed in elemẽtis non hñtibus symbolũ est maior 𝔷rietas: et maior dissimilitudo q̃ȝ in elemẽtis habentibus symbolũ. vt constat. igit in elemẽtis non habẽtibus symbolũ ẽst facilior transit⁹: et velocior trãsmutatio q̃ȝ in non habẽtibus symbolũ. Secũdo arguit ex parte cõparationis qualitatũ actiuarũ ad qualitates passiuas: qm̃ ignis et aq̃ adinuicẽ se transmutant ſm qualitates actiuas que sunt caliditas et frigiditas. Ignis vo et aer se transmutant ſm qualitates passiuas que sũt humiditas et siccitas. Igit facilius et velocius se trãsmutãt ignis et aqua: q̃ȝ ignis et aer.

p3 ɔña. q2 caliditas ꝛ frigiditas sunt maxime actionis et
mīme resistentie. humiditas vō ꝛ siccitas sunt mīme acti
uitatis ꝛ maxime resistentie. vt p̄batum est p̄mo huius.
¶ Tertio arguit̄ ex parte pportionis potētiaꝝ motiuaꝝ
ad suas resistentias: q̄m quanta est pportio agētis ad pas-
sum in elemētis habētibus symbolū: tanta est pportio in
elemētis non habētibus symbolū. igitur non velocius se
trāsmutāt habētia: q̄ꝫ non habentia symbolū. p3 ɔña. per
Arꝫ. 7° phy. di. q͛ velocitas in motu habꝫ attēdi penes p-
portionem potētie motiue ad suam resistētiā. Añs est no-
tum. Nam quāta est pportio vnius ad vnum. tanta est p-
portio duoꝝ ad duo. ¶ Quarto arguit̄ ex parte sensus ꝛ
experiētie. videmus enī ignem citius trāsmutare aquam
q̄ꝫ terram: ppter magnam densitatēꝫ terre. Durat. n. lon-
giori tp̄e in igne q̄ꝫ in aqua: aqua etiam ecōtra citius trās-
mutat ignem q̄ꝫ terra: ppter magnam resistentiā terre: ꝛ
modicā resistentiā ignis. ¶ Pro solutione huius difficul-
tatis ponēde sunt quatuor distinctiones: quarū p̄ma est
ista. Trāsmutatio elemētoꝝ dupl'r potest cōsiderari. vno
modo in ordine ad qualitates p̄mas tm̄. Alio modo in or-
dine ad qualitates p̄mas vt cōiunctas qualitatibus secū-
dis. Si cōsiderat̄ trāsmutatio elemētoꝝ in ordine ad q̄li-
tates p̄mas tm̄. sic in illis elemētis est facilior ꝛ velocior
transmutatio que se transmutāt virtute caliditatis ꝛ fri-
giditatis siue sint elemēta symbola: siue dissymbola. q2
caliditas ꝛ frigiditas sunt maioris actiuitatis et minoris
resistētie q̄ꝫ humiditas ꝛ siccitas: citius enim se transmu-
tant aqua ꝛ aer: q̄ꝫ aqua ꝛ terra: ꝛ citi⁹ aq̄ ꝛ ignis: q̄ꝫ ignis
ꝛ aer. Si aūt ɔsiderat̄ trāsmutatio elementoꝝ in ordine
ad qualitates p̄mas: vt coniunctas secūdis que sunt rari-
tas ꝛ densitas sic in illis elementis est velocior ꝛ facilior
trāsmutatio in quibus est maior raritas: ꝛ minor dēsitas
siue sint symbola: siue dissymbola: quia est minor resistē-
tia: ꝛ agens predominās citius pōt diuidere passum: ꝛ ipꝫ
conuertere in sui naturam. ignis enim ꝛ terra sunt difficil-
lime trāsmutabilia inuicē: quia difficillimū est ignē tm̄
condēsari: q͛ ista densitas sit conueniēs terre. ꝛ ecōtra ter
ram tm̄ rarefieri q͛ illa raritas sit conueniēs igni. ¶ Se-
cunda distīctio facilitas ꝛ difficultas trāsmutationis elē-
mētoꝝ dupl'r pōt ɔsiderari. vꝫ. absolute ꝛ respectiue. dif-
ficultas transmutationis absolute sumpta habꝫ attendi
penes magnitudinem effectus in tanto: vel in tanto tp̄e: ꝛ
ɔñter facilitas transmutationis absolute sumpta habet
attendi penes paruitatē effectus in tāto: vel in tanto tp̄e.
sic q͛ istud agens maiorem difficultatē facit: qđ in eodem
tp̄e maiorē effectū pducit. ꝛ id minorē difficultatē: aut maio-
rē facilitatē facit qđ in eodem tēpore minorē effectum p-
ducit: ꝛ sic in elemētis non habētibus symbolū est diffici-
lior transmutatio q̄ꝫ in habentib⁹ symbolū: q2 elemētum
dissymbolū in eodēꝫ tēpore maiorem effectum pducit: q̄ꝫ
elementū symbolū. duo enim generāt elemētuꝫ dissym-
bolum: ꝛ elemētū symbolū tm̄ vnum facit in eodē tempo-
re. Difficultas autem actionis trāsmutationis respectiue
sumpta hꝫ attēdi penes pportionē minoris inequalitatis
ꝛ facilitas penes pportionē maioris inequalitatis. Ita q͛
vbi est pportio maior īter agens ꝛ passum ibi est facilitas
maior ꝛ difficultas minor. vbi autē est pportio minor est
difficultas maior ꝛ facilitas minor. Et q̄m tam in elemen-
ta symbola q̄ꝫ dissymbola seruat̄ eadem pportio cum sit
equalis pportio vnius ad vnum: ꝛ duoꝝ ad duo. Ideo sic
loquēdo in elemētis habētibus symbolū non est facilior
trāsmutatio: neq3 in elemētis non habentibus symboluꝫ
est difficilior trāsmutatio. ¶ Tertia distīctio est ista. trās-
mutatio elemētoꝝ potest dupl'r cōsiderari. vno modo p
respectum ad ɔrietatē: ꝛ dissimilitudineꝫ. Alio modo per
respectum ad conuenientiā: ꝛ similitudinē. si considerat̄

p̄mo modo sic in elemētis non habētibus symbolum est
facilior transitus ꝛ velocior transmutatio: quia in illis est
maior ɔrietas ꝛ dissimilitudo q̄ꝫ in elementis habētibus
symbolū. si aūt cōsiderat̄ scđo modo sic in elemētis habē-
tibus symbolū est facilior transitus: ꝛ velocior trāsmuta-
tio ppter maioritatē similitudinis ꝛ conueniētie. aqua. n.
ex se est facilius ꝛ citius trāsmutabilis in aerem q̄ꝫ i ignē
cum sit illi ppinquior in conuenientia ꝛ natura. Et si ex isto
arguit̄ q͛ homo ꝛ piscis: aut equus ꝛ lapis sunt iuicē ime-
diate trāsmutabiles rōne cōtrarietatis. ꝛ q͛ duo ignes sūt
inuicem facilius trāsmutabiles q̄ꝫ duo elemēta diuersaꝝ
specierū: siue similia sint: siue dissimilia: q2 habēt maioreꝫ
similitudinē ꝛ conuenientiā. R̄ndet̄ negando cōsequen-
tiam. Non enim sufficit sola ɔrietas ad imediatā trāsmu-
tationeꝫ. sed requirit̄ ɔrietas eoꝝ q̄ sibi non determināt
figuras ꝛ organizationes: neq3 sufficit sola cōuenientia: sꝫ
vltra requirit̄ disconueniētia non tm̄ in formis accītali-
bus. sed etiam substantialibus: sic q͛ sint diuersarum spe-
cierum. duo enim eiusdeꝫ speciei subalis non possunt in-
uicem transmutari mediate vel imediate. ¶ Quarta di-
stinctio est hec. q͛ transmutatio elementoꝝ tripl'r pōt cō-
siderari. p̄mo modo vt est fundamentū actionis ꝛ passio-
nis simul. secūdo modo vt est fundamentuꝫ actionis tm̄.
3° vt est fundamentū solū passionis. Juxta doctrinā Aris.
3° physicoꝝ di. q͛ actio ꝛ passio sunt in motu. si considerat̄
trāsmutatio vt est fundamentū actiōis ꝛ passionis simul
non est difficilior transitus in elementis non habētibus
symbolū q̄ꝫ habētib⁹: neq3 est velocior in hn̄tibus q̄ꝫ in nō
hn̄tib⁹: sed eque facilis: ꝛ eq̄ velox: q2 sic in nō hn̄tib⁹ tm̄
duo agunt ꝛ duo solum patiunt̄: ita in hn̄tibus symbolū
tm̄ vnū agit: ꝛ tm̄ vnūꝫ patit̄. Modo eque velociter duo
agūt in duo: ꝛ vnum in vnū ceteris paribus. si autem cō-
siderat̄ trāsmutatio vt est fundamentum actionis tm̄ sic
in non hn̄tibus symbolū est facilior transitus ꝛ velocior
trāsmutatio. q2 facilius ꝛ velocius agūt duo q̄ꝫ vnum. Si
vō trāsmutatio elemētoꝝ considerat̄ vt est fundamētuꝫ
solum passionis: sic in elemētis hn̄tibus symbolū est faci-
lior trāsitus: ꝛ velocior trāsmutatio q̄ꝫ in non hn̄tibus: q2
velocius ꝛ facilius corrūpit̄ vnū q̄ꝫ duo. ꝛ hec fuit intētio
Arꝫ. ideo argumēta nō pcedūt: q2 oīa cōsiderant: aut acti-
uitatem solū: aut actiuitatē in ordine ad resistentiaꝫ. Arꝫ.
vō aūt considerat resistentiam tm̄: aut passionem solum que
maior est in non hn̄tibus q̄ꝫ in habētibus symboluꝫ cum
plura resistant: ꝛ plura patiant̄ in non habētibus symbo-
lum: q̄ꝫ in hn̄tibus. Propterea dic̄ p̄hs assignās causam
facilitatis ꝛ difficultatis. q2 in non hn̄tibus symboluꝫ est
difficilior transitus: ꝛ in habentibus est facilior transitus
q2 i illis corrūpunt̄ duo: ꝛ in istis corrūpit̄ soluꝫ vnuꝫ.

¶ Si aūt vniuscuiusq3 alterum corrumpet̄ fa- 27
cilia quideꝫ: non ad inuiceꝫ aūt transmutatio.
Sed ex igne quideꝫ ꝛ ex aqua erit terra ꝛ aer:
ꝛ ex aere ꝛ terra ignis ꝛ aqua.

¶ Tertia cōclusio. Ex q̄buscūq3 duobus elementis nō ha-
bentibus symbolū pōt q̄đlibꝫ 3m generari. Istam ɔclusio-
nem Arꝫ. tripl'r pbat. ꝛ p̄mo per rōnē vl'em respicientem
īdifferēter oīa elemēta dissymbola tam actiua q̄ꝫ passiua
Nam oīa elemēta dissymbola possunt īuicē tal'r applica-
ri q͛ nullū illoꝝ dominabit̄ alteri in ambabus qualitati-
bus: sed q̄đlibet illoꝝ dominabit̄ alteri in vna qualitate
tm̄. igit̄ nullū illoꝝ trāsmutabit̄ in reliquū: sed ambo trās-
mutabunt̄ in vnū 3m. gn per idem paterūt trāsmutari in
aliud. igit̄ ꝛc. p3 ɔña cuꝫ minori īductiue: q2 si ignis ꝛ aqua
possunt trāsmutari in aereꝫ: per idē ꝛ ī terrā: cū tam ignis
ꝛ aqua hēat symbolū cū aere ꝛ terra. sil'r si ex aere ꝛ terra
pōt fieri aqua per ideꝫ ꝛ ignis. q2 sic aer ꝛ terra hnt sym-

bolum cum aqua. Ita vtrũq3 h3 symbolũ cum igne. L.c.l. (Si autem vniuscuiusq3) elemẽtoꝝ non habentiũ symbolum (alterũ corrũpet) 3rio ꝝ solum (facilis quidem) erit amborum corruptio (non adiuicem antez) transmutatio (sed igne quidem ꝛ aqua erit terra ꝛ aer: ꝛ ex aere ꝛ terra: ignis ꝛ aqua)

¶ Quãdo qdez. n. aque frigiditas corrumpet ignis autem siccitas aer erit. Relinquitur enĩ3 huius quidem calidum huius aũt humidum. Quãdo aũt ignis qdẽ calidũ aque aũt humidũ terra erit. Quia relinquit huius qdem siccu3: huius aũt frigidum.

¶ Secũdo arguit phs ad eãdẽ cõclusionẽ per rõnẽ ꝑticularem respiciẽtẽ elemẽta actiua: qm̃ ex igne ꝛ aqua põt fieri tam aer q̃3 terra. igr ꝛ ex qbuscũq3 duob9 elementis non habentibus symbolũ põt qõl3 3m generari. p3 9ña. qꝛ nõ est maior ratio de istis q̃3 de alijs. Añcedens declarat. Nã ignis ꝛ aer possũt duplr applicari. vno modo q ignis dñet aque in calitate: ꝛ subdomiet i siccitate: ꝛ sic corrũpet friditas aque ꝛ siccitas ignis remanentibus calitate ignis ꝛ humiditate aque: sed calitas ꝛ humiditas sunt differentie formales aeris. igr stante hõ applicatõe corrumpet tam ignis q̃3 aqua ꝛ generabit aer. scdo modo possũt applicari ignis ꝛ aqua sic q ignis dñabit aque in siccitate ꝛ subdomĩabit i calitate. ꝛ per 9ñs corrumpet calitas ignis ꝛ humiditas aque remanẽtib9 friditate ꝛ siccitate sed frigiditas ꝛ siccitas sunt dñe formales terre. igr stãte hac applicatõe corrumpet ta3 ignis q̃3 aqua: ꝛ generabit terra. L.c.li. (Quãdo. n. aque corrũpet qdem fridũ. ignis autem siccum aer erit. reliquit. n. huius qdẽ calidum). s. ignis (huius autem humidum). v3. aque (Qñ aũt ignis qdem calidum. aque vo humidum corrũpit terra erit. relinquit. n. huius qdem siccum). s. ignis (huius autem frigidum). videl3 aque.

¶ Similiter autez ꝛ ex aere ꝛ terra ignis ꝛ aq̃. Quãdo enim aeris corrũpetur calidum terre autem siccũ: aqua erit. Relinquit enim huius humidũ: hui9 aũt frigidũ. quãdo aũt aeris humidũ terre aũt frigidũ ignis. Quia reliquitur. huius quidem calidũ: huius autem siccu3 que quidem erant ignis.

¶ Tertio arguit phs ad idem per rõnẽ particulare3 respicientem elemẽta passiua. Nam ex aere ꝛ terra possũt generari aqua ꝛ ignis. Igr ꝯ vera. pat3 9ña ꝛ añcedẽs pbat ponẽdo q aer ꝛ terra domiet terre i calitate: ꝛ subdominetur i humiditate i casu isto corrumpet friditas terre remanente sua siccitate: sed calitas ꝛ siccitas sunt formalia ꝑncipia ignis. igr ex corruptõe aeris ꝛ terre generabitur ignis. L.c.l. (Silr autez ex aere ꝛ terra) generabit (ignis ꝛ aqua: qñ. n. aeris corrũpet calidũ: terre aũt siccum aqua erit: relinquit. n. huius qdẽ humidum). v3. aeris (hui9 vo fridũ). s. aque (qñ aũt aeris humidum: terre aũt fridu3) corrũpet (ignis erit. qꝛ relinquit huius qdem calidum). s. aeris (hui9 aũt siccũ) v3. terre (q̃ qdẽ). s. calidũ ꝛ siccu3 (erãt ignis) cause ꝛ differẽtie formales.

28 ¶ Cõfessa aũt ad sensum ignis generatio. maxime enĩ3 ignis flãma: hec aũt est fumus ardẽs: fumus autem ex aere ꝛ terra.

¶ Istud vltimũ phs manifestat per sensibile exẽplu3. v3. q ex aere ꝛ terra generat ignis: expimur. n. ignẽ flãmam generari ex fumo: fumus aũt generat ex terra ꝛ aere. qm̃ exalatiões terrestres ꝑmixte aeri fumũ efficiũt: arguat ꝑ sic. Ex aere ꝛ terra generat fumus: ꝛ ex fumo gñat ignis. igr ex aere ꝛ terra generat ignis. L.c.li. (Confessa autez) est ab oĩbus (ꝛ sensui) p3 (ignis gñatio) ex terra ꝛ ex aere (maxime aũt ignis flãma. hec aũt). s. flãma est (ignis ardens) fumus autez (ex aere ꝛ terra est) ¶ Notãdum q elemẽta dissymbola possunt quadruplr cõbinari. ꝑmo quidem absq3 ꝑdominio vnius in alterũ: sic q nullũ illoꝝ alterum supabit. ꝛ isto modo iter illa nõ est gñatio nec corruptio: sed tm̃ alteratio. scdo possunt sic cõbinari q vnu3 eoꝝ alteꝝ supabit in ambabus qualitatibus ꝑmis in quo casu nõ generabit 3m elemẽtũ: sed superãs alteꝝ cõuertet in suu nãm. 3o possũt talr cõbinari q vtrũq3 alteꝝ superabit vna qualitate: ꝛ sic ex duob9 elemẽtis 3m generabit. eo modo quo dcm̃ est. Quarto possunt sic cõbinari q vnum eoꝝ alterũ supabit in vna qualitate. i alia aũt neq3 supabit: neq3 superabit quo modo generabit 3m elemẽtu3. non tamẽ corrũpent ambo. sed tm̃ vnũ. s. elementũ supatum. videmus. n. ignẽ generare aere3 ex aqua buliẽte in illa ex eo qꝛ superat aquam in caliditate corrũpendo friditatez in siccitate aũt ꝛ humiditate non se iuicẽ superãt. ꝛ ꝑmo metheoroꝝ vi. phs q ex actione terre in aerẽ generantur fontes: sic q aer corrũpit ꝛ nõ terra: superat. n. terra aerẽ in friditate corrũpendo caliditatẽ: in siccitate antez ꝛ humiditate non se inuicem superant.

Sed dubitatur

qꝛ videt q aer non possit gñare ignem ex terra: qꝛ alr aer introduceret in materia terre maiorẽ caliditatẽ ꝛ raritatez q̃3. v3. haberet: qð est falsum. quia nihil intẽsiue agit vltra gradum ꝑpriũ: ꝛ p3 9ña. qꝛ generaret caliditatẽ: ꝛ raritatem sũmã cõpetẽtez igni. ¶ Respondet q sicut ignis generat aerẽ ex aqua. ita aer generat ignẽ ex terra faciendo quattuor opationes. quaꝝ ꝑma est corruptio totius friditatis terre que non est summa: sed remissa: ꝑpe tamẽ gradum summũ. scda opatio tante calitatis q̃ta3 habet quo ad gradũ: maioris tamẽ quo ad actionem: ita q aer nõ introducit in materia terre caliditatẽ summã: sed remissa3 fortius tamẽ agentẽ in materiã terre q̃3 in mãm aeris. 3a opatio est introductio raritatis maioris q̃3 sit raritas aeris non qdẽ per se: sed per accñs: qm̃ maior raritas sequit ad caliditatẽ con iunctã siccitati: q̃3 con iunctã humiditati Et qm̃ talis raritas non est summa. ideo ignis genit9 seip3 reducit ad summã raritatẽ: sicut ad summã caliditatem. 4a opatio est generatio leuitatis remisse motiue: tamẽ ad altiorem locũ q̃3 sit motiua summa leuitas aeris. Na3 ex quo caliditas inducta est remissa: etiam leuitas est remissa: per reductionem ab intrinseco ignis: eo modo quo dictum est de caliditate ꝛ raritate.

Contra

cõclusionẽ quadruplr arguit. ꝛ ꝑmo sic. Approximatis inuicem elemẽtis nõ habẽtibus symbolũ. q̃ro vtrũ qõlib3 illoꝝ sit altero fortius aut non. Si non igr nõ vtrũq3 corrumpet progñatione tertij elementi. Si sic. igr qõlib3 illoꝝ est in actu ꝛ in potẽtia nobilius ꝛ ignobilius respectu eiusdẽ: qð nõ videt verum. ꝛ p3 9ña. qꝛ omne agẽs agit sm̃ q est in actu. ꝛ omne patiens patit sm̃ q est in potẽtia per Ar. 3o phy. deide ponit 3o de anima q agẽs est ꝑstãtius passo. ¶ Scdo sequit q aliqd generat: ꝛ a nullo generat: qð est impossibile. qꝛ sicut non inuenit aliqd: qð moueat absq3 mouẽte: ita non inuenitur aliqd qð generet absq3 generãte: ꝛ ꝑbatur illð sequi. Nã qñ generat aer ex igne ꝛ aqua non apparet a quo generet Nam q̃3diu sunt ignis ꝛ aqua tũc non est aer: ꝛ qñ est aer tũc non est ignis: nec aqua. ¶ 3o arguit q ex igne ꝛ aq̃ nõ põt fieri terra. Quia ex illis non potest fieri terra: nisi ta3 ignis q̃3 aq̃ 9dẽset. s. ignis ab aqua: ꝛ aqua ab igne: sed illð non est possibile. qꝛ ignis non est nat9 condẽsare: sed rarefacere. ¶ Quarto arguitur aucto. Ar. vi. 7o metaphy. oẽ

nõ generaŧ debꝫ gñari ex sibi simili in spẽ.cõstat aũt oia elemñta esse diuersaꝝ speciez. Cõmẽtatoꝛ vo ĩ de subã oꝛbis.dicit ꝙ ex pluribꝰ exñtibus in actu nõ põt fieri 3m:mõ oia elemẽta: se inuicẽ trãsmutãtia sunt in actu:cũ sint cõposita ex materia ꝛ forma vltimata:ꝛ omne agẽs agat ꝫ ꝙ est in actu:vt est allegatũ. ❡ Ad pmũ rñdeŧ ꝙ non est incõueniẽs aliqd eẽ fortius ꝛ debilius in actu:ꝛ in potentia magis ꝛ minus nobile respectu eiusdẽ.lꝫ forte non ꝫm idẽ:aut nõ eodẽ modo:ꝯsiat aũt in gñatione tertij elemẽti ex duobꝰ nõ hñtibꝰ symbolũ vtrũqꝫ dñari:ꝛ subdominari nõ ꝫm eãdẽ qualitatẽ:sed diuersam. ❡ Ad 2m negatur illud seq. Ex dico ꝙ si fiat locutio de gñatione successiua: sic cõmune gñaŧ 3m elemẽtum ꝑ te alteratione inter elta dissymbola. Ideo tũc dĩ gñari ab elemẽtis se alterãtibꝰ. si aũt fit mẽtio de gñatione subita:dĩt igĩ ꝫm formã:aut ꝫm mãm:sic illa gñatio est ĩmediate añ inceptionẽ tertij elemẽti:ꝛ tũc etiã sunt elemẽta dissymbola.igĩ põt ꝯcedi 3m elemẽtum:tũc ab illis gñari. Si vo fiat locutio de gñatione ꝫm mãm que est forma subalis tertij elemẽti:sic dicaŧ illud elemẽtum gñari a qualitatibus pmis elemẽtoꝝ corruptoꝝ:ꝛ ꝙ nõ incõuenit accñs pducere subam:ꝛ aliquid agere vltra gradũ pprũ sue perfectionis:lꝫ forte sit incõueniẽs aliqd agere vltra gradũ ppriũ sue intẽsionis ꝛ actiuitatis. ❡ Ad 3m cõcedo tam ignẽ ꝗ̃ aquam cõdẽsari in gñatione terre.ꝛ ꝙ ignis condẽsat aquã:ꝛ aqua ignẽ nec est incõueniẽs ignẽ condẽsare per accidẽs ex quo dominaŧ aque ꝫm siccitatẽ:ꝛ subdominaŧ ꝫm caliditatem. Caliditas.n.ignis vna cum humiditate aque corrũpiŧ remanente siccitate ignis vna cum friditate aque:ad quaꝫ sequiŧ magna densitas.vbi tñ ignis ageret p caliditatem induceret raritatẽ:ꝛ non dẽsitatẽ. ❡ Ad 4m rñdeŧ.ꝙ duplex est gñatio.vꝫ.vniuoca ꝛ equiuoca.gñatio vniuoca est illa in qua gnãns ꝛ genitũ sunt eiusdẽ speciei specialissime: ꝛ sic locutus est Ar.omne genitũ gñari ex sibi simili ĩ specie:gñatio equiuoca est illa in qua generans ꝛ genitũ non sunt eiusdeꝫ speciei specialissime:cuiusmodi est gñatio tanarum ꝛ vermiũ ex putrefactione:ac ẽt tertij elementi ex duobꝰ nõ hñtibus symbolũ:ꝛ isto modo cõcediŧ ꝙ omne genitũ gñatur ex sibi simili in specie.i.ex dispositione cõuenienti sue spẽi. ❡ Et ad Cõm.dĩ ꝙ illa ppositio ex.ꝗ̃tũ ad ppositũ spectat duplr põt accipi.vno modo vt dicit habitudinẽ termini a quo:ꝛ sic ex duobus exñtibus in actu põt fieri vnũ 3m:qꝛ ambo corrũpunŧ:ꝛ 3m gñatur. ❡ Alio modo vt dicit habitudinẽ partis:ꝛ sic non est possibile ex duobus existẽtibus in actu fieri vnum 3m:semp.n.necesse est alterũ eoꝝ eẽ in potẽtia.ꝛ ita ĩtelligit Cõmẽ.q̃re ꝛc.

29 ❡ In his aũt que per conuenientiam non contingit corrupto in vtroqꝫ altero elementoꝝ fieri trãsmutationeꝫ in vnũ corpoꝝ:qꝛ relinquitur in ambobꝰ aut eadẽ:aut cõtraria:ex neutro aũt contingit generari corpꝰ.

❡ Quarta cõclusio.ex qbuscũqꝫ duobꝰ eltis hñtibus symbolum nõ põt 3m gnãri.pbaŧ.qm̃ si elemẽta hñtia symbolum inuicẽ ad trãsmutatione applicentŧ:aut igĩ corrũpiŧ in eis qualitas symbola solũ:aut corrumpunŧ ambe qualitates ꝯrie:aut corrũpiŧ ꝗ̃ tm:ꝛ vna qualitas ꝯria altera remanẽte:cum qualitate symbola.pmũ non põt dari:ꝗ̃ ex duabus qualitatibꝰ pmis nõ põt aliquod corpus fieri: non etiã 2m:qꝛ ex vna qualitate tñ non põt fieri elemẽtũ necesse est ergo ꝙ deŧ 3m:quo concesso non gñabiŧ 3m elementum:sed tñ vnũ illoꝝ corrũpeŧ ꝛ cõuerteŧ in naturã alterꝰ. Le.li. (In his aũt que p cõueniẽtiam).i.cõueniẽtiam hñt (non cõtingit corrupto in vtroqꝫ) elemẽto (altero eoꝝ).i.altera qualitate pma (fieri trãsmutationem in vnũ corpoꝝ).i.in vnum corpus 3m (qꝛ relinquiŧ in ambobus:aut eadem:aut ꝯria) qualitas tñ (ex neutro autẽ cõtingit generari corpus) neqꝫ ex qualitate symbola tñ: neqꝫ ex qualitatibus contrarijs.

❡ V.g.si ignis qdeꝫ corrũpeŧ siccũ:aeris autẽ humidũ calidũ in ambobus relinquetur. Si aũt ex vtroqꝫ calidũ relinquenŧ cõtraria siccũ ꝛ humidũ.similiter aũt ꝛ in alijs. In omnibꝰ eniꝫ his q̃ per consequentiaꝫ existũt hoc qdeꝫ idẽ.hoc aũt contrariuꝫ.

❡ Istam cõclusionẽ pħs exẽplariter declarat ponẽs ignẽ ꝛ aerem inuicẽ trãsmutari:ꝛ querit vtrum corrumpetur siccitas ignis:ꝛ humiditas aeris remanẽte calitate soluꝫ: aut corrũpetur caliditas tñ remanẽte siccitate ꝛ humiditate:aut corrũpetur siccitas remanẽte humiditate cuꝫ caliditate:aut corrũpetur humiditas remanẽte siccitate cũ caliditate.pmũ non põt dari:qꝛ ex vna qualitate tñ non põt generari corpus.non etiã 2m:qꝛ ex duabus qualitatibus ꝯrijs nõ põt fieri elemẽtum ex quo non sunt inuicem compossibiles in actu. Si dabitur 3m:necessario aer conuertet ignẽ in sui nãm:ꝛ non generabitur 3m elemẽtũ. Si aũt dabitur 4m de necessitate ignis cõuertet aerem in sui nãm:ꝛ iterũ non gñabitur 3m elemẽtũ. ❡ Cõsimilis pbatio põt fieri in alijs elemẽtis hñtibus symbolũ:qd ex his nõ põt gñari 3m elementũ:sed aut ꝙ nihil generabiŧ:aut ꝙ solum gnãbitur alterũ eozũdem:qꝛ si inuicem applicentur aer ꝛ aqua:aut remanebit soluꝫ humiditas corruptis qualitatibus ꝯrijs.vꝫ.caliditate ꝛ friditate. Aut remanebunt ista ꝯria corrupta humiditate:ꝛ constat nullo istoꝝ modoꝝ aliqd generari:aut corrũpetur vna qualitas ꝯria altera manẽte cum humiditate:ꝛ sic indubie gnãbiŧ aer corrupta friditate aque.aut generabitur aqua corrupta caliditate aeris. Le.li. (Verbi grã.si ignis quidẽ corrumpetur siccũ:aeris aũt humidũ relinqtur aũt in ambobus. calidũ) sic nullum generabiŧ corpus (Si autẽ ex vtroqꝫ calidum) corrumpeŧ (ꝛ relinquenŧ cõtraria siccum ꝛ humidum) iterum nullum generabiŧ corpus (similiter autem ꝛ in alijs) elemẽtis habentibus symbolum est dicendum (in omnibꝰ enim his que per consequentiã).i.cõuenientiam (existit hoc quidem idem) vnius qualitatis (hoc autem cõtrariũ) in alijs duabus qualitatibus pmis contingit ꝙ non generatur alterum corpus distinctum specie ab alijs.

❡ Quapropter simil' manifestũ qm̃ que ex vno in vnũ trãseũt vno corrupto generanŧ:q̃ autẽ fieri ex duobus in vnũ pluribus.

❡ Quoniaꝫ qdem ergo omnia ex omni generãtur ꝛ quomodo ex inuicem transmutatio generatur dictum est. 30

❡ Ex predictis concludit pħs ꝙ in trãsmutatione elementoꝝ aliquãdo corrũpiŧ vna qualitas tñ:aliquando corrumpunŧ plures:si eniꝫ fit trãsmutatio iter elemẽta symbola nõ corrumpiŧ nisi vna qualitas:quia altera manet in generato ꝛ corrupto:si autem fiat trãsmutatio iter elementa dissymbola corrũpunŧ plures qualitates.ꝛ hoc ppter cõtrarietatẽ in ambabus qualitatibus. Istud tamen est intelligendũ si ambo elemẽta corrumpunŧ:aut si vnũ alterum cõuertit in sui naturã:qꝛ si vnũ maneret:ꝛ alteꝝ corrumpereŧ in 3m elemẽtum:non corrumpereŧ nisi vna qualitas.vꝫ.quãdo ignis dominaŧ aque in caliditate ꝛ in siccitate:non dominaŧ neqꝫ subdominaŧ:tũc enim generaŧ aer corrupta tñ friditate aque. Le.li. (Quapropter simul) cum dictis est (manifestum qm̃ que ex vno) elto

(In vnum) elementum (transferunt. vno corrupto). i. vna tm̃ qȝ qualitate corrupta illa (generant͂: que aūt) trāseūt (ex duobus) elemētis (in vnum pluribus) qualitatibus corruptis illa corrumpunt͂: deinde epilogat p̄hs circa determinata di. (quam qdē ergo omnia) elemēta (ex oib⁹) elemētis (generant͂: ⁊ quomodo inuicē generant͂ dcm̃ ē) ¶ Notādum fm̃ Cōmē. hic ꝙ lȝ qdlȝ elemētū in qdlibȝ aliud possit trāsmutari: sit etiaȝ possibile ex duob⁹ elemētis 3ᵐ fieri. nō tamē est possibile ex tribus elemētis q̄rtuȝ generari. Et ratio est ista. Nam quādo ex elemētis duob⁹ corruptis generat͂ 3ᵐ: cuiuslibet elem̄ti corrupti remanet aliqua qualitas p̄ma: vt ex dictis est notuȝ. igr̄ pariformiter. si ex tribus elemētis corruptis fieret q̄rtū elemētuȝ: cuiuslibet triū elemētoꝝ corruptoꝝ maneret aliq̄ prima qualitas: cum igr̄ omniū triū p̄maꝝ qualitatū due inuicē contrarient͂: sequit͂ aliquod elementū fieri ex qualitatib⁹ contrariis: qd̄ est impossibile.

Contra predicta arguit͂. et p̄mo ꝙ ex duob⁹ elemētis hn̄tibus symbolū pōt 3ᵐ generari: q: ignis fortis pōt generare ignem ex vno minimo aque: ⁊ vno mīmo aeris. igit͂ ex aere ⁊ aqua que sunt ēēta symbola potest 3ᵐ elemētum generari. vȝ. ignis. ¶ Secūdo arguit͂ ꝙ ex tribus elemētis pōt generari q̄rtum. Quia ignis valde fortis intēsiue: ⁊ extēsiue pōt simul corrūpere vnū minimū terre: vnū minimū aque: ⁊ vnum minimū aeris generādo ignem ex his. ¶ Rn̄det͂ ad ambo simul: ꝙ tam ex duob⁹ elemētis habētib⁹ symbolū pōt 3ᵐ fieri: q̄ etiā ex tribus pōt fieri quartū v̄tute alterius cōcurrentis agentis: sed actione ꝓpria ipsoꝝ nullo alio extrinseco particulari agēte cōcurrente: illud non est possibile. ¶ Sed cōtra hoc arguit͂ ⁊ maxīe cōtra Cōmen. ꝓbando ꝙ ex tribus elemētis ꝓpria actione pōt 4ᵐ generari: ⁊ pono ꝙ adinuicē applicent͂ ignis ⁊ aqua ⁊ aer. sic ꝙ frigiditas aque corrūpat caliditateȝ tam ignis q̄ aeris: ⁊ ꝙ siccitas ignis corrūpat humiditateȝ tam aque q̄ aeris in casu isto. pȝ ꝙ remanebit friditas ⁊ siccitas: ad quas sequit͂ terra: igit͂ generabit͂ terra ex igne: aqua: ⁊ aere. ¶ Rn̄detur ꝙ Cōmen. intendit ex tribus elemētis non posse fieri 4ᵐ stante p̄dominio ⁊ subdominio cuiuslibet illoꝝ. v̄. grā. q̄n ex igne ⁊ aqua generat͂ 3ᵐ elementum ex corruptione illoꝝ: opȝ ignē p̄dominari aque in vna qualitate: ⁊ aquam p̄dominari igni in alia qualitate ambabus remanētibus. Ita in ꝓposito si isto eodem modo ex tribus elemētis fieret 4ᵐ: qdlibet illoꝝ alteri p̄dominaret͂ in vna qualitate p̄ma: ⁊ in alia subdominaret͂: ⁊ sic corrūperent͂ tres qualitates p̄me ⁊ tres manerēt: quaꝝ due necessario essent cōtrarie: modo in casu p̄misso. nō sunt nisi duo elemēta predominātia. vȝ. ignis ⁊ aqua: 3ᵐ v̄o. s. aer est omnino subdominans: ideo sic nō incōuenit ex tribus elemētis v̄tute ꝓpria inuicem agētibus generari 4ᵐ elemētuȝ: sed est impossibile ex tribus elemētis ꝓpria v̄tute inuicē agētibus: ac inuicem p̄dominātibus ⁊ subdominātibus 4ᵐ generari ad intētionē Cōmen. quare ⁊c.

Sed tamen adhuc: ⁊ sic aspiciemus de eis. Si enim est naturaliū corpoꝝ materia vt videt͂ quibusdam aqua: ⁊ aer ⁊ que talia. Necesse aūt vnuȝ esse aut duo hec: aut plura.

¶ Istud est secūdū capl̄ȝ huius tractatus: in quo p̄hs ostēdit quatuor elemēta esse p̄ma corpora transmutabilia: ex eo q: nō inuicem reducuntur: neqȝ ad aliud p̄us sensibile corpus: postq̄ ꝓbauit eadeȝ quatuor elemēta esse inuicē trāsmutabilia: ōdit ꝙ modū trāsmutationis eorūdē: ⁊ diuidit͂ in duas ptes: in p̄ma parte Arꝫ. p̄mittit vnam suppositionem. In 2ᵃ v̄o exequit͂ de intēto per conclusiones. ibi (Unū quidem) Suppositio est ista. ꝙ si elemētoꝝ aliqd̄ naturale corpus est mā̄le p̄ncipiū: necesse est illud vnum esse: aut duo: aut plura duob⁹. Ista suppositio ponit͂ propter antiquos: quoꝝ qdā dixerūt aquā esse mā̄le p̄ncipiū omniū vt yppus. Quidā aerē: vt dyogenes. qdā duo elta tm̄. s. ignem ⁊ terrā: vt parmenides ⁊ melissus. Quidā v̄o ois quatuor. vȝ. Emp̄. Quidā aūt dixerūt hō p̄ncipiū esse medium īter elemēta. s. mediū īter aerē: ⁊ ignem: aut medium īter aquam ⁊ aerem. si igitur aliqd̄ mā̄le corpus est mā̄le p̄ncipium elemētoꝝ necesse est ipsum esse vnuȝ elementoꝝ: aut plura eorūdē: aut mediū īter illa: nō eni pluribus modis dixerūt antiq aliquod esse mā̄le p̄ncipiū rerum. L. e. l. (Sed tamē adhuc īspiciemus de eis) elementis vtrum habeāt mā̄le p̄ncipiū ꝙ sit corpus in actu (si. n. est) ipsoꝝ elemētoꝝ aliqd̄ (naturaliū corp⁹ materia vt videt͂ qbusdā) p̄his antiqs (aqua ⁊ aer ⁊ que talia). i. ⁊ alia cōsimilia. s. terra ⁊ ignis: ⁊ mediuȝ inter elemēta (necesse aut vnū) tm̄ istoꝝ esse mā̄le p̄ncipiū elemētoꝝ (aut duo. hec aūt plura) ¶ Notādum vt habet videri p̄mo huius. p̄mo phy. ⁊ p̄mo metaphy. oēs antiquos p̄hos posuisse naturam esse aliqd̄ corpus in actu. lȝ nō ꝯsimiliter dicerent: cum eoꝝ quidā illā mā̄m ponerēt esse aerē: quidā aquaȝ: quidā vnum tm̄: quidā plura. ꝙ si verū esset quatuor elemēta nō eēnt p̄ma corpora trāsmutabilia. si. n. oīa eēnt ex aere nō essent p̄ma corpora ignis: aqua: ⁊ terra: sȝ tm̄ aer. Uult ergo p̄hs ostēdere: ꝙ si quatuor elemēta reducunt͂ in aliquod vnū ex quo materialr̄ sunt nō reducunt͂ in aliquod corpus sensibile: sed in ipsam p̄mam mā̄m. ideo hō corpora nō sunt p̄ma simplr̄: q: sunt ꝯposita ex materia ⁊ forma: ⁊ habēt aliquod p̄cedens p̄ncipiū ex quo sunt. s. ipsā mā̄m p̄mā: nō aūt aliquod corpus sensibile sensu tactus: nec aliquod corpus trāsmutabile ad formā.

¶ Unū vtiqȝ omnia nō est possibile. V. g. aerē oia: aut aquā: aut ignē: aut terram. Si trāsmutatio est in ꝯtraria: ⁊ hoc trāsmutat in ꝯtrariū. Si enim erit aer siquideȝ permanet alteratio erit ⁊ non generatio.

¶ Ista suppōne p̄missa i hac scd̄a parte h⁹ capl̄i. Arꝫ. ponit quatuor cōclusiones: quarū p̄ma est hec. Impossibile est vnum tm̄ elemētū esse materiale p̄ncipiū omniū alioꝝ. 2ᵃ cōclusio. īpossibile est plura elemēta esse mā̄le p̄ncipiū oīuȝ alioꝝ elemētoꝝ. ibi (Similiter aūt) 3ᵃ cōclusio. impossibile est aliqd̄ mediū īter elemēta p̄ter mā̄m p̄mā eē mā̄le p̄ncipiū oīuȝ elemētoꝝ. ibi (Neqȝ tamē aliud) q̄rta cōclusio. necesse est quatuor elemēta esse p̄ma corpa simpliciter p̄mitate transmutationis. ibi. (Silr̄ igit͂ ꝯcūqȝ). ¶ Prima cōclusio arguit͂ sic. si vnū tm̄ elemētū eēt materiale p̄ncipiū oīuȝ alioꝝ elemētoꝝ: cum qdlibȝ elementum sit corpus in actu: sequit͂ ꝙ oīa elemēta sunt substantialiter aer: si aer est hō p̄ncipiū: aut oīa elemēta sunt substantialr̄ aqua: si aqua est hō p̄ncipiuȝ: aut ois elemēta sūt substātialr̄ ignis: vel terra: si terra: vl̄ ignis ē hō: sed ꝯn̄s ē impossibile pro qualibȝ parte: qd̄ duplr̄ ōclarat͂: p̄mo qdē q: ois trāsmutatio elemētoꝝ est īter ꝯ̄ria. vt ꝓbatum est ante. igit͂ elemēta sunt ꝯ̄ria: sed nullū ꝯ̄riū est substātialr̄ aliud cōtrariū. igit͂ oīa elemēta sunt substantialr̄ aliquod vnū elemētū. 2ᵒ q: si oīa elemēta essent substātialr̄ aliqd̄ vnū elemētoꝝ puta aer: illud in omni trāsmutatione maneret idem a p̄ncipio in finē: ⁊ per ꝯn̄s in elemētis omnis trāsmutatio esset alteratio: ⁊ nulla eēt gn̄atio: qd̄ est impossibile. ⁊ pȝ ꝯn̄a: q: alteratio est trāsmutatio inter qualitates ꝯ̄rias eodē subō in actu manēte a p̄ncipio vsqȝ ad finē. L. c. li. (Unū quidē vtiqȝ) elemētū (oīa non poīe est. v̄. g. aerē oīa: aut aquā: aut ignē: aut terrā: si transmutatio in ꝯ̄ria sit. si. n. erit aer) substātialr̄ oīa elemēta si quidē ꝑma-

net)in toto motu(alteratio erit ⁊ nō gñatio)iter elementa. ¶ Notandū subm trāsmutatiōis manere per totam trāsmutationē siue fuerit subm in actu:siue fuerit subm i potētia. Si fuerit subm in actu ipsius trāsmutatio erit alteratio. Si vo fuerit subm in potētia illius transmutatio erit gñatio: ⁊ qm̄ antiq nō ponebāt subm in potētia:sz tm̄ in actu:ideo oēm trāsmutationē habebant illi dicere esse alterationē: ⁊ nullā esse gñationē:ideo si aliquod elementoꝝ eēt māle pncipiū nulla trāsmutatio facta in eo eēt generatio:sed tm̄ alteratio.

¶ Si autem neqz ita videtur vt ⁊ aqua simul sit ⁊ aer:aut aliō qōcūqz. Erit aliq̄ contrarietas: ⁊ differentia:cui⁹ habebit aliqd altera ptīcula ignis. v.g. caliditatem.

¶ Secūda cōclusio. impossibile est plura elemēta eē vnū māle pncipiū alioꝝ eltoꝝ. pbaꝭ. qz dato opposito. sequiꝭ ꝯria sunt simul in eodē subo:qd̄ est iconueniēs. Et ꝙ illud sequaꝭ arguiꝭ. Naz si possibile est plura elemēta esse vnum māle pncipiū elemētoꝝ:sit igiꝭ ꝙ aqua ⁊ aer sit hō pncipiū:et aquaꝫ aut ignis:vel terra:quo dato sequiꝭ ꝙ vnū est simul aqua ⁊ aer:sed oīa elemēta inuicē ꝯtianꝭ igiꝭ oportebit dicere ꝙ ꝯrietas que est inter aquam ⁊ aerem. vna pars erit in aqua. s. frigiditas: ⁊ alia erit in aere. vz. caliditas. si igiꝭ vnū ⁊ idē est plura elementa. s. aqua ⁊ aer aut aqua ⁊ ignis: vel terra necesse est esse in eodē ꝯtraria. L. e. li. (Similiꝭ aūt neqz ita videꝭ. vt aqua sit simul: ⁊ aer aut aliqō qōcūqz) elemētū vnum māle pncipiū alioꝝ elementoꝝ(erit igiꝭ aliqua ꝯrietas ⁊ differētia cuius habebit aliqd altera pticula. v. g. vt ignis) vel aer(caliditatē) ⁊ aqua frigiditatem.

¶ Sed tamē neqz ignis erit aer calidus:alteratio. n. tale ⁊ non videtur.

¶ Notandum ꝙ ponentes aerem: aut aliquod aliorum elementorum esse materiam ex quo fiunt elementa: que generanꭲ necessitanꭲ dicere vnū: ⁊ idem esse duo simul. s. aerem ⁊ ignē:aut aerē ⁊ aquā. qz cum in tota trāsmutatio ne maneat idem si ex eo fit ignis: accipiet formam ignis ⁊ erit simul aer ⁊ ignis. Ita etiam cum corpus genitum ⁊ corpus ex quo generaꭲ habēt adinuicē aliquā ꝯrietatē: qz omnis generatio est ex ꝯrijs: ⁊ in ꝯrijs est. illius ꝯrietatis vna particula erit in vno corpore: ⁊ alia in alio:oz si ex aere fit ignis manēte aerē in eodē esse ambo ꝯria:quapropter a fortiori. si aer ⁊ ignis sunt vnum. ⁊ idē pncipiū māle elemētoꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliū:opꝫ in eodē esse ꝯria:ex quo oīa duo elementa inuicē ꝯrianꭲ in vna:aut in duabus qualitatibus pmis. ¶ Sed hāc cōclusionē: ⁊ suā pbationē excludebāt aliqui cauillatores dicentes plura elemēta esse vnum ⁊ idem qm̄ ignis ⁊ aer sunt plura elementa: ⁊ tamē sunt vnum ⁊ idem: qz ignis nō est nisi aer calidus:sicut eniz quadratū factū ex cera triangulari nō est nisi cera quadrata:ita ignis factus ex aere non est nisi aer calidus. ¶ Cōtra hāc responsionē arguit phs pbans ignē nō esse aerē calidū inducēs duo incōueniētia cōtra pdictos cauillatores:quoꝝ pmū est ꝙ trāsmutatio aeris in ignē:non est nisi alteratio:cum sit mutatio in qualitate absqz acquisitione sube:ex quo idē sunt ignis ⁊ aer. Et ꝙ illud sit incōueniens manifestū est:qz motus specificaꭲ a termio ad quē vt habꝫ videri. 5°. phy. sed terminus illius trāsmutationis ad quem est ignis qui est suba ⁊ nō accñs igiꭲ illa trāsmutatio nō est tm̄ alteratio:sz est gñatio suba L. e. lr̄a. (Sed tm̄ nec erit ignis aer calidus:alteratio n. tale)erit(⁊ nō vr̄)sic esse imo erit gñatio.

¶ Similiter autem rursus si erit aer ex igne calido in contrariū trāsmutatio erit. Existet igiꭲ aer hoc ⁊ erit aer frigidū aliqd. quapropter impossibile ignem aerem calidū esse. Simul eniz idē calidū ⁊ frigidum erit aliud.

¶ Secūdū incōueniēs. ꝙ idē est calidū ⁊ frigidū. Nam si ex aere fit ignis:qui nō est nisi aer calidus:igiꭲ econtra ex igne calido:fiet aer frigidus. pz ꝯña. qz ois trāsmutatio ē de ꝯrio in cōtrariū. Tūc arguiꭲ sic. Ex igne calido factus est aer frigidus:sed idē est aer ⁊ ignis. igiꭲ ignis est fridus: cōstat aūt ꝙ nō inueniꭲ ignis qui nō sit calidus. vt pz ad sensum. igiꭲ idē est ignis calidus ⁊ frigidus: ⁊ per ꝯñs aliquid simꭲ est calidū ⁊ frigidū:qd̄ fuit pbādū. L. e. li. (Simul autem)cum pdicto incōueniēti(rursus)sequiꭲ aliō incōueniēs qz(si erit ecōtra aer ex igne calido in ꝯtrariū trāsmutatio existet. igiꭲ aeri hoc). s. oppositū calidi(⁊ aer erit frigidū aliqd. quapropter ipossibile est ignē aerē calidum esse:simul. n. idē fridū: ⁊ calidū erit).

¶ Aliqd igiꭲ pterer ambo idē erūt: ⁊ aliq̄ alia materia cōis. Eadē aūt ratio de omnibus. qm̄ non est vnū horum ex quo omnia.

¶ Notādum ꝙ exēpla ponimus nō vt ita sint. sed vt assentiant qui adiscūt:adeo phs accipit hic calidū ⁊ fridū idifferenter pro extremis cuiuslibꝫ ꝯrietatis: Intēdens per calidū qualitatē quā sibi ignis naliter pmo determinat: ⁊ p frigidū ꝯriū illius:qd̄ aer sibi naturaliꭲ pmo dterminat. Jō si aer ⁊ ignis sunt vnū ⁊ idem igni pmo cōpetit calidum: ⁊ aeri frigidum. igitur idem simul est calidū ⁊ frigidum.

Dubitatur Nam aqua est pmo frigida vt supra ostensū est: ⁊ tamen colefit neqz ex hoc aliquid est simul calidum ⁊ frigidum:quia corrumpitur frigiditas in generatione caliditatis. Ita in pposito:si ex igne calido fiat aer frigidus;nō sequiꭲ aerem:vel ignē esse calidum ⁊ frigidum:quia corrumpitur caliditas ad generationem frigiditatis. ¶ Respondetur ꝙ sicut ponentes omnia elementa esse substantialiter aerem habēt dicere ꝙ cūz ex aere fit ignis:manet idem aer in actu:nō deperdens formam suam:sed acquirēs formam ignis:sz quā vna cū forma aeris est simul aer ⁊ ignis. ita ponētes ex igne fieri aerem:si manet ignis per totum motū:qd̄ ēt manet caliditas ignis. sed per eos idem est ignis ⁊ aer:igitur in fine motus est caliditas ignis in aere denominans aerem esse calidum:sed tunc aer est frigidus:quia motus ille fuit de contrario in contrariū. ¶ Ex predictis iferꭲ Arist. nec ignis:nec aer diuisim:nec ambo simul sunt materiale principium aliorum elementorum:sed preter ista est dare vnum principium cui idētificantur aer ⁊ ignis. ⁊ vnam aliam materiam cōmunem aeri ⁊ igni. que est successiue sub forma ignis: ⁊ sub forma aeris. ¶ Cōsimiliter dicitur de alijs duobus elementis videlꝫ ō terra ⁊ aqua: ꝙ nullum illorum est materiale pricipium elementoꝝ neqz ambo simul:sed preter illa est vnum aliud pricipiū in quo conueniunt aqua ⁊ terra: ⁊ vna alia materia communis indifferens ex se ad omnem formam:tam aque qꝫ terre. L. e. li. (Aliud aliquid igitur)est māle principiū elemētoꝝ(pter ambo). s. aerē ⁊ ignē cui ambo(idē erūt) per ꝯuenientiā(⁊ aliqua alia mā cōis:eadē aūt rō de oib⁹ alijs)elemētis est(qm̄ non est vnum hoꝝ ex quo oīa)elementa sint tanqꝫ ex materiali pncipio.

¶ Tamen neqz aliud aliquid preter hoc velut 31
medium aliquid aeris ⁊ aque: ⁊ aeris ⁊ ignis Illorum aūt grossius:hoꝝ aūt subtilius. Erit enim illud aer ⁊ ignis cū contrarietate.

¶ Tertia ɔclusio. ĩpossibile est aliqđ mediū iter elementa ꝑter māam ꝑmā esse materiale ꝑn^m oīuʒ elemētoꝝ. ꝓbaṫ. si aliqđ eēt mediū īter elemēta ꝑter māʒ ꝑmā: qđ eēt materiale ꝑn^m elemētoꝝ: illud videreṫ esse hꝫ corpus qđ plurimi antiquoꝝ posuerūt in aquā ⁊ aerē: dēsius qdē aere: ⁊ rarius aqua: aut in aquā ⁊ ignē: dēsius qdē igne: ⁊ subtili⁹ ac rarius aere. sed ꝙ tale corpus non possit esse māle ꝑnci-pium elemētoꝝ arguiṫ: q̄ꝛ tale corpus nō admittēs ꝓpriā ɔ̄rietatē fieret aer ⁊ ignis qđ est īcōueniēs: q̄ꝛ ɔ̄ria diceretur de eodē. ꝓbatū est. n. paulo ante: ꝙ aer nō admittens ꝓprias q̄litates fit ignis: ⁊ suscipit qualitates ignis. Ita si tale corpus mediū ponaṫ esse mā elemētoꝝ: q̄ꝛ māam oꝫ manere: ⁊ nō admittere formā ꝓpriaꝫ. sed accipe formas alioꝝ: ꝓpterea tale corpus nō admitteret ɔ̄rietates ꝓpās: sed ɔ̄rietates elemētoꝝ recipet. ⁊ per ɔ̄ñs in eodē erūt ɔ̄ria ⁊ ꝑdicabunṫ de eo. L. c. li. ¶ (Neqꝫ tamē aliđ aliqd ꝑter hoc) .i. ꝑter māam ꝑmā erit māle ꝑn^m elemētorum (velut mediū aliqd aeris ⁊ aque: vel aeris ⁊ ignis: alioꝝ aūt grossius) .i. ignis ⁊ aeris (hoꝝ autem subtilius). vꝫ. aque: ⁊ aeris (erit. n. illud aer ⁊ ignis) .i. ex illo fiet aer ⁊ ignis (cum ɔ̄rietate) vtriusqꝫ manēte in fine motus.

¶ Sed priuatio contrarioꝝ alterū. quapropter non contingit illud solū esse vnqꝫ vt qdā inquiunt infinitū comprehendens.

¶ Ad istaꝫ rōnē respondebāt fautores illoꝝ di. hꝫ corpus medium esse ꝑuatum ɔ̄rietate. ideo si fiat ignis: ⁊ recipiat qualitates ignis: in eo sunt tm̄ qualitates ignis: nō autem qualitates aque: vel aeris: cum de se nullā ɔ̄rietatē hēant sed sit ꝑuatuʒ ea. ¶ Cōtra hāc rñsionē arguit phs sic. ꝑuatio est annexa alteri ɔ̄rioꝝ: nunqꝫ. n. aliqd ꝓprie ꝑuaṫ vna forma: nisi q̄ꝛ iduciṫ alia forma ɔ̄ria. igr̄ illud corpus nunqꝫ est sepatū a ɔ̄rietate. imo cū ponīṫ ꝑuatū vno ɔ̄rio: poniṫ inductū aliud ɔ̄riū. Nō est ergo vt dicūt illi corpus aliqđ mediū iter elemēta comphēdens alia sic: q̄ꝛ ex eo omnia olia geneterṫ: sitqꝫ infinitū per idetermīnationē: atqꝫ a ɔ̄rietate penitus sepatū. L. c. li. (Sed ꝑuatio) est fm (alterum ɔ̄rioꝝ. quapropter nō ɔ̄tingit illud solum esse vnqꝫ) absqꝫ ɔ̄rietate (vt inquiūt qdā) defensores illius opinionis di. illud corpus esse (infinitū) .i. indeterminatū (⁊ cōprehendēs) oīa per gn̄ationem.

Dubitatur circa hanc ɔ̄ñam. hoc ꝑuaṫ tali forma igr̄ hꝫ formā ɔ̄riā. si. n. accipiaṫ ɔ̄rietas large pro oppositis ꝑuatiue. pꝫ ꝙ illa ɔ̄ñā. nō valet: q̄ꝛ homo imusicus ꝑuaṫ musica: ⁊ tm̄ non hꝫ formā ɔ̄riā. si autē accipiatur ɔ̄rietas stricte pro oppositis positiue adhuc illa ɔ̄ñā nō valet. q̄ꝛ materia elemēti ꝑuaṫ albedine: ⁊ tamē nullā hꝫ nigredinē. Si aūt accipiaṫ ɔ̄rietas pro repugnātia ɔ̄rioꝝ positiuoꝝ imediatoꝝ: adhuc illa ɔ̄ñā non valꝫ: q̄m mā terre ꝑuaṫ friditate summa: ⁊ materia aeris calitate summa: ⁊ tm̄ materia terre nullā calitatē hꝫ: neqꝫ materia aeris aliquā friditatem loquēdo de mā elemēti existētis in naturali dispositione. Itē videṫ ꝙ iterū ista ɔ̄ñā non valeat. Hoc ꝑuaṫ tali forma: ergo iducitur forma ɔ̄ria. sic ꝙ nō sequiṫ. hoc ꝑuatur caliditate. igr̄ iducitur friditas in illo: q̄m materia qescens: sub friditate ꝑuatur calitate: ⁊ tm̄ in ea nō inducitur friditas. ¶ Ad ꝑmuꝫ dr̄ ꝙ phs loqtur de ɔ̄rijs positiuis imediatis: non fm māʒ. sed fm formaʒ .i. non fm indiuiduū: sed fꝫ speciē. modo lꝫ nō seqtur hoc ꝑuatur caliditate summa. igr̄ hꝫ friditatē. tamē hꝫ seqtur. hoc priuaṫ caliditate. igr̄ habet friditateʒ: ⁊ ecōtra. ¶ Ad 2^m dr̄ iuxta doctrinā Arꝫ. ꝑmo phys. ꝙ ꝑuatio aliqñ est respectu futuri. vt cum dr̄ immusicus fit musicus. Aliqñ respectu ꝑteriti: vt cū dr̄ . musicus fit imusicus. Qñ ergo dr̄ hoc ꝑuaṫ tali forma. igr̄ induciṫ forma ɔ̄ria. hic accipitur ꝑuatio respectu ꝑteriti: ⁊ non respectu futuri. Et accipitur hoc verbū priuaṫ. nō vt dicit tm̄ aptitudinē ɔ̄iunctam negationi: sed etiam coniunctam motui.

¶ Similiter igiṫ quodcūqꝫ hoꝝ: aut qdē nihil. 33
¶ Si igitur vtiqꝫ nullū sensibile pri⁹ his. hec vtiqꝫ erunt omnia.

¶ Quarta ɔclusio. Necesse est. 4. elemēta esse ꝑma corpora simplr̄ ꝑmitate trāsmutatōis. Probaṫ. necesse e͂ vnū quodqꝫ eltoꝝ esse ꝑmū corpus trāsmutabile: aut nulluʒ. sed ipossibile est nullū eē eltoꝝ ꝑmū corpus trāsmutabile. igr̄ ⁊c. tꝫ ɔ̄ñā cum maiore ex ꝑma ⁊ scđa ɔ̄nib⁹: ⁊ minor declaraṫ ex ꝓbatione 3^e ɔclusionis: q̄ꝛ si nullum eltoꝝ eēt ꝑmū: corpus trāsmutabile necessario ꝑter elta dareṫ vnū aliud corpus ꝑus transmittabile qđ eēt sensibile sensu tactus: sed non contingit dare tale corpus. vt ꝓbauit tertia ɔclusio. igr̄ impossibile ꝙ nullū eltoꝝ sit ꝑ^m corpus transmutabile: ⁊ per ɔ̄ñs oīa. 4. elta sunt ꝑma corpa simplr̄ primitate trāsmutationis. Et notāter dr̄ ꝑma corpora transmutabilia seu ꝑma corpora simplr̄ ꝑmitate trāsmutatōis q̄ꝛ elemēta non sunt ꝑma corpora oino cum sint ꝑora illis corpora celestia: sed sunt simplr̄ ꝑma corpora recipientia trāsmutationē: materia. n. ⁊ si ꝑcedit elemēta: aut si prius trāsmutaṫ qꝫ elemēta: ipsa tm̄ non est corpus vt asserit Cōmentator ꝑmo phy. Non etiā aliquod elemētoꝝ est ꝑmū corpus sensibile oīo ꝓpter corpora celestia. que etiam sentiunṫ sensu visus: sed ipsa sunt ꝑma corpora simplr̄ sensibilia sensu tactus. L. c. li. (Silr̄ igr̄ qđcūqꝫ hoꝝ) elemētoruʒ est ꝑmū corpus trāsmutabile (aut quidē nihil) .i. nullum eoꝝ (Si igr̄ nullū sensibile) corpus sensu tactus (est ꝑus his) vꝫ. elementis (hec vtiqꝫ erunt omnia) ꝑma corpora transmutabilia.

¶ Necesse igiṫ aut semꝑ manētia ⁊ imutabilia iuicē: aut trāsmutabilia: ⁊ aut oīa: aut hec qdē hec aut nō vt in thymeo Plato scripsit.

¶ Quoniam qdeʒ igitur transmutari inuicem necesse est dictum est prius. 34

¶ Ex ꝑdictis epilogādo tam in hoc: qꝫ in alio ca^o. Arꝫ. ifert quatuor corelaria. Quoꝝ ꝑmū est hoc. Necesse est omnia elemēta esse trāsmutabilia. ꝓbaṫ. Necesse est oīa elemēta intrāsmutabilia: aut oīa esse trāsmutabilia: aut aliqua esse trāsmutabilia: ⁊ aliqua intrāsmutabilia: sed nō est necesse oīa esse manētia: ⁊ intransmutabilia: nec etiā aliqua. igr̄ ⁊c. tꝫ ɔ̄ñā cuʒ minori ex determinatis in ꝑori ca^o. i quo est demonstratū oīa elemēta esse inuicem trāsmutabilia. maior vo est nota ex sufficiēti diuisione: cuius 3ª pars non frustra poniṫ. vꝫ. necesse est aliqua elemēta esse trāsmutabilia ⁊ aliqua nō: ꝓpter opinionem platonis scribentis in thymeo terrā esse intrāsmutabilē: q̄ꝛ figura terre nō erat apta ad trāsmutationem. voluit tamē plato per figuras ⁊ planities saluare transmutationes naturales. L. c. l. (Necesse igr̄: aut semꝑ manentia ⁊ imutabilia) esse elementa: (aut omnia) esse trāsmutabilia (aut hanis quidem) trāsmutabilia (hec autez non vt in thymeo plato scripsit. q̄m quidem igitur transmutari adinuiceʒ necesse est omnia) elementa (demonstratum est prius).

¶ Et quoniam non similiter cito aliud ex alio dictum est prius. Quoniam habentia quideʒ symbolum citius generantur ex adinuicē: non habentia autem tardius.

¶ Secūdū cor^m ipossibile est oīa elemēta esse equalr̄ trāsmutabilia. pꝫ: q̄ꝛ non pn̄t iuicē eq̄lr̄ trāsmutari: cū aliq̄ facili⁹: ac citi⁹: ⁊ aliq̄ difficili⁹ ac tardius iuicē transmutētur

dictum est.n.in pori ca°: q elemēta hñtia symbolū facili⁹ z citi⁹ īuicē trāsmutāt̄: elta āt nō hñtia symbolū difficili⁹ z tardius īuicē trāsmutant̄. L.e.li. (Et qm̄ nō fit cito aliud ex alio) elt̄o gnāt̄ (dcm̄ ē ꝑus qm̄ hñtia qdē symbolū citi⁹ gñant̄ ex adiuicē: nō hñtia aūt tardius)

¶ Siquidem igit̄ cōtrarietas vna est ſm quaz transmutant̄: necesse duo esse. Materia.n. medium insensibilis ens z inseparabilis. Quoniam autem plura videntur entia: due vtiqz erunt que minime.

¶ Tertiū correlariū necesse est eē duas ȝrietates eltoꝝ. z pbat̄. Quia si nō eēt nisi vna ȝrietas nō eēnt nisi duo elemēta: ꝯñs est fl̄m: z ȝ experiētiaz. z ꝯñā est pbata ꝑ phys. vbi est ostēsū: q cuiusl̄ibz ȝrietatis sunt tm̄ duo ȝria: cū vno subo: qd̄ vr̄ esse mediū iter illa ȝria. Ita cuiusl̄ibz ȝrietatis eltoꝝ extrema sunt duo elta ȝria cū vno subo: qd̄ est mediū iter illa. s. mā pma. Ipa.n.ꝑ est mā: q ex illa generant̄ elta. z° ē subz: q recipit ȝria: cū de se nllā ȝrietatē hz: ipsa.n. pma mā de se oīo est isensibilis. z° aūt est mediū: q defert trāsmutationē ab vno ȝrio ī reliquū: neqz vnqȝ sepat̄ ab altero ȝrioꝝ cū sit semꝑ sub calitate vel friditate: vel humiditate: vl̄ siccitate. L.e.li. (Sigdē igr̄ ȝrietas vna est) in eltis: z nō plés (ſm quā trāsmutant̄) ipa elta (nece duo eē) elta tm̄: mā.n. mediū isensibile ens est) ſz seipsam (z inseparabil̄) a ȝrio (qm̄ aūt pla videnī entia) elementaria qȝ duo (due vtiqz erunt que minime). i. ad minus contrarietates.

¶ Duabus igitur entibus non possibile est esse tria sed quatuor: quemadmodum videt̄. Tot enim erunt coniugationes: sex enim existentibus duas impossibile est generari; que cōtrarie sunt adinuicem. De his quidem igitur dictum est prius.

¶ Quartū cor^m. Tm̄.4. sunt elta. pbat̄.4. sunt elta: z non plā.4. sunt elta. igr̄ zc. maior pz: q due sunt ȝrietates elemētoꝝ vt pbatū est: sed duab⁹ ȝrietatib⁹ nō ꝯueniūt solū z° extrema: sz.4. igr̄.4. sunt elta: z nō sufficiūt z°. minor etiā declarat̄. Nā tot sunt elta: z nō pla quot sunt cōbinatōes poſes q̄litatū pmaꝝ ȝriaꝝ: sz.4. z nō plēs sunt ꝯbinatōes poſes q̄litatū pmaꝝ. igr̄.4. z nō pla sūt elta. pma ps añtis pz: ex eo. q cuiusl̄ibz elti due q̄litates pme sūt pn⁹ formalia. vt supra patuit. z° ps est manifesta. Nā cū sex sint cōbinatiōes q̄litatū pmaꝝ ȝriaꝝ. pz. q due sunt ipoſes ille. s. in gb⁹ cōbinant̄ iuicē calidū z fridū humidū z siccū: cum de nullo ȝria pdicent̄. Alie aūt sunt poſes ex quo nullam dnt ȝrietatē. imo magis ꝯueniētiā: cū eaꝝ vna sit semper actiua: z alia passiua vt est notū iductiue: ex pori tractatu. L.e.li. (Duab⁹ igr̄ entib⁹). i. exñtib⁹ ȝrietatib⁹ (nō poſe ē tria esse) tm̄ elta (sed.4. quēadmodū vr̄ ad sensū: tot.n. ꝯiugationib⁹ sex exñtib⁹) q̄litatū pmaꝝ (duas ipoſe est gñari que ȝrie sūt adīnicē. de his gdē igr̄ dcm̄ est ꝑus) vz. in vltimo ca. alterius tractatus.

Contra predicta arguit̄ pbādo. 8° eē elta ex eo: q 8° sunt q̄litates pme: oēs.n. q̄litates symbole duoꝝ eltoꝝ sūt diuersaꝝ speꝝ loquēdo de specie spālissima eēntiali: qd̄ gdē iductiue dmōstrat̄. Et ꝑ q calitates aeris z ignis sūt diuersaꝝ speꝝ. Nā calitas ignis ȝriat̄ humiditati aeris: z calitas aeris nō ȝriat̄ humiditati aeris. igr̄ ille caliditates sunt diuersaruz speꝝ: tz ꝯña cum minor ex quo stant simul: illa calitas z illa humiditas supra gradū mediū. maior aūt declarat̄ ex eo. q cū gñat̄ aer ex igne corrumpit̄ caliditas ignis. alias gñaret̄ aer sub tāta calitate quāta est calitas ignis: qd̄ nō est verū: aliter ignis nō possz aerē sua calitate corrūpe ex quo aer sub q̄libz caliditate possz esse. ¶ Scdo arguit̄ q humiditates aeris: z aque sunt diuersaꝝ specieruz. Nam humiditas aque est extinctiua ignis: z humiditas aeris ē nutritiua ignis. igit̄ zc. tenet ꝯña. quia distinctio specifica effectuum arguit distinctionē specificam causaꝝ. pma ps añtis pbat̄: ex eo: q aq̄ calida extīguit ignē: nō aūt sua caliditate. q caliditas aeris nō ȝriat̄ caliditati ignis. igr̄ sua humiditate. z° ps añtis est nota ad experiētiā. oleū.n. cuz sit aereū statim ꝯuertit̄ in ignē. ¶ Tertio arguit̄ q friditates aeris: aq̄: z terre diuersaꝝ speꝝ sūt. q si eēnt eiusdē speī: z friditas aq̄ ē summa. igr̄ friditas terre eēt remissa. pz ꝯña. q minus frida apparet terra q̄z aqua: sed ꝯñs est falsuz: aliogn aq̄ approximata terre stati faceret eā summe frigidā ex quo nullā hēret resistētiā. ¶ 4.° arguit̄ q siccitas terre: z siccitas ignis differunt specie: q friditas terre determiat sibi intēsam friditatē intēsam dēsitatē: z summā grauitatē: siccitas aūt ignis determiat sibi summaz caliditatem: summā raritatē: z summā leuitatē. ¶ Notādū q in hac mā sunt.4. opiones. quaꝝ pma astricta tōnib⁹ pdictis ꝯcedit calitates aeris z aq̄ eē diuersaꝝ speꝝ: z ꝯñtet humiditates aeris z aq̄ differre spē: z ita dic̄ de alijs q̄litatib⁹ symbolis eltoꝝ alioꝝ: ex gb⁹ ꝯcludit hec opīo q sicut caliditas aeris est sūma ꝑpter diuersitatē specificā quā hz ad leuitatē ignis: ita calitas aeris est eq̄ summa sicut caliditas ignis. lz nō tm̄ calefaciat ꝑpter humiditatē annexā. ¶ Cōtra opionē arguit̄. z pmo q caliditas ignis est eiusdem speī cum calitate aeris: q si ex igne z aq̄ dz generari aer oz q calitas ignis supet friditatē aq̄. vl̄ igr̄ manet caliditas ignis: vel nō. si manet igr̄ eadē caliditas numero ē pmo in igne: z postea ī aere. qd̄ esse nō posset nisi eēnt eiusdem speī. si nō: q̄ro igr̄ a quo corrūpunt̄ non a friditate sicut notū est: q illā friditatē corrūpit calitas: nec ēt ab humiditate: q tūc ꝑportōal̄r remitteret̄ calitas ignis sic̄ siccitas: q dato ipa calitas nō posset supare friditatē: z sic nō ex gbuscūqz duob⁹ eltis nō hñtib⁹ symbolū posset qd̄lz z^m gñari: qd̄ est ȝ phm in hoc z°. ¶ Scdo arguit̄ q humiditas aeris est eiusdē speī cuz humiditate aq̄: q cū ex aq̄ z igne fit aer hūditas aq̄ supat siccitatē ignis: aut igr̄ manet eadez nūero in aere: aut nō: si manet habet̄ itentuz: si nō manet z nō corrūpit̄ a siccitate ignis ex quo siccitas illa supat̄ ab humiditate aq̄. igr̄ corrūpit̄ a calitate ignis: z p ꝯñs caliditas ignis eq̄ ꝑportionalr̄ corrūpit humiditatē aq̄. sic̄ suaz friditatē: quo dato humiditas aq̄ nō supat siccitatē ignis: z sic nō gñat̄ aer: nec pōt dici q corrumpat̄ p modū seq̄le ad corruptionē sui subti: q subm pmit̄ z imediatū est mā pma. vt patuit pmo hui⁹. ¶ 3.° arguit̄ q friditas aq̄ z terre sunt eiusdē speī: q al̄r terra nō posset gñare aq̄z ex aere ꝯpbz ꝑ metheoroꝝ: z tz ꝯña. q friditas terre agēs ī aerē nō gñat nisi friditatē sibi ꝯsimilē in spē spālissima. sed per aduersariū ista ē discōueniēs aq̄. igr̄ nunq̄z gñabit̄ aqua a terra ꝑ corruptionē aeris. ¶ 4.° arguit̄ q siccitas terre sit eadē spē cuz siccitate ignis: q experimur siccitatē ignis reducere terrā humidā ad suā nālē siccitatē. ¶ Deinde arguit̄ anctatib⁹. dic̄.n. Ar̄. hic q in hñtib⁹ symbolū est facilior trāsit⁹: qȝ in nō hñtib⁹: q in hñtib⁹ corrūpit̄ tm̄ vnū: z in nō hñtib⁹ corrūpunt̄ duo: ꝯstat.n. q eq̄ corrūpent̄ duo in hñtib⁹ symbolū: sic̄ in non hñtib⁹ si q̄litates symbole eēnt diuersarū speꝝ. Itē pmo ce. z.10° metaphy. ponit pl̄bus q vni tm̄ est vnū ȝriū per se pmo: qd̄ nō ꝯtingeret nisi q̄litates symbole eēnt eiusdē speī. friditas.n. aq̄ pmo ȝriat̄ tam calitati aeris: qȝ calitati ignis. Itē 5°. phys. dic̄ Ar̄. q oēs dealbationes sunt eiusdē speciei spālissime lz modus specificat̄ a termīo ad quem vt habet̄ ibidē. igr̄ per idē oēs calefactiones sunt eiusdem speī specialissime. Ut arguat̄ sic. albedo z nigredo sūt speī specialissime. igr̄ etiā calitas

⁊ frīditas sunt speciei specialissime. pꝫ 2ᵃ: qꝛ sicut albedo ⁊
nigredo sūt 2ria visus: ita calitas ⁊ friditas sūt 2ria tact⁹.
¶ Secūda opio ponit ꝙ oēs due qualitates symbole ele
mētoꝝ sūt eiusdē spēi: nō tñ q̄litates simbole eltales: ⁊ ce
lestes: ita ꝙ caliditas aeris est eiusdē spēi cum caliditate
ignis: sed calor celestis ⁊ calor elementalis sunt diversaꝝ
spēꝝ ⁊ diversaꝝ rōnū attēto. Arist. in 2ᵒ. de aīalib⁹. quam
Cōmē. inducit in. 12ᵒ metaphy. sic arguēs calor celestis re
ceptus in seminib⁹ figurat mēbra: ⁊ format: calor aūt ele
mentalis desiccat ⁊ attenuat. ¶ Preterea. vt ait calor cele
stis generat aīalia. eltalis vō corrumpit ⁊ destruit. ideo sub
dit ꝙ hō generat ab hoīe ⁊ a sole: qꝛ calor in cui⁹ vtute mē
bra formant ⁊ figurant vtute solis efficit: sicut ergo due
qualitates color ⁊ sapor sunt in eodē pomo: qꝛ nō sūt eius
dem rōnis: ita in eodē igne sunt duo calores. vz. igneus et
celestis diversaꝝ rōnū. hꝫ igr̄ ignis vnū calorē 2nītē spēm
⁊ nāz ignis ⁊ aliū quem acqrit ex motu celi. ¶ Cōtra hāc
opionez arguit sic. ois qualitas elemētalis est effective a
celo. igr̄ frustra ponunt in eodē elto due qualitates 2simi
lis denoiationis cōsimilr̄ denoīnātes subiectū. quariꝫ
vna est effective a celo: ⁊ alia cōsequit nām elemēti. ꝫ 2ña.
⁊ añcedēs pbat auctē phī p̄ metheoroꝝ dicentis ꝙ cau
sa effectiua oīuz dispōnū hic inferius est corp⁹ celeste: ⁊ cā
vt materia sunt quatuor elta. ¶ Itē Cōmē. in de suba or
bis dicit. omne calefaciēs qd̄ in calefaciēdo patit reducit
ad calefaciēs ipassibile: sed ignis in calefaciēdo patit vt ē
ostensum p̄mo huius. ergo ignis nō est p̄mū calefaciēs: sꝫ
corpus celeste. cū ergo p̄mū in omni genere sit causa oīuz
posterioꝝ. sequit ꝙ celū est causa effectiua cuiuscūqꝫ ca
loris ignis. ¶ Preterea nulla apparet dña specifica inter
hos calores ex parte passionū: neqꝫ effectuuz cum intēsio ⁊
remissio: desiccatio ⁊ calefactio equalr̄ vtri⁹ᵘᵉ inveniat ī eis.
nō n. appet in igne esse duos tales calores diversaꝝ rōnū
quin per idem sint due levitates due raritates ⁊ due dia
phanitates diversaꝝ rōnuz. ¶ Tertia opio asserit ꝙ oēs
qualitates symbole eltoꝝ sunt eiusdē speciei: non aūt oēs
qualitates symbole eltoꝝ ⁊ mixtoruz. dicit ergo hec opio
p̄mo ꝙ oēs caliditates eltoꝝ ⁊ mixtoꝝ. ⁊ aīatoꝝ sunt eius
dem speciei: ac ēt oēs friditates sic ꝙ caliditas ligni ē eius
dem spēi cuz caliditate aeris ⁊ ignis: ⁊ friditas lapidis est
eiusdē speciei cuz friditate aque ⁊ terre. ¶ Secūdo dicit
hec opio ꝙ calor aīalis differt specie a calore eltali: qꝛ ca
lor aīalis nutrit ⁊ auget. nō aūt calor eltalis: act⁹. n. notifi
cant potētias. per Ar. 2ᵒ. de aīa. ⁊. 9ᵒ. metaphysi. ¶ Tertio
dicit hec opio ꝙ calor aīalis differt a calore mixti inaīati
qm̄ calor vivi ⁊ calor mortui differūt specie. Calor. n. vivi
p̄servat a putrefactōe ⁊ calor mortui disponit ad putrefa
ctionez. ¶ Quarto dicit eadē opio ꝙ nō oēs calores aīal
sunt eiusdē speciei: sic ꝙ calor hoīs ⁊ calor eq differūt spe
cie. sicut ⁊ frēt eorūdē aīaluz: quaꝝ illi calores sunt etiam ⁊
nō solū diversoꝝ aīaliū: q̄ñ imo ⁊ eiusdē aīalis calores spe
cifice differūt: vt puta calor nālis ⁊ febrilis nō solū: qꝛ spe
cie differūt nāle ⁊ nō nāle aut nāle ⁊ violentū: sed ēt rōne
suoꝝ effectuū spē differentiū. nam calor nālis non pūgit
calor aūt febrilis pūgit. differt ēt spē calor apostematicus
a calore nāli: qꝛ calor aīalis nō denigrat. vt pꝫ ī sano: calor
aūt apostematicus denigrat. vt pꝫ in apostematib⁹ inani
rantib⁹. ¶ Cōtra istā opionē est determiatio expssa Aris.
⁊ Cōmē. dicētiū in p̄mo q̄z in 2ᵒ huius oē mixtū fieri ex. 4.
eltis sic ꝙ ī mixto nō tm̄ manēt māe ⁊ forme subales ele
mentoꝝ: sed ēt oēs forme accūtales eoruꝫdez. lꝫ sub esse
remisso. cū igr̄ aīal sit vere mixtū. igr̄ calor aīalis est calor
ignis. ¶ Itē 2ᵒ de aīa. dicit phs ꝙ caliditas ignis est p̄nci
pium instrale resolutiōis alimēti. Aīa aūt est p̄ncipiū p̄nci
pale. Et in eodez. 2. ac etiam in lib⁹ de sen. ⁊ sen. dicit phs
ꝙ oculus est de natura aque: ⁊ ossa de natura terre: sic ꝙ
humiditas oculi: ⁊ humiditas aque sunt eiusdem speciei:
ac etiāz siccitas ossis ⁊ siccitas terre. ¶ Preterea arguit
ꝙ calor vivi ⁊ calor mortui sunt eiusdem speciei: qꝛ quan
do ex igne generat aer eadem caliditas numero que est ī
igne manet in aere vt ante ostensum est de intētione phi
⁊ Cōmen. ¶ Quarta autem opinio distinguēs de calidi
tate ait ꝙ triplex est caliditas: formalis: vtualis: ⁊ intētio
nalis. caliditas formalis est illa que denominat aliqd esse
calidum vt caliditas aeris vel ignis. caliditas virtualis ē
virt⁹ nō denominās formalr̄ aliqd esse calidū: sed p̄ducti
ua calitatis formalis: aut resolutiua alimēti 2versi in na
turam aliti. ⁊ isto modo cōcedimus solem ⁊ vinum vtua
liter calidum. quia habet virtutem p̄ductiuam calidita
tis formalis. pisces etiam vermes ⁊ plante habēt calidita
tem virtualē. quia habēt virtutem resolutiuam alimēti
⁊ conversiuam in naturam aliti. Caliditas vero intentio
nalis est species repñtatiua caliditatis formalis: cuius
modi est species sensibilis motiua sensus tactus: et sicut
ponitur triplex caliditas: ita potest poni triplex frigiditas
triplex humiditas ⁊ triplex siccitas. ¶ Dicendū igitur ꝙ
lꝫ caliditas formalis: caliditas virtualis: ⁊ caliditas inten
tionalis sint diversarum specierū. tamē omnes calidita
tes formales sunt eiusdē speciei specialissime sive sint mi
xtorum: sive elemētoꝝ: sive animalium: sive celoꝝ: ita ꝙ
calor celestis ⁊ calor elementalis: ⁊ calor animalis: ⁊ ca
lor cuiuscunqꝫ alterius mixti tam animati q̄z inaīati sunt
eiusdem speciei specialissime. cum vero dicit phs in libro
de animalibus. ꝙ calor celestis ⁊ calor elementalis diffe
runt specie. dico ꝙ sic loquitur ibi de differentia specifica
quomodo loquitur. 7ᵒ. metaphysice. di. lineam rectam ⁊
lineam curvam esse diversaruꝫ specierū non quidem ab
solute sed respectiue: inquantuꝫ rectitudo ⁊ curvitas sunt
diversarum specierum: ita calor celestis ⁊ calor elementa
lis sunt diversarum specierū non absolute: sed respectiue
ratione modoꝝ agendi diversarum specierū: quoꝝ vnus
est a celo: ⁊ alter ab igne: ⁊ illa est causa p̄pter quā calor ce
lestis generat animalia ⁊ format membra: calor autez ele
menti corrūpit animal: ⁊ desiccat vel extenuat membra.
Cōsimiliter dicat de calore animalis: ꝙ sic dicit esse alte
rius specie a calore mixti inanimati vel elemēti vel cor
poris celestis hoc est tm̄ ratione modoꝝ agendi diversa
rum specierum. non etiam differunt specie calores diver
sorum animalium: aut eiusdem vivi ⁊ mortui sani. ⁊ egri.
lꝫ earum vnus sit naturalis alter violentus. nam motus
ignis sursum est naturalis ⁊ motus terre sursum est viol
tus: ⁊ tamen sunt eiusdem speciei specialissime. per Arist.
5ᵒ physicoruꝫ. diversitas igitur taliuꝫ calorum non est in
trinseca ex parte differētie specifice: sed tm̄ extrinseca ex
parte modorum agendi. dicit enim phs in hoc 2ᵒ. ꝙ idem
inquantum idem semper est aptum natum facere idem.
⁊ 2ᵒ. physicoꝝ inquit ꝙ idez aliter ⁊ aliter sumptū est cau
sa effectuum cōtrariorum.

Sed adhuc occurrūt duo dubia. quorum p̄mum
est. quia Cōmen. 2ᵒ. ce. dicit ꝙ diver
sa corpora celestia s'z diversa lumina generant qualitates
proprias vnicuiqꝫ elementoꝝ. ergo s'm eū caliditas ignis
est propria igni: ⁊ caliditas aeris est propria aeri: qd̄ nō cō
tingit nisi ille caliditates sint diversarū rationū. Rñdeo
negādo 2ñaz. sed solū sequit ꝙ lꝫ eltum hꝫ q̄litatē ppriā
.s. quā sibi p̄ ⁊ p se 2ferat sic ꝙ calitas ē ppa igni ⁊ humi
tas aeri: ⁊ friditas aq̄: ⁊ siccitas terre. Etiā p̄ter istas q̄lita
tes formales sunt q̄litates vtuales influxe a celo ad loca
eltoꝝ q̄ dicunt influentie celestes approp̄ate eltis p̄servati
ue eorūdē in locis p̄priis. iuxta doctrinā Cōmē. 4ᵒ. physi.

Secundum dubiū cū Ar. dicat. 2ᵒ de gñatōe aīa
liū ꝙ in q̄lꝫ p̄te aīalis sunt tres calo

res. vz. elťaris celestis: ⁊ aīalis. vř ꝙ velit illos esse diuersaꝝ spēꝝ cū calores eiusdē rōnis in eodē subō pmo nō dicant tres: sꝫ vnus. ¶ Rñdeť ꝙ illi tres calores nō dñt spē: neqꝫ nūero: sꝫ tm̄ rōne ex pte diuersoꝝ agētiū ⁊ diuersaꝝ opōnū: dicit. n. Cōmē. iz. metaphy. ꝙ calor celestis gñat aīa ē sīlis caloi artificiali quē ars mēsurat ad aliq̄ꝫ opōnē. ⁊. z°. de aīa. dicit ꝙ alterare alimētū attribuiť igni sed termiatio alteratōis attribuiť vtuti ꝯiūcte cum igne: quēadmodū mollificare ferrū pro gñatione cultelli attribuiť igni: sed termiatio motus attribuiť vtuti artis: sicut igř nō est alius calor ignis ⁊ alius artis: neqꝫ alia mollificatio ignis ab illa que habeť tm̄ p artem: ita non est alius calor aīalis q est ꝯueniēs cōplōni ei⁹ ⁊ q ē igneus digerēs alimētū: ⁊ qui hꝫ terminū vel mēsurā a celo vł ab anima. ¶ Dicēdū igř ꝙ calor est instr̄m ignis ⁊ celi ⁊ aīe inq̄ꝫtuꝫ est instr̄m ignis alterat: ⁊ resoluit eľtū inq̄ꝫtū est instr̄ꝫ celi format ⁊ figurat aīal: ⁊ ptes aīalis: inq̄ꝫtm̄ vō est istr̄ꝫ aīe quātificat ⁊ termiat aīal ⁊ ptes ei⁹. nō sunt igř illi tres calores realr differētes: sꝫ tm̄ rōne ppter diuersitatē specificam trium agentium: ⁊ triū opationum. ¶ Ex p̄dictis pꝫ cā ppter quā calor solis gñat aīa ex putrefactōe: ⁊ nō calor ignis: q̄m calor sol' est istr̄ꝫ celi p se itēdētis gñatōeꝫ aīaliū: calor aūt ignis ē istr̄ꝫ elti nō per se itēdētis gñationem aīalis: sꝫ tm̄ corruptionē ꝯrij et assimilationem sui. ¶ Ad p̄mū negať. ꝙ calitas ignis ꝯriať humiditati aeris ⁊ dico ꝙ in gñatione aeris ex igne non corrūpiť caliditas ignis nisi fm gradū summū: ⁊ hec per accñs per modum seq̄le ad corrupiionē siccitatis quā sibi dtermiat gradus summus caliditatis. Itē nō incōuenit aerē extra nālē dispositionē hēre calidtatē summā: sed si hꝫ eā ⁊ dimittiť nāe sue statim seipm reducit ad suā remissam calitatē non p actionē humiditatis: vel friditatis in calitatē: sed per motum localē reducētē aerē ad nālē raritatē. ¶ Ad 2m dicit ꝙ aqua extinguit ignē nō rōne hūiditatis neqꝫ friditatis sed per viā suffocationis. nō. n. generať: neqꝫ p̄suať ignis carbo vł flāma nisi possit exalari ⁊ ꝯtiuare subtiles fumositates. cum aūt supponiť aque claudunť pori māe ignis. sic ꝙ colligiť exalatio ⁊ ꝯtinuatio subtiliū fumositatū. iō tūc corrūpiť ignis ⁊ nō tm̄ ab aqua. imo ēt ab oleo si ifundať magna velocitate ⁊ q̄ᵗitate. corrūpeť ēt ī fornace bñ clausa ⁊ in quolibꝫ loco in quo nō hēret exitū: ppter eniꝫ ꝯtinuaꝫ gñationē fumoꝝ in tm̄ ꝯdēsareť ignis ꝙ sub illa densitate nō posset stare forma eius. Iteꝫ si oleum nutrit ignē ⁊ nō aqua hoc non est rōne humiditatis aeree: qꝛ aer ⁊ multa alia corpora aerea non nutriūt ignem: sed hoc est rōne viscositatis pueniētis ex mixtione. 4. qualitatū primaꝝ vbi tm̄ dñať humiditas aeris. ¶ Ad 3m concedo ꝙ friditas terre est remissa rō per admixtionē ꝯrij: sed ex sola natura terre determinātis sibi vnā tm̄ cōbinationem qualitatū p̄maꝝ. Et cuꝫ inferť ꝙ aqua hñs friditatē summam applicata terre statim faceret terrā summe fridaꝫ ex quo nullā resistentiā hēret: dř ꝙ si nō hřet resistētiam ꝯrij: tñ hēret resistentiā subiecti. nam qꝛ friditas summa est discōueniēs terre: iō resisteret terra ipsi aq̄. ¶ Ad 4m rñdeť ꝙ siccitas terre vel ignis nō determiat sibi aliquā qualitatē p̄mā vel secundā: cū sit qualitas passiua: sꝫ forma subalis terre est illa que determiat sibi summā siccitatē summā grauitatē: ⁊ summā dēsitatē: ecōtra vō forma subalis ignis determiat sibi sūmā calitatē summā raritatem: ⁊ summā lenitatem: ideo ali⁹ effect⁹ sequr ad siccitatem coniunctam caliditati ⁊ alius ad siccitatem coniunctam frigiditati vt est superius ostensum.

Quoniaꝫ autē que transmutantur ad inuicem impossibile est principium aliquod esse horum.

¶ Istud est 3m caplm huius tractat⁹ in quo p̄hs reprobat opiones antiquoꝝ de trāsmutatione eľtoꝝ inuicē q̄ qdē fuerūt tres: quaꝝ scdāꝫ reprobat. ibi (Qm̄ aūt vt videť) tertiā. ibi (Admirabiť aūt aliqs) p̄ma igř opio antiquoꝝ fuit ꝙ eľtoꝝ vnū est intrāsmutabile: ⁊ alia tria sunt iuicē trāsmutabilia: sic ꝙ ponētes aquā esse p̄ncipiū māle oiuꝫ alioꝝ eľtoꝝ dixerūt aquā esse intrāsmutabilē: cetera aūt elta. s. terrā aerē ⁊ ignē esse īuicē trāsmutabilia: q vō dixerunt aerē esse p̄ncipiū māle oium alioꝝ eľtoꝝ ꝯcesserunt aerē esse intrāsmutabilē: cetera aūt elta inicē trāsmutari vz. terram aquā ⁊ ignē. ¶ Cōtra istā opionē argiut Arist. dupłr ex rōnib⁹ alteri⁹ capłi ꝙ nullꝫ eľtū est māle p̄ncipiū oiuꝫ alioꝝ: ⁊ p̄mo sic. oīa eľta iuicē trāsmutať. igř nullum eoꝝ est māle p̄nm. tꝫ ꝯñs. qꝛ māle p̄nm dꝫ semp manere ⁊ ēē intransmutabile termiatiue. Añs est pbatū ex eo: qꝛ oīa eľta hñt iuicē ꝯrietatē vt inductiue est notū. Le. li. (Qm̄ aūt q̄ trāsmutanť adīuiceꝫ) oia elta rōne ꝯrietatis (ipōle est p̄nm aliqđ eoꝝ esse). s. māle oiuꝫ alioꝝ eľtoruꝫ.

¶ Aut in extremo: aut medio ex his manifestū. In extremis quidē igiť non erit: qm̄ ignis non erūt aut terra oīa: ⁊ eadeꝫ ratio si dicamus ex igne: aut terra esse omnia.

¶ Secūdo argiut p̄hs sic. si aliquod elementuꝫ esset materiale principium omnium alioꝝ: aut esset extremū aut mediū: si extremū cū qōlibꝫ eľtū sit corp⁹ in actu oīa elta essent subalř terra: aut oīa elta eēnt subalř ignis: quorum qōlꝫ est ipōle ⁊ ꝯ experiētiā: si aūt aliqđ eľtum mediū est māle p̄nm oiuꝫ alioꝝ. seqť vt supra ꝙ oīa elta sunt subalř aer: aut oīa sūt subalř aq̄: q̄ꝝ qōlꝫ est fłꝫ: ⁊ ꝯ sensuꝫ. Le. l. (Aut extremū). s. ignis vel terra (aut mediū) vꝫ. aq̄ aut aer est illud eľtū ꝙ est p̄nm (ex his). i. ex dictis ⁊ ex dicendis (māifestū ē i extremis qdē igř nō erit) tale p̄nm (Qm̄ ignis erūt aut terra oīa) elia (⁊ eadē rō est si dicim⁹ aereꝫ aut aquam esse oia) p̄dicta elemēta.

¶ Qm̄ aūt neqꝫ mediū vt videť qbusdam: aer qdē ⁊ i ignē trāsmutať ⁊ i aquā. Aqua aūt ⁊ in aerē ⁊ in terrā: vltima aūt non amplius inicē.

¶ Scđa opio antiquoꝝ fuit ꝙ eľtoꝝ q̄dā sunt īuicē transmutabilia ⁊ q̄dā nō sunt iuicē trāsmutabilia. elta inuiceꝫ trāsmutabilia sunt oīa elta īmediata sic ꝙ terra ⁊ aq̄ inuicem trāsmutanť: aq̄ ēt ⁊ aer īnicē trāsmutanť. ⁊ ꝯñter inuicē trāsmutanť aer ⁊ ignis. Elemēta aūt nō inicem trāsmutabilia sūt oia elta mediata. vꝫ. ignis ⁊ aq̄: aer ⁊ terra. vocat aūt Arist. vltima elemēta nō elemētum fm situm: quia illa sunt terra ⁊ ignis: sed vltima fm formaꝫ. videlꝫ ignem ⁊ aquam terrā ⁊ aerē: hec eniꝫ sunt vltima ⁊ extrema maxime distantia fm formam: cum nō conueniant in aliqua qualitate p̄ma. Le. li. (Quoniaꝫ aūt vt videť quibusdam aer quidē in ignem trāsmutať: ⁊ in aq̄ꝫ. aq̄ aūt in aerem ⁊ in terram. vltima aūt). vꝫ. fm formā (nō ampli⁹ adiuicem) trāsmutantur.

¶ Oportet quidē stare: non in ifinituꝫ ire hoc in rectitudine ad vtraqꝫ. Infinite eni contrarietates in vno erunt.

¶ Cōtra istā opionē argiut p̄hs p̄mittendo tres suppōnes quaꝝ p̄ma est ista. elta nō pcedūt i ifinitū fꝫ rectitudinē: sed hñt statū sursum ⁊ deorsum. si. n. icipim⁹ nūerare elta a deorsum in sursum. pꝫ qꝛ elta nō sunt ifinita: sꝫ hñt statum ad eľtū ignis: cū supra eľtū ignis non sit aliqđ eľtū. si aūt icipim⁹ nūerare elta a sursum in deorsum: nec elementa nō sunt ifinita: sꝫ hñt statū ad eľtū terre: cū ifra illđ elemētū nō sit pōle aliud eľtū: sicut neqꝫ ifra mediū mūdi ē pōle aliqd existere. Un̄ si ifinita eēnt elta ifinite essent ꝯ-

rietates in vno elto ifinita 3ria. ista pditoalis nō pbat sed pbabit iferius vna cū falsitate pñtis. Le.li. (Oz aūt stare r nō in ifinitū ire) elta r manifestū est (Hoc i rectitudine ad vtraq3. s. in sursum r deorsum (ifinite eni 3rietates in vno erunt) elemēto si ifinita sunt elementa.

¶ Terra sit. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. Si vtiq3 a. transmutatur i. p. r. y. contrarietas erit eorum que. a. p. Sit autem hec albedo r nigredo. Rursus quia i. y. a. erit alia: non. n. idez. p. r y. Sit qdem siccitas r humiditas. a. qdem siccitas. y. autez humiditas.

¶ Scda suppositio est q nō est eadē 3rietas aeris r ignis: r aeris r aq. pz. qz aer r ignis iucē 3riant: r ēt 3riant aer r aq: s3 aer r ignis nō sūt aer r aq. igr neq3 3rietas ē eadē. Istā suppōnē Ar. declarat i termis pones q terra vocet g. r aq vocet. y. r aer noiet. a. r ignis dicat. p. r arguit sic. a trāsmutat idifferēter i. p. r i. y. qz idifferēter ex aere gñat tam aqua q3 ignis: s3. a. p. non est. a. y. igr alia est 3rietas. a. p. r alia est 3rietas. a. y. quo pcesso ponat q albū r nigrū sit contrarietas aeris r ignis: r humidū r siccū sit 3rietas a. y. vz aeris r aq sic q humiditas cōpetit aq: r siccitas aeri. Et nō accipit Ar. pprie has 3rietates: qz albū r nigrū nō cōpetūt eltis: nec siccitas pperit aeri: sed accipit coiter illas 3rietates. nā cū. 4. eltis pperāt due 3rietates. ponūtur igr exēpli grā q ille sint albū r nigrū humidū r siccū. Le. li. (Sit terra. g. aq. y. aer. a. ignis. p. st ergo. a. trāsmutaf in. p. r. y. vna 3rietas erit eoz que. a. p). s. aeris r ignis (Sit aūt hec albedo r nigredo rursusq3 in. y. a.) vz. i ignē r in aere (erit alia) 3rietas. (nō. n. idē. y. r. p). s. aq r ignis sit itaq3 hec 3rietas (humiditas r siccitas) sic q (a. siccitas) cōpetat. vz. aeri (y. aūt humiditas). s. aque.

¶ Quapropter siqdem manet album existet aqua humida r alba. sin autem nigra erit aq. In contraria eni transmutatio. Necesse igitur aut albam aut nigram esse aquam: sit itaq3 album primū. Silr igitur existit r. p. y. siccitas.

¶ Tertia suppositio est q aer r aqua pueniūt in vna qlitate pma. ac ēt aer r ignis. pz. qz aer r aqua sunt elta silia: r etiā aer r ignis: ex quo sunt elta imediata: r seinuicē nāli locātia: qro igr vtrū aqua sit alba vel nigra. nā cū albedo r nigredo sit vna pma 3rietas p aliā suppōnē necesse est aquā eē albā vel nigrā r qlitcūq3 dicat necesse est alterā istoz pvenire aeri q cōpetit aq. nā cū ex aqua fit aer r ecōtra fit trāsmutaº de 3rio in 3riū. igr corrūpit humiditas vl siccitas remanēte alia qlitate pº in q pueniūt aq r aer. pono igr q albedo sit illa qlitas i qua pueniant aq r aer: r sequit q aqua est humida r alba. aer vo albus r siccus. Et qm aer r ignis psilr 3riat r pueniunt: sic aer r aq: seqt q pueniūt in siccitate r differūt in albedine r nigredine sic q ignis siccus r niger sicut aer est albº r siccus. Le. li. (Quapropter sigdē manet albū) in trāsmutatōe aeris r aque inuicē (Existet aq humida r alba. sin aūt) nō manet albū sed nigrū necrio (nigra erit aqua. in 3ria. n.) q corrumpunt est (trāsmutatio) aeris r aque (necesse igt aut albā aut nigrā eē aq. sit itaq3 albū pmū). i. pma qlitas q cōuenūt aer r aq (silr igt r. p. y). i. igni 3rio aq (existet siccitas) supple r nigredo rc.

¶ Erit igitur r. p. ignis transmutatio i aquam contraria euiz existit. Ignis enim prius niger erat: deinde autem siccuz. Aqua aūt humida. deinde autez alba.

¶ Istis suppōnibº pmissis arguit phus 3 opionē sic. ignis r aqua sunt elta mediata: r tn sūt iuicē trāsmutabilia. igr aliq elta mediata sunt iuicē trāsmutabilia. tz pña: cū minori r maior declarat ex suppōnibº pmissis. nā aer r ignis seu aer r aqua iuicē trāsmutant rōne 3rietatis: sed maiorez 3rietate hūt ignis r aqua: q aer r ignis seu aer r aqua igr rc. pma pars añtis est nota: qz nō fit trāsmutatio i elemētis nisi rōne 3rietatis. r scda declarat ex scda: r 3º suppositiōe: qm aer r aq pueniūt in albedie r 3riat tm in humiditate r siccitate. aer aūt r ignis pueniunt i siccitate: r 3riant solū in albedine r nigredie. igr ignis r aqua in nulla qualitate pueniūt: sed 3riantur in oibº qlitatibº pmis: qm aqua est humida r alba: ignis vo est siccus r niger r p pñs. maior est 3rietas iter ignē r aquā q iter aerē r aquā aut q iter aerē: r ignē. Le. li. (Erit igr r. p. igni trāsmutatio in aquam. 3ria enz est aqua igni) magisq aer illis (p. enim pmuz nigrum erit. deinde aūt siccum: aqua autem humida: deinde alba).

¶ Palam quidez vtiq3 quoniā omnibus adinvicem erit transmutatio r in his. Et qm i. g. terra existūt reliqua duo symbola nigrū r humidum. hec. n. nō pungunt vnq3.

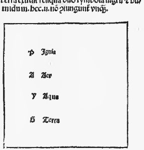

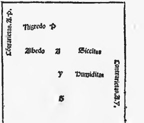

¶ Ex pdictis Arist. cõcludit ꝯ opinionẽ ꝙ oĩa elẽta sunt inuicem trãsmutabilia. nam oĩa elẽta: aut sunt mediata aut imediata: si imediata illa sunt trãsmutabilia inuicẽ per opinionẽ. Si aũt mediata illa ẽt sunt trãsmutabilia. vt pbatum est. nam ignis ⁊ aqua sunt inuicem trãsmutabilis. igitur pidẽ aer ⁊ terra. pꝫ ꝯñ. qꝛ tãtã ꝯrietatem hñt aer ⁊ terra quãtã ignis ⁊ aqua. aer eni est albus ⁊ siccus: ⁊ terra est nigra ⁊ humida: stãte isto mõ loquẽdi phi de ꝯrietate qualitatum elemẽtoꝝ. noluit. n. Aris. noĩare pprias qualitates elemẽtoꝝ vt ostẽderet se arguere in mã cõi: ⁊ in terminis cõibus ⁊ daret itelligere hãc demõstrationẽ locuꝫ hẽre in qbuscũqꝫ terminis. L. c. li. (Palã vtiqꝫ qm̃ oĩb⁹ elemẽtis ad inuicẽ erit trãsmutatio ⁊ in his) que sunt imediata (Nam in. g. terio existũt reliq duo simbola nigrũ ⁊ humidũ. hec enim nõ ꝯiunguntur vnqꝫ) in aere: sed eoꝝ ꝯria. vꝫ. album ⁊ siccũ. ¶ Notãdũ ꝙ ista demõstratio possꝫ tripl'r ipediri. pmo qdẽ ponẽdo pcessum ifinitũ in elemẽtis sic ꝙ iter extrema elemẽto eẽnt ifinita elemẽta media: ⁊ qm̃ nõ ꝯtingit pcedere de extremo ad extremum nisi p mediũ. iõ nõ erit trãsmutatio eltoꝝ mediatoꝝ ⁊ extremoꝝ nisi sit trãsmutatio omniũ eltoꝝ medioꝝ: ⁊ qm̃ nõ ꝯtigit ifinita ptrãsire iõ poterit esse trãsmutatio eltoꝝ medioꝝ ⁊ imediatoꝝ absqꝫ trãsmutatiõe extremorum ⁊ mediatorum. Istam cauillationeꝫ excludit phs per pmam supponẽ di. nõ esse pcessum ifinituꝫ in eltis sm rectitudinẽ: sꝫ esse statuꝫ in sursum ⁊ deorsuꝫ: quam supponẽ stati pbabit. Secundo põt impediri dicta demõstratio ponẽdo ꝯrietateꝫ i eltis imediatis ⁊ nõ i eltis mediatis: sic ꝙ nõ ꝯriatur ignis ⁊ aqua. lꝫ ꝯrienẽ ignis ⁊ aer: ac ẽt aer ⁊ aq̃ in casu isto esset trãsmutatio in eltis imediatis pp ꝯrietatẽ. nõ aũt in eltis mediatis ppter defectum ꝯrietatis. Hãc cauillationem itꝫ excludit phs per secũdam supponẽ ostẽdẽs ꝙ nõ est eadẽ ꝯrietas ignis ⁊ aeris: ⁊ aeris ⁊ aque: sed alia ⁊ alia ꝯrietas: nunqꝫ. n. aliqua duo ꝯriantur vni ⁊ eidem diuersis ꝯrietatibus qn illa ꝯrienẽ iter se. ppterea nõ est pole ignẽ ⁊ aquã ꝯriari aeri qn ignis ⁊ aqua ꝯrienẽ iter se. Tertio põt ipediri pdicta demõstratio ꝯcedẽdo ꝯrietatẽ in eltis mediatis: sicut i elemẽtis imediatis. nõ tñ ppter hoc trãsmutãtur inuicem elemẽta mediata sic imediata: eo qꝛ nõ quelibꝫ ꝯrietas facit trãsmutationẽ. Albũ enim ⁊ nigrũ pprie sumpta ac etiã dulce ⁊ amaꝝ: seu graue ⁊ leue sunt ꝯria: nõ tamẽ ppter hoc trãsmutantur inuicem. Enam istã cauillationem excludit phs per tertiã supponẽ ostẽdẽs elemẽta mediata hẽre maiorẽ ꝯrietatẽ qꝫ elemẽta imediata: ex eo qꝛ elementa imediata ꝯueniũt in aliqua qualitate pma. nõ aũt elemẽta mediata: ꝯstat aũt ꝙ si minor ꝯrietas sufficit ad motũ a fortiori maior ꝯrietas.

6 ¶ Qm̃ aũt non in infinitũ possibile est ire quod futuri eramus ostẽdere ad hoc prius venim⁹ manifestũ ex his. Si eni rursus ignis. p. i aliõ trãsmutatur ⁊ non reuoluitur. V. g. in. x. Contrarietas igitur iter. p. ⁊. x. alia existet pter pdictas. Nulli. n. idẽ supponitur. g. y. a. p. qõ. x.

¶ Postqꝫ phs pbauit ꝙ nõ sunt inuicem trãsmutabilia elementa imediata nisi ẽẽt sint iuicem trãsmutabilia elta mediata: sic ꝙ ñ ẽ trãsmutatio i medijs nisi ẽt sit transmutatio in extremis. et hoc ex fundamento pmo suppõnis. vꝫ. ꝙ nõ cõtingit pcedere in ifinitũ in elemẽtis. iõ vt demõstratio nullũ impedimẽtũ habeat illa suppõ demonstratur quaꝝ pma est hec. si ignis absqꝫ reuersione est trãsmutabilis in 5m elemẽtũ necesse est illoꝝ aliquã eẽ ꝯrietatẽ a ꝯrietatibus oĩum alioꝝ elemẽtoꝝ distinctã: ita ꝙ si transmutatio ignis nõ est in aerẽ: neqꝫ in aquã neqꝫ in terram: sed i elemẽtũ 5m supra ignẽ nũcupatũ. x. necesse est ꝯrietatẽ iter ignem ⁊. x. nõ esse ꝯrietatẽ iter igneꝫ ⁊ aerẽ: neqꝫ iter aerem ⁊ aquã: neqꝫ iter aquã ⁊ terram. ⁊ ꝯsequẽter nõ eẽ ꝯrietatẽ iter ignẽ ⁊ aquaꝫ neqꝫ iter aerẽ ⁊ terrã. Et ꝙ hoc sit verũ manifestũ ẽ ex secũda suppõne. ideo enim aer nõ ꝯriatur igni ⁊ aque eadem ꝯrietate: sed diuersa: qꝛ aer ignis ⁊ aq̃ nõ sunt idẽ: sed diuersa. cõstat autẽ ꝙ. x. qntũ elemẽtum nõ est ignis nõ aer: nõ aqua: neqꝫ terra. igitur ꝯrietas istius ad ignẽ distinguitur a ꝯrietate oĩum alioꝝ elemẽtoꝝ. L. c. li. (Qm̃ aũt in infinitũ nõ possibile est ire) in elemẽtis (qõ futuri eramus ostendere) dum illud supponebatur a nobis (Ad hoc. n. pus venimus) sm intẽtionẽ nostram vt illud essꝫ (manifestũ ex his) que iam dicentur (si. n. rursus ignis. p. in aliud nõ trãsmutatur ⁊ nõ reuoluitur) ad aliqõ iferioꝝ elemẽtoꝝ (vbi grõ in. x. ꝯrietas igitur iter. p. ⁊. x. alia existet pter) ꝯrietates (pdictas. nulli enim idẽ supponitur) eoꝝ que sunt (. g. y. a. p. qõ est. x.) qntũ elementũ.

¶ Sit igitur. p. r. ⁊. x. f. r. aut oĩbus vtiqꝫ existet g. y. a. p. transmutantur enim inuicẽ. Sed ꝙ hoc qdẽ sit nõdũ demonstratuꝫ est.

¶ Secũdo ppositio. si est 5m elementũ supra igneꝫ necesse est aliquam qualitatẽ eius cuilibꝫ elemẽtoꝝ infenoꝝ cõpetere. illa ppositio pꝫ. nam ex quo est iter ignẽ ⁊. x. 5m elementum ꝯrietas distincta a singulis ꝯrietatibus omniuꝫ alioꝝ elemẽtoꝝ. per pmã ppõnẽ. necesse est illius ꝯrietatis vnum extremũ esse in igne: ⁊ aliud eẽ in. x. 5o elemento. ponitur igitur ꝙ illius ꝯrietatis extrema ꝯria sint. r. f. sic ꝙ r. sit in igne. ⁊. f. in. x. 5o elemẽto: quo posito sequitur ꝙ. r. q̃litas sm quã ignis ꝯriatur quĩto elemẽto cõpetit aeri aque ⁊ terre. nam cum qõlibꝫ elementũ sit trãsmutabile in qõlibet aliud elemẽtum: qõ quidẽ est necessariũ lꝫ nõdũ demõstratũ: ponẽdo elemẽta infinita: oꝫ ꝙ nõ solũ ignis sit trãsmutabilis in 5m elemẽtum: sed etiaꝫ aer aqua ⁊ terra. igitur istis correspondet aliq̃ qualitas sꝫ quaꝫ ꝯriantur quĩto elemẽto: sed nõ videtur nisi. r. qualitas. igitur ⁊c. L. c. li. (Sit igitur. p. r.) i. sit igitur qualitas. r. in. p. igne. (. x. aũt. f.) i. sit. f. alia qualitas ꝯria in. x. elemẽto 5o. (r. vtiqꝫ oĩbus existet) elemẽtis que sunt (. g. y. a. p. trãsmutantur. n. inuicẽ) omnia elemẽta (si. n. hec qdẽ sit) veꝝ illud tñ (nõdũ demõstratũ ẽ)

¶ Sed illud manifestũ qm̃ si rursus. x. in aliud alia erit contrarietas. Et. x. existet ⁊ igni. p. ⁊ non que existet. y. ⁊. p. Similiter aũt semper eũ adiecto contrarietas aliqua existet ei⁹ que ante. Quapropter si infinita: ⁊ contrarietates infinite vni existũt.

¶ His duab⁹ ppõnib⁹ demõstratis phs illõ suppõnẽ ostẽdit sic arguẽdo. si esset 5m elemẽtũ alia esset ꝯrietas a ꝯrietatib⁹ oĩuꝫ alioꝝ elemẽtoꝝ: ⁊ eadẽ qualitas numero oĩb⁹ inferiorib⁹ elemẽtis cõpeteret igni. per ideꝫ si essꝫ sextuꝫ elementũ: alia essꝫ ꝯrietas a ꝯrietatib⁹ omniũ alioꝝ eltorum: ⁊ vna alia qualitas disticta ab oĩbus alijs i esset oĩb⁹ inferiorib⁹ elemẽtis. pꝫ ꝯñ. qꝛ sicut. r. q̃litas p quã ignis ꝯriatur. x. qnto elto cõpetit igni ⁊ oĩb⁹ alijs iferioribus eltis ita in qnto elemẽto opꝫ dare vnã qualitatem distinctã ab omnib⁹ alijs qualitatib⁹ omniũ elemẽtoꝝ cõpetẽrẽ cuiliꝫ illoꝝ per quã ꝯriatur. 6o. elemẽto. ¶ Tũc arguitur sic. si esset 6m elemẽtũ alia essꝫ ꝯrietas a ꝯrietatib⁹ oĩum alioꝝ eltorum: ⁊ alia qualitas cõpetẽs tñ oĩbus inferiorib⁹ elemẽtis: ⁊ sic consequẽter de 7o. ⁊ 8o. elemẽto. igitur si ifinita eẽnt elementa infinite essent cõtrarietates ⁊ infinite eẽnt qualitates cõtrarie conuenientes terre aque aeri igni p quos hec elta ꝯriarentur ifinitis eltis: ⁊ sic habetur veritas suppositionis ꝙ si infinita essent elemẽta infinite essent cõtrarietates ⁊ infinite qualitates ꝯtrarie in eodẽ essent. L. li.

(Sed illud manifestum ꝙ si rursus .x. i aliud elemētū) trāsmutaꝛ in sursum (alia erit ↄrietas ⁊ nō) ↄrietas (que x. existit ⁊ igni. ꝓ similr aūt addito) .i. cum adiuncto quocūq alio elemēto (ↄrietas aliqua) .i. aliqua qualitas contraria (existit eis) oibus elemētis (que añ) illud elementum sunt (quapropter si īfinita) sunt elementa (⁊ ↄrietates infinite vni existūt) elemēto.

¶ Si autem hoc non erit diffinire neq generare. Oportebit enī si erit aliud ex alio tot transire qualitates: ⁊ amplius plures.

¶ Et ꝙ istud ↄñs sit impossibile arguit phs deducēs ex illo quattuor icōueniētia: quoꝝ pmū est: ꝙ nullius elemēti est diffinitio nec generatio. pma pars pꝫ. qꝛ nullius est diffinitio nisi per oia sua pncipia ex quo diffinitio daꝛ causa īnotescendi: sed nullius elemēti oīa pncipia possunt igredi diffinitionē suam: si illa sunt infinita: cum infinitū sm ꝙ ifnitū sit ignotū. pmo phy. ostensū enim est supra q̄litates pmas esse pncipia formalia elementoꝝ. Secunda pars pbaꝛ. Si enim generabiꝛ aliqd elemētū ex alio elemento oportebit ptransire infinitas qualitates: ꝙ cū fieri non possit non erit generatio. Appellat enim Aris. qualitates infinitas: tot ⁊ amplius plures: qꝛ infinitū. vt scribiꝛ 3° phy. est cuius partem accipiētibus semp est aliquid extra accipe: ita ꝙ non possumus tot accipe ab infinito: qn ab eodē ampli⁹ plura possum⁹ accipe ꝓpt ea nō conuenit ifinita ptrāsire. vult ergo phs dicere: ꝙ si ponanꝛ infinite qualitates opꝫ ptrāsire tot qualitates sm numerum finitū: ⁊ ēt amplius plures sm quēcūq alium numerum maiorem finitū: ꝓpter qd nunq fieret generatio. Le. li. (Si autem hoc) erit veꝝ ꝙ vni insunt ifinite qualitates (non erit diffinire nihil: nec generare) .s. elementū (oportebit enī si erit aliud ex alio tot trāsire qualitates: ⁊ amplius plures).

¶ Quapropter in quadam quidē nunq transmutatio erit. V. g. si infinita media necesse ifinita elementa.

¶ Secūdum icōueniēs: ꝙ non est possibilis trāsmutatio inuicem elementoꝝ extremoꝝ. pbaꝛ. Si sunt elementa extrema: ⁊ cum hoc sunt infinita elemēta. opꝫ elementa media esse infinita. ⁊ per ↄñs necesse est infinita elemēta ptrāsire anteq deueniaꝛ ad trāsmutationē elementorū extremoꝝ inuicem: cū nō sit possibilis trāsmutatio extremorum nisi sit possibilis transmutatio medioꝝ. Si ergo media sunt infinita nunq extrema inuicē trāsmutabunꝛ cum nō sit possibile ifinita ptrāsire. Le. li. (Quapropter in quadā quidē elemēta) .s. in extrema (nunq erit transmutatio. v. g. si infinita media necesse autē fieri infinita elemēta) anteq perueniatur ad extrema.

¶ Amplius aūt neq ex aere i ignē trāsmutatio si infinite contrarietates generare.

¶ Tertiū icōueniēs: ꝙ nō est possibilis trāsmutatio elementoꝝ imediatoꝝ sic ꝙ aer ⁊ ignis nō poterūt inuicem trāsmutari: neq aer ⁊ aqua si infinite sunt contrarietates ⁊ cuilibꝫ elemēto insunt infinite qualitates contrarie: qꝛ tanta est resistentia: quāta est actiuitas: cum finitū non sit maioris actiuitatis q resistentie. lꝫ enim vna qualitas obtineret sup aliā: nō tamē infinite super ifinitas. Semp enim iter agēs ⁊ passum reqriꝛ ꝓportio maioris inequalitatis: que ꝓportio esse non possꝫ iter elemēta si haberent qualitates infinitas: qꝛ nullum infinitū est altero maius: neq ifiniti ad finitū est aliqua proportio. Le. li. (Ampli⁹ autem neq ex aere) contingit generari (ignem si infinite contrarietates) sunt in elementis.

¶ Fiunt aūt ⁊ oīa vnū. necesse enim existere oēs in inferioribus quidē. p. que superioꝝ: his aūt que inferioꝝ: quapropter oīa vnū erunt.

¶ Quartū icōueniēs ꝙ oīa elemēta sunt vnū elemētum eo ꝙ oēs qualitates oiū elemētoꝝ supioꝝ sunt qualitates omniū elemētoꝝ inferioꝝ: ⁊ ecōtra. si elemēta sunt ifinita: ⁊ ↄrietates ac qualitates īfinite. Si enim oēs qualitates aeris ⁊ ignis que dicunꝛ elemēta supiora essent aq ⁊ terre: que dicunꝛ elemēta īferiora: ecōtra etiā oēs qualitates terre ⁊ aque essent aeris ⁊ ignis. Ita in ꝓposito ponendo infinita elemēta: cum īfinitis qualitatib⁹ ⁊ ↄrietatibus. si oēs qualitates elemētoꝝ superioꝝ supra ignem sunt in elemētis inferiorib⁹: que sunt ignis aer aqua ⁊ terra. vt pbatum est. opꝫ econtra omnes qualitates hoꝝ elementoꝝ inferioꝝ esse in illis elemētis superiorib⁹ icipiētibus a quinto elemēto: quo cōcesso: pꝫ ꝙ omnia elemēta sunt vnum elemētū. Si enim eedē qualitates specie que sunt in igne essent in ceteris elemētis: ⁊ ecōtra. de necessitate oīa ista quattuor elemēta essent vnum elemētū: ex eo qꝛ qualitates pme sunt differētie formales elemētorum. Ita in ꝓposito si essent infinita elemēta: ⁊ oēs qualitates vni⁹ eēnt qualitates omniū alioꝝ ⁊ ecōtra: omnia elemēta essent vnum elemētum: qꝛ non possent differre per formas substātiales nisi etiā differrēt per formas accidentales. Accidētia enim magnam partē cōferūt ad cognoscēdum qd quid est. inquit Aristo. in ꝓlo. de anima. lꝫ igiꝛ forma substātialis ignis differat a qualitatibus eius. tamen statī cum elemētum aliquod adeptum est omnes qualitates ignis statim fit ignis. ita si vnum elementū haberet omnes qualitates alterius necessario esset idē illi specie. sicut enim res se habꝫ ad esse: ita se habet ad vnitatem ⁊ distinctionē. Sicut ergo ignis non remanet in suo esse naturali sine ꝓprijs qualitatibus. Ita nō remanet in esse distincto sine qualitatib⁹ distinctis. Si igiꝛ oīa elemēta haberēt easdē qualitates: omnia essent vniꝫ specie: ⁊ idē elementū: qd erat pbādum. Le. li. (Fiūt autem ⁊ omnia vnum necesse enim ⁊ oēs existere iferioribus. q. p.) .i. qualitates pmas (que superioꝝ) sūt (his aūt) .i. supiorib⁹ etiā est necesse oēs qualitates (que inferioꝝ) sunt elemētoꝝ (quapropter oia vnum erunt)

Contra predicta

arguiꝛ. ⁊ pmo ꝙ nō si sunt finita elemēta ifinite sunt cōtrarietates: qꝛ non si sunt ifinita mixta ifinite sūt ↄrietates. igiꝛ ⁊c. tꝫ ↄña: qꝛ sicꝫ elementa. ita ⁊ mixta differunt specie. ¶ Secūdo arguiꝛ ꝙ non si sunt infinita elemēta qdlibꝫ illoꝝ hꝫ infinitas qualitates: quia aliquid pōt per vnam differentiā ab infinitis rebus differre. sicut si eēnt infinite species brutoꝝ: homo per vnam differentiam. s. per rōnale differret ab omnib⁹ illis: poterit igiꝛ vnū elementum differre ab infinitis elemētis per vnam qualitatem tm. ¶ Tertio arguiꝛ ꝙ non si sunt infinite qualitates sunt infinite ↄrietates: quia vni cōtrarietati correspōdent due qualitates: ⁊ duabus ↄrietatibus correspondēt quattuor qualitates. igiꝛ semper numerus qualitatum est duplus ad numerū ↄrietatum: ⁊ per ↄñs. si essent infinite qualitates non tot essent ↄrietates. ¶ Quarto arguiꝛ ꝙ non omnes qualitates elemētoꝝ superioꝝ competūt oibus inferioribus ponēdo elemēta infinita: quoniam aer ↄriaꝛ igni in humiditate: ⁊ tamen humiditas nō inuenꝛ in quolibꝫ elemēto inferiori. igiꝛ ꝑ idem: si ignis ↄriareꝛ 5° elemento: ex qualitate non oporteret illam inuenire in omnibus inferioribus elemētis. ¶ Ad pmū negaꝛ ↄña. nec est simile de mixtis ⁊ elemētis: quia mixta nō determinant sibi qualitates summas: sicut elemēta. sufficit enim mixta distingui per easdem qualitates pmas sm magis

eminus:nõ aũt sic est de elemẽtis:oz.n.quodlibet elemẽtoꝝ bẽre vnuz extremũ vnius ꝯrietatis in summo:vnde ꝙ oĩa mixta cõponunt̃ ex quatuoꝛ elemẽtis. Ideo qualitates p̃me nõ sunt differẽtie formales mixtoꝝ:sicut ꝛ elementoꝝ:ꝑpterea elemẽtis infinitis cõpetũt qualitates infinite:ꝛ qꝛ qõlibꝫ elemẽtũ cuilibꝫ elemẽto ꝯriat̃:ideo necessario sunt ifinite ꝯrietates. ℂ Ad 2m dr̃.ꝙ nõ est similitudo de differẽtia p̃maꝝ qualitatũ ꝛ alijs differẽtijs. Nã semꝑ tot cõpetũt qualitates vni elemẽto quot sunt ꝯrietates. Ideo qꝛ ꝯrietates sunt tñ due cuilꝫ elemẽto cõpetunt solũ due qualitates p̃me. ꝛ per ꝯñs.si essent infinite ꝯrietates infinite q̃litates cuilꝫ elemẽto correspondere͂t. Ex quo.n. qõlibet elemẽtũ cuilꝫ elemẽto ꝯriat̃:ꝛ nullum elemẽtũ pluribꝰ elemẽtis ꝯriat̃ eadem ꝯrietate.per scdaz suppõnẽ:necesse est qõlibꝫ elemẽtuz infinitis elemẽtis ꝯriari ifinitis ꝯrietatibus:qđ esse non posset nisi hẽret ifinitas qualitates.v̄.g.si ignis ꝯriat̃ q̃nto elemẽto.oz ꝙ hẽat vnã qualitatẽ per quã ꝯriat̃ illi:ꝛ si ꝯriat̃ 6o elemẽto:opz iteꝝ ꝙ habeat vnam aliã qualitatẽ:per quam ꝯriet̃ illi:ꝛ sic i ifinitũ. Non.n.põt ignis ꝯriari duobꝰ elemẽtis ꝑ vnã qualitatẽ solũ. ℂ Ad 3m negat̃ ꝯña.qꝛ lꝫ illud sequit̃ i numeris finitis.nõ tamẽ in numeris ifinitis.signato.n.vno tp̃e finito ꝯtinẽte ãnos ꝛ dies necessario sunt in illo plꝛes dies q̃ anni. Tñ signato tp̃e ifinito in illo nõ sunt plures dies q̃ ãni:qꝛ ãni sunt eque ifiniti sicut dies. Ita in ꝓposito signatis q̃buscũqꝫ ꝯrietatibꝰ finitis semꝑ nũerus qualitatũ erit duplus ad numerũ ꝯrietatuz.tñ si qualitates eẽnt ifinite necessario ꝯrietates eẽnt infinite. Nam cum vni ꝯrietati non correspondeãt nisi due qualitates:finite ꝯrietates nõ faciũt nisi finitas qualitates. ℂ Ad 4m negatur ꝯña:nec est simile:qꝛ aer ꝯriat̃ vni.4.elementoꝝ.vꝫ.terre in ambabus qualitatibꝰ:ipm aũt 5m elemẽtum nulli 4.elemẽtoꝝ possꝫ ꝯriari in duabꝰ qualitatibꝰ. Nam si ꝯriaret̃ alicui in ambabus qualitatibus videt̃ ꝙ elemẽto aeris:sicut aqua ꝯriat̃ aque in ambabus qualitatibꝰ:quia dato ꝙ aer eque p̃mo ꝯriet̃ duobꝰ elemẽtis diuersaꝝ specierum.vꝫ.terre ꝛ 5o elemẽto:qđ est impossibile:cũ vni sit tñ vnũ ꝯriũ per se p̃mo.vt ꝓbat Aristo. p̃mo ce.ꝛ.10.methaph. Non etiã 5m elemẽtũ posset cõtrariari cuilibꝫ elemẽtoꝝ quatuoꝛ tñ in vna qualitate distincta continue a qualitate alterius elemẽti:q̃m tũc nõ oĩa elemẽta essent eque simplicia:qđ est falsum.ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ qõlibet quatuoꝛ elemẽtoꝝ haberet tres qualitates p̃mas.s.duas per quas distinguit̃ ab alijs tribus elemẽtis.ꝛ vnã tertiã per quoz distingueret̃ a q̃nto elemẽto:ipsum aũt q̃ntuz elemẽtum necessario haberet quatuoꝛ qualitates p̃mas:per quas distingueret̃ a.4.elemẽtis:ex quo nulli illoꝝ ꝯriaret̃ in duabus qualitatibꝰ. Arguat̃ ergo sic. Dato 5o elemẽto:aut ambe qualitates illi ꝯrie inueniunt̃ in aliquo.4.elemẽtoruz aut.4.elemẽta ꝯriant̃ illi per quatuoꝛ qualitates p̃mas:aut in.4.elemẽtis inuenit̃ vna tñ:per quam ꝯriat̃ 5o elẽto:sed nõ põt dari p̃mũ:nec 2m vt ꝓbatũ est.ergo 3m dabitur.ꝛ habet̃ intentum.

37 ℂ Admirabit̃ autem aliqs aliquos dicẽtes plura vno corpoꝝ elemẽta vt non trãsmutẽt inuicem:sicut Empedocles inq̃t:quõ cõtingit eis dicere cõparabilia elementa. Sed tñ dicit sic. hec.n.equalia esse omnia.

ℂ Tertia opinio antiquoꝝ fuit ꝙ nulla elemẽta sunt inuicem trãsmutabilia:ꝛ hec fuit opinio Emp̃.ꝛ suoruz sequacium. Nam q̃a p̃ncipium materiale semꝑ debꝫ manere:ꝛ ipsa elemẽta erãt p̃ncipia mãlia rerum generabiliũ ꝛ corruptibilium:ſꝫ Emp̃.ideo ꝯñter dixit ea esse inuicem intransmutabilia: subiũxit tamẽ ipsa esse inuicem comparabilia ꝛ equalia:ꝛ hoc fuit dignũ admiratione. Nam ꝙ elemẽta sint inuicẽ intrãsmutabilia:ꝛ cum hoc sint comparabilia ꝛ equalia videt̃ implicare cõtradictionẽ vt statim ostẽdet̃. L.e.li.(Admirabit̃ aliqs)sapiens naturalea ipsos antiquos(dicẽtes plura vno elemẽta corpoꝝ)cum hoc(vt non trãsmutent inuicem:sicut Empedocles quomodo contingit eis dicere comparabilia elemẽta:ſꝫ tamẽ dic̃ sic.hec enim equalia oĩa esse inq̃t)ipse qđ eẽ non põt absqꝫ trãsmutatione elemẽtoꝝ adinuicem.

ℂ Si ergo ſm quantũ necesse idez aliquid esse existens in omnibus comparabilibus quo mẽsurantur. V.g.si ex aque pugillo erunt pugilli aeris.x. Idem aliquid erant igitur ambo si mẽsurantur eodem.

ℂ Cõtra istam opinionẽ arguit Arist.hoc nõ posse stare simul ꝙ elemẽta sint inuicẽ intrãsmutabilia:ꝛ tamen sint inuicẽ comparabilia ꝛ equalia.nam cum duplex sit equalitas.s.in quãtitate ꝛ in q̃litate ph̃s p̃mo arguit elementa esse inuicẽ trãsmutabilia si sunt equalia in quantitate.si enim sunt comparabilia ꝛ equalia ſm quãtitatez:necesse est in illis aliq̃d idẽ esse in quo illa comparant̃:nõ enĩ est possibile aliqua mẽsurari ꝛ adequari ſm quantitatez nisi existat aliq̃d in eis quo illa mẽsurent̃.verbi grã.si ex vno pugillo aque erũt decẽ pugilli aeris aliq̃d erit vnũ ꝛ idẽ in eis:videlꝫ vna ꝛ eadez materia:ꝛ sic ambo.s.aer ꝛ aqua mẽsurant̃ eodem.ratio enim ex vno pugillo aque fiũt decem aeris:q̃a tanta materia quãta est sub vno pugillo aq̃ postea est sub decẽ aeris:ꝛ qꝛ habẽtis eandẽ mãꝫ sunt inuicem trãsmutabilia.vt ostẽsum est p̃mo huius:ꝑpterea elemẽta sunt inuicẽ trãsmutabilia si sunt equalia ſꝫ quãtitatem. L.e.li.(Si ergo ſm quantum)oĩs elemẽta sunt equalia(necesse idez aliq̃d esse existẽs:in omnibus cõparabilibus quo mensurantur.verbi grã.si ex aque pugillo erũt aeris decẽ pugilli:idem igit̃ aliq̃d erũt ambo).i.erit in ambobus(si mensurant̃ eodem).

ℂ Si autem nõ sint ſm quantũ cõparabilia:vt quãtũ ex quanto:sed ſm quantũ potest. V.g. si pugillus aque equaliter põt infrigidare ꝛ.x. aeris ꝛ sic non ſm id quod quãtum comparabilia:sed ſm id qđ possunt aliquid.

ℂ Deinde arguit ph̃s ꝙ elemẽta sunt inuicẽ trãsmutabilia si sunt equalia ſm qualitatẽ p̃mittẽs duas distinctiones:quarum p̃ma est.ꝙ duplex est quantitas.vꝫ.simpl'r ꝛ ſm quid.ista distinctio declarat̃.nam cuz duplex sit equalitas.vꝫ.ſm quãtitatez ꝛ qualitatẽ:equalitas ſm quãtitatem est equalitas extensionis et dimensionis.equalitas autem ſm qualitatez est equalitas virtutis:ꝛ ponẽ exemplũ p̃mi.dicimus enim ꝙ locus ꝛ locatuz sunt equalia.q̃a tãta est longitudo ꝛ latitudo in locato quãta in loco.ꝛ ecõtra:exẽplum secũdi.vnus pugillus aque ꝛ decẽ aeris sunt equales:q̃a tantũ põt infrĩdare vnus pugillus aque q̃ztũ x.aeris.certũ est ꝙ hꝫ nõ est equalitas extẽsionis:sed tñ eq̃litas v̓tutis ꝛ potẽtie:q̃m ꝓpriũ est q̃ztitati ſm eã eq̃le aut inequale dici.vt habet̃ in p̃dicamẽtis.iđ sicut est duplex equalitas:ita duplex est quãtitas.videlꝫ simpl'r ꝛ ſꝫ quid:quãtitas simpl'r est quãtitas extẽsionis:q̃ztitas autẽ ſm quid est quãtitas virtutis ꝛ potentie:ideo si conceditur vnũ pugillũ aque ꝛ decez aeris esse equales in q̃ztitate illud non est intelligendũ de q̃ztitate simpl'r que est quãtitas extẽsionis.sed de q̃ztitate ſm q̃d que est q̃ztitas virtutis ꝛ potentie.potuisset ergo dicere Empedocles elemẽta nõ esse cõparabilia ſm q̃ztitatez simpl'r:sed ſm quãtitatẽ virtutis ꝛ potẽtie. L.e.li.(Si aũt nõ sic ſm quantũ cõpa/

rabilia) sunt inuicem elemēta (vt quantū ex quanto fiat ſꝫ quātuꝫ pōt) .i. ſm quantitateꝫ ỽtutis ⁊ potentie (verbi gratia. ſi pugillus aque equaliter pōt īfridare vt decē aeris ⁊ ſic ſm quātitatem virtutis ⁊ nō ſm id quod) quantum eſt ſimpliciter extēſiue (comparabilia ſunt ipſa elemēta: ſed ſecūdum id quod poſſunt aliqd) .i. ſecūdum potentiam ⁊ virtutem.

¶ Erit ergo ⁊ non quanti menſuram comparare: ⁊ ſm potentias ⁊ ſecūdū proportiones. V. g. vt hoc calidum: hoc autem album: hoc autem vt hoc ſignificat: in quali quidem ſimile: in quanto aūt equale.

¶ Secunda diſtinctio eſt. ꝙ equalitas virtutis ⁊ potentie dupl'r pōt intelligi: aut ſm eādem virtuteꝫ: aut ſm diuerſas virtutes. Exemplum pͥmi: vt vnus pugillus aque pōt tm̄ infrigidare quantū decē aeris. Exemplū ſecūdi vt aq̄ pōt tantū dealbare quantum aer calefacere. quādo ergo Empedocles dicit ꝙ elemēta ſunt equalia in virtute non loquiť de equalitate virtutis ſm diuerſas potētias: quia talis non eſt proprie equalitas in quātitate: nec in qualitate: ſed eſt proportio. loquiť ergo empedocles de equalitate ſm eandem virtutem: que licꝫ non ſit ꝑprie equalitas in quantitate eſt tamē proprie equalitas ī qualitate: dicitur enim 5° metaphyſicc. ꝙ vnum in ſubſtātia facit idem ⁊ vnum in quātitate facit equale: ⁊ vnum in qualitate facit ſimile: equalitas ergo proprie loquēdo non facit diuerſum: necꝫ diſſimile: ideo equalitas ỽtutis eſt accipiēda ſꝫ vnam virtutem ⁊ nō ſm diuerſas. L. c. li. (Erit ergo) ſm predicta (⁊ non quanti menſurā comparare) aliqua vt in exemplo dato (ſed etiā ſm potētias ⁊ ſm ꝑportioneꝫ. v. gratia. vt hoc calidum hoc album) dicūt diuerſas potentias ⁊ eādem ꝑportionem: non autem dicūt equalitatem (hoc aūt vt hoc) .i. vnū ⁊ vnum ſignificat (in quali quideꝫ ſimile in quanto aūt equale).

¶ Inconueniens ergo videbitur ſi corpora immutabilia entia non proportione comparabilia: ſed menſura potentiarum: ⁊ ꝙ eſſe equale calidꝫ aut ſimile: ignis tm̄ ⁊ aeris multiplex. Idem enim eſt plus: quia homogeneos taleꝫ habebit rationem.

¶ Iſtis duabus diſtinctionibus ꝑmiſſis arguit Ariſto. ꝙ incōuenit elemēta eſſe inuiceꝫ trāſmutabilia: ⁊ tamē eſſe equalia: nō quidem equalitate diuerſarum potentiarū ⁊ virtutum. ſed equalitate eiuſdem virtutis ⁊ potentie: eo modo quo dicimus modicum ignis habere tantā virtutē ⁊ potentiam ſicut multum aeris: cum enim idem equale ⁊ plus dicant aliquid eiuſdeꝫ rōnis: ſi elemēta ſunt ſic cōparabilia ꝙ ſint equalia equalitate eiuſdem ỽtutis ⁊ potentie: neceſſario vnum ad alterū habebit talē proportionem: ꝙ ambo cōmunicabūt in materia ⁊ ꝯſequēter mutueꝫ poterūt trāſmutari. Fiat ergo hoc arm̄. elementa ſunt equalia ſm Empedocleꝫ. igiť ſunt equalia ſm quantitatē aut ſm qualitatē: ſi ſm quantitatem: illa habent eādem menſuram cōmunem. ſi ſm qualitatē illa habēt eandem potentiā ⁊ virtutem cōmunē: ſed non eſt poſſibilia in elementis idētitas mēſure ⁊ potētie: aut ỽtutis abſqꝫ idētitate materie. igiť elemēta habēt eādē materiā: ⁊ ꝯſequēter ſunt inuicem tranſmutabilia: pꝫ ꝯña ex determinatis in ꝑmo li°. vbi dictum eſt omnia cōicantia in materia eē inuicem tranſmutabilia. L. c. li. (Incōueniēs ergo videť ſi corpora īmutabilia entia) .i. ꝙ elemēta ſunt trāſmutabilia ⁊ tamē ſūt equalia (non proportione comparabilia) ſm diuerſas virtutes ⁊ potētias: quia tūc non eſſent equalia (ſed menſura potētiarū) eiuſdeꝫ ỽtutis (ꝙ eſt eſſe equale calidꝫ aut ſimile) eo modo quo dicimus ꝙ ignis (tm̄ ⁊ aeris multiplex) ſunt equalia: idem enim ⁊ plus: qꝛ homogeneos) .i. aliquid eiuſdeꝫ rōnis dicit (talem habebit relationē) .i. proportionē ꝙ ambo comparata cōmunicabunt in materia ⁊ ꝯſequēter erūt inuicem trāſmutabilia.

¶ Notādūꝫ ſm Cōm. hic. ꝯmēto. 12. ꝙ res ſunt equales triplici equalitate: videlꝫ ſm quātitatē ſm qualitatē: ⁊ ſꝫ proportionē. Ver. gratia. hoc calefacit quantuꝫ hoc infrigidat: ſed tamē iſta equalitas que eſt ſm proportionē nō diciť vere equalitas: ſed cōſimilitudo. Quapropter viſuꝫ ē ꝙ Empedocles nō voluit dicere hūc modū equalitatis ⁊ ipſe Ariſtotiles redarguit eum ꝙ nō vtebať hoc modo equalitatis: ſm enim hūc modum tantuꝫ equalitatis pōt aliquis dicere ea permanere ītrāſmutabilia: ſꝫ ſūt duos ꝑmos modos non. nam equalitas que eſt ſm quantitatē aut ſm qualitatē nō eſt niſi inquantū ſunt eiuſdem generis ⁊ cōicāt eādē naturam: qm̄ ſi dixerimus ꝙ vnus pugillus aque equalis eſt in quātitate deceꝫ pugillis aeris: hoc non erit niſi habeat ſubm̄ cōmune ambobus. Verbi gr̄a. ꝙ extēdeť ⁊ rarefiet: ⁊ fiet aer: ⁊ ecōtra. condenſabiť ⁊ reſtringetur ⁊ fiet aqua: ⁊ ſi dixerimus ꝙ calor qui eſt in aliqua parte ignis ſit equalis calori qui eſt in decē partibus aeris manifeſtū eſt ꝙ iſte modus equalitatis non eſt niſi inq̄tū cōmunicāt eandem nām eiuſdem generis: magis enim ⁊ minus: ⁊ equale eiuſdeꝫ generis ſunt. quapropter iſte modus equalitatis adiuuat ꝑtinentia coꝝ .i. facit elemēta eſſe trāſmutabilia. trāſmutatio eni ignis in aere nō eſt niſi quia hoc quidem ſiccū: hoc autem humiduꝫ: ergo ex hoc modo debet dare equalitates iter ea ponēs ea eē tranſmutabilia: ⁊ hec quideꝫ equalitas non eſt in eis ſm totum: ſꝫ ſm porteꝫ: q̄ propter nos dicimus ꝙ ſunt ītranſmutabilia ſm totum ⁊ trāſmutabilia ſm partem. hec oīa ꝯter.

¶ Prima ꝑpoſitio Cōmētatoris eſt ꝙ equalitas ſm ꝑportionē nō eſt vera equalitas: qm̄ vbi eſt vera eq̄litas ibi eſt vera comparatio. Conſtat autem: ꝙ vbi eſt tm̄ proportio ibi non eſt vera comparatio: quoniā ad verā comparationē. vt ꝑbať 7° phy. requiriť ꝙ comparata ſint vniuoca: ⁊ ꝙ habeant idem ſubm̄ ꝑmū: ⁊ ꝙ illi inſint per eandem naturaꝫ: conſtat autem ꝙ cum diciť aqua pōt tantū dealbare quantū aer calefacere ibi non ſunt ille conditiones: non enim albedo ⁊ caliditas ſunt vniuoca: neqꝫ hñt idem ſubm̄ ꝑmū: neqꝫ alicui competūt per eandem nām.

¶ Secūda ꝑpoſitio. illa que ſunt eiuſdem generis cōmunicāt in materia: qm̄ illa que ſunt eiuſdem generis habēt eandem naturā: ſed non habēt eādem naturā forme: igiť habēt eādem nām materie: tenet ꝯña cum minori inductiue: maior aūt declarať ex eo: qꝛ illa que ſunt eiuſdeꝫ generis conſtituunť differētijs oppoſitis per Ari. in topicis ⁊ poſterioribꝰ: modo oppoſita habēt fieri circa idē ſubm̄ vt habet videri in poſtp̄itis: ꝑpterea di. phs 5° metaphyſice ꝙ vnitas generis eſt quaſi vnitas materie.

¶ Tertia ꝑpoſitio. vnus pugillus aque eſt equalis ſm quantitatē decē pugillis aeris: patet. nam quātitas eſt coeterna materie: ſm Cōmētatoreꝫ in de ſubſtātia orbis: ſed tanta eſt multitudo materie in vno pugillo aque quanta in deceꝫ pugillis aeris: cum ex vno pugillo aque fiant decem aeris: per Ariſt. hic. igitur nec ſequiť. decem pugilli aeris faciunt maiorem extenſionem: q̄ꝫ vnus pugillus aque: igitur vnus pugillus aque non habet equalem quantitateꝫ decem pugillis aeris. lꝫ enim decem pugilli aeris hēant maiorem quantitatem q̄ꝫ vnus aque: non tamē hñt plus de quantitate ſicut habent maiorem extenſioneꝫ: ſed nō plus de materia.

¶ Quarta propoſitio. elemēta non ſunt equalia ſm qualitatem: ſed bene portes coꝝ: patet: quia equalia ſꝫ qualitatē ſunt trāſmutabilia: ſed ipſa elemēta

non sunt transmutabilia cũ sint perpetua. vt probatum est in libro celi loquẽdo de elementis totalib⁹: partes aũt elementorum sunt equales sm qualitatẽ: quia sunt inuicẽ transmutabiles: τ ita habet φ elementa sunt equalia sm quantitatem τ nõ sm qualitatẽ: quia tanta est quantitas in vno quãta in reliquo. sicut etiã tanta est materia i vno sicut in alio: ex vno enim pugillo aque fiunt decem aeris: τ ex decẽ aeris fit tantũ vnus pugillus aque. τ ita dicat de alijs φ semper duorum elementorum imediatorum tanta quantitas est in pugillo inferioris elemẽti quanta est in decem pugillis elemẽti imediate supioris τc.

38 Sed neq augmentatio vtiq erit sm Empedoclem: sed secũdũ adiectionem. Igne autem augetur ignis: auget enim puluis ppriũ gen⁹: ether aũt ethera. Hec autem adiungũtur. Uidentur aũt non sic augeri que augẽtur.

Istud est quartum capitulũ huius tractatus in quo specialiter descendit ad opinionẽ Empedoclis probans eum ex suis dictis non potuisse saluare aliquam trãsmutationẽ naturalẽ. Postq̃ probauit eum debuisse concedere transmutationem elementorum adinuicem: ex quo concessit comparationem τ equalitatẽ iter illa: motus enim large sumptus sm pħm τ Cõmẽtatorẽ. 7° phy. est in quatuor predicamentis. videlicet in substãtia. vt generatio: in quãtitate vt augmẽtatio. in qualitate vt alteratio. in vbi vt loci mutatio. pmo igit ostẽdit pħs Empedoclem non potuisse saluare motum in quãtitate. s. augmentatione. 2° φ non potuit saluare motũ in substãtia. vz. generationem. ibi (Multũ autem) 3° φ non potuit saluare motũ in vbi. s. localem. ibi (Amplius autem de motu) Quarto φ non potuit saluare motum in qualitate: videlicet alterationẽ. ibi (Incõueniens autem) Quantũ ad pmũ manifestat pħs Empedoclem saluare non potuisse motum augmentationis: quoniã ipse dicit augmentum fieri solummodo per additionẽ similis ad simile absq aliqua generatione τ alteratione precedẽte: ita φ terra auget terra τ aqua augetur aqua τ aer aere: τ ignis igne augmẽtat: τ vniuersaliter vnũquodq augetur aliquo sui proximi generis. videlicet frumentum frumento ordeum ordeo: τ puluis puluere: τ ratio omnium istorum erat diffinitio augmenti. s. augmentum est quantitatis preexistentis additamentum. Sed vt potuit pmo huius: certum est φ talis additio est motus localis: τ non augmentatio: quoniã animata corpora sunt illa que proprie augẽtur in quibus non est sola additio similis ad simile: sz etiã dissimilis ad dissimile: quoniã alimentum est in principio dissimile: cum sit crudũ: τ potentia pars corporis animati: in fine aũt est simile cum sit coctum: τ actu pars corporis animati. Le. li. (Sed neq augmentatio vtiq erit sm Empedo.) que fit per conuersionem alimẽti in auctum (sed sm adiectionem) solum: sm additionẽ τ congregationẽ similis ad simile (igne enim auget ignis: auget autem puluis propriũ genus) videlicet puluerẽ (ethera autem) i. aerem auget τ hoc s. aer (hec autẽ adiungũtur) τ congregant inuicem (vident autem non sic augeri que augent) sed per alterationem τ resolutionẽ alimẽti precedentẽ.

39 Multũ aũt difficilius tradere secũdũ naturã de generatione. Que autẽ generantur secũdũ naturam: aut semper: aut vt multum. Ea autem que preter: semper τ multum: ab euentu τ fortuna. Que igitur causa ab homine hominem aut semper: aut vt multum: τ ex frumento frumentũ: sed non oliuam.

Ista est secũda pars huius capituli: in qua pħs ostendit Empedo. nõ potuisse saluare generationem sm naturam. ista enim posuit casum τ fortunam litem τ amicitiã: ac etiã quatuor elemẽta esse causas generationis rerum sm naturam: neq posuit ipsam naturã rerum esse formam substantialem: sed tantũ mixtionẽ. pmo igitur pħus ostendit Empedo. non potuisse saluare generationem rerum in ponendo casum τ fortunã esse principia entia: quoniã ea que sunt a nã sunt semper vel frequenter: ea autem que sunt a casu vel a fortuna: sunt extra semper τ frequenter. igitur generatio rerum non est a casu vel a fortuna: tenet consequentia: quia generatio rerum est a natura. pma pars antecedentis est nota inductiue. nam homo fit ex homine semper aut frequenter: τ frumentum ex frumento: τ oliua ex oliua: non autem oliua ex frumento: neq frumentum ex homine. secũda pars antecedentis etiam est nota inductiue: creditor enim vadens ad forum extra semper τ frequenter reportat pecuniam a debitore: τ extra semper τ freqũter sunt excessi calores tempore hyemali: aut intensa frigora tempore estiuo sole existente in cane: constat autem omnes istos effectus esse a casu vel a fortuna: vt habet videri. 2° physi. Le. li. (Multum autem difficilius) est sm Empedoclem (tradere) i. tractare (de generatione sm naturam) q̃ de augmentatione (que enim generantur sm naturam: aut semper aut multum) i. frequenter fiunt (ea autem que preter semper τ multum ab euentu) i. a casu (τ fortuna) dicunt fieri (que igitur est causa ex homine hominẽ) generari (aut semper aut multum) illa est causa similiter (ex frumento frumentum: sed non oliuam).

Aut si ita componat os. Non enĩ vt contingit cõuenientib⁹ nihil generat: queadmodũ ille inquit: sed ratione aliqua. Que igitur horum causa. non enim ignis aut terra. 40

Sed tamen neq amicitia neq lis. Congregationis enim solum hec. hec autem segregationis causa. 41

Secũdo arguit pħus Empedo. non potuisse saluare generationem in ponendo litem τ amicitiam: τ quatuor elementa esse principia rerum: quoniam caro: aut os: ex elementis componitur aliqua rationabili vnione. Sed causa huius vnionis non possunt esse elemẽta quatuor coniũctim vel diuisim: non etiam lis vel amicitia: igitur preter ista oportet dare aliquid aliud quod est causa istius vnionis: τ quia ipse non dedit illud: sed solum amicitiam: τ litẽ cum quatuor elementis: ideo non potuit saluare generationem. prima pars antecedentis est Empedoclis di. φ si componatur aut os aut caro ex elementis conuenientibus non fit hoc fortuitu: sed aliqua ratione. secunda pars antecedentis est nota: quia non terra: neq aer: non etiam aliquod aliud elementum diuisim est causa istius vnionis: neq omnia simul: nam cum h sint plura τ non vnum ipsa non faciunt vnionem illam: sed oportet dare aliquid quod sit vnum vniens illa inuicem. tertia pars antecedẽtis etiam patet: quia amicitia est solum causa congregationis: lis autem est solum causa segregationis: cõstat aũt φ non sufficit sola congregatio ad hoc φ elementa fiant vnum mixtum: sed vltra requiritur φ ibi resultet vna natura τ vna forma vniens huius miscibilia. Le. litteram. (Aut si ita componatur os) cum carne: sicut iam videm⁹ non erit generatio sm Empedoclem (non enim vt contingit) i. a casu (conuenientibus) elementis (nihil generatur) illorum (quemadmodum ille inquit: sed ratione

aliqua que igitur horum causa) vt vniantur (non ignis: aut terra. sed tamen neq; amicitia neq; lis. congregationis enim solum hec est causa) scilz amicitia (hec autem) videlicet lis (est segregationis causa)

Hec autem est substantia vniuscuiusq; : sed non solum τ mixtio τ separatio mixtorum: quemadmodum ille inquit. Fortuna enim ad equale noiatur sed nō ratio. Est enim miscere vt contingit: natura igitur entium causa est ita habere τ vniuscuiusq; natura hec de qua nihil dicit. Nihil igitur de natura dicit. sed tamen τ bonū est hoc τ optimum.

Tertio arguit philosophus Empedoclem non potuisse saluare generationē ex defectu cognitionis forme substātialis: nam cum Empedo. non posuerit generationē elementorū: sed tantū mixtorum ex elementis non fuit possibilis generatio secundum Empedoclem nisi aliqua esset causa vnionis elemētorum. igitur nō est possibilis generatio absq; forma substantiali. tenet consequentia cum maiori τ minor declaratur: quia si alia esset causa vnionis elementorum q̄ forma substantialis elementorum illa maxime videretur esse amicitia: aut lis aut fortuna ad modum loquendi Empedo. non enim est aliquod elementorum. cū non sit maior ratio de vno q̄ de reliquo: nec omnia elementa simul cum sint plura vita τ non sint aliquod vnum viuens sed q amicitia: aut lis non sit huius causa vnionis elemētorum inuicem ostensum est: quoniam amicitia est solū causa congregationis: τ lis est solum causa disgregationis: modo nullum istorum sufficit ad illam vnionem sicut nec ad generationem mixti: q autem fortuna non sit huius causa arguitur. nam causa vnionis elementorum est causa determinata cum fiat semper: aut frequenter: fortuna autem est causa indeterminata cum sit indifferens ad generationē cuiuscunq; mixti ex quo est causa per accidens: si igitur non est aliquod istorum causa vnionis elementorum videtur q forma substantialis sit huius causa cum sit causa determinata τ causa non tm̄ congregationis elementorum: sed etiam generationis cum sit formalis terminus generationis: vt habetur quinto physicorum. Tunc arguitur sic: sola forma substantialis est causa vnionis elementorum sine qua non est possibilis generatio. sed Empedocles nullam mentionem fecit de forma substantiali. igitur non potuit saluare generationem. tenet consequentia cum maiori: ex dictis: minor autem patet. quia ipse nō fecit mentionem de natura: ipsa autem forma substantialis est natura. imo est magis natura q̄ materia. vt probatur 2° physicorum τ 5. metaphysice. neq; potest excusari Empedo. ex eo: quia non debuit loqui de natura: cum ipse esset naturalis philosophus considerans de rebus naturalibus debuit loqui de eo quod est bonum τ optimum: in rebus naturalibus. Constat autem naturam esse quid bonum in rebus naturalibus cum desideretur tanq̄ finis: est etiam quid optimū cum sit quid diuinum habens rationem actus perficiendi materiam: τ ponens entia naturalia in actu: cum nihil sit actu caro nisi per naturam que est forma carnis: neq; actu homo nisi per naturam que est forma substātialis hominum. vt declaratur 2° physicorum. Le. litterā. (Hec autem) scilicet causa vnionis elementorum (est substantia vniuscuiusq;) i. est forma substantialis cuiuslibet mixti. (sed non solum mixtio τ separatio mixtorum) i. amicitia τ lis (quemadmodum ille inquit) scilicet Empedocles: neq; etiam fortuna (fortuna enim ad equale) i. idifferēs (nominatur sed non ratio) que est forma substātialis (est enim misceri vt contingit) i. contingit mixtionem fieri: indifferenter ex parte fortune (natura igitur entiū causa est: ita se habere) elementa i mixto (τ vniuscuiusq; natura hoc) i. est causa generationis (de qua nihil dicit empedocles. nihil igitur de natura dicit: sed tamen τ bonū hoc est τ optimū) scilicet natura de quo debuisset dicere.

Dicit autem mixtionem solū laudat: etenim τ elementa segregat nō lis sed amicitia. Que natura deo priora dei autem τ hec.

Quarto demonstrat Aristo. Empedo. nō potuisse saluare generationem ex parte mixtionis quam credebat esse naturam: quoniam si nulla est natura que sit mixtio elementorum nulla est generatio: sed nulla est natura que sit mixtio elementorum. igitur nulla est generatio. tenet consequentia cum maiori. per Empedo. di. mixtionem elementorum esse naturam: constat autem q generatio est via in naturam. vt habetur 2° physicorum. minor vero declaratur. nam si aliqua esset natura que sit mixtio elementorū maxime videretur illa quam ipse Empedo. maxime laudat. videlicet mixtionem celi. ex elementis: dicebat enim celum compositum esse ex quatuor elementis cum amicitia sine lite: propter quod ipsum est icorruptibile. Sed arguitur q illud non sit verum. nam cum naturaliter elementa sint priora celo ex quo sunt pricipia huius secūdū Empedo. si amicitia sine lite est causa compositionis celi per idem amicitia aliquando sine lite erit causa corruptionis celi: τ ratio est hec: nam vnumquodq; naturaliter habet maiorem amicitiam ad genus proprium: q̄ ad alienum. Si ergo ignis propter amicitiam dimittit propriam speram τ congregatur alijs elementis: multo magis p amicitiam dimittet alia elementa τ redibit ad propriam speram: quapropter si quatuor elementa cum amicitia sine lite componunt celum cum iterum sufficiat amicitia ad separationem illorum τ reuersionem ad proprias speram: continget celum aliquando corrumpi: qd est falsum τ contra illum. Le. litterā (Dic autem) scilz Empedocles (mixtionē solum laudat) corporis celestis (τ enim elementa segregat) a suis locis: propter compositionem celi (non lis: sed amicitia que) elemēta vt dicit Emped. (sunt natura priora deo) i. celo (dei autē) i. corporis celestis (τ hec) s. amicitia aliquā erit causa corruptionis.

Amplius autē de motu dicit simpliciter. Nō 42
enim sufficit dicere quoniam amicitia τ lis mouent. Sed non hoc fuit amicitie esse q motu tali. liti autē q tali. Oportebat igitur aut determinare aut supponere aut demōstrare aut certe aut molliter aut aliter qualiter.

Ista est tertia pars huius capituli in qua philosophus ostendit Empedo. non potuisse saluare motum localem. τ primo ex defectu rationis: dixit enim q amicitia est causa motus congregationis: τ lis est causa motus segregationis: neq; ad hoc fecit aliquam rationem: quam tamen debuit facere: ex quo motus congregationis nō est de rōne amicitie: neq; motus segregationis est de ratione litis: nō enim probatur grauitatē eē cāz motus deorsum: neq; leuitatē esse causam motus sursum: quia motus deorsum est de ratione grauitatis: τ motus sursum est de ratione leuitatis: diffinitur enim graue per esse mobile deorsum: et leue per esse mobile sursum. Debuit igitur Empedocles. vnum istorum facere: aut ostendere motum congregationis τ segregationis esse de ratione litis: τ amicitie: aut presupponere illud tanq̄ principium: videlicet amicitiam esse causam motus congregationis: τ litem esse causam motus segregationis: aut probare illud per syllogismum demon-

stratiuum: aut per syllogismum probabilem: aut per aliquam aliam ratione ostensiuaz vel ducente ad impossibile: sed ipse nullu istoꝝ fecit. igitur non potuit saluare motu localez: patet consequentia: quia cuiuslibet motus localis dixit ipse litem: aut amicitiam esse causam. Le. i. (Amplius autem de motu) ꝫm locum Empedo. (dicit simpl'r) absq; rone (non enim sufficit dicere: quoniam amicitia ⁊ lis mouet si hoc non fuerit amicitie esse ꝙ motu tali) .i. si non fuerit de rone amicitie ꝙ moueat motu tali (liti autem ꝙ tali) .i. ⁊ de rone litis ꝙ moueat motu tali (oportebat igitur) Emped. (aut determinare) .i. diffinire litem ⁊ amicitiaz per motuz talem: vel talem (aut supponere) tanq̄ principiuz litem ⁊ amicitiam esse causas taliuz motuuz (aut demonstrare) illud per argumentuz aliquod ⁊ hoc (aut certe) .i. per syllogismuz demonstratiuum (aut moliter) .i. per syllogismum pbabilem (aliter aut qualiter) .i. per aliquam aliam rationem.

¶ Notādum ꝙ propositio cōposita ex diffinito ⁊ diffōne nō probatur cuz sit per se nota: vt homo est aial rationale: graue est illō qō est mobile deorsuz: leue est illud qō est mobile sursuz: nō etiaz probantur principia: cuz sint etiam per se nota: siue fuerit pricipia quibus itellectus assentit ex sola notitia terminorum: vt de quolibet esse vel non esse: non contingit idē simul esse: ⁊ non esse: siue fuerint pncipia quibus intellectus assentit ex discursu imperceptibili: vt omne totū est maius sua parte: ⁊ si ab equalibus equalia demas cetera manent equalia: siue fuerint pncipia quibus itellectus assentit ex notitia sensitiua: vt ignis est calidus: ⁊ nix est alba: q2 igit huiusmōi propositiones. amicitia est causa motus cōgregationis: lis est causa motus segregationis. non sunt propositiōes per se note: cum non sint pncipia: neq; composite ex diffinito ⁊ diffinitione: ideo idigent probatione: sed ipse empedocles nunq̄ probauit illas: sed tantum sub modo cōfuso cancessit eas.

43 ¶ Amplius autem quoniam videntur ⁊ vi ⁊ preter naturam moueri corpora: ⁊ secūdum naturam. Uer. g. ignis quidem superius non vi: inferius autem vi. Ui autem ei quod scdz naturam contrarium. Est autem quod vi est igitur ⁊ ꝫm naturaz moueri.

¶ Secundo arguit philosophus Empedoclez non potuisse saluare motum localem ex defectu cognitionis. Hanc distinctionem premittens: ꝙ duplex est motus corporū naturalium: scilicet naturalis et violentus: aut preter naturam: naturalis enim est ille qui est in propriū locum vt motus ignis sursum aut deorsum terre: violentus vero aut preter naturam est ille qui est in locum contrarium vt motus ignis deorsuz aut motus terre sursuz. Zriantur enim motus naturalis ⁊ violentus: quia coꝝ termini ad quem contrariant. s. sursum ⁊ deorsuz. Le. i. (Amplius autem quoniam videntur ⁊ vi ⁊ preter naturam moueri corpora: ⁊ ꝫm nām. verbi gratia. ignis superius quidem non vi) .i. non violenter: sed naturaliter (inferius autem vi) .i. violēter mouetur (vi autem) .i. violentum est (ei qō ꝫm naturam contrariuz: est autez quidem vi. est igitur etiam ꝫm naturaz moueri) .i. distictio est ista ꝙ aliquid mouet' violēter ⁊ aliqd nālr ⁊c.

¶ Hanc igitur amicitia mouet: aut non. Contrarium enim terra superius: ⁊ segregationi assimulat'. ⁊ magis lis est causa eius qui ꝫ naturam motus q̄ amicitia. Quapropter ⁊ vl'r preter naturā amicitia erit magis.

¶ Ista distinctione premissa Aristo. arguit Empedo. non potuisse saluare motū localez ex defectu cognitionis: quia ignorauit causas motus naturalis ⁊ violēti. dixit enim amicitiam esse causam motus naturalis: ⁊ litez esse causam motus violenti. Cum tamen debuerit cōtrarium ponere: nam ꝫm eum amicitia est causa motus: cōgregationis: ⁊ lis est causa motus segregationis: cum igitur non possint elemēta congregari nisi ignis descendat deorsuz: aut terra ascendat sursuz. igitur amicitia est potius causa motus violenti q̄ naturalis: patet consequentia: quia motus ignis deorsum ⁊ motus terre sursuz sunt motus violenti ex distinctione premissa. Itez in segregatione elementorū a mixto ipsa elementa mouentur ad propria loca. sed lis est causa motus segregationis a mixto ꝫm Empedoclē. igitur potius est dicēda lis causa motus naturalis q̄ violenti. patet cōsequentia. quia motus elementoruz ad propria loca est motus naturalis: vt supositum est in distinctione data. Le. ii. (Hanc igit' motionem naturalem (amicitia mouet) .i. facit ꝫm Empe. (aut non) .i. ⁊ naturalis (contrarium enim) .i. contra naturam est (terram superius) moueri. propterea (⁊ segregationi assimulatur) cuiusmodi lis dicit' esse causa ꝫ Empedoclem (et magis lis causa est eius qui ꝫm naturam motus q̄ amicitia: quapropter vniuersaliter) mot' (pter nām: amicitia erit magis) causa q̄ lis.

Contra predicta

arguitur: et primo ꝙ non oportet ignem descendere: aut terram ascendere: ad hoc ꝙ fiat mixtio quoniam mixtū potest fieri ex vno tm̄ elemēto: aut ex quatuor genitis i idetermiato loco a virtute celi. ¶ Secūdo arguitur ꝙ non semper motus terre sursuz: aut ignis deorsuz est violentus: quia ꝫm Cōmentatorez fluxus ⁊ refluxus maris est naturalis: quia est a causa superiori: vt a luna. igitur p idem motus: terre sursum est naturalis: ac etiaz motus ignis deorsum si est a virtute celi. ¶ Tertio arguitur ꝙ nullus talis motus dicebatur ab Empedocle naturalis vel violētus: quoniā sola natura ⁊ forma substantialis facit motū nālem ⁊ violentū: vt patet ex diffinitione nature data 2°. physicoꝝ. sed Empedocles negauit naturam ⁊ formam substātialem: igit' habuit negare quelibet talem motum. ¶ Quarto arguitur ꝙ aliquis est motus naturalium corporum qui non est naturalis: nec violentus: quia motus circularis aeris ⁊ ignis in sperius suis videtur esse huiusmōi nō est violētus cū sit perpetuus: neq; naturalis: cuz non sit a principio intrinseco aut extrinseco. ¶ Ad primum dicit' ꝙ lz mixtum possit fieri ex vno tantum elemento: aut ex quatuor genitis a virtute celi. hoc tamen non concedebat Empe. q2 dicebat elementa esse intransmutabilia ingenerabilia et incorruptibilia: ideo ꝫm eum oportebat ea semper congregari ad vnum locum quando fiebat mixtum: qō fieri nō poterat nisi per ascensum terre: aut descensum ignis. ¶ Ad secundum dicitur. ꝙ si terra mouet' sursum aut ignis deorsum a virtute celi: talis motus est naturalis: ⁊ est dicendus potius naturalis q̄ violentus: vbi tamen fieret ab extrinseco non conferente vim passo: talis motus est simpliciter violentus. Empedo. autem nullum talem motuz dicebat fieri a virtute celi: neq; ab extrīseco sed tantum a casu vt dicetur ifra. ¶ Ad tertium respondetur ꝙ negando naturam ⁊ formam substantialez: empedocles non habuit ponere motum naturalem vel violentum. tamen loquendo de natura improprie: eo modo quo vtebatur natura pro mixtione elementoruz aut pro appetibili rei: sic ponebat naturale ⁊ violentum. ideo nō dicit absolute philosophus in littera: ꝙ lis sit causa motus naturalis: sz ꝙ est magis causa istius motus q̄ ami-

citia. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ sicut fluxus et refluxus maris est motus naturalis: quia fit ab extrinseco. videlicet a luna conferente vim passo: imprimendo virtutē in aqua per quaz sic mouetur: sicut ferrum ad magnetem: ita motus circularis aeris ⁊ ignis i proprijs speris est naturalis: quia fit ab extrinseco. s. a celo imprimente virtutē per quaz sic mouentur: ⁊ hoc propter equalitatez ipsorum elementorū: ex quo enim illa elementa semper corrumpuntur sub polis: ⁊ generantur sub equinoctiali: natura ordinauit vt sic semper circulariter mouerentur: vt ex genito in vna parte fieret restauratio corrupti in alia parte.

¶ Simpliciter autez nisi amicitia ⁊ lis moueat eorum corporū nullus motus est neqꝫ mora. Sed inconueniens.

44 ¶ Amplius autem ⁊ videntur mota: segregat enim quidem lis. ductus est autem superius ether non aliter: sed quandoqꝫ inquit vt a fortuna. Sic enim constitit currens tunc: multoticus autem aliter.

¶ Ultimo arguit philosophus ꝙ Empedo. non potuit saluare motuz localez ex defectu determinationis. determinauit enim ipse omnez motuz ⁊ omnez quietez esse ab amicitia: aut lite: qꝺ tamen non est verum vt ex tribus dictis suis manifestatur: quorū primum fuit ꝙ aer i mūdi creatione a lite segregatus est: non tamen a lite motus est sursum: ⁊ consequenter non ab amicitia: quia amicitia est tantuz causa congregationis: sed a casu ⁊ a fortuna currens seipsuz mouet sursum. Le. li. (Simpliciter autem nisi amicitia: aut lis mouet eoruz corporū) naturalium scilz mixtoꝝ vel elementoruz (nullus est motus neqꝫ mora) inquit Empedo. (sed inconueniēs est) hoc vt patz ex dictis eius (Amplius autem ⁊ videntur mota) per eum ab alia causa (segregauit quidem enim lis) aerem inquit Empedocles (ductus est autem superius ⁊ hoc non a lite sed a casu).

¶ Quandoqꝫ quidez inquit innatuz esse ignez superius agi. Ether autē ingrediebatᷣ terre ꝓfundas radices.

¶ Secūduz dictuz Empedo. fuit ꝙ ignis naturaliter mouetᷣ sursum: ⁊ postqꝫ est sursum iterū mouetᷣ deorsuz nō a lite vel ab amicitia: sed a casu vel fortuna. Uidebat. n. Empedo. aquaz subtus terram esse naturaliter calidaz: ⁊ aliquando ignem esse ibi assensum: vt autez huius rei causam redderet dicebat ignem fortuitu ingredi radices: ⁊ profundas cauernas terre: sic ꝙ ibi nō generabatur: sed casu ⁊ fortuna mouebatur ad locum illum ⁊ existens in loco illo calefaciebat aquam. Le. litteraz (Sed quādoqꝫ quidez inquit) Empedocles (innatuz est ignē superius agi). i. superius moueri (ethera autez). i. ignis (ingredietᷣ terre ꝓfundas radices).

¶ Similiter autem ⁊ mūduz sic habere inquit in lite nunc ⁊ prius in amicitia. quid igitur est quod mouet primū ⁊ causa motus. Non enim amicitia: ⁊ lis: sed cuiusdaz hec causa: si vtiqꝫ est illud principiuz.

¶ Tertium dictum Empedoclis fuit ꝙ mundus nunc similiter se habet tempore litis: ⁊ prius tempore amicitie volebat enim ꝙ sicut nunc: qꝺ est tempus litis ignis mouetᷣ sursum naturalr ⁊ deorsum a casu. igitᷣ prius tēpore amicitie quādo erat illud chaos confusum similiter mouebatur: quo posito: sequitur ꝙ neqꝫ lis: neqꝫ amicitia ē causa cuiuscūqꝫ motus ignis. sed preter istas causas est dare aliam causam priorem: ita ꝙ amicitia non est causa omnium motuuz ignis: sed tantū congregationis ⁊ segregationis: motus ergo ignis sursuz aut deorsum factus tempore litis ⁊ amicitie non est ab aliqua illaruz causaruz. Sed ab alia causa. vt arguatur sic. lis ⁊ amicitia sūt cause cōtrarie: igitur illaruz effectus sunt motus contrarij: sed similis est motus ignis factus tempore litis ⁊ tēpore amicitie. igitur ille motus non est ab aliqua illaruz causarum. ⁊ per consequens falsum dixit Empedocles ꝙ lis ⁊ amicitia erant cause propter quas mouebanᷣ et quiescebāt omnia corpora naturalia. Le. li. (Similiter autem ⁊ munduz se habere inquit) Empedocles (in lite nunc ⁊ prius in amicitia: quid igitur est qꝺ mouet ꝑmuz ⁊ causa motus est) vtroqꝫ tempore (non enim amicitia ⁊ lis: sed cuiusdam) specialis motus (hec talia) sunt cause (si est illud principium) qꝺ mouet taz tempore amicitie qꝫ tēpore litis quare.

¶ Inconueniens autez ⁊ si anima ex elementis: aut vnuz aliquod coruz alterationes enim anime quomodo erunt. Uerbi gratia: musicuz esse ⁊ rursus si non musicuz: aut memoria: aut ⁊ obliuio. Palaz autez quoniaz siquidez ignis anima: passiones erunt ei quecūqꝫ ignis secūdū ꝙ ignis. Si autē miscibile corporalis. Harū autē nulla corporalis. Sed de his alterius opus est contēplationis. 45

¶ Ista est quarta pars huius capituli: in qua philosophus ostendit Empedoclem non potuisse saluare motuz alterationis. nam omnis alteratio: aut est alteratio corporis aut alteratio anime: sed ipse non potuit saluare aliquam istaruz alterationum: igitur ⁊ ꝙ nō potuerit saluare alterationem corporis ostensum est ante: quoniam sm eum elementa sunt intransmutabilia. igitur sunt inalterabilia: patet consequentia. quia si generatio est impossibilis alteratio est impossibilis: vt ostensuz est ꝑmo huius: constat autem ꝙ si non est alteratio in elementis: ꝙ nec etiam i mixtis: ex quo mixta fiunt ex elementis in actu sm Empedoclez: ⁊ per consequēs nulla per eum potest esse alteratio corporis. Sed ꝙ nulla possit esse alteratio anime. secundo enim arguit Aristo. hic. nam Empedocles posuit animam esse de natura elementi: aut igitur ipsa est vnum elementuz: aut componitᷣ ex elementis: si est vnū elementuz: videlz ignis: aut aliquod aliud: sequitᷣ ꝙ non poterit alterari ad musicam: neqꝫ in ea poterit esse memoria vel obliuio: cum ista non fiant absqꝫ alteratione. ⁊ patet cōsequentia: quia si anima est ignis illi non competunt: nisi qualitates ignis. videlz caliditas ⁊ siccitas: ⁊ consequenter ei non competunt musica: memoria ⁊ obliuio. Con similiter arguatur: si dicitur animam esse aliud elementum: videlicet aerem: aut aquam: vel terram Si autem anima non est ignis: nec aliquod aliorū elementoruz: sed est aliquod compositū ex elementis passiones eius non erunt nisi passiones corporales: sed musica memoria ⁊ obliuio non sunt passiones corporales. igitur illi inesse non poterunt hꝫ passiones. Le. li. (Incōueniens autem ⁊ si anima ex elementis: aut vnum aliqꝺ eorum est) vt dicit Empedo. (alterationes enim anime quomodo erunt. verbi gratia: musicuz esse ⁊ rursus sine musica) quomodo erit (aut memoria: aut obliuio. Palam quoniam si ignis anima est) ignis (passiones erunt ei quecūqꝫ igni competunt sm ꝙ ignis. si autē miscibile)

aliquod est anima ex elemētis omnia que sunt ī ea erūt
(corporalis) qđ est falsuz (harum autem) que sunt mu
sica memoria ⁊ obliuio (nulla corporalis. sz de his alte-
rius opus est contēplatiōis) quia horuz perscrutatio ad
hūc librū nō pertinet. sed ad libruz de anima: ⁊ ad libꝝ
de memoria ⁊ reminiscentia. ¶ Notandū ꝙ pro opinio
ne Empedo. pōt aliquantuluz argui impossibilitas trās-
mutationis elemētorū. Et p̄mo sic. si ignis potest trāsmu
tare aquaz ponaꝫ igitur ꝙ. a. ignis transmutet. b. aquam
adequate in hora generādo ex illa ignez summuz: ⁊ seq-
tur ꝙ ante finem hore. a. transmutabit. b. aliquanta ve-
locitate: ⁊ dupla ad illaz: ⁊ sic in infinituz ex quo mino-
rabitur resistentia in infinituz ⁊ augebitur proportio in
īfinitum potentie motiue supra resistentiaz: igitur velo-
citas intendetur in finitum. ⁊ cum quelibet talis veloci
tas procedat ratione dominij caliditatis supra frigidita
tez: igitur in fine hore erit caliditatis īfinitas. tenet cōse
quentia per Aristo. ⁊ Cōmentatorez p̄mo celi. vi. ꝙ ele-
menta non habent motus īfinitos. nam cuz terra: inqui
unt tanto velocius moueꝫ quanto magis appropinquat
suo loco. igitur si motus terre cresceret in īfinitum: cum
illa velocitas sit ratione grauitatis. seqtur grauitatē cre
scere in īfinitū. ¶ Secūdo. a. non pōt vniformiter alte-
rare. b. igitur ⁊c. probaꝫ añcedens: quia si sic ponatur igi
tur ꝙ in p̄ma medietate hore inducat medietatem lati-
tudinis caliditatis: ⁊ in secūda aliam medietatez ⁊ argu
tur sic. in secūda medietate hore agens erit idem ⁊ resi-
stentia erit mior. igitur ī illa medietate. a. velocius aget
ꝙ̄ in p̄ma. igitur maiorem latitudinem caliditatis itro-
ducet in. b. ꝙ̄ in p̄ma medietate: sed non inducet nisi me
dietatem latitudis. igitur vna medietas latitudinis est
alia maior: qđ implicat contradictionem. Itez sequitur
vt supra ꝙ. a. producet caliditatem īfinitam: quia produ
cet īfinitas caliditates: in īfinitis partibus proportiona-
libus non cōmunicantes quaruz quelibz erit intensior
caliditate vt quatuor. quod declaratur sic. ponendo ꝙ
in prima medietate hore. a. generabit caliditatē vt qua-
tuor. ⁊ patz ꝙ in secunda parte proportionabili hore pro
ducet caliditatem intensiorem caliditate. vt quatuor. ⁊
sic consequenter de alijs caliditatibus producendis in
residuis partibus proportionalibus: quelibz enim istaꝝ
caliditatum minus compatietur de suo contrario ꝙ̄ ca-
liditas vt quatuor. dicit enim philosophus 5°. physicoruz
ꝙ illud est magis vel minus tale: ī quo est plus: aut mi-
nus de suo cōtrario. ¶ Tertio si ignis pōt transmutare
aquam. pono igitur ꝙ. a. ignis summus transmutet. b.
aquam summam: quousqz iducatur caliditas per totuz
b. ⁊ non vltra ⁊ simus iam in instanti cessationis motus:
⁊ arguitur sic. aliqua pars. b. est frigida in summo. igitur
non totum. b. est trāsmutatum ab. a. antecedens pro-
batur. nam. b. s̄m suum extremum frigidius continue
ante hoc fuit frigidum in summo. ⁊ in hoc instanti nul-
la est remissio facta in extremo remissiori: quia nunc ces
sat totalis actio. igitur. b. s̄m eius extremum frigidius
est frigidum in summo. ⁊ per consequēs aliqua pars. b.
est frigida in summo. ¶ Quarto. a. non potest produce
re in. b. totam latitudinem caliditatis. nec aliquem gra-
dum eius. igitur ⁊c. Prima pars antecedentis arguiꝫ:
quia si. a. produceret totam latitudinem caliditatis au-
gmenti: in instanti vel in tempore. non in istanti: quia nō
est motus in instanti. per Aristo. 6°. physicoruz. nec etiaz
in tempore: quia tunc nunꝙ̄ inciperet: nec desineret in-
ducere illam totam latitudinem caliditatis cuz nunꝙ̄
sit verum dicere. a. non inducit totam latitudinem cali
ditatis et immediate post hoc inducet illam neqz vnꝙ̄
erit verum dicere. a. non inducit totam latitudinem ca
liditatis ⁊ imediate ante hoc induxit totam latitudinē
caliditatis. Secunda pars etiam declaratur. quoniam
a. nunꝙ̄ inducet gradum summum caliditatis: cuz non
inducet eum in fine motus: propter cessationem a motu
neqz ante finē motus. quia quocūqz instanti dato in quo
inducet illum gradum. sequitur ꝙ post illud instans in-
ducet gradum intensiorem ex quo post illud instans cō-
tinuabitur motus: ⁊ sicut arguitur de gradu summo: ita
de quolibet alio. ¶ Ad p̄mum concedo ꝙ velocitas al-
terationis maiorabitur in īfinitum ante finem hore: nō
tamen ex hoc sequitur caliditatem infinitam per illam
velocitatem generari. Et ad philosophuz cum Cōmen-
tatore p̄mo ce. dicitur ꝙ non est simile: quoniaz si in tē-
pore finito terra pertransibit spacium infinitum versus
locum suum: necesse est grauitatē augeri in īfinitum: ita
in proposito. si. a. in tempore finito transmutaret aquam
infinitam necessario caliditas intenderetur in infinituz
sed. a. non transmutat nisi aquam finitam per cuius assi
milationem maioraꝫ proportio in īfinitum. ⁊ consequē-
ter velocitas. ¶ Ad secundum dicitur. ꝙ stante eadem
applicatione agentis ad passum non est possibilis vnifor
mis alteratio: s̄m ꝙ argumētum probat. vbi tamē pro-
portionabiliter elongaretur agens a passo posset esse pas
sio alteratio vniformis: ⁊ non seqtur agens manet idem
⁊ resistentia est minor. igitur alteratio est velocior: quia
cetera non sunt paria ex quo non seruatur cōtinue equa-
lis applicatio agentis ad passum. Item dico ꝙ nulla cali
ditas producta in aliqua alia parte proportionabili a pri
ma medietate hore erit ita intensa sicut caliditas: vt. 4.
Et cuz arguitur quelibet talis compatietur secum maio
rem frigiditatē ꝙ̄ caliditas vt quatuor. igitur erit inten
sior. negatur consequentia. quia intensio qualitatis non
attenditur penes maiorem vel minorem mixtionem cō
trarij: sed penes distantiam a nō gradu. medietas enim
latitudinis caliditatis ignis est remissa: nō tamen admi-
scetur contrario: tota etiam caliditas aeris est remissa ⁊
tamen illi nihil sui contrarij est admixtum. Ex doctrina
Aristo. in hoc secūdo. Et ad philosophum 5°. physicorum
respondetur ꝙ non cōcedit aliquam istarum conditio-
nalium. si aliqua qualitas est altera intensior illa minus
habet de suo contrario: si aliqua qualitas est altera re-
missior illa plus habet de suo contrario: sed ꝙ si sint duo
qualificata per admixtionem contrarioruz: illud est ma-
gis vel minus tale in quo est plus: aut minus de suo cō-
trario: ⁊ ad hūc intellectum loquitur Aristo. cum dicit ī
thopicis. albus est qđ est nigro impermixtius. Itez loq-
tur Aristo. de permixtione contrariorum per se ⁊ non per
accidens: ita ꝙ si sint due caliditates totales: quarū vna
minus compatitur de suo cōtrario ꝙ̄ altera illa que mi-
nus compatitur est intensior: mō caliditas non est cali-
ditas totalis: sed partialis: ⁊ si minus compoitur de suo
contrario ꝙ̄ caliditas vt quatuor hoc est per accidens:
inquantum est pars intensioris caliditatis. nam si ille ca
liditates essent totales in duobus mixtis indubie cali-
ditas vt quatuor minus compateretur de suo contrario
ꝙ̄ caliditas secūde partis proportionabilis. Ex isto seq-
tur ꝙ alique sunt due medietates alicuius latitudīs ca-
liditatis: quarum vna potest compati frigiditatē: et non
alia. patet de p̄ma medietate totius latitudinis que cō-
potitur secum frigiditatē secūda autem medietas non
potest compati ex quo presupponit primā medietatē: ne-
qz potest illa p̄ma medietas remitti nisi secunda p̄us re-
mittatur. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ. b. in casu illo nō est
calidum neqz frigidum: quia in eo extenduntur latitu-

dices caliditates et frigiditates modo; contrario sic ꝙ vbi est gradus summus caliditatis ibi est non gradus frigiditatis: ⁊ vbi est non gradus caliditatis ibi est gradus summus frigiditatis. In puncto autem medio est gradus medius totius latitudinis: et lz hoc dicatur esse calidum in summo: aut frigidum in summo sm extremū: non tamen est calidum: neq; frigidum: aliquis enim est albus sm dentes: qui tamen non est albus. Item conces so ꝙ. b. nō habet frigiditatem sūmā in aliquo extrema dici ꝙ in hoc instanti non remittitur illa frigiditas summa: ex quo cessat motus. sed immediate ante hoc remittebatur illa frigiditas summa: non quidem in aliquo instanti sed in quolibet tempore terminato ad hoc instās. ideo conceditur ꝙ illa frigiditas summa pus remittitur ꝙ sit remissa: remittitur enim ante hoc instans: ⁊ nunc pmo in hoc instanti est remissa. ¶ Ad quartū respondetur ꝙ. a. inducet. b. totam latitudinem caliditatis non in aliquo instanti: sed in toto tempore trāsmutationis ⁊ dico ꝙ in eo instanti in quo incipit alterare incipit inducere totā illam caliditatem: non quia immediate post hoc inducet illam: sed quia immediate post hoc erit ita ꝙ inducet illaz. similiter in fine motus desinet inducere illā quia immediate ante illud instans erit ita ꝙ inducet illam ⁊ in illo instanti erit ita ꝙ non inducet eaz. Itez cōcedo ꝙ. a. inducet gradum summum non in fine motus neq; in aliquo instanti ante finem motus: sed in qualibz parte temporis terminata ad vltimum istans motus. iō a. nunꝙ incipiet inducere gradum summuz: sed bene desinet eum inducere: omnem autem alium gradū remissum incipiet ⁊ desinet inducere: quia omnem talem inducet pro aliquo instanti propter continuationem motus: si enim alteratio sit vniformis in medio instanti inducet. a. medium gradum latitudinis caliditatis sic ꝙ ī eodem instanti ille gradus inducetur ⁊ erit īductus: nā autem ita dicitur de gradu summo: quia ille terminabit: ⁊ nō continuabit motum ⁊c.

46 Ex elementis autem ex quibus corpora constituta sunt: in quibus quidem videtur esse aliquid cōmune: aut trāsmutari inuicem: necesse enim si alterū hoꝝ ⁊ alterū contingere.

¶ Iste est tertius tractatus secūdi de gñatione in quo philosophus determinat de generatione mixtorum. postꝙ determinauit de generatione elementarum: ⁊ diuiditur in duo capitula. in quorum primo venatur modum mixtionis. i 2° aūt medium eiusdem mixtionis. ibi (Quoniā autem patiuntur) Primum capitulum diuiditur ī duas partes: in quarum prima premittit duas suppositiones. in secūda exequitur de intento per conclusiones. ibi (Illis enim qui dicunt) pma igitur suppositio est hec ꝙ omnia elementa sunt inuicem transmutabilia: ista suppositio patet ex determinatis ante. ¶ Nā quecūq; habent subiectum cōmune illa sunt inuicez transmutabilia: sed omnia elementa habent subiectum cōmune: scilz primā materiam. igitur. maior ps: quoniam habere subiectum cōmune ⁊ inuicem transmutari dicuntur ad conuertentiam. igitur quibuscūq; competit vnum eorum necessario competit alterum. ⁊ per consequens si aliqua sunt inuicem transmutabilia illa habent subiectum commune ⁊ ecōtra. si aliqua habent subiectum commune: illa sunt inuicem transmutabilia. Le. li. (De elementis autez ex quibus corpora) mixtorum (cōstituta sunt quibus quidem videtur esse aliquid cōmune: aut transmutari adinuicem) necesse est omnia illa esse inuicem transmutabilia (nam necesse si alterum horum) competit alicui (⁊ alterum contingere) eidem. s. cōmunicare in materia ⁊ inuicem transmutari.

¶ Quicūq; enim non faciunt ex inuicem generationem: neq; ex vnaquaq;: nisi sicut ex pariete lateres inconueniens. Quomodo enim ex illis erunt carnes ⁊ ossa ⁊ aliorū q̄dcūq;.

¶ Confirmatur ista suppositio. nam si elementa nō essent inuicem transmutabilia non haberetur modus generationis mixtorum: quoniam negantes transmutationem elementorum inuicem: non possunt dicere mixtionem ⁊ generationez mixtorum ex elementis fieri. nisi sicut fit domus ex parietibus: neq; resolutionem mixtorum in elementa possunt ipsi dicere nisi sicut resoluuntur parietes in lateres: et hoc est valde inconueniens: quia cum in carne ⁊ osse nō appareant elementa distincte sicut parietes ⁊ lapides in domo: quomodo igitur generabuntur caro ⁊ os ex elementis certuz est ꝙ illi nunꝙ signare poterūt. Le. li. (Quicūq; enim nō faciunt ex adinuicem generationem) elementorum (neq; mixto ex vnoquoq;) facient elementa vel ecōtra (nisi sicut ex pariete lateres) aut ex lateribus parietes: sed hoc est (incōueniens: quomodo enim ex illis erūt carnes ⁊ ossa ⁊ aliorum quodcūq;) mixtum.

¶ Habet autem quod dicitur questionem ⁊ ex alterutris generantibus. Quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hoc. Dico autē Verbi gratia. ex igne est aqua: ⁊ ex hac generari ignem. Est enim aliquod cōmune subiectum: si vtiq; ⁊ caro ex eis generatꝰ ⁊ medulla: hec vtiq; generantꝰ quomodo.

¶ Secūda suppositio est ꝙ omnia elemēta sunt transmutabilia in mixta: ⁊ econuerso. ista suppositio sequitur ex probatione alterius: ideo enim elementa sunt inuicem transmutabilia: quia habent materiam communez: sed mixta ⁊ elementa: habent etiam materiam cōmunem. igitur ⁊c. minor patet. quia sicut in elementis: ita ⁊ī mixtis inuenitur materia calida ⁊ frigida: humida ⁊ sicca: ⁊ sicut non est difficile scire elementa inuicem generari. s. aquam ex igne: ⁊ ignem ex aqua: sed est difficile scire modum transmutationis illorum: ita non est difficile scire mixta generari ex elementis: ⁊ elemēta generari ex mixtis: quia hoc habetꝰ ad experientiam: sed est difficile scire modum generationis illorum. verbi gratia. statiz cum intelligimus carnem ⁊ ossa cōmunicare in subiecto: ⁊ in materia cū elementis statiz scimus carnē ⁊ ossa generari ex elementis: sed quomodo fiat huiusmodi generatio non statiz scimus: sed cum difficultate inquirimus. Le. li. (Habet autem quod dicitur) de generatione mixtorum ex elementis (questionem). i. difficultatez (⁊ ex alterutris generantibus). i. cum elementa se inuicē trāsmutant (quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hoc). i. mixtum distinctum ab elementis (Dico autem. verbi gratia. ex igne aquaz ⁊ ex hoc). i. ex aqua (generari ignem. est enim aliquod cōmune subiectum: sed vtiq;) propter eandem causam (⁊ caro generatur ⁊ medulla: hec autem generātur quomodo). i. quomodo hec generantur est difficultas.

¶ Illis quidem enim qui dicunt vt Empedo. quis erit modus. Necesse enim est composi-

tione esse: sicut ex lapidibus ⁊ lateribus paries. Mixtura vtiqȝ hec ex saluatis vtiqȝ erit elementis: scðȝ parua autē adinuicem compositis. Ita vtiqȝ caro ⁊ aliorum vnumquodqȝ.

¶ Ista est secūda pars huius capituli: in qua philosophus exequitur de intento: per quatuor conclusiones: quarū pma hec est: negantes transmutationem elementorum inuicem modum mixtionis saluare non possunt. ¶ Secunda conclusio. concedentes transmutationē elemētorum inuicem modum mixtionis cum difficultate saluare possunt. ibi (Similiter autem) Tertia conclusio. mixta generantur ex elementis equalibus potētia otqȝ virtute. ibi (Quapropter quoniam) Quarta conclusio. diuersitas mixtorum est ex diuersitate modorum mixtionis. ibi (Secundum vero ꝙ est potentia) Primam conclusionem philosophus declarat ex eo: quia Empe. ⁊ alij negantes transmutationem elementorum nō possunt dicere mixtionem elementorum esse aliud ꝙ͂ compositionem eorundē: eo modo quo paries componitur ex lapidibus et lateribus: sed ꝙ ista non sit vera mixtio: neqȝ verus modus miscendi ostenditur: quia in vera mixtione miscibilia non debent esse actu saluata: neqȝ iuxta posita, vt probatum est pmo huius: hec autē que componunt parietē sunt actu saluata: ⁊ iuxta posita. igitur ibi non est vera mixtio: ⁊ consequenter neqȝ in carne neqȝ in osse: neqȝ in alio mixto naturali erit vera mixtio si elementa sunt in illis saluata: ⁊ iuxta posita quātumcunqȝ sint diuisa in paruissimas ⁊ minutissimas partes. Le. li. (Illis enim qui dicunt vt Empe.) elementa esse intransmutobilia (quis erit modus) mixtionis (necesse enim est) fm eos. mixtionem (compositionem esse sicut ex lapidibus ⁊ lateribus paries. mixtum vtiqȝ hec ex saluatis vtiqȝ elementis erit. fm parua autem adinuicem compositis: ita vtiqȝ caro ⁊ aliorū vnūquodqȝ) mixtorū hoc modo generabiť ex elementis tm̄: per iuxta positionem: ⁊ nō per veram mixtione fm Empe.

47 ¶ Cōtingit itaqȝ non ex quacūqȝ parte carnis generari ignem ⁊ aquam. Sed quemadmodum ex cera: generatur vtiqȝ ex hac quidem parte spera: pyramida autem ex aliqua alia. Sed contingebat ex alterutro alterutrum generari. Hec quidē igitur hoc generantur modo ex carne: ex quolibet ambo. Eis autē qui illo modo dicunt non contingit: sed vt ex pariete lapis ⁊ lateres: alterutrum ex alio loco ⁊ parte.

¶ Istam conclusionem Arist. confirmat: quoniam in vera mixtione quelibȝ pars mixti est mixta: sed si elementa non sunt inuicem transmutabilia non quelibet pars est mixta. igiť negātes trāsmutationē elementorum nō pñt saluare ver̄ modū mixtionis. pȝ ꝯña cū maiori. qꝛ ꝑ illud differt mixtio a cōpōne vt patuit ꝑ hᵒ. ⁊ minor declarať: qm̄ accepta vna carne nō ex qualȝ pte istius carnis pñt gñari oīa q̄tuor elēta: qꝺ tm̄ fieret si q̄lȝ pars istiᵘ carnis esset mixta. Vñ fm Empe. caro ⁊ qðlȝ aliud mixtum se hȝ respectu elētoꝝ sicut cera respectu figurarū: ⁊ paries respectu lapidū ⁊ lateꝝ. Nam si esset vna cera in qua essent impresse figure plés: sic ꝙ figura sperica esset in vna pte cere ⁊ figura pyramidalis esset in alia pte nō posset ex qualibet pte cere fieri vtraqȝ illarū figuraꝝ: sȝ ex vna pte fieret spera: ⁊ ex alia pyramis: silr nō ex quasibet parte parietis possunt fieri lapides ⁊ lateres. sed ex aliqbᵘ fiunt tm̄ lapides ⁊ ex qbusdā alijs fiūt solum lateres: ita in proposito non ex q̄libet pte carnis pōt gñori ignis ⁊ aqua: ⁊ quodlibȝ aliorum elementorū: sed ex aliqua solum generabiť ignis: ⁊ ex aliqua tantū generabiť terra. ⁊ sic de alijs: si in ipso carne ⁊ in alijs mixtis est tm̄ iuxta positio elementorum ⁊ non vera transmutatio eorundem. Le. litteraȝ. (Contingit itaqȝ non ex quacunqȝ parte carnis generari ignem ⁊ aquam: quemadmodum ex cera generatur vtiqȝ ex hac parte spera: pyramis aūt ex aliqua alia: sed contingebat) vt dictum est in capitulo de mixtione (ex alterutro alterutrum generari). i. ex qualibet parte mixti quodlibet elementū fieri (hec quidem igitur generātur modo ex carne ex quolibȝ ambo) .i. hoc modo generantur omnia elementa ex carne: quia omnia ex tota carne ⁊ oīa ex qualibet parte carnis (eis autem qui illo modo dicūt) vt Empedocles (non cotingunt ista: sed vt ex pariete lapis ⁊ lateres alter vtrūqȝ ex alio loco) generatur (⁊ parte alia). ¶ Notandum ꝙ si elementa essent saluata in mixto nullum mixtum esset quia vnum per aliquam formam substantialem: ⁊ quia non esset ibi aliqua vna forma continens ⁊ retinēs elementa: quodlibet illorum tenderet in suum propriū locum. Si ergo ignis maneret actu ĩ mixto non sisteret ibi sed euolaret in regionem propriam: sic etiam aer expiraret in proprium locum. Nullum ergo mixtum existeret: neqȝ duraret per tempus: neqȝ valet instantia de domo: que manet per tempus non obstante ꝙ sue componentia distinguuntur loco: quoniam partes domus non sunt diuersorum elementorū a natura. sed in eis dominatur terra: ideo omnes partes propter suam grauitatē tendunt deorsum: ⁊ quia nō est possibilis penetratio corporum vna earum alteri resistit ne descendat: ⁊ alia cōprimit ne moueatur: sic autem non inuenitur in compositione omnium elementorum: leuia enim cederēt grauibus: ⁊ irent omnia ad loca sua.

¶ Similiter autem ⁊ facientibus vnam eorū materiam habet aliquam questionem quomodo erit aliquid ex ambobus. Verbi gratia ex calido ⁊ frigido: aut ex igne ⁊ aqua. Si. n. est caro ex ambobus: ⁊ neutrum eorū. Neqȝ rursus compositio saluatorum: quid relinquitur nisi materiam esse quod ex illis. Alterius enim corruptio: aut alterum facit: aut materiam. 48

¶ Secūda conclusio. concedentes transmutationem elementorum inuicem cum difficultate saluāt moduȝ mixtionis. probatur. nam si caro sit ex duobus miscibilibus videlȝ ex aqua: et igne aut ex calido aut frigido necesse est vnum istorum contingere: aut carnem esse vnum illoꝝ duoꝝ miscibiliū: aut esse cōpositionē amborū miscibilium: aut vnum miscibilium fieri alterum: aut ambo miscibilia fieri vnum tertiū videlicet carnem: ⁊ quitercūqȝ dicatur indubie cum difficultate saluatur modus mixtionis. si enim dicitur carnem esse alterum miscibilium: neqȝ ignem: aut aquam hoc non potest esse: qꝛ sic caro non esset mixtum: sed elementum. Si dicitur ꝙ sit compositio amborum saluatorum ostensum est in prima conclusione ꝙ huiusmodi compositio nō est mixtio. Si autem dicitur ꝙ in generatione carnis ex illis miscibi

libus vnum fit alteruz iteruz non erit mixtio: sed corruptio vnius elementi ⁊ generatio alterius. si vero dicitur ꝙ ambo fiunt vnum tertium. s. caro hoc est: quia amba faciunt ⁊ relinquunt materiam cōmunem in hoc 3° quo concesso iteruz non apparet mixtio: sed tantū corruptio duarum ⁊ generatio vnius tertij ex materia cōmuni illarum. Fiat ergo hoc argumentuz ponētes vnaz ⁊ eandem materiam in elementis: ⁊ cōsequēter trāsmutationem elementoꝝ inuicem nō possunt ponere mixtiꝫ fieri ex elementis nisi vno dictorum modorum: sed quolibet illorum modorum cum difficultate saluatur motus mixtionis: vt potuit. igitur ponentes ⁊ concedentes trāsmutationem elementorum inuicem: cuꝫ difficultate saluare modum mixtionis. Le. litteram (Similiter autez ⁊ facientibus vnam eorum materiam). s. elementorum (habet aliquam questionem). i. difficultatē (quomodo erit aliquid) videlicet mixtum (ex ambobus) miscibilibus (verbi gratia. vt igne ⁊ aqua aut calido ⁊ frigido. si enim est caro ex ambabus ⁊ neutrum eorum) est cara (nec rursus compositio saluatarum quid relinquitur nisi materiam esse ex illis. alterius enim corruptio est) ⁊ non mixtio: quoniam autem vnuꝫ illoruꝫ (alteruꝫ faciant materiam) cōmunem faciunt ambo. ❡ Notanduꝫ fm Egidium. ꝙ non solum materia prima: sed etiaꝫ forma mixtionis inquantum virtualiter continentur in ea omnes forme elementorum ipsis elementis quid cōmune dici potest propterea ratio facta peccat per fallaciam cōsequentis: cum dicitur non remanet aliquod elementoruꝫ in actu. sed remanet aliquod cōmune: igitur remanet tātū materia: non enim relinquitur sola materia ex mixtione: sed resultat ibi aliqua natura 3ª que dici potest quid cōmune. ❡ Sed ista expositio est dubia: quoniam proprie loquendo nihil remanet nisi ꝙ prefuit: sed forma mixti non prefuit. igitur non dicitur remanere in generatione mixti. Ideo dicitur ꝙ non tantuꝫ materia remanet: sed preter materiam remanēt omnes forme elementoruꝫ que sunt dispositiones essentiales forme mixti: ⁊ sicut materia prima dicitur quid cōmune omnibus elementis. ita quelibet forma substantialis elementi est quid cōmune omnibus mixtis. iuxta doctrinam Commentatoris tertio celi.

❡ Quapropter ⁊ quoniam est ⁊ magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidum: quando quidez est simpliciter alterum actu: potentia alterū erit. Quando autem non omnino. Sed vt quidem ens calidum ⁊ frigidum: vt autem frigidum calidum. Quia que miscentur corrumpunt intentiones adinuicem. Tunc neqꝫ materia erit: neqꝫ illoꝝ cōtrarioꝝ alterutrū actu simpliciter: sed medium.

❡ Tertia cōclusio. mixta generantur ex elementis remissis equalibus potentia atqꝫ virtute: pꝫ: quia mixta nunqꝫ generantur: ex elementis inequalibus potentia: ⁊ virtute: sic ꝙ vnuꝫ sit simpliciter in actu: ⁊ alteruꝫ in potentia ad hūc intellectuꝫ ꝙ vnum simpliciter predominetur ⁊ alteruꝫ subdominetur: quia tūc non fieret mixtiꝫ: sed elementum per conuersionez elementi subdominantis in elementuꝫ predominans: nō etiaꝫ generantur mixta ex elemētis equalibus potentia ⁊ virtute: sic ꝙ vtrūqꝫ sit in actu simpliciter sub excellentijs qualitatum primaruꝫ quia sic non fieret mixtio: sed compositio. nō etiaꝫ generantur mixta ex elemētis equalibus potentia ⁊ virtute sic ꝙ vtrūqꝫ sit simpliciter in potentia ad hūc intellectū ꝙ simpliciter corrumpatur non manēte nisi materia: quia tunc non fieret mixtio: sed tm̄ generatio ⁊ corruptio. oꝫ igitur ꝙ mixta sic generētur ex elemētis vt nulluꝫ illoꝝ maneat actu simpliciter i mixto neqꝫ simpliciter in potētia: sed partim in actu per mixtionem omniuꝫ qualitatū primaruꝫ ⁊ partim in potētia per remissionem illarum: sic ꝙ ex his generetur vnuꝫ medium participans naturam omnium elementorum ex parte materierum ⁊ formaruꝫ substātialuꝫ ⁊ formaruꝫ accidentaluꝫ. Constat autez ꝙ hꝫ mediuꝫ est ipsum mixtum in quo sunt materie: ⁊ forme substantiales omniuꝫ elementoꝝ: ac etiaꝫ forme accidentales remisse: cuꝫ tale mixtum non sit calidum simpliciter: neqꝫ simpliciter frigiduꝫ: sed si est caliduꝫ habet cōiunctā friditatē: ⁊ si est frigiduꝫ habet cōiunctaꝫ caliditatem. ⁊ cōsimilr dicaꝫ de humido ⁊ sicco. Le. li. (Quapropter quoniā) cōtingit aliquid esse (⁊ magis ⁊ minus calidum vel frigiduꝫ) etiaꝫ fm magis ⁊ minus (quādo quidē est alterum simpliciter actu) a predominio supra alterum: tūc non est mixtio: quia elemētuꝫ quod est (potētia alteruꝫ erit: quādo autez nō omnino) miscibilia sunt simpliciter in actu vel simpliciter in potentia (sed vt quidem caliduꝫ frigidum: aut vt fridum calidum: quia que miscentur corrumpunt intensiones adinuicem). i. excellentie qualitatum pmaruꝫ (tūc nec materia erit illoꝝ contrarioꝝ alteruꝫ simpliciter actu. sed mediuꝫ) resultabit participans naturaꝫ omniuꝫ contrariorum: videlꝫ mixtuꝫ. ❡ Notanduꝫ fm Egiduꝫ ꝙ lꝫ tam aer: qꝫ sanguis sit calidus: non tamē vtrūqꝫ participat naturaꝫ ignis: neqꝫ vtrūqꝫ est mixtum ex igne: lꝫ in nullo illorū sit forma substantialis ignis: quia ad hoc ꝙ aliquid sit mixtuꝫ ex igne: aut participet naturam ignis oportet ꝙ habeat caliditatē per respectuꝫ ad ignē: ⁊ qꝛ sanguis habet caliditatem per respectuꝫ ad ignez. idea sanguis est mixtꝰ ex igne ⁊ participat naturaꝫ ignis: aer autem non est aliquod istorum: quia non habet caliditatem per respectuꝫ de ignem cuꝫ sit primuꝫ corpus transmutabile sicut ignis: sed habet caliditatē per respectum ad humiditatē cum sit quasi per se instrumētum caliditatis ⁊ per se subsiematur calido. nulluꝫ igitur elementuꝫ dicitur participare naturaꝫ alterius elemēti: ⁊ ex hoc nullum elementuꝫ est mixtuꝫ ex alio elemēto: quia nullam qualitatem primam habet: per respectum ad aliud elementuꝫ. sed tm̄ per respectuꝫ ad aliaꝫ qualitatē sibi coniunctam: quodlibet autez mixtuꝫ vere componitꝫ ex elementis: ⁊ participat naturaꝫ illoruꝫ: quia determiat sibi quatuor qualitates primas per respectuꝫ ad quatuor pꝛima corpora. videlꝫ caliditatem per respectuꝫ ad ignem frigiditatem per respectuꝫ ad aquaꝫ: humiditatē per respectū ad aerē: ⁊ siccitatē per respectuꝫ ad terraꝫ. ❡ Sꝫ cōtra ignis est calidus per se primo: ⁊ aer est calidus per se non pꝛimo. vt ostensuꝫ est de mēte philosophi in hoc 2°. igitꝫ aer est calidus per naturam ignis. pꝫ consequentia. quia nihil competit alicui per se non pꝛimo: nisi per naturam illius cui illud competit per se pꝛimo. ideo enim ysocheles per naturā trianguli habet tres angulos equales duobus rectis: quia habere tres angulos equales duobus rectis competit triangulo per se pꝛimo: ⁊ ysocheli per se nō pꝛimo. iuxta doctrinaꝫ Aristo. primo posterioꝝ. illa etiā cōsequētia tenet auctoritate Aristo. pbantis 2° metaphysice. ꝙ omne caliduꝫ est calidū per naturaꝫ ignis. ❡ Dicēduꝫ igitꝫ ꝙ non sufficit ad hoc ꝙ aliqd sit mixtū ex quatuor elemētis ꝙ habeat naturaliter omnes qualitates primas: qꝛ sic quodlibet elementum esset mixtum ex alio elemento ex quo participat naturam illius

per vnam qualitatez primaz: sed oportet q᷑ sit medium inter omnia elementa: non quidem per abnegationem: sed per participationem: sic q᷑ habeat materiam omnium elementorum ꝛ formas substantiales omnium elementorum non actu: sed potentia. habeat etiam formas accidentales omnium elemētorum tam motiuas q̄ꝫ alteratiuas nō in sūmo: sed remissas.

¶ Secundum id vero quod est potentia magis calidum: aut frigidum: vel contrarie alterutrum: secūdū hanc rationem: ꝛ ratione dupliciter calidum potentia q̄ꝫ frigidum: vel tripliciter: vel secundū alium talem modum. Erunt vtiqꝫ mixta alia ex contrarijs: aut ex elementis.

¶ Quarta conclusio. diuersitas mixtorum est ex diuersitate modorum mixtionis. probatur. nā cum quodlibꝫ elementum sit potentia magis calidū ꝛ minus calidū aut magis frigidum et minus frigidum non est necesse mixtum generari ex elementis calidis ꝛ frigidis sub medio gradu illarum latitudinum: quoniam stante trāsmutatione ꝛ mixtione elementorum inuicem lꝫ omnes excellentie qualitatum primarum corrumpantur: non tamen equaliter corrumpuntur: sed ſm magis ꝛ minus: q᷑ aliquando plus remittitur de caliditate q̄ꝫ de frigiditate: vt in generatione plantarum ꝛ inanimatoꝝ aliquando ecōtra: plus remittitur de frigiditate q̄ꝫ de caliditate: vt in generatione animalium habentium pulmonem ꝛ sanguinem. erit igitur ratio mixtoꝝ ſm rationē miscibiliū: ita q᷑ si in miscibilibus caliditas excedet frigiditatē i dupla proportione: consimiliter ꝛ in mixto calidum erit duplum ad frigidum ꝛ si in miscibilibus: caliditas excedet frigiditatē in ꝑportione tripla ſm hoc generabitur vnum aliud mixtum habens caliditatez triplam ad frigiditatem: ꝛ sic continue ſm hunc modū proportionum diuersarum in qualitatibus primis contrarijs erit diuersitas in mixtis. Le. litteram (Secūdum id vero q̄d est potentia magis calidum vel frigidum vel cōtrarie) .i. minus calidus vel minus frigidus (secūdum hanc rationem) miscibilium erit ratio mixtorum ꝛ modus mixtionis. potest igitur mixtum proportione contrariorum (ꝛ ratione) miscibiliū (dupliciter) esse magis (calidū potentia) .i. virtutis (q̄ꝫ frigidum: vel tripliciter vel ſm aliquem talem modum. erūt vtiqꝫ mixta alia ex contrarijs: aut ex elementis) eisdē aliter ꝛ aliter ꝑportionatꝰ in qualitatibus primis.

¶ Et alia elementa ex illis potentia qualiter entibus. Non ita vero vt materia: sed secūdum predictum modū. Et erit ita quidem mixtio. Illo vero modo materia ſm q᷑ generatur.

¶ Ex predictis Aristo. infert q᷑ sicut mixta generantur ex elementis ita elemēta generantur ex mixtis: quoniā elementa sunt potentia in mixto: non quidem ſm materiā solum: quoniam in generatione mixti ex elementis non fuisset mixtio elementorum: sed tm̄ generatio mixti ꝛ corruptio illorum: immo preter materiam: quia saluatur virtus elementoꝝ in mixto cum non corrumpatur. ideo necesse est formas substantiales illorum manere ex quibꝰ cū suis materijs in corruptione mixti fient elementa in actu que primo erant in potentia. Uia ergo compositionis mixta sunt ex elemētis. ꝛ via resolutionis elementa sunt ex mixtis. Le. litteram (Et elementa ex illis potētia qualiter entibus) .i. elemēta ex mixtis existentibus aliqualiter in potentia generantur (non ita vero: vt materia solum: sed ſm predictum modum) vt saluentur forme substantiales elementoꝝ (ꝛ erit quidem ita mixtio. illo vero modo) quādo remanet solum (materia q᷑ generatur) aliquid est concedendum ꝛ non mixtionem esse.

¶ Notandum q᷑ ista propositio. elementa sunt potentia ꝛ virtute i mixto. habet quatuor expositiones: quarum prima est: q᷑ sicut vegetatiuum est in sensitiuo: ꝛ trigonū i tetragono ex doctrina Aristo. 2° de anima: ita elementa sunt i mixto. dicitur enim vegetatiuū esse in sensitiuo: nō quia forma vegetatiua maneat cum anima sensitiua: qꝛ corrumpitur in generatiōe anime sensitiue: sed qꝛ quicqd potest vegetatiuum pōt sensitiuum ꝛ aliquid vltra vt pꝫ de vegetatiuo plante ꝛ sensitiuo animalis. similiter trigonū est in tetragono: non qꝛ triangulus sit pars tetragoni: sed quia tot sunt anguli in tetragono quot sunt ī trigono: ꝛ adhuc plures: sic etiam videtur dicendum de existentia elementorum i mixto: non q᷑ forme elementorū sint cum forma mixti: sed quia quicquid possunt facere elemēta possunt facere mixta ꝛ amplius plura: sicut igitur vegetatiuū non est formaliter in sensitiuo: sed tantū virtualiter. neqꝫ trigonum est formaliter in tetragono: sed tantum virtualiter ad intellectū expressum: ita elementa non formaliter: sed virtualiter sunt ī mixto: ꝛ per consequēs sunt in eo potentia ꝛ virtute. ¶ Ista expositio non est de intentione Aristo. quoniā potentia vegetatiua manet formaliter: cum potentia sensitiua. igitur per idem anima vegetatiua cum anima sensitiua: tenet consequētia ꝛ antecedens est Aristo. ꝑmo ꝛ 2° de anima. nec est verum q᷑ omnis operatio anime vegetatiue sit operatio anime sensitiue: quoniā nutrire augere ꝛ generare sibi simile sunt operationes anime vegetatiue: non autem sensitiue. per Aristo. 2° de anima: cum enī sensus diuidatur in sensus exteriores ꝛ interiores: cuilibet istorū Aristo. in loco allegato. assignat propriā operationē cognitiuā: non autem nutritionem: neqꝫ augmentū neqꝫ generationē. Consimiliter arguatur de mixtis ꝛ elemētis q᷑ non quelibet operatio elementi est operatio mixti elementa enim omnia se inuicem substantialiter transmutant inducuntqꝫ gradū summū in omni qualitate tam alteratiua q̄ꝫ motiua localiter: non autem mixta generant gradus summos qualitatum alteratiuarū ꝛ motiuarum: neqꝫ omnia se transmutant. ¶ Secūda expositio est q᷑ caliditas primo competit igni ꝛ frigiditas aque ꝛ humiditas aeri ꝛ siccitas terre. per Aristo. in hoc 2°. igitur omne calidum est calidū per naturā ignis: ꝛ omne frigidum est frigidum per naturā aque: ꝛ omne humidum est humidum per naturam aeris: ꝛ omne siccū est siccum per naturam terre: sed omne mixtum habet hꝰ quatuor qualitates. igitur omne mixtū est igneū aqueū aereum ꝛ terreum: ꝛ per consequens elementa sunt potentia et virtute in mixto: quia participat naturam omnium elementorum: ꝛ habet omnes qualitates illorum ꝛ ex hoc dicitur esse medium inter elementa: quia respectu ignis ꝛ aque tenet medium. nam est quodāmodo tepidum cum aggreget in se calidum ꝛ frigidū sub gradu remisso: sic etiam tenet mediū inter aerē ꝛ terram cū sit quid quodāmodo temperatum: aggregat enim aliquo modo in se humidum ꝛ siccum. ¶ Contra hanc expositionem est expresse philosophus in littera di. q᷑ elementa non manent in mixto tm̄ ſm materiā: quia tunc esset generatio ꝛ non mixtio. Itē si aliquid ideo est mixtum ex omnibus elementis: quia habet qualitatē oīum elementoꝝ: sequitur quodlibꝫ elemētum esse mixtum ex alio elemēto. qꝛ habet qualitatē alterius elemēti: ignis enim habꝫ siccitatem terre: ex quo siccitas primo competit terre: deinde igni: aqua vero habet humiditatem

aeris ex quo humiditas primo competit aeri ⁊ ex consequenti aque: ipse autem aer habet caliditatem ignis: et terra habet frigiditatem aque: quoniam caliditas p̄mo competit igni: ⁊ non primo competit aeri: frigidas etiaȝ non p̄mo competit terre: sed aque. ¶ Tertia expositio est ꝙ in elementis sunt qualitates virtuales distincte ab actualibus ⁊ formis substantialibus eorūdem: que quidem ponuntur propter quattuor. primo propter preseruationem elementorum in locis suis: ac etiam dum fuerit extra naturalem dispositionem alioquin aqua calefacta posset stare cum maiori caliditate q̄ȝ frigiditate: et cum qualitatibus magis disconuenientibus q̄ȝ conuenientibꝰ. Secūdo propter reductionem ad naturalem dispositionem: non enim apparet a quo generetur frigiditas aque calefacte. non enim a forma substantiali: quia ista non agit sine instrumento: neqȝ a frigiditate actuali: quia illa non agit vltra gradum proprium: igitur a frigiditate virtuali generatur. Tertio propter expulsionem cōtrarij: quia caliditas que corrumpitur non corrūpitur a forma substantiali aque cuȝ non sit illi contraria: neqȝ a frigiditate actuali eiusdem: neqȝ medij: cū nihil agat a proportione minoris inequalitatis: constat autem maioreȝ caliditatem expelli q̄ȝ sit frigiditas aeris vel aque: oportet igit̄ ꝙ ista expulsio fiat a friditate virtuali. Quarto propter generationem elementorum ex mixtis: nam in resolutione mixti generantur elementa. per Arist. in litera: modo illa generarentur: ⁊ a nullo generarētur nisi essent in mixtis huiusmodi qualitates virtuales eorū derelicte in eis quādo ex ipsis elementis mixta generātur: ⁊ hec intendit Aristo. cum dicit in primo ꝙ saluat̄ in mixto virtus elementorum: ⁊ hic cum ait elementa potētia ⁊ virtute manere i mixto. ¶ Sed ista expositio nō potest esse de intentione Aristo. aliter in elementis eēnt octo qualitates prime diuersaruȝ rationum scilicet quattuor actuales: ⁊ quattuor virtuales: ⁊ cōsequenter quoddam mixtum esset virtualiter calidum ⁊ frigiduȝ humidum ⁊ sicciȝ: qđ non est dicenduȝ. ¶ Iteȝ querit̄ vtruȝ huiusmōi q̄litates virtuales sint intēsibiles ⁊ remissibiles aut non. si sic. igitur frigiditas virtualis aque poterit remitti ad gradum frigiditatis actualis: ⁊ sic nunq̄ȝ amplius reducet̄ aqua ad frigiditateȝ: si dicitur ꝙ non. contra. nos videmus experimentaliter caliditateȝ virtualē vini: ⁊ frigiditateȝ veneni intendi ⁊ remitti. ¶ Quarta expositio est ꝙ elementa sunt potentia ⁊ virtute i mixto quia in eo sunt omnes forme substantiales elementorū non actu denominante elementa: propter defectum actuationis formalis: sed potentia tantum: quoniā in resolutione mixti in elementa ille eedem forme que non denominant i mixto propter īpedimentū vltime forme que dicitur esse forma mixti denominabūt extra mixtū quia tunc erunt vltime forme non potentiales ad vlteriores formas: neqȝ sunt alie virtutes accidentales p̄ter qualitates elementoruȝ actuales que preftierunt in elementis: sed sicut generatur de nouo forma mixti cuȝ colore odore ⁊ sapore que nunq̄ȝ fuerunt in elementis: ita generantur qualitates spirituales ⁊ insensibiles ex mixtione quattuor qualitatuȝ primarum que nunq̄ȝ fuerunt in eis: cuiusmodi est caliditas virtualis vini: aut piperis: ⁊ frigiditas virtualis veneni. ¶ Ad primum dicitur ꝙ elementa preseruantur in locis suis non a qualitatibꝰ virtualibus consequentibus formas substantiales illoruȝ: sed a determinatis influētijs celi. vt colligitur a philosopho ⁊ Commentatore quarto physicorum: ⁊ lȝ aqua extra naturalem dispositionem habeat plus de caliditate q̄ȝ de frigiditate: non tamen habet plus de alijs dispositionibus disconuenientibus: quoniam habet plus de humiditate grauitate et densitate que sunt dispositiones conuenientes q̄ȝ de siccitate leuitate et raritate que sunt dispositiones disconuenientes. ¶ Ad secūdum respondetur: ꝙ frigiditas aque calefacte generatur a forma substantiali absqȝ aliquo instrumento: quia lȝ nulla forma substantialis possit absqȝ instrumento agere ī materia extranea: tamen absqȝ instrumēto agit in materia intranea: aer enim indispositus per condensationem reducitur ad raritatem connaturalem per formam substātialem absqȝ instrumento: instrumentum enim requiritur propter distantiam agentis a passo. sed forma substātialis est maxime propinqua tam materie q̄ȝ suo composito. igitur absqȝ īstrumento potest agere in sua materia reducendo compositum ad naturalem dispositionem. ¶ Ad tertium dicitur consequenter ꝙ caliditas expellitur tantum a forma substantiali: quia lȝ non contrarietur formaliter. tamen virtualiter cōtratiatur: eo modo quo lumen contrariatur frigiditati: scilicet propter effectum contrarium quem inducit: ⁊ sicut alias dixi: lȝ caliditas expellatur a forma substātiali: ⁊ frigiditas inducatur illud est per accidens: ⁊ non per se: forma enim substantialis aque seipsam reducens ad propriam densitatem ⁊ ad situm cōnaturalem sibi per motum localem per accidens generat frigiditatem: ⁊ corrumpit caliditatem. ¶ Ad quartuȝ responde t̄ ꝙ sicut qualitates prime gnānt mixtū ex elementis: ita qualitates prime generāt elementa ex mixto: sicut enim corruptio vnius est generatio alterius: ita eadem agentia que corrumpunt vnuȝ generant reliquū: sed qualitates prime corrūpūt mixtū: igit̄ qualitates p̄me generāt elementa.

Quoniam autem patiuntur contraria s̄m in primis determinationem. Est enim actu calidum: potentia frigiduȝ ⁊ actu frigidū: potētia caliduȝ. Quapropter si non coequantur trāsmutantur inuicem. Similiter autem ⁊ in alijs contrarijs ⁊ primo ita elementa transmutantur. Ex his autem carnea ⁊ ossa ⁊ que talia. Calido quidem generato frido: frigido aūt calido: qū ad mediū venūt: hoc enȝ neutrum.

¶ Istud est secundum capitulum huius tractatus in quo philosophus determinat de medio mixtionis: tam s̄cdȝ formam q̄ȝ secūdum situm. Postq̄ȝ perscrutatus est de modo eiusdem ponens duas conclusiones: quarum prima est h̄. mixta generantur ex elementis ad mediuȝ cōcurrentibus. Secunda conclusio. omnia mixta resistentia circa medium locuȝ sunt composita ex omnibus elementis. ibi (Omnia auteȝ) ¶ Prima conclusio declaratur sic. contraria patiuntur adinuiceȝ vt ostensuȝ fuit prius tam in p̄mo q̄ȝ in secūdo. sic ꝙ actu calidum est potentia frigidum: ⁊ actu frigidum est potentia calidum. igitur si non coequentur miscibilia: sed vnum aliud oīo superat: conuertitur vnuȝ in aliud: ⁊ non generatur mixtum. idem etiam contingit de alijs contrarijs vt de humido ⁊ sicco: si autem elemēta fuerit aliquo modo coequata: tunc p̄mo transmutant̄: deinde ex his transmutatis gn̄antur carnes ⁊ ossa ⁊ alia huiusmōi mixta. ¶ Tūc arguit̄ sic. calido facto quodāmodo frido et frido facto quodāmodo calido generat̄ mixtum: sed calidum non fit quodammodo frigiduȝ. neqȝ frigidum quodammodo calidum: nisi recipiendo ab excellentijs et veniendo versus medium qualitatum primarum: igitur mixta generantur ex elementis ad medium concurrentibus

Et dicit philosophus ꝙ huius medium non est aliquod miscibilium:nam duplex est mediuz elementoruz. videlicet accidentale ⁊ essentiale:mediuz accidentale est multitudo qualitatũ primoruz circa mediũ gradũ totius latitudinis:mediũ vero essentiale est mixtũ genitum ex ipsis elementis:quod dicit̃ esse mediũ per participationẽ elementoꝝ:eo modo quo supra dictũ est:cōstat aũt nullum tale mediũ esse aliqḋ elemētoꝝ. Le.li.(Qm̃ aũt patiunt̃ cōtraria fm̃ in pͥmis determinationem:est enim actu calidum potētia frigidum ⁊ actu frigidum potentia calidũ quapropter si non coequētur)elementa ipsa(transmutōtur adinuicē)⁊ non fit mixtio(similiter autez ⁊ in alijs) si autem fuerint coequata(⁊ pͥmo elementa ita transmutantur)per coequationez(ex his autem carnes ⁊ ossa et que talia).i.alia consimilia mixta fient(calido quidez generato frigido.frigido autem facto calido qñdo ad medium veniunt hoc eniz)medium(neutrũ)est miscibiliũ.

(Medium eniz multa ⁊ non īdiuisibile. Siliť aũt: ⁊ siccũ: ⁊ humidũ: ⁊ alia talia: fm̃ medietatē faciũt carnē: ⁊ os ⁊ alia.

(Sz posset aliquis dubitare di.si mixta generãtur ex elementis concurrentibus ad medium:⁊ medium consistit in indiuisibili sicut extremuz.igitur omnia mixta sunt similia:⁊ eiusdez rationis:qḋ est falsum. (Respōdit phs di.ꝙ medium in quod cōueniunt elementa in mixtione non est medium rei:sed rationis non medium indiuisibile.sed ampluz indiuisibile.non medium punctale.sed latitudinarium.Cum igitur in tali medio sint infinite proportiones dissimiles:sequitur ꝙ ex tali medio elementorum possunt fieri mixta dissimilia infinita.Et sicut dictũ est de calido ⁊ frigido ꝙ non faciũt carnem ⁊ ossa in suis excellentijs.sed in medijs:ita humidum ⁊ siccum fm̃ medietatē:⁊ non fm̃ gradum summum faciunt mixta consimilia. Le.litteram.(Medium autem multũ est)⁊ amplum(non indiuisibile.similiter autem siccuz ⁊ humidũ et alia talia contraria fm̃ medietatem faciunt carnem ⁊ os ⁊ alia)consimilia mixta. (Notandum fm̃ Cōmentatorem commento.16.ꝙ cum ratio alterius non fuerit dominans simpliciter:sed dominãs dominata generabitur ex eis aliquod medium:sed tamen declinabit ad partem dominantis:⁊ ideo hoc medium cum eo ꝙ est dominans ad alterum duorum extremorum habet aliquaz latitudinem recipientē magis ⁊ minus:⁊ ex hoc apparebit impossibile esse aliquam complexionem mediaz temperatam: quam posuit galienus. (Prima distinctio quam intendit Cōmentator est ista.ꝙ miscibilium quoddam est dominans simpliciter:et quoddam est dominans dominatuz.miscibile dominãs simpliciter est illud qḋ aliud conuertit in sui naturam.miscibile dominãs dominatum est illud qḋ non conuertit aliud in naturaz alicuius miscibilis:sed ambo conuertuntur in naturam mixti remanentis dominio alicuius qualitatis prime supra aliam:⁊ tunc mixtum declinat ad partem dominantis;quia si ipsuz est calidum mixtum erit calidum:⁊ si frigidum mixtum erit frigidum .ideo tale medium recipit magis ⁊ minus:sicut miscibile dominãs dominatum.Ex ista distinctione vna cũ ꝓbatione cōclusionis:sequitur ꝙ sicut sanitas cōsistit in quadam adequatione humoruz:sic mixtuz consistit in quadam adequatione miscibiliuz.sanitas enim requirit humores adequatos:non sic ꝙ statim cum vnus humor alium superat tollitur ratio sani:quoniã tunc nullus esset sanus.habet igitur illa equalitas magnaz latitudinez:sic ꝙ non dicitur quis infirmus donec humores se tantum inuicez superent ꝙ fieri non possit operatio sani.sic miscibilia equantur ĩ mixto nō punctaliter:quia sic impossibile est illa adequari:sed latitudinarie:quia non se tantum inuicem superant ꝙ vnuz alteruz possit conuertere in sui naturaz:hec igitur adequatio non est punctalis:imo multis modis habet fieri:⁊ fm̃ ꝙ concurrit ibi plus ⁊ minus de calido ⁊ frigido humido et sicco generatur inde coros ⁊ aliud atq; aliud mixtũ. (Consimiliter dicatur de adequatiōe particulari:sicut vniuersali.caro eniz pōt generari ex maiori ⁊ minori equatione elementorum: cum non eandem equationez requirat caro hominis ⁊ leonis: imo in ipsa carne humana non est equatio punctalis:sed fm̃ aliam ⁊ aliam complexionem occurrit ibi alia ⁊ alia equatio miscibilium:⁊ qḋ plus est in eadem complexione sint diuersi modi equationũ:prout magis ⁊ minus acceditur ad complexionez illō:tot igitur habet modos ⁊ gradus huius mediuz ⁊ huius equatio miscibiliũ:ꝙ propter sui infinitatē sub narratione nō cadit. (Secũda distinctio quaz intendit Cōmētator est ista: duplex est mediũ: temperatuz scilicet equaliter ⁊ inequaliter.mediuz temperatuz equaliter est illud cuius temperantia sunt eiusdē gradus:cuiusmodi esset mixtuz:habēs oēs qualitates elementoruz sub gradu medio latitudinis.mediuz temperatum inequaliter est illud cuius temperantia non sunt eiusdem gradus latitudinis:sicut iam contingit de omni mixto animato ⁊ inanimato. Dicebat ergo Galienus ꝙ erat dare complexionez mediaz temperataz equaliter:sed illud non est possibile siue accipiatur equalitas fm̃ qualitates motiuas ⁊ alteratiuas simul elementorũ siue diuisiz. si enim ĩ mixto essent adequate in gradu qualitates alteratiue illud haberet inequaliter:qualiter motiuas.in animali enim ⁊ in ferro ignito est plus de caliditate q̃ꝫ de frigiditate:⁊ tamen est plus de grauitate q̃ꝫ de leuitate.igit̃ a fortiori si caliditas ⁊ frigiditas eēnt adeq̃te in gradu illis esset coniuncta maior grauitas q̃ꝫ leuitas:⁊ sequitur cōsequēter ꝙ si in aliquo mixto tanta esset grauitas quãta leuitas qualitates prime essent inequales in gradu. Nō etiam est possibile ꝙ mixtum sit temperatum equaliter quo ad qualitates alteratiuas tantuz:tam actiuas q̃ꝫ passiuas: quia si aliquid est lapsum ad frigidum ⁊ siccum:et debeat alterari ad calidum ⁊ humidum:si aliquando habebit caliditatē ⁊ frigiditatē equaliter in gradu:tunc non habebit humiditatez ⁊ siccitatē equaliter in gradu:quia cum caliditas ⁊ frigiditas sint maxime actiuitatis:⁊ minime resistentie;econtra autem humiditas et siccitas sint maxime resistentie ⁊ minime actiuitatis;continue inter qualitates actiuas ⁊ passiuas erit disproportio in gradu sicut ⁊ in actiuitate. Similiter dicatur de qualitatibus motiuis ꝙ si grauitas aque ⁊ leuitas ignis possent venire in mixto ad equalitatez gradus:ac etiam grauitas terre: et leuitas aeris:non tamen omnes simul possent venire ad equalitatem gradus sicut nec omnes qualitates pͥme a quibus dependent. (Ex predictis sequitur pͥmo ꝙ veniendo de summo calido ⁊ summo sicco ad summum frigidum ⁊ summum humidum infinite sunt proportiones medie:quarum quedam sunt maiores et quedam minores;⁊ quedam rationales ⁊ quedaz irrationales:sub quaruz qualibet potest esse aliqua forma naturaliter:aut violenter.patet:quia aliter materia per alterationem fieret sine forma in processu a summo calido ⁊ summo sicco ad contraria istorum.primo quidem ꝙ infinite sint proportiones manifestum est:quia ex quacũq; modica additiōe vel ablatione variatur proportio.secũdo ꝙ ille proportiones sint inequales in magnitudine ⁊ paruitate liquet:cuz non semper sit equalis excessus vnius qualitatis supra aliã:sed aliquando maior:aliqñ minor.tertio illaꝝ ꝓportionũ quedã sunt rōnales ⁊ q̃dã irrōnales:q2 alr̃ nō possz assignari causa propter quã aliqua īdiuidua diuersarum

specierum mutuo se diligunt ⁊ aliqua mutuo se odiunt. Quarto sub illis proportionibus stant forme naturales aliquãdo naturalr: aliquãdo violẽter: lapis stat naturalr sub frigiditate ⁊ siccitate ubi frigiditas excedit caliditatez: ⁊ siccitas humiditatẽ: ⁊ violẽter sub eisdem qualitatibus. ubi caliditas excedit friditatẽ ⁊ humiditas siccitatem. Secũdo sequitur ꝙ cuilibet speciei conuenit aliqua latitudo proportionis qualitatũ ꝑmarũ sub qua nullum mixtum alterius speciei naturaliter potest esse. patet entia diuersa in specie naturaliter sibi determinãt diuersas complexiones: ꝙ autez illa dispositio seu proportio habeat latitudinem: ꝑ3. quia nõ omnia indiuidua eiusdem speciei habẽt consimilem dispositionẽ ⁊ complexionẽ qualitatũ ꝑmarum. Et notãter dicitur naturaliter: qꝛ plura indiuidua diuersarum specieꝝ possunt sub eadem dispositione qualitatiue permanere violenter: quoniaz sub caliditate ⁊ humiditate manet tam aqua q̃3 aer: que sunt indiuidua diuersarum specierum: sed non naturaliter: cum aque repugnet combinatio caliditatis cum humiditate. Tertio sequit̃ ꝙ sicut non omnia indiuidua eiusdez speciei determinant sibi naturaliter eãdem complexionẽ: ita nec omniu3 membroꝝ eiusdez indiuidui est similis complexio. ꝑma pors patet: quia in specie humana inueniunt̃ q̃tuor complexiones: iuxta numerum quatuor combinationu3 possibiliũ qualitatũ ꝑmarum: quarum prima est colerica que cõsequit̃ combinationẽ caliditatis cu3 siccitate. scda est sanguinea que consequit̃ combinationẽ caliditatis cũ humiditate. 3° est flegmatica que consequit̃ combinationem frigiditatis cu3 humiditate. 4° est melancolica que consequit̃ combinationẽ frigiditatis cũ siccitate. 2° pars est etiam euidẽs auctoritate tam phoꝝ q̃3 naturalium dicẽtiũ cor esse complexionis calide ⁊ sicce. cerebrum vo frigide ⁊ humide. si enim cerebrum fieret ita calidum ⁊ siccum sicut cor statim infirmaret̃ homo. vult etiam phus 2° de aia. ⁊ in lib° de sensu. ꝙ oculus est de natura aque: ⁊ neruus atq3 ossa de natura terre. 4° sequitur ꝙ in diuersis etatibus eiusdem viuentis est alia ⁊ alia complexio: patet iductiue: si quis enim haberet eandem complexionẽ in iuuẽtute ⁊ senectute isirmus esset: neq3 etates sunt equales in omnibus indiuiduis eiusdem speciei: aut consimilis complexionis. v3. infantia pueritia: adolescentia iuuentus. senectus ⁊ etas decrepita: qm̃ in quibusdam sunt maiores ⁊ in quibusdã minores. Quidam. n. habẽt maiorẽ iuuentutem: ⁊ quidam minorem: quidam maiorem senectutem ⁊ quidam minorem.

49 ℂ Omnia enim mixta corpora quecũq3 circa locum medium sunt ex omnibus composita sunt simplicibus. Terra quidem inest omnibus. quia vnumquodq3 est maxime ⁊ multũ in proprio loco.

ℂ Secũda cõclusio. omnia mixta resistentia circa mediũ locum sunt composita ex omnibus elemẽtis: istam cõclusionem phs ꝓbat dupliciter. ⁊ ꝑmo inductiue discurrẽda per omnia elemẽta. secũdo effectiue a signo per experientiã ibi (Testificari aũt) ꝑmo igit̃ arguit phs de terra sic. idem est locus terre ⁊ omniũ mixtoꝝ residẽtium circa medium locum: igit̃ omnia talia mixta componuntur ex terra. patet ꝯñа. qꝛ mixta mouentur ad motũ elemẽtorũ dominãtiũ in ipsis. vt ꝓbatur ꝑmo celi. añcedens declaratur ex motu: quoniã ad eũdem locu3 mouent̃ omnia mixta resistentia circa medium locum ad que3 mouet̃ terra. Unde quia terra non solum est in loco per circũferentiã sed etiam per centrum. imo magis per cẽtrũ q̃3 per circũferentiaz. vt colligit̃ a Cõmẽtatore 4° physicoꝝ. terra habet duplicem locum: videl3 superficiem concauam aque ⁊ centrum mũdi: constat autem omnia mixta nominata ta3 animata q̃3 inanimata moueri ad quemlibet illorum locoꝝ: ⁊ intendit Aristo. per medium locũ totam regionẽ terre: hoc enim est medium mũdi cum equaliter: ⁊ maxime distet a celo. Circa autem locũ hũc dicunt̃ esse animalia ⁊ plante ⁊ mineralia. v3. aurum: argentum: ⁊ plumbu3 ⁊c. L.e.li. (Omnia autẽ mixta corpora quecũq3 circa mediũ locum sunt ex omnibus composita sunt simplicibus). i. elementis (Terra quidem inest omnibus: quia vnumquodq3) istoꝝ est (maxime ⁊ multũ) in loco terre tanq̃3 (in proprio loco).

ℂ Aqua autez: quia oportet terminari quodcũq3 compositum: sola autem est simplicium bene terminabile aqua. Amplius autem ⁊ terra sine humido non potest cõmorari. Sed hoc est quod continet: si enim auferat̃ oĩno ex ipsa humidũ: decidit vtiq3. Terra qdẽ igit̃ ⁊ aqua ꝓpter has insunt causas.

ℂ Cõsequẽter probat phs omnia talia mixta componi ex aqua. nam quodlibet tale mixtum est bene compactu3 ⁊ bene terminatu3: sola autem aqua de numero elementorum est bene terminabilis: cum nõ habeat tantã densitatem quantã habet terra neq3 tantã raritatem quantã habet aer vel ignis. non eni3 partes talium mixtoꝝ possent esse ita compacte inuicem nisi per elementũ aque. Et cõfirmat̃. nam in quolibet tali mixto est terra. vt probatu3 est. igitur in quolib3 tali est aqua. p3 ꝯña: quia terra sine aqua non potest morari in mixto. si eni3 humidu3 aqueũ auferatur a mixto: stati3 terra decidet ⁊ defluet in puluerem: nam humidũ aereũ admixtu3 terre non consolidat eam: nec facit eam compactam: sed magis expirat ab ipsa Terra igit̃ est necessaria i mixto ꝓpter motũ ⁊ locum: aq̃ autem ꝓpter continuationẽ inuicem tam partiũ terre q̃3 partiũ mixti. L.e.li. (Aqua autem) requirit̃ ad cõpositionem mixti (qꝛ oportet terminari qđ compositũ) est (sola autem) de numero (simpliciũ est bene terminabile aqua Amplius autem ⁊ terra sine humido) aqueo i mixto (nõ põt morari: sed hoc) humidum (est quod continet) terrã i mixto (si eni3 auferat̃ ex ipsa) terra (omnino humidũ) aqueum ipsa (decidet vtiq3. terra quidem igit̃ ⁊ aqua ꝓpter has insunt causas) videlic3 mixtis residẽtibus circa medium locum.

ℂ Aer autez ⁊ ignis: quoniam contraria sunt terre ⁊ aque. Terra qdez aeri: igni vero aqua contraria est: vt contingit substantiaz substantie contrariam esse. Quoniam igitur generationes ex contrarijs sunt. Insunt autem altera extrema contrariorum: necesse ⁊ altera inesse. Quapropter in omni composito omnia simplicia erunt.

ℂ Postq̃3 phs ꝓbauit elemẽta grauia esse i mixto ꝯsequẽter ꝓbat elemẽta leuia esse in eodem. s. aerem ⁊ igne3 presupponens ignẽ ꝯtrariari aque ⁊ aerẽ terre: eo modo quo contingit subam contrariari substãtie: vt ostensum est 5° physicoꝝ: sed tantũ ꝑuatiue inquantu3 in vna substantia ẽ ꝑuatio alterius: ⁊ virtualiter iquantũ qualitates vnius substãtie formaliter cõtrariantur qualitatibus alterius substantie: non enĩ ignis ⁊ aqua sic inuicẽ transmutarent̃ nisi in igne esset priuatio aque: ⁊ econtra: ⁊ nisi qualitates illorum inuicem formaliter cõtrariarent̃. ℂ Ista ꝑmisso

arguit philosophus sic. generationes sunt ex contrariis: sꝫ in mixto sunt duo extrema duarum contrarietatum: scilꝫ terra ⁊ aqua: vt probatum est: igitur in eodem erunt duo alia extrema scilꝫ ignis ⁊ aer: vnde quia mixtū nō debet habere qualitates elementoꝝ excellentes ⁊ nimia intensas sed oꝫ illas habere mixtas ⁊ tēperatas: ideo non sufficiunt elemēta frida ad cōpositionē mixti nisi concurrant ibi elemēta calida con tēperātia frigiditatē illorum. ex sola ergo terra ⁊ aqua nō fit mixtio: sed vniuersaliter requiritur aer cōtemperans excellētias terre cui cōtrariatur: ⁊ requiritur ibi ignis contēperās excellētias aque ad quam habꝫ ꝯrietatē. T. c. li. (Aer autē ⁊ ignis: quia ꝯria sunt terre ⁊ aq̃ terra quidē aeri: aqua vo igni ꝯria est vt ꝯtingit subam subē ꝯriā esse. quia igitur gn̄atōes ex ꝯriis sunt: sunt autē ⁊ altera extrema ꝯrioꝝ necesse ⁊ altera inesse. quapropter i omni cōposito mixto oīa simplicia erūt) ¶ Notandū ꝙ duplicia sunt mixta. vꝫ. pfecta ⁊ impfecta: pfecta mixta sunt illa que fieri nō possunt imediate ex elemētis: neqꝫ resolui imediate in elemēta: vt aīalia ⁊ plante ⁊ mineralia: mixta imperfecta sunt illa que fieri possunt imediate ex elementis aut possunt imediate resolui i elemēta: vt vapor ⁊ exalatio pluuie grādo ⁊ nix ⁊ ros ⁊ pruina. mixta pfecta communiter fiūt circa terrā ⁊ ibi naliter quiescūt. mixta īpfecta neqꝫ cōiter fiūt circa terram: neqꝫ cōiter ibi quiescūt. ideo phs loquitur hic de mixtis perfectis in quibus apparet maxime ratio mixtionis: de impfectis aūt non loquitur. pmo qꝛ ibi nō ita apparet rō mixtiōis. 2° qꝛ de gn̄atōe illoꝝ ⁊ de mō mixtiōis eorūdē ꝺterminat i 1° metheoroꝝ.

Contra istam distinctionem arguit ꝙ nō sunt talia mixta impfecta specie distincta ab elementis ⁊ mixtis pfectis: ⁊ pmo sic. vapor generatus ex aqua ē substātialiter aqua. igit ⁊c. pbat añcedēs a signo. nam vapor ascendēs inueniēs refrectens frigidū conuertit i guttas aqueas: ⁊ hoc est signum ꝙ est substātialiter aq̃. ¶ 2° exalatio generata ex terra est substātialiter terra. igit ⁊c. pbat añcedēs. qꝛ exalatio argēti viui est substātialr argētum viuum: qđ iterū ostēdit a signo: quia si vas fuerit discoopertum cito ꝺperdit ipsum argentū. si aūt bene coopertum durat multis annis: sed ita exalat coopertuꝫ sicut nō coopertuꝫ igit ista exalatio est ipsiꝫ argentū. ¶ 3° magis ⁊ minus non variāt speciē: modo vapor ⁊ aqua nō videntur differre nisi fm magis ⁊ minus: quia aqua est magis grossa ⁊ grauis: vapor aūt magis leuis ⁊ subtilis: idē etiā videt de terra ⁊ sua exalatione. 4° actus notificant potētias. per Arist. 9. metaphysice: modo eedē specie sunt operationes aque ⁊ vaporis: sicut enim aqua calida reducit se ad frigiditatē ⁊ grauitatem: ita ⁊ vapor remotis radiis leuificantibus ipsum. ¶ Ad pmum tenēdo distinctioneꝫ specificam inter mixta impfecta ⁊ elemēta. Rñdet ꝙ vapor non est substātialiter aqua: neqꝫ illud signum probat. quia dicit ꝙ sicut vapor imediate ex aqua ex modica alteratione immediate conuertit in aquam. ¶ Ad 2m rñdetur consimiliter ꝙ exalatio non est substātialr terra sicut neqꝫ exalatio argēti viui est substantialiter argentū viuū neqꝫ illud signum pbat: quoniam discooperto vase exalatio illo conuertit in aerem: ipso autem cooperto cōuertit in argentum viuum. ¶ Ad 3m dr ꝙ magis ⁊ minus nō variant speciē: quia nō variāt operationē specificā: nec differentias specificas: modo grauitas aque: ⁊ leuitas vaporis differunt specie: ac etiam densitas aque ⁊ raritas vaporis sicut etiam differūt specie motus aque deorsum ⁊ motus vaporis sursum. ¶ Ad quartū respondet. ꝙ lꝫ conueniāt in quibusdam operationibus: non tamen in omnibus: verum enim calefactum reducit se ad grauitatē ⁊ frigiditatem: non tamē est eiusdeꝫ speciei cuꝫ aqua calefacta faciente consimiles operationes: nec est veruꝫ ꝙ vapor se reducat ad frigiditatem ⁊ grauitatē: sed frigiditas continentis facit eum grauem ⁊ frigidum.

¶ Testificari autem videtur ⁊ nutrimētū vniuscuiusqꝫ. Omnia quidem enim nutriuntur eisdem ex quibus sunt. Omnia enim multis nutriuntur. Etenim quecunqꝫ videntur vno solo nutriri vt aqua plante multis nutriuntur. Mixta est enim aque terra: ideo rustici tentāt miscentes irrigare.

¶ Secūdo arguit phs eandem conclusionem a signo per effectum ⁊ experientiaꝫ: quoniā omnia animata ex eisdē sunt ⁊ nutriuntur: sed nutriuntur ex quatuor elementis: igitur sunt ex quatuor elementis. pꝫ ꝯsequētia cum maiori: quia nutritio est restauratio ꝺperditi cōmunicans nouā materiam: ⁊ nouas partes quātitatiuas corpori animato: minor vero declaratur: quia si aliquod animatū non ex oībus elementis nutriretur maxime videretur ꝙ planta dicēdo ipsaꝫ vno solo elemento nutriri. vꝫ. aqua. Sed istud non est verum: quia nō sufficit sola aqua: sed vltra requiritur terra permixta aque: ⁊ hoc est signum: quia rustici tentant irrigare plantas miscētes fimum cum aqua: aut stercus. vt hꝫ alia littera: constat autem ꝙ si tantū aqua nutrirentur plāte frustra apponerentur fimus ⁊ stercora. T. c. li. (Testificari aūt videt) qđ dictum est (⁊ nutrimentū vniuscuiusqꝫ. omnia enim nutriuntur ex eisdem ex quibus sunt: omnia autem multis nutriuntur: ⁊ enim vtiqꝫ quecūqꝫ videntur vno solo nutriri: vt aqua plante) sed certum est ꝙ ille (multis nutriuntur: mixta est enim aqua terre: ideo rustici tentant irrigare) plantas (miscētes) cū aqua fimuꝫ.

¶ Quoniam autem est nutrimentum quidem materie. Quod nutritur autem coniunctum est materie forma ⁊ species: rationabile iam solum simplicium corporum nutriri ignē omnium ex inuicem generatorum. Quemadmodum ⁊ priores dicunt.

¶ Et quia ad mixtioneꝫ non sufficiunt elemēta grauia vt ostensum est in pma rōne cōsequēter ostēdit phs ꝙ in nutritōe non sufficit aqua cum terra: sed vltra requiritur i nutrimento ignis cum aere. nam cum in nutritione ipsiꝫ alimentuꝫ sit mãle: opꝫ id quod nutrit in eo esse aliquod formale: qđ euꝫ resoluat ⁊ sit ratio alendi: sed ignis est quid formale respectu omniū alioꝝ elemētorū. igit preter elementa grauia requiritur ignis: ⁊ ꝯsequēter aer: quia caliditas ignis coniuncta humiditati aque constituit aerem ex quo caliditas aeris ⁊ ignis sunt eiusdem speciei: ac etiam humiditas aque ⁊ aeris. vt superius probatuꝫ est. Sed ꝙ ignis sit quid formale respectu omniū aliorum elementorum probat phs dupliciter. Et primo aucto. antiquorum di. solum ignem īter omnia elemēta nutriri. videbant enī igneꝫ flammā continuari quādiu remanebat oleū ⁊ eum deficere: deficiente oleo: hoc autem non videbant in aliis elementis: ideo dixerūt inter elemēta solum ignem nutririt: arguitur ergo sic. illud quod nutrit est materiale in nutritione: ⁊ illud qđ nutritur est formale: sed nullum elementuꝫ preter ignē nutritur. igitur ignis est quid formale respectu omnium alioꝝ elementorum. T. c. li. (Quia autem est nutrimentum quidem mãe: qđ nutritur autem coniunctum est materie vt forma ⁊ species). s. ignis (rationabile iam solum simplicium corporum nutriri ignem omniuꝫ ex inuicem gn̄atoꝝ: quēadmodum ⁊ priores dicūt) construe sic. rōnabile est solū ignē nutriri de numero corpoꝝ simplicium ex se gn̄atoꝝ. i. elemētorum.

❡Solus enī ⁊ maxime est speciei ignis. Quia innatus est ferri ad terminū. Unumquodqȝ autem innatum est ferri in suiipsius regionem. Forma enim ⁊ species in terminis omnium. Quī quidē igitur oīa corpora ex oibus cōstituta sunt simplicibus dictum est.

❡Secūdo arguit phs sic. qñcūqȝ aliqua duo inuicē cōparātur quoꝝ vnum est altero perfectiū: illud qd est perfectius tenet locū forme: ⁊ qd est imperfectius tenet locū materie: sed ignis est pfectior ceteris elemētis: igitur ignis se hȝ vt forma: ⁊ cetera elemēta vt materia: tȝ ꝯña cum maiori: ex eo qꝛ forma est pfectior materie. vt pbaꝛ 2° physi. ⁊ minor declaraꝛ. nam pfectio elemēti habet attendi penes pfectionē loci: qa generans quātū dat de forma tātū dat de loco. vt habet videri in lib° celi. sed locus ignis est pfectior locis alioꝝ elemētoꝝ: ꝙ sic deduciꝛ. nam cū 4. sint elemēta diuersaꝝ specieꝝ: necesse est ꝙ habeāt mot⁹ ⁊ loca ad que mouenꝛ diuersaꝝ specieꝝ: sed cum vnūqdqȝ ꝙ moueꝛ in regionē suā terra moueꝛ ad ꝯcauum aque: ⁊ aqua ad concauū aeris: ⁊ aer ad cōcauum ignis: ⁊ ignis ad concauū celi tanqȝ ad locum suū: cōstat aūt concauū celi perfectius esse cōcauis alioꝝ elementoꝝ: quēadmodum ipm celū pfectius est ipsis elemētis. Le. ii. (Solus enim est) inter elemēta (⁊ maxime speciei). i. pfectionis (ignis. qa innatus est ferri ad terminū) maxime pfectionis (vnūqdqȝ enim elemētoꝝ natū est ad suiipsius ferri regionē. forma aūt ⁊ spēs omniū in terminis). i. ex locis terminātibus elemēta cognosciꝛ forma ⁊ pfectio illoꝝ: deinde epilogat di. (qm qdem igiꝛ omnia corpora) mixta residētia circa mediū locū (ex omnibus constituta sunt simplicib⁹ dictum est) ❡Notandū ꝙ ex vno elemēto tm̄ vtute ppria nihil generaꝛ: qꝛ ~~nihil~~ gñaꝛ nisi aliqd corrūpaꝛ: sed nullum elemētum corrumpit seipsum. igiꝛ nihil generaꝛ ex seipso: non etiam ex duobus elemētis generaꝛ mixtū ppria virtute: qa aut nullum illoꝝ alterum superat: ⁊ sic nihil generat: aut vnum superat ⁊ non superaꝛ: ⁊ sic conuertit alterum in sui naturā: aut vtrūqȝ supaꝛ ab alio: ⁊ generaꝛ tertium elemētum. Iterū ex tribus elementis vtute ppria non pōt generari mixtū: qm̄ illoꝝ triū necessario duo erūt symbola ⁊ cōuertēt 3m in sui naturam: reqriꝛ igr ꝙ sint quatuor elemēta: sic ꝙ qdlibet eoꝝ superet ⁊ superetur. omnia enim tria corrūpent 4m ⁊ gñabiꝛ mixtum. Et notāter dr ppria virtute: qꝛ cōcurrēte virtute celi ex vno elemēto pōt fieri mixtū ad hūc intellectū: ꝙ in materia istius elemēti per actionē celi gñabunꝛ forme alioꝝ elementoꝝ: ex quibus omnib⁹ generabiꝛ forma mixti. Cōsimiliter dicaꝛ de duobus ⁊ tribus elemētis: ꝙ per actionē celi inducētis alias duas formas elemētoꝝ: aut formam quarti elemēti, gñabitur mixtum.

Contra predicta arguiꝛ. ⁊ pmo ꝙ non ī quolibet mixto sunt elementa grauia: qa in exalatione calida ⁊ sicca videꝛ esse terra sine aqua: ⁊ in vapore humido: ⁊ calido videtur esse aqua sine terra: aurum etiā nō habet aquā: qa non posset tāto tēpore durare in igne sine sui corruptōe qñto durat: qa aq̄ corrumpeꝛ ab igne ⁊c. ❡Secūdo arguiꝛ: qa nō in quolibet mixto sunt ambo elemēta leuia: qa mixta que sunt ī fundo maris non habēt aliquē ignē: quia ppter abundantiā aque frigide ⁊ humide statim corrumpereꝛ: ī animalibus etiam gñatis in terra vel supra terrā per putrefactionē: vbi nō est ignis: nō dȝ esse aliquis ignis: qꝛ facilius est generare tātā caliditatē quanta sufficit ad esse animalis: qȝ tantā: quāta sufficit ad esse ignis. igiꝛ frustra poniꝛ ignis ī gñatione aīalis. ❡Tertio arguiꝛ ꝙ est impossibile in aliquo mixto esse omnia elementa tam grauia: qȝ leuia: qꝛ tūc in eo eēnt omnes qualitates motiue elemētoꝝ: quo cōcesso sequiꝛ ꝙ vbicūqȝ illud mixtū poneꝛ gesceret: cuius oppm experimur: pȝ ꝯña. qꝛ vbicūqȝ poneretꝛ: ibi aliqua suaꝝ qualitatū motiuaꝝ naliter quiesceret. ❡Quarto arguiꝛ ꝙ elemēta nō sint corpora simplicia: ppter defectum puritatis: ⁊ hoc inductiue eo ordine quo Ar. pcedit in lra. pmo quidē terra nō est pura cum sit colorata: neqȝ habet grauitatē summā: cum plus ponderet plumbum ī equilibri: qȝ terra tante quantitatis. Item aqua nō est pura cū sit dulcis vel amara: si enim aliqua aqua esset pura maxime videreꝛ ꝙ aqua maris cum locus illius sit locus naturalis aque. per Arist. 2° metheoroꝝ. sed illa nō est pura cum sit salsa ⁊ pmixta terrestribus vt ibidem pbatur. Itē aer nō est purus nō qdē aer suppme regiōis ppter caliditatē ignis: est enim calidus velut ignis per Arist. pmo metheoroꝝ. nō etiā aer medie regionis: qꝛ ille est semper rigidus per Aris. pmo ⁊ 2° metheoroꝝ. iterū nō aer isime regionis est purus ppter pmixtionē vapoꝝ: ⁊ exalationū. Preterea ignis non apparet purus: tum quia est in loco virtualiꝛ frigido. s. in cōcauo lune: tum qꝛ ipsum semp penetrant influētie frigefactiue: tum quia sub polis est cōtinue maxima frigiditas. tum qꝛ ꝯtinue moueꝛ. quiesceret enim si esset purus ⁊ in optima sua dispōne. ❡Ad pmum dr. ꝙ sicut in lapide ⁊ in ferro sunt ābo elementa leuia: lȝ illa mixta sint grauissima ⁊ nō leuia ppter abūdantiā grauitatis supra leuitatem. in vapore ⁊ in exalatione sūt ambo elemēta grauia: lȝ ista sint leuia ⁊ nō grauia: qa hoc cōtingit ppter abundātiā leuitatū supra grauitates: ꝙ aūt in exalatione non appareat aqua ⁊ in vapore nō appareat terra: hoc est qꝛ nō sunt actu ī mixto. sed tm̄ ī potētia. ī exalatione enī nō apparet terra sicut nec aqua hoc est rōne potētialitatis. Cōsimiliter dr de auro ꝙ ibi nō est aqua in actu: sed solū in potētia. qꝛ ibi est forma aque nō denominans in cōcreto. ppterea longo tēpore durat in igne: qa nō sistit aqua: sed forma auri mediantibus qualitatib⁹ primis habētibus in materia auri fortem cōpositiōis. ❡Ad 2m dr consimiliꝛ ꝙ non opȝ in fundo maris aliquem ignē corrūpi: qꝛ ibi nō est aliquis ignis in actu: sed tm̄ in potentia: neqȝ oportet mixtū semp generari ex elementis se inuicem alterantibus: sed sufficit ꝙ semp oīa cōcurrūt tanqȝ mā forme mixti. ideo si aīalia genita ex putrefactione generātur in loco in quo nō est ignis: tamen necesse est per actionē celi ī materia taliū animaliū generari formā: nō quidē in actu: sed in potētia: ideo talis pōt stare cum qȝtūcūqȝ remissa caliditate: lȝ sic nō posset stare ipsa existēte in actu actualitate denominationis in cōcreto. ❡Ad 3m respōdeꝛ ꝙ sunt ī mixto sic oēs qualitates alteratiue elementoꝝ. lȝ nō sub equali gradu: ideo aliquādo dominaꝛ grauitas terre: vt in lapide: aliquādo grauitas aque vt in vino: aliquando leuitas aeris ⁊ ignis vt in exalationibus: ideo non oȝ ꝙ vbicūqȝ poniꝛ mixtū ꝙ ibi qescat: quia ⁊ si grauitas erit ī loco suo: fōte leuitas erit maior: ⁊ si leuitas erit in loco suo forte grauitas erit maior. vnde quia in lapide ⁊ in plumbo dominatur grauitas terre: vbicūqȝ ponaꝛ in igne vel in aere: aut in aqua nēcio mouebiꝛ deorsum: ⁊ nō ibi qescet. ❡Ad 4m dr. ꝙ omnia elementa sunt corpora simplicia siue sint pura siue impura: iō enim sūt corpora simplicia: qꝛ nō componunꝛ ex alijs corporibus actu vel potētis alterius rōnis: sunt aūt pura si habēt solū duas qualitates pmas. si vo plures qȝ duas sunt impura: ideo aliqua terra est pura: ⁊ aliqua nō est pura: terra enim cētralis est pura: ⁊ illa nō est colorata: neqȝ plumbum est illa grauius: cū illa habeat grauitatē in summo: terra aūt supficialis est impura: qꝛ ppter alteratione aque ⁊ solis ē remissa in suis qualitatibus tam motiuis qȝ alteratiuis: ⁊

ex hoc est colorata ꝛ minus gratia ꝙ plūbū tante ꝙtitatis ꝛc. Aq̄ aūt ꝛ aer nullā puritatez hñt ī aliq̄ pte sui: qꝛ ex oī pte hūt ꝯrietatē. terra. n. ꝛ sic ē pura ī cētro ꝛ ipura ēt in superficie: qꝛ ifra se nullā ꝯrietatē hꝫ: sed hñ supra se: ecōtra aūt ignis est purus in ꝯuexo: ꝛ impurus ī cōcauo: quia supra ꝯuexū suū nullā ꝯrietatē hꝫ: sed bene infra suū ꝯcauum: neqꝫ obstat virtualis frīditas lune: aut īfluētia frigefactius trāstens per sperā ignis: qꝛ illa hꝫ impedimētuz a virtute colefactiua ꝛ ꝯseruatiua ignis que est tāte potētie vel maioris etsi sub polis corrūpe͂r ignis: hoc nō est ex pte superficiei ꝯuexe īmediate ꝯcauo lune: sꝫ rōne superficiei cōcaue īmediate cētro aeris. Itē dr̄ ꝙ ignis quiescit ꝛ mouer̄. ī spa sua quiescit. n. gete opposita motui recto: ꝛ mouer̄ motu circulari nō violēto: sed nāli: qꝛ talis mot᷒ fit a celo conferēte vītute ipsi igni ꝑ quē sic mouer̄ circulariter ad maiorem ꝑfectionē sui. vt semꝑ in eo seruer̄ equalitas ꝑpter generationem sui in vna parte ꝛ corruptionē in alia. ꝛ idē dicir̄ de elemēto aeris. quare ꝛc.

Quia vero sunt quedaz gñabilia ꝛ corruptibilia: ꝛ gñatio ꝯtingit eis q̄ sunt circa mediuz locū: dōꝫ de omni gñatiōe simpliciter quot: ꝛ que coruz principia. Facilius. n. sic singularia īspiciem᷒ qñ de vniuersalibus accipiemus prius.

Iste est quart᷒ tractat᷒ huius secūdi de gene. in quo Ar. determinat de causis ꝛ ꝑncipijs gñationis ꝛ corruptionis postq̄ꝫ determinauit de gñatione ꝛ corruptōe: quorūcūqꝫ gñabiliū ꝛ corruptibiliū tam simpliciū ꝙ mixtoꝝ. Et diuidir̄ in quatuor capl'a: in quoꝝ ꝑmo facit qđ dcm̄ est. ī 2° ꝑscrutar̄ de causa effectiua ꝑpetuitatis gñatiōis. ibi (No bis aūt) in 3° venar̄ causam finalē eiusdē. ibi (semꝑ vero) in 4.° assignat modū isti᷒ ꝑpetuitatis. ibi (qm̄ aūt in cōtinue motis) Primū caplm̄ diuidir̄ in q̄tuor ptes: in quoꝝ prima ph̄s se ꝯtinuat ad dicēda. in 2° exequir̄ de itēto ibi. (Sūt igir̄ nūero) in 3° ponit opiones antiquoꝝ de causa effectiua. ibi (sed hi q̄dē) in 4.° reprobat easdē opiones. ibi (nen tri aūt) Quātū ad ꝑmū dicit ph̄s ꝙ qꝛ sunt quedā gñabilia: ꝛ corruptibilia tam mixta ꝙ simplicia: ꝛ gñatio ꝛ corruptio ꝯtingit illis que sunt circa mediuz locū; vt dcm̄ est ꝛ gñal'r his que sunt in spera actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ. iō dōm ē simpl'r de omni gñatione per respectū ad causam ei᷒ ostēdendo que ꝛ quot sunt cause ac ꝑn᷒ gñatoꝝ ꝛ corruptorū: nō quidē in spāli: sed in gñali: qꝛ facilius sciemus particularia ꝑncipia: si ꝑus accipiemus ꝯsiderationē de ꝑncipijs vniuersalib᷒: iste ergo liber ꝫm ph̄ꝫ est vlis ꝛ ꝑticularis: vlis quidē respectu libroꝝ sequētiū. vꝫ. methcoroꝝ ꝛ mineraliū: qꝛ hic determiar̄ in gñali de gñatiōe ꝛ corruptione omniū gñabiliū ꝛ corruptibiliū. ibi aūt in ꝑticulari de gñatione ꝛ corruptiōe mixtoꝝ iaiatoꝝ ꝑfectoꝝ: ꝛ imꝑfectoꝝ: sed respectu libroꝝ ꝑcedentiū. s. physicoꝝ. ꝛ libri de ꝯa iste liber est ꝑticularis: qꝛ nō ꝯsiderat de omni motu indifferēter sicut liber physicoꝝ: neqꝫ de motu ad vbi: de quo ꝯsiderat liber de celo: sed de motu ad formā qui ꝑticularior est ꝙ mot᷒ ad vbi. vt hꝫ videri. 8° physicoꝝ. ideo dicit ph̄s ꝙ quedā sunt entia gñabilia ꝛ corruptibilia q̄b᷒ ꝯpetit gñatio ꝛ corruptio de q̄b᷒ est determinādū hic: ad ꝯnotādū ꝙ q̄daz sunt entia ingñabilia ꝛ incorruptibilia: q̄b᷒ cōpetit mot᷒ cuius ꝯsideratio nō ꝑtinet ad hūc librū cuius sunt corpora celestia. Le. li. (Quia vero sunt quedam generabilia ꝛ corruptibilia ꝛ gñatio cōtingit eis que sunt circa mediū locū dōm de omni gñatione simpl'r quot ꝛ q̄ coꝝ ꝑncipia: facilius. n. sic singularia īspiciemus). i. ꝑticularia sciemus (qñ de vlibus accipiemus ꝑus) ꝯsiderationem ꝛ scientiam.

Sed dubitatur quia videtur ꝙ liber de generatione sit particularior ꝙ liber methcoroꝝ ꝛ mineraliū: qꝛ liber de generatione particulariter considerat de quatuor elementis que sunt quatuor corpora tm̄ differētia specie specialissima: lib autem mineraliū considerat de impressionibus aqueis ꝛ igneis differentibus tam genere ꝙ specie: liber autem mineraliū etiam cōsiderat de mineris diuersoꝝ generuz ꝛ specierum. Rñdetur ꝙ iste liber considerat de gñatione omniū mixtoꝝ in cōmuni nō determinando se ad aliqua mixta alicuius speciei. liber autem methcoroꝝ ꝛ mineraliū descēdūt ad specialia mixta: elemēta autem ꝛ si non sint cōmuniora impssionibus ꝛ mineris cōmunitate ꝑdicationis: tamē sunt cōmuniora cōmunitate causalitatis: cum sint cause omnium illarum: et ad plura se causaliter extendunt ꝙ impressiones ꝛ minere. lꝫ enim motus localis sit minus communis motu ad formam communitate predicationis: tamen est magis communis communitate causalitatis: quia vbicūqꝫ inuenitur motus ad formam. ibi potest inueniri motus ad vbi. ꝛ non econtra. ꝓpter quam causam liber de celo dr̄ vl'ior isto.

Sunt enim ꝛ numero equalia ꝛ genere eadem principia que in sempiternis ꝛ in primis. Hoc quidez enim est vt materia: hoc aūt vt forma. Opꝫ aūt ꝛ adhuc tertiū existere: nō. n. sufficientia ad generādū duo: quemadmodum neqꝫ in primis.

Iste est secūda pars huius capituli in qua philosophus exequitur de intento ponens istam conclusionem. cuiuslibet generationis tria sunt principia positiua: scilꝫ materia forma ꝛ efficiens. istam conclusionez philosophus dupliciter probat. ꝛ primo sic. Principia sunt equalia numero ꝛ eadem genere in sempiternis: ꝛ in corruptibilib᷒: sed in transmutatione sempiternorum ꝛ corporum celestiuz sunt illa tria principia materia forma ꝛ efficiens. igitur eadem tria principia sunt in transmutatione generabilium ꝛ corruptibilium. tenet consequentia cuꝫ maior: quia necesse est hunc mundum inferiorem continuari superioribus lationibus: vt omnis virtus eius gubernetur inde: et hoc propter dependentiam essentialem. sꝫ ꝙ habet videri ꝑmo methcororum. ꝛ. 12. metaphysi. minor declaratur. Nam corpora celestia non mouentur nisi motu locali ad quem requiruntur illa tria ꝑncipia. ꝑmo q̄dem requiritur materia. quia in omni qđ mouetur necesse est imaginari materiam: vt habetur 2° metaphysice: et qꝛ ꝙ mouer̄ debet esse ens in actu. 5° physicorum. ꝛ res nō est in actu nisi per formam 2° physicorum: ideo ad motuꝫ localem requiritur forma: ꝛ quia omne motum habet motorem. vt probatur. 8°. physicorum: ideo preter formam ꝛ materiam ad omnem motum localem reqritur motor. ꝛ ꝯsequenter efficiens: qđ est ꝑmū ꝑncipium. si igir̄ ad motum localem reqruntur illa 3° ꝑncipia. oportet ꝙ requirantur ad generationem ꝛ corruptionē. Nam motus localis cum sit ꝑmus motuum est causa aliaruꝫ transmutationū ꝛ quia effectus non est simplicior sua causa: illa que requiruntur ad motum localem etiam requiruntur ad generationem. Le. li. (Sunt igitur numero equalia ꝛ genere eadez ꝑncipia) in generabilib᷒ (que ꝛ ī sempiternis. ꝛ ꝑmis corporib᷒) hoꝝ ꝑncipioꝝ (hoc q̄dez vt mā est. hoc aūt vt forma: oꝫ aūt et 3m adhuc existere). s. efficiēs (nō enī) sūt (sufficientia ad generandum duo ꝑncipia). s. mā ꝛ forma absqꝫ generante (sicut nec in primis). i. in corporibus celestibus sufficiunt ad mouendum materia ꝛ forma sine motore.

¶ Ut materia quidē in generabilibus qđ possibile est esse ꝛ non esse causa. Hec quidē.n. ex necessitate sunt vt eterna: horum autē hec quidem impossibile non esse: hoc autem impossibile esse: quia non contingit circa necessariū aliter se habere. Quedā vero possibile esse ꝛ non esse quod est generabile ꝛ corruptibile. Quādoqꝫ quidē enim hoc est: quādoqꝫ autē non est hoc. Quapropter necessarium generationem ꝛ corruptionem circa possibile esse ꝛ non esse.

¶ Scđo arguit sic phs. oē gn̄abile ꝛ corruptibile hꝫ mām: sed vbicūqꝫ est mā in gn̄abilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ ibi est forma: ꝛ efficiēs. igit̄ ad oēꝫ gn̄ationē ꝯcurrit mā: forma ꝛ efficiēs p̄maꝫ ptē añtis phs sic arguit. omne potēs eē ꝛ nō esse hꝫ mām. sꝫ oē gn̄abile ꝛ corruptibile est potēs eē ꝛ nō eē. igit̄ oē gn̄abile ꝛ corruptibile hꝫ mām. tꝫ ꝯña cū maiori ex eo qꝛ mā est causa ꝑpter quā aliqđ pōt eē ꝛ non esse. ꝛ minor declarat̄ ꝑ hāc distinctionē: qm̄ entiū quedā sūt eterna: ꝛ quedā sunt nō eterna. eterna sunt duplicia. nam qđā sunt necīa ꝛ ipoſſīa alr̄ se hr̄e: vt de⁹ celūꝫ: ꝛ itelligētie: qđā sunt falsa ꝛ ipoſſīa esse vt vacuū eē ꝛ dyametrū eē cōmēsurabilē coste: entia aūt nō eterna sunt gn̄abilia ꝛ corruptibilia: ꝯstat aūt gn̄abilia ꝛ corruptibilia posse eē. ꝛ nō esse. Fiat ꝙ argm̄ sic. entia sunt in triplici dr̄ia: qm̄ quedam nō pn̄t nō esse: ꝛ ista sunt necīa: quedā nō pn̄t eē: ꝛ ista sunt ipoſſīa: quedā aūt pn̄t eē ꝛ nō eē: ꝛ ista sunt ꝯtīgētia: sed generabilia ꝛ corruptibilia nō sunt entia necīa que non pn̄t nō esse: neqꝫ entia ipoſſīa que nō pn̄t eē. igit̄ sunt entia contingētia ꝙ pn̄t eē ꝛ nō eē. L.e.li. (Ut mā qdē) .i. illud qđ se hꝫ vt mā: ipsis (gn̄abilib⁹ qđ posse eē ꝛ nō eē) .i. ꝙ pn̄t eē ꝛ nō eē (causa est: hec qdē eni ex necessitate sunt vt eterna. hoꝝ aūt) eternoꝝ (hec qdē ipoſſe nō eē: hec aūt ipoſſe esse: qꝛ nō ꝯuenit circa necessariū alr̄ se hr̄e: quedā vo ꝛ eē ꝛ non eē poſſe) ꝯstat autē (qđ est gn̄abile ꝛ corruptibile: qñqꝫ qdē eni est hoc: qñqꝫ aūt nō est: quapropter necīū ē gn̄ationē ꝛ corruptionem esse impossibile ꝛ non esse).

¶ Ideoqꝫ vt materia quidē hec causa est generabilibus: vt autē cuius gratia forma ꝛ spēs: hec aūt est ratio vniuscuiusqꝫ substantie.

¶ Opꝫ aūt adesse ꝛ tertiū: qđ oēs qdē somniāt
25 dicit autem nullus.

¶ Probato p̄ma pte añtis. vꝫ. ꝙ omne gn̄abile ꝛ corruptibile hꝫ mām. Probat phs secundā partē. s. ꝙ vbicūqꝫ est mā in gn̄abilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ ibi est forma: ꝛ efficiens: qm̄ mā est cā gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū. vt ꝓbatū est ꝛ forma est illud ꝑpter qđ ꝛ grā cuius est mā: cū mā non sit qđ nec qualia: nec quāta: nisi per formā vt hꝫ videri 7° metaphy. igit̄ etiā forma est causa gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū. Itē illud est cā gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū a quo ipsa gn̄abilia ꝛ corruptibilia accipiūt nomē ꝛ diffinitionē subalē: sed generabilia ꝛ corruptibilia accipiūt nomē ꝛ diffōnē subalē a forma. igit̄ forma est causa illoꝝ. tꝫ ꝯña cum maiori: qꝛ ꝑ tes diffōnis sunt cause diffiniti per porphiriū in vlibus ꝛ per Cōmē. in ꝓlogo physicoꝝ. minor aūt est nota inductiue: nihil eni est actu caro vel os: aut hō: vel aīal rōnale nisi per formā. vt ostēdit. 2. phy. Si igit̄ mā ꝛ forma sunt cause gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū: ꝛ ipsa gn̄abilia ꝛ corruptibilia: aliqñ sunt: ꝛ aliqñ nō sunt: oꝫ dare tertiū p̄n̄m ꝑpter qđ ipsa forma: aliqñ inest māe: ꝛ aliqñ non inest materie: ꝛ ꝑpter qđ ipsa generabilia aliqñ sunt ꝛ aliqñ nō sunt: huius aūt p̄ncipiū est efficiēs ꝙ oēs antiqui phi somniāt: ga nullus coꝝ de causa efficiēte sermonē dicit certū ꝛ determinatum. L.e.li. (Ideoqꝫ) qꝛ illud qđ se hꝫ (vt mā qdē) (hec ē cā gn̄abilib⁹) (vt aūt cuius grā est mā illud est forma ꝛ spēs. hec aūt est rō vniuscuiusqꝫ sube) dans nomen ꝛ diffōnē (oꝫ aūt adesse et 3m ꝙ oēs qdē somniāt) .s. efficiens (dicit autem nullus) antiquorum determiate de causa efficiēte. ¶ Notādū ꝙ alr̄ loquit̄ hic phs de p̄ncipijs gn̄ationis: ꝛ alr̄ in lib° phy. qm̄ in libro physicoꝝ loquit̄ de p̄ncipijs intrīsecis gn̄ationis: quoꝝ vnū est ꝑuatio: hic āt loquit̄ de p̄ncipijs necessarijs: quoꝝ qđlꝫ est positiuū. priuatio. n. est de rōne gn̄ationis: sed nō efficiēs: lꝫ sit eque necessariū efficiēs sicut ꝑuatio: ꝛ si de fine nō facit hic phs specialē mētionē hoc est: qꝛ coīcidit in idē numera cū forma. vt ꝓbat̄ 2° phy. iō oīs demſatio ꝓbans formā necessario ꝯcurrere ad gn̄ationē. ꝓbat etiā finē necīo cōcurrere: cū mā sit ꝑpter formā tanqꝫ ꝑpter finē: sicut. n. forma necessitat mām: ita finis necessitat agēs: p̄ncipia ergo gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū sunt aliquo mō tm̄ duo: ꝛ aliq mō tm̄ tria: ꝛ aliquo mō tm̄ ꝗtuor: ꝛ aliq mō qnqꝫ. si. n. ꝯsiderant̄ tm̄ p̄ncipia ꝑ se ītrinsece ꝯstituentia ipsa gn̄abilia ꝛ corruptibilia: ista nō sunt nisi duo. s. mā ꝛ forma: si ꝯsiderantur p̄ncipia intrinseca gn̄ationis ꝛ corruptionis sic sunt 3a. vꝫ. mā. forma: ꝛ ꝑuatio: sed si ꝯsiderant̄ p̄ncipia itrīseca ꝛ extrinseca reꝝ que gn̄ant̄ ꝛ corrumpunt̄ sic sunt solū ꝗtuor p̄ncipia. s. mā: forma: efficiēs: ꝛ finis. si ꝯsiderant̄ oīa p̄ncipia tam intrinseca ꝙ extrinseca ipsarum transmutationum: sic illa sunt quinqꝫ. s. materia: forma: efficiens: et finis: ꝛ ꝑuatio.

Circa ea que

dicta sunt: de eēntiali dependētia gn̄atōis a motu celi: ꝛ de necessitate cause effectiue respectu eiusdem occurrūt duo dubia: quoꝝ p̄mū est. ¶ Utrū idē effect⁹ nūero in diuersis istātibus vl̄ tpib⁹ possit gn̄ari. Et arguit̄ ꝙ nō ꝓbādo ꝙ si añxp̄s gn̄abit̄ in. a. istāti in nullo istāti añ. a. nec post. a. poterit gn̄ari: qꝛ si in. b. istāti añ. a. poterit añxp̄s gn̄ari: aut igr̄ per eūdē motū vel per aliū: nō ꝑ aliū: qꝛ idētitas nūeralis motus attendit̄ penes identitatē numeralē termini ad quē. per Ari. 5° phy. nō etiā per eūdē motū: qꝛ cū oīs mot⁹ sit in tpe. per Ari. 4° phy. opꝫ ꝙ mot⁹ fact⁹ in. a. tpe ꝯnotet a. tp̄s ꝛ mot⁹ fact⁹ in. b. tpe ꝯnotet. b. tp̄s: sed tp̄s. a. nō pōt eē in tpe. b. sicut nec istās. a. in istāti. b. igit̄ mot⁹ fact⁹ i. a. tpe nō poterit fieri in. b. tpe: ꝛ ꝯfirmat̄: qꝛ mot⁹ celi fact⁹ i vno tpe nō pōt fieri in alio. igit̄ nec aliqs alius. pꝫ ꝯña ꝑ Ari. volētē tam in hoc 2° ꝙ p̄mo metheoroꝝ ꝙ 2° metaphy. ꝛ 8° phy. oēꝫ aliū motū eēntialr̄ dpēdere a celo. ¶ 2° sic. i q̄lꝫ istāti mot⁹ celi est alius: ꝛ ali⁹ mot⁹. igit̄ gn̄atio est alia ꝛ alia de necessitate. tꝫ ꝯña: qꝛ mot⁹ celi est cā ꝑ se agens ꝯcurrēs ad cuiuscūqꝫ gn̄abilis: gn̄ationē: vt allegatuꝫ est. modo ad variationē cause ꝑ se variat̄ effect⁹: per hoc eni distiguit̄ a causa ꝑ accn̄s. ¶ 3° cause ꝓducētes añxp̄ꝫ non pn̄t eē eedē nūera in diuersis istātib⁹: igit̄ neqꝫ añxp̄s poterit gn̄ari in. b. si generabit̄ in. a istāti: tꝫ ꝯña vt supra: qꝛ ad variationē cāꝝ ꝑ se variat̄ effect⁹: añs pꝫ. qꝛ celū cum suis aspectib⁹ est p̄ncipalis cā gn̄ationis vt allegatū est: ꝫ in diuersis istātib⁹ nō pōt esse eadē iflūētia nūero. ¶ 4° seq̄t̄ ꝙ idē effectus poterit bis generari cōtra phm̄ i fine h⁹. ꝛ ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ si anteꝗp̄s generabit̄ in. a. ꝛ poterit gn̄ari post. a. igitur postqꝫ erit genitus iterū poterit generari: pꝫ ꝯña. quia adhuc manebit eadē potētia: cum eadē materia ꝛ eisdem causis agentibus taꝫ vniuersalib⁹ ꝙ particularibus: dicit enim Cōmen. 8°. metaphy. ꝙ si mā est eadem et potentia eadem ꝛ agens idem effectus erit idem: ꝑpter ista argumenta dicit̄ cōmuniter ꝙ nullus motus in diuersis temporibus poterit esse: ita ꝙ cursum quem hodie facis heri facere non potuisti: neqꝫ aliquis effectus

in diuersis instantibus poterit generari: ita q̄ si antexp̄s
generabiť in .a. nunq̄ añ: nec post poterit gn̄ari: neq̃ ex h̄
necessario gn̄abiť in .a. instāti: q̄z poterit ipediri quo ipedi
to pro illo istāti nunq̄ amplius poterit esse. Et sic arguiť sic.
Post illud istās nulla mutatio erit facta ex p̄te rei. igiť ad
huc eius gn̄atio erit posis. Rn̄det hec opio negādo añs:
q̄z lz nulla erit mutatio facta in añxp̄o: tn̄ erit mutatio fa-
cta in his que ðberēt eē causē illi⁹. vz. i motu celi: ⁊ i influē-
tijs eiusdē. Itē hec opio negat et istā ꝯn̄am. in plib⁹ istāti-
bus antexp̄s poterit corrūpi. igiť in eisdē īstātib⁹ idē cada-
uer nūero poterit gn̄ari: q̄z corruptū nō fit aliud ⁊ aliō pp
diuersam actionez corrūpentis: sicut gn̄abile fit aliud pp
diuersam actionē agētis. Item cōcedit hec opio q̄ infiniti
ignes desinūt posse gn̄ari ex ligno. a. in tp̄e. b. p ipedimitū
liberi arbitrij: q̄z aliqs hō illud lignū in infinitis istātib⁹ po
tuit ponere sup ignē in q̄z q̄lz gn̄ari potuit ignis ali⁹ ⁊ ali⁹
si g̊ non sic potuit lignū illud ad ignē habeť iterū. Et si ꝯ
ista allegāť medici. di. q̄ puer pōt gn̄ari 7° ⁊ 8° mēse. Rn̄-
det q̄ medici nō loquunť de gn̄atione pueri: sed de partu
ei⁹: seu de natitate illi⁹ q̄ ē ei⁹ apparētia i mūdo: nō. n. 7° vł
8° mēse gn̄ať puer: cum diu añ fuerit puer genit⁹ in vtero
mr̄is. ❡ Cōtra hāc opi. arguiť ex p̄prijs fundamētis ⁊ rn̄-
sionib⁹: ⁊ sic p̄mo. mot⁹ nō ꝯnotat tp̄s. igiť idē mot⁹ nō ꝯno
tat tp̄s. igiť idē mot⁹ nūero in diuersis tp̄ib⁹ pōt eē: pz ꝯn̄a.
p opi. ⁊ añs declarať: sic se hz mot⁹ ad magnitudinē: ita tē
pus ad motū. p Ar. 4° phy. sed magnitudo nō ꝯnotat mo
tum vt liquet. igiť nec mot⁹ ꝯnotat tp̄s. Itē Ar. ⁊ Cōmē.
volūt. 4. phy. q̄ mot⁹ sit subm tp̄is: ꝯstat aūt nullū subm
ꝯnotat e p̄priā passionē: sed magis ecōtra: nō. n. hō ꝯnotat
risibile: sed risibile ꝯnotat hoiem: ita tp̄s ꝯnotat motū ex
quo diffiniť p motum. vt habeť. 4. phy. mot⁹ aūt nō ꝯno
tat tp̄s: cuz nō diffiniať tp̄e. vt pz itueti oēs diffōnes quas
dat phs: ⁊ Cōmē. 3° phy. ❡ Ite sic. diuersoꝝ motuū tōliū
pōt esse idē total' termin⁹ ad quē. igiť aliqd gn̄abile i diuer
sis istātib⁹ pōt gn̄ari. pz ꝯn̄a. p opionē ⁊ pbať añs. Nā q̄ti-
tas est coeterna mãe p Cōmē. in de suba orbis. igiť ad eā-
dē q̄titatē nūero fuerūt ifinite augmētatōes: ⁊ diminutio-
nes. pz ꝯn̄a. q̄z termin⁹ ad quē augmentatōis ⁊ diminutio-
nis est q̄titas. vt hr̄ 5° phy. Idē ēt locus nūero pōt esse di-
uersoꝝ corpoꝝ iuicē succedētiuz. p Ar. 4° phy. sed diuer-
soꝝ corpoꝝ nec̄io sunt diuersi mot⁹. igiť ⁊c̄. Preterea ea-
dē aq̄ nūero p solū motū cōpōnis: ⁊ dimissiōis plies pōt ici
pere: ⁊ desinere eē. igiť diiab⁹ cōpōnib⁹ eadē aq̄ nūero pōt
icipe eē. s3 ille due ꝯpōnes nō p̄nt esse idē mot⁹ nūero. igi-
tur diuersoꝝ motuū totaliū idē pōt esse total' termin⁹ ad
quē. ❡ 3° antexp̄s i diuersis istātib⁹ poterit corrūpi p opi.
igiť idē cadauer nūero in diuersis istantib⁹ poterit gn̄ari.
pbať ꝯn̄a. ex eo q̄ vni⁹ corruptio est alteri⁹ gn̄atio. sic q̄
eadē mutatio nūero est gn̄atio ⁊ corruptio. p Ar. p̄mo h⁹.
vn̄ ar. sic. si antexp̄s in diuersis instantib⁹ poterit corrūpi.
igiť eadē mutatōe nūero: vel diuersis: si eadem mutatōe
nūero hr̄ intētū. si diuersis igiť eiusdē termini ad quē p̄nt
esse diuerse mutatōes totales q̄ est ꝯ opionē. ⁊ pz ꝯn̄a. q̄z
terminus ad quē corruptōis ē p̄uatio. p Ar. ⁊ Cōmē. p̄mo
⁊ 5° phy. ꝯstat aūt q̄ añxp̄o nō pōt correspondere nisi vna p̄ua
tio. ❡ 4° si añxp̄s nō posset gn̄ari in .a. ⁊ .b. istātib⁹ i differē
ter hoc esset: q̄z influētie celestes que erūt in .a. nō poterūt
esse in .b. ⁊ ecōtra. p opionē. igiť p idē in diuersis istātibus
nō poterit corrūpi: ꝯn̄s est ꝯ opionē: ⁊ tz ꝯn̄a. q̄z sic influen-
tie gn̄atiue nō p̄nt eē eedē nūero in diuersis istātib⁹. ita ⁊
īfluētie corruptiue: ⁊ sic gn̄atio eētialr̄ depēdet a motu
celi: ita ⁊ corruptio. ⁊ p ꝯn̄s p̄dicta opio claudit ꝯdictionē
❡ Iō est dōm q̄ idē effect⁹ nūero in diuersis istātib⁹ pōt
gn̄ari accipiēdo gn̄ationē fm mãz. ⁊ nō fm formā: q̄z illō
qō gn̄ať nō est fm pb̄m. 5° phy. nec obstat q̄ tp̄s est mot⁹
celi ⁊ alie īfluētie celestes nō p̄nt variare suum cursū: q̄z
ibi est nec̄itas absq̃ ipedimēto: hic aūt est ꝯtigētia cū ipe-
dimento tā ex p̄te nature. q̄ ex p̄te itell's. ❡ Ad p̄mū dr̄.
q̄ añxp̄s tam in .b. q̄z in .a. istātib⁹ poterit gn̄ari tā p eūdē
q̄z p aliū motū: ⁊ cū dič phs 5° phy. q̄ vnitas nūctalis mot⁹
attēdiť penes vnitatē numeralē termini ad quē dico q̄ i-
telligit de p̄nti illū motū eē vnū motū nūero cuius termi
nus ad quē est vn⁹ mot⁹ nūero: ⁊ illi mot⁹ faciūt vnuz mo-
tum nūero quoꝝ termin⁹ ad quē est vn⁹ nūero. de p̄terito
aūt ille mot⁹ fuit vn⁹ nūero: nō tn̄ illi mot⁹ fiūt vnus mot⁹
nūero quoꝝ terminus ad quē fuit idez nūero. Itē ꝯcedo
q̄ p eundē motū nūero antexp̄s in illis istātib⁹ poterit ge
nerari ⁊ non seqť mot⁹ nec̄io est in tp̄e. igiť mot⁹ fact⁹ in .a.
tp̄e ꝯnotat .a. tp̄us. ⁊ mot⁹ fact⁹ i .b. tp̄e ꝯnotat .b. tp̄s. sicut
enī mot⁹ in cōi nō ꝯnotat tp̄s. ita nec mot⁹ p̄ticularis ꝯno-
tat p̄ticulare tp̄s. Et ad ꝯfirmationē negať ꝯn̄a. lz. n. gn̄a-
tio eētialr̄ depēdeat tā a celo q̄z a motu celi: nō tn̄ eētia
liter depēdet a q̄lz p̄te mot⁹: sic q̄ deficiēte illo motu nō
amplius posset eē illa gn̄atio. ❡ Ad 2ᵐ negať ꝯn̄a. ⁊ ad p-
batione dr̄: q̄ ad eūdē effectū triplices cause p̄nt ꝯcurreř
vz. cause p accn̄s: cause p se accn̄talr̄ ordinate: ⁊ cause p se
eētialr̄ ordinate. Dico igiť q̄ non nec̄io variať effect⁹ ad
variationē causaꝝ p accn̄s: aut causaꝝ p se accn̄talr̄ ordi-
nataꝝ: sed bn̄ variať ad variationē causaꝝ p se essentialr̄
ordinatoꝝ: modo etsi mot⁹ celi est causa p se eētialr̄ p se
ordinata cuilz motui hoꝝ iferioꝝ: nō tn̄ q̄lz ps mot⁹ celi ē
cā eētialr̄ ordinata. lz sit p se causa. ❡ Ad 3ᵐ cōcedo q̄ si
cause p se essentialr̄ ordinate nō p̄nt esse eedē nūero in di
uersis istātib⁹ q̄ neq̃ idē effect⁹ nūero pōt esse in illis istā
tibus: mō nō ꝯcediť influētias celestes esse causas p se ho-
rum iferioꝝ eētialiter ordinatos: sed tn̄ cās per se isnē
tes i effectū. De⁹ aūt celū ⁊ itelligentie vna cū motu celi:
sūt cause p se eētialr̄ ordiāte: que id ubi e: si nō manerēt
eedē nūero in diuersis istātib⁹: neq̃ etiā effect⁹ eēt idem.
❡ Ad 4ᵐ negať ꝯn̄a. ⁊ dr̄ genito añxp̄o: lz maneat in mã
po⁹ absolutum ad oēs formas: non tn̄ manet potētia respe-
ctiua dei: Cōm. p̄ phy. dič q̄ adueniēte forma potētia cor-
rumpiť: modo q̄z ista potētia corrupta nō pōt amplius re
uerti eadem in numero. Ideo antexp̄s post suā gn̄ationē
nunq̄ amplius poterit generari.

Secundum dubiū. Utꝝ idē effect⁹ nūero a plib⁹
agētib⁹ possit gn̄ari. Ista qō itelligiť
de agētib⁹ p se ⁊ non p accn̄s: q̄z idē ignis nūero tā a sorte
q̄z a plōne pōt gn̄ari ex quo nll's illoꝝ ifinit in effectū: sed
tn̄ applicat actionē passo. iō ad variationē tal' agētis non
de nec̄itate variať effect⁹. Itē isto qō itellig̃iť de agētib⁹ to-
talib⁹ ⁊ nō p̄tialib⁹: qm̄ eadē calitas nūero a duob⁹ ignib⁹:
tā sil' q̄z successiue ꝯcurrētib⁹ pōt gn̄ari. s. vna ps ab vno: ⁊
alia ab alio. ❡ Itē eadē qō itellig̃iť de agētib⁹ nō sil': s3 suc-
cessiue ꝯcurrētib⁹: q̄z idē hō nūero gn̄ať a plib⁹ causis p se
⁊ totalib⁹ sil' ꝯcurrētib⁹. Iuxta illō phi. 2° phy. sol ⁊ hō ge-
nerāt hoiez ex mã. Qō g̊ sic ē itelligēda. vtꝝ idē effectus
nūero diuersis agētib⁹ p se: ⁊ totalib⁹ nō sil' ꝯcurrētib⁹ pos
sit gn̄ari. Et notāter dr̄ idē effect⁹ nūero: q̄z de eodez effcū
spē illō nō est icōueniēs. Dato igiť q̄ sortes gn̄abit añxp̄m
Queriť vtꝝ a plōne añxp̄s poterit gn̄ari. Et dr̄. q̄ n̄. q̄z añ
xp̄s nō poterit gn̄ari nisi mediāte semie: s3 semē plōnis ne-
cessario erit aliō a semie sortis. igiť nec̄io erit ali⁹ effect⁹ p-
duct⁹. pz ꝯn̄a. q̄z ad variationē mãe vel forme compositi
substal' nec̄io variaťipz ꝯpoᵐ: cū sint cāe eētiales eiusdez.
2° ex diuersis mãijs n̄ pōt eadē forma gn̄ari. igiť ⁊c̄. pbať
añs: q̄z for⁹ nihil aliō ē q̄z mãe formatō. mō n̄ ē poše q̄ for
matio h⁹ mãe sit for⁹ alteri⁹ mãe. Et p̄t h̄ argūa silī ō fig⁹
q̄ ex diuersis ceris nō p̄t eadez nūero fieri: variata. n. cera
nec̄io variabiť figura. 3° se⁹ q̄ idē effect⁹ nūero poterit bis
gn̄ari: qō est fl̃z. ⁊ tz ꝯn̄a: q̄z si ex .a. mã sortis generabitur
antexp̄s: ⁊ ex .b. mã platonis etiā poterit generari cū post

generationē antexpi nihil subtrahat ab ipsa materia.b. sequit q ad huc manebit in materia.b.potētia ad formā antexpi·ꝛ per ꝯñs iterū poterit generari. ¶ 4ᵒ.arguit idē aucto.Cōmē.8ᵒmetaphy.di.q diuersitas effectꝰ ē ppter diuersitatē materie ꝛ motoris.i.agētis.igr antexps a nullo alio q̄ a sorte poterit gñari:ꝛ ꝯsequēter illā caliditatē quā ignis datꝰ pduxit i māu mea nullus aliꝰ ignis potuit pducere. Ista sunt illa argumēta que mouēt modernos phōs dicere q vnū effectū nūero a diuersis agētibꝰ posse gnāri ad itellm expressum:sic q ignis genitus ex.a.ligno ab igne.b.nunq̄ ab alio igne potuit generari:ꝛ consequēter pullus qui nascit ex ouo posito sub vna gallina nunq̄ idē nūero nasci poterit ex eodem ouo posito sub alia gallina:q2 dato q sit idē agēs pncipale.vz.semē galli:tñ diuerse forme ex mā iducere de necitate pp diuersas nūero dispōnes causatas a diuersis gallis:q̄ dispōnes ad formā generandā necio regrunt. Idē et dicūt de formis itētionalibus:q eadē spēs itelligibilis nō est pducibil a fantasmate sortis:ꝛ a fantasmate plonis:lz bñ ꝯsilis cōsilr repsentās. Et q nō seqt.idē effectꝰ nūero pōt a diuersis agētibꝰ ꝯsuari:aut a diuersis causis finalibꝰ pueīre.igr ꝛ a diuersis agētibꝰ gñari:q2 talia agētia nō ifluūt in effectū:neq sunt dispōnes agētiū influentiū. ¶ Cōtra istā opi.arguit pmo sic.ex diuersis materiis idē effectus nūero pōt gñari.igr et a diuersis agētibꝰ.tz ꝯña p opionē.ꝛ añs dclat.nā mā pma est de se idifferēs ad oēm formā cū in natura prime māe nihil sit distinctū neq sit qd neq q̄ta:neq q̄lis. p Arī.7ᵒmetaphy.igit non est rō ppter quā i vna pte materie sit potētia ad formā antexpi:ꝛ non in alia.si igr in q̄libet pte māe est potētia ad formā antexpi.igit ex q̄libet illarū māerū aīa antixpi poterit gñari. 2ᵒ eadē tunica nūero a diuersis artificibꝰ ex eodē pāno pōt fieri per opionē istā.igr idē effectꝰ nūero a diuersis agentibꝰ poterit gñari pz ꝯña.q2 artifex ē cā p se respcū artificialiū:sic nā respectu nāliū.p Arī.2.phy.3ᵒ idē bos nūero a diuersis agētibꝰ pōt corrūpi ad itellectū expssum fm hāc opionē:igit idē cadauer nūera ab eisdē agētibꝰ pt gñari. pbat ꝯña.q2 si a diuersis friditatibꝰ idē bos nūero pt corrūpi.igr eadē corptio a diuersis fritatibꝰ poterit fieri.pz ꝯª.q2 vnico terio corrīdet solū vna mutatio.p opionē.si g eadē corruptio nūero a diuersis fridiratibꝰ poterit fieri:ꝛ semp corruptio vnius est gñatio alterius.igit eadē gñatio nūero ab eisdē agētibꝰ poterit fieri:ꝛ ꝯñter idē cadauer nūero gñari. 4ᵒ. sicut se habz ars ad artificialia.ita nā ad nālia.p Arist.2.phy.sed ars a diuersis istrīs artificialibꝰ eūdē effectū artificialē pōt pducere:sed semē galli est pncipale agēs nāle ꝛ calitates diuersarū galliarū sunt agētia tñ instralia.p opi. igr illud semen ex eodē ouo cū calitatibꝰ diuersarū gallinarū eūdē pullū nūero poterit pducere. Dōm igit q idē effectꝰ nūero a diuersis causis efficiētibꝰ pōt gñari.iuxta itellectū datū:finis.n.ꝛ agēs sūt cause extrīsece:ꝛ finis necessitatē agens:sic agēs formā:nō si forma pōt gñari respectu diuersorū finiū:ergo a diuersis agētibꝰ poterit fieri:neq est sile de formis:seu de effectibꝰ realibꝰ ꝛ intentōalibꝰ seu spūalibus:qm effectꝰ real a sua cā effectiua pticulari nō eēntialr depēdet:sed bñ effectus ītētionalis vel spūal. spēs.n.sensibilis vnius coloris nō pōt fieri ab alio colore: neq spēs intelligibil vnius fantasmatis pōt fieri ab alio: nō et lumē vnius corporis lumiosi pōt ab alio corpore luminoso gnāri. Caliditas aūt vel antexps:q2 nō essentialr dependet a sua ppinqua cā pductiua:iō ab alia pōt gñari antexps.igr a platone poterit gñari.lz gñabit a socrate:ꝛ ꝯñter ipse a filio suo poterit gñari sic ꝛ ipse patrē suū poterit pducere. Indiuidua.n.eiusdē spēi. Nō hūt ordinē eēntialē sed accītalē. Iō sor.erit pr antixpi.ecōtra antexpus poterit esse pr sius:ꝛ si.a.caliditas gñabit.b.calitatē etiā ecōtra.b.calitas poterit generare.a. calitatē. ¶ Ad pmū dr q sic plato nunq̄ erit pr antixpi:sed poterit esse pr eiꝰ ita semē sortis nunq̄ erit semē plonis:sed poterit eē semē illius ex quo illud semē nō depēdet eēntialr a sorte:tā i fieri q̄ in facto eē.sor.n.erit per se cā añxpi:sed nō p se essentialr ordinata:iō a platone poterit gñari:ꝛ ita dr de semie. Itē negat q ad variationē māe varieт cōpositū:dixit.n. phs pmo huius:q manet idē aiatū nūero p totā vitā suā nō tñ eiꝰ mā:imo q ꝯtinue fluit ꝛ refluit:sed manet eadē forma numero se extēdens in pluri mā:aut se intēdēs in pauciori mā.lz.n.mā ꝛ forma sint ptes eēntiales cōpositi ꝛ ptes p se:nō tñ mā est eēntialr pordinata ipsi cōposito: sed tñ forma ppter eas variata forma variat ꝯpositū:non autē variata mā. ¶ Ad 2ᵐ negat q ex diuersis materiis nō possit eadē forma nūero gñari:ꝛ nego q forma sit materie formatio:q2 forma est ens absolutū:formatio aūt ē respectꝰ de pnto relatōis. Nego ꝯñter q eadē figura nūero nō possit ex diuersis ceris gñari.sic.n.idē color nūero eādē spēz visibilē ex diuersis mediis pōt pducere:ita idē sigillū nūero eādē imaginē vel figurā nūero ex diuersis ceris pōt gñare. ¶ Ad 3ᵐ negat ꝯña:ꝛ dico q post gñationem antexpi erit corrupta oīs potentia respectiua ad formam antexpi:qm.n.gñabit añxps corrūpet potētia in.a. p se:ꝛ in.b.per accñs:qm eadē poª respectiua nūero añxpi multiplicat ad oēs ptē māe:iō si i aliq pte māe corrūpit: oz q in qualibz corrūpat. Et si q̄rit vtrū añxps poterit generari:sil aut successiue ex.a.ꝛ.b.materiis dr q nllo istorū mōrū.nō.n.sil:q2 tūc eēt pole formā añxpi sil educi d poª duarū māerū totaliū qd est ipole:non et successiue:q2 tūc possz idē bis gñari:ꝯcedo tñ q in eodē istāti nūero ex q̄lz illarū māerū añxps poterit gñari. ¶ Ad 4ᵐ rñdet q non itēdit Cōmē.nullū effectū vnū nūero posse eē a duobꝰ motoribꝰ:aut ex duabus materiis:sed q diuersitas specifica effectuū aliqñ puenit ex diuersitate māe. Aliqñ ex diuersitate motoris.v.g.eadē calitas coagulat lutū:ꝛ liq̄facit cērā coagulatio ꝛ liq̄factio sūt effectꝰ ꝯrii ꝛ diuersarū rōnū ñ qdē ex diuersitate specifica agētis:q2 ē idē agēs nūero: sz ex diuersitate specifica māerū:q2 oē qd recipit:recipit fz nām recipiētis:ꝛ nō recepti.p Cōmen. 2ᵒ ꝛ 3ᵒ de aīa. Ignis aūt ꝛ aq̄ pducūt i aere effectꝰ ꝯrios.hoc ñ ē ex ꝯria dispōne māe:sz ex ꝯria dispōne agentiū ꝛ motorū.quare ꝛc.

Sed hi quidem sufficienter existimauerunt causam esse ad generari species naturam quemadmodū in phedrone socrates. Etenim ille icrepās aliis vt nihil dicētibꝰ supponit:qm sunt entiū:hec qdē spēs:hec aūt participalia specierū. Et qm esse qdē vnūquodq dicit fm speciē:generari aūt fm susceptionē:ꝛ corrūpi fm eiectionē. Quapropter si hec vera sunt spēs existimāt ex necsitate cās esse gñationis ꝛ corruptionis.

¶ Ista est 3ª pars huius capli:in qua phs recitat duas opi. de causa efficiēte:quarum pma fuit Plonicorū di.q pter mām ꝛ formā nō oz aliā causam effectiuā ponere estimauerūt.n.nām ydearū esse causam sufficiētē ad hoc:vt gñatio fieret:iuxta determiātionē platonis in phedrone.icrepātis eos q nō ponūt ydeas:ac si nihil dicerent.suppo.n.plato i illorū q sunt 2ᵒ gnā entiū:q̄rū q̄dā se hūt vt forma:quedā aūt vt mā:ꝛ vt pticipātia nām spērū. Nam fm ipsum vnūqdq dr esse ꝛ gñari ꝛ corrūpi fm formā ydealem. Dicit.n.esse hoc:aut illud fm q pticipat hāc vel illā ydeā:ꝛ dr gñari fm q recipit ydeā:corrūpi aūt fz q abiicitur ydea. Omne igit gñabile ꝛ corruptibile quādiu est

hꝫ ideā: ꝛ q̄ gn̄at̄ recipit ydeā: ꝛ q̄ corrūpit̄ ꝑdit ydeā. ꝗpropter ſi h̄ eſt vā ydeaꝝ vt exiſtimāt platonici ꝯtingit ipſas ydeas ex neceſſitate eſſe cās gn̄ationis ꝛ corruptōis. L.e.l. (Sed hi qdē) .ſ. platonici (ſufficiētē exiſtimauerūt cām ad eſſe gn̄ari ſpēꝝ) .i. ydeaꝝ (nām quemadmodū in phedrone ſocrates) .i. plato dixit (ꝛ.n. ille icrepās alijs vt nihil) .i. quaſi nihil (dicētib⁹ ſupponit: q̄ꝫ ſunt entiū: hec aūt ſpēs) .i. idee (hec aūt participalia ſpēꝝ) .ſ. materie (ꝛ q̄m̄ eē vnūq̄dq̄ꝫ dr̄ ꝫ ſpēꝫ) .i. ydeā (gn̄ari ant ꝫ ſuceptionē: ꝛ corrūpi ſm electionē) talis ydee (ꝗpropter ſi hec vā ſūt) que plōnici dicūt (ſpēs) ydeales (exiſtimāt ex neceſſitate cauſas eſſe gn̄ationis ꝛ corruptionis)

¶ Ali aūt ipſaꝫ mā̄ꝫ: ab hac .n. motuꝫ.

¶ Secūda fuit opio antiquoꝝ ponētiū tm̄ vnū pn̄m mālē ꝛ illud eſſe ens in actu dixerūt .n. hꝫ mām̄: ſiue eſſet ignis ſiue eſſet aqua: ſiue aliq̄d elroꝝ eſſe ſufficiēs pn̄m gn̄atiōis. ab hac .n. mā̄ dixerūt fluere oēm motū: ꝛ oēm mutatiōeꝫ abſq̄ꝫ vlteriori cauſa effectiua: non igit̄ ſimplr̄ negauerūt cauſam effectiuā: ſed cōfuſe: ꝛ ideterminate locuti ſunt de ea. Plato enī pter ydeā nō poſuit aliā cām efficiētē. Antiqui vō pter mām nihil dixerūt ꝯcurrere in gn̄atiōe cāe efficiētis. L.e.l. (Ali aūt) .i. antiq alij a platonicis (ipſam mām) dixerūt ſufficere ad gn̄ationē (ab hac .n. motū) dicunt ꝓgredi abſq̄ꝫ vlteriori efficiēte. ¶ Notādū pmo ꝙ de ydeis Plato .4. dixit pmo qdē ꝙ ydee ſunt exiſtentes actu ſeparate: modo .n. ꝯrio pħati ſunt Ar. ꝛ plato. Nam Ar. a ſenſibilib⁹ ad itelligibilia ꝓceſſit. Plato vō ab itelligibilib⁹ icipiēs ad hec mālia deſcendit credēs: ita eſſe in nā reꝝ: ſicut ꝯcipiebat per itellectū. videbat .n. qditates ꝛ vlīa itelligi nō intellectis ſingularib⁹: ꝛ ꝯrr: ſic credidit eſſe i reꝝ nā: ideo poſuit ydeas ſepatas actu exñtes quas dixit eſſe vlīa: ꝛ qditates iſtoꝝ ſenſibiliuꝫ. ¶ Scd̄o dixit ydeas eē realr̄ differētes. Nā q̄ꝛ videbat qditates rōne: ꝛ itellectu differre credidit ſic eſſe in re: ꝗpropter dixit eas eſſe realr̄ nō ſolū ſpecificas: ſed ēt genericas: ita ꝙ nō tm̄ dixit ideā hoīs ꝛ ideā equi realr̄ differre, ſꝫ ēt ydeā hoīs ꝛ ideā aīalis ꝛ corpis eē qditates realr̄ differētes. ¶ 3° dixit eſſe ꝑpetuas. nā ex q̄ ad eſſe gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū ꝯcurrit tam forma q̄ꝫ mā̄: ꝛ ꝑfectior forma q̄ꝫ mā̄: ſi mā̄ ē ꝑpetua forma eſt ꝑpetua. Et ipſa erat ydea ſm platonem imaginabat̄ .n. ꝙ iſte ydee fluunt a primo cauſa quodam eēntiali ordine: ꝛ nō educit̄ de potētia māe. Et ideo nō generant̄ neq̄ꝫ corrūpunt̄. ſed tm̄ cōpoſitū ipm̄. ¶ 4° dixit eas eſſe ordinatas ordine pn̄ti. Ita ꝙ ſic in pn̄to ponimus ſpēs ſpālıſſımas: ꝛ gn̄a ſubalterna ꝛ gn̄aliſſima deīde traſſcendēs: ſic poſuit ipſe ydeas que erāt ſpēs ſpecialiſſime: ꝛ ydeas que erāt gn̄a ſubalterna: ꝛ ydeas que erāt gn̄aliſſima: ꝛ ſup oīa poſuit vnuꝫ traſcēdēs q̄d erat pma cauſa. Et ſm hūc ordinē poſuit ordinē deoꝝ: ꝛ pl̄alitatē ipſoꝝ di. ꝙ ſicut oēs ydee: ꝛ oēs qditates reducunt̄ in qditatē vnitatis ꝛ bonitatis: ſic oēs alij ſm ipſum reducebant̄ in vnuꝫ deuꝫ pmū quē dixit eſſentiaꝫ vnitatis ꝛ bonitatis. ¶ 2° notandū ſm Cōmētatorē .12° metaphy. ſup illo cap° Manifeſtū igit̄ ꝙ nullo modo indigem⁹ ꝙ ſint ydee ꝛ forme Negās ydeas Pla. ponit ydeas ꝛ formas i p̄ motore: vult .n. ꝙ oēs forme hic ꝓducte iferius recipiūt modū et menſuram ex diſpōnibus ſtellaꝝ: ipſe aūt ſtelle ex diſpōne primi motoris. Jō oīa hec ingt Cōmē. ꝓueniūt ab arte itellectuali ipſius dei: ꝛ q̄ꝛ ſic eſt. ꝯcludit ibidē: ꝙ oēs ꝓportōes ꝛ forme que ſunt potētia in pma mā̄ ſunt actu in pmo motore: h̄as aūt ꝓpo°ēs ꝛ formas actu exiſtētes in pmo motore ydeas appellare poſſum⁹. ydeas igr̄ ponere nō ē icōueniēs cū ſint quedā exēplaria reꝝ ſepata ꝛ abſtracta ab oī mā̄. ſi .n. oīa iferiora reducūt̄ i ſupcelēſtia corpa: ꝛ oīa ſupcaeleſtia corpa reducunt̄ in motorē pm̄: oꝫ ꝙ qcq̄d hic iferi⁹ gn̄at̄ accipiat eſſe ꝛ formā ꝑ vtutē pmi motoris. Pria

igr̄ cā facil ad gn̄ationē cuiuſꝫ entis mālis: ꝛ q̄ꝛ q̄dl̄ꝫ ens agit ſm modū ſue nāe: oꝫ ꝙ de⁹ cū ſit ſūme itellectual' nature itelligēdo agat: ſic ignis igniēdo agit: ꝛ q̄ꝛ ē nāe ignee Cōſtat aūt ꝙ nō poſſet de⁹ itelligēdo per ſe opari ad ꝓductionē cuiuſꝫ entis niſi hēret in ſe formas ꝛ ydeas oīum entiū. ſi ḡ plato poſuiſſet ydeas in pma cā. ꝛ nō poſuiſſꝫ ꝓ hꝫ ydeas pl̄alitatē deoꝝ: ſed poſuiſſet eas in vno deo: in vno pmo pn̄o: q̄ꝫ tū ad hoc nō male dixiſſet: ſꝫ q̄ꝛ poſuit pluralitatē deoꝝ: ꝛ ipſas ideas eſſe iuicē realr̄ dr̄ntes cū talis diuerſitas i deo eē nō poſſit ꝓꝑ ifinitatē ſue ſimplicitatis iō tales ydeas i pmo motore nō ponere potuit ꝛc. ¶ Sꝫ dubitat̄. q̄ꝛ btūs pr̄ Auguſtin⁹ lib° 83. q. c° de ydeis. Nitit̄ excuſare platonem di. ꝙ has ydeas i mēte diuina poſuit. ¶ Kūr ꝙ i hac pte magis ē accipiēdus Ar. q̄ꝫ Aug. Quū cum dudū platonis diſcipulus fuerit eum voce audiuit: ꝛ ſuos libros optime ſciuit. Nō ḡ poſuit plato ydeas i mēte diuiſis: ſꝫ i orbe ſignoꝝ aſſiſtētes aſtris: ꝛ q̄n abſtrahebāt ab hic ꝛ nūc: ꝛ nō ꝓꝑ hoc dimittebāt orbē ſignoꝝ i actuatione: ꝛ pticipatōe māe: q̄ꝛ nunq̄ꝫ actuabāt mām ſm totū ſuū eſſe: ſed tm̄ ſm ptē: ꝓpterea mām pncipalē vocabat: q̄ꝛ totū ſm ptē recipiebat ydeā: ꝛ ſm ꝙ vna mā̄ magis vl' minus recipiebat ydeā eandē ſm hoc in eadē ſpē vnū ididuū erat altero perfectius.

¶ Neutri aūt dicūt bn̄. Si qdē .n. ſūt cāe ſpēs. Quare nō ſemper generāt continue: ſed q̄nq̄ꝫ quidez: quādoq̄ꝫ nō: entibus ꝛ ſpeciebus ſemper: ꝛ participalibus.

¶ Iſta eſt 4ª ps hui⁹ capli: in quo pħus reprobat recitatas opi. per .4. ꝯnes: q̄ꝝ pma eſt iſta. Jmpoīe eſt ydeas eē cās gn̄ationis ꝛ corruptōis. 2ª ꝯ. neceſſe eſt aliqd pter ydeam eſſe pn̄ᵘ effectiuū gn̄atōis. ibi (Ampli⁹ aūt) 3ª ꝯ. nā lior eſt opi. dicēliū mā̄ꝫ eſſe pn̄m effectiuū: q̄ꝫ dicēliū ydeā eſſe hꝫ pn̄m. ibi (Sicut mām) 4ª ꝯ. neceſſe eſt aliud pter mā̄ꝫ eē pn̄m effectiuū gn̄ationis. ibi (Sꝫ tn̄ hec) Prima ꝯ argūit̄ ſic. ſi ydee eēnt cauſe gn̄ationis: ſeqt̄ꝙ omne poīe gn̄ari ſtatim gn̄abit̄. ſic ꝙ qcq̄d poterit eſſe ignis: erit ſtatī actu ignis: ꝛ qcq̄d poterit eē aq̄ ſtatim erit actu aq̄: ſed hoc ē ꝯ experiētiā. Expimur .n. nō ſtatim gn̄ari: ꝛ ꝓbat̄ ꝯña. q̄ꝛ poſitis cauſis ſufficiētib⁹ ad gn̄ationē ſtatī fit gn̄atio: ſꝫ ydee ꝛ pticipalia ſūt cā ſufficiētes ad gn̄ationē cuiuſcūq̄ꝫ poīs gn̄ari: ꝛ ſemꝑ ſunt iuicē debite applicata: igr̄ ſemꝑ ꝛ ꝯtīue eſt gn̄atio cuiuſcūq̄ꝫ poīs gn̄ari. L.e.l. (Neutri aūt dicūt bn̄. ſi qdē .n. cauſe ſunt ſpēs) .i. ydee gn̄atōis (q̄re nō ſemꝑ gn̄ant ꝯtinue) oē poīe gn̄ari (ſed q̄nq̄ꝫ qdē: q̄nq̄ꝫ aūt nō) gn̄ant (nā entib⁹) .i. exñtib⁹ (ſpēb⁹ ſemꝑ) .i. ydeis (ꝛ pticipalib⁹) .i. materijs ſemꝑ dꝫ fieri gn̄atio. ¶ Notandū ſm Cōmē. ꝯmto. 20. ꝙ forma ſi ſemꝑ eſt recipiēs ſemꝑ ē: q̄re ḡ ſit nil in aliq̄ hora ꝛ i alia nō: ꝗpropter neceē eſt ſi forme agētes ſint: ꝛ cā agēs pmū ens nālr̄. Jntēdit Cōmē. talem rōnē ſi aliq̄d poīe gn̄ari nō gn̄et̄ hoc eſt: q̄ꝛ nō eſt forma illius: aut mā̄ eiuſdem: ſꝫ q̄cūq̄ꝫ gn̄alt dato. iam ē ſua mā̄ ꝛ ſua forma. ḡ q̄cūq̄ꝫ gn̄ali dato illō iā gn̄at̄. Ita ꝙ nō appꝫ rō: ꝓpter quā gn̄at̄ vna hora ꝛ nō alia. Quia igr̄ videmus gn̄abilia aliq̄n gn̄ari: ꝛ aliq̄n nō gn̄ari: neceē eſt pter ydeaꝫ aſſignare vnā aliā cām effectiuā ꝓꝑ quā ꝯtingat hꝫ diuerſitas. ¶ Cōtra rōnes Ari. ꝛ Cōmē. pōt ſic argui. Nā q̄ꝫuīq̄ꝫ ſit ydea: ꝛ mā̄ potēs ſuſcipe ſilitudīneꝫ ydee: ꝛ pticipare illā nō tn̄ ſꝫ erit gn̄atio: aut q̄ꝛ mā̄ nō erit ſufficienter diſpoſita: act⁹ .n. actiuoꝝ ſunt i potiēte bene diſpoſito. aut q̄ꝛ nō erit debita approximatio: ꝛ debita ꝓportio agētis ad paſſuꝫ: q̄ oīa reqrunt̄ ad gn̄ationē. ¶ Scd̄o arguit̄ ꝙ plo nō ſolū poſuit ydeā cū pticipabili: ſeu cū mā̄ ſufficere ad gn̄ationē: q̄ꝛ tūc negaſſet actionē agentiū pticulariū .ſ. ignēꝫ calefacere preſente calefactibili: ꝛ conſequenter negaſſet ſenſum: q̄ꝛ de tali cum plato, non videt̄ dicendū.

¶ Ad pmū dr̄ .q2 idē est agens disponens mām: r itroducens formā. idē enī est ignis numero qui calefacit lignū r itroducit formā ignis in materia ligni. Si igit̄ fm platonem sola forma cum mā sufficiebat ad gñationē ɔtinue mā erat sufficiēter disposita ex quo ponebat ppetuitatē forme sicut materie. si.n. aia ante ɔ̄pū eēt ppetua: r nō vacaret aliud agēs pductū ante ɔ̄pū pter ipsam aiam indubie iam mā esset sufficiēter disposita pro gñatione antixp̄i: et per ɔ̄ns statī gñaret̄ antixp̄s. Itē ex quo ydee fm platonem sunt forme separate r nullibi sunt per determinationem loci: sequit̄ q2 sunt semp p̄sentes materie: r illi optime applicate ad agēdum. ¶ Ad 2m dicit̄ q2 plato habuit negare sensū: r oēz actionē agētiū pacularī. Nā q2 aliqd agēs nō iducat suā silitudinē i passū hoc ē rōne distātie: aut q2 virt⁹ agētis nō supat resistētiā passi pmum ɔtingit actio quia determinatur ad specialem locum: 2m vo quia nō hz omnem rōnē agēdi: calidū enim nō ɔuertit lignum in suā naturam: aut q2 nimis distat: aut q2 incōplete calidū non distans a calefactibili: r hñs in se oēm rationez caloris illud oē calefactibile supacet: idee autē q2 sunt qditates abstracte: nō magis sunt in vna parte vniuersi q̄3 in alia: r ɔ̄sīter hñs omnem rationē sue denominationis: vt si essz calor separatus haberet omnē rōnem caloris. ydea ergo ignis: q2 est ignis separatus habebit omnez rationē ignis: et oē ignibile superabit: r per ɔ̄ns nō sunt necessaria alia agentia. si enim ydee sunt pncipia effectiua generationis frustra ergo ponebat plato alia agentia pticularia. ¶ Ex pdictis sequit̄ q2 plato in ponēdo ydeas esse pncipia effectiua generationis habuit illud negare: qm̄ posuit ydeas esse spēs: r qditates rerū: r q2 q̄ō qd est reducit̄ in causam formalez. vt probat̄ 2° physicoꝝ. pro tanto habuit negare causam efficientē: q2 non posuit eam esse aliud a quiditate r forma. Non enim efficiēs r forma coincidūt: r idem numero. vt pbat̄ in loco pallegato. nā q2 inducit formam in materia nequaq̄3 est quiditas illius quod īducit̄. Plato tamē vt p3 7° metaphy. ponebat ydeas esse quiditates illoꝝ pticipabilium: ad quoꝝ generationē faciebāt vt pncipia effectiua.

¶ Amplius autem in qbusdaz videmus aliam causam entē: sanitatē enī3 medicus facit: r doctrinam doctor: ente r sanitate ipsa r doctrina: r participalibus. Similiter aūt in aliis fm potentiam operantis.

¶ Secūda cōclusio. necesse est aliud pter ideam esse pncipium effectiuum generationis. Ita q2 non sufficiūt ad generationē materia r forma: sed reqrit̄ pn̄m agēs a quolibz istoꝝ distinctum. Nam sicut est in artificialibus: ita est in nālibus: sed in artificialibus pter mām r formā dat̄ agēs distinctū a quolibet illoꝝ: igit̄ et in nālibus. p3 ɔ̄ña cum maiori. Nam ars imitat̄ nām inquātum pōt: r minor declaratur iductiue. Nam cum per artē iducit̄ sanitas i corpore sanabili: aut doctrina in discipulo pter māz r formā ponit̄ agens distinctū. Nam ptec corpus sanatū r ipsam sanitatē ponit̄ medicus: r pter aiam disciplinataz r ipsaz doctrinaz ponit̄ doctor: silr hoc r in aliis tam nālibus q̄3 artificialibus pter formā r mām: sine pter ydeam r pticipabile o3 ponere efficiēs r operās. vt fm potentiam operantis inducat̄ forma in mā. L.e.li. (Amplius autez in qbusdam videmus aliā causam entē) pter mām r formaz (sanitatem enim medicus facit: r doctrinā doctor ente) .i. existēte (r sanitate ipsa r doctrina r participalib⁹) r materiis distinctis a doctore r medico (silr aūt i aliis fm potentiā operantis) differt efficiēs a forma r materia. ¶ Notandum fm Cōmen cōmēto 2° q2 Aris. nō resistit platoni q2 forma est causa agens simplr: sed q2 est causa ppinqua r essentialis) 2°. enī3 dixit plato ɔtra veritatē r rōnē: quorum pmū est q2 ydea est causa agens simplr. Ita q2 nō daretur aliud pn̄m actiuū preter ydeam: r istud reprobat phs ostēdens in artificialibus aliud esse pncipiū effectiuū preter formā. r ɔ̄sīter ita ɔtigit in nālibus. 2m fuit q2 ydee sint cāe ppinque r essentiales gnābiliū r corruptibiliū: r hoc etiam reprobat ph3 ondēs dato illud esse gnābili gñari.

Dubitatur quomodo posuit plato ydeas eē formas essentiales generabiliū cum dixerit eas qditates sepatas. ¶ Rñdet̄ q2 dixit eas eē qditates separatas inquātum nō determinat sibi locuz: neq3 tp̄s: sed sunt idifferēter in omni tpe: r in omni loco. pncipalius tamē in orbe signoꝝ: cū3 ibi sint pximiores pme cause: sicut aia sensitiua est in qualibet parte corporis: pncipalius tamē i carde q̄3 in alia parte. Item ponebat istas qditates sepacatas. q2 inueniebant̄ sine suis singularibus. Non enim cōceptus specificus aliqñ īuenit̄ sine aliquo ɔceptu singulari: aliqñ aūt īuenit̄ cum aliquo ɔceptu singulari in vna aīa: r in alia sine cōceptu singulari: ita qditas specifica aliqñ est sine suo idiuiduo: vt qditas rose tpe hyemali: aliqñ aūt est in aliquo loco ɔiuncta singulari suo: r in alio separata sicut qditas specifica hoīs est hic inferius ɔiuncta pticularib⁹ hoibus: in celo aūt separat̄ ab illis.

¶ Si aūt materiā quis inquiet generare ppter motū naturalius vtiq3 dicet ita dicentib⁹. Alterans enim r trāsformās magis causa generationis: r in oibus assueti sumus hoc dicere efficiēs. Similr r in his que natura r in his q ab arte. Ab arte aūt q̄ōcūq3 mutās est. 53

¶ Tertia ɔclusio. Nālior est opio dicentium materiā esse pncipiū effectiuū: q̄3 dicētium ydeā esse hō pn̄m. pbatur. Nālior est illa opio que dicit illud esse pncipiū effectiuū qd est pn̄m transmutationis r motus q̄3 illa que dicit illud esse pncipiū effectiuū3 qd nō est pn̄m trāsmutationis: neq3 motus: sed ydea nō est pn̄m transmutationis: neq3 motus materia aūt est pn̄m trāsmutationis r motus. ergo rc. Prima pars aītis est nota ex cōmuni modo loquēdi. Dicimus enim efficiēs esse pncipiū trāsmutatiōis r motus: alterās enim est pncipium motus: sed ipm trāsformās generādo substātialē est pn̄m trāsmutationis: generalr. n. tam in arte q̄3 in natura illud dicimus esse efficiēs qd est pn̄m motus. Secūda pars aūcedētis est plata: qm̄ ydea est qditas separata: cōstat aūt nullū tale separatū esse pn̄m transmutationis vel mot⁹. Tertia pars aītis eaā p3: qm̄ materia est patētia est pn̄m passiuū trāsmutationis r motus: materia aūt in actu ad modū loquēdi antiquoꝝ est simul pn̄m effectiuū r subiectiuum trāsmutationis r motus. L.e.li. (Si aūt mām quis ingeret generare) vt dic 2a opinio (propter motū) cum ipsa est ɔiuncta (nālius vtiq3 dicet. ita dicentibus) sicut plato (alterās enī3 r trāsformās magis causa gnātionis) est q̄3 non altecās: neq3 tcāsformans (r in oibus assueti sumus hoc dicere efficiēs) q2 est pncipium transmutationis: r mot⁹ (silr i his que a nā: r i his que ab arte. ab actu aūt q̄ōcūq3 mutās est) illd dr̄ efficiēs. ¶ Notādū q2 pprie loquēdo: neq3 finis: neq3 forma est pn̄m motus vel trāsmutationis: finis enim non monet pprie: neq3 trāsmutat: sed solum inclinat agens ad mouēdum: forma aūt terminat motum. Ideo nō est pn̄m motus in eo q2 forma. sed tn̄ in eo q2 agens. grauitas. n. seu forma terre mouet graue deorsū nō in eo q2 forma: sed in eo q2 agens nāle precise. igit̄ agēs vel materia est pprie loquēdo pn̄m motus. Est enim agēs pn̄m faciēs motū: r materia pn̄m recipiēs motum: r quoniā agens est pstantius passo. vt habet̄ 3° de aīa: r vnūquodq3

ꝓductū magis dr̄ effectus agētis q̄ paciētis: ideo effect⁹ est magis p̄n^m motus q̄ materia

¶ Sed tamē nec hi iuste dicūt. materie eniȝ pa ti ⁊ moueri: mouere aūt ⁊ facere alterius potentie. Manifestū aūt ⁊ in his que arte ⁊ natura generanṫ. Non enim ipa facit aqua ex seipa animal: neqȝ lignum lectū: sed ars. Quocirca ⁊ hi dicūt non recte: ꝓpter hoc: ⁊ quoniaȝ relinquūt principalioreȝ causam. Auferūt enim quod est esse ⁊ formaȝ.

¶ Quarta ↄclusio. necesse est aliqd p̄ter mām esse p̄n^m effectiuum gn̄ationis. Istā ↄclusionē p̄hs ꝓbat tripl'r: ⁊ p̄mo sic. De rōne materie est pati ⁊ moueri: nō aūt agere ⁊ mouere: sed alterius potētie est agere ⁊ mouere. igiṫ ⁊c. tenet ↄña: ⁊ aūs ꝓbaṫ tam in arte q̄ȝ in natura. nō. n. aqua facit se esse aīal. sed daṫ agens naturale distinctum ab aqua q̄ trāsmutat aquam: ⁊ ex illa facit aīl. nō etiā lignum facit ex seipso lectulū: sed daṫ agens distinctuȝ. vȝ. ars seu artifex faciēs lectulū ex ligno. Isti ergo nō dicūt iuste: neqȝ recte Nō iuste quidē: q̄ dicūt mām fm̄ q̄ hui⁹ agere ⁊ pati mouere ⁊ moueri. Non etiā recte: q̄ derelinquūt causam p̄n cipaliorē. vȝ. effectiuā: ⁊ ↄ̄ñter auferūt q̄ditatē: ⁊ formam q̄ nō q̄ditas: neqȝ forma est in mā nisi per actionē agētis. T. c. li. (Sed tn̄ neqȝ hi iuste dicunt) qui ponūt mām esse p̄n^m effectiuū (mām. n.) ↄuenit (pati ⁊ moueri: mouere aūt ⁊ facere alterius potētie) est. vȝ. actiue (manifestū aūtē ⁊ his q̄ arte ⁊ nā generāṫ. nō. n. ipsa facit aq̄ al. ex seipa: neqȝ lignū lectū: sȝ ars: ⁊ quocirco hi dicūt nō recte: ꝓpter hoc ⁊ ipsam derelīquūt p̄ncipaliorem causam: auferunt. n. q̄ q̄d est esse ⁊ formaȝ).

54 ¶ Amplius aūt ⁊ potētias attribuunt corpori ꝓpter quas generant valde organice: auferentes eam que fm̄ specieȝ causaȝ. Qm̄ enim innatuȝ est vt inquiūt calidūȝ quideȝ segregare: frigidum aūt congregare: ⁊ alioꝝ vnūquodqȝ hoc q̄dē facere: hoc aūt pati. Ex his dicūt ⁊ ꝑ hec oīa alia generari ⁊ corrumpi. Videṫ aūt ⁊ ignis ipse motus pati.

¶ Secūdo arguit p̄hs ad eandē ↄ̄nē sic. ad oēm actionē ⁊ passionē hoꝝ inferioꝝ necio ↄcurrit effectiue corpus celeste. igiṫ p̄ter mām p̄mā nec̄e est esse aliud p̄n^m effectiuū generationis. Ista ↄ̄ñs declaraṫ ex p̄ne coꝝ attribuentiuȝ v̄tutes actiuas ⁊ passiuas corporib⁹ per q̄s tanq̄ȝ ꝑ instra sufficiēter causabāt gn̄ationē absqȝ alio agente: ꝓpter q̄d auferebāt corpus celeste q̄d est agēs p̄ncipale ⁊ formoli⁹ ⁊ actiuius respectu gn̄ationis reꝝ: inquint. n. q̄ calidūȝ est inatū segregare ⁊ fridū ↄgregare: ⁊ alioꝝ vnūq̄dqȝ istorū iferioꝝ corpoꝝ: hoc q̄dē facere: hoc aūt pati: hoc aūt gn̄are: vel gn̄ari: illud autē corrūpe: vel corrūpi ꝑ hos v̄tutes absqȝ auxilio supcelestis corpis. Probata ↄña. p̄hs ꝓbat aūs. Nā ignis patiṫ ⁊ moueṫ a celo. igiṫ ⁊ q̄libet aliō corpus hoꝝ iferioꝝ patiṫ ⁊ moueṫ a celo. ↄña pȝ. q̄ si ignis q̄ est maxime actiuiꝰ totis patiṫ ⁊ mouetur a celo a fortiori ⁊ omne aliud corpus hoꝝ iferioꝝ cui nō tāta quāta igni attribuiṫ actiuitas. Aūcedēs declaraṫ. Nam ignis moueṫ circulariter in ↄcauo lune nō per v̄tutē ꝓpriā: q̄ illi ab intrinseco nō cōpetit nisi motus sursum. igiṫ sic moueṫ a celo: ⁊ q̄m motus ille est nālis cum sit ꝑpetuus: opȝ q̄ fiat ꝑ alterationē ꝑuenīētē a celo: eo modo quo alteraṫ ferrum a magnete: ↄstat aūt q̄ non alteraṫ ignis a celo q̄n patiaṫ ab illo. T. c. li. (Amplius aūt ⁊ potētias) .i. virtutes (attribuūt corporibus ꝓpter quas generāt valde organice) .i. instr'aliter (auferētes eam que est fm̄ spēȝ causaȝ) .i. v̄tutem celestē que est quodāmodo formalis causa respectu oīuȝ v̄tutū iferioꝝ causaꝝ (q̄m. n. inatū est vt inquiunt calidum q̄dē segregare: frigidū aūt ↄgregare ⁊ alioꝝ vnūq̄dqȝ hoc q̄dē facere: hoc aūt pati: ex his dicūt) corporib⁹ (⁊ ꝑ hec) .i. per has virtutes (alia oīs generari ⁊ corrūpi) absqȝ v̄tute celi: sed hoc est falsum (videtur autem ⁊ ignis ipse motus ⁊ patiens) a virtute celi.

¶ Amplius v̄o simile aliq̄d faciūt: vt siqs ferre ⁊ vnicuiqȝ instrumentoꝝ attribuit causam coruȝ que generanṫ. Necesse enim serrāte diuidi: ⁊ incidente coequari: ⁊ in alijs similiter. Quocirca si quidem maxime facit ⁊ mouet ignis: sed quomodo mouet non vident: quoniam deterius q̄ȝ organa. 55

¶ Tertio arguit p̄hs ad idē sic: ita est in nālibus: sicut ī artificialibus: sed in artificialibus p̄ter mām necesse est dare agēs tam instr'ale q̄ȝ p̄ncipale. igiṫ ⁊ in nālib⁹ ita ↄtingit. tȝ ↄña cuȝ maiori: ⁊ minor arguiṫ. Nam p̄ter ligna q̄ sunt materia artis: opȝ dare instr̄o. vȝ. serrā ⁊ securim: ⁊ q̄m talia instr̄a que sunt agentia instr'alia non mouent seipsa ad opus artificiale: opȝ dare ipm artificē mouentē instr̄a ad opus: ⁊ q̄ artifex nō moueṫ ab alio: ideo ipse est agēs p̄ncipale: ita ⁊ in nālibus p̄ter mām nālē opȝ dare agēs ꝑticulare. s. ignē vel aquā: aut aliq̄d tale q̄d est agens instr'ale ⁊ iterū corpus celeste tanq̄ȝ agēs p̄ncipale mouens agētia ꝑticularia ad opꝰ nālis. Dicit ergo p̄hs q̄ sic loquētes faciunt aliq̄d simile in nā vt siqs attribueret incisioneȝ securi absqȝ icidēte: ⁊ serrationē serre absqȝ artifice serrāte q̄b⁹ ↄstruiṫ ⁊ coequaṫ artificiatū opus. Sicut ergo instr̄a artis nō mouēt seipsa vt faciāt opus artis: q̄ serra non secat sine sepante: neqȝ securis icidit sine icidēte: sic h̄ iferiora que sunt instrumēta supcelestis corporis nō generant nec faciunt opus nature sine v̄tute eius: imo ignis qui est maxime actiuus iter elementa peior est sine v̄tute celesti q̄ȝ organa sine v̄tute artis. Isti ergo bn̄ vident q̄ ignis maxime agit ⁊ mouet: sed nō vidēt quō agit: ⁊ mouet. s. v̄tute celi: qua subtracta cōbureret: ⁊ icineraret: ⁊ multo deterius se haberet q̄ȝ serra vel securis absqȝ v̄tute secantis ⁊ incidentis: seu dolātis. T. c. li. (Amplius v̄o simile aliq̄d faciunt) di. mām seipsam mouere (vt siqs ferre ⁊ vnicuiqȝ instroꝝ attribuat oīuȝ coꝝ que gn̄āṫ) per artē motiuaȝ absqȝ artifice (nec̄e est. n. serrāte diuidi: ⁊ icidēte coequari) opus artificiatū (⁊ in alijs sil'r) taȝ nālibus q̄ȝ artificialibus (quocirca si q̄, maxime faċ) .i. agit (⁊ mouet ignis sed quomodo mouet ⁊ nō vidēt q̄m deterius q̄ȝ organa) .i. instr̄a artis. ¶ Notādū fm̄ Cōmē. ↄmēto. z⁰ q̄ qui generationē attribuūt igni aut alijs eloꝝ est sic attribueret dolationem securi: immo non ꝑcipiūt isti q̄ motio ignis est vilior motione instrumēti: instrm̄. n. mouet absqȝ artifice: ⁊ cū mouebiṫ ab artifice mouebit ad gn̄ationē: ignis aūt cum nō mouebiṫ per p̄mū mouēs mouebit ad corruptioneȝ. Intēdit Cōmētator q̄ calor ignis absqȝ v̄tute celi nō sufficit ad gn̄ationē aīaliū ⁊ plātaꝝ: imo calor ignis sine v̄tute celi magis videṫ corrūpere q̄ȝ generare vt vult p̄hs. iz. metaphy. ideo ignis sine v̄tute celi est deterior instrumētis artificialibus sine artifice. Nam istrumēta sine v̄tute artificis: ⁊ si nō gn̄ant rē artificialē: nō tamē eaȝ corrūpunt: sed calor ignis absqȝ v̄tute celi cum hoc q̄ nō generat corrumpit. Alia expositio est q̄ ignis absqȝ v̄tute celi deterius agit: ⁊ deterius se habet q̄ȝ organū sine v̄tute artificis: q̄ ignis nō habȝ aliqueȝ actū: vel formaȝ quā nō habeat a corpore celesti: sed instrumētuȝ artis aliquā

formaz habet: quaz nō hz a v̄tute artificis. ferro. n. hz formam sub̄alem quā non recipit ab arte: ⁊ ꝓpter h̄ dr̄ ignis deterius agere: aut deterius se hēre absq; v̄tute celi q̄z instrumētum absq; v̄tute artis. Nā elemēta plus hn̄t a corpore celesti q̄z instrumētū artis ab arte. ❡ Contra p̄dicta arguit̄ celū non ɔcurrere actiue ad oēm actionē hoꝝ iferioꝝ: q2 si sic videret̄ omne mediāte lumie qđ est falsum: qm̄ tūc mixta magis gn̄arentur in sup̄ficie terre: q̄z ifra ⁊ plura in sup̄ficie terre. q̄z infra terrā: cum in sup̄ficie terre habeat lumē celi magis dominiū q̄z ifra terram. Et ɔn̄ter seq̄t̄ ꝙ in tenebris esset actio iter elemēta: neq; i obscuro generarent̄ v̄mes ex carnib⁹ q̄rū oᵐ expꝑimur. 2ᵒ sic. si celū sic vl'r ɔcurrit: aut igit̄ itelligētia mouens ipm̄ est p̄mum agēs educēs formā de potētia mā̃e. aut ipm̄ celuz: nō itelligentia mouēs: q2 nullū agēs separatū a mā alterat mā̃z vel itroducit formā per Ar̄. hic ɔtra Plato. nō ēt ipm̄ celum: q2 tūc ɔseruaret elemēta: ⁊ ɔn̄ter qđlibet elemētum supius ɔseruaret elemētū iferius ꝓpter suā nobilitatem: qđ nō est dōm. q2 aīa tam sensitiua q̄z itellectiua est nobilior elemētis: ⁊ tamē non ɔseruat illa. ❡ 3ᵒ seq̄t̄ ꝙ celum resistit sibipsi: q2 agit tam calidū q̄z fridū: sed omne agēs calidū resistit agēti fridū: ⁊ ecōtra. igit̄ ⁊c. imo seq̄t̄ ꝙ celum iuuat quantū pōt od generationē calidi: ⁊ ipedit q̄tū pōt generationē eiusdē: q2 sicut ɔcurrit cū actiuitate elementoꝝ. ita cum resistētia. igit̄ ɔcurrēdo cū igne agēte in aquā iuuat quātū pōt: ex quo est agēs nāle. ⁊ ɔcurrēdo cum resistētia aque ipedit q̄tū pōt. ❡ 4ᵒ seq̄tur ꝙ si celum cessaret ifluere: aut moueri ꝙ statim cessaret ois motus grauiū ⁊ leuiū ad loca sua: ⁊ ois illuminatio ⁊ alteratio realis vel itentionalis: sic ꝙ nihil amplius videret: vl' audiret. ⁊ qm̄ tunc cessaret ois generatio et corruptio oīa gn̄abilia ⁊ corruptibilia fierēt ꝑpetua qđ non videt̄ verū. Itē. 18. de aīalibus. videt̄ ph̄o celū tm̄ ɔcurrere ad generationē aīaliū. dicit. n. ibidē ꝙ sperma est gn̄atū per colūz nō per ignē: ⁊ est nā̃ ex t̄us ꝓportionalis ordinationi astrorum. ⁊ idē ɔfirmat Cōmē. 12. metaphy. di. ꝙ a calore solis generant̄ putrefactibilia. ⁊ habet̄ a patre ⁊ sole ⁊ orbe declivi. Vn̄ 2ᵒ celi. increpat Auicē. di. quosdā planetas gn̄are fridītatē ⁊ alios calitatē: ⁊ sic de singul' q̄litatib⁹ p̄mis. quare ⁊c. ❡ R̄ndet̄ ꝙ celū vl'r ɔcurrat ad oēs opatiōes nāles: sicut artifex ad oēs opatiōes artificiales: tanq̄z p̄ncipale agēs: ipm̄ aūt agens p̄ticulare ɔcurrit tanq̄z instr̄m celi: lz ipsum sit agēs p̄ncipale respectu accn̄tiuz glz agit. Et notanter dr̄ ad oēs opationes nāles: q2 ad opationes volūtarias nō ɔcurrit celū nisi tanq̄z cā sine qua non. Dependēt. n. hec corporalia essentialr' a celo taz in fieri q̄z in facto esse: ⁊ q2 nō pōt opari itellectus: neq; volūtas absq; corpore. igit̄ ad oēm talē actionez reqrit̄ celū non q̄dem tanq̄z causa mouens: sed tanq̄z causa necio reqsita. ❡ Ad p̄mū dr̄ ꝙ celū nō tm̄ agit mediante lumie: sed ēt mediātibus alijs v̄tutibus innumerabilib⁹: q2 nō soluz elemēta agit: sed etiā mixta tam aīata q̄z iaīata. tam pfecta q̄z imperfecta. ideo elt̄a possunt se alterare in tenebris: et v̄mes generari ex carnib⁹ in obscuro: mediante tamē calitate non q̄dē vt est instr̄m ignis: sed vt ē instr̄m celi: vt alicubi declaraui. ❡ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ itelligētia mouēs orbē p̄ncipali⁹ concurrit ad generationē hoꝝ iferioꝝ q̄z ipm̄ celū: et p̄ncipalius educit formaz nālem de potētia mā̃e: neq; in hoc reprehendit̄ pla. sed q2 posuit ydeas immāles ɔcurrere p se immediate absq; agente corporali: itelligētie āt ⁊ sī agūt in h̄ iferiora: non tm̄ imediate: sed mediātib⁹ corporib⁹ celestibus. Et in hoc etiā reprobat̄ opi. Auicē. di. q2 āl'z imateriales formam imediate ex itelligētia ꝓduci hito i mā ɔuenienti dispōne. ita ꝙ s'm eū celū nō gn̄at formā: sed disponit solū mā̃z vt dator formaꝝ quā dic ēē itelligētiā lūe mā̃e disposite formā capacē tribuat. Itē dr̄ celū vl'r ɔcurrere nō tm̄ rōne pfectionis et nobilitatis: sed rōne ɔtinētie taz formalis q̄z v̄tualis: depēdet eni totus mūdus iste iferior: non tm̄ sicut impfectū a magis pfecto: neq; tm̄ sic locatū a loco: sz sicut spēs visibilis a colore: et lumē a corpore luminoso. ❡ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ non incōuenit celū agere p se ⁊ ɔtra se ⁊ resistere sibipsi diuersis istrumētis: sicut ɔtigit de artifice mouēte ɔtra se iuicē diuersa instrumēta: et de hoīe mouēte manus cōtra se inuicē ⁊ ad diuersas differentias positionū. ꝓpterea ɔcedit̄ ꝙ celū iuuat quātū potest ad generationē caliditatis: ⁊ impedit q̄tū pōt illā generationē nō imediate per seipm̄. sed mediātibus diuersis instrumētis. ❡ Ad 4ᵐ ɔcedit̄ oēm actionē hoꝝ iferiorum statum deficere deficiēte motu celi: ⁊ alijs influētijs: nō tamē ex hoc ꝑpetuarent̄ gn̄abilia ⁊ corruptibilia: imo statim desinerēt ēē absq; corruptione termināte motum alterationis. vnde si eēt posse celū influere in hec iferiora absq; motu idubie oīa ꝑpetuarent̄ absq; aliqua actione ⁊ passione: sed illud non est posse: qm̄ celū influit in hec inferiora mediante motu celi sic colefacit mediante lumine. Et ad oucto. odductas r̄ndet̄ ꝙ Ar̄. ⁊ Cōmē. in locis illis ⁊ sī nō faciūt mētionē nisi de generatione oīalium. tm̄ hic mentionē facit de oibus. vn̄ auctor de causis di. ꝙ ois cā p̄maria p̄us ⁊ plus influit in effectuz q̄z causa secūdaria. ⁊ idem asserit Ar̄. 8ᵒ phy. ⁊ 12. metaphy. inqt Cōmē. ꝙ op⁹ nature est opus itelligētie. Cū oūt 2ᵒ celi increpat Cōmē. Aui. nō dicit ɔtro eum nisi q2 voluit qualitates p̄mas taz mixtoꝝ q̄z elemētoꝝ esse tm̄ a planetis: qđ non est veruz: dic. n. Aui. 9. sue metaphysice ꝙ causa diuersitatis formarum in elemētis est diuersitas celoꝝ: ⁊ ꝓpter ɔsortiū motuum supracelestiū ab itelligētia fiūt forme in mā disposita. volūt ḡ ꝙ q̄litates p̄me nō sunt nisi a celo: qđ est f'lz: q2 cum se alterāt mixta: aut elemēta generant̄ in illis q̄litates nō tm̄ v̄tute celi: sed etiā ꝓpria v̄tute.

Nobis autem ⁊ vniuersaliter prius dictum est de causis ⁊ nunc determinatum est de materia ⁊ forma.

❡ Istud est 2ᵐ capl'm huius tractat⁹ i quo ph̄s postq̄z determinauit in gn̄ali de omnib⁹ causis gn̄ationis: ⁊ corruptōis determiat in speciali de causa effectiua non tm̄ gn̄ationis ⁊ corruptōis in cōmuni: sed ꝑpetuitatis ei⁹. Et diuidit̄ in duas ptes: in quaꝝ p̄ma p̄mittit ph̄us duas supꝑōnes. In scd̄a v̄o exeq̄t de intēto per ɔnes. ibi (Nec ebis) Prima igit̄ suppō est ista. mā ⁊ forma sunt cause gn̄ationis ⁊ corruptionis. Ista suppō pz tam ex determinatis in lib⁹ phy. q̄z ex determinatis hic. Ibi. n. oñsuz est cuiuslz trāsmutationis mā̃m: ⁊ formā ēē cōs atq; p̄ncipia: hic aūt ostēsum est ad oēz gn̄ationē mā̃z ⁊ formā ɔcurrere tanq̄z cās: sed al'r ibi. ⁊ al'r hic. Ibi. n. determinat̄ de mā ⁊ forma vl'r ⁊ ɔfuse nō habēdo respectū ad aliq̄ determinata gn̄abilia ⁊ corruptibilia: hic aūt d'termiat̄ de eisdē habēdo respectū ad elt̄a: que iuicē gn̄ant̄ et corrūpunt̄: ac ēt ad mixta put generant̄ ex elemētis. Nō ergo icōuenit diuersos artifices cōsiderare idē dūmō ɔsideratiōes sint diuerse: aut diuersa simpl'r: sicut est cōsideratio physici ⁊ geometre de punctis et lineis. aut sint diuerse s'm q̄d. vz. ꝙ vna sit vl'is: ⁊ alta p̄ticularis sicut est cōsideratio lib⁹ physi. et lib⁹ de gn̄atione. de materia et forma. L. e. ll. (Nobis aūt et vniuersal'r) .i. a nobis in generali (p̄us dictū est de causis) .s. in lib⁹ phy. (et nūc) in sp̄ali (determiatū est de mā et forma) que sunt cāe generationis ⁊ corruptōis.

❡ Amplius vero quoniam s'm allationē mot⁹ demonstratū est: ⁊ qm̄ ꝑpetua.

❡ Secūda suppositio est motus celi s'm locū est ꝑpetuus Ista etiā suppositio nō indiget ꝓbatione: quia demōstrata est 8ᵒ phy. Et notādum dr̄ s'm locū. q2 in celo sunt aliq̄

alterationes que non sunt ppetue:sicut est alteratio lune in lumine:τ alioꝝ planetaꝝ inuicē ſm diuersos eoꝝ aspectus:τ ꝯiunctiones:non.n.oꝫ aliquā talē alterationē perpetuari:sicut neqꝫ ppetuant idē aspect⁹:τ eedē ꝯiunctiões planetaꝝ. Le.ii.(Amplius vo qui ſm allationē mot⁹ demonstratum est:qm̄ τ ppetuus)(Notādū ſm Arist.8° phy.pbaṫ q̄druplr motū celi eſſe ppetuū.pmo qdem ex eternitate motus in cōmuni:ſi.n.motus nūqꝫ icepit:nec desinet eſſe τ motus celi est pm⁹ motuū:τ causa oīuꝫ alioꝝ rum motuū:sequiṫ motuꝫ celi eſſe ppetuū.2° ex ppetuitate gñationis τ corruptōis:qm̄ talis ppetuitas dꝫ hēre aliquam causam extrinsecā ꝯtinētē oia gñabilia τ corruptibilia:hec aūt causa videṫ eſſe motus celi.3° ex ppetuitate mobilis:qm̄ celū est ppetuū cū non hēat ꝯriū per se:vl' p accñs:τ aliquādo mouet.igiṫ semp mouet.pꝫ ꝯña.qꝛ non est ratio:ppter quā non moueat vnavice τ nō alia.4° ex ppetuitate motoris:qm̄ pm⁹ motor est eternus semp mō ꝯsili se hñs:τ aliquādo mouet celū.igiṫ semp mouet illō.

(Necesse est his entibus τ generationem eſſe cōtinue. Allatio.n.faciet gñationē actualr:qꝛ adducit τ abducit generās.

(Istis duabus suppositionib⁹ pmissis in hac 2° pte huius capli phs ponit quatuor ꝯnes:quaꝝ pma est ista. Mot⁹ celi est causa ppetuitatis gñationis τ corruptionis.2° ꝯclō motus pm⁹ celi non est causa ppetuitatis gñationis τ corruptionis.ibi(Qm̄ aūt suppositū)3° ꝯ.Motus solis i obliquo circulo est causa ppetuitatis gñationis τ corruptionis.ibi(Sed que circa)4° ꝯ.Mot⁹ celi est mēsura durationis omniū gñabiliū τ corruptibiliū.ibi(Ideoqꝫ τ tps) Primā ꝯclusionē phs duplr pbat.τ pmo sic. Illud est cā ppetuitatis gñationis τ corruptionis qd̄ ꝯtinue adduc̄ vl' abducit generās:sꝫ ꝯtinue motus celi adducit τ abducit generās.igiṫ mot⁹ celi ē causa ppetuitatis gñationis τ corruptionis.tꝫ ꝯña cum maiori.τ minor declaraṫ.Naꝫ motus celi in aliqua pte ani adducit solē ad nos qui toto illo tpe est generans:τ in alia pte anni abducit solē a nobis q toto illo tēpore est corrūpēs. Le.ii.(Necesse his entib⁹) .i.his existētibus que sunt supposita(τ gñationē eſſe ꝯtinue.allatio.n.)que est motus circularis celi(facit generationē actualr:qꝛ adducit τ abducit generās).vꝫ.solē.

(Similiter autem manifestuꝫ:qm̄ τ si priora bene dicta sunt.transmutationē primā allationem:sed non generationē dicēdum. Multuꝫ enim rationabilius ens non entiā generationis causam eſſe q̄ꝫ non ens enti eſſe. Quod fertur qdem igiṫ est qd̄ generaṫ:aut nō est. Propter qd̄ τ allatio prior est generatione.

(Secūdo argūt phs ad idē sic. Ille mot⁹ qui est ṗor gñatione est causa ppetuitatis gñationis τ corruptiōis:ſꝫ motus celi est ṗor gñatione.igiṫ mot⁹ celi est causa ppetuitatis gñationis τ corruptionis.tꝫ ꝯña cū maiori τ minor est nota ex demōstratōe facta.8° phy.per quā pbatū est motum celi eſſe pmū motuū.Tūc arguiṫ illud rōne sic. Necesse est motū celi eſſe causam gñationis:vel econtra.sed multo rōnabilius est motū celi eſſe cām gñationis q̄ꝫ ecōtra.igiṫ motus celi est ṗor generatione.pma ps añtis est nota:qm̄ mot⁹ celi τ gñatio sunt nobilissimi motuū. Motus.n.celi hꝫ nobilissimū subm̄:τ gñatio hꝫ nobilissimum terminum.2° pars añtis sic declaraṫ.multo rōnabili⁹ est q ens sit causa nō entis:q̄ꝫ nō ens sit causa entis:sed motus celi est ens:τ gñatio non ens.igiṫ τc.minor est nota:qꝛ illud qd̄ mouet p motū celi est ens:τ illud qd̄ generaṫ nō est ens:vt ostēsuꝫ.5° phy. Le.i.(Sil' aūt)cū dictis ē(manifestū qm̄ τ si ṗora hñ dcā sunt)8° phy.(trāsmutatiōeꝫ pmā allationē eſſe).i.motum celi(sed non gñationē dōꝫ multū.n.rōnabilius est ens non enti gñationis causaꝫ eē q̄ꝫ nō ens enti qd̄ ferṫ qdē igiṫ est).i.qd̄ moueṫ localr est (qd̄ aūt gñaṫ nō est.ppter qd̄ τ allatio).i.mot⁹ localis celi est(ṗor gñatione)(Notādum q mot⁹ celi:τ gñatio possunt duplr sumi.vꝫ.absolute τ cōparatiue.pmo modo generatio est ens sicut motus celi.2° modo mot⁹ celi dr eſſe ens:τ gñatio nō ens:siue cōpareṫ ad mutatū cē:τ ad mutari:siue ad se inuicē.Vñ qꝛ id quod moueṫ est ens:τ id qd̄ non gñaṫ non est ens.Ideo mot⁹ localis dr eſſe:et gñatio non ens.si aūt comparētur inuicē arguiṫ sic:qm̄ aliqua duo sic se habēt q vnū est altero pfectius illud qd̄ est pfecti⁹ habꝫ rōnē habit⁹:τ qd̄ est minus pfectū hꝫ rōnē pnotiōis:sed mot⁹ celi est pfectior gñatione vt pbatū est.8° phy.igiṫ mot⁹ celi se hꝫ vt hit⁹:τ gñatio vt puatio.ꝯstat aūt q hit⁹ vt sic ē ens:τ puatio vt sic est nō ens.Iuxta doctrinā Ar. τ Cōmen.pmo physicoꝝ.τ 4° metaphy.igiṫ motus celi ē ens τ generatio est non ens.

(Quoniam autem suppositū τ demonstratum est q est continua ens rebus generatio τ corruptio. Dicimus autē causam eſſe allationem generationis. 56

(Secūda ꝯclusio.Primus mot⁹ celi nō est causa gñationis τ corruptionis.pbaṫ:supponēdo q tam gñatio q̄ꝫ corruptio sit ppetua.vt pmo huius:ex eo qꝛ gñatio vnius est corruptio alterius.hꝯ aūt ppetuitatis causa non pōt eſſe tm̄ materia:sed pter illam est dare motū celi qui est causa effectiua eius:vt est pbatū in ṗori ꝯne. Le.ii.(Qm̄ aūt suppositū est hic τ determinatū)pmo huius.vꝫ.q cōtinua est ens gñatio τ corruptio rebus.dicimus aūt allationem).i.motū celi(causam eſſe gñationis)τ corruptiōis.

(Manifestum quidem q vna ente allatione non contingit fieri ambo:quia contraria sunt. Idem enim τ similiter se habēs semper idem innatum est facere. Quocirca generatio semp erit:aut corruptio. Oportet autem multos eē motus:τ cōtrarios motus:aut allatione:aut inequalitate:contrarioꝝ enim cōtraria causa. Ideo non prima allatio causa generationis est τ corruptionis.

(Isto supposito argūt phs sic.gñatio τ corruptio sūt mutationes cōtrarie vt pbatum est 5° physi.igiṫ mot⁹ non est causa imediate ppetuitatis gñationis τ corruptionis.pꝫ ꝯña.qꝛ idem manens idē:τ silr se habēs semp est inatum facere idē.Si enim mot⁹ pm⁹ celi esset causa immediata gñationis vel corruptionis:aut semper fieret gñatio:aut semp fieret corruptio.Ex quo pm⁹ motus celi semper est vniformis:τ eodē modo se habēs:tam quo ad nos:q̄ꝫ quo ad celum.Qnia igiṫ ꝯrioꝝ effectuū ꝯrie sunt cause necesse est motum illum qui est causa imediata ppetuitatis generationis τ corruptionis hēre aliquā ꝯrietatē:aut ſm allationem sic q sit mot⁹ aggregatus ex duob⁹ motib⁹ ꝯtrarys:aut ſm inequalitateꝫ sic q sit vnus mot⁹ simplex faciens inequalitatē generātis a nobis per viā accessus τ recessus.sol.n.lꝫ equalr moueaṫ quo ad celū:non tm̄ quo ad nos:qꝛ aliqñ accedit ad nos:et aliquādo recedit:qꝛ igitur motus celi.i zodiaco ꝯponiṫ ex duob⁹ motib⁹ quoꝝ vnus est mot⁹ accessus:τ alter mot⁹ recessus.ideo dr quodāmodo cōponi ex motib⁹ ꝯrys non simplr:sed ſm inequalitatem. Le.ii.(Manifestū est qm̄ vna existente allatione) tm̄.i.motu diurno celi(non cōuenit fieri ambo).i.gene,

rationem ꝛ corruptionē (q2 sunt ꝺria.idez.n.ꝛ silr se hñs semꝑ idem innatum est facere.quocirca semꝑ gñatio erit: aut corruptio·oꝫ aūt multos esse motus:ꝛ ꝺrios:aut allatione) per ꝺrietatē termioꝝ simplr (aut ineqlitate) ꝑ accessum ꝛ recessum a nobis (ꝺrioꝝ.n.ꝺrie cause sunt:ideo non ꝑma allatio causa est generationis et corruptionis). ¶ Notandū ꝙ mot⁹ celi nō hꝫ ꝑprie ꝺriū:nec proprie cōponiṫ ex ꝺrijs. Juxta doctrinā Arꝫ.ꝑmo celi. Mot⁹.n. diurnus qui est ab oriēte in occidens non ꝑprie ꝺriaṫ motui planetaꝝ qui est ab occidēte in oriēs:quia nō fiūt sup eisdē polis:ꝛ oio:ꝛ ꝯsiter nō vadūt ad terminos simplr ꝺrios:motus enim diurnus fit sup polis mundi:ꝛ mot⁹ planetarum fit sup polis zodiaci:non etiā ꝑprie cōponiṫ motus solis in obliquo circulo ex motib⁹ ꝺrijs:q2 duo tales non possunt inuicē ꝯtinuari fm Arist.8°phy.sed cōponiṫ tñ ex motib⁹ ꝺrijs per respectū ad terrā:quia talis mot⁹ vna pors est accessus solis ad terrā:ꝛ alia est recessus sol' a terra:neq3 talis accessus ꝛ recessus ꝑprie ꝺriaṅṫ:q2 non fiunt per semidyametruꝫ mūdi:sed tñ per lineā circularem cuius vna pars est nobis ꝑpingor:ꝛ altera nob remotior. ¶ Dubitaṫ circa illaꝫ ꝑpositionē.ideꝫ manēs idem ꝛ cōsimilr se habēs semꝑ est innatū facere idē:cum deus semꝑ manēs ideꝫ faciat diuersa:ꝛ caliditas eadē numero effectus ꝺrios faciat.vꝫ.liquefactionē in cera:ꝛ coagulationem in luto. ¶ Rñdeṫ fm Cōmen.12.metaphy.ꝙ diuersitas effectuū aliqñ ꝑuenit ex ꝑte mãe:aliqñ ex ꝑte motoris.si ꝑuenit ex ꝑte mãe:tūc idem inquātū idē non semꝑ facit idē.sed diuersa mẗones ꝛ ꝺria:sicut ꝑbat exēplum de caliditate eadē numero faciēte effect⁹ cōtrarios Et ideo si generatio ꝛ corruptio tñ ꝑuenirēt ex ꝑte mãe ꝛ nō ex parte efficiēṫis.nō esset incōueniēs ꝑmū motū celi cāꝫ esse ꝑpetuitatis generatiōis ꝛ corruptionis:ꝯstat aūt nō tñ mãm esse causam illaꝝ mutationū:sed etiā motuꝫ celi inducētē in mãꝫ ꝺrias dispōnes:ꝑpterea ꝑsupposuit phs:nō tñ mãm ꝑmã ē esse causam ꝑpetuitate generatōis ꝛ corruptionis:sed etiā motū circularē celi. Si aūt diuersitas effectuūꝫ ꝑuenit ex parte motoris necesse est in eo aliquam diuersitatē esse.lꝫ nō tantā quāta est in effectu.dicit enīꝫ Arꝫ.2°phy.ꝙ eadē causa numero aliter ꝛ alr sumpta est causa effectuū ꝺrioꝝ. Nauta qdē per sui ꝑñtiā est causa salutis nauis.ꝛ per sui absentiaꝫ est causa submersiōis: diuersitas igiṫ effectuūꝫ aliquādo ꝑuenit ex diuersitate cause effectiue fm reꝫ:qñ ita realr differūt aqua ꝛ ignis. ꝛ tanta distinctione quāta differūt caliditas ꝛ friditas ꝑducte ab illis:aliqñ ꝑuenit ex diuersitate cause fꝫ motū. Et sic sol per suū accessum est causa caliditatis ꝛ per suū recessum friditatis:qñq3 vo ꝑuenit diuersitas effectuūꝫ ex diuersitate cause nō fm rōnē:ꝛ isto mō deus multa ꝑducit fm diuersas rōnes ydeales que sunt ī eo. Juxta doctrinam Cōmen.di.12.metaphy.ꝙ oēs forme que sunt in potētia in mã ꝑma sunt actu in ꝑmo motore. Dicit ḡ phs 3°phy. Qꝛ omne agens agit fm ꝙ est in actu:vt q2 ignis ē actu calidus:ideo calefaciendo agit:ꝛ q2 aqua est actu frigida iō refrigerādo agit:ꝛ q2 deus ē actu ītellectu⁹:ideo ītelligēdo agit:ꝯstat aūt ꝙ deus nō ītelligit multa ꝑ eandem rōneꝫ:sed per diuersas:ideo agit multa diuersis rōnibus. Nam alia rōne condit⁹ est hō:alia rōne ꝯditus est equus:nullū ergo agēs:siue sit nãle siue ītellectuale agit diuersa inquantū idē:sed semꝑ inqñtū idē est innatū facere idem:ꝛ si facit diuersa hoc est inquantū nō idem aliquo mō nisi diuersitas effectuū prouemat ex diuersitate mãe:eo modo quo dictuꝫ est.

¶ Sed que circa obliquum circulum. In hac enim ꝛ continuum inest ꝛ moueri fm duos motus. Necesse enīꝫ si erit semper ꝛ continua generatio ꝛ corruptio semꝑ aliqd moueri vt nō deficiāt trāsmutationes he. Duo aūt vt nō alteꝝ cōtingat soluꝫ.

¶ Tertia ꝯ.motus sol' in obliquo circulo est causa ꝑpetuitatis gñationis ꝛ corruptionis. ꝑbaṫ.mot⁹ celi:est cā ꝑpetuitatis gñationis ꝛ corruptionis per ꝑmā ꝯnē.ꝛ nō ꝑm⁹ mot⁹ celi:ꝑpter suam vniᵗᵉᵐ. Per secundā ꝯnē igiṫ motus solis in obliquo circulo hꝫ illas ꝯditiōes ꝑpter quos ꝑpetuaṫ gñatio ꝛ corruptio.ꝑmo qdē hꝫ ꝯditionē que est causa ꝑpetuitatis gñationis ꝛ corruptōis:nō.n.posset eē ꝑpetua gñatio ꝛ cōruptio absq3 ꝯtinuitate mot⁹ celi ex quo motus celi est cā eēntialis ei⁹.2° hꝫ diuersitatē:q2 cōponiṫ ex duob⁹ motib⁹ quodāmō ꝺrijs.s.ex accessu ꝛ recessu:vt nō semꝑ sit gñatio:neq3 semꝑ sit corruptio:sed qñq3 qdē gñatio:qñq3 autē corruptio.si.n.sol semꝑ accederet ad nos:ꝛ nunq3 recederet:ꝯtinue esset gñatio absq3 corruptione:et si semꝑ recederet a nobis:ꝛ nunq3 accederet:ꝯtinue esset corruptio absq3 gñatione:sed q2 qñq3 accedit:ꝛ qñ q3 recedit:ideo qñq3 est gñatio.vꝫ.tpe estiuo:ꝛ qñq3 corruptio.s.tpe hyemali. Le.ſi. (Sed que circa obliquū circulū).i.sꝫ allatio que est mot⁹ solis in obliquo circulo est cā ꝑpetuitatis gñationis ꝛ corruptionis (In hac.n. ꝛ ꝯtinuū inest ꝛ moueri fm duos motus:nece.n.si erit semꝑ gñatio:ꝛ corruptio semper aliqd moueri vt nō deficiāt trāsmutatōes he.duo aūt) sunt motus (vt nō alterū ꝯtingat solū).s.generatio vel corruptio. ¶ Notādū ꝙ in celo sunt duo circuli.vꝫ.eqnoctialis:zodiacus.circulus eqnoctialis ē ille q equalr distat a polis mūdi:sub isto circulo fit mot⁹ ab oriēte ī occidēs q dr eē vniformis:ꝛ diurn⁹:vniformis qdē:q2 ꝑ hūc motum nullus planetaꝝ dr ad nos accedere:aut a nobis recedere. Diurnus vo q2 in die nãli cōpletur.ꝑmū enim mobile cui cōpetit iste mot⁹ tñ semel ifra diē:ꝛ noctem faciētes diē nãlē vniṫ circa terrā. Circulus zodiacus est ille q secat sperā per mediū fꝫ equalē distātiā a polis distātib⁹ a polis mūdi vigintitrib⁹ gradib⁹ cū qbusdā minutis. Iste.n.circulus ita se hꝫ ad polos suos qui dicunṫ poli zodiaci:sicut eqnoctialis ad polos mundi:qđ esse nō posset nisi obliqret sup eqnoctialē in vna ꝑte declinās ad septētrionē.ꝛ in alia ad meridiē. Sub isto circulo fit motus ab occidēte in oriēs oiuꝫ planetarū:lꝫ nō eodē mō naꝫ sol semꝑ moueṫ sub ecliptica ist⁹ circuli:nunq3 declinās ad ꝑtē dextrā vl' sinistrā. Ceteri aūt planete ītersecātes eclipticā qñq3 mouenṫ ad septētrionē:qñq3 vo ad meridieꝫ: q2 ḡ circulus iste est obliquus ꝑpterea mot⁹ sol' fact⁹ in eo cōponiṫ ex motu accessus ꝛ recessus:ꝑpter quos mot⁹ dr causare gñationē ꝛ corruptionē. ¶ Sed dubitaṫ.si.n.sol semꝑ nobis ꝑñs esset:vt in estate semꝑ eēt gñatio rerū:vt pꝫ in arborib⁹:ꝛ si semꝑ absens eēt vt in hyeme totū corrumpeṫ ꝛ mortificareṫ.igiṫ in hyeme nihil gñaṫ:ꝛ ī estate nihil corrūpiṫ:cui⁹ ꝺriū appꝫ. ¶ Dōm ꝙ i hyeme nō oio subtrahiṫ a nob sol:q2 alr nihil viueret:neq3 in estate est oio nob ꝑñs fm totā suā vtutē:q2 alr nihil deficeret:ꝑpꝫ tam in estate q3 in hieme fit generatio ꝛ corruptio:tñ quia in estate magis apparet generatio q3 corruptio.ꝛ econtra in hieme est magis corruptio q3 generatio:ꝛ huius diuersitas videṫ esse ex accessu ꝛ recessu solis:ideo dicitur sol causa generationis per suum accessum:ꝛ causa corruptionis per suum recessum.

¶ Cōtinuitatis quidē igitur totius allatio causa. Presentie vero ꝛ absentie causa inclinatio Contingit enīꝫ quādoq3 longe fieri:quādoq3 ꝑpe. Inequali enim distantia ente inequalis erit motus.

¶ Ex pdictis Ar. infert 3° correlaria: quorum primum est: quod sicut totalis motus solis est causa continuitatis generationis et corruptionis: ita obliquitas zodiaci est causa presentie et absentie solis: patet ex eo: quia sol mouetur in zodiaco: cuius vna pars est nobis propinqua: et alia remota: propterea oportet solem quandoque nobis fieri propinquum: quandoque autem remotum. Inequalitas igitur zodiaci est causa inequalitatis motus solis: et inequalitas motus solis est causa propinquitatis: et distantie solis: sed propinquitas est causa presentie: et distantia est causa absentie. ergo a primo ad vltimum inequalitas et obliquitas zodiaci est causa presentie: et absentie solis. Le. li. (Continuitatis quidem igitur) generationis et corruptionis (totius) circularis (allatio) solis (causa est: presentie vero et absentie inclinatio) .i. obliquitas zodiaci est (causa. contingit .n. quandoque longe fieri) solem a nobis (quandoque vero prope. inequali vero distantia ente) .i. existente inequali distantia zodiaci (inequalis erit motus) ad cuius inequalitatem sequitur presentia. et absentia solis.

¶ Quocirca si in accedendo et in prope esse generat: et in recedendo et longe fieri idipsum corrumpit. Et si in multotiens aduenïendo generat et in multotiens recedendo corrumpit. Contrariorum enim contraria est causa.

¶ Secundum correlarium quod si sol per suum accessum et propinquitatem est causa generationis et corruptionis: quod etiam per per suum recessum: et distantiam est causa corruptionis: quia contrariorum contrarie sunt cause. sed generatio et corruptio contrariantur. ac etiam accessus et recessus: seu propinquitas et distantia. igitur etc. Le. lit. (Quocirca si) sol (in aduenïendo et prope esse generat: et in recedendo et in longe fieri idem ipsum) vz. sol (corrumpit contrariorum vero contraria est causa)

57 ¶ Et inequali tempore generatio et corruptio que secundum naturam.

¶ Tertium correlarium: quod tempus generationis secundum naturam est equale tempori corruptionis: patet. quoniam generatio et corruptio fit secundum accessum et recessum: sed tempus accessus est equale tempori recessus. igitur etc. et consequentia cum maiori ex dictis: et minor declaratur ex eo: quoniam a principio capricorni vsque ad principium cancri dicitur sol accedere: per alia vero sex signa dicitur recedere: sed tanta est magnitudo sex signorum a principio capricorni ad principium cancri: quanta est magnitudo aliorum sex signorum a principio cancri ad principium capricorni. igitur etc. Le. lit. (Et inequali tempore fit et corruptio et generatio que secundum naturam). ¶ Notandum quod tempus generationis Ar. intendit totum tempus per quod res tendit ad interitum: et hec tempora sunt equalia tam respectu zodiaci: quam respectu ipsarum rerum generabilium et corruptibilium. constat enim quod tempus recessus solis in zodiaco est equale tempori accessus: ipsa etiam generabilia et corruptibilia tanto tempore tendunt ad perfectum quanto tendunt ad interitum cum tempus iuuentutis sit equale tempori senectutis secundum Comen. Et subiungit phs secundum naturam: intelligendo per naturam ipsam naturam celi: aut naturam speciem: aut naturam indiuidualem debite rectam. vnde quantum est ex natura celi: aut ex natura speciei: aut ex natura indiuidui qualiscumque complexi causati tempus generationis est equale tempori corruptionis: violenter tamen: aut per accidens poterit contingere quod tempus corruptionis erit minus quam tempus generationis propter multa accidentia possibilia occurrere. s. caloris: frigoris: laboris: abstinentie: crapule: et huiusmodi: propterea planta que centum annis generatur in momento: vel in hora corrumpitur: et homo sepe maiori tempore est iuuenis quam antiquus: contingit etiam tempore senectutis maius esse tempore iuuentutis adiutorio medicine: et boni regiminis: sed hoc non est per se secundum naturam complexionis: sed per accidens ab extrinseco.

Sed dubitatur quia Ar. aut loquitur de generatione et corruptione que sunt multotiens indiuisibiles: aut debiles. si primo non sic. illis nullum tempus correspondet. et per consequens neque equale: neque inequale. si 2m cum multe sint generationes perpetue: et infinite secundum durationem. vz. generatio aque sub polis: et generatio aeris sub equinoctionali cum nullum infinitum sit altero infinito equale sicut nec maius vel minus habetur intentum. Item non semper generans est equalis potentie cum corrumpente. ergo generatio potest citius fieri: quam corruptio: et econtra corruptio citius quam generatio: et maxime quia facilius est destruere quam construere etc. ¶ Ad primum dicitur quod Ar. per generationem non intendit generationem subiectam: vel successiuam secundum modum loquendi: sed intendit processum ad perfectum: et processio quod ipse loquatur de generatione successiua dico quod ipse loquitur de eo quod generatur secundum totum et non secundum partem: elementa autem sunt perpetua secundum totum: et generantur et corrumpuntur secundum partem. ¶ Ad 2m respondetur quod generans vniuersale. vz. sol semper est equalis potentie cum seipso corrumpente: sed generans particulare non est semper equalis potentie in generando et corrumpendo. et quia hoc accidit nature illius quod generatur et corrumpitur: ideo concessum est quod per accidens tempus generationis potest esse inequale tempori corruptionis.

¶ Ideoque et tempus et vita vniuscuiusque habet numerum: et hoc modo determinatur. Omnium enim est ordo. Et omne tempus et vita mensuratur periodo. Sed tamen non eadem omnes: sed hi quidem minori: hi autem maiori. His quidem enim annus: his autem maior: aliis autem minor periodus est mensura.

¶ Quarta conclusio. Motus celi est mensura terminata durationis omnium generabilium et corruptibilium. Istam conclusionem Ar. ex dictis probat sic. Omnia hec inferiora reducuntur in motum celi. Igitur tempus et vita vniuscuiusque istorum inferiorum habet numerum et mensuram a motu celi. patet consequentia. quia si omnia inferiora reducuntur in motum celi: omnia determinantur motu celi. sic quod omnium ordo et tempus et vita mensuratur periodo .i. mensura circulari celi. Dicitur .n. periodus a peri quod est circum et ydos volutio quasi circumuolutio .i. tempus circumuolutionis celi per quod res corruptibilis potest durare: vel dicitur periodus a peri quod est circum: et idus quod est modulatio siue consonantia: quia omnia generabilia et corruptibilia mensurantur quadam circulari consonantia: que tamen in corporibus celestibus inuenitur. Et licet omnia generabilia et corruptibilia inquit phs mensurentur periodo: et motu celi. non tamen mensurantur eadem mensura: et eadem periodo sed aliqua habent maiorem mensuram. et aliqua minorem: quia aliqua durant vno anno: aliqua magis et aliqua minus: generabilium igitur et corruptibilium quedam habent equalem periodum et quedam inequalem: non obstante quod omnia mensurantur eodem motu celi quia non secundum eandem partem adequate. Le. li. (Ideoque et tempus et vita vniuscuiusque) horum inferiorum (habet numerum) constitutum sine durationis (et hoc modo determinatur) a motu celi: tanquam a causa efficiente (omnium enim est ordo) ab ipso motu celi (et omne tempus et vita mensuratur periodo) .i. reuolutione celi (sed tamen non eadem omnes: sed hi quidem minori: hi autem maiori) mensura (his quidem enim annus: aut maior aliis: aut minor periodus est mensura).

¶ Apparent autem et secundum sensum confessa his que a nobis dicta sunt. Videmus enim quod aduenïente quidem sole generatio est: recedente autem diminutio: et inequali tempore alterutrum. Equale enim tempus generationis et corruptionis: que secundum materiam. Sed contingit multotiens in minori corrumpi propter adinuicem confusionem. 58
Inequali enim ente materia: et non vbique ea-

dem: necesse ꝛ generationes inequales eẽ: has
quidez citiores: has aũt tardiores. Quocirca
accidit ꝑpter hoꝝ generationez alijs generari
corruptionem.

¶ Istaz ratione Ar. sic cõfirmat. Motus solis in obliquo
circulo est causa generationis ꝛ corruptionis: sic ꝙ tẽpus
generationis est equale tẽpori corruptionis. igiẗ mot⁹ ce/
li est mẽsura terminata durationis omniũ generabilium
ꝛ corruptibiliũ. tenet ꝯña cuz aũte ex ꝓbatione 2ᵉ ꝯnis cũ
suis correlarijs. Illud tamẽ aũs põt demonstrari ad sen/
sum. videmus eniz ꝙ adueniẽte sole est generatio: ꝛ eo re
cedente est corruptio vel diminutio: ꝛ vtriusq̃ tempus est
equale: qꝛ mot⁹ accessus equalis est motui recessus: ꝓpte/
rea tẽpus generationis ꝭm nãm celestis circuli est equal'
tẽpori corruptionis. Hec aũt 2ᵉ tẽpora lz sint equalia ꝭm
nãm celestis circuli: possunt tñ fieri inequalia ꝭm aliam
ꝛ aliã dispositionẽ materie: ac etiã ꝓpter ꝯfusionez elemẽ
torum inuicẽ. sic ꝙ ꝓpter aliã ꝛ aliã mixtionẽ ꝯtingit tp̃s
corruptionis minus esse tẽpore generationis. Mã enim
existẽte inequali ꝛ nõ existẽte mã eadez: ꝛ equal'r disposita
vbiq̃z necesse est ꝛ generationes inequales esse. quaꝝ ali/
quas oꝫ citiores esse: alias vo tardiores: ꝛ quia generatio
vnius est corruptio alterius ꝯtingit corruptionẽ alicuius
inequalẽ esse generationi alterius. L. c. li. (Apparẽt autem
ꝛ ꝭm sensum ꝯfessa his que a nobis dicta sunt: videm⁹ eniꝫ
ꝙ adueniẽte quidẽ sole generatio est: recedẽte aũt dimi/
nutio ꝛ inequali tẽpore alterutrũ) vtrũq̃z necesse est esse:
(equali. n. tẽpore generationis ꝛ corruptionis que ꝭm na/
turam: sed ꝯtingit multotiẽs in minori corrũpi ꝓpter ad/
inuicem ꝯfusionẽ) elemẽtoꝝ: ac dispositioni ꝯtrarium in
mã (inequali. n. ente mã ꝛ nõ vbiq̃z eadẽ necesse genera/
tiones inequales esse: ꝛ has quidẽ citiores: has aũt tardio/
res. quocirca accidit ꝓpter hoꝝ generatiõez alijs genera/
ri corruptionẽ) ¶ Notandũ pmo ꝙ inequalitas genera
biliũ ꝛ corruptibiliũ ex quadruplici ĩeq̃litate põt ꝓueni/
re. pmo qdem ex ĩequalitate aspect⁹ syderũ ꝛ planetaruz
Nam qꝛ luna citius cõplet cursum suũ: q̃z saturnus ꝛ iup
piter. Ideo per maius tẽpus durat cõiunctio iouis cuz sa/
turno. q̃z cuz luna: ꝛ per ꝯña ea que generanẗ sub aspectu
iouis cum saturno diutius durãt: q̃z ea que generanẗ sub
aspectu iouis cum luna. Itẽ aspect⁹ planetaꝝ nõ soluz dr̃
magis vel minus durare: ꝓpter longiorẽ: aut breuiorem
ꝯiunctionẽ: sed etiã ꝓpter maiorẽ vel minorẽ fortitudinẽ
aliqd ergo diutius durabit: q̃z alteꝝ: qꝛ in eo dominabiẗ
fortior aspect⁹ planete. ¶ 2ᵒ ꝓuenit inequalitas talis dura
tionis ex inequalitate complexionũ. Nam cũ quatuor sint
elemẽta q̃tuor sunt cõplexiones ꝯsequẽtes denoiationez
illoꝝ. s. colerica que dr̃ ignea: ꝛ sanguinea que dr̃ aerea et
flegmatica que dr̃ aquea: ꝛ melca que dr̃ terrea: quarum
cõplexionũ sanguinea maioris durationis est. vt ꝓbaẗ in
lib⁹ de lõ. ꝛ bre. vite. Ideo generabilia sanguinea sunt ma
ioris duratiõis: q̃z gñabilia colerica flegmatica ꝛ melca.
¶ Et si dr̃ ꝙ sanguinei cõmuniter citi⁹ moriũẗ. Rñdeẗ
ꝙ sunt aptiores alijs ad inordinationes: ꝛ malum regimẽ
vite. ¶ 3ᵒ ꝓuenit hꝰ inequalitas ex ĩequalitate mãe. Aliq
enim sunt cõplexionis sanguinee: aut flegmatice: ꝛ ꝯsimi
lis regiminis. nõ tamẽ eiusdẽ durationis: qꝛ vnius materia
erit melius disposita q̃z alia: ꝓpterea homogenea sũt ma/
ioris durationis q̃z etherogenea: qꝛ homogenea nõ alterã
tur ab itrinseco: sed tñ ab extrinseco: etherogenea autem
alteranẗ taz ab intrinseco q̃z ab extriseco. ¶ 4ᵒ ꝓuenit di/
cta ĩequalitas ex ĩequalitate mixtionis elementoꝝ. Aliq̃
enim mixta sunt maioris durationis alijs: qꝛ hñt fortiorẽ
mixtionẽ elemẽtoꝝ. Auꝝ. n. diutius durat q̃z argentuz: ꝛ
argẽtũ q̃z plumbũ: qꝛ meliorẽ ꝛ fortiorẽ mixtionẽ eltoruz
habet auꝝũ q̃z argentũ: ꝛ argentũ q̃z plũbuz: ꝛ ex hoc ma/
gis durat mixtũ ex auro ꝛ ere: q̃z ex auro ꝛ argẽto. qꝛ pma
mixtio est fortior q̃z 2ᵃ. ¶ Scd̃o notãdũ ꝙ ꝓiodus gñabi
lium ꝛ corruptibilium siue sit magna siue parua potest dici
vnus annus. vnde annus sumiẗ dupl'r. vz. stricte ꝛ large.
Annus stricte sumptus est mẽsura vnius cõplete reuolu/
tionis solis in obliquo circulo: ꝛ diuidiẗ in quatuor tẽpo/
ra: quoꝝ pmũ est ver calidũ ꝛ humidũ. 2ᵐ est estas calida
ꝛ sicca. 3ᵘ est autũnus fridus ꝛ siccus. 4ᵐ vo hyems fridũ
ꝛ humidũ. sed annus large sumpt⁹ est idifferẽter quelibz
duratio termiata rei Et isto modo vna dies põt dici vn⁹
annus. Diciẗ. n. de quodã pisce: ꝙ ea die qua nasciẗ mori/
tur. Illa ergo dies est sibi annus diuisus per quatuor tp̃a
quoꝝ vna 4ᵗᵃ assimilaẗ hyemi: que est frida ꝛ humida: et
alia veri que est calida ꝛ humida: ꝛ sic de alijs. Ista dies
est valde paruus annus. Ita hꝫ valde paruũ autumnũ: et
paruum ver: ꝛ sic de alijs quartis. ¶ Consimil'r dicaẗ de
magna duratione ꝙ si esset centũ annoꝝ posset dici vnus
ann⁹: cui⁹ q̃libz q̃rta eẽt. 25. ãnoꝝ. vñ phs in li. methe͡oꝝ. as
signãs cãm q̃re vna ps terre vno tp̃e abundat aq̃s: ꝛ alio
tẽpore alia pars: ait terrã ꝭm aliũ ꝛ aliũ aspectũ celestiuz
corpoꝝ in parte vna senescere: ꝛ effici siccã. in alio vo tem
pore iuuenescere ꝛ effici humidã. cõstat autẽ ꝙ ista iuuen
tus ꝛ ista senectus mẽsuraẗ magno ãno in quo est assigna
re magnũ autumnũ: ꝛ magnã estatẽ. ꝛ ꝯñr tẽpus genera/
tionis esse equale tẽpori corruptionis. ¶ Tertio notãdũ
ꝙ cum planete semꝑ moueãtur. ꝛ nũquaz quiescãt in eis
nõ ꝓprie assignaẗ status: sed tñ per quãdã similitudinez.
Dr̃. n. planeta stationari⁹ ex eo: qꝛ vr̃ moueri motibus cõ
trarijs. Mõ inter quoscũq̃ duos motus ꝯtrios cadit qes
media: vt demonstraẗ. 8. physicoꝝ. Sol eniz qꝛ a pncipio
capricorni cõtinue accedit ad nos vsq̃ ad pncipium cãcri
ꝛ a pncipio cãcri vsq̃ ad pncipiũ capricorni continue rece
dit a nobis: qꝛ accessus ꝛ recessus videtur motus cõtrarij
nõ tñ in pncipio cancri q̃z in pncipio capricorni. Dr̃ sol sta
re iuxta modũ loquẽdi astronomoꝝ di. cancrũ ꝛ capcor/
nium facere duo solstitia. Alij aũt planete a sole: qꝛ habẽt
epiciclũ. dicunur etiã stationarij. Nã alij sunt retrogradi
ꝛ q̃nq̃ directi. iõ in pũctis medijs iter directionez ꝛ retro
gradationẽ dicũtur eẽ stationarij: ex eo: qꝛ mot⁹ directio/
nis: ꝛ motus retrogradatiõis videtur esse motus cõtrarij
iter quos assignaẗ qes media. ¶ Ex isto notabili seq̃ẗ ꝙ
peryodi ꝛ duratiões generabiliũ ꝛ corruptibiliũ possunt
quadrupl'r cõsiderari. pmo qdẽ per respectũ ad motũ ce/
li. ꝛ sic quelibz talis duratio diuidiẗ in duas etates. quaꝝ
pma diciẗ iuuent⁹ ꝓpter generationẽ ꝛ augmentũ. 2ᵃ di/
ciẗ senectus ꝓpter corruptionẽ ꝛ diminutionẽ. Ita ꝙ sic in
motu solis nõ daẗ stat⁹ nisi ꝭm silitudinẽ: sꝫ tm̃ imediatio
motuũ accessus ꝛ recessus. Ita iter senectutẽ ꝛ iuuẽtutez
Aut iter augmẽtationẽ ꝛ diminutionẽ: vl' iter gñationez ꝛ
corruptionẽ nullũ daẗ mediũ vꝫ stat⁹ nisi instãtaneum.
¶ 2ᵒ põt ꝯsiderari duratões corruptionũ ꝑ respectũ ad
motũ aie qui ẽ nutritio: ꝛ sic põt diuidi duratio rei ĩ tres
etates. vz. in iuuentutẽ. virilẽ etatẽ. ꝛ senectutẽ: iuuẽt⁹ est
tẽpus augmẽti: virilis etas est tp̃s stat⁹: ꝛ senect⁹ est tẽpus
diminutiõis. Nutritio. n. est restauratio deꝑditi facta per
animam: ꝛ qꝛ aliqñ vr̃ fieri maior restauratio q̃z sit deꝑdi
tio: ꝛ aliqñ ecõtra minor restaura° q̃z ꝯꝑditio: ꝛ in tp̃e iter/
medio videẗ tãta restauratio fieri q̃ta deꝑditio: ꝭm hoc
assignanẗ tria tp̃a: ꝛ tres noiate etates. ¶ 3ᵒ põt ꝯsidera/
ri hꝰ durationes per respectũ ad cõplexiones elemẽtorũ
ꝛ sic duratio rei diuidiẗ in quatuor etates: quarũ pma est
iuuẽtus calida ꝛ humida. 2ᵃ est virilis etas calda ꝛ sicca. 3ᵃ
est senectus frida ꝛ humida. quarta vo est decrepita etas
frida ꝛ sicca. ¶ 4ᵒ põt ꝯsiderari predicte durationes per
respectũ ad oꝑationes indiuiduoꝝ: ꝛ sic hꝰ durationes et

maxime in homine diuiduntur in septem etates. Juxta modum loquendi medicorum: quarum prima est infantia durans vsq3 ad 7m annū. 2a est pueritia durās a 7o vsq3 ad. 14. ānū 3a est adolescētia durās a. 14. anno vsq3 ad. 25. 4a est iuuētus durās a. 25. anno vsq3 ad. 35. 5a est virilis etas durans a 35. vsq3. 48. annū. 6a est senectus durās a. 48. vsq3 ad. 60. 7a est decrepita etas ⁊ durat per totum residuū vite. ¶ 4o notādū q duplex est periodus. vz. spēi ⁊ indiuidui: periodus speciei est totum illud tēpus: per qd individuū alicuius speciei optime complexionatū: optime regulatū: ⁊ optime situatum in loco cōuenientissimo illi potest durare ⁊ non vltra. vnde ex quo vita homini non potest perpetuari per artem: neq3 per naturam ppter appetitū materie ad aliam formā: ⁊ ppter defectum caloris naturalis necessario peruenientē ex cōsumptione humidi radicalis: necesse est toti speciei humane assignare vnū determinatū tēpus vltra qd nullū individuū possit viuere spēi humane, ⁊ istud diceret maximū tēpus per qd pōt aliqs hō viuere si daretur hō tēperatus ad iustitiā per totā vitā suam. vz. optime cōplexionatus: optime regulatus: ⁊ optime in loco conuenientissimo situatus: ⁊ qr nō datur aliqs talis. ideo qlibz moritur citra terminū sue speciei. Et sicut sunt diuerse spēs diuersarum complexionum. ita sunt diuersi periodi specierum aliqua maior ⁊ aliqua minor. Aliqua enī spēs habet maiorē periodū q homo vt species ceruina: ⁊ aliqua habz minorem vt species equina: vel canina. Sed periodus indiuidui est totum illud tempus per qd individuū bene regulatum durat: ⁊ talis periodus potest breuiari per mortē violētā: aut malo regimine. potest etiā plongari per artē medicine ⁊ bono regimine. lz enim aliqs naturaliter: ⁊ a principijs generationis sit lapsus ad vnam complexionem pōt tamē accidentaliter ex regimine labi ad aliam. Nam si flegmaticus semper gubernetur cibis calidis: ⁊ temperate humidis fiet accidentaliter calidus ⁊ humidus. lz ex principijs natiuitatis fuerit frigidus. In tali casu talis homo eēt naturaliter flegmaticus: ⁊ accidentaliter sanguineus: ⁊ qm complexio sanguinea est maioris durationis q flegmatica: ideo vita istius vltra terminū sue complexionis naturalis pōt plongari. Ex isto iam pz q ppter remedia adhibita ex libero arbitrio: aut ex diuersa dispositiōe materie ɔtingit aliqn tēpus generationis nō esse equale tēpori corruptionis. si enim tempus iuuentutis hominis sit vsq3 ad 35. annum. vt Cōmen. ait ex hoc naturalis vita humana terminari haberet in septuaginta annis: tamē ppter aliā ⁊ aliam dispositionem materie: ⁊ ppter magnam diligentiam circa proprium corpus viuūt homines per centum annos ⁊ vltra: quia sapiens dominabitur astris inquit ptolomeus in centiloquio suo.

Contra predicta

dubitatur. ⁊ pmo q motus celi non sit mēsura temporum ⁊ durationū generabiliū ⁊ corruptibilium: quia. 4. physi. Ar. pbat q tēpus est mēsura cuiuslibet motus. vz. tam celi q horum inferiorum diffiniēs tēpus per esse numerū motus fm prius ⁊ posterius. ¶ Secūdo arguitur. qr inequalitas durationum non est ex inequalitate aspectus astrorum: aut mixtionis elemētorum: qm tunc bonus astronomus sciret iudicare de longitudine ⁊ breuitate cuiuslibet rei: ⁊ illud diutius duraret in quo elemēta eēnt magis adequata qd est falsum: qr diutius durat lapis q homo: ⁊ tamē in homine elementa sunt magis adequata. ¶ Tertio arguitur q non qdlibet corruptibile habet determinatā periodū sue durationis: qr qdlibet elemētū est corruptibile: ⁊ tamē nullum eorum habz determinatā periodū sue durationis. igitur ⁊c. tenet ɔña cum minori. qr elemēta sunt ppetua. vt pbatur i li. ce. ⁊ mū. ⁊ maior pbatur. ex eo q cuiuslz elti aliqd pedale ē corruptibile. igitur qdlz eltū est corruptibile. ɔz ɔña. qr qdlibet eltū est eiusdē spēi cū quolibet eius pedali: corruptibile enī ⁊ icorruptibile differūt plus q genere inquit Ar. 9. meta. ¶ Quarto arguitur: qr vita homis pōt ppetuari: qm mors nālis hois vr maxime puenire ex defectu humidi radicalis: sed pōt humidū radicale per restaurationem ppetuari. igitur ⁊c. pz ɔña. qr ppetuaretur ignis in lampade. si ppetuaretur oleum per appositionem. maior de se pz. ⁊ minor ostendit qm bono regimine vna cum ɔsilio medicorum ⁊ astronomorum pōt ɔtinue restaurari ita bonū humidū ⁊ eque purū sicut est deperditū: alr filius nō posset hēre ita bonū humidū pro gnōne sicut habuit pr eius: ⁊ ɔñter nō posset hēre filium tāte durationis qte ipse est: aut fuit pater eius qd est cōtra experientiā. ¶ Ad primū dr q est determiatū 4. phy. tps esse mensurā motus: ⁊ ecōtra: qnq3. n. cognoscimus magnitudinem motus ex magnitudie temporis: aliqn aūt ecōtra. Nā per motū horologij cognoscimus nūerū horarum: sicut p numerum horarum scio multū legisse: vel disputasse: ⁊ lz tēpus ⁊ motus se inuicē mensurēt: nō tamen eodē mō: tēpus enim est formalis mēsura motus: ⁊ motus est materialis mensura tēporis. Intelligendū tū q tempus accipitur dupliciter. ppe ⁊ cōiter. Tēpus pprie sumptū est duratio successiua mūdi. dicit phs 4. phy. q idem tēpus numero est in celo ⁊ in terra ⁊ in mari. Tēpus cōiter sumptū est idifferēter qlibz duratio successiua rei: de quo loquitur phs hic cū dicit tempus vniuscuiusq3 hēre numerū ⁊ determinationem a motu celi. ¶ Ad 2m dr. q quicūq3 sciret durationes omnium aspectuum ⁊ oīum durationū: ⁊ vires oīum syderū existentium in circulo celesti: qn res generantur de duratione illarum: multa pnosticari posset: sed illud nō hēret oīmodā necessitatem: qr posset impediri ex libero arbitrio: aut ex alia ⁊ alia dispositione materie: de mixtione aūt elemētorum dr: q non oz illud diutius durare in quo magis sunt adequata elta: qr forte hz minorē latitudinē cōplexiōis. Jdeo nō magis durat hō q lapis: qr hz minorē latitudinē cōplexionis: ac etiā debiliorē mixtionē: ⁊ ɔñter abūdantiā ɔtrariorū corrūpentiū. Corrūpitur. n. hō tam ab itrinseco rōne difformitatis partiū in qualitatibus primis: q ēt ab extrinseco ex premedij alterātis. Lapis aūt ⁊ alia homogenea: tā subaliter q accidentalr nō corrūpuntur ab itrinseco ppter vnitatem partium: quia simile nō agit in simile: sed corrumpuntur tm ab extrinseco. vz. a medio cōtinente: aut a celo ad hec specialiter influente. ¶ Ad tertiū rndetur q aliquid esse corruptibile dupliciter pōt intelligi. vno mō q ipm possit corrūpi: ⁊ sic omne corruptibile hz determinatā periodū sue durationis. Alio mō q ipsum sit aptū natū corrūpi: ⁊ sic non omne corruptibile habet determinatā periodū sue durationis. vt patet de elemētis: ac etiā de lumie solis in orbe signorum: tale nō pōt corrūpi: qr nō a suo ɔtrio: nec ppter defectum ɔseruantis: tamē est corruptibile cū sit eiusdē rōnis cum lumine solis multiplicato ad hec inferiora: qd quidem est corruptibile: qm antem Ar. 1. p ce. q omne corruptibile aliquādo corrūpetur loquitur de eo qd habet possibilitatē ad corruptionē: ⁊ nō de eo qd hz solum aptitudinē. ¶ Ad 4m dr. q si in additione olei ad lampadem continue oleum magis ac magis fieret durius ⁊ siccius continue debilitaretur ignis: ⁊ tandem corrumperetur. Jta in proposito in nutritione viuentis humidum radicale ex humido cibali continue fit durius ⁊ siccius: neq3 vnq est ita purum sicut erat ante: vt i primo huius exemplificauit Aristo. de vino permixto aque. ⁊ lz homo possit facere. ita bonum ⁊ purum humidum sicut illud quod est contractum a parentibus. immo forte melius: tamen tale humidum non est aptum ad nutritionem, licet sint aptum ad generationem.

Semper vero vt dictum est continua erit generatio & corruptio: & nunquam deficiet propter quam diximus causam.

59 ¶ Hoc autem rationabiliter contingit. Quoniam enim in omnibus inquimus. Quod melius desiderare naturam semper. Melius autem est esse quam non esse.

¶ Istud est 3m capitulum huius tractatus in quo phs determinat de causa finali perpetuitatis generationis & corruptionis tam mediata quam immediata. postquam determinauit de causa effectiua immediata eiusdem. Et diuiditur in duas partes: in quarum prima facit quod dictum est: in 2a autem soluit quedam dubia. ibi (Continuo autem ente) In primo parte Ari. intendit 4or conclusiones quarum prima est ista. generabilia & corruptibilia perpetuantur in esse. 2a conclusio. continuitas specifica est causa perpetuitatis generationis & corruptionis. ibi (Esse autem quot) 3a conclusio. circularitas motus celi est causa circulationis motuum aliorum elementorum. ibi (Huius autem causa) 4a conclusio. perpetuitas primi motoris est causa perpetuitatis generationis & corruptionis. ibi (Quoniam autem) Harum conclusionum prima est ante ad secundam. & 3a est ante ad quartam. ¶ Prima conclusio probatur sic. generabilia & corruptibilia desiderant perpetuari in esse. igitur perpetuantur in esse. patet consequentia: quia naturale desiderium non est frustra. Deus. n. & natura nihil agunt frustra: vt habetur videri primo celi. & 3o de anima. antecedens probatur. Nam generabilium & corruptibilium semper desiderat hic quod melius est sed melius est perpetuari in esse quam non perpetuari in esse. Igitur ipsa desiderant perpetuari in esse. & tamen consequentia eius maior: & minor est nota ex se: quia sicut melius est esse quam non esse. Ita melius est semper esse: quam non semper esse. L. c. li. (Semper vero vt dictum est continua erit generatio & corruptio & nunquam deficiet: propter quam diximus causam) effectiuam. s. motum solis in obliquo circulo (Hoc autem rationabiliter contingit) ex causa finali (quoniam. n. in omnibus) rebus (inquimus). i. dicimus id (quod melius est desiderare naturam semper. melius autem esse quam non esse) siue accipiatur secundum ipsum finitum: siue infinitum.

Sed dubitatur

cum. n. desiderium presupponat cognitionem: & in rebus generabilibus & corruptibilibus non sit cognitio: & maxime in non habentibus sensum & intellectum. videtur quod natura generabilium & corruptibilium nihil desideret. ¶ Respondetur quod phs non accipit hic desiderium pro actu vel habitu potentie cognoscitiue: sed pro inclinatione potentie naturalis in qua inuenitur appetitus semper presupponens cognitionem: & si non intrinsecam tamen extrinsecam. non igitur oportet omne appetens: vel desiderans cognoscere: quia voluntas appetit & desiderat: non tamen cognoscit: sed oportet quod presupponat aliquod cognoscens. vz. ipsum intellectum dirigentem voluntatem. Ita in proposito natura appetit & desiderat non per cognitionem existentem in se: sed per cognitionem existentem in intelligentia. Non. n. posset sic natura continue directe agere nisi ab aliquo intelligente dirigeretur in cuius virtute consequitur finem suum. constat. n. nihil in suum finem dirigi aut consequi terminum intentum nisi illud cognoscens sit: aut ab alio cognoscente dirigatur: propterea dicit Commentator metaphy. quod opus nature est opus intelligentie: & quod ipsa non agit nisi rememorata a superioribus causis.

¶ Esse autem quot modis dicimus in aliis dictum est. Hoc autem in omnibus impossibile existere propter longe a principio distare reliquo modo compleuit esse deus faciens continuam generationem. Ita enim maxime continuabitur esse: quia proxime est substantie fieri semper per generationem.

¶ 2a conclusio. continuitas specifica est causa perpetuitatis generationis & corruptionis. probatur. generabilia & corruptibilia perpetuantur in esse per primam conclusionem: & non perpetuantur in esse indiuiduali: quia secundum tale esse nimis distant a primo essendi. igitur perpetuantur in esse specifico. patet consequentia: quia non plura esse habent generabilia & corruptibilia: vt ostensum est 7o metaphy. in quo declaratur quot modis dicitur aliquid esse: ac etiam in 5o eiusdem. Tunc sic. generabilia & corruptibilia perpetuantur in esse specifico & non nisi per generationem & corruptionem. vz. generando sibi simile: & corrumpendo dissimile. igitur continuitas specifica est causa. s. finalis perpetuitatis generationis & corruptionis. sic quod finis harum mutationum est continuitas specifica sic sanitas est finis potationis: vel deambulationis. ¶ Subiungit quod phs quod deus cognoscens res generabiles & corruptibiles tam in esse indiuiduale quam specificum non potens continuare esse indiuiduale propter nimiam distantiam ab ipso continuauit esse specificum faciens continuam generationem. per hoc. n. maxime continuatur esse specificum in rebus generabilibus & corruptibilibus: quia semper fieri per generationem est maxime propinquum substantie: terminus. n. ad quem primus & immediatus generationis est substantia. vt probatur 5o phy. L. c. l. (Esse autem quot modis dicimus in aliis dictum est). vz. in libris metaphysice. (hoc autem). s. perpetuari in esse indiuiduali est (in omnibus impossibile existere. propter longe a primo distare reliquo modo compleuit). i. continuauit specificum (esse deus continuam faciens generationem: ita. n. maxime continuabitur esse) specificum in suo simili (quia proxime). i. propinquum (est substantie fieri semper per generationem) ¶ Notandum quod cum dicit phs deum continuare esse specificum dat intelligere deum cognoscere generabilia & corruptibilia: quia deus intelligendo agit: cuius oppositum credunt multi dicentes de intentione Ari. esse: deum singularia & hec inferiora non cognoscere: cum vero inquit deum facere continuam generationem dat intelligere deum non solum in genere cause finalis concurrere ad generationem & corruptionem horum inferiorum: vt multi credunt: sed etiam in genere cause efficientis.

Contra arguitur

primo sic. materia prima magis distat a primo essendi: quam generabilia & corruptibilia: non ideo perpetuantur: quia nimis distant a primo essendi. igitur a fortiori non perpetuatur prima materia: quod est contra determinationem Ari. primo huius. & primo phy. 2o si deus intendit perpetuitatem generabilium & corruptibilium secundum speciem. & propter hoc facit generationem continuam. sequitur quod deus constituit sibi finem: consequens impossibile: & patet consequentia. quia omnis intentio est in finem. ¶ Ad primum negatur consequentia: sed solum sequitur. generabilia & corruptibilia non perpetuantur in esse indiuiduali. igitur nec materia prima perpetuatur in esse indiuiduali: quod est concedendum. vnde materia prima non est de se quid: nec quale: nec quanta. per Ari. 7o. metaphy. Ideo de se non habet rationem indiuidualem: neque specificam. quelibet. n. species: & quodlibet indiuiduum includit essentialiter actum: materia autem prima est pura potentia nullum actum includens: vt probat Commentator primo phy. ¶ Ad 2m negatur consequentia. Medicus. n. intendit sanitatem & euacuat egrorum propter sanitatem: & tamen non constituit sibi sanitatem tanquam finem: non obstante quod omnis intentio sit in finem. Intendit. n. medicus sanitatem: non tanquam finem suum. sed tamen finem euacuationis. Ita in proposito deus intendit perpetuitatem specificam tanquam finem non quidem sui: sed sui operis: quia continuitas seu perpetuitas specifica non est finis dei: sed est finis generationis & corruptionis. propterea probatur perpetuitas generationis & corruptionis ex continuitate specifica non quidem in genere cause efficientis: sed finalis. vnde imaginari debemus quod finis & bonum sunt obiectum voluntatis: vt sunt apprehensa ab intellectu: nullum enim bonum voluntatem mouet nisi ab intellectu sit precognitum. Ideo modus volendi quodammodo sequitur modum intelligendi: sic quod deus nihil extrinsecum ei intelligit tanquam principale obiectum: sed primo & per se intelligit seipsum: & intelligendo se intelligit omnia alia: sic tanquam principale volitum: vult suam bonitatem: & seipsum: & volendo seipsum vult alia.

¶ Huius autem causa vt dictum est multotiens in circuitu allatio. sola. n. continua. Ideo & alia quecunque transmutantur adinuicem secundum passiones & potentias. V. g. simplicia corpora imitantur in circuitu allationem. Cum. n. ex aqua aer generatur: & ex aere ignis & rursus ex igne aqua in circuitu dicimus

cireuire generationez: quia rursus reuertitur. Quocirca et recta allatio assequens eam que i circuitu cõtinua est.

¶ Tertia ꝯ. circularitas mot⁹ celi est causa circulatõis motuum oium elemẽtoꝝ. ꝓbaẽ. ideo gnõ et corruptio est ppetua et ꝯtinua: qꝛ mot⁹ celi circularis: et solus ipse est ꝯtinu⁹ et ppetuus. igiẽ p idẽ oẽs mot⁹ eltoꝝ sunt circulares. pz ꝯ⁹. qꝛ oẽs mot⁹: et oẽs mutationes hoꝝ iferioꝝ reddunẽ i motum circularẽ celi tanq̃ in cãm tã finalẽ q̃ effectiuã. qcũq̃ igiẽ trãsmutanẽ inuicẽ subalẽr: et q̃ li⁹ imutanẽ motũ circularẽ celi. v.g. Nã qñ ex aq̃ generaẽ aer: et ex aere ignis. Iteꝝ circulariter ex igne gñaẽ aer: et ex aere aq̃. sole enim exñte in signis calidis: vincũt elta supiora. et ꝯuertũt aliquã ptẽ ad se de eltis iferioꝛib⁹: vt vincẽte igne sup aerez gñaẽ ignis vbi ꝑus fuerat corrupt⁹ aer: sole autẽ recedẽte ab istis signis. eꝯ. elta iferiora optinẽt sup elta supiora: qꝛ igiẽ talis accessus sol' ad signa calida: et talis recessus ẽ circularis: iõ trãsmutatio eltoꝝ tã subalis q̃ accñtalis ẽ circularis. Et nõ solũ mot⁹ ad formã est circularis: sed ẽt motus ad vbi. Nã cum ex aere gñaẽ ignis: qꝛ ille gñaẽ in loco aeris sibi discõueniẽti statim moueẽ sursum ad ꝓpriã regionẽ silr cũ ex igne gñaẽ aer ille necio gñaẽ i spera ignis. et qꝛ illa est sibi discõueniẽs stati descẽdit ad locuz aeris. ꝯsilr dicaẽ de aliz eltis q circulariter moueneẽ taz motu ad vbi: q̃ motu ad formã. L.c.li. (Huius aũt). s. ꝑpetuitatis gnõnis est (cã vt dictũ est multotiẽs in circuitu allatio sola. n. ꝯtinua. ideo et alia q̃cũq̃ trãsmutanẽ adinuicẽ fm passiões: et potẽtias) actiuas et passiuas (v.g. simplicia corpora imitanẽ in circuitu allationẽ: qñ. n. ex aq̃ aer gñaẽ: et ex aere ignis: et rursus ex igne aqua in circuitu dicim⁹ circuire gnõnẽ: qꝛ rursus reuertiẽ: q̃circa et recta allatio) eltorum (assequens eã que in circuitu) est videlz celi ẽt circularis et (cõtinua est).

¶ Simul aũt manifestũ ex his: q gdã q̃rũt quare vnoquoq; corporꝝ i ꝓpriã allato regionẽ in ifinito tpe non distãt corpora.

¶ Ex ꝓdictis phs soluit q̃õnẽ quorũdã querẽtiũ et dicẽtiũ cum elta nãlr moueant ad loca sua in q̃b⁹ nãlr q̃escunt: et extra illa violẽter maneãt ꝑpter qd iam in toto tpe ifinito et eterno corpa eltoꝝ nõ mota sunt ad ꝓprias regiones: sic q haberẽt loca distincta absq; cõfusione et ꝑmixtione. Nullũ. n. violẽtũ ꝑpetuũ; sed talis ꝯfusio et ꝑmixtio eltorũz est violẽta: cũ ꝑ illam elta sint ex loca nãlia. igiẽ talis ꝑmixtio et ꝯfusio nõ põt esse ꝑpetua. L.c.l. (Silr aũt manifestum ex his: q quidã querũt q̃re vnoquoq; corporꝝ). s. eltatũ (in ꝓpriã allato regionem: in ĩfinito tpe nõ distant corpora). i. non hñt distincta loca.

¶ Causa eni huius est que adiuicem transitio. Si enim vnũquodq; maneret in sua ipsius regione: et non transmutareẽ ab eo quod prope iam vtiq; destitissent. Transmutãtur qdẽ igiẽ ꝑpter allationẽ duplicem entem. Quia transmutant aũt: non contigit manere vllum corpꝰ in aliqua regione ordinatuz. Quod qdez igiẽ. est generatio: et corruptio: et ꝑpter quaz causam: et qd generabile et corruptibile: manifestuz est ex his que dicta sunt.

¶ Rñdet phs di. q cã ꝑmixtionis et ꝯfusionis est trãsmutatio eltoꝝ iuicẽ. si. n. vnũq̃dq; eltuz maneret in sua regione absq; ꝯfusiõe et ꝑmixtiõe: sic q nõ trãsmutareẽ vnũq̃dq; eltũ ab elto ꝑpinq̃ iam vtiq; destitissent trãsmutatões illoꝝ: et defecisset gnõ et corruptio. ꝯfusio q̃ eltoꝝ ẽ finalr ꝑpter trãsmutationẽ coꝝ: transmutatio aũt illoꝝ ẽ effectiue ꝑpter duplicẽ motum solis et difformem cuius difformitas ꝑuenit ex obliq̃tate zodiaci in quo sol mouetur. Quia igiẽ celuz circulariter moueẽ et continue in vna pte vincũt signa calida: et in alia vincũt frida necessario seq̃ẽ trãsmutatio et cõfusio elemẽtoꝝ: sic q vnũ elemẽtũ accipit de spera alterius: et ista est causa; ꝑpter quam elemẽta ordinata esse nõ possunt in speris suis. L.c.li. (Causa autẽ huius est). s. elemẽtoꝝ (que est adiuicẽ trãsitio: si. n. vnũquodq; maneret in sua ipsius regione et non trãsmutareẽ ab eo qd ꝑpe) est elemẽto (iam vtiq; destitissent) a transmutatione (trãsmutanẽ qdẽ igiẽ ꝑpter allationẽ duplicẽ entẽ) solis in zodiaco (qꝛ trãsmutãt aũt) se adinuicez elementa (nõ ꝯuenit manere vllũ coꝝ in nulla regione ordinatum) Deinde circa dicta phs epilogat. di. (qd quidem est gnõ et corruptio: et ꝑpter quã causam). s. ꝑpinquã tam finalẽ q̃ effectiuã (et qd gñabile et corruptibile manifestũ est ex his que dicta sunt) ¶ Nõndũ q illa ꝓpõ Arꝫ. ꝑmo ce. Nullũ violentũ ꝑpetuum bz ĩtelligi de violẽto simplr eiusmodi est mot⁹ lapidis sursuz; aut cuiuscũq; q mouetur ꝑter nãm suaz tm̃ motu localr: quia de violẽto fm qd non habet illud dcm̃ veritatẽ; aer. n. est nãlr calidus: et tñ ꝑpetuo media regio aeris est frigida. lz. n. illa friditas sic violẽta forme aeris: est tñ nãlis materie efficienti et fini. Mã. n. nãliter stat sub friditate: sicut sub caliditate et agẽtia tã particularia q̃ vlia nãliter iducũt illã friditatẽ: et h̃ ꝑpter finẽ nãlr intentũ a natura. s. vt generẽ pluuia: grãdo: nix et h⁹ que necessaria sunt ad vtilitatẽ et generationẽ mixtoꝝ tã aiatoꝝ q̃ inaiatoꝝ.

Dubitatur si enim corpora celestia mouentur ꝑpter trãsmutationem elementoruz et aliorum inferioruz: sequitur corpora celestia esse propter hec inferiora tanq̃ ꝑpter finem. Cum igitur finis sit perfectior his que sunt ad finẽ: sequitur hec inferiora perfectiora esse corporibus celestibus cuius o^{tum} colligiẽ de mẽte phi ꝑmo ce. ¶ Ad istud respondetur ex distinctõe quã facit Cõmẽtator 2° ce. di. q intelligentie mouent corpora celestia duplici fine. videlz fine dicto ꝑmaria intentione et fine dicto secũdaria itẽtione. Finis dictus ꝑmaria itentione est assimilatio ꝑme cause. Finis dictus secundaria intentione est generatio et corruptio horum inferioruz: ex quo patet q intelligentie: et corpora celestia: et motus celi. habet duplicez finẽ. vz. finẽ dictuz ꝑmaria intẽtione: qui est ꝑma causa: et finem dictuz secũdaria intẽtione qui est mũdus inferior: et lz finis dictus ꝑmaria intentione: sit nobilior et perfectior his que sunt ad finẽ: non tamẽ finis dictus secũdaria intentione. Medicina enim est ꝑpter sanitatem tanq̃ ꝑpter finem; non tamẽ sanitas est perfectior medicina. Cum medicina sit habitus anime: et sanitas sit habit⁹ corporis. sanitas ergo est finis medicie dictus secũdaria itentione: et ipse intellect⁹ est finis dict⁹ ꝑmaria itẽtione qui est multo nobilior tam sanitate q̃ medicina. Deus enim ordinauit medicinam principaliter propter perfectionem intellectus humani: q̃ propter sanitatem corporis. quare etc.

¶ Quoniam autem necesse est esse aliqd mo- 61
uens si motus erit vt dictum est prius in alijs. Et si semper q oportet aliqd esse semper. Et si continue vnum: et idem: et imobile: et in alteratione: et igenerabile. Et si multi q i circuitu mot⁹ multa qdẽ: oia aũt equalr esse hoc necesse sub vno principio.

¶ 4ᵃ ꝯ. ꝑpetuitas ꝑmi motoris est cã ꝑpetuitatis gnõnis et corruptõis. Ista ꝯclo declaraẽ ꝑmittendo 5 ꝯditionales

pbatas.5°physicorū.quaꝝ pma est:si motus erit necesse est aliquid esse monēs.2ª si semper erit motus necesse est aliquid esse mouens.tertia.si continue aliquid mouetur oꝫ dare vnū ⁊ idē imobile ⁊ ingñabile:⁊ qḋ ꝯtīue moueat 4ª si multi sunt motus circulares celi:necesse est eē multa mouētia.5ª.si multa sunt mouētia:oꝫ illa eē sub vno pn cipio cū mala sit pluralitas pncipiū. ℂ Jsta suppōne premissa ar.sic. Perpetuitas mot⁹ celi est causa perpetuitatis gnōnis ⁊ corruptōis.vt pbatū est in pōti ca°.⁊ in ꝯne pcedete:sed ppetuitas pmi motoris est cā ppetuitatis mot⁹ celi:ex quo oēs mot⁹ celi:⁊ oīa corpa celestia:⁊ oēs intelligentie reducunt in pmū motorē.p suppōnē iam pmissaꝫ. igr ppetuitas pmi motoris est cā ppetuitatis gnōnis ⁊ corruptionis. Le.li.(Quā aūt necesse est esse aliqḋ mouēs si mot⁹ erit vt dictū est pus in alijs)vꝫ.in physicis(.⁊ si est mot⁹)semp(ꝙ oꝫ aliqd esse semp)mouēs(⁊ si ꝯtinuus) est mot⁹(vnū ⁊ idē ⁊ imobile ⁊ ingñabile ⁊ inalterabile) necesse est eē mouēs ⁊ si multi qui in circuitu(mot⁹ multa qdē)erūt mouētia(oīa aūt qualr esse).i.oīs mouētia: hec nece sub vno pn°aliqualr:⁊ tūc suppleat rō vt dictuꝫ est. ℂ Notandū ꝙ pbatio hui⁹ ꝯnis:nō tm̄ demōstrat ppetuitatē pmi motoris esse causam ppetuitatis gnōnis et corruptōis in gñe cause efficiētis.sed etiam i genere cause finalis:qꝛ pmus motor nō est causa itelligētiaꝝ ⁊ corporum celestiū:⁊ omniū motitū tā mūdi inferioris ꝙ̄ superioris:tm̄ in gñe efficiētis.sed ēt in genere finalis:ppetuitas igr gnōnis ⁊ corruptōis est ex ppe^te spēi tm̄ in gñe cause finalis:⁊ sic ē finis ppinquus.Est aūt ex ppetuitate primi motoris in vtroqꝫ gñe:⁊ tle est finis remotus.

Contra predicta argr 4ͬ gnōneꝫ nō esse ppetuā.pmo qdē ex ppria rōne gnōnis:qꝛ gnō est subita mutatio de nō esse i esse.p Ari. 5°phy.⁊ est trāsmutatio idiuisibilis.p Cōmē.6.phy.nullū aūt tale est ppetuū.qre ⁊c. ℂ Scḋo argr ex parte termini ad quē:qꝛ qlibꝫ mutatio denoiat ⁊ specificat a termino ad quē p Ar.5°phy.termin⁹ aūt ad quē gnōnis que dr esse suba nō semp gñat:sed subito:⁊ diuisibilr.p Cōm. 6°phy.igr ⁊c. ℂ 3° argr ex pte tēporis:qꝛ ppetua non sunt in tpe.4°phy.sed qlꝫ gnō ⁊ corruptio hꝫ determiatā piodum durationis: sicut ⁊ quodlibet gñabile ⁊ corruptibile.per Ar.in hoc 2°.igr ⁊c. ℂ 4°.argr ex pte ꝯrietatis qꝛ nullus mot⁹:nec aliq̄ mutatio hñs ꝯriuꝫ ppetuat.vt colligit a pho.6.phy.gnō aūt ⁊ corruptio sunt mutatiōes ꝯrie.per Ar.5°phy.igr nec gnō nec corruptio est ppetua. Et ꝯfirmat idē auc̄te Ar.di.8°phy.ꝙ nullus mot⁹ ē ppetuus nisi solaris:⁊ in hoc 2° dixit phūs ꝯtra Plonē ꝙ gnō qñqꝫ ē:⁊ qñqꝫ nō ē. ℂ Ad hec oīa rñdet vno vbo ꝙ pbāt tm̄ nullā gñationē pticularē eē ppetuā:⁊ hoc ꝯcedit: cuꝫ quo stat gnōnē ēē in cōi eē ppetuā.ꝯce^r.n.a logycis ꝙ aīal ē gen⁹ ⁊ nllꝫ aīal ē gen⁹:⁊ ꝙ equ⁹ ē spēs:⁊ ꝙ nlls equ⁹ ē spēs nec ꝯdicūt.cū in negatiua sit suppō psonal:⁊ in affirmatiua mālis:aut simplex. Jta in pposito cōcedit in suppōne personali ꝙ nulla gnō est ppetua:⁊ in suppōne simplici:ꝙ gnō est ppetua. Ad hūc itellectū ꝙ nunqꝫ fuit aliqḋ tēp⁹ qn in illo esset gnō:ꝯtinue absqꝫ iterruptione tēporis fuit gnō elēoꝝ ⁊ mixtoꝝ inaiatoꝝ:⁊ etiā aīatorū:que fuerūt ptes plantaꝝ ⁊ aialiū:de aīalib⁹ aūr ⁊ plantis totalib⁹ est dubiū.vtrū illoꝝ fuerit ppetuo gnō.s.ppetuitate ꝯtinua: qꝛ forte nō in quolibet tpe pterito fuit gnō hoīs vel asini. sed cōcedit ꝙ ppetua est gnō ⁊ corruptio istoꝝ eternitate itercisa:⁊ discōtinua:qꝛ ante qōlibet istans fuit gnō ⁊ corruptio hoīs ⁊ post qōlibꝫ instās erit gnō ⁊ corruptio eq̄ui. ℂ Gnō ergo in cōi nō hꝫ determinatā piodū sue durationis:neqꝫ gnō pticularis indiuisibilis:sed tm̄ gnō pticularis successiua:neqꝫ posuit differentiam Ar.in 6° ⁊.8°phy. pter motū celi:⁊ alios mot⁹ in eo ꝙ mot⁹ celi est ppetuus:⁊ alij nullo mō sunt ppetui:sed ex eo:qꝛ mot⁹ celi idē nūero est ppetuus:nullus aūt ali⁹ idē nūero est ppetuus:qꝛ etiā Ar.dixit in hoc 2° ꝙ gnō qñqꝫ est:⁊ qñqꝫ nō est:nō loquitur de gnōne in cōi:sed in pticulari

ℂ **Continuo autē ente tēpore necesse motū esse continuū:impossibile tēpus sine motu eē. Cōtinui igr alicuius tēp⁹ numerus. Eius qdem qui in circuitu ergo queadmodū in his que a principio determinatū est.**

ℂ Jsta est 2ª pars hui⁹ capli:in qua phūs soluit duo dubia ad declaratōeꝫ dictoꝝ:quoꝝ pmū est vtrū ꝯtinuitas motus celi possit ꝯuinci ex ꝯti^e tēporis. Et rñdet phūs ꝙ sic. dupl̄r.pmo qdē qꝛ subm est ꝯtinuū ⁊ ppetuuꝫ.sꝫ passio ē ꝯtinua ⁊ ppetua:sed tēpus est passio mot⁹ celi:cū non possit esse sine illo.mot⁹ celi est ꝯtinu⁹.⁊ꝫ ꝯñā cū maiori.⁊ minor declarat:qꝛ tēpus nō pōt esse sine motu ex quo est de nūero successiuoꝝ.sed mot⁹ celi est pm⁹ motuū.vt pbatū est.8°phy.igr tēpus nō pōt esse sine mot⁹ celi. Jtē si mensura nūeralis est ppetua ipm mēsuratū nūerabile est ppetuū:sed tps est mēsura nūeralis mot⁹.vt pbatū ē.4.phy. di.ꝙ tps est nūerus mot⁹ sm pus ⁊ posteri⁹.igr si tps ē cōtinuū ⁊ ppetuū nece est motū celi esse ꝯtinuuꝫ ⁊ ppetuū.⁊ ꝙ tps sit ꝯtinuū ⁊ ppetuū.probatuꝫ ē.8°phy.vnde omne icipiens vl desinēs esse est tēporale.⁊ omne tēporale claudit tēpore sicut omne locale claudit loco.si igr tēpus iciperet:aut desineret esse ipm esset tēporale ⁊ ꝯñter clauderet tēpore:qḋ implicat ꝯdictionē:qꝛ tūc tēpus esset anteqꝫ esset:qḋ est impossibile. Le.li.(Continuo aūt ente tēpore necesse motū cōtinuū esse si impossibile tēpus sine motu esse cōtinui:igr alicuius tēpore nūerus eius qui in circuitu:queadmodū in his que in pn°determinatū est)vnde i physicis. ℂ Notandū sm Egidiū ꝙ tēpus q̄tituꝫ est de se est nūerus numerotus:cum ipsa pus ⁊ posteri⁹ in motu vt sunt nūerata ab aīa cōpleāt rōneꝫ tēporis:tēpus ergo est qd ꝯtinuū non de se:sed rōne mot⁹ in quo fundat sic decē palmi in ligno qd ꝯtinuū dicūt rōne ligni:tamē hūt rōnē numeri ⁊ dicūt q̄titatē discretā. ℂ Jsta expō dupl̄r deficit.pmo qꝛ non est veruꝫ tēpus fūdari in motu:qꝛ ita se hꝫ tēpus ad motū sicut mot⁹ ad magnitudinē.p Ar.4.phy. sed motus nō fundat i magnitudine.vꝫ.supra quā aut circa quā fit mot⁹.sed in ipso mobili.vt pbat 3°phy.igr tēp⁹ nō fundat in motu:sed in mūdo.2° non est verū ꝙ tēpus non sit qd ꝯtinuuꝫ de rōne sui.nam tēpus est essentialiter q̄titas cōtinua cuꝫ sit species ei⁹.per Ar.in pñtis.igr est per se q̄titas cōtinua per se i^e pmi modi. ℂ Dicendū ergo ꝙ sicut magnitudo est subꝫ mot⁹ non in quo.sed supra qḋ vel circa qḋ sic mot⁹ est subm tpis:est.n.tps passio intrinseca mūdi ⁊ extrinseca mot⁹ sic mot⁹ est passio itrinseca mobilis ⁊ passio extrīseca magnitudīs. Et sic loc⁹ est essentialiter supficies rōne materie:⁊ eēntialr rōne forme:qꝛ supficies est vt materia ⁊ cōtinētia vt forma:ita tēpus est eēntialiter q̄titas cōtinua ⁊ numer⁹ cū dicat materialr q̄titatē cōtinuā ⁊ formalr nūerabilitatē aīe:non tm̄ debet cōcedi tēpus esse q̄titatē discretā:qꝛ tps nō est nūerus simpliciter:sed nūerus applicat⁹:sic ēt decē palmi in ligno nō dicūt q̄titatē discretā:sed numeꝝ applicatū:ideo q̄titas lo.palmoꝝ est essentialr quantitas continua:⁊ essentialr nūerus nō qdē numerus simplr quo nūeram⁹:sed nūer⁹ nūeratus sꝫ qd ⁊ applicat⁹ determinato generi entia.vꝫ. ad mēsurandum pānos.

ℂ **Continuus aūt motus veri qꝛ quod mouet continuū est:aut in quo mouet velut locū:dico aūt passionē. Manifestū vtiqꝫ qꝛ in eo qdē ꝙ id qḋ mouet. Quomodo eni passio ꝯtinua** 62

est: nisi qz res cui accidit ↄtinua est. Si autem ⁊ hoc eo ꝙ in quo solo loco existit. Magnitudinem enim aliquaz habet. Huius autez ꝙ circulo soluz continuum.

¶ zm dubiũ. vtrũ ↄtinuitas ⁊ ꝑpetuitas mot⁹ sit ex ꝑpetuitate ⁊ ex ↄtinuitate mobilis an termini ad quē sic ꝙ mot⁹ dicat̄ eē ↄtinuus ⁊ ꝑpetuus: qz illud qđ mo⁹ est ↄtinuuz ⁊ perpetuum: aut quia terminus ad quem .s. passio: aut loc⁹ habet continuitatem ⁊ perpetuitatem. Ad istud dubium respondet philosophus. di. ꝙ continuitas motus ⁊ perpetuitas eiusdem est ex continuitate ⁊ ꝑpetuitate mobilis: ⁊ nõ termini ad quē: nõ. n. põt aliqs mot⁹ ↄtinu⁹ ⁊ ꝑpetu⁹. qz passio est ↄti ⁊ ꝑpe: qm̄ cuz passio accidat subo suo ipa nõ hz ex se ↄtinuitatē ⁊ ꝑpetuitatē: sz eã recipit a sba sua. non ēt huius ↄti ⁊ ꝑpe mot⁹ est ex ↄtinuitate ⁊ ꝑpetuitate loci q̄ntũcũqz locus hēat magnitudinē ↄtinuã: qz solus mot⁹ celi est continuus ⁊ ꝑpetuus: ⁊ tñ non fit in loco sed circa locũ ex quo celũ nõ est in loco. L. e. l. (Cõtinu⁹ ãt motus vtrũ) dicat̄ ꝙ (qđ mouet̄ ↄtinuũ est aut) qz illud (i quo mouet̄ valde locũ: dico aũt passionē) continuũ est (manif itaqz: qz eo qdez) mot⁹ ↄtinuus est (ꝙ id qđ mouet̄) ↄtinuũ est (quõ. n. passio nisi res cui accidit ↄtinua ē si aut ex hoc) cõtingit (eo ꝙ in quo loco solo existit) mobile est hui⁹ quãtitas (magnitudinē. n. aliquaz hz) .i. propter istã causaz: qz locus hz magnitudinē motui causa nõ sufficit (huius aũt) .s. corporis celestis (ꝙ circulo) mouetur (solum ↄtinuũ) ⁊ perpetuum dicimus esse motum: ⁊ tamen non est in loco.

¶ Quocirca idem sibiipsi semper continuum. Hoc igit̄ est qđ facit cõtinuũ motũ ꝙ in circuitu corp⁹ fert̄. Motus autem tēpus.

¶ Ex predictis Ar. infert ꝙ corp⁹ celeste facit motum esse ↄtinuũ ⁊ ꝑpetuũ: ⁊ mot⁹ celi facit tēpus ↄtinuũ ⁊ ꝑpiquũ. ꝑma pars pz. nam illud facit motũ esse ↄtinuũ ⁊ ꝑpetuuz qđ sibiipsi. ⁊ fm seipm est ↄtinuũ ⁊ ꝑpetuũ: sed corp⁹ celeste. vz. qđ circulit mouet̄ est sibiipsi: ⁊ fm seipm ↄtinuuz ⁊ ꝑpetuũ. vt pbat̄. 8. phy. igit̄ et corp⁹ celeste facit motũ eē ↄtinuũ ⁊ ꝑpetuum. z⁹ pars ēt declarat̄ qz sicut mobile ē causa mot⁹: ita mot⁹ est cã tēporis. igit̄ ↄtinuitas ⁊ ꝑpetuitas tēporis est ex ↄtinuitate ⁊ ꝑpetuitate mobilis. L. e. li. (Hoc igit̄ est causa ↄtinuitatis motus. quocirca sibiipsi cõtinuũ sp: hoc aũt est ꝙ sp facit ↄtinuũ mo ꝙ in circuitu corporis fert̄). vz corpus celeste (mot⁹ aũt tps) facit esse ↄtinuũ ⁊ ꝑpetuũ. ¶ Notãdũ ꝙ mot⁹ est i mobili ⁊ in termino ad quē: sed non est eodē modo: est. n. i mobili tanq̄ in subo ⁊ in termio ad quē tanq̄ in specie vel in genere. dr enĩz. 4. phy. ꝙ motus est eodē genere cũ termino ad quē ideo mot⁹ est in q̄titate in qualitate: vel vbi fm ꝙ terminus ad quē est in aliquo istoꝝ ꝑdtoꝝ.

Et dubitatur ꝙ di. phs. 5⁹ phy. ꝙ ↄtinuitas motus est ex ↄtinuitate spatij. igit̄ nõ est ex ↄtinuitate mobilis vel saltem sequit̄ ꝙ eque est ex ↄtinuitate spatij ⁊ loci sicut mobilis. Itez deambulatio ē motus ↄtinuus: ⁊ tamē mobile non est ↄtinuũ. vz. aial cũ sit cõpositũ i ex partibus discõtinuis diuersoꝝ rationum. ¶ Ad ꝑm dr̄. fm Cõmen. 4. phy. ꝙ successio i motu tripl̄r ↄtingit. aliqñ ex parte mobilis tm̄: aliqñ ex pte medij: aut spatij tm̄: aliqñ ex pte vtriusqz. v. g. mot⁹ celi est successiu⁹ ex pte mobilis solũ. mot⁹ elroꝝ ex pte spatij: aut medij solum: sed mot⁹ aialis est successiuus ex pte vtriusqz. Loq̄t̄ ergo phs. 4. phy. de ↄtinuitate mot⁹ cuius successio ꝑuenit ex pte medij: aut spatij: hic aũt loquitur de ↄtinuitate mot⁹ cuius successio ꝑuenit tm̄ ex parte mobilis. Propterea di. hic Cõme. ꝙ nihil ꝑhibet ↄti mot⁹ esse ex ↄtinuitate loci. ¶ Ad zm dr̄ ꝙ aial est ↄtinuũ nõ quidem ↄti metaphysica: sz naturali: eo modo quo dr̄ Ar. 5. phy. ea esse ↄtinua que inuicē ↄiungunt̄ colla vel clauo: aut que inuicem vniunt̄ per insertionē iuxta diffõnē datã de cõtinuo 5. metaphy. vnde ↄtim est illud cuius mot⁹ est vnus.

QUoniaz autem in continue motis fz generationē aut alterationē: aut vniuersaliter trãsmutationem huiusmodi videmus ꝙ ens ⁊ generatum hoc post hoc vt nõ deficiat. Uidendũ est vtruz est aliquid quod erit ex necessitate: aut nihil: sz oĩa contingit non fieri. 63

¶ Istud est 4m caplm huius tractat⁹ in quo phus modum quo generatio est ꝑpetua manifestat. Postq̄z declarauit cãs sue ꝑpetuitatis ⁊ diuidit̄ in duas ptes: in quaruz ꝑma mouet ⁊ soluit aliquas qõnes. In z⁹ vo exequit̄ de intento. ibi (Si gdē igit̄ in ifinitũ) In ꝑma pte Ar. mouet tres qõnes: quaꝝ ꝑma est ista. vtrũ q̄lz cã trãsmutata sit sui imediati effect⁹ cã necẽia. z⁹ qõ. vtrũ qđlz gñabile ↄtin⁹ gñabit̄: aut aliqđ necẽio ꝑducet̄. ibi (Ult' aũt) 3⁹ qõ. vtrum ad gñationē ꝑoris sequat̄ gnõ posterioris sicut eẽ ad gnõnē posterioris seq̄t̄ gnõ ꝑoris. ibi (Si igi ꝙ ꝑus) Primo qõ iõ mota est: qz videm⁹ i cõtinuo ⁊ successiuo mot⁹ sup gnõnē: sup alterationē: sup aliã trãsmutatiõnē vnuz fieri post aliud: ⁊ iteꝝ vnũ aliud fieri illud: ⁊ sic deiceps ne deficiat trãsmutatio. vbi pz multas esse cãs genitas: ⁊ multos esse effect⁹ ꝑductos: sic ꝙ eadē est cã effect⁹ seq̄ntis ⁊ effectus cause ꝑcedētis. ¶ Preterea q̄rit̄ vtrũ aliqs istoꝝ effectuum sit de necẽitate ex sua cã ꝑcedēte: aut nullus istoꝝ effectuũ sit necẽio ex hꝫ cã: sed oẽs tales effect⁹ ↄtigēter fiant ex suis cãis sic ꝙ possit fieri: ⁊ nõ fieri idifferēter. ¶ Et ꝑ hoc declarata est ꝑma qõ: cũ q̄rit̄ vtꝝ q̄lz cã transmutata sit sui imediati effect⁹ cã necẽia: dr̄ nõ oĩater cã transmutata qz cause trãsmutabiles. vz. de⁹ celũ ⁊ itellĩe suoꝝ imediatoꝝ effectuũ sunt cause necẽe. L. e. lit. (Qm̄ aũt in ↄtinue motia fm gnõnē: aut alterationē: aut vl'r trãsmutatiõez) ohcui⁹ (videm⁹ ꝙ deiñ) .i. deiceps (ens ⁊ gñatũ hoc post hoc vt nõ deficiat) gnõ (vidēdum vtꝝ aliqd) gñabit̄ (ꝙ ex necẽitate erit) ex sua cã ꝑpinq̄: aut nihil. sed oĩa ↄtingũt non fieri) ⁊ fieri idĩnter ex hꝫ causa.

¶ Quoniã enim quidē quedam manifestum ⁊ qz moꝝ erũt ⁊ futuruz aliud propter hoc. Hõ quidem enim veruz est dicere: qz erit oportet hoc esse quãdoqz verũ: quia est. Quod autez nũc verum dicere: quia futuruz est: nihil prohibet non fieri. Futurus enim incedere quis non incedet. 64

¶ Ad istã qõnē r̄ndet phs di. ꝙ duplices sũt cause. q̄dã sũt nãles ⁊ q̄dã volũtarie. Cause nãles de necessitate ꝑducũt suos effect⁹ imediatos: dũmodo tãta sit facta dispõ in mã ꝙ subito illi effect⁹ erũt. vñ cã nãlis põt eē ita ꝑpinq̄ suo effectui ꝙ ꝑ nullã cãm nãlē poterit ĩpediri: ⁊ tũc erit veꝝ dicere ꝙ talis effect⁹ necẽio erit. vñ lz iam sit veruz dicere ꝙ añ xps ↄtin⁹ erit: tñ aliqñ anteq̄ antixps erit veruz erit dicere ꝙ ipse necẽio erit: qñ tũc cause ꝑmotiue ad eē antixpi erũt ita ꝑpinq̄ gnõni illi⁹: ⁊ cãe ĩpeditiue sũe ↄrie ita remote ꝙ tũc erit ita ꝙ nullo modo per nãlē potētiã poterit impediri gnõ antexpi. Cause aũt volũtarie q̄ñtũcũqz sint disposite seu ꝑpinque ad ꝑductionez alicui⁹ effectus semꝑ tñ est verũ dicere ꝙ ↄtigēter illos effect⁹ ꝑducent ⁊ ꝙ illi effect⁹ ꝑ liberũ arbitriũ poterũt ĩpediri. dato .n. ꝙ Sor. icedat: seu ambulabit quãtũcũqz huiusmõi icessio vl'

ꝯmbustio sic ꝓpinqua forti adhuc poterit impediri: quia volũtas quãtũcũq; medio tpe ad oppositũ poterit se determinare. Hec.n.est dñia iter potẽtias nãles: ⁊ rõnales: qꝛ po͠e nãles sunt tñ ad vnũ potẽtie rõnales sunt opposita: vt hꝫ videri 9° metaphy. ¶ Ad qõnẽ ꝗ cũ q̄rit᷑ vtrum q̃lꝫ cã trãsmutata sit sui effect⁹ imediati cã necessaria: dr̄ ꝙ aliq̄ sic ⁊ aliq̄ nõ: cã.n. nãlis remota a suo effectu nõ est cã necessaria illius: qꝛ poterit impediri. Causa.n. ꝓpinqua sic ꝙ mox suus effect⁹ erit ẽ causa necessaria illius: qꝛ non poterit ipediri. Cã aũt volun͠a siue sit remota siue ꝓpinqua semꝑ ẽ ꝯtingẽs cã sui effect⁹ seq̄ntis. Le. li. (Qm̃ q̄dẽ ẽ.n. quedaꝫ) sunt cause nãles trãsmutabiles (mãi͞m ⁊ mox qđ erit futuꝝ aliud ꝓꝑ hoc) effect⁹ illaꝝ cãꝝ (qđ q̄dem erit veꝝ dicere qꝛ erit) hꝫ cã (oꝫ hoc ẽt q̃nq; veꝝ: qꝛ est) suus effect⁹ (qđ aũt nũc veꝝ dicere: qꝛ futuꝝ est) vt in actõib⁹ volũtarijs (nihil ꝓhibet fieri. futurus.n. icedere ꝙ nõ icedet) de nec̃itate. ¶ Notãdũ ꝙ due distictões hic colligunt᷑ de mente pħi. quaꝝ p̃ma est hec: qꝛ cãꝝ quedã ẽ nãl ⁊ q̃dã volũtaria. Cã nãlis est illa que aliquẽ suũ effectum de nec̃itate agit vt ẽlo ⁊ semia aialiũ ⁊ plãtaꝝ. Cã volũtaria est illa que nullũ suũ effectũ ꝓducit: loquendo de effectu ꝓducto in mã exteriori ꝑ opatione trãseũte: qꝛ loquẽdo d̄ effectu ꝓducto i mã itraneo ꝑ opatione imanẽtẽ necessario ꝓduc̃ talẽ effectũ. si n. volũtati aliq̄d obij᷑ sub rõne boni simplr̃ ipsa stati nec̃itat᷑ ad actũ ꝯplacentiõis ⁊ ꝯplacẽtie. si aũt illi obij᷑ aliq̄d sub rõne mali simplr̃ ipa subito nec̃itat᷑ ad actũ fuge ⁊ displicẽtie. vbi aũt illi obiciat᷑ aliq̄d sub rõne mali vel boni ꝭm q̄d nullã hũtis nec̃iã cõnexionẽ ad bonũ vel malũ simplr̃ tũc nõ necessitat᷑ ad actuꝫ fuge: nec ꝓsecutiõis: sꝫ ad q̃eꝫ talẽ ẽ penit⁹ libera libertate ꝯdlectiõis. ¶ 2ª distictio. ꝙ 2ᵉ ẽ cã nãlis. vꝫ. trãsmutabilis ⁊ intrãsmutabil᷑. Cã nãlis trãsmutabil᷑ ẽ cã p̄ti͞cs gñabilis ⁊ corruptibil᷑ que q̄dẽ nec̃itat᷑ ad effectũ ꝓpinquũ: sed ad remotũ nõ nec̃itat᷑ indiuidualr̃. neq; spec̃e: ꝓõe est.n. a. ignẽ ita ꝓpinquũ eẽ gnõni. b. ignis. c. ligno ꝓꝑ dispõnes inductas. ꝙ. a. nec̃io gñabit᷑. b. poterit aũt esse tãta distãtia: aut carẽtia dispõnis mãe: aut ex ipo⁹ agẽtis: aut aliũde ex ipedi͞to extriseco ꝙ nunq̃ gñabit᷑: nec aliq̄d aliud eiusdeꝫ spẽi. Cã nãlis intrãsmutabilis est cã vlis ingñabilis ⁊ incorruptibilis que q̄dẽ effectũ imediatũ de nec̃itate ꝓduc̃ tã ꝓpinquũ q̃ remotũ: effectũ aũt inediatũ: ⁊ si nõ de necessitate ꝓducit ꝭm idiuiduũ. tñ de nec̃itate ꝭm spẽꝫ. v.g. sol estate futura de nec̃itate faciet longissi͞os dies ⁊ breui͞es noctes in q̊cũq; pũcto zodiaci iã dicat᷑ eẽ: sed nõ de necessitate faciet eẽ excessiuos calores: qꝛ ꝑ aliã ꝯstellationem poterit ipediri. tñ de nec̃itate faciet excessiuos calores: et si nõ in hac estate futura: tñ in aliq̄ alia: siue fuerit in p̃mo pũcto cãcri: siue de ꝓpe: siue distãter. ¶ Ex his distinctõibus pꝫ ex itẽtione pħi ꝙ in his que sunt a ꝓposito semꝑ ẽ gnõ ꝯtingẽs: sꝫ i his que sunt a nã gnõ est nec̃ia: ⁊ si nõ ꝭm idiuiduũ: tñ est nec̃ia ꝭm spẽꝫ: qꝛ si nõ de nec̃itate gñabit᷑ hic ignis: aut hic canis: qꝛ forte talis gnõ poterit impediri tñ de necessitate aliq̄s gñabit᷑ ignis: ⁊ canis: quia vlr̃ gnõ ignis ⁊ canis ipediri nõ poterit: alioq̄n frustraret᷑ mot⁹ celi suo fine: quia est generatio ⁊ corruptio mixtorum ⁊ elementorum vt patuit.

65 ¶ Uniuersalr̃ autẽ quoniã continget quedam entiũ eẽ: ⁊ nõ eẽ: manifestũ qm̃ ⁊ que gñantur ita habebũt: ⁊ nõ ex necessitate hec erũt. Utrũ igitur omnia talia: aut non: sed quedam necesse simpliciter fieri.

¶ 2ᵃ qõ. vtrũ q̃lꝫ gñabile ꝯtingẽter gñabit᷑: aut aliqđ necessario ꝓducet᷑. Ista qõ mota est ex eo: qꝛ ꝯcesso ꝙ aliqđ gñabile nec̃io gñabit᷑: ⁊ aliqđ ꝯtingẽter ꝓducet᷑. vt pꝫ ex terminatõe p̃me qõnis: sciat᷑ ꝙ est illud gñabile qđ nec̃io gñabit᷑: ⁊ ꝙ est illud gñabile: qđ ꝯtigẽter ꝓducet᷑. videm⁹.n. ꝙ eoꝝ que sunt quedã sunt nec̃ia ⁊ q̃dã ꝯtingẽtia: ⁊ cognoscim⁹ ea que sunt nec̃ia. vꝫ. celũ deũ ⁊ itelligẽtias cum nõ sint poſ̄ia alr̃ se hr̄e: ac etiã ea que sunt ꝯtigẽtia. s. hꝫ iferiora cũ sint transmutabilia ⁊ poſ̄ia alr̃ se hr̄e. ꝯstat aũt ꝙ gnõ termiat᷑ i esse videtur ꝯñter ꝙ aliq̄ gñabilia necessario gñabunt᷑: ⁊ aliq̄ cõtingẽter. Queratur igr̃ vtrũ oia talia ꝯtingẽtia: gñabunt᷑ aũt nõ: sed aliq̄ de nec̃itate fiẽt ⁊ q̃ erũt illa. Le. li. (Ulr̃ aũt qm̃ ꝯtingit quedã entiũ) idifferenter (eẽ ⁊ nõ esse manifestũ: qm̃ ⁊ que gñant᷑: ita hẽbũt ⁊ nõ ex necessitate hoc erũt) q̊cũq; gñabili signato (vtrũ igr̃ oia talia) ꝯtin͞r erũt (aut nõ: sꝫ q̃dã nec̃e simplr̃ fieri) ⁊ que erunt illa.

¶ Et est quemadmodũ contingit ieẽ. Hoc quidem inpossibile non esse. Hoc autem possibile: ita ⁊ circa generationem. Uerbi gratia. cõuersiones igitur necesse fieri: ⁊ non possibile est non contingere. 65

¶ Ad istã qõnẽ rñdet pħs. dī. ꝙ idẽ est iudiciũ de eẽ: ⁊ de gñatione: ita ꝙ sicut circa esse inueniunt᷑ aliq̄ necessaria impoſ̄ia nõ esse: ⁊ aliq̄ ꝯtigẽtia poſ̄ia nõ esse sic ⁊ si circa gnõnẽ inueniunt᷑ aliq̄ nec̃ia gñabilia: ⁊ aliq̄ ꝯtin͞g gñabilia illa sunt nec̃ia gñabilia in q̄b⁹ inenit᷑ ꝯuersio: vt plu͞a ⁊ nubes. ex plu͞a.n. gñabit᷑ nubes: ⁊ ex nube plu͞a. ⁊ qꝛ q̃lꝫ eãrum ex q̊lꝫ alia põt gñari: tõ ẽt talia sunt nec̃ia gñabilia. sꝫ fundamentũ ⁊ dom⁹ sunt ꝯtin͞r gñabilia: qꝛ ista nõ hñt inuiceꝫ ꝯuersionẽ: sꝫ.n. ex fundo͞ts gñet᷑ dom⁹: nõ tñ ex domo generat᷑ fũdamẽtũ: loq̄ndo de gnõne ꝑ se ꝑ viã cõpõnis. si.n. lapides ⁊ ligna dicunt᷑ fieri ex domo: vt ponit Ar. 8° phy. hoc nõ est per cõpõnẽ: sed ꝑ resõ͞em. Le. li. (Et est quemadmodũ iesse: hoc q̄dẽ impoſ̄io: nõ eẽ hoc aũt poſ̄ia) non eẽ (ita ⁊ circa gnõnẽ. v.g. ꝯuersiões necẽ fieri ⁊ nõ poſ̄e est) eas (nõ ꝯtingere) ¶ Notãdũ ꝙ ꝯuersio gñabiliũ aliq̄n fit absq; medio: vt q̃n duo el͞ta se inuicẽ imediate trãsmutant: sic ꝙ ex igne fit ime͞te ignis: aliq̄n vnũ imediate trãsmutat᷑ in reliquũ. ⁊ nõ ꝯ͂. ex nube.n. fit imediote plu͞a: sed ex plu͞a non fit imediote nubes: imo p̃us fit vapor ⁊ terra depluto: aliq̄n aũt nullũ illoꝝ põt imediate fieri ex alio: nõ.n. põt imediate ex hoie gñari canis: neq; ex cane imediate homo. aliqua.n. gñabilia sunt imediate ꝯuertibilia: ⁊ aliqua mediate: ⁊ eoꝝ que mediate ꝯuertunt᷑ quedam per plura: quedã per panciora: plura enim media requiruntur in cõuersione hois ⁊ canis inuicẽ q̃ in cõuersione hominis in plantã. ⁊ ecõtra.

Sed dubitatur qꝛ videtur ꝯuersio in his que sunt a ꝓposito sic naturalib⁹ nam si mũdus est terrenus sic fuerũt ifinite plu͞e ⁊ ifinite nubes sic fuerũt ifinite domus ⁊ ifinita fundamẽta. igit᷑ sicut ifinities ex plu͞a facte ẽ nubes: ⁊ ecõtro: qꝛ eadẽ materia numero infinities fuit sub forma plu͞e: ⁊ sub forma nubis: ita infinities ex fundamẽto facta est domus. ⁊ econtra. qꝛ infinities eadẽ materia numero fuit sub forma domus: ⁊ sub forma fundamẽti. ¶ Rñdet᷑ ꝙ pħs loq̄tur d̄ ꝯuersione reꝝ inuicẽ per se ⁊ necessario: ⁊ non de ꝯuersione rerũ inuicẽ per accidẽs: ⁊ ꝯseq̄nti ea que sunt per accidens sunt relinq̄ẽda in sciẽtia spe͞cu: vt testat᷑ ipse pħs 5° physicoꝝ. Cõuersio ergo artificialiũ inuicẽ est per acciñs ⁊ ꝯtin͞s: qꝛ reducit᷑ in voluntatẽ ⁊ intellectũ que sunt agẽtia ⁊ ꝯtingẽtia cũ possit agere ⁊ nõ agere indifferẽter quecũq; optime applicet᷑ ad opus: ⁊ per ꝯñs accidit fũdamẽto ꝙ fiat ex domo: aut domui ꝙ fiat ex fundã͞to: q̃n accit mãe fũdã͞ti ꝙ fiat mã dom⁹: ⁊ ꝯ͂ accidit mãe dom⁹ ꝙ fiat mã fundã͞ti: ex quo hꝫ factio depẽdet ab agẽti libero. Cõ

nerſio vero naturaliū eſt neceſſaria: ⁊ per ſe: q2 reducit in motum celi: qui eſt cā p ſe ⁊ neceſſaria: qđ.n. materia que eſt ſub cl'ıis fridis fiat mā el'ioꝝ calidoꝝ. ⁊ ecōtra non ē p acciñs: nec ɔtigēs: ſʒ p ſe: ⁊ de neċitate. naʒ ꝙ el'ta cal'a ⁊ frida ī aliq̄ pte orbis victoriā hēant hoc eſt pp aſpectū ſideꝝ caloꝝ ⁊ fridoꝝ: ⁊ q2 celum circul'r vr̄ſ ſic: ꝙ ſigna calia hñt aſpectū vbi prius habebāt ſigna frida: ⁊ eõ. iō p ſe ⁊ nečio eſt ꝙ redeūtib⁹ talib⁹ ſignis mā q̄ fuit ſub cl'ıis calidis fiat ſub cl'ıis fridis ⁊ eõ. ſi.n. durātib⁹ ſignis calidis nō eſt gnō caloꝝ: hō eſt p acciñs: ⁊ q2 nullū p acciñs eſt ppetuū: ipoſſe ē redeūtib⁹ ſignis calis qn aliqn̄ fiat gnō caloꝝ. Jō in talib⁹ ē ɔcluſio p ſe ⁊ nečia: vt ſi fuit mā ſub cl'ıis calidis arguere poſſum⁹ ꝙ poſtea erit ſub fridis. ⁊ eõ. nō aūt ita arguere poſſum⁹ i artificialib⁹. lʒ.n. īfinite dom⁹ fuerit ⁊ īfinita fūdamēta erūt: tñ poſſe fuit ꝙ nō fieret aliq̄ dom⁹ ⁊ poſſe erit ꝙ nō fiet aliqđ fundamētum.

Forte poſſet aliqs dubitare dicēs artificialia reducunt in volūtatē ⁊ itellm: hec āt reducunt in motū celi: q2 nō pñt opari abſq; corpe nāli: ⁊ mā q̄ nečio depēdēt a celo ⁊ reducūt i motū ei⁹. ¶ Dōm ꝙ nālia reducunt p ſe i motū celi: artificialia aūt ſolū per acciñs: itellis.n. cū nō ſit corp⁹ nec vt⁹ in corpe. vt pbat 3° de aia. nō p ſe reducit i motū celi. ſed tm̄ p acciñs tanq̄ i cāʒ ſine qua nō. Jntellus.n. aut volūtas nō agit actione tranſeūte: n: ſi mediāte mā. ⁊ inſtrō: ɔſtat aūt māʒ artificialiū ⁊ inſtrā agēdi pparata eſſe a celo mediāte motu ſuo: pp ea artifices obſeruāt talē motū: vt meli⁹ ɔſequāt intētū. Ara tores.n. arāt terrā ea depluta: q2 facili⁹ ſcidit: ⁊ domificatores nō q̄lʒ tpe abſcindūt ligna: ſed obſuāt determinatū tpa. illđ. vʒ. in q̄ ligna abſciſa ſunt magis iputreſactibilia.

67 ¶ Sic igitur quod prius neceſſe eſt fieri: ſi qđ poſterius erit. V.g. ſi domus ⁊ fundamentū ſi vero hoc lutum prius: ergo ſi fundamentum factum eſt: neceſſe ⁊ domum fieri: aut non adhuc.

¶ 3° qđ. vtꝝ ad gnōnē p̄oris ſequat gnō poſteri⁹: ſic eõ. ad gnōnē poſterioris ſequat gnō p̄oris. v̄.g. lutū eſt p̄us fundamēto: ⁊ fundamētū ē p̄us domo. ¶ Querit q̄ vtꝝ ſic ē ſe⁹. dom⁹ nūc p̄ gñata eſt. igr̄ p̄us gñabat fundamētūʒ: ēt ſeqr̄ fundamētū nūc genitū eſt: igr̄ p⁹ gñabat lutū: ita ſequat eõ lutū gñat. igr̄ gñabit fundamētū: fundamētū gñat: igr̄ gñabit dom⁹: ſic ēt ī nālib⁹: ſeqr̄ vapor gñat. igr̄ gñabit ⁊ plu⁹. ⁊ eõ. ſiue ponat vapor p̄us plu⁹ ſiue plu⁹ p̄us vapore ex quo.n. iſta reducunt i motū celi ⁊ ad motū celi ab oriē te i occidēs ſeu a meridie ad ſeptētrionē ſeqr̄ mot⁹ celi ab occidēte in oriēs: ⁊ a ſeptētrione ad meridiē: ⁊ eõ. oʒ ꝙ vapor ⁊ plu⁹ ſe inucē ēt ɔuertibil'r iferāt. L.e.l. (Si igr̄ ꝙ p⁹) eſt oīo (ē neċe fieri ſi qđ poſteri⁹ erit. v̄.g. ſi dom⁹) gñabit (⁊ fundamētū) p̄us gñabit (Si v̄o hoc) vʒ. fundamētūʒ gñabit (⁊ lutū) p̄us gñabit (q̄ ſi fundamētū fcm̄ eſt) ſeqr̄ ꝙ eſt (neceſſe vt domū fieri: aut non).

¶ Si non. Et illud neceſſe generari: aut nō neceſſe eſt eſſe: adhuc. Si autem ⁊ id neceſſe gñari ſimpl'r. Si cēt hoc ⁊ fundamēto gñato neċe generari domū. Sic enim fuit quod prius hñs ſe ad poſterius. Quare ſi illud erit: neceſſe illud prius generari.

¶ Ad iſtud rñdet pħs. di. ꝙ duplex eſt illatio. vʒ. ſimpl'r ⁊ ex ſuppōne. illa⁹ ſimpl'r ē illa qua ex aliq̄ āte ſeqr̄ ɔñs q̄cūq; ɔditiōe ſecluſa: ⁊ iſto mō ex poſteriori ſeqr̄ ſuūʒ p̄us. nā ſe⁹. hō eſt. igr̄ al'ē. dom⁹ ē. q̄ pies eſt. Jlla⁹ ex ſuppōne ē illa qua ex aliq̄ āte ſeqr̄ aliqđ ɔñs aliq̄ ɔditione addita. vñ hñ ſeqr̄. al'ē. igr̄ hō ē. ſupp⁰ ꝙ ſit neċe hoiem eē: ēt ſeqr̄ pies ē. igr̄ dom⁹ eſt ſupp⁰ neċitate dom⁹. Jta i ppoſito pr̄ ꝙ ad gnōnē poſterioris ſeqr̄ ſimpl'r gnō p̄oris. ſʒ ad gnōʒ p̄oris ſeqr̄ gnō poſterioris ſolū ɔdi'e ⁊ ex ſuppōne: ſine eni ſit neċia gnō fundamēti ſine ɔtīn⁹ ſeqr̄ ſimpl'r. dom⁹ gñabit. igr̄ p̄us gñabit fundamētū: ſʒ ſe⁹ ſimpl'r fundamētūʒ gñabit. igr̄ poſteri⁹ gñabit dom⁹: hec tñ ɔñā eſt bona ſuppoſita neċitate ɔñtis. L.e.lıı. (Sed nō ⁊ illud). ſ. dom⁹ (ē neċe gñari ſimpl'r) ſi fundamētū gñat (ſi aūt hoc ponatur eſſe neċiū. vʒ. domū gñari (neċe et fundamēto gñato gñari domū: ſic.n. vtiq; fuit p⁹ ſe hñs ad poſteri⁹: vt ſi iſtđ erit). ſ. poſteri⁹ (neċe illđ p⁹ gñari) ñ āt eõ niſi cū ɔditiōe.

¶ Si igitur neceſſe generari ⁊ quod poſtea: ⁊ quod prius neceſſe. Et ſi quod prius ⁊ quod poſterius igitur eſt neceſſe. Sed hoc non eſt propter iſtud: ſed quoniam ſubm eſt ex neceſſitate futurum.

¶ Ex iſta rñſione Ar. infert duo cor⁹. q̄ꝝ p̄m eſt ꝙ alia eſt neċitas poſterioris ad p̄us: ⁊ alia p̄oris ad poſteri⁹: q̄ñ neceſſitas poſterioris ad p̄us ē neceſſitas ſimpl'r ⁊ abſoluta: ſed neċitas p̄oris ad poſterius eſt ſolū neceſſitas ɔdi'ta ⁊ ex ſuppōne. vñ ſimpl'r ⁊ abſolute: ſeqr̄ dom⁹ eſt. igr̄ p̄us fuit fundamētū: ſed nō ſimpl'r: neq; abſolute ſe⁹ fundamētūʒ. eſt: igr̄ poſteri⁹ dom⁹ erit: hō tamen ɔñā eſt bona ſupp⁰ neceſſitate dom⁹. L.e.lı. (Si igr̄ neċe gñari qđ poſteri⁹. ⁊ qđ p⁹ neċe) ē gñari (⁊ ſi qđ p⁹) gñat (⁊ qđ poſteri⁹ gdeʒ neċe ē gñari (ſʒ nō pp illud). i. nō pp neċitatē p̄oris (ſed qm̄ ſubʒ). i. poſteri⁹ ſuppoſitū eſt (ex neċitate futurūʒ.

¶ In quibus igitur qđ poſtea neceſſe eſt eſſe in his conuertitur ⁊ ſemper priori generato neceſſe generari qđ poſtea.

¶ 2ᵐ cor^m. ꝙ ſi talis ē ordo p̄oris ad poſteri⁹ q̄lis eſt poſterioris ad p̄us: talia.n. īucē ſimpl'r ɔuertūtur: ita ꝙ ſic ad poſteri⁹ ſe p̄us ita eõ. ad p̄us ſeqr̄ poſteri⁹. vñ q2 plu⁹ ⁊ vapor hñt eūdē ordinē īuicē p̄oris ⁊ poſterioris: ex quo plu⁹ erit mā vaporis: ⁊ eõ. iō plu⁹ ⁊ vapor ſimpl'r ɔuertunt: tam quo ad eē q̄ quo ad gnōnem: ſeqr̄.n. plu⁹ ē. igr̄ vapor erit: plu⁹ gnāt. igr̄ vapor gñabit: ēt ſe⁹ eõ. vapor ē aut gñat. igr̄ plu⁹ erit vl' gñabit. L.e.l. (In qb⁹ igr̄ qđ poſtea neċe eſſe). i. in qb⁹ p̄us ⁊ poſteri⁹ hñt eūdē modūʒ neċitatis (In his ɔuertit) ſimpl'r p̄us cū poſteriori (⁊ ſemp p̄ori generato neceſſe ē gñari qđ poſtea). ¶ Nōndū p ꝙ duplex ē ordo rect⁹ ⁊ circularis. Ordo rectus ē ordo p̄oris ⁊ poſterioris abſq; reciprocatiōe ſic ꝙ illud qđ ē p̄us reſpectu alic⁹ nō ē poſteri⁹ reſpectu eiuſdē: ⁊ iſte ordo iuenit īter gen⁹ ⁊ ſpēʒ ac ēt īter alteratiōnē ⁊ gnōnē: gen⁹.n. eſt p̄us ſpē ⁊ alteratio gñatione: non aūt eõ. Ordo circularis ē ordo p̄oris ad poſterius cum reciprocatiōe: ſic ꝙ idē eſt p̄us ⁊ poſteri⁹ reſpectu eiuſdē: lʒ nō eodē mō: aut nō ſcđm idē: ⁊ iſte ordo eſt īter formā ⁊ mām: efficiēs ⁊ finem. di.n. pħs 2° phyſ. ⁊ 5° metaphy. ꝙ aliq̄ cauſe ſunt ſibi īuicē cauſe. cū igr̄ cā ſp ſit p̄or ſuo effectu ſcđm ipm ibidē ⁊ in poſtpñtis: ſic ꝙ idē eſt. p̄us ⁊ poſteri⁹ reſpectu eiuſdē: ſic ꝙ mā eſt p̄or forma. ⁊ eõ ⁊ purgatio eſt cā ſanitatis: ⁊ eõ. ſemp tñ in diuerſis gñib⁹ cāꝝ: Jſte ordo dr̄ circularis: q2 in circulo hoc ɔtigit ꝙ q̄lʒ pūct⁹ reſpectu alteri⁹ habʒ rationeʒ p̄oris ⁊ poſterioris ⁊ c. v̄.g. dato ꝙ aliqđ mobile icipiat moueri circl'ariter ab. a. pūcto alic⁹ circuli ad eūdē pūctū trāſeūdo p b. pūctū: i caſu iſto. a. ē p̄us. b. quo ad receſſum: q2 mobile p̄us recedit ab. a. q̄ ab ipo. b. ⁊ ē poſteri⁹. b. quo ad acceſſuʒ: q2 mobile p̄us accedit ad. b. q̄ ad. a. vbi aūt mot⁹ iciper ab ipſo. b. dicere⁹. b. eſſe prius. a. quo ad receſſum ⁊ poſterius quo ad acceſſum. Hi duo ordines iueniunt in artificialib⁹ ⁊ nālibus. nā i artificialib⁹ iueit ordo rect⁹ cū fu^{rum} r^o dom⁹ hēat rōnē p̄oris: ⁊ nō poſterioris: dom⁹ aūt reſpectu ſtm^{ti} hēat

rõnē posterioris ⁊ nõ prioris in nãlib⁹ aũt est ordo circularis pp motum circularē celi i quē reducunť: ⁊ sic oīa nãlia gñabilia ⁊ corruptibilia hñt inicē ordinē prioris ⁊ posterioris. elta.n. sunt priora mixtis: qꝛ ex his gñanť mixta ⁊ sũt posteriora illis: qꝛ gnãnť ex mixtis. oīa ēt mixta tam pfecta ꝙ̃ impfcã hñt inicē rõnē prioris ⁊ posterioris in ꝗ̃tũ ex ql3 illoꝝ põt alteꝝ gñari pp̄ſa: aut p pauciora me⁹: ⁊ st dr̃ ꝙ hec est natura simplicium: vt sint priora mixtis ⁊ mixta impfcã sint priora mixtis pfectis: ⁊ non ecõtra. dr̃ ꝙ hoc est v crũ ꝯsiderãdo ista inicez s3 pprias nãs: ⁊ ſm hoc inter ea est ordo rect⁹: ꝯsiderãdo aũt hoc in ordīe ad motũ celi gñantē ⁊ corrũpētē sic hñt inicē rõnē prioris ⁊ posterioris: ⁊ est ordo circularis. ℂ z⁹ notãdũ ꝙ Ar. in. 4. gnib⁹. eãꝝ arguit ppetuitatē gñatõis. ⁊ p̄ i gñe cause mãlis: eo ꝙ mã nunꝗ̃ est sub3 gñatõis vni⁹ qn sit sub3 corruptõis alteri⁹: ⁊ eꝯ. si aũt gñatio incipit esse: tũc aliqd ē p̄genitũ. sit ꝗ̃ illud. a. ⁊ arguiť sic. a. est genitũ. igr̃ aliqd in ei⁹ gnõne est corruptũ: s3 oē corruptũ p̄us fuit genitũ vt h3 videri p̄ celi. igr̃ añ gnõnē. a. fuit alia gñatio: ⁊ per ꝯñs. a. nõ fuit p̄genitũ. ℂ Cõsilr ar. ꝙ gnõ nunꝗ̃ deficiet: qꝛ tũc dareť vltimo genitũ: ꝯstat āt ꝙ oē genitũ i futuꝝ corrũpeť: ⁊ omne qđ corrũpeť corrũpeť in aliqđ gñandũ. igr̃ post oē3 gnõnē erit gnõ. nunꝗ̃ ꝗ̃ deficiet gñatio. ℂ Dein arg⁹ phs ppetuitatē gnõnis in gnõne cause formal: qm̃ tps ē forma mēsurans piodos oīu3 gñabiliũ ⁊ corruptibiliũ: sīc ⁊ ipse mot⁹ celi: vt h3 videri. 4⁹ phy. s3 tps est eternum. igr̃ gnõ ⁊ corruptio ē eterna. mior est ostẽsa. 8⁹ phy. ⁊ ipte ꝺclarať h. qm̃ si tps icipit eē: icipit eē i tpe qđ iplicat ꝯdictõe3 alr̃ añ tps fuiss3 tps qđ ē ipoīe. ℂ z⁹ arguit phs eternitatē gnõnis in genere cause efficiētis. v3. ex pte mot⁹ celestis. nã mot⁹ sol' in aliq̃ circulo est cã effect⁹ gnõnis ⁊ corruptõis in his iferiorib⁹. cũ ꝗ̃ ille mot⁹ sit ꝯtinuus ⁊ nunꝗ̃ cessabit: vt ostēdiť. 8. phy. igr̃ gnõ ⁊ corruptio istoꝝ iferioꝝ ēt est ꝯtinua ꝯtinuitate ppetuitatis: ⁊ nunꝗ̃ cessabit. ℂ 4⁹ arguit phs idē i genere cause final: qm̃ nã semp designat id qđ meli⁹ est: sed meli⁹ est gñabilia semp eē ꝙ̃ nõ semp eē. igr̃ gñabilia semp sint. nõ aũt semp sunt ſm idiuiduũ. igr̃ semp sũt ſm spēz. ꝯstat aũt hãc ppetuitatē eē non posse ppetuitate gnõnis ⁊ corruptionis. igr̃ eternaliter est gnõ ⁊ corruptio. ℂ Cõtra istam põnē ex pprijs fundamētis Ar. demrõ gnõnē nõ esse ppetuam. ⁊ p̄mo in pte mãe: qm̃ mã nõ est eterna. igr̃ neqꝫ gnõ. pz ꝯñs. qꝛ mã est subm p̄ᵐ ⁊ imediatũ gnõnis. p Ar. p̄ hui⁹. ⁊ añs declarať. naz si mã eēt eterna ipsa p ifinitũ tps fuiss3 in potētia ad formã añxpi: s3 ꝯuenière forma potētia corrũpiť. p Cõmē. p̄ phy. igr̃ aliqd fuisset eternũ a pte añ. v3. po⁹ mãe qđ nõ fuiss3 eternum a pte post. ꝯ ꝺterminatione eiusdē p̄ celi. ℂ z⁹ arguiť politas iceptionis ⁊ definitõis gnõnis ex pte forme. qm̃ nõ gnõ vni⁹ forme est corruptio alteri⁹: nec eꝯ. igiť ēt in cõpositis non ꝯcõuenit vnũ gñari absqꝫ corruptõe alteri⁹ ⁊ eꝯ. añs aũt ē declaratũ in p̄mo in mã de augmētatõe ⁊ mixtione: qm̃ i augmētatõe viuētis corrũpiť. forma nutrimēti ⁊ nulla generať forma nutriti: in diminutõe aũt gñať forma mixti: vel elemēti absqꝫ corruptione forme diminuti. Cõsimilr cum gñať mixtũ ex eltis gñať forma mixti ⁊ nõ corrũpiť aliq̃ forma elti. qñ vo mixtum resoluiť in elta corrũpiť forma mixti ⁊ nulla elti forma gñať. Idē ēt ꝯtigit de formis accñtalib⁹ tã hñtib⁹ ꝙ̃ nõ hñtib⁹ ꝯtriũ ꝙ aliqñ gñatur vna talis forma absqꝫ corruptõe alteri⁹. ⁊ eꝯ. vt supi⁹ expssē est ostēsum. ℂ z⁹ arguiť idē ex pte cause efficiētis tam p̄ncipal ꝙ̃ istrũalis. nã deus est agēs p̄ᵐ. igr̃ in sui actõe nõ p̄supponit motũ: neqꝫ mãm. pz ꝯñs. qꝛ quãto agens est superius tãto in sui actõe pauciora p̄supponit: sicut ꝯtingit de itelligētijs que ꝗ̃to supiꝰ sunt tãto p pauciores spēs itelligũt. qu c. n. sunt diuisa in iferiorib⁹ vniunť in supiorib⁹. tũc sic. Deus nõ p̄supponit motũ: neqꝫ mãm. igiť sibi nõ repugnat aliqd facere nulla alia factione p̄cedēte. ⁊ p ꝯñs potuit aliqd gñare nulla gnõne p̄cedēte. Itez nõ ē vã ppõ. iz. meta. Ar. v3. itelligētias i optima dispõne esse cũ moueāt celũ qꝛ ⁊ si nõ mouerēt: ociose essent: est. n. in itelligētijs duplex actio. vna interior. vt itelligere: ⁊ alia exterior: vt mouere corpa. optima eni3 dispõ ⁊ felicitas alicuius nõ põt poni in actione exteriori: sed in opatõe iteriori vt docet ipse Ar. p̄ ⁊. 10. ethycoꝝ. optia ꝗ̃ dispõ itelligētie nõ est in motu exteriori: sed in actõe iteriori. nõ ergo erũt ociose itelligētie: si nõ mouebũt: qꝛ hēbũt alias potiores actiones. s. itelligere ⁊ velle gb⁹ erũt in optia dispõne: sed si itelligētie nõ mouebũt non erit gnõ: neqꝫ corruptio: igr̃ ꝗ̃tũ est ex pte itelligētiaꝝ ꝺficere poterit tã gnõ ꝙ̃ corruptio. S3 ex pte agētis instrũalis arguiť ꝙ de facto dabiť p̄ma vt dabiť vltima gnõ: qꝛ oīs mot⁹ est de ꝯtrio in ꝯtriũ vt demõstrať p̄ ⁊. 5⁹ phy. igiť mot⁹ solis in obliquo circulo est de ꝯtrio in ꝯtriũ: sed oīs mot⁹ iter ꝯtria h3 p̄nᵐ ⁊ finē. igiť mot⁹ solis in obliquo circulo termiať tã a pte añ: ꝙ̃ a pte post: ⁊ per ꝯñs gnõ h3 p̄ᵐ ⁊ finez: sicut ⁊ ipse mot⁹ solis i obliquo circulo. ℂ 4⁹ arguiť idē ex pte finis. imagiãbať eni phs itelligētias semp in ifinitũ mouere ⁊ eē i optima dispõne cũ mouēť: ⁊ ꝙ mot⁹ ille eēt finis itelligētiaꝝ: sed istud esse nõ põt. nã cũ finis potior sit his que sũt ad finē vt colligiť a phõ. z⁹ phy. nõ mot⁹: neqꝫ aliqd corporale finis eē poterit itelligētiaꝝ. finis. n. ē id qđ est appetibile is ifinitũ. vt dr̃ p̄mo polli⁹. ⁊ tũc est aliqd i optia dispõne cũ finē attigit. poterũt ꝗ̃ itelligētie ꝺsistere a motu per ifinitum tps ex quo mot⁹ nõ est finis causaꝝ. Et si diceret phs ꝙ mediãte motu finē acgrũt. qꝛ per motũ assimilanť prime cause: in mouēdo. n. sunt cause vt ipsa in q̃ assimilatõe ꝯsistit eaꝝ felicitas. Sed istõ mētē sapiētis nõ getat illa eni assimilatio: ita modica est ꝙ in ea nõ põt ꝯsistere eaꝝ felicitas: sic. n. ⁊ ignis felix esset dũ calefacit: qꝛ calefaciēdo h3 rõnez cause: ppter qđ aliq̃ mõ assimilãť p̄me cause; nõ igr̃ sunt felices itelligētie in eo ꝙ assimilať p̄me cause in mouēdo corpa: s3 in eo ꝙ assimilanť illi i cognoscēdo ⁊ volēdo: sc3. itelligēdo ⁊ ipam diligēdo. Intelligētie ꝗ̃ felices sunt ⁊ ꝯtingũt finē suũz in cognoscēdo ⁊ diligēdo ⁊ nõ in mouēdo. ⁊ p ꝯñs nõ est illis necũ mouere solē in obliq circulo. ⁊ ꝯsiter nõ est illis necũ generare vel corrũpe ad hoc vt feliciteť: sicut imaginabať Ar. ⁊ Cõmē. ℂ Ad p̄ᵐ dr̃. ꝙ l3 hec sit iam vã. gnõ vni⁹ est corruptio alterius. ⁊ eꝯ. nõ tñ est necessaria: qꝛ aliqñ fuit falsa: ⁊ aliqñ erit falsa ex quo dabať p̄ma gnõ ⁊ p̄ma corruptio sic dabiť vltima gnõ ⁊ vltima corruptio. ℂ Ad zᵐ negať illa. omne qđ incipit esse icipit esse i tpe. qꝛ p̄mũ istãs mũdi: ⁊ p̄ma mã ⁊ angeli iceperũt esse: ⁊ non iceperũt esse: ppõ aũt illa ꝯcediť cõiter supposita eternitate mũdi ⁊ tēporis.

Sed dubitatur querēdo. vtrum añ tps fuerit aliqd: aut nihil: ⁊ cũ ly ante sit differētia tpis seqtur ꝙ añ tēpus fuit tps. ℂ Itē q̃ro vtꝝ semp fuit tps aut nõ. si semp fuit tps. igr̃ tps nõ icipit esse, si nõ semp fuit tps. igr̃ aliqñ nõ fuit tps: sed ly aliqñ ē dr̃ia tpis: igr̃ aliqñ fuit tps qñ non fuit tps. vñ breuiter põt sic argui: tps icipit esse. ꝗ̃ aliqñ fuit ita ꝙ tempus nõ est: sed aliqñ est dr̃ia tpis. igr̃ qñ fuit tps nõ fuit tps: ppterea implicat ꝯdictionē ſm Cõmen. tps icepisse esse. ℂ Rñdeť ꝙ ly añ põt dicere eternitatē vel euum: aut dr̃iam tpis. si eternitatē vel euũ ꝯcediť ꝙ añ tps fuit aliqd. s. de⁹. si differentiã tpis sic ꝯcediť ꝙ añ tps nihil fuit ex quo nõ seqť ꝙ añ tempus fuit tps: qꝛ illa est vna negatiua nõ iferens hãc affirmatiuã: sicut nõ seqť. extra mũdũ nihil est: sed ly extra est dr̃is loci. igr̃ extra mũdum est loc⁹. hec aũt ppõ. sp fuit tps cõcediť. si p eaz significať ꝙ oī tpe p̄terito fuit tps ex qua nõ seqť qn tps iceperit esse. si aũt p eã denotatur ꝙ oī tpe p̄terito imaginabili fuit tps sic negať ea: qꝛ

añ creationẽ mũdi fuit imaginabile tps in quo nullũ fuit tps:ppetuo.n.ſm imaginationẽ fuit tps.lʒ illi imaginationi nihil adeq̃te rñdeat in re. ¶ Ex isto soluit̃ hec ɔñã.tps icepit esse.igr̃ aliqñ fuit ita φ tps nõ esset:qm̃ ɔñs pōt ipoztare φ in tpe pterito fuit ver̃ tps nõ esse:τ sic negat̃ ɔñã. aut φ in tpe pterito imaginabili fuit ver̃ tps nõ esse:τ sic ɔcedit̃ ɔñã τ añs ex quo nõ seq̃t̃ tps fuisse qñ non fuit:sic .n.extra celũ imaginamur spaciũ ifinitũ:qđ tñ nõ ē:ita añ mũdũ imaginamur tps ifinitũ:qđ tñ nõ fuit;nõ.n.sp itelligẽte τ imaginationi.oʒ credere tngt Ar.3°.phy. ¶ Ad 3m oñ. φ mot⁹ celi qcũqʒ sit ille:aliqñ icepit eē:neqʒ.8°.phy.pbauit Arn.eternitatẽ mot⁹:qm̃ sustẽtat̃ taʒ ibi q̃ʒ hic sup hac ppõne φ nihil pōt eē in noua oispõne in q̃ p° nõ fuit nisi p motũ aliq̃tẽ pcedẽtẽ:qđ tñ est nõ ver̃ sic manifestum ibidẽ. ¶ Ad 4m rñdet̃ φ nã lõ desiderat τ itẽdit:qr ei⁹ desiderũ τ intẽtio est ab ĩtelligẽtia nõ errãte vt declarat Cõmẽta.sup.12.metaphy.hoˀ aũt ĩtelligẽtia ifallibil' est deus declinãs nãm desiderare id qđ meli⁹ est.ɔstat aũt φ nõ ē meli⁹ semp eē ſm iduiduũ;neqʒ ſm spẽʒ cũ ħ nõ sit poſe datis pncipys Ar.sed melius est semp eē cãl'r τ ydeal'r:et hoc est poſe τ necẽio reb⁹ gñabilib⁹ τ corruptibilib⁹:cũ hec talia semp sint in deo sic effect⁹ in cã τ cognitũ in cogñscente.iõ illa ɔñã nõ valet gñabilia ppetuo sunt:τ nõ ſm iduiduũ.igr̃ ſm spẽʒ:qm̃ nõ tm̃ iduidual'r τ specifice pñt eē ppetuari:sed causal'r τ ydeal'r vt dictum est.

Si quidez eniz ĩ infinitũ tẽdit τ ad inferius:non erit necesse eoꝝ que postea: hec generari simpliciter: sed neqʒ ex suppositione:semp eniz alteruz anterius necesse esse:ideo τ necesse illud generari.

¶ Ista est 2a ps h⁹ capl'i.in q̃ phs declarat motũ ppetuitatis gñatiõis.postq̃ʒ rñdit ad qõnes pħabitas:τ ponit tres ɔnes:quaꝝ pma est hec.ipoſe est gñõnẽ esse ppetuã ſʒ rectum.2a ɔ.nec̃e est gñõnẽ semp eē ibi.(Sed oʒ gñõnẽ)3a ɔ.nec̃e est gñõnẽ esse ppetuã ſʒ circulũ.ibi(Si igr̃ alic⁹) pam ɔnẽ Ar.duab⁹ pbat rõnib⁹:qꝝ p°a respicit pcessũ i ifinitũ:τ 2a pcessũ finitũ.ibi(At võ neqʒ)Quãtũ ad pm arg' Ar.ipoſitatẽ ppetuitatis gñõnis ſm rectũ stãte pcessu ifinito;qm̃ data ppetuitate gñõnis ſm rectũ stãte pcessu infinito ad iferi⁹.vʒ.respectu gñandoꝝ i futuꝝ:seq̃t̃ φ nõ ē nec̃e aliqđ posteri⁹ gñari siue ponam⁹ gñõnẽ nec̃iã simpl'r cuiusmodi ē gñõ nãliũ:siue ex suppositiõe cuiusmõi ē gñõ artificialiũ:qđ est ɔ determinationẽ tertie qõnis.τ ɔ rõnez gñõnis q̃ est hẽre aliqđ anteri⁹.vʒ.sibimet aliqđ posteri⁹.s.illud qđ gñat̃.Et φ istud sequat̃ ostẽdit Ar.p p rõnẽ recititudis.si.n.a.τ.b.sunt due spẽs quaꝝ.a.sit por τ.b.posterior.q̃rit̃ vtrũ nec̃e est ex.a.gñari.b.aut nõ:si nõ hr̃ itẽtũ.si sic.igr̃ p idẽ nec̃e est τ.b.aliqñ gñare.a.pʒ ɔñã.nã cũ actio fiat rõne ɔrietatis:vt est ostẽsum p° h⁹.nõ videt̃ possibilis cõtrarietas faciens.b.τ.a.quin sit possibilis contrarietas faciẽs.a.τ.b.si.n.est necũ aut poſe ex igne gñari aquã:et vr̃ necũ aut poſe ex aq̃ gñari ignẽ:cũ sit tanta ɔrietas aq̃ ad ignẽ q̃ta ignis ad aquã vt est ostẽsũ in hoc 2°.Sic.n.est nec̃e ex.b.gñari.a.sic ē nec̃e ex.a.gñari.b.seq̃t̃ gñõnez esse ppetuã ſm circulũ:τ nõ ſm rectũ quod erat pbãdũ. L.i.(Si q̃dẽ i ifinitũ tẽdit)gñõ(ad iferi⁹)vʒ.respectu gñandoꝝ(nõ erit nec̃e eoꝝ q̃ue postea gñari simpl'r)ſʒ supple (neqʒ ex suppõne.semp.n.alterũ añ nec̃e est)in oi gñõne (iõ τ illud gñari nec̃e)est φ ponat̃ esse post.

¶ Quocirca si non est principium infiniti:neqʒ primum erit nihil propter quod nil necesse erit generari.

¶ Scđo argũt Ar.idẽ seq p rõnẽ ifinitatis;qm̃ ifinitũ ſʒ φ h⁹ nõ habet aliqđ pm p se τ nec̃io pordiatũ alicui posteriori:ſʒ gñõ ſm φ h⁹ hʒ aliqđ pm per se τ eẽntial'r pordiatũ alicui posteriori.igitur exñte pcessu ifinito ſm rectũ:non erit necũ aliqđ posteri⁹ gñari.tʒ ɔñã cũ maiori.ex demõstratõe fcã a pho tã p° posterioꝝ q̃ʒ 2° meta.mior võ ē euidens ex determiatis tã p° h⁹ q̃ʒ p° τ 5°.phy.gñõ.n.p se τ eẽntial'r psupponit tã subm cõpõnis q̃ʒ subm alteratõis:τ terminat̃ p formã τ p cõpositũ genitũ:iõ de rõne gñõnis est φ hẽat aliqđ pmũ.vʒ.vtrũqʒ subm p se τ nec̃io pordiatũ posteriori.s.forme τ cõposito genito. L.e.ii.(Quocirca si nõ est pn̄m ifiniti)p se τ nec̃io pordinatuʒ posteriori(neqʒ pm erit nihil)in gñõne(ppter φ nec̃e erit gñari)ipm posterius. ¶ Notandũ φ duplex est pcessus gñõnis.vʒ.ad supius τ ad iferi⁹.pcessus ad supius est respectu gñatoꝝ. Processus ad iferi⁹ ē respectu gnãdoꝝ.si igit̃ tps ē ifinitum tã a pte añ q̃ʒ a pte post:τ gñatio est ifinita ſm rectũ oʒ ifinitas eē spẽs pũi sbe:qđ ē reprobatũ p phy.τ pʒ ɔñã qr spẽs sunt eterne.vt habet̃ ibidem.

Sed dubitatur qr vr̃ infinitũ hẽre pmũ p se τ eẽntiale pordinatũ posteriori qr tps est ifinitũ τ latitudo nũeroꝝ est ifinita:τ latitudo figuraꝝ rectilineaꝝ est ifinita:τ tñ qđl'ʒ istoꝝ hʒ aliqđ pm eẽntiale pordiatũ posteriori:tpis.n.ps por eẽntial'r pordinat̃ posteriori τ mũerivnitas ē pordiata toti latitudini nũeroꝝ:triãgulus aũt i latitudĩe figuraꝝ rectilĩeaꝝ essential'r pordiat̃ oib⁹ figuris sẽq̃ntib⁹:cũ trigonũ repiet̃ in tetrogono:sic vegetatiuũ i sensitiuo.p Ar.2°.de aia. ¶ Respondet̃ φ vbicũqʒ est ordo eẽntial' ibi dat̃ pmũ τ vltimũ vt ē demõstratũ.2° meta.τ qr ifinitũ ſm φ h⁹ nõ hʒ pmuʒ τ vltimũ:iõ ifinitũ ſm φ h⁹ nullũ ordinẽ essentialẽ hʒ.iõ nec tps:nec aliq̃ latitudo ĩfinita ſm φ h⁹ hʒ ordinẽ essentialẽ.ptes.n.tpis sunt ptes tpis finiti τ ifiniti:vt sunt ptes tpis ĩfiniti nullũ ordinẽ hñt:vt aũt sunt ptes tpis finiti aliquez ordinẽ hñt:nõ tñ eẽntialẽ:qr eẽntial'r ordinata sunt diuersaꝝ rõnũ:ptes võ tpis sunt eisdẽ rõnis ex quo tps est spẽs spema.p Ar.in pñtis:ſʒ ptes tpis hñt ĩuicẽ ordinẽ accidentalẽ sicuti τ alia iduidua eiusdem spẽi.

Sed cõtra iõ induidua spẽi hũane:τ alioꝝ gñabiliũ τ corruptibiliũ hñt iter se ordinẽ accñtalez.qr quodl'ʒ illoꝝ potuit fuisse añ aliõ:sed hora pma nõ potuit esse añ horã porẽ.iõ iter tales ptes nõ ē ordo accidẽtalis:ſʒ eẽntial'. ¶ Dõʒ ſm Cõmẽ.p° τ 4°.physi.φ duplex est p accñs.vʒ.ɔtigẽs:τ necũ:ptes q̃ tpis hñt itense ordinẽ accñtalẽ nõ ɔtingentẽ.ſʒ necũ rõne necitatis ptiũ mot⁹ iuicẽ succedẽtiũ:tal' aũt necitas est ex necitate motiui ad mobile:qr vbi motiuũ ɔtigẽter moueret p s pma motus potuisset mouere illã que est pma:τ ɔtingẽter hora 2a potuisset esse pma.iduidua aũt spẽi humane τ alioꝝ gñabiliũ τ corruptibiliũ hñt iuicẽ ordinẽ accñtalẽ nõ necũʒ sed ɔtigẽtẽ:igit̃ eẽntial'r ordinata ſm φ h⁹ sũt cogñscibilia vt colligit̃ de mẽte phi p° poster.τ 2° metaphy.ĩfinitũ aũt vt ifinitũ est ignotũ.p Ar.p° phy.iõ ifinitũ ſm φ h⁹ nullũ ordinẽ essentialẽ hʒ siue accipiat̃ ĩfinitas in tpe siue in figuris:siue in numeris.

¶ At vero neqʒ in finẽ hñtib⁹ hoc est dicere vere:qm̃ necesse simpl'r generari. V.g. domum quãdo fundamẽtuʒ generatur.

¶ Ista est 2a rõ per quã phs pbat gñationẽ nõ eē ſʒ rectũ pcessu exñte finito:qr duo oppˡᵃ seq̃tur duo icõuenientia:quoꝝ pmũ est φ nõ ē nec̃e aliqđ simpl'r gñari. Naʒ si gñabilia sunt tm̃ finita exñte pcessu recto.sint.q̃.a.b.c.d.e.seq̃t̃ φ ex.a.gñabit̃.b.τ ex.b.gñabit̃.c.τ ex.c.gñabit̃.d.e.vltia aũt nihil gñabit̃:ex quo pcessus ē rect⁹ τ nõ circularis:sic q̃ in artificib⁹ genito fũdamẽto nõ seq̃t̃ de nec̃io domũ gñari:ita τ in nãlib⁹ nõ seq̃t̃ aliquo genito aliqđ posterius gñari ex quo erit stat⁹ ad vltimuʒ gñabile.igr̃ gñõ

deficiet: τ nō erit neccīu aliqd simplr gnāri: qz supius est reprobatū. L.e.l. (At vo nz in finē hntib⁹ hʒ ē dicere ve). s. (q neče est simp gnāri) aliqd (v g. domū) nō ē neče gnāri (quādo fundamentū generatum)

¶ Quando enim generatur si necesse generari semper hoc accidet semp esse contingēs semper non esse.

¶ z^m icōueniēs ē. q aliqd sp erit: qd nō sp erit: nāq gnō semp erit: vt pbabit in sequēti 9ne τ nō sp erit: qd declaraf ex eo: qz deueniet ad vltimū gnābile. sicut. n. ī acti⁹ nō seqr. fūdamētū gnāf. g dom⁹ gnābit. ita nō seqr ī nālib⁹. hʒ nō generat qcūqz gnābili dato. g sp d necītate aliqd ad gnābile gnābit cū pus gnābile d. nihil gnābit si pcessus gnōnis ē neccī⁹. ēt gnābilia sūt infinita. L.e.li. (Qū aūt gnāf aliqd (si nō sp neče hʒ gnāri) qd ē posteri⁹ (Accidet sp eē stigēs nō sp eē) ostrue sic. accidet hoc stingēs. i. hʒ icōueniēs aliqd sp eē nō semp eē. ¶ Notādū q ex istis duab⁹ rōnibus pōt fieri vna rō pbās ipolitatē ppetuitatis gnōnis sm rectū: qm si gnō ē ppetua fʒ rectū: aut g pcessu exnte finito aut īfinito: sʒ nllo istorū modorū. vt pbatū ē. g ipole ē generationē eē ppetuā sm rectum.

Dubitatur

qm si gnābilia sūt finita sm spēm tū sūt īfinita fʒ nūez. g poterit ppetuari gnō. τ si nō fʒ diuersitatē specificā: tū fʒ diuersitatē nūicalē. vū ī spē. d. gnābilis īfinita idīdua poterūt gnāri: sic stingit ī spē hūana: τ ī oībus spēb⁹ hntib⁹ gnōnē vniuocaz. ¶ Rūr q nō erit gnō ppetua idīuiduoꝝ in spē. D. qn alia aliq spēs gnābif: qm nllū idīuiduū corrūpif imediate ī aliud idīuiduū eiusdē spēi cū finem gnōnis τ illō qd gnāf neccīo sint diuersaꝝ rōnū p ordinē eēntialē. videm⁹ g q hō nō corrūpif ī hoiez: sʒ in cadauer: neqz aq corrūpif in aquā: sed ī ignē vl ī aliud elītū. plāta ēt nō imediate corrūpif in plātā: sʒ in aliud alterius spēi. igf si. d. spēs est vltimū gnābile neccīo qdlʒ suū idīuiduū ē icorrupti^{le}: aut si corrūpif ex illo nihil gnābif.

¶ Sed opʒ semp gnātionē esse si ex necessitate est eius gnātio: ex necessitate. n. τ semp simul. Qd. n. ē necesse: non possibile non eē.

¶ Scda 9. neče ē gnōnē semp eē. pbaf. neccīo τ semp 9uertunf: sed gnō est neccīa. igr gnō est semp. tʒ 9nā cum miori ex supi⁹ dterminatis. τ pbaf maior z^r: τ p sic. nā oē qd est sp est neccīo: τ oē qd est neccīo ē semp. igr inicē 9uertunf semp τ neccīo. pma psaītis ē nota iductiue. τ z^a pbaf: qm oē qd ē neccīo nō ē polē nō eē: τ oē qd nō ē polē nō eē ē semp. igr a p ad vltimū oē qd ē neccīo ē semp. L.e.li. (Sʒ opʒ gnōnez semp eē: si ex neccītate ē gnō ex neccītate. n. τ semp sil'sūt) quo ad 9uemētē (qd. n. ē neče nō polē nō eē) τ p 9nās qd ē necesse esse semper est.

¶ Quocirca si ē ex neccītate sempiternū est: τ si sempiternū ex necessitate.

¶ z^o atguit pħs q 9uertunf neccīo τ semp: qm neccīo τ sempiternū 9uertunf: sed ēt 9uertunf semp τ sempiternū. igf neccīo τ semp 9uertunf. tʒ 9nā: qz qcūqz 9uertūtur cū vno z^o 9uertunf inter se. mior vo nota ē ex termis: oē. n. quod est semp est sempiternuz: τ eō. sed a^m declaraf. nam oē qd est ex necessitate ē sempiternū: τ si aliqd ē sempiternū illd ē ex necessitate vt iductiue liquet. igf inicē 9uertunf neccīo τ sempiternuz. L.e.li. (Quocirca si ē ex necessitate sempiternum est. τ si sempiternuz ex necessitate).

¶ Et si generatio igif ex necessitate ppetua est gnātio huius: τ si sempiterna ex necessitate.

¶ Ex pbatione istius 9nis Ar. ifert corre^m q gnō ppetua τ sempiterna: qm gnō est neccīa. igf ē ppetua τ sempiterna. pʒ 9nā ab vno 9uertibili ad reliqua: qcūqz. n. gnābili dato: si gnō illa ē neccīa illa est ppetua τ sempiterna: τ si ē ppetua τ sempiterna ē neccīa. Aūs vo ē mani^m ex neccītate motus solis in obliq circulo: vt supius ē demonstratū. L.e.li. (Et gnō igf alicui⁹ si ē (τ necessitate) ipsa ē (ppetua gnō h⁹) τ si ipsa ē (sempiterna) eadē ē ex neccītate. ¶ Nōndū iuxta doctrinā Ar. z. phy. q sic se hʒ vlē ad vlē: ita pti^{re} ad pti^{re}: τ sin^{re} ad sin^{re}: vt si artifex est cā artificiati: τ hʒ artifex ē cā h⁹ artifi^{ti}. si dōifi^{or} ē cā dom⁹: τ hʒ dōifi^{or} ē cā isti⁹ dom⁹ iō si neccīū τ ppetuū 9uertunf: opʒ q gnō neccīa τ gnō ppetua 9uertant: τ qd gnō neccīa h⁹ τ gnō ppetua eiusdē 9uertanf: siue demnfer spēs: siue idīuiduū: non tū est 9ce^{dum} de aliq idīuiduo q gnō isti⁹ sit ppe^a vl neccīa: sed solū de spē: lʒ spēs nō gnāf: neqz corrūpaf nisi rōne idīuidui. hō. n. nō gnāt: nec gnāf. sed soz. τ plo. ingt Ar. p huius.

Sed dubitatur

qz vr q gnō hūana nō sit neccīa sʒ simplr 9ti^a: qz gnō artificia^m est simplr 9tin^s ex eo: qz finita volūtate: sed ad actū gnāndi humanuz 9currit tā velle qz appetit⁹. igf τc. ¶ Rūdetur q appetit⁹ nālis nō iclinat ī factionē artificialiū: sic in gnōnē filioꝝ: τ qz qd est nāle nō vlr pōt frustrari: cū nihil fit ociosuz ī nā vlr totū gen⁹ humanū nō puaf gnōne filiorum. ¶ Dōz g q gnō artificia^m nō fit a nā: sʒ tm a pposito iō nō neccīa: sed simplr 9tin^s: gnō āt hoīuz nō tm fit a pposito: sed etiam a natura τ sm hoc necessario.

Cōtra predicta

af. τ p q nō cōuertūtur semp τ neccīo: qz de⁹ neccīo fuit: τ tū nō semp fuit: qz nō in oī tpe de⁹ fuit: neqz in oī istanti de⁹ fuit cum nō fuerit ī istāti pñti: neqz in tpe pñti. ¶ z^o af. q nō 9uertunf neccīo: τ ppetuo: qz oē qd ē: qn est necesse est esse p Ar. ī li. pier^{ias} nō tū omne qd est: qn est ppetuo ē. ¶ Ad pmū dr. q sic neccīo de⁹ fuit ita semp de⁹ fuit: neqz ly semp 9uertif cū ly oī tpe vel cū istāti nisi sm exigētiam vbi cui odiūgif. iō hec. semp de⁹ fuit nō equalet huic. oī tpe deus fuit: neqz huic. oī istāti de⁹ fuit: sed isti. oī tpe pterito deus fuit: aut isti. oī istāti pterito de⁹ fuit: 9sir dicaf de alia. semp de⁹ erit q nō equalet illi. oī tpe vl oī istāti de⁹ erit: sʒ huic. oī tpe vel istāti de⁹ erit. ¶ Ad z^m dr. q neccīo dupl'r exponif vno mō p nō posse nō esse: τ sic 9cedim⁹ deuz necessario esse. Alio mō p nō posse ipediri: τ sic 9cedim⁹ q agens nāle applicatū passo neccīo agit. 9uertunf g inicē ppetuo τ neccīo expo^{do} neccīo pmo⁹. qd. n. est τ nō pōt nō eē ppe^o est τ ecōtra: sed exponēdo. z^o nō inuicē 9uertunf: qm in hoc istanti nō ppetuo es: τ tū ī hoc istāti nō potes ipediri gnāris. qn g Ar. dicit. oē qd est: qū est necesse est eē: accipit ibi necesse. vt exponif z^o mō. vʒ. p non posse ipediri τ nō pmo mō p nō posse nō esse: qm lʒ in hoc istāti nō possis ipediri ad esse: tū pro eodē istāti tu posses nō esse: qz in illo istāti tu habes potentiā ad non esse: ex quo in hoc istāti tu habes māim que est potētia ad formam generandam.

¶ Si igitur alicuius ex necessitate gnātio simpliciter necesse circuire τ reuerti. Necesse igitur aut finē habere gnātionē: aut non: τ si nō: aut in rectum: aut in circuitu. Horuz aūt si erit sempiterna: non in rectū possibile: qz nequaqz est principium: neqz si inferius: vt ad futura īspiciamus: neqz si supius vt ad gnāta. Necesse aūt pricipiū: neqz finito ente: τ sempiternū eē. Jō necesse in circuitu esse.

¶ z^a 9. necesse est gnōnē eē per potētiā sm circuluz. Istam 9nē tripl'r pħs pbat. τ p p viā diuisiōis: qm necesse ē gnōnem hre finē: aut nō hre finē. p^m nō pōt dari: qz gnō est necessaria τ semp ppetuo τ sempiterna: vt patuit in pbatiōe z^e 9nis. si z^m aut igf nō hʒ finē sm rectū vel sm circuluz:

Sed nõ est dõz gñõnẽ non hr̃e finẽ ẜm rectũ. igr̃ neceẽ est gñõnẽ nõ hr̃e finẽ ẜʒ circulum: qd̃ erat pbãdũ. z⁹ ps añis ar. q2 si gnõ nõ hʒ finẽ ẜm rectũ: aut igr̃ pcessu ex̃ñte finito: vel ifinito. nõ pcessu ex̃ñte ifinito. p pmã ꝯnẽ: q2 cnʒ ĩfinitũ ẜm q͂ hʒ nõ hẽat pn^m: neq͂ʒ p^m respectu posterioris siue accipiat̃ ifinitas od inferi⁹ respectu gñãdoꝝ siue ad supi⁹r^u gnãtoꝝ: ⁊ in ipsa gñõne nec̃io accipiat̃ pꝰus ⁊ posterius p̃mũ ⁊ vlt^m: se^r q͂ nõ ẽ neceẽ aliqd gñari: qd̃ ẽ reprobatum. nõ ẽt pcessu ex̃ñte finito p z^{am} rõnẽ p^c ꝯnis: q2 necĩũ oʒ sempiternũ eẽ: ⁊ nõ deficere: gnõ aũt ẜm rectũ: si nõ vadit in infinitũ defi^{et}: ⁊ non erit necessaria. Jmplicat ĝ ꝯdictionẽ gñõnẽ nõ hr̃e finẽ ẜm rectũ pcessu ex̃ñte finito: q2 si nõ hʒ finẽ nũq͂ʒ deficiet: ⁊ si vadit in rectũ pcessu finito aliqñ deficiet. Ꝯiat ĝ hoc arg^m. neceẽ est gnõnẽ ppetuam ⁊ ĩfinitã eẽ ẜm rectũ vel ẜm circulũ. vt colligit̃ ex pbatiõe z^e ꝯnis: sed ĩpoẽ est gnõnẽ ĩfinitã eẽ ẜʒ rectũ. p pmã ꝯnẽ. igr̃ necesse est gõnẽ esse infinitam ⁊ ppetuã ẜm circulum qd̃ fuit pbãdũ. Le. li. (Si igr̃ olic⁹ ex nec̃itate simplr̃ gnõ necesse circuire ⁊ reiterare) ⁊ nõ pcedere ẜm rectũ (neceẽ .n. aut finẽ hr̃e gnõnẽ aut nõ. si nõ: aut in rectũ: aut ĩ circuitu. hoꝝ aũt) p̃dictoꝝ gnõ (si erit sempiterna nõ in rectũ poẽ: q2 nequoq͂ʒ est pn^m) ĩfiniti ẜm q͂ h⁹ (neq͂ʒ si inferius vt ad futura ĩspiciam⁹: neq͂ʒ supius vt ad gnãta: neceẽ est ãt pn^{cp}) esse in gnõne (nec finito ente) .i. ente pcessu (⁊ sempiternũ esse) qd̃ gnãt̃ possumus assignare pp ĩplicationẽ ꝯdictionis (ideo necesse est in circuitu esse) gnerationem infinitam ⁊ perpetuam.

Conuerti igit̃ necesse erit. V. g. si hoc ex necessitate est: ⁊ qd̃ prius ergo: sʒ si hoc ⁊ quod posterius necesse generari: ⁊ hoc semper. iam continue. Nihil enim hoc differt dicere per duo aut multa.

z^o or g^r phs p viã iductionis sic. gnbscũq͂ʒ gnãbiliũ datis ẜm speʒ ipso se circulariter iferũt. igr̃ ifinitas ⁊ necessitas gnõnis illoꝝ est ĩfinitas ⁊ nec̃itas circularis. pʒ ꝯña ⁊ añs liq͂t ĩductiue siue accipiãt̃ mixta: siue elta. nã seq̃t̃ hoc est demõstrato posteriori. igr̃ h est demr̃ato p̃ori: ⁊ ẽt eꝯ. hoc gñat̃ demr̃ato p̃ori. igr̃ h gñabit̃ demr̃ato posteriori. si .n. pluuia gñat̃ nubes gñabit̃: ⁊ si nubes gñat̃ plu^a gñobit̃. neq͂ʒ est cura si h⁹ circulatio fiat ĩmediate: aut p pl̃a vel per pauciora media: ex nube .n. ĩmediate gñat̃ plu^a: sʒ ex plu^a nõ ĩmediate gñat̃ nubes cũ p̃us gñ eẽ vapoꝝ q͂ nubes. elementa .n. ex se iuicẽ ĩmediate gñant̃ aliqñ p vnũ: ⁊ aliqñ p duo: mixta tñ nõ hñt hũc modũ gnõnis: ex aĩali .n. ĩmediate gñat̃ cadauer. nõ tñ ex cadauere ĩmediate gñat̃ aĩal: sʒ p multo pl̃a media q͂ sint media gnõnis eltoꝝ iuicẽ. Le. li. (Cõuerti igr̃ neceẽ erit) gñabilia ⁊ corruptibilia (v. g. si hoc est) demr̃ato posteriori (ex nec̃itate est: ⁊ qd̃ prius ĝ) .i. ĝ est ex nec̃itate qd̃ est prius: eꝯ ẽt seq̃t̃ (si hoc) gñat̃ demõstrato p̃ori (⁊ qd̃ posteri⁹) ẽ (est neceẽ gñari: ⁊ hoc semper iam cõtiue) deficiat generatio (nihil .n. si h differt dicere per duo aut multo) media.

In circuitu igit̃ motu ⁊ gñatione ẽ qd̃ ex necessitate simplr̃. Et si in circuitu necesse gñari ⁊ gñãta eẽ. Et si necesse: hoꝝ gñãtio ĩ circuitu.

Ex p̃dictis Aꝛ. ĩfert q͂ nec̃itas gnõnis ⁊ circularitas generatõis ꝯuertũt̃: ita q͂ si ẽ gnõ ẽ nec̃ia. ĝ gnõ ẽ circularis ⁊ eꝯ. gnõ ẽ circularis ĝ gnõ ẽ nec̃ia. etiã ĩ ꝯcreto seq̃t̃. aliq͂ circulr̃ gñant̃. igr̃ neceẽ ẽ aliq͂ gñari ⁊ gñata sũt. ⁊ eꝯ. Le. l. (Jn circuitu igr̃) ex̃ñte (motu ⁊ gnõne ẽ qd̃ ẽ: ex nec̃itate simplr̃) ⁊ eꝯ (⁊ si ĩ circuitu) aliq͂ gñant̃ ẽ (neceẽ gñori ⁊ generata eẽ: ⁊ si neceẽ) ẽ aliq͂ gñari (hoꝝ gnõ ẽ in circuitu)

69 Hoc vtiq͂ʒ quidẽ est rõnabiliter: qm̃ ppetu⁹: ⁊ alr̃ apparuit ĩ circuitu motus ⁊ qui celi: qm̃ ex necessitate hec generant̃ ⁊ erũt quecũq͂ʒ huiusmodi motus ⁊ quecũq͂ʒ ppter hũc.

z^o ar^r phs ad idẽ p viã cause effi^{ue}. nã cã efficiens gnõnis ẽ circularis. igr̃ gnõ est circularis. pʒ ꝯña. q2 effect⁹ recipit modũ sue cãe. ⁊ maxie qñ effect⁹ coetern⁹ cãe. Añs pbat̃. qm̃ mot⁹ celi est circularis. vt pbat̃ p̃ ce. ⁊ cã nec̃ia gnõnis hoꝝ iferioꝝ: vt pbatũ ẽ. dic ĝ phs q͂ mot⁹ celi ẽ circularis ⁊ q2 sic ẽ ex nec̃itate h ĩferiora gñant̃ circulr̃ ⁊ erũt circularia q͂cũq͂ʒ sũt effect⁹ h⁹ mot⁹: ⁊ q͂cũq͂ʒ sũt p hũc motũ. le. l. (Hoc q dẽ vtiq͂ʒ rõnabilr̃: qm̃ ppetu⁹) circulr̃ ẽ mot⁹ gñatiõis (⁊ alr̃ oppuit) .i. p illã rõnẽ ꝯstat (ĩ circuitu mot⁹ est ⁊ q celi: ⁊ qm̃) hoc veꝝ est (ex nec̃itate gñant̃ ⁊ erũt q͂cũq͂ʒ h⁹ mot⁹) effect⁹ sũt (⁊ q͂cũq͂ʒ p hũc) motũ habent esse.

Si .n. qdeʒ qd̃ in circuitu mouet̃ semp aliqd mouet: necesse ⁊ hoꝝ ĩ circuitu eẽ motũ. V. g. supiori allatione ente in circuitu ⁊ sol sic. Qm̃ autẽ sit hoc: hore propter hoc in circuitu generantur ⁊ reiterantur. His autem generatis: ita iterum ⁊ que ab his.

Ad istud forte dr̃ q͂ mot⁹ celi nõ ẽ causa efficiens ppinqua gnõnis: sʒ cã remota: ꝯstat aũt q͂ p cãʒ remotã nõ ꝯtĩgit dem̃r̃are affir^{ue}: sʒ negatiue: iuxta doctrinã Aꝛ. p̃ posterioꝝ: iõ ex circularitate mot⁹ celi nõ suffi^r dmõ^r circula^{tas} gnõnis. Cõtra istã rn̄sionẽ ar^r phus ostẽdẽs q͂ ex circularitate motus celi dmõ^r circularitas gnõnis nõ obstãte q͂ sit cã remota: dũmõ cãꝝ ĩtermediaꝝ vna sit ime^{ta} motui celi ⁊ altera sit ime^{ta} gnõnis. v. g. ista .4. se hñt p ordinẽ et sunt iuicẽ ime^{ta}. vʒ. mot⁹ celi: mot⁹ sol^r in obliq͂ circulo: tps h iferi⁹: ⁊ gnõ hoꝝ iferioꝝ. vñ mot⁹ celi. vʒ. excẽtrici deferentis solẽ ẽ cã ime^{ta} mot⁹ sol^r in obliq͂ circulo: ⁊ mot⁹ sol^r i obliq͂ circulo ẽ cã ime^{ta} tẽpoꝝ hic iferi⁹: ⁊ tps hic iferi⁹ est cã ime^{ta} gnõnis hoꝝ iferioꝝ. iõ sic ex circula^{te} mot⁹ celi demon^r circularitas mot⁹ sol^r i obliq͂ circulo: ⁊ ex circularitate sol^r in obliq͂ circulo demõ^r circularitas tẽpoꝝ hic iferi⁹ vʒ. dieꝝ ⁊ horoꝝ hyemis ⁊ estatis: ita ex circu^{te} tpis h iferius demõ^r circularitas gnõnis hoꝝ inferioꝝ: ⁊ p ꝯñs a p̃ ad vltimũ ex circu^{te} mot⁹ celi demõ^r circularitas gnõnis. Le. li. (Si .n. qdẽ) ẜm celũ (qd̃ ĩ circuitu mouet̃ sp aliqd mouet) circulr̃ immediatũ sibi (neceẽ ⁊ hoꝝ) ĩferioꝝ (in circuitu eẽ motum. v. g. supiori allatõe ente in circuitu sol simil^r) mo^r ĩ circuitu (qm̃ aũt hic) sol mouet̃ (ĩ circuitu hore pp hoc gñant̃ ⁊ reiterant̃: his autẽ ita gnãtis iteꝝ q̃ ab his sũt). vʒ hec iferiora reiterant̃ ⁊ circulr̃ gñant̃. ¶ Notandum q͂ duplex est causa remota. s. cõuertibil^r cum suo effectu: ⁊ non conuertibilis cum suo effectu: causa remota ꝯuertibilis cũ suo effectu ẽ demo^{ua} illi⁹ nõ affir^{ue} q͂ ne^{ue} v. g. eclipsis lune hʒ cãʒ ppiquã ⁊ imediatã q̃ ẽ iterpõ terre iter solẽ ⁊ lunã: iteꝝ hʒ cãʒ remotã q̃ ẽ solẽ eẽ in capite vel in cauda draconis q̃ ẽt ẽ demõ^{ua} eclipsis tam affir^{ue} q͂ ne^{ue}. Cã remota aũt nõ ꝯuertibilis cũ suo effectu ẽ dmõ^{ua} illi⁹ nõ affir^{ue}: sʒ negatiue: iuxta ex^m Aꝛ. p̃ poste^r de respiratiõe. vñ q2 eẽ aĩal ẽ cã respi^{nis} nõ ꝯuertibilis cũ 1° effectu iõ p eẽ aĩal nõ dem^r respirare: sʒ bñ p nõ eẽ aĩal lea l. pposito nõ obstãte q͂ mot⁹ celi. vʒ. ecẽtrici deferẽtis solẽ sit cã remota gnõnis: tñ ẽ cã ꝯuertibilis cũ illo effectu cũ seq̃t̃. talis mot⁹ celi ẽ. igr̃ gnõ hoꝝ ĩferioꝝ ẽ. ⁊ eꝯ: ppea p talem motũ celi ꝯtigit demõ^{te} gnõnẽ hoꝝ ĩferioꝝ. ⁊ p ꝯñs ex circula^{te} talis mot⁹ celi demõ^r circularitas gnõnis hoꝝ ĩfe^{oꝝ}.

Sed dubitatur q2 ẜm Aꝛ. ⁊ Cõmẽ. 4. phy. tps ẽ passio ⁊ effect⁹ p̃mi mot⁹. vʒ. mot⁹ diurni. igr̃ nõ ẽ effect⁹ mot⁹ solis ĩ obliq͂ circulo. Jteʒ tps ẽ p se cã corruptõis. ⁊ p accñs gnõnis p eosdẽ ibidẽ: sʒ

ea q̄ sūt p accñs nō igrediunt̄ ꝺemr̄atōez.p Ar̄.p̄ posteꝰ lmo sūt reliquēd 1 i scīa spe̅ p eūdē.5ᵒphy.1 gr̄ ex circula tiōe tpis nō ꝺemoꝰ circul ar̄itas gnōnis hoꝝ iferioꝝ. Dōz ꝙ tps 2ʳ accipit̄.vz.absolute et respectiue.Tēpꝰ absolute sumptū ē effectꝰ pnu morꝰ.vz.vt ē q̄dā ꝺūo succeꝰ mūdi hñs pus ⁊ posteriꝰ:aut ē nūerus motꝰ fm pus ⁊ posteriꝰ:⁊ sic loquunt̄ ꝺe tpe Ar̄.⁊ Cōmē.4.physi. Tps respectiue sumptū ē effectꝰ motꝰ solꝭ i zodiaco:qꝛ importat ꝺispōnē sublunares iuxta signationē hoꝝ noīum hyems:⁊ estas: ver ⁊ autūnus tps pluuiale tps vētosū:tps serenū tps nebulosū:⁊ sic logt̄ Ar̄.ꝺe tēpore hic.Cū vō ꝺicit phūs.4ᵒ. phy.ꝙ tps est p se cā corruptōis:⁊ p accñs gnōnis logt̄ ꝺe tpe absolute:nō fm veritatē:sed tm̄ fz famositatē ⁊ cōez modū loq̄ndi hoīuz:nemo.n.ꝺic̄ ꝺoctriationē:aut gnōnē accidere pp tps:sꝫ hñ obliuionē:senectutē ⁊ mortē:qñ ār phs ꝺicit hic tps eē cāz gnōnis hoꝝ iferioꝝ logt̄ ꝺ.4.tpe respectiue:⁊ sic ē cā p se igrediēs ꝺemōm.quare ⁊c.

Contra 2nē z̄ᵒᵐ.ar̄.qm̄ ꝺata illa seqt̄ p̄ ꝙ ē pcedere in ifinitū in causis effiᵇꝰ 2 phm 2ᵒ meta.⁊ pbat̄ 2ña:qꝛ for.gñans plonē hñit aliū patrē ⁊ ille aliū:⁊ sic i ifinitū ad supiꝰ:plo etiā hēbit filiū ⁊ ille aliū:⁊ sic in infinitum ad ifenꝰ. C 2ᵒ sē.ꝙ q̄lꝫ mā gñabit erit sub q̄libꝫ forma fm spēz ex q̄ gnō erit fm circulū ifinities ifinua:sꝫ 2ñs est falsū:qꝛ mincre:⁊ elephātes nō gñanṫ nisi i ꝺetermiatis locis ad q̄ nūq̄ꝫ vēiet:mā hꝰ lapidis:vꝫ ē rcōiter ꝙ ex cieribꝰ mortue fenicis gñat̄ fenix noua.igt̄ mā poris fenicis nunq̄ꝫ ꝺeueniet ad aliā formā. C Ad p̄ᵐ.cōcedo ꝙ i causis effiᵇꝰ nec io pcedit̄ i ifinitū nō q̄dē eēntialr̄.sꝫ accirʳ ordinatis:mō iꝺiuidua spēi hūane nō eēntialr̄ ordinār ex quo sūt eiusdē spēi:neq̄ꝫ vnū eēntialr̄ alterū psupponit q̄ ad esse:neq̄ꝫ q̄ ad agere.Ar̄.aūr z̄ᵒ metaphy.logt̄ ꝺe causis effiᵇꝰ p se ⁊ eēntialr̄ ordinatis. C Ad z̄ᵐ cōcedo ꝙ q̄lꝫ mā possā ad formaꝫ erit sub q̄lꝫ forma fm spēz ⁊ nego ꝙ mā hꝰ lapidis nūq̄ꝫ veniet ad loca in qbꝰ gñant̄ minere ⁊ elefātes:qm̄ iste lapis p pauca:aut p plā media resolueṫ i māz subtilem p ventos ꝺeferēdam ad loca illa:mā aūt fenicis semp est alia ⁊ alia cū sit 2tinua fluxus ⁊ refluxus p totā eius vitā.vt ꝺicebat̄ p̄ hꝰ ꝺe augmentatione.

70 C Quare ergo hec q̄dē ita videnṫ. V.g.aer ⁊ aq̄ i circuitu gñanṫ. Et si q̄dē nubes erūt oꝫ ⁊ pluere:⁊ si pluet oꝫ ⁊ nubeꝫ esse. Hoīes vō ⁊ aīalia nō reiterant̄ in seipsos:vt rursus gñetur ideꝫ. Nō.n.necesse est si pr̄ tuus gñatꝰ est:⁊ te generari. Sed si tu:illuꝫ. In rectum itaq̄ꝫ videtur hec generatio esse.

C Circa p̄dicta phs mouet q̄ōnē ꝺe gnōne circulari:qm̄ lꝫ iter elta ⁊ mixta ⁊ aīata sit circulatio ⁊ reiteratio:nō tm̄ iter hoīes ⁊ alia.v.g.aq̄ ⁊ aer circulr̄ gñanṫ:qꝛ ꝺñantibꝰ signis fridis ex aere gñat̄ aq̄:reuoluto aūt tpe ⁊ ꝺñantibꝰ signis calis ex aq̄ gñat̄ aer.Sic ēt nubes ⁊ pluꝰ i circuitu gñant̄:qꝛ si nubes erit:oꝫ pluere ⁊ si pluet:oꝫ nubē eē.homies vō ⁊ alia nō reuertunt̄ in se iuicē:vt rursus gñet idē nō.n.si pr̄ tuus gñatꝰ est nece ē te gñari:sꝫ eō.si tu gñatus es patrē tuū opꝫ pꝰ gñatū eē.hec itaq̄ꝫ gnō vr̄ eē recta:⁊ nō circularis.Jō h vr̄ eē rōnabilꝭ qō pp q̄d gnō pluꝰ arꝭ gnōeꝫ nubis.⁊ eō.gnō vnīꝰ elti ifert gnōnē alteriꝰ:⁊ eō:ita ꝙ est ibi circulus:gnō aūt filij ifert gnōnē p̄ris:sꝫ nō eō.pp q̄ā cām nō est ibi circulatio.L.e.li.(Quare ḡ h q̄dē).f.iaiata (ita videnṫ) circulr̄ gñari(v.g.aq̄ ⁊ aer in circuitu gñant̄ ⁊ si q̄dē nubes erit oꝫ ⁊ pluere:⁊ si pluet oꝫ nubē eē.hoīes vō ⁊ alia nō reiterant̄ in seipos vt rursus gñet̄ idē:nō enī nece ē.si pr̄ tuꝰ gñatꝰ ē:⁊ te gñari:sꝫ si tu) gñatꝰ es (illū) vꝫ. patrē nece ē genitū eē(in rectū itaq̄ꝫ vr̄ eē h gnō).

C Pricipiū aūt itētōis rursus hoc:vtrū silr̄ oīa reiterant̄:aut nō. Sed hoc q̄dē nūero:hoc āt spē solū. Quoꝝ q̄dē igit̄ icorruptibilꝭ suba mota:manifestū qm̄ ⁊ nūero eadē erūt. Motꝰ.n. seqt̄ qꝺ mouet. Quoꝝ aūt nō:sed corruptibilꝭ necesse specie:numero aūt nō reiterari. Jō aq̄ ex aere:⁊ aer ex aqua:specie idem:non aūt numero. Si aūt ⁊ hec numero:sed nō quoꝝ substantia generat̄:ens tale quale 2tingit nō esse.

C Rñdet phus ꝺi.ꝙ prinᵐ sue itētionis ad soluendū ꝺifficultatē tactā ē rursus inuestigare vtꝝ oīa mobilia 2silr̄ reuertant̄:aut nō.Et vr̄ ꝙ nō:qꝛ aliq̄ reuertunt̄ eadem numero:aliq̄ vō redeūt eadē spē tm̄.nā mobilia q̄ꝝ suba ē icorruptibilꝭ nec io reuertunt̄ eadē nūero:qm̄ motꝰ seꝰ mobile:iō si mobile ē ppetuūꝫ ⁊ motꝰ ē ppetuus:sol ḡ ⁊ ceteri planete redeūtes ꝺe pūcto ad pūctū vt ꝺe oriēte ad occidens q̄ nō corrūpunt̄ fm subam oīo redeunt eadē nūero ⁊ motꝰ coꝝ ē vnꝰ ⁊ 2tinuus:qꝛ mobile ē vnūꝫ ⁊ 2tiᵐ.mobilia vō q̄ꝝ suba ē corruptibilꝭ nō reuertūt̄ eadē nūero:sꝫ solū eadē spē:qꝛ si redirēt eadē nūero suba illoꝝ nō corrūperet̄:qꝺ est falsūꝫ:qꝛ sūt talia q̄ꝝ suba gñat̄:2stat aūt ꝙ oē gñabile ē corruptibile:⁊ ē talꝭ res q̄lis 2tigit nō eē:talia ḡ qꝛ corrūpunt̄ ⁊ ꝺesinūt eē nō redeūt eadeꝫ nūero:sꝫ spē p pꝺ qꝺ gnō circularis coꝝ accipiēda ē fm spēz ⁊ nō fꝫ nūeruꝫ. C Ex hoc ē soluta ꝺifficultas pposita:qm̄ ita ē circulus in aīalibꝰ sicꝰ i nube ⁊ in pluꝰ:nubes.n.ē pꝰ ⁊ posterior ⁊ eō.qꝛ ex nube fit pluꝰ ⁊ eō.sed nō ē eadē pluꝰ nūero:q̄ est cā nubis:sic ēt mō circlari ex puero fit vir ⁊ ex viro puer: fit.n.ex puero vir:qꝛ puer crescens attigit ad etatē viꝛ lez: ex viro āt fit puer:qꝛ nascit̄ ⁊ gñat̄ ab illo:nō ē ḡ idē puer nūero ex q̄ fit vir:⁊ q̄ gñat̄ a viro:sꝫ solū spē:⁊ sic nō ex q̄lꝫ pluuia fit nubes:neq̄ꝫ eō.ita ñ ex q̄lꝫ puero fit vir:nec eō. posset enīꝫ esse tantus estus ꝙ vapor exalans a terra ꝺepluta tm̄ rarefieret ꝙ 2uerteret̄ i aerē:⁊ nō faceret nubē nō ḡ in vlr̄ ipedit̄ gnō nubis ex pluuia:sꝫ tm̄ in ptiꝰ in hac pluuia:vel in illa sic nō impedit̄ vlr̄ gnō hoīs ex hoīe: sꝫ in ptiꝰ aliq̄ñ ipedit̄ i h hoīe vel in alio.nec io ḡ ex puero gñabit̄:⁊ eō.lꝫ 2tingꝰ gñabit̄ vir ex isto puero:vel eō.⁊ ita nō ipedit̄ circulus i aīalibꝰ sic nec in eltis fm spēm lꝫ ipediat̄ fm iꝺiuiduū. L.e.li.(Pricinᵐ itētōis) rūdꝰ ad moram ꝺiffiᵗᵉᵐ ē rursus h vtrū silr̄ oīa reiterant̄:aut nō:sꝫ h q̄dē nūero:h āt spē soᵐ:q̄ꝝ q̄dē igt̄ icorrupᵗⁱˢ sba mota ē maiᵐ qm̄ et nūero eadē erūt:motꝰ.n.seꝰ.ꝙ moꝰ q̄ꝝ aūt non)est suba icorruptibilꝭ(sꝫ corruptibilꝭ nece spē:numero aūt nō reiterari:iō aq̄ ex aere:⁊ aer ex aq̄ spē idē:ñ āt nuō. si āt ⁊ h nūero 2uerterēt̄ ipa icorrupᵗⁱᵃ eēnt (sꝫ nō) sūt icorruptilia(q̄ꝝ suba gñat̄)ens.n.gñabile ē res talꝭ q̄lis 2tingit nō eē. C Notādū ꝙ in hac mā ꝺue fuerūt extreme opiones:q̄ꝝ pꝰ fuit plonis ꝺicētis ꝙ in reuolutiōe magni anni reuertētur oīa iferiora p̄ntia ⁊ pterita nō solū eadē spē:sꝫ nūero cū eadē ꝺispōne oīo q̄lē nūc hñt:aut p̄us hñerunt aut fūdat̄ h oppi o sup h:qꝛ reuoluto magno anno.1.completo motu octaue spere erūt simul corpa supercelestia i eadē ꝺispōne in qua fuerūt in p̄nᵒ eiusdem magni anni:⁊ tūc fiet aliꝰ magnꝰ annus p oīa 2sitis p̄ anno signato:⁊ qꝛ fm cōem 2ceptū pboꝝ motꝰ oīuꝫ iferioꝝ cāntꝭ ⁊ regulāt̄ a motibꝰ supioꝝ corpoꝝ fm illud Ar̄.p̄ metheoꝝ.nece ē: mūdū hūc iferiorē 2tinuari supioribꝰ lotionibꝰ:vt oīs virꝰ eius guberneṫ inde. Jō oīa h iferiora nec io 2silr̄ tā spēᶜᵉ q̄ꝫ iꝺiuiduālr̄ in z̄ᵒ magno anno redibunt.

Contra istam opionē z̄ʳ ar̄.p̄ 2 fundamētū eiꝰ. qꝛ fm ptolomeū octaua spa moꝰ in cētū annis tm̄ vno gradu:⁊ p 2ñs fm eūꝫ motꝰ iste cōpleṫ in trigintasexmilibꝰ anno ꝝ.pꝫ 2ña.qꝛ multiplicādo gradus orbis stellati qui sunt.36.p cētū resultabūt triginta

sexmilia ⁊ tātꝰ nūerꝰ annoꝝ assignaṫ ad cōpletionē motꝰ
octaue spe. vt hr̄ in li°. de ꝓpbꝰ elēoꝝ. ꝯstat aūt ꝙ in fine tō-
ti tpis nō erūt oēs planete in pn° arietis: a ꝗ icipit oīs mo-
tus supioꝝ f3 ptom. qđ qdē ostēꝰ ꝑ tabulas famosas alphō
si: ⁊ eiusdē ptol. de motibꝰ corpoꝝ supioꝝ: igiṫ in fine talis
anni nō erūt oīa corpa supiora i eadē dispōne in ꝗ fuerūt
in pn° eiusdē anni qđ est ꝯtrā fūnm opionis. Itē illđ fūnm
acceptū a pto°. reprobaṫ ꝑ Thebit ostēsm motum octaue
spe: q est ob occi ad oriēs ꝑꝑ occessū ⁊ recessū ipsiꝰ celi
stellati nō eē talē in triginta sexmilibꝰ annoꝝ: sed ꝑ tabu-
los alphonsi ꝑ motꝰ ille ꝯpleri i tpe modicū minori ꝙ̄ sint
49. milia annoꝝ. ¶ Preterea aliq motꝰ celi sūt iuicē in-
cōmēsurabiles. v3. epicicloꝝ: ⁊ deferētiū. igiṫ mobilia inci-
pientia moueri ab aliq̄ pūcto nunꝙ̄ sil' redibūt ad eundē
pūctū. p3 ꝯña. ex quo motꝰ celi est vnius. vñ qꝛ motꝰ coste ⁊
dyametri sūt iuicē incōmēsurabiles mobilia icipiētia mo
ueri ab eodē pūcto nunꝙ̄ redirēt sil' ad eūdē punctū: si cō-
tinue vni' mouerenṫ. Quapꝑ diċ pto°. in pn°. q̄dripartiti: ⁊
Haly. Com. suus ꝙ ꝯstellatio ꝑ aīa ꝯsilis alicui ꝯstellatōi
q̄ pfuit nunꝙ̄ eueniet. ¶ 2° arḡ ꝯ opionē in se q̄rēdo vtrū
in 2° magno anno redibit idē motꝰ nūero celi q fuit in p
anno: aut erit alius motꝰ nūero. si pm igiṫ 2us annꝰ erit pmꝰ ānꝰ
p3 ꝯña. qꝛ tps ꝯseqṫ eēntialr motū celi. vt pbat Cōmē. 4.
phy. si 2m igiṫ in 2° anno nō erūt oīa q̄ sūt in p eadē nūero:
s3 solū ꝯsilia. ¶ Itē q̄riṫ vtꝝ in reuolutōe magni anni. pm
plo. ꝯting gnabit ip3 plonē: aut necio: ⁊ vtꝝ plo ꝯting doce
bit eosdē discipulos q̄s pus: ⁊ in eisdē scolis: aut necio. si pm
opio est fl'a. qꝛ per viā nāe nō pōt sciri si h̄ eueniet: aut nō.
si 2m tūc oīa de necītate eueniet. ⁊ ꝯñter tollereṫ libertas
arbitrij ⁊ omne cōsiliū: qđ ē obsurdū. Si. n. sapiēs dñabiṫ
astris: vt ait pto°. i suo cētilogo actꝰ liberi arbitrij nō subij-
ciunṫ actio cālis celi. ⁊ ꝑ ꝯña ꝑ actionē liberi arbitrij pnt
corpa ipedirī: ne sint i eodē loco in q̄ p erāt: pōt ēt ꝑ actio-
nem talē aliqđ corpꝰ eē diuisum in illa mā dispsa: nō. n. tm̄
a cā effic dpēdet idētitas effectꝰ: s3 ēt a mā: ꝯstat āt ꝙ mā
ꝑ actionē liberā pōt eē alio alia: aut aliū sitū hr̄e ꝑ ꝯpatio-
nē ad celū. ¶ Itē plo in thimeo diċ ꝙ aīa vtuose viuēs ⁊
absq3 vitijs suum corpꝰ regens redibit ad ꝯtuberniū ⁊ se-
dem corpis stelle vbi btificabiṫ. sit ḡ gra ot aīa plonis q̄
vtuose vixit: ⁊ ex h̄ btificatꝰ fuerit: tūc sic. h aīa nec spōte
nec inuite deseret sta3 btitudinē: vt corpi mortali ⁊ miso
itez vniaṫ. igiṫ non sic reuertētur corpa. vt ponit plo. pns
ps añis aṫ. nam aīa ꝯiūcta corpi mortali ꝑ statū pnus mi-
serie nālr appetit btie: sic nālr odit miseriā. igiṫ multo ma
gis aīa btā q̄ lōge sapiētior est ꝙ̄ aliq̄ mika suā btitudinē
spōte nō deseret: vt corpi mortali ⁊ miso itez vniaṫ: non
ēt inuite vnieṫ illa aīa tali corpi: qꝛ tūc inuite vnita inuite
suū corpꝰ regeret ⁊ moueret ⁊ violēter cū sita corpe mane
ret: ꝯñs fl3: qꝛ aliqñ nālr suū corpꝰ regebat manebat ⁊ di-
ligebat: sic ia facit cuiusl3 viuētis aīa: oīs. a. motus ꝑuea
pn° ite in seco est nālis. vt declaraṫ. 2. phys. ⁊ 3. ethy. ¶ 2a
opio fuit Aṙ. dicētis ꝙ nullū corruptū corruptōe ꝯpleta
aliquando redibit idē in nūero: sed bñ idem spē: qꝛ nunꝙ̄
reuertiṫ idē motꝰ nūero celi: neq3 eadē nūero isluus que sūt
ꝑ se cause oīu3 istoꝝ iferioꝝ: ea tñ q̄ corrūpunṫ corruptōe
icōpleta sic elto in gnōne mixti: aut in aīato in diuisiōe ꝑ
motū localē pnt redire eadē nūero: ex q̄ forme illoꝝ non
resoluunṫ simplr in mā3: hic aūt equꝰ ⁊ talia q̄ corrūpunṫ
corruptōe cōpleta nunꝙ̄ reuertētur eadē nūero: s3 solum
f3 spē3 eo mō q̄ dem̄ est. ¶ Cōtra istā opionē arḡ resur°
mortuoꝝ hoīu3 ex. 4. ꝓpōnibꝰ Aṙ. q̄ꝝ pma ē h. aīa iteua ē
imortalis. p3: qꝛ. 3. de aīa diċ pħs ꝙ itell's hūanꝰ ē ipassibil'
incōrruptibil': ⁊ est mixtꝰ: ⁊ ponēs dr̄ias iter sensū ⁊ itell3
diċ ꝙ excellēs sensibile corrumpit sensū: nō aūt excellēs
itelle corrūpit itell3. vt. 16. de aīalibꝰ relīqt solū itell'3 de fo
ris aduenire. igiṫ nō accipit eē ꝑ gnōnē: s3 a cā extrinseca: ⁊

ꝑ ꝯñs nō pōt accipe nō eē ꝑ corruptionē. ponit. n. p° ce. ꝙ i-
gnābile ⁊ icorruptibile iuicē ꝯuertūṫ. Itē. 7. meto. vult
ꝙ mā ē qua res pōt eē ⁊ nō eē. igiṫ forma sepata a mā nan
pōt nō eē: s3 f3 eū itell's hūanꝰ ē forma sepata a mā alr nō
itelligeret oēs formas māles. igiṫ itell's hūanꝰ nō pt nō eē
Item 3° ethy. vult ꝙ fortis d3 se exponere morti ꝑ repu.
ꝯstat aūt ꝙ nll's ꝓpter qđ cūq3 bonū in se vel i alio pōt ap-
petere oio suū nō eē: nūc aūt si aīa mortalis eēt motiēs ac
cipet totalr ñ eē. ¶ 2a ꝓpō. aīa iteua est formo subal' hoīs.
p3. qꝛ 2°. de aīa. diċ pħs diffiniēs aīa3 ꝙ aīa est actꝰ pmus
corpis phīci organici po° vitā hñtis: ⁊ ꝙ oīs tal' actꝰ est for
ma subolis: ꝯstat aūt ꝙ aīa itelua est aīa diffinita ibidē f3m
ipm diffiniētē aīa3 diffōne formali demrante pm diffōnē
.s. aīa ē pm pn° vegedi sentiēdi f3 locū modi ⁊ itelligēdi. ⁊ 3°
d aīa. diċ. de pte aūt aīe q̄ itellit: ⁊ sapit: vbi vult itell3 hu-
manū eē pte subiectiuā aīe diffinite in 2° li°. ¶ Ꝑ. in oibꝰ
libris eiꝰ diffiniēs hoīe3 diċ. hō ē aīal rōale. accipiēs rōna-
le3 tanꝙ̄ ꝓpriā ⁊ eēntialē dr̄ia3 hoīs: s3 sensitiuū qđ ē dr̄ia
essential' oīolis accipiṫ ab aīa sensitiua q̄ est formo subalis
aīalis. igiṫ rōnale accipiṫ ab aīa itelua q̄ ē forma subalis
hoīs. ¶ Deiñ in plo. de aīa. ⁊ in p. ⁊ in 3° vult ꝙ itelc sit ꝓ-
pria opatio hoīs: sed forma inotescit ex sua opatōe sic mā
ex trāsmutatione: ꝯstat aūt ꝙ itelc est pas° ⁊ pfectio solius
itell's ꝑ ipm: igiṫ itell's humanꝰ est ꝓpria forma hoīs. ¶ 3a
ꝓpō. aīa intelua sepaṫ ab humano corpe loco ⁊ subo. p3. qꝛ
2° de aīa ingt pħs. sepaṫ aūt hoc ab h tanꝙ̄ ꝑpetuū a cor-
ruptibili. vbi loqṫ de grodibꝰ aīatoꝝ. si ḡ itell's tm̄ sepaṫ a
sensitiuo tanꝙ̄ gradus a gradu: ⁊ aliqđ itellm sepaṫ a sen
sitiuo loco ⁊ subo. igiṫ ꝑ idē qđl3 itellm sic sepaṫ: ⁊ qꝛ deiñ
est ꝙ in gnōne hoīs itell's hūanꝰ venit d foris accedēs ad
corpꝰ. igiṫ icorruptōe recedit ab eo hñs esse extrinsecum.
vñ seqṫ. itell's humanus est imortalis ⁊ forma subalis est
multiplr ad multiplicationē corpoꝝ humanoꝝ. ⁊ ꝑ ꝯña i
corruptōe hūani corpis simplr sepaṫ aliogn itell's hūanꝰ
remaneret in cadauere: aut i eodē hoīe plres eēnt aīe iteue
q̄ꝝ qđl3 abhorret pħs. ¶ 4a ꝓpō. aīa itelua nō ꝑpetuo ma-
net extra corpꝰ. p3. qꝛ nm violētū ꝑpeum f3m pħm. p° ce. sepa-
ratio aūt aīe a corpe est viota: qꝛ est dolorosa. ⁊ ꝯ iclinationē
nālē aīe qua f3m pħm nālr iclinaṫ ad pficiēdū humanū
corpꝰ. vñ ps extra totū est impfcā: forma aūt ta3 nobilis
non remanebit ꝑpe° impfecta. igiṫ nec ꝑpe° separoṫ a toto.
¶ Ex his ꝓpōnibꝰ astrigiṫ pħs ꝯcedere resur°nem mortuo-
rum hominum: ⁊ ꝙ corruptū corruptōe pfcō reuertetur
idē in nūero: qꝛ si aīa humana ē imortal': ⁊ est forma subā-
lis hoīs aliqñ sepata ab hūano corpe loco ⁊ subo: neq3 tal'
sepatio pōt eē ꝑpetua: nec ē ꝙ itez vniaṫ hūano corpi: nō
aūt vnieṫ alieno corpi: qꝛ ꝓpriꝰ actꝰ est in ꝓpa mā f3m pħm
2° de aīo. igiṫ aliqñ vnieṫ ꝓpo corpi illi. v3. qđ i sepatōe aīe
corrūpebaṫ. ¶ Dō3 igiṫ cū verissima opione fidei xpiane
ꝙ vtraq3 istaꝝ opionū fl'a ē: nō. n. oē cōruptū reuertēṫ idē
nūero. vt dixit plo: neq3 nll'm corruptū redibiṫ idiuidua-
liter idē. vt asserit Aṙ. s3 aliqđ sic ⁊ aliqđ nō. corruptibilia
āt rōne carētia ñ redibūt: s3 ea q̄ itell3 hñt ⁊ hūerūt eadē
nūero reuertēṫ ꝑpe° ⁊ imortalia: qđ qdē non solū fide cre-
dendū est: s3 ēt rōne nāli. ¶ Prio ḡ arḡ sic. desim nāl3 nō pt
esse frustra: s3 hō gl3 nālr desiderat sp eē nō tm̄ spē: sed ēt
nūero. igiṫ gl3 hō aliqñ speriṫ. ⁊ 3 ꝯña cū maiori. ꝑ Cōmen.
2° metaphy. ⁊ minor declaraṫ. qꝛ nō fugitur aliqđ nālr nisi
vtute nālis desiderij ad aliud: s3 hō gl3 nālr fugit morte3
f3m ifinitū tps. igiṫ nālr iclinoṫ ad semp esse: neq3 pōt h̄ rō
applicari ad bruta cū illa ifinitū: nll'o° cognoscāt. ¶ 2° sic. hō
nālr appetit btitudinē. s3 btitudo nō pōt eē nisi sempiter-
na. igiṫ hō nālr ordinaṫ ad aliquā pfectionē sempiterna3.
⁊ 3 ꝯña cū maiori. ꝑ Aṙ. p° 24° ethy. ⁊ minor declaraṫ. qꝛ si
moriētē btā vita deseriṫ: aut igiṫ nolētē aut volentē: si volē
tē: quō igiṫ est btā vita ista quā ḡ a nō vult ex quo btitudo

nālr desiderat̃. si nolentē quō est iterꝝ biā vita illa que in voluntate ē non in ptāte. ℂ 3° hūana nā aliquē finē bz q̊ adepto qesceret ab oī motu v̄l us pfectionē maioiē: iuxta illud phī p̊ de gnōn: chirib9 p̄ītib9 in mā cessat mot9. sz iste finis nō bz mortalitatē ānexā. igr̃ ppo^m. p̊^o ps añtis pz. al's ulterioris oditōis eēt hūana nā q̄z nā iferioz i bestijs: ⁊ arborib9 mixtis ⁊ clūs cū i q̄lz istoꝝ ipa nā iferioz bēat finē. p Ar. 2° phy. 2^a ps añtis ēt ostē^r: qz hūane nāe in est nālis cognitio d̄ necītate quā abhōret. igr̃ l n l'r finis adeptiōe cit ānexa foret mor^{tāis} qetaret̃ hūana nā delectatiōe pfecta. ℂ 4° btitudo ē finis spēi hūane. p Ar. in ethycis: ostat ā̃e ꝙ tota spēs finē suū in aliq̊ iduiduo ose^t. aliogn finis ille eēt frustra: qō ē f̄lz: qz de^o ⁊ nā nihil faciu frustra. p Arist. p̊ ce. igr̃ hoiez poīcē oseq btitudinē illā saltē i aliq̊ suo iduiduo. sz nō pōt cā oseq i hac vita pp m̄ltas miserias ocomitantes vitā istā: vtpote varietas forme ifirmitas corpis ipfectio scie: ⁊ v̄tuti istabilitas: fatigatio: ⁊ hō q̄ fastidiū fa eiūt in ope v̄tuoso: ipa aūt opo bti^{ca} nō ē fastidiosa: nec pōt hrī a sola aīa sepata: qz i h nō ose^r hō finē suū. igr̃ hēbit in alia vita ipsi toti oiūcta. ℂ Itē vult phs. 3. ethy. finētdi^m nālis rōnis ꝙ fortis se morti exponere d̄beat pp honorē dei: ⁊ p defensione vitatis ⁊ reipu^{ce}. ⁊ 5° ethy. collī^r de mente eiusdē ꝙ iustitia bonos p̄miat: ⁊ malos punit: sz nō solū aīa opat̃ bonū vel malū. īmo ēt corp^o ⁊ p̄ncipali^o opo^m q̄z aīa. vt testat̃ phs p̊ de aīa. dī. ꝙ actōes sūt suppo^{ū}: qz nō dicimus aīaz texere v̄l edificare: aut velle: aut ite^{re}: sz hoiez p aīaz. igr̃ tā corp^o q̄z totū opo^m ē p̄mi^{dum} vel puniendū: sed multotiēs nō p̄miat̃: neq₃ punit̃ in hac vita: qz fortis morit̃ exercēdo actū v̄tutis: ⁊ videm^o cōtra ꝙ scelerati ⁊ iniq psp̄itatib9 h9 mūdi latissime gaudēt: boniq₃ ⁊ pfecti tribulationib9 ⁊ angustijs: ac psecutōib9 durissime opimunt̃. igr̃ ealis retributio fiet toti oposito in vita futura. h aūt vita erit imobilis: qz aīa nunq̄₃ reuniet̃ mortali corpi pp timorem mortis. vt osñsuz ē. ℂ Cōtra dcā ar̃. ⁊ p̊ sic. nll'z brutū reuertet̃ idez nūero: ex co ꝙ cuiustibz bruti corrupti forma subalis resoluat̃ i mā₃: sz cuiusl₃ hoīs forma subalis i morte resoluit̃ i mā₃. s. aīa sensitiua igit̃ nll's hō corrupt^o reuertet̃ idē numero. 2° si corruptū reuertet̃ idē numero: aut igr̃ p eādē mutationē p quā gnābit̃: aut p aliā: nō per eādē. qz nō reuertit̃ mot^o: nec nu^o sic̄ nec tps. si p aliā nō erit idē nūero: eo ꝙ alia ⁊ alia muta^e bz aliū ⁊ aliū terminū ad quē. vt h̄r 5. phy. 3. si corruptuz reuertet̃ idē nūero: aut igr̃ nālr: aut vio^l nō nālr: qz illud qō ē nāle accidit freq̄nter. Resurrectio aūt hoīz nō freq̄nter fiet: sed tm̄ sel. nō ēt vio^l: qz nll'z violentū ppe^{m}. p̊ ce. neq₃ vnio aīe ad corpus ē vio^{ta}: sz resur^o erit ppe^t vnio aīe ad corp^o. 4° si corruptū reuertet̃ idē nūero aut igr̃ in tp. vel i istāti. si i tpē igr̃ alterabit̃ corp^o ad receptionē aīe ite^{ue}. ⁊ p ons resur^o erit gnō: qō ē f̄lz. si i istāti igr̃ mot^o local' fiet subito. s. recollectio ptiū iuicē corpoꝝ diuisoꝝ ad diuersas ptes mūdi. ℂ Ad p̊^m dr̃. ꝙ nō assignat̃ opletc cā pp quā brutū corruptū n̄ reuertet̃ idē nūero: sz iō n̄ reuertet̃ idē: qz q̄lz for^a subal' ei^o resoluit̃ i mā₃: ostat āt ꝙ i morte hoīs nō q̄lz for^a subalis ei^o resoluit i mām. qz nō aīa ite^{ua} cū sit icorrup^{lis}. reuertet̃ g idē nūero corp^o i eadē nūero aīa sen^{ua}: qz ista sunt de eē^a hoīs: accñtia āt nō reuertēt̃ eadē nūero nisi q̄ntitas: ex eo qz ē coeterna mā̃e: sic. n. iā manet p tps idez hō nūero variatis q̄li^{tis} p̄mis ⁊ 2^{is}: ⁊ qz vnio forme cuz mā est q̄dā r̄^{tio} q̄ ptīte variat̃ pp fluxū mā̃e manēte eadē idē^{te} nūero: iō in resur^{ne} redibit idē hō nūero absq₃ eadē vnione p̄ius ūticē. ℂ Ad 2^m r̄ndet̃ ꝙ corruptū reuertet̃ idē nūero p aliā mutationē: qz p̊^a mu^o: ē gnō. ⁊ 2^a erit resur^o. nec est vez ꝙ semp diuersa mutatio bz diuersuz terminū: qm̄ diuersis motibus localib9 r̄ndet idē vbi nūero: ⁊ distictis augmētatōibus ⁊ diminutōib9 opetit cadē q̄ntitas nūero: ex q̊ q̄ntitas est eterna sic̄ mā: ⁊ vbi ē ppe^m sic̄ cētꝝ mūdi a q̊ fluit vt sit pa^o vniuersi. itēdit. n. phus 5° phy. ꝙ diuerse mutatiōes sil' existētes hñt diuersos termios: nō āt si fuerit suc^{ue}. Itē oceđo ꝙ lz eadē mu^o nūero redeat nō pp h reuertet̃ idē tps: qz tps n̄ ose^r q̄lz mutatōez idēnter. sz soliū diurnū celi sz phz ⁊ Cō. 4. phy. ⁊ si de^o reiteraret motū illū oūter reuertet̃ idē tps nūero: nec obstaret auc̄tas Agatonis quaz ponit phus. 6. ethy. dī. h solo p̄uat̃ de^o genita facere igenita: qz lz illud qō ē p̄teritū de^o nō possit facere nō fuisse: tm̄ oē p̄teritū corruptū de^o pōt facere idē numero redire. ℂ Ad 3^m dr̃. ꝙ nāle opp^r vio^{to} v̄l artificiali: sic ⁊ corruptū reuerteret̃ idē nūero nālr: ⁊ sua resur^o erit nāl': qz nō vio^{ta} erit: neq₃ arti^{lis}. si aūt oppo^r libero: aut supnāli sic non erit illa resur^o nālis. qz liba erit ⁊ supnālis a dīna v̄tute ime^{te}. vñ qz i morte hoīs colli^r a mā̃ icli^{a}atio: ⁊ nāl' po^a respectiua ad formā illi^o sm illud Cōmē. p̊ phy. adueniēte forma po^a corrūpit̃. iō nullū agēs nāle pōt aliquē hoīez corruptum resuscitare: neq₃ forma sensitiua corrupta educet̃ de po^a mā̃e sic̄ educta est in gnōne hoīs: sed de po^a p̄mi motoris: co mō quo eēta ⁊ corpa celestia educta sunt i creatōe mūdi. Et si ar̃ ꝙ agēs nāle p̄t regñare corruptū. p illō phi. 8° metaphy. si agēs fuerit idē ⁊ mā̃ eadē effec^o erit idez. Dico ꝙ phs logt̃ de agēte ppinq̊: ⁊ nō remoto p̄ncipali ⁊ instrumētali: ostat aūt ꝙ in corruptiōe rei corrūpit̃ agēs ppinquū: ⁊ istr̃ale ꝙ nunq̄₃ seipsum regñare poterit. ℂ Ad 4^m r̄ndet̃ ꝙ resurrectio totius spēi humane nō subito fiet sz suc^{ue}: ita ꝙ nō oēs hoīes sil' resurgēt. sz aliq p̊^o. ⁊ aliq postea^o sz illud apl'i Pauli. mortui q i xp̄o sūt resurgēt p̄mi. dcīū nos: cuiusl₃ tm̄ hoīs resur^o subito ⁊ i istāti fiet testio eiusdē apl'i. dī. i momēto ⁊ i ictu oculi i nouissima tuba: neq₃ ex h le^r motū localez subito fieri: sz muta^{em} localē. vñ si eet vacuū nō fieret ex eo mot^o local' sm Cōmē. 4. phy. sz muta^o local': nō tm̄ i aliq̊ istāti: qz tūc idē eēt i eodē istāti i duob9 locis. vz. i celo ⁊ i terra: qō est ipo'e. sz subito fieret sic ꝙ mobile p aliq̊ istāti eēt i celo ⁊ ime^{te} post illō instās eēt i terra: ita ogre^o mā̃e eiusdē hoīs disperse ad diuersas ptes mūdi subito fiet: nō tm̄ i aliq̊ istāti: sz ime^{te} post cētuz istātiū: ipa aūt resur^o. q̄ forma reuniet̃ mā̃e i istāti fiet: eo^o q̊ i istāti iducit̃ lumē in corpe dyaphano: aut spēs visibilis i me^o illumiato: iuxta doctrinā Ar. ⁊ Cōmē. 2° de aīa. ℂ Et si dubitat̃ circa dicta: qz resurrectio mortuoꝝ ē articulus fidei. igr̃ nō pōt rōne nāli ostēdi. ne^r oña. qz deū esse est articulus fidei: ⁊ tm̄ rōne nāli d̄mō^r. 2° meta. sil'r vnicū deū eē ē articulus fidei: ⁊ rōne nāli p^r. 12. metaphy. sic̄ 8° phy. p^r vnū tm̄ eē p̊^m motorē: neq₃ icōuenit ꝙ hitus fidei secū hitū scie cōpatiat̃: sic̄ nō icōuenit ꝙ qs alicui veritati assentiat rōne pbabili: vel demō^{ue}: aut auc̄te añtis: vñ adl scēs geome^{am} p^o credit triāgulū hr̄e tres angulos equales duob9 rectis auc̄te euclidis. postea v̄o scit eandē oñe p demōstratiōnē. h tm̄ mā nō est vlteri^o discuiēda: qz n̄ ē p̄ūs speculatōis: sz magis ad logicū vel meta^{cum} ptice ⁊c.

ℂ Theologi pfūdi: ac phi sūmi Pauli veneti Augustiniani in libros Arist. phoꝝ p̄ncipis de gnōne ⁊ corruptōe Aurea expō explicit castigata a pprio originali Auctoris per fratrē Jacobū baptistā de aloisijs lectorē Theologie in scō Stephano venetiaꝝ: ⁊ p venerabilē cursorē Theologie fratrē Bartolomeū rauēnatē eiusdē pfessionis ⁊ vo^i. 1498. Februarij die. 18.

Incipit Tabula dubiorum in hoc libro côtentorum.

Utrum scia de gñatõe sit de impssionibus metē^{ris}: et corporibus mineralibus. fo.2.colũ.3.

Utrum lib. de gene. ꝛ corrup. debeat esse secũdus naturalium. fo.2.co.3.

Utꝝ corp^{s} mobile ad formã sit subz h^{9} scie. fo.2.co.4.

Utꝝ res corruptæ de se reliq̃t sciaz p^{9}bitã. fo.3.co.2.

Quare p̃hs di. illud qð generaẽ pncipaliẽ fieri: ꝛ illud quod alteratur nõ pncipaliẽ fieri. fo.4.co.2.

Utrum Anaxagoras posuerit pma infinita fm speciem: an fm numerum. fo.4.co.2.

Utrũ dmocrit^{9} posuerit pn^{a} eẽ corpa idisibilia. fo.4.co.2.

Utꝝ Anax. ꝛ Emp. 3rieẽ i ponẽdis pncipijs. fo.4.co.3.

Utrum mot^{9} specificeẽ a subo. fo.5.co.1.

Utruz ista 9ña valeat. subm gnõnis est ens in actu. ergo generatio est alteratio. fo.5.co.1.

Utrum ponentes plura pncipia materialia côcesserint illa esse ens in actu. fo.5.co.2.

Utrum hec 9ña valeat. ipossis est trãsmutatio elemẽtoruz. igitur impossibilis est trãsmutatio i suba. fo.5.co.4.

Utrum possit pbari ꝙ non est possibile mixtum generari ex elementis. fo.6.co.1.

Utrum trãsmutatio vnius elemẽti in reliquum sit p transmutationem elemẽti. fo.6.co.1.

Utrũ sit vna mã oĩuz trãsmutabiliũ ꝛ corruptibiliũ ꝛ oĩuz ad se inuicem hñtiũ trãsmutationem. fo.6.co.2.

Utꝝ a p̃ho naturali sit concedendum ꝙ tm̃ illud quod est sit euidens. fo.6.co.3.

Utrum indiuiduum vnius speciei sine ipsius corruptione possit in aliã spẽz subaliẽ trãsmutari. fo.7.co.2.

Nõ vꝫ veꝝ lapides fieri ex pariete. vt di. p̃hs. fo.7.co.4.

Utruz ad p̃hm nãlẽ spectet 9siderate de gnõne simpliẽ dicta q̃lẽ inenitur in rebus. fo.8.co.1.

Utrum omne qð apparet sensui sit verum. fo.9.co.1.

Utrum color hẽat esse fixũ in natura. fo.10.co.1.

Utrum corpus si ẽ diuisibile sit diuisibile fm quodlibz signum atbo^{r}. fo.10.co.3.

Utrum .a. ꝛ .b. linee sint equales: vel iequales: posito ꝙ .a. ꝛ b. sint due linee pedalis quantitatis: ꝛ ꝙ ab .a. auferant tm̃ puncta actu .s. extremalia. fo.11.co.1.

Utruz linea cõponatur ex pũctis. fo.11.co.4.

Utrum lapides ꝛ ligna sint partes quantitatiue ꝛ materiales domus. fo.12.co.3.

Utrum corpora idiuisibilia sint pn^{a}. fo.12.co.3.

An facta diuisione sup aliquo pũcto põt fieri diuisio in puncto remoto. fo.12.co.4.

An in linea sit punctus per cõtinuationem: ꝛ per immediationem. fo.14.co.1.

An congregatio: ꝛ disgregatio iuuent ad generationem ꝛ ad corruptionem. fo.14.co.3.

Stante Arꝫ. snia pmo phy. ꝙ omne corpus finituz 9sumiẽ per resecationẽ ptiũ sequereẽ ꝙ nullũ corp^{9} est diuisibile in ifinitũ siue accipiaẽ vt 9ti^{m} sñie vt nãle. fo.14.co.3.

An sit va ppõ Arꝫ. 7° metaphy. di. Cuprũ nõ gñari: neq; rotũduz: sz gñaẽ cuprũ totũdum. fo.14.co.4.

An materia generaẽ. fo.15.co.2.

Utrum corruptio ne cio termineẽ in aliquid. fo.15.co.3.

Utrum poẽ sit aliqd simpliẽ generari. fo.16.co.2.

Propter qd dẽ 9po^{m} p se gñari: ñ ãt mã: nz for^{a}. fo.16.co.2.

Posita snia Arꝫ. pmo bui^{9} nullũ motuz esse ad formã ifinitũ ifinite duratõis. quõ g̃ erit sp aliq̃ gnõ pti^{lis}. fo.16.c.3.

An meta^{c9} abstineat a pbatõe p viã mot^{9}. fo.16.co.4.

An mã pma sit causa ppetuitatis gnõnis. fo.17.co.1.

An sit aliqð corpus finitum ex infinitis pedalib^{9} qð possit fieri infinitum. fo.17.co.3.

Utrum gnõ vni^{9} sit corruptio alterius. fo.17.co.4.

An magis gnõ sube dz dici simpliẽ q̃ gnõ accñtl. fo.18.c.4.

An vna suba sit magis ens q̃ alia. fol.19.co.1.

Utrum fm Egi^{m}. magis ꝛ minus possint reperiri prope in accidentibus. fo.19.co.1.

An sz ãtiq̃s de^{r} ꝛ itelli^{r} ꝛ spẽs itelligibiles sint ẽtia. fo.20.c.1.

Utrum descriptiões gnõnis ꝛ corruptionis sint bene assignate a p̃ho. fo.20.co.3.

An sit va ppõ p̃hi. 5° phy. di. oĩs mu^{o} est ex quodam i qðdaz ꝛ ex termio a quo in terminũ ad quez. fo.22.co.4.

An subm gnõnis sit qðlz elemẽtoꝝ. fo.22.co.2.

An mãe elioꝝ sint diuersaꝝ spẽꝝ. fo.22.co.3.

Utrum mã pma sit de gditate rerum nãliuz gñabilium ꝛ corruptibilium. fo.22.co.4.

An aliq̃ forma subalis ꝛ accñtalis acq̃sita per gnõnem vel alterationem dicaẽ de subo suo. fo.23.co.2.

Utrum gnõ differat ab alteratione. fo.24.co.1.

An qualitas sensibilis possit eadẽ numero manere i generato ꝛ corrupto. fol.24.co.3.

An repugnet gñationi aliquod subm sensibile manere sub vtroq; termio. fo.24.co.4.

An accñtia sint incomposito. fo.25.co.3.

An augmẽtatio differat realiẽ a nutritione. fo.26.co.2.

Utrũ augmẽtatio differat a motu circulari. fo.27.co.1.

An sit imaginabile mãm pmã eẽ sepataz a q̃titate. ꝛ ꝙ sit pars corporis sensibilis. fo.27.co.3.

An poẽ sit mãz pmã eẽ sepatã a mag^{ne} sz locũ. fo.27.c.4.

Utꝝ mã p^{a} possit eẽ sepata a mag^{ne} fm eẽ. fo.28.co.1.

An si pũcta linee: ꝛ sup^{cies} subiue eẽnt i mã: esset aliqua materia nullam extẽsionem hñs. fol.28.co.3.

An oẽ qð gñaẽ fiat ex ente in põ tanq̃ ex subo. fo.28.co.4.

An alia sit mã magnitudis a magni^{ne} mãe subal. fo.28.c.4.

Utrum corp^{9} subale sit corp^{9} q̃titũ. fo.29.co.1.

An tã i augmẽto q̃ i generatione necesse sit magnitudinez esse 9iunctam materie. fo.29.co.2.

An sit polis penetra^{o} cõpoꝝ taz pnti sbe q̃z q̃z^{tis}. fo.29.c.4.

An augmẽtatio fiat aliquo adueniente. fo.30.co.3.

Utrum in corpe viuẽte sint pori. fo.31.co.2.

An q̃lz ps tõ fm formã q̃z fm mãm augeaẽ. fo.32.co.3.

An sit va Alexã. opi. di. ꝙ q̃lz ps aucti augeẽ sz mãz: ꝛ nõ sz formã: q; ad mẽtẽ Arꝫ. ꝛ ꝙ ñ sit coactõe pbatũ. fo.32.c.3.

An sit va opio alberti circa hãc opiõnẽ. fo.32.co.4.

An sit va opio Egidij circa hanc mãm: ꝛ sint ambe opiniones ad mentem Arꝫ. fo.32.co.4.

Utrum in augmẽtatõe maneat idẽ añ ꝛ post. fo.34.c.4.

An corpus aiatũ q̃diu viuit nutriaẽ. fo.35.co.4.

Utrum augmẽtatio sit mot^{9} 9tinuus. fo.36.co.3.

An de actione ꝛ passione: ꝛ de cõgregatõe ꝛ disgre. itermittat se metaphysicus. fo.37.co.3.

Utrum 3ria sint inuicẽ actiua ꝛ passiua. fo.38.co.1.

Utrum omne agens agat per tactum. fo.38.co.3.

Utrum locus ꝛ põ inuicem 9comitẽter. fo.39.co.3.

An si de^{9} poneret corpus ma^{cum} extra mũdum esset in loco ma^{co} per se vel per accidens. fo.39.co.4.

An spericũ tangat planuz in puncto. fo.40.co.1.

An sursũz ꝛ deorsũz repiaẽ in corpib^{9} celestib^{9}. fo.40.co.2.

An ignis sit simpliẽ sursũz ibidẽ.

Utrũ diffõ tact^{9} ꝛ põnis sint bñ date a p̃ho. fo.40.co.3.

Utruz in plus se habeat mot^{9}: q̃z actio. fo.41.co.2.

Quõ passio est motus ibidem.

An ifra sperã actioꝝ ꝛ pas^{num} niẽ tãgat: nẽ retãgaẽ. fo.41.c.4.

Utrũ tact^{9} nãlis icludat motionem mouentis ad motum ꝛ actionem agentis ad motum. fo.42.c.1.

An p̃hs 3dicat sibiipsi istãdo 3 p̃hos antiquos quos dicit sibimetipsis 3dicere in sermonib^{9} coꝝ. fo.42.co.4.

An sermones sub3rij habeãt aliq̃z oppõnẽ. fo.43.co.1.

Utrum idem agat in seipsum. fo.43.co.2.
An aliq̄ nō 2ria iuicē agāt: ⁊ patiant̄. fo.44.co.1.
Utrum actio sit rōne 2rietatis. fo.44.co.3.
An calitas realr̄ agat caliᵗᵉᵐ realē p spēz itētōalē. fo.45.c.4.
An duo lumia possint se inicē irendere. ibidem.
An aer possit generare calitatē ignis. ibidem.
An vnus ignis sūmꝰ possit agere ī vnū ignē sūmū. f.46.co.1.
An silitudo pħi teneat de mouēte ⁊ agēte. fo.46.c.4.
Utrum agēs in agendo repatiatur. fo.47.co.3.
An pmenides ⁊ meli. 2cesserit multa esse. fo.48.co.4
An sit dare cāᵗᵉᵐ aliċꝰ actiuitatis absq̧ resistēᵃ. fo.49.c.3.
Propter qd mā ⁊ forma dicūr ptes eētiales qualitatiue: et elta ptes eētiales q̄tᵘᵉ ⁊ mīma nālia ptes q̄tᵘᵉ itegrales cū q̄lz istaꝝ ptiū sit eētial q̄le ⁊ q̄ta fo.51.co.3.
An posuerit pl̄o corpa resolui ī supficies idisibiles. co.4
An democritus ⁊ leucippus: posuerint indiuisibilia solū ad modum punctoꝝ. ibidem.
An durum sit effectus sicci. fo.52.co.3.
An p̊ 2ᵘˢ ⁊ 3ᵘˢ de actione ⁊ passione pħi repugnēt. fo.53.c.3.
An mīma nālia sint corpa idiuisibilia. ibidem.
Utꝝ fm itētionē pħi q̄lz idiuisibilia possit alterari. ibidē.
An idē fm idē possit esse agens ⁊ patiens. fo.54.co.4.
An pori si supersluāt quoad actōez ⁊ passionem etiam quo ad modum agēdi ⁊ patiendi. ibidem.
An pᵃ 2di ⁊ acti ⁊ paˢ 2patiat̄ secū aliquē 2fectū. f.55.c.2.
An aliqd patiēs sit: ⁊ fm aliqd sit ipassibile. fo.55.co.4.
Utrum ea q̄ dicta sunt de coagulatione sint v̄a. fo.56.c.2.
Utꝝ miscibilia maneāt i mixto. fo.57.co.2.
An mixtū semp fiat ex eltis tanq̄ ex mā. fo.57.co.4.
An ex duobꝰ eltis possit fieri mixtio. fo.58.c.1.
An mixta possint iuicē misceri. ibidem.
An mixtū possit misceri elemēto. ibidem.
Utꝝ gnō mixti ex eltis fiat v̄tute p̄pa eltoꝝ. fo.59.co.2.
An accn̄s p̄pa vtute pducat subam. fo.59.co.4.
An oia duo elta miscibᵢˡᵃ 2ria possint iuicē misceri. fo.60.c.2.
An pua in q̄titate facilꝰ misceant̄: q̄ magna. ibidem.
An oleum misceat̄ lixiuio. fo.60.co.4.
Quid est illud qd̄ diuidit elta ī gnōne mixti. fo.61.c.2.
Propter qd diuidunt̄ elta magis in vna pte q̄ in alia. si diuisio pcedat in infinitum. ibidem.
Utrum elta maneāt in mixto. fo.61.c.3.
An in gnōne mixti iducat̄ aliq̄ forma subal mixti. f.62.c.4.

Incipiūt dubia secūdi libri.

An materia sit magis ens q̄ forma. fo.64.co.3.
Quō elta sūt p̄ma corpa. fo.64.c.4.
An mā p̄ma sit p̄mū subm 2rioꝝ. ibidem.
Quō est posse q̄litates 2rias esse p̄nᵃ formalia: aut p̄nas formales ipsoꝝ eltoꝝ. fo.65.co.2.
An scia de gnōne 2sideret p̄nᵃ q̄cūq̧ corpis s̄sibil. fo.65.c.3.
Utꝝ ea q̄ de q̄libꝫ s̄sibꝫ dcā sūt a pħo. sint bn̄ dicta. f.66.co.1.
Utꝝ calꝫ ⁊ fridū: hūidū ⁊ siccū sint p̄nᵃ 2ṫia eltoꝝ. f.67.c.1.
Utrum metalla sint sicca: vl' humida. fo.68.c.1.
An metalla sint hūida cū sint dura. fo.68.co.3.
Utꝝ calitas friditas hūiᵈⁱᵗᵃˢ ⁊ siccitas sint q̄lᵗᵉˢ p̄ᶜ. fo.69.co.1.
Utrum sint quatuor elta. fo.69.co.4
Utꝝ tot sint elta ponēda q̄t sūt p̄nᵃ reꝝ nāliū. fo.71.co.1.
Utꝝ maior sit nūerꝰ eltoꝝ q̄ locoꝝ illꝫ 2uenietiū. f.71.c.3.
Utꝝ cuilꝫ elto tm̄ due cōpetāt q̄lᵗᵉˢ p̄me eq̄lr. fo.72.co.2.
Utꝝ q̄lꝫ eltū ex quolꝫ elto possit gn̄ari. fo.73.c.3.
An q̄libet mixtum ex quolibꝫ mixto: possit generari sicut quodlꝫ elemētū ex q̄lꝫ elto. fo.74.co.4.
Utrum in eltis hn̄tibꝰ simbolū sit velocior trāsmutatio: q̄ in non habentibus. fo.74.co.4.
An aer possit ex terra gn̄are ignez. fo.75.c.4.
Utrum ex q̄buscūq̧ duobus eltis nō hn̄tibꝰ symbolūz pōt quodlꝫ tertium generari. ibidem.
Utꝝ sit posse ex tribꝰ eltis 4ᵐ gn̄ari. fo.76.c.3.
An ista 2ōs teneat hoc p̄uat̄ tali forma. igit̄ habet formam contrariam. fo.77.co.3.
Utrum tm̄ sint .4. elemēta. fo.78.co.1.
An q̄lꝫ eltū hēat p̄priā q̄litatem. fo.78.co.4.
An in q̄lꝫ pte aīalis sint tres calores. ibidem.
Utꝝ vnūq̄dq̧ elemētū habeat tm̄ duas q̄litates. fo.80.
Utꝝ sit verꝫ q̄ duplex sit motꝰ corpoꝝ naturalium: naturalis. s. ⁊ violentus. fo.83.co.2.
Utꝝ emped. potuerit saluare motū localē stante defectu cognitionis. ibidem.
Utꝝ possit argui ipositas trāⁿᵉˢ eltoꝝ stāte opi. ēp. f.84.c.1.
Utꝝ sit v̄a illa distictio. mixta q̄dā sūt pfecta: q̄dā impfcā.
Utꝝ in vnoquoq̧ mixto sint oia elemēta. fo.83.co.4.
Utrū idē effectꝰ nūero possit i diuersis istātibus vl' tpibus generari. fo.89.co.4.
Utꝝ idē effectꝰ nūero a plibꝰ agētibꝰ possꝫ gn̄ari. fo.90.c.2.
Utrum sit vera positio de ideis. fo.91.co.2.
Quō posuit pl̄o ydeas esse formas eētiales gn̄abiliū cum dixerit eas esse qditates separatas. fo.91.co.4.
Utꝝ celū actiōe 2curat ad oēz actōez hoꝝ iferioꝝ. f.92.c.3
An sit v̄a illa p̄pō idē inq̄tū idē natū ē semp facere idē. fo.
An sit verꝫ q̄ per p̄sentiā solis solū fit gnō reꝝ. fo.94.c.1.
Utꝝ motꝰ celi sit mēsura hoꝝ iferioꝝ: ⁊ que est cā duratio nis vel corruptionis hoꝝ iferioꝝ. fo.95.co.1.
An corpora celestia sint pꝑter h̄ inferiora. fo.96.co.2.
Utꝝ generatio sit ppetua. fo.96.co.3.
An motꝰ sit ex cōtinuitate mobilis. fo.97.co.1.
An sit cōuersio in hisq̄ sūt a pposito sic̄ i nālib. fo.97.c.4.
Utꝝ ex ppriis p̄ncipiis Arꝫ. possit demonstrari gnōnem nō esse eternam. fo.98.co.3.
Utꝝ an̄ tp̄s fuerit aliqd̄ aut nihil. fo.98.co.4.
Utrū gn̄abilia possint ppetuari fm mām fo.99.co.3.
An cōuertant̄ necio ⁊ semp: ⁊ necio ⁊ ppetuo. fo.99.c.4.
An tēpꝰ sit effectꝰ motus solis in obliquo circulo. f.100.c.2.
Utꝝ sit necesse gnōnē esse eternam fꝫ circulū. fo.100.c.4.
Utꝝ nālr possit pbari resurrectio mortuoꝝ. fo.101.co.1.

Et sic sit finis huiꝰ tabule. vt facilꝰ dubia singula queri possint.

Vincētii Tusci Cesenatis phie pfessoris ad illustrē dn̄m Carpēsez dn̄m Albertū pium.

Epigrāma.

Fuglet appolineus tibi nunc Alberte libellus:
Aurea qui sophie dogmata prisca refert.
Est opus egregium fuluo preciosius auro:
Qui prece vel precio non potuisset emi.
Si diuersa anime migrant in corpora: Pauli
Pectore Aristoteles condidit istud opus.

¶ Domini Pauli Veneti Theologi clarissimi: phi summi ac astronomi maximi Augustiniani libellus quē cōscripsit de compositione mundi Aureus incipit.

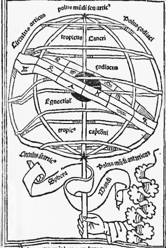

¶ De circulis componētibus mundum: ⁊ quot sunt: ⁊ quo noīe vocent.

Capłm I.

Tractatus de cōpōne mūdi ē p̄videndū qb⁹ circul' celū cōponit. Et vī q̄ .4. sunt circuli p̄ncipales celi.
¶ Primus ē circul⁹ orizontis iacens et trāsiēs per polos mundi: ⁊ p puncta oriētis ⁊ occidētis: ⁊ diuidit in duas medietates. q̄ꝝ vnā ponit supra terraꝫ: ⁊ aliam infra terrā: ꝓpter quā cām iste circulus solet vocari diffinitoꝛ seu determinatoꝛ visus: quia nō sinit nisi partem superiorem celi videri.

¶ Ab isto circulo alius abstrahit ꝯsilis denominationis: cuius vna pars te precedit quocūqꝫ vadas: ⁊ alia subseqꝫ: ⁊ pars p̄cedēs semp inclinat: que aūt retro sequit eleuat. ¶ Hui⁹ circuli sunt duo puncta opposita fixa vnū in dextro ⁊ alterū in sinistro: quo circulo demonstrat terrā esse in medio celi. Quā semp vna medietas celi stat sup terrā: ⁊ alia ĩfra: dr̃a aūt isti⁹ circuli a priori nō ꝯsistit rei ĩmobilitate: q2 iste mobilis: ⁊ alter ĩmobilis dicit: cuilibz tñ correspōdet circulus orizontis: seu diffinitoꝛ visus nuncupatur.

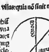

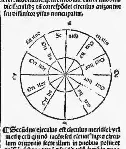

¶ Secūdus circulus est circulus meridiei: vel medij celi qui nō iacēs: sed eleuat⁹ supra circulum orizontis secat illum in duobus polis: et trāsiēs subtus terrā diuidit celū iterū in duas medietates: quarū vnā ponit ad orizontē: aliā ad occidentē. Vocat circulus meridiei: vl' medium celi: quia per illum terminat meridies: ⁊ medium celum.

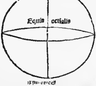

¶ Tertius est circulus equatoris. vl' equinoctialis qui trāsiens per p̄tē oriētis ⁊ occidentis: celū diuidit in alia duo media: quaꝝ vnā ponit ad polum septētrionalē: ⁊ aliā ad polū meridionalē: ⁊ dr̃ circulus equatoris vl' equinoctialis: q2 sole exn̄te i h̄ circulo dies ⁊ noctes in toto mūdo eq̄nt.
¶ Quart⁹ circulus est zodiac⁹ secās circulum eq̄toris p medium in duob⁹ pūctis opposi tis: quoꝝ vnus appellat punctus arietis ⁊ alius p̄ctus pūct⁹ libre: si vn⁹ est i oriēte: ali⁹ est in occidēte ⁊ si vnus i meridie alter est i angulo terre: ⁊

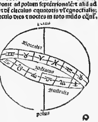

o

qñ sol trãsit p pũcta ista dies adequat̃ nocti. vt dictum ẽ in toto mũdo. Ubi aduertẽdũ ẽ q iste circulus ĩ duo me⁹ diuidit oẽs circulos transeũtes de vno polo ad alteꝝ: qꝛ ipse diuidit in duas sectiões eq̃les: ⁊ eq̃lr declinãtes v̾sus polũ septẽtrionis ⁊ meridiei. Et pũctus declinationis ad ptẽ meridiei est pũct⁹ capcorny: pũct⁹ aũt declinatiõis ad ptẽ septẽtrionis est p̃mus pũctus cãcri. Ista z⁹ pũcta vocant̃ solstitia: qꝛ cũ sol pueniẽs ad vnũ illoꝝ nõ pcedit vltra: sed retrocedit incipiẽs redire ad circulũ equatoris: ⁊ ad duo puncta eqnoctialia. Et declinatio istius circuli ad vtrãq; partẽ. s. meridiei ⁊ septẽtrionis est. z3. graduũ: ⁊ qnquaginta vnius minutorum s̃m consideratiõnem Ptolomei: sed s̃m considerationem probatã ⁊ inuẽtam a Joãne filio Almansoris cum multitudine sapientum in diebus regis Amay nominis est. z3. graduum: ⁊. 35. minutorum. Latitudo autem zodiaci est. iz. graduũ: ⁊ via ecliptica que est via solis transit per medium zodiaci vnam partem ponens ad meridiem: et alteram ad septentrionem.

Preter istos circulos maiores alij designãtur minores in orbe signoꝝ. s. circulus articus: ⁊ circulus antartic⁹ qui describuntur circa polos mundi: quoꝝ vnus dicitur polus articus: scilicet meridiei: ⁊ alter antarticus. vz. septẽtrional̃. Circuli aũt solsticiales dicunt̃ illi q circuiũt pũcta solstitioꝝ. scilz cancri ⁊ capricorny. In orbibus autem planetarum assignantur ecentrici ⁊ ꝯcentrici. Circulus ecentricus est deferens planetam cuius centrum est extra cẽtrum mundi. Et concentricus est circulus equans cuius centrum est centrũ mundi. Epiciclus autem est paruus circulus continens planetam cuius centrum est in circũferentia ecentrici.

Quot sint partes zodiaci: qui gradus: qd minutum. Et q̃re talia signa vocẽt̃ noib⁹ taliũ aialiũ. Cap. II.

Zodiacus diuiditur in. iz. partes: que signa. iz. celi dicuntur. s. Aries: Thaurus: Gemini: Cãcer: Leo: Uirgo: Libra Scorpius: Sagittarius: Capricornius: Aquarius: ⁊ piscis: ⁊ vnumquodq; istorum signorum: diuiditur in. 30. partes: que dicuntur gradus: ⁊ iterũ quilibet gradus in sexaginta minuta: ⁊ quodlibet minutum in sexaginta z^a: ⁊ z^a in sexaginta tertia: et sic vsq; ad decimam: ⁊ non vltra: et sicut res interdum denominatur a suo effectu: vt lucerna a luce: ⁊ domificator a domo: quandoq; vero a similitudine: vt homo pictus ab homine. Ita hec signa tam ratione similitudinis q̃ effectus: has denominationes sumpserũt.

Primum igitur signum dicitur Aries: quia prima pars zodiaci magis assimilatur arieti: ⁊ magis habet imprimere: ⁊ operari super arietes: ⁊ alia animalia consimilis speciei: ⁊ hoc virtute stellarum quibus aries celestis dicitur compani. In cornibus enim ponuntur due stelle lucide que dicuntur sarthay. In venere vero tres parue lucide dicte Albuthon.

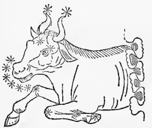

Secũdum signũ est Thaurus: qꝛ scd̃a pars zodiaci est similis illi: ⁊ super thauros: ac ceruos ⁊ bubalas ⁊ alia animalia illis similia habet imprimere ⁊ operari. In fronte istius sunt sex stelle que dicunt̃ pleyades: ⁊ in pectore alia que vocat̃ cor thauri.

Tertium signum dicitur gemini in forma humana: et 3us pro magis hominibus assimilatur et supra significationem et impressionem in specie hominis: et alias species homini similes. In capite istius stelle tres que propinque quod dicitur albegat in pedibus vero sunt due que dicuntur ancacha: et quia gemini habent duo capita due stelle assignantur: quarum una dicitur caput canis et alia caput subsequens geminorum.

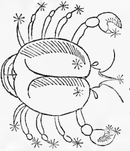

Quartum dicitur cancer: quia quarta pars zodiaci. figura stelle ipsius assimilatur cancro: et quia habet operari et imprimere super cancros: et alia animalia dure teste: et in isto ponuntur due stelle equalis magnitudinis que dicuntur oculi cancri.

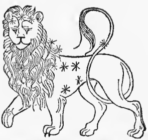

Quintum signum est leo 5us pars zodiaci. figura suarum stellarum magis assimilatur leoni: et propter impressionem illius super leones: et omnia animalia ferocia et rapacia et audacia: sicut leopardus et similia in capite illius ponuntur due stelle que iterum dicuntur ancatha: in oculis vero due alie dicte circupb: et in pectore sunt quatuor stelle lucide expanse septentrionales dicte albagem: quarum una est cor leonis: in cauda vero eius est una stella dicta ascarpha.

Sextum signum est virgo. quia est pars sexta zodiaci figura stellarum est magis similis illi: et propter significationem et effectum. hoc enim signum duabus aliis designatum significat virginitatem: et super omnes res puras et nitidas et incorruptas habet operari.

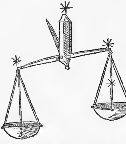

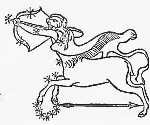

¶ Septimum signum est libra: septima pars zodiaci: figura suarum stellarum libre assimilantur: et quia significat pondera equitatem et iustitiam: per istam partem apparet vna via fulta stellis que distendit ad partem meridiei: et sic vsque ad polum septentrionis cuius latitudo est secundum Albumasar ab 8° gradu libre vsque ad 3m gradum scorpionis: hanc autem vocant astrologi viam combustam: nalles vero galaxiam: siue viam luminosam.

¶ Nonum signum est sagittarius secundum vnam partem est homo et secundum aliam quadrupes tenens arcum: et sagittam in manu quasi comminans: et significat ariolos et ballistarios monstra et miracula: et res admirabiles. significat etiam terrorem a longe venientem: et omnes res a longe percutientes et vulnerantes sine verbo sine facto. Item signum componitur ex tribus stellis que dicuntur oculus cauilla et sagitta sagittarii.

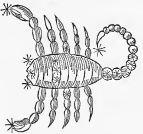

¶ Octauum signum est scorpio: quia octaua pars zodiaci habet stellas oppositas ad formam illius et significat scorpionem. et alia animalia consimilia nature. In pectore illius est vna stella lucida et rubea que vocatur cor scorpionis: et in cauda vna alia que dicitur cauda scorpionis: due igitur stelle dicuntur aculeus scorpionis.

¶ Decimum signum est capricornius. et decima pars zodiaci assimilatur illi et significat capras: et alias bestias illius similitudinis.

¶ Undecimum signum est aquarius ad similitudinē ⁊ figuram vnius rustici erecti super pedes suos cum vno vase aque spargētis: ⁊ videt̄ iste rusticus esse quasi dominus aquaꝝ: ⁊ hēc curaꝫ reꝝ quibus aqua necessaria est sic ad animātiū necessitatē: vt ad potādū: ⁊ ad alios vsus. ¶ Ex quo seq̄t̄ q̄ significat flumia: fontes: maria: ⁊ aquas: irrigātes terrā. ⁊ ꝯīter fossas ⁊ lacunas aquaꝝ. ⁊ q̄ habet officium humectandi ⁊ irrigādi terrā: ⁊ hoc vt cultores possint fodere terrā: ⁊ seminare vt fructus colligāt ad nutritionem sui ⁊ alioꝝ.

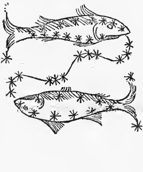

¶ Duodecimum signum est pisces: duodecima pars zodiaci. figura suarum stellarum assimilat̄ duobus piscibus: ⁊ significat pisces ⁊ omnem vsum aquarū. In ore istius est vna stella que vocat̄ os piscis meridiani: ⁊ in pectore vna alia que vocat̄ cor piscis. ¶ Ex p̄dictis sequit̄ p̄mo. q̄ dictoꝝ signoꝝ vndecim sunt figurata figuris aīaliū: ⁊ vnū hꝫ figuraꝫ iusticie. s. bilācis: vel libre. ¶ 2° seq̄t̄ q̄ eoꝝ que sunt figurata figuris aīaliū. 4. hn̄t figurā humanam sicut gemini. virgo: aquarius: ⁊ p̄ncipiū sagittarij: ⁊ quinq: hn̄t figuram quadrupedū. vꝫ. Aries: Thaurus: Leo: Capcorni⁹ ⁊ in fine sagittari⁹: que sm̄ aliquos dicit̄ pars equi: sm̄ alios pars thauri.

¶ Talium signorum quedam sunt masculina: quedam feminina: quedam communia. Et vltra signa. 12. animalium zodiaci reperiuntur alia signa animalium: sicut vultur ⁊ Ursa ⁊c.

Cap. III.

Horum signoꝝ sit hec prima distinctio: q̄ que sunt masculina diurna: que femina nocturna: Aries est signum masculinum ex signis diei: ⁊ thaurus signum femininum ex signis noctis: ⁊ successiue ꝯtinue masculinum succedat femino: ⁊ econtra. Ita q̄ nunq̄ duo signa imediata sint masculia: nec duo imediata sint femina: sed semp iter duo masculina sit vnū femininuꝫ. ⁊ ceōtra: q̄ꝛ ex duob⁹ masculis nihil generat̄: neqꝫ ex duobus feminis: sed bene ex masculo ⁊ femia ꝯiūctis: Sex ergo signa sunt masculina. s. aries: gemini: Leo: Libra Sagittarius: ⁊ Aquarius. Sex vero sūt feminina: vt Thaurus: Cancer: Uirgo: scorpius: Capcornius: pisces. ¶ 2ª distinctio. signoꝝ quedā sunt mobilia: quedam fixa ⁊ quedā cōmunia: aries est signuꝫ mobile. Thaurus fixū ⁊ gemini cōe: Cācer mobile Leo firmū: ⁊ Uirgo cōe: ⁊ sic ꝯīter vsq̄ ad finem. ¶ Ex q̄bus sequit̄ signa masculina significare oēs res masculinas: ⁊ femina oēs res feminas ⁊ firma oēs res stabiles: ⁊ mobilia res mobiles: ⁊ cōia res cōiter se hn̄tes. ¶ 3ª distinctio. signoꝝ quedaꝫ sunt septētrionalia: vt Aries Thaurus: Gemini: Cācer: Leo: Uirgo Quedā meridionalia. vt libra: scorpi⁹: sagittarius: capcornius: aquarius: ⁊ pisces. Et hec aīalia cōiter tenēt partem iferiorem: vtputa pedes reuolutos versus meridiem. In qua respectu septētrionis sūt pauce stelle. Cācer tn̄ pedes tenet per oppositum hincinde quasi ineptus ad standum ad modum alioꝝ aīaliū. Scorpio aūt sm̄ partē anteriorē vertit̄ parumper parti septētrionis: quasi se volēs vertere ad illaꝫ partē: ⁊ ascēdere versus ipsam: partē aūt posteriorem. s. caudā vertit ad partē meridiei: licꝫ aculeus caude vertat̄ ad partē septētrionis. Pisces vero parūper eleuāt capita versus partem septētrionis: ⁊ caudas declinant ad partem meridiei. ¶ 4ª distinctio. signorū quedam sunt dextra: ⁊ quedam sinistra: signa dextra sunt illa que sunt in dextra parte celi: vtputa septentrionali: sinistra autem que sunt in sinistra. s. in meridionali. vn̄ medietas septentrionalis celi dicit̄ pars superior: ⁊ dextra celi: quia aliam zodiaci tenēt partem superiorem: ⁊ dextraꝫ versus septētrionē: ⁊ q̄ꝛ in ea parte sunt plures maiores ⁊ nobiliores stelle. Meridionalis autem est pars sinistra ⁊ inferior: q̄ꝛ aīalia zodiaci tenēt pedes reuolutos ad illam: ⁊ q̄ꝛ in illa sunt pauciores minores: ⁊ impotētiores stelle.

¶ Intelligendum q̄ pter figuras animaliū que sunt signa zodiaci sunt alie extra illas figuras: sicut est vultur volās & vultur cadens: vultur volās habet alas apertas: quasi semper volans: & significat non solū vultures sed aqlas: & falcones: grifones: ancipitres: & alia aīalia alti volatus: vultur cadens tenet alas clausas: quasi dispositas ad cadendū: & significat aues ppe terram volantes.

¶ Reperit etiam in celo vrsa maior & vrsa minor

¶ Et figura rustici custodiētis currum qui vocat bootes.

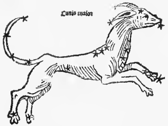

¶ Et figura vnius venatoris: qui dicit orion cui⁹ vna stella vocatur humerus orionis dexter: et alia humerus orionis sinister: tertia pes orionis.

¶ Item figura equi alati: et figura corui: et figura galline.

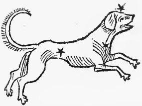

¶ Et figura duorum canum maioris et minoris posita ad pedes geminorum retrosequens ostendens signum obedientie: et hec posset esse causa fidelitatis: et obedientie canis ad homines.

Et ēt fig^a hoīs serpētē ī manu tenētis: q vocaṫ ſpētari^9.

Et figura decolātis tenētis in vna manu gladiū ⁊ ī alia caput hoīs abſciſſū. Jtem figura magni ſpētis circa polū septētrionis circūuolutī hñtis caudā ad ptem meridiei.

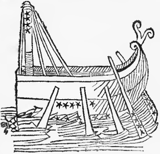

Et figura altario tēpli que est in sagittario.

Hec ēt figura nauis ā mūdi elōgata a meridiei polo õſignata ſtellis: c^9 ſupiora ſūt reſpiciētia ptē ſeptētrionis: vt arbor vellū ⁊ caſtrā: pupis: themō āt ſiue caris reſpiciūt ptē meridiei. Ex qb^9 ſeqṫ ꝑ ptē celi ſeptētrionalē eē ptē nobiliorē: tū qꝛ cōiter ps nobilior fig^e celi vtitē ad illā: tū qꝛ cū ī vniuerſo nō ſint niſi. 48. figure. 27. ſūt ī pte ſeptētriōis: ⁊ 21. ī pte meridiei. 2° ſeqṫ ꝙ vna ⁊ eadē fig^a ſignat plēs ſpēs aīaliū: qꝛ cū ſpēs aīaliū plēs ſint figuris celi: aliq̄ eēt ſpēs aīaliū ā hñs ī celo ſignificatorē: qđ eſt icōueniēs pp depēdētiā eēntialē mūdi iferioris ad mūdū ſupiorē. vñ fig^a corui nō ſolū coruos ſignat: ſꝫ ēt corbaſtrellas: cornicolas picas gazolas: ⁊ alias tal' gnīs aues. ſīr ſigna galine celi nō ſolū galinas ſignat: ſꝫ ēt faſtanos: pdices: ⁊ alia tal' gnīs comedētia grana. Canis ēt celeſtis: canes terrenos vulpes: lupos: ⁊ talia ſignificat: ⁊ ꝯſiter dicaṫ de alijs ſm figuras celi que videnṫ in ſphera corporea a ſapientibus facta ad exemplar octaue ſphere.

Quot ſūt plāete: ⁊ planete quot circulos hñt: ī qb^9 moueanṫ: ⁊ qd ecētric^9 circulus: qd deferēs ⁊ epiciclus: ⁊ an motus ſol' dñat a motib^9 alioꝝ planetaꝝ. Cap. IIII.

Sub zodiaco ⁊ ſignis ei^9 moueṫ planete 7^{cm}. vꝫ. ſaturnus iuppiter: mars: ſol: ven^9: mercuri^9 ⁊ luna: ⁊ glꝫ iſtoꝝ hꝫ triplicē circulū in q̄ moueṫ pter ſolē .ſ. ecētricū ⁊ deferētē ⁊ epiciclū.

Ecētric^9 dr̄: qꝛ cētꝝ ei^9 ē ex cētꝝ mūdi. deferēs vō ab effectu: qꝛ defert planetā: hui^9 vna ps eſt remotior a terra q̄ dr̄ aux: ⁊ altera ppinquior q̄ dr̄ oppoſitum augis.

Jtē iſte circul^9 defert planetā ab occidēte ī oriēs: videm^9. n. planetā moueri de ariete ad thaurū: ⁊ de thauro ad

gemini: ꝛ ð gemini ad cācrū: ꝛ de cācro ad leonē ꝛ ſic vltra poſt quē motū appꝫ planeta ī oriēte ſiḡ orietl iq̄ p̄ mouebaſ exiſtente in occidēte.

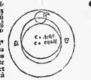

¶ Epiciclus ē pu̾ circul⁹ eu⁹ cētꝫ ē ī circūferētia ecētrici: ꝛ dr ēt deferens planetā: qꝛ cētꝫ planete ē ī circūferētia epicicli: ꝛ nō ſolū mouet ad motū ecētrici: ſꝫ ēt ad motum epicicli: ecētric⁹ tñ dr deferēs ſimplr. qꝛ differt tā epiciclū q̄ꝫ planetaꝫ: qñ igiē planeta eſt ī pte ſupiori ſui epicicli vr̄ minor: ꝛ dr̄ direct⁹: qꝛ mouet v̄ſus ptē oriētis: qñ vo ē ī pte īferiori vr̄ maior: ꝛ dr̄ retrogradus: qꝛ vadit v̄ſus ptē occidētis: qñ āt īcipit dſcēdere v̄ſus ptē īferiorē. ita ꝙ ſi appet moueri dr̄ ſtationari⁹ ſtatōe p̄ma. Et qñ iteꝝ īcipit aſcēdere v̄ſus ptē ſupiorē. Ita ꝙ ēt vr̄ nō moue ſri iteꝝ vocat ſtationari⁹ ſtatione z^a. Intelligēdū tñ ꝙ Alphraganus pōīt lunā ī pte ſupiori ſui epicicli moueri v̄ſus ptē occidētis: in īferiori v̄ſus ptē oriētis. ex q̄ ſeqē motum lune in ſuo epicicio eſſe diuerſuꝫ a motu alioꝝ planetarū ī ſuis epiciclis. ¶ Notāter dixi in p̄n: quēlꝫ planetā pter ſolē hr̄e ecētricū ꝛ epiciclū: qꝛ ſol hꝫ bꝫ ecētricū: ſꝫ no epiciclū cū nūq̄ꝫ appeat direct⁹: nec retrogradus: nec ſtationari⁹ more alioꝝ planetaꝝ ſtādo aſcēdēdo: vl deſcēdēdo: ex quo ſeqē cētꝫ ſol̾ eſſe ī circūferētia ſui deferētis.

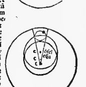

¶ Circa p̄dcā ē notāda dr̄ia mot⁹ ſol̾ a motib⁹ alioꝝ planetaꝝ ī zodiaco. qm̄ circulus deferēs ſolē vadit p mediū zodiaci: nō declinās ad ſeptētrionē nec meridiē: ſꝫ deferētiū planetaꝝ aliqs declinat ad pte ſeptētriōis: ꝛ aliqs ad ptē meridiei: q̄ qdē dclīatio ꝛ elongatio a via ſol̾ a zodiaco dr̄ latitudo planete: ꝛ ē ſex graduū ad ptē ſeptētrionis: ꝛ ſex ad ptē meridiei. videm⁹. n. aliquē planetā elongatū a via ſol̾ vno gradu v̄ſus meridiē: vl ſeptētrionē: ꝛ aliquē duob⁹: ꝛ aliquē trib⁹: ꝛ aliquē. 4. ꝛ aliquem. 5. ꝛ aliquem ſex. ꝛ nunq̄ꝫ plus. igr̄ q̄ꝫ dclīatio ē ſolū ſex graduū: ꝛ pn̄r āplitudo toti⁹ zodiaci ē. 12. graduū. ¶ Ex p̄dictis ſeqē p̄ nullum planetaꝝ egredi zodiacū ad ptē ſeptētriōis vl meridiei: ſꝫ illū eē ſeptētrionalē vl meridionalē: ſi fuerit in pte ſeptētrionis vl meridiei. ¶ z⁹ ſeqē ꝙ vnuſqſq̄ꝫ deferētiū planetaꝝ ſupra vl īfra ſolē itcrſecat viam ſolis in duob⁹ punctis oppoſitis quoꝝ vnus eſt caput ꝛ alius dr̄ cauda draconis in qb⁹ eclipſanē ſol ꝛ luna.

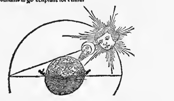

¶ Un̄ obſcuratio ſol̾ ꝛ lune īcipit. 12. gradib⁹ lōge a capite: ꝛ cauda draconis: qꝛ ſol ꝛ luna īcipiūt ab ide approximari ꝛ piūgi ī ill̾ duob⁹ pūctis. ſi. n. adequerim⁹ lunā ꝛ ſolē iueniētes eos. 12. gradib⁹ elōgatos a capite ꝛ cauda draconis pcipiem⁹ obſcurari. 12. ptē ſol̾: ꝛ ſi iuenerim⁹ illos. 11. gradibus elōgatos ab ill̾ pūctis obſcurabiē. 11ª. ps ſol̾: ꝛ ſic pn̄r vſq̄ꝫ ad vnū graduū. Ita ꝙ ſi iuenerim⁹ ſolē ꝛ lunā ſex gradib⁹ elōgatos ab ill̾ pūcti obſcurabiē medietas ſolis: ſi vo erūt piūcti capiti aut caude ī eodem pūcto obſcurabitur totus ſol.

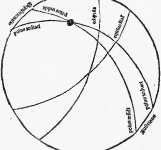

eclipſis lune

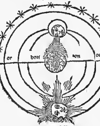

eclipſis ſolis

¶ Sole aũt exñte in capite draconis ⁊ luna ex opposito i eodẽ gradu cũ cauda est eclipsis lune: ⁊ h signũ ꝙ iter solẽ ⁊ lunã ẽ aliqđ corp⁹ opacũ mediũ ĩpediẽs trãsitũ lumis sol' ad lunã. ¶ 3⁹ seqᷓ planetas eẽ stellas erraticas: ⁊ astra zodiaci eẽ stellas fixas: qꝛ planete errãt a via sol': ⁊ inicez appropinqᷓnt ⁊ elõgãᷓ stelle aũt signoꝝ: sẽp eqᷓlr ĩncẽ distãt: sic pꝫ ad expiẽtiã i sex stell' q̃ ꝓpleiades appellãᷓ. Nõ iõ dr̃r fixe: qꝛ nõ mouẽᷓ ad motũ graue spe: sꝫ solũ ꝓp cõtinuã eqᷓlitatẽ distãtie ⁊ ꝓpiqᷓtatis. ¶ 4⁹ seqᷓ tõ planetas ꝙ astra zodiaci moueri circa ꝓpriũ cẽtrũ. sol. n. ita mouẽᷓ vt dicũt sapiẽtes ꝓp maiorẽ operationẽ: luna ẽt: qꝛ alr diuersificaretᷓ imago lune q̃ ad visionẽ: qꝛ aliqñ apperẽt illi⁹ pedes sursũ: ⁊ facies deorsũ. ¶ Ex qᷓb⁹ seqᷓ. ꝙ ita ẽt aly planete mouẽᷓ ⁊ astra zodiaci. vñ qdã sapiẽtes posuerũt stellas fixas moueri decẽ gradibus v̄sus oriẽtẽ: ⁊ retrogradã do decẽ alys v̄sus occidentẽ. Ex q̃ ꝯcludiᷓ q̃lꝫ stellaꝝ fixaꝝ hr̃e, vnũ puũ circulũ in q̃ moueᷓ q si fuerit creat⁹ deorsũ in sursũ: stella ascẽdit ⁊ descẽdit i illo ꝑ appropinqᷓtionẽ ⁊ elõgatõez a terra: sꝫ h a nullo ꝯcediᷓ. si ãt fuerit ꝑ trãsuersũ iacẽs stella mouẽᷓ i illo v̄sus septẽtrionẽ ⁊ meridiẽ: ⁊ h est pole: qꝛ sapiẽtes dicũt caput cãcri moueri v̄sus septẽtrionẽ ⁊ meridiẽ q̃ dato oꝫ caput capcorny ꝓpositũ seqᷓ: ⁊ ꝯr̃r si caput arietis mouẽᷓ v̄sus septẽtrionẽ caput libꝛe mouẽᷓ v̄sus meridiẽ: ⁊ ꝭm hãc viã q̃lꝫ tal' stella hꝫ puũ circulũ: ab illo discõtinuũ in quo mouẽᷓ versus oriens: ⁊ occidens: septẽtrionẽ ⁊ meridiem.

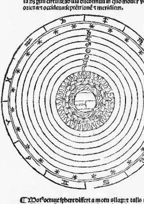

¶ Mot⁹ octaue sphere differt a motu aliaꝝ: ⁊ talis mot⁹ quõ imagineᷓ: ⁊ q̃lꝫ planetaꝝ cuius coloris sit: ⁊ quib⁹ dñineᷓ: ⁊ cuius virtutis sit. Cap. V.

His intellectis pꝫ celũ ꝯponi ex octo stellati spẽs: q̃ꝝ octaua ꝭꝫ ptho^m: ⁊ alios sapiẽtes dr̃ moueri ab oriẽte i occidẽs motu toti⁹ celi: vel ꝓmi mobilis ab occidẽte i oriẽs motu ꝓpo cẽtũ annis vno gradũ faciẽdo ꝯplerã reuolutionẽ. 36000. ãnoꝝ. quã ph̃i vocauerũt ãnũ magnũ: gradus aũt ẽ 360 ps celi ꝭꝫ circulos maiores. Et qꝛ nõ cogsciᷓ q̃titas mot⁹ alic⁹ mobil' nisi per

ꝯpationẽ ad rẽ qescẽtẽ. Jõ si volum⁹ scire q̃titatẽ mot⁹ 8^e spe ad ptẽ occi^{tis} oꝫ nos ponere vnũ circulũ fixũ ꝑ termio quẽ vocam⁹ orizõta ꝑ ꝯpationẽ

ad quã sciẽᷓ h⁹ mot⁹. si ãt volumus scire: ⁊ mẽsurare motũ 8^{ue} spe ad ptẽ oriẽtis q ẽ cẽtũ ãnis vno gdu: oꝫ imagiari supra 8^{am} sperã vnã aliã imobilẽ sibi ꝯsimilẽ i q̃ ponãᷓ sigᷓ imagiata mobilia. s. Aries thaur⁹ ⁊c. Jta ꝙ si nos volum⁹ motũ capit' arietis mẽsurare ⁊ cogscere: q nõ sepaᷓ a circulo eq̃toris ꝯtinue moto cũ 8ª spa: sciem⁹ h i spa supiori fixa imobili a capite ariet' fixo i eq̃tore imobili q ẽ imagiat⁹ i spa. ¶ 7ª spa ẽ orbis saturni c⁹ ẽ color terre⁹ palidus plũbeus: ⁊ significat laboratores terre: ⁊ lapidũ q̃ꝝ dr̃ de⁹: qꝛ tardus ẽ: signãt laborẽ tribulationẽ ⁊ angustiã: est ẽt fridus siccus diurnus cõplens cursum suũ in orbe signoꝝ. 29. annis. ⁊ qnqꝫ mẽsibus: ⁊ qndecim diebus: ⁊ poniᷓ eẽ dñs capcorny: ⁊ aq̃ry. ¶ 6ª sphera est orbis iouis cuius color pulcher est clarus ⁊ lucidus. ideo significat religiosos ⁊ magistros sectarum ⁊ legũ dei: significat etiã pacẽ ⁊ cõcordiã: ꝓpter quã significationẽ dr̃ deus pacis poniᷓ etiã calidus humidus tempat⁹ masculinus diurnus dñs sagitary ⁊ piscui perficiens cursũ suũ in orbe signoꝝ annis. ii. mẽsibus. 10. ⁊ q̃si dieb⁹ decẽ. ¶ 5ª sphera est orbis Martis cuius color est rubeus ad istar eris: in quo colore videᷓ quasi mixt⁹ sanguis. Jdeo significat armatos milites ꝓlia effusionẽ sanguinis: ⁊ oĩa gñia armoꝝ: ꝓpter quoꝫ cãn dr̃ de⁹ belloꝝ: ⁊ poniᷓ calidus siccus masculinus diurnus dñs arietis: scorpionis ꝑficiẽs cursũ suũ i orbe signoꝝ ãno vno. mẽsib⁹ decẽ dieb⁹ fere zz^{bꝫ}. ¶ 4ª spa ẽ orbis solis sua maxima luce mũdũ totũ illuminãtis sicut lucerna domũ: cuius color est rubeus ad instar auri: et significat imparatores ⁊ reges: poniturqꝫ calidus siccus masculinus diurn⁹ deus dñoꝝ: ⁊ dñs Leonis cõplẽs vno anno cursũ suũ in orbe signoꝝ. ¶ 3ª sphera est orbis veneris. cuius aspectus est delectabilissimus visui: hec stella quasi familiare videᷓ sẽp solẽ associans: qñqꝫ ꝑcedẽs: ⁊ qñqꝫ subsequens: nec plus q̃ꝫ 44^{or} gradibus elongaᷓ a sole et post redit ad ipsum: et poniᷓ frigida humida femina nocturna significãs mulieres: pulchritudinẽ ⁊ oĩs ornamenta: significat etiã solatia ludos iocũditatem cãtilenas: ⁊ oĩa genera instrumentoꝝ. Jtẽ significat hystriones ioculatores ⁊ omne gen⁹ luxurie. Jõ fuit vocata dea Amoris dñaqꝫ thauri ⁊ libre ꝑficiens cursũ suum in orbe signorum anno vno. ¶ 2ª sphera est orbis Mercury qui est masculinus diurnus colorat⁹ colore ꝑmixto raro visus ꝓpter suã paruitatẽ: ⁊ sẽp cũ sole vadit: cum ab illo nõ elongeᷓ nisi. 20. gradibus: ⁊ post ad ipm reuertiᷓ significatqꝫ scriptores notarios: iudices: rectores: arismetricos pictores: designatores: sculptores: ⁊ varia genera coloꝝ: significat etiam omnẽ subtilitatẽ: ⁊ ingeniũ animi. Jdeo diciᷓ deus eloquentie ⁊ artis: ac dominus geminorum ⁊ virginis: complens cursum suum in orbe signoꝝ anno vno. ¶ Pria sphera est orbis lune: cui⁹ color est albus ad instar argenti. hec stella videᷓ habere in se vmbrã humanam significans itinerãtes ⁊ viatores discurrẽtes per terram: ⁊ per aquam deferẽtes dispositiones vnius ad alterũ: poniturqꝫ frida humida femina nocturna dea mutabilitatis ⁊ dña cãcri ꝑficiẽs cursum suũ in orbe signorum diebus. 29. ⁊ fere horis octo. ¶ Jstis octo spheris celestibus nõ sunt plures stellate: quaꝝ denoĩatio numeralis data est: ꝭm nos: ⁊ nõ quo ad nãm: qꝛ orbis signoꝝ ordine nature ẽ ꝓma sphera: ⁊ orbis saturni 2°: ⁊ sic ꝯsĩter vsqꝫ ad lunã q̃ ẽ vltima q̃ ad nãm: ꝯ aũt q̃ ad nos orbis lune est

p̄ma spa: ⁊ orbis signoꝝ est vltima. sunt tñ p̄ter spas celestes .4. elĩares nõ h̄ntes astra. p̄ma spa est elm̄ ignis imediatũ ipe lune: subtile: leue: calidũ: siccũ. 2ᵘˢ imediata igni ē elm̄ aeris: calidũ humidũ subtile leue: min⁹ tñ q̄ȝ ignis. 3ᵘˢ imediate aeri est elm̄ aq̄ frigidũ humidũ graue ⁊ ponderosum. 4ᵘˢ imediata aq̄ est elm̄ terre: frigidũ siccũ durum: graue magis q̄ȝ aqua. ¶ Ex predictis sequit̄ q̄ lȝ oia elementa sint ɔ̄ria: non tñ equalr̄. p̄mũ pȝ: q̄ȝ nulla sunt duo elta que non h̄eant q̄litates ɔ̄rias: 2ᵐ simr̄: q̄ȝ aliq̄ elta sunt simplr̄ ɔ̄ria: illa .s. que nõ ɔ̄ueniunt in aliq̄ q̄litate p̄ma. vt ignis aer: aqua ⁊ terra. Aliqua võ sunt ɔ̄ria s̄m quid: illa .s. que ɔ̄ueniũt in aliqua qualitate: vt ignis ⁊ aer: aer ⁊ aqua: aq̄ ⁊ terra post quã nihil penit⁹ repit̄ nisi centrũ magnitudinis eius: q̄d est centrũ mũdi ¶ Sed intra sunt lapides p̄ciosi s̄ȝ oia accñtia elemẽtoꝝ: ac etiã minere metalloꝝ septẽ .s. aurũ: argentũ es: argẽtũ viuũ: stannum: plumbũ: ⁊ ferrũ. Sunt etiã alie minere vt sulfuris ardẽtis semper: ⁊ nõ ardẽtis semp: sed nutriẽtis aliq̄n fumũ aliq̄n flãmam sup faciẽ terre: supra võ terrã sunt aialia: ⁊ plãte s̄m diuersa accñtia: ⁊ p̄prietates elemẽtoꝝ. ⁊ hoc in ea parte que ẽ discoop̄ta aq̄s v̄sus septẽtrionẽ. ¶ Circa võ terrã vndiq̄ȝ est mare maius: q̄d q̄dã vocãt occeanũ: cui⁹ terminũ ⁊ finẽ nunq̄ȝ aliq̄s ɔ̄tinuenit: in quo sunt multe insule p̄ue ⁊ magne h̄itate ⁊ non h̄itate. ¶ Ex hoc mari v̄sus p̄tẽ occidentis egredit̄ vnũ grãde brachiũ maris dc̄m mediterraneũ q̄d sup terrã discoop̄tã igredit̄: ⁊ circũuolutũ orbiculariter ad modũ serpẽtis p̄ illã trãsit: sepat̄ a p̄te occidentis ⁊ trãsit p̄grediẽs per terras romanoꝝ: ⁊ p̄grediẽs ad partẽ oriẽtis reuoluit̄ ad p̄tẽ septẽtrionis: in quo loco finitur: in cuius terĩo atq̄ȝ fine posita est mundi nobilissima Ciuitas Venetiarum.

¶ Unũq̄dq̄ȝ gñabile habet determinatã p̄iodum: cum sol sit causa equalitatis: ⁊ inequalitatis dierũ: ac ẽt per suum motum ⁊ morã nõ sinit zonã adustã esse sub eq̄tore: similitudis quoq̄ȝ ⁊ dissilitudĩs tẽpoꝝ est causa: ⁊ vt sint due hyemes: ⁊ due estates alicui regioni est causa. Cap. VI.

EX quatuor elĩis non gñat̄ aliq̄d p̄petuũ: s̄ȝ solũ h̄ns determinatoꝝ p̄iodũ: sicẽ hõ d̄r viuere septuaginto annis: ⁊ equus triginta: et thaurus i fortitudĩe ⁊ p̄speritate .v. annis: ⁊ sic de alijs: s̄m motũ sol' in orbe signoꝝ: a quo motu diurno: ⁊ p̄p̄o dicunt̄ fluere anni: mẽses: dies: ⁊ hore: ac etiam hyems: ⁊ estas.

¶ Ad quoꝝ inuestigationẽ sit hec p̄ma ꝓ. sol p̄ suũ motũ ⁊ morã est cã equalitatis ⁊ inequalitatis dieꝝ ⁊ noctiũ. p̄batur. Nã cũ mora quã sol fac̄ sup nostrũ orizontẽ det nob diẽ: ⁊ quã fac̄ ex altera parte det nobis noctẽ. igit̄ dies erit eq̄l' nocti: si more erunt eq̄les: vt in p̄mo pũcto arietis: vel libre. Et dies erit ineq̄lis nocti: si more erũt ieq̄les: vt a p̄ pũcto arietis: vsq̄ȝ ad finẽ v̄ginis vbi dies sunt maiores noctib⁹: lȝ a p̄ pũcto libre vsq̄ȝ ad finẽ pisciuȝ: vbi noctes sũt maiores dieb⁹. p̄portionalr̄. n. sic crescũt dies: decrescũt noctes. ⁊ eꝫ. Itẽ si fiat accessus v̄sus polũ: vsq̄ȝ quo h̄eat̄ p̄m⁹ pũct⁹ cãcri: sole exñte in illo h̄ebim⁹ modicũ noctis: ⁊ multũ diei: si aũt h̄ebit̄ p̄mus pũct⁹ capcorni sole exñte i illo h̄ebim⁹ q̄si nihil diei

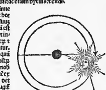

⁊ tota alia reuolutio erit nox. Si aũt fiat accessus: vltra in tm̄ q̄ h̄eam⁹ capcorniũ ⁊ sagittariũ sub terra: q̄ȝ nõ h̄ebim⁹ vnus sine altero: sole exñte in illis h̄ebim⁹ noctem ɔ̄tinue duob⁹ mẽsib⁹. Et sole exñte in opposito: vt i cãcro ⁊ geminis que ibi nõ occidẽt sup terrã ɔ̄tinuo h̄ebim⁹ diẽ duob⁹ mẽsib⁹: ⁊ alia signa eleuabunt̄ ⁊ occidẽt: in quoꝝ oi reuolutione h̄ebim⁹ diẽ ⁊ noctẽ. Ubi aũt moti fuerim⁹ magis vltra v̄sus polũ. In tãtũ q̄ h̄eam⁹ scorpionẽ: sagittariũm: capcorniũ: ⁊ aq̄riũ semp sub terra: h̄ebim⁹ semp thauꝝ: gemini cãcrũ ⁊ leonẽ sup terrã. vñ exñte sole i illis quatuoꝝ signis erit nob ɔ̄tinue nox .4. mẽsib⁹: ⁊ sole exñte in .4. signis oppositis .s. thauro geminis cãcro ⁊ leone h̄ebimus ɔ̄tinue mẽsib⁹ .4. diẽ: ⁊ tũc piscis aries libra ⁊ v̄go orient̄ ⁊ occidẽt: in quoꝝ q̄lȝ reuolutõe h̄ebim⁹ diẽ ⁊ noctẽ. Et si moti fuerim⁹ adhuc plus vltra: itm̄ q̄ h̄eam⁹ sp sex signa meridionalia sub terra .s. a p̄n° libre vsq̄ȝ ad finẽ pisciũ sole exñte i illis h̄ebim⁹ sex mẽsib⁹ noctẽ ɔ̄tinuã: ⁊ sex signa septẽtrionalia opposita. vȝ. a p̄n° arietis ad finẽ v̄ginis stabunt nob semp sup terrã in q̄b⁹ exñte sole diem h̄ebimus sex mẽsibus: ita q̄ q̄n sol erit in p̄ pũcto arietis: tũc icipiet nobis dies: ⁊ q̄n ptrãsierit arietẽ: ⁊ thauꝝ veniẽs ad finem geminoꝝ erit nob meridies: q̄n võ ptrãsierit cãcrũ ⁊ leonẽ p̄ueniẽs ad finẽ v̄ginis ɔ̄plebit̄ nob dies. Itẽ q̄n fuerit in p̄mo pũcto libre icipiet nobis nox: ⁊ ptrãsiẽs librom et scorpionẽ ad finẽ sagittarij erit nob medio nox: q̄n võ pertrãsierit capcorniũ: aq̄riũ ⁊ pisces veniẽs ad p̄mũ pũctuȝ arietis cõpleta erit nobis nox: ⁊ icipiet dies altero. vbi pȝ q̄ sol in toto isto t̄pe pambulat oia signa .12. ptransiẽs illa in trecẽtis sexagintaq̄ȝ dieb⁹: ⁊ sex horis: quo t̄pe i loco illo solũ vnũ diẽ h̄ebim⁹ ⁊ vnã noctẽ: ⁊ in isto loco voluet̄ celũ cum oibus stellis suis ad istar mole: neq̄ȝ eleuabitur neq̄ȝ occidet aliqua pars celi: in quo loco h̄ebimus polum directe sup caput per punctũ qui dicitur zenit.

¶ 2ᵃ ꝓ. sol p̄ suũ motũ ⁊ morã n̄ sinit zonã adustã ẽẽ sub eq̄tore: sed sub p̄ pũcto cãcri vel capricorni. p̄ma pars pȝ. q̄ȝ sub eq̄tore oi tẽpore dies eq̄nt̄ noctib⁹: ⁊ tempat̄ ibi frigiditas tem noctis calitas diei. ⁊ eꝫ. p̄p eq̄litatẽ illaꝝ q̄lutatũ: ex quo tm̄ morat̄ sol sup terrã: q̄ntũ sub terra. ⁊ econtra. Vñ Alphraganus .6ª ca°. ponit q̄ locus ille est h̄itatus Et Auicẽna ac Joãnes damascen⁹ dicũt locũ illũ omnib⁹ alijs esse magis tẽpatũ. ¶ 2ᵃ p̄s ꝓnis seq̄t̄ ex p̄ori. Nã zona p̄usta d̄ȝ esse rõnabilr̄ in eo loco in quo sol trãsiẽs sup caput facit minorẽ noctẽ ⁊ maiorẽ diẽ: ⁊ h̄ nõ põt esse nisi sub reuolutõe p̄mi pũcti cãcri ⁊ capcorni. vñ recedẽtes a p̄ pũcto arietis in quo est loc⁹ tẽpat⁹ v̄sus septẽtrionẽ sub reuolutõe arietis inuenim⁹ locũ aliq̄ȝtulũ distẽpatũ p̄p maioritatẽ diei sup noctẽ cuius frigiditas non bñ põt temperare calitatẽ diei. Et vltra sub reuolutõe thauri adhuc inuenimus locũ magis distempatũ p̄pter maius augmentum diei supra noctem: adhuc moti sub reuolutione geminoꝝ inuenimus multo plus distempamẽtuȝ. In tm̄ q̄ vix põt bene habitari. Ideo ibi sunt hoĩes nigri p̄pter itẽsum calorem solis facientis ibi magnam moram super terram: ⁊ paruam sub terra. Si autȝ nos venerimus sub reuolutione p̄mi pũcti cancri inueniemus diem maiorem

nocte: ⁊ solem morari sup terram magis q̄ in aliq̄ alioꝝ locoꝝ i parte septētrionis. Ideo ꝑpter maximā morā dieī ⁊ minimā noctis nō pōt friditas noctis temꝑare caliditatem dieī: quapropter terra illa ꝑpter maximā caliditatē ⁊ siccitatē est ꝯbusta inhītabilis: ⁊ deserta nullū fructum faciēs: ⁊ eadē rōne inuenit᷑ talis via sub reuolutione primi pūcti capcorny: si terra est ibi discooꝑta aqua. ¶ Dein de ꝑcedentes vltra p̄mū pūctū cācri aliquātū versus septētrionē inueniemus locū vnū valde remisse temꝑatū: q᷑ ibi sol nō trāsit sup capita nostra: sed aliquātulū a latere. Jō calor est ibi aliquālr̄ remissus: in q̄ loco hoīes rōnabilr̄ debēt esse nigri. vltra vō per tātūdez spacium: adhuc sole existēte in cancro locus est temꝑatior: q᷑ sicut ibi dies est mīor q̄ꝫ ꝑus fuerit ⁊ nox maior. ita caliditas remissior q̄ꝫ ꝑus fuerit ⁊ friditas intēsior. Jdeo ibi possunt esse hoīes albi: ⁊ q̄nto magis venerimus v̄sus polū septētrionalem tāto magis inueniemus hoīes albos: ⁊ maiores ꝑpter friditatē. ¶ Silr̄ eundo v̄sus polū meridionalē inueniemus in p̄mo pūcto libre locū temꝑatuz ꝯtinue postea distēperatum magis: ac magis crescēte friditate sup calitatē ad augmētū noctis supra diē: vsq᷒ ad p̄mū punctū capcorny vbi nō pōt habitari ꝑpter nimiā friditatē: ⁊ modicā caliditatem: deinde vltra pūctū illū pōt hītari melius: ⁊ melius vsq᷒ ad finē piscīū: q᷑ ꝯtinue remittit᷑ friditas: ⁊ intēdit᷑ caliditas ad augmētū dieī: ⁊ diminutionē noctis propter ascensum solis in zodiaco v̄sus arietem.

¶ 3ª ꝯclō. sol per suū motū: ⁊ morā ē cā similitudinis ⁊ dissilitudīs tpoꝝ. Pro declaratione huiꝰ ꝯnīs notandū q̄ a p̄mo puncto capcorny: vsq᷒ ad p̄mum pūctū cācri. ⁊ ecōtra est quedā via descripta inuoluta ad modū fili sup baculū circūdans terram vndiq᷒ trecētis sexagitaq̄nq᷒ vicibus. ⁊ 4. quā sapiētes q̄dā vocauerūt spiramque quidē fit: ⁊ describit᷑ a motu celi quē facit ab oriēte in occidēs: ⁊ a motu solis quē facit a septētrione ad meridiem. ⁊ ecōtra. Quando igit᷑ sol est in p̄mo pūcto capcorny: tūc est ī ꝑncipio huiꝰ vie: ⁊ īcipit hyems durans vsq᷒ ad finem pisciuz que est frida ⁊ humida: propter multā morā quā facit sol sub terra: ⁊ dum est in p̄mo pūcto arietis est ī medio istius vie ⁊ incipit ver durās vsq᷒ ad finem geminoꝝ: q̄ est calidum ꝑpter magnam morā quā facit sol sup terrā. Est etiaz humidum: humiditas hyemis remanet cum sit magne resistētie: ⁊ caliditas tūc īducta non est potēs adurere illā: tamen remittit in magna parte. Cuz vō sol fuerit in p̄mo pūcto cancri est in fine istius vie incipiēs regredi per illam viam faciens estatem vsq᷒ ad finem virginis: que est calida ⁊ sicca per adustionem humiditatis veris: veniensq᷒ ad leonem non obstante q̄ sit remotior nobis q̄ꝫ in cancro: calitas est maior: quia reuertit᷑ per viam quā fecit in gemini ⁊ Thauro duplicādo caliditatem: sicut seminator inueniret duplū semen: si in eundo: ⁊ redeūdo seminaret. Jn p̄mo puncto libre est iterum i medio vie per reuersionem: ⁊ incipit autumnus qui est frigidus ⁊ siccus: remissa est caliditas per frigiditatem: ⁊ remansit siccitas ꝑpter magnam resistentiam que continue remittit᷑ in autumno vsq᷒ ad finem sagittary: ⁊ incipit tēpus hyemale: q᷑ sol veniēs ad finem illius vie iterum īcipit in p̄mo pūcto capcorny moueri per eandez faciēdo. 4. tēpora complexionū elemētoꝝ: modo quo ante: que quidem sunt cōtraria sicut elemēta.

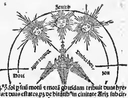

¶ 4ª ꝯ. sol ꝑ suū motū ⁊ morā q̄bꝫdam tribuit duas hyemes: ⁊ duas estates. pꝫ de hītātibꝰ in ciuitate Ariz sub circulo equatoris: q̄ sub capcornio ⁊ cācro hn̄t hyemez: ⁊ sub ariete ⁊ libra hn̄t estatē: ⁊ colligūt bis ꝯrit frumētum ⁊ fructꝰ. vn̄ a capcornio vsq᷒ ad arietē ꝯtiue ascēdit ⁊ appropinq̄t eis sol: ita q̄ in ariete est quasi supra capita eoꝝ: ⁊ cōtinue post versus cācꝝ elōgat᷑ ab eis: iō fit: tūc eis hyems sub cācro iteꝝ recedēs a cācro v̄sus librā appropinq̄t illis faciēs aliā estatē: deīde recedēre ab illis v̄sus capcornuz facit aliā hyemē. Jta q̄ semꝑ ī sex mēsibꝰ hn̄t estatē vnā: ⁊ vnā hyemē. ¶ Ex p̄dictis seq̄tur p̄ vnū q̄dq᷒ signoꝝ eleuari supra terraz duabꝰ horis: q᷑ signa sunt. 12. ⁊ hore sunt 24. q̄bꝫ celum mouet᷑ motu diurno sic girādo mundum. ¶ 2ᵒ seq̄t᷑ q̄ mora quā sol facit i vnoquoq᷒ signo dat nobis mēsem: ⁊ quā facit in duodecī signis dat nob ānū: ⁊ elōgatio quā facit a nobis dat nob hyemē: ⁊ approximatio eiusdem ad nos dat nobis estatem. quare ⁊c̄.

¶ Qō necesse est esse zodiaci circulū sub quo sol mouet᷑: ⁊ hic circulus est ī possibile q̄ magis decliner ab eq̄tore: atq᷒ ab eodē eleuari sine īpedimēto hītatōis: est tn̄ necē ipm declīare ꝑ latitudinē v̄sus meridiē ⁊ septētrionē. Cap. VII.

VT predictis magis adhibeat᷑ fides: eorūdē: ⁊ p̄ de cā obliq̄tatis zodiaci: restat īducere rōnes ponēdo aliq̄s ꝯnes. Quarū p̄ª ē ista. Nec̄e ē celū hr̄e obliquū circulū declinantē ab eq̄tore: in q̄ sol moueat᷑. pʳ. Elōgatio ⁊ approxiatio quā sol fac̄ sup terrā est cā gn̄ōnis ⁊ corrōnis terreꝫ si sol ꝯtiue moʳ sub circulo eq̄toris n̄ faceret approxiatōez nec᷒ elōgatōez a terra. igr̄ si oꝫ fieri gn̄ō ⁊ hitatio ī terra nec̄e ē ab eq̄tore exhr̄e vnū circuluz ꝺclinātez ad meridiē ⁊ septētriōez: tātū q̄ꝫ n̄ ē poss̄e gn̄ōnē ⁊ hitatōi aialiū q̄ dr̄ zodiacꝰ seu circulus signoꝝ: pꝫ ꝯª cuz mior: q᷑ sol tūc ꝯtiue motū suū supra terrā hr̄et eodē mō: maior vō ꝺclaꝛ. Nā sole exn̄te ī capcornio: hi q̄ sūt ī septētrionē hn̄t frigꝰ ⁊ hyemē: ⁊ appropīq̄ndo veniēs ad arietē cꝰ caput ē sup circulū eq̄tori plāte icipiūt florere: nec ꝑcederet vltra ꝑducēdo folia ⁊ fructꝰ: si sol staret fixꝰ ī illo loco: dū āt sepat᷑ a loco illo veniēs ad p̄ᵐ pūctū cancri plāte vltra ꝑcedūt faciētes fructꝰ ⁊ folia: ⁊ suā opatōnē ꝯplētes ¶ 2ᵒ ꝯ. Jposs̄e ē zodiacū absq᷒ īpedimēto hitatōis a circulo eq̄toris magi ꝺcliare. pʳ. sole exn̄te ī capcornio assignāda ē vna ciuitas finiēs terrā hitabilē: vltra quā ꝑꝑ frigꝰ: ⁊ ꝑꝑ

elongationē solis habitari nō pōt: qm̄ bitātes i talib⁹ finib⁹ stāte sole i capcorno vix viuūt i hyeme. s. arte ⁊ igenio stādo in stuphis ⁊ locis calefactis ab igne. si igit̄ declinabimus zodiacū plus ab eq̄tore ab oī pte vno gradu: elōgabitur capcorni⁹: ⁊ illa ciuitas ab eq̄tore vno gradu q ē miliaria qnq̄ginta sex sup terrā q̄ gdez bitari nō poterūt p longitudinē: neqꝫ p latitudinē circūcirca ab oriēte ⁊ i occidēte: ⁊ p eādē rōnē ipedief altera ps. s. meridiei. Et q̄to plus declinauerim⁹ ipm tāto seqꝭ mai⁹ malū: imo si declinaret̄ vsqꝫ ad polū bitatio aīaliū nō eēt. ¶ 3ª ꝯ. ipoꝭe ē zodiacū absqꝫ ipedimēto bitatōis vl̄tus circulū eq̄toris magꝭ eleuari. pbat̄. Nam si eleuat̄ sursū vl̄tra circulū eq̄toris ab oī pte vno gradu appropinq̄bit capcorni⁹ vno gradu illi ciuitati: ⁊ hēbūt hyemē magis calidā ⁊ estatē magis fridā: qꝛ elōgabit̄ cācer ab illis vno gradu: ⁊ seqꝭ ꝯtr ꝙ. 56. miliarys ab illa ciuitate vl̄tus cācrū erit ipedita bitatio pp bladum: ⁊ fruct⁹ q nō poterūt maturari. Et quāto plus eleuaret̄: tāto min⁹ posset bitari: ita ꝙ si eleuaret̄ vsqꝫ ad eq̄torem mūdus nō posset habitari: neqꝫ a parte septētrionis: neqꝫ a pte meridiei. ¶ 4ª ꝯ. necē est zodiacū declinare p latitudinē vl̄tus meridiē: ⁊ septētrionē. 12. gradib⁹. pma ps arguit̄. vz. ꝙ zodiac⁹ declinat p latitudinē vl̄tus meridiē ⁊ septētrionē: qꝛ qlꝫ planeta mouet̄ in zodiaco: ⁊ sex planete aly a sole iterscCāt viā solis in duobus pūctis oppositis vl̄tus meridiē ⁊ septētrionē. igit̄ ⁊c. ⁊ ꝯña cū maiori: ⁊ minor arguit̄. qꝛ si planete semp mouerent̄ sub ecliptica: cū sole: oī mēse eēt eclipsis solis ⁊ lune: sicut omni mense est oppositio ⁊ ꝯiūctio eorūdē. Nō ḡ mouet̄ sol a laterib⁹ zodiaci: sꝫ more regū ⁊ dn̄oꝝ in medio: planete aūt aly mouent̄ ad istar familie a laterib⁹ vl̄tus meridiē: ⁊ septētrionem. ¶ 2ª ps arguit̄. vz. ꝙ latitudo zodiaci vl̄tus meridiē ⁊ septētrionē est. 12. graduū: qꝛ numerus senarius est numerus pfect⁹: ex quo ꝯstat ex oīb⁹ suis ptib⁹ aliquotis sil̄ sumptis. ḡ qlꝫ medietas zodiaci designata per latitudinē: ⁊ p eclipticā ab alia diuisa dꝫ esse sex graduū: ⁊ p ꝯña tota latitudo est. 12. graduū. ita ꝙ sex grad⁹ latitudīs sunt vl̄tus septētrionē: ⁊ sex aly oppositi vl̄tus meridiē: sic longitudīs zodiaci vna medietas in sex signoꝝ septētrionaliū: ⁊ alia medietas sex alioꝝ meridionalium.

¶ Circulus zodiaci est diuisus in signa numeri paris: ⁊ iparis. ⁊ numerus senarius ē par: ⁊ que signa zodiaci sint masculina que femina: ⁊ que cōia: ⁊ idē circulus nō pōt eē diuisus: nec in pauciora: vel plura signa. Cap. VIII.

Consequenter ostēdit̄ zodiacū esse optime diuisum sꝫ lōgitudinē in. 12. ptes eq̄les que dicunt̄ signa. iō hec sit pma ꝯ. necesse est zodiacū eē diuisū in signa nūeri paris: ⁊ in signa nūeri iparis. Pria ps declarat̄: qm̄ necesse est gnōnē hoīū ⁊ alioꝝ aīaliū eē: sed talis gnō nō pōt fieri absqꝫ masculo ⁊ femīa. igit̄ in zodiaco sunt signāda signa: q̄ꝝ vnū est masculinū: ⁊ aliud femininū: qđ nō pōt fieri absqꝫ nūero pari. ¶ 2ª pars seqꝭ ex pma: qꝛ oīs res mūdi ad maiorē opationē ⁊ cognoscibilitatem hꝫ suū oppositū: sed par ⁊ ipar sunt opposita. igit̄ si in zodiaco sunt signa paria in eodē etiā erūt signa iparia. iō dicūt sapiētes ꝙ in zodiaco sunt masculinū ⁊ femininū iportantia numerū parē: ⁊ in eodē sunt mobile fixū: ⁊ cōe iportantia nūeꝝ iparē. ¶ 2ª ꝯ. Necesse est zodiacū eē diuisū in signa nūeri senary. pbat̄. ordo paris q est masculinū ⁊ femininū: ⁊ ordo iparis qui ē mobile fixū: ⁊ cōe ppter generationē debēt iuicē ꝯcordare: sed nō ꝯcordāt in paucioribus sex signis. igit̄ ad min⁹ sunt sex signa in q̄ zodiac⁹ diuidit̄. pꝫ ꝯña cū maiori: qꝛ nō obstāte ꝯrietate eꝛtoꝝ adhuc iuicē ꝯcordāt: ppter gnōnē mixtoꝝ: imo nō possent generari mixta absqꝫ ꝯcordia eoꝝ: minor vo declarat̄. Naꝫ in ꝯcordādo illa opꝫ dare pmo masculinū ⁊ mobile: sicut ē aries: 2m femininū masculinū ⁊ fixū: sic est thaurus. 3m masculinū ⁊ cōe sicut est gemini. 4º femininū ⁊ mobile: sicut ē cācer. 5º masculinū ⁊ fixū sicut est Leo. 6º vo femininū ⁊ cōe sicut est vgo. vn̄ mobile fixū: ⁊ cōe ꝯiūcta masculino faciūt 3ª signa: ⁊ ꝯiūcta femino faciūt 3ª alia: que oīa sunt sex. ¶ 3ª ꝯclō. impoꝭe est zodiacū esse adeq̄te diuisum i pauciora signa. 12. pbat̄. qꝛ non in signa paria: nec iparia. Primū sic arguit̄. Nam si zodiacus diuidit̄ in octo signa: seqꝭ vnū istoꝝ: aut ꝙ aliq̄s planetaꝝ nō hēbit signū in zodiaco: dādo planetarū. 4. cuilibꝫ duo signa. Aut ꝙ vnus planetarū habet duo signa in zodiaco: ⁊ alioꝝ sex nullus habet nisi vnum: qđ videt̄ ipossibile pro qualibet parte. Non etiam pōt diuidi in decem signa: quia cum totū celum diuidat̄ in quatuor partes equales per sectionē circuli medy celi cum orizonte per vtrosqꝫ polos. sequit̄ vnā partē celi plura signa ꝯtinere: q̄ȝ aliam: aut vnū signū esse partialr̄ in duabus partibus: quoꝝ qđlꝫ est ipossibile. Et ex isto habet̄ 2m. s. ꝙ zodiacus nō pōt diuidi in signa iparia pauciora. 12. supra sex que sunt. 7. 9. 11. qm̄ aut plura signa essent in vna parte q̄ȝ in alia celi: aut aliq̄đ signū cōicaret in duabus partibus celi: quoꝝ q̄đlibet est dissonū. ¶ 4ª ꝯclusio. Impoꝭe est zodiacū esse adequate diuisum in plura signa. 12. patet: quia illa nō essent imparia: ppter causam iam dictam: nec etiaꝫ paria: qđ pbat̄: quia si sic illa maxime viderent̄ esse. 18. aut. 24. vel alia paria diuisa. per numerum senarium: qui dicit̄ esse numerus perfect⁹: sed nullum istoꝝ. igit̄ ⁊c. ꝙ non. 18. patet. quia vnū istoꝝ sequit̄: aut ꝙ sex planetaꝝ quilibet habebit 3ª signa in celo: ⁊ septimus nulluꝫ: aut ꝙ sex planetaꝝ quilibꝫ habebit duo signa in celo: ⁊ septimus hēbit sex. quoꝝ qđlꝫ est incōueniens. ⁊ ꝯsequēter sequit̄: aut ꝙ aliqua pars celi nulluꝫ signum habet: vel aliq̄ plura habet q̄ȝ alia: vel ꝙ vnuꝫ signum cōmunicet in pluribus partibus celi: que etiaꝫ oīa sunt incōueniētia. Non etiā pōt fieri diuisio in. 24. signa: qꝛ lꝫ in casu isto fieret optima partitio per 4m dādo cuilꝫ parti celi sex signa sequit̄ aliud incōueniēs: aut ꝙ sex planetarum quilꝫ habebit quatuor signa: ⁊ septimū nō hēbit partē neqꝫ locū in celo: aut ꝙ sex qlꝫ hēbit 3ª ⁊ septimum hēbit sex: que oīa sunt incōueniētia ⁊ absurda. ¶ Ex pdictis sequit̄. ꝙ necesse est zodiacū in. 12. signa esse adequate diuisum: ita ꝙ supfluūt plura: ⁊ non sufficiūt pauciora. Nam isto modo pficit̄ celū. pmo cōparādo zodiacum ad polos: qm̄ sex sunt signa septētrionalia: ⁊ sex meridionalia: modo senarius est numerus pfect⁹. 2º pficit̄ celū cōparādo zodiacum ad. 4. ptes celi diuisas: per circulos orizōtis ⁊ medy celi cuilꝫ illoꝝ dādo tria signa. quare ⁊c.

¶ Quilibet planeta pter solē ⁊ lunaꝫ habet duo signa: qꝛ sol ⁊ luna soluꝫ habēt vnuꝫ pro quolibet. Cap. IX.

NE quarta cōclusio ambigua remaneat signa planetis opꝫ distribuere. Ideo sit hec pma conclusio. impossibile est quelibet planetarū habere duo signa. probat̄. Nam si qlibet planetarū haberet duo signa: ⁊ septeꝫ sunt planete: sequeretur signa esse. 14. qđ est reprobatum in priori caplo. ¶ Secūdo ꝯ. ipossibile est aliqueꝫ planetarū aliū a sole ⁊ luna habere solum vnum signuꝫ probatur. saturnus complet cursum suum in celo fere 30. annis: ⁊ iuppiter fere. 12. ⁊ Mars fere tribus. Venus vno anno: Mercurius fere vno. igitur si aliquis istorum habebit solū vnum signuꝫ qđ sit sua domus: sua gloria: ⁊ sua fortitudo per magnum tēpus manebit debilis ⁊ peregrinus extra domum suam: qđ est inconueniens ppter nocumentū qđ subesset generationis ⁊ corruptōis in mūdo iferiori: qui regit̄ ⁊ gubernat̄ a mundo supiori. ¶ 3ª ꝯclusio. necesse est lunā tm̄ vnū hr̄e signū. patꝫ: qꝛ frustra fit p plura si sufficiunt pauciora: sed lune sufficit vnuꝫ signuꝫ. ḡ ⁊c.

p3 ɔña cū maiori. τ mior declaraẗ ex eo: qꝛ luna ɔplet cur‑ suꝫ suū i celo min⁹ vno mēse. ꝗ oi mēse ē i domo sua: τ i sua exaltatōe. τ p ɔñs vna sibi suffic: luna. n. qꝛ parua viā fac: me lius defendit se in hñdo vnū signū: ꝙ planeta tardus illo‑ rum. s. differens redire ad suum signū z recte: sicut viator debēs ire decem miliaria melius defendit se: si habuerit in hac via vnam suam domū in qua possit recipere iocun‑ ditatem: ꝙ defendat se viator habens ire centum milia‑ ria. Et quia luna est sub omnibus planetis: tanꝙ magis vilis τ mobilis dicta femina rationabiliter debet habere signum femininū magis vile τ mobile. s. cancrū. ℂ 4ᵃ ꝓ. nece est solez vnūz tm̄ hr̄e signū. ꝓbaẗ. n atura nō abūdat in supfluis: nec deficit in necessarijs. sed soli sufficit vnūz signū. igiẗ τc. maior p3: τ mior declaraẗ: cū sol sit nobilius mēbꝝ mūdi: τ potēti⁹ a quo oēs alie res corpales recipiūt lumē: sitq3 termin⁹ τ ɔductor planetaꝝ recipiētiū ab ipso bonū p aspectū: τ malū p ɔiūctionē: τ oēs alij hēant epici‑ cluz: p quē retrogradanẗ: τ recipiūt ipedimētū. Ipse vo so lus stet oi tpe direct⁹ nullū hñs ipedimtū retrogradatōis meli⁹ se defendit in hñdo vnū signū ꝙ aliqs alius. Iō sibi nō daẗ nisi vnū signuz. Et qꝛ sol ceteris planetis nobilior est: iō habz nobilissimū signū. s. leonē. ℂ Ex pdictis seqẗ quēlz planetā pter solē τ lunā hr̄e duo signa: qꝛ ex ꝗ rema nent decē signa: nisi glz illoꝝ hr̄et duo aliqs deficeret ha‑ bēdo solū vnū: τ aliqs abūdaret hñdo tria. optia igiẗ sit di stributio saturno ioui τ marti veneri τ mercurio: dare duo sig⁹ qꝛ glibz illoꝝ hēbit duas domos: duas glias: τ duas fortitudies: τ postꝙ fuerit ī vna si tardabit tm̄ ire ad aliā τ erit magis fort. ℂ Intelligēdū ꝙ Albumasar aliā rōnē sequalis distributōis assignans dicit ꝙ glz planeta retro‑ gradās hz duo signa: vnū i ꝗ retrogradaẗ: τ alteꝝ in ꝗ di‑ rigiẗ: τ ex hoc vr̄ velle planetā nō posse retrogradari τ di‑ rigi in eodē signo: τ ɔñter dicẗ ꝙ qꝛ sol τ luna nō retrogra‑ daẗ glz illoꝝ hz tm̄ vnū sigᵐ. ℂ Primū dcm̄ nō teneẗ: qꝛ iuētū τ visū est planetā retrogradari τ dirigi i eodē signo.

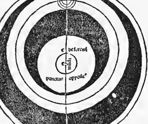

ℂ 2ᵐ ēt fallit: qꝛ ostensuz est p allos sapiētes lunā hr̄e epici‑ clū: ꝓp3 igr̄ illā retrogradari τ dirigi: sicut alij planete: hñtes epiciclos: τ sic aut luna hz duo signa: vl̄ sua rō est vana.

ℂ Que signa in zodiaco sūt priora: τ que posteriora: τ que fe‑ minina: τ que masculina: τ ꝙ saturnus est pmus planetaꝝ cui⁹ sphera posita est eẍ spherā signoꝝ. Cap. X.

De prioritate signoꝝ zodiaci τ plane taꝝ est ɔñter dōz ponē do aliqs ɔnes: ꝗꝝ pma est ista. Capcorni⁹ τ aq‑ rius sunt pma signa zodiaci. Ista ꝓ exēplariter τ similitudinarie arguiẗ. Sic in mundo terrestri: ita in mūdo celesti. s3 in mūdo terrestri nullus rex veniēs ad inhītādū regnū icultū: τ nudū pvenit in tp3: nec pmit‑ tit dños dñatis: vel milites pp defectū domoꝝ τ victua‑ liū: s3 fac rusticos añcedere: laboratores τ fossores lapidū vt terrā laborēt faciātq3 domos p se τ alijs venientib⁹. ꝗ gde3 gēs pmittit añ se bestias: vt capras τ alia aialia: ad h vt possit viuere de lacte caseo τ carnib⁹: ac ēt ide calciari τ vestiri ꝗtsq3 colligāt victualia p se: τ gēte vētura post eos Igiẗ in mūdo celesti sol q ē rex celi: sic hō terre dz pmitte re multitudinē stellaꝝ significātiū gēte3 istā cū suis aiali‑ bus. ℂ De aūt stelle ex gb⁹ ɔstituunẗ capcorni⁹ τ aqri⁹. Et qꝛ bestie pcedūt hoies: iō p poniẗ capcorni⁹ i celo: nō i me‑ dio: s3 iuxta vnū poloꝝ pp firmitatē illoꝝ significās be‑ stias: τ ɔñter poniẗ iuxta ipm aqri⁹ respiciēs capcornuz: sic rustici capras significati p illū tanꝙ ligonizatores τ ri‑ gatores terraꝝ τ plātaꝝ ad vitā aialiū. ℂ 2ᵃ ꝓ. capcorni⁹ ē signū feminū mobile: τ aqrius masculinū fixū. ꝓbaẗ. hec gēs noiata cū suis bestijs ē masculis τ femina. igr̄ pp gnōnē eoꝝ capcorny τ aqry. vnū ē masculinū: τ alteꝝ ē femi‑ ninū. Cuz igiẗ masculus sit nobilior femina: τ hō nobilior bestia. Aqri⁹ hñs figurā hūanā ē sigᵐ masculinū τ capcor‑ ni⁹ hñs figuraz bestialē ē sigᵐ feminū. Itē qꝛ hō ē potētior capra: τ fixū ē potēti⁹ mobili. iō aqri⁹ ē signū fixū: τ capcor ni⁹ signū mobile. ℂ 3ᵃ ꝓ. saturn⁹ ē pm⁹ planetaꝝ. pʳ. nᵒ rex terrestris mitteret gētē illā sine duce τ capitaneo: s3 saturn⁹ coloraẗ⁹ colore terreo: τ plūbeo signat gētē rusticoꝝ vesti‑ tā grisio τ pellib⁹ capnis. igr̄ saturn⁹ ē dux τ capitane⁹ cap corny τ aqry significātiū multᶦᵗᵉˢ: s3 capcorni⁹ τ aqri⁹ sūt pᵃ signa zodiaci. vt ꝓbatū ē. igr̄ saturn⁹ ē pm⁹ planeta celi ꝙ erat ꝓbādū. Ex gb⁹ ieẗ. ꝙ saturn⁹ est dñs capcorny τ aqry τ ꝙ he sunt ille due dom⁹ saturni de gb⁹ dicebaẗ i alio caᵒ. ℂ 4ᵃ ɔclusio. sphera saturni ē extra spherā orbis signoꝝ τ illi imediata. ꝓbaẗ ꝓ. Capitaneus gētis nō dz eē in loco illoꝝ: nec pcedere: s3 subseq vt magis cognoscat τ distin‑ gitat gētē suā: sed saturnus est capitane⁹ τ dñs multitudis stellaꝝ: ex gb⁹ ɔponunẗ capcorni⁹: τ aquari⁹: vt patuit. igr̄ nō dz ē in orbe signoꝝ in quo sunt ille stelle: nec supra: s3 ifra. Cū igiẗ nā abhorreat vacuū. igiẗ loc⁹ saturni. s. sphera ei⁹ est ifra spherā orbis signoꝝ: τ illi imediata. Itē capita‑ neus gētis non hz locū fixū: qꝛ vt cognoscat τ melius diri gat illā: aliqñ moueẗ ad illā per appropinqtionē τ aliqñ p

elōgationē: aliq̄ñ in altū: aliq̄ñ i declinationē: aliq̄ñ a late- rib⁹. Ita saturn⁹ hz ccētricū i q̄ mouet aliq̄ñ p appropinq̄- tionē: ⁊ aliq̄ñ p elōgationē: hz ēt epiciclū: in q̄to aliq̄ñ asce- dit: ⁊ aliq̄ñ descēdit: vt efficaci⁹ dñiū ⁊ regimē hēat super capcorniū ⁊ aquariū. ¶ Ex pdictis seq̄t p. q saturnia gēs rōne laboris: ⁊ culture terre: rōne pricipatōis ⁊ visus cum bestijs sūt hoīes parꝝ a bestijs differentes: insipidi ignari: ⁊ bestiales absq3 scia: ⁊ sine lege: n̄ cognoscētes iusticiā: ne- q3 ius. ¶ 2⁹ seq̄t q isti pp ignorātiā ⁊ bestialitatē sunt sibi inuicē iuidētes ⁊ rapiētes: ⁊ ꝯiter seipsos occidētes: quā- obrē tales cito perirēt nisi apponeret remediū ppter ne- cessitatē regni. quare ⁊c.

¶ Iuppiter est scd's planetaꝝ cui⁹ signa sunt sagittari⁹ ⁊ pi- scis q̄ nō sunt simul in orbe signoꝝ: ⁊ sagittari⁹ est signum masculinū pisces vo femininū. Cap. XI.

Consequenter de 2⁹ planeta: ⁊ de si- gnis ei⁹ est dicēdū pa- nēdo. 4. ꝯnes. q̄ꝝ pma est ista. Iuppiter ē scd's planetaꝝ ꝯiūs imediate saturnū. Probat. gēs supra noīata occisōib⁹ dānis: ⁊ alijs maleficijs est puniēda pp ꝯseruatiōnē regni: q̄ sine talib⁹ hoīb⁹ non pōt eē: pmit⁹ tñ ē amonēda ⁊ istruēda. igr̄ necē est huic gē- ti aduēire ppbetā vnū imediate i regnū q̄ vocat eā igna- rā: ⁊ insciā istruēs ⁊ iformās illā de via dei: ⁊ moneat eos legē q̄ eis cū tiore comiationū iponēdo penas ⁊ pdicādo pacez q̄ten⁹ iuicē pacificent: ⁊ non se occidāt: neq3 ledant,

ad ptes ꝯrias pp mai⁹ miraculū ⁊ maiorē significatōz. igr̄ pisces past capcorniū ⁊ aq̄riū sunt ꝯiter ponēdi i orbe si- gnoꝝ. ¶ 3⁹ ꝯ. sagittari⁹ ⁊ pisces nō sūt sil' i orbe signoꝝ: sed separati ad latera ponunt aq̄rij ⁊ capcornij p3: q2 si ponerē- tur sil' ex eadē pte zodiaci iuppiter q est dñs eoꝝ eēt dbil: q2 nō hēret potētiā nisi in vna pte zodiaci: vt igit sit fortis ⁊ hēat potētiā in vtraq3 pte zodiaci ponit vnus eoꝝ iuxta aq̄riū: ⁊ ali⁹ iuxta capcorniū: sicut rex. n. eēt dñs ciuitati hñs duo castra in duab⁹ ptib⁹ distātib⁹ ciuitatis q̄ sil'. ¶ 4⁹ ꝯ. sagittari⁹ ē signū masculinū piscis feminū: ⁊ ābo cōia. p⁹. sic masculinū ē nobili⁹ femino. Ita sagittari⁹ ē nobilior pi- sce. s3 nō ꝯueniūt ābo signa alic⁹ planete pp gnōnez eē ma- sculina vel femina. q̄ sagitta⁹ ē signū masculinū ⁊ piscis fe- mininū. Et q̄ñ mobile firmū ⁊ cōe īter se ordinē habent ad pfectione mūdi: ⁊ capcorni⁹ est signū mobile: ⁊ aq̄rius fixū. vt patuit in alio ca⁹. Igit sagittari⁹ ⁊ piscis sunt signa cōia: ex quo a laterib⁹ ponunt aq̄rij ⁊ capcornij. Ex q̄ ꝯne manifeste hr̄ q sagittarius est imediat⁹ capcornio: ⁊ piscis aq̄rio: q2 nunq̄ sunt imediata duo signa masculina vl' fe- minina: sic nec ex duob⁹ mascul' vl' duab⁹ femin' fit ꝯiūctio gnō: s3 semp masculio ꝯiūgit feminū: ⁊ eꝯ. sic ex mascu- lo ⁊ femina gnāt ꝓles: s3 aq̄ri⁹ ⁊ sagittari⁹ sūt signa mascu- lina, capcorni⁹ vo ⁊ piscis sūt femina. igit capcornio ꝯiūgit sagittarius ⁊ aq̄rio piscis. ¶ Ex pdictis seq̄t p Iouē eē ma- sculinū: q2 capitane⁹ est gētiū: nec hz offm femininū. ¶ 2⁹ se- quit illū esse calidū ⁊ humidū: q2 Iuppiter ꝯiūgit marti p- dicādo vitā: s3 vita ꝯsistit in calido ⁊ humido: iuxta sniam Ar. ⁊ alioꝝ naturaliū igit ⁊c.

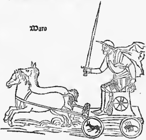

¶ Hic aūt ē Iuppiter signans pphas: religiosos: pdicato- res: ⁊ amatores pacis. Iō imediate past saturnū significā- tē gētē illā est ponēdus iuppiter in regno celi vt doceat ⁊ pacē tribuat. ¶ 2⁹ ꝯ. sagittari⁹ ⁊ piscis sunt imediata signa subseq̄ntia aq̄riū ⁊ capcorniū. pbat. gēs ista saturnina est rudis absq3 rōne: ⁊ discursu itellectiuo. igr̄ ppheta missus nō passet illos p viz rōnis ⁊ itellis ꝯuertere: s3 oz q pdicet eis miracula: ⁊ res pter rōnē existia. Ita q veniat cum re mōstruosa ⁊ miraculosa: cui⁹ vna ps videat eē vn⁹ ex rusti cis dicte gētis: ⁊ alia ps ex bestijs eorūdē: q̄ mōstrū hēat aci⁹ ⁊ gest⁹ cominādi ⁊ feriēdi cū sagitta ⁊ arcu ad maiorē timorē: s3 sagittari⁹ est hō. Igit stati post capcorniū: ⁊ aq̄- riū significātes illā gētē oz ad regnū mitti. Itē iste pphe- ta vidēs aq̄riū aquā spgere: ⁊ faciētē flumē venit cū duo- bus piscib⁹ q̄si in modū alteri⁹ miraculi ponēs eos p oppo- situ iuxta flumē: vt caput vni⁹ sit ad caudā alteri⁹ euntes

¶ Mars est 3⁹ planetaꝝ sub quo sunt aries ⁊ scorpius ime- diate sagittario ⁊ pisci: nec sil' sunt: sed separatim. Et aries est signū masculinū: scorpi⁹ vo femininū. Cap. XII.

Nunc declarandū est q̄s ē 3⁹ pla- netaꝝ: ⁊ q̄ sūt signa ei⁹ ponēdo p istā ꝯnē. Mars ē 3⁹ planeta- rū imediat⁹ iouī. pbat. necēū est malefactores puniri. si regnū oz hītari ⁊ durari: p⁹ tñ āmo- nent q̄ puniāt. S3 hoīes saturnini sūt malefactores vt patuit: ⁊ iā sunt āmoniti p iouē. igit ꝯiter per martē debēt puniri significātē pcussores: ⁊ oīa genera belloꝝ: ⁊ p ꝯñs est tertius planetaꝝ post iouē ⁊ saturnū. Intellectum tñ est. q sicut monitor ingredit regnū sine armis: ita rōna- biliter punitor regnū: oz īgredi armat⁹: vt se valeat dfen-

dere ⁊ malefactores punire: ⁊ ne illi fugerēt allewati armis necessariū est illū esse sup equū velocē ⁊ fortē: vt ꝑsequat illos in occisione: ⁊ sanguinis effusione ⁊ domoꝝ cōbustione: ⁊ aliqñ ita bonos sicut ⁊ malos occidit ad maiorem terrorē: ⁊ hoc est officiū martis. ¶ Secūda ꝯclusio. aries ⁊ scorpius sūt imediata signa piscib⁹ ⁊ sagittario. ꝓbat. Mars tertius itrat regnū: vt armis ⁊ pūcturis malefactores puniat. Sꝫ aries ꝓpter cornua significat arma ⁊ scorpio ꝓpter aculeū significat puncturas. Igit 3° loco itrant regnū. s. orbē signoꝝ aries ⁊ scorpio. post pisces ⁊ sagittariū. Et qꝛ mars est aliquo mō bonus ⁊ aliquo modo malus: bonus inquātū ꝓseruat regnū iterficiēdo malos: ⁊ malus inquātū interficit bonos cū malis ex ꝯsuetudine occidēdi: ⁊ sanguinē effundēdi: ideo ducit secū familiā bonoꝝ ⁊ maloꝝ. s. multitudinē stellaꝝ ex qbus componit aries ⁊ scorpio. Ita ꝙ aries dr̄ bonus rōne defensionis: ⁊ scorpio malus rōne offensionis: cū sit aīal venenosū: nec icōueniēs aliqs stellas eē malas ⁊ maleficas qꝛ aliq̄ sūt bone bñfaciētes. g aliq̄ sūt male malefaciētes. ꝯria nota qꝛ vnaq̄q res ꝑ maiorē opationē ⁊ cognoscibilitatē: ac etiā ad decorē vniuersi hꝫ in mūdo suū ꝯriū vt liquet iductiue in aliis. ¶ Tertia ꝯclō. aries ⁊ scorpius nō simul: sꝫ separatim existūt in orbe signoꝝ. ꝓbatur. Mars est dñs arietis ⁊ scorpionis: sed fortior est i duab⁹ ꝑtib⁹ zodiaci q̄ʒ in vna solū. igit nō siml' sunt hec signa: in aliq̄ vna pte zodiaci: sed in duab⁹. ita ꝙ vnū istoꝝ signoꝝ ponit a latere sagittarii: ⁊ aliud a latere pisciū. ¶ 4ª ꝯ. Aries est signū masculinū mobile: ⁊ scorpi⁹ signū femininū firmū. ꝓbat. nobilius est masculinū feminino: sꝫ aries ē nobilior scorpiōe. igit arieti cōpetit eē masculinū: ⁊ scorpiōi femininū. Et cū inter oīa alia signa malitia sit fundata ⁊ firmata in scorpione possum⁹ rōnabilr dicere scorpionē esse signū firmū: ⁊ sequēdo ordinē signoꝝ: aries erit signū mobile: ex quo capricornus ē signū mobile: aq̄rius firmus: ⁊ piscis cōe. vbi pꝫ ꝙ aries debet iuxtaponi piscib⁹: ⁊ scorpio sagittario: vt sēp masculinū ꝯiungat feminino: ⁊ ecōtra: ⁊ nunq̄ masculinū masculīo: nec femininū feminino: ne pecet signatio. ¶ Ex pdictis seqt p° ꝙ mars est signū masculinū: qꝛ ē capitaneus militū armatoꝝ: qđ nō decet eē femininū. ¶ 2° seqt ꝙ est calidus ⁊ sicc⁹ ex quo ei⁹ est offiñ sanguinē spgēdi: ⁊ domos igne ꝯburēdi. iō mars ē colorat⁹ colore rubeo ⁊ sanguineo: ꝓpter quā causam sibi a sapientibus omnia rubea ⁊ sanguinea subyciuntur.

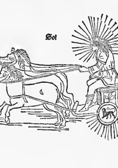

¶ Sol quartus est planetarum cuius leo est signum: que ambo masculina sunt: ⁊ leo non iuxtaponitur arieti nec scorpioni. Cap. XIII.

Iam videamus de quarto planetarum: ⁊ de suo simi in celo. ponendo p̄mo istam conclusionē. Sol est quart⁹ planetaꝝ. Marti immediate situatus: patet: quia decens est regnum suum intrare p suos milites reformatum ⁊ pacificatum: sed regnum g n tis saturnine est per martem pacificatū occidendo ⁊ sanguinem spargēdo. igit cōgruū est solem qui est rex celi regnum celi intrare immediate post martem. Et qm̄ rex in regno suo rationabiliter iuxtaponit militibus. Ideo sol immediate iuxtaponit marti. ¶ Notandū ꝙ sicut spera iouis est immediata orbi saturni: ⁊ spera martis orbi iouis: ita sphera solis est imediata orbi martis. Et sicut iupiter. saturnus ⁊ mars habēt ecētricū: in quo mouent. ita sol habet similem deferentem cuius centrum elongatur a centro mūdi. Sed nō habet epiciclum: sicut mars iuppiter: saturnus: ⁊ alii planete. qm̄ aliter sol retrograderetur cum nocumento mundi. Quādo enim sol separat a capricorno veniēs versus septētrionē facit planetas: ⁊ animalia moueri ad generationē. ergo si retrograderet rediens retro versus capcorniū generatio debēs ꝓcedere etiā retrograderet recipiens impedimētum. ¶ Preterea. si sol retrograderet disponeret nob male annos ⁊ menses: ⁊ cū ipse sit dux planetaꝝ nō possemus bene loca planetaꝝ inuenire. Itē quelꝫ res mūdi hꝫ suū oppositū: sed oēs planete alii a sole hñt epiciclū ⁊ retrogradant declinantes a medio zodiaci. igit de necessitate ꝯiunct solē nō hr̄e epiciclū: nec retrogradari: sꝫ ꝯtinue moueri i medio zodiaci. s. sub ecliptica. ¶ 2ª ꝯ. Leo est signum solis post arietē ⁊ scorpionē hñs locū in zodiaco. pꝫ. Nam sicut leo est inter aīalia terre. Ita signū leonis iter signa celi: sꝫ leo excedit nobilitate oīa alia aīalia terre. igit signū leonis oīa alia signa celi nobilitate excedit: ⁊ p ꝯñs dat soli: q ē rex celi. ⁊ oīuꝫ stellaꝝ. Itē signa planetaꝝ eū ordinē hñt inicē quē tenēt planete iter se: sed sol imediate subseqt martē in orbe planetaꝝ. igit leo imediate subseqt arietē ⁊ scorpionē i orbe signoꝝ. pꝫ ꝯña. qꝛ sicut leo est signū solis. Ita aries ⁊ scorpio sunt signa martis. ¶ 3ª ꝯclō. Taꝫ soli q̄ʒ leoni cōpetit esse masculinū. ꝓmū pꝫ. qꝛ nō staret regē hr̄e denominatōeʒ femininā: mō sol ē rex celi vt oēs sapiētes dicūt. 2m esse pꝫ: qꝛ nobilissimo planete competit nobilissimum signū. sed sol est nobilissimus planetaꝝ: ⁊ leo est signū ei⁹. igit leo est nobilissim⁹ signoꝝ: cū igr masculus sit nobilior femiā: oꝫ necīo leonē eē masculinū. ¶ 4ª ꝯ. Leo nō iuxtaponit arieti: nec scorpioni in orbe signoꝝ. ꝓmum pꝫ: qꝛ alr duo signa masculīa eēnt imediata: qđ ē ipoīe. qꝛ duo mares nō pñegnāre sil' iūcti. 2m vo declarat. Nā cū scorpio sit signū firmuꝫ: ⁊ leo silr rōne sue potentie: tūc duo signa firma eēnt imediata i zodiaco: qđ est ipoīe: qꝛ sic destrueret ordo signoꝝ. Ponēdo aūt vnū signū mobile: alterum firmū: ⁊ aliud cōe optie nob disponit celū: qm̄ p hūc ordinē inenim⁹ angulos ꝯcordare. v.g. aliq sūt mobiles: sicut capcorni⁹ ⁊ cācer: q̄ sunt femina: Aries. ⁊ libra q̄ sūt masculina: ⁊ aliq sunt firmi sic leo: ⁊ aquarius que sūt masculi: scorpio ⁊ thaurus q̄ sunt femina. Aliq ēt sūt cōes: sic gemini ⁊ sagittarius que sunt masculina: vgo ⁊ piscis q̄ sunt femina. ¶ Ex ista ꝯne ⁊ sua ꝓbatōe seqt leone collocādū ex opposito aquarii in septētrione: pꝫ. qꝛ ponēdo ipm hoc mō oīa signa ordinant ⁊ optie se ꝯsequunt fm ordines dictos q sic masculinū ⁊ femininū: mobile firmuꝫ: ⁊ cōe. Et si dr̄ quō est hoc cū oīs alia signa sil p ordinē posueris. Respondet ꝙ olīs signa venerūt nobis bñ disposita ⁊ cōcordata fm ordinē datos: sed iuxtaponendo leoneꝫ alicui

signorum Martis discernentur ordines illi vt liquet inductiue ꝛc.

¶ Uenus 5ᵃ est planetarum ingrediēs in regno celi cū thauro ꝛ libra signis eiꝰ: q̄ signa nō sil̄ situant̄. Cap. XIIII.

Uenus

HAbito quarto planeta cum situ ꝛ signo suo restat 5ᵘᵐ describere cum signis suis. ideo sit ista prima cōclusio. Uenus est quintus planetarum imediate associatus soli. pꝫ: q̄m regina debet associare regem ingredientē regnū descriptum: necꝫ debet illuꝫ precedere: necꝫ cuꝫ eo simul venire: sed imediate post ipsuꝫ ante alias gētes que solēt venire post regem: sed venus est regina celi propter suam pulchritudinē ꝛ delectationē inducēs ad libidinē ꝛ ad carnalem amorē: propter cōtinuationeꝫ generationis ꝛ mūdi. igit̄ venus debet imediate sequi soleꝫ qui est rex celi: ꝛ illum delectabiliter associare: vt etiā delectabilius in hec inferiora influat: dicebatur enim supra q̄ venus cōtinue associat soleꝫ: ꝛ parum recedit ab eo: sicut mulier virum. ¶ Secūda cōclusio. venus ingredit̄ regnum celi cum thauro ꝛ Libra signis eius. probat̄. venus inclinās ad libidinē significat iniustitiā: q꞉ luxuria ꝛ generatio impedit̄ per discordiam litem ꝛ iniustitiam: ꝛ dicit̄ 5ᵒ ethycorum. q̄ sicut venus inter stellas: ita lucet iustitia inter virtutes. Sed Libra significat iustitiā propter lācea ꝛ pondera: vt dicit̄ a sapientibus. igit̄ libra est signum veneris. ¶ Itē iustitia est fortissima ꝛ vtilima mūdo: q꞉ regnū iustitie ē indissolubile: que si remouet̄ faciliter ruit: ꝛ efficit̄ spelūca latronuꝫ: Sed thaurus est animal fortissimū: vt pꝫ in trahēdo grauia ꝛ plurimū pōdera: est etiā vtilis in portādo merces ꝛ victualia hominibus. Igit̄ thaurus etiā significat iustitiā: ꝛ per cōñs est signū veneris. ¶ 3ᵃ cōclusio. libra est signū masculinuꝫ mobile: ꝛ thaurus feminū fixuꝫ. probat̄ cōclusio. libra propter significationē iustitie qua mūdus perficit̄ perfectior est thauro: ꝛ masculinū perfectius est femino. igit̄ libra ē signū masculinū: ꝛ thaurꝰ femininū. pꝫ cōñā: q꞉ vni planete propter generationē nō possūt rn̄dere duo signa vniꝰ sexus. Itē propter lācea se mouētes sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ libra est signū mobile: thaurꝰ aūt propter potētiā ꝛ stabilitatē ē sigᵘᵐ fixū. ¶ 4ᵃ cō. libra ꝛ thaurus nō sil̄ situāt̄: sed diuisiꝫ in orbe signorum. pꝫ: q꞉ venꝰ ē maioris potētie si hꝫ sua signa diuisa ad duas partes zodiaci: q̄ si hret ambo in eadē parte: dꝫ ḡ poni thaurꝰ prope Arietē: ꝛ libra prope scorpionē vt masculinū femino ꝛ femininū masculino cōiungant̄. Nā vbi fieret cōtrariū duo masculina cēnt imediata in vna parte zodiaci: ꝛ in alia duo femina: qḋ est inpossibile: q꞉ tūc tolleret̄ gnō aialiū. ¶ Notādū q̄ mūdus ex q̄ cōponit̄ ex cōtrarijs nō posset perpetuari nisi hret bonitatē potentē resistere malitie sibi cōtrariāti. ideo in celo debēt eē stelle bone cōseruatiue ꝛ defensiue oppositi malis q̄ hn̄t destruere ꝛ corrūpe mūdū: sic saturnꝰ ꝛ mars: de qbꝰ dicūt sapiētes q̄ mali sunt destructores mūdi: in tm̄ q̄ volētes boni aliqd opari sibi cauent ab ipsis: ꝛ volētes malū agere sociāt se eisdeꝫ: Juppiter aūt ꝛ venꝰ boni sunt fm̄ dicta eorūdē: ꝛ hn̄t mūdū defendere: sꝫ saturnꝰ ꝛ mars sunt potētissimi ꝛ fortissimi cū sint ex planetis supra solē: Juppiter aūt hn̄s defendere ꝛ tueri cōstitutꝰ inter ābos malos de superioribꝰ extn̄s inter ipos q̄si obsessus defēdere perfecte nō posset: si venus sociꝰ eiꝰ in defēsiōe debilis fuisset: nūc aūt venꝰ exn̄s sub sole delicatꝰ ꝛ debil̄ aliūde indiget fortificari p hūc mūdū vt sit semper iuxta solē: ꝛ hēat epiciclū in quo sit parum retrogradus: ꝛ multū directꝰ: ꝛ isto mō vna cum ioue resistere poterit iniquitati ꝛ malitie saturni ꝛ martis: Juppiter aūt cōtinuis ammonitionibꝰ mūdi salutē p̄dicabit: venꝰ vero cōplacētia ꝛ pulchritudine illos mansuetos faciet.

¶ Mercurius est sextꝰ planetarum: ingrediēs celū cuꝫ geminis ꝛ virgine: ambo signa cōmunia non simul in zodiaco situata. Cap. XV.

Mercurius

SEquitur iā 6ᵘᵐ planetā describere cū ordō ꝛ signis eiꝰ ponēdo istā cōnē. Mercuriꝰ ē 6ꝰ post solē ꝛ venerē in orbe signorum. probat̄. rōnabilr̄ est q̄ post regē ꝛ reginā ingrediāt̄ iudices ad iudicādū ꝛ iustitiā faciēdū: cū qbꝰ notorij veniūt ad scribēdū rōnes ꝛ libros sapiētū: ꝛ cōñr oēs hntes aīuꝫ subtilē ad intelligendū subtilitates rerum: ad hoc vt regnū sit bn̄ fultū oī ingenio ꝛ subtilitate: sic sūt designatores pictores rectores docentes ornate loq̄: arithmetrici docētes nūeros. ꝛ sciaꝫ nūerorum: astrologi docentes artificiū ꝛ dispōnē celi ꝛ stellarum: geometre docentes sciaꝫ mēsurādi: phi docētes ingrere subtilitatē fꝫ oīo gnā. s. laboratores: ꝛ agricultores quō debeāt colere terrā. Monitorē fidei q̄lr̄ debeat instruere ꝛ monere gētes: ꝛ milites nutrire equos ꝛ pliari ꝛ portare arma: ꝛ qbus modis debeant defendere regnum: debēt etiam isti philosophi docere regē domiari ꝛ conseruare regnū ꝛ dominans artem inducendi homines ad amandum: ꝛ consequenter omnes gentes

P

fugere vicia et virtutes prosequi:sed mercurius est deus et dominus omnium doctorum:significans omnes subtilitates ad animam pertinentes:iuxta sententiam sapientum.igitur est collocandus in orbe signorum immediate post solem et venerem.
¶ 2ª conclusio.mercurius ingreditur regnum celi:cum geminis et virgine signis humane figure. probatur. Mercurius significat subtilitatem animi et omnes philosophos:ac sapientes:quapropter non est conueniens aliquod suum esse signum figure bestialis: Sed conuenit vtrumque habere figuram humanam. vnum duplicatum propter duplicationem scientie practice et speculatiue:et alium simplicem:propter simplicitatem intellectus in quo sunt huiusmodi scientie. Unde 2m signum est virgo habens duas alas significans animam intellectuam que simplex et munda nascitur sicut tabula rasa:in qua nihil est depictum: cuius ale quibus ascendit per scientiam et speculationem:sunt intellectus possibilis qui est omnia fieri:et intellectus agens qui est omnia facere.3º de anima. ¶ Tertia conclusio. Gemini est signum masculinum et Uirgo femininum:et ambo communia.patet prima:et secunda pars patet per se. quoniam virgini nullus posset dare aliam denominationem quam femininam ex natura sua et communi modo loquendi:et quia numquam alicui planete competunt duo signa eiusdem sexus:debet signum geminorum esse masculinum:deinde tum propter ordinem signorum:tum etiam quia mercurius est communis ratione scientie sue:quam alijs concedat:oportet vtrumque illorum signorum esse commune. ¶ 4ª conclusio. Gemini et virgo non simul sunt in zodiaco:sed separatim iuxta thaurum et libram.prima pars patet.quia tunc Mercurius esset debilis:quia non haberet potentiam nisi in vna parte zodiaci. 2ª similiter. Nam sicut mercurius venit in regnum:iuxta venerem:ita et rationabiliter signa mercurij debent iuxtaponi signis veneris que sunt thaurus et libra. Ideo signum geminorum est iuxtaponendum thauro:et signum virginis est iuxtaponendum Libre.vt masculinum iuxtaponatur femino:et femininum masculino.si.n. virgo iuxtaponeretur thauro et gemini libre signa eiusdem sexus essent immediata.s.duo masculina et duo feminina quod est inconueniens propter generationem. ¶ Ex predictis sequitur primo mercurium esse masculinum ex quo significat subtilitatem animi in natura enim femina non reperitur tanta subtilitas animi quanta significatur per mercurium. ¶ 2º sequitur.quod mercurius potest elongari a sole:quia mercurius significat philosophos et sapientes a quibus non separatur rex propter consilia:et regimen regni.vt patet.quare etc.

¶ Luna est septimus planetarum:ingrediens celum solo signo Cancro:quod femininum et mobile est. Cuius planeta non est vacuus:sed plenus quatuor contrarijs corporibus:et quod totus mundus diuisus est in duodecim spheras.
Cap. XVI.

Ultimus planeta cum suo signo et situ est consequenter presentandus.ideo sit hec prima conclusio. Luna est septimus planetarum post mercurium in orbe signorum.probatur. Mercurius est regnum ingressus cum philosophis et sapientibus:sed isti in regno morari non possunt absque nuncijs et cursoribus qui de vno ad alium referant.igitur si regnum habitari debet necessarium est post philosophos et sapientes cursores nuncios et viatores intrare qui sint deputati seruire per regnum discurrere:et de vno ad alium ambasciatas portare. Sed Luna significat istam gentem mobilem secundum determinationem sapientum. Igitur Mercurio debet succedere Luna immediate. ¶ Secunda conclusio. Luna solum vno signo quod est Cancer ingreditur regnum.patet enim primo quod solum vno signo:quia si pluribus:tunc signa essent plura duodecim:quod est reprobatum:et consequenter aliquod esset signum non habens locum in zodiaco:quod est dissonum. Item arguitur quod illud signum est Cancer:quoniam signum est proportionale planete:sed Luna est paupercula et vilis:quia significat pauperes et viles:et ita est cancer comparatiue ad alia signa.ergo Cancer est signum Lune ¶ Tertia conclusio. Cancer est signum femininum mobile:inter Geminos et Leonem situatum.primum patet:quia luna est feminina propter denominationem et naturam vilem:et non habet nisi vnum signum.s.cancrum.igitur illud est femininum:est etiam mobile:propter naturam mobilitatis in Luna:et ne ordo signorum destruatur. ¶ 3º autem ponitur inter geminos et leonem:quia ille locus solus erat vacuus. Deinde propter dispositionem zodiaci:vt inter duo signa masculina mediet vnum femininum:vt declaratum est supra:quod leo et Gemini sunt signa masculina ¶ Quarta conclusio. sphera lune non est vacua:sed plena quatuor corporibus contrarijs.prima pars patet:quia natura abhorret vacuum:et secunda declaratur: quia si sub sphera lune nullum esset nisi vnum corpus:illud non haberet contrarium:quod est inconueniens:signo signorum duo corpora contraria:illa ne deficiant ex actione et reactione:habebunt medium communicans cum illis duobus:sed illud medium iterum de necessitate habet contrarium.igitur quatuor sunt corpora contraria replentia orbem Lune. Hec autem sunt ignis aer aqua et terra:ita quod sub concauo lune ponitur ignis: sub igne aer:sub aere aqua:et sub aqua terra:in cuius centro finitur mundus:quorum primum est nobilius secundo:cum sit illo calidius leuius et rarius:et 2m 3º:est nobilius propter similem rationem:et 3m est nobilius 4º.quia est magis humidum et minus graue:et minus densum. ¶ Ex predictis sequitur primo Cancrum esse finem zodiaci:et capricornum oppositum illi esse principium:et quia capricornius tenet caput eleuatum versus septentrionem:et pedes reuolutos ad meridiem:ideo pars septentrionalis est superior pars celi:et meridionalis inferior. Deinde quia capricornius tenet partem anteriorem reuolutam ad septentrionem:et posteriorem ad meridiem: ideo pars septentrionalis est anterior pars celi:et meridionalis posterior. Item quia in parte septentrionis est maior potentia:et maior nobilitas ratione multitudinis stellarum. In parte autem meridiei non est tanta potentia:nec tanta nobilitas:sicut nec tanta multitudo stellarum:ideo pars septentrionalis est pars dextra celi:et meridionalis sinistra. Nunc autem ad propositum:Cancer est in parte septentrionali cum ariete thauro geminis leone et virgine. Capricornius vero in parte

meridionali cū Libra scorpione sagittario aq̄rio ꝛ piscib⁹: ita ꝙ sex sunt in pte meridionali: ꝛ sex in pte septētrionali.
¶ Scd̄o sequit̄. totum mundum esse diuisum in .12. spheras. s. octo celestes. ꝛ .4. elementales. iuxta numerum .12. signoꝝ zodiaci qui numerus est perfectus ratione perfectionis senarij: ex quo duodenarius cōponit̄: ꝛ quia denarius est alter numerus perfectus: cum sit finis omniū numerorum simpliciū: ꝛ ꝑncipium cōpositoꝝ. Ideo q̄libet elementū concauū est in decuplo maius suo immediate contento: cuꝫ ex vno pugillo aq̄ generent̄ decē pugilli aeris. 2.° de generatione. ꝛ consequēter quelibet sphera celestis sua imediate ꝯtenta est in decuplo maior: ita ꝙ sphera mercurij est in decuplo maior sphera lune: ꝛ sphera veneris in decuplo maior sphera mercurij: ꝛ sic ꝯsequenter ad spheraꝫ signoꝝ que ponitur esse trecentoꝝ sexaginta graduūꝫ: cum illa diuidat̄ in .12. signa: ꝛ q̄libet signum in tres facies que sunt ꝑncipiū medium ꝛ finis: ꝛ quelibet facies in decē gradus: ꝑpter perfectionē numeri denarij. ex quibus omnibus sequitur magnitudo illius orbis modo quo dictum est.

¶ Motus signoꝝ zodiaci fit ab oriente in occidēs: ceterorum v̄o opposito fit modo: quoꝝ motus nō retardāt motum octaue sphere: ꝛ ad omniū spheraꝝ mot⁹ aer ꝛ ignis mouent̄ ab oriente in occidēs. Cap. XVII.

Supradictis adijciēdus est s̄mo declarans diuersitatem motuum signorum ꝛ planetarum ponendo primo istam conclusionē. omnia signa i orbe zodiaci mouentur ab oriēte in occidēs. pbat̄. signa mouent̄ ad illā ptem ad quā tenēt reuolutū caput: ꝛ partem anteriorem

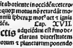

sed ad partem occidentis tenent reuolutū caput: ꝛ portē anteriorem. igitur ad illam mouent̄. pꝫ consequētia cum maiori: quia oppositū est inconueniens. s. ꝙ moueantur versus caudam: vel nates: minor autem est euidens: quia in ortu signoꝝ videmus capita precedere caudaꝫ ꝛ nates ꝛ moueri versus occidens. Illa pars vocat̄ oriens in qua signa mouent̄ sursum ascendendo supra terram. Illa aūt est deorsum in qua signa mouent̄ deorsum descendendo subtus terraꝫ. Et iste motus dicitur ꝑmus motus: seu motus primi mobilis: aut motus celi diurnus .24. horarum.
¶ Secūda cōclusio. Singuli planete in suis orbibus mouentur motu opposito ab occidente in oriens patet: quia quelibet res mundi habet suum oppositum ad maiorem operationem cognoscibilitatem ꝛ perfectionem mundi: sed orbis zodiaci mouet̄ ab oriente in occidens. igit̄ orbis planetarum mouetur ab occidente in oriens. patet consequentia: quia non videtur aliter posse esse. Item dato opposito sequeret̄ planetas intrare domuꝫ suam a parte posteriori. s. per caudaꝫ ꝛ nates: q̄d est inconueniēs: quia non bene staret dominū aliqueꝫ venire de longinqs partibus ꝛ intrare domuꝫ suaꝫ. suā gloriam: suaꝫ exaltationeꝫ non per anteriorem partem: sed posteriorem: ꝛ patet cōsequētia: quia si sol mouetur ab oriēte in occidens: ꝛ leo qui est signum solis etiam mouet̄ illo motu tenendo partem anteriorem versus occidens. igitur cum sol intrabit leonem ingredietur per partem posteriorem. s. nates ꝛ caudam: ꝛ exibit per anteriorem capitis: et q̄d dicitur de sole respectu sui signi: sequitur de alijs planetis respectu suorum signoruꝫ: ꝙ intrabūt illa per partem posterioreꝫ: ꝛ exibunt per anterioreꝫ. Et iterum rationabile est ꝙ planete a parte minus nobili que est occidens ratione descēsus ad partem nobiliorem que est oriens ratione ascensus. ¶ Tertia conclusio. Planete moti ab occidente in oriens non retardant motuꝫ octaue sphere. ꝑmo quia octaua sphera pateretur violentiā: ꝛ coactioneꝫ: ꝛ per consequēs non esset perpetua. 2.° quia nō moueretur vniformiter quod tēpus. sed aliquādo velocius. s. quādo planeta retrogradat eundo versus occidens cuꝫ octaua sphera: ꝛ aliquādo tardius. videlꝫ quādo planeta dirigit̄ ī parte superiori epicicli eūdo versus oriens impingendo octauaꝫ spheram: sed illud est inconueniens: quia motus octaue sphere est maxime vniformis cum sit mensura omniū aliorūꝫ motuū. 3.° quia octaua sphera non esset perfecta ex quo indigeret auxilio planetarum in retardando motuꝫ suuꝫ. 4.° sphera planetaruꝫ etiā retardaret̄ a sphera signoꝝ: q̄d non est dicendum: ꝛ pꝫ consequentia ex quo illi motus sunt oppositi. ¶ Quarta conclusio. Celum signoruꝫ ꝛ planetarum aerem ꝛ ignem mouet ab oriente in occidens: sed non terram ꝛ aquam. ꝑma pars patet. quia sicut quelibet sphera celestis supra lunoꝫ contactu sui concaui mouet spheram inferioreꝫ ab oriente in occidens: ita sphera lune cōtactu sui concaui supra conuexum ignis debet illuꝫ mouere ab oriente in occidens: ꝛ consequēter sphera ignis debet mouere eodem motu spheram aeris. ¶ 2.° pars conclusionis declaratur ex eo. ꝑmo ꝑpter grauitatem impedientē motum circularem aque vel terre per contactuꝫ superioris elemēti. 2.° quia terra ꝛ aqua contrariant̄ simpliciter aeri ꝛ igni: sed ignis ꝛ aer mouent̄ ab oriente in occidens. ergo tali motu non mouent̄ terra ꝛ aqua. patet cōsequentia quia per hoc probatur illa non moueri sursum: sed solum deorsum. ¶ Tertio. si sphera aque volueret̄ sicut aliq̄ñ visum est volui aer portando comethas cooperiret totam terram in circuitu veniendo ab oriente in occidens: ꝛ periret generatio animaliuꝫ. Ideo virtus celi debet tenere aquam imobileꝫ illo motu: vt semper terra sit discoop̄ta aquis. ¶ Quarto vnum oppositoꝝ cognoscitur per reliquum: sicut album per nigrum: ꝛ motus per quietem: sed celuꝫ perpetuo mouetur circulariter ꝑpter generationē. igit̄ terra que maxime distat ab eo dꝫ esse imobilis: ꝛ hoc volunt Aꝝ. 2.° ce. di. ꝙ si celuꝫ mouetur necesse est, terram quiescere quare ꝛc.

¶ Sub septētrione terra est aquis discooperta: que plana aliqua parte reperitur que habitabilis habꝫ esse per mixtionem aquaruꝫ supra ꝛ infra ipsam que aque a mediterraneo mari ortū hñt ꝛ recursuꝫ. Cap. XVIII.

Ubi terra sit discooperta aquis: et de necessitate inequalitatis eius: ꝛ irrigationis aquarum est consequenter dicendum. Ponendo aliquas cōclusiones: quaꝝ ꝑma est ista. ¶ Terra est discoop̄ta aquis sub septētrione. pbat̄. sub illa parte v̄r eē discoop̄ta terra: que ē nobilior ꝛ potētior: sꝫ ps celi septētrionalis ē nobilior ꝛ potentior pp multitudiné stellaꝝ: q̄ ibi maior est q̄ꝫ alibi.

Unde sicut magnes attrahit ferrum: ꝛ ipsum attractuꝫ retinet eleuatum sursum per virtutem impressam in ferrum: ita pars septētrionalis celi sua virtute multiplicata ad centrum mundi: propter generationem ꝛ habitationem animalium ad quam vigilat intelligentia celi: terraꝫ eleuat sursuꝫ faciens cessare aquas: ꝛ illam eleuatam

sic perpetuo retinet vt aialiuz species sint eterne. ¶ Et si
querat quāta quantitate est terra discoopta aquis. Re-
spondet sm dicta sapientū: q̄ sola quarta pars est discoo-
pta: q̄z illa sola sufficit pro generatione ⁊ habitatione aia-
lium. ¶ Secunda cōclusio. terra necessario est in aliqua
parte plana: ⁊ in aliqua parte montuosa. p̄mo quia si esset
plana ⁊ nō montuosa. vel ecōtra: in mūdo esset aliqua res
sine suo opposito: qd̄ est cōtra decorem mūdi: ⁊ maiorem
cognoscibilitatē ⁊ opationē rerū: ⁊ pz ꝯña. quia montuosi-
tas ⁊ planities opponunt: sicut sursum ⁊ deorsum. Itē ce-
lum de necessitate ē mātuosum ⁊ vallosum. igit ⁊ terra. pz
ꝯña. quia ita imp̄mit celū in terra: sicut sigillum in cera: sz
ad montuositatē ⁊ vallositatē sigilli imp̄mētis in cera se-
quit mātuositas ⁊ vallositas cere. igit p̄formiter ploci-
s cā ad effectū ex mōtuositate ⁊ vallositate celi: seq̄t mon-
tuositas ⁊ vallositas terre: aña declaratur: qm̄ i celo sunt
aliq̄ stelle alte ⁊ aliq̄ depresse. ideo si ducatur linea a
duabus stellis depressis ad stellam altam inter mediā re-
periemus montē: sed si repit mons reperit vallis. igit ⁊c.
¶ Notādum q̄ quatuor de causis generant mōtes. p̄mo
a terremotu pellente terram ad vnam vel ad ambas par-
tes in magna quātitate. Scdō ab aqua ducente lapides ⁊
terram ab vno loco ad alium locum. Tertio ab hominib⁹
vt pz de monte omnis terre in roma: ⁊ de multis alys ad
cōcludenduz aquas. 4º a celo: sicut eniz fabro est necessa-
ria incbus ad operāduz: ita celo mons ad subueniēdū ter-
re habitabili: sed faber non habēs incbudē faceret illam.
igit celum sua virtute faceret montes per cōgregationez
lapidum ⁊ portationē terre: si non per terremotum: neq̄z
p aquaz: neq̄z p hominē facti essent: ⁊ hoc ideo vt in terra
habitabili operari posset. ¶ Tertia cōclusio. terra habi-
tabilis necessario habet permixtionē aquarū supra ⁊ infra
ipsam. pbat. aialia nō possunt esse sine plantis: quia plāte
sunt cibus animalium: nec plante sine aqua. igit ⁊c. Ideo
virtus celi facit terram esse perforabilem: ⁊ spongiosam:
sicut seminator suum agrum: ⁊ ortolanus suum ortum: vt
aqua possit intrare per terram ⁊ currere intra venas eius
in auxilium generationis mineralū: ⁊ ad humectandum
radices plantaruz: ⁊ ad exeunduz extra terram maxime
in sūmitate montiuz ad humectanduz montes ⁊ calefa-
cienduz riuos ⁊ flumina ad irrigonduz terram: ad hoc vt
generatia animaliū atq̄z plantarū existere possint. Et iste
vene aquaruz currētiuz intra corpus terre pp̄ter maiorē
vtilitatez ⁊ operationez debent esse diuersificate: ⁊ aque
simili͛r sm oppositum: ita q̄ quedam sit grossa: ⁊ quedaz
subtilis: ⁊ quedam longa: ⁊ quedaz breuis: quedam mota
sursum: ⁊ quedaz mota deorsum: sicut etiaz dicit de mon-
tibus q̄ quidaz est magnus: ⁊ quidam paruus: quidā stri-
ctus: quidam latus: quidam albus: ⁊ quidaz niger. ¶ 4ª
conclusio. aque incorporate fere hn̄t ortū a mari mediter-
raneo: ⁊ recursum ad ipsum. patet: quoniaz virtus celi de-
bet imp̄mere ⁊ operari i terra: sicut laborator in agra qui
videns campū lnaquosum habentez aquam circa se facit
fossatum grande per mediū: ⁊ alia fossata minora que va-
dant per agrum respondentia illi: vt defendat ⁊ preserue-
tur ager quantuz est possibile: cui si aqua fuerit opportu-
na accipit de fossato spargens per campū in modū pluuie:
ita virtus celi pp̄ter habitationē terre discooperuit terrā
mittens intus a mari magno circūdante terraz vnū gran-
de brachium maris: q̄ dicit mediterraneuz: quia transit
per medium terre: vt terra enim sit arida: ⁊ sicca inde pos-
sit humectari in qua terra: sunt etiam flumina generata
a riuis gradientia ad istud mediterraneuz mare: ⁊ hoc ab
omni parte mundi .s. orientali occidentali septētrionali: ⁊
meridionali: vt vnaqueq̄z res habeat suum oppositum: ⁊
ne lacus generent suffocantes terram. Ab isto ergo mari

implētur vene terre: ⁊ ex venis generantur riui: ⁊ ex riuis
fluminis caput facientia in eodem mari: vt verificet vni-
uersale illud dictuz: flumīa egrediunt a mari: ⁊ ingredi-
tur mare: ⁊ sm istaz viaz continuat tota aqua mūdi: ita q̄
mare non augetur: neq̄z flumina deficiūt. Et si querat quo-
modo fluunt a mari flumina cuz aqua fluuioꝝ sit dulcis
⁊ aqua maris salsa. Dicit q̄ aqua maris est salsa propter
solem euaporantez subtile diminuēdo grossuz. Que vni-
uens terraz spongiosaz ⁊ cauernosam virtute celi gradit
per ipsam purificantē aquā ⁊ retinentē salsedinez: ⁊ ex quo
sequit q̄ aqua illa fit dulcis ⁊ egrediēs facit riuos ⁊ flumi-
na dulcis aque irrigantis terraz ⁊c.

¶ Mare mediterraneū transit per longitudinē terre: q̄
mare ab occidēte in oriens ē incipiēs ab oceano. Et aque
tam montium q̄z planitierum a magno vel mediterra-
neo sunt mari: ⁊ ideo terra cooperta aquis est impossibile
habitari. Cap. XIX.

De ortu maris mediterranei ⁊ de augmento aquaꝝ super

terraz est aliquid dicenduz. ponēdo p̄mo istas
cōclusiones. Mare mediterraneuz trāsit per
longitudinez terre: ⁊ non per latitudinē. pbat
Mare mediterraneuz est ordinatū a virtute celi pp̄ter
vtilitatē terre: sed maiorē vtilitatē tribuit per longitudi-
nez q̄z per latitudinē. igit ⁊c. minor pz: ex eo q̄z maior est
lōgitudo terre habitabilis q̄z latitudo eiusdē: qd̄ declarat
sic: sol dans hītationē in terra facit vnā viā trecētorū sexa-
ginta graduuz in suo motu ab oriēte circū girādo terram
vsq̄z ad aliud mare vbi iterū se repit i oriēte: sz hec via est
maioris q̄ntitatis per longū: q̄z per latū. igit ⁊c. Minor ter-
rum argūt. Latitudo istius vie est a circulo cācri vsq̄z ad
circulū capcorny: q̄z sol nō egredit circulū cācri vadit
versus septētrionē: nec circulū capcorny q̄n vadit versus
meridiē: neq̄z circuit terrā circūcirca per istā viā: sic facit
per aliā que est ab oriēte in occidēs: sed facit sic trāseūdo
viā aliquā: q̄ q̄n q̄z vadit per mediū ipsius: q̄n q̄z p extremi-
tates: q̄n q̄z ab vna pte: ⁊ q̄n q̄z ab alia: nō tn̄ egredit ad ei-
dem p cāpos. Et p mediū istius vie ab oriēte in occidens
trāsit circulus equatoris declinās a circulo cācri viginti-
tribus gradib⁹. ⁊ 51. minutis: sm sententiam ptolomei qui
circulus est ab vno latere istius vie v͛sus septentrionē ad
modū vnius fossati: ⁊ circulus capcorny: q est ab alio late-
re distās v͛sus meridiem in modū alterius fossati est de-
clinat⁹ in idē. igit via h͛ erit p latū a septētriane in meridiē
47. gradus: ⁊. 42. minuta: ⁊ p lōgitudinē ab oriēte ad oc-
cidēs trecēti sexagita gradus. ḡ maior ē lōgitudo vie
q̄z latitudo: qd̄ erat pbādū. ¶ 2ª ꝯ. mare mediterraneū
ab occidēte in oriēs icipiēs a mari magno vel oceano. p-
bat. istud mare trāsit p lōgitudinē terre. ḡ rōnabile est q̄
icipiat a pte min⁹ nobili pgrediēs ad ptē nobilioꝝ: s3 occi-
dens est ps celi minus nobilis oriēte. ḡ istud mare incipit
ab occidēte ⁊ vadit v͛sus oriēs: veniēs aūt ad oriēs tantus
quātū necesse est dz reuolui pp̄ter maiorē vtilitatem vt oc-
cupet plus de terra: ⁊ vt flumia que veniūt ab oriente et
ab alys partibus possint melius in ipsum ingredi: hec aūt
reuolutio caput et finem habere debet ad partem septē-
trionis que nobilior est parte meridiei. ¶ Tertia conclu-
sio. aqua continua montium ⁊ planiciez a mari mediter-
raneo est originaliter ⁊ a mari magno. Ista cōclusio pz ex
eo q̄z nō pōt esse a pluuia vel niue cum aqua habens origi-
nem a pluuia solum ⁊ niuibus non continue duret. vt igi-
tur principium iungatur fini ⁊ perpetuo cōtinuetur aqua
in montibus ⁊ fluminibus super terrā mare magnū pluri-
muz abūdās aquis existēs graue sup terram pellit mare
mediterraneum intra longitudinē terre: mare aūt me-
diterraneum reperiēs terrā spongiosam ⁊ porosam pellit

partes eius vsq3 ad summitatem montiũ a quibus descẽdens facit perpetua flumina. Jte3 virtus celi sollicita ad generationem more magnetis ferrum trahit a mari mediterraneo aquam ad sũmitates montiũ: propter generationem ꝛ nutritionem plantarum ꝛ animaliũ: ꝛ quoniã nullum violentũ est perpetuũ: ꝛ iste motus est perpetuus oportet concedere aquam naturaliter moueri etiam non declinando vacuũ: nec hoc est incõueniens: quia motus talis est ab extrĩseco passo ɔferẽte vim: ɔcurrit.n. ad motum hũc duplex agẽs extrĩsecũ.s. more magnũ: ꝛ virtus celi ꝛ ɔñter duplex passum confert vim nãlis inclinationis.s. passiuũ qd̄ est materia: ꝛ passiuũ: qd̄ est forma: materia enĩ iclinaẽ ad motũ ꝑpter generationẽ plantaꝝ ex illa aqua: ad quã generationẽ motus ille a natura ordinaẽ: quẽad modũ materia ɔfert vim in motũ sursum vapoꝝ ꝛ exalationũ: forma etiã ɔfert vim per inclinationẽ: quia nãliter iclinaẽ moueri a statu ĩpfecto ad statũ ꝑfectũ: sicut ferrũ ad magnetẽ: modo aqua cõtinue perficitur ꝛ subtiliaẽ transeũdo per terrã: ꝛ per mõtes. ¶ 4ᵃ ɔclusio. ipossibile est totam terrã habitabilẽ esse coopertã aquis. pbaẽ. si sic aut igiẽ mari magno vl̄ mediterraneo: aut a diluuio ex abũdantia pluuiaꝝ. nõ a mari magno: qꝛ centrum magnitudinis terre nõ põt fieri cẽtrũ mũdi cum illud a virtute celi terminẽ supra mediũ mũdi: nec a mari mediterraneo: quia nõ crescit ꝑpter ɔtinuũ defluxũ aqꝝ ab ipso ad radices terre ꝛ sũmitates mõtiũ: nõ etiam a diluuio: qꝛ lꝫ iterdũ ex forti ɔiunctione stellaꝝ oriaẽ fortissima et ꝓfundissima pluuia cooperiens aliqd̄ clima: nõ tamẽ totã terrã ꝑpter causam stellaꝝ habẽtiũ signationẽ potestatem ꝛ dominiũ magis in vno loco terre q̃ i alio. Ex ista cõclusione seqtur ꝙ si diluuiũ aq̃ euenit ꝑpter maximã ɔiunctionẽ stellaꝝ humidã ad purgandũ vicia terre: ꝛ in mundo nihil repiẽ sine suo opposito: opꝫ expectare maximam ɔiunctionẽ stellaꝝ siccã inducentẽ ignem in aliqua parte terre cõburentẽ illam simul cum aere ꝑpter purgationem peccatoꝝ. Jõ sapiẽtes illius patrie ꝓuidẽtes ɔiunctionẽ illã pestiferã humidã vel siccã ꝑ scientiã stellaꝝ si euadere voluerit debẽt ab illo loco recedere.

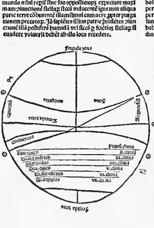

¶ Terra habitabilis congrue est diuisa in septem climata que diuisa sunt ab oriente in occidens per longitudinem habentia initium ꝛ numerationem ab equatore ad septẽtrionem: quorum maius id dicitur alijs quod imediatius est equatori. Cap. XX.

Pro declaratione dictorum venio ad diuisionem climatum. ponendo ꝑmo istam cõclusionem. terra hitabilis seu discooperta aquis ẽ cõgrue diuisa in septem partes quas climata vocamus. probatur. septem planetis diuisũ est celum signorum in septem partes: in quibus habent potestatem ꝛ dominium inequaliter. igitur a fortiori. 7. planetis diuidenda est terra in septem partes quibus inequaliter dominẽtur. patet consequentia ꝛ antecedens arguitur. nam saturnus qui est dominus capricorni et aquarij habet in illis maiorem operationẽ q̃ in alijs signis: ꝛ Juppiter qui est dominus sagittarij: ꝛ piscis etiã habet in his maiorẽ operationem q̃ in alijs: et consequenter sol habet maiorem operationem in Leone q̃ in alio signo: et ita de alijs suo modo. ¶ Secunda conclusio. septem climata sunt diuisa ab oriente in occidens ſm longitudinem: ꝛ non a septentrione ad meridiem ſm latitudinem. Jta ꝙ quelibet climata habẽt vnũ caput ad oriens: ꝛ aliũ ad occidẽs: nõ autem vnum ad equatorem: ꝛ aliud ad septẽtrionem. probatur. perfectio vniuersi consistit in variatione ꝛ oppositione rerum: vt vnum per aliud cognoscatur: sicut est calor ꝛ frigus: amarum ꝛ dulce: temperatum ꝛ distemperatum. igitur climata non poterant esse eiusdem modi. sed fuit necessariũ ꝙ vnum esset temperatum: ꝛ aliud distẽperatum. Et si inuenitur clima faciens homines albos: per oppositum est necessariũ ꝙ inueniatur clima faciẽs hoĩes nigros: que omnia reperiuntur diuidendo climata per longitudinem ab oriente in occidens: diuidendo aũt per latitudinem a septẽtrione ad meridiem omnia quasi sunt eiusdem modi. quia omnia essent a latere equatoris habentis semper equalitatem dierum ꝛ noctiũ similitudinem gradualẽ frigiditatis ꝛ caliditatis omni anno bis estatem ꝛ hyemem: colligerentq̃ bis frumentum ꝛ vinũ: ꝛ essent omnia equalia i bono ꝛ malo. ¶ Tertia conclusio. climata habent initium ꝛ numerationem ab equatore ad septẽtrionem. Jta ꝙ ꝑmum clima est a latere equatoris: ꝛ reliqua omnia degradando procedunt vsq3 ad septimũ: qd̄ est in vltimo habitatione versus septentrionem. probatur. Jllud qd̄ est nobilius ꝑpter suam temperãtiam q̃ aliquod aliud: rõnabile est ꝙ sit caput et dicatur primum: ꝛ alia numerenẽ ab illo: sed circulus equatoris est terminꝰ latitudinis omnium climatum. igiẽ dignũ est ꝙ numeratio climatum incipiat a latere equatoris.

¶ Quarta conclusio. Primum clima. s. quod ponitẽ a latere equatoris omnibus alijs dicitur esse maius. Probatur. illud clima dicitur esse rationabiliter maius in quo maior bonitas ꝛ vtilitas reperitur: sed in ꝑmo climate maior bonitas ꝛ vtilitas repiẽ. igiẽ illd̄ est maius. pꝫ ɔña etiã maiori: quia in maiori corpore est maior virtus: ꝛ plus influit celum in maiori q̃ in minori corpe: ꝛ minor arguiẽ: qm̃ in illo loco ẽ sũmũ tempamẽtũ ꝑpter equalitatẽ dieꝝ ꝛ noctiũ caliditatẽ ꝛ friditatẽ ibi est abũdãtia reꝝ: qꝛ colligũt bis i ãno: ꝛ ɔñter ibi hoĩes debẽt esse magis diuites ꝛ sapiẽtes ꝛ maioris vite. ¶ Ex predictis sequitur ꝑmo. ꝙ terra non est circulariter discooperta aquis: quia cum medium in circulo sit maius extremis. ꝑmũ ꝛ vltimum clima essent minora alijs: sꝫ est pyramidalr vl

Q

triangulariter discoopta aquis a ṽtute celi faciēte cessare aquas tali modo: vt p̄mum clima esset alys maius. ❡ 2° sequit̄ q̄ cum terra sit discoopta versus septētrionē mare videt̄ cōmp̄hēdere fines p̄mi climatis a parte meridiei ab oriēte ad occidēs. Ideo Alphraganus posuit mare cōprehēdere illud: qđ ptrāsit termios p̄mi climatis a parte meridie: ꝛ nō sunt ibi multe habitatiōes. ❡ 3° seqt̄ q̄ saturnus est dn̄s p̄mi climatis: q꞉ saturnus est p̄m° planetarum cuꝫ sit altior: ꝛ habet maiorē sphera alys: igit̄ dignū est q̄ habeat maius: ꝛ p̄mū clima. Deīde saturnus: quia ē laborator terre ad colligendum fructum requirit magis tempatū locū terre: huiusmodi aūt est p̄mū clima. ❡ 4° sequit̄ q̄ iuppiter est dn̄s scđi climatis ꝛ venus tertij: ꝛ sic ꝯñter. quia nō apparet ratio: quare p̄mo planete attribuitur p̄mū clima: qn duo planete scđm clima: ꝛ sic per ordinē vsq̄ ad finē. Et si ex his arguit̄ saturnuꝫ esse nobiliorem sole: quia habet nobilius clima. negat̄ ꝯña: quia cum toto hoc nō operatur saturnus sup̄ suuꝫ clima nisi cuꝫ auxilio sol: ꝛ nō ecōtra: sicut p̄ma itelligentia est ceteris nobilior: q꞉ lꝫ habeat spherā appropriatā sibi: tn̄ mouet oēs alias: ṽtute cuius oēs alie itelligētie suos mouēt orbes.

❡ Inductio forme in materia essentialr depēdet a virtute celi sine qua ipossibile est eltoꝝ mixtio. Et q̄blꝫ ex illis genitū a tali ṽtute oritgit̄: ac ēt terre dispō bona vl̄ mala fit rōne illius directiui. Cap. XXI.

Quoniam mūdus iste inferior ēentialiter depēdet a mūdo supiori iuxta sententiā omniū sapiētū taꝫ naturalium q̄ꝫ mathe꜔: ideo de omni depēdentia tā mixtorum q̄ꝫ elemētoꝝ ē ꝯñter dicēduꝫ ponendo p̄mo hanc conclusionem. Quelibet genetatio vel idructio forme in materia essentialiter dependet a virtute celi. pbat̄. sicut se habet cera ad figuram sigilli: ita materia ad virtutem celi: sed impressio ꝛ forma cere essentialiter dependet a figura sigilli. igitur ꝛc. patet ꝯseqnētia cuꝫ minori: qm̄ cera nunq̄ꝫ esset figurata supra figura aialis: plāte domus vel castri: nisi sigillum sua figura imp̄meret illam formam: maior anteꝫ est euidens sufficienti similitudine: quia sicut ad figuratione cere q̄tuor agētia eēntialr ordinata concurrunt. s. imp̄mens sigillum motus ꝛ figuratio: ita ad informationem materie necessario quatuor agētia cōcurrunt essentialiter ordinata. s. intelligentia celum motus celi: ꝛ virtus eius que est significatio: ꝛ representatio rei faciēde: ꝛ ex his venimus in notitiaꝫ p̄mi motoris cognoscendo potentiam ꝛ magnitudinem eius: sicut venimus in notitiam artificis qui fecit sigillum. ❡ Secunda cōclusio. Impossibilis est elementoꝝ mixtio absq̄ virtute celi. pbatur. elementa sunt ꝯtraria tam scđm qualitates motiuas localiter q̄ꝫ alteratiuas. igit̄ mouētur ad sua loca contraria: ꝛ inuiceꝫ elongarentur nisi per virtutem celi inuicem appropinquarēt: ꝛ miscerentur: sicut aqua et lapis: pro generatione calcine: aut aqua ꝛ farina pro generatione panis nunq̄ꝫ inuiceꝫ miscentur: nisi eis applicaretur motor extrinsecus illaꝫ faciens mixtionē. ❡ 3ª cōclusio. Quelibet res generata ex elemētis habet supra se virtuteꝫ celi sm̄ directiuaꝫ ꝛ cōseruatiuā. patet. naꝫ quelibet res generata ex elemētis solueret̄ ꝛ desitueret̄ per motū elemētoꝝ ad loca ꝓpria: nisi illa per virtutē aliā preseruaretur que non videtur esse nisi virtus celi: sicut edificator habēs facere suā operationeꝫ recolligit ꝛ vnit simul arenam calceꝫ ligna ꝛ lapides ad faciendū domū: q ne quidē preseruatur ab edificatore: ꝛ ruit deficiēte illo. ❡ Quarta cōclusio conueniēs ꝛ discōueniens dispositio terre est ex bona ꝛ mala dispositione celi. Ita q̄ si celuꝫ in aliqua parte est bene disposituꝫ: pars terre q̄ ē subiecta illi est bene disposita: ꝛ si celuꝫ in aliqua parte est male dispositum etiaꝫ pars terre subiecta illi est male disposita ideo vno anno est egritudo et epidimia in bobus ꝛ non in capris. Alio ṽo anno ecōuerso: quia Thaurus habēs significationem supra boues illo anno se habet male: ꝛ alio anno bn̄. Capcornius ṽo significās capras illo anno se habet bene ꝛ alio anno male. ❡ Cōsimiliter dicatur de plantis q̄ anno quo determiata virtus celi: que habet regere ꝛ opari super suaꝫ plantaꝫ se habit bene: ꝛ illa sua planta bene se habebit: ꝛ si virtus se male habebit: ꝛ planta etiaꝫ male se habit. ideo vno anno sunt multe ficus: et pauce vue: multa cicera ꝛ pauce fabe: multuꝫ frumentuꝫ: ꝛ paucum miliuꝫ. Alio vero anno: ecōtra ꝓpter alias virtutes celi habētes augmentuꝫ: ꝛ bonam dispositioneꝫ: super plantis p̄mitus male dispositis. ❡ Ex predictis sequir p̄mo. q̄ aurum argentum lapides preciosi vna cum plantis ꝛ animalib° presupponunt virtutē celi: preter virtutes elementoruꝫ: quia elemēta sine virtute celi nullaꝫ facerēt generationeꝫ mixtorum: sicut nec farina panem cessante aqua: nec sigilluꝫ impressionem in cera deficiente figura: ideo corrumpuntur mixta. quia deficit in eis hec virtus celi: que perpetuarētur sicut astra: si ab illis nunq̄ꝫ separeretur ṽtus illa eodem modo: sicut anima respectu corporis. ❡ 2° sequtur oē mixtum preter formam substantialeꝫ esse cōpositum ex quinq̄ꝫ essentys. s. quatuor elemētis: ꝛ virtute celi quā sapiētes vocant quintā essentiam: cui mixto vnūquodq̄ꝫ cōponentium dat operationē plus ꝛ minus scđm exigentiaꝫ sue potentie. Ita q̄ ignis dat calefacere aqua frigefacere: aer humectare: ꝛ terra desiccare: virtus autē celi dat pseruationem: ꝛ tāto nobiliorē opatiōnē: quāto celū ē nobilr° elementis. ❡ Et ꝓpter istā causaꝫ iuenim° calamitaꝫ ṽtute elemētoꝝ ifrigidare ꝛ desiccare: ꝛ ṽtute celi que est in ipa ad se trahere ferrū: smaragdus aūt ṽtute elemētorū facit operationes ꝯsimiles opationibus elemētoꝝ: sed ṽtute celi que est in ipso cecat vnuꝫ genus serpēnū. s. nigroꝝ. nō aūt alboꝝ. Itē alique herbe: ꝛ aliqui flores ṽtute celi mouentur reuolutī ṽsus faciē sol: ꝛ aliq nō: sicut etiā acus quā tangunt̄ nautae per ṽtuteꝫ celi trahit̄ ꝛ resoluit̄ ad stellā que vocat̄ tramōtana. facte sunt etiā per virtutē celi ꝛ stellarum imagines sub certo ascēdente: que loq̄bant̄ ꝛ ipediebant dracones lupos ꝛ serpētes: sicut ēt dicit̄ q̄ columne Herculis dabant responsa.

❡ Nec e est aliquā minerā alicui° eē coloris: ꝛ aliquaꝫ diuersoꝝ: q꞉ in diuersis fiūt locis. Plante quoq̄ꝫ ne dum substantialiter. veruꝫ etiā accidētaliter est opus distingui: in fructib° taliuꝫ: si qua sapoꝝ: aut coloꝝ est diuersitas huius rei celum causa est. Cap. XXII.

Ad maiorem declaratione hoꝝ particularius descēdenda sit hec p̄ma ꝯclusio. Necesse est aliquā mineram esse vnius coloris: ꝛ aliquā diuersoꝝ coloꝝ. pbat̄. sicut est in arte sic ꝛ in natura: q꞉ ars imitatur naturā inquātū pōt: sed artifex aliquādo facit opus suuꝫ vnius coloris: ꝛ aliquādo diuersoꝝ coloruꝫ ad maiorē perfectionē ꝛ nobilitatē. igit̄ etiā in natura virtus celi aliquādo fac̄ minerā vnius coloris. s. aurū ꝛ argētum: aliquādo ex albo ꝛ nigro mixtā: sicut calcedonium: aliquādo vero guttatim ex multis coloribus vt iaspideꝫ ꝛ porfidam. ❡ Secūda conclusio. necesse est aliquaꝫ mineram esse factam in vno loco: ꝛ aliam in alio. patet: quia inuenimus terram quasi totam mineratam: sicut campum seminatum: ꝛ causa huius est: quia corpus celi cum virtute sua non stat ociosum. Sed facit omnes mineras in terra ex quo terra ex se nō pōt aliqđ opari. Unde quelibet pars celi hꝫ opari in terra suā operationē minere habens officiū: ꝛ dn̄iuꝫ opandi magis in vno loco terre q̄ꝫ in alio. Saturnus enīꝫ habet magis dn̄iuꝫ in p̄mo climate ꝛ

Iuppiter magis in secūdo: ⁊ mars in 3°. ꝓpterea inuenim⁹ in aliquo loco mineram auri: ⁊ in aliquo mineram argenti: ⁊ in alio mineram saphyri: ⁊ in alio smaragdi: ⁊ in alio alio marmora nigra: ⁊ ī alio alba: ⁊ in alio loco guttata et mixta coloribus: ad modum iaspidis de panthera porfidi. ¶ Tertia conclusio. necesse est plantas tam subalt̃ q̃ʒ accidētaliter esse distinctas: pʒ: qm̄ veniēte sole sursum a loco in quo erat innenimus vtutē celi mouisse spēs granū: ⁊ traxisse sursuʒ humorem a terra ⁊ creuisse sup⁹ tantum quantum est possibile plus ⁊ minus fm̄ exigentiam rei: ⁊ ex eis fecit plantas ⁊ distinxit tantū quātū est possibile more sigilli figuras cere: ⁊ ex hoc īueniunt̃ plante diuersificate in radicibus ⁊ stipitibus in ramis ⁊ floribus in folÿs ⁊ fructibus: in colore ⁊ odore: in sapore ⁊ magnitune in paruitate in mollitie ⁊ duricie: ⁊ in omni variatione que magis rationabiliter potest extogitari. Et quia accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum q̄ quid est: distinguimus eas substantialiter vnicuiq; suum nomen imponendo: ita q̄ aliqua vocatur cedrus: aliqua pinus: aliqua fraxinus: aliqua pirus: aliqua maluz: aliqua rosmarinum: aliqua saluia: alique menta: ⁊ quedaʒ habēt vnum nomen: ⁊ quedam aliud: ⁊ quedam sunt herbe: ⁊ q̄dam arbores. ¶ 4ᵃ cōclusio. celum est causa diuersitatis colorum ⁊ saporum eiusdem plante: vel fructus. pʒ: quoniam virtus celi generans ex elementis plantam: sicut sigillum figuram ex cera trahit sursum humorem ex terra faciens stipitem ramos: flores: ⁊ folia: incipiens: inducere formaʒ pomi in vno pede subtilissimo trahendo humorē ad intra ex corpore terre portādoq; illum super stipitem ⁊ super ramos quousq; induxerit perfecte formaʒ pomi. tamen magis ⁊ minus fm̄ potentiam suam. Et quia intelligentia celi more optimi artificis non solum diuersa: immo idem vt ostendat potentiam diuersimode operatur: aliquando in eodem fructu ponit siccum ab vna parte: ⁊ humidum ex alia: vt fructus ille dulcis ⁊ amarus in diuersis partibus reddatur scđm q̄ videmus in persico partem amaram intus: factumq; inde nucleum: ⁊ partē dulcem deforis factamq; inde pulpam: ⁊ partem duram terrestrem positam in medio inter vnam ⁊ aliam: cōtrariuʒ autem reperimus in nuce. s. dulce intus: ⁊ amarum extra. ſʒ ī pomo rāceo ponitur pars frigida acetosa intus: ⁊ pars odorifera extra. ¶ Ex his patet p̄mo: quare inueniuntur plante maxime ⁊ altissime ⁊ habentes folia: ⁊ poma multum parua: sicut quercus ⁊ alia. Et per oppositum reperitur planta ꝓpinqua terre breuis ⁊ multuʒ subtilis habēs folia lata faciens pomum suum maximum: sicut cucurbita et alia: qm̄ virtus celi dat prioribus plantis habendo humidum a dominio: alÿs autem humidum aqueum. 2° pʒ: quare lactuca est frigida ⁊ humida in secūdo gradu: ⁊ porum calidum in medio tertÿ gradus. quia virtus celi miscens elemēta simul pro forma lactuce dat illi multuʒ de aqua ⁊ parum de igne: miscens autem pro forma porri dat illi plus de igne q̄ʒ de aqua tātū quātum est possibile: ⁊ hoc formalr̃ vel virtualiter.

¶ Specifica animalium distinctio a specifica partium celi distinctione oritur. Et animalis partium diuersitas ex diuersitate partium signorum celi: colorq; in animalibus est per coniunctionem planetaꝝ: lʒ diuersitas partium in aīalib⁹ sit ex diuersitate ptiū celi

Cap. XXIII.

De animalibus ↄsequēter per comparationem ad celum est dicēdum ponēdo quatuor ↄclusiones. quaruʒ p̄ma est ista. Distinctio specifica aīaliū est a distinctione specifica partium celi. pbat̃. Ita dependet animal a celo sicut cera figurata a sigillo: sed aliud ⁊ aliud sigillum ꝓducit aliā ⁊ aliā figurā in cera igit̃ alia ⁊ alia pars figurata celi ꝓducit aliā ⁊ aliā specieʒ aīalis: pʒ ↄña cum maior: ⁊ minor declarat̃. Nam sigillū figuratuʒ figura hominis ꝓducit in cera formā hominis ⁊ figuratum figura leonis inducit in cera formā leonis: ⁊ sic de alÿs figuris animaliū. igitur pariformiter signū capricornÿ in celo debet inducere formā capre in materia: ⁊ signū thauri formā bouis in mā. ¶ Et si ex his cōcluditur species animalium terre non esse plures: q̄ʒ sint signa celi: aut q̄ʒ animalia terre deberēt esse ita magna sicut animalia celi: negat̃ ↄña: quia sicut intelligētia celi eodeʒ cōceptu numero fm̄ diuersas ↄuersiōes cognoscit plura diuersarum specierū. Ita idem signum celi diuersis aspectibus ⁊ cōiunctionibus planetarum significat ⁊ ꝓducit indiuidua diuersarum specieꝝ. Et sicut bonus artifex eodem īstrumēto plura disticta specie ⁊ figura ꝓducit: ita itelligētiam celi eodeʒ signo diuersa in spē ꝓducit. ¶ De magnitudine aūt dico q̄ sicut pater nō ꝓducit filiū equaleʒ sibi sed minorem fm̄ exigentiā mr̄e ⁊ matricis: ita aīalia celi nō ꝓducūt animalia terre sub tāta quātitate: sed sub quātitate cōueniēte terre: ⁊ sue speciei: sicut enim seminator habet semina fm̄ conditionem agri ⁊ pastor oues fm̄ exigentiā campi: ita animalia sunt magna ⁊ parua fm̄ exigētiam terre. Ita q̄ non debēt esse nimis magna: nec nimis multa: qr̄ excederēt terraʒ: non etiā debent excessiue esse parua: vel modica: quia tūc aliqua pars terre esset ociosa debēt ergo habere magnitudinē ⁊ numerū fm̄ nām suaʒ ⁊ conditionē terre. Et quia plante sunt ꝓpter animalia: ideo ille etiā sumūt diuersitatē specificā a signis celi: vnde alique plāte nascunt̃ in aquis: quia aīalia aquarum pascunt̃ illis: ⁊ alique reperiunt̃ in terra: quia animalia terre cibātur illis: non tamen eodem modo: qr̄ alique herbe ꝓsunt alicui animali que alteri nocēt: sicut herba luporia interficit lupos: canes: ⁊ vulpes: ⁊ impinguat oues ⁊ boues. ¶ 2ᵃ ↄclusio. diuersitas partiū animalis est ex diuersitate partium signoꝝ celi. quoniam sicut sigillum alia ⁊ alia parte ꝓducit oculum ⁊ nasum in cera: ita signum celi habens significare equum diuersis partibus producit in eo carnem: ossa. neruos: corium: ⁊ pilos: ⁊ sicut aliquod sigillum imp̄mit figuraʒ cum crinibus: vel cum cauda: aliud vō sine crinibus: vel sine cauda: ita aliquod signuʒ celi ꝓducit leonem cum cauda: ⁊ cum crinibus. Symiam vero aliud ꝓducit sine cauda ⁊ sine crinibus: ⁊ talis diuersitas partium est: ꝓpter diuersitatem finium: asinus autem hʒ spinā arcuatā vt sit fortis ad sustinendū pondus: ⁊ equus depressam ꝓpter maiorē habilitateʒ selle. ¶ 3ᵃ cōclusio. distinctio coloꝝ in animalibus est a distincta significatione ⁊ coniunctione planetaruʒ cum signis. pʒ. nam qr̄ aliqs planeta significat albedinem: ⁊ aliquis rubedinem: ideo aliquod animal est album: ⁊ aliquod rubeuʒ fm̄ se totū. et qr̄ non reperit̃ in mūdo vnum oppositū: sine alio: ideo oportet reperire animal nigrum ⁊ animal viride: fm̄ se totū: ⁊ qr̄ planete significātes diuersos colores sil' cū signis vniunt̃ interdū: ideo generant̃ aīalia diuersoꝝ coloꝝ: ita q̄ habēt album in vna parte: ⁊ nigrum vel rubeuʒ in alia parte. ⁊ quia aliqua signa sunt mobilia: ⁊ aliqua fixa: ideo qr̄ reperiunt̃ animalia plursum coloꝝ mutabilia in illis: sicut equ⁹ ⁊ canis: oʒ q̄ reperiātur aīalia diuersoꝝ coloꝝ īmutabilia in illis: sicut sunt sciroli et lepores semper habentes colorem album circa ventrem: ⁊ rubeum vel nigrum in dorso: qr̄ si vnum oppositū reperit̃ in natura: oʒ q̄ reliquū reperiatur. Unde q̄ aliquis equus habeat album in fronte ⁊ residuum nigrum: ⁊ aliquis econtra: ⁊ cōsequenter de alÿs partibus sic diuersis et mobilibus est causa assignanda. ¶ Notandum scđm dicta sapientium q̄ luna significat album: saturnus nigrum: et mercurius colores permixtos diuersificatos.

¶ Itē signū arietis significat faciē et caput. Thaur⁹ collū ꝛ gulā: gemini spatulas ꝛ brachia: ꝛ in q̄drupedib⁹ crura anteriora. Cācer pect⁹: leo stomacū renes ꝛ cor: virgo intestina: libra nates ꝛ anchas: scorpio virgā sexū ꝛ testiculos: sagittari⁹ coxas: capricorni⁹ genua: aq̄rius crura: ꝛ pisces pedes. Qn̄ g̃ fiet ↄceptio eq̄ luna significāte albū existēti forti ī ariete ꝑ ↄiūctionē vel aspectū: ꝛ aries signās caput ꝛ faciē: si nō fuerit īpedit⁹ equus ille nascet̃ cū albo ī capite vel in fronte. Si fuerit in thauro illud signū erit in collo vel in gula. Et si fuerit ī gemīs hēbit ipm ī spatul' vl' in cruribus anteriorib⁹: ꝛ si fuerit ī cācro hēbit illō ī pectore: ꝛ sic pōt in oīb⁹. Ubi aūt fuerit ī cācro absq̄ īpedimēto ꝛ habuerit aspectū ad librā q̄ hꝫ significare nates ꝛ anchas. ꝛ ad arietem q̄ hꝫ signāre caput ille equus hēbit signa alba ī capite, ī pectore: ī natib⁹: ꝛ ī anchis: ꝛ isto suo mō dicat̃ de alijs colorib⁹ f̄m diuersas ptes. Ubi aūt sit diuersitas colorꝝ fꝫ aliquā determiatā ꝛ pulchrā figurā triāgularē vel q̄drāgularē ↄcurrit mercuri⁹. ¶ 4ᵃ ꝓ. diuersitas sit⁹ ptiū aīal' ē ex diuersitate sit⁹ ptiuꝫ celi. pꝫ: qꝛ nō appet cā: q̄re vna ps ē dextra ꝛ alia sinistra in aīali nisi ex diuersitate ptiū celi. s. septētrional' ꝛ meridional' q̄ꝝ p⁹ ē dextra ꝛ alia sinistra: sic. n. ibi signat̃ vn⁹ circul⁹ ponens septētrionē a pte dextra celi: ꝛ meridiē a pte sinistra. ita in aīali daf̃ via q̄dāmō circularis trāsiēs ꝑ testiculos: ꝛ mediū capitis ponēs vnū testiculū dextrū: ꝛ aliū sinistrū: vnū brachiū dextrū ꝛ aliuꝫ sinistrū: vnū oculū vel pedē dextrū: ꝛ aliū sinistꝝ: ꝛ ita de alijs ptib⁹: sic q̄ illa ps est dextra ꝛ fortior in quaꝫ influit septētrional'. Et illa est ps sinistra ꝛ debilior in quā īfluit ps meridional'. ¶ Ex ista ↄnc seq̃t ꝓ. q̄ motus ꝓgressiuus aīaliū est p̄ ꝛ ꝓncipal'r ab oriēte in occidēs. pꝫ: qꝛ p̄m⁹ motus celi: ꝛ est illo mō. Et h̄ pōt exēplariter sic ꝓbari. ponēdo q̄ sint duo eq̄lis cursus. sor. ꝛ Plo in eodē puncto sole existēte ī medio celi supra caput eoꝝ ꝛ moueat̃ sor. ab oriēte ī occidēs. Plato ecōtra. ꝛ pꝫ q̄ sor. ambulabit plus de terra: qꝛ recipiet adiutoriuꝫ a celo: ꝛ a sole: dante illi plus de die: ꝛ de luce sic hō q̄ capit ꝑ manū: ꝛ auxillat̃ ei: q̄ cōcorditer tꝫ viaꝫ suaꝫ. Plo aūt tbi min⁹: ꝛ erit īpedit⁹ absq̄ auxilio celi: qꝛ mouebit̃ ↄ celū: ꝛ nō ↄcordat cū ipso: ꝛ maxime īpediet̃ a sole citi⁹ illi dāte noctē. ¶ 2ᵃ seq̃t q̄ ortus ꝛ occasus aīaliū est f̄ꝫ ortū ꝛ occasuꝫ signoꝝ. pꝫ: qꝛ sic alia zodiaci q̄n ꝓcedūt ꝛ nascunt̃ ab oriēte. p̄ mittūt caput foras ascēdētia sup⁹ ad mediū celi. Deīde ꝓcedūt descēdēdo īferi⁹ ad occidēs mittēdo caput infra terrā. Ita aīalia gn̄ata ꝑ coitū: q̄n embrio q̄ est ī corpe matris tenet caput v̄sus caput matris: et pedes v̄sus pedes: ꝛ lat⁹ dextꝝ v̄sus lat⁹ dextrū stans totū in modū matris: tūc in nascēdo est vna vi⁹ īfluxa celi que fac̃ ipm reuolui in vētre matris faciens ipm mittere p̄us caput q̄ꝫ pedes. Postq̄ꝫ aūt natuꝫ est aīal veniēs ad oriētē: de tenebris ad lucē crescit ꝛ augeẽ vsq̄ ad mediū sui tpis: q̄d est sibi datū: deīde minuit̃ declinās caput īferi⁹ ad occasuꝫ. ꝛ hāc simitudinē recipiūt oīa gn̄ata ex celis tanq̄ꝫ ꝑfecti⁹ ex ꝑfectiori.

¶ Caliditas solis cā est exalationis leuis calide et sicce in vētre terre. Et calida ꝛ sicca exalatio exn̄s in vētre terre est causa mālis terremotuum ꝛ eadem est cā ventorum atq̄ꝫ tonitruorum. Cap. XXIIII.

Iam de impressionib⁹ metaphysicis q̄ generant̃ īfra ꝛ subt⁹ terrā ad vtilitatē plātarū ꝛ aīaliū est dicēduꝫ. ꝛ p̄ de impressionib⁹ igneis ponēdo. 4. ↄnes. q̄ꝝ p̄ma est ista. caliditas sol' est cā exalatōis leuis cal'e ꝛ sicce in vētre terre. pꝫ: qꝛ radij solares repiētes terrā porrosam ittāt ↄcauitates terre remittentes humiditatē ꝛ friditatē terre: ꝛ aq̄ īducētes caliditatē copulatā siccitati ad q̄tā seq̃t leuitas ignea. ꝛ h⁹ signū est: qꝛ aliq̄n apparēt res leues: que supra terrā eleuant ab his exalationib⁹ exeūtib⁹ subtilr' porros terre. vn̄ sic̄ in vētre aīalis: ita in ventre terre ex ↄsilib⁹ causis gn̄ant̃ vētositates q̄ dn̄r exalatiōes calide ꝛ sicce. Et ex isto hr̃ cā generationis ignis in terra: ꝛ flāme: ꝛ fumi ex̃ terrā: qꝛ talis exalatio mota ꝑ ↄcauitates terre repit mineraꝫ sulfuris: quā sua calitate accēdit ꝛ īflāmat: cui⁹ fum⁹ ꝛ flāma ↄn̄r exit ꝑ terrā ꝑforatā: ꝛ si gnō est tanta: aut maior q̄ꝫ corruptiōꝝ ꝛ ↄsumatio quā facit erit īrta terrā ignis sempitern⁹. Propter istā cām pullulat de terra aq̄ calida ex q̄ alicubi fiūt balnea: ꝛ qꝛ aq̄ trāscēdēdo ꝑ terrā recipit nām illius. Iō aliq̄ aq̄ sapit nām sulfuris: aliq̄ allumis: ꝛ aliq̄ est acetosa. Ita q̄ mutat̃ in colore sapore pōdere odore grossitie mollitie friditate cal'e: eadē cā ↄtigit tpe hyemali aquaꝫ subterraneā eē calidā: ꝛ tpe estiuo fridā: qꝛ sol veniēs sup ptes terre fortissime calefac̃ eā: īducēs in ↄcauitatib⁹ per porros exalatōes que eūtes ꝑ terrā: ꝛ repiētes aquā calefaciūt eā: veniēte aūt tpe hyemali: porositates terre ↄstringunt̃: ꝛ remanet aq̄ cal'a īfra terrā: que tpe estiuo frigescit ꝓp recessuꝫ exalationuꝫ ꝑ poros eo tpe factos a sole h̄ experimētal'r est notū ī fimo q̄ hn̄ calcat⁹ ꝛ p̄ssus calefit ab itra mittēs fumositates exteri⁹ ad modū fontiū ꝛ fluminuꝫ tpe hyemali: vbi autē materia sit rara: sic q̄ fumositates ꝛ exalatōes libere exeāt nō gn̄at̃ talis calor nec īflāmatio. ¶ 2ᵃ ꝓ. exalatio cal'a ꝛ sicca exn̄s in vētre terre est cā mālis terremotuū. pꝫ: q̄n tal' exalatio iclusa in ventre terre mota a nā sua ꝛ a suo ↄrio: ꝛ a v̄tute celi ꝑliat̃ cū terra: vt exeat: quā si iuenit durā ꝛ solidā leuat eā sursuꝫ cū tremore faciēs eā spongiosaꝫ: ꝛ egredit̃ exalatio sursuꝫ: si aūt inenit terrā arenosam ꝛ spōgiosam exit ex̃ absq̄ terremotu. ꝓpter istā cām ꝑfūdat̃ iterdū magnū spaciū terre ꝛ fiūt lac⁹ ꝑ ↄcursum aq̄ꝝ subterraneaꝝ ad locū illū: ꝛ sic pōt ōstruere mōtē reducēdo ipꝫ ad planitiē: ita pōt gn̄are eleuatā terrā: ꝛ tal' mons necio eēt spōgiosus. ¶ 3ᵃ ꝓ. exalatio cal'a ꝛ sicca est cā māl' vētoꝝ. pꝫ: qꝛ exalatio illa mota magno ipetu a sua leuitate ꝛ a v̄tute celi v̄sus mediā regionē aeris si nō fuerit potēs penetrare illaꝫ repcutit̃ rōne ↄrietatis a regione illa ad diuersos v̄sus pōnuꝫ ex qua repcussione ēt ptes exalatōis se ꝑcutiūt in sursum ꝛ deorsum gn̄ant̃ vēti. ¶ Intelligēdū q̄. 12. sunt vēti. s. 4. ꝑncipales iuxtā ↄriātes f̄ꝫ 4. pūcta opposita celi: ꝛ octo collaterales. p̄m⁹ vēt⁹ est oriētal': flās ab oriēte in occidēs: cui⁹ collaterales sunt duo. s. ab oriēte in septētrionē et ab oriēte in meridiē. Scd's vēt⁹ est occid ētal' flās ↄrio. s. ab occidēte ī oriēs: c⁹ collaterales sūt duo. s. ab occidēte in septētrionē. ꝛ ab occidēte ī meridiē. 3⁹ vēt⁹ ē septētrional' flās a septētrione in meridiē: cui⁹ collaterales sunt ēt duo. vꝫ. a septētrione ī oriēs ꝛ a septētriōe ī occidēs. 4⁹ vēt⁹ ē meridional' flās a meridie ad septētrionē: cui⁹ collaterales sūt ēt duo. vꝫ. a meridie in oriēs ꝛ a meridie in occidēs: ꝛ dn̄r vēti collaterales: qꝛ sapiūt nām ꝑncipaliū. ¶ 4ᵃ ꝓ. exalatio cal'a ꝛ sicca est cā mālis tonitruoꝝ ꝛ aliaꝝ impressionū ignitaꝝ. pꝫ: qꝛ exn̄tib⁹ in media regione aeris vapore aq̄o ꝛ exalatione ignea ꝓp ↄrietatē iuicē ꝑliant̃: ꝛ crescēte vapore sup exalationē iclusam in illo ꝑ antiꝑistasim ītēdit̃ ꝛ fortificat̃ exalatio que nō potēs ibi stare frāgit nubeꝫ in ptib⁹ debiliorib⁹ magno ipetu faciēdo sonū queꝫ vocam⁹ tonitruū: ꝛ videm⁹ flāmā que dr̃ coruscatio. Ex hac exalatione gn̄ant̃ fulgura hinc inde ꝑ aerē fugiētia f̄m fortitudinē ꝛ debilitatē sue ↄrietatis cedēdo fortitudini ꝛ fugiēdo v̄sus debilitatē: sic hō fugiēs huc illuc ab inimicis circūcirca exn̄tib⁹: hac de cā iterdū fulgur intrat domū huc illuc discurrēs ꝓpter fugā a suo ↄrio: ꝛ dissipat muros ꝛ ligna omnia in diuersis ptib⁹ ꝑcutiēs: ꝛ iterdū hoīeꝫ de familia: ꝛ qꝛ hꝫ māꝫ leuē ꝛ subtilē citius ī aere ꝑcutit res altiores q̄ꝫ dep̄ssas: iterdū v̄o in domū penetrans capsam vel bursam ↄburit ea que sunt it⁹ absq̄ lesione capse vl' burse.

¶ Ex ista ꝯne seqꝛ pº ꝙ fulgur nõ est lapis genitus i aere i modũ sagitte: qꝛ lapis tal rõne grauitat nõ moueret ad oẽs differẽtias põnis: sꝫ moueret stati deorsum: sic grãdo q̃ ẽ mioris grauitatis. Fulgur .n. moueꝛ ad oẽm dfias positionis: vt patuit. gñaꝛ tñ iterdũ talis lapis ex mã terrestri mota sursum: vna cũ vaporibꝰ ⁊ exalatõibꝰ ꝯtinẽtibꝰ succẽ in media regione aeris. ¶ 2º seqꝛ ꝙ q̃to fulgur ab alto descendit tãto debilitaꝛ: et q̃to a loco ꝓpingori tãto fortificaꝛ: sic sagitta fortius ꝑcutit a loco ꝓpingori q̃ remotiori. ¶ 3º seqꝛ ꝙ licꝫ eque pº fiãt tonitruũ ⁊ corruscatio: nõ tñ eq̃ pº ꝑcipiunꝛ: qꝛ corruscatio citius vꝛ q̃ audiaꝛ tonitruũ: ex eo qꝛ visibile multiplicat subito spẽꝫ visibilẽ: audibile aũt successiue rõne motꝰ aeris qui nõ põt subito fieri. vidimꝰ .n. sepe ꝑcussionẽ añ auditionẽ soni nõ obstãte ꝙ sil fierẽt sonꝰ ⁊ ꝑcussio. ¶ 4º seqꝛ ꝙ aliqñ ꝑcipiꝛ tonitruũ sine corruscatione. s. ꝓꝑ grossiciẽ aeris vel nubiũ: ⁊ aliqñ ecõtra ꝑcipiꝛ corruscatio sine tonitruo: aut ꝓꝑ ꝑuitatẽ tonitrui: aut ꝓpter distãtiã: aut ꝓꝑ ipedimẽtũ vẽtoꝝ. q̃re ⁊c. ¶ Dicaꝛ igiꝛ ꝙ ex eadẽ mã. s. exalatione calida ⁊ sicca fiũt terremotꝰ in vẽtre terre: venti aũt in pª regione aeris. tonitrua in 2ª regione: in 3ª fiũt comete lãcee: ⁊ colũne ignite: ac ẽt capre saltantes ⁊ stelle q̃ videnꝛ de celo cadere: ita ꝙ exalatio hñs ipedimẽtũ ad exitũ i vẽtre terre: cãt terremotũ ⁊ hñs ipedimẽtũ a media regione cãt vẽtũ: itrãs aũt mediã regionẽ ad vẽtrẽ nubis causat tonitruũ: si aũt igrediꝛ ꝑmã regionẽ in magna quãtitate causat cometaꝫ ⁊ alia dicta. quare ⁊c.

¶ Nec io aer diuidiꝛ in tres regiones: i ifima ros pruina ⁊ nix ligda gñanꝛ. In media võ pluuia nix ⁊ grãdo: impressiones tamen aquee non ex elementis ꝑncipaliter: sed ex virtute celi fiunt.

Cap. XXV.

Alia fumositas est vapor ex quo gñanꝛ impssiões aqueee. iõ fit hec pª ꝯ. ¶ Nec ẽ spaꝫ aeris eẽ diuisaꝫ i tres tũicas. s. supiorẽ: mediã: ⁊ iferiorẽꝫ. pᵛ. eltũ aeris mediat iter ignẽ aquã ⁊ terrã. igiꝛ hꝫ vnã ꝑtẽ semꝑ calidã: illã. s. q̃ semꝑ recipit ifluentiã calefactiuã ab igne: ⁊ hec vocaꝛ pª regio: siue pª tunica aeris: deide hꝫ vnã ꝑtẽ semꝑ fridã. s. illã que semꝑ recipit ifluẽtiã frigefactiuã ab aq̃ ⁊ terra: ⁊ hec dꝛ 2ª regio: vel 2ª tunica aeris. Jtẽ ꝫ nec io hꝫ vnã ꝑtẽ q̃ aliqñ ẽ calã: ⁊ aliqñ frida ꝓ ꝑsentiã ⁊ absentiã sol: ⁊ hec dꝛ 3ª tunica: vl 3ª regio aeris que est imediata terre ⁊ aq̃: hec .n. tꝑe estiuo est calã ⁊ tꝑe hyemali ẽ frida. pꝫ ꝙ semꝑ recipiẽs calitatẽ ab igne ẽ regio supior. pꝫ ꝙ i qua reflectunꝛ solares radij ꝓꝑ obstaculũ terre ẽ iferior: alia aũt ad quã nõ attingit reflexio radioꝝ: neqꝫ mltiplicatio spẽꝝ ab elto ignis ẽ media regio. ¶ Ex his seqꝛ pº mediã tunicã: vel regionẽ aeris nõ eẽ ꝑpetuo fridã occasione vapoꝝ ascẽdẽtiũ ad illã: qꝛ vapor ẽ humidus ⁊ calidus actõe sol. igiꝛ vapores illã calefacerẽt ⁊ nõ frigefaceret: añs est necꝰũ: qꝛ si vapor eẽt fridus ⁊ humidus nõ ascẽderet: sꝫ descẽderet: in signũ huiꝰ cũ ifridaꝛ in media regione disponiꝛ ad descẽsũꝫ: est ꝗ dõꝫ ꝙ a spẽbꝰ frigefactiuis multiplicatis ꝑpetuo ab eltis fridis ad illã regionẽ: illa regio est ꝑpetuo frida: ex quo non hꝫ ꝯriũ ab aliq̃ ṽtute calefactiua: radij .n. solares trãseũtes ꝑ mediã regionẽ aeris nõ colefaciũt eã ꝓꝑ nimiã remissã reflexionẽ rõne nimie raritatis: põt ẽt ifridari ipa meª regio a maxima friditate que est sub polis: q̃m sol ibi nõ hꝫ potentiã ⁊ ꝯtinuo est ibi sex mẽsibꝰ nox. q̃re ⁊c. ¶ 2º seqꝛ ꝙ regiones aeris nõ semꝑ sunt eq̃lis q̃ntitatis: qꝛ tꝑe estiuo ꝓpter maiorẽ reflexionẽ radioꝝ ifima regio est maior: ⁊ media minor: q̃ꝫ fuerit tꝑe hyemali: et fm ꝙ augeꝛ calor in terra auxilio stellaꝝ: sic maioraꝛ ifima regio: ⁊ media diminuiꝛ. Et ista est cã ꝓꝑ quã hẽmꝰ vnã estatẽ caliorẽ alia: ⁊ vnam hyemẽ fridiorẽ altera: qꝛ stelle calefactiue auxilianꝛ sol vna estate: ⁊ nõ alia: ⁊ stelle frigefactiue ifluũt magis vna hyeme q̃ꝫ alia. ¶ 2ª ꝯ. in regione infima aeris gñanꝛ ros: pruina: ⁊ nix ligda. pbaꝛ. Nã oriẽte sole i mane: ⁊ veniẽte ad mediũ celi calefaciẽdo aerẽ: ⁊ eleuãdo ex terra ꝯtinue vapores humidos: ⁊ eo declinãte ⁊ itrãte sero sub terra: ⁊ uere ꝓcedẽte ad frigus noctis: hꝰ frigus iueniẽs vaporeꝫ paꝝ eleuatũ a terra coagulat ipm faciẽs illũ rorẽꝫ in estate: ⁊ in hyeme pruinã: trãseũte aũt estate ṽsus hyemẽ fortificaꝛ frigꝰ in nocte faciẽs q̃si niuẽ ligdã. Põt tñ expediẽte dici: ꝙ sic aliq̃ exalatio tenuis nõ põt intrare mediã regionẽ aeris: ⁊ ex illa gñaꝛ vẽtꝰ: si fuerit multa: ita est aliqs vapor debil nõ potẽs penetrare illã regionẽ: ex quo de nocte gñaꝛ ros tꝑe estiuo: ⁊ tꝑe hyemali pruina: tꝑe aũt iter medio nix ligda. ¶ Intelligendũ ꝙ si aer est grossus vel nubilosus nõ gñaꝛ ros: neqꝫ pruĩa: qꝛ tũc est magis calefactiue a sole: q̃ꝫ qñ est subtil ꝓꝑ maiorẽ adherẽtiam: ⁊ reflexionẽ. iõ in nocte seruaꝛ calitas illa: que cũ nõ hẽat ex nãa coagulare: non gñaꝛ ros: neqꝫ pruina. ẽt flãte vẽto ipediꝛ gnõ roris ⁊ pruine: ꝓpter siccitatẽ vl calitatẽ iductã ꝑ vẽtũ. ¶ 3ª ꝯ. in regione aeris media gñanꝛ pluuia nix ⁊ grãdo: pꝫ: qꝛ illa est fridissima hñs cãm gnõnis oĩuꝫ illoꝝ: vñ media regio nõ est vlr frida: sed magis ṽsus supiorem regionẽ: ⁊ minꝰ ṽsus iferiorẽ. In ꝑma ꝗ parte vapor penetrãs ꝯuertiꝛ in pluuiã. In 2ª ꝑte ꝓpter nimiã friditatẽ ꝯuertiꝛ in niuẽ: que in descẽdẽdo: aliqñ ꝓꝑ suã raritatẽ a calore sol ꝯuertiꝛ in aerẽ: aliqñ võ ꝯuertiꝛ in pluuiã: ⁊ hec ẽ cã ꝓpter quã nõ hẽmꝰ niuẽ in estate: sꝫ hñ in hyeme. In 3ª võ ꝑte adhuc fridiori fit maior coagulatio: ⁊ gñaꝛ grãdo: que ꝓꝑ suã potẽtiaꝫ descendit absqꝫ resolutione totali in pluuiã vel in aereꝫ: ⁊ hꝫ est cã q̃re i hyeme nõ generaꝛ cõiter grãdo: sed hñ i estate: qꝛ in hyeme nunq̃ꝫ moueꝛ vapor ad illã supiorẽ ꝑtẽ medie regionis: ꝓꝑ debilitatẽ solis nõ potẽtis tñ eleuare nisi auxilio astri calefactiui ⁊ attractiui: sꝫ tale auxiliũ est raro: rotũditas aũt grãdis ꝓuenit ex ꝯfricatione aeris calidi i descẽsu: sic lapis ꝑ flumẽ. ¶ Et ex isto seqꝛ grãdinẽ aut pluuiã minutã significare descẽsum ab alto ꝯsumẽdo se ꝓpter fricationem aeris cali. Ita ꝙ q̃to de altiori loco ꝓueniet tãto erit minuta grãdo ⁊ rotundiorẽꝫ veniẽs a loco ꝓpingori erit grossior: ⁊ grando minꝰ rotũda. ¶ Ex ꝑdictis seqꝛ ꝑmã niuẽ in hyeme eẽ in mõte: ⁊ nõ in plano. pꝫ: qꝛ nix genita in ꝑnº hyemis descendit ꝑ aerẽ fridũ: ad aliquẽ mõtẽ fridũ: veniẽs aũt ad planitiẽ recipit calitatẽ resoluẽtẽ niuẽ ioerẽ: si fuerit modica. si aũt mlta resoluit in pluuiã: ⁊ hec est cã: q̃re tũc videmꝰ niuẽ in mõtibꝰ: ⁊ nõ i plano: sed veniẽte magno frigore in aere ⁊ in terra ex elongatõe sol appet nix in plano sicut i mõte. ¶ 4ª ꝯ. Impssiones aquee nõ sũt ꝑncipalr ex eltis sed a ṽtute celi. pꝫ: qꝛ elta ex occasione ꝯrietatis nõ motẽtur iuicẽ: sed recedũt ad loca ꝯria. igiꝛ est dare ṽtutẽ celi q̃ moueat elta ad se iuicẽ: vt hꝰ ipressiones gñenꝛ od vtilitatem mũdi: ⁊ dꝛ ꝙ saturnꝰ q est dñs aq̃ꝝ mouet elta od generationẽ oĩuꝫ impssionuꝫ humidaꝝ: sicẽ mars q est igneꝰ disponit elta ad gnõnẽ oĩuꝫ ipressionũ ignitaꝝ: ⁊ iflãmabiliũ. iõ sic ros: pruina: nix: grãdo ⁊ pluuia sunt effectiue a saturno: ita terremotꝰ vẽti tonitrua: comethe: ⁊ alie ipressiones calide ⁊ sicce sunt effectiue a marte. ¶ Et ex istis seqꝛ ꝯñr: ꝙ abundãtia fames: pax ⁊ guerra: ⁊ alia accñtia diuersa ꝫ diuersitatẽ tẽpoꝝ: ⁊ locoꝝ sunt ꝑncipalr a ṽtute celi mouẽte ⁊ disponẽte hec iferiora: abũdãtia .n. panis vini: ⁊ fructuũ est a saturno: pax ⁊ cõcordia hoĩuꝫ: ⁊ sioꝝ est a Joue: fames aũt ⁊ guerra sunt a marte disponẽte ad siccitatẽ: ⁊ iflãmãte corda hoĩuꝫ ad effusionem sanguinis ⁊ vindicte. Nec ista semꝑ sunt ⁊ vbiqꝫ: sed in diuersis locis ⁊ tẽporibꝰ: iuxta fortitudinẽ ⁊ debilitatẽ dictoꝝ planetaꝝ. Nã vbi saturnus est fortis ⁊ nõ ipeditꝰ ibi est abundãtia. vbi aũt est debilis ⁊ mars est fortis: ibi est fames ⁊ sterili-

tas. Etq̄ iuppiter est fortis: τ nō ipeditus: tūc est pax: qñ aūt est debilis: τ mors fortis est guerra: τ videbim⁹ ad experiētiā aīos hoīuꝫ successiue ad guerram disponi: sic successiue mars fortificat̄. quare τc.

¶ Mot⁹ celi est local' sine sono: qꝛ celū est q̄tum sine augmēto τ diminutione: h̄ns lucidītatem sine colore pprie dicto: cuius stelle omnes sperice sunt. Cap. XXVI.

Dicto de accñtib⁹ mūdi iferioris ꝯnter est dōꝫ de accñtib⁹ mūdi supioris sensibilib⁹ pprys τ cōib⁹ ponēdo p̄ istā ꝯnē. celū hꝫ motū localē: sꝫ nō hꝫ sonū. Prima ps ē euidēs: qꝛ celū mouet̄ ab oriēte in occidēs τ a septētrione i meridiē. 2ª vo ꝯsidit̄: qꝛ sonus nō fit absq̄ aere τ pcussione: sꝫ in celo nō est aer: neq̄ pcussio: sic nec duricies: vel mollicies: eo qꝛ iste sunt q̄litates ꝯsurgentes ex q̄litatib⁹ pmis q̄ in celo nullaten⁹ repiunt̄. Itē in celo non posset eē son⁹ absq̄ ꝯfricatione τ violētia: ad quā tādē seq̄tur corruptio: que celo nullatenus pōt inesse. ¶ Notandū circa pmā ptē ꝯnisq̄ mot⁹ local' q̄ celū mouet̄ non est velocissim⁹ possibilis: qꝛ tūc celū ita velociter moueret̄ ꝙ nō discerneret̄ dies a nocte: τ nō cognosceret̄ dies vel hora: neq̄ astrologi colligere possent motū suū p istā: nō est ēt tardissim⁹ possibilis: qꝛ tūc dies eēt adeo magn⁹ ꝙ nō videret̄ dies fine: τ sil'r nox: τ ꝯñr ipediret̄ gnō: qꝛ sol moraret̄ i estate tm̄ supra terrā ꝙ oia aduereret. τ in hyeme nox esset ita longa ꝙ oia ppter frig⁹ pirēt. Qnia igit̄ celū est corp⁹ pfectissimū sibi oꝫ cōpetere pfectissim⁹ mot⁹: sic sibi cōpetit pfectissima figura vel q̄litas: iō sibi cōpetit mot⁹ medius iter velocissimū τ tardissimū possibilē q est mot⁹ tpat⁹ τ vniformis. nā si eēt difformis nō posset mēsurari mot⁹ mūdi iferioris: cū nō foret regularis: τ p ꝯñs mot⁹ iferior nō depēderet eēntial'r a motu supiori: qđ est ꝯ sniaꝫ oīuꝫ sapientū. Ut ḡ mūdus ordinate icedat: oꝫ celū semp vniformiter: τ eodē mō moueri saltē quo ad tps: qꝛ quo ad subꝫ difformiter mouet̄: veloci⁹.n. mouent̄ ptes circūferentiales celi q̄ cētrales circa polos. ¶ Ex eodē fundamēto possumus ꝯcludere solē eē pfectiorē alys planetis: qꝛ stat i medio: τ Martē: ac venerē eē alys. 4. pfectiores: qꝛ sunt ppinquiores soli: τ lunā τ saturnū eē alys impfectiores: qꝛ sūt remotiores a sole. ¶ 2ª ꝯ. celū hꝫ q̄titatē: sꝫ nō augmētuꝫ vel diminutionē. pma ps est euidēs: qꝛ hꝫ lōgitudinē latitudinē τ pfunditatē. 2ª sil'r. qꝛ celū nō posset augeri vl' diminui nisi p alterationē q̄litatū pmaꝝ: sꝫ tal' alteratio nō est cōpossis celo: sic nec gnō. vl' corruptio. igit̄ τc. Uñ vult Aristo. celū nō posse moueri: eo mō quo iā mouet̄ si aliqua stellaꝝ efficeret̄ maior: aut minor. Et si arguit̄ de sole luna τ stellis que vident̄ maiores in oriēte τ occidente: dr̄ ꝙ hō est rōne vapoꝝ q ꝯtinue eleuant̄ a sole maiores τ grossiores in oriēte τ occidēte q̄ in meridie. nā in meridie ppter magnā potētiā τ vtutē sol' facil'r resoluunt̄ τ remonet aer subtilis: τ clarus: in oriēte vo τ occidēre pp suā debilitatē fit modica resolutio: τ ꝯñr manet aer plen⁹ vaporib⁹ grossus τ obscurus: τ in signū hui⁹: qꝛ tūc visus absq̄ ipedimēto radioꝝ sol' directe respicit solē iudicās illū esse rubeuꝫ rady.n. solores mltūꝫ reflexi τ refracti a vaporib⁹ grossis repsentāt illū maiorem: sic ēt denarius in aq̄ maior vr̄ q̄ ex aquā. ¶ 3ª ꝯ. celū hꝫ lucē: sꝫ nō colorē pprie dcm̄. pma ps est euidēs. τ 2ª declarat̄: qꝛ color pprie dict⁹ ꝯsurgit ex q̄litatib⁹ pmis que nō sunt in celo: color tm̄ cōiter dict⁹ reperit̄ i celo: eo mō quo loqt̄ Ar. 2º de aīa. ꝙ color est pmū obm visus: τ in libro de sensu τ sensato ꝙ oīa corpa colore pticipāt: sic ēt dcm̄ fuit planetas colorari diuersis coloribus nō pprie: sꝫ large: qꝛ nulla stella hꝫ pprie colorē: sꝫ solum lucē receptā a sole que vr̄ eē diuersoꝝ coloꝝ iuxta diuersitatē subtoꝝ recipiētiū illā: sic ēt lune vna ps vr̄ altera clarior ppter maiorē raritatē: vel dēsitatē regtā in vna pte q̄ in alia: sic et yris cū vr̄ esse diuersoꝝ coloꝝ pp diuersam reflexionē radioꝝ solis in diuersis ptib⁹ nubis roride. Et si dubitat̄ de cā: ppter quaz celum appet azurei coloris nō assignet̄ vapor medius pro cā: qꝛ p idē stelle apparerēt azurei coloris. sic appet qđcūq̄ coloratū: si iter ipm τ oculū ponat̄ vitꝝ azurinū: sꝫ dicat̄ ꝙ sic ex duob⁹ coloribus: quoꝝ vn⁹ est clarus: alter obscurus resultat artificialiter color azure⁹: ita ex claritate sol' τ obscuritate quā visus recipit i pfūditate celi nō termināte visuz: vbi nō ē stella resultet apparēter color azure⁹. Aq̄.n. vr̄ obscura i magna pfunditate vbi nō termiat̄ visus: τ clara: vbi termiatur visus: τ sic color azure⁹ artificial'r fact⁹ ē clarior: qñ hꝫ plus de colore claro: τ obscurior: qñ hꝫ plus de colore obscuro: ita celū de die vr̄ esse coloris azurini clari pp maiorem claritatē sol': τ de nocte appet coloris azurini obscuri pp minorē claritatē sol'. ¶ 4ª ꝯ. q̄lꝫ stella est figure spice: sed nō q̄lꝫ spica vr̄. pma ps est nota: ex quo celū est perfectissimū: τ figura circularis ē nobilissima. 2ª ps est seqñs expiētiā: qꝛ stelle orbis signoꝝ angulariter videt̄ cū opparēat ꝯtinue sintilare. Et hoc est pp magnā distātiā facientem debilitatē τ motū in oculo radioꝝ venientiū ab orbe signoꝝ ad illū: planete aūt vt sol τ luna hñt ppinqtatē ad nos facientē formā in radio multiplicato ad oculū: q̄nto.n. res est distātior ab oculo tāto vr̄ sub minori angulo τ q̄nto ppinqor tāto appet sub maiori. ¶ Sꝫ dubiū est de venere. que oppet aliq̄ mō sintilare: τ hoc nō est rōne distantie qꝛ tūc planete supiores sintillarēt: qđ est ꝯ expiētiā. Dr̄ ꝙ pfectio mundi ꝯsistit in varietate reꝝ tātuꝫ q̄tū est poss. nā qꝛ aliqd est albū: τ aliqd est nigrū: iō aliqd est qđ nō est albū: nec nigrū. s. rubeū vel palidū: τ qꝛ aliqd semp mouetur. s. celū: τ aliqd nō semp mouet̄. s. terra: opꝫ aliqd eē qđ aliqñ mouet̄: τ aliqñ non mouet̄. s. lapis vel lignum. Itez qꝛ aliqd est claꝝ simpl'r: vt sol: τ aliqd simpl'r opacum: vt terra vel lapis: oꝫ dare 3ᵐ iter ista: qđ sit aliquo mō claꝝ: τ aliquo mō opacū: τ hoc est luna. Ita in pposito aliqđ corpus illuminosum simpl'r sintillat: vt q̄lꝫ stella orb signoꝝ τ aliqđ nullo mō vt sol τ luna. ergo est dare corpus illuminosuz qđ aliquo mō sintillet: τ aliq̄ nō mō sintillet. τ istō est venus. Cā aūt hu⁹ est: qꝛ excessiua distātia vna cū puitate q̄titatis pportionata illi distātie est cā sintillatōis simpl'r corpis lumiosi. iō stelle zodiaci simpl'r sintillāt. tēperata aūt distātia vno cū magnitudie q̄titatis pportōata illi est cā nō sintillādi aliq̄ mō. iō sol τ luna mercurius mars iuppiter τ saturnus nullo mō sintillāt: sed tempata distātia vna cū puitate q̄titatis disproportiōata illi est cā aliq̄ mō sintillādi: τ aliq̄ mō nō sintillādi: iō ven⁹ aliq̄ mō sintillat rōne distātie tempate ad visum: τ aliq̄ mō sintillat rōne puitatis disproportionata illi distātie. ¶ Intelligēdū ꝙ coloratū colore ppe dcō i nulla distātia sintillat: qꝛ nō hꝫ radios distinctos a sua spē visibili: corp⁹ aūt lucidū qꝛ hꝫ radios distictos a spē visibili i excessiua distātia sintillat. Deinde oꝫ assignare cāꝫ ppter quā: τ maxie de nocte oculus non percipit radios corporis luminosi presentoti in modica distātia: τ in aliqua maiori distātia percipit illos tanq̄ mobiles iterū in maiori percipit illos tanq̄ imobiles. Dicit̄ ꝙ in pma distātia species visibilis est fortis: τ reflexio luminis debilis. In scđa distantia econtra species visibilis est debilis: τ reflexio fortis. In 3ª vero distantia tam species visibilis q̄ reflexio luminis est debilis. quare τc.

¶ Horarū numerus τ tēporis est numeral'r a planetis: lꝫ horaꝝ diei numerus sit per ascensum τ descensum signorum. Et dies non est ad equale. 24. horaꝝ: τ ordo dierum non est s'm ordinem planetarū: lꝫ habitantibus sub equinoctionali menses sint semper equales: non tamen habitantibus alibi. Cap. XXVII.

CElū cū sua vītute ⁊ itelligētia nō solum dat nob̄ mot⁹ ⁊ opōnes q̄b⁹ pficimur: ⁊ dei potētiā declaram⁹: sʒ etiā mēsuras eorūdeʒ motuū ⁊ opationū. vt puta horā diē mēsem ⁊ annū q̄b⁹ taliū distincte cognoscim⁹ lōgitudinē ⁊ breuitatē. Jō hec sit pma ꝓ. Nūer⁹ horaꝝ tpis ē nūeralr ⁊ dnoiatiue a planetis: sʒ nūer⁹ horarū dici est ab ortu ⁊ ascensu signoꝝ. pma ps declarat̄: qm̄ planete sūt septē: q̄b⁹ rñdēt in spē septē colores septē sapores 7ᵉᵐ metalla septē scie libales. igr̄ ꝓ idē illr̄ rñdere vn̄r septeʒ hore: q̄ꝝ vna est saturni: alia iouis: alia martis: alia sol: ⁊ sic deinceps. 2ᵃ ps ēt declarat̄. nā tps ī q̄ signū orit̄ dat nobis horā: sʒ vnūq̄dq̄ʒ signū diuidit̄ in duas ptes oppositas. s. ī supiorē: ⁊ iferiorē: aut ī anteriorē ⁊ posteriorē. igr̄ vnūq̄dq̄ʒ signuʒ facit opationes oppositas ⁊ diuersas: ⁊ p ɔ̄ñs nō pōt oriri in vno: ⁊ eodē tpe: imo dʒ facere duo opposita tpa ⁊ diuersa: vnū in quo ascēdat ps anterior que ē nobilior et aliud ī quo ascēdat ps retro q̄ duo tpa nos vocam⁹ duas horas. Et q̄r vnūq̄dq̄ʒ signū est trigīta graduū iō tā ps anterior q̄ꝫ posterior est q̄ndeci graduū. igr̄ q̄n q̄ndeci gradus fuerit eleuati apud orizōta erit eleuata medietas signi: ⁊ hēbim⁹ vnā horā: ⁊ q̄n q̄ndeci retro ascēderint erit eleuata tota ps posterior hēbim⁹ vnā aliā horā: ⁊ p ɔ̄ñs i ascensu vniuscuiusq̄ʒ signi hēm⁹ duas horas oppositas. sʒ signa sūt. 12. igr̄ hore diei nāl sūt. 24. ¶ 2ᵃ ꝓ. dies nō est adeq̄te. 24. horaꝝ: sʒ aliquātulū plus. pbat̄: ponendo q̄ sol sit in p̄ pūcto Arietis de mane sup circulū orizontis ī pn̄° diei: ⁊ p3 q̄ celū circulariter mouebit̄ supra ⁊ subtus: ac ēt ascēdet ad oritē vnūq̄dq̄ʒ signū in duab⁹ horis ⁊ erit regressus pm̄ pūct⁹ Arietis in. 24. horis seq̄nti mane ī oriētē ad circulū orizōtis: ⁊ nō erit adhuc dies: q̄r sol ꝑcis pambulauit. 59. minuta ⁊ octo scd̄a in ariete: q̄ nūerus ē ipsi⁹ sol in vnoq̄q̄ʒ die paꝝ min⁹ vno gradu. igr̄ oʒ q̄ sol sit q̄nq̄gitanonē minutis: ⁊ octo scd̄is: sub terra in oriēte anteq̄ʒ sit dies: ⁊ p ɔ̄ñs oʒ q̄ celū voluat̄ illo toto spacio. s. q̄nq̄gintanonē minutoꝝ: ⁊ octo scd̄oꝝ. Et tūc erit sol ad orizonta: ⁊ erit ɔ̄pleta dies: quia q̄dē cā tātū plus erit. 24. horis q̄ꝫtū celū tardabit reuolutionē q̄nq̄gita nonē minutoꝝ ⁊ octo scd̄oꝝ. igr̄ q̄n sol erit apd̄ meridiē erūt plus sex horis: ⁊ sic in alys q̄rtis: q̄ sūt dies dicat̄ eē solū. 24. horaꝝ hoc est ꝑꝑ excessū isensibilem. ¶ Jntelligēdū q̄ hec ꝓ ē posita solū pbabilr ex opione q̄rūdā ad videndū deductionē q̄r pōt ɔ̄cedi q̄ dies est solū. 24. horaꝝ: ⁊ in casu isto dr̄ q̄ q̄n pm⁹ pūct⁹ arietis erit reuersus ad orizonta: tūc erit ibi sol nō p motū ꝓpriū q̄ mouet̄ ī ariete q̄nq̄gintanouē minutis: ⁊ octo scd̄is: sʒ p motū celi q̄ mouet̄ p circulū medy celi secantē circulū orizōtis in duob⁹ polis: aliter q̄dlʒ signorū daret nobis plusq̄ꝫ duas horas in suo ortu: ⁊ ascensu ad orizōta. ¶ 3ᵃ ꝓ. lʒ denoiatio ⁊ nūer⁹ dieꝝ sit denoiatiue: ⁊ nūeralr a planetis: nō tn̄ ordo dieꝝ est fm ordinē planetarū. pma ps est nota: q̄r sic̄ planete sunt septē: ita dies sūt septē: ⁊ sic planetaꝝ vn⁹ est saturn⁹: ⁊ ali⁹ iouis: ⁊ ali⁹ mars ali⁹ sol. ⁊ sic de alys: ita dieꝝ vni⁹ est dies sabati: alius dies iouis: alius dies martis: ⁊ sic ɔ̄iter. 2ᵃ ps ēt ē clara: q̄r saturnus ⁊ iuppiter sunt planete imediati: non tn̄ sunt imediati dies sabati: ⁊ dies iouis: sed mediat dies veneris: silr iuppiter ⁊ mars sunt planete imediati: nō tn̄ sūt dies imediati dies iouis ⁊ martis: sed mediat dies mercury: et ita ɔ̄iter de alys. ¶ Cā sūt hui⁹ diuersitatis inuestigat̄ fm mō. Nā sic̄ mēsis ⁊ annus ɔ̄ponit̄ ex septē dieb⁹: ita dies ɔ̄ponit̄ ex septē horis: p reiterationē ⁊ dignū est q̄ planeta q̄ ē dn̄s pme hore diei denoīet ipsaʒ diē: sic̄ lux denoīat lucernā: ⁊ caput capiluʒ. Jgit̄ saturn⁹ est dn̄s p̄me hore sabbati ex quo dies illa denoiat̄ a saturno. 2ᵃ vō hora est iouis. 3ᵃ martis. 4ᵃ sol: ⁊ sic ɔ̄īr: ita q̄ 8ᵃ. 15ᵃ ⁊ 22ᵃ. per iterationē ē saturni. Jgit̄ 23ᵃ erit iouis. ⁊ 24ᵃ martis. vbi cōplet̄ dies ⁊ opʒ icipe a capite. 24. horaꝝ ꝓcedēdo fm ordinē planetaꝝ: ⁊ q̄r stati post marteʒ seq̄t̄ sol. igr̄ p̄ma hora diei post sabbatū est hora sol. igr̄ pm⁹ dies post diē sabbati dʒ esse dies dn̄ic⁹ q̄ ē dies sol: ⁊ sic ɔ̄iter nūerādo p̄ma hora diei post dn̄icū ē hora lūe: ⁊ p ɔ̄ñs dies ille ē dies lūe: ⁊ sic ɔ̄ñter. ¶ Ex ista cā ɔ̄cedit̄ q̄ disp̄ō bona vel mala rei gn̄ābilis: ⁊ corruptibil̄ est orginalr̄ ⁊ idicatiue a mixtiōe bone vel mala planetaꝝ cū signis: q̄r res hn̄a p̄n̄ᵐ nectio icipit ī aliq̄ hora alic⁹ signi: sʒ siḡ nō pn̄t facere opationē sine suis planetis: nec ecōtra: sic̄ nec corp⁹ sine aia: nec eꝯ. igr̄ si planeta. ⁊ signū dominant̄ alicui horꝫ: opʒ q̄ dominent̄ rei habenti initium in illa hora. Ex per consequens si mixtio planete cum signo erit bona vel mala necessario dispositio rei subiecte erit talis.

¶ 4ᵃ ꝓ. lʒ habitātibus sub equinocliali mēses sint semper eq̄les: nō tamē habitātib⁹ alibi. p̄ᵃ ps p3: q̄r illis signa semꝑ ascendunt eodē mō ⁊ 2ᵃ pbat̄: q̄r habitātib⁹ in alys climatibuʒ aliq̄ signa ascēdūt directe: ⁊ aliq̄ tortuose: sed citius ptrāseūt signa tortuose ascēdētia pūctū orizontis q̄ꝫ directe ascēdētia. igr̄ sol faciēs ī quolʒ signo vnū mēseʒ faciet mēses ieq̄les: ita q̄ stāte sole in sex signis tortuose ascēdētib⁹ q̄ sunt a pn̄° capcorny vsq̄ʒ ad finē gemioꝝ mēses sūt miores: stāte aūt cū alys sex signis oppositis directe ascēdentibus a pn̄° cācri vsq̄ʒ ad finē sagittary: mēses sūt maiores. vnde est aliqs locus ī pte septētrionis ī quo thaur⁹ qui est ex signis tortuose ascendētibus pn̄s emittit caudā apud orizōta q̄ꝫ caput: ideo habet mensem paruū: ⁊ ɔ̄iter alia que quasi emittūt simul partē superiorē ⁊ īferiorem cōformiter ad predicta dicunt aliqui dies ⁊ horas esse inequales: ita q̄ signa tortuose ascendētia faciūt miores dies: ⁊ horas q̄ꝫ signa directe ascēdētia: ⁊ ɔ̄iter mēses in q̄bus signa directe ascendūt habēt maiores horas: ⁊ maiores dies. 24. horarū: q̄ꝫ menses in quibus signa tortuose ascēdūt. Hoc tamē nō est necessariū: quia sol facit mēseʒ motu quo mouet̄ in zodiaco a septētrione in meridiem: ⁊ facit diez motu quo mouetur in circulo medy celi ab oriēte in occidens: hoc autem fit a signo moto in oriente sup circulum orizontis. ¶ Ex predictis potest assignari causa q̄re in aliq̄ tēpore anni aurora est maior: ⁊ crepusculum minus: ⁊ tēpore sibi opposito aurora est minor ⁊ crepusculum maius: quia sol aliquādo veniēs de sub terra non directe: sed oblique ascendit ad circulū orizōtis: ita q̄ splendor eius illuminat orizonta supra terram grādi spacio tēporis anteq̄ꝫ sol sit supra terram: et ꝓpter hoc habemus tunc longum mane: siue auroram: econtra aūt eodem die habemus sero: seu crepusculuʒ paruuʒ: quia sol nunc non oblique ad latus orizontis descendit subtus terraʒ: sed directe modico tēpore illuminādo terram supra orizonta: ⁊ hec contingit maxime in vere sole existēte in ariete thauro ⁊ Gemini. In autumno vero opposito illi sole existente in Libra Scorpione et Sagittario ipse ascendit directe sursum: ⁊ oblique deorsum: ideo tunc est paruum mane ⁊ magnum sero.

¶ Cā aūt oīuz dictoꝝ est: qꝛ aliqͦd signū ascēdit directe: ꝛ aliqͦd oblique: qͦdā plus ꝛ qͦ min⁹. q̄to ī sīgnū ascēdit magis obliq̄: tāto aūt ortū sol' habem⁹ mai⁹ mane ꝛ paꝝ ū sero. ꝛ eꝫ. q̄to ascēdit magis directe tāto hēm⁹ mai⁹ mane: ꝛ maius sero: q̄m sīgᵐ qͦ ascendit directe descēdit obliq̄. ꝛ eꝫ. ꝑꝑ obliq̄tatez circuli zodiaci: ꝛ diuersitatē orizōtis. iō magis obliq̄ ascēdit in vno orizōte q̄ȝ in alio. ¶ Dicat̄ ḡ q̄ a p̄n⁹ capcorny vsq̄ȝ ad finē gemioꝝ crescit mane: ꝛ sero minuit̄: eꝫ aūt a p̄n⁹ cācri vsq̄ȝ ad finē sagittary minuit̄ mane ꝛ sero auget̄. Ita q̄ a p̄n⁹ capcorny est min⁹ mane: ꝛ ɔtīue fit mai⁹ vsq̄ȝ ad finē gemioꝝ. In p̄n⁹ vo cācri icipit minui mane vsq̄ȝ ad finē sagittary. vbi iuenim⁹ post occasuz sol' mai⁹ sero qͦ eē possit. Et totū qͦ dcm̄ est possꝫ declarari in sphera quā sapiētes fecerūt ad exemplar mundi ꝛc̄.

¶ Necio sol fac̄ ānos diuersificatos terminās ānū in die pfcō cū sex horis pl⁹: q̄ sol dat nob ānū trecētoꝝ sexagita q̄nq̄ȝ dieꝝ ɔpletoꝝ cū sex horis. Cap. XXVIII.

Nunc de ɔpōne anni ex suis dieb⁹ horis ꝛ septimanis est ɔñr dōꝫ. ponendo hāc ɔ̄nē. Nec̄e est solē facere ānos diuersificatos. pᵣ. nos iuenim⁹ maximā diuersitatē in oib⁹ aialib⁹ plātis ꝛ lapidib⁹ riuis flūmib⁹: mōrib⁹ ꝛ vallib⁹: ꝛ ī oī alia opōne vt nō sit sīle vnū alteri absq̄ȝ diuersitate in mā: vl' forma ꝑ quā opōnē cognoscim⁹ ꝛ ꝓbamus sciaꝫ ꝛ potētiā artificis mūdi q ē de⁹ altissimus sublimis ꝛ magn⁹. igit̄ potētia scia ꝛ nobilitas p̄miartificis nō potest per aliud cognosci q̄ȝ per operationē diuersificatā. in signū hui⁹ oēs hoies q̄rūt nouitates: ḡ necīū ē solē taīr disponere cursū suū q̄ faciat dispōnes ānoꝝ diuersificatas. ¶ Ex ista ɔ̄ne seq̄t̄ ꝑ. q̄ sol nō pōt ɔplere ābulare vno die gradū vnū: qꝛ sī ābularet in die gradū vnū cōplete nō faceret ānos diuersificatos: imo inciperet ꝛ finiret ānū semꝑ ad vnū ꝛ eūdē locū diei ¶ z⁹ seq̄t̄. q̄ nec̄e ē solez icipe ānū ꝛ termiare ī die pfcō cū aliq̄t horis plus: ꝛ h vt artifex delecret̄ in opōne variata ꝛ noua q̄ est nobilioꝝ ¶ z⁹ ɔ̄. sol termiat ānū ī die pfecto cuꝫ sex horis plus. pᵣ. Cū in celo repiātur. 4. anguli ad modū dom⁹ rōnabilr̄ dꝫ icipe ꝛ finire inangulo. Nō qdē ī eodē dꝫ eē p̄nᵐ ꝛ finis: qꝛ rūc opatio nō eēt variata: nec ān⁹ diuersificat⁹: sꝫ ī alio fꝫ ordinē ita q̄ sī iceptio ē ī oriēte: finis āni erit in meridie: ꝛ sic vltra ꝑ alios angulos. igr̄ semꝑ finis āni erit in die cōpleto cū sex horis plus. qꝛ ab vno angulo ad aliū sunt sex hore: sic ab ortu sol' vsq̄ȝ ad meridiē: a meridie vsq̄ȝ ad occasuz q̄ ē 4ᵗᵃ ps celi cū opp⁹ᵒ graduū ex qb⁹ ɔtigūt. 15. g̃dus ꝑ q̄lꝫ hora. ¶ z⁹ ɔ̄. sol dat nob ānū trecētoꝝ. 65. dieꝝ ɔpletoꝝ. Probat̄. Ann⁹ cōponit̄ ex q̄nq̄ḡita duab⁹ septimanis ꝛ vno die. Igit̄ ɔ̄ va. pꝫ ɔña. qꝛ nūerus ɔ̄nis resultat ex numero āntis. p̄ma ps āntis sic d̄clarat̄. Celū ɔponit̄ ex trecētis sexagita gradib⁹ faciētib⁹ nūeꝝ pfectūꝫ: qꝛ iste nūerus resultat ex. 12. signis: ꝛ qͦlibꝫ sigᵐ ex trib⁹ facieb⁹: q̄rū q̄lꝫ ɔponit̄ ex decē gradib⁹ q est nūer⁹ pfect⁹. igit̄ nūer⁹ septimanaꝝ āni dꝫ eē ita ꝑpiq̄ms huic nūero celi: sic ē posse igr̄ septimane sūt q̄nq̄ḡita vna: vel q̄nq̄gintadue: pꝫ ɔña. qꝛ q̄cūq̄ȝ alio numero dato ille eēt nimis remot⁹ a nūero celi ꝑ excessuz vel defectū. sꝫ nō pōt eē q̄nq̄gita vna septimane ꝑ nūeꝝ ipeꝫ q est ipfect⁹ ꝛ nūer⁹ graduūꝫ celi ē pfect⁹. sunt igr̄ q̄nq̄gitadue septiane faciētes nūeꝝ parē qͦ erat ꝓbādū. ¶ z⁹ ps āntis ꝓbat̄. s. q̄ ānus ɔponit̄ ex vno die vltra septimanas. sꝫ. qꝛ sī nō. igit̄ sī ān⁹ iciperet die dñico termiaret̄ die sabbati: ꝛ iteꝝ iciperet die dñico ꝛ termiaret̄ die sabati: qͦ est falsuꝫ: qꝛ ān⁹ dꝫ variari ꝑꝑ nobilitatē ꝛ potētiā sūmi artificis: ita q̄ aliq̄n icipiat die dñico: ꝛ aliq̄n die lune: ꝛ sic ɔñr: vt q̄lꝫ planeta hēat suūꝫ ānuꝫ: sic hꝫ suū diē ꝛ suā horā: opꝫ igit̄ q̄ ān⁹ icipiat ꝛ finiat eodē die ita q̄ sī icipit die dñico: finiat die dñico: ꝛ alter ān⁹ icipiat die lūe: ꝛ sī icepit die lune finiat die lune: ꝛ alter icipiat die martis: ꝛ sic ꝑ ordinē in alys: ꝑpter quā cāꝫ kalēdariū icipit ꝛ finit ꝑ. a. ḡ necīū est q̄ ān⁹ icipiat ī septimana ɔpleta ꝛ vno die plus. ḡ septimanis. sꝫ. ex qb⁹ cōponit̄ annus opꝫ supaddere vnā diē: qͦ erat ꝓbādūꝫ. ¶ 4⁹ ɔ̄. sol dat nobis ānū trecētoꝝ. 65. dieꝝ ꝛ sex horaꝝ. p̄ma ps ɔ̄nis est declarata in alia ɔ̄ne: ꝛ z⁹ ꝓbat̄. sī ān⁹ icipit sole exñte ī oriēte ī p̄n⁹ arietis facta reuolutōe trecētis. 65. vicib⁹ ī trecētis. 65. dieb⁹ p̄nᵐ arietis erit ī eodē pūcto oriētis ī quo fuit in p̄n⁹ neq̄ȝ adhuc erit ɔplet⁹ ān⁹: qꝛ deficiēt sex hore ī qb⁹ sol habebit adhuc ambulare. 14. minuta ꝛ. 47. scdā: ꝛ tūc erit cōplet⁹ cursus sol' ꝛ ān⁹: ꝛ erit reuersus sol ad p̄ᵐ pūctū ariet' nō ī oriēte: sꝫ in āgulo medy celi. Et ita ɔñr dicat̄ de alys āgul' celi q̄ sol icipit cursū suū in vno: ꝛ finit ī alio angulo subseq̄nte ꝑtrāseūdo. 14. minuta: ꝛ q̄dragita septē z⁹ in sex horis q est nūer⁹ illoꝝ minūtoꝝ ꝛ scdoꝝ ab vno angulo ad aliū. ¶ Ex p̄dictis seq̄t̄ ꝑ. q̄ ān⁹ nō pōt eē trecēti sexagita sex dies: qꝛ alr̄ nō eēt ordo ānoꝝ fꝫ ordinē dieꝝ septimane: sed sī vn⁹ ānus iciperet die dñico alter imediate seq̄ns iciperet die martis. ꝛ alter die iouis: ꝛ eodē fundamēto non pūt esse dies trecēti sexagita sex ī āno. qꝛ tūc sī iciperet ānus die dñico alter imediate seq̄ns iciperet die mercury: ꝛ alter die sabati: qͦ nō est dicēdū: ꝛ ita arguit̄ de q̄lꝫ maiori nūero. ¶ z⁹ seq̄t̄ q̄ ꝑꝑ istas sex horas variarent̄ solēnitates ꝛ kalēde p̄n⁹ ꝛ fines ānoꝝ: nisi q̄s igeniose ꝛ ɔ̄nāꝫ ī kalēdario ꝓuenerit: ita q̄ solēnitates que sunt in p̄n⁹ estatis aliq̄n erūt in p̄n⁹ hyemis: ꝛ q̄ sūt in p̄n⁹ veris: aliq̄n erūt in p̄n⁹ autūni: qꝛ cā sex horaꝝ in q̄buslibet. 4. annis ponit in antea vnū diē: ꝛ in cētū ānis. z5. dies: ꝛ ēt mile ānis ducentos. 50. dies: ꝛ sic vltra ꝑcedēdo īdubie variarent̄ circulariter p̄n⁹ ꝛ fines ānoꝝ kalēde: ꝛ solēnitates: nisi artificialr̄ remediū apponeret̄. vt aūt p̄dicta sint firma retinet̄ ī kalēdario ex q̄buslibet quatuor ānis: vnus dies qui vocatur bisextus. quare ꝛc̄.

¶ Mūdus est vn⁹ ɔpositus ex plib⁹ ɔ̄rys: hñs v̄tutē motiuam itrinsecā: plenus spiritib⁹. Cap. XXIX.

Vltimo de mūdi rectorib⁹ ꝛ motorib⁹ est dōm. ponēdo q̄tuor ɔ̄nes: q̄ꝝ p̄ᵃ est ista. mūdus est vn⁹: ꝛ nō ples. ꝓbat̄. sī eēnt ples mūdi: aut igr̄ ꝑ ɔtinētiā vel per cōtactum īdiuisibilē. non p⁹: qꝛ sī daret̄ mūdus q orbiculariter ɔtineret. istū ꝑ idē daret̄ alius mūdus orbiculariter ɔtinēs istū aliū signatū: ꝛ sic ī ifinitū: qͦ nō est dōꝫ: qꝛ tūc ī mouētib⁹ ꝛ motis eēt ꝑcedere in īfinitū: qͦ est reprobatum 7⁹ phyſicoꝝ: nō ēt dat̄ alius mūdus ꝑ ɔtactū īdiuisibilem: qꝛ ꝑ idē ille hr̄et aliū ɔtāgētē ipm: ꝛ sic ī ifinitū cūꝫ nō sit maior rō de vno q̄ȝ de alio: sed iteꝝ hoc est falsuꝫ: qꝛ extra mūdū daret̄ vacuū īfinitū: qͦ est reprobatū 4⁹ physicoꝝ. Deus tm̄ oipotēs ꝛ īfinitus posset cōtra īclinationez nature facere vacuū: ꝛ īfinitos mūdos se īdiuisibilr̄ ɔtangentes. ¶ Ex ista ɔ̄ne eū sua ꝓbatiōe seq̄t̄ q̄ est deuenire ad p̄muꝫ motorez qui est vnus: ꝛ nō ples. p̄ma ps pꝫ: quia oē qͦ mouet̄ ab alio mouet̄. ꝛ nō ɔtigit ꝑcedere ī ifinitū ī mouētib⁹ ꝛ motis. igit̄ aliqs est p̄mus motor. z⁹ ps etiaꝫ sequit̄: qꝛ ex quo mūdus est tm̄ vnus: ꝛ p̄mum mobile est tm̄ vnū. igit̄ p̄mus motor est tm̄ vnus. ¶ z⁹ ɔ̄. mūdus est

cōposit⁹ ex reb⁹ ꝯrijs ⁊ sibi iuicez oppositis. pꝫ: quia nō est aliq̄ res i mūdo q̄ nō hēat suū oppositū: sicut albū nigꝛ amaꝝ dulce: pax guerra: vñ ⁊ in circulo videm⁹ vnū punctū oppositū alteri: ⁊ vnā partē oppositā alteri: ita ꝙ qñ vna ps mouet ad vnā dr̄iaz pōnū alia mouet in ꝯriū: imo ⁊ in celo s̄m dicta sapiētū est oppō ⁊ inimicitia dicēnū ꝙ mars ⁊ iuppiter sunt oppositi: ⁊ vnus inimicat alteri: quia mars significat guerrā: ⁊ iuppiter pacē: silr sol opponit saturno: ⁊ venus Mercurio. Nec est incōueniēs p̄mū motorē q̄ est deus: cū alio hr̄e oppōnez: q2 ex quo p̄m⁹ motor mouet ⁊ nō mouet: ⁊ mā p̄ma mouet ⁊ nō mouet: oꝫ p̄mū motorē ⁊ p̄mā māz iuicē opponi: ex q̄ mouere ⁊ nō mouere: moueri ⁊ nō moueri opponūt. ¶ Ex ista ꝯne seqt̄ ꝙ dua est originalr ⁊ ꝯplectiue cōposit⁹: ⁊ nūera pari: q̄ ꝯrietas ⁊ oppō est īter duo; ꝑpterea elēta sūt q̄tuor ex q̄b⁹ cōponit mundus: ⁊ spe celestes sunt octo. Et signa zodiaci sūt. 12. ⁊ figure p̄mi mobilis. 48. ⁊ poli duo ptes mūdi. 4. ⁊ epicicli sex: ⁊ ꝯnr possam⁹ dicere ꝙ stelle aīalia plāte minere sunt in nūero pari: q2 si repit̄ aliqd istoꝝ cum vna ꝯditiōe repit̄ hñs ꝯditionē oppositā: vt si iuenit̄ aīal hñs collū longū: etiā iuenit̄ aīal hñs collū curtū. Et si iuenit̄ spa maxima que sit cōcaua. s. spa stellaꝝ fixaꝝ ēt iuenit̄ spa mīma nō ꝯcaua. s. cētrū terre. ¶ Ubi aduertēdū terrā esse tāte paruitatis ꝙ nō est sensibilis respectu magnitudinis celi. sol. n. vt dicūt sapiētes est centies septuagesies sexies: ⁊ 4ᵃ cū octaua maioꝛ terra: ⁊ aliq̄ stellaꝝ fixaꝝ sunt nonagies maiores terra: aliq̄ vō sunt septuagitadua bus vicib⁹ maiores terra: ⁊ aliq̄. 54. vicib⁹: ⁊ aliq̄ triginta sex vicib⁹: ⁊ vt testat̄ Alphraganus. 20. cap⁹. libri sui: mīma stella que videt̄ in spa stellaꝝ fixaꝝ est decē ⁊ octo vicib⁹ maioꝛ terra. ¶ 3ᵃ ꝯ. mūdus hꝫ v̄tutē motiuā itrinsecā incorporeā ⁊ inextēsaz. p̄ma ps declarat̄. vnūq̄dq̄ꝫ eꝉoꝝ est minoris pfectionis q̄ꝫ celū: sed q̄ōlꝫ eꝉoꝝ hꝫ motiuā v̄tutē intra se: ⁊ nō extra se. igit̄ celū hꝫ motiuā v̄tutē intra se: ⁊ nō extra se. sed illa eadē est v̄tus motiua mūdi. igit̄ mūdus hꝫ v̄tutē motiuā itrīsecā. p̄ma ps añtis est manifesta: q2 vnūq̄dq̄ꝫ eꝉoꝝ depēdet eēntialr a celo: minoꝛ vō declarat̄: q2 elēta leuia mouent̄ sursū pp leuitatē quā hñt in se: ⁊ grauia mouent̄ deorsū ppter grauitatē quā hñt in se: sicut ignis calefacit per caliditatē itrinsecā sibi: ⁊ aqua frigefacit per frigiditatē intrinsecā sibi: ⁊ aer humefacit per humiditatē intrinsecā sibi: ⁊ terra desiccat per siccitatem intrinsecā sibi. ¶ 2ᵃ pōs ꝯnis declarat̄. s. ꝙ v̄tus motiua mūdi est incorporea ⁊ inextēsa. Nā in mūdo nihil repit̄ sine suo opposito: sed aliqd mouet̄ p v̄tutē corporeā ⁊ extensā: vt q̄ōlꝫ eꝉoꝝ. g̃ aliqd mouet̄ p v̄tutē incorporeā: ⁊ inextēsaz. s. celū ꝑpter suā nobilitatē: sed v̄tus motiua celi est v̄tus motiua mūdi. igit̄ ⁊c. ¶ Ex ista ꝯne cū sua pbatione seqt̄ ꝙ p̄m⁹ motoꝛ nō mouet̄ p se vel p accidēs: nec est intrinsecus mūdo per īformationē vel p inherētiā: sed p solā p̄sentiā ⁊ idistantiā. pbat̄. Aliqd mouet̄ p se: ⁊ p accidēs: vt hō ābulās in naui mota. igit̄ aliqd nec p se: nec p accidēs mouet̄. s. p̄m⁹ motoꝛ ꝑpter suā maximā nobilitatē Itē aliq̄ forma iheret ⁊ īformat: vt forma mixti vel elēti. ⁊ aliq̄ nec īformat: nec iheret: sed solū presentialr adest vt forma celi: ⁊ ꝯsiter mūdi q̄ dr̄ p̄m⁹ motoꝛ. ¶ 4ᵃ ꝯ. Mundus est plenus spiritib⁹ a corporib⁹ absolutis. pbat̄. aliq̄ i mūdo gnāt̄ ⁊ corrūpunt̄ hñtia formā ⁊ māz grossaz nō potentē ꝑtrāsire dura: que sunt ita tardi mot⁹ ꝙ in lōgissimis tpib⁹ nō possent ire ab vno capite mūdi vsq̄ꝫ ad aliud: nec possent trāsfigurari in aliā figuraz: aut recipe oēz figuraz quā volūt: nec p̄nt iuisibilr ābulare: nec hñt sciāz: aut si hñt illa est modica: sic ꝙ nō cognoscūt tpa ⁊ futura ꝯtingentia: neq̄ꝫ hñt ordinē in situ: sed hitāt mō equalr in plano: mō inequalr in plano ⁊ in mōte: sed q̄lꝫ res mundi p maiorē opōnez ⁊ cognoscibilitatē hꝫ suū opp^m vt dcm̄ est igit̄ in mūdo sunt aliq̄ ingnābilia ⁊ icorruptibilia nō habētia formā vel māz: aut figurā potētia rōne sue subtilitatis ꝑtrāsire corpus duꝝ: sicut est mons: vel ferrū: ⁊ trāsfigurari recipiendo oēz figurā ⁊ tante velocitatis: ꝙ subito p̄nt ꝑtrāsire totā lōgitudinē mūdi: ⁊ sunt iuisibilia hñtia oēz sciāz ⁊ oēz cognitionē tpis ⁊ futuroꝝ contingentiū: ac etiā ordinē eēntialē inuice p̄oritatis ⁊ posterioritatis. isti aūt dicunt̄ spiritus: aut itelligētie: quaꝝ vna ē altera pfectioꝛ essentialr. Et q2 tot⁹ mūdus nobilioꝛ ē: si a multa ⁊ variatis habitatorib⁹ tot⁹ inhitet̄: iō rōnabile est aliquos ex istis spiritib⁹ hitare spherā terre: ⁊ aliq̄s spherā aque: ⁊ aliquos spherā aeris: ⁊ aliquos spherā ignis: ⁊ aliq̄s spheraz lune. ⁊ sic ꝯsiter vsq̄ꝫ ad spheraz signoꝝ. Et s̄m ꝙ vna sphera est altera pfectioꝛ. Ita spūs vnius erūt spiritib⁹ alterius sphere nobiliores: imo spūs spheraꝝ eꝉoꝝ dicūt absolute spūs: sed spūs spheraꝝ celestiū dicimt̄ itelligentie: pp suam nobilitatē ⁊ modū mirabilē itelligēdi. ¶ Ex ista ꝯne ⁊ sua pbatione: sequit̄ ꝙ spūs hitātes in spa saturni sunt de natura saturni: ⁊ hitātes in spa Jouis vel martis: sunt de nā illius: ⁊ sic de oib⁹. Ideo aliq̄ sapiētes volētes facere opationē guerre odij vel plꝫ cōuocabāt spirit⁹ martis: s̄m ꝙ est positū ⁊ scriptū p eos. ponūt. n. maximū pliū cū iterfectione gētis peditū ⁊ eq̄tū īter quos erāt spiritus parui in modū pueroꝝ eūtes ⁊ volātes in auxilium ꝑris victricis: ⁊ mars stabat supius ī vna rotha veluti dominus: q̄ e rotha a duob⁹ spiritib⁹ lateralr sustinebat̄ in qua sedēs ipse mars pliū delectabilr inspiciebat: ⁊ q̄ñ volebant facere opationē ꝯriā isti sicut pacis ⁊ ꝯcordie ꝯuocabant spūs Jouis. Uolētes aūt facere opationē amoris ⁊ luxurie ꝯuocabāt spūs veneris: ⁊ sic de alijs s̄ꝫ opatōez quā facere volebāt. ¶ Notādū ꝙ itelligētie sūt ꝑpe virtutēs motrices orbiū nunq̄ꝫ mutātes locū: vl' s̄tū: spūs āt ꝑpe sunt v̄tutes mobiles ad oēz dr̄iaz pōnis tā cū assūpto corpe: q̄ꝫ sine assumpto corpe: q̄ qdem spūs sunt ministri intelligētiaꝝ in toto mundo. in celo ⁊ in terra ad oēm opationē faciēdā: vt ostēdat̄ potētia altissimi qui celū fecit ⁊ terrā. Nec idignet̄ anim⁹ legētis si huius libelli ꝯclusionalr dicta nō sunt demōstratiue: ⁊ rōnib⁹ nālib⁹ roborata: q2 nō solū ad vtilitatē speculatiuoꝝ: sed etiā alioꝝ hec narrāda ⁊ scribēda decreui in noīe illius q in trinitate pfecta viuit ⁊ regnat per eterna scloꝝ scla. Amen.

¶ Pauli Ueneti Theologi clarissimi: ac p̄hi summi liber aureus quem de cōpositione mundi edidit. Feliciter explicit. Correctus a ꝑprio originali per venerabilez virum fratrem Jacobū Baptistam Alayxiū de Rauēna lectorem in cōuentu Uenetiaꝝ sancti Stephani.

¶ Impressus Uenetijs mandato ⁊ expensis nobilis Uiri Dñi Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis duodecimo kalendas Junias. 1498. Per Bonetum Locatellū Bergomensem.

Finis.

¶ Incipit tabula huius libri.

De circulis componentibus mundum: ⁊ quot sunt: ⁊ quo nomine vocentur. Capitulum. I.

¶ Quot sunt partes zodiaci: gradus: quod minutum. Et quare alia signa vocentur nominibus talium animalium. Ca. II.

¶ Talium signorum quedam sunt masculina: quedam feminina quedam communia. Et vltra signa. 12. animalium zodiaci reperiuntur alia signa animalium: sicut vultur ⁊ vrsa ⁊c. Cap. III.

¶ Quot sunt planete: ⁊ planete quot circulos habent: in quibus moueantur: ⁊ quid eccentricus circulus: quid deferens ⁊ epiciclus: ⁊ an motus solis differat a motibus aliorum planetarum. Cap. IIII.

¶ Motus octaue sphere differt a motu aliarum: ⁊ talis motus quo imaginetur: ⁊ qualiter planetarum cuius coloris sit: ⁊ quibus dominetur: ⁊ cuius virtutis sit. Cap. V.

¶ Vnumquodque generabile habet determinatam periodum cum sol sit causa equalitatis ⁊ inequalitatis dierum: ac etiam per suum motum ⁊ morem non sinit zonam adustam esse sub equatore similitudinis quoque ⁊ dissimilitudinis temporum est causa: ⁊ vt sint due hyemes: ⁊ due estates alicui regioni est causa. Cap. VI.

¶ Quare necesse est esse zodiaci circulum sub quo sol mouetur ⁊ hic circulus est impossibile quod magis declinet ab equatore: atque ab eodem eleuari sine impedimento habitationis: est tamen necesse ipsum declinare per latitudinem versus meridiem ⁊ septentrionem. Cap. VII.

¶ Circulus zodiaci diuisus in signa numeri paris et imparis: ⁊ numerus senarius est par: ⁊ que signa zodiaci sint masculina que feminina: ⁊ que communia. ⁊ idem circulus non potest esse diuisus: nec in pauciora: vel plura signa. Cap. VIII.

¶ Quilibet planeta preter solem ⁊ lunam habet duo signa: quia sol ⁊ luna solum habent vnum pro quolibet. Cap. IX.

¶ Que signa in zodiaco sunt priora: ⁊ que posteriora: ⁊ que feminina: ⁊ que masculina: ⁊ quod saturnus est primus planetarum cuius sphera posita est extra spheram signorum. Cap. X.

¶ Juppiter est secundus planetarum cuius signa sunt sagittarius ⁊ piscis que non sunt simul in orbe signorum: ⁊ sagittarius est signum masculinum: piscis vero femininum. Cap. XI.

¶ Mars est 3us planetarum sub quo sunt aries ⁊ scorpius immediata sagittario ⁊ pisci: nec simul sunt: sed separatim. Et aries est signum masculinum: scorpius vero femininum. Cap. XII.

¶ Sol quartus est planetarum cuius leo est signum: que ambo masculina sunt: ⁊ Leo non iuxtaponitur arieti: nec scorpioni. Cap. XIII.

¶ Venus 5us est planetarum ingrediens in regno celi cum thauro ⁊ libra signis eius: que signa non simul situantur. Cap. XIIII.

¶ Mercurius est sextus planetarum: ingrediens celum cum geminis ⁊ virgine: ambo signa communia non simul in zodiaco situata. Cap. XV.

¶ Luna est septimus planetarum: ingrediens celum solo signo cancro: quod femininum ⁊ mobile est. Qui planeta non est vacuus: sed plenus quattuor elementorum corporibus: ⁊ quod totus mundus diuisus est in. 12. spheras. Cap. XVI.

¶ Motus signorum zodiaci fit ab oriente in occidens: ceterorum vero opposito fit modo: quorum motus non retardat motum octaue sphere: ⁊ ad omnium sperarum motus aeris ⁊ ignis mouetur ab oriente in occidens. Cap. XVII.

¶ Sub septentrione terra est aquis discooperta: que plana in aliqua parte reperitur que habitabilis habet esse permixtionem aquarum supra ⁊ infra ipsam que aque a mediterraneo mari ortum habent ⁊ recursum. Cap. XVIII.

¶ Mare mediterraneum transit per longitudinem terre: quod mare ab occidente in oriens est incipiens ab oceano. Et aque eam montium quam planitierum a magno vel mediterraneo sunt mari: ⁊ ideo terra cooperta aquis est impossibile habitari. Cap. XIX.

¶ Terra habitabilis congrue est diuisa in septem climata que diuisa sunt ab oriente in occidens per longitudinem habentia initium ⁊ numerationem ab equatore ad septentrionem: quorum maius id dicitur alijs quod immediatius est equatori. Cap. XX.

¶ Inductio forme in materia essentialiter dependet a virtute celi sine qua impossibilis est elementorum mixtio. Et quolibet ex illis genitum a tali virtute dirigitur: ac etiam terre dispositio bona vel mala fit ratione illius directiui. Cap. XXI.

¶ Necesse est aliquam mineram alicuius esse coloris: ⁊ aliquam diuersorum: quia in diuersis fiunt locis. Plante quoque ne dum substantialiter: verum etiam accidentaliter est opus distingui: in fructibus talium: si qua saporum: aut colorum est diuersitas huius rei celum causa est. Cap. XXII.

¶ Specifica animalium distinctio a specifica partium celi distinctione oritur. Et animalis partium diuersitas ex diuersitate partium signorum celi: colorque in animalibus est per coniunctionem planetarum: sed diuersitas partium in animalibus fit ex diuersitate partium celi Cap. XXIII.

¶ Caliditas solis causa est exalationis leuis calide et sicce in ventre terre. Et calida ⁊ sicca exalatio existens in ventre terre est causa motus terremotuum: ⁊ eadem est causa ventorum atque tonitruorum. Cap. XXIIII.

¶ Ratio aer diuiditur in tres regiones: in infima ros pruina ⁊ nix liquida generantur. In media vero pluuia nix ⁊ grando impressiones tamen aquee non ex elementis principaliter: sed ex virtute celi fiunt. Cap. XXV.

¶ Motus celi est localis sine sono: quod celum est quantum sine augmento ⁊ diminutione: habens lucididatem sine colore proprie dictorum cuius stelle omnes sperice sunt. Cap. XXVI

¶ Horarum numerus ⁊ temporis est numeratur a planetis: sed horarum diei numerus fit per ascensum ⁊ descensum signorum. Et dies non est ad equale. 24. horarum: ⁊ ordo dierum non est secundum ordinem planetarum: sed habitantibus sub equinoctionali menses sint semper equales: non tamen habitantibus alibi. Cap. XXVII

¶ Ratio sol facit annos diuersificatos terminans annum in die perfecto cum sex horis plus: quia sol dat nobis annum trecentorum 65. dierum completorum cum sex horis. Cap. XXVIII.

¶ Mundus est vnus compositus ex pluribus elementis: habens virtutem motiuam intrinsecam: plenus spiritibus. Cap. XXIX.

¶ Baptiste Gemati Cesennatis ad
Lectorem Epigramma.

¶ Ingenio quicunque vales: abstrusaque queris
Noscere: diuinum hoc perlege semper opus.
Preclarum Veneti ingenium mirabere Pauli:
Augustine aluit quem tua secta pater.
Hinc tibi forma manet que mundi: doctus abibis
Vt petat occiduas sol quoque raptus aquas.
Hinc poteris zonas: ⁊ sphere discere circos:
Omnia dictabit que ratione tibi.
In tenebris latuit: sed solers cura Jacobi
Baptiste in lucem prodidit. ergo lege.
Paucis accipies quod multis non daret alter:
Clara tamen paruus multa libellus habet.

Finis.

¶ Jacobus Baptista Aloyrianus Rauēnas Alberto pio carpēsi principi. S. P. D.

Leges et hanc Alberte princeps clarissime operis huius Appendicez: que nisi opinione fallor: cuz reliqua lectione quā tibi cognoscendaz proposui facit equilibriuz: Estqz id ex eadē Venen Pauli officina tibi opus depromptuz: verum maiore industria elaboratum: maioreqz eruditione. Enimuero omnisi hic celestium signorum: segmentorumqz omnium figuratio et quasi Typus: quidam perspicitur: hic ortus et occasus sideruz: ac celi conuersiones: cum ipsa ventorum imbrium ceterarumqz tempestatum ratione: et vt in arctum omnia coniiciam hic totum nature opificium contemplari est: sed tua industria que in re litteraria supra q̄ȝ dici possit: eminet: multo melius hec per ocium pensitabit: que postremo voluminis huius astruximus loco: vt plenius tuam excellentiam demereremur. ¶ Vale.

A
¶ Expositio
¶ Diui pauli
nerari et
et simplicia

B
q generatio
pricipia sicut
faciebāt totū
eius in tribus

C
quia fm
Ax. non
sit non ens
qm̄ quidem

D
sica. Unde
vnūquodqz
mētum corpi
tem eādem

E
materiale
alimentum
principio ad
idem est

F
facietē dicem⁹
aut diuersitas
sermones
non esse

G
predicamēta
est q.b.
nam Emp.
gere non

H
qm̄ generatio
ex materia
scđa pars
dens. ¶ Ad

I
alterationis
¶ Sed possȝ
maior: quia
¶ Aridum

K
quia lȝ
neqz ratio
patet ꝯña
q generat

L
et minus
non sunt
stratiuuz aut
aliquod est

M
ex hoc est
in diuersis
habet ydeaȝ

N
maxime in
circuire gnō nē
est nisi quia
uersio ꝓo

O.
¶ Diui Pauli
¶ Tertiū signū
¶ Undecimū
¶ Et figura

P
signoꝝ martis
meridionali cū
partes eius
iuppiter magis

Finis.